

ADNOTATIONES
ET MEDITATIONES
IN EVANGELIA QVAE
IN SACROSANCTO MIS-
SAE SACRIFICIO
TOTO ANNO
LEGVNTVR;

CVM EVANGELIORVM CONCORDANTIA
historiae integritati sufficienti.

*Accessit & Index historiam ipsam
Euangelicam in ordinem temporis vitae
Christi distribuens.*

Auctore HIERONYMO NATALI
Societatis IESV Theologo.



Antuerpiae excudebat Martinus Nutius,
Anno Domini .C.D. .I.D. .XCIII.
SVPERIORVM PERMISSV.

ADNOTATIONES

ET ALIQUOTAE

IN A. ANGELI OPERA

DE THEOLOGIA

ET PHILOSOPHIA

SCRIPTA

AB A. ANGELI

ADNOTATIONES

ADNOTATIONES

ADNOTATIONES

ADNOTATIONES

ADNOTATIONES

ADNOTATIONES



EVANGELICAE HISTORIAE IMAGINES

*Ex ordine Euangeliorum, quæ toto anno in Missæ sacrificio recitantur,
In ordinem temporis vitæ Christi digestæ.*

Auctore Hieronymo Natali Societatis IESV Theologo
Antuerpiæ Anno Dñi M.D.XCIII.

SVPERIORVM PERMISSV.



THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
NEW YORK



SANCTIS SIMO DOMINO NOSTRO CLEMENTI VIII. PONTIFICI MAXIMO.

DI X E R A T aliquando, Beatissime Pater, Hieronymo Natali, vni ex suis alumnis Parēs nostræ Societatis Ignatius, operæpretium facturū eū, qui ad perpetuā atque paratā Religiosis eiusdē Societatis Scholaribus meditādi, orandi quē materiam ac segetem, Euangelia Quadregesima tota, Dominicis quē per annū diebus inter sacrificandū recitari consueta, methodo quā breuissīma certos ad locos, seu capita meditantīū vtilitati accōmodata redigeret: neque id solū, sed etiā appositis imaginibus & adnotationibus illustraret. Fecit ille quod optimo Patri cordi esse cognouerat, hoc ordine videlicet: Cuique Euangelicæ lectioni historiā suā ex alijs etiā Euangelistis integrē collectam, imaginēq. expressam præfixit. Curauit deinde, vt quamlibet imaginē sequeretur ipsa Euangelica lectio cum aliorum Euangelistarum concordantia, non quidem integra, quia is non erat huius operis lēpus, sed quæ ad historiæ intelligentiā, integritatē, & plenitudinem satis esse posset. Ad vnāquamque Euangelicam lectionem sua adscripta est adnotatio, quæ locum & tempus designat, quo mysteria salutis nostræ peracta fuēre, breuissīma quidem illa, cum excellenti tamen Terræ Sanctæ descriptione, locis item nōnullis Euangelij difficilioribus interdum explicatis. Cuilibet autem adnotationi accessit meditatio non minū deuota, quā erudita. Sub ipsis verō imaginibus capita illa seu puncta ad meditantium commoditatem subiecta sunt. Porro historiam ipsam vniuersam auctor, prout plura aut pauciora mysteria singulis Euangelicis lectionibus continebantur, in 153. imagines distribuit, singulis suas Euangelicæ lectionis partes, adnotationes quē, & meditationes tribuens. Verū auctore ante aliquot annos vita functo, qui mihi superiorum permissu operis huius curam demandarat, operepretium visum fuit, si tanta imaginum moles ad ipsas adnotationes, atque ad earum ordinem redacta, & quasi inter eas abscondita non relinqueretur, sed suo ordine, ac volumine seorsum ederetur: non ea tantū ratione,

tione, vt Adnotationum ipsarum liber, qui piarum meditationum toto anno præbet materiam, & vilius ab omnibus comparari, & facilius circumferri posset: sed multò magis, vt imaginibus ipsis ex ordine Dominicalium Euangeliorum, in ipsius Euangelicæ historiæ, temporis scilicet vitæ Christi, ordinem translatis ac dispositis, tota Redemptoris nostri Christi IESU vita, iuxta veram rerum gestarum ac temporum seriem, elegantibus descripta imaginibus ob oculos haberetur. Opus planè aureum, vt superioribus optatissimum seculis, ita futuris iucundissimum; præfixo præsertim ad operis initium indice, ex quo facile perspicere quisque possit, quæ quibus Dominicalibus Euangelijs respondeant imagines. Nè autem ipsarum imaginum multitudo satietatem cuiquam parerèt, vnde suo fine, spiritali scilicet animarum fructu, opus ipsum frustraretur, si in æs incideretur parùm eleganti manu; sed potius vt opificij elegantia ac pulchritudo, simul cum maxima ipsius argumenti sanctitate atque excellentia, opèisquæ pietate coniuncta, omnes ad illud euoluendum, assiduaquæ meditatione versandum inuitaret, necessarium omnino fuit, vt excellentissimi quique artifices operi tam eximio, quod ipsius Euangelij noua ac penè spirans imago est, adhiberentur; id quod sine magnis difficultatibus, maximaquæ impensa perfici non potuit. Omnes tamen difficultates superatæ; omnia impedimenta, Christo propitio, tuisque auspicijs, Beatissime Pater sublata sunt; opus denique iplum ad pietatem, & deuotionem excitandam maxime accommodatum, tuo tandem tempore in vulgus prodit, quod tibi alioqui maxime debebatur, quo cū & in Deum pietas, & in Societatem nostram benignitas pariter creuit: sicut & cum viro grauissimò, eodemque sapientissimò Ioanne Bo. Mè. Cardinale fratre tuo creuerat; cuius cum vestigia iam ante annos multos in minori fortuna sequereris, arque ego ab hac tua benignitate & pietate inuitatus, nonnulla ex primis operis huius imaginum delineamentis tibi omnium primò ostendissem, eam retuli pro minimo illo officio grati animi significationem, vt & te iam tum cui opus dedicaretur dignissimum iudicarem, & id mihi vt facere liceret, non mediocriter optarim. Nunc igitur quando me voti compotem facere dignatur Altissimus, hoc quaecunque perpetuæ in te nostræ Societatis obseruatiæ monumentum libenter accipies; quam proinde vt fouere non desinis, ita & commendatam habere perges in Christo IESU. Vale.

Beatitudinis tuæ

Humillimus seruus,

Jacobus Ximenez.

INTERDICITVR IMPRES- SIO OPERIS QVONDAM HIERONYMI

NATALIS, ADNOTATIONVM, MEDITATIONVM,
atque Imaginum in Euangelia, quæ in Missæ sacrificio toto anno recitantur: necnon
Imaginum ipsarum seu earum aliquot extractio, delineatio, sculptio, extractarum item
impressio, venditio, traditio, & reuentio, sub mille ducatorum in toto quidem Statu Ec-
clesiastico; extra verò, sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis.

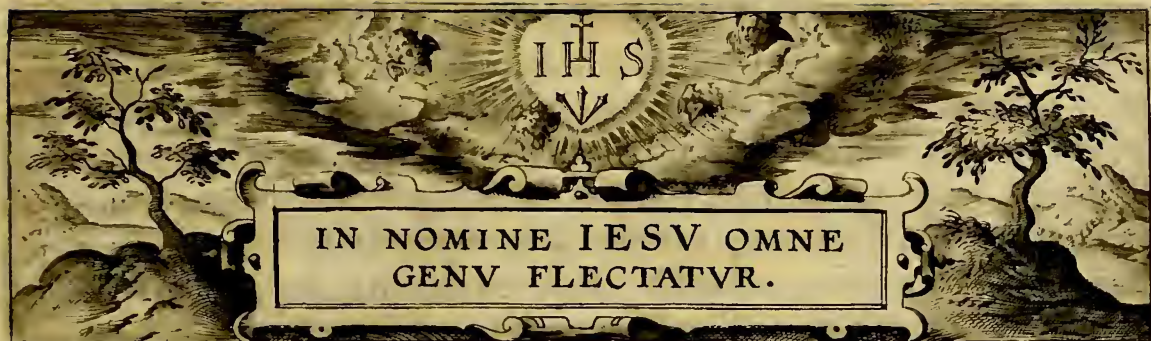
CLEMENS PAPA VIII.



D Futuram rei memoriam. Cùm sicut accepimus, di-
lectus filius Martinus Nutius Typographus Antuerpien-
sis ad publicam omniũ fidelium vtilitatem opus quon-
dam Hieronymi Natalis, dum in humanis ageret, Socie-
tatis Iesv Theologi, Adnotationum, & Meditationum
in Euangelia, quæ in Sacrosancto Missæ Sacrificio toto
anno leguntur, typis dare intendat; & tam in eo opere,
quàm in alterius insignis eius partis, Imaginum scilicet centum quinquaginta
trium sculptura, quibus prædictus Hieronymus, totius operis author, historiam
vitæ Christi Iesv Domini nostri ex ipsis Euangelicis Missæ lectionibus, iuxta
quatuor Euangelistarum veritatem, ac plenitudinem expressit; magna pecuniæ
summa exposita iam sit, & adhuc vltèrior sit exponenda: Nos tanti operis ex-
cellentiam plurimùm in Domino commendantes; eorumque indemnitati, qui
ad operis huius editionẽ pecunias conquisitas impenderunt, prospicere cupien-
tes, ne forrè contingat, vt vnde quis prodesse alijs studet, inde damnum, aut
præiudicium sibi paret (quod sanè sequeretur maximum, si vel opus Adnota-
tionum ab alijs imprimeretur, vel Imagines ipsæ, earumue ordo, & inuentio,
aut distributio extraheretur, seu recuderetur, quod iam à nonnullis intentari in-
telligimus; qui nuper ex Portorio nostro Urbano centum triginta sex ex operis
huius imaginibus, Antuerpia transmissis, suffurati sunt;) ipsumque Martinum à
quibusvis Excommunicationis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab ho-
mine latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium
duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes,
illius, aliorumque, quorum interest in hac parte supplicationibus inclinati, eis-
dem Martino, ac alijs prædictis, quorum nomina & cognomina præsentibus
pro expressis haberi volumus, autoritate Apostolica tenore præsentium con-
cedimus & elargimur, ne quis, quauis ille fuerit dignitate, vel officio, aut priui-
legio, vel facultate munitus, per decem annos à data præsentium computandos,
Imagines supradictas, vel earum ordinem, inuentionem, aut distributionem,
etiam

etiam mutatis delineamentis, aut earum aliquot extrahere, delineare, scalpere; sicuti nec Adnotationes, vel Meditationes supradictas simul, vel seorsum ab ipsis Imaginibus, vel earum aliquot; absque expressa & in scriptis redacta ipsius Martini Nutij licencia, quouis quæsito colore, causa, vel prætextu ad cuiusvis personæ instantiam imprimere seu excudere, aut extrahi, delineari, scalpi, imprimi, seu excudi quouis modo facere, aut in totum, aut in partem delineatas, sculptas, impressas, seu excusas in quouis loco vendere, seu venales exponere, apud se retinere, vel habere, seu alicui alteri tradere, aut cōcedere quouis modo præsumat; in hac quidem Vrbe nostra, & in toto statu Ecclesiastico sub mille ducatorum auri de Camera, pro vna delatori, & alia Cameræ nostræ Apostolicæ, ac reliqua tertijs partibus locis pijs irremissibiliter, necnon amissionis librorum, Imaginum, laminarum, ac delineamentorum quorumcūque ad opus huiusmodi quomodolibet pertinentium ipsi Martino applicandorum: extra verò Urbem ipsam, ac ditionem Ecclesiasticam vbique locorum Excommunicationis latæ sententiæ, à qua nullus præter Romanum Pontificem absolueri possit, pœnis toties, quoties contrauentum fuerit, eo ipso, incurrendis, distri-ctiùs inhihemus. Et nihilominus vniuersis & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs vbiq;, & in statu nostro temporali etiam Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, & alijs Iustitiæ Ministris, præcipimus, & mandamus, vt durante dicto decennio quoties pro parte dicti Martini fuerint requisiti, vel eorum aliquis fuerit requisitus, sibi in præmissis efficacis defensionis auxilio assistant, & ea obseruari faciant, & contra inobedientes per prædictas & alias eis benè visas sententias, censuras, & pœnas appellatione remota procedant, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus quibuscumque Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, priuilegijs quoque indultis, ac literis Apostolicis, quibusvis personis & locis sub quibuscumque tenoribus, & formis concessis, ac iteratis vicibus confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis specialis mentio habenda foret, illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Volumus autem vt præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Iudicio & extra adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub anulo Piscatoris, die xiiij. Augusti, M. D. XCIII. Pontificatus nostri anno secundo.

M. Vestrinus Barbianus.



SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO CLEMENTI VIII. PONTIFICI MAXIMO.

DIXERAT aliquando, Beatissime Pater, Hieronymo Natali, vni ex suis alumnis Parens nostræ Societatis Ignatius, operæpretium facturū eum, qui ad perpetuā atque paratā Religiosis eiusdē Societatis Scholaribus meditandi, orandi quæ materiam ac segetem, Euangelia Quadragesima tota, Dominicis quæ per annum diebus inter sacrificandū recitari consueta, methodo quā breuissima certos ad locos, seu capita meditantium vtilitati accommodata redigeret: neque id solum, sed etiam appositis imaginibus & adnotationibus illustraret. Fecit ille quod optimo Patri cordi esse cognouerat, hoc ordine videlicet: Cuique Evangelicæ lectioni historiam suam ex alijs etiam Euangelistis integrè collectam, imagine quæ expressam præfixit. Curauit deinde, vt quamlibet imaginē sequeretur ipsa. Evangelica lectio cum aliorum Euangelistarum concordantia, non quidem integra, quia is non erat huius operis scopus, sed quæ ad historię intelligentiam, integritatem, & plenitudinem satis esse posset. Ad vnāquamque Evangelicam lectionem sua adscripta est annotatio, quæ locum & tempus designat, quo mysteria salutis nostræ peracta fuere; breuissima quidem illa, cum excellenti tamen Terræ Sanctæ descriptione, locis item nonnullis Euangelij difficilioribus interdum explicatis. Cuilibet autem adnotationi accessit meditatio non minùs deuota, quā erudita. Sub ipsis verò imaginibus capita illa seu puncta ad meditantium commoditatem subiecta sunt. Porro historiam ipsam vniuersam auctor, prout plura aut pauciora mysteria singulis Evangelicis lectionibus continebantur, in 153. imagines distribuit, singulis suas Evangelicæ lectionis partes, adnotationes quæ, & meditationes tribuens. Verum auctore ante aliquot annos vita functo, qui mihi superiorum permisso operis huius curam demandarat, operæpretium visum fuit, si tanta imaginum moles ad ipsas adnotationes, atque ad earum ordinem redacta, & quasi inter eas abscondita non relinqueretur; sed suo ordine, ac volumine seorsum ederetur: non ea tantum ra-

tione, vt adnotationum ipſarum liber, qui piarum meditationum toto anno præbet materiam, & viliùs ab omnibus comparari, & faciliùs circumferri poſſet: ſed multò magis, vt imaginibus ipſis ex ordine Dominicalium Euangeliorum, in ipſius Euangelicæ hiſtoriæ, temporis ſcilicet vitæ Chriſti, ordinem tranſlatis ac diſpoſitis, tota Redemptoris noſtri Chriſti Ieſu vita, iuxta veram rerum geſtarum ac temporum ſeriem, elegantibus deſcripta imaginibus ob oculos haberetur. Opus planè aureum; vt ſuperioribus optatiſſimum ſæculis, ita futuris iucundiſſimum; præfixo præſertim ad operis initium indice, ex quo facile perſpicere quiſque poſſit, quæ quibus Dominicalibus Euangelijs respondeant imagines. Nè autem ipſarum imaginum multitudo ſatietaſtem cuiſpiam pareret, vnde ſuo fine, ſpirituſali ſcilicet animarum fructu, opus ipſum fruſtraretur, ſi in æs incideretur parùm eleganti manu; ſed potiùs vt opificij elegantia ac pulchritudo, ſimul cum maxima ipſius argumenti ſanctitate atque excellentia, operis quæ pietate coniuncta, omnes ad illud euoluendum, aſſiduæque meditatione verſandum inuitaret, neceſſarium omnino fuit, vt excellentiſſimi quique artiſices operi tam eximio, quod ipſius Euangelij noua ac penè ſpirans imago eſt, adhiberentur; id quod ſine magnis difficultatibus, maximaque impenſa perfici nō potuit. Omnes tamen difficultates ſuperatæ, omnia impedimenta, Chriſto proprio, tuiſque auſpicijs, Beatiffime Pater, ſublata ſunt; opus denique ipſum ad pietatē, & deuotionem excitandam maximè accommodatum, tuo tandem tempore in vulgus prodit, quod tibi alioqui maximè debebatur, quo cum & in Deum pietas, & in Societatem noſtram benignitas pariter creuit: ſicut & cum viro grauiſſimo, eodemque ſapientiſſimo Ioanne Bo. me. Cardinale fratre tuo creuerat; cuius cum veſtigia iam antè annos multos in minori fortuna ſequereris, atque ego ab hac tua benignitate & pietate inuitatus, nonnulla ex primis operis huius imaginum delineamentis tibi omnium primo oſendiſſem, eam retuli pro minimo illo officio grati animi ſignificationem, vt & te iam tum cui opus dedicaretur digniſſimum iudicari, & id mihi vt facere liceret, non mediocriter optarim. Nunc igitur quando me voti compotem facere dignatur Altiffimus, hoc qualecunque perpetuæ in te noſtræ Societatis obſeruantix monumētum libenter accipies; quam proinde vt fouere non deſinis, ita & commendatam habere perges in Chriſto Ieſu. Vale.

Beatitudinis tuæ

Humillimus ſeruus.

Iacobus Ximenez.

LECTORI S.



QUAE RES fortasse, Candide Lector, qui factum sit, ut cum memoria nostra tot fuerint, qui Evangelicae Historiae Harmonias cōcinnarent, auctor noster antiquioris cuiuspiam concordiam s. qui maluerit, quam vilius recentioris. In quo quidem primum illud nosse debes, Neotericorum Harmonias, cum auctor haec scriberet, nullas in lucem proditas fuisse; deinde illi antiquiorum, ut lectionem, ita sententiam libentius probare solitum & amplecti. Praeterea integrum etiam tibi relinqui cuiusvis auctoris ordinem in tuis de Christi Iesu vita meditationibus sequi, ac iuxta cum nostris hisce, si ita volueris, imaginibus vii. Quod verò quandoque imagini adpinxit, quod non legitur in Evangelio (quale illud est, quod Deus, quo die hominem creauerat, eodem reuolutis post seculis factus sit homo, eodem hominem per Crucem redemerit ac recrearit, eodem etiam dicatur hominem iudicaturus; Itemque quod ait, Christo nato Angelum in Limbum ad Patres missum, qui verbi infantis natiuitatem nuntiaret; Et Christum Iesum puerulum eo triduo quo eum Virgo Mater amiserat, mendicato victitasse) Haec scito pauca ex sanctis Patribus adiecta esse, de multis, quae apud illos occurrunt ad excitandam meditantium deuotionem valde accommodata: quae licet in Evangelio non reperiuntur, Evangelio tamen ad eò nihil repugnant, ut sint etià maxime consentanea. Cur denique, in Adnotationibus, ac frequentius etiam in Meditationibus, sermonem ad Religiosi status homines conuertat, haec maxime causa est, quod eius primum consilium non fuit, ut opus hoc in vulgus ederetur, sed ut Religiosis tantum societatis nostrae, iunioribus praecipue scholaribus, in seruiret; quin, ne meditationes quidem ipsas operi huic Adnotationum intexere cogitabat, cum sciret facile esse vel mediocriter in meditando versatis suas cuique meditationes commentari, ut ipse suus instituerat. Verum cum ei suggereretur, non tamen omnes aequè esse idoneos ad id præstandum, nec fore inutile vel maxime exercitatis has meditationes legere, adductus est tandem, ut eas Adnotationibus inseri pateretur. Fuit autem operæpretium Adnotationum capita non solum sub ipsis imaginibus collocare, verum etiam in Adnotationum volumine ea suis Evangelicis lectionibus præfigere, ut qui imagines nancisci non possent, his illas breui compendio summaria ipsa referrent, simulq; meditantium commoditati & memoriae in seruirent, dum meditationis materiam paucis comprehensam exhiberent. Et si porro ea tantum ex alijs Evangelistis in concordiam afferre solet auctor, quae ad Evangelij Misse intelligentiam faciunt, vel sicubi ceteri Evangelistae aliquid addunt, hoc tamen in Passionis & Resurrectionis Evangelijs seruari omnino non debuit, nec potuit, sed integrè omnium Evangelistarum lectiones Evangelicæ distinctè proponendæ fuerunt, propterea quod in Passione eas omnes legit Ecclesia, in Resurrectione ferè omnes. Vbi verò in Concordia dicitur; In illo tempore, iuxta usum Ecclesiae, apponiturq; littera locum ubi res gesta est designans, data opera id factum est, ut ex nota temporis locus indicetur, quod aliàs fieri non poterat. Illud demum scire te volui, pie Lector, contextus Evangeliorum magno studio & diligentia emendatos esse, & in tanta varietate adhibitum ab auctore iudicium, ut ferè sequeretur editionem quam habent Hieronymus & glossa ordinaria, & qua passim vtitur Ecclesia in Missæ sacrificio: nam solos recentiores piguit eum sequi, quod essent liberiores quam vellet. Ceterum & hoc in primis scire tua interest & cogitare; ad spiritualem fructum, quem, si ad eum te compares, Christus Iesus in animo tuo de sacra vite suae meditatione uberem producturus est, non satis esse imagines curiosè peruoluere, aut illarum artem & pulchritudinem admirari, sed in singulis esse tibi singulos, vel etiam plures dies insistendum, adnotationum & meditationum capita sensim perlegenda, meditandum, contemplandum, omnes denique orationis partes exercendas, ut manet Apostolus; In omni oratione & obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum. Nostros igitur hosce labores, quicumque illi sunt, ut Deo Opt. Max. humiliter consecramus, & in proximorum salutem ac spirituale profectum alacriter impendimus, ita eos tibi & utiles esse, & gratos in Christo Iesu vehementer optamus. V A L E.

INDEX IMAGINVM EVANGELICAE HISTORIAE, CONTINENS ORDINEM, quo & ipsa Euangelia in Missæ sacrificio toto anno leguntur.



Dominica 1. Aduentus.	Secunda & tertia tentatio.	13.
<i>V AE iudiciū vniuersale proximè precedent. Pag. 98.</i>	Angeli ministrant Christo.	14.
Dominica 11. Aduentus.	Feria 11.	
<i>Mittit Ioannes duos discipulos ad Iesum.</i>	Iudicium vniuersale.	99.
Dominica 111. Aduentus.	Feria 111.	
<i>Mittunt Iudei ad Ioannem.</i>	Eiicit iterum Iesus vendentes de templo.	88.
Dominica 1111. Aduentus.	Feria 1111.	
<i>Ioannes concionatur.</i>	Querunt signa à Iesu Iudei.	46.
<i>In nocte Natiuitatis Christi.</i>	Feria v.	
<i>In aurora, de Pastoribus.</i>	De Chananea.	61.
<i>Circuncisio Christi.</i>	Feria vi.	
Epiphania Domini.	Sanatur languidus.	47.
<i>Aduentus Magorum.</i>	Sabbato.	
<i>Adoratio Magorum.</i>	Transfiguratio Christi.	63.
Dominica 1. post Epiphaniam.	Dominica 11. Quadragesimæ.	
<i>Cum doctoribus disputat Iesus.</i>	Idem Euangelium.	63.
Dominica 11. post Epiphaniam.	Feria 11.	
<i>Nuptiæ ad Cana Galilææ.</i>	Incredulis prædicit damnationem Iesus.	55.
Dominica 111. post Epiphaniam.	Feria 111.	
<i>Mundatur leprosus.</i>	Quomodo credendum docentibus Phariseis & Scribis.	96.
<i>Sanatur seruus Centurionis.</i>	Feria 1111.	
Dominica 1111. post Epiphaniam.	Petitio Matris filiorum Zebedæi.	82.
<i>Sedat procellam maris Iesus.</i>	Feria v.	
Dominica v. post Epiphaniam.	De Diuite Epulone.	73.
<i>Parabola de Zizanijs.</i>	De morte Epulonis & Lazari.	74.
Dominica Septuagesimæ.	De Inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra.	75.
<i>De conuentione ex denario diurno.</i>	Feria vi.	
Dominica Sexagesimæ.	Paterfamilias plantat vineam, & locat Agricolis.	91.
<i>Parabola Seminantis.</i>	Extra vineam filium occidunt.	92.
Dominica Quinquagesimæ.	Sabbato.	
<i>Praenunciat Iesus crucem suam Apostolis.</i>	De Prodigio Adolescente.	66.
<i>Sanatur vnus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho.</i>	Profundit omnia Prodigus Adolescens.	67.
<i>Purificatio.</i>	Fit Subulcus.	68.
Feria 1111. Cinerum.	Accipit illum Pater benignissime.	69.
<i>De Ieiunio.</i>	Dominica 111. Quadragesimæ.	
<i>De Theaurizatione.</i>	Sanatur Demoniacus cæcus & mutus.	45.
Feria v. post Cineres.	Feria 11.	
<i>Euangelium Dominica iij. post Epiphaniam.</i>	Male accipitur Iesus in patria.	40.
Feria vi. post Cineres.	Feria 111.	
<i>De dilectione inimici.</i>	Docet humilitatem discipulos suos, & correctionem fraternam.	70.
Sabbato post Cineres.	Feria 1111.	
<i>Ambulat super mare Iesus.</i>	Explicat doctrinam de traditionibus.	60.
Dominica 1. Quadragesimæ	Feria v.	
<i>Tentat Christum Daemon.</i>	Sanatur socrus Petri.	18.
	Feria	

INDEX.

Feria vi.		Sanctissimi Sacramenti, & Sacrificij insti-	
De Samaritana.	35.	tutio.	102.
De ead. m. Samaritana.	36.	De gestis post sacram communionem.	103.
Sabbato.		Orat Christus in hortu.	107.
Liberatur Adultera.	33.	Veniunt ad hortum armati.	108.
Dominica 1111. Quadragesimæ.		Malchi auriculæ abscessio.	109.
Quietem agunt discipuli iubente Christo,	41.	Capitur Christus.	110.
postea nauigant trans mare.		Ducitur ad Annam primùm.	111.
Docet, & sanat languidos, distribuuntur	42.	Interrogatur ab Anna. Negat cum Petrus.	112.
turbæ quasi per contubernia.		Trahitur ad Caiphæ Iesus. Negat ite-	
Satiat quinque millia hominum.	43.	rum Petrus.	113.
Feria 11.		Adiuratio Caiphæ; Confessio diuina	
Eijcit primò vendentes de templo.	16.	Christi. Teriò negat Petrus.	114.
Feria 1111.		De gestis in carcere Caiphæ post dimissum	
Docet Iesus, concitantur contra eum Iudei.	51.	concilium.	115.
Feria 1111.		De gestis mane in pleno Principum & Se-	
Sanatur cæcus natus.	57.	niorum concilio.	116.
Feria v.		Duci n. Iesus ad Pilatum. Et Indus laqueo	
Ad Naïm suscitatur filius viduæ.	28.	se suspendit.	117.
Feria vi.		Quæ primùm gesta sunt apud Pilatum.	118.
Mittuntur nuncij à sororibus de graui		Quæ gesta sunt apud Herodem.	119.
morba Lazari.	76.	Quæ gesta sunt postquam reductus est ad	
Venit Iesus Bethaniam.	77.	Pilatum.	120.
Suscitat Lazarum Iesus.	78.	Flagellatur Christus.	121.
Sabbato.		Coronatur spinis Iesus.	122.
Docet Iesus in templo.	54.	Gesta post coronationem, antequàm ferretur	
Dominica Passionis.		sententia.	123.
Acerrima confutatio Iudaorum, & eorum		Fert sententiam Pilatus contra Iesum.	124.
contra Iesum conatus.	56.	Ducitur Iesus extra portam ad Caluarie	
Feria 11.		montem.	125.
Mittunt Iudei ministros, vt Iesum compre-		Quæ gesta sunt postea ante crucifixionem.	126.
hendunt.	52.	Crucifigitur Iesus.	127.
Feria 1111.		Frigitur Crux.	128.
Non ascendit ad festum Iesus: quærunt		Quæ gesta sunt post erectam crucem, ante-	
eum Iudei.	50.	quam emitteret spiritum.	129.
Feria 1111.		Emissio spiritus.	130.
Malitiosè Iudei Iesum interrogare aggre-		Quæ gestit Christus descendens ad Inferos.	131.
diuntur.	59.	Deponitur Christi corpus è cruce.	132.
Feria v.		De Christi sepultura.	133.
Vngit pedes Iesu Magdalena.	34.	Annuntiatio.	1.
Feria vi.		Resurrectio Christi gloriosa.	134.
Concilium de nece Iesu. Sabbatho 6. p. 7. 1780.	79.	Apparet Matri Mariæ virgini.	135.
Feria 11. Maioris hebdomadæ.	81.	De primo aduentu Mulierum ad sepulchrū.	136.
Cena apud Simonem leprosum. Veniunt gnomi.	84.	Angeli apparent Mulieribus.	137.
Dominica in ramis palmarum.		Veniunt Petrus, & Ioannes ad sepulchrū.	138.
Ducitur asina & pullus ad Iesum.	85.	Apparet Magdalena.	139.
In conspectum Hierusalem venit Iesus.	86.	Apparet Mulieribus.	140.
Ingressus sollemnis in ciuitatem.	87.	Apparet duobus discipulis euntibus	
Feria 11. maioris hebdomadæ.		Emauta.	141.
Veniunt Gentiles ad Iesum. Cena apud Simonem	89.	Apparet discipulis absente Thoma.	142.
leprosum.		Dominica 1. post Pascha.	
Feria v.		Apparet discipulis & Thome.	143.
Cena legalis.	100.	Apparet septem discipulis ad mare Tiberidis.	
Cena communis, & lavatio pedum.	101.		144.
			Pran-

INDEX.

<i>Prandet cum septem discipulis Iesus.</i>	145.	Dominica x. post Pentecosten.	
<i>Apparet in monte Thabor.</i>	146.	<i>De Phariseo, & Publicano.</i>	90.
Dominica ii. post Pascha.		Dominica xi. post Pentecosten.	
<i>De Pastore bono, ostio, ostiario, ouili.</i>	58.	<i>Sanat Iesus surdum & mutum.</i>	62.
Dominica iii. post Pascha.		Dominica xij. post Pentecosten.	
<i>De eo, quod dixit Christus; Modicum & non videbitis me.</i>	104.	<i>Incidit in latrones viator.</i>	33.
Dominica iiij. post Pascha:		Dominica xiiij. post Pentecosten.	
<i>De eo, Quem idmodum spiritus sanctus arguit; mundum &c.</i>	105.	<i>Curat Iesus decem leprosos.</i>	81.
Dominica v. post Pascha.		Dominica xiiij. post Pentecosten.	
<i>Orationis perfectio docetur.</i>	106.	<i>Docet Christus fiduciam habendam Deo.</i>	23.
<i>Ascensionem Christi precedentia proximè.</i>	147.	Dominica xv. post Pentecosten.	
<i>Ascensio Christi in celum.</i>	148.	<i>Ad Naïm suscitatur filius vidue; prout in Feria v. post dominicâ iiij. Quadragesimæ.</i>	28.
<i>Sacra dies Pentecostes.</i>	149.	Dominica xvj. post Pentecosten.	
Dominica j. post Pentecosten.		<i>Sanatur Hydropicus.</i>	48.
<i>Docet Christus; Eflote misericordes.</i>	24.	Dominica xvij. post Pentecosten.	
Dominica ij. post Pentecosten.		<i>De primo mandato interrogatur Iesus.</i>	95.
<i>Vocatio ad cenam magnam.</i>	49.	Dominica xvij. post Pentecosten.	
Dominica iiij. post Pentecosten.		<i>Sanatur Paralyticus.</i>	30.
<i>De oue centesima, & decima dragma perditâ.</i>	65.	Dominica xix. post Pentecosten.	
Dominica iiij. post Pentecosten.		<i>Facit Rex nuptias filio.</i>	93.
<i>De copiosi captura piscium.</i>	17.	Dominica xx. post Pentecosten.	
Dominica v. post Pentecosten.		<i>Filium Reguli sanat Iesus.</i>	37.
<i>Compefitur iracundiâ.</i>	19.	Dominica xxj. post Pentecosten.	
Dominica v i. post Pentecosten.		<i>De singulari inhumanitate serui regij, & ingratitude.</i>	71.
<i>Satiat quatuor millia hominum. Inseruiunt Imagines dominicæ 4. Quadragesimæ.</i>	42.	Dominica xxij. post Pentecosten.	
Dominica vij. post Pentecosten.		<i>De soluendo tributo.</i>	94.
<i>Cauendum à falsis Prophetis.</i>	25.	Dominica xxiiij. post Pentecosten.	
Dominica viij. post Pentecosten.		<i>Sanatur Hemorrhoiſſa; Suscitatur filia lairi.</i>	31.
<i>Villicus accusatur.</i>	64.	Dominica xxiiij. post Pentecosten.	
Dominica ix. post Pentecosten.		<i>De Antichristo.</i>	97.
<i>Elet Iesus super ciuitatem, eijcit vendentes de templo; prout in dominica in ramis palmarum.</i>	86.87.88.	<i>In die Visitationis.</i>	2.
		<i>Transitus Matris Dei.</i>	150.
		<i>Virginis Matris sepultura.</i>	151.
		<i>Suscitatur virgo Mater à filio.</i>	152.
		<i>Assumitur Maria in celum; Coronatur à sanctissima Trinitate.</i>	153.

FINIS.



INTERDICTVR IMPRES-

SIO OPERIS QVONDAM HIERONYMI
NATALIS, ADNOTATIONVM, MEDITATIONVM,

atque Imaginum in Euangelia, quæ in Missæ sacrificio toto anno recitantur: necnon
Imaginum ipsarum seu earum aliquot extractio, delineatio, scalprio, extractarum item
impressio, venditio, traditio, & retentio, sub mille ducatorum in toto quidem Statu
Ecclesiastico; extra verò, sub excommunicationis latae sententiæ pœnis.

CLEMENS PAPA VIII.



D Futuram rei memoriam. Cùm sicut accepimus, dilectus filius Martinus Nutius Typographus Antuerpiensis ad publicam omnium fidelium vtilitatem opus quoddam Hieronymi Natalis, dum in humanis ageret, Societatis Iesv Theologi, Adnotationum, & Meditationum in Euangelia, quæ in Sacrosancto Missæ Sacrificio toto anno leguntur, typis dare intendat; & tam in eo opere, quàm in alterius insignis eius partis, Imaginum scilicet centum quinquaginta trium sculptura, quibus prædictus Hieronymus, totius operis author, historiam vitæ Christi Iesv Domini nostri ex ipsis Euangelicis Missæ lectionibus, iuxta quatuor Euangelistarum veritatem, ac plenitudinem expressit; magna pecuniæ summa exposita iam sit, & adhuc vltior sit exponenda: Nos tanti operis excellentiam plurimum in Domino commendantes; eorumque indemnitati, qui ad operis huius editionem pecunias cōquisitas impenderunt, prospicere cupientes, ne fortè contingat, ut vnde quis prodesse alijs studet, inde damnum, aut præiudicium sibi paret (quod sanè sequeretur maximum, si vel opus Adnotationum ab alijs imprimeretur, vel Imagines ipsæ, earumue ordo, & inuentio, aut distributio extraheretur, seu recuderetur, quod iam à nonnullis intentari intelligimus; qui nuper ex Portorio nostro Urbano centum triginta sex ex operis huius imaginibus, Antuerpia transmissis, suffurati sunt;) ipsumque Martinum à quibusvis Excommunicationis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine latis si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium duntaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes, illius, aliorumque, quorum interest in hac parte supplicationibus inclinari, eisdem Martino, ac alijs prædictis, quorum nomina & cognomina præsentibus pro expressis haberi volumus, autoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & elargimur, ne quis quauis ille fuerit dignitate, vel officio, aut privilegio, vel facultate munitus, per decem annos à data præsentium computandos, Imagines supradictas, vel earum ordinem, inuentionem aut distributionem, etiam

etiam mutatis delineamentis, aut earum aliquot extrahere, delineare, scalpere; sicuti nec Adnotationes, vel Meditationes supradictas simul, vel seorsum ab ipsis Imaginibus, vel earum aliquot; absque expressa & in scriptis redacta ipsius Martini Nutij licencia, quouis quæsito colore, causa, vel prætextu ad cuiusvis personæ instantiam imprimere seu excudere, aut extrahi, delineari, scalpi, imprimi, seu excudi quouis modo facere, aut in totum, aut in partem delineatas, sculptas, impressas, seu excusas in quouis loco videri, seu venales exponere, apud se retinere, vel habere, seu alicui alteri tradere, aut cōcedere quouis modo præsumat; in hac quidem vrbe nostra, & in toto statu Ecclesiastico sub mille ducatorum auri de Camera, pro vna delatori, & alia Camera nostræ Apostolicæ, ac reliqua tertijs partibus locis pijs irremissibiliter, necnon amissionis librorum, Imaginū, laminarum, ac delineamentorum quorumcunque ad opus huiusmodi quomodolibet pertinentium ipsi Martino applicandorum: extra verò Urbem ipsam, ac ditionem Ecclesiasticam vbique locorum Excommunicationis latæ sententiæ, à qua nullus præter Romanum Pontificem absolueri possit, pœnis toties, quoties contrauentum fuerit eo ipso incurrendis, districtius inhibemus. Et nihilominus vniuersis & singulis Patriarchis; Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Ordinarijs vbique, & in statu nostro temporali etiam Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, & alijs Iustitiæ Ministris, præcipimus, & mandamus, vt durante dicto decennio quoties pro parte dicti Martini fuerint requisiti, vel eorum aliquis fuerit requisitus, sibi in præmissis efficacis defensionis auxilio assistant, & ea obseruari faciant, & contra inobedientes per prædictas & alias eis benè visas sententias, censuras, & pœnas appellatione remota procedant, inuocato etiā ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus quibuscvis Cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, priuilegijs quoque indultis, ac literis Apostolicis, quibuscvis personis & locis sub quibuscunque tenoribus, & formis concessis, ac iteratis vicibus confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis specialis mentio habenda foret, illorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscunque. Volumus autem vt præsentium transumptis etiam impressis, manu Notarij publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in iudicio & extra adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub anulo Piscatoris die xiiij. Augusti. M. D. XCIII. Pontificatus nostri anno secundo.

M. Vestrius Barbaniæ.

DOMINICA I. ADVENTVS.

Quæ Iudicium vniuersale proximè præcedent.

Matt. xxiiij. cap. Marc. xiiij. Luc. xxi. Anno Christi xxxiiij.

98

i



- A. Signa in cælo, Sole, Luna, & stellis, &c.
 B. Christum ad iudicium venientem præcedunt crux, cæteraque insignia passionis, & Archangelus cum tuba.
 C. Præcedit ignis orbem purgaturus.
 D. Elementum ignis mundo quasi minuitur.
 E. Aeris suprema regio.
 F. Aeris media regio.

- G. Aeris infima regio. Et in his omnibus terribilia signa.
 H. Confusio maris, & fluctuum, &c.
 I. Os inferni apertum.
 K. Etiam purgatorij.
 L. In terra rerum omnium horribilis facies, quæ orbi terrorem incutiet vehementissimum. Alia signa non potuit capere imago.



ADNOTATIONES ET MEDITATIONES IN DOMINICALIA ET QVADRAGESIMALIA
totius anni Euangelia.

DOMINICA PRIMA ADVENTVS.
Quæ iudicium vniuersale proximè præcedent.

MATTH. XXIIII. MAR. XIII. LVC. XXI.
ANNO CHRISTI XXXIII. j.
In primam imaginem adnotatiuncula. xcvij.

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| A. Signa in cælo, sole, luna & stellis, &c. | G. Aëris infima regio, & in his omnibus terribilia signa. |
| B. Christum ad iudicium venientē præcedunt Crux, ceteraq; insignia passionis, & Archangelus cum tuba. | H. Confusio maris & fluctuum, &c. |
| C. Præcedit ignis Orbem purgaturus. | I. Os inferni apertum. |
| D. Elementum ignis Mundo quasi minuitur. | K. Etiam Purgatorij. |
| E. Aëris suprema regio. | L. In terra rerum omnium horribilis facies, quæ orbi terrorem incutiet vehementissimum. |
| F. Aëris media regio. | |

Alia signa non potuit capere imago.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XXIIII. Statim autem post tribulationem dierum illorū ^a Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum, & stella cadent de cælo. Commouebuntur. Et tunc apparebit ^b signū filij hominis in cælo. Et tunc plangent omnes tribus terræ. In nubibus cali, Et mittet Angelos suos cū ^b tuba & voce magna, & congregabunt electos eius à quatuor ventis, à summis cælorum vsque ad terminos eorum.	LVC. XXI. Erunt ^a signa in sole & luna & stellis, & in terris pressura gentiū præ cōfusione sonitus ^b maris & fluctuum, arescentibus hominibus ^{c d} præ ^{e f} timore, & ^{h i k l} expectatione quæ superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes ^a cælorum mouebuntur. Et tunc videbunt ^b filium hominis venientem in nube cum potestate magna & maiestate. A	MAR. XIII. Sed in illis diebus, post tribulationem illam, Sol contenebrabitur, & luna non dabit splendorem suum, & stellæ erunt decidentes. et gloria. à summo terræ vsque ad summum cali. MAT-
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MATTH. XXIII.

LVC. XXI.

MAR. XIII.

Ab arbore autē fici discite parabolam:

omnia

quia prope est in ianuis.

*hec,
præteribunt.*

His autem fieri incipientibus, respicite, & leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem; videte ficulneam & omnes arbores, cum producunt iam ex se fructū, scitis

quoniam propè est æstas: ita & vos, cum videritis hæc fieri, scitote

quoniam propè est regnum Dei. Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia fiant. Cælum & terra transibunt, verba autē mea nō transibunt.

cum ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit æstas.

quod in proximo sit in oñijs.

ista,

A D N O T A T I O.

QUAE proximè iudicium uniuersale præcedent calamitates immense, eas cum ingenti terrore mortalibus Prophetæ prænuñciarunt.

Psal. 49. *Dauid.* Deus manifestè veniet: Deus noster, & nō silebit: Ignis in conspectu eius exardescet: & in circuitu eius tempestas valida. Aduocauit cælum desursum, & terram discernere populum suum.

Psal. 74. *Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Liquefacta est terra, & omnes qui habitāt in ea: ego confirmaui columnas eius.*

Psal. 75. *Tu terribilis es, & quis resistet tibi? ex tunc ira tua. De cælo auditum fecisti iudicium: terra tremuit, & quieuit, cum exurgeret in iudicio Deus, ut saluos faceret omnes mansuetos terræ.*

Psal. 96. *Nubes & caligo in circuitu eius: iustitia, & iudicium correctio sedis eius. Ignis ante ipsum præcedet, & inflāmābit in circuitu inimicos eius.*

Alluxerunt fulgura eius orbi terræ: vidit, & commota est terra. Montes sicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini omnis terra.

Cap. 13. *Esaias.* Ecce dies Domini venit, crudelis, & indignatione plenus, & ira, furorisq; ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores eius conterendos de ea. Quoniam stelle cæli, & splendor earum non expandent lumen suum. Obtenebratus est sol in ortu suo, & luna non splendebit in lumine suo.

Cap. 46. *Hieremias.* Dies ille Domini Dei exercituum, dies ultionis; ut sumat vindictam de inimicis suis. Deurabit gladius & saturabitur, & inebriabitur sanguine eorum.

Ezechiel. Finis venit, venit finis super quatuor plagas terræ: nunc finis super te, & immit-tam furorem meum in te, & iudicabo te iuxta vias tuas, & ponā contra te omnes abominationes tuas. **Cap. 7.**

Daniel. In tempore illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filiis tui populi; & veniet tempus quale non fuit, ab eo ex quo gentes esse cæperunt, usque ad tempus illud. Et in tempore illo saluabitur populus tuus omnis, qui inuentus est scriptus in libro, & multi ex ijs qui dormiunt in terræ puluere euigilabunt; alij in vitam æternam, alij in opprobrium, ut videant semper. **Cap. 12.**

Oseas. Lugebit terra, & infirmabitur omnis qui habitat in ea. **Cap. 4.**

Ero eis quasi Leana, sicut Pardus in via Assyriorum. Occurrā eis quasi vrsu raptis catulis, & dirumpā interiora iecoris eorum: & consumam eos ibi quasi leo, bestia agri scindet eos. **Cap. 13.**

Ioel. A. a. a. diei; quia propè est dies Domini, & quasi vastitas à potente veniet. **Cap. 1.**

Conturbentur omnes habitatores terræ, quia propè est dies tenebrarum & caliginis, dies nubis & turbidinis: magnus dies Domini & terribilis valdè, & quis sustinebit eum? **Cap. 2.**

Amos. Veh desiderantibus diem Domini. Ad quid eam vobis? dies Domini tenebra, & non lux. Quomodo si fugiat vir à facie leonis, & occurrat ei vrsus; & ingrediatur domū, & innitatur manu sua super parietem, & mordeat **Cap. 5.**

deat eum coluber. Nunquid non tenebra dies Domini, & nox lux, & caligo, & non splendor in ea?

Abdias. Iuxta est dies Domini super omnes gentes: sicut fecisti sic fiet tibi, retributionem tuam conuertet in caput tuum.

Cap. 1. Michas. Ecce Dominus egredietur de loco suo, & descendet & calcabit super excelsi terrae, & consumentur montes subtus eum, & valles scindentur sicut cera à facie ignis, sicut aquae decurrunt in praeceps: & faciam in furore & indignatione ultionem omnibus gentibus quae non audierunt.

Cap. 3. Naum. Propter multitudinem fornicationum meretricis speciose & gratiae, & habentis maleficia; quae vendidit gentes in fornicationibus suis, & famulias in malitijs suis. Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum; & reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam in gentibus nuditatem tuam, & Regnis ignominiam tuam: & projiciam super te abominaciones, & contumelijs te afficiam, & ponam te in exemplum.

Cap. 3. Abacuc. Viderunt te & doluerunt montes, gurgeres aquarum transiit, dedit abyssus vocem suam, altitudo manus suas lenauit. Sol & Luna steterunt in habitaculo suo, in luce sagittarum tuarum ibunt, in splendore fulgurantis hastae tuae. In fremitu conculcabis terram, & in furore obstruies facies gentes. Audiui & conturbatus est venter meus, à voce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat.

Cap. 1. Sophonias. Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est, & velox nimis. Vox diei Domini amara, tribulabitur in ea fortis. Dies ira dies illius, dies tribulationis & angustiae, dies calamitatis & miseriae, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulae & turbinis, dies tubae & clangoris super ciuitates munitas, & super angulos excelsos. Et tribulabo homines, & ambulabunt ut cecae, quia Domino peccauerunt, & effundetur sanguis eorum sicut humus, & corpora eorum sicut stercorea. Sed & argentum eorum, & aurum eorum non poterit liberare eos in die irae Domini, & in igne bulli eius. Deurabitur omnis terra, quia consumationem cum festinatione faciet omnibus habitantibus terram.

Cap. 2. Conuenite, congregamini gens non amabilis, priusquam pariat insilio quasi puluerem transcurrentem diem, antequam veniat super vos ira furoris Domini, antequam veniat super vos dies indignationis Domini.

Cap. 2. Aggeus. Ego mouebo caelum & terram, &

subuertam solium regnorum, & conuertam fortitudinem regni gentium, & subuertam quadrigam & ascensorem eius, & descendent equi & ascensores eorum.

Zacharias. Et veniet Dominus Deus meus, & omnes sancti cum eo. Et erit, in illa die non erit lux, sed frigus & gelu. Et erit dies una quae nota est Domino, non dies neque nox, & in tempore vesperi erit lux. Cap. 14.

Malachi. Ecce dies venit succensa quasi caminus, & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quae non relinquet eis radicem & germen. Cap. 4.

Sapi. Accipiet armaturam zelus illius, & armabit creaturam ad ultionem inimicorum. Induet pro thorace insuliam, & accipiet pro galea iudicium certum, sumet scutum inexpugnabile aequitatem, acuet autem diram iram in lanceam, & pugnabit pro illo orbis terrarum contra insensuos. Ibunt directe emissiones fulgurum, & tanquam à bene curuato arcu nubium exterminabuntur, & ad certum locum insiliet, & à petrosa ira plene mittentur grandines. Excandescent in ignem aquae maris, & flumina concurreant duriter. Contra illos stabit spiritus virtutis, & tanquam turbo venti diuidet illos, & ad cremum perducet omnem terram iniquitas illorum, & malignitas euertet sedes potentium. Verum terrores ipsos in imagine contemplerur. Cap. 5.

A. Caeli motu suo desoluantur, septem velicet planetarum stellatum, & mobile primum. Sol in tenebras conuertitur, luna in sanguinem. Planetae alij & stelle omnes nigrescunt. Angeli caelorum motores functionibus suis desertis, properant ad Christum, admiratione simul & veneratione pleni. Apoc. 10. Esai. 13. Eze. 32. Joel. 3. Mat. 24. Act. 2. Mat. 24. Iob. 9.

B. Christus IESVS ad iudicandos viuos & mortuos venit in nubibus caeli, cum virtute multa & maiestate, & omnes Angeli & sancti eius cum eo. Inter quos omnes principem locum tenet virgo Dei Mater Maria. Sanctorum animae ad corpora resumenda iussu descendunt. Indas Complures Angeli ad ministerium resurrectionis mittuntur. Crux Christum praecedat cum passionis insignibus, flagellis, corona spinea, clavis, & lancea: quae cum cruce pie & coniungere, & meditari possumus. Sub cruce Archangelus tuba nouissima: Surgite mortui, venite ad iudicium, horrendum in modum iudicat. Mat. 24. & 5. Zac. 14. Isa. 3. Mat. 24. 1. Cor. 15. 1. Thes. 4. Mat. 24. Psal. 49. Isa. 29.

C. Sub nubibus in quibus venit Christus, seuis ignis uniuersam orbem purgaturus. Mal. 4. Dan. 7. Basil. iii.

D. Ignis elementum conuertitur versus terram, Psal. 29.

ram, flammâs quasi mundo minitans.

Mat. 24. E. Aëris suprema regio, & in ea stellæ cadē-
Mar. 13. tes, feri cometa, lancea ignita, tristia fulgetra.

Sap. 5. F. Ex aëris secunda regione vibrant cum toni-
Esai. 29. truis fulmina mixta grandine, igne, fumo, ac
Sap. 5. sanguine; pluvia precipitat.

Ioel. 2. G. Infima aëris regio, quæ terras & mare pro-
Psal. 49. ximè cingit, ventis impetuosissimis terras, &
Esai. 29. maria flagellat.

Sap. 5. H. Mare horribili confusione sonitus & flu-
Ioel. 2. etuum exestuat, seuissima tempestate iactatur;

Luc. 21. subuertit naues, mortuos homines, & emorien-
Luc. 21. tes pisces euomit.

Apo. 20. I. Os Inferni apertum, eructans tetras dam-
2. Pet. 2. natorum hominum animas, atque horridos
demonas.

Apo. 20. K. Purgatorium dans animas, quæ veltunc
1. Cor. 3. primùm erunt purgatæ, vel statim igne con-
flagrationis purgandæ.

Mat. 24. L. Postremò terra describitur; atque in ea
Luc. 21. horrenda rerum omnium facies: homines, vel
mortui, vel emorientes, vel ex morte incipientes
resurgere, vel qui exanimati & amentes præ
timore plangunt, omnibus locis diffugiunt, in
cauernis sese abscondunt. Arbores eradicantur
& arescunt. Emori hîc vide bruta animalia, il-
lic furere moribunda, euerti vrbes, oppida, edi-

ficia omnia passim. Inter hæc permixta infinita
demonia rabiosè furentia. Alia porro erit fa-
cies, hinc horrida, illinc admiranda aliorum
hominum, qui ab initio vsque mundi mortui
fuerint: quorum animæ adducentur, vel à Para-
diso gloriose, vel à purgatorio, vel ab ipso In-
ferno cum suis pœnis. Congregabuntur corporū
materia, parabuntur ad resurrectionem Ange-
lorum ministerio. Beatorum quidem materia
corporum purgabitur per ignem, Damnatorum
non purgabitur. Viuentium autem exurentur
corpora, & sanctorum quidem purgabuntur, sed
non affligentur: eorum videlicet qui sine ullo
reatu pœna inuenti fuerint: Malorum verò nō
purgabuntur, sed affligentur. Aliorum animæ
& corpora à temporali pœna purgabuntur. Qui-
rum rerum consideratio supra captum nostrum,
& mira est, & horrenda: quasi videas Paradi-
sum, & Infernum, & Purgatoriū in terra ver-
sari in adductis animabus. Omnia tremorem &
timorem orbi incutient, supra quàm dici po-
test horrendum. Index Deus iratus, Angeli, &
Sancti vindictā contra impios postulantes, or-
bis terrarum armatus contra insensitos. Sed hæc
omnia aduersus peccatores parata illos incredi-
bili dolore & cruciatu afficient: contra verò, iu-
stis summam animi letitiam afferent.

MEDITATIO.

E Cce venisti tu domine Iesu; sed humilis,
mansuetus, puer, paruulus, vagiens, frigen-
s, à paupercula matre genitus in stabulo,
omnium rerum egenus. Quid igitur est be-
nigne & bone Iesu, quod priusquam ad hæc
mysteria veniamus, nos tam horribili rerum
facie perterres, iudicii tui vniuersalis repræ-
sentatione? Tuæ consulo vtilitati ô homo, tui
animi infirmitati, tuæ mentis stupiditati; qui
nisi cœcussus magno terrore à mea iniustitia
ad misericordiam confugas, ad illa natiuita-
tis meæ mysteria non penetrabis. Nascar hu-
milis & mansuetus, sum tamen ille idem qui
sum venturus ad iudicium, exerta mea, & Pa-
tris aterni potentia & seueritate. Veniam c-
nim ad iudicium cum potestate magna & ma-
iestate. Nascar puer, dabor paruulus ego ille,
qui cœlum & terram impleo mea diuinitate.
Hierem. 23. Nascar vagiens & frigans, sed is ille, qui rugien-
s horrendum vt leo veniam, & antè quem
ignis præcedet, & orbē purgabit vniuersum.
Nascar ex paupercula matre, sed Deus omni-
potens, sed ab excelsa super sydera virgine. In
stabulo omnium rerum ero indigens, at in

me habitabit omnis plenitudo diuinitatis cor-
poraliter. Mihi cœlum sedes est, terra autem
scabellum pedum meorum. Rex ego sum Re-
gum, & dominus dominantium. Credo Do-
mine hæc ita esse omnia, & vtrumque intel-
ligo: sed aridè, frigidè, & infructuosè. Da mi-
sericors domine vt propter timorem tuum in
vtero cordis nostri concipiamus, parturiamus
& pariamus spiritum saluis tuæ, quem fecisti
super terrā. Introeamus in potètiâs & mirabi-
lia tuæ humillimæ natiuitatis. Hinc nobis ef-
fulgeat veritas illa, & lux aternæ generatio-
nis, & dicat in corde nostro tibi Pater; filius
meus es tu, ego hodie genui te. Et illud; In
splendoribus sanctorū ex vtero ante luciferū
genui te. Illud etiam sapiamus in te quod di-
lectus tuus nobis tam altè intonat; In princi-
pio erat verbum, & verbum erat apud Deum,
& Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud
Deum. Et verbum caro factum est, & ha-
bitauit in nobis; & vidimus gloriam eius, glo-
riam quasi vnigeniti à patre, plenum gratiæ
& veritatis, Amen.

Colos. 2.

Esai. 66.

Apo. 19.

Esai. 26.

Exo. 70.

Psal. 76.

Psal. 2.

Psal. 110.

Ioan. 1.

DOMINICA II. ADVENTVS.

Mittit Ioannes duos discipulos ad IESVM.

Matth. xi. Luc. vii. Anno xxxi.

32
ij



- A. Macheruntis carcer in tribu Ruben, vnde mittit Ioannes discipulos.
 B. Iordanis, post quem Macherus.
 C. Duo discipuli Ioannis venientes.
 D. Naim, vbi suscitatus fuerat filius Viduae; quae causa fuit, cur Ioannes discipulos mitteret.

- E. IESVS cum discipulis suis.
 F. Perueniunt discipuli Ioannis.
 G. Coram eis sanat IESVS caecos, claudos, &c.
 H. Redeunt ad Ioannem eius quidem discipuli, sed iam magis Christi.

DOMINICA SECUNDA ADVENTVS.

Mittit Ioannes duos discipulos ad IESVM.

MATTH. XI. LVC. VII. ANNO XXXI.

ij.

In secundā imaginem Adnotatiuncula.

xxxij.

A. Macheruntis carcer in tribu Ruben, unde mittit Ioannes discipulos.

B. Iordanis, post quem Macherus.

C. Duo discipuli Ioannis venientes.

D. Naim, ubi suscitatus fuerat filius vidue, qua causa fuit cur Ioannes discipulos mitteret.

E. Iesus cum discipulis suis.

F. Perueniunt discipuli Ioannis.

G. Coram eis sanat IESVS cacos, claudos, &c.

H. Redeunt ad Ioannem eius quidem discipuli, sed iam magis Christi.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XI.

Ioannes autem cum audisset in ^a ^b vinculis ^d opera Christi, ^c mittens duos de discipulis suis ait illi; Tu es, qui ^d venturus es, an alium expectamus?

Et respondens ^f IESVS ait illis; euntes renunciate Ioanni quæ audistis & vidistis: ^e cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur, & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

Illis autem ^h abeuntibus cœpit IESVS dicere ad turbas de Ioanne;

Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?

Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum?

Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus Regum sunt.

Sed quid existis videre? Prophetā? etiam dico vobis, & plusquam prophetam. Hic est enim de quo scriptum est.

Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te.

LVC. VII.

Et nunciauerunt Ioanni discipuli eius de omnibus his, & conuocauit duos de discipulis suis Ioannes, & misit ad IESVM dicens;

Cum autem ^f venissent ad eum viri, dixerunt.

Ioannes Baptista misit nos ad te, dicens;

Tu ^d es, qui venturus es, an aliū expectamus?

In ipsa autem hora multos ^e curauit à languoribus & plagis & spiritibus malis, & cæcis multis donauit visum.

Quæ vidistis & audistis.

Quicumque

& ^h cum discessissent nuntij Ioannis,

mollibus vestimentis indutum?

ecce qui in veste preciosa sunt & in delicijs.

A 3

ADNO-

Ios. 7. de bell. iud. cap. 25. Plu. 16. 5. ca. 16. Iose. lib. 18. de Antiq. Iud. cap. 7. **M**Acherus oppidum in tribu Ruben; in Perea regione trans Iordanem, quæ erat in Herodis Antipæ ditione, septem milliaribus distans ab Asphalite, inter Arnonem & Iordanem; quod oppidum Herodes Antipas validissime munivit. Itaque secunda post arcem Hierosolymorum habebatur. Hic ab Antipa Herode Ioannes fuerat in carcerem coniectus. Vnde mittit duos discipulos ad Iesum, docens quid dicturi, quidne acturi essent.

B. Iordanis fluuius, post quem Macherus, & carcer Ioannis.

Luc. 7. C. Duo Ioannis discipuli iter facientes ad Christum versus Galileam, cogitabundi, & dubio animo.

D. Naim ciuitas in tribu Issachar in Galileâ inferiori, ubi paucis illis diebus fuerat a Christo suscitatus a morte viduæ filius adolescens ad oppidi portam, & vulgatum longè lateque miraculum: quæ Ioanni fuit præcipua occasio mittendi discipulos ad Iesum; cum alia etiã opera Christi à discipulis audiret. Vnde animaduertebat eos zelo permoueri, nec satis retinere quæ ab ipso de Iesu audierant. Nihil igitur Ioannes ipse re vera dubitauit, sed quasi rem melius exploraturus, ut illorum, siue dubitatione, siue zelum per Christum sanaret, id fuit cur ad Iesum mitteret.

E. F. Iesum contemplare, & duos discipulos Ioannis illum verecundè ac demissè interrogantes, astantes præterea Christi discipulos; Iesum verò primum sanãtem multos, deinde de-

monstrantem quos sanauerat. Diuine virtutis ostensione respondet primum Christus tacens, de inde verbo. Non fuit quidem necessum Christum operibus respondere, qui habebat verba vite æternæ, & quæ veritatem diuinam semper spirabant: sed ita instituit suam doctrinam & legem Iesus, ut faceret, deinde doceret. Quod cum ageret, idem volebat à suis esse præstandum; atque eo magis, quod cum verba non haberent ipsi ex se diuinitus potentia, bonis exemplis illam verborum iuuarent infirmitatem.

G. Cæci, claudi, surdi, leprosi, languidi, vlcerebus affecti, à dæmonibus vexati, tum discipuli, & alij pauperes qui euangelium recipiebant. Animaduerte omnia plena luce, spiritu, animorum excitatione in Dei & Christi laudem & gloriam.

H. Ioannis discipuli Macherunta ad Ioannem reuertuntur delibuti gaudio spiritus, in fide Christi confirmati, expulsa dubitatione, reiecto zelo quem pro Ioanne conceperant humanum nescio quid passi. Fructum verò præclarum è Christi operibus & verbis retulerunt: intellexerunt enim in spiritu suauissimè fuisse se cæcos, claudos, leprosos, surdos; paupertatem spiritus conceperunt, & humilitatis donum. Denique lucem acceperunt Euangelij; in qua luce, & cognoscerent se absque causa scandalizatos, & verissima esse quæ a Ioanne de Christo audierant. Denique venerant discipuli Ioannis, vix Christi: redierunt discipuli Ioannis quidem, sed magis Christi, toti Christi.

MEDITATIO.

Domine IESV Patris æterni sapientia infinita, nos quoque idem verbo & prædicatione non quærimus, non ambigimus an tu sis qui venisti, an tu qui venturus sis. Credimus quidem, & prædicamus te venisse in Mandū, humilem, & mansuetum, venturum iudicem tremendum; & tamen reipsa, & vitæ spiritualis inertia atque stupiditate plusquam quæramus & ambigimus. Ita hebetes sumus mente & spiritu, ita delides. Nam si ita non est, cur non mouet nos ad amorem tuum, & cordis similitudinem & deuotionem tui primi aduentus humilitas? Cur non ad timorem tui aduentus secundi horrenda facies & seueritas? Cur hæc tam aridè credimus, meditamur, & loquimur; & tam infructuosè, quasi ita essent dicta & facta quæ in euangelio legimus, ut nos

crederemus, alij facerent & imitarentur? Adiua nos sancte & bone Iesu ne ita fiat; abige à nobis hunc mentis stuporem. Reacla & illustra sensuum interiorum aciem; ut corde & spiritu intelligamus, & quasi præsentem videamus quæ cernebant discipuli Ioannis, manus tuæ diuinæ mirabilia. Da domine ut inde ad ea erigamur, quæ illis externis sanationibus & virtutibus significabantur & gerebantur. Nam qui visum hanc exteriorem recipiebant, eorum mens diuina luce illustrabatur. Claudij vim accipiebant, non solum ut pedum passibus progredierentur, sed ut cordis intentione ad salutem proficerent. Sardis aures etiam cordis aperiebantur, languidis robur vtrumque; & corporis & animi conferebatur. Vlcerotis integritas simul & viuacitas actionum & potentia-

tentiarum restituebatur. Energumenum enim fiebat: ut non solum corpora à vexatione spirituum immundorum liberarentur, sed etiam mentes ab illusionibus atque tentationibus protegerentur. Pauperes, pii & modesti homines, coram hominibus abiecti, apud Deum excellentibus opibus dirabatur. Et quidem, tametsi singuli donorum suorum excellentiam interius recipiebant; omnibus tamen omnia illa dona simul suo gradu à te Domine Iesu sufficienter conferebantur. Hoc initium est sancte Iesu tuorum in nos beneficiorum, ut quæ in alios contulisti dona, ea agnoscamus & quasi olfaciamus. Fac pie Iesu, ut ad odorem vniuersorum tuorum curramus, & similiter atque illi, tanemur interius; ut fides, & mens nostra donis sapientiæ, intellectus, consilij, atque scientiæ illustretur. Curramus viam mandatorum tuorum expedite tuis consilijs adiuti. Lepra habi uum deprauatorum extergatur in nobis. Audiamus sanguinis tui asperitionem melius loquentem quam Abel; & suaue tuum & patris tui verbum pereipiamus, quod sem-

per clamat ad nos, nunquam tamen audimus, nisi si quandoque surdastri. Languet enim nostrum liberum arbitrium miris modis, & nostræ potentia. Illis robur tuum diuinum inferas per eos languores quos portasti. Cum verò fiat (heu nimium frequenter) ut & prauus habitus nostri, & potentiarum infirmitas ac socordia nostra, non solum non excindantur vel sanentur, sed in vlcus & sanie excrescant, & fiant longè nocentiora; hoc quoque malum fac benigne Iesu ut à nobis auertatur. Illud etiam concede, ut liberemur à malignorum spirituum insidijs omnibus atque importunitatibus. Nè permittas, bone Iesu, ut tua doctrina, tuum verbum, tuæ sanitates, & miracula tua, humilitas tuæ passionis, virtutes tuæ diuinæ fiant nobis scandali petra & condemnatio; & unde nostra deuotio debuerat salutem animi & perfectionem referre, inde reportet malitia nostra & ignauia miserabile detrimentum: sed contra fiat, ut de nostra salute & perfectione latemur, & te in æternum laudemus. Amen.

D O M I N I C A T E R T I A A D V E N T V S.

Mittunt Iudæi ad Ioannem.

I O A N N I S I.

A N N O X X I X.

iij.

In tertiam imaginem Adnotatiuncula.

ij.

A. Hierusalem, unde mittunt Iudæi.

nissimè se esse Christum.

B. Venientes ad Ioannem legati.

F. Etiam se esse negat Ioannes.

C. Bethabara, sine Bethania, ubi Ioannes.

G. Negat se esse, quem Moyses in solitudine venturum prädixerat.

D. Dico Sacerdotes cum Leuitis ad Ioannem perueniunt.

H. Proficitur tandem se esse vocem Dei clamantis in deserto.

E. Ioannes vestitus cilicio ex pilis camelorum, negat pl-

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

I O A N N I S C A P. I.

Hoc est testimonium ^a Ioannis, quando miserunt Iudæi ab ^a Hierosolymis ^b Sacerdotes & Leuitas ad eum, ut interrogarent eum; Tu ^d quis es? & confessus est, & non negauit: & ^e confessus est; quia non sum ego Christus. Et interrogauerunt eum; quid ergo? ^f Elias es tu? Et dixit; non sum. ^g Propheta es tu? & respondit; Non. Dixerunt ergo ei; Quis es? ut responsum demus ijs qui miserunt nos: quid dicis de te ipso? Ait; ego vox clamantis in deserto; dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta. Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis. Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei. Quid ergo baptizas, si tu non es Christus,

neque Elias, neque Propheta? Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis; ipse est qui post me venturus est, qui antè me factus est, cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti. Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans.

Betha-
bara.

ADNOTATIO.

A. Hierusalem in montibus posita, montibusque circumdata, inde Iudei mittunt Sacerdotes & Levitas ad Ioannem. Iesus verò ibi appropinquatur, quod Hierosolymis frequens inter Iudeos fuisset in festorum solennitatibus, vel alijs diebus, eo etiam anno, sed cum se non manifestaret, incognitus.

B. Veniunt cum comitatu suo Sacerdotes & Levitæ Bethabaram trans Iordanem ad Ioannem.

Orig. in cap. 1. Ioan. Chrisof. bo. 16. c. 1. Iuan. Hiero. de lo. Theo. cap. 10. C. Bethabara, id est domus transitus, vicus trans Iordanem in tribu Ruben, vbi eo tempore baptizabat Ioannes. Qui locus celebris erat antiquitus, nam illic Iesus Naue cum populo uniuerso & Arca Dei, illic Elias & Eliseus siccatore Iordane transferant. Idem significat bethania, quasi domum vel locum nauis, quæ fiebat transmissio in utramque ripam: ut ducamus Bethaniam non ab *בֵּית חַנַּנְיָהּ* hanah, unde illa Lazari, sed ab *בֵּית אֲנָח* anah, unde *אֲנִיָּהּ* anih: quæ vox nauticum significat, non solum magnam & marinam, sed fluvium etiam. Isa. xxxij. ut intelligunt Hieronimus & Cyrillus. Piscatoriam vertit Chaldaeus interpres & exponit Rabbinus. Quare purum esse dicunt commentarij recentiores catholicorum.

Hiero. ad Fabiolam. D. Duo Sacerdotes Iudeorum legati, eo cultu qui erat usitatus inferioribus Sacerdotibus, Ioannem interrogantes, adsunt eis Levitæ. Horum omnium astutiam considera, & animi peruersitatē, Ioannis suæ testimoniū, gravitatem, & humilitatem singularem.

E. Ioannes ita indutus ut tradunt Euangelistæ, vestimento è pilis camelorum, & zona præcinctus pellicea, intermittit baptizare ut sacerdotes audiunt. Deinde illis planissimè ex animi sententia proficitur, & confirmat quod non sit Christus.

F. In curru igneo designatur Elias, quem se esse in carne quidam negabat Ioannes, non negabat in spiritu, verum de hoc Iudei non interrogabant.

Deu. 18. G. Moyses in solitudine campestri trans Ior-

danem, exponens populo Israel quæ audierat in monte Oreb à Deo, suscitandum prophetam similem sui, quem essent audituri &c. Hunc item se esse negabat Ioannes, hoc est Christum, quem designauerat Moyses. Fecit enim Iudeorum insipientia ut rursum de Christo interrogarent, non intelligentes locum illum Moysis de Messia, quod illis postea Christus exprobrauit. Itaque rursum respondet Ioannes, se non esse illum excellentem prophetam, id est Christum, de quo Moyses erat vaticinatus.

H. Desertum Iudæe, vbi primùm diuino mandato Ioannes incepit esse vox Dei in deserto clamantis. Quid autem fuistis facturi Iudei, si se fuisset professus Ioannes Christum? Eratis ne in Ioannem credituri? Nihil minùs. Ut enim signis quæ in natiuitate Iesu sciebatis facta non credebatis, non ijs quæ ante xvij. annos in templo, vel videratis, vel fecisse intelligebatis, non predicationi aperta Ioannis de illo illis iisdem diebus, ita minùs longè Ioanni de se predicanti eratis credituri. Hec igitur erat vestra peruersitas. Nec Iesu credimus nec Ioanni, tamen suscitemus calumniam Iesu, animum Ioannis peruertamus, hunc aduersus illum armemus, ita fiet ut & utriusque concidat existimatio apud plebem concepta, & neuter nobis ficescit negotium. Verum ut Deus per se, & per Angelos, & per iustos homines illudit Draconi quem formauit, ita solet peruersitatem hominum, & iniqua consilia in caput eorum retundere: ut vnde alijs illi perniciem machinabantur, inde eorum calamitas proveniat. Iudeorum erat illa malitia; at Deus fecit ut sibi ipsis vehementer illa interrogatione aduersarentur. Nam cum respondet Ioannes tam disertè, tam confertè inter, non sum ego Christus; non sum Elias, non sum propheta ille; Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis; Hic post me venturus est, qui antè me factus est, cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti, tantum abest ut me illi præferam: Vbi hæc audistis Iudei, intellexistis confutatam esse vestram

vestram infipientiam, contra verò omnia quàm veritatis gloriam atque humilitatis, auctoritatem Iesu conciliatam esse illi firioem.

MEDITATIO.

Salutaris planè doctrina hæc est, sancte Iesu, quam præsentì Euangelio nobis proponis. Utinàm ad eius mysteria penetremus te docente. Age bone Iesu, quid nobis per Ioannem significari voluisti? Nonnè auxilium tuum quod dicimus speciale, & tuam præuenientem nos gratiam, & vocationem ad meliora? & huius nobis rationem & sensum explicasti? Nam si ab hac gratia quaramus; tu quis es? confitebitur; non sum ego Christus, adhuc non sum gratia iustificans, sed ad iustificationem præparans, vel ad dona spiritus excellentiora inuitans. Elias ne es? respondebit, sed dulciter & suauiter; non sum. Zelo enim præparabat ad fidem Christi venturi Elias, fame, gladio, igne; non ita ego. Alioquin re Elias non sum, efficacia sum. Siquidem vtor aliquando terroribus atque afflictionibus. Eris nè igitur eximius ille Prophetæ non sum, respondebit. Is enim Christus dominus meus est, qui ego (vt dixi) non sum. Quid igitur? quisnam es tu? ego, inquit, vox sum clamantis Dei in deserto animorum vestrorum. Nondum verbum, nondum perfectà notitia & salus, sed tantum vox, & verbi indicium. Quid autem per te clamat Deus? parate viam domino diuinitati ipsi, verbo Dei. Prauitates vestras corrigite, peruersitates emendate, conscientias repurgate. Sed quò pacto hoc præstare poterimus? vox Dei non solum per me exeriur, sed clamat, hoc est vehementer nos admonet & iuuat. Agite, surgite, accipite oblatam salutem, cooperamini Dei virtuti. En illa in animis vestris operatur, modò vos illam recipiatis, ac illi cooperemini. Singulare

beneficium hoc est bone Iesu, vt nos, qui sumus adhuc in peccato, vel negligenter dona tua sequimur, & perfectioni virtutum nò insistimus, tua gratia præuenias, & quasi ab alto somno excitatis inferas vim tuam: qua non iustificamur quidè, sed qua ad iustitiam nos præparemus te agente, ac disponamus ad gratiam tuam, vel ad gratiæ tuæ augmentum; siue per sacramenta, siue per pias operationes ex gratia tua efficaces contendamus. Verùm illud quoque doces humilis & sancte Iesu, vt suauitatem humilitatis sentiamus, te magnificemus, tua dona prædicemus, nihil nobis de tuis donis arrogemus; cognoscamus verò nostram confusionem, & inertiam, & impotentiam. Nihil voluit opinionis remanere in cordibus Iudæorum Ioānes, quod ipse esset Christus, nihil ipse commotus est illorum vel adulatione vel tentatione; sed planè gloriam dedit Deo & Christo eius, suum ministerium modestissimè est professus. Da nobis Christe Iesu, vt illum imitemur, & ita operemur, non vt ex nobis, sed ex Dei gratia & virtute, plenā & solidam Deo de nostris bonis gloriam demus. Prostateamur semper in cordibus nostris seruos nos esse tuos, etsi inutiles. Nihil hæreat menti nostræ interioris arrogantiæ vel præsumptionis, vbi prosperè nobis cedunt nostra spiritus exercitia & contemplationes. Cauemus ne vbi exultamus in spiritu, vbi in consolatione versamur, dæmonis aliqua fraus simili luce fucata subdolè surrepat. Nihil sit nobis tutum, nisi quod plena humilitate condiatur atque natiatur in te.

DOMI

DOMINICA QVARTA ADVENTVS.

Ioannes concionatur.

MATTH. III. MAR. I. LVC. III. IOAN. I. ANNO XXIX. iiij.

In quartā imaginem Adnotatiuncula.

x.

A. Tiberius Cæsar.

B. Pontius Pilatus Praefes Iudææ.

C. Herodes Antipas Tetrarcha Galilææ.

D. Philippus Herodis frater Tetrarcha Iturææ &c.

E. Lysanias Abilinae Tetrarcha. Hi suas provincias representant, & potentiam.

F. Duo summi sacerdotes in templo.

G. Ioannes in deserto & montanis Iudææ concionatur.

H. Concionatur deinde ad Bethabaram, siue Bethaniam trans Iordanem, & turbas ad bonè & piè viuendum instituit.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. III.

LVC. III.

MARC. I.

Anno autem quintodecimo imperij
^aTiberij Cæsaris, procurante ^bPontio
 Pilato Iudæam, Tetrarcha autem Gali-
 leæ ^cHerode, ^dPhilippo autem fratre
 eius Tetrarcha Iturææ & Trachonitidis
 regionis, & ^eLysania Abilinae Tetrar-
 cha, sub Principibus sacerdotum ^fAn-
 na & Caipha, factum est verbum Do-
 mini super ^gIoannem Zachariæ filium
 in deserto.

*Venit Ioannes Bapti-
 sta prædicans in de-
 sertis Iudææ, & ^edi-
 cens; Pœnitentiã a-
 gere, appropinqua-
 bit enim regnum cæ-
 lorum.*

*Hic est enim de quo
 dictum est per Isaiã
 prophetam dicentẽ;*

Et venit in omnem regionem Iordanis
^hprædicans baptismum pœnitentię in
 remissionem peccatorum.

Sicut scriptum est in libro sermonum
 Isaiæ prophete; Vox clamantis in deser-
 to; parate viam Domini, rectas facite
 semitas eius. Omnis vallis implebitur,
 & omnis mons & collis humiliabitur,
 & erunt praua in directa, & aspera in
 vias planas; & videbit omnis caro salu-
 tare Dei.

*Ipse autem Ioannes
 habebat vestimentũ
 de pilis camelorum,
 & zonam pelliceam
 circum lumbos suos.
 Esca autem eius erat
 locusta & mel sylue-
 stre.*

*Ecce ego mitto Angelum
 meum ante faciem tuam, Mal. 3.
 qui præparabit viam tuã
 ante te.*

*Fuit Ioannes in deserto
^hbaptizans,*

*Et erat Ioannes vestitus
 pilis cameli, & zona pel-
 licea circa lumbos eius,*

*& locustas & mel sylue-
 stre edebat.*

MATTH.

DOMINICA IIII. ADVENTVS.

Ioannes concionatur.

Matth. iij. Marc. i. Luc. iij. Ioan. i. Anno xxix.

10

iiij



A. Tyberius Cæsar.

B. Pontius Pilatus præses Iudææ.

C. Herodes Antipas Tetrarcha Galilææ.

D. Philippus Herodis frater Tetrarcha Iturææ, &c.

E. Lysanias Abilina Tetrarcha. Hi suas prouincias repræsentant et potentiam.

F. Duo summi Sacerdotes in templo.

G. Ioannes in deserto, & montanis Iudææ concionatur.

H. Concionatur deinde ad Bethabaram, siue Bethaniam trans Iordanem; & turbas ad bene & pie viuendum instituit.



<p>THE HISTORY OF THE</p>	<p>THE HISTORY OF THE</p>
---------------------------	---------------------------

MATTH. III.

LVC. III.

MAR. I.

Tunc exibat ad eū Hierosolyma & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanē, & baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata sua. Videns autem multos Phariseorum & Sadducæorū venientes ad baptismum suum,

Dixit eis;

Progenies demonstravit

fructum dignum pœnitentia: & ne velitis dicere intra vos;

Dicebat ergo ad turbas quæ exhibant ut baptizarentur ab eo;

Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere à ventura ira?

Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ: & ne cœperitis dicere; Patrem habemus Abraham.

Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham. Iam enim securis ad radicē arborū posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur, & in ignē mittetur. Et interrogabant eū turbæ, dicentes; Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis; Qui habet duas tunicas, det non habenti; & qui habet escas, similiter faciat. Venerunt autem & Publicani ut baptizarentur, & dixerūt ad illum, Magister, quid faciemus? At ille dixit ad eos; Nihil amplius quàm quod constitutum est vobis faciatis. Interrogabant autem eum & milites, dicentes; Quid faciemus & nos? & ait illis; Neminem conculcatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendijs vestris. Existimante autem populo, & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus;

Respondit Ioannes, dicens omnibus:

Ego quidem baptizo vos i aqua in pœnitē

Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me post me, cuius non

& predicabat, dicens;

Et egrediebatur ad eum omnis Iudæa regio, & Hierosolymite universi, & baptizabantur ab illo in Iordanis flumine.

MATTH.

MATTH. III.

riam, qui autē post
me venturus est for-
tior me est, cuius nō
sum dignas calcea-
menta portare.
& permundabit

LVC. III.

sum dignus soluere corrigiam calcea-
mentorū eius.

Ipsē vos baptizabit in Spiritu sancto &
igni: cuius ventilabrum in manu eius,
& purgabit aream suam, & congrega-
bit triticum in horreum suum, paleas
autem comburet igni inextinguibili.
Multa quidem & alia exhortans euan-
gelizabat populo.

MAR. I.

procumbens

Ego baptizavi vos aqua;
ille autē baptizabit vos
spiritu sancto.

ADNOTATIO.

A. Tiberius Cæsar Cæsaris Augusti prin-
cipis cum exercitu, ut simul imperium
Romanum repræsentetur. Et tamen Roma, vel
Romanum Imperium (quod orbis terrarum esse
Romani iactabant) nihil Indiarum, vel Persidis,
nihil plurium orientalium regionum, nihil ultra
Danubium obtinuit. Daniel tamen illam Monir-
chiam quartam describit. Ita enim summe in
terris potentie & præter ceteras omnes eminentes,
orbi imperasse existimata sunt semper.

B. Pontius Pilatus cuius Romanus Indee Pro-
curator seu Præses, hoc est eius partis, quæ cesserat
Archelao filio ex patris Herodis maioris testamento
à Cæsare confirmato. Ea fuit dimidia
pars ditionis quæ Herodis fuerat, vera scilicet Iu-
deæ, hoc est tribus dæ, Iudæ & Benjamin; Idumæ
et præterea & Samaria, quæ complectebatur
tribum Ephraim & dimidiam Manasse. Ete-
nim dimisso Archelao tyrannidis à Tiberio Cæsare,
accusantibus Iudeis & Samaritanis, mul-
tato omni pecunia, & misso viennam Galilæe pro-
curatorie in exilium (reducto eius regno & ethnarchia
in provinciam) missus est quintus Procurator
Pontius Pilatus, succedens Grato.

C. Herodes Antipas Herodis Antipatri sue
maioris filius Galilæe Tetrarcha. Hic ex testamento
patris, & confirmatione Tiberij Cæsaris obtinuit
quartam partem Regni Antipatri, dimidiam
scilicet eius partis, quæ reliqua erat, data Iu-
deæ, Idumæ, & Samariæ Archelao. Ea erat Ga-
lilæa & Perea, hoc est regio trans Iordanem, tri-
bum scilicet Gad & Ruben, & dimidiam Ma-
nasse continens. Eam vocant Matt. & Mirc. Pe-
ran, eius habitatores Iosephus transiordanenses.

D. Philippus eiusdem Antipatri filius Iu-
deæ Tetrarcha & Trachonitidis regionis. Hic
successit ex patris testamento, & confirmatione
Tiberij in Trachonitida, Auranitiden, Betha-

niam, & Paneada. Quæ omnia Evangelista com-
plectitur sub Ituræa & Trachonitide. Ceterum
cum mirè hic variant scriptores, sequenda est u-
nicè Evangelica veritas: alijs iure suo præponen-
dus est Iosephus. Ex Luca tamen non habemus
quoniam loco fuerint illæ regiones. Iosephus Tra-
chonitidem dicit habitasse vs progenitorem Iob.
Erit igitur Trachonitis trans Iordanem regio, si-
pra mare Galilæe (ubi traditio ponit sepulchrum
Iob) è regione Meronis lacus, excurrenti superne
ad Paneada. Hanc locat Hieronymus ex Eusebio
iuxta desertam Arabiæ, quod Bosra iungitur. Ex
ponit rursus esse Trachonitida trans Bosram Ara-
biæ civitatem, in deserto contra australem plagam,
quasi ad Damascus respiciens. Ceterum Ituræa
pars est Trachonitidis ad montem Antilibanum;
veluti si dicas ab Ituræe principium accipere Tra-
chonitida, quod spectasse videtur Lucas.

E. Lysanius. Hic non fuit Herodis Antipatri
filius, qui tribus filijs diuisit suam omnem ditio-
nem, Archelao, Antipe, & Philippo; sed ex gene-
re Ptolemæi Menæi, & Asmenzoræ. Nō tamē
fuit hic Lysanius Tetrarchæ filius Ptolemæi Mē-
næi, ut credit quidam. Ille enim successit Ptole-
mæo patri, sed interfectus est à Cleopatra, An-
tonio coniuente, longè antè Christum, non solum
concionantem, sed natum. Natus enim est Chri-
stus xlij. Anno Imperij Augusti Cæsaris. Fuit
igitur alius Lysanius, Ptolemæi ex hoc Lysania
nepos. Ptolemæum verò dynastiam suam habuisse
in monte Libano & vicini Cele-Syria certum
est ex Iosepho, qui Ptolemæum dicit incolam Li-
bani, & alibi Ptolemæum Menæi dynastā Cal-
chidis, quæ sita est in monte Libano. Regionem
autem quæ est inter Libanum & Antilibanum,
Abilinum vocari constat, ex urbe Abila, quam
in ea regione Hieronymus statuit; Ptolemæus itē,
& alij Geographi: quam simul Lisanium appel-
lant

li. 1. An.
cap. 14
vel. 7.

Ioseph.
Ant. 14.
cap. 23.
Idē An.
15. cap.
4.

Idem d.
bel. Iud
1. cap. 7.

De loci
hebr.

Iant alij etiam recentiores, qui addunt vulgò Libanum dictum Abilinam. Regio ampla est si Libano & Antilibano iungas Cæles partem. Illud postremo attingendum, Tetrarchiam hoc loco accipi pro Ethnarchia, siue Dynastia, ut afolet.

F. Designantur duo summi sacerdotes in templo, Annas & Caiphas: ille exercens ministerium, quasi illius anni Pontifex; hic cessans à ministerio: ut alternas vices habuisse intelligantur Annas & Caiphas; & Caiphas eius anni quo passus est Christus fuisse summus sacerdos, verus quidem, tametsi malis artibus in sacerdotium arrogatus. Et verò verbis Euangelistarum necessum est simpliciter niti. Nam ex historia externa parum lucis reperio. Tantum Iosephus narrat successionem Pontificum vsque ad conflagrationem templi sub Tiro; & ereptum quidem Pontificatū ex prosapia Asamonæorum, hoc est Machabeorum ab Herode Antipatro, & concessum quibusvis ex sacerdotum ordine, etiam obscuris hominibus. Hunc est imitatus Archelaus, & Romani, redacta in prouinciam Iudæa. Itaque tota potestas summi Pontificis eligendi in regia fuit potestate: inde stola Pontificalis asseruatio in Antonia, inde nundinatio summi sacerdotij, & varietas Pontificum. Ut quisque enim magis pecunia abundabat, & erat ambitiosus magis, eo erat frequentius Pontifex. Hinc illa Valerij Grati, cui successit Pilatus, tam crebra Pontificum mutatio. Itaque rem eò simul videmus peruenisse, ut certum genus esset, quod Pontificij nundinationem sibi arrogaret; id dicebatur genus summi sacerdotij. Hoc est quod in actibus Apostolorum recenset Lucas, conuenisse Annam, Caiphā, Ioannem, & Alexandrum, & quotquot, erant ex genere Sacerdotali; quod græcè est ἐκ τοῦ ἱερωῦς ἀρχιερατικῆς. In hoc genere primarij fuerunt Annas & Caiphas. Cum his faciunt quæ à doctores Ecclesiasticis traduntur. Quæ cum ita sint, simpliciter libet ad verbum interpretari, quo anno exorsus est suam predicationem Ioannes, eo anno simul fuisse duos summos Sacerdotes, Annam & Caipham, & alternis functos sacerdotio, ut aperte ostendit Ioannes in Euangelio.

Hæc descriptio temporis ita accurata, quoad eius fieri potuit, suis imaginis partibus est designata. Celebratur autem initium Euangelij omnis potestatis humana cōmemoratione, ut significetur, excisum lapidem illud à monte sine manibus, conceptum videlicet sine viri opere Christū de spiritu sancto, qui omnia Orbis terrarū Regna cōtereret & aboleret, Sacerdotiū etiam Leuiticum abrogaret, & Regnū suū & Sacerdotiū sempiternū statueret.

G. Ioannes in deserto & montanis Iudææ, ubi primum factum est ad ipsum verbum Domini, unde ad predicandam pœnitentiā, & baptizandum missus est in omnem regionem, & trans, & citra Iordanem, à Macherunte Pellā vsque ad mare Tiberiadis. Missus enim erat Ioannes non ad predicandum tantummodo, sed simul ad baptizandum. Propterea erat in deserto quidem, sed iuxta Iordanem, vel etiam in locis ubi esset copia aquarum, ut in regione AEnon iuxta salim, non longe à lacu Genesareth: quasi videas Ioannem celebritati IESV cedere, & Bethabara, siue Bethania relictā ad superiora Iordanis predicationem & baptismū exercere.

H. Ioannes concionatur ad Bethaniam in ripa Iordanis. Erant Pharisæi auditores, Sadducei, Publicani suspensis ad Zonam oculis, tenentes manu tabulas; milites armis insignes, tum turba plebis. Sensum hic mentis omnium contemplare: Ioannis excellentem vim spiritus, & virtutum omnium plenitudinem, summam auctoritatem, grauitatem verendam, turbæ simplicitatē, animos Pharisæorum & Sadducæorum inter se dissidentes, sectarum variā curiositatem & ambitionem, dum utrique patronum suæ hereseos Ioannem exoptant; Publicanorum distractum animum, hinc perpetua lucri cupiditate, illinc conscientie stimulis, militum tedium bellandi; suspensos rei nouitate animos omnium, & ad aliquam vel pietatem, vel pietatis speciem erectos. Illud præterea animaduertendum, alias hominum nationes perire à Ioanne, quo pacto pie viuerent, non Pharisæorum & Sadducæorum. Illis respondet placide Ioannes, hos acerbè reprehendit. Nos etiam docuit Ioannes vestitus, cibus, & eremi austeritate, pœnitentiā ut amplectamur, illam etiam exteriorem; doctrinæ verò sinceritate, ut iuxta suam vocationem singuli bonas actiones sectemur, tum baptismo, qui ad Christum viam parabat, ut bona opera etiam ad iustificationem preparatoria exerceamus. Deterreret verò nos omnes, ne velimus considerare duntaxat, quod Christiani sumus, quod in Christum credimus, quod Deus pro nobis mortuus est & resurrexit. Hæc quidem prosunt, si fructus dignos pœnitentiæ faciamus, siq; illa, quæ antea præscripsit Ioannes. Quæ si negligamus, audiemus absque ulla dubitatione quæ dixit senerisissime Ioannes Pharisæis & Sadducæis, audiemus quæ Christus ipse comminatus est; Cur dicitis mihi Domine, Domine, & meam voluntatem non facitis? Amen dico vobis, nunquā noui vos; discedite à me omnes qui iniquitatē operamini.

DOMINICA QUARTA MEDITATIO.

QUæ nam est hæc bone IESV humanæ potentia tam accurata descriptio? Quorsum spectat? Tenet imperium Romanum Tiberius Nero, procurat Iudæa Pōtius Pilatus, Herodes, Philippus, Lyfānias in Galilæa, in Iurea, & Trachonitide, in Abilina suos Principatus gerunt. Principes verò Sacerdotū sunt duo, Annas & Caiphas; non est vnus, vt oportuit. Quid hæc sibi volunt Domine? Eras videlicet iam è monte excisus lapis tu Christe IESV, qui esses omnem Orbis potentiam contriturus. Incipis igitur hos omnes in triūphum producere. Incipis per Ioannis prædicationem exspoliare Principatus & Potestates, ac traducere confidenter, palàm triūphaturus omnes in temetipso è cruce. Et hos quidem voluisti nominari Principes, sub quorū Imperio vel Sacerdotio morte tua mortem, Infernum, Sathanam, nedum hanc potentiā superasti. Illud verò grauissimè notasti, quòd ruinam Sacerdotij Mosāici portendebat; duos scilicet fuisse summos Sacerdotes: labes enim erat propediem extinguēdi veteris Sacerdotij. Verūm quid paras aduersus mundi & Sathanæ potestatem? Quem mittis exercitum? Ego solus sum exercitus & acies Dei viuentis. Qui etsi nunc primū visibilis appareo, gessi tamen antea bellum aduersus alia omnia Regna, illa conculcaui per verbum meum, per mea mirabilia opera, per meos milites. Mitto autē hoc tēpore ante me quasi Primipilū, fortissimum militem Ioannem, qui hostes meos exagitet. Sed quid est Domine, quod paucos, quod singulares in aciem producis? Nunquā sunt pauci, nunquam singulares. Vt enim ego solus sum exercitus Regni cælestis, quia solus nunquam fui, nunquam sum; sed Pater & Spiritus sanctus mecum semper sunt, mecum belligerant, mihi præsto est omnis Angelica militia, mihi omnis creatura subseruit meo numi. Ita quos mitto, soli non sunt, sed ego cum illis sum. Mitto etiā Angelos meos, qui illos comitentur & iuuent. Sed arma quibus bellum geris, magne IESV, & quibus serui tui, vellem quæ sint intelligere. Mea arma, verbum est meum, & mea potentia infinita; quæ vna eademque est Trinitatis diuinæ. Sed nolui solis his armis uti, nec sola potentia (quod poteram) debellare hostem Sathanam; sed infirmitatem, humilitatem, ignominiam, labores, mortem elegi, quibus armis cominus depugnarem & vincerem. Hu-

Dan. 2.

2. ad. Colof.

iusmodi arma dedi meis. Per hæc vicerunt præteriti mei milites, per hæc Ioānes superabit, per hæc futuri mei milites. Potentiam enim meam Ioanni communicauī; sed quam exercet (quemadmodum ego feci) per infirmitatem & humilitatem vitæ, & prædicationis efficaciam. Vixit in deserto à puero, abiectè vestitus est, atque adeò horridè; cibo vsus melle syluestri & locustis; pœnitentiam egit ad trigésimum vsque annum seuerissimam. Hinc progressus est ad parandam mihi viam, per baptismi, per confessionis peccatorum, & per emendationis vitæ prædicationem. Sic ad Regnum cælorum, quod ego eram in mundum inuecturus, corda hominū præparabat; sed præparabat tantūm, quæ erant à me consummanda. Nam initia quædā erant baptismi mei, meæ confessionis, meæ pœnitentiæ, quæ Ioannes prædicabat; non ipsa sacramenta, non ipsa mysteriorum perfectio. Fac benigne IESV, vt nobis imitatio Ioannis sit dulcis, sit efficax; ne vim vnquam & animi intentionem, & exercitium pœnitentiæ negligamus. Ita fac sancte Domine. Intercede tu etiā pro nobis plusquam propheta Ioannes, vt te totum concipiamus, tuos mores cordi imprimamus, gratiæ perfectæ nos paremus; vt Christi passiones, gloria, atque Euangelij prædicatione sit in nobis fructuosa. Verūm illud etiam vellē de tua gratia intelligere, suauis IESV; Quid est quod Ioannes nihil ferè vitæ perfectionis prædicat; tantūm debita singulis officia præscribit? Eleemosynā turbæ, Publicanis vt statuta seruent illis tradita, militibus ne quenquam vel per concussionem, vel per calumniam lædant, vt sint suis stipendijs contenti. Non erat Ioannis munus perfectionē euangelicæ legis hominibus prædicare; sed tantūm eius ministerium præparatorium erat ad lucem, ad veritatem Euangelij, & Regni cælorum, & vitæ perfectionem quam ego eram instituturus. Illud prædicabat Ioannes, quod magnum habebat momentum ad vitæ perfectionem capeffendam. Si mandata Dei seruetis, si pœnitentiam sectemini, si eleemosynas erogetis: hæc facient vt agnoscais deesse aliquid vobis, & audiat me consulentem; Vade, vède omnia quæ habes, da pauperibus & sequere me. Ita est Domine IESV, ita est.

Da igitur sancte IESV, vt dignos pœnitentiæ fructus faciamus.

Amen.

NATI-

IN NOCTE NATALIS DOMINI.

Natiuitas Christi.

Luc. ij. Anno i.

3

v



- A. Bethlehem ciuitas David.
 B. Forum vbi soluitur tributum.
 C. Spelunca, vbi natus est Christus.
 D. IESVS recens natus, ante Præsepe
 humi in fæno iacens; quem pannis
 Virgo Mater inuoluit.
 E. Angeli adorant Puerum natum.
 F. Ad Præsepe bos & asinus nouo lumi-
 ne commoti.

- G. Lux è Christo nato fugat tenebras noctis.
 H. Turris Heder, idest gregis.
 I. Pastores ad turrin cum gregibus.
 K. Angelus apparet Pastoribus, &
 cum eo Militia cælestis exercitus.
 L. Angelus, qui pie creditur missus in
 Limbum ad Patres nuncius.
 M. Stella & Angelus ad Magos missi,
 eos primum ad iter impellunt.

THE
 2
 1871



<p>1. The first part of the 2. The second part of the 3. The third part of the 4. The fourth part of the 5. The fifth part of the 6. The sixth part of the 7. The seventh part of the 8. The eighth part of the 9. The ninth part of the 10. The tenth part of the</p>	<p>1. The first part of the 2. The second part of the 3. The third part of the 4. The fourth part of the 5. The fifth part of the 6. The sixth part of the 7. The seventh part of the 8. The eighth part of the 9. The ninth part of the 10. The tenth part of the</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

NATIVITAS CHRISTI.

LVC. II. ANNO I.

In v. imaginem Adnotatiuncula.

15

v.

3-

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Bethlehem ciuitas David.
 B. Forum, ubi soluitur tributum.
 C. Spelunca, ubi natus est Christus.
 D. IESVS recens natus ante prae-sepe humi in feno
 iacens, quem pannis virgo Mater inuoluit.
 E. Angeli adorant puerum natum.
 F. Ad prae-sepe bos & asinus nouo lumine commoti.
 G. Lux e Christo nato fugat tenebras noctis.</p> | <p>H. Turris Heder, idest gregis.
 I. Pastores ad turrim cum gregibus.
 K. Angelus apparet Pastoribus, & cum eo militia cae-
 lestis exercitus.
 L. Angelus, qui pie creditur missus in Limbum ad Pa-
 tres natus.
 M. Stella & Angelus ad Magos missi, eos primū ad
 iter impellunt.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

Factum est autem in diebus illis, exijt edictum à Cæsare Augusto, vt^b describeretur vniuersus or-bis. Hæc descriptio prima facta est à Præsede Syriæ^c Cirino. Et ibant omnes, vt profiterentur, singuli in suam ciuitatem. Ascendit autem & Ioseph à Ga-lileæ de ciuitate Nazareth, in Iudæam ciuitatem Da-uid, quæ vocatur^a Bethlehem, eò quòd esset de do-mo & familia David, vt^b profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore, prægnante. Factum est autē cum essent^c ibi, impleti sunt dies vt pareret. Et^d pe-perit filium suum primogenitum, & pannis eū in-uoluit, & reclinauit eum in^f præsepio, quia non erat ei locus in diuersorio. Etⁱ pastores erant in^h regio-ne eadem vigilantes, & custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce^k Angelus Domini ste-tit iuxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno. Et dixit illis Angelus; Nolite timere, ecce enim euangelizo vobis gaudiū magnum, quod erit omni populo, quia natus est hodie vobis Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate David. Et hoc vobis signum: Inuenietis in-fantem pannis inuolutum, & positum in præsepio. Et subito facta est cum Angelo^k multitudo militiæ cælestis laudantium Deum, & dicentium; Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

ADNOTATIO.

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Mich. s. Hiero. in lecia. A. Bethlehem, quæ est Ephrata, ciuitas David in tribu Iuda ad Austrum, sex milliari-ribus ab Hierosolymis in monticulo sita.
 B. Forum Bethlehem, ubi mensæ asidet Ex-</p> | <p>actor tributi; unus dissoluit, alij conueniunt soluturi.
 C. Spelunca, Foramen etiam vocat Hierony-
 mus, ubi natus est IESVS. In parte verò inte-
 ad Mar
 B 2 riori</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

cell. & in
epi. Pau.
Beda in
lib. de lo.
sanct.
Brocar.
riori excavatum in rupe erat præsepium. Est au-
tem simile sepulchrum Christi; hic excavatur
præsepe post speluncam, illic sepulchrum. Loci si-
cratissimi humilitatem considera, simul & ma-
iestatem. Nihil enim illinc potuit esse abiectius,
nihil hinc augustius.

D. IESVS recens natus in spelunca ante
præsepe feno exceptus, humi vagiens, & ma-
nus ad matrem tendens: simul spiritus exulta-
tione, atque animi suavitate plena virgo Ma-
ter, & adorabunda, pannis & fascijs quæ para-
uerat, infantem Deum frigentem aggreditur cō-
tinuò inuoluere & fouere. In his verò mysterijs
Mariam contemplare suam virginalem integri-
tatem tenentem, nullius muliebrium ministe-
riorum indigentem; excelsa mente in filij nati-
uitatem, tum eternam ex Patre, tum tempora-
lem ex se, laudibus, & spiritus exultatione leua-
tam quidem, & mēte & corde, obsequia tamē om-
nia in filium obeuntē officiosissimē: Ioseph verò
totum esse in pueri admiratione & adoratione.

E. Angeli è caelo ad Bethlehem & præsepiū
spectantes, & ex his plurimi aëra & terram te-
nentes adorant natum ex virgine puerum, Regē
ipsorum & Dominum, & caelestia encomia illi
concinunt.

F. Ad præsepe quod diximus excavatum in
rupe, bos & asinus alligati, sed erectis capitibus,
& ad locum natiuitatis conuersi, quasi sentiant
insolitum quid stabulum pati.

G. Nox cum esset, ea aëris obscuritate repræ-
sentatur, sed ita tamen, ut ex infante Deo, qui
in orbem terrarum lucem afferebat caelestē, emi-
cans lux speluncam illustret.

H. Turris Heder, id est gregis, ad quam ta-
bernaculum extendit Iacob, & gregem pascere
solebat, uno milliari à Bethlehem ad Orientem.

I. Ibi pastores vigilantes in agro, & custo-
dientes vigilias noctis, siue excubias agentes su-
per gregem, magno timore perculsi è visione

Angeli. Greges & canes obstupefcunt ad lumi-
nis nouitatem.

K. Supernè enim pastoribus imminet An-
gelus, claritas Dei circumfulget eos, timent ma-
gno timore, recipiunt se à timore, audiunt ab
Angelo esse Christum natum. Adest ad An-
gelum multitudo caelestis militie laudantium
Deum, ac dicentium; Gloria in excelsis Deo, &
in terra pax hominibus bonæ voluntatis.

L. Angelus, quem (ut piè meditamur) puer
Deus mittit ad Patres in Limbum, ut nunciet
ipsum recens natum hominem. Antrum autem
non describitur quòd necessum fuerit terram a-
periri ut locus daretur spiritui Angelico, sed ut
sensu apprehendat penetrasse.

M. Stella, & Angelus qui illam mouebat:
hic à puero IESV missus, illa tum primū con-
dita; cuius indicio, & Angeli reuelatione exci-
cati Reges Magi, incipiunt se ad iter parare in
suo Regno singuli. Statim enim nato Christo illa
intelligimus facta; missum Angelum unum ad
Pastores, tum exercitum Angelorum, aliū An-
gelum in Limbum ad Patres, tertium ad Magos
Reges in Orientem. Ita omnium hominum gene-
ri manifestatus est Christus recens natus. Ita ce-
lebratur in terra, sub terra, & in caelis Dei in-
finita benignitas in mortales. Nam quis dubitet
Angelos omnes in caelis Dei hominis natiuitatē
celebrasse diuinis præconijs, unde intelligebant
ruinas suorum equalium esse reficiendus glorio-
sissimè, per infantem Deum recens natum in ter-
ris? Non solum ab Angelis in caelo, in terra ab
hominibus, & sub terra præclaræ fiunt gratula-
tiones Deo homini nato, sed quasi gestiunt cæli,
elementa, creatura omnis adorare Deum natum,
& gratulari: & quasi sentiunt se esse nobilitata
diuinitatis consortio. Exultat cælum, terra, om-
nia: naturalis spes exuendæ corruptionis, vel
corruptioni non seruiendi in omni creatura in-
citur.

MEDITATIO.

NAsceris hodiè, parue puer Iesu, ex humili
Virgine in stabulo Bethlehémico, fœno
exciperis, vagiens, frigans, pauperulus, pan-
nis inuolueris, reclinaris in præsepio, quia nō
erat vobis locus, ne in diuersorio quidem.
Quid hic primū mirabimur? Quid prædi-
cābimus? Quid primū contemplābimur?
Acriter quidem hæc monent nos; verū alia
sunt quæ nos attrahunt vehementiūs, ut
per illa his vehemētissimè moueamur, & dul-

cissimè reficiamur. Sed quænam illa sunt ve-
hementiora? Aliæ duæ natiuitates tuæ magne
Iesu. O rei ineffabilem magnitudinem & ma-
iestatem. Nasceris homo in stabulo, qui ti-
mul in æternitate nasceris lux infinita, ver-
bum immensum; hodie inquā à Patre gene-
raris, Deus de Deo, Deus ipse Patri consub-
stantialis. Nam in æternitate cum semper sis
natus, semper tamen nasceris, nunquā nasci
ex Patre desinis. Est igitur infinita in hac
tua

Leo epi.
10.

tua humilli natiuitate maiestas, potentia, diuinitas, immensa in aternitate natiuitas & generatio. Sed alia item fuit tua natiuitas iucoparabilis mysterij, & secundum aternam generationem maximi, quando Deus ipse omnipotens, splendor gloriae, & figura immensa Patris substantiae factus es homo ex solius virginis substantia, in eius vtero ex qua nunc nasceris. Salua enim vtriusque substantiae proprietate, & in vnani coeunte personam, suscepta est à maiestate tua humilitas, à virtute infirmitas, ab aternitate tua mortalitas. Hæc excelsa mysteria & infinita nos attrahunt, debent quidem certè nos, vbi videmus Christum nasci, vehementius quàm quæ videmus commouere, vt his quæ videmus vehementissimè moueamur, & reficiamur suauissimè. Non commouent tamen, bone & sancte infans. Hæc quidem nostra spiritus inertia est, nostra fidei & donorum tuorum negligentia. Quis enim, si paulò diligentius Dei donis insisteret, non hinc impleretur cordis primùm suauitate & gustu, deinde luce cœlesti, & quasi diuinitate occuparetur: virtutem infinitam, gloriam, maiestatem Dei immensam contempleretur, & diuino iubilo laudaret, per te Christe Iesu in fœno exceptum, ex immaculata virginis vtero sacrosancto natum, vagientem, pauperulum, frigentem, panniculis inuolutum? His nos tuis mirabilibus imbue bone puer Iesu. Tum illud aueo scire, quid tu operaberis, quid faciebas in vtero matris virginis totos nouem menses? & quid ex vtero? Quid tu censes? credis quidem omnia quæ ego tibi exponam, sed credis ieiunè & aridè, credis absque præsenti, absque idonea consideratione. In vtero matris cum essem, spirabam ego cū Patre vna spiratione, vna virtute Spiritum sanctum paracletum in aternitate; Angelos, cælum, orbem terræ vninensæ cum Patre & Spiritu sancto infinita diuinitatis potentia & sapientia conseruabam & gubernabam; ego Angelis gloriam æternam largiebar, Dæmonibus damnationem aternam irrogabam, regnabam in aeternum Deus omnipotens, matris virginis mentem, spiritum, animum, mea præsentia, mea virtute implebam. Supeditabat illa mihi corporalem substantiam & nutritionem me agente; ego illam diuine meæ naturæ confortem vberius in dies faciebam. Crescebam ego ex illa in horas corpore, illa spiritu ex me. Ego in matre, ex matre vivebam, illa ex me & per me. Vtrinque in vtero

clausus generabar, illinc à Patre, hinc à matre; illinc infinitam plenitudinem diuinitatis accipiebam, hinc in plenitudine & perfectione humanitatis augmentum. Non operabatur corporis mei sensus præter communem hominum consuetudinem vel naturam; operabatur supra, non solum hominem, sed Angelorum etiam naturam & facultatè mens mea diuinitus. Erat enim anima mea in delicijs cœlestis Paradisi, erat summa felicitate donata. In duplici igitur eras sinu, magne & parue Iesu, in Patris aeterno potentissimè, in matris, vt humillimè, ita dulcissimè. Non loquebaris, vivebas in matre, & tantè mortaliū salutè operaberis & merebaris apud Patrē. Verè tu eras Deus absconditus, saluator ex vtero & in vtero & patris & matris. Aperuisti mihi Domine excelsa mysteria; aperi reliqua per hæc benigne paruule. Eram quidē in vtero matris clausus necessitate meæ humanitatis, verum gestiebam atque exultabam vt gigas ad viam meam currendam. Desiderabam ex vtero dulcissimo prodire, cupiebam nasci in vestram hæc mortalitatem, bellum gerere cum Sathana, mundo, carne, morte, & Inferno: Illinc in magnitudine virtutis, in indignatione iræ & zeli mei, terribilis omnibus dæmonibus & hominibus; hinc in infirmitate humanitatis meæ humilis, & mansuetus, & infirmus. Nascere: Veni ad nos sancte puer. O inenarrabilem Diuinitatis benignitatem. O mysterium Dei excellentissimum. Peperit te Deum & hominem virgo sanctissima, inuiolata eius virginitate sacrosancta. Nullus ibi dolor, nihil cæterarum necessitatum communium, nulla ibi obstetrix, nulla muliercularū sedulitas intercessit. Ipsa vegeta, & summa spiritus suauitate exultans virgo Deum hominem parit, adorat, fouet, pannis inuoluit. Ipsa obstetrix & mater est. Angeli famulantur Regi suo infanti & Reginae matri si quid ministerij est obeundū. Fœnum parant quo excipiat, angelicis manibus excipiunt nascentem, humi super fœnum reponunt honorificentissimè paruulum. Explica mihi obsecro, sancte Iesu, per Esaiam tuam natiuitatem. Natus hodie sum humilis puer vobis mortalibus, non mihi, non Angelis, non Deo; vos soli mea natiuitate & humanitate egebatis. Propter vos homines apparuit mea humanitas: Neque solum vobis mortalibus natus, sed vobis datus sum, id est propter vos, laboribus, pœnis, afflictionibus huius mortalitatis innumerabilibus. Traditus etiam trucu-

Psal. 118.

Hiero. contra Helvidium.

Ad Titum 3. Esaiæ. 9.

calentissimis latronibus ad mortem, ad contumelias infinitas & cruciatus. Hæc enim in vestram vitam & salutem fuerunt omnia collocata atque tradita. Datus sum vobis præterea qui vester eram dominus & Deus, ut vester essem frater. Sum factus & amicus, & adiutor vester, & minister: factus sum vester Magister, vestra via, salus, veritas & vita, virtus vestra & gloria, vestra sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. Theauri sapientiæ, scientiæ, & diuinitatis, qui in me sunt reconditi, per me, atque in me dati sunt vobis, intra vos similiter reconditi sunt. Ego vester sum vestitus celestis. Denique sum datus vobis in cibum & potum; ego vestra sum nutritio. Agite comedite, bibite, satiamini, inebriamini carissimi ab uberibus meæ celestis & diuinæ sapientiæ, & suauitatis, & gratiæ. Hæc omnia vobis data sunt mecum & per me. Utimini, cooperamini infinitæ virtuti quæ vobis mecum data est & per me: in vobis efficax erit si velitis. O ineffabilem tuam & adorandā, bonæ & sanctæ Iesu, in nos benignitatem, o immensa beneficia. Hoc est videlicet quod referente Dauid loquutus est per te & in te Pater æternus: Ego dixi, dii estis, & filii excelsi omnes. Ita est Domine; sed terrent me quæ subdit: Vos autem sicut homines moriemini, & sicut vnus de Principibus cadetis. Nisi quod intelligo cōminationem hanc esse Patris tui, & prædictionem eorum qui pereunt. Quæ cōminatio, quæ prædictio facit, ut maiorem nos spem concipere debeamus in te. Nam propterea tam vehementer pater tuus loquitur, quod vehementer nostrā salutē appetat, & nos acriter detertere à vitijs velit, & ad se allicere. Natus es ergo Iesu benigne nobis, datus es nobis. Sed quod das tuæ potentiæ insigne? Principatus mei insigne gero excellētissimū super humerum meū, crucem meā. Illud enim primū prodiens in orbem terræ egi, quod semper in vtero matris egeram, ac semper deinde egi. Obruli meam crucem & mortem patri pro vobis. Hic est meus Principatus, hoc meum Imperium. Per hæc ego Sathanam, Infernum, mortem, peccatum triumphabo. Per hæc regnabo ego in æternum, ac sedabo ad dexteram patris, qui semper sum in sinu patris. Per hæc mecum omnes electi patris mei regnabunt. In infirmitate itaque tua summa, hoc est morte ignominia plena fecisti virtutem Domine, & spem ac refugium nobis collocasti. Sed quod nomē imponit tibi pater nascenti? Au-

diam ex te obsecro magne puer. Video Domine, imponit nomina sex, per quæ interpretatur quod iam de te prædixerat Esaias, EMMANUEL, idest nobiscum Deus: & Hieremias dixerat, DOMINVS IUSTITIA NOSTRA: & quod vocatum est ab Angelo priusquam in vtero concipereris, IESVS. Primum igitur è sex nominibus est, ADMIRABILIS. Reuera admirabile est nomen tuum, arduum, & sublime, EMMANUEL noster, Domine iuste noster, noster IESV; supra & Angelorū & hominū captū. Nam nomē tibi יהוה te ragrammaton, ineffabile nomen, infinitum nomen, pelagus immensum substantiæ infinitæ, quæ est tua & patris diuinitas: hoc est tibi nomen in æternum. Factum est planè tuum nomen in tua conceptione, in tua natiuitate, in tua vita; in morte, in alijs omnibus mysterijs mirabile & gloriosum. Atque adeò quid in te est quod miraculum Dei non sit? Illinc Deus es, hinc homo; vnus tamen Christus, vna persona diuina. Operaris illinc ut Deus, quo quid est mirabilius? hinc ut homo, quod summum est miraculum; ut Deus opera nostra opereris, & sustineas infirmitates nostras. Quod est præterea nomen? CONSILIARIVS. Tu enim es ille magni consilij Angelus. Mirabile planè & diuinum fuit consilium tuæ carnis œconomia, summæ miserationis consilium. Non enim alia via erat, redimendi mortales; sed hanc tu solam elegisti, ut tuæ gloriæ & bonitati honorificentiissimam, iustitiæ tuæ conuenientissimā, hominibus verò fructuosissimam, & summi exempli plenam. Tu autem illa etiam ratione nominatim huius excelsi mysterij diceris consiliarius, quod in tua persona erat futura hæc dispensatio humanitatis, & tuo sanguine & cruce erat tibi luendū quicquid in mortalitate nostra esset peccati, ac promerendum, quicquid gratiæ, quicquid donorum speraretur. Inde porrò peculiariter accepisti Domine manus illud nobis consulendi, nos semper ad meliora promouendi. Sed quod est aliud nomē tuū, parue puer? DEVS. Virtus infinita natus sum ego, qui eram in principio apud patrem eadem potentia. Eram Dei brachium immensum, & digitus, vtrumque enim extendit Deus in natiuitate mea in hostes suos ad mortalium liberationem & salutem. Docuit manus meas ad præliandū cominus in carne mea; digitos quasi eminens per meos milites adgerendum bellū & cōficiendum,

Hieron.
in 9. cap.
Esai.
Esai. 7.
Hier. 23.
33.

Esai. 28.
Esai. 9.
ex 70.

Pf. 143.

dum, ad consumationem usque sæculi, quādo ponam omnes inimicos sub pedibus Patris. Magnum est hoc nomen tuum bonè IESV. Expone mihi quartū, hoc est FORTIS. Ego cum sim Emmanuel, id est vobiscum Deus potens, sū simul vobis homo fortis vtrāque fortitudine, & infinita patris, & nix natiuitatis, & passionum, & mortis quam passurus sum. Finita quidem hac & creata; sed quæ Dei sit, & merium habeat infinitum. Sum ego fortis ille Gibbor, quem secum esse dixit Hieremias propheta in persona Ecclesiæ. Dominus (inquit) mecum est, bellator fortis. Fortior enim robustior, validior ego adueni, quā fortis Sathan armatus. Hanc superueniens vincam, & arma illius vniuersa auferam in quibus confidit, & spolia eius dispensabo. Duo remanent nomina; PATER futuri sæculi, & PRINCEPS pacis, per quæ nunc diuinitus recreas benigne IESV. Vidi enim te hactenus nascentem nobis, donatum nobis, vidi gestātem crucis tuæ Imperium super humerum tuum. Admirabilem te sum contemplantus, consiliū & decretum redemptionis humane orbi inferentem, potentem Deum, robustissimū hominem; quæ omnia partim tuam humilitatē, partim tuam maiestatem demonstrant, tuam potentiam exerunt, tuas prælia, tuas victorias prædicant. Per hæc autem duo vltimæ victoriæ tuæ fructum communicas. Nasceris enim pater futuri sæculi, id est futuræ nostræ æternitatis auctor, & effector Regni cælorum. Nasceris noster puer & frater, sed & simul efficeris nostræ diuinæ generationis, & vitæ, & œconomiæ, & poliuiæ auctor & gubernator, futuræ nostræ beatitudinis generator. O rem omni admiratione superiorem. Regnum suum æternū vt Deus inferat, atque adeo inferat nostræ mortalitati per diuina sua dona; det filiū qui vita sit nostra & salus sempiterna, qui nos consortes suæ naturæ faciat, qui nos in cælum asserat è terra, qui cælū terræ cōiungat. Verè tu pater es magnus & omnipotēs parue puer, omnis vitæ spiritualis, omnis gratiæ, omniū donorū celestium, nostræ æternæ beatitudinis & gloriæ. Nō solū enim gratia tua & veritate salutem peperisti sempiternam, sed viæ nobis fuisti dux, & magister, & princeps; sine quo ad illam vitam contendere non poteramus. Eramus omnes tui & patris æterni hostes, cum Sathana, mundo, carne. Pro peccato, pro morte, pro inferno bellum contra te gerebamus: tu tamen solus pax nostra factus es,

disciplina pacis nostræ in te incubuit, & correctio, & poena qua pax nostra pararetur. Tu pacificasti per sanguinem crucis tuæ, siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt: Tu posuisti fines Hierusalem, id est ecclesiæ tuæ, pacem. Tu reliquisti nobis tuam pacem, & dedisti nobis. Gessisti igitur bellum, in acie conflixisti pro gloria patris tui contra Sathanam, carnē, peccatum, mortem, Infernum; contra nos item, sed simul pro nobis. Vini passus es & mortem in eo bello & prælio ab illis omnibus, tum à peccatis nostris. Hæc enim te interemerunt per manus cōsceleratas te errimorum hominum. Mortuus igitur planè es, verūm contra quā in mortalium bellis solet. Non enim es per mortem superatus, sed contrā per mortē, hoc est per summā tuā infirmitatē atq; humilitatē omnes hostes tuos valentissimè & gloriolissimè superasti, interemisti, & triūphasti. Et enim mortis mors tua mors fuit, & inferni excidiū. Sic enim per Oseam locutus es olim: Ero mors tua o mors; morsus, siue exitiū tuū Infernè. Per mortem tuam Sathanam qui habebat mortis imperium conculcasti, de peccato, *πρὸς ἀμαρτίαν*, tua videlicet hostia pro peccato dāstisti peccatum, & corpus peccati destruxisti, hominem nostrum veterem simul crucifixisti, liberaisti nos à lege peccati & mortis. Tu igitur pax es nostra, tu salus, tu vita sempiterna. Verè princeps pacis tu es. Afferuisti enim nos in veram libertatem à seruitute & regno demonis, carnis, mortis, inferni. Exsurgunt quidem hæc, tentant passim, sunt in membris nostris; sed non regnant; sed per te superantur, sed per te proueniunt ex illis virtutes & merita. Pacem tu nobis cum virtutibus & omni morum honestate, cum Angelis, cum Sāctis, tecum & cū Patre tuo & cum Spiritu sancto paracleto conciliaisti. Adoramus te nate nobis puer, dona te nobis fili Patris æterni, laudamus te & benedicimus in secula. Refecisti enim spiritum nostrum tuo imperio quod gessisti in humero tuo, & in virtute tua semper geris. Recreasti nos tuis nominibus. Sed quid facias natus, quid rerum agas, id nos doce sancte puer. Intelligo benigne Iesu. Iam enim primū sacrum thalamum gloriolæ virginis egressus, tanquam sponsus copulasti tibi Ecclesiā sanctam Catholicam, diuina & perpetua vnione infinitæ virtutis tuæ, ac tribuisti ei fecunditatem generandi filios innumerabiles in æternitatem. Mœrebat Ecclesia sine te, sciebat te sibi datum iri in sponsum,

Hic. 20.

Luc. 11.

Ad col.

1.
Pf. 147.
Io. 14.Ose. 13.
1. Cor.
15.
Rom. 8.
6.

Rom. 8.

Eph. 2.
Eph. 53.

1. Pet. 1.

Psal. 118.

Sap. 7.

infinitis suspirijs te præstolabatur. Finem hic dies, hæc natiuitas fecit mœroris. Iam te habet, iam te fruitur, exultat in te lætitia inenarrabili & glorificata, reportans finem & fructū fidei & desiderij sui, immortalium salutem æternā. Sed quid loco dotis Sponsæ obtulisti magne Iesu? O rem supra omnem Angelorū prædicationem positam: obtulisti illi tuos labores, egestatem, tribulationes, persecutiones, cruciatus, sanguinem, vitam, & mortem quasi pro dote; sed per hæc vitam & gloriam sempiternam, & omnium bonorum infinitas opes in celo reposuisti. Nec hæc oblatio, vel animus patiendi te deterruit à suscepto itinere, sed exultasti potentissimè ut immensus gigas, ad currendam viam mandatorum quā à Patre acceperas, iam inde incipiens te in studio redemptionis humanæ exercere. Hauisti aërem hunc natus; sed contaminatum huius mundi, & peccati infectione purgasti, purgatum, & quasi diuinum factum rursum mundo respirasti. Vnde deuotè intelligere possumus, nostrum hunc aërem bonitate & sanctificatione tua fuisse imbutum ac nobilitatum. Similiter tota vita in hoc mundo fecisti: lucē mundo huic intulisti diuinam; quæ in tenebris tamen luceat ijs qui oculos habeant à te purgatos. Sed video simul te primam vocem emittere ploratum. Neque erat hic tuus fletus tantummodo naturalis, sed è pleno & diuino vsu rationis perfectus; ut omnia quæ gessisti in infantia erāt, nō solū ab æterna tua sapiētia, sed à creati tui spiritus & gratiæ ratione & sapientia dispensata. A superiori enim portione animæ tuæ perfectè omnia gubernabantur, etsi sensus & inferior portio in ætatis erat officio & imbecillitate. Erat quidem ille luctus naturalis, ut à sensu; ut verò à superiori tua ratione, & à tua sapientia, ad dolorem quem capiebas de offensis ab hominibus patri tuo, à principio creaturæ ad finem vsque oblatis, referebatur. Pannis inuolueris, non purpura, nō ostro: declinaris in præsepio, quia ne in diuersorio quidem locus erat tibi apud ciues tuos. Soluis Cæsari tributum ut subditus terrenæ potestati, friges, esuris, consecras in te statum vltimæ paupertatis, quam eras hominibus consulturus. Vanitatem Mundi & ambitionem contemnendam demonstras, & aliam rationem vitæ instituis à Mundo alienam, humilitatis, patientiæ, paupertatis. Hæc

enim cum in te representes, quid aliud quam facis illustria, pretiosa, diuina, amplexanda? Ne quaratis de cetero mortales in superbia, in externis honoribus, in diuitijs & rerum externarum affluentia dignitatem, vel voluptatē, vel foelicitatem. In his enim nō sunt hæc, sed in Christi Domini ac Dei nostri imitatione, qui in Mundum veniens istas vestras inanitates & mala conculcauit, contraria verò nobilitauit: Vis autem videre quantus sit iste, per quem humilitas & paupertas celebrantur? Ex illa humilitate & paupertate, ex illo stabulo imperat descendere de cælo innumerabiles Angelos, & se adorare; & obediunt illi. Ex his mittit vnū ad Pastores in vicina regione vigilantes, & custodias agentes in greges suos. Iubet consequi statim multitudinem exercitus cælestis. Destinat vnum ad Patres in Limbum, qui nunciet illis se natum Messiam. Alium ad Magos mittit in Orientē; creat stellā splendidissimā, quam gubernandam attribuit Angelo. Itaque cæli, terræ, Infernorum, Angelorum omnium se demonstrat esse Imperatorem ac Dominum. O admirabilem rerum varietatem, ô diuinam œconomiam, ô lucem latam, iucundam, cælestem, rebus omnibus & mundo infusam. Contemplare quasi creaturam exultantem vniuersam, animos sanctorum hominum insolito spiritus sensu & lætitia commotos gestire. Sentiant omnia Deum natum, vim diuinam, nouam, lucidā, & salutarem. Nonnulli etiam sancti singularem accipiunt (ut piè meditari possumus) de recenti Dei natiuitate reuelationem. Hæc cū ita sint, quis erit tandem qui hæc meditans, hæc credens, hæc videns non inflammetur ad Christi recens nati imitationem? Quis amet honores, opes, dignitates mundi, magnificentiam, aliasque vanitates, qui contempletur quemadmodum Deus omnipotens nascitur? Exultemus igitur nos fratres mei; quibus quæ elegit Christus & nobilitauit nascens, illa summo beneficio dedit, non solū animi promptitudine & desiderijs amplexanda, sed

votis etiam consuluit confirmanda. O

ineffabilem Dei nostri in nos benignitatem, misericordiam, gratiam. Amen.

MEDI-

IN AVRORA NATALIS DOMINI

De Pastoribus

Luc. ij. Anno i.

4

vi



A. Turris Heder, vbi Pastores colloquuntur.

B. Inveniunt IESVM positum in Præsepio.

C. Cognoscunt, quæ erant ipsis dicta de Puero.

D. Reuersi ad suos, narrant omnia.

THE HISTORY OF THE

ROYAL SOCIETY

OF LONDON



By JOHN HENRY
WATSON, Esq.
F.R.S.

LONDON:
Printed by J. JOHNSON, in Pall-mall.
1840.

NATALIS DOMINI.
MEDITATIO ALTERA.

21

O Rem nouam, sublimem, diuinam. Ade-
ite Angeli, conuenite filia Syon, concu-
rite mortales omnes & admiramini. Date glo-
riam Deo in excelsis. Quis enim est paruulus
qui nascitur? Deus. Quis vagit? Deus. Quis
friget? Deus. Quis foeno humi excipitur? filius
Dei. Quis in stabulo nascitur? Verbum Patris
æterni. Quis pannis inuoluitur? Deus, filius
Dei, verbum Patris æterni. Quæ est ista quæ
Deum parit? Illa quæ Deum conceperat de
Spiritu sancto, virgo intemerata Maria. Quæ-
nam illa est quæ lacte nutrit Deum? virgo ma-
ter Maria. Sed cur factus est Deus homo? Cur
natus est Deus homo? ut nos liberaret à Sa-
thanæ tyrannide & à lue peccati, à morte per-
petua & inferno, ut diuinitatis suæ participes
efficeret, & cælo donaret. Sed quo pacto? per
mortem & crucem suam, per labores & passi-
ones suas. O Dei misericordiam infinitam! o
ineffabile sacramentum! Laudate vos illud

Angeli, laudate animæ beatæ, nos vestris lau-
dibus illud celebrabimus. Quid autem nobis
loqueris è cunis infans puer Deus? clamo ad
vos meo exemplo humilitatem, paupertatē,
mundi contemptum, charitatem. Clamo ut
qui per me in baptismo renati estis, & vitam
accepistis spiritualem, & vixistis deinde per
me solum, per solam meam gratiam spiritua-
liter donec vsum rationis accepistis, in lucem
exeat, & vitam illam exerceatis in me qui-
dem, sed vobis etiam cooperantibus, & conti-
nenter bonis operibus insistentibus. Atque
ita renascamini, & renouemini de die in di-
em, usque ad perfectam illam natiuitatem,
quæ reposita est vobis in cælo. O puer omni-
potens hoc operare in nobis, & da ut tecum
semper cooperemur, & tua sit benedicta tri-
plex natiuitas, à Patre æterna, à matre in vte-
ro, tum ex vtero in sempiternum. Amen.

IN AVRORA NATALIS DOMINI

De Pastoribus.

LVC. II. ANNO I.

In vj. imaginem Adnotatiuncula.

vj.

4.

A. Turris Heder, ubi Pastores colloquuntur.
B. Inueniunt IESVM positum in præsepio.

C. Cognoscunt quæ erant dicta ipsis de puero.
D. Reuersi ad suos narrant omnia.

EVANGELIUM MISSÆ.

Et factum est ut discesserunt ab eis Angeli in celū:
Pastores loquebantur^a ad inuicem; Transeamus vs-
que Bethlehem, & videamus hoc verbum quod
factum est, quod fecit Dominus & ostendit nobis.
Et venerunt festinantes, & inuenerunt Mariam &
Ioseph, &^b infantem positum in præsepio. Viden-
tes autem^c cognouerunt de verbo quod dictū erat
illis de puero hoc. Et omnes qui audierunt mirari
sunt, & de ijs quæ dicta erant à Pastoribus ad ipsos.
Maria autem conseruabat omnia verba hæc, confe-
rens in corde suo. Et reuersi sunt^d Pastores glorifi-
cantes & laudantes Deum in omnibus quæ audie-
rant & viderant, sicut dictum est ad illos.

A D N O-

IN AVRORA
ADNOTATIO.

A. **T**erris Heder, de qua dictum est, ubi colloquuntur Pastores; Transeamus usque Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est, quod fecit Dominus & ostendit nobis. Sed hoc faciunt festini, ut festinanter intellegantur esse profecti.

B. Puer Iesus pannis inuolutus in praesepio positus, bos & asinus in eodem praesepio comedentes simul afflatu calefacientes Infantem Deum. Maria & Ioseph Pueri curam summa cum deuotione gerunt officiosissime.

C. Pastores cum reperissent Mariam, Ioseph, & Infantem in praesepio positum, & omnia essent attentè contemplati, aduerte ut vario corporum & oris gestu signa inter se dent sensus animorum. Admissi enim ad Christi IESV cōspectum, ea viderunt praesentes Pastores atque intellexerunt, quæ ab Angelo nuntiata, fide iam ante conceperant. O singularem pastorum felicitatem: vident Christum in praesepio, Matrem eius & Iosephum. Primi ex hominibus fiant Euangelij predicatores. Quis non videat illorum mentem diuina luce excellenter illustratā fuisse? Quis non sentiat eorum corda calesci suauitate delibuta? Sed quid videntes cognouerūt de verbo quod dictum erat illis per Angelum de Puerō? Non ea solum quæ oculis conspicua erant; natum Puerum pannis inuolutum esse, & in praesepio positum: sed ea simul quæ de illo erant ab Angelo dicta, & ab Angelis decantata reuelante Infante IESV. Intellexerunt lucē quæ illos circumfulserat, lumen significare quod in orbem intuiuit Christus natus, quo lumine totam Ecclesiam erat illustraturus. Recolebant quemadmodum lux illa caelestis eos occupauerat tanta claritate & virtute, ut eam ferre non posset humanitas; ab Angelo tamen sibi restitutos illa luce & suauitate postea recreatos esse excellenter. Perceperunt per illud, Ecce, nouam rem, ac suprā hominum cap-

tum positam esse à Deo fictam inter mortales, praeclarissimum nuntium hominibus asferre; Deum hominem factum; & quidem ad abolendum peccatum, & vitam sempiternam mortalibus comparandam. Gaudium praeterea tale sibi esse nunciatum cognouerunt, quale antè oblatum hominibus nō erat; quod perfectum illum decorem, & gaudium vniuersæ terræ superabat. Nam propter hoc verum gaudium, & hunc perfectum decorem, ille decor tantius predicatus est & tantum gaudium. Datum enim nunc est & communicatum gaudium infinitum hominibus, gloria sempiterna, Deus ipse, in Puerō hoc nato. Nam quod in cordibus vestris exultat gaudium, illum habet fontem, inde fluit, illinc suam accipit claritatem & vitam. Sed quanam causa affertur tam incomparabilis gaudij? Quia natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate David. Natus est hodie ex utero matris, qui in hodie sempiterno semper nascitur, semper natus est ex substantia Patris aeterni. Et quidem natus est hodie vobis Saluator. Iam inde enim non solum ab hac natiuitate ex utero matris, sed ab illa quæ fuit in utero incarnatione, salutem mortalibus attulit sempiternā suo merito. Hic igitur Iesus tum Christus, tū יהוה Dominus est, & Deus omnipotens. Audierunt Pastores, & agnouerunt augustissimum hoc compendium totius Euangelij, quod illis verbis continetur: Natus est vobis hodie Saluator, qui est Christus Dominus, in ciuitate David. Hic pie addi possunt Pastorum munera, si hædum vnus, alius librum, alius canistrum pomis refertum, alius castaneas, nuces, &c. in sacculo portet, & puerum Iesum muneretur.

D. Ad suos reuersi pastores, quæ inuenerint & viderint narrāt, gaudio omnes exultant, Deum Israël collaudant.

MEDITATIO.

Pastores sumus & nos, si nihil aliud, certè nostrarum potentiarum, affectionum, operationum. Vigilemus igitur, & excubias agamus super nostros greges; & tunc maximè, si nox esse videatur, nec quicquam consolationis singularis sentiamus. Curemus ut in officio sint cuncti greges nostri. Nihil errer, nihil à lupo Damone diripiat, nihil desidia tabescat, omnia suaui pascantur pabulo, & salu-

tari aqua potentur. Tunc nobis Angelus tutelaris gaudium annuntiabit magnum, & natum audiemus, & inueniemus Salvatore

Christum Dominum: tunc audiemus,
& corde percipiemus caeleste illud
Angelorum canticum, Gloria
in excelsis Deo. &c.

Amen.

IN

IN DIE SANCTI STEPHANI

Protomartyris.

MEDITATIO.

Oratio preparatoria preponatur, qua postulemus à Deo gratiam, quæ faciat, & alias omnes actiones nostras, & presentem meditationem nobis salutarem. Historia accipiat ex vi. & vij. Act: Apostolorum.

Crescente numero discipulorum Hierosolymis murmur excitatum est Græcorum aduersus Hebræos; quod illorum viduæ nimis occuparentur in ministerio externo, & ratio maior videretur haberi viduarum Hebræorum. Duodecim Apostoli sedant murmur, rationem reddentes, à se non debere ministerium illud expectari, sed verbi prædicationem & orationem. Statuunt inter se esse eligendos Diaconos, qui illas controuersias dirimant, & ministerio illi præsent. Conuocata discipulorum multitudinem, inducunt ut considerent, & repræsentent ipsis septem viros boni testimonij, Spiritu sancto plenos & sapientia. Placet omnibus propositio: proponunt in primis Stephanum, boni scilicet testimonij virum, sapientiam, & Spiritu sancto plenum, & fide; tum alios sex. Hi procidentes ad pedes Apostolorum accipiunt manuum impositionem à Petro. Hoc facto magna est pax & spiritus consolatio consecuta. Crescebat verbum Dei, numerus discipulorum multiplicabatur in Hierusalem valde, multa etiam turba Sacerdotum obediebat fidei, quæ erat singularis Christi gratia. Hæc ita habebant. Non potuit autem in tanto rerum successu & spiritus feruore, non eminere virtus Stephani diuina & fides. Apparebat enim in Stephano plenitudo, non solum Spiritus sancti, sapientia, fidei; sed & gratia & fortitudinis. Faciebat magna prodigia, magna signa, miracula illustria in populo. Eius virtutem qui videbantur amulatores esse legis præcipui ferre non potuerunt, ij præsertim qui ex synagoga erant Libertinorum, Cyrenensium, Alexandrinorum, Ciliceniū, Atianorum, in quibus erat Saulus vel præcipuus. Hi tantam spiritus vim, tantum diuinæ lucis splendorem & gloriam cum ferre non possent, adoriuntur disputatione Stephanū, ut confutata eius doctrina, præstigiæ magicæ viderentur, quæ apparebant miracula. In his disceptationibus eminebat non cubiè Saulus iuuenis doctus, & plenus Iudicæ traditionis, zelo pernicioso & violèto. Nō

poterant resistere tamen sapientiæ & spiritui qui in Stephano loquebatur. Victi disputatione subornant falsos testes, qui Stephanum blasphemiam in Deum & Moysen, in templum & legem accusent. Seditionem concitant plebis, Seniorum, Scribarum aduersus Stephanum. Concurrunt in illum agmine facto, rapiunt, mutant indignissimè, statuunt ad concilium Pontificum, offerunt falsos testes, accusant inuidiosissimè. Qui in concilio sedebant Iudices omnes, inuidentes illius faciem tanto fulgore gloriæ emicantem, quasi Angeli faciem contēplabantur, ac stupebant. Itaque coacti sunt illum placidè audire differentem. Habet Apologiam Stephanus sapiētem, acrem, & planè angelicam. Auditur sic sauis placidè, donec accensus zelo Dei in Iudæos inuehitur. Ibi verò dissecantur cordibus, & ferino more dentibus in eum strident. Consummata hæc erat eorum malitia atque obstinatio. Stephanum contrā ad sublimem quādam gloriam euehit Deus; ut suscepto vberiore spiritu ad cælum attingat, & videat Christum stantem ad dexteram virtutis Dei: nec videat solum, sed profiteatur se videre vehementi quodam spiritus feruore. Tunc exclamant inij, quasi ad atrocem blasphemiam, obturant aures, impetum faciunt, & ipsum unanimiter eijciūt extra ciuitatem, proterunt, raptant, conculcant, lapidibus appetunt durissimis. Lapidabāt primi scilicet testes, ijquē deposuerunt vestes ad Saulum custodiendas. Hic enim non lapidabat quidem, sed in vi inferenda, & corde patranda primas partes gerebat. In atrocitate autem lapidationis Stephanus continenter videbat Christum à dextris Dei, illum inuocabat, & orabat ut spiritum eius susciperet. Postremò redditurus Christo spiritum prouoluitur in genua; deuotius pro inimicis & interfectores orat quàm pro se ipso. Exauditus verò creditur cum pro alijs, tum pro Saulo. Nam oratio Stephani (inquit Augustinus) penerit Ecclesiæ Paulum.

*Aug. ser
1 & 4.
de S. Ste.
Ambr 1.
1. de pœ-
nit. ca. 9.*

L O C I

IN DIE SANCTI STEPHANI

LOCI DESCRIPTIO.

Hierusalem, & Synagoga, unde raptus est ad Concilium Stephanus, quod dicebatur hebraicè Gezit, & Sanhedrim, à græco nomine Synedrion, ubi exercebantur iudicia: tū porta vetus, siue iudiciaria, extrā quam illū protruserunt. Non longè inde est Golgotha, ubi Dominus crucifixus est. Quid igitur petendum in hac meditatione? Quod Ecclesia celebrat, quod me docet: ut imiter excellens martyrium beati Stephani, & eius perfectam charitatem, quæ fecit ut pro inimicis, & suis interfectores orauerit: ut desiderem mori pro Christi fide, pro Ecclesia Orthodoxa Romana, & inimicos charitate & oratione prosequar. Peto sapientiam, spiritus feruorem, zelum ingentem, ac sublimem contemplationem, quibus fuit ornatus Stephanus.

Personarū contemplatio. Deum contemplare, & Christum ex cælo ad fidei exaltationem consecrantem primum sanguinem pro fide effundendum, atque ornantem celeberrimum martyrium. Christum etiam quā homo, prospicere quæ sūt omnia. Vide Dæmones furiosos, Iudæos cæcos & obstinatè crudeles, Saulum in sua incredulitate & falso zelo feruidum: Apostolos considera & Ecclesiam sollicitam, mœrentem & orantem; plenam tamen bonæ spei & viuæ. Stephanum verò plenum Dei virtute, summa animi constantia, alacritate, feruore spiritus inflammatum, & martyrij desiderio. Reflexione considerationis collige ex habitudine omni singularum personarum fructum in Christo.

Quid agitur? quid dicitur? Deus per Christū præest martyrio, facit illud illustrissimum, alios ad martyrij gloriā inflāmat, permittit omnem immanitatem in Stephanum Diabolis & Iudæis, Saulum mira prouidentia tractat, mira permissione parat ad fidem & fidei martyrium; non permittit tamen ipsi ut manus sanguine sui vindicis, & suæ salutis secundum Deum authoris cruentet. Dæmonum tā multorum, quāta erat multitudo illa pestilentium Iudæorum, concursationes vide & insultationes, vim, rabiem in fortissimum martyrem: Iudæorum incredibilem malitiam, obstinationem & crudelitatem in sanctissimum hominem exertam impotentissimè.

Considera quid Christus dicat martyri Stephano, quid Apostolis, quid Ecclesiæ, quem illis spiritum immittat: quid Dæmones inter

se dicant, quanta ferocitate se incirent ad nocendum Ecclesiæ, ad interficiendum Stephanum, ad obligandos terribilissimo facinore Iudæos: quam crudelis sit Iudæorum inter se conspiratio & consultatio, quam præceps, quā pertinax: quid Saulus, quid agebat, quid dicebat. Fervebat zelo, inflammabatur iracundia, incitabat alios, se ducem dabat ad facinus. Putabat enim per ignorantiā, offerre se summum obsequium Deo. Hic inter primos disputabat cum Stephano. Hic, ut ingenius erat, agnouit inter primos se à spiritu Stephani superatum. Hic inter primos ad accusationem & vim exarsit. Contemplare ac distingue pro tuo captu disputationem, quid Stephanus, quid Saulus afferat: coniungere cum Stephani animo, & totius orationis ratione, & illud gusta, quanta fuerit in eò vis doctrinæ, spiritus, & diuinitatis, ut solus multitudinem eò redigeret, ut se faterentur non posse resistere: profiterentur etiam qui sedebant in concilio, se eius faciem videre, non tāmquam Moisis, sed tāmquam Angeli. Eò autem ipsorum malitiam arque obstinationem horrebis magis, quod eum ad mortem deposcerent, à quo deberent fateri se esse victos tāmquam ab Angelo. In his omnibus cōtemplare in luce Dei quid agāt Angeli Iudæorū. Ab ijs, quos abstinere à tanto scelere vellent, longè stant, ab ipsis repulsi veluti mœrentes, piorum qui aderant spectaculo animos erigētes in spiritus & constantiæ fortitudinem. Stephani Angelus animum eius mira virtute, & excelsò quodā robore mentis, & patientiæ, & magnanimitatis confirmat, & ad spiritus alacritatem erigit. Nec solum in disputatione consistit, sed ad eius diuinam apologiam ingredere, in ea spiritum exerce, animum oblata, singula excute, ex singulis frugem rei consentaneam excerpe. Fige verò illic mentis & intuitum & affectum, ubi est pars præcipua huius meditationis, quæ est gloriosa catastrope. Si in tota oratione effulgebat beatissimi martyris facies ut Angeli, hoc est cælitus ac diuinitus, quid putas illic? qualis fuerit sermo, qualia verba, quæ oratio, quæ vis, quis splendor; nonnè angelicus, cælestis, diuinus? Diffecabantur quidē cordibus suis tota fortissimi viri oratione, nō poterant tamen occultam rabiem continere, cum veritatis mucrone sentirent conscientiam suam cruentari; ubi præsertim Stephanus orationis

Arg. lib.
de niden
di Deū,
c. 12. in
ge ref. ad
litram,
ca. 13. c.
27. c.
Thom. 2.
2. 7. 175.
ar. 3. Par
ticulari
ter verò
Beda li.
de tēplo.
cap. 20.

Matt.
26.

erant in illum iaculaturi, vrgentem Saulum, recipientem in fidem & custodiam suam vestimenta testium. Parabant se quidem testes, colligebant durissimos & crudeles lapides, alij item omnes ad lapides currebant. Stantē interea contemplare fortissimum virum in Christum aspicientem, Christum adorantē, in Christum spem confirmantem. Coniunge te quāso cum Stephano, expecta, desidera, depolce lapides pro Christo parā, mortem pro Catholica fide oppetere. Iā ecce tibi incipiūt truculentissimi latrones iaculā certatim. Vide efferatum animum, impotētē conatum; conspice vulnera quā accipit Stephanus, dolorem, sanguinis effusionem. Vide illum violentia fauorum lapidum deiici in terram, vide rursū vi Spiritus & diuini roboris assurgentem. Considera simul quantam alacritatē in ipsa lapidatione sentiat; vt singuli lapides adiciant sanctissimo viro ardentius martyrij desiderium. Audi quid in corde Stephani loquatur de cālo Christus, quā dulciter, quā suauiter illum soletur & animet, quantum roboris illi ingerat aduersus feritatem lapidū, quā apertē illi polliceatur gloriam. Non fuit longa lapidationis mora, & vix videtur maior fuisse, quam quo tempore dixit Stephanus stans; Domine I E S V accipe spiritū meum: & rursū in gēua prouolutus; Domine ne statuas illis hoc peccatum. Neque enim moram maiorem vel latronum ferocia & crudelitas dabat, vel permittebat benignitas Christi. Sed vide quid dicat; Domine I E S V accipe spiritum meum; stans erecto animo & vultu, directis ad I E S V M in cālum oculis. Sentiebat I E S V omnipotens dominium & æternum, nomen יהוה tetragrammatō percipiebat, ac profitebatur simul gloriam redemptionis I E S V, & potestatem quā acceperat quā homo, in cālo & in terra. Hinc concipiebat suauissimū gustum nominis I E S V, qui suis diuinis influxionibus totum eius spiritum & animam reficiebat, suo item conspectu non animam solam, sed corpus etiā & carnem recreabat. Fecit hęc vis spiritus vt gloriosissimum triumphum ageret de lapidatoribus. Non fuit enim illi satis vt mortem suam illis condonaret, sed orat etiā pro ipsīs. Nec vtcunque orat, sed flexis genibus, & clamans voce magna orat, cum pro se stans orasset, nec clamasset. Quā in re licet inuictissimi martyris admirari ingenem spiritus alacritatem ac robur, vt in morte ip-

sa confractus toto corpore ac dilaceratus stet, gēua flectat, pleno spiritu ac voce, & clamore magno oret; & ipsum nō possit ab his impedire procella lapidationis. O immensam Dei misericordiam, o gloriam primi Martyris incomparabilem. Ita in manus Christi exhalauit inuictam animam gloriosissimus Martyr. Verū illa non est hoc loco omittenda meditatio, orationem Stephani exauditam à I E S V quidem pro multis ad salutem, pro Saulo etiā ad Apostolatū & martyrium. Quid agis Saule post mortem Stephani? Promouī, vrsi, consensī, confeci; exulto, & gaudio efferor hac parta victoria: deiecto autem fortissimo hoste ad reliquos me accingo. Deuastabo blasphemos, penetabo ad eorum domos, rapiam, traham viros & mulieres, dabo in custodiam cruciandos, & maia morte multandos. Totus igitur spirabat minas & cades in Apostolos, in discipulos, in diaconos, in nomen I E S V Nazareni. Iā videtur sibi pro Dei gloria I E S V sectatores euertisse. Sed vide Saule, exaudita est Stephani oratio pro te. Non diu eris Saulus, hoc est inquietus & turbulentus prædo. Fecit te Deus in prædestinatione sua Paulum, quietum, & veritatis suæ doctorem. In hoc glorioso martyrio illud etiā studiosissimē animaduertendum, dedicatas omnium Christi Martyrum primitias, & exemplum propositum quod imitarentur futuri Martyres. Nec mirum esse quod tot priuilegijs primū martyrium Dominus exornauit, qui tot alijs Martyribus tot fecerit, & tam excellentes prærogatiuas.

Gratiæ postremò Deo agendæ pro Stephani gloriosa martyrij corona, detestāda Iudeorum ac Dæmonum malitia, petenda imitatio feruoris Stephani, & vis agendi aduersus hæreticos, animus induendus in Christo, & desiderium moriendi pro Christi veritate & eius Ecclesiæ. Orandus beatissimus Protomartyr, vt qui pro lapidatoribus suis Dominum orauit, qui pro Paulo tantum priuilegium impetrauit, vt nobis exoret aliquam particulam sui spiritus & Paulini. Tum vt nobis Dominus illud gratificetur, ne noceant nobis lapides, quos in spiritum nostrum iaculatur Mundus, Caro, Dæmon, hoc est tentationes; sed potētissimos ictus recipiamus in corde nostro diuinarum inspirationum. Amen. Patet. Aue.

CIRCUN.

CIRCUNCISIO CHRISTI.

Luc. ij. Anno i.

5
vij



A. Synagoga, siue locus, vbi circumciditur IESVS.

B. Sacerdos cum caeremonijs circumcisioms.

C. Virgo Mater dolet de vulnere filij. Dolet Ioseph.

D. Pueri subseruientes.

E. Stella & Angelus viam Magis

demonstrant.

F. Nomen IESV: quod adorant.

G. Angeli.

H. Mortales.

I. Animæ Patrum è limbo, & quæ in Purgatorio.

K. Mariâ sinu fouens filium, redit cum Ioseph.



CIRCVMCISIO CHRISTI.

LVC. II. ANNO I.

*In vj. imaginem adnotatiuncula.**vj.
s.*

- | | |
|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| <i>A. Synagoga, siue locus ubi circumciditur IESVS.</i> | <i>F. Nomen IESV, quod adorant</i> |
| <i>B. Sacerdotes cum ceremonijs circumcisionis.</i> | <i>G. Angeli,</i> |
| <i>C. Virgo mater dolet de vulnere filij, dolet Ioseph.</i> | <i>H. Mortales,</i> |
| <i>D. Pueri subseruientes.</i> | <i>I. Anime Patrum in limbo, & que in Purgatorio.</i> |
| <i>E. Stella & Angelus viam Magis demonstrant.</i> | <i>K. Maria sinu fouens filium redit cum Ioseph.</i> |

EVANGELIVM MISSÆ.

LVC. II.

ET postquàm consummati sunt dies octo vt ^{a b} circumcideretur puer, vocatū est nomē eius IESVS; quod vocatum est ab Angelo, priusquam in vtero conciperetur.

ADNOTATIO.

A. Synagoga designat Bethlehemiticam, ubi infans IESVS circumciditur; siue velis locum esse natiuitatis & diuersorium, ubi alius intelligendus apparatus.

B. Sacerdotem præputium tenerrimi infantis Dei abscindentem; Leuitam item qui IESVM tenet ad circumcisionem. Porro IESVM contemplare acerbè plorantem, ore lachrymis manante, oculis in matrem defixis, extensis ad eam brachijs, quasi auxilium imploret. Simul vide catinum super mensam, quo sanguis ex Christi IESV vulnere excipitur, simul & præputium sanguinolentum; quæ à virgine Matre & Iosepho vt celestis thesaurus summa cum pietate reponuntur. Nouerant Dei esse illum sanguinem, illud præputium pretium esse salutis hominum sempiternæ.

C. Virginem matrem, quæ non potuit non dolere; sed moderatè id fecit pro virtutis sue magnitudine, dolorē manu ad cor apposita comprimens: Iosephum item oris & manuum gestu, tum lachrymis animi tristitiam declarantem.

D. Pueros qui præsto sunt, alij cum medicamentis & panniculis ad vulneris IESV curationem, alij cum aqua & mappa ad sacerdotis manus ablucendas. Non potuit locus imaginis capere gesta duo, quæ ad meditationem sunt utilia:

alterum, vt pueri IESV plorantis vulnere medicina adhibeatur, vulnus liniatur & obligetur, Maria mater vt astat, fletum & dolorem filij verbis suauissimis demulcens, nec desit officio Ioseph: alterum, quemadmodum post factam medicinam puerum excipiat gremio mater, suauissimè complectatur, foueat, deosculetur, mammam illi offerat: vt vicissim in illius sinu, complexu, vultu conquiescat infantulus Deus, & luc sugat virginis ab ubere de calo pleno.

E. Stellam, sub qua Magi, qui iam in vnum comitatum conuenerant, in Iudeam properant.

F. Nomen IESV, quod antequam conciperetur in vtero, ab Angelo diuinitus in circumcisione Christo impositum est.

G. Celestes spiritus nomen IESV flexis suis genibus adorantes.

H. Qui in terra habitant idem præstantes.

I. Qui in Limbo Patrum tunc erant, qui in Purgatorio, eandem patriam nomini IESV exhibentes. Vt enim natiuitatem nunciarunt sanctis Patribus in Limbo Angeli, ita pie credimus reliqua mysteria & actiones eos denunciasse, & gratulationes in choro illo Sanctorum actas vicissim pijsimæ, celebrata mysteria diuinis laudibus.

bus. Qui luebat reatus suos in Purgatorio, ij etiā si fide sua Deū & Christū adorabant, nō adeo certum est reuelationes de Christo habuisse, nisi dicamus per Angelos sub quorum adhuc erant tute-
rela. Hi quidem ex illa reuelatione non libera-
bantur à sua pœna: ut fidem tamen, & spem, &
charitatem confirmabant in Christum & De-
um: ita aliquod refrigerium inde vel sentiebant,
vel expectabant celerius afferendum.

Ceterum non est nomen IESVS, nomen te-
tragrammaton יהוה, ut quidam dixerunt; quod
ne annotatum quidem oportuit. IESVS enim
deriuatur à verbo quod saluare significat; יהוה à
verbo quod esse. Tetragrammaton quidem יהוה
esse significat æternum: nam notas complectitur
trium temporum simul, futuri, præsentis, & præ-
teriti. Porro si velimus ex interpretatione litte-
rarum illud nomen exponere (de qua interpreta-
tione tanta cum alacritate exultat Hieronymus
ad Paulam Urbicam, cuius etiam utilitatem o-
stendit in præfatione in Hieremiam) diuinam
lucē in ea inueniemus. Prima enim litera י. iod,
principium significat: secūda ה. he, istud: י. vau
tertia, & coniunctionem: ה. he quarta, istud.
Quasi dicatur nomen Dei tetragrammaton יהוה
significare Deum, in quo est principium istud, &
istud, duplex videlicet emanatio & processio,
una qua procedit & generatur à Patre Filius, al-
tera qua Spiritus Sanctus à Patre & Filio proce-
dit atque spiratur. Itaque propriū est nomē te-
tragrammatō Dei veri, neque ulli creatura un-
quam in scripturis datum est. Nomē autem יהוה
tetragrammaton in nouo testamento citatur bis
& vigesies ex veteri, semper verò redditur per,
Dominus, non suis literis exprimitur, ut solent
alia vocabula hebraica, Amen; A leluiā, Saba-
oth: ut intelligere possimus Christum ita protu-
lisse, & eius traditione auctores noui testamen-
ti, & Ecclesiam v surpassasse, quod fuit perpetuum
in lxx. Interpretibus. Itaque necessarium nō est,
ut quoties occurrit nomē tetragrammaton, pro-
feratur suis literis, sed consistendum potius in
imitatione Christi, Apostolorū, Ecclesie. Iam ve-
rò nominis יהוה Ieschuah, quod est in omni grāciā,
latine IESVS (sic enim legere placet quinque lit-
te-
ris, ut David psal. lxi. & Isai. cap. lxiij. quibus
etiam locis σωτηρ interpretantur lxx. tum ter
Isai. cap. xij. atque item David ter psal. cxvij.
ubi propriē loquuntur de Messia Sancti Prophe-
ta) huius inquam nominis si scrutemur litteras,
occurrēt nobis littere tetragrammati י. iod, י. vau,
ה. he: est enim יהוה Dominus IESVS. Animad-
uertemus præterea in nomine יהוה esse tres li-

teras; ו schin, cum puncto in dextro cornu, si-
mul י vau, ו huius: ut significetur salus; à ver-
bo יהוה ia schah prorsus alioqui inusitato in scrip-
turis. Eandē porro literā ו schin, possumus intelli-
gere cum puncto in sinistro cornu: ita fiet ut ille
trium literarum complexus ab יהוה hasch de-
ducatur, quod est fecit; cuius est participiū pas-
suum significans factū; ut possimus intelligere
יהוה verum Deum ac Dominum esse factum.
Sed quid factum? certē יהוה Ieschuah, id est sa-
lutem & saluatorem. Nam in ו schin, duo puncta
intelligere nihil prohibet, ad tantum præsertim
mysterium demonstrandum: si quidem ex se nul-
lum punctum habet ו, & utrumque recipere po-
test. Ad hanc expositionem respexisse videntur
Isai. & David, cum de Christo dicunt; Fortitudo
mea & laus mea Dominus, & factus est mihi in
salutem: ubi est tetragrammaton יהוה, primo lo-
co, secūdo יהוה Ieschuah, id est IESVS. Quasi di-
cant Dominus יהוה factus est salus & saluator.
Nam nihil impedit quod factum dicūt per ver-
bum substantiuum hebraicē: frequēter enim fit,
per verbum substantiuum in ea lingua signifi-
catur. Certē ita verterunt septuaginta, & vul-
gata editio que est sacro sancta. Ad idem aduer-
tisse videtur Paulus, ubi dicit de Christo; Qui
factus est ei secundum carnem. Eandem phrasin
habet Ignatius in epistola ad Trallianos: Obtura-
te autem aures vestras, inquit, quando quis sine
IESV Christo filio Dei loquitur, qui factus est
per Mariam ex semine David.

Ad illud item animus est aduertendus, esse
quidem nomen יהוה Ieschuah, abstractum, &
significare salutem; sed in qua simul concretum,
hoc est saluator intelligatur. Quod Angelus ex-
posuit Iosepho Matth. primo; Ioseph, inquit, fili
David, noli timere accipere Mariam coniugem
tuā, quod enim in ea natum est, de Spiritu san-
cto est. Pariet enim filium, & vocabis nomē eius
יהוה IESVM: ipse enim saluum faciet popu-
lum suum à peccatis eorum. Declarat Deus per
Angelum nomen Christo proprium. Filius quē
coniunx tua pariet, vocabitur quidem salus: sed
propterea vocabitur salus, quia ipse conficiet sa-
lutem populo suo. Neque tamen aliam salutem
conficiet, quam eam ipsam qua ipse est & per
ipsum est, salutem sempiternam, quā mortalibus
communicabit. Diuina enim amplificatione di-
citur Christus, non solum saluator, sed salus ipsa
æterna & infinita. Ita Isaias, quem dixerat sa-
lutem, vocauit משיח Meschiah, Saluatorem. Ve-
rē tu es, inquit, tu es Deus absconditus, Deus Is-
raël saluator, quod est משיח Meschiah. Quo no-
mine

Iob. 41.

Cap. 12.
Ps. 117.

Rom. 1.

Isai. 45.

EPIPHANIA DOMINI.

Aduentus Magorum.

Matth. ij. Anno i.

6
viij



Bern. Poff. Rom. sculpsit.

Hieronymus. W. fecit.

- A. Hierusalem, quo perueniunt Reges Magi.
 B. Urbis frequentia, ubi Magi inquirunt.
 C. Horum vocibus turbatur Herodes, & cum eo Hierosolyma vniuersa.
 D. Omnes principes Sacerdotum, & scribas populi Herodes congregat, &

- sciscitatur ab eis, ubi Christus nasceretur.
 E. Herodes clam vocat Magos.
 F. Magi dimissi ab Herode, Bethlehem pergunt.
 G. Stella laeto aspectu rursus se ducem Magis offert.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY



THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

DOMINICA III. ADVENTVS.

Mittunt Iudæi ad Ioannem.

Ioan. i. Anno xxix.

11

iiij



- A. Hierusalem, vnde mittunt Iudæi.
- B. Venientes ad Ioannem legati.
- C. Bethabara, siue Bethania, vbi Ioannes.
- D. Duo Sacerdotes cum Leuitis ad Ioannem perueniunt.
- E. Ioannes vestitus cilicio ex pilis Camelorum,

- negat planissime se esse Christum.
- F. Eliam se esse negat Ioannes.
- G. Negat se esse, quem Moyses in solitudine venturum prædixerat.
- H. Profitetur tandem se esse vocem Dei clamantis in deserto.

1860
 1861
 1862
 1863
 1864
 1865
 1866
 1867
 1868
 1869
 1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900



<p> The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education, since the last meeting of the Board, on the 1st of January, 1890. </p>	<p> The following is a list of the names of the persons who have been admitted to the office of the Secretary of the Board of Education, since the last meeting of the Board, on the 1st of January, 1890. </p>
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

mine sepe vocatur Christus in scripturis, ut sepe *πρωτος* salus.

Ceterum ex hac nominum coniunctione, salutis & saluatoris in Christo, oriri videtur illa meditatio, siue gustus spiritualis, quem Paulus *1. Cor. 1.* insinuat, cum dicit; Ex ipso autem vos estis in Christo I E S V, qui factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. *Chrysos.* Sed cur non dixit Paulus, inquit Chrysostomus, sapientes nos fecit, sed factus est nobis sapientia? *1. Cor. 1.* ut scilicet muneris liberalitatem significaret: ac si diceret, seipsum nobis exhibuit. Deus enim in corde nostro ingenerat spiritualem significationē, ac gustum I E S V Christi filij sui. Sic deuote mentes solent in nomine I E S V gustare summā consolationem, ac dicere; sentire se in corde suo, cum incredibili splendore & suauitate, esse I E S V M ipsius saluatorem & salutem aeternam. At enim sobriè admodum & modeste de his sensu-

bus spiritus est agendum, ac prouidenter de illis loquendum, ne superfluumus. Quod vitabimus Christo propitio, si nihil per illos tribuamus Deo indignum vel cogitemus, sed intelligamus nihil horum sensuum vel gustuum facere, ut Deus ipse uniatur animæ ut causa formalis, vel in Deū anima transeat, vel huiusmodi quidpiam: sed facere Deum sua benignitate per virtutes & dona sua, tū per fructus Spiritus sancti ac beatitudines, ut illi sensus siue significationes spirituales nobis communicentur per diuinam virtutem, quæ est in ipsis virtutibus & fructibus ac beatitudinibus. Similiter etiā fit, quotūque dono suo Deus velit animas nostras visitare.

K. Mariam, filium puerum Deum gestantem comite solo Ioseph, quæ ad stabulū suum è Synagoga reuertitur: si quidem in Synagoga intelligatur facta circumcisio.

M E D I T A T I O.

Pf. 129. **C** V R infans I E S V Deus sanguinem cū cruciatu fundis, cum nondum venerit hora tua: Copiosa est & abundans mea redemptio; faciet hæc mea circumcisio ut vos efficiamini cordis circumcisio in spiritu, non in littera, nō in carne. *Rom. 2.* Intelligite fratres mei, vobis esse quæ vigent in membris vestris passionēs circumcidendas, quod sine vi fieri nō po-

test. Violentos vos fieri oportet in vos: hanc vim dabit vobis mea virtus circumcisionis, ita eritis nominis mei participes, salutis meæ capaces, naturæ meæ consortes, ita in corda vestra suauitas ineffabilis, & vis nominis mei I E S V influet. Ita ero vobis salus sempiterna & vita. Amen.

A D V E N T V S M A G O R V M.

M A T T H. I I.

A N N O. I.

In viij. imaginem adnotatiuncula.

viij.

6.

A. Hierusalem, quo perueniunt Reges & Magi.

B. Urbis frequentia, ubi Magi inquirunt.

C. Horum vocibus turbatur Herodes, & Hierosolyma cum ipso.

D. Omnes Principes Sacerdotū & Scribas populi He-

rodes congregat, & sciscitatur ab eis ubi Christus nasceretur.

E. Herodes clam vocat Magos.

F. Magi dimissi ab Herode Bethlehem pergunt.

G. Stella lato aspectu rursus se ducem Magis offert.

E V A N G E L I V M M I S S Æ.

M A T T H. I I.

C V M ergo natus esset I E S V S in Bethlehem Iudæ in diebus Herodis Regis, ecce ^a Magi ab Oriente venerunt ^b Hierosolymam, dicētes: Vbi est qui natus est Rex Iudæorū? vidimus enim stellam

eius in Oriente, & venimus adorare eum. Audiens autē^c Herodes Rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo. Et^d congregans omnes Principes Sacerdotum & Scribas populi, sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei; In Bethlehem Iudę: sic enim scriptum est per Prophetam; Et tu Bethlehē terra Iuda, nequaquam minima es in Principibus Iuda: ex te enim exiet Dux, qui regat populum meum Israël. Tunc Herodes^e clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tēpus stellæ quę apparuit eis: & mittens illos in Bethlehem, dixit; Ite, & interrogate diligenter de puero; & cum inueneritis renunciate mihi, ut & ego veniens adorem eum. Qui cum audissent Regem, ^fabierunt: & ecce stella^g quam viderant in Oriente, antecedebat eos.

ADNOTATIO.

- A.** Reges Magi cum regio comitatu Hierosolymam ab Oriente perueniunt: stella verò eripitur ab eorum conspectu, cuius ductu eò cursum direxerant. Neque id dicuntur agrè tulisse: existimabant enim functam iam munere suo stellam, ostendisse ubi Rex Iudeorum esset natus. Erat quidem primum in eius officio, ut Hierosolymam illos duceret, unde lucem acciperent scripturarum. Quod autem Reges fuerint qui dicuntur in Euangelio Magi, docet, quod aperiant thesauros & munerantur Regem. Confirmat verò traditio, & usus Ecclesiæ constans & vetus in officijs Ecclesiasticis, ubi prophetia Davidis usurpatur: Reges Tharsis, id est maris, & Insule munera offerent; Reges ארבע Arabum, & סבא Saba dona adducent. Et Isaie: Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. Et rursum: Inundatio camelorū operiet te; dromedarū Madiā & Ephā. Omnes de Saba venient, aurum & thus deferentes, & laudem Domino annunciantes. Has inquam prophetias refert Ecclesiā ad Magos Christum adorantes, & munera puero IESU offerentes. Nam si quis mysticē dicat Ecclesiam illas usurpare: non dubium quin mysticē interpretetur. Sed hoc qui fieri potest, si nihil historici, & ut dicimus, literalis sensus illis locis tribuamus. Quare gentes quidem omnes, & Reges Orbis terrarum Christum esse adoraturos vaticinantur David & Esaias, sed qui per Reges Magos significabantur.
- Lib. contra Iudaos Ser. de Christi bap.** Adde plurimorum Doctorum consensum, non modo recentiorum, sed veterum, Tertulliani, Cypriani, Athanasij, Hieronymi, Augustini, Chrysostomi, Isidori, Gloss. Thomæ Aquinatis, Alberti Magni, Vincentij, Antonini, Lyrani, Simonis, Dionysij Carthusiani, ut alij sileantur qui Reges fuisse prædicant Evangelicos Magos. Sed quid tandem adducunt qui contra sentiunt, quo minus Magi Reges fuisse credantur? Non scripsit Reges Matthæus. Quid tum? Nec Iobi consolatores scripsit Moyses Reges fuisse, qui tamen Reges erant; quod longè post liber Tobie docuit. Omittere enim sacri scriptores solent aliqua, modò illa exponat quę propriè ad rem attinent; ut illic amicos fuisse illos homines, hic hos Magos hoc est sapientes; utrobique Reges fuisse (quod alioquin erat manifestum) omittunt. Magos verò ferè Orientem habuisse Reges confirmat Tertullianus. Passim enim in Oriente, in Arabia, in Syria, Mesopotamia, Chaldaea, regna occupabantur à potentioribus, ac longè facilius si ijdem essent sapientes, & qui non solum opibus, sed sapientia continere in officio possent multitudinē. Hac cum ita sint, non video quo pacto possint contrarium docere. Nam eò tandem recidunt omnia contraria argumenta: Non est scriptum, igitur verum non est. Quod genus argumenti quā sit infirmum & periculosum nullus nescit. Quod si cui placeat Magos semper appellare, non Reges; ita faciat ut Matthæus, ut Doctores multi: sed simul in eo eos imitetur velim, quod non negarint esse Reges. Iam verò unde ex Oriente venirent Magi quæri solet, cum certum sit in Oriente illis stellam apparuisse, ab Oriente eos venisse; incertum ex quā Orientis regione. Et quidem inter Doctores constat hos Magos traditionem habuisse Prophetiæ Balaam, & credidisse orituram, vel processuram stellam ex Iacob. Quod est Hebraicè כוכב מן יעקב id est incessit, siue iter habuit stella ex Iacob. Vnde ortam primum

ex Bethlehem apparet, & inde missam per Angelum in Orientem. Quem motum cum obseruassent, & contulissent cum Prophetia Balaam Magi, fecit traditio, & eorum fides, & visa stella, ut Dei inspirationem pio animo susciperent.

Nu. 22. Ex Aran igitur, id est Syria, & vicinis regionibus dicamus venisse Magos, potius quam ex longinquiorebus. Nam habitauit Balaam in urbe Pethor, quæ est ad flumen filiorum Ammon, in iuxta scilicet Euphratem. Itaque dicitur vocatus ex montibus Orientis, ab Aran scilicet, & ex Pethor Mesopotamie, à Balac Rege Moab & Madian. Vnde sit verisimile habitasse Balaam non longè à ciuitate Arabia desertæ Sabe, ad montes Babylonie siue Chaldae, qui à Moabitibus propriè dicebantur montes Orientis, in confinio Chaldae & Mesopotamie. Rursum ex his & illud consentaneum est, horum Regum fuisse unum Arabem & fortasse Regem Sabe, ut eo possit illud Psalmi referri; Reges Arabum & Sabi dona adducunt: & illud Isaie; Omnes de Saba venient, hoc est ex Arabia; alium ex Chaldaea: tertium ex Mesopotamia & Chaldaea, non tantum ex vicinia Sabe & Balaam, sed ex Abraham, qui utrobique fuit celebris antiquitus. Agere hic necessum fuit coniecturis, & tamen hoc ferè sequuntur Doctores Ecclesiastici: nisi quod aliqui è Perside vsque venisse scribunt, quos Chaldaeam arbitror intelligere Persidis nomine. Hac faciant ut cuius Geographo obuiam planè sit xij. diebus, paucioribus etiam Reges Bethlehem peruenire potuisse. Presertim cum Iacob decem diebus à Mesopotamia & Euphrate perueniret ad montem Galaad, qui est in Trachonitide, in tribus Manasse trans Iordanem, maximis impedimentis armentorum, pecorum, mulierum, puerorum: Laban verò à loco ubi de fuga Iacob audiuit, septem diebus iter confecerit; etiam si uterque festinans. Denique Cameli non communes, sed qui appellamur dromades, seu dromedarij à cursu

Arist. 9. velocitate, omnem dubitationem auferunt, quibus lib. de hi- tradunt illas regiones abundare, qui vno die iter storiæ mille stadiorum conficiunt. Ceterum tanta est Docto-

rum consensio venisse Magos xij. diebus Bethlehem, ut ferè integrum non videatur aliter sentire. animalis cap. ult. Philost. & alij.

B. Urbis frequentia, & in ea inquirentes Reges ubi esset natus Iudeorum Rex.

G. Ad has voces turbatur Herodes, & uniuersa ciuitas.

D. Conuocat omnes Principes Sacerdotum & Scribas populi, siue Doctores, sciiscitatur ab eis ubi Christus nasceretur. Urbem declarant Herodi, sed tamen Prophetæ mysterium tacet. Locum verò Michæ citant quidam Iudei Hebraicè, sed Euangelista spirituale sensum refert, qui erat in illis verbis: Minima quidem diceris Bethlehem Ephrata, quæ es in tribu Iuda, sed minima tamen non es; magnam enim te facit quod ex te exiit Dux qui regat populum Israël. Erat quidem tempore Iosue Bethlehem in tribu Iuda, non solum in tribu Zabulon, & illam Moyses nominauerat; sed tamè propter eius paruitatem, urbibus Iude non est annumerata Bethlehem in libro Iosue; ut neq; Nazaret urbibus Zabulon. Quæ ad humanitatis Christi humilitatem quidam terrenam spectant, significant verò mysticè celestem atque diuinam amplitudinem. Porro quod Iudei Herodi integrum locum non proposuerim, & quod erat precipuum omiserint, videlicet; Et egressiones eius ab initio à diebus æternitatis, subdole egerunt, ducti ea incredulitate qua & tunc laborarunt, & adhuc laborant. Numquam enim in Christi diuinitatem crediderunt. Propterea Herodi homini Idumæo ac proselyto noluerunt illa proponere, unde posset opinionem diuinæ excellentiæ nati Infantis concipere, contra eorum interpretationem, & à persecutione nati Regis retardari, contra quem non Herodes solum, sed ipsi etiam impij incitabantur.

E. Herodes clam vocatis Magis, diligenter ab eis inquit de omnibus, & tandem vafre & crudeliter dissimulans, dimittit eos in Bethlehem.

F. Magi ex urbe egredientes iter dirigunt Bethlehem.

G. Stella verò in aëre sublimis, leto aspectu rursum sese illis ducem offert. Vnde gaudent Reges gaudio magno valde, id est supra quàm dici potest.

MEDITATIO.

Mitte item in corda nostra magne puer IESV, stellam tuam, & lucem veram, viam, latam, quæ ex contemplatione tui ortus ad perfectam nos manuducat tui cognitionem. Fac verò animum ne despodeamus, si quando illam auferas lucem, modò luce scripturarum & Ecclesiæ nos doceas. Ita optimè erit benigne puer IESV, ut tu voles. Ve-

rum Ecclesiæ luci & scripturarum illam lucem rursum coniunge, & gratificare nobis aurum, thus, & myrrham quæ tibi offeramus, ut te Regem nostrum, te Deum nostrum, te pro nobis mortuum corde credamus, sapiamus, intelligamus, operibus exprimamus: eludamus autem omnium hostium tuorum & nostrorum insidias, & fraudes vitemus. Amen.

ADORATIO MAGORVM.

MATTH. II. ANNO I.

In ix. imaginem adnotatiuncula.

ix.

7.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Bethlehem, quo iter habent Magi.
 B. Stella ostendit ubi IESVS erat.
 C. Magi Bethlehem ingressi: extra urbem enim illos oportuit describere, quemadmodum reliqua, ut essent conspicua.
 D. Maria sola cum puero ad os spelunce.
 E. Bos & asinus ad presepe.
 F. Primus Rex IESVM adorat, & offert tria</p> | <p>munera.
 G. Alter se comparat ad adorationem, & munera totidem in promptu habet.
 H. Tertius sua parans dona venerabundus expectat.
 I. Aulici omnes similiter eminens adorant.
 K. Magi alia via domum reuertuntur.
 L. Christi baptismus ad Bethabaram.
 M. Nuptia in Cana Galilea.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. II.

VSque dum^a veniens staret supra^b ubi erat puer. Videntes autem stellam gauisi sunt gaudio magno valdè. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum^d Maria matre eius, & f^g h^h procidentes adorauerunt eum, & apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, k per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

ADNOTATIO.

A. Bethlehem, quo Magi tendebant. Nam adoratio intra mœnia urbis facta est, ubi erat stabulum: tamen si foris eam fuit necessarium representari.

Hiero. B. Stella supra specum stans, ubi erat puer
 Criso. (ibi enim, ut tradunt Doctores, erant Maria &
 Glossa. Ioseph post circumcisionem) micantibus radijs
 Thomas Regem calorum natum indicat.
 Bona.

C. Magi postquã urbem sunt ingressi, descendunt ex dromadibus, secernunt suos comitatus, parant thesauros. Ad rem tam nouam, tam insolitam stupent Bethlehemitæ ciues, & progredientes ad stabulum Magos reuerenter prosequuntur. Dromades foris expectantes, quos continent aliquot famuli, & pabulum eis præbent.

Rabanus D. Mariam matrem considera, virgancu-
 Remig. lam vix annum xv. ingressam, solam (mysterio
 Ansel. Domini factum est ut abesset tunc Ioseph) puerum
 in cap. complexam. Namque proceperat ad initiũ spe-
 Matt. lunce, & assederat expectans Magorum aduẽ-

tum, quos diuina reuelatione intelligebat venire, iamque ex ipso strepitu proximos esse sentiebat.

E. Bos & asinus ad multitudinis strepitum & conspectum erecti stupent.

F. Primum Regem Magum, qui reliquis erat, vel ætate prouectior, vel potentia maior, vide ut deposito diademate (quod tenet puer) in terram procidat, & adoret puerum IESVM; ut mater pedem pueri offerat deosculandum: adstant pueri tres cum tribus muneribus expeditis.

Hoc loco adscribi non potuit quemadmodum Rex Magus tria munera, aurum, thus, & myrrham Christo puero offerat, quemadmodum IESVS illa sereno vultu recipiat, & hilaritatis significatione Regi benedicat, ac Rex depositis ad pedes Mariæ muneribus, alijs det locum adoraturis.

G. Rex alter Magus se comparat ad adorationem,

ADORATIO MAGORVM.

Matth. ij.

Anno i.

7
ix



- A. Bethlehem, quo iter habent Magi.
 B. Stella os tendit vbi IESVS erat.
 C. Magi Bethlehem ingreſſi: extra urbem enim illos oportuit deſcribere, quemadmodum reliqua, vt eſſent conſpicua.
 D. Maria ſola cum Puero ad os ſpeliunæ.
 E. Bos & aſinus ad Præſepe.
 F. Primus Rex IESVM adorant, & offert tria munera.

- G. Alter ſe comparat ad adorationem, & munera totidem in promptu habet.
 H. Tertius ſua parans dona venerandus expectat.
 I. Aulici omnes ſimiliter eminus adorant.
 K. Magi alia via domum reuertuntur.
 L. Chriſti baptiſmus ad Bethabaram.
 M. Nuptiæ in Cana Galilææ.

WASHINGTON: THE NATIONAL ARCHIVES
1964

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the existence of a solution of the system of equations (1) for arbitrary values of the parameters α and β . It is shown that the system has a solution for arbitrary values of the parameters α and β if and only if the condition $\alpha + \beta = 1$ is satisfied.

onē, se inclinat ad Puerū, diadema aufert puer, tres alij cum donis præsto sunt.

H. Tertius Rex vicem suæ adorationis venerabundus expectat, pueri munera promunt.

I. Aulici proceres singulorum Regum cum suis Regibus simul eminens adorant, flexis genibus, vultu demisso.

K. Discedunt alijs itineribus Magi, nec ad

Herodem redeunt, ab Angelo admoniti in somnis.

L. Christi baptismus, cum in Iordane à Ioanne baptizatus est, annum agens xxx.

M. Nuptie in Cana Galilæe fiunt, quibus Christus trigesimo primo ætatis anno interfuit, & Maria virgo mater.

MEDITATIO.

Oratio præparatoria esse poterit, qualis superius est habita.

Historia. **Q**Uum primū natus fuit Christus creavit stellā, omnibus quidem conspicuam, sed Magis etiam animaduersam. Erant hi tres Reges in Oriente, vt fuerant amici Iob, cuius retinebant traditionem, tum etiam Balaam prophetiam: pij verò homines deuotē expectabant quod nesciebant. Mittit IESVS Angelum qui portet stellam, & per eam gubernet iter Magorū. Hic tutelaribus Magorū Angelis indicat stellam, ac eius significationem. Demonstrat Magis natum, de quo locutus fuerat Balaam, verbum Dei hominem factum hanc misisse stellam, aperit totū mysterium, hortatur omnes vt celeriter omnia parent, & iter ingrediantur. Parant igitur comitatum, parant munera singuli terna, læti festinant, & pleni diuino spiritu ad stellam. Omnes primum ex suis regionibus ministerio & ducatu Angelorum conueniunt in vnum. Illam continuerat Angelus supra initium viæ, qua erat omnibus iter in Iudæam. Inde rursus fert sublimem per aërem versus Hierosolymam: sequuntur Angeli Magorum tutelares, hos Magi: xij. diebus iter conficiūt, & iumentorum velocitate, & Christi beneficio. Ad Iudæam cum iam venissent Hierosolymam propius, fecit Angelus vt stellam amplius non viderent. Magi arbitrati defunctam

officio, & regiam urbem Iudæe indicasse, veniunt Hierosolymam, ingressi urbem interrogant vbi sit natus Rex Iudæorum: vidisse se in Oriente stellam eius, & propterea venisse, vt illum adorent. Inpletur his vocibus ciuitas. Audit Rex Herodes Antipater, ac rei nouitate permotus, & hic, & vniuersa ciuitas turbantur. Iubet Herodes Magos expectare, se responsurum: congregat Principes sacerdotū & Scribas, & sciscitatur vbi Christus nasceretur. Respondent in Bethlehem Iudæe. Vocat Magos latenter, diligenter inuestigat tempus quo stella illis apparuerat, indicat etiam Bethlehem, eò indicit vt irent, & diligenter de puerocomperirent, & sibi renunciarent, velle se item illum puerum adorare. Audito Rege arripiunt iter Bethlehem. Et ecce rursus appareret illis stella, & rectā ducit illos, non solum Bethlehem, sed ad domum vbi erat IESVS & Maria mater eius. Procidunt continuo ad terram ipsi & comitatus omnis. Accedunt verò propius Reges, singuli adorant eum, singuli apertis thesauris offerunt illi aurum, thus, & myrrham. Nec diutius morati eadem nocte accepto responso singuli à suis Angelis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuersi sunt in regionem suam.

LOCI DESCRIPTIO.

TRIA Regna Oriētis quā ampla, quamque opulenta, quam foelicia, quæ tales Reges haberent. Vrbes item considera, vnde discedunt, vias, flumina, montes, Hierosolymam, Bethlehem, domum, stabulum, præsepe, & aërem sublimem ne prætermittas, vnde Angeli tres ducebant Magos, quā alius Angelus stellam ferebat. Ex his sume fructum, quasi videas diuina virtute illa loca affici, ex myste-

rio quod in ipsis gerebatur, ex personis quæ in ipsis versabantur; quæ esse deberet perpetua consideratio in similibus locis. Vt contra ex Mundo & actibus sæcularibus, & qui fiunt contra Dei voluntatē, inficitur orbis, & propterea tradetur igni purgandus.

Quid hac meditatione tibi petendum est? Vt mihi mea similiter appareat stella, & lux Angeli qui me ducat ad Christi recēs nati contem-

cōtemplationem. Vt item doceant me scripturæ sacræ, & manifestent I E S V M; vt inuentum adorem è corde meo, & luce tua Domine, & agnoscam verum hominē, verum Deū, & verè pro me mortuum, vt ex his fructum spiritus referam, vt Deo magno spiritu &

deuotione fidem offeram, spem, & charitatem; vota mea, paupertatis, obedientiæ, & castitatis: quæ si nō habeo, offeram spiritus paupertatem, membrorum & vitiorum mortificationem, coniunctam cum statu meo castitatem deuotam, atque feruentē orationem.

P E R S O N A R V M C O N T E M P L A T I O .

DUlcis est consideratio I E S V, qui modo iacet in præsepio vt in cunis, modò illum fouet sinu suo virgo Mater, modò lactat; Dolet I E S V vulnus circumcisionis, lachrymatur nonnunquā, vbi vrget dolor. Videt operosos Magos veniētes, id matri inspirat, & reuelat eorum aduentum. Dolet Mater virgo de dolore filij I E S V, illi compatitur, illum demulcet, illum fouet, lactat, illius conspectu diuinitus alitur ipsa alens, recreatur recreans, lactatur diuino lacte lactans humano. Iosephus sollicitus de rebus externis, quærit hospitium, non inuenit, dolet, est anxius, contēplatur puerum, adorat, veneratur Matrem. Non adest tamē ad adorationem Magorum, sed redit antequam discedant Magi. Angeli adsunt frequentes, quos haud dubiè Maria videbat in spiritu, nonnunquam etiam Ioseph. Certè credebat ibi adessē præstō & Domino, & Dominæ Angelorum. Est summa frequentia conuenientiū ad censum. Fit census Christi, Matris, Ioseph, pendunt tributum Cæsari Augusto. Stella emicat lucidissima, sed quæ

sua item luce vim cælestem, ac splendorem diuinum, & spiritus singularem dulcedinem cordibus Magorum ingenerat. Angeli latantur, vnus mouet stellam, alij sequuntur, & ex itinere Christum, quē signabat stella; in præsepio contēplantur. Magi in alios viros mutati, sentire spiritus in se mirificam operationem, propensionem ad iter; intelligunt quæ sunt paranda munera Regi nato expositoribus Angelis. Iam inde adorant quem non vident. Regum comites non dubiè sunt pij, Angeli eorum latantes, omnes bonæ spei pleni, prompti ad obedientiam, expediti ad iter. Quid impij Spiritus? suspicantur, moerent ex suspitione nouæ rei, dolent, timent omnia, & tamen vident se non posse impedire iter. Colligunt argumenta pro diuinitate Christi, & tamen facit eorum obstinatio, facit voluntas peruersissima, vt magis apud ipsos valeant infirmitates pueri, circumcisio, præsepe, fletus, paupertas. Non potest superbus argumenta sumere ex humilitate ad rerum magnitudinem.

C I R C A E A Q V Æ D I C V N T V R E T F I V N T M E D I T A T I O .

REges Magos sapientes fuisse nomen Magi docet; pios, electio Dei & dignatio. Hi sciebant doctrinam Iob, prophetiam Balaā, traditiones Hebræorum qui captiui fuerāt in Babylone; & adhuc decem tribus in Orientis regionibus dispersæ erant. Tenebant prophetias Ezechielis, Danielis, Hieremiæ, ac etiam aliorum Prophetarum. Sciebant quid Sibylla Persica de Christo esset variginata. Itaque expectabant deuoto animo Christum, & frequenter ea de re meditabantur, & inter se per litteras conferebant. Cum ecce tibi appareret stella, quæ & nouitate sua, & excellenti splendore oculos eorum occupauit ac mentes; stella quidem oculos, Angeli per stellam mētes. Quid dico Angeli per stellam? verbum I E S V

recens nati, plorantis, frigentis; I E S V S ipse plorans & frigans illam lucem operabatur, illa luce illustrabat dulcissimè, & oculos Magorum, & corda. Ipse aderat in diuinitate, apparebat in humanitate. In hac enim Christum etiam contēplabatur in spiritu, atque adorabant sancti Reges. Tam insolita rerum facie vehementer commoti, communicant miraculum cum suis Principibus. Concilio habito, decernunt iter singuli ex suo Regno. Rebus domi constitutis, certiores socios Reges faciunt, parant se ad iter, habent delectum comitum, & ex tota frequentia seliguntur optimi quique. Parant munera. Sed cur tria, & hac trina? Id videlicet ex stellæ contēplatione à Christo per Angelum percipiebant. Con-

Contemplandum quàm fuerit latus eorum conuentus & iter, vbi in vnum comitatum Angelis ducentibus conuenerunt. Cōferunt inter se suas visiones, suas reuelationes, suos mentium motus. Illud simul inter se communicant, quod sibi contigisset diuino mysterio ea nocte esse insomnes. Contemplare etiam quomodo orta sit stella in Iudæa, & ad eos sublimis ac splēdida accurrerit. Prosequuntur simul iter nouo spiritu, noui animorum incunditate atque alacritate, ex spiritali videlicet rerum collatione, exultantibus inter ipsos Angelis eorum, & illo primario Duce, quem piē credere possumus fuisse ex supremā Hierarchia, vt omnes qui Christo seruiebant. Considera non solum in hoc conuentu, sed in toto item itinere, Regum & totius comitatus sedulitatem, pietatem, & mentis lætitiā; simul Angelos animos eorum exhilarantes. His omnibus te coniunge animo, hæc alacritas spiritus, hæc lætitiā, hic animorum & spirituum consensus te moueat ac ducat ad præsepium. Non es quidem dignus qui in tam sancto sis comitatu, sequere tamen illum verecundè, plenus spei bonæ, futurumque spera vt per illum ad Christum adorandum admitтары, & illi Reges intercedāt apud Deum ne excludaris. Verum animaduerte quāto celeriter atem itinerum: tredecim diebus perueniunt Bethlehem, & tamen aliquid temporis insumpserant dum se parant ad iter, dum responsum Hierosolymis expectant. Sed quid mirum in Regibus tanto miraculo inuitaris, quos stella, quos Angeli ducunt, quos Christus vocat? cum illud etiam iter è Persia vsque, eo tempore cōficere potuisset veredarius cōmuni & vsitato cursu, præsertim per dromades camelos? Considera quàm frequenter in stellam oculos cōiiciunt, quàm studiose & dulciter illam contemplantur. Ex eius enim conspectu, & ab ipsa, & Principe Angelo, & à suis Angelis, & à Christi luce diuina mirificè recreabātur. Veniunt in Iudæam stella duce, & ecce tibi amplius illam non vident; cum enim Angelus à Christo admonitus occultauerat, radios scilicet illius cōtinebat, ne ad oculos Magorum permearent. Sed num ante, num postea illa fuit stella conspicua alijs hominibus, præter quàm Magis & eorum comitatu? In his, vt ex libera meditatione, vbi nihil certi vel è scripturis, vel à traditione, vel omnino ex Doctoribus accepimus, piē exponimus ac meditamur ea quæ

deuotio suggerit. Quod fuerint tres Magi, traditionem sequimur: quod Reges, si non traditionem, certè Doctores & consensum Ecclesiæ. Stellam cum Chrysostomo meditari possumus omnibus apparuisse, non tamē ab omnibus, vel animaduersam, vel intellectam. Etenim ex ijs qui aduerterunt pauci cōmori sunt, nisi curiositate. Pij tanten qui viderunt, & ij præsertim qui expectabant, ex Iudæis redemptionem, permoti quidem sunt, qualis Simeon, qualis Anna, quales ij de quibus, & quibus loquebatur Anna, quales Pastores, & quos Pastores docuerant. Ablata à Magorum conspectu stella, absque dubitatione sunt vehementer commoti subito casu: Verum aderat ipsis ille idem Princeps Angelus, aderat Christi diuinitas. Colligunt igitur animum, & fideliter interpretantur; & boni consulunt stellæ defectionem. Ineunt autem consilium eundi Hierosolymam; in ciuitate Regia existimant Regem Iudæorum natum. Verum hæc stellæ occultatio Iudæorum est notatio vehemens; vt qui lumen verum scripturarum non agnoscerent, iudicaret Deus celesti illustratione esse indignos. Mysterio autem eximio factum, vt Magi stellā destituti Hierosolymam venirent; vt discerent haurire ex scripturis fidei veritatem, nō semper signa expectarent. Eadem esse discerent quæ signa prædicant, & quæ docent scripturæ. Signa dari incredulis, credentibus scripturas; illa cogere ad fidem, has in fide etiam instituere. Adde quod in confusionem Iudæorum, & in vaticinium futuræ eorum incredulitatis, & gentium vocationis voluerit Deus primam prædicationem Euangelij fieri quidē per Pastores, humiles homines, Iudæis non credentibus nec credituris; simul per Reges Gētilibus credituris. Ingrediuntur urbem Regiam cultu splēdido, numeroso comitatu. Iam printū hoc conuertit in ipsos Hierosolymitanorum & oculos & corda. Mirantur etiam Romani; qui censum exigebant ex Imperio Augusti Cæsaris, erigunt animos; mirantur inopinatum Regum aduentum, confidentiam, magnanimitatē; in alienum Regnum, in Regiā urbem ausos penetrare inermes, id est cū nullo exercitu. Contemnunt tandem. At Magi Imperatorem cælorum & orbis sequebātur, diuinitus armati ac fortes. Illud etiam humana ac simplici mēte putabant Magi, acceptissimos se venire ciuitati, qui eò venirent vt eorū Regē adorarent, & eius ditioni se subijcerent;

Ingressi

Ingressi igitur urbem Reges, statim ipsi per se auidè ac instanter quidem, sed cum regia tamen dignitate prædicant natum se scire Regē Iudæorum, vbi natus sit id quærere. Vidisse se quidem in Oriente eius stellam, quæ in hanc vsque ciuitatem eos duxerit. Nunc nō videre stellam, credere in hac regia ciuitate natum, desiderare sibi commōstrari vbi natus sit: venisse se vt illum adorent, Regem scilicet cælorum; vt qui stellam mittat ad suum in Orbem aduentum denunciandum. Hæc vox est Iudæi, quæ tum vestras mentes, tum Dæmonum omnium, qui vestram ciuitatē obsidebant, acerrimè verberauit. Hæc vox vestri Regis, vestrorum Principum corda perculit, & totam ciuitatem perturbauit. Præcipientes vndique accurrunt ad Regem, ad Principes Sacerdotum, ac frequentes nuncij; venisse Reges, nunciare Mesciam natum, illum quærere, illum vt adorent venisse. Vobis nil dico Dæmones, estis perditī, & estis deplorati atque execrati cum Principe vestro. Te conuenio Herodes, vos Iudæi Principes, quibus hæc potuerunt prodesse. Quid tandem timetis? Quid tu Herodes? Regnum Christi extimesco. At non est de hoc mundo, hoc tempore; est spirituale. Primus est hic aduentus humilis, non secundus potens. Recipe Christum, proficere eius fidem. Tunc istud etiam Regnum tuum confirmari poterit, tunc verus esse poteris Iudæorum Rex; nunc es tyrannus. Iam enim ablatum est Regnum de tribu Iuda, & trāslatum verō in æternum Christi Regnum. Hoc tibi persuadeas, & te Magis cōiungas, ac Christum verum hominem, Regem, Deum, & moriturum profitearis, & tunc vel tuum Regnum temporale depones, vel in eo confirmaberis. Sed superbia, crudelitas, malitia, atque impietas tua te agit transuersum. Nam nec Christum occidere poteris, & Regnum miserrimè cum execrabili morte commutabis. Debuiisti cognoscere, & potuisti, te tyrannum esse non Regem: esse natum Regē seculorum, qui Regna non quæreret sed daret. Cur confidis Regni emendicato iuri & coacto, illinc ab Augusto, hinc à Iudæis, qui ab hoc Rege potes & Regnum, & Regni iustitiam accipere & confirmationem? Tuum hoc Regnum non solum terrenum est, sed tyrannicum: at si conuertas oculos tuos ad veram lucem Regis nati, si aperias cor tuum Christo nato, næ tu istud Regnum contemnes atque abijcies, æternū quæres & accipies. Quid vos

Iudæi, quos cōfidentiùs conuenio & iustius, quid timetis? Quid turbamini? Nonne expectatis Mesciam Regem? Nonne intelligitis finem hebdomadarum Danielis adesse? Nonne prophetiam Iacob impletam, qui in alienigenam Regem consensistis? Nonne videtis eise & consilium ex Iuda, quod dicebatis Sanhedrin ablatum? Nonne legistis Reges Tharlis, insulæ, Arabum, Saba venturos, dona oblaturos Regi Mesciæ? Quid igitur trepidatis ad vestrum Regem à vobis desideratum, & à gentibus vniuersis? Lux diuina oculos vestros laedit? Salus æterna offendit? Non aufert Christus gentem vestram. Non aufert cultum Dei vel Sacerdotium, sed confirmat, & sempiternum facit nouum ac diuinum sacrificium. Sed vos vestrum, quem sequuti ferè estis, patrem sequimini. Mauultis Barrabbā, Herodē, Cæsarem, quàm I E S V M Nazarenum, verū Mesciam, verum Redēptorem & Regem. Amatis vestras cathedras, vestras ambitiones, lucem Dæmonis tetram sectamini. Iam nunc timere incipitis ne vestram tyrannidem, ne locum & gentem amittatis. Nec mirum si tā peruersè metuatīs. Nam quid estis aliud vos omnes, quàm colluies putrida impietatis Sadducæorum, & Phariseorum hypocritæ? qui partim abnegatis verbum Dei, partim vestris falsis doctrinis inuertitis atque reijciitis? Submittite corda vestra ad verum sacerdotiū, vt efficiamini gens sancta, & sacerdotium regale. Perturbatur igitur Herodes, turbatur vniuersa Hierosolyma. Quod Herodes turbetur minùs mirum, minùs detestabile: quamquam & summè hoc detestandum. Rex erat recens receptus, alienigena, ignobilis, ambitiosus, crudelis; metus etiam supplicij eum terrebat. Sed vos quid timetis Iudæi? Rex est vester. Id cæli prædicat per stellam, id scripturæ vos docent, id Angeli per Pastores, quod fortassis non ignorastis. Quid vos perturbat? Non tam metus dominationis amittendæ, quam cordis vestri inueterata malitia. Plebs turbatur videns Regem, videns Principes suos turbatos. Verum alia erat mentium commotio in pijs, in Simeone, in Anna, in expectantibus redemptionem Israël. Iam responsum acceperat Simeon non visurum se moriem, nisi videret priùs Christum Domini. In natiuitate sensum aliquem spiritus, & ipse, & Anna, & alij acceperant. Intellexrant ex Pastoribus de Christi natiuitate, cognouerāt de natiuitate Ioannis, erant omnia diuulgata per omnia

Dan. 9.

Gen. 49.

Psalm. 71

Joan. 18.

omnia montana Iudææ. Varia igitur erat hæc animorum permotio, pia, iucunda, spiritualis. Primum ergo Herodes destinat animo facinus, ut puerum interficiat; non posse regnum suum aliter stare. Idem Principes Iudæorum meditantur; non posse aliter suam potentiam consistere. Erat tanta horum omnium nequitia, ut facile quod Dæmones parabant, ipsis persuadere possent. Quid in hac rerum commotione Magi? Stupent ad rerum insolitam faciem. Neque verò quicquam mali de Iudeis, quorum Regem adoratum venerant, iudicare poterant. Hærent & timent Herodem, tamen non desinunt querere, donec Herodes iussit à se expectare responsum, non ab alio, se esse puerum recens natum demonstraturum. Expectant: verum Herodes inhiat sanguini, atrociter quidem, veteratorie tamen. Cōgregat Principes, non ut ostendant quem adorent Magi, sed quem ipse illis indicantibus possit interficere. Parant scelerati Principes quid respondeant. Conspirant subdolè inter se ut respondeant quidem ex Michæa, non tamen integrum locum adducunt, qui est de Christi æterna natiuitate; Nihil de Prophetia Iacob, nihil de Danielis hebdomadis. Respondent ergo malignè, & partem prophetiæ omittunt, quod erat in Propheta potissimum; Et eius egressus ab initio, à diebus æternitatis. Ut iam inde Christi diuinitatem auersarentur, ut timorem maleficij, & sibi, & Herodi adimerent. Non crediderunt quem prædicabant Magi esse Mesiam: & quid mirum illos tunc non credidisse narrantibus gentilibus hominibus vidisse se stellam, qui post tantam lucem doctrinæ, post tam stupenda miracula, non solum non crediderunt, sed etiam crucifixerunt? Erant scilicet iam obcæcati, erant à Dæmonibus obsessi atque adeo possessi. Occultauerunt scripturæ intelligentiam sua peruersitate. Verum ô admiranda diuinitatis consilia, & sapientiam adorandam. Magi è media gentium infidelitate credunt, Christum natum prædicant; Sacerdotes fidei magistri indicant quid ubi nascatur, ipsi non credunt natum. Fuerunt ergo Iudæorum Apostoli gentiles homines, ab ijs audiuunt fidem legis Doctores; fidelitas ab infidelitate. Sed contemplare animos, & impias Herodis & Iudæorum cogitationes. Sedent consulturi de Christo. Iam tunc agunt Iudæi, Herodes imitatur Pilatum; illi tradunt Christum, hic ad mortem destinat, ne dominationem amittat. Non est hoc malefi-

cium tui temporis, non est; ne festines alienum facinus occupare. Proponit Herodes, respondet perfidus Princeps Sacerdotum omnium nomine; in Bethlehem. Confirmant omnes eius responsum. Herodes credit natum Christum, sed armatur aduersus ipsum impiè, quod facturus iam facile non fuisset, si Iudæi subiecissent Christi æternam natiuitatem, si ex Prophetis regnum Christi æternum, non terrenum, non temporale; non esse quod timeret. Sed ea erat ipsorum malignitas, ut illa tantum manifestarent quibus animari ad necem posset Herodes non deterreri. Dimittuntur ab Herode Principes; & ipsi quidem rem negligunt, ut qui non credebant natum Christum, cuius sperabant aduentum, non humilem, sed sublimem. Erat ô peruersi Iudæi sublimis eius aduentus. Quid enim sublimius quam humilitas carnis à diuinitate sumpta? Sed vos omnes Scripturas corrumpitis, nec potestis diuinum consilium in humilitate Christi capere, nec vultis. Aduocat tandem concepto & destinato facinore Herodes Magorum simplicitatem, mentitur se velle Regem natum adorare, sed non licere per Regni negotia; venturum se cum regio comitatu ad maiorem pueri Regis celebritatem. Sed interim inquit intelligere se velle stellæ mysterium, quo tempore, ubi apparuisset, quorsum spectabat illa, quod ducebat. Exponunt omnia sancti Reges simplicissimè, concipit maiorem rabiem Herodes, & simulat maius obsequium. Quasi ex imperio illos mittit Bethlehem, & indicit ut puero inuento sibi renuncient, velle se similiter illum adorare. Itc, & interrogare, inquit, diligenter de puero; & cum inueneritis renunciate mihi, ut ego veniens adorem eum. Quid hæc sibi vult anxietas? hæc verborum accumulatio? Metnebat ne lateret, timebat ne elaberetur. Tibi erat impossibile Christum inuenire ut occideres, Magis facile ut adorarent. Pollicentur Magi, nihil mali suspicantes: & erant quidem renūciaturi, nisi fuissent ab Angelo admoniti ne id facerent. Abeunt Magi; Herodem cruciat Rex Christus natus, sperat tamen sua malitia illum antea interficere quam timeri possit. Sed cur non is tu cum Magis? Quod si tu ire nolis vel non audes, cur non mittis milites? Veterator es: vis interficere, sed clanculum, quando noueris ubi fuerit. Verum cur aliquem saltem cum Magis non misisti clancularium obseruatorem, ut saltem effugeres quod euenit, ne te insalutato abirent Magi?

D

Non

Non omnem malitiam permittit Deus Diabolo, sed pro sua providentia quando vult. Illud consilium non tibi suggessit Dæmon, quia Deus noluit. Egrediuntur sancti Reges ex vrbe, sancta quidem à patribus, à lege, à templo, à sacrificijs, à cultu Dei; at iniqua & impia à Rege, à Sacerdotibus, à Scribis. Egressis ecce rursus apparet stella antea occultata. Retinuerunt quidem eius sensum interiorem Magi, stellam enim spirituale non amiserant, sed defectus externæ, mora ipsorum in vrbe, inquisitio, trepidatio Iudæorum primum, deinde cunctatio respondendi, anxietas responsi Herodis, Dei mysterio fecerunt ut affligeretur eorum pietas, & desiderium moræ impatiens, & stella eorum interior, quasi occuparetur harum rerum obnubilatione. Verum solet permittere Deus piorum animos laborare & obnubiliari, ut illos illustriori luce nobiliter & soletur. Visa igitur stella Magi gaudent vehementissimè. Nam gaudent primum, id est agnoscunt priorem lucem animi & gaudium, gaudent gaudio magno valdè, quam magni gaudij maiorem magnitudinem faciebat spes brevis, desiderium ferè expletum, Christus proximus. Quanta fuit Magorum exultatio ex conspectu pueri I E S V, si, quando stella proximum illum significauit, eos gaudio magno valdè affectit? Illud scilicet fuit maius gaudium gaudio magno valdè. Hoc enim explicari potuit, etiam si mysticè; quod vero gaudium Christus præsens, quod lumen æternum cordibus eorum infudit, explicari ne mysticè quidem potuit: fuit enim maius longè, quam gaudium magnum valdè. Nam è præsentia Christi retulerunt Magi inenarrabilem cordis suauitatem & lucem. Gaudio igitur tam eximio delibuti sequuntur ducem stellam, principem Angelum, & suos Tutelares. E sublimi autem stella demissa stat non solum supra domum, sed supra ubi erat Puer, super stabulum ubi erat Maria cum Puero. Venit regius comitatus Bethlehem, hic nullus turbatur, & tamen erat frequentissimus populus qui ad censum conuenerat, erant Romani censum agentes. Hi interrogant quid sit, quorsum Reges veniant. Intelligentes ad puerum Regem adorandum, contemnant. Qui audierant à Pastoribus confirmant pietatem suam; alij non habent qui eos alliciant ad perturbationem, non Sacerdotes, non Herodem. Rectè ad designatum locum à stella ingrediuntur Magi, reperiunt Puerum & Mariam

Matrem eius; quo viso repleta sunt eorum corda luce incredibili, incomparabili gaudio exultauerunt. Iam non Angeli, non stella; iam non puer natus per illa, sed I E S V ipse per se fontem suæ bonitatis & gratiæ illis aperit, illis per se communicat, ad se raptis eorum mentibus ostendit se verum Deum, verum hominem, & Regem seculorum æternum, se pro mortalium salute crucifigendum, sepeliendum, resurrecturum. Hæc fuit lætitia quæ gaudium illud magnum valdè adeò excessit, ut explicari non potuerit: sed illud fecit quod solent veræ reuelationes in pias mentes, ut ex diuina luce & gratia ad perfectionem operum conuertantur. Procidunt ad terram, adorant, procidit totus comitatus, rei miraculo alij omnes reuerenter astant, non audent propius accedere, soli accedunt Reges: singuli ad terram rursus prosternuntur, suam animam, corpus, vitam, regnum, opes, exercitus subiiciunt Infantis maiestati. Osculantur manus ac pedes, profitentur hominem verum & Regem, Deum verum, mortalem, mortemque pro mortalibus appetiturum. Quæ erant professi muneribus cõtestantur, aperiunt singuli thesauros, singuli proferunt aurum, thus, & myrrham, singuli suam fidem tribus muneribus testificantur.

O felices Magos. Orbis est vniuersus in terra caligine erroris. Iudæi qui lucem habere poterant scripturarum & fidei, ad lucis illius splendorem obæcantur. Vos stella, vos Angeli illuminant, vos illustrent scripturæ; vos Iudæis, vos Herodi Regi, vos Romanis, vos Hierosolymis, vos Bethlehem Christum I E S V M prædicatis. Vos estis & Iudæorum & gentium Apostoli. Iudæi I E S V M Christum miraculis coruscantem non solum non adorauerunt, sed cruci affixerunt atrocissimè: vos infantem pauperculum in stabulo abiectum adorastis, hominem, Deum, & mortalem estis professi. Vos oculis vestris vidistis, perspexistis, contrectastis manibus vestris quod fuit ab initio verbum æternum, æterni Patris Filium.

Adorato Christo quis nos prohibere potest quin meditemur, ut secundum Regem natum, matrem eius Reginam adorarint Reges? illi sua obsequia ut Reginæ Matri obtulerint? Quid Christus puer cum hæc Magi? Non loquitur quidem exterius, sed verbo suo æterno loquitur in corde altissimè, loquitur suauissimè, clementer intuetur, gratum sibi esse obsequium significat, adorationem ac fidem, mu-

nera

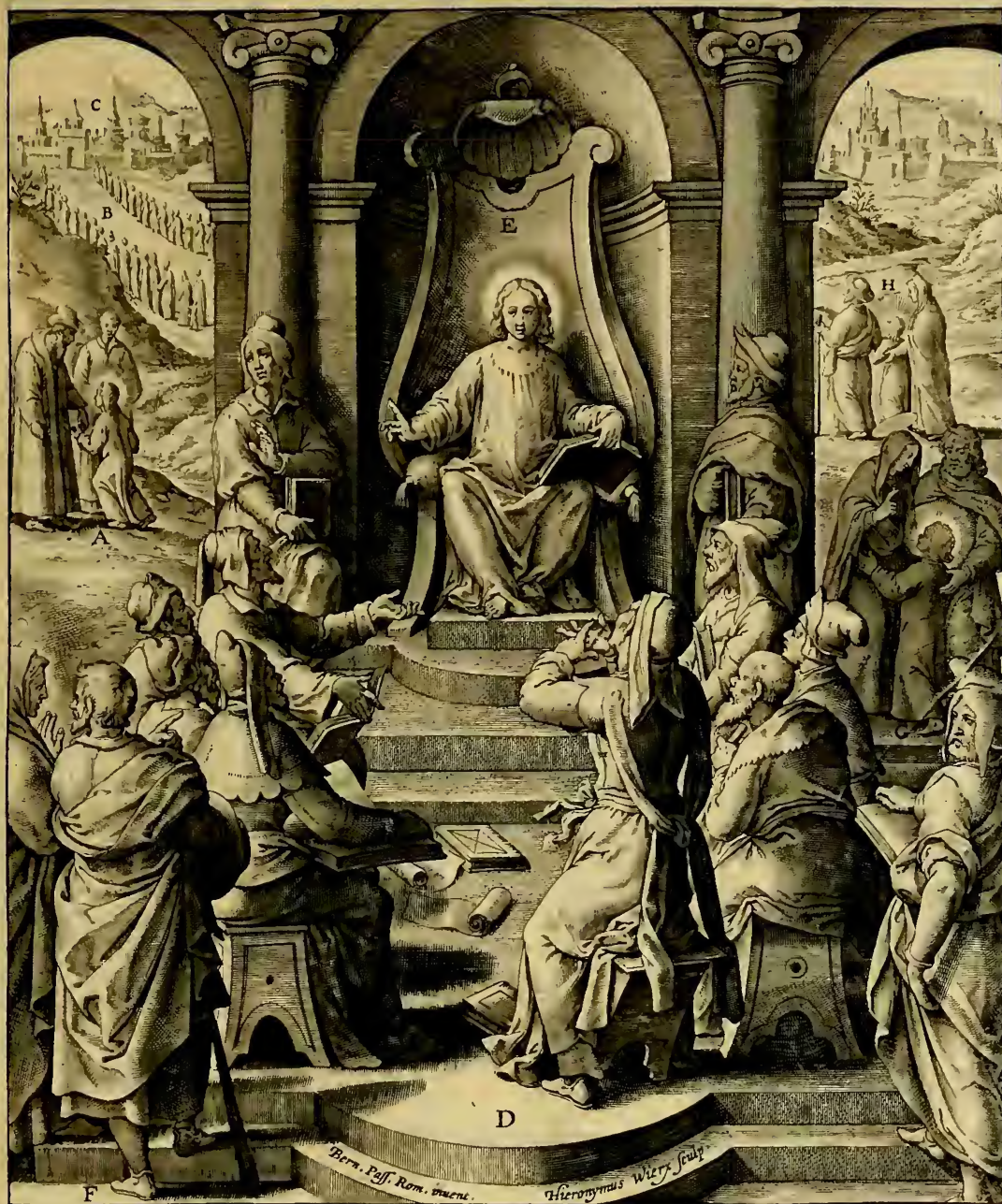
DOMINICA I. POST EPIPHANIAM

Cum doctoribus disputat IESVS.

Luc. ij. Anno xij.

9

x



A. IESVS cleemosynam petens, & accipiens.

B. Comitatus duo virorum & mulierum Hierosolymis redeuntium.

C. Pagus, quo primo die perueniunt.

D. Ampla exedra, ubi Doctores disputabant.

E. Disserit IESVS cum Doctoribus.

F. Maria & Ioseph reuersi, inueniunt IESVM in medio consessu Doctorum.

G. Venit IESVS ad matrem, relic'tis Doctoribus.

H. Redeunt Nazareth, et erat subditus illis.

THE HISTORY OF THE
CITY OF LONDON



By Wm. Stukely, Esq. F.R.S.
Author of the
Dissertation on the
Summum Regium
The History of the
City of London
From the Earliest
Times to the Present
By Wm. Stukely, Esq. F.R.S.
Author of the
Dissertation on the
Summum Regium
The History of the
City of London
From the Earliest
Times to the Present

nera eorum esse accepta, memorem se eorum deuotionis ac pietatis fore. Maria verò virgo summa cū modestia breuissimè eorum animum collaudauit, iussitque expectari à filio suo caelestia. Quid comitatus Regum? eminus idem profitentur quod Reges, animo idē offerunt quod Reges, suam accipiunt animi consolationem ac lucem. Tantæ celebritati Ioseph creditur absuisse, neque caret mysterio, vel quòd non aderat, vel quòd eius nulla fiat mentio si aderat. Verum cur absuit? Nunī illud fuit, quod Deus sua sapientia prouidit, vt quem scirent Magi non esse patrem pueri, is

sua absentia idem repræsentaret, ac quasi profiteretur se patrem non esse, Christum patrē nullum habere in terris, habere æternum in caelis, solam matrem in terris? Quid postea Magi? laudant Deum, exultant spiritu. Quum autem sciret Deus eos ex simplicitate cordis de reditu ad Herodē cogitare, in somnis misso Angelo admonuit ne id facerent, sed per aliam viam in suam regionem reuerterentur. Intellecta Dei voluntate, salutato cum summa deuotione Pueri ac Matre, pleni suauitate & gaudio, pleni fidē, reuersi sunt per aliam viam in suam regionem singuli.

QVÆ SEQVVTVR ELICI POS- sunt ex meditatione.

Agnouerunt Gentiles spiritū puerū Deū infantem: tu post miracula puerū Deū non agnoscis? Deplora tui animi duritiam, & conuertere ad Magos, & ad Angelos qui illos ducebant: implora eorum auxilium, nec illos dimittas donec te ducāt ad Christum in præsepium, donec tibi aliquam internam lucem impetrauerint, qua agnoscas IESVM natum. Sequere Magos, ecce ipsi te deducunt, ipsi præeunt. Contemplantur stellam internam in corde tuo, in qua est ministerium Angeli, virtus Pueri nati; respice ad illam lucem, illam sequere. Verum ne negligas scripturas, ne Ecclesiæ traditiones & doctrinam accipere à Præsidibus Ecclesiæ, id est veritatem fidei. Vides à pessimis etiam Iudæis benè esse edoctos Magos, ad eos quos peruersos sciebat Deus, missos instruendos, quos ipse iam edocuerat. Exerce vtrumque in corde, & internam illu-

minationem, & scripturarum veritatem, atque Ecclesiæ Romanæ interpretationem. Ita in spiritu Christum inuenies in præsepio, in humilitate scilicet magnum, in infirmitate potentem, in humanitate Deum. Deum verum profiteberis intimā animi tui deuotione, & hominem verum, qui & mortalis fuit, ac pro mortalibus mortuus, viuit autem in æternum. Offeras verò illi fidem, spem, & charitatem, & per has virtutes omnes alias, offeras tua vota; paupertatis in auro, in myrrha castitatis, in thure obedientiæ: vel spiritus paupertatem, mortificationis, debitæ castitatis, & feruentis orationis studium. Adora virginem Matrem Dei, illi offeras tuā deuotionem, & perpetuam seruitutem. Ora vt tibi exhibeat IESVM infantem deuotē adorandum, vt Magis obtulit.

DOMINICA PRIMA POST EPIPHANIAM.

Cum Doctoribus disputat IESVS.

LVC. II.

ANNO XII.

In x. imaginem adnotatiuncula.

x.

9.

- A. IESVS eleemosynam petens, & accipiens.
- B. Comitatus duo, virorum & mulierum, Hierosolymis redeuntium.
- C. Pagus, quo primo die perueniunt.
- D. Ampla exedra, ubi Doctores disputabant.

- E. Differit IESVS cum Doctoribus.
- F. Maria & Ioseph reuersi inueniunt IESVM in medio confesso Doctorum.
- G. Venit IESVS ad Matrem relictis Doctoribus.
- H. Rediunt Nazaret, & erat subditus illis.

D 2 EVAN-

DOMINICA
EVANGELIUM MISSÆ.

L V C. I I.

ET ibant parentes eius per omnes annos in Hierusalem in die solemni Paschæ. Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis in Hierosolymam secundum consuetudinē diei festi, consummatisque diebus cum redirent, remansit^a puer I E- s v s in Hierusalem, & non cognouerunt parentes eius. Existiman- tes autem illum esse in^b comitatu, venerunt iter diei, &^c require- bant eum inter cognatos & notos. Et non inueniētes, regressi sunt in Hierusalem, ^drequirentes eum. Et factum est, post triduum^f in- uenerunt illum in^d templo, sedentem in medio Doctōrum, ^e au- dientem illos, & interrogantem. Stupebant autem omnes qui eū audiebant, super prudentia & responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit Mater eius ad illum; Fili, ^g quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes quærebat^{us} te. Et ait ad illos; Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt o- portet me esse? Et ipsi non intellexerūt verbum quod loquutus est ad eos. Et descendit cum eis, &^h venit Nazareth: & erat subditus illis. Et Mater eius conseruabat omnia verba hæc conferens in cor- de suo. Et I E s v s proficiebat sapientia & ætate & gratia apud Deum & homines.

ADNOTATIO.

Bernar.
Bona-
uentura.
Ludol-
phus.

A. *Ver IESVS mendiculus stipem petens, & accipiens. Nam id triduum pane mendicato dicitur victitasse: habitasse vero creditur inter pauperes in templo; ut eiusmodi res solemus ad utilitatem meditationis pie credere, quæ nec scriptura repugnant, nec Doctōrum auctoritati.*

B. *Duo agmina vel comitatus, virorum alter, alter fæminarum, versus Septentrionē iter habentes in Galileam: qui erat mos euntium Iudeorum ad sua festa, & redeuntium, tum publice ad templum vel Synagogas orantium; ut elici potest ex xij. cap. Zacharia Prophetæ.*

C. *Pagus itinere diei unius ab Hierosolymis distans, quò cum peruenissent Ioseph & Maria virgo mater, cum existimasset uterque IESVM esse in altero comitatu, in utroque eum querebant, inter cognatos & notos.*

D. *Ampla exedra Hierosolymis in templo ad porticum Salomonis, in qua disputare de lege solebant Iudæi, & è cathedra docere populum.*

E. *Huc venit tertio post die puer IESVS, cum essent congregati Doctores, & disputarent*

de aduentu Messia. Audiens primum quid dicerent, cæpit illos interrogare, & respondere, & cum illis disserere tam sapienter, tanta omnium admiratione, ut cunctōrum animis commotis, illum iuberent in cathedra sedere, ut plenius, & maiore cum dignitate vel disputaret vel doceret. Doctōrum alij audiunt, alij inquirunt scripturas, unus ex omnibus doctissimus cum Christo disserit, omnes stupent, ac Deū Israël laudant.

Ceterum quod in cathedra sedeat IESVS, is est vsus communis in Ecclesiis: ille enim in medio esse dicitur (ut inquit Augustinus) cui honor præcipuus adhibetur. Et ad hoc alludit Beda; Quasi sapientiæ, inquit, fons sedet in medio Doctōrum. Certè in Susannæ historia Daniele iubet Seniores populi sedere in eorum medio, ut de duobus illis sceleratis senibus indicet: & in Genesi habitat Ephron in medio fratrum: & in Ec- & Salomon est in medio populi Israël: & in Ec- & in medio fratrum Reçtor illorum est in honore. Est igitur cur receptam imaginem re- & incedamus.

F. *Maria virgo, & Ioseph Hierosolymam post-
stridie*

Ps. 10

Dan. 1.

Gen. 2.

3. Reg.

Cap. 1.

stridie quàm discesserant reuersi, IESVM inquirunt marentes & solliciti. Post tertiam denique diem inueniunt eum in templo summa cū animi voluptate atque admiratione, in medio Doctorum discipulantem vehementi totius consensu applausu. Hos videns IESVS puer finem dicendi facit, & bona uenia Doctorum discedit ad Matrem.

G. Venit IESVS ad Matrem, se illi dedit; Mater illum complectitur suauissimè, manus eius tenet: ipse vicissim cor matris diuina iucunditate replet. Ibi verò supra humanum captum illa facta est interrogatio & responsio; Fili quid fecisti nobis sic? Mos hic fuit dulcissimus veræ & pijsimæ Matris in verum & suauissimum filium, & interrogatio ab excellenti securitate, & sancta præsumptione profecta, quod fuit filio acceptissimum. Quid Christus? Quid est quod me querebatis? Nesciebatis quod in ijs quæ Patris mei sunt oportet me esse? Nihil erat quod me quereretis, dispensatione enim mea factum est, ut tunc non animaduerteteris, quod alioqui non ignorabatis, me Deum esse simul & hominem. Illinc nihil esse mihi timendum, per omnia vero fidendum: hinc existimandum, quod me Dei mandatum explere oportebat. Nam Matrem non reliquissim, nisi propter Patrem meum cælestem. Quæ cum diceret IESVS, eorum mentes diuina suauitate & luce replebat; Matris præsertim. Hoc verò fecit ut Maria virgo Mater diuino gaudio, & spiritus exultatione tota in filij diuinitatem absorberetur.

Quod autem dicitur; Et ipsi non intellexerunt, dictum propter solū Ioseph piè exponere possumus (quemadmodum aliqui per synecdochen locum exponunt.) Quod non incommode confirmari potest ex illo loco Exodi: Vsq̃uequò non vultis custodire præcepta mea & legem meam? qui de alijs intelligitur, non de Moyse cui loquebatur Dominus: præsertim cum de Maria sola subdatur, quod conseruaret omnia verba hæc conferens

in corde suo. Porro astabat Ioseph audiens hæc cum animi exultatione, & Deum, & Christum eius laudibus celebrans.

H. Redeunt Nazareth in Galileam Ioseph & Maria virgo cum puero IESV pedestres: nisi meditari libeat iumentum illos aliquod duxisse, vel conduxisse ad lenandum itineris labore puerum IESVM, & Mariam virginem. Et erat illis subditus IESVS vsque ad anni xxx. initium: tunc enim oportuit eum planè esse in ijs quæ Patris sui erant, & opus diuinissimum perficere ad quod erat missus, mortaliū redemptionem, & vitam sempiternam. Quo tempore offert sese materia ingès ad meditationē & deuotionē piè ac religiosè liberā. Quid enim fecerit Christus xvij. annis, nihil particulatim tradit scriptura. Quid, quæ atate, quæ obsequia matris, quæ patris putatini obierit, quæ sapientia, simul quæ singulari humilitate vixerit & simplicitate, quanta gratia valuerit, quanta cum laude omnia fecerit: etiam si videri poterat otiosus, neque quicquam magni designare, præsertim adulta etate, & mirum videretur quod Ioseph inuaret in fabrilī (quam etiam artem meditari possumus illum exercuisse mortuo Ioseph) summo semper in honore matrem habuisse, inuise cognatos & tribules, omnibus sese exhibuisse placidissimum. Denique crescebat, confortabatur, proficiebat etate, sapientia & gratia, apud Deū quidem, quod pro eius atatis incremento actiones omnes fortitudinis, sapientiæ, gratiæ, omnium virtutum, omnium donorum gratissimæ supra modum humanum semper essent Deo; pijs verò hominibus essent gratiosæ, amabiles, admirabiles. Illud autem semper fuit in eo excellenti laude ac veneratione dignum, quod in tanta sapientia, in tanta virtute, tam esset profunda eius & humilitas & simplicitas, tam eximia humanitas. Crescebant verò hæc omnia iuxta ætatis conuenientiam, & prodibant in opera perfectiora.

MEDITATIO.

Quid est sancte puer IESV, quod Matrem, & putauum patrem relinquis? Ut essem in ijs quæ æterni & solius Patris mei erant: & simul docerem, aptos esse posse etiam pueros Regno Dei, & Euangelicæ perfectionis statui capessendo. Quid præterea docuisti? Mater quidem mea, vel etiam Ioseph innocenter me amiserunt, ego illos reliqui sanctissimè: propterea dulcissimè quasi exposulauit mecum Mater suum dolorem, ut solent

Sancti de Dei benignitate præsumere. Ego illos suauissimè consolatus sum, eos excusans, & meam illis diuinitatem, & humanitatis officium exponens. At vos ferè me vestra culpa perditis, etiā ubi parum in vobis adoleui. Ne igitur cunctemini, quarite statim me inter sanctos meos, redite ad orationem & pietatis officia. Ita fiet ut audiat me, prius quidē vos arguentem, dein etiam docentem quem admodum deinceps me retinere possitis.

DOMINICA SECUNDA POST

EPIPHANIAM.

Nuptiæ ad Cana Galilææ.

IOANNIS. II.

ANNO XXXI.

In xi. imaginem adnotatiuncula.

xj.

15.

A. *Triclinium ornatum.*B. *Mensa virorum, ubi Ioannes Sponsus, & IESVS.*C. *Mensa mulierum, ubi Sponsa.*D. *Pincerna videt nihil esse vini reliquum.*E. *Virgo mater ad aurem significat IESV
defecisse vinum.*F. *Famulus excurrit, ut faciat quæ IESVS in-
perarat.*G. *Alij sunt solliciti.*H. *Hauriunt aquam, & implent Hydrias.*I. *Architriclinus miratur vini bonitatem &c.*

EVANGELIVM MISSÆ.

IOANNIS II.

N^a Vptiæ factæ sunt in ^a Cana Galilææ: & erat Ma-
ter IESV ibi. Vocatus est autem & ^b IESVS, &
discipuli eius ad nuptias. Et ^d deficiente vino, dicit
^e Mater IESV ad eum; Vinum non habent. Et dicit ei
IESVS; ^e Quid mihi & tibi est mulier? nondum ve-
nit hora mea. Dicit mater eius ^f ministris; Quodcūque
dixerit vobis facite. Erant autem ibi lapideæ hydriæ
sex positæ, secundum purificationem Iudæorum, ca-
pientes singulæ metretas binas vel ternas. Dicit eis
IESVS; ^g Implete hydrias aqua: & ^h impleuerunt eas
vsque ad summum. Et dicit eis IESVS; Haurite nunc,
& ferte Architriclino. Et tulerunt. Vt autem ⁱ gusta-
uit Architriclinus aquam vinum factam, & non
sciebat unde esset, (ministri autem sciebant qui hau-
ferant aquam): vocat Sponsum Architriclinus, & di-
cit ei. Omnis homo primū bonum vinum ponit; &
cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est, tu
autem seruasti bonum vinum vsque adhuc. Hoc fecit
initium signorum IESVS in Cana Galilææ, & ma-
nifestauit gloriam suam; & crediderunt in eum disci-
puli eius.

ADNO-

DOMINICA II. POST EPIPHAN.

Nuptiæ ad Cana Galilææ.

Ioan. ij. Anno xxxi.

15

xi



A. Triclinium ornatum.

B. Mensa virorum, ubi Ioannes Sponsus,
& IESVS.

C. Mensa mulierum, ubi Sponsa.

D. Pincerna videt nihil esse vini reliquum.

E. Virgo Mater ad aurem significat IESV,

defecisse vinum.

F. Famulus excurrit, vt faciat quæ IESVS
imperarat.

G. Alij sunt solliciti.

H. Hauriunt aquam, & implent hydrias.

I. Architriclinus miratur vini bonitatem, &c.

ANALYSIS OF THE

OF THE

12

12



<p>1. The first part of the work is devoted to a description of the general features of the country, and to a statement of the principal facts of its history and geography.</p> <p>2. The second part is devoted to a description of the principal cities and towns, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>3. The third part is devoted to a description of the principal rivers and lakes, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>4. The fourth part is devoted to a description of the principal mountains and hills, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>5. The fifth part is devoted to a description of the principal forests and woods, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>6. The sixth part is devoted to a description of the principal minerals and metals, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>7. The seventh part is devoted to a description of the principal animals and plants, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>8. The eighth part is devoted to a description of the principal customs and manners, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>9. The ninth part is devoted to a description of the principal laws and constitution, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>10. The tenth part is devoted to a description of the principal arts and sciences, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>11. The eleventh part is devoted to a description of the principal literature and language, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>12. The twelfth part is devoted to a description of the principal religion and philosophy, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p>	<p>1. The first part of the work is devoted to a description of the general features of the country, and to a statement of the principal facts of its history and geography.</p> <p>2. The second part is devoted to a description of the principal cities and towns, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>3. The third part is devoted to a description of the principal rivers and lakes, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>4. The fourth part is devoted to a description of the principal mountains and hills, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>5. The fifth part is devoted to a description of the principal forests and woods, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>6. The sixth part is devoted to a description of the principal minerals and metals, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>7. The seventh part is devoted to a description of the principal animals and plants, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>8. The eighth part is devoted to a description of the principal customs and manners, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>9. The ninth part is devoted to a description of the principal laws and constitution, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>10. The tenth part is devoted to a description of the principal arts and sciences, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>11. The eleventh part is devoted to a description of the principal literature and language, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p> <p>12. The twelfth part is devoted to a description of the principal religion and philosophy, and to a statement of the principal facts of their history and geography.</p>
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

ADNOTATIO.

A. **T**riclinium ornatum ad nuptias Ioannis, Mariae virginis ex sorore Maria Salome neporis, consobrini Christi, quem ipse Dominus vocavit à matrimonio ad Apostolatam. Hoc erat in Cana minore, vico Galilææ: nam erat oppidum eodem nomine, quod Cana maior dicebatur, non longè à Sidone in tribu Aser. Cana autem minor est quidem in tribu Zabulon, non longe tamen à sinibus Aser (ita forsitan conciliabimus Eusebio vel Hieronymo alios Chorographos) decem milliariibus à Nazareth ad occidentem & septentrionem.

Ios. 19. Hieron. de loc. heb. Brocar. & alij Brocar. A-rand. Tom. 7. in hom. de lo an. In 2. cap. Ioan. 2. 2. q. 186. ar. 4.

Iam verò Ioannem filiam Zebedei fuisse solum tradit Beda, Rupertus Tuitiensis, Gloss. Tho. quibus adiungi potest qui præponitur Gloss. prologus in Ioannem, siue Hieronymi sit, siue Augustini: & iam hæc sententia venit in consensum communem, ut etiam tempore Bedæ & Tuitiensis. Quod verò fuerit filius Zebedei, Ioannes, nullus negare potest; nec item quod mater filiorum Zebedei fuerit dicta Salome: ita enim exponit Marcus Mattheum. Hic enim inter mulieres quæ secutæ fuerant à Galilæa Christum, & stabant longè à Cruce, ponit matrem filiorum Zebedei: Marcus cum idem narrat, eam dicit Salome. Quod possumus interpretari, Mariam filiam Salome ani Ioannis. Neque est ambigendum quod Salome possit esse nomen viri: ita enim appellatur in libro Numerorum, pater principis diuisoris terræ de tribu Aser. אֶרְוֹן id est Salome, siue græcè scribas, siue latine: nam retineri solent nomina hebraica seruatâ proprietate literarum. Neque usquâ est nomē in veteri testamento Salome pro femina. Quod si contendis esse Salome in Marco nomē femine, id ita concedendum tibi, si vicissim fatearis eam à Patre Salome esse dictam Salomen.

Quod verò eadem Maria appelletur, innuit Marcus: nam cum dixisset Mattheus, Maria Iacobi, & Mater filiorum Zebedei, subdit Marcus, Maria Iacobi minoris & Ioseph, mater, & Salome. Quid Salome? Maria scilicet Salome, sicut illa Cephe filia, ita hæc Salome: illa uxor Alphæi, & mater Iacobi minoris, Ioseph, Simonis, & Thaddæi; hæc uxor Zebedæi, mater Iacobi maioris & Ioannis. Nam quod Cleophas fuerit maritus Maria, ex Egesippo non habetur; si sincerè locus citatus ab Eusebio latine vertitur: reddi enim non debuit; Maria Cleopha, ut est in Euangelio Ioannis: quam concludit Hieronymus asseueran-

ter fuisse uxorem Alphæi, dici verò à Ioanne Cleopha, siue à patre siue ex gentilitate, siue alia quacunque causa. Consentaneum autem est ut à patre dicatur, ut constet etiam quod filius sit Simon Cleopha, quod dicit Egesippus, hoc est nepos ex matre.

Hanc porrò quæ Salome dicitur, fuisse tertiam Mariam, illud etiam probat: nam cum nullus non confiteatur præter Mariam matrē Dei, tres celebres Marias fuisse Christum ex Galilæa secutas; & duæ compertæ sint, Maria Magdalene, & Maria Cleopha, siue mater Iacobi minoris & Ioseph; consequens est ut sit tertia Maria Salome, siue mater filiorum Zebedei.

Quod verò Hieronymus Mariam Cleopha aliam scribit, aliam Mariam matrem Iacobi & Ioseph, non asseuerat: eadem enim hæc est quæ soror Mariæ virginis, matertera Christi, ut idem subdit: & ita non adimit tertium locum huic Mariæ Salome.

Ceterum hanc Mariam matrem Iacobi & Ioannis fuisse sororem Mariæ virginis matris, Christi materteram, potest existimari communis sententia Doctorum. Nam ita censet Thomas, Lyranus, Dionysius Carthusianus, Abulensis, Syluester in xx. cap. Matthei. Et quidem hoc dicunt absque ulla hesitatione vel disputatione, quasi rem planam ac probatam communiter. Quamuis autem antiqui Doctores hoc non tradant, facile intelligi potest multa esse in Ecclesia Dei, quæ veteribus Patribus vel non constabant, vel in quibus sua studia non collocabant, contenti dogmatum & doctrinæ constantia & claritate. Ita enim & decebat, & oportebat, sanctos viros, & doctissimos homines contra hereticorum insaniis falsas & pessimis artes, Ecclesiam & fidem propugnare. Posteriora verò tempora, ut fuerunt quietiora, ita maius otium dederunt alijs meditationibus & studijs. Tamen si coniecturam possemus aliquam accipere ex dictis Hilarij cognationis Mariæ Salome ad Christum: sic enim inquit Hilarius; In matre filiorum Zebedei lex intelligitur, quæ consilientia priuilegij sui pro credentibus ex se populis deprecatur. Hunc locum etiam si non urgeo, prætermittere nolui.

In Mar. 20. Cana.

B. Mensa, ubi ad conuiuium discumbunt honestissimo loco Ioannes Sponsus, & alij inuitati, inter quos discipuli IESU, & IESUS ipse cuius nondum celebre erat nomen.

C. Mensi sponse, & mulierum quæ erant ad nuptias.

nuptiis vocata, inter quas non sedebat Maria virgo; erat enim in ministerio nuptiarum occupata, opem ferens sorori.

D. Pincerna petens ab urceo vinum, nihil fundit tamen: simul vas aliud euersum iacet, unde intelligitur vinum deesse.

E. Virgo mater ad aurem filio renunciat vinum deesse. IESVS ipse respondet: sunt parati famuli & solliciti. Igitur vino deficiente, & periclitante nuptiali conuiuio, accurrunt ad matrem, orant ut per filium succurrat eorum necessitati, se ad extremam esse infamiam coniectos. Illa sciens in spiritu quid esset facturum filius, & omnia ad mysterium spectare, & nuptias, & sponsum, & vini defectum, & quod erat editurus miraculum Christus, subseruit libens negotio. Omnia enim in gloriam Christi & eius Patris sciebat redundare:tribuendum autem non esse miraculum vel sibi, vel filij sui soli humanitati. Non enim ita faciebat miracula Christus ut Prophetæ fecerunt, Apostoli, & Sancti erant facturi. Christus enim sua virtute, hoc est diuinitatis sue potentia miracula operabatur, quæ eadem erat, & est quæ Patris. Puri verò homines non sua, sed Dei virtute miracula designabant. Itaque accepta fuit responsio Christi à matre ut summum beneficium. Intelligebat enim filium suam diuinitatem asserere ac manifestare, & qui erant presentes intellecturos, si quidem facturum esset miraculum IESVS, non virtute humanitatis esse facturum, sed diuinitatis. Fuerunt ergo in his nuptijs patrata eximia mysteria, confirmatum matrimonium, prælata matrimonio virginitas; vocatus ad religionis statum sponsus: excellentissimum verò illud, quod ostendit Christus se Deum, & diuina virtute hoc miraculum edere, & reliqua esse editurum. In hoc enim totus erat

Ioannes, ut Christi diuinitatem hominibus euangelizaret.

Dicit igitur Christo Maria mater virgo; Vinum non habet. Respondet Christus; Quid mihi & tibi est mulier? Nondum venit hora mea. Acerrima scilicet fuit illa assertio diuinitatis, tum humanitatis vehemens; Nihil mihi & tibi mulier. Non enim illic mater: neque enim mihi tecum commune quicquam quia Deus sum. Sed simul homo; quod illa hora mea faciet planum, quando in horto sudorem sanguineum præ timore & tristitia sudabo, & quando à Iudeis cruci affigam & in cruce moriar. Hac cum audisset virgo mater, & filij voluntatem percepisset, dicit ministris; Quodcumque dixerit vobis facite. Illi exequuntur Christi præceptum. Similiter respondet orationibus nostris sancta virgo, ubi ad eam ut intercedat pro nobis apud filium accurrimus; Seruate filij mei præcepta; ita fiet ut meas intercessionis pro vobis filius meus exaudiat, & respondeat vobis salutaria.

F. Famulus vnus præcedit curriculo, ad IESV mandatum exequendum.

G. Alij festinant.

H. Hauriunt ministri è puteo aquam, implent hydrias: rursum ex hydrijs vinum depromunt iubente IESV. Nam verisimile est in tenui domo iuxta mensam fuisse puteum, vel omnino in triclinio, ut assolet; & facile audire rursum potuisse famulos ex Christo; Haurite nunc, & ferte Architriclino.

I. Architriclinus gustato vino ex aqua facto, bonitatem admiratur, & vocat sponsum: illum increpat quod optimum vinum ad finem conuiuij reseruauerit: audit miraculum totus confessus, stupent omnes, credunt in Christum discipuli.

MEDITATIO PRIMA.

Hier.
Tho.
Beda.
Rup.
Tuit.
Gloss.
Canti.
Cant.
Mitt.
22. 25.
Ap. 19.
Eph. 5.
Zach. 9.

Honestatem quidem nuptiarum confirmat sua presentia Christus; sed præstare virginitatem ostendit, ubi Ioannem sponsum à nuptijs ad virginitatem vocat, ubi vino spiritualis gaudij illas destituit, & vinum propter illam per miraculum supplet. Ceterum animam altius leuamus ad nuptias Agni celestis filij Dei, id est ad vñionem cum Ecclesia per incarnationem suam, & cum pijs animis: ibi vinum caeleste ac lætum, ibi vinum germinans virgines. Neque verò vereamur postulare quod

nobis deest vinum spiritualis consolationis; illud orat pro nobis mater Dei Maria, & refert à filio suauissimum illud responsum; Quid mihi & tibi mulier? Quo responso Deus se ipsius filium significat: nec nunc addit; Nondum venit hora mea, crucis, quæ videlicet præterijt; & efficax semper est. Verum intelligamus nobis præscribi à matre misericordiam si velimus à filio exaudiri, ut quodcumque nobis ille dixerit faciamus.

MEDI-

POST EPIPHANIAM.
MEDITATIO SECVNDA.

45

Oratio preparatoria.

Historia eadem Ioannis secundo: Et die tertia nuptiæ factæ sunt &c.

LOCI COMPOSITIO.

Considera Galilæam, & in ea tribum Zabulon, & in hac pagum Cana: hic pauperem domum, & paratum triclinium & mensas. Est Galilæa, volubilis; Zabulon, habitaculum; Cana, Zelus vel possessio. Considera locorum qualitatem, situm, circumstantias, nominum significationes, quæ tibi ad meditati-

onem subseruiant.

Quid quæres hac meditatione?

Internam huius mysterij & miraculi cognitionem, vt inde possis ad maiorem amorem & imitationē Christi IESV adspirare, & nuptias spirituales celebrare cum Christo.

PERSONARVM CONSIDERATIO.

Personæ hîc sunt, externæ quidem, tribus Zabulon, & pagi Cana: Propriæ IESVS, virgo Mater, Discipuli, inuitati, ministri. Qualitates harum sunt considerandæ, perfectio, mentis status, exterior etiam cultus: peculiaris etiam consideratio habeatur Sponsi, qui creditur fuisse Ioannes filius Zebedæi, frater Iacobi, consobrinus Christi, nepos ex sorore virginis Mariæ. Sponsam, licet nesciamus

quænam fuerit è persona, scimus è cognatione, iuxta præscriptum legis. Ex hac pia consideratione collige fructum in mente tua & spiritu. Extranearum personarum mores & statum mentis refugias prouidenter: Christi, Mariæ, & aliorum Sanctorum auidè imbibas, cordi imprimas, imitationem mediteris, atque animo proponas.

CONSIDERATIO VERBORVM ET FACTORVM.

Eratibi mater IESV, vocata priùs: deinde vocatur IESVS cum discipulis, qui inceperant illum sequi, non plenè adhuc receperant vocationem.

Considera nuptiarum, conuiuij, rerum omnium dignitatem ac sanctitatem, quas Christus, virgo Mater, Discipuli IESV celebrant. Sed ne tantùm hæreas illis nuptijs externis, quæ tamen confirmantur propter futuros hæreicos, sed leuā mentem ad vnionem verbi cum humanitate, vnde factæ nuptiæ sunt Christi cum Ecclesia, & pijs Sanctorum meritis. Respice simul quod iam rum vocando à nuptijs ad virginitatem Ioannem, Apostolis præscribat quod erant facturi, vt relinquerent vsum rei vxoriæ, si qui erant etiam mariti. Hinc fructum cōcipe ex vnione Christi hypostatica, ex vnione ad Ecclesiam, ad animas sanctas. Agnosce bonum quidem matrimonium, meliorem cœlibatum, optimam

virginitatem; & animum applica ad meliora. Adfuit Christus primum caremonijs nuptiarum, dein conuiuij: designauit sacramentum matrimonij, gratiā vinculo matrimonij adiiciendam, conuiuium edixit ita debere celebrari, vt Christi præsentia non sit indignum, esse mala conuiuia quæ Christi spiritus non honestat. Contemplantur Christi dignitatem & diuinam modestiā: in conuiuiio assidentium suam piam omnium, & spiritalem hilaritatem, omnia plena luce & sanctitate. Vide paupertatem nuptiarum piscatoris. Habebant quidem vinum, sed modicum; vt quod post initia mensæ defecit, & ignobile, quod eo magis visum est, quia nobile & præcipuum vinū ex aqua fecit Christus. Accurrunt ad Mariam ministri; ipsa ad Christum. Contemplantur anxietatem ministrorum & fidem. Veniunt nō ad Sponsum, non ad Architriclinium, quorum esse debuerat præcipua vini procuratio, sed ad

sed ad Mariā: vel si ipsi ad Mariā nō yenerint, Mariā virginis sollicitudinē vidē & prouidentia, tū indulgentiā charitatis, quā ne in confusionem veniretur prouidebat. Quod & nō dubium quin faciebat, animo complectens quod futurum esset; quid esset significatura illa mutatio aquæ in vinum. Venit ad Christum, efficacissimè orat, cū summa fide summam humilitatem coniungens, tantum necessitatem aperit, reliqua omnia in eius bonitate & sapientia reponens dulcissimè, voluntatem etiam suam. Profitetur Deum, vt quī possit aquam in vinum mutare, vel vinum planè creare: simul hominē, à quo Mater petere audeat. Respondet IESVS, Quid mihi & tibi est mulier? nondum venit hora mea.

Gloria hæc est Christi, & Matris dignatio, vt profiteatur prius suam Deitatē absque miraculo, quod fuit iucundissimum Matri. Significat ergo vtrumque; sum Deus, & tamen tu es mater mea, quod intellexit virgo; hoc verò tunc planè profitebor, cum mysterium redemptionis humanæ moriens complebo. Ibi confirmabo me hominē, te matrem meam esse. Non enim habeo ex te vnde miracula, sed vnde mortem obire possum. Sed cur est hac phrasi vsus, quæ videtur concitator esse, vel asperior? Nihil planè fuit cōcitatum, nihil asperum; suauissimè ad cor matris respondit. Sciebat enim ipse facturum se miraculum, sciebat ex eius reuelatione Mater virgo. Matri suauissimum erat audire filium asserentem suam diuinitatem, magna item cōsolatio, nondum venisse horam passionis eius. Tu hæc nouisti mater, simul intelligis esse necessum me prouidenter loqui. Nam si miraculum fecero, qui intellexerint me te rogante id fecisse, periclitari apud eos poterit fides meæ Diuinitatis, & miraculum hoc existimari humano priuilegio, nō diuina mea virtute factum. Quod si accideret in primo miraculo, facilè derogaretur futuris omnibus fides: nihil enim ferè facturum sum virtute Patris mei & mea, quod non fecerint puri homines. Simul autem agnosco te matrem, & in gratiam tuam illud faciam miraculum; testatus tamen me meæ diuinitatis virtute illud miraculum patrare. Dixit mater eius ministris; Quodcunque dixerit vobis facite. Ostendit mysticè ad praxim illius Diuinitatē. Nihil moueamini, faciet. Sed non ex eo quod à me sumpsit, sed ex eo quod à Patre cælesti habet. Quodcunque igitur dixerit vobis faci-

te, obedientiam illius omnipotentia date, cuius est præscribere quæ vult omnia vt fiant, nō tantum vt credantur. Vos Lutherani hoc nō creditis, qui verba Christi non vt facienda, sed vt credenda solum valere contenditis. Audite miseri, sunt faciēda omnia verba Christi ex eius gratia, vt nostra aqua fiat vinum, id est fluxiles nostræ actiones meritum vitæ æternæ. Veniamus ergo ad Mariam, vt nostræ fluxa & frigida operationes fiant feruēter spirituales, per ipsius intercessionem. Vult frequēter Dominus per matrem nobis dona largiri, sed qui ad Christum venit per matrem, obseruet quid dixerit mater; Quodcunque dixerit vobis facite: quasi dixerit, si velitis vestras petitiones consequi; facite quodcunque filius meus vobis dixit. Hi ministri quid aliud quā repræsentant Euangelij, & Ecclesiæ Catholicæ futuros ministros, & eos præsertim qui ad perfectionem homines essent adducturi? Sex hydræ, sex sunt ætates ad finem vsque mundi: duæ metretæ; duo genera operum, quibus præcepta Dei & Ecclesiæ obire debemus, quī est necessarius numerus. Tertius est non necessarius singulis, consiliorum. Hæc quātumcunque conemur nos, aqua est, non nutrit, non roborat, non latificat: gratia Christi facit vinum ex nostra aqua. Et hoc quidem omni ætate fecerat Deus, verum ita fecerat, vt si ad Euangelicam perfectionem conferas, illud vinum deterius fuerit. Propterea inducitur vt Architriclinus sua admiratione profiteatur, melius esse vinum noui quam veteris testamenti, vberiore gratiam, perfectius in nouo obseruari præcepta atque cōsilia. Adde quod hoc miraculo Christus docuit, præstantiorem esse virginitatem castitate tori: illam esse vinum, hanc aquam. Sed ita tamen vt à Christo in vinum possit speciali priuilegio cōverti; vt ratum matrimonium in Religionis statum, soluto vinculo: torum etiam in omnem continētiā vinculo stante, vt in Apostolis, in alijs item pijs hominibus solet.

Hoc fecit initium signorum &c.

Quo signo maxima mysteria confirmavit Christus, veritatem suā & Diuinitatis & carnis asseruit, præceptorum ac consiliorum doctrinā docuit præclarissimè, probauit matrimonium, prætulit illi virginitatem, luxum mundi & delicias emendauit, orationem ad Sanctos, & horum intercessionem approbauit; breuiter legem suam & gratiam quasi quodam compendio præstruxit.

Ad

DOMINICA III. POST EPIPHANIAM.

Mundatur Leprosus.

Matth. viij. Marc. i. Luc. v. Anno xxxi.

26
xij



A. Thabor mons, vbi Christus
Apostolos docuerat.

B. Locus campestris ad montis
radicem.

C. Capharnaum, quo iter habe-
bat IESVS.

D. Domuncula leprosi extra Ca-
pharnaum.

E. Leprosus adorans Christum
sanatur.

F. Leprosus Hierosolymam iussus
proficiscitur.

COMMISSIONER OF THE POST OFFICE

Washington, D.C.
 1877



THE POST OFFICE
 DEPARTMENT
 WASHINGTON, D.C.

Ad præsentiam, ad actiones, ad verba IESV, virginis Matris, & aliorum applica sensum spiritus, id est mentem deuotam & piam; collige inde amorem in Christum, imitationis desiderium, animum maiorem illum sequere.

di, Mariæ laudes canes, miraberis omnia, imitaberis ministris, summa cum humilitate inseruies Christo ad mensam ac discipulis, sedulo aderis virgini Matri ad onus ministerium.

ELICIENDA EX MEDITATIONE.

Quid per te non sperabimus sacrosanctam virgo Mater, quæ à filio etiam vinum pro nuptiis impetraſti, & ita impetraſti, ut eſſet illa mutatio plena mysteriis? Impetra aquam nostram, pia mater misericordiam, in vinum mutari, id est nostras fluxas, frigidas, & effœtas operationes in omnem perfectionem conuerſi, & amorem secularis vitæ in Religionis & perfectionis, & carnis propagationem in spiritus. Omnia per ipsam petamus fratres à filio, firma spe pleni quod ſumus omnia conſecuturi. Verum audiamus quid ministris reſponderit, ac ſimiliter credamus nobis à sancta

Virgine reſponderi; ſi velinius ipſam pro nobis orare, ſi à filio impetrare, illam vim impetrandi adhibeamus nostris orationibus quæ eſt maxima: faciamus quæcunque nobis dixerit filius. Quia ſpe confirmati, & ſinguli vocationi ſuæ inſiſtentes, petamus à Christo, petamur per Mariam matrem omnem vitæ eniſationem, omnem vitæ perfectionem, ad maiorem gloriam Dei omnipotentis, & plurimum animarum ſalutem & perfectionem.

Amen.

DOMINICA TERTIA POST EPIPHANIAM.

Mundatur Leproſus.

MATT. VIII. MAR. I. LUC. V. ANNO XXXI.

In xij. imaginem adnotatiuncula.

xij.
26.

A. Thabor mons, ubi Chriſtus Apoſtolos docuerat.
B. Locus campeſtris ad montis radicem.
C. Capharnaum, quò iter habebat IESVS.

D. Dimuncula leproſi extra Capharnaum.
E. Leproſus adorans Chriſtum ſanatur.
F. Leproſus Hieroſolymam iuſſus proſciſcitur.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. I.

MATT. VIII.

LUC. V.

Cum autem deſcendiſſet IESVS de monte, ſecutæ ſunt eum turbae multæ.

Et venit ad eum leproſus
deprecans eum,
& genu flexo dicit ei;

Et ecce leproſus veniens
adorabat eum, dicens;
Domine, ſi vis pòtes me mūdare.

Et factum eſt cum eſſet in una ciuitate,
& ecce vir plenus lepra,
& videns IESVM, & proſtridens in faciem rogauit eum,

IESVS

IESVS autem misertus eius
extendit manum suam, &
tangens eum ait illi;

Et extendens IESVS manum, te-
rigit eum, dicens;
Volo: mundare.

Et cum dixisset,
statim discessit ab eo

Et confestim mundata est lepra
eius.

Et comminatus est ei,
statimque eiecit illum,
& dicit ei;

Et ait illi IESVS;
Vide nemini dixeris:
sed vade,
Ostende te Sacerdoti,
Et offer munus quod præcepit
Moyses in testimonium illis.

Et ipse præcepit illi
ut nemini diceret:

Principi Sacerdotum,
& offer pro emundatione
tua

ADNOTATIO.

Brocar. **A.** Tabor mons in finibus Zabulon & Is-
Mysins sachie, in Galilea scilicet inferiori, &
Hieron. Nazareth vi. aut vij. miliaribus ad orientem,
de lo. ubi habuit sermonem IESVS ad duodecim A-
Apol. postolos, Matth. v.

10. B. Locus campestris ad Thabor montis radi-
Hiero. cem: est enim Thabor situs in magno campo Ga-
Brocar. lilee Fstrelon, in quo descendens de monte cum
Be.1. Apostolis stetit IESVS, & eundem ferè ser-
monem iteravit ad turbam discipulorum, & co-
piosam plebis multitudinem.

Matt.4. C. Capharnaum celebris eo tempore urbs in
Brocar. finibus Zabulon & Nephtalim, quinque millia-
ribus post maris Galilee initium, ad eius ripam
ab occidente, quo iter habet IESVS cum descen-
disset de monte, & turbam docuisset in loco campestri.

D. Domuncula extra Capharnaum, habita-
culum leprosi, unde videns IESVS venientem,
ad eum processerat leprosus.

E. Leprosus primum genu flectit, deinde in
faciem prostratus adorat IESVM, & ait suppli-
citer, Domine, si vis potes me mundare. IESVS
verò benignissimè extendit in eum manum, &
dicit, Volo: mundare. Describitur verò leprosus
incipiens mundari, superiori corporis parte, ut
intelligitur qui leprosus fuerat fuisse munda-
tum. Circumstant Christum Apostoli, discipu-
li, turba.

F. Discedens leprosus Hierosolymam ut Sa-
cerdoti se ostenderet, & munus offerret quem-
admodum iussit Christus: narrat miraculum
obuijs, quinquam Christus illi interdixerat.

Vt ad rem magnam & novam, quasi repenti-
nam & miram addunt; Ecce, duo Evangelistæ;
Ecce leprosus. Ad longè maiora quidem usur-
patur; Ecce: Ecce virgo concipiet; Ecce Magi
ab Oriente venerunt; Ecce aperti sunt ei celi: 1.2.3. Matt.
& ecce vox de celis dicens &c. Ecce ego mitto Mar.
Angelum meum; Ecce ascendimus Hierosolymam; 10.
Ecce ancilla Domini; Ecce euangelizo vobis gau- Luc.1.
dium magnum; Ecce positus est hic in ruinam; 12.
Ecce merces vestra multa est in celis; Ecce Agnus Ioan.
Dei, ecce qui tollit peccata mundi; Ecce filius
tuus, ecce mater tua. Magna sunt hæc omnia
Ecce, nova, quasi repentina & mira, magna con-
tinent mysteria: Sed suam etiam habet magni-
tudinem, suum mysterium Ecce hic nostri lepro-
si. Venit enim ad IESVM, traxit eum Pater æ-
ternus, agnovit eius esse Filium IESVM; prop-
terea illi genu flectit, ante illum projicit se in fi-
ciem, ita illum orat, ita ab illo petit ut à Deo. Orig.
Nonne hæc magna sunt, nova, inusitata, inspera- bo.5.
ta? An non magna cognitio, quæ tam difficulter, dixer.
tam rarò alijs contigit, non facillè etiam Aposto- in 8. ci.
lis? Ad hæc nondum dixerat Apostolis; Quæ- Matt.
cunque alligaveritis super terram, erunt ligata Glof.1.
& in celo, & quæcunque solueritis super terram, put. Theo.
erunt soluta & in celo: non dixerat Petro; Tibi Euth.
dabo claves Regni celorum: non illa verba qui- idem
bus instituit Pœnitentiæ Sacramentum; Quorū
remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum
retinueritis, retenta sunt: & iam per miraculum
leprosi designat Pœnitentiæ Sacramentum, &
quasi primis lineis effigiat. Quorsum enim atti-
net

net homo plenus lepra, nisi ut hominem significet peccati corruptione infectum? Quid veniens ad IESVM, nisi quod ex cognitione peccati venit ad Medicum? Ad IESVM enim venit peccator, ubi ad Sacerdotem venit confessurus sua peccata. Quid verò est videns IESVM? nonne IESVM cognoscens, & eius misericordiam, eius diuinitatis virtutem? in illum coniiciens omnem spem suam, illius amorem cordi imprimens? Ex hac porro cognitione sese abijcit coram IESV, illum adorat, illum ut auctorem bonorum omnium veneratur: quod non solum ex parte facit genu flectens, sed toto animo, tota mente, tota voluntate, omnibus viribus in terram se proijciens; qui esse debet peccatoris in contritione sensus, ut Deum reueretur & amet, & illum se offendisse agnoscens peccator, se toto pectore abijciat, ac peccata defleat coram Deo & Christo eius. Nam quod plenus lepra hæc faciebat, id significat esse sacerdoti manifestanda peccata omnia particulatim. Addit orationem, etiam si superiora iam fuerunt orationes, dicens, id est corde & verbo pronuncians; Domine יהוה. Non enim aliam potentiam appello, quam tuam voluntatem. Tua potentia tua est voluntas; in tua voluntate est omnis virtus & potentia. Tu es enim vis infinita Patris. Do tue voluntati omnem gloriam. Nō pero ut me munda quia veni ad te, quia in te sunt coniecti & confidentes oculi mei, non quia genu flexi, non quod proieci me ad pedes tuos omni ex parte supplex; quæ omnia meam exprimunt petitionem & meum animum, non quod te deprecer, quod te rogem: sed ad tuam voluntatem omnia confero, omnia illi subijcio, unde hæc omnia valent quod valent, quod vis ut valeant: vis autem per tuam passionem & mortem. Fac igitur, munda me propter te ipsum Domine: fac propter tuam voluntatem, illi sit totius meæ salutis gloria. Similiter peccator mūdari cupiens

à lepra dicat: dicere quidem debet. Quid ad hæc IESVS? misertus eius extendit manum suam, & tangens cum ait illi; Volo, munda te. Quæ cum dixisset, statim discessit ab eo lepra. Myſteria eximia hæc sunt, & myſteria ſimilia in ſacramento Pœnitentiæ designant. Miſeretur leproſi primum Chriſtus, & eius videt contritionem & orationem, & communicat illi ſuam miſericordiam, applicat illi paſſionem ſuam, & ſuſcipit in ſe eius peccata. Extendit videlicet in animam peccatoris vim ſue paſſionis, qua illum tangit, hoc eſt anima eius gratiam ſuam infundit. Hæc explicantur cum deinde dicit; volo. A mea voluntate tua ſanitas & ſalus pendet: hanc voluntatem tibi applico, vim videlicet infinitam, qua & tui ſum miſertus, & extendi ad te manum meam, & tetigi te. Eſto igitur mundus à lepra tua, à peccatis tuis, quod ſignificat ſacramenti formam; Abſoluo te à peccatis tuis. Subditur autem; Statim diſceſſit ab eo lepra; quæ effiſcacia eſt ſacramenti, & operis operati. Ipſo enim factò ſacramenti dimittuntur peccata diuina virtute. Hæc ſunt myſteria illius, Ecce: magnum planè Ecce.

Ceterum quod apud Marcum cōminatur ſanato leproſo Chriſtus, & illum eijcit, vim illam habet: præcipiebat Chriſtus leproſo ne cuiquam diceret miraculum, ſed prius oſtenderet ſe Sacerdoti ſecundum legem, quum voluit omnino ab eo ſeruari. Non enim ſoluebat leproſum lege quæ erat de leproſis, nec volebat fieri libertatem à legis obſeruatione diſcedendi, propter dona quæ accipiebant qui ſanabantur: nobis vero exemplū ponebat ſapiens IESVS, & doctrinam tradebat, ne quo pacto ex donis à Deo acceptis in altū tolleremur, & ab Eccleſiæ obedientia diſcederemus: ſimil prouidebat, ut non neceſſaria occaſione ne daret Iudeis, unde offendi poſſent, præfertim ad initia Euangelicæ prædicationis.

MEDITATIO.

S In lepra quidem creatus eſt Adā, ſed nos omnes heū, leproſi generamur, in peccato ſcilicet per illius peccatum. Peccati verò leprā etiam ſi baptiſmus ſanct, relinquitur tamen in nobis alia lepra ex peccato profecta, & ad peccatum inclinans inſolenter, concupiſcentia. Leproſa eſt anima noſtra, leproſa potentia, addimus nos continenter noſtras operationum & habituum noſtrorum lepras. Infelices, quis nos liberabit à corpore mortis huius & leprarum? Gratia Chriſti, ſimiliter atq; illum leproſum à ſua lepra, modo ſimiliter

aſpiciamus IESVM, cum adoremus, genua cordis ante ipſum flectamus, ante ipſum procidamus, ſimiliter atq; ille oremus, excuſo quodā ſenſu fidei & profeſſione. Tua potētia IESV Chriſte eſt tua volūtas; vtraque eſt infinita. Velis me munda Domine, & fac ut ne ego impediā ne velis quod ſemper vis: & ecce mūdor attactu tue virtutis. Tāge cor meū Domine, & non nocebit mihi concupiſcentia, ſed ad virtutem exercebit potius, & alia lepræ ſanabuntur omnes.

E A D E M D O M I N I C A T E R T I A P O S T
E P I P H A N I A M.

Sanatur seruus Centurionis.

MATTH. VIII. LVC. VII. ANNO XXXI.

In xij. imaginem adnotatiuncula.

xij.

27.

A. Capharnaum.
B. Seniores Iudæorum, quos primum miserat
Centurio.
C. Hi, tum alij quos rursum miserat, oran-
tes IESVM.

D. Centurio ipse consequitur & orat
IESVM.
E. Fidem eius IESVS miratur & laudat.
F. Domi puer Centurionis, illo absente, sanatur.
G. Reuertuntur omnes domum.

E V A N G E L I I M I S S Æ S E C V N D A P A R S.

MATTH. VIII.

LVC. VII.

Cum autem impleſſet omnia
verba ſua in aures plebis
intrauit ² Capharnaum.

CVM autem introiſſet ^a Capharnaum.

Centurionis autem cuiusdam ſeruus malè habens erat moriturus, qui illi erat pretioſus. Et cum
audiſſet de IESV, miſit ad eum ^b Seniores Iudæorum, rogans eum vt veniret, & ſaluaret ſeruum
eius. At illi, cum veniſſent ad IESVM, rogabant ſollicitè, dicentes ei; Quia dignus eſt vt hoc illi
preſtes, diligit enim gentem noſtram, & ſynagogam ipſe ædificauit nobis. IESVS autem ibat cum
illis: & cum iam non longè eſſet à domo, miſit ad eum Centurio amicos, dicens; Domine noli vexa-
ri, non enim ſum dignus vt ſub tectum meum intres: propter quod & meipſum non ſum dignum
arbitratus, vt venirem ad te:

Acceſſit ad eum ^d Centurio rogans eum, & dicens;
Domine, puer meus iacet in ^f domo paralyticus, &
malè torquetur. Et ait illi IESVS; Ego veniā, & cu-
rabo eum. Et reſpondens Centurio ait; Domine non
ſum dignus vt intres ſub tectum meum;

ſed tantum dic verbo, & ſanabitur puer meus. Nam ^g ſed dic verbo,
& ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, habens
ſub me milites: & dico huic, vade, & vadit; & alij,
veni, & venit; & ſeruo meo, fac hoc, & facit.

Audiens autem IESVS ^e miratus eſt: & ſequen-
tibus ſe dixit;

^e Amen dico vobis,
non inueni tantam fidem in Iſraël.

Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente & Occi-
dente venient, & recumbent cum Abraham, & Iſaac,
& Iacob in regno cælorum; filij autē regni eiſcien-
tur in tenebras exteriores: ibi erit fletus & ſtridor
dentium. Et dixit IESVS Centurioni; Vade, & ſicut
credidiſti fiat tibi. Et ſanatus eſt puer in illa hora.

Quo audito IESVS
& conuerſus
ſequentibus ſe turbis

Nec in Iſraël tantam fidem
inueni.

Et reuerſi, qui miſſi fuerant
domum, inuenerunt, ſeruum,
qui languerat, ſanum.

A D N O-

EADEM DOMINICA III. POST EPIPHAN.

Sanatur ſeruus Centurionis.

Matth. viij. Luc. vij. Anno xxxi.

27

xij



Rena. P. J. R. m. m. m.

Carol. de Mallery sculp.

A. Capharnaum.

B. Seniores Iudæorum, quos primum miserat Centurio.

C. Hi, tum alij, quos rursus miserat, orantes IESVM.

D. Centurio ipse consequitur, et orat IESVM.

E. Fidem eius IESVS miratur, et laudat.

F. Domi puer Centurionis illo absente sanatur.

G. Domum omnes reuertuntur.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

By SAMUEL JOHNSON, Esq. of the Middle Temple, Barrister at Law.
 In two Volumes. The first Volume contains the History from the first Settlement of the City to the Year 1700. The second Volume contains the History from the Year 1700 to the present Time.



Printed by S. KNEELAND, at the Sign of the Anchor, in the City of Boston.
 1765.

ADNOTATIO.

A. **C**apharnaum, de qua urbe superiori annotatione dictum est.

B. Seniores Iudeorum quos miserat Centurio, Christum sollicitè rogantes ut veniret, & servum ipsius paralyticum sanaret. Venit IESVS cum Senioribus versus Centurionis domum.

C. Seniores illi, tum alij amici quos denuò miserat Centurio cum non longè ab eius domo abesset IESVS, rogantes IESVM.

Chryso-
stoma 8.
Matth.
Theoph.
bidem.
Euthy.
D. Postremo Centurio ipse anxio animo subsecutus est, & ad genua IESV pronolatus exponit aliud nihil, quam puerum suum paralyti male torqueri.

E. IESVS verò, cum obtulisset se venturum & sanaturum eum, & Centurionis audisset responsum, conuertitur ad turbam predicans Centurionis fidem, & continuò famulum sanat absentem. Quòd annotatur venisse ipsum Centurionem, non misisse tantum seniores, deinde amicos, pulchrè exponit Euthymius. Placet alioqui ratio illa, ut si quando videantur nonnihil Evangelistæ discrepare, aut aliter narrare historiam, eò spectemus, si simul utrumque constare possit: ut hoc loco, nihil est incommodi si utrumque asseramus, & per alios, & per se accessisse Centurionem. Certè quod scribit Matthæus dixisse IESVM Centurioni; Vade, sicut credidisti fiat tibi, aptius videtur illi convenire pro sua persona, quam senioribus vel amicis pro aliena. Iam quòd hic non usurpetur, Ecce, ut in mundatione leprosi, cum hic res item magna, nova, subita, & mysterio plena enuncietur (Nam Cen-

turio hic gentes magna fide Evangelium recepturas aperitè significat) sicut admiratio Christi, ad rem scilicet magnam, novam, subitam, ad mysterium facti Christi laudatio, qua fides gentium credituram antepositur Iudeorum fidei. Quòd enim, Ecce, maius dici potuit quam istud, Christi ore non dictum, sed re ipsa luculenter expostum? Ceterum Christi admiratio illa vera erat, ut verè profecit IESVS aetate, sapientia, & gratia. Nam præterquam quòd ipse perfectè nouerat omnia antequàm fierent, nouerat simul quæ fiebant cognitione per sensus ex rebus ipsis accepta. Perfectè enim simul operabantur ipsius sensus externi, interni, intellectus agens, item possibilis, & voluntas in perfectiora opera exibat. Huiusmodi verò Christi operationum ratio accipiebatur ex rerum quæ occurrebant exigentia & ratione. Hoc verò loco res admirationem exigebat: quare Christus verè admiratus est, etià si alias non admirabatur. ornabatur enim anima Christi varietate excellentium operationum præclarissima.

F. Domus & cubile ubi iacebat paralyticus, unde ad verbum Christi surgit incolumis: rei miraculo stupent domestici.

G. Serui Centurionis, quos verisimile est missos ut renunciarent hero sanitatem pueri, ad Centurionem veniunt; deinde Centurio, & quos miserat omnes domum reuertuntur, & inveniunt servum qui languerat sanum.

MEDITATIO.

Non sumus solum leprosi è peccato, sed paralytici etiam sancte IESV: paralyticum est liberum arbitrium nostrum sine te & attenuatum; Videmus, agnoscimus, deploramus. Sana illud Domine gratia & virtute tua. Ecce per sanctos tuos oramus, rursus opera pia ad te mitrimus, animaduertimus per hæc te moueri, & ad nos venire: en occurrimus tuæ benignitati, oramus ipsi pro nobis. Nostræ potentiæ bone IESV, in hoc corporis carcere iacent paralytica, nihil te dignum, atque adeo omnia contra quàm debent operā-

tur. Reliqua etiam si taceamus tu scis, & quid tacentes clamemus audis & vides: omnia potes, infinitè bonus & benignus es. Suauissimè respondebit nobis IESVS; Veniam in animum vestram, illam ego sanabo præsens. Hic sensus spiritualis, & gratia excitata humilitate facit, ut vis diuina nostris potentiis ingeneretur, sanet potentias nostras Christus, ornet nostram si tem, nostras virtutes, nostras operationes acceptas habeat sua benignitate infinita.

DOMINICA QVARTA POST
EPIPHANIAM

Sedat procellam maris IESVS.

MATTH. VIII. MARC. IIII. LVC. VIII. ANNO XXXI.

In xiiij. imaginem adnotat iuncula.

xiiij.

29.

- A. Capharnaum, unde IESVS nauim con-
scendit.
B. Regio Gerasenorum.
C. Quatuor venti è suis sedibus erumpunt.
D. Mare atroci tempestate agitur.

- E. Nauis impletur fluctibus, periclitantur.
F. IESVS dormit in puppi.
G. Discipuli perturbati excitant eum, petunt opem,
consequitur tranquillitas.
H. Alie naues idem passa.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. IIII.

MATTH. VIII.

LVC. VIII.

A^a Scendente IESV in nauicu-
lam secuti sunt eum discipuli
eius.

Factū est autē in vna die-
rum, & ipse ascēdit in na-
uiculam, & discipuli eius.

Et ait illis in illa die cum
sero esset factum;
Transeamus
^b contra.

Transfretemus trans
^b stagnum.
Et ascenderunt.

Et dimittentes turbā, as-
sumunt cum ita ut erat
in nauī:
& alie ^b naues erant cū
illo.

Et nauigantibus illis ob-
dormiuit.

Et facta est procella ma-
gna vēti, & fluctus mit-
tebat in nauim,
ita ut impleteretur nauis.
Et erat ipse in puppi su-
per ceruical dormiens:

Et ecce motus magnus factus est
in ^d mari, ^e ita ut nauicula operire-
tur fluctubus; ipse ^f vero ^g dor-
miebat.

Et descendit ^e procella vē-
ti in stagnū, & complebā-
tur, & ^e periclitabantur.

& excitant eum, & di-
cunt illi;
Magister, non ad te
pertinet quia perimus?

Et accesserūt ad eū ^g discipuli eius,
& suscitauerunt eum, dicentes;

Accedentes autem

Domine, salua nos, perimus.

Præceptor, perimus.

Et dicit eis IESVS; Quid timidi
estis modicæ fidei?

Tunc surgens imperauit ventis
& mari,

At ille surgēs increpauit
uentum & tempesta-
tem aque,
& cessauit.

Et exurgens commina-
tus est vento, & dixit
mari; tace, obmute sic.
Et cessauit ventus.

M A R.

DOMINICA IIIII. POST EPIPHAN.

Sedat procellam maris IESVS.

Matth. viij. Marc. iij. Luc. viij.

Anno xxxi.

29
xiiij



A. Capharnaum, vnde IESVS nauim
conscendit.

B. Regio Gerasenorum.

C. Quatuor venti è suis sedibus erumpunt.

D. Mare atroci tempestate agitur.

E. Nauis impletur fluctibus. Perichitantur.

F. IESVS dormit in puppi.

G. Discipuli perturbati eum excitant, pe-
tunt opem: consequitur tranquillitas.

H. Aliæ naues idem Passæ.

THE POST OFFICE
NEW YORK
1872



& ait illis;
Quid timidi estis?
necdum habetis fidem?

Et timuerunt timore
magno:
& dicebant ad alteru-
trum;
Quis putas est iste?
quia ventus

& facta est tranquillitas magna.

Porrò homines mirati sunt,

dicentes;

Qualis est hic?

quia venti & mare obediunt ei.

& facta est tranquillitas.
Dixit autem illis;
Vbi est fides vestra?
Qui timentes mirati sunt,
ad inuicem dicentes;

Quis putas hic est?
quia & ventis & mari im-
perat, & obediunt ei.

ADNOTATIO.

A. Capharnaum, unde creditur nauim con-
scēdisse IESVS cum discipulis, ut trāf-
mitteret in regionem Gerasenorum.

B. Regio Gerasenorum, in aduerso maris lit-
tore ad Orientem.

C. Quatuor venti, à quatuor cardinibus cali
in mare sauiētes.

D. Mare atroci tempestate iactatum, unda
ingentes, horrida rerum facies.

E. Nauis non solum tempestate exagitatur,
sed feruē fluctibus irruentibus impletur: omnia
in extremo periculo.

F. Discipuli cum non possent violentie ma-
ris obistere nec clauum tenere gubernator, per-
terrefacti omnes IESVM excitant à somno, ac
turbulenter exanimati clamant, alij; Domine,
salua nos, perimus; alij; Magister, non est tibi cu-
re quod perimus? alij; Praeceptor perimus. In-
gens metus & trepidatio expromebat animorū
sensūs, & exponebat fidei imperfectionem, qua
laborabant magis quam metu. Nam in Domine
salua nos, fides est: in perimus, fidei infirmitas.
Rursum in Magister, aliquid est fidei, non plena
fides; ut quae agnoscit solam doctrinam, non sa-
lutē. Nō est tibi cure, prouidētia lēdit: perimus,
diffidentia prodit: denique, perimus, utrumque.

G. IESVM cōsidera, prius quidē suauissimē
in puppi, declinato capite in ceruical, vulgare sci-
licet & nauticū puluinar, dormientē: nisi velis li-
gnū fuisse ceruical in puppi fabrefactū, ex Theo-
phylacto & Euthymio: deinde placidissimē ocu-
los aperientē ad clamorē discipulorū: dein sur-
gentē, & discipulos ē vēstigio increpantē, mari
pro imperio minitantē, obiurgantē vētos & ma-
re; Tace, obmutescē. Ad haec verba IESV ventus

cessat, fluctus subsidunt, mare cōponitur, fit ame-
nissima tranquillitas. Christus autē rursum ob-
iurgat discipulos. Initio quidē vsus est increpa-
tionē, ut illorū animos liberaret à metu, & dispo-
nerentur ad miraculū excipiendū & intelligen-
dū: postea verò eo attinet obiurgatio, ut animo iā
quieto intelligant suā fidei infirmitatē, & fidem
cōfirment, ac parati sint ad alias animi pertur-
bationes fidei perfectione, & animorū alacritate
in Christo superandis. Mirantur homines etiā
qui simul nauigabāt, praecipuē verò Apostoli qui
vim miraculi senserat: quod planē significat Lu-
cas, qui ubi posuit Christi secundā increpationē;
Vbi est fides vestra? timentes inquit, & timore
quidem magno, addit Marcus, mirati sunt. Rectē
timor hic magnus dicitur, quia timor erat pro-
fectus ex fidei perfectione, erat timor qui ad ex-
cellentem venerationem Christi, & sui abiectio-
nē spectabat. Fecerat enim magnitudo miraculi,
& efficacia reprehensionis Christi, ut in Dei ma-
iore cognitionē & Christi leuarentur, & se indi-
gnos planē reputarēt qui cum tāta maiestate es-
sent. Successerat timoris perfectio imperfectioni.
Aliorū erat timor imperfectus, sed mirabantur
omnes; Apostoli tamen admiratione quadā lau-
dis & deuotionis. Suspensi enim potentie diuine
cōtemplatione, infinitatē eius laudabāt, quae cap-
tū omne humanū superabat: unde summā animi
pietate & deuotionē cōcipiebāt, atque exultatio-
nē in Christo. Quis putas hic est? Nos nō intelli-
ginus, credimus tantū, unde nōnihil intelligen-
tie nobis aperitur: sed queremus semper cū sum-
ma admiratione; Quis est hic? Quin Angeli,
qui similes eius facti sunt, & vident eum sicuti
est, perpetuò dicunt; Quis est hic? & continenter

Dei magnitudinē admirantur, quia nullus eius videt diuinitatē quantum videri potest, hoc est planē infinitē. Propterea de se Deus nō capit admirationē, creatura omnis capit. Omnis creatura

semper dicit; Quis est hic?

H. Aliæ nauiculae quæ simul nauigabant, idem passiæ atque illa Christi; eadem malacia & tranquillitate fruētes.

MEDITATIO.

AD Ecclesiam quidem, ad eius pastores, ad Christum permittentem tēpestates Ecclesiæ & sedantem hæc referri possunt: sed nos ad nos applicemus. Sanat quidem nostram lepram, & nostram paralytim IESVS pro hac mortalitate; sed vult nos nauigare, laborare, contendere per hoc mare in terram viuentium: præsens quidem nobis est, sed nō nunquam aufert spiritus consolationem & sensibilem gratiam, quasi nobis obdormiat, vel nostra culpa, vel sua prouidentia in nos. Consolatione verò destituti facilē tentamur

& periclitamur. Quid igitur? agnoscamus semper nostram infirmitatem, & periculum nobis semper impēdens. Assuescamus quoad poterimus, cōtinenter intimo sensu ad Christum clamare; Domine salua nos, perimus. Excitabit Christum humilis oratio, & nostri periculi viuida conscientia. Sedabitur tentationum tempestas, nostra anima in tranquillo nauigabit, agnoscet suæ fidei & virtutum imbecillitatem, parabit se ad futuram tempestatem superandam.

DOMINICA QVINTA POST EPIPHANIAM.

Parabola de Zizanijs.

MATTH. XIII.

ANNO XXXII.

In xv. imaginem adnotatiuncula.

xv.

39.

A. IESVS è navi ad Capharnaum docet.
B. Paterfamilias bonum semen seminans.
C. Demon Zizania seminat ibidem noctu.
D. Seges maturescens.
E. Serui mirantur nata esse Zizania, eaque volunt eradicare, & agrum a noxijs herbis perpurigare.

F. Paterfamilias prohibet fieri.
G. Seges matura.
H. Paterfamilias iubet
I. Zizania collecta comburi:
K. Triticum condi in horreum.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XIII.

ALIAM parabolam^a proposuit illis dicēs; Simile factū est Regnum cælorum^b homini qui seminavit bonū semen in agro suo: cum autem dormirent homines, venit^c inimicus eius, & superseminavit zizania in medio tritici, & abiit. Cum autem creuisset^d herba & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. Accedētes autem^e serui patrisfamilias, dixerunt ei; Domine; nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Vnde ergo habet zizania? Et ait illis; Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei; Vis imus, & colligimus ea? & ait; f Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis & triticum. Sinite vtraque crescere vsque ad^g messē:

DOMINICA V. POST EPIPHANIAM.

Parabola de Zizanijs.

Matt. xij. Anno xxxij.

39

xv



- A. IESVS è nauì ad Capharnaum docet.
 B. Pater familias bonum semen seminans.
 C. Dæmon zizania seminat ibidem noctu.
 D. Seges maturescens.
 E. Serui mirantur nata esse zizania, eaque
 volunt eradicare, & agrum à noxijs

- herbis perpurigare.
 F. Pater familias prohibet fieri.
 G. Seges matura.
 H. Pater familias iubet,
 I. Zizania collecta comburi.
 K. Triticum condi in horreum.



<p>...</p>	<p>...</p>
------------	------------

MATTH. XIII.

⁊ messem : & in tempore messis dicam messoribus; Colligite primum zizania, & ^h alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum autem ^h congregate in ^k horreum meum. Tunc dimissis turbis venit in domum: & accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes; Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait illis; Qui seminat bonum semen, est ^b filius hominis. Ager autem est ^c mundus. Bonum verò semen, hi sunt filij Regni. Zizania autem filij ^f sunt nequam. Inimicus autem qui seminavit ea, est ^c Diabolus. Messis verò ^s consummatio sæculi est. Messores autem Angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur; sic erit in consummatione sæculi. ^h Mittet filius hominis Angelos suos, & ^t colligent de regno eius omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem; & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Tunc ^k iusti fulgebunt sicuti Sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

ADNOTATIO.

A. IESVS in navi ad littus alligatus apud Capharnaum sedens & docens, iuxta ipsum assistant discipuli, in littore verò plurima hominum turba: ibi enim dixit Zizaniorum, & alias parabolis. Porro zizanium, lolium esse scribit Basiliius in v. Homilia hexameri, & Ambrosius in suo hexamero cap. x. lib. iij. Quæ igitur est ^{apud} Dioscoridi, id est, zizaniū, ita dictū græcè, quod frumentum corrumpit. Et tamen si Theophrasto credimus, mutatur nonnunquam æra in triticum, rursum in æram triticum: qualem mutationem probare videtur Basiliius eodem loco; nam triticum mutat in triticum nigrum, quod ^{apud} vocat, & rursum in frumentum dicui redire. Ad quod alludere videtur Chrysostomus exponens hanc parabolam: inquit enim; Quid est quod ait, ne eradicetis simul & triticum? Certè aut quia si arma capitis, necesse est cum hereticos trucidatis multos simul sanctorum interire, aut quia ab ipsis zizanijs verisimile est multos in triticum convertendos. Si ergo præuenientes euellit, & frumenta deperibunt, quæ à commutatis zizanijs prouenirent. De quo Chrysostomi loco inferius. Verum subdit apertè Basiliius superiori loco, zizania nō tritico mutato, sed ex origine sua principioq; nasci, propriumque suū obtinere semen. Quare de hoc zizanio intelligenda erit parabola Euangelij, hoc est de hac ratione ærae sive lolij, non de Theophrasti: quæ tamē non tam est mutatio nature vnius in aliam, quàm eiusdem deprauatio & restitutio. Illam igitur

esse rationem zizaniorum apertè ex descriptione parabolæ, atque eius expositione colligitur. Facit enim suam sementem Diabolus, & Christus suam. Christi semen est omnis propagatio boni, Diaboli omnis mali. Porro lolij si multum accipiat panis, inebriat, caput graui somno & vergine afficit, visum obtenebrat: quæ nostri zizaniij declarant effectus disertè, hæresis præcipuè, tum omnis etiā peccati. Nec multum necessum est adesse zizaniū, ut hæc mala proueniant; omnis enim hæresis, & omne peccatum illas generat pessimas animi deprauationes, eò copiosius quod est grauius.

B. Paterfamilias, qui bonum semen in agro suo seminauerat.

C. Ager, ubi sementem bonam seuerat Paterfamilias, & in eodem teterrimus Daemon zizania noctu, cum homines dormirent, spargens.

D. Idem ager, ubi iam herba creuerat, & iam seges ad maturitatem appetebat. Non enim potuit eodem loco sementis & seges describi.

E. Serui mirantur nata esse zizania, & illa volunt herbescentia adhuc colligere, atque agrum noxijs herbis expurgare.

F. Paterfamilias illud fieri prohibet, ne fortè simul triticum cum zizanijs eradicetur: sed potius sinenda zizania ad messem usque crescere. Nihil autem hinc verendum ne de hæreticis supplicium accipi non possit & debeāt: neque enim Christus prohibet zizania eradicari, nisi si aliter extirpari non possint, quàm eradicato simul tri-

Mattiol.
in Dios-
cor.

tico. Quare si exscindi hereticus ita possit, ut non solum non simul exscindatur Catholicus, sed conseruetur etiam in fide & pietate, ac proficiat; quis non intelliget hoc voluisse Christum, & hanc esse rationem qua sapienter & pie utitur Ecclesia in damnatione hereticorum, ex germana Christi & pura doctrina? Nam si non potest animaduvertere in hereticos sine sua iactura; non animaduertit. Atque adeo cum semper damnet hereticos culpe grauissimæ, & gladio suo feriat spiritali, non semper capitis pœna plectit. Nam eorum multitudo aliquando, vel potentia facit, ut in illos ultimam pœnam persequi non possint Catholici Principes, vel sine graui detrimento non possint. Ad quod respexit Chrysostomus, quæ admodum ad illud, ut spem non extinguant, si qua haberi possit de hereticorum conuersione. Quod etiam Ecclesia curat magna cum charitate & sapientia, ubi hereticos priusquam damnandos capitis tradat, ad pœnitentiam inuitat; nec punit, donec iudicet nihil præterea esse expectandum. Quod etiam Inquisitores usurpant, ubi delatos hereseos in carcere diu detinent, & frequenter

admonent salutariter & mansuete, & ipsorum aliqui oportunè pœnitentiam recipiunt. Denique nihil in hereticos designatur, quod ex doctrina & verbo Christi non accipiat auctoritatem: cuius rei iudicium atque arbitrium planè videtur reliquisse Ecclesie sue sponse Christus. Nam cum reliquis partes parabole exponit, illud tamen quod erat in parabola non declarat, quid sit quod serui Patrisfamilias volunt ante messem zizania colligere. Quod cum non facit aliter quam parabola indicat, absque dubitatione relinquit iudicandum Præpositis Ecclesie sue, quæ sint relinquenda zizania ad consummationem seculorum. Illud tamen disertè denunciat; qui pœnas non dederint ante mortem, illos nisi respiciant, post mortem esse daturos, nec ullum illis futurum effugium à facie iræ Domini.

G. Seges matura.

H. Paterfamilias imperat seruis ut primum zizania colligant, & alligata in fasciculos comburant; triticum verò condant in horreum.

I. Insa exequuntur serui, & cōburunt zizania.

K. Triticum autem condunt in horreum.

MEDITATIO.

PLANè sapienter atque vtiliter facis bone IESV, ubi in mundum, in Ecclesiam etiā immitti à Diabolo mala permittis, & ea finis crescere ad consummationem vsque seculorum, ne iacturam scilicet faciāt Electi tui utilitatis, quam illinc de tua gratia capessere possunt. Ita elucet tua iustitia, tua benignitas, prouidentia tua infinita. Similiter Domine in nobis agnoscimus à te fieri, sæuit in nos relictæ ex originali peccato concupiscentia, sæuiunt alia peccata, & corruptiones ex his pro-

uenientes, infert tentator Dæmon tentationes ac perturbationes: carnem, mundum, quid mali in nos non armar? Sed hæc ille facit sua malitia, tu permittis tua bonitate & prouidentia. At insensati nos turbamur, quasi illa nobis non sint salutaria, & quæ ad meliora nos quasi adigant. Omne igitur gaudium existimabimus magne IESV, per te, & in te, ubi in varias tentationes inciderimus: tu nobis adsis, nobis fructum tentationis reponas optatum tua benignitate infinita.

Iacob.

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ.

De conuentione ex denario diurno.

MATTH. xx.

ANNO xxxiii.

In xvj. imaginem adnotatiuncula.

xvj.

72.

A. IESVS in itinere à Galilea ad fines Iudææ trans Iordanem docet.

B. Paterfamilias primo mane conducit operarios.

C. Idem facit hora tertia.

D. Idem sexta.

E. Idem nona.

F. Tandem circa hora nona decimam idem facit. De-

signantur autem horæ in circulis per solem super horizontem.

G. Vineæ, quæ mittuntur operarij, & variè occupantur.

H. Dominus vineæ, sive Paterfamilias præscribens Procuratori.

I. Procurator exequitur mandatum, & equaliter omnibus enumerat: primi conueruntur &c.

EVAN-

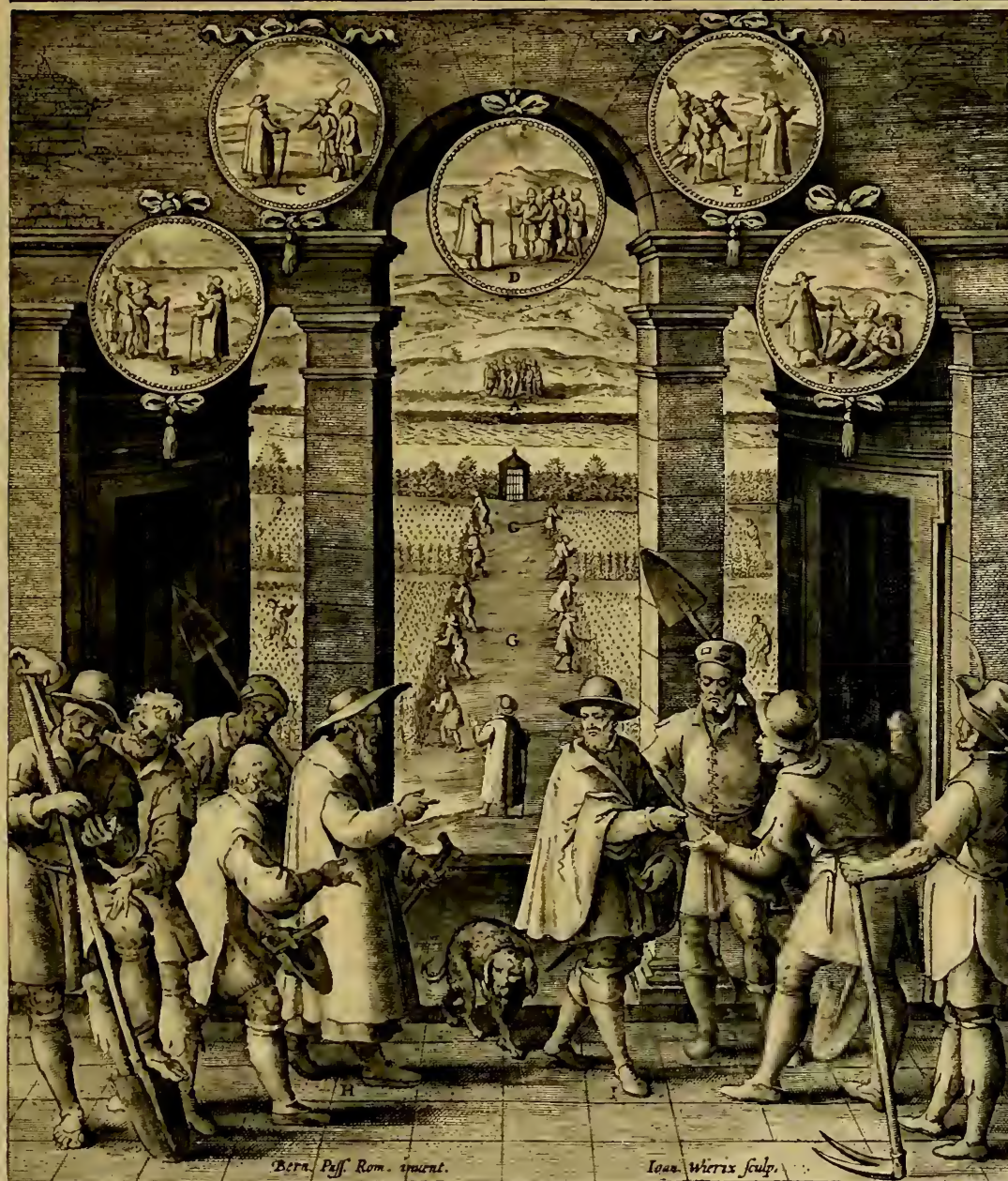
DOMINICA SEPTVAGESIMAE

De conuentione ex denario diurno.

Matt. xx. Anno xxxiiij.

72

xvi



- A. IESVS in itinere, à Galilæa ad fines Iudææ trans Iordanem, docet.
 B. Pater familias primo mane conducit operarios.
 C. Idem facit hora tertia.
 D. Idem sexta.
 E. Idem nona.
 F. Tandem circa horum vndecimam idem facit. Designantur autem horæ in

- circulis, per solem super horizontem.
 G. Vineæ, quò mittuntur operarij, & varic occupantur.
 H. Dominus vineæ, siue Pater familias præscribens procuratori.
 I. Procurator exequitur mandatum, & æqualiter omnibus emènerat: primi conqueruntur, &c.



1. The first of the three parts of the
2. The second of the three parts of the
3. The third of the three parts of the
4. The fourth of the three parts of the
5. The fifth of the three parts of the
6. The sixth of the three parts of the
7. The seventh of the three parts of the
8. The eighth of the three parts of the
9. The ninth of the three parts of the
10. The tenth of the three parts of the

1. The first of the three parts of the
2. The second of the three parts of the
3. The third of the three parts of the
4. The fourth of the three parts of the
5. The fifth of the three parts of the
6. The sixth of the three parts of the
7. The seventh of the three parts of the
8. The eighth of the three parts of the
9. The ninth of the three parts of the
10. The tenth of the three parts of the

MATTH. XX.

In illo ^a tēpore dixit Iesvs discipulis suis; Simile est regnū cæ-
lorum homini ^b Patrifamilias, qui exijt primo ^b mane conduce-
re operarios in vineam suam. Conuentione autem facta cū opera-
rijs ex denario diurno, misit eos in vineā suā. Et egressus circa ^c horā
tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, & dixit illis; Ite & vos
in vineam meam, & quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abi-
erunt. Iterum autem exijt circa ^d sextā & ^e nonam horam, & fecit
similiter. Circa ^f vndecimam verò exijt, & inuenit alios stantes, &
dicit illis; Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei; Quia nemo
nos conduxit. Dicit illis; Ite & vos in vineam meam. Cum serò
autem factum esset, dicit ^h Dominus vineæ procuratori suo; Voca
operarios, & redde illis mercedem, incipiens à nouissimis vsque ad
primos. Cum venissent ergo qui circa ⁱ vndecimam horam vene-
rant, ⁱ acceperunt singulos denarios. Venientes autem & ^b primi,
arbitrati sunt quod plus essent accepturi; acceperunt autem & ipsi
singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersum Patrem-
familias, dicentes; Hi ⁱ nouissimi vna hora fecerunt, & pares illos
^b nobis fecisti qui portauimus pondus diei & æstus. At ^h ille respō-
dens vni eorum dixit; Amice, non facio tibi iniuriam: nonne ex
denario conuenisti mecum? Tolle quod tuum est, & vade: volo
autem & huic ⁱ nouissimo dare sicut & ^b tibi. Aut non licet mihi
quod volo facere? An oculus tuus nequā est quia ego bonus sum?
Sic erunt nouissimi primi, & primi nouissimi: multi enim sunt
vocati, pauci verò electi.

ADNOTATIO.

*Auth. A. IESVS cum discipulis in itinere à Galilea
9. ad fines Iudææ trans Iordanem, ubi hanc
parabolam dixit, paulo antequam Lazarum sus-
citaret mortuum. Apposita autem & salutari-
ter in Septuagesima hoc Euangelium proponit
sancta mater Ecclesia, ad animos filiorum suorum
ad pœnitentiam reuocandos. Incipit enim Mis-
sa à terrore mortis & Inferni, qui stimulus ad
pœnitentiam est vehemens. Cum enim sint plu-
rimi qui toto anno, vel nihil, vel tenuiter de pœ-
nitentiæ virtute, quæ est dolor peccatorum vin-
dex, cogitent, nihil de pœnitentiæ Sacramento,
nihil de huius partibus; alij verò sint qui pœni-
tentiam exercent: utrosq; grauissimè officij ad-
monet parabola Euangelica. Hos, ne nimium sibi
fidant, sed in humilitate, cum timore & tremore
suam salutem operentur: illos, ne propterea*

*animos despondeant quòd tardè videantur ad
pœnitentiæ opera venire; ad gratiam esse respi-
ciendum, & tempus acceptabile: nihil benigni-
tatis à Deo non consecuturos, modo Deum etiam
ultima hora anni audiant, ad operandum in vi-
nea sua, quæ anima nostra est, vocantem: futurū
ut illis etiam aquantur, qui nullo anni tempore
pœnitentiam neglexisse videntur. Illud tamen
sciant, se ultimā hac hora vocanti singulari be-
nignitate Christo debere singulari studio respon-
dere, nec quicquam pratermittere eorum, quæ ab
industrio & robusto vinitore desiderantur. Cū
enim vim det Deus nobis omnibus, si quid boni
agimus, virtute etiam nos præueniat & gratia
sua, & excitet ad benè agendum; homini tamen
simul exerenda sua virtus est, Deo freta, & ex
Deo potens; & plantanda in corde vis est à Deo
oblata:*

oblata: pastinandum deinde est, & vis illa quasi in scrobes, id est in profundum cordis desigenda & reclinanda, ut ex ea vis cordis nostri propagetur, & vires suas exequatur, in gemas exeat, uiam ostendat exorientem, initium videlicet contritionis & iustificationis. Quam cordis terram si fodiis, si stercores, si occes, & glebas conteras crebra fossione, hoc est acriore contritione peccatorum utaris, si pampines, & quæ non sunt utilia perfecto fructui penitentiae abijcias, fiet ut uiam penitentiae colligas, cum labore quidem & cura, letam tamen & Deo gratam, peccatorum nimirum remissionem per eius misericordiam & gratiam. Illud verò est summo studio animaduertendum, quod omnipotens Paterfamilias Deus dicit; Nonne ex denario conuenisti mecum? tolle quod tuum est, & vade: volo huic nonisimo dare sicut & tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum? Aures cordis, & oculi ad Christi voluntatem, ad omnipotentiam & bonitatem conuertendi. Ille voluit nos mereri, & sibi nobiscum conuenire de denario, id est mercede nostris meritis reddenda, cuius est voluntas omnipotens: voluit autem, quia bonus est Paterfamilias, & animam posuit pro familia sua. Ad hoc igitur spectandum, & huius Patrisfamilias meritis fidendum dum operamur, non nostris quasi nobis, non diuturnitati temporis, vel operis difficultati, ut iustificare videntur qui dicunt; portauimus pondus diei & æstus. Quæ si valent, si augent meritum, ut valent & augent; eam vim non habent ex temporis diuturnitate, non ex difficultate, sed ex Dei & Christi voluntate, bonitate, & gratia. Quo fit ut qui syncerorem & pleniorē fidem, & maiorem spei & charitatis affectum adducit ad breuē temporis opera, quæ proinde videri possunt faciliora, is nihil mirum si illis æquetur in premio, qui prolixius quidem operati sunt, tepidius tamen Christo gloriam sui operis dederunt, & diuturnitatis ac laboris priuilegium imperfecti cogitatione extollunt. Hec verò significantur in illa parabolica murmuratione. Ut enim qui nimium sui opera extollit, vel illorum potiorē rationē haberi existinat quā gratiæ, quā Dei voluntatis, is certē de Dei providentiā & misericordiā, de meriti Christi excellentiā non rectē sentit: sic qui gloriam quidem Deo ex suis meritis tribuit, potiorē diuinæ gratiæ rationem habendum ducit quā suorum operū, minimèque sui extollit merita, sed hæc tamen facit exiliter & imperfectē; premio quidem non excidet; verum illud ita obti-

nebit, ut qui plenius, qui perfectius minore tempore sint in Christo operati, illi vel æquetur, vel preponantur. In merito igitur nostro quod habemus in Christo, docemur grauissimè hac parabola primas partes esse Christi & eius gratiæ, atque adeo quicquid in nobis habet rationē meriti, id ex virtute & merito Christi habere, quod per eius gratiam nobis communicatur, atque in nos quasi à capite in mēbra, & à vite in palmites influit. Hinc diuturnitas temporis, hinc operationum difficultas præmium habet, hinc liberum arbitrium suam laudem. Contendendum itaque singulis est ut spiritui illud intelligant, & dicant, & agant; Vivo ego, in non ego, uiuit uero in me Christus. Cum enim Christo confixus sum cruci, uiuo, & non uiuo: uiuo vitam potentialium meorum, quæ quidem operantur spiritualiter; sed cum illa vita sit gratia, non vita humana sed diuina, non vita carnalis, mundana, uisitata, sed spiritualis, cælestis, noua, sit vita Christi, quæ per gratiam, & virtutes, & Spiritus sancti dona mea est facta: ut factus nobis est Christus sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio; sapienter dicitur non mea vita, sed Christi. Quare uiuo quidem ego, sed non uiuo per me, ex me; nihil enim est in me ex me quod sit principium uitæ, sed in Christo. Quare uiuit in me Christus, & propterea ego non uiuo, sed ipse in me: forma enim dat esse, dat etiam operari. Formam, quæ sum spiritualiter & operor, non habeo ego ex me, sed eam dat mihi Deus. Illa uero est inherens gratia: in ea vim exerit Christus in me, quæ est efficax ex eius uita & merito. Nisi dixit Christus quam docebat doctrinam esse suam & non suam; suam, quia ipse est sapientia infinita, non suam, qui illam à Patre acceperat per æternam generationem: sua proportionē uiuimus nos, & non uiuimus. Potentiæ enim nostre uerè se mouent & uiuunt, uis tamen unde uiuunt, unde se mouent Christi est, Christus est, gratia eius est, meritum eius passionis est. Hinc uitam cum uiuamus, agnoscere semper debemus in spiritu uim in qua, & per quam uiuimus, & quod uiuimus, in illa uita & gratia nos uiuere; uad: meritum nostrum concipimus & exerimus. Non meritum nostrum exercitium est uite nostre spiritualis, & actionis in Christo. Meremur nos; nam uerè nostra potentiæ gratiæ cooperantur: non meremur, sed meretur in nobis Christus, ut uiuit: nam ex illa uita hoc meritum exoritur. Merito igitur Christi meremur nos, non nostro à nobis; ut illius uita uiuimus, non nostra à nobis. Caritas enim

Christi

Christi hac est, quæ in cordibus nostris est diffusa, in qua est Spiritus sanctus, qui per eam datus est nobis. Hæc intimo cordis sensui imprimamus, & summa cum cautione & attentione de nostrorum operum, vel labore, vel difficultate, vel diuturnitate, & loquemur & cogitabimus. Quò enim perfectius eam rationem quam diximus exprimemus, eò erit maius nostrum meritum, & maior merces; nec verebimur ut nos Paterfamilias aequalis alijs, qui minus laborauerunt faciat. Neque enim obliuiscitur operis vel laboris nostri, modò ea videat à nobis præstari, quæ ipse dat ut possimus; & iubet ut debeamus; & exigit quasi dona sua, & debita nostra & merita.

B. Paterfamilias primo mane conducens in vineam operarios. Commodè porrò ex sole distributo pro altitudine super horizontem in circulis designatae sunt horæ, matutina, tertia, sexta, nona, undecima; & Paterfamilias quibus horis operarios conducit. In primo igitur circulo est sol in horizonte, ita ut primum mane indicetur.

C. Idem Paterfamilias conducens homines ho-

ra tertia, hoc est sole existente in fine primi quadrantis super horizontem. Videbantur enim Iudei horologio horarum inæqualium, id est cursu solis super horizontem diuiso in duodecim æquales partes, similiter sub horizonte.

D. Idem operarios vocans sexta hora, id est meridie, sole occupante finem secundi quadrantis, id est meridianum.

E. Idem similiter mittit ad vineam hora nona, hoc est sub finem tertij quadrantis.

F. Tandem hora undecima, hoc est sole ad occasum properante, in secundo triente quadrantis quarti.

G. Vineæ, ubi operantur conductitij vinificatores.

H. Dominus vineæ, præscribens Dispensatori ut operarijs omnibus ex æquo singulos denarios numeret pro stipendio: simul refutans eos qui per inuidiam conquerebantur, se, qui totius diei pondus sustinuerant, nihil accipere amplius quam alios qui undecima venerant.

I. Dispensator exequens imperium Domini, & singulis denarium in manum erogans.

MEDITATIO.

*Ad Eph.
Ad Phil.
ppen. 2.*

Confortemur fratres in Domino, & in potentia virtutis eius, & misericordiæ, atque in timore & tremore salutem nostram operemur optima spe pleni. Qui enim omnia in nobis ex sua eudocia & gratia operatur Deus, cum hominibus tamen conuentionem de æterna mercede operibus eorum reddenda facit. Quid hoc est miraculi? Illud videlicet; meretur Christus Dei filius pro nobis, nos in ipso ac per ipsum vitam æternam. Non solum autem, sed abundat eius miserationes in nos. Nam cum initio ipsi cum omnibus mortalibus cõuenisset de eorum operibus, & de operum præmio, nec pactum illi tenerent; auxit tamen in illos suam gratiam identidem, & iustitiam suam apertius obtulit, per Noë, per Abraham, per Moysen, per Prophetas. Po-

stremond cum potius reiiciendi viderentur omnes mortales, vniuersos tamen maiori benignitate complexus est Deus per filium suum, longè maiora præsidia ad pietatem dedit: ut temporis prolixitate opus non sit ad promerendam beatitudinē, in tanta abundantia & splendore diuinæ gratiæ. Gratiās Deo agamus ex toto corde, quibus dedit, ut in acceptabile tempus, in tempus tantæ salutis incidereimus, & agnoscamus similes in nobis, atque in illis fieri vocationes. Vocat enim per omnem ætatem nos Deus, semper tamen ipsi existimemus vltimam esse nostram horam, & benignissimam Dei vocationem auidè arripiamus. Quod si negligamus, finis diei nos occupabit; claudetur ianua, excludemur, interibimus.

DOMI-

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

Parabola seminantis.

MATT. XIII.

LVC. VIII.

MARC. IIII.

ANNO XXXII.

In xvij. imaginem adnotatiuncula.

xvij.

38.

A. IESVS sedens in navi ad litus iuxta Capharnaum docet.

E. Cadit in spinetum.

B. Agricola sementem faciens.

F. Cadit in terram bonam; & facit unum centesimum fructum, aliud sexagesimum &c. Parabolam explicat Christus.

C. Cadit semen in viam.

D. Cadit in petrosa.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XIII.

LVC. VIII.

MAR. IIII.

*In illo die exiens IESVS de domo, sedebat secus mare.**Et congregatæ sunt ad eum turbae multæ,*^a Cum autem turba plurima cōueniret, & de civitatibus properarent ad eum,*Et iterū cæpit docere ad mare:**& congregata est ad eum turba multa,**ita ut in nauiculam ascendens*^a *sederet;**& omnis turba stabat in littore:**nauim ascendens**sederet in mari,**& omnis turba circa mare super terram erat.**& locutus est eis multa in parabolis, dicens;*

dixit per similitudinem;

*Et docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina sua;**Ecce,*^b Exijt qui seminat feminare semen suum;*Audite. Ecce, exijt seminans ad feminandum.**quædam ceciderunt secus viā,*& ^b dum seminat,*circa viam,**& venerunt volucres**cæli, & comederunt ea.*aliud cecidit secus ^c viā,

& conculcatum est,

Et aliud cecidit supra

^d *petram;**Aliud verò cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam;**& continuo exorta sunt, quia non habebāt altitudinem terræ.**Sole autem orto aestuauerunt,**& quia non habebant radicem, aruerunt.*

& natum aruit, quia non habebat humorem.

& statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terræ: & quando exortus est sol, exstauit, & cō quod non habebat radicem exaruit.

MATTH.

DOMINICA SEXAGESIMAE

Parabola Seminantis.

Matt. xij. Marc. iij. Luc. viij. Anno xxxij.

38

xvij



B. Pass. Rom. inv.

Ant. Wierx sculp.

A. IESVS sedens in naui, ad lit-
tus iuxta Capharnaum, docet.

B. Agricola sementem faciens.

C. Cadit semen in viam.

D. Cadit in petrosa.

E. Cadit in spinetum.

F. Cadit in terram bonam, & facit
vnum, centesimum fructum,
aliud, sexagesimum, &c.
Parabolam explicat Christus.

DOMINICA SEAGRAM

22

Barbado's Seagrams

How can you find it? Look at the map.



How can you find it? Look at the map.

MATT. XIII.

LVC. VIII.

MARC. II. II.

Alia autem ceciderunt in spinas;

*& creuerunt spinae,
& suffocauerunt ea.*

*Alia autem ceciderunt in terram bonam,
& dabant fructum,*

aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum.

Et accedentes discipuli dixerunt ei;

Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis;

Quia vobis datum est nosse mysteria regni celorum, illis autem non est datum.

Qui enim habet dabitur ei, & abundabit; qui autem non habet, & quod habet auferetur ab eo.

Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident,

& audientes non audiunt, neque intelligunt:

ut adimpleatur in eis propheta Isaie dicens; Auditum audietis, & non intelligetis; & videntes videbitis, & non videbitis. Incrassatum est enim cor populi huius, & auribus grauius audierunt, & oculos suos clauferunt;

nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertantur & sanem eos.

Vestri autem beati oculi quia vident, & aures vestrae quia audiunt. Amen quippe dico vobis, quia multi Prophetae & iusti cupierunt videre quae videtis, & non viderunt: & audire quae auditis, & non audierunt.

Et aliud cecidit inter

spinas, & simul exortae spinarum suffocauerunt illud.

Et aliud cecidit in terram bonam;

& ortum fecit fructum

centuplum.

Hæc dicens clamabat;

Qui habet aures audiendi audiat.

Interrogabant autem eum discipuli eius,

quæ esset hæc parabola.

Quibus ipse dixit;

Vobis datum est nosse mysterium regni Dei,

in spinas,

& ascenderunt spinae, & fructum non dedit.

& dabat fructum

ascendentem & crescentem, & afferebat unum triginta, & unum sexaginta, & unum centum.

Et dicebat;

Et cum esset singularis, interrogauerunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam. Et dicebat eis;

illis autem qui foris sunt

ceteris autem in parabolis; ut videntes non videant,

& audientes non intelligant.

in parabolis omnia sunt; ut videntes videant, & non videant; & audientes audiant, & non intelligant:

nequando conuertantur, & dimittantur eis peccata.

F.

MATT.

vos ergo audite parabolam seminantis.

Omnis qui audit verbum regni
& non intelligit,
venit malus,

& rapit quod seminatum est in
corde eius.

Hic est qui secus viam semina-
tus est.

Qui autem super petrosa se-
minatus est,

hic est qui verbum audit,
& continuo cum gaudio accipit
illud;

non habet autem in se radicē,
sed est temporalis;

facta autem tribulatione &
persecutione propter verbum,
continuo scandalizatur.

Qui autem seminatus est in
spinis,

hic est qui verbum audit,
& sollicitudo seculi istius,
& fallacia diuitiarum

suffocat verbum,
& sine fructu efficitur.

Qui verò in terram bonam
seminatus est,

hic est qui audit verbum,

& intelligit,

& fructum adfert,

& facit aliud quidem

^f centesimum,

aliud autem ^f sexagesimum,

aliud verò ^f tricesimum.

Est autem hæc parabola:

Semē est ^{d e f} verbū Dei.

Qui autem secus viam,
hi ^e sunt qui audiunt,

deinde venit diabolus,

& tollit verbū de corde
eorum,

ne credentes salui fiant.

Nam ^d qui supra petrā,

qui cum audierint,
cum gaudio suscipiunt
verbum;

& hi radices non habēt;
quia ad tempus credunt,
& in tempore tētionis

recedunt.

Quod autem in spinas
cecidit,

hi ^e sunt qui audierunt,
& à sollicitudinibus,

& diuitiis,

& voluptatibus vitæ

euntes suffocantur,

& nō referunt fructum.

Quod autē ī terrā bonā,
hi ^f sunt qui in corde bo-

no & optimo audientes

verbum retinent,

& fructum adferunt in
patientia.

Et ait illis;

Nescitis parabolam hanc?

& quomodo omnes parabolæ
cognoscetis?

Qui ^b seminat, verbum semi-
nat.

Hi autem sunt qui circa viam,
ubi seminatur verbum,

& cum audierint, confestim
venit Satanas,

& auferit verbum quod semi-
natum est in cordibus eorum.

Et hi ^d sunt similiter qui
super petrosa seminantur,
verbum,

statim cum gaudio accipiunt
illud,

& non habent radicem in se,
sed temporales sunt;

deinde orta tribulatione
& persecutione propter verbū,
confestim scandalizantur.

Et alij sunt qui in spinis
seminantur;

qui verbum audiunt,

& erumne seculi,

& deceptio diuitiarum,

& circa reliqua concupiscen-
tiæ introeuntes

suffocant verbum,

& sine fructu efficitur.

Et hi sunt qui super terram
bonam seminati sunt,

Qui audiunt verbum

& suscipiunt,

& fructificant,

unum ^f triginta,

unum ^f sexaginta,

& unum ^f centum.

A. IESVS sedes in naui ad littus maris Galilee iuxta Capharnaüm, ad turbam concionatur in parabolis, cum ipso sunt discipuli. Vtebatur vero parabolis & similitudinibus Christus magno mysterio, singulari beneficio. Nam cum omnem doctrinam suam miraculis confirmaret, hoc est diuino testimonio, quod erat in miraculis, & ad eius doctrinam confluerent partim qui erant male, partim qui erant bonae voluntatis homines; propter hos quidem, vel usus non esset figurato sermone, vel illum explicasset in ipsa concione: sed illi in causa fuerunt ut loqueretur per parabolas, atque ut ne publice eas exponeret: ne scilicet, quod docuerat Apostolos, sanctum daret canibus, & margaritas spargeret ante porcos. Sat habuit, si, quae ad fundandum Euangelium erant necessaria, ea clare doceret, & quae ad doctrinam spiritualem alia pertinebant, ea discipulis seorsum aperiret. Propterea cur in parabolis loqueretur, causam Christus retulit ad eos qui non poterant aliter audire, & contrariam afferebant animi dispositionem ad audiendum Christum, qui & obice opponebant spiritui qui loquebatur.

Mysterium igitur hoc fuit. Beneficium autem, ut qui boni animi aliquid afferebant, hi cum principium aliquod ipsis offerretur unde interrogarent (quod habet ratio similitudinis & parabola) illud arriperent, & curarent doceri; quod fecerunt Apostoli. Et credi potest alios auditores uidem petisse expositionem parabolarum, vel à Christo ipso, vel ab Apostolis; & inde etiam motos ut Christum sequerentur. Hostes vero verbi & rerum spiritualium, id beneficium item accipiebant. Nam cum non essent apertam rem recepturi, sed potius oppugnaturi, prouidebat Christus ne diuinam doctrinam conculcarent, & se, vel Apostolos virulentiùs persequerentur. Consulebat igitur immeritis & ingratis hominibus ne grauius peccarent, & ut minore cum poena perirent. Fuit autem hac semper Ecclesiae prouidentia & Apostolorum, ea usus est Paulus, ea Dionysius Areopagita. Sed quid est quod ad hanc, & ad aliam nullam parabolam adiungitur; Ecce, quasi ad rem magnam, nouam, & admiratione dignam? Num quod alia per partes mysteria Christianae fidei proponunt, haec simul omnia complectitur; filij Dei aeternam generationem, & reliquorum omnium fructum? Nam exijt, egressum unum dicit quo ab initio à diebus aeternitatis verbum Dei prodijt, alterum vero egressum quo venit in mundum, & semen infinitum in v-

tero Virginis sacrosanctae homo factum est. Et verè quidem semen dicitur, ut ex quo est origo omnis fructus spiritualis, quod in terra conditum est Virginis, & suae carnis suae humanitatis; ut esset Deus absconditus Saluator: tum etiam quod mortuum hoc semen fuit in humanitate sua, unde tulit fructum multum, mortaliu salutem. Cum autem incarnatio totius sit opus Trinitatis, seminans in sua incarnatione fuit idem Dei verbum. Ex his autem alia omnia prodeunt mysteria, omnis fructus Euangelij Dei, hinc omnes parabola. Quare illud Ecce, ad hanc cum attineat excellentissimam, ex eo ad omnes parabolas pertinet. Ceterum ut ex ratione productionis verbi Dei, quae manifestationem dicit in splendoribus sanctitatis, & infinita luce diuinitatis in Deo, ita in omni verbo Dei creato, & diuinitus reuelata doctrina illi extat ratio, ut diuina virtus in ea manifestetur, & exeratur ad animorum salutem. Iam quod Lucas cum non scribat, Ecce, dicat Christum dicentem parabolam clamasse; Qui habet aures audiendi audiat, ad eandem parabolam maiestatem exprimendam attinet. Porro autem cum quater scriptum sit dixisse Christum in Euangelio suo; Qui habet aures audiendi audiat, quae est vehemens exhortatio ut veris auribus, hoc est cordis & spiritus audiant, non tantum carnalibus, & tantummodo in hac parabola id inclamauerit; non absque magno mysterio id fecit verbum infinitum. Voluit namque intelligentiam parabolae suae infinita productione ad corda nostra penetrare & imprimi. Nec sine mysterio ter praeterea idem dixit Dominus. In Matth. qui

Cap. 11.

Cap. 14.

Cap. 7.

Ceterum praesentis Euangelij parabola omnes homines, tu status omnes Ecclesiae instituuntur, & in quouis statu quae impediunt designantur. Nam primum docetur omnes ut à diuina in spi-

Ecol. 5

ratione, quæ est verbum Dei & diuinum semen, animæ ne auertant: ne ita fiat, ut corde non intelligat & rapiatur illud semine à preparatis ad escam rugientibus Diabolis, & pereat fundamentum spiritualis ædificij. Vnde intelligimus perire illos, qui vel negligunt, vel contemnunt audire Christi doctrinam & corde recipere, siue infideles, siue fideles sint. Neque rursus esse satis si corde intelligat atque recipiant semen, nisi cordis duritiem abijciant interiorē, & promptitudinē obedientiæ, ac deuotionē adhibeant, sine quibus exarescit semine. Postremò etiam si hæc adsint omnia, & profundè semen recipiatur, tamē quæ acriter urgere solet è mundo & carne impedimenta nisi strenuè superuerint, suffocabitur illis semen. Vt igitur verbum Dei fructum afferat, qui in statu est seculari, eum oportet singularem animi virtutē adducere in Christo, ut illas omnes superet difficultates, & corde recipiat verbum Dei, & deuotionē addat in medijs impedimentis & distractionibus, ut ne superetur ab animi, & secularium rerum perturbationibus atque ariditatibus, tum à carnis & mundi spinis, inter quas versatur, etiā si pungatur, ne transfigatur tamē. Neque dubitandum est huiusmodi virtutē præstare posse homines in seculo viuentes, vel etiā in matrimonio, Christo iuuante; quod exempla etiā docent, & antiqua, & quotidiana: verum summa est illic difficultas, singularis gratia est necessaria. Nam si difficilius est diuites in Regnum Dei transire, quàm camelum per acus foramen, quid illis fiet quos omnia seculi impedimenta oppugnat incessanter? Propter has autē difficultates in re necessarii incurrentes, singulari beneficio consuluit Christus paupertatē, castitatē, obedientiā, & perfectionis statum. Quod consiliū si accipiatur, fiet primum ut inspirationes Dei corde recipiatur, corda præterea ut emolliantur ad deuotionē intimā,

& statim etiā perfectionis capeßendum, dein paupertas, & castitas, & obediencia animo proponatur, & fiet tandē ut votis confirmetur hæc omnia: quo simul fiet ut voluntatis & intellectus distractiones, & siccitates, & errores, tum carnis importunitates & spine, singulari Christi vocantis gratia superentur. Si qui verò hunc statum non adueunt, si illum tamen imitantur, & ad suam vite perfectionē contendunt in humilitate, ad aliquā perfectionē vite euadere possunt in suo statu, centesimū etiā nonnunquā fructum afferre. Contra verò, qui in excelsi sunt statu, si illa impedimenta non abigant, & quæ ad statum attinent non obseruent, ne ad trigesimum quidē fructum attingent: qui obseruant, hos pro ratione suæ infirmitatis in trigesimo subsidere continget, cū ad centesimum & assurgere possint & debeant. Et tamen matrimonium ad trigesimum, viduitas ad sexagesimum, virginitas ad centesimum ascendit, ut Hieronymus subinde docet: vel ut alij trigesimus fructus est Laicorum, sexagesimus Clericorum, centesimus Religiosorum.

B. Agricola sementem faciens; cadit verò semen secus viam, super petrosam, inter spinas, in terram bonam.

C. Via publica, in quam quod semen cecidit, à mulionibus, ab aurigis, à viatoribus conculcatur, diripitur ab inuolantibus volucribus.

D. Petrosa terra, unde exortum statim semen feriente sole exarescit.

E. Spinetum sentibus & vepribus horridū, in quod inspersum est semen, quod exortum suffocatur.

F. Terra bona ac frugifera, reddens centesimum, sexagesimū, trigesimum fructum: quæ varietas declaratur varia segetum altitudine & densitate. Parabolam explicat Christus ipse.

MEDITATIO.

Clama ad nos benigne IESU, aperi aures nostras, expone parabolam, & cordi nostro infere vim tuæ excellentis doctrinæ: ita facies nos terram bonam & optimam, nec ad salutem solum nos parabis, sed ad vitæ perfectionem eriges. Clamor tuus virtus est tua, & misericordia in nos exerta, viuā, efficacem, penetrabilior omni gladio ancipiti. Huic, ipsa iuuante, cor aperiāmus fratres, ad diuini verbi inspirationes recipiendas intimè, atque operibus exprimendas. Nec ad superficiē verbum recipiamus: eò enim aduolat facilè Dæmon, & verbum eripit, cogitationes prauæ

verbum conculcant: profundè verbum recipiamus, ne ardor tentationis eò pertingat. Neque sinamus delicias quasunque nobis esse iucundiores, quàm verbum ipsum: illæ enim cum voluptatem nobis afferunt, spiritum cruentant. Reiectis igitur noxijs omnibus impedimentis, siue desolati sumus, siue consolati, in terra cordis nostri verbi Dei virtutem cælestem recipiamus: illi cooperemur in Christo, ut etiam si meritum vitæ æternæ pro ratione nostræ cooperationis, nunc exile, nunc mediocre, nunc sumuntur reportetur; ad summū nos tamen semper contendamus.

DOMI-

DOMINICA QVINQVAGESIMAE.

Praenunciat IESVS suam crucem Apostolis.

Matt. xx. Marc. x. Luc. xvij. Anno xxxij.

80

xvij



- A. Ephrem vrbs, quo secesserat Christus, post suscitatum Lazarum.
 B. Hierosolyma, ubi habetur concilium apud Caapham, de nece Christi IESV.
 C. Christus Iericuntim, et Hierosolymam ascendens, mira alacritate discipulos praet.
 D. Conuersus secreto eis suam ipsius mortem praenunciat.
 E. A Iuda proditur, traditur gentibus.

- F. Mortis damnatur à Principibus, &c.
 G. Traditur Pilato praesidi.
 H. Flagellatur.
 I. Coronatur spinis, quod intelligitur, verbo illudatur.
 K. Conspuitur; arundine, colaphis, alapis verberatur.
 L. Crucifigitur.
 M. Glorioso refurgit à mortuis.

THE HISTORY OF THE REIGN OF CHARLES THE FIRST

BY JOHN BURNET

1679



1	CHARLES THE FIRST	1600
2	EDWARD THE FIRST	1272
3	EDWARD THE SECOND	1284
4	EDWARD THE THIRD	1312
5	RICHARD THE FIRST	1189
6	RICHARD THE SECOND	1367
7	HENRY THE FIRST	1100
8	HENRY THE SECOND	1154
9	HENRY THE THIRD	1216
10	HENRY THE FIFTH	1413
11	HENRY THE SIXTH	1422
12	HENRY THE SEVENTH	1485
13	HENRY THE EIGHTH	1509
14	EDWARD THE SIXTH	1547
15	MARY THE FIRST	1553
16	ELIZABETH THE FIRST	1558
17	JAMES THE FIRST	1603
18	CHARLES THE FIRST	1625
19	CHARLES THE SECOND	1660
20	JAMES THE SECOND	1688
21	GEORGE THE FIRST	1714
22	GEORGE THE SECOND	1727
23	GEORGE THE THIRD	1760
24	GEORGE THE FOURTH	1794
25	WILLIAM THE FOURTH	1830
26	VICTORIA	1837
27	EDWARD THE SEVENTH	1901
28	GEORGE THE FIFTH	1910
29	EDWARD THE EIGHTH	1936
30	CHARLES THE SECOND	1660

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

Prænunciat IESVS suam crucem Apostolis.

MATTH. XX. MARC. X. LUC. XVIII. ANNO XXXIII.

In xvij. imaginem adnotat iuncula.

xviiij.

80.

- A. Ephrem urbis, quo secesserat Christus post suscitatum Lazarum.
 B. Hierosolyma, ubi habetur concilium apud Caipham de nece Christi IESV.
 C. Christus Ierichum, & Hierosolymam ascendens, mira alacritate discipulos prae-
 D. Conuersus secreto eis suam ipsius mortem prænun-
 E. A Iuda proditur, traditur gentibus.
 F. Mortus damnatur à Principibus &c.
 G. Traditur Pilato Presidi.
 H. Flagellatur.
 I. Coronatur spinis, quod intelligitur verbo illuditur,
 K. Conspuitur, arundine, colaphis, alapis verberatur.
 L. Crucifigitur.
 M. Gloriose resurgit à mortuis.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XX.

Et ^a ascendens IESVS
 b Hierosolymam,

assumpsit duodecim disci-
 pulos ^a secreto,
 & ait illis;

& filius hominis
 a tradetur Principibus Sacerdo-
 tum & Scribis,
 condemnabunt
 & iradent eum gentibus
 ad illudendum,
 & flagellandum,

¹ & crucifigendum,
 & tertia die resurget.

LUC. XVIII.

Assumpsit autem
 IESVS duodecim,
 & ait illis;

Ecce ascendimus a Hiero-
 solymam, & consum-
 mabuntur omnia
 quæ scripta sunt per
 Prophetas de filio homi-
 nis.

Tradetur b enim gentibus,
 & ^k illudetur,
 & ^h flagellabitur,
 & conspuetur;
 & postquæ flagellauerint,
 occident eum,
 & tertia die ^m resurget.

Et ipsi nihil horum intel-
 legerunt, & erat verbum
 istud absconditum ab eis,
 & non intelligebat quæ
 dicebantur.

MAR. X.

Erant autem in via ascendentes
 b Hierosolyma, & c præcedebat
 illos IESVS, & stupebant,

& sequentes timebant.
 Et assumens iterum duodecim,

cæpit illis dicere
 quæ essent ei ventura;
 Quia ecce ascendimus Hie-
 rosolymam,

& filius hominis tradetur
 a Principibus Sacerdotum,
 & Scribis, & Senioribus,
 & e damnabunt eum morte,
 & e iradent eum gentibus,
 & illudent ei,

& conspuent eum,
 & flagellabunt eum,
 & interficient eum;

F 3

A D N O.

70.11. **A.** Ephrem urbs citra Iordanem iuxta aliquo-
um sententiam, si qui velint idem esse
Ephrem & Ephron, infra mare Galilææ, non lon-
ge à Iordane & Iaboc torrente, & Ennon oppido,
Ioseph. lib. 12. antiqu. cap. 12. iuxta quod Ioannes baptizauerat, quò secesserat
ad aliquot dies IESVS, postquam suscitato La-
zaro sciebat conspirasse Iudeos in ipsius necem.

Io. 11. **B.** Hierosolymis confessus Pontificum & Pha-
risæorum, ubi contendit Caiphas, & prophetat
interficiendum IESVM, ne gens tota Iudeo-
rum pereat.

C. IESVS expeditè & alacriter præcedit
Apostolos versus Hiericho & Hierosolymam
tendens, stupent sequentes discipuli.

D. Intellige substituisse Christum, & conuer-
sum ad discipulos, solis ipsis secretò denunciare
disertè quidem & confidenter, Ecce ascendimus
Hierosolymam, &c. Quæ verò prædicit se esse
passurum, ea significantur totidem circulis. Tam
antea bis in Galilæa denunciauerat discipulis
idem IESVS, tametsi non ita particulatim, nò
tradendum gentibus ad illudendum, vel flagel-
landum, vel crucifigendum; sed duntaxat mul-
ta passurum, occidendum, & resurrecturum. Et

cap. 16. primum quidem apud Matth. post præclaris-
simam illam Petri confessionem; Tu es Christus
filius Dei viui: exinde, inquit Euangelista, cœ-
pit IESVS ostendere discipulis quia oportet eū
venire Hierosolymam, & multa pati à seniori-
bus & Scribis & Principibus Sacerdotum, & oc-
cidi, & tertia die resurgere. Vbi operæpretium
est audire quid Petrus fecerit, quidue dixerit.
Primo assumit IESVM zelo accensus, & seor-
sum eum abducit, & incipit illum increpare, a-
mica quidem obiurgatione cum summa amoris
significatione, sed inconsiderata tamen; Absit à
te Domine, non erit tibi hoc. Christus verò eius
animum auersatus & verba, conuersus ad disci-
pulos dixit Petro, vehementer illum obiurgans;
Vade post me Satana, id est aduersarie, scanda-
lum mihi es, quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed
ea quæ hominum. Offendis tu quidem me impro-
uideo tuo isto zelo, qui è Dei voluntate non prodit,
sed ab humano affectu contra Dei spiritum. Ea-

cap. 8. dem refert Marcus, & addit palam esse locutum
Luc. 6. 9. IESVM. Lucas post confessionem Petri subdit;
At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent
hoc; quia oportet filium hominis multa pati, &
reprobati à senioribus & Principibus Sacerdo-
tum & Scribis, & occidi, & die tertia resurge-
re. Ioannes nihili de hac re. Innuat Lucas causam

cur nollet palam fieri quòd esset ipse Messias fi-
lius Dei, nè videlicet aliquod foret impedimen-
tum suæ passionis. Alioqui nolebat Euangelij
sui summum mysterium ab alio quàm à se præ-
dicari, sed Apostolos, & discipulos subseruire
sibi ad alia ministeria, & præire ad omnem locū
quo erat ipse venturus, quasi ipsius præcursores.
Simul alia erat causa. Nam si summum hoc my-
sterium passim prædicassent Apostoli, tempus
fuiisset passionis eius præueniendum, nec sua-
vis dispositio Patris expectanda; cuius tamen tem-
poris Christus tantam habuit rationem, ut cœn-
sceret consilium iniuisse de sua nece Iudeos, se-
cesserit aliquot dies in ciuitatem Ephrem ad de-
sertum, & aliàs se ab ipsis absconderit.

Sed cur nunc intelligere significantur Apo-
stoli nec timere, cum postea ubi idem ferè au-
diunt, non intelligunt, & timent tamen? Nunc
intelligunt, quia secundum ipsa verba exteri-
ra & humanum captum rem præcipiunt; non ti-
ment, quia præoccupauerat eos zelus humano mo-
re, & spes depulsionis periculi eos tenebat adhuc;
quæ etiā quod utcunque intelligerent efficiebat.
Iterum idem prædixit Christus non longè post
illud tempus: post transfigurationem item in Ga-
lilæa. Conuersantibus autem eis in Galilæa, in-
quit Matthæus, dixit illis IESVS, Filius homi-
nis tradendus est in manus hominū, & occident
eum, & tertia die resurget. Et contristati sunt
vehementer. Marcus verò; Et exinde, inquit,
profecti (ex radice scilicet montis Thabor, post
sanatum demoniacum) prætergredebantur Ga-
lilæam, id est trans mittebant Galilæam expedi-
tè, donec ad eius finem ad orientem Capharnaum
venirent. Nec volebat quemquam scire. Doce-
bat autem discipulos, & dicebat illis; Quoniam
filius hominis tradetur in manus hominū, & oc-
cident eum, & occisus tertia die resurget. Et illi
ignorabant verbum, & timebant interrogare.
Lucas porro post pueri liberationem à Demone;
Stupebant autē omnes, inquit, in magnitudine
Dei omnibusque mirantibus in omnibus, quæ
faciebat, dixit ad discipulos suos; Ponite vos
in cordibus vestris sermones istos; filius enim ho-
minis futurū est ut tradatur in manus hominū.
At illi ignorabant verbum, & erat velatū an-
te eos, ut non sentirent illud; & timebant eum
interrogare de hoc verbo. Omnes dicunt tradi-
tum iri, quod hæcenus non dixerant, nec à quo,
nec quibus. Et Matth. quidem videtur signifi-
care quòd Apostoli rem intellexissent, nam scri-
bit

bit contristatos vehementer: Marcus & Lucas scribunt ignorasse eos verbum: addit Lucas; Et erat velatum ante eos, ut non sentirent illud. Neque tamen hec pugnant cum Matthæo, sed alium negant intelligentium, qualem mysteria passionis & mortis requirebant, è corde & sensu spiritus profectum. Quid clarè ex Luca colligitur, ubi dicit Christus; Ponite in cordibus vestris sermones istos & rursum; Erat velatū verbum ante eos, ut non sentirent; quod de sensu spirituali & fidei intelligitur. Cum autem vehementer essent mæsti, neque possent verborum sensum assequi, & iam fuisset acriter obiurgati ante non multos dies de eadem re à Christo, mirum non est si inuasis eos timor, & non audent Christum interrogare, quæadmodū solebant de parabolis. Tandem cum iam ultimò ascenderet Hierosolymam IESVS, reuertens ab secessu Ep̄rem, qua de re agit presens Euangelium, clariùs idem denunciat Apostolis & articulatiùs. Et ascendens, inquit Matthæus, Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos secretò, & ait illis; Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum & Scribis, & condemnabunt eum morte, & tradent eū gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum; & die tertia resurget. Marcus; Erant autem in via ascendentes Hierosolymam, & præcedebat illos IESVS, & stupebant, & sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim, cepit illis dicere quæ essent ei ventura. Quia ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum & Scribis & Senioribus, & damnabunt eum morte, & tradent eum gentibus, & illudent, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum, & die tertia resurget. Lucas; Assumpsit autem IESVS duodecim, & ait illis; Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis: tradetur enim gentibus; & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & occident eum, & tertia die resurget. Et ipsi nihil eorum intellexerunt, & erat verbum illud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur. Tertium igitur Euangelista idem narrat, & vehementiùs, & articulatiùs. Mouet verò Apostolos quod eos precedit IESVS ascendens Hierosolymam, videlicet ad mortem, quod idem iam bis audierant. Ad tantam eius alacritatem animi stupent boni Apostoli, sequuntur tamen: ita percussos abducit à multitudine, quibus rebus vehementer movebantur eorum animi ad audientiam. Et ecce,

inquit, ascendimus Hierosolymam. Addunt omnes, Ecce, quod ante non fecerant, ad rem magnā & insolitam, ad rem supra omnium hominum captum positam, & proximam quidem; ut quem credabant Deum, is cum tanta contumelia interficeretur. Excitat autem illos ubi dicit IESVS, ascendimus Hierosolymam, quasi leuans eorum mentē ad rerū quæ dicebātur sublimē intelligentiam. Neque enim Christi passionē & crucē cōtemplari fructuosē quisquā potuit unquā, absque luce celestis Hierusalē. Ascendimus, inquit, Hierusalē terrenā quidē, in qua tamē fiet per mortē meam veræ & celestis pacis visio: ego enim pacem & reconciliationem mortalium & Hierosolymæ celestis apud Deum facturum sum. Ascendite & vos Hierosolymam, ut pacis meæ mysterium videatis. Sed quo pacto hæc pax fiet? Hæc pacto; Futurum est Hierosolymis ut tradar Principibus Sacerdotum, Scribis & Senioribus. Hi primū me mortis reum iudicabunt: per quē verò illis traditur, nihil est quod nunc queratis: hi deinde tradent me gentibus ad crucem & mortem. Gentes quidem mihi illudent, me flagellabunt & conspuent, non solū crucifigent: quæ tamen & Iudeos dico esse facturos, non solū ut harum rerum omnium causam, sed etiā quia ipsi multa horum facient. Neque propterea animum despondeatis; non erit diuturna mea mors, tertia enim die è mortuis resurgam, & de inimicis meis omnibus triumphabo gloriosissimè, & pacem parabo mortalibus sempiternam, & veram Hierusalem. Consumuntur enim omnia quæ per Prophetas de me scripta sunt.

Hæc cum tanto pondere & vi prædixisset Apostolis, post datus eadem de re prædictiones, post doctrinæ diuinitatem post tot miracula, post cōfessionem illam Petri & omnium, post gloriam transfigurationis; tamen non intellexerunt Apostoli, & erat absconditum ab eis verbum, & non intelligebant quæ dicebantur. Illa enim doctrinæ, miraculorum, & gloriæ maiestas faciebat, ut quæ intelligebant non intelligerent; ut ea solent in quibus magnam sentimus difficultatem, vel à quibus sumus maximè alieni. Quæ enim maximè nolumus, ea etiam si ad superficiē verborum cognoscamus, intelligere vix possumus; certè corde non intelligimus, & si quid ibi est difficultatis vel mysterij, id verò non percipimus.

E. A Iuda Iscariote proditur IESVS Iudeis, traditur deinde Gentibus.

F. Mortis damnatur à Principibus Sacerdotum, Scribis, & Senioribus in Concilio.

G. Traditur Pontio Pilato Prasidi.

H. Flagellatur.

I. Corona spinea coronatur, quod intelligitur
sub, illudetur.K. Illuditur, conspuitur, arundine, colaphis,
alapis verberatur.

L. Crucifigitur.

M. Resurgit à mortuis gloriosè.

MEDITATIO.

PRæcedentem alacriter, & ad crucem pro-
perantem I E S V M stupentes ac timidi
sequebantur Apostoli: exponentem verò se-
cretò ipsis passionis cursum, & mortis, & re-
surrectionis, non intelligunt, non sentiunt
quæ dicebantur. Nostri est hæc increpatio stu-
poris & timoris, nostræ ignorantia spiritua-
lis, & fatuitatis confutatio. Quotus enim quis-
que Christum crucifixum sequitur, & non
stupet potius, & horret ob oblata crucis vel

mentionem, vel sensum? Quis penetrat ad
sensum illum passionis & crucis Christi om-
ni virtute, & omnibus gratiis plenissimum?
Age benigne I E S V, da vt baiulemus alacri-
ter, fortiter, & suauiter crucem nostram, & te
sequamur; tua cruce nostrâ fulciamus; in ea vi-
tijs moriamur. Insinua cordi nostro sensum
tuæ passionis intimum, vt in te continenter
morientes, semper viuamus vitam cælestem
tuæ resurrectionis.

EADEM DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

Sanatur vnus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho.

LVC. XVIII. ANNO XXXIII.

In xix. imaginem adnotatiuncula.

XIX.

83.

A. Iericho vrbs palmarum.

B. Turba præcedens I E S V M.

C. Turba sequens.

D. Cæcus iuxta viam sedens, à præcedentibus vt ta-
ceat increpatur.E. I E S V S ad miserabilem clamorem cæci sub-
sistit.F. Adducitur cæcus iussu Christi, & ab eo a-
natur.

G. Deum plebs vniuersa collaudat.

*Sanationi duorum cæcorum post Iericho subseruire possunt hæ
annotatiuncula, vt imago.*

EVANGELII MISSÆ SECUNDA PARS.

LVC XVIII.

FACTUM est autem cum appropinquaret ^a Iericho, ^d cæcus qui-
dam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret ^b turbam
^c prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem
ei quòd I E S V S Nazarenus transiret. Et ^d clamauit dicens; I E S V fili
Dauid miserere mei. Et qui præibant increpabant eum vt taceret.
Ipse verò multò magis clamabat; fili Dauid miserere mei. ^e Stans
autem I E S V S iussit illum ^f adduci ad se. Et cum appropinquasset,
interrogauit illum dicens; Quid tibi vis faciam? At ille dixit; Do-
mine, vt videam. Et I E S V S dixit ei; Respice; fides tua te saluum
fecit. Et ^f confestim vidit, & sequebatur illum magnificans Deum;
& omnis ^g plebs vt vidit dedit laudem Deo.

EADEM

EADEM DOMINICA QVINQVAGESIMAE.

Sanatur vnus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho.

Luca xvij.

Anno xxxiiij.

83

xix



A. Iericho vrbs palmarum.

B. Turba præcedens IESVM.

C. Turba sequens.

D. Cæcus iuxta viam sedens, à præcedentibus vt taceat increpatur.

E. IESVS ad miserabilem clamorem cæci subsistit.

F. Adducitur cæcus iussu Christi, & ab eodem sanatur.

G. Deum plebs vniuersa collaudat.

Sanationi duorum cæcorum post Iericho subscribere possunt hæ anotationiculæ, vt imago.

113

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1881-1882. 1883-1884. 1885-1886. 1887-1888. 1889-1890. 1891-1892. 1893-1894. 1895-1896. 1897-1898. 1899-1900. 1901-1902. 1903-1904. 1905-1906. 1907-1908. 1909-1910. 1911-1912. 1913-1914. 1915-1916. 1917-1918. 1919-1920. 1921-1922. 1923-1924. 1925-1926. 1927-1928. 1929-1930. 1931-1932. 1933-1934. 1935-1936. 1937-1938. 1939-1940. 1941-1942. 1943-1944. 1945-1946. 1947-1948. 1949-1950. 1951-1952. 1953-1954. 1955-1956. 1957-1958. 1959-1960. 1961-1962. 1963-1964. 1965-1966. 1967-1968. 1969-1970. 1971-1972. 1973-1974. 1975-1976. 1977-1978. 1979-1980. 1981-1982. 1983-1984. 1985-1986. 1987-1988. 1989-1990. 1991-1992. 1993-1994. 1995-1996. 1997-1998. 1999-2000. 2001-2002. 2003-2004. 2005-2006. 2007-2008. 2009-2010. 2011-2012. 2013-2014. 2015-2016. 2017-2018. 2019-2020. 2021-2022. 2023-2024. 2025-2026. 2027-2028. 2029-2030. 2031-2032. 2033-2034. 2035-2036. 2037-2038. 2039-2040. 2041-2042. 2043-2044. 2045-2046. 2047-2048. 2049-2050. 2051-2052. 2053-2054. 2055-2056. 2057-2058. 2059-2060. 2061-2062. 2063-2064. 2065-2066. 2067-2068. 2069-2070. 2071-2072. 2073-2074. 2075-2076. 2077-2078. 2079-2080. 2081-2082. 2083-2084. 2085-2086. 2087-2088. 2089-2090. 2091-2092. 2093-2094. 2095-2096. 2097-2098. 2099-2100. 2101-2102. 2103-2104. 2105-2106. 2107-2108. 2109-2110. 2111-2112. 2113-2114. 2115-2116. 2117-2118. 2119-2120. 2121-2122. 2123-2124. 2125-2126. 2127-2128. 2129-2130. 2131-2132. 2133-2134. 2135-2136. 2137-2138. 2139-2140. 2141-2142. 2143-2144. 2145-2146. 2147-2148. 2149-2150. 2151-2152. 2153-2154. 2155-2156. 2157-2158. 2159-2160. 2161-2162. 2163-2164. 2165-2166. 2167-2168. 2169-2170. 2171-2172. 2173-2174. 2175-2176. 2177-2178. 2179-2180. 2181-2182. 2183-2184. 2185-2186. 2187-2188. 2189-2190. 2191-2192. 2193-2194. 2195-2196. 2197-2198. 2199-2200. 2201-2202. 2203-2204. 2205-2206. 2207-2208. 2209-2210. 2211-2212. 2213-2214. 2215-2216. 2217-2218. 2219-2220. 2221-2222. 2223-2224. 2225-2226. 2227-2228. 2229-2230. 2231-2232. 2233-2234. 2235-2236. 2237-2238. 2239-2240. 2241-2242. 2243-2244. 2245-2246. 2247-2248. 2249-2250. 2251-2252. 2253-2254. 2255-2256. 2257-2258. 2259-2260. 2261-2262. 2263-2264. 2265-2266. 2267-2268. 2269-2270. 2271-2272. 2273-2274. 2275-2276. 2277-2278. 2279-2280. 2281-2282. 2283-2284. 2285-2286. 2287-2288. 2289-2290. 2291-2292. 2293-2294. 2295-2296. 2297-2298. 2299-2300. 2301-2302. 2303-2304. 2305-2306. 2307-2308. 2309-2310. 2311-2312. 2313-2314. 2315-2316. 2317-2318. 2319-2320. 2321-2322. 2323-2324. 2325-2326. 2327-2328. 2329-2330. 2331-2332. 2333-2334. 2335-2336. 2337-2338. 2339-2340. 2341-2342. 2343-2344. 2345-2346. 2347-2348. 2349-2350. 2351-2352. 2353-2354. 2355-2356. 2357-2358. 2359-2360. 2361-2362. 2363-2364. 2365-2366. 2367-2368. 2369-2370. 2371-2372. 2373-2374. 2375-2376. 2377-2378. 2379-2380. 2381-2382. 2383-2384. 2385-2386. 2387-2388. 2389-2390. 2391-2392. 2393-2394. 2395-2396. 2397-2398. 2399-2400. 2401-2402. 2403-2404. 2405-2406. 2407-2408. 2409-2410. 2411-2412. 2413-2414. 2415-2416. 2417-2418. 2419-2420. 2421-2422. 2423-2424. 2425-2426. 2427-2428. 2429-2430. 2431-2432. 2433-2434. 2435-2436. 2437-2438. 2439-2440. 2441-2442. 2443-2444. 2445-2446. 2447-2448. 2449-2450. 2451-2452. 2453-2454. 2455-2456. 2457-2458. 2459-2460. 2461-2462. 2463-2464. 2465-2466. 2467-2468. 2469-2470. 2471-2472. 2473-2474. 2475-2476. 2477-2478. 2479-2480. 2481-2482. 2483-2484. 2485-2486. 2487-2488. 2489-2490. 2491-2492. 2493-2494. 2495-2496. 2497-2498. 2499-2500. 2501-2502. 2503-2504. 2505-2506. 2507-2508. 2509-2510. 2511-2512. 2513-2514. 2515-2516. 2517-2518. 2519-2520. 2521-2522. 2523-2524. 2525-2526. 2527-2528. 2529-2530. 2531-2532. 2533-2534. 2535-2536. 2537-2538. 2539-2540. 2541-2542. 2543-2544. 2545-2546. 2547-2548. 2549-2550. 2551-2552. 2553-2554. 2555-2556. 2557-2558. 2559-2560. 2561-2562. 2563-2564. 2565-2566. 2567-2568. 2569-2570. 2571-2572. 2573-2574. 2575-2576. 2577-2578. 2579-2580. 2581-2582. 2583-2584. 2585-2586. 2587-2588. 2589-2590. 2591-2592. 2593-2594. 2595-2596. 2597-2598. 2599-2600. 2601-2602. 2603-2604. 2605-2606. 2607-2608. 2609-2610. 2611-2612. 2613-2614. 2615-2616. 2617-2618. 2619-2620. 2621-2622. 2623-2624. 26

EADDEM DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

De duobus cæcis in egressu ab Iericho sanatis.

MATT. XX.

Et egredientibus illis ab Iericho,
secuta est eum turba multa.
Et ecce, duo cæci sedentes secus
viam
audierunt quia IESVS transiret,
& clamauerunt dicentes;
Domine, miserere nostri fili David.
Turba autem increpabat eos, ut tacerent.
At illi magis clamabant, dicentes,
Domine, miserere nostri fili David.
Et stetit IESVS, & vocauit eos,

& ait;
Quid vultis ut faciam vobis?
dicunt illi;
Domine, ut aperiantur oculi nostri.
Misertus autem eorum IESVS te-
gigit oculos eorum,

& confestim viderunt,
& secuti sunt eum.

MARC. X.

Et proficiscente eo de Iericho, & discipulis eius,
& plurima multitudine,
filius Timei Bartimæus cæcus se-
debat iuxta viam mendicans.

Qui cum audisset, quia IESVS Nazarenus est,
cepit clamare, & dicere;
IESV fili David miserere mei.

& comminabantur illi multi ut taceret.

At ille multo magis clamabat,

Fili David miserere mei.

Et stans IESVS præcepit illum vocari:

& vocant cæcum, dicentes ei;

Animequior esto, surge, vocat te.

Qui proiecito vestimento suo, exiliens
venit ad eum.

Et respondens IESVS, dixit illi,

Quid tibi vis faciam?

Cæcus autem dixit ei;

Rabboni, ut videam.

IESVS autem ait illi;

Vade, fides tua te saluum fecit.

Et confestim vidit,

& sequebatur eum in via.

ADNOTATIO.

seph. l. de bell. ad. eda de t. sanc. en. 34. Par. **A.** Iericho urbs opulenta, palmarum & balsa-
mi copiosè ferax, ab Hierosolymis xix. mil-
liarijs ad Orientem in planitie sita, sex ab Ior-
dane; quam appellant sacræ literæ ciuitatem pal-
marum. Huic urbi cum appropinquaret IESVS
veniens ex Ephrem, cæcum sanauit.

B. Turba hominum quæ IESVM præcedit.

C. Turba sequens. Præcedentium considera
feruorem, sequentium animi deuotionem & mo-
destiam.

D. Cæcus iuxta viam sedens primùm quidem
stipem emendicat, dein sentiens turbam præ-
tereuntium, interrogat quidnā illud esset, animo
iam interiùs à Christo commotus. Vbi verò audit
IESVM esse Nazarenum qui transiret, exit a-
nimus ille in inuocationem, & clamat cæcus;
IESV fili David miserere mei. Increpabant il-
lum priores, at illi tãto magis clamabat; IESV
fili David miserere mei.

E. Consistit IESVS ad miserabilem cæci

clamorem, iubet illum ad se adduci.

F. Adducitur cæcus, prouoluitur in genua ad
IESVM, audit suauissima illa verba; Quid
tibi vis faciam? Quibus verbis offert volunta-
tem suam IESVS, cæci allicit diuinitus. Sanan-
tur ad Christi verbum cæci interni simul & ex-
terni oculi, sequitur Christum magnificans
Deum.

G. Dat Deo laudem plebs vniuersa. Ceterùm
egrediente IESV è Iericho duos cæcos sanatos
tradit Mattheus, quorum alterum celebriorem
recenset Marcus. Porrò quem non moueat huius
cæci illuminatio utrorumque oculorum antequàm
egrederetur IESVS Iericho, duorum item cæ-
corum postquam est egressus, tum Zacchei inter-
norum oculorum dum transit per urbem? Quem
non excitet ad lucem oculorum interiorum desi-
derandam instant, ac confidenter petendam?
O rem admirabilem. Lumen conscientie accipit
publicanus, tribus cæcis datur uterque visus.

Cum

Cum tam paucis recitent Euangelistæ particulatim cæcis visum dedisse Christum (tres enim narrat Mattheus ante hos, Marcus unum, Lucas nullum, unum præterea Ioannes, & varijs quidem temporibus) hic vno die tres, atque etiã quatuor, si tribus adiungas Zacchæum, illuminantur.

Cur autem cæci illuminantur ab Iericho ascendente Hierosolymam ad crucem & mortem IESV? Cur præterea ascendebat per Iericho, qui alia via poterat? Magnum est mysterium in descensu ad Iericho & ex ea ascensu, magnum in cæcorum illuminatione. Descendit primus homo ab Hierusalem, hoc est ex sua pacis visione & paradiso, & descendit à iustitia Dei per peccatū. Eccl. 10. Hinc initium superbiæ & omnis peccati provenit. Hic à Deo discessus semper est ad Iericho, hoc est ad mutabilitatem omnem. Incurrit igitur primus homo in hoc recessu à Deo, in omnes pœnas tum animi tum corporis. Apostatauit prius à Deo Sathan, & in graviores Ierichunta incidit, in graviores pœnas, & eas quidem insana- biles, quia & eius peccatum fuit absque ullo remedio; peccavit enim intermino viæ suæ. At verò homo in initio viæ suæ peccavit, neque desperatus fuit eius discessus ab Hierusalem, sed cum descendens vulneratus esset atrociter, transiens reperit illum Samaritanus ille, æternus custos & Saluator filius Dei. Qui & ipse egressus ab Hierusalem, à lumine infinito & pace immensi æterni patris, venit in Iericho, in similitudinem carnis peccati, factus verus homo quemadmodū nos, & verè nostras pœnas assumpsit, quæ naturā

humanam totam consequuntur propter peccatū, passibilitatem, famem, sitim, alterationē, mortem, & alia huiusmodi; tum animæ nostræ passionēs, non quæ eius animum perturbarent, sed quæ affligerent.

Hæc est Iericho Christi IESV, per quam tamen medicinam attulit caelestem mortalibus. Sed quo pacto? Ascendit per Iericho rursum Hierosolymam, quod facere non potuit Adam, hoc est per durissimas pœnas, crucem & mortem, in caelestem Hierusalem: quo ascensu omnia ad seipsum traxit, & sanavit omnia vulnera nostra, omnia peccata, quod in ipso fuit, si nos gratiæ nō desimus, dimisit. Hoc est mysterium descensus à Hierosolyma ad Iericho, & à Iericho Hierosolymam ascensus.

Sed quid est quod hic tres aut quatuor, paulo post in templo illuminantur cæci omnes? Ascendebat IESVS ad passionem & crucem Hierosolymis subeundam: voluit ergo significare lumine caelesti opus esse ad meditationem crucis & passionis suæ, & fructum eius percipiendum. Lumen gratiæ, fidei, virtutum, esse obsidendā prius Iericho, & expugnandam. Hæc sunt tubæ, hic repetitus circuitus, hæc vociferatio; illam vim voluit nos adducere Christus ad muros nostræ Iericho subvertendos, illud lumen ad tenebras Ierichuntis depellendas: & illud præterea, ut eversa Iericho, Zacchæum, id est mundum cor ex hac expugnatione reportemus. Sic & ascendemus Hierusalem, & omnem mentis illuminationem assequemur.

MEDITATIO.

ADeste omnes quotquot luce orationis, & rerum spiritualium cognitione estis destituti, audite Euangelicum cæcunt, aperientur oculi cordis vestri. Doce nos cæce sancte. Audite igitur o boni, quæ ego vos doceo ex ijs quæ mihi diuina virtute obtigerūt. Primum quidem posse vos videre veram lucem credite; non videre tamen id simul profiteri. Cæci vobis estote, dein ope Ecclesiæ vos egere sentite, obsidere verò eos qui in Ecclesia viam tenent iustitiæ, & à quibus spiritualiter iuvari possitis; ab his petite suppetias sollicitè, & quod vobis dederint consilij, illud accipite, eo utimini. In hoc exercitio si perseveretis, fiet ut audiat Christi mysterium in Ecclesia sua. Alij enim eum præcedunt, non sequuntur, non imitantur: alij hæc omnia faciunt. Christus verò hos ducit ad pacis visio-

nem, ad mentis illustrationem, ad Crucis sensum, & vitæ perfectionem. Cum igitur ad hæc aures vestræ aperientur, clamate ad IESVM filium omnipotentis Dei, eius misericordiam implorate, nec vos remorentur vestræ imperfectiones, vel alia incurrentia impedimenta: contra potius ex horum occasione vehementius clamate, deuotius orate, diligentius operibus pijs incumbite; subsistet ad vos diuinā virtus, efficaciam dabit ijs qui pro vobis orant, vestræ item pietati; ad eum adducemini, dulcissimam eius vocem audietis vos excitantem ad veram orationem: respondebitis singuli; audio quidem te, sentio tua mysteria, sed Domine non video, lux mihi deest celestis, eam peto o lux infinita. Intelligo benigne IESV, respicio latum lucis tuæ radii: te sequar, te laudabo in æternum.

IN PV.

PURIFICATIO.

Luc. i. Anno i.

8
xx



- A. Templum cum atrij.
 B. Simeon venit in templum.
 C. Anna prophetissa prodit.
 D. Ad introitum secundi atrij, procedunt
 obviam Christo, Mariae, & Ioseph.
 E. Incipit Anna pijs hominibus de Christo
 loqui.
 F.G.H. Procedunt versus sanctuarium, &

- atrium Sacerdotum.
 I. Perueniunt omnes ad portam atrij pri-
 mi. Hinc Maria & Ioseph, illinc
 Sacerdotes et Levitae. Fiant oblationes.
 K. Hic rursus confitetur Domino Anna,
 & de Christo loquitur.
 L. Virgo Mater cum Puer, & Ioseph in
 Galilaam reuertitur.

1.

1. 1000

[Faint, illegible handwritten text]

1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

IN PURIFICATIONE BEATÆ MARIAE VIRGINIS.

LVCAE II. ANNO I.

In xx. imaginem adnotatiuncula.

xx.

8.

A. Templum cum atrijs.

B. Simeon venit in templum.

C. Anna Prophetissa produ.

D. Ad introitum secundi atrij procedunt obuiā Chri-
sto, Maria, & Ioseph.

E. Incipit Anna pijs hominibus de Christo loqui.

F. G. H. Procedunt versus sanctuarium & atrium
Sacerdotum.

I. Perueniunt omnes ad portam atrij primi, hinc Ma-
ria & Ioseph, illinc Sacerdotes & Leuita, sunt
oblationes.

K. Hic rursus confitetur Domino Anna, & de Chri-
sto loquitur.

L. Virgo Mater cum puero & Ioseph in Galilæam
reuertitur.

EVANGELIUM MISSÆ:

LVCAE II.

ET postquā impleti sunt dies purgationis eius secundū legē Moysi, tulerunt illum in ^a Hierusalē, vt sisterent eum Dño, (sicut scriptū est in lege Domini; quia omne masculinū adaperiens vuluā sanctum Dño vocabitur.) Et vt darent hostiā secundū quod dictum est in lege Dñi, par turturum, aut duos pullos columbarū. Et ecce, homo erat in Hierusalē cui nomen ^b Simeon; & homo iste iustus & timoratus, expectans cōsolationē Israēl; & Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat à Spiritu sancto, nō visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templū. Et cum ^d inducerent puerum IESVM parentēs eius, vt ⁱ facerent secundum consuetudinē legis pro eo; & ipse accepit eum in vlnas suas, & benedixit Deum, & dixit;

Nunc dimittis seruum tuū Domine, secundū verbum tuū in pace.

Quia viderunt oculi mei salutare tuum,

Quod paraisti ante faciem omnium populorum:

Lumen ad reuelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Israēl.

Et erāt pater eius & mater eius mirātes super his quæ dicebātur de illo. Et benedixit illis Simeō, & dixit ad Mariā matrē eius; Ecce positus est hic in ruinā & in resurrectionē multorū in Israēl, & in signū cui cōtradiceretur; & tuā ipsius animā pertransibit gladius, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat ^c Anna Prophetissa filia Phanuel, de tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, & vixerat cum viro suo annis septē à virginitate sua, & hæc vidua vsq; ad annos octoginta quatuor: quæ nō discedebat de templo, ieiunijs & obsecrationibus seruies nocte ac die. Et hæc ipsa hora superueniens, ^e cōfitebatur ^k Domino, & loquebatur de illo omnibus qui expectabāt redemptionem Israēl. Et vt ^{fg} ^h perfecerunt omnia secundum legem Domini, ⁱ reuerfi sunt in Galilæam, in ciuitatem suam Nazareth.

ADNO-

A. Templum, quo venit Ioseph cum Maria matre Virgine & filio IESV, ut purificationis legem impleret celestis Puerpera, si-
 Leu. 12. mul ut redimeretur puer IESVS iuxta more,
 Exod. 13. tanquam primogenitus, etiamsi lege neuter te-
 Num. 8. & 18. neretur. Complectitur autem templum ipsa etiam atria.

B. Simeon iustus & timoratus, venerabilis senex, Spiritu Dei incitatus venit in Templum.

C. Anna præterea vidua, vel ab exedra sua, vel ab ostio tabernaculi ubi orabat, eodem Spiritus instinctu procedit ut Christo occurrat.

D. Ad primum introitum in templum fit obuiam venientibus exultans spiritu Simeon. Accedit Anna, sistit gradum Maria virgo Mater gestans in sinu filium Dominum, consistit & Iosephus, complentur omnes diuina cordis claritate; vicissim se agnoscunt antea ignoti, salutant modestissimè. Inclinat ex sinu matris ad Simeonem leto vultu IESVS puer, commouentur interiora Simeonis, illum in vultu excipit, augetur cordis eius alacritas, & splendor diuinae lucis; benedicit & celebrat diuinam in se benignitatem, felicissimum item nuncium gentibus affert; nec his contentus, benedicit Ioseph & Marie, laudis videlicet predicatione. Huius verò cor perstringit predicatione Passionis Christi.

E. Anna item ipsa ihs qui, quasi ad nouæ rei miraculum, conueniebant bonæ voluntatis hominibus, atque in spe aduentus Christi erectis predicat Dei benignitatem, & aduentus Christi mysterium.

F. G. H. Hinc procedunt omnes versus sanctuarii primum, ubi erat altare holocausti. Anteeuntem Simeonem spectabilem senem, puerum Deum brachiis gestantem contemplare; concipe quid operetur IESVS eius cordi adherens: sequitur Ioseph, consequitur virgo Mater & Anna, & alij pii Israëlites; admirantur Sacerdotes celebritatem oblationis, reuerentur etiam senis Simeonis & Anne presentiam; venerant enim ad ianuam sui atrij, ubi solebant accipere oblationes ad altare offerendas.

I. Perueniunt ad ianuam & Sacerdotes, of-

fert Maria per Simeonem Sacerdoti ad altare offerendum puerum IESVM, recipitur oblatio, redimitur Dominator hominum & Angelorum, terrarum, calorumque, quinque siclis, id est viginti drachmis, ut primogenitus; quasi à morte redimeretur. Hos quinque siclos numerat Ioseph Sacerdoti, Maria verò ex canistro alteri item Sacerdoti duas columbas, ut ex paupertate offert: nam quod aurum erat à Magis oblatum Regi puero IESV, in pauperes erogauerant, & ad suam tenuitatem hilariter & consulto redierant. Non tenebatur autem purificationis lege Maria mater, ut nec filius IESVS redemptionis illius, vel oblationis. Nam neque illa suscepto semine primogenitum genuerat, sed diuina Spiritus sancti obumbratione atque operatione, & fuerat factus sua voluntate sub lege Christus, ut eos qui sub lege erant redimeret. Ex abundantia enim perfectionis illa quibus non obligabantur explebant.

K. Hic etiam confitebatur Anna Domino, & loquebatur de Christo omnibus qui expectabant redemptionem Israël. Illud autem hoc loco admiratione dignum, quo pacto nihil in tanta celebritate ac predicatione Christi, nec Herodes Rex, nec ij qui regnum vel regiam urbem eius nomine gubernabant (siquidem Herodes Romam disceperat, citatus in iudicium ad Cæsarem Augustum) mouerint, vel clam, vel aperta vi, vel ausi fuerint in IESVM. Illud cerè fuit quod voluit Christus, nihilque in se tunc vel Demonibus, vel hominibus permisit.

L. Cum omnia secundum legem summa cum animorum consolatione perfecissent, ac Simeonis & Annæ, & aliorum cordi omni suauitate repleisset IESVS, & illis lato vultu extensi dextra benedixisset, reuersi sunt in Galileam ad ciuitatem suam Nazareth, eo scilicet iter ingressi. In itinere tamè admonitus ab Angelo reflexit iter, & fugit in Aegyptum Ioseph cum Maria matre virgine & puero IESV. Vel planè Hierosolymis fugerunt in Aegyptum, ut intellexit Matth. & ab Aegypto in Galileam rediisse intelligit Lucas, ut Matth.

Non potuit Imago exprimere distinctionem atriorum maiorem, nec eorum ornamenta: sat nunc esto quod designatum est.

FERIA IIII. CINERVM.

De ieiunio.

Matth. vi. Anno xxxi.

21

xxi



- A. Sedens IESVS in monte Thabor, docet discipulos.
B. Hypocrita, exterminata facie ostentat ieiunium, cuius caput obsidet dæmon.

- C. Alter homo hilari facie, & animo candido ieiunans, cuius capiti Angelus imminet.
D. Ciuitas, vbi hæc solent notari.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR
LENOX
TILDEN

DEPT. OF
CULTURE



THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN
DEPT. OF CULTURE
100 N. 4TH ST. N.Y.C.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN
DEPT. OF CULTURE
100 N. 4TH ST. N.Y.C.

MEDITATIO.

Mat. 4. 3. Cor. 5. **E**Ras tu quidem magne IESV, Dominus sabbathi & legis, sed tamē factus es sub lege, factus es maledictum, factus es peccatum, ut nostra tolleres peccata. O ineffabiles Dei nostri miserationes? Quid igitur mirum si nunc legem imples, eamque impleri etiam à Matre vis, qua nō tenebamini? Redimeris tu quasi à morte quinque siclis, Mater duobus pullis columbarum quasi purificatur. Non fuit illa tui redemptio, etiam si fuit tuum meritum, sed nostri: non Matris illa purificatio, etiam si & hæc Matris meritum; sed nobis

etiam ab ipsa in te & per te applicata. Euge facte Puer, quos sanguine tuo redemisti purifica nos, ut Simeonem imitari te in vlnas cordis nostri recipiamus, ad pectus, & ad interiora cordis te foueamus & imprimamus. Hinc caeleste illud tuæ diuinitatis lumen menti nostræ infēretur, reuelabuntur tenebræ nostræ, te videbimus, te fruemur, quæ in mundo sunt omnia nobis præ te sordescunt, ad te aspirabimus, dimitti ex hoc carcere desiderabimus, & tecum esse quando tu voles suavissime IESV.

FERIA QVARTA CINERVVM.
DE IEIVNIO.

MATTH. VI.

ANNO XXXI.

In xxi. imaginem adnotatiuncula.

xxj.

21.

A. Sedens IESVS in monte Thabor docet discipulos
B. Hypocrita exterminata facie ostendit ieiunium,
cuius caput obsidet Damon.

C. Alter homo hilari facie & candido animo ieiunans,
cuius capiti Angelus imminet.
D. Civitas, ubi hæc solent notari.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VI.

IN illo tempore dixit IESVS discipulis suis; Cum ieiunatis, nolite fieri sicut^b hypocritæ tristes: exterminant enim facies suas, ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu^c autem cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam lava; ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri tuo qui est in abscondito, & Pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

ADNOTATIO.

August. A. In monte Thabor sedens Christus docet Apostolos plurima præclarissime; hoc evangelio de perfectione ieiunij eximiam doctrinam.
b. 2. Certum est montem hunc Oliueti non esse, sed in Galilæa, vel Thabor, vel alium excelsum montem.
Chrysos. Ita enim scribit Hieronimus; Excelsus porro mons nullus est circa Capharnaum. Est alioqui valde consentaneum in monte celebri illum sermonem à Christo habitum, qui quod ad optimos mores pertinet, perfectum vite Christianæ con-

tinet modum, & omnibus præceptis quibus Chri in monte stiana vita informatur est consummatus. Ut cap. 1. idem mons sit, in quo pernoctans Christus in oratione Dei, mane elegit duodecim ex discipulis, quos vocavit Apostolos, ut eos mitteret ad prædicandum, ubi dedit eis potestatem signa faciendi, & eos docuit illum sermonem excellentissimum: unde descendit, & in loco campestri eadē ferē dixit ad multitudinem copiosam ab omni Iudæa, & Hierusalem, & trans Iordanem, & Ga-
Mat. 4. lileæ,
G

Luc. 6.

lilæ, & Decapoli, & maritima, & Tyri, & Sidonis; qua frequentia nullam habuit maiorem Christus in concione, si ad nationum numerum spectes. Vt idem sit mons in quo transfiguratus fuit Christus postea, & ubi doctrinam hanc, & uniuersum Euangelium vox diserta Patris æterni confirmauit. Idem in quo omnibus Apostolis apparuit, & dixit; Data est mihi potestas in celo & in terra: euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Hunc montem prædicat Petrus Apostolus sanctum. Quis igitur est qui non potius hunc montem, in quo illum habuit Christus diuinum sermonem, quam alium incertum dicat, præsertim cum hunc nominet Hieronymus, & alium nesciat? Qui si fuisset iuxta Capharnaum alius, illum, ut est verisimile, non ignorasset Hieronymus, ut qui tam sciebat accuratè omnia loca in quibus insigne aliquod opus designauerat Christus.

In Psal.

88.

Lib. de

loc. sanc.

In ca. 5.

Osee.

Cap. 5.

Adde quòd significatio nominis cõuenit mysterio doctrine que in eo monte tradita est. Nam est Thabor adueniens lumen, non solum Augu-
stino & Bedæ, sed Hieronymo etiã, quod etymon indicat. Venit enim Ecclesiæ lumen diuinæ sapientie de Thabor, quam designasse videtur Osee Propheta. Nam ubi prædicans peruersitatē doctrine Sacerdotum, & domus Israël ac Regis, meminit Thabor; Ego, inquit, eruditor omnium eorum, quos scilicet vos vestra doctrina subuer-

titis. Iam quòd quidam dicunt vicinum montem Capharnaum; nulla ratio ut dicamus cogit. Nam quam præcipuè adducit, IESVM intrasse è monte Capharnaum, non est necesse è vestigio intrasse, & Thabor distat à mari Galilæe non longè.

B. Homine hypocritã cõsidera, obscurata facie & confecta, immutato vultu, cultu corporis ad ambitiosam ostentationē ieiunij adornato; hæc enim erat simulatio Iudeorum. Nam cum dicant esse ieiunium ostensionem afflictionis, & substantiæ viriumque euacuationem, iactabant hoc illi vultus & corporis exterminatione, & naturæ suæ deiectione. Huic imminet pessimus Dæmon, vnguibus exertis ut illum perdat.

C. Alium hominem contemplare, simplici ac puro animo ieiunantem, uncto capite, loto vultu, nitido atque hilari aspectu, candorem animi & sinceritatem præ se ferentem. Virtus enim lucem habet, & natiuam animi hilaritatē, aperta omnia, clara, generosa: cõtra in vitio tenebræ sunt, animi mæstitia, obscura omnia & abiecta.

Nam etiam si peruersi homines exultare videantur in rebus pessimis; non est illa exultatio animi, non mentis, non spiritus; sed carnis, sensuum, ventris. Capiti verò illius imminet Angelus tutelarior, de eius perfectione exultans, ac palmam ieiunij Deo offerens.

D. Ciuitas designatur, ubi hæc contingere possunt.

MEDITATIO.

Luc. 10.

In cilicio, in cinere etiam cordis nostri poenitentiam agamus fratres, & ieiunij perfectionem sectemur: primum quidē nihil plus cibi in prandio sumentes quam alijs diebus solemus, si non minùs; nec ad vesperum, nisi ne noceat potus necessarius, quicquam sumamus: deit potus eo die, cibus non abundet. Vulgaratam ieiunij rationem atque imperfectionem ne amemus. Neque verò ad gloriam apud homines, vel ex illo ieiunio, vel ex eo quo abstinere à peccatis debemus, appetamus, malis artibus nostra opera exterius commendantes: sed hilari, mudo, ac simplici corde hæc etiam ieiunia Deo offeramus: reponet nobis cum alia singularia dona, tum vitam æ-

ternam benignus IESVS.

Porro his ieiunijs non debemus esse contenti, sed ab illis præterea omnibus rebus ieiunemus, quæ etiam si malæ non sint, possunt tamen nobis aliquam mentis impuritatem affricare. Alia gustatui cordis nostri non sint grata, quàm quæ ad perfectionem nos promouere possint. In his etiam ieiunij modestiam exerceamus, si quid nobis secretioris gratiæ concedat Christus, ut abstineamus ab ostentatione; ne per vanitatem nostram margaritam amittamus: sed dicamus potius; Dilectus meus mihi, & ego illi; gratias Deo a gentes cum omni cordis nostri humilitate.

EADEM

E A D E M F E R I A .

De thesaurizatione.

Matth. vi.

Anno xxxi.

22

xxij



A. In monte Thabor docet IESVS
Apos. tolos.

B. Auarum hominem, auro & diuitijs in-
cubantem in terra, daemon exagitat.

C. Fures effodiunt, & furantur.

D. Vir excellenti animi pietate caelum spec-
tat; ibi uiuit, ibi contemplatur.

E. Alter opera misericordiae exercet; vtrumq;
regit Angelus thesaurizantem in caelo.

F. Thesauri in caelo coram Deo reponuntur.

F E R I A V. P O S T C I N E R E S

Imaginem v. feria quare in Dominica iij. post Epiphaniam 27.



E A D E M F E R I A :

De thesaurizatione.

MATTH. VI. ANNŌ. XXXI.

In xxj. imaginem adnotatiuncula.

xxj.

22.

- A. In monte Thabor docet IESVS Apostolos. *uit, ibi contemplatur.*
 B. Auarum hominem, auro & diuitijs incubantem in terra Damon exagitat. E. Alter opera misericordia exercet ; utrumque regit Angelus thesaurizantem in calo.
 C. Fures effodiunt & furantur. F. Thesauri in calo coram Deo reponuntur.
 D. Vir excellenti animi pietate calum spectat , ibi vi-

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. VI.

Nolite^b thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi ærugo & tinea demolitur ; & vbi^c fures effodiūt & furantur. ^d Theaurizate autem vobis thesauros in^e celo, vbi nec ærugo nec tinea demolitur ; & vbi fures non effodiunt nec furantur. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.

ADNOTATIO.

A. **T**habor mons, vbi sedens IESVS docet discipulos.

B. Avarus & sordidus homo, auro & diuitijs immoriens, vide ut thesaurizet sibi in terra, ut condat thesauros, pretiosam vestem, aurū, argentum, gemmas, vasa materia & artificio eximia, Damone caput eius obsidente & mentē. Nam ille thesaurizare dicitur in terra, qui maiores quā pro status sui, vel necessitate, vel decentia congregat opes & abscondit, (id enim subindicat, & Hebraicē, & Grecē thesaurus) neque ad ullum honestum usum applicat, nisi ut animum auaritia corruptum alat luculentē in suam perniciem. Quod si qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem & laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia quæ mergunt homines in interitum & perditionem, quid illis obueniet qui deprauato animo volunt thesaurizare? Tum, si diuites tam est difficile intrare in regnū celorum, quæ pœna sufficiens erit ad tantam thesaurizantium prauitatem? Hinc intelligimus diuinam esse Christi doctrinam, ut in celorum, non terræ thesauros congregandos incumbamus; tum propter illorum perpetuitatem & Dei gloriam, tum propter nostræ mentis, voluntatis, spi-

ritus nostri & carnis cælestem felicitatem. Sed quo pacto hos thesauros conficiemus? Citra perfectionem si velimus consistere, diuitiæ si affluant ne cor apponamus, sed simus pauperes spiritu, etiam si externis copijs abundemus. Deinde, ut eleemosynæ erogandæ ex sincero animo simus studiosissimi: alioqui nolimus fieri diuites, propter pericula tum acquisitionis diuitiarum, tum usus. Deniq; omni ium operum meritis thesaurum in calo conficiamus. Quod si ad perfectionem contendendi sit animus, accipiamus Christi consiliū; vendimus omnia quæ habemus & demus pauperibus, & thesaurum in calo reperiemus, & certiore, & vberiore; quod docuit, quod promisit, ad quod vocauit Christus.

C. Fures effodiunt omnia & furantur. Potes tinea demolientes ad pretiosam vestē, ad præclara vasa æruginem assingere, quæ imago non potuit exprimere. Itaque quæ Damone instigante coparauit miser avarus, illa eodem procurante fures diripiunt; & non solum auro non sunt usui, sed in maiorem, & corporis, & animi afflictionem conuertuntur. Potes meditari eas diuitias in inferno duriter cruciare miserrimum hominem.

D. Vir excellenti animi nobilitate, & verè Christiana, qui terrenas omnes diuitias & opes contemnens, totus in calum inhiat ac suspirat: ibi est, ibi contemplatur caelestia, ibi cum Christo & Sanctis vivit, ibi suos thesauros reponit.

E. Alius item, qui opera omnia misericordia exercens, & vitam agens actiuam, similiter

in calo thesaurizat, operosè tamen. Vtriq; vide cohortatorem Angelum assistentem.

F. In calis coram diuinitate & Angelis thesauri reponuntur ab utroque: è terra enim in calo collocantur bona piorum opera, & vitam æternam pariunt.

Quæ præterea depinguntur, ad decorem picturæ spectant, non sunt ad Euangelij doctrinam necessaria.

MEDITATIO.

EXstirpare è cordibus nostris omnem inanem gloriam benignissimè insistit Christus, & operum inferere perfectionem: quod & in ieiunio fecit, & in elemosyna proximo Euangelio faciet. Simul ostendit quo pacto fiant meritoria opera nostra æternæ felicitatis. Idem postea in orationis & merito, & impetratione ostendit. Animaduertite porro fratres, occinere odiofissimè cornu suo, hoc est superbiæ & inanis gloriæ, Dæmonem bonis nostris operibus, non solum malis. Attendite cautè nè illi accinatis. Tubam humilitatis Christi, & sanctæ simplicitatis audiamus. Et primum cor nostrum obtineamus ab omni vanitate purum, gloriemur verò de nostris infirmitatibus, ea nostra sit gloria: hoc est ignauia, cōfusione, & miseriæ nostræ confessio & sensus. Nostra bona opera ex Deo esse per Christum agnoscamus; illa ad Dei gloriam & Christi referamus. In his quò magis Deū laudabimus, eò maiore nostrā vilitatē & videbimus & profitebimur. Illud præterea sentiamus in Christo, esse nostra bona opera

ex diuina gratia, quæ est virtutis infinitæ efficacia; nostrā autem cooperationem, etiam si verè sit, verè apud Deum illa mereamur; in virtute tamen gratiæ infinitæ ita contineri, vt à nobis explicari vix possit, iactari nec debeat nec possit. Ceterum quod de thesaurizatione addit Christus in Euangelio, summam habet suauitatem & vim, & singularem dignitatem operum ostendit. Itaque intelligimus non solum nos posse mereri coram Deo per opera nostrā in Christo, sed etiam caelestem thesaurum reponere, & in inmensa Dei & infinita bonitatis eius abyssō recondere. At scis tu Christe IESV, quoduis meritum nostrum esse thesaurum in calo, quid ergo nos ad thesaurum inuitas meritorum? Volo vos continenter augere merita vestra; quòd facietis, si in terra nolitis thesaurizare, sed cor vestrum in thesauro & merito meo reponatis & gratia, vnde ad caelestem thesaurum vehementiori indies studio contendatis, & vberiore prouentu.

Pro feria v. post Cineres repetatur idem Euangelium, adnotatio & meditatio, c. 4. e supra Dominica iij. post Epiphaniam. xij. pag. 47. c. 50.

FERIA VI. POST CINERES.

De dilectione inimici.

MATTH. V. LVC. VI. ANNO XXXI.

In xxij. imaginem adnotatiuncula.

xxij.

20.

A. IESVS docens in monte Thabor.

B. Significatur conciones quibus Iudæi suas traditiones proponebant.

C. Homo qui pro ijs orat à quibus persecutionem patitur & calumniam.

D. Homo quem auersatur inimicus, cum tamen hūc benignè ille accipiat & benivolè.

E. Homo vanus, qui varijs artibus ad ambitionē venditat elemosynam.

F. Pauperes elemosynam accipientes.

G. Spectatur undiq; vanissima elemosyna.

H. Alter vir pius, qui occultè dat elemosynam.

F. Sol & pluuia, quibus Deus bonis & malis benefacit.

E V A N-

FERIA VI. POST CINERES.

De dilectione inimici.

Matt. v. Luc. vi.

Anno xxxi.

20

xxij



- A. IESVS docens in monte Thabor.
 B. Significantur conciones, quibus Iudæi
 suas traditiones proponebant.
 C. Homo qui pro ijs orat, à quibus perse-
 cutionem patitur, & calumniam.
 D. Homo, quem auersatur inimicus; cum tamen
 hunc benigne ille accipiat, et beneuole.

- E. Homo varius, qui varijs artibus ad ambi-
 tionem venditat eleemosynam.
 F. Pauperes eleemosynam accipientes.
 G. Spectatur vndique variissima eleemosyna.
 H. Alter vir pius, qui occulte dat eleemosynam.
 I. Sol, & pluuia, quibus Deus bonis, &
 malis benefacit.

27404 1959 11 11 1961

1910-1911

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

1. The first part of the paper is devoted to a review of the literature on the topic. It starts with a general introduction to the subject, followed by a detailed discussion of the various methods used in the field. The author then presents a critical analysis of the existing research, highlighting the strengths and weaknesses of different approaches.

[illegible]

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. V.

LVC. VI.

A Vdistis^a quia^b dictum est; Dili-
ges proximum tuum, & odio ha-
bebis inimicum tuum.

Ego autem dico vobis;

^f Diligite inimicos vestros, benefacite
ijs qui oderunt vos, & ^e orate pro per-
sequentibus & calumniantibus vos, vt
sitis filij patris vestri qui in cælis est,
quiⁱ solem suum oriri facit super bo-
nos & malos, & pluit super iustos &
iniustos. Si enim diligitis eos qui vos
diligunt, quam mercedem habebitis?
nonnè & publicani hoc faciunt?

Et si salutaueritis fratres vestros tan-
tùm, quid amplius facitis? nonnè &
ethnici hoc faciunt?

sed vobis dico qui auditis,

*^a benedicite maledicentibus
vobis,*

quæ vobis est gratia?

*Nam & peccatores diligentes
se diligunt.*

*Et si bene feceritis his qui vobis
benefaciunt, quæ vobis est gratia?
si quid & peccatores hoc faciunt.
Et si mutuum dederitis iis à qui-
bus speratis recipere, quæ gratia
est vobis? Nam & peccatores pec-
catoribus sœnerantur, vt recipiât
æqualia.*

*Verumtamē diligite inimicos ve-
stro, benefacite, & mutuum date
nihil inde sperantes, & erit mer-
ces vestra multa, & eritis filij al-
tissimi: quia ipse benignus est su-
per ingratos & malos.*

Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater
vester cælestis perfectus est.

*Estote ergo misericordes, sicut &
pater vester misericors est.*

Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram^e ho-
minibus vt videamini ab eis, alioquin mercedem nō
habebitis apud Patrem vestrum qui in cælis est.

Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante
te, sicut^e hypocritæ faciunt in^f Synagogis & in vicis,
vt^h honorificentur ab hominibus.

Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.

Te autem faciente eleemosynam, nesciat^h sinistra tua
quid faciat dextera tua; vt sit eleemosyna tua in abs-
cōdito, & Pater tuus qui videt in abscōdito reddet tibi.

- A.** **T**abor mōs, ubi Christus docet discipulos.
- B.** Significantur conciones quibus suas traditiones populo proponebant Scribæ & Pharisæi. Erat autem hæc una ex peruersis traditionibus quibus resindebant verbum Dei propter suam doctrinam; Odio habebis inimicum tuum: nusquam enim è verbo Dei acceperant odio habendum inimicum. Illud audierant patres eorū, ut septem illas gentes ad interuersionem percuterent, nec inirent cum eis pactum, nec eorū misererentur, neque inirent cum eis coniugia. Audierant, ne facerent cum Ammonitis & Moabitibus pacem, nec quaererent eis bona cunctis diebus vitæ suæ in sempiternum. Audierant ut dederent nomen Amalech sub celo, & cauerent ne obliuiscerentur. Verum in his nihil ipsis odij aduersus inimicos præcipiebatur, sed ministri duntaxat Dei iudiciorum constituebatur; simul ne fœdus cum illis gentibus facerent in suam ruinam prouidebatur. Ad mandata igitur Dei explenda fideliter robur illis addebatur, ad bellum Domini fortiter gerendum, quod ut confidentius facere possent, imperauit illis Dominus ut audirent vocem Angeli principis, in quo erat nomē Dei; ita futurum ut inimicus esset ipse inimicis eorum, & affligentes eos affligeret. Nihil igitur hinc habebant Iudei, unde illam elicerent traditionem. Nihil ex eo quod dixit Deus; Diliges amicum sicut teipsum: nam si inde colligas esse odio habendum inimicum, similiter ex eo quod præcepit Deus, bouem errantem vel asinum inimici ad eum reducendum, conficies bouem aut asinum amici non reducendum: similiter efficies maledicendum audienti, & coram vidente ponendum offendiculum; quia præcipitur surdo nō esse maledicendum, & cæco non esse ponendum offendiculum. Sunt huiusmodi loca infinita, ex quibus nō licet ita colligere ut Iudei ex illo Leuitici. Et tamen quod est Hebraicè וְאֵן non propriè amicus est, sed vniuersalius significat; & hoc loco proximum vertit septuaginta, & Chal-
- Leui. 19.** hoc loco proximum vertit septuaginta, & Chal-
- Exo. 20.** deus interpret, tum latinus bis alibi in eodē cap.
- Dent. 5.** Quod ut non solum pro gente sua interpretari debuisse Hebræi, fuit quia eodem cap. prohi-

bet Deus ne fiat calumnia proximo: hoc verò de omni proximo, non de Iudaico solum necessariò intelligendum est, ut in decalogo, ubi ter repetitur וְאֵן, id est proximus; ne eius desideretur domus, ne uxor, ne seruus vel ancilla, ne bos vel asinus, ne quicquid illius sit. Omnia verò hæc de omni homine, non solum de Iudeo accipere nullus dubitare potuit. Quæ cum ita sint, peruersa fuit illa Iudeorum traditio: nam locus ille Leuitici vniuersaliter de omni homine fuit interpretandus. Quod si ita est, ut est, contra verbum Dei fuit elicere inimicum esse odio habendum, cum inimicum nemo possit deicere de communione proximi. Sapienter igitur & necessariò illorum errorem correxit Christus, & diuinæ perfectionis charitatis erga proximum docuit.

C. Homo cui cum alij maledicant & calumnientur, ipse tamen pro illis Deum orat.

D. Homo alius qui læto ac placido vultu inimicum conuenit, caput illi aperit comiter; ille tamen auersatur ac reijcit, odium spirans & iram.

E. Ambitiosus & vanus homo, qui venditat suam eleemosynam, vulgò tuba iubet intonari ut pauperes ad stipem conueniant accipiendam. Erogat ipse in medio foro, allicit etiam homines ad spectaculum.

F. Pauperes eleemosynam accipientes.

G. Undique toto foro è tectis & fenestris conueniens turba ad pompam vanissimæ eleemosynæ spectandam; Dæmon capiti hominis insidens eius mentem peruertit futilis gloriæ dementi ambitione, & facit ut æternam mercedem cum caduca illa commutet.

H. Alius est homo præterea qui occultè dat eleemosynam, ubi ab hominibus minimè videatur; manu dextera dat pauperi stipem, & sinistram in contrariam partem retrahit: quo significatur pura animi intentione esse eleemosynam erogandam, nihilque sinistra cupiditatis vel gloriæ querendum, sed in Deum omnia esse referenda sincere.

I. Sol & pluuia: hanc facit Deus descendere, illum oriri super iustos & iniustos.

MEDITATIO.

Verè pater noster es tu Domine Deus, infinita bonitas, infinita perfectio, immensa charitas; quò nobis arduum magis videtur tuam perfectionem imitari, & inimicos etiā

diligere. Erratis filij, vobis hoc difficile nō erit aut molestum si velitis. Filio meo fuit & difficile & molestum vobis hanc facultatem conficere, etiam si gratissimum; qui pro vobis inimicis

SABBATHO POST CINERES.

Ambulat super mare IESVS.

Matth. xiiij. Marc. vi. Ioan. vi. Anno xxxij.

44

xxiiij



- A. Multitudo deliberans de creando Rege IESV.
 B. Hoc cum sciret IESVS, primum praeire
 discipulos, & mare transmittere iubet.
 C. Secedit deinde solus in montem, vt oret.
 D. Mare Galilææ, siue Tiberiadis, siue Genesareth.
 E. Nauis in medio mari iactatur fluctibus,
 laborant remigando discipuli.
 F. IESVS ambulans super mare, nauim

- præterire velle se simulat.
 G. Perturbantur discipuli, & quasi ad phan:
 tasma exclamant.
 F. Dicit illis IESVS, Ego sum; nolite timere.
 H. Petrus, concedente IESV, defiliit in mare;
 titubans incipit mergi; eum IESVS à
 præsentis periculo eripit.
 I. Appellunt in terram Genesareth.



Handwritten text, likely a list or index, organized into two columns. The text is written in a cursive script and is mostly illegible due to fading. The left column contains approximately 10 lines of text, while the right column contains approximately 12 lines. The text appears to be organized into two distinct sections, one on the left and one on the right, separated by a vertical line.

inimicis acerbissimè mortuus est atque ignominiosissimè. Illum imitemini, & excelsas eius virtutes, & me eritis imitati : ille enim via est quæ ad me ducit. Induite Christum, & hunc crucifixum, & dulce erit vobis inimicos diligere. Benefacietis eis qui vos oderunt, orabitis pro persequentibus & calumniantibus vos. Est enim filij mei crux infinitus dilectionis inimicorum splendor. Incumbite in huius

amoris meditationem & praxim in omnibus Dei & vestris inimicis; modo proximi vestri sint, summa erga illos mansuetudine utimini. Dein quod bonum est in eis amate, Dei voluntatē de ipsis sectamini : mala verò quacunque ratione possitis ab illis depellite, virtutes illis procurete, ut ego in vobis feci, ac cōtinenter facio ; ita in illis vos curate & facite semper me authore.

SABBATO POST CINERES.

Ambulat super mare IESVS.

MATTH. XIII. MARC. VI. IOAN. VI. ANNO XXXII.

In xxiiij. imaginem adnotatiuncula.

xxiiij.

44.

- A. Multitudo deliberans de creando Rege IESV.
 B. Hoc cum sciret IESVS, primum præire discipulos, & mare transmittere iubet.
 C. Secedit deinde solus in montem ut oret.
 D. Mare Galilææ, siue Thyberiædis, siue Genesareth.
 E. Navis in medio mari iactatur fluctibus, laborant remigando discipuli.
 F. IESVS ambulans super mare, navim præterire

- velle se simulat.
 G. Perturbantur discipuli, & quasi ad phantasma exclamant.
 F. Dicit illis IESVS, Ego sum, nolite timere.
 H. Petrus concedente IESVS desiluit in mare, titubans incipit mergi, eum à presenti periculo eripit IESVS.
 I. Appellunt in terram Genesareth.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

Et statim iussit IESVS discipulos ascendere in naviculā

& præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas.

Et dimissa turba, ascendit in monte solus orare.

Vespere autem facto

solus erat ibi

ET statim^b coëgit discipulos suos ascendere navim,

ut præcederent eum trans fretū ad Bethsaidā, dum ipse dimitteret populum.

Et cum dimisisset eos, abiit in^c montem orare.

Et cum sero esset

erat navis in medio^d mari, & ipse solus in terra.

IESVS ergo cum cognovisset quia^a venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem;

^b fugit iterum in montem ipse solus.

Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad^d mare: & cum ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

*Nauicula autē in medio mari
e iactabatur fluctibus:*

*Quarta autem vigilia
noctis*

Et videntes eum

*et turbati sunt, dicentes quia
phantasma est;
& pre timore clamauerunt.*

*Statimque IESVS locutus est
eis, dicens;
habete fiduciam.*

*Respondens autem h Petrus
dixit: Domine si tu es, iube me
venire ad te super aquas. At
ipse ait: Veni. Et descendens
Petrus de nauicula ambula-
bat super aquā, ut veniret ad I E-
SVM. Videns verò ventum
validum, timuit: & cum cœ-
pisset mergi, clamauit dicens;
Domine saluum me fac. Et con-
tinuo IESVS extendens ma-
num apprehendit eum, & ait
illis: Modicæ fidei, quare dubi-
tastis?*

Et cum ascendisset in nauiculā,

Et videns eos e laborātes
in remigando (erat enim
ventus contrarius eis)
& circa quartam vigiliā
noctis venit ad eos f am-
bulans super mare;

& volebat præterire eos.
At illi vt viderunt eum
ambulātem supra mare,
s putauerunt phantasma
esse,

& s exclamarunt.
Omnes enim viderūt eū,
& conturbati sunt.
Et statim locutus est
cum eis: & f dixit eis;
Confidite,
ego sum, nolite timere.

Et ascendit ad illos in na-
uium,
& cessauit ventus.

*Et tenebræ iam factæ erant, &
non venerat ad eos IESVS.
Mare autem vento magno
flante e exurgebat.*

*Cum remigassent ergo quasi
stadia viginti quinque aut
triginta, f vident IESVM
ambulātem super mare,
& proximum naui fieri:*

s & timuerunt.

*Ille autem dicit
eis;*

*Voluerunt ergo eum accipere
in nauim,*

*& statim nauis fuit ad terram,
in quam ibant.*

Qui

MATT. XIII.

MARC. VI.

IOAN. VI.

*Qui autem in nauicula erant,
venerunt, & adorauerunt eū,
dicentes, Verè filius Dei es.*

in terram Genezar.

*Et cum cognouissent eum
viri loci illius,*

*miserunt in vniuersam
regionem illam,*

*& obtulerunt ei omnes male
habentes:*

& rogabant eum

*& quicumque tetigerunt, salui
facti sunt.*

Et plus magis intra se stu-
pebant, non enim intel-
lexerunt de panibus; erat
enim cor eorū obcæcatū.
Et cum trās fretassent, ve-
nerunt in terrā Geneza-
reth, & applicuerunt.
Cumque egressi essent
de naui, continuò cog-
nouerunt eum, &
percurrentes vniuersam
regionem illam,

cæperūt in grabatis eos
qui se male habebāt cir-
cumferre, vbi audiebant
eum esse.

Et quocunque introibat
in vicos, vel in villas, aut
ciuitates, in plateis po-
nebant infirmos, & de-
precabantur eum, vt vel
fimbriam vestimēti eius
tangerent: & quotquot
tangebant eum, salui
fiebant.

ADNOTATIO.

A. Multitudo, quam in deserto ex quinque
panibus & duobus piscibus saturauerat
IESVS, quasi consultans inter se de eo rapien-
do, & Rege creando.

B. Hoc cum sciret IESVS, primū iussit pla-
tine (id enim est quod dixit Matthæus, compulit,
& Marcus, cōgēit,) vt discipuli nauim conscen-
derent: & transmitterent, eumq; præcederent
versus Bethsaidim.

C. Dein scedit, atque adeo fugit in montem

solus vt oret, & turba cogitare de Regno desinat
& domum vnusquisq; reuertatur.

D. Mare Galilæe siue Thyberiadis, hoc est sta-
Egæ spp.
gnum Genezar, siue Genezareth, quod est mare l. 3. c. 26.
Chinereth, siue Cinereth; quod efficit Iordanis Ioseph.
fluminis nactus vallis amplitudinem. Eius est aqua l. 3. de
dulcis & salubris, piscium ferax varij generis, bel. Iud.
& singulari bonitate, amenis circumseptum op- ca. 18.
pidis; ad occidentem Capharnaō, Bethsaida, Ma- Plin. l. 5.
gdalo, Tyberiade, Tharichais; ad orientem Coro- cap. 15.
zaim,

zaim, Gamala, Iuliade, Hippo. Eius initium distat ab aquis Meron, siue lacu Samachonitide xxxv. miliaribus, à fontibus Ior & Dan lxxv. terminus abest ab Asphaltite centum, ab Hierosolymis xxxvi. Eius longitudo est xvi. passuum millium, latitudo sex. Hoc est sacrum illud mare & beatum, in quo nauigauit toties Christus IESVS, unde pisces comedit, aquam bibit, iuxta quod habitauit, super quod ambulauit, cuius tempestates & ventos sedauit.

E. Nauis in medio lacu vento contrario & vehementi, intumescente mari iactatur fluctibus, laborant discipuli in tenebris remigando, sunt res afflictæ; eò tamen peruenire contendebant quò iusserat IESVS, nec poterant.

F. IESVS pedibus iter faciens super mare, præ se fert velle Apostolorum nauim præterire.

G. Discipuli ad rem nouam timore corripiuntur, turbantur, exanimati exclamant.

F. IESVS autem benignè illos confirmat; Ego, inquit, sum, homo Deus, IESVS Christus, vester magister & Dominus, vobis bene cupiens & faciens; confidite, ne timeatis.

H. Sedatis omnium animis, ne vehementius, non ut nihil timerent, audaciùs quàm fortius procedit Petrus, signum tamè petit & securitatem præsentie Christi, ut ipse similiter pedibus super mare ambulet. Cum hoc concessisset IESVS, & Petrus in mare desilisset, & alij rei euentum suspensi expectarent, titubat Petri animus videns ventum seuientem, incipit mergi, tendit manus ad IESVM: clamat; Domine saluum me fac; clamant simul alij discipuli ex nauis: extensi manu eum apprehendit IESVS, & facit saluum. Conscendit uterque nauim, adorant omnes IESVM, profitentur filium Dei.

I. Appellunt post paulò in terrà Genezareth.

MEDITATIO.

IVbes tu quoque benignè IESV, postquàm nos doctrina tua & cibo cælesti refecisti, ut ad tuum imperium, tuis donis freti nauigemus cum præfectis Ecclesiæ in huius nauis, & ad terram viuentium, id est Capharnaû contendamus: subtrahis verò præsentem aliquândo spiritus consolationem. Vis nos nostras potentias exereere per tua dona, & nostri animi specimen dare: permittis verò ventum contrarium à Mundo, à Carne, à Dæmone excitari, & tenebras in nos effundi, exurgere mare, nauiculam etiam sinis iactari, vis nos remigando laborare. Difficilis scilicet est virtutis vsus. Oras tu interim pro nobis Patrem prolixiùs nunc, quam ea nocte fecisti, nec pateris nos grauiùs aut diutiùs laborare; venis ad nos laborantes, spiritus tui virtutem offers fluctibus tentationum superiorem. At nos te non agnoscimus bone IESV, virtutè

tuam præsentem, & mari nostro superiorem non patimur, non capimus, nostris perturbationibus occupati; sed expauescimus potius, quasi ad phantasma & spectrû: nihil enim timidiùs fidei imperfectione & imbecillitate. Esto nobis adiutor potens IESV, in opportunitatibus, in tribulatione; illumina tandem, & confirma corda nostra claro, forti, & dulci fidei tuæ spiritu. Verum cauendum nobis est fratres ne titubemus rursus ad tentationum insurgentium vehementiam; & qui tantummodo periclitabamur, mergi etiam incipiamus. Quod si accadat, exclamemus confestim maiori cum humilitate ad Christum: benignus est & misericors, frater noster est; extēdet non dubium potentiæ suæ dexteram, & increpata fidei nostræ & constantiæ infirmitate, confirmabit nos rursus solidabitque. Amen.

DOMINICA I. QVADRAGESIMÆ.

Tentat Christum Dæmon.

MATTH. IIII.

MAR. I.

LVC. IIII.

ANNO XXX.

In xxv. imaginem adnotatiuncula.

xxv.

12.

- A. IESV baptizato à Ioãne & orante, Spiritus sanctus columbæ specie descendit, & vox Patris auditur.
B. Statim in desertum à spiritu ducitur.
C. Mons desertus ad fines Domini, ubi IESVS ieiunauit.
D. IESVS sedet ut esuriens, post quadraginta die-

- rum ieiunium.
E. Est IESVS cum bestiis.
F. Princeps Dæmonum adoritur IESVM primæ tentatione, Si filius Dei es, dic &c.
D. Respondet Dæmoni IESVS, Nō in solo pane &c.
G. Angeli duellum Luciferi & IESV contemplantur, Dæmones item.

EVAN-

DOMINICA I. QVADRAGESIMÆ.

Tentat Christum dæmon.

Matth. iij. Mar. i. Luc. iij. Anno xxx.

12

xxv



- A. IESV baptizato à Ioanne, & orante, Spiritus Sanctus columbæ specie descendit, & vox Patris auditur.
 B. Statim in deserto à spiritu ducitur.
 C. Mons desertus ad fines Domini, ubi IESVS ieiunavit.
 D. IESVS sedet esuriens, post quadraginta dierum ieiunium.

- E. Versatur cum bestiis.
 F. Princeps dæmonum adoritur IESVM prima tentatione; Si Filius Dei es, dic, &c.
 D. Respondet dæmoni IESVS; Non in solo pane, &c.
 G. Spectant Angeli, & dæmones Luciferi & IESV certamen; eiusque exitum vehementer expectant.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. I.

MATTH. IIIII.

LVC. IIIII.

Et statim spiritus expulit eum
in desertum.

Et erat in deserto

quadraginta diebus
& quadraginta noctibus:

& tentabatur à Sathana, & e-
ratq; cum besijs.

TVNC IESVS ^aductus est
in ^bdesertū à spiritu,
vt tentaretur à diabolo:

& cum ^cieiunasset qua-
draginta diebus & qua-
draginta noctibus,
^d postea esuriit.

Et accedens ^ftentator
dixit ei:

Si filius Dei es,
dic vt lapides isti panes
fiant.

Qui respondens dixit:
Scriptum est:

Non in solo ^dpane vivit
homo,

sed in omni verbo quod
procedit de ore Dei.

*I E S V S autem plenus Spiritu
sancto regressus est à ^aIordane,
& agebatur in spiritu in de-
serto*

*& tentabatur à Diabolo. Et ni-
hil ^c inducant in diebus illis:
& consummatis illis esuriit.*

Dixit autem illi ^fDiabolus;

dic lapidi huic vt panis fiat.

Et respondit ad illum I E S V S;

*quia non in solo pane vivit
homo,*

sed in omni verbo Dei.

ADNOTATIO.

A I E S V S in Iordane ad Bethabaram vicum
à Ioanne cum esset baptizatus, conse-
crauit aqua & orat. Forante aperti sunt
celi, & descendit Spiritus sanctus corporali spe-
cie sicut columba, & vox de celo facta est; Tu
es filius meus dilectus, in te complacui mihi.
Hanc columbam viderunt, hanc etiam audierunt
vocem uterque, I E S V S & Ioannes: adest tur-
ba alia que ad baptismum conuenerat.

B. Hinc I E S V S statim impulsu ac ductu
diuini spiritus secessit in desertum.

C. Mons asper, desertus, prae-ruptus, ad finem
Hier. ad eorum montium qui inter Hierosolymā & pla-
Enstoch. nitiam Iericho incedunt, qui Domini dice-
bantur, propter frequentiam latrocinij & cades
hominum. In hoc monte ieiunauit, esuriit, & tē-
tatus est à Demone Chri-sto.

D. I E S V M contemplare, id est infinitam
Patris eterni virtutem, ieiunio & fame lan-
guentem die quadragesimo primo post inchoa-
tum ieiunium, & situ corporis & gestu imbe-

cillitatem praefferentem.

E. Genus omne ferarum ante Christum pas-
citur, ludit, est cum Christo.

F. Princeps Demoniorum omnium Lucifer,
simulans se religiosum hominem, & si velis Es-
senum vel Essenum (Esseni enim non longè ad
Asphalithē & montē Engaddi habitabant) alba Ioseph l.
veste, capillo & harba promissa, nudo capite, cal- 2. de bell.
ceis indutum, sordibus oppletum: huiusmodi Iud.

enim erat ferè Essenorum cultus corporis. Per
hanc simulationem adoritur Christus Sathan Philo. li.
primo telo, demonstrat lapides aliquot prae-
sentes; Hos, inquit, lapides verte in panes ne fame
pereas, si filius Dei es, sic consequeris & gloriam
& vitam. Non describitur autem Satan cornu-
tus, vel monstruosis pedibus, quod fieri solet vt
vulgus intellegat Diabolum esse; satis indicatur
illum esse Demonem, cui multitudo Demonum
supernè coniungitur.

D. Oris gestum contra, & manuum, & corpo-
ris defessum & esurientis I E S V M & habitum
considera,

considera, & audi ex scripturis respondentē; Nō in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit ex ore Dei. Ita spiritum superbiæ & gula repellit gloriosissimē, & Luciferum confutat. Non, inquit, in solo pane sustentatur humanitas mea, sed in omni verbo quod ex ore Dei procedit: quod intelligebat Christus in verbo aeterno humanitati suæ unito hypostaticè. Itaque verè professus est quod Demon scire cupiebat; non intellexit ille tamen.

G. Angeli qui Christo semper assidebant plurimi, plures etiam qui è celo ad duellum Christi & Satana in præsentia spectandum descenderant.

EADEM DOMINICA PRIMA

QVADRAGESIMÆ.

Secunda & tertia tentatio.

EISDEM CAP. ANNO XXX.

In xxvi. imaginem adnotatiuncula.

xxvi.

13.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Portat in aëra Demon IESVM Hierosolymam in templum.</p> <p>B. Templum, & in hoc pinnacula, quasi ala templi.</p> <p>C. Statuit IESVM Diabolus in supremo pinnaculo templi, & tentat iterum, Si filius Dei es, mitte te &c.</p> <p>D. Respondet IESVS, Non tentabis &c.</p> <p>E. Rursus portat IESVM Demon in montem excelsum valdè.</p> | <p>F. Id est in montem Nebo,</p> <p>G. Et eius verticem Phasga, trans Iordanem.</p> <p>H. Ibi tentat IESVM tertio: Hac omnia tibi dabo &c. Respondet, Vade Satana scriptum est enim &c.</p> <p>I. Proripit se Satan cum suis Diabolis.</p> <p>K. Christo triumphatori Satanae epinicion celeste Angeli canunt.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

SÈCVNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. I.

MATTH. II II.

LVC. II II.

TVNC^a assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, & statuit eum super pinnaculū^b templi, & dixit ei; Si^c filius Dei es, mitte te deorsū: scriptum est enim, Quia Angelis suis mādavit^d de te; & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait^d illi IESVS rursus; Scriptū est, Nō tētabis Dominū Deum tuum. Iterum assumpsit eū Diabolus in^e montem^f excelsum^g valde, & ostendit illi omnia regna mundi, & gloriā eorum.

& duxit illum in Hierusalem, super pinnam templi;

quod Angelis suis mādavit de te, ut conferuent te, & quia in manibus tollent te,

& respondens IESVS, ait illi; Dicitum est;

Et duxit illum Diabolus in montem excelsum, regna orbis terræ

MAR. I.

EADDEM DOMINICA I. QVADRAG.

Secunda, & tertia tentatio.

Eisdem capp. Anno xxx.

13

xxvi



- A. Portat per aera dæmon IESVM Hic
rosolyman in templum.
B. Templum, & in hoc pinnacula, quasi
ala templi.
C. Statuat IESVM diabolus in supremo
pinnaculo templi, & tentat iterum;
Si Filius Dei es, mitte te, &c.
D. Respondet IESVS, Non tentabis, &c.
E. Rursus portat IESVM dæmon in

- montem excelsum valde.
F. Idest, in montem Nebo.
G. Et eius verticem Phasga, trans Iordanem.
H. Ibi tentat IESVM Tertio. Hæc omnia
tibi dabo, &c. Respondet, Vade Sathana;
scriptum est enim, &c.
I. Proripit se Sathan cum suis diabolis.
K. Christo triumphatori Sathanae, Epinici:
on coeleste Angeli canunt.

1.	Einige wenige	1.	Einige wenige
2.	Einige wenige	2.	Einige wenige
3.	Einige wenige	3.	Einige wenige
4.	Einige wenige	4.	Einige wenige
5.	Einige wenige	5.	Einige wenige
6.	Einige wenige	6.	Einige wenige
7.	Einige wenige	7.	Einige wenige
8.	Einige wenige	8.	Einige wenige
9.	Einige wenige	9.	Einige wenige
10.	Einige wenige	10.	Einige wenige

MAR. I.

MATTH. II. II.

LVC. II. II.

& ^h dixit ei;
Hæc omnia tibi dabo,

si cadens adoraueris me.

Tunc dicit ei IESVS;
Vade Satana:
scriptum est enim,
Dominum Deum tuum adora-
bis, & illi soli seruies.

Tunc
reliquit eum Diabolus.

in momento temporis:

& ait illi;

Tibi dabo potestatem hanc uni-
uersam, & gloriam illorum,
quia mihi tradita sunt, &
cui volo do illa.

Tu ergo procidens si adoraueris
coram me, erunt tua omnia.

Et respondens IESVS dixit illi;

Et consummata omni tentatione
Diabolus recessit ab illo usque ad
tempus.

A D N O T A T I O.

A. S Atanas per aëra gestat extenta manu hu-
mitem IESVM, decenter quidem, neque
enim aliter illi permittebatur, ex Domim mō-
te Hierosolymam, ad templum.

Reg. 6. B. Templum, & exterius utraque ex parte
tria tabulata sine ambitus, ita extructi, ut supe-
rior quisque in maiore exiret latitudine: un-
de facile intelligitur cur dicta fuerint tria, quia
id est pinnacula, quasi templi alæ.

C. In supremo pinnaculo statuit IESVM Sa-
tanam, ut emineret altius, & esset magis conspi-
cuis multitudini quæ ante templum erat fre-
quens: putabat enim Christum ab omnibus cer-
ni, quod non erat. Ibi secundum telum intorquet,
fatuum quidem, sed diabolicum; solet enim ma-
litia, non homines modo, sed Demones item in-
fatuare; Mitte, inquit, te hinc deorsum, si filius
Dei es. Quid stultius dici potuit? Illa potius ef-
set honestior tentatio; vola, ito in celum: sed
eius inuidia & superbia illud ferre non poterat.

D. Repellit & hoc telum spiritu virtutis sue
Christus per scripturam; Non tentabis, inquit,
Dominum Deum tuum. Quibus verbis & se co-
fessus est Deum, nec à Demone, vel à quoquam esse
tentandum. Ac ne hic quidem intellexit De-
mon quod cupide inquirebat: itaque illum quasi
contemnens præ se, parat adoriri tertium.

E. Ducit per aërem similiter atque modo di-
cebatur, in montem excelsum valde.

F. Mons Nebo, & vertex eius Phasga trans

Iordanem contra Iericho, unde Dominus terram
quam Abraham promiserat Moysi ostendit. Huc
est verisimile ductum à Demone IESVM, pro-
pter allusionem ad Moysen & Deum.

G. In vertice Phasga vide ut statuatur IESVM
Lucifer, & illi depicta quasi in cosmographica
tabula representet regna omnia orbis terrarum,
& eorum potentiam, opes, gloriam. Nec am-
plius ingerit, si filius Dei es, Christum videlicet
aspernatus, ut diximus.

H. Sed ambitione tentat veluti hominem;
mentitur verò, ut mendacii parens; Omnia hæc
dabo, mea sunt, cui volo do. Omnia mentiris tur-
pissime & pessime Demon. Sed quid Christus?
Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli ser-
uies. Id est, quæ Deo debetur adoratio, ea illi so-
li exhibenda est. Quo responso similiter intelli-
gere licet, Christum se profiteri Deum, quod
nunquam capere potuit Demon. Nihil verò ul-
tra permissum fuit Satane in IESVM. Pro-
pterea pro imperio illum abigit Christus ad tem-
pus, donec alia via per uxorem Pilati, suspicatus
sibi perniciem ultimam, & vincula per Crucem
Christi imminere, voluit Pilato per suadere ne
IESVM necaret.

I. Victus cum suis Diabolis sese proripit Sa-
tanam.

K. Angeli, qui longè constiterant ad specta-
culum pugne, accedentes ad Christum cantant
epinicion caeleste Christo IESV diabolicæ po-
testatis

H

testatis triumphatori. IESVM praterea in-
terrogant unde velit sibi cibos parari & exhi-

beri, audiunt, à matre virgine. Ad eam igitur properant multi Nazareth in Galilæam.

MEDITATIO.

HEV, heu, heu Domine IESV, quid de nobis fiet, si te ausus est tentare Satan? Quid in nos non audebit? Nolite considerare quid ille audeat fratres mei, sed quid detrimenti fecerit per meam tentationem, quid vos gratiæ sitis adepti, illud cogitate. Illius conciderunt vires, vobis factæ sunt. Confidite victoriæ mearum tentationum, & vicistis; si legitimè tamen pugnetis meis armis: & tanto gloriosius vincetis, quanto plura in vos audebit Dæmon: neque enim plura ego illi permittam, quam vos superare possitis. Pugnauit ille in cælo contra me, vici ego illū per Michaëlem, & Angelos eius, & è cælo deturbavi. Rursus insurrexit contra me, superavi ego illum per humanitatem & crucem meā, & detrusi in Infernum colligatum. In cælo contendit contra meam diuinitatem, in terra contra humanitatem; vt scilicet per peccatum desinerem esse homo. Est quidem bestia tru-

culenta, sed victa & confutata; à qua nemo potest vinci nisi velit. At verò Domine ex Inferno sæuit in nos, & tandem in fine temporum soluetur, & atrocius ferociet. At ego semper adiutor vobis præsto sum omnipotēs in oportunitatibus, in tribulatione. Aperite semper oculos, quis ego vester protector, quis ille sit vester oppugnator, & hostē contēntis meæ virtutis præsentia. Et illud animaduertite, vicisse me pro vobis hoc meo duello præcipuas tentationes & dolos Dæmonis, superbiæ, gulæ, & auaritiæ; quæ capita sunt omnis præuaricationis: in prima tentationē gulæ, in tertia auaritiæ, in omnibus superbiæ; in secunda etiam tentationis Dei: in omnibus item Dæmonem conculcaui. Vim ex hac mea victoria peculiarem accipite, illi cooperamini, & reportabitis de horum vitiorum tentationibus victoriam, hinc de aliorum.

EADEM DOMINICA PRIMA

QVADRAGESIMÆ.

Angeli ministrant Christo.

EISDEM CAP.

ANNO XXX.

In xxvij. imaginem adnotatiuncula.

xxvij.

14.

A. Solenni pompa ferunt prandium Christo Angeli
per aëra.

B. Mons Nebo, quò feruntur cibi.

C. Sedet Christus, prandet, ministrant Angeli.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. II II.

Et ecce^k Angeli
accesserunt,
& ^{a b c} ministrabant ei.

ADNOTATIO.

Multa occurrunt in vita Christi, quæ cum ab Euangelistis non explicantur, piè tamen meditamur, citra vllum doctrinæ vel religionis

incommodum, vt quæ in Aegypto Christus, quæ Nazareth in Galilæa egit, & antè duodecesimum, & vsque ad trigesimum annum, & alia id genus plurima;

EADDEM DOMINICA I. QVADRAG.

Angeli minis trant Christo.

Eisdem capp. Anno xxx.

14

xxvij



A. Solenni pompa ferunt prandium
Christo Angeli per aera.
B. Mons Nebo, quo feruntur cibi.

C. Sedet Christus, prandet; Mini-
strant Angeli.

[illegible]

with them - which the
 Lord will.

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

FERIA II. POST DOMIN. I. QVADRAG.

Iudicium vniuersale.

Matth. xxv.

Anno xxxiij.

99

xxviij



A. IESVS in throno gloriae sedens, iudicium exercet.

B. Caeli, Planetæ, & Stellæ longe illustriores, quam antea.

C. Circumstant IESVM omnes Angelorum ordines.

D. Assidet Filio Virgo Mater, & suo gradu electi omnes.

E. Elementa noua; purissimum, & liquidissimum Ignis elementum,

F. Aeris, lucidum, amœnum, pacatissimum, nulla regionum diuersitate.

G. Aqua, purgatissimum, clarum tranquillum.

H. Terræ, purum, ac simplex, omnibus tum naturæ, tum artis operibus liberum.

I. Ministerio Angelorum, et imperio Christi, boni à malis separantur.

K. Boni audiunt à Christo Venite benediciti &c. Mali; Ite maledicti.

L. Inferni horrendum os apertum damnatos cum diabolis deuorat.

M. Peracto iudicio, Christus intelligitur ascendere in empyreum Cælum cum Angelis, & sanctis omnibus, regnaturus in æternum.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

BY

1



1	1630	First settlement of Boston
2	1630	First settlement of Boston
3	1630	First settlement of Boston
4	1630	First settlement of Boston
5	1630	First settlement of Boston
6	1630	First settlement of Boston
7	1630	First settlement of Boston
8	1630	First settlement of Boston
9	1630	First settlement of Boston
10	1630	First settlement of Boston
11	1630	First settlement of Boston
12	1630	First settlement of Boston
13	1630	First settlement of Boston
14	1630	First settlement of Boston
15	1630	First settlement of Boston
16	1630	First settlement of Boston
17	1630	First settlement of Boston
18	1630	First settlement of Boston
19	1630	First settlement of Boston
20	1630	First settlement of Boston

plurima: ubi præsertim est aliquid ex Euangelio quoniti possimus: ut alibi legimus; Et erat subditus illis: hoc autem loco; Acceperunt Angeli, & ministrabant ei, cibum nimirum Christo. Poterimus igitur meditari cibum Christo Angelorum ministerio allatum, siue è celo, siue à Matre virgine; quod & nonnulli sancti Doctores meditati sunt.

M. Afferunt Angeli cibaria, suam singuli partem: unus autem Archangelus princeps munia gerit Oeconomi. Pompam Angelicam spectata aëra secantem, & tenentem iam montem, ubi Christus famelicus expectabat.

B. Montem eundem credere possumus, ubi fuit tertium tentatus Christus: nam consentaneum est aliò non discessisse fame imbecillum.

C. Sedens IESVS, Angeli illi ministrantes, unus mantile super saxum pro mensa extendit, alius panem & cultrum apponit, ille in scutella offam ex legumine, hic pisciculos, alius potum in cyatho, officiosissime omnia, suo loco & ordine, summa cum decencia, summa cum humilitate ac reuerentia. Aspice Christum comedentem diuina quadam modestia ac temperantia, & resce spiritum tuum.

FERIA SECUNDA POST PRIMAM DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

Iudicium vniuersale.

MATTH. XXV.

ANNO XXX. III.

In xxvij. imaginem adnotatiuncula.

xxvij.

99.

- A. IESVS in throno gloria sedens iudicium exercet.
- B. Celi, planetae, & stelle longè illustriores quam antea.
- C. Circumstant IESVM omnes Angelorum ordines.
- D. Assidet filio virgo Mater, & suo gradu electi omnes.
- E. Elementa noua, purissimum & liquidissimum ignis clementum.
- F. Aëris lucidum, amenum, pacatissimum, nulla regionum diuersitate.

- G. Aquæ purgatissimum, clarum, tranquillum.
- H. Terræ purum ac simplex, omnibus tum natura, tum artis operibus liberum.
- I. Ministerio Angelorum, & Imperio Christi boni à malis separantur.
- K. Boni audiunt a Christo, Venite benedicti &c. Mali, Ite maledicti.
- L. Inferni horrendum os apertum damnatos cum Diabolis deuorat.
- M. Peracto Iudicio Christus intelligitur ascendere in Empyreum celum, cum Angelis & sanctis omnibus regnaturus in æternum.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XXV.

CVM autem ^a venerit filius hominis in ^{b e f g h} maiestate sua, & omnes ^c Angeli cum eo: tunc sedebit ^d super sedem maiestatis suæ, & ⁱ congregabuntur ante eum omnes gentes, & ⁱ separabit eos ab inuicē, sicut pastor segregat oues ab hœdis: & statuet oues qui dem à dextris suis, hœdos autem à sinistris. Tunc dicet Rex his qui à ^k dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esuriui enim, & dedistis mihi manducare: sitiui, & dedistis mihi bibere: hospes eram, &

H 2

MATTH.

collegistis me: nudus, & operuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti, dicentes; Domine quando te vidimus esurientem, & pauperem: sitientem, & dedimus tibi potum? Quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te: aut nudum, & cooperuimus te? aut quando te: vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te? Et respondeis Rex dicet illis; Amen dico vobis, quamdiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à sinistris erunt; Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare: sitiui, & non dedistis mihi potum: hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non operuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me. Tunc respondebunt ei & ipsi, dicentes; Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere; & non ministrauimus tibi? Tunc respondebit illis dicens; Amen dico vobis, quamdiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis. Et ibunt hi in ¹supplicium æternum: iusti autem in ^mvitam æternam.

ADNOTATIO.

Prima imago, quæ prima Dominica Aduentus facta est, ad illa attinet quæ iudicium vniuersale proxime præcedent, hæc ad ea quæ erunt coniuncta cum ipso iudicio. Illic venit ad iudicandos vivos & mortuos Christus, hic sedet in iudicio. Illic mittit Angelos ad ministerium resurrectionis; moriuntur, resurgunt, adducuntur in vallem Iosaphat homines: hic omnes iam resurrexerunt à mortuis, & sunt ante Christum ad thronum maiestatis eius congregati. Illic minantur omnes creaturæ mortalibus, malis præsertim; hic illarum minarum est finis. Exercetur verò iudicium in malos horrendum, in bonos suavissimum. Denique ignis incendio, qui præcedet Christum, totius orbis, & opera eius conflasse, & purgata esse omnia intelliguntur: aliud nihil remanere, quam cælos, elementa, homines, Demones; hos in Infernū detrudendos, illos iudicandos, vel in vitam æternam, vel in æternum ignem.

A. IESVM contemplare in nubibus cæli, & throno gloriæ maiestatis suæ sedentem, iudicium exercentem, aperientem libros ubi acta singulorum hominum conscripta erunt. Hæc enim omnia fient palam hominibus omnibus, Angelis, Demonibus. Disceptatio contra malos præcipue agetur: urgebunt Demones damnationem, Angeli testimonium contra eos ferent. Christus supra quam dici potest in illos se iratum ostendet, separabuntur à bonis mali; erit teterrima ipsorum calamitas & desperatio. Contra verò bonorum erit diuersa ratio iudicij: benignissimè cum ipsis Christus aget, probans eorum benefacta & laudans. Angeli præclarum dabunt testimoniū, Demones repellentur: erit speciosissima & incundissima horum iudicij facies. Tandem, etiāsi breuissimè, omne est consumandum iudicium: feret sententiam Christus, ut mali in ignem eant & supplicium æternum, in gloriam boni & vitam æternam: illi cum horrendo Lucifero & eius associis.

seclis Demonibus omnibus; hi cum Christo, & Sanctis omnibus, & Angelis eius triumphantes.

B. Caeli undecim, septem videlicet Planetarum, octauum stellarum fixarum, nonum mobile primum, decimum crystalinum caelum, ultimum empyreum, Regia Dei & Beatorum. Nul- lum quidem caelum purgabitur igne conflagra- tionis, sed tamen omnium augebitur splendor ve- hementer. Sol enim si purpureo erit clarior, id est longè quàm antea unquam splendidior: sua inde proportionè Luna, & Planetae alij; omnes stelle erunt fulgentiores. Accedet gloriosum lumen caelo empyreo à corpore Christi & Virginis Ma- tris paulo post etiam Beatorum. Erit enim cae- lum planè dignitate, & gloria, & splendore nouum.

C. Circumstant Christum Seraphim supernè, ad latera Cherubim, sub pedibus Throni, aliorum ordinum Angeli alij assisunt, alij subseruiant iudicij aetioni.

D. Asidet Christo Ioannes baptista, & Apo- stoli, & omnes qui propter regnum caelorum per- fectionem vite, & consilia Christi sectati fue- rint. Hi enim sedebunt quasi Iudices assessores cum ingenti honore. Supra omnes asidebit Iu- dici filio, Iudex ipsi primaria virgo mater Maria.

F. Ignis elementum, non iam minax ut an- tea, sed igne etiam conflagrationis purgatum, splendidius, placidas flammis vibrans quietis- simè.

F. Aer lucidus, amoenus, pacatissimus, nulla diuisis regionum diuersitate, absque omni vo- lucris.

G. Aquae elementum ut vitrum purgatissi- mum, clarum, tranquillum sine piscibus.

H. Terra crystallo similis, saxis, arboribus, & herbis omnibus, & virgultis nudata, omni me- tallo leuata, omni viuente liberata, nondum

tamen hominibus. Terra enim, & eius omnia o- pera igne exurenda sunt: existet verò ipsa pura, nitida, quasi exultans, ut ab omni corruptione libera.

I. Vide Angelorum ministerio, ex Imperio Christi IESV separari bonos à malis, illos rapi in aëra ad dexteram Christi: alios detrudi in ignem paratum, ubi iam ardebunt Demones omnes.

K. Illi audiunt, Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum à constitutio- ne mundi. Contra hi; Ite maledicti in ignem aeternum.

L. Terra apertum os horrendum, ingens, tar- tarus hians ignem & tenebras eructat: coniun- guntur verò inferni flammæ cum igne conflagra- tionis. Hic est omni spurcitia, & excrementis orbis purgatione contractis cõtaminatus & hor- rendus. In hunc ignem & baratrum conijciuntur Demones primum, deinde mali homines. Ignem præterea considera cum damnatis hominibus & Demonibus, in centrum terræ, & locum Inferni proprium precipitandum, claudendam terram. Illic absque vlla vel Dei, vel Sanctorum, vel Angelorum misericordia, ablata omni spe ve- nie, in aeternum cruciandos cum teterrimis De- monibus infelicitissimos homines.

M. Simul illud considerandum, quemadmo- dum per aeternum iudicio, ad caelum cum Matre Maria Virgine, cum Angelis & Sanctis omni- bus, gloriosissimo triumpho ascendat Christus IESVS, regnaturus cum Patre & Spiritu san- cto in secula seculorum. Nec creatum aliud quic- quam tandem remanebit, quàm Infernus cum Diabolis & damnatis hominibus, Limbus pue- rorum, assumptis ex resurrectione corporibus (ad quos nihil plinè eorum quæ diximus perti- nebit): quatuor elementa, Caeli, Angeli, & beati homines, paradysus celestis.

MEDITATIO.

Vilem in primis viam mortalibus Deus proposuit ad salutem fratres, hinc merum, inde spem; ut ille ad hanc nos propellat, & quò acrior metus sit, eò vehementius ad spem, & virtutis amorem & exercitium compella- mur. En vobis fratres, ostendit antea Deus signa horrenda, quæ præcedent iudicium vniuersale orbis terrarum; nunc ita conterri- tos, & in angustias extremas compulso mor- tales statuit ante iudicem Christum, Deum omnipotentem, iratum. Vbi apparere aude-

bis ô homo, etiam si nil tibi conscius fueris, si tamen non facis? Vbi verò qui malitia & vitijs erunt contaminati? Cælum hinc erit a- pertum, illinc Infernus: è Cælo gloria sempi- terna lætam futurorum bonorum significa- tionem exhibebit, Inferni os immane, hor- rendum, conspicietur apertum, flammis eru- ctans tartareas. Quid hic facies ô homo? sum- mum putabas præcedentem terrorem eorum quæ videri veniente Christo ad iudicium; at longè hic est maior, quem incutiet Christus

ex throno maiestatis suæ. Illi terrores erant nunciij huius horrendi & extremi Iudicij. Illic creaturæ minantur, Creator etiam ipse, nihil tamen adhuc aliud quàm iratus comminatur: hîc verò furore suo excandescens, nec tantum minantem conspiciamus Creatorem ipsum filium Dei omnipotentis, Deum ipsum omnipotentem, & coeternum Patri, sed etiam separantem iam bonos à malis, & ferentem extremi Iudicij perpetuam sententiam, ut illi in Paradisum eant, hi in æternum Inferni ignem cum teterrimis Dæmonibus contrudantur. Si credis hæc, ut credis, contēde ut ne fiat fides tua speculatiua solum; quod non est, nec esse debet; ex qua scilicet nihil moueatur cor tuum, nihil sensus tui interiores, nihil spiritus; sed adnitere ut practica sit fides, qualis est, & esse omnibus debet; ut his rebus representatis & creditis, mouearis acriter ad timorem primum, etiam seruilem, qui utilis esse & solet & potest; inde in spem erigaris, unde ad charitatem progressum facias, & sanctum Dei timorem. Cor tuum ardeat a-

more in Deum & proximum, sensus interiores intenti sint ad gloriam electis representatam, ad eam te recipias, ad Christum, ad Sanctorum in aëre societatem te aggredere; ut Spiritus Christi IESV bonitate & misericordia fruaris in iucunditate Dei. Magnam verò existimate fratres confusionem, & animæ detrimentum, si ad hæc Dei iudicia per socordiam non timeatis: ita enim reputabimini Dæmonibus ipsis esse in hac parte stupidiore. Hi enim credunt & contremiscunt, nec portant aduersum se execrabile iudicium: mouentur tamē, non ad salutem, sed ad desperationem, & impatientiam, & Dei blasphemiam, & eius iustitiæ detestationem. At nos contra, ubi tempus habemus, ubi clausa nobis non est ianua (ut Diabolo & asseclis eius) ad tantam salutem & perfectionem animarum nostrarum, quæ nobis per hæc mysteria & terrores Dei offertur, per timorem, per spem, per charitatē, per bona & sancta opera festinemus ad meliora continenter, & ad perfectiora contendamus in Christo IESV Domino nostro.

FERIA TERTIA POST DOMINICAM PRIMAM QUADRAGESIMÆ.

Eiicit iterum IESVS vendentes de templo.

MATTH. XXI. MARC. XI. LUC. XIX. ANNO XXXIII.

In xxix. imaginem adnotat iuncula.

xxix.
88.

A. Templum, & in eo atrium tertium.

B. Christi splendor è vultu, & maiestas qua terret omnes.

C. Ad eius vocem fugantur oves, & boues dissipantur &c. Ementes se proripiunt.

D. Verbo euertit nummulariorum mensas, & as ef-

fundit.

E. Subuertit sedes vendentium columbas, tolluntur columbae.

F. Sanantur cæci & claudi.

G. Canunt pueri: Osanna Christo IESV.

H. Principes & Seniores hac agerrimè ferunt.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. XI.

Et veniunt Hierosolymam.

MATTH. XXI.

LUC. XIX.

ET cum intrasset IESVS Hierosolymam, commota est vniuersa ciuitas, dicens:
Quis est hic?
Populi autem dicebant:
Hic est IESVS Propheta à Nazareth Galilææ.

MAR.

FERIA III. POST DOMIN. I. QUADRAGESIMAE.

Eijcit iterum IESVS vendentes de templo

Matt. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxiij.

88

xxix



A. Templum, & in eo atrium tertium.

B. Christi splendor è vultu, & maiestas, quæ terret omnes.

C. Ad eius vocem fugantur oves, et boves dissipantur, &c. Ementes se proripiunt.

D. Verbo euertit numulariorum mensas, &

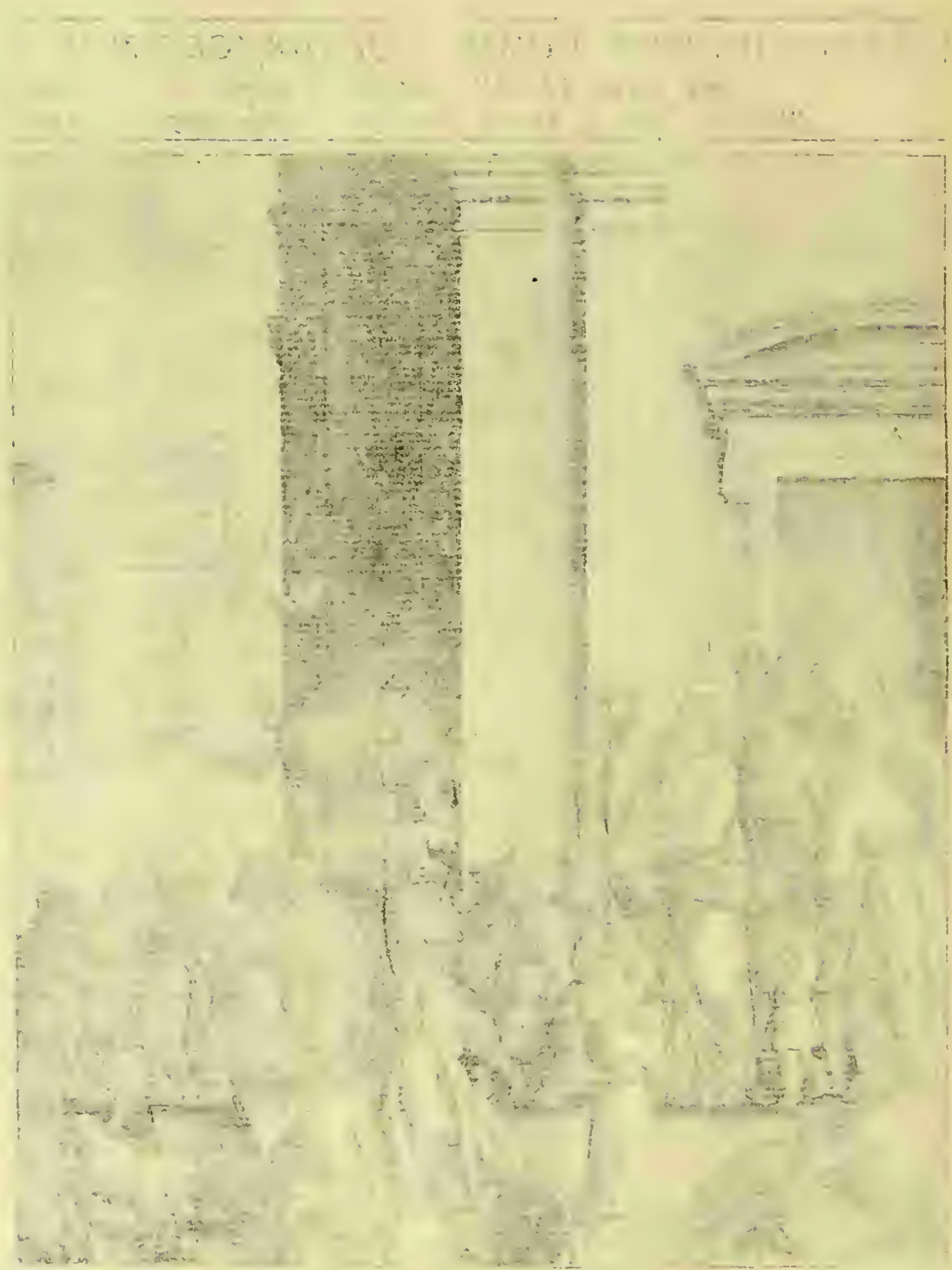
æs effundit.

E. Subuertit sedes vendentium columbas; tolluntur columbæ.

F. Sanantur cæci, & claudi.

G. Canunt pueri; Osanna Christo IESV.

H. Principes, et Seniores hæc agerrime ferunt.



<p>1. [illegible]</p> <p>2. [illegible]</p> <p>3. [illegible]</p> <p>4. [illegible]</p> <p>5. [illegible]</p> <p>6. [illegible]</p> <p>7. [illegible]</p> <p>8. [illegible]</p> <p>9. [illegible]</p> <p>10. [illegible]</p>	<p>11. [illegible]</p> <p>12. [illegible]</p> <p>13. [illegible]</p> <p>14. [illegible]</p> <p>15. [illegible]</p> <p>16. [illegible]</p> <p>17. [illegible]</p> <p>18. [illegible]</p> <p>19. [illegible]</p> <p>20. [illegible]</p>
------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX:

*Et cum introisset in templum,**capit eijcere vendentes
& ementes**& non sinebat ut quisquam
transferret vas per templum:
& docebat, dicens eis;
Nonne scriptum est,**omnibus gentibus?**Quo audito, Principes Sacerdo-
tum & Scribæ querebant quo-
modo eum perderent. Time-
bant enim eum, quoniam uni-
uersa turba admirabatur super
doctrina eius.**Et circumspexit omnibus,
cum iam vespera esset hora,**exiit
in Bethaniam cum duodecim.*Et intrauit ^b Iesvs in ^a templum
Dei,& eijciebat omnes vendentes
& ementes in templo,
& ^d mensas nummulariorum,
& ^e cathedras vendentium
columbas euertit.Et dicit eis:
Scriptum est;
Domus mea, domus orationis
vocabitur;vos autem fecistis illam spelun-
cam latronum.Et accesserunt ad eum ^f cæci &
claudi in templo, & sanauit eos.
Videntes autem ^h Principes Sacer-
dotum & Scribæ mirabilia quæ
fecit; & ^g pueros clamantes in tē-
plo, & dicentes; Oſanna filio Da-
uid: ^h indignati sunt, & dixerūt ei:
Audis quid isti dicunt?Iesvs autem dixit eis; Vtique: nū-
quam legistis, quia ex ore infantium
& lactentium perfecisti laudem?Et relictis illis,
abiit foras
extra ciuitatem in Bethaniam,
ibique mansit.

FERIA TERTIA POST PRIMAM
A D N O T A T I O.

B I S eiecit Christus vendentes è templo ; ad initium prædicationis, & ad finem, paucis diebus antequam crucifigeretur. Illic apud Ioannem addit flagellum imperio, & euertit sedes vendentium columbas, neque eiecit ementes: hic absque flagello utrosque expellit, & vendentes & ementes, & sedes vendentium columbas subuertit. Ad eiectionem secundam pertinet hæc imago. Mitius videlicet in prima eiectione egit, ut in initio prædicationis; nam flagellum ad oues & boues eiciendos tantum, vel si ad ementes & vendentes etiam retulit, id intendens tantum fecit, non autem cedens.

A. Templum, unde eiecit omnes vendentes & ementes, diuina quadam auctoritate, & cui contradicere nemo poterat.

B. Christus diuinum splendorem è vultu & oculis emittens, indignabundus, extenta manu imperat vendentibus & ementibus ut abeant.

C. Ad Christi imperantis vocem disperguntur cōsternata oues, boues, & quicquid erat gre-

gis; conterriti diffugiunt pastores: qui verò hæc vendebant vel emebant attoniti dissipantur.

D. Verbo euertit Christus mensas nummulariorum, as proiectum colligunt collybistæ.

E. Cum etiam sedes eorum qui vendebant columbas subuertisset Christus, auferuntur columbæ vel pauide euolant; neque vas ali quod sitit per templum transferri. Neque mirum si ad eius vocem perturbantur hæc ac tremiscunt, quæ intercidit flammam ignis, & concutit desertum & orbem.

F. Sanantur cæci & claudi.

G. Clamant pueri in templo;

O Sanna filio Dauid.

H. Rumpuntur inuidia & dolore Principes Sacerdotum, aduent ad Christum, nec vim tamè audent inferre; increpant, & expostulant cur illas laudes patiat de se prædicari. Christus verò laudes non refutat, sed ab infantibus & lactētibz perfectas profici sci laudes, hoc est è puris & simplicibus animis docet.

M E D I T A T I O.

E N Domine I E S V, qui es Deus benedictus in sæcula, quemadmodum ostendisti velle te, & alio, & hoc Euangelio, ut quotquot reliquimus omnia, nihil in Ecclesia, vel commutemus, vel permutemus, vel queramus beneficiorum, vel desideremus. Hæc ut ita faciamus, de tua benignitate accipimus. Cōserua, & auge in nobis hanc voluntatem benigne I E S V. Tua est hæc gratia, non nostrum meritum. Serui tui indigni, & inutiles sumus, & nihili. Verùm alia mala surrepserunt de nostra miseria in animum nostrum, aliæ commutationes, permutationes, emptiones, negotiationes. Quotus enim quisque non ad sensibiles spectat consolationes in suis actionibus & vita? & illas non auidè, ne dicam vnicè desiderat? ab illis nō ita mouetur, atque si nullum esset aliud præmium, vel aliud nihil per se desiderandum? Contra verò, si obturbent desolationes & tribulationes, quis est qui non fatiscat? qui animum non despondeat ac debilitetur? deuotionē, actiones pias vel non prætermittat, vel non agat desidiosè? postremo non ita se gerat, quasi in consolationibus sit summum bonum, in desolationibus malum summum? Quod nō est. Creaturæ enim utræque sunt nobis dispensatæ à

Deo, ut illis adminiculis ad nostram vtilitatē, & Dei gloriam vtamur sapienter, sobriè, ac patienter. Magnum nobis in dies periculum sancte I E S V, imminet ab his consolationū & desolationum vicissitudinibus: identidem enim in harum desiderio vel fugi cecutimus, & in earum usu ab scopo & veritate aberramus. Doce cor nostrum sancte I E S V. Audio Domine consolationem bonam quidem esse & vtilem nobis; sed non minùs bonam & vtilem desolationem; nonnunquam esse vtiliorem, ut tibi placet Domine. Vtendum sapienter consolatione ac sobriè: desolatione patienter atque alacriter: utræque perfectè. Consolatio, ut promoueat potentias nostras ad virtutem, non absorbeat voluptate; ne fistamus in illa, sed ex illa in Deum, & voluntatem eius faciendam feramur; indignos esse nos consolatione omni existimemus, desolationem omne gaudium esse deputemus, in illa gloriemur, per illam nos I E S V esse imitatores sciamus: illam esse crucem nostram, qua sinè non possumus Christi esse discipuli, nec intrare in regnum calorum sine tribulationibus. Ne despondeamus animum fratres: in tribulatione enim posita est salus nostra in Christo. Communicatio est eius passionum tribulatio:

FERIA IIII. POST DOMIN. I. QVADRAGES.

Quærunt signa à IESV Iudæi.

Matt. xij. Luc. xi. Anno xxxij.

46

xxx



- A. Domus in Capharnaum.
 B. Malitiose signum petunt quidam de
 Scribis & Phariseis.
 C. Christus zelo Spiritus respondet illis
 seuerè: Generatio mala, &c.
 D. Ionas fugit: Absorbetur, & euomitur

- à Ceto; Venit Ninuem: Concionatur.
 E. Salomon in throno gloriæ suæ, ad
 quem venit Regina Saba.
 F. Homo, à quo vnus daemon exierat.
 G. In eum irruunt septem alij nequi:
 ores diaboli.

... and you may



1. The first is the *Principles of the Law*, which is the foundation of the whole system. It is divided into two parts, the *Principles of the Law of Nature* and the *Principles of the Law of Nations*. The *Principles of the Law of Nature* are those which are derived from the nature of man and the nature of things. The *Principles of the Law of Nations* are those which are derived from the nature of the state and the nature of the world.

tribulatio: non enim glorificabimur cum Christo, nisi cum eo compatiamur. In tribulatione nobiscum est Deus, adiuuat nos, dilatat cor nostrum: dat lucem oculis mentis desolatio, si quis illa scire utatur. Quam multa nos pretereunt: in quam multis erramus in consolatione? non de ipsa, sed de nobis, quibus in consolatione omnia videntur bona per abusum consolationis. Contra verò aperit nobis oculos mentis desolatio, & multa tunc videmus in nobis, vel vitanda, vel emendanda, quæ in consolatione non animaduvertebamus. O sanctam & dulcē desolationem, & admirabilem ijs quos interius do-

ces Domine. Da mihi hoc donum Christe IESV benigne, & habebō paradysum in hac valle miseriorum. Neque enim nostra est tribulatio, ut tua in Cruce fuit, ubi absque consolatione vlla à Patre fuisti derelictus. Nostræ tribulationes non eiusmodi sunt; etenim harum acerbiterem sustulit illa tua extrema, & alia bone IESV: & huic continenter tuo merito, tua oratione apud Patrem illas lenis, tuas reputas semper omnes nostras passiones, nostra etiam peccata. Illa continenter Patri per passionē tuam, & omne vitæ tuæ meritū representas: & exaudiris quidem semper pro tua reuerentia & dignitate. Amen.

FERIA QVARTA POST PRIMAM DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

Quærunť signa à IESV Iudæi.

MATTH. XII. LVC. XI. ANNO XXXII.

In xxx. imaginem adnotatiuncula.

xxx.

46.

A. Domus in Capharnaum.

B. Malitiosè signum petunt quidam de Scribis & Phariseis.

C. Christus zelo spiritus respondet illis seuerè: Generatio mala &c.

D. Ionas fugit, absorbetur & euomit: ex ceto, venit

Niniuem, concionatur.

E. Salomon in throno gloria sue, ad quem venit Regina Saba.

F. Homo à quo unus Damon exierat.

G. In eum irruunt septem alij nequiores Diaboli.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XII.

LVC. XI.

TUNC responderunt ei quidam de
Scribis & Phariseis dicentes;
Magister, volumus à te signum videre.
Qui respondens ait illis;

Generatio mala & adultera signum
quærit, & signum non dabitur ei, nisi
signum Ionæ Prophetæ.

Sicut enim fuit ^d Ionas in ventre ceti
tribus diebus & tribus noctibus, sic
erit filius hominis in corde terræ tri-
bus diebus & tribus noctibus.

Et alij tentantes,
signum de celo quærebat ab eo.
Turbis autem concurrentibus
cæpit dicere;

Generatio hæc, generatio ne-
quam est;

Nam sicut fuit Ionas signum
Niniuitis, ita erit filius hominis
generationi isti.

MATTH.

Viri Niniuitæ surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ;

ad prædicationem Ionæ;

& ecce plus quam Ionas hîc.

Regina Austri surget in iudicio cum generatione ista, & cōdemnabit eam, quia venit à finibus terræ audire sapientiam Salomonis; & ecce plus quam Salomon hîc.

cum viris generationis huius, & condemnabit illos:

Cum autem^f immundus spiritus exierit ab homine, ambulabat per loca arida quærens requiem, & non inuenit.

de homine, perambulat per loca inaquosa & non inueniens

Tunc dicit;

dicit;

Reuertar in domū meam vnde exiui:

Et cum venerit, inuenit

& veniens inuenit eam vacantem,

scopis mundatam, & ornatam.

Tunc vadit, & ^g assumit septem alios

spiritus secum nequiores se,

& ingressi

& intrantes habitant ibi:

& fiunt nouissima hominis

illius peiora prioribus.

Sic erit & generationi huic pessimæ.

ADNOTATIO.

A. *Domus in urbe Capharnaum intelligitur, intra quam interrogatus à quibusdam Scribis & Phariseis respondit Christus.*

B. *Scribe & Pharisei malitiosè signum ali- quod à Christo flagitantes, cui non erant credituri, etiam si plura fecisset miracula quàm fecerat, vel eisset facturus: & de celo quidem petebant signum, similiter atque Elias & Samuel fecerunt.*

C. *Christus autem zelo spiritus sui illis respōdet seuerè pro illorum merito: Vos prauī homines estis, & aduītera generatio, (quo verbo tam priorem patrum, quàm ipsorum præsentem infidelitatem designat, ut inquit Chrysostomus.) Quare indigni estis signo alio, quàm quo confundamini. Est igitur vobis signum Ionas, ex cuius prædicatione sunt conuersi Niniuite: esto Regina Austri, id est Aethiopiæ & Saba, quæ ve-*

nit à terræ finibus, ut sapientiam Salomonis audiret: & tamen videtis hîc qui pœnitentiā, qui sapientiam vobis prædicat maiorem Iona, sapientiorē Salomone, nec agnoscitis: illi igitur vos condemnabunt in resurrectione.

D. *Ionas fugit à facie Domini in Tharsis, id est in mare incertum, ut nauigaret, modò à Iudæa fugeret. Quod (ut inquit Hieronymus in Ionam), magis conuenit fugitiuo & timido, non locum fugæ ociosè eligere, sed primam occasionē arripere fugiendi. Conscendit quidem nauim Ioppæ, excitata autem seua tempestate, suo consilio in mare proiectus, ab ingenti ceto exceptus est, & triduo in ponto Euxino in terram expositus, ut refert Iosephus ex Hebræorum commentarijs, inde per Armeniam in Assyriam proximā regionem, & Niniuen peruenit. Certè si in Cappadociam, vel maiorem Armeniam est eiectus, breuius*

Cap. i.

Lib. 9. ant. c. 1

breuius potuit Niniuen peruenire, quam si in quodcunque aliud littus.

E. Salomon in throno suo, ad quem, ut eius celebrem sapientiam audiret, venit Regina Saba & Aethiopia, cum magno comitatu, & cum ingenti thesauro & opibus. Hac fuit etiam Aegypti Regina, cuius erat regia initio Meroës Insula Nili, tempore autem Christi & Apostolorum

dicebatur Regina illa Candace, nec obtinebat Aegyptum. Dicitur verò venisse à finibus terræ, quod ab interioribus Africa, non longè ab æquinoctiali.

F. Homo representatur à quo demon unus exierit.

G. Idem in quem rursus septem nequiores atque importuniores Diaboli introeunt.

MEDITATIO.

Docuit nos sapientia Dei IESVS proximo Euangelio consolationes spirituales, & desolationes, vel tribulationes quo loco habenda sint: hoc verò viam ostendit quam emendemus, si quid in illis rebus utendis errari à nobis contingat. Audite fratres, audite pij omnes quid fieri soleat. Secedit quis ad exercitia spiritualia, quæ Societas IESV, vel etiam alij communicare solent, vel omnino ad seriam orationem: statim incurrit auiditas rerum supernaturalium, signorum, reuelationum, visionum. At ubi tunc humilitas? ubi simplicitas? Nonne etiam illud attinere interpretari possumus ad Dei tentationem, quasi Deo dicamus; volumus à te signum videre? Nonne habere in animo videmur, non secuturos nos viam spiritualem, nisi temporales has consolationes simul acciperemus? His respondet Christus, dandum non esse signum, non dandas veras consolationes, peruersas esse & adulteras illas cogitationes: simplicitatem, humilitatem, & fidem esse in oratione & spiritualibus exercitijs amplectendas. Non dabitur igitur huiusmodi signum aliud nisi Ionæ, & Reginae Saba, hoc est nisi poenitentiae usus, & meditationis vitæ Christi, diuinæ scilicet sapientiæ. Vbi enim illæ vanitates in cor tuum ascendunt, cogitandum tibi seriò de tua est indignitate, de tuis peccatis, de poenis quas pro his mereris. Tibi dictum esse ex Dei persona; Adhuc quadraginta dies, & quid scis an subuertaris & pereas? quid dico dies quadraginta? Quid scis an hodiè? an nunc cum illas inanitates persequeris? Hac igitur te cogitatio aligat ad poenitentiam, eo spiritu ingredere ad orationem, & opera tua exerce co-

ram Deo ex spiritu poenitentiae, humilitatis, atque simplicitatis. Hinc rursus accipe aliud principium exemplo Reginae Saba. Vehemens desiderium concipe audiendi verbum Dei, hoc incitatus veni ad Christum diuinum Salomonem, eius vitam meditare, praesentiam omnium mysteriorum ante oculos mentis tuæ pone, inquire, scrutare, ora: fiet ut audias sapientiam Dei, & instruaris ad agnoscendas animi tui prauitates, tuos errores, tuas imperfectiones multas & magnas. Hæc signa pete, hæc persequere, non vanitates & insánias falsas. Nam si secus feceris, fiet ut desiderium illud tuum, cum Deo non placeat, aperiat ianuam illusionibus, & à Diabolo excipiat. Nam qui ita arroganter signa quaerit, adducit rerum insolitarum cupiditatem malo spiritu ductus, quæ quid aliud est quam à Dæmone expetere vanitates & mentis deliria? Resiste Iacob. 4. igitur fratres Diabolo, & fugiet à vobis, & veras accipietis à Christo IESV consolationes, verum fructum orationum vestrarum & actionum. Luc. 11. Cauete verò ne vobis eueniat, quod Christus minatus est omnibus sua proportione, ne cum exierit à vobis per veram poenitentiam, vel Religionis ingressum Dæmō vnus, nec amplius crassius vitij vos superet, tamen vires intendat Satan, & mittat vel plures tentatores, vel fortiores aliquem spiritum, qui spiritualibus prauitatibus vos deludat atque euertat, & fiant vestra posteriora peiora prioribus, ut sunt vitia spiritualia carnalibus peiora atque difficiliora. Quod auertat malum Christus IESVS, qui est benedictus in sæcula. Amen.

FERIA

FERIA V. POST DOMINICAM PRIMAM QVADRAGESIMÆ.

De Chananæa.

MATTH. XV.

MAR. VII.

ANNO XXXII.

In xxxi. imaginem adnotati iunctula.

xxxii.

61.

*A. Regio Tyri & Sidonis in Phanice.**B. Domus in pago, ubi voluit latere IESVS.**C. Tyrus non longè.**D. IESVM primum intellige domum ingressum,
quem sequuta est mulier.**E. Egressum consequitur, clamat, rogant pro ea disci-**puli, respondet illi tandem IESVS, O mu-*
*lier &c.**F. Domus Chananæa, & in ea liberata filia à Dæ-*
*monio.**G. Edunt catelli de micis cadentibus de mensa do-*
minorum.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XV.

MAR. VII.

ET egressus inde IESVS,
secessit in^a partes^c Tyri & Sidonis.

*Et inde surgens
abiit in fines*

*Et^d ingressus^b domū, neminē
voluit scire: & non potuit la-*
tere.

Mulier enim

Et ecce mulier Chananæa
à finibus illis egressa,

*statim ut audiuit de eo, cuius
filia habebat spiritum im-*
mundum,

clamavit dicens ei: Misere mei Do-
mine fili Daud; filia mea malè à Dæ-
monio vexatur. Qui non respondit ei
verbum. Et accedentes^e discipuli
eius, rogabant eum dicentes:
Dimitte eam, quia clamat post nos.
Ipse autem respondens ait; Non sum
missus nisi ad oues quæ perierunt do-
mus Israël. At illa venit,

^e intrauit, & procidit ad pe-
des eius.

*Erat enim mulier gentilis,
Syrophanissa genere.*

& adoravit eum
dicens; Domine adiuua me.

*Et rogabat eum ut demoniū
eiceret de filia eius.*

MATT.

FERIA V. POST DOMIN. I. QVADRAGES.

De Cananæa.

Matth. xv. Marc. vij. Anno xxxij.

61

xxxj



- A. Regio Tyri, & Sidonis in Phœnice.
 B. Domus in pago, ubi voluit latere IESVS.
 C. Tyrus non longe.
 D. IESVM primum intellige domum in:
 gressum, quem secuta est mulier.
 E. Egressum consequitur; clamat; rogant

- pro ea discipuli. Respondet illi tandem
 IESVS; O mulier, &c.
 F. Domus Cananææ, & in ea liberata
 filia à dæmonio.
 G. Edunt catelli de micis cadentibus de
 mensa dominorum.



MATTH. XV.

MAR. VII.

Qui respondens, ait;

*Qui dixit illi;
Sine prius saturari filios:*

Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus.

At illa dixit;

respondit, & dixit illi;

Etiam Domine;

Vtique Domine;

nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum.

nam & catelli comedunt sub mensa de micis puerorum.

Tunc respondens IESVS ait illi:

Et ait illi;

O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis.

*Propter hunc sermonem vade;
exyt demonium de filia tua.*

Et sanata est filia eius ex illa hora.

Et cum abiisset domum, inuenit puellam iacentem supra lectum, &c.

ADNOTATIO.

A. Regio Tyri & Sidonis in Phœniciâ, quod quasi seceſſerat ex Galilæa inferiori, & ciuitate Caphurna IESVS: erat verò illa regio Gentium, ciuitates opulenta & celebres.

B. Domus in pago non longè à Tyro: in ea voluit latere Christus, verum non potuit; quod fecit fides quam sciebat magnâ esse Gentilis mulieris, quæ fidei Gentium magnitudinem designabat.

C. Tyrus non longè trans pagum.

D. IESVM domum ingredientem spectaculo discipulis latenter, sed suo studio illum, diligentia, & fide inuestigauit mulier Syra ex Phœnicia Chananæa. Nam eam regionem & olim possederant Chananæi, & eò frequentes seceſſerant, cum aduersum eos bellum gererent Hebræi, atque eorum inferiores regiones vastarent. Hæc igitur mulier supp' ex subsecuta est in domum Apostolos & Christum, petens à vexatione Dæ-

monis filiam liberari. Nullum verbum illi respondet IESVS, ne in domo quidem.

E. Verum cum se non latere animaduerneret, Aug. de domo egreditur; egressum prosequitur mulier consen. clamans post Apostolos, rogant pro illa Apoc. enan. stoli, consilii Christus, pronoluitur ad pedes eius lib. 2. mulier. Ibi pulcherrimum illud Gentilis mulieris & Christi IESV colloquium factum est; in cap. 49. quo mulieris constans & humilis fides, & orationis præclara illa importunitas declaratur: 15. elucet verò summa Christi IESV & sapientia & misericordia. Denique refert sue fidei & orationis mulier præmium, expellitur à filia absente teter Dæmon. Matt.

F. Domus Chananæa, & in ea libera à Dæmone filia, exultantes domestici.

G. Edunt catelli de micis quæ cadunt de mensa Dominorum suorum.

MEDITATIO.

Magna est huius Euangelij fratres doctrina, plena est diuinæ virtutis & suauitatis; ac eius auctor IESVS in sæcula benedictus. Docet nos bonus & sanctus IESVS, quemadmodum magna fide spiritus & humi-

litate oremus & efficacia, exemplo Chananæe mulieris. Non repetam quæ illa fecit, sed sequar & imitabor. Primum quidem docuit ut agnoscam esse me mulierem, hoc est infirmæ naturæ & incōstantis, gentilem præterea,

I Chana-

Chananzum, Syrophœnicem, id est moribus planè deprauatum, à vita spiritali, & terra uiuentium extorrem. Hoc quidem sumus omnes ex nobis. Deinde concepta fide, spe, & amore in Christum, qui nobis sese offeret per exemplum Chananzæ, prauitatem morum exuamus, vitia depellamus, bono animo in Christo ex illo exilio egrediamur, ad vitam spiritalis, & terræ uiuentium desiderium ingrediamur. Ibi I E S V M reperiemus, ad illum clamemus pro filia nostra, pro nostris scilicet potentijs & actionibus, quæ continenter à Dæmone vexantur. Quò enim non penetrat veterator Diabolus? cui cogitationi non se immiscet? cui actioni non se intrudit? suas astutias, malitias, deprauationes ubi non machinatur? Nullum est tempus, nullus locus, nulla nostra actio quam non obseruet, quam non oppugnet, quam non corrumpere conetur impotenter. Clama ad Christum ut illum repellat cum suis diabolicis vexationibus. Domine fili Dei omnipotentis, Deus ipse omnipotens, tuam misericordiam in me extende, nam filia mea à Dæmonio diuexatur. Magnū detrimentum potentia meæ, & meæ actiones patiuntur, nullus est qui me adiuuet, nisi tu qui docuisti me per Chananzam ut orarem, & quo pacto orarem erudisti. Et quidem aliàs ut peterem à malo liberari præcepisti: pessimum est malum Diabolus & exitiale. En oro te Domine, & tamen nō respondes mihi verbum, me non exaudis: exercet in me tyrannidem truculentus hostis humanæ naturæ & tuus, sauit magis in dies. Neque verò moueor admodū illius acerbitate, moueor quòd impuræ fiant meæ actiones, si nihil aliud, & impediatur spiritalis profectus ac vitæ perfectio. Intellico te Domine velle orari per sanctos tuos, oro illos ut pro me apud te intercedant, ut meas tibi deprecationes repræsen-

tent, ut pro me orent. Post illos te sequor, nūquam desinam orare, donec me exaudieris. Domine adiuua me, repelle à me hostem meū & tuum. At verò scio similiter respondere te sanctis pro me orantibus, atque pro Chananzæ orantibus Apostolis: Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël: indignus est iste pro quo exaudiamini, non enim ad eā humilitatem & fidem peruenit, quæ impetrat quæ petuntur, & Israël faciunt hominem, id est apud Deum potentem. Ad illam fidem & humilitatem aspiro Domine. En adoro te, procido ad pedes misericordiae tuæ in cælo cū Patre & Spiritu sancto regnantis. Adiuua me sancte I E S V & benigne. Ecce sancti simul orant pro me. Quòd si mihi dicas (ut dignus sum cui dicas) te filios tuos spirituales exaudire, qui sedent in mensa tua, & tui spiritus consolatione, & cælesti cibo fruuntur; me canent esse, & indignum cuius aliquam rationem habear: id sanè verum est Domine, & arrogantia mea grandis esset si tuis amicis & conuiuijs me annumerarem. Illi Domini mei sunt, ego illorum in te seruus: illi in mensa tua cælesti & diuina tui contemplatione pascuntur, liberati à Dæmonis tyrannide. Mihi faterit Domine bone, si sum illorum canis & catellus, qui excipiam ea quæ illis de tua diuina largitate redundant: illa mihi sat erunt, illis ero contentus. Age Domine, hoc fac benigne Domine, ne mihi tam sint Dæmones molesti & importuni, contra meam enim voluntatē ea mihi offundant quæ tu nosti, nec illos possum abigere. Quòd si hoc de tua prouidentia non placeat, illud saltem facias sancte I E S V, ut nihil mihi noceant illæ importunitates quibus me oppugnat tetra illa bestia, sed in fructum animi mei potiùs conuertantur, & ad maius meritum coram te proficiant. Amen.

FERIA VI. POST DOMIN. I. QVADRAG.

Sanatur Languidus .

Ioan. v. Anno xxxij .

47

xxxij



A. Piscina Bethesda Hierosolymis, iuxta portam gregis, ubi languidi, & pecora lauabantur.

B. Superne adscribitur Angelus, qui in piscinam descendere solebat.

C. Venit ad piscinam IESVS, dicit languido; Vis sanus fieri?

D. Respondet languidus; Domine, hominem non habeo, &c.

C. Sanat eum IESVS; & praecepit, ut tollat grabatum suum.

E. Tollit grabatum paralyticus, & vadit domum: increpant eum Iudaei.



Handwritten text, likely a list or index, located below the sketch. The text is written in a cursive script and is organized into several columns, possibly listing items or locations corresponding to the sketch above.

FERIA VI POST PRIMAM

DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

Sanatur languidus.

IOAN V.

ANNO XXXII.

In xxxij. imaginem adnotatiuncula.

xxxij.

47.

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>A. Piscina Bethsaidæ Hierosolymis, iuxta portam gregis, ubi languidi, & pecora lauabantur.</i></p> <p><i>B. Superne adscribitur Angelus, qui in piscinam descendere solebat</i></p> <p><i>C. Venit ad piscinam IESVS, dicit languido, Vis sanus fieri?</i></p> | <p><i>D Respondet languidus, Domine hominem non habeo &c.</i></p> <p><i>C. Sanat eum IESVS, & præcipit ut tollat grabatum suum.</i></p> <p><i>E. Tollit grabatum suum paralyticus, & vadit domū, increpant eum Iudæi.</i></p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. V.

POST hæc erat dies festus Iudæorum, & ascendit IESVS Hierosolymam. Est autem Hierosolymis probatica^a piscina, quæ cognominatur hebraicè Bethsaidæ, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum.^b Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, & mouebatur aqua: & qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à quacunque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habēs in infirmitate sua. Hunc cum vidisset^c IESVS iacentem, & cognouisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei; Vis sanus fieri?^d Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam: dū venio enim ego, alius antè me descendit. Dicit ei IESVS; ^e Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille, & ^e sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbathum in die illo. Dicebant ergo Iudæi illi qui sanatus fuerat; ^e Sabbathū est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis; Qui me sanum fecit, ille mihi dixit; Tolle grabatū tuū, & ambula. Interrogauerunt ergo eū; Quis est ille homo qui dixit tibi; Tolle grabatū tuum, & ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. IESVS enim declinavit à turba cōstituta in loco. Postea

inuenit eum IESVS in tēplo, & dixit illi; Ecce sanus factus es; iā noli peccare, ne deterius tibi aliquid cōtingat. Abijt ille homo, & nunciauit Iudæis quia IESVS esset qui fecit eum sanum. Propterea persequiebantur Iudæi IESVM, quia hæc faciebat in sabbatho.

ADNOTATIO.

A. Piscina Hierosolymis iuxta portam gregis: hanc quinque porticus circumsepunt suis columnis, & intercolumnijs distincta. In porticibus est multitudo languentium, cecorum, claudorum, aridorum, id est eorum qui per se ad aquā accedere non possent; & iam praevis infirmitas ibi sanabatur. Hæc piscina Probatica, id est pecualis dicebatur, quales Romani item pecorum appellabant. Iudæi hebraicè Bethesda, vel Bethsaida: utrumque enim significat domum vel locum effusionis, quod ad piscinam aquæ pluuiæ confluerebant. Tamen addit Bethsaida significationem à primario piscine officio, quod in ea obseruabant veluti venatores aquæ motum languidi, ut ad commotam accederent. In hac piscina lauabantur animalia quæ erant offerenda in templo, ut lota ad templum ducerentur: habent igitur alique porticus greges qui sunt lauandi.

B. Adscribitur Angelus, non qui tunc è cælo descenderit, sed qui tunc, hoc est die Pentecostes quo solebat non descenderit, nec amplius unquam; quod quem significauerat venturum, & salutem eternam mortalibus allaturum per baptismum sanguinis & aquæ, iam venisset in mundum, & baptismum prædicaret, cuius erat figura illa aqua, illa motio, illa sanatio. Erat autem illa piscine aqua rubra.

C. Venit ad piscinam IESVS cum discipulis, ut sanato insigni languido, ostenderet eum se esse qui per Angelum designabatur, & finem imponeret figuræ, ac signum statueret sui aduentus. Videt hominem triginta & octo annos in infirmitate agentem oculis sue benignitatis & misericordiæ (Domine illis oculis nos vide, plures e-

nim, vel certè omnes annos vitæ nostræ egimus in infirmitate) & interrogat num sanus fieri velit: id est languidum excitat, & eius libertatē inuocat, offertque plenam incolumitatem.

D. Languidus repente fit Theologus. Homini planè confiteor me non habere, nihil enim est in me quo possim surgere, & ad salutem contendere: à te adiutus potero expedire quæ mihi ex me impossibilia sunt facere. Sic enim solent Doctores, quæ in verbis erat sententia, eam dare ijs qui sanabantur. Certè hic facit Tulliensis languidum intelligere mysticum alium sensum. Ad hoc verbum, quasi iam cordis eius præparatio esset impleta,

C. Audiu à Christo; Surge, tolle grabatū tuū, & ambula; sanatur, exurgit ad verbum Christi. Similiter sanat spiritualiter peccatorem IESVS, deinde iubet surgere, & tollere per virtutum exercitium difficultates in quibus iacuerat, & ad vitam eternam contendere.

E. Discedentem considera qui fuerat languidus, suum grabatum tollentem; insipientiam simul Iudeorum, qui illum obiurgabant quod tolleretur in sabbatho grabatum; unde calumnia occasionem arripuerant aduersus Christum. Illud postremò animaduertendum: benignus IESVS paralyticum confirmat post datam salutem, etiam addit timoris seruili vehementi comminatione: Propter peccata tua triginta & octo annos miserabili infirmitate fuis afflictus, deterius tibi continget nisi à peccatis in posterum te abstinueris. Hoc illi dixit IESVS cum postea paralyticum inuenisset in templo.

MEDITATIO.

Apo. 13. **O**ccisus est agnus Dei Christus IESVS ab origine mundi in diuina acceptatione; semper fuit parata ad salutem piscina probatica Bethesda & Bethesda aquæ rubræ, id est sanguinis agni immaculati, ex eius vulne-

ribus effusi ad oues Dei lauandas & emundandas. Fuit hoc diuinum mysterium Hierosolymis per piscinam significatum, & baptismi futuri efficacia designata. Vt autem omnibus mortalibus fuit semper præstò sanguinis Christi me-

si meritum per fidem, ita singulare illud beneficium, etiam ante legem vererem, conferendi gratiam, & remittendi peccatum originale possum fuit in circuncisione, & ijs sacrificijs quæ ad peccatum originale expiandum applicabantur. Dei autem per Christum in nos misericordia eo maioribus est præconijs extollenda, quæ illam sanguinis Christi piscinam & fontem omnibus mortalibus commostravit, & aperuit ad animarum salutem per sacramenta novæ legis perfecta. Implevit enim uniuersum mundum hac piscina, hac rubra aqua, hoc est Christi sanguine: omni creatura hæc est aperia ianua ad salutem per Ecclesiam; omnibus patet salus per Baptismum. Nec est quod quisquam dicat; Hominem non habeo; verbum enim Dei homo factus est, Christus IESVS sua gratia omnibus adest, inuitat etiam omnes ad salutem & perfectionem, singulis continenter inlclamat; Vis sanus fieri? Illud responsum eripit omnibus, hominem non habeo, hominem se offerens, offerens Ecclesiam, offerens Angelos & sanctos per inspirationes salutares, offerens conciliatores & admonitores alios. Et quid ego hæc memoro? offert liberalissimè seipsum continenter auctorem, cooperatorem, effectorem nostræ salutis & perfectionis. Omnis enim terra plena est gloria redemptionis & salutis, gratiæ & veritatis per Christum factæ. Eò horribilius iudicium eis imminet, si qui tantam salutem, tam obuiam, tam facilem neglexerint. Verum aduertite fratres, atque adeo omnes qui proximò iuuando operam datis, attendite ne sæpè fiat, vt dum aliorum salutem procuramus, nostram negligamus, in alios seueri simus iudices, & acres reprehenses, importuni etiã, in nostra verò salute & perfectione blandi & debiles, & negligentes: quasi non sit finis noster, vt simul &strarum animarum, & proximorum salutem & perfectionem cum gratia Domini impensè procuremus, & quasi non mandaret Deus vnicuique de proximo suo. Quotus enim quisque nostrum non triginta & octo annos, id est omnes annos habuit in peccatis, in imperfectionibus, in passionibus suis? Et cum habeat paratam piscinam sanguinis & gratiæ Christi IESV in omnes redundantem; semper tamen excusat, se hominem non habere, hoc est semper somnolentiæ

& desidii indulget, nunquam audit, vis sanus fieri? nunquam videt, nunquam aufert: at Christum præcipientem: Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Tacemus semper in nostris miserijs, nunquam assurgimus ad meliora, nunquam tollimus peccata nostra per poenitentiam perfectam, nunquam contendimus ad vitæ perfectionem scilicet, nunquam verè proficimus, nunquam ad victoriam nostri euadimus, nunquam ad pacem spiritus attingimus, nunquam ad celestium rerum contemplationem, diuinumque lumen leuamur. Quid expectamus fratres? Quid amplius potuit pro nobis Christus facere vel docere, quod non fecerit, quod non docuerit? Quid nunc non facit & docet ad nostram salutem & perfectionem? Quando aperiemus oculos ad diuinam lucem, & aures ad celestem doctrinam? Quando respondebimus Christo intimo ex corde, volo sanus fieri? quod animo dixit ille infirmus vehementer se cupere tot annos. Hoc igitur pleno cordis sensu tandem dicamus: simul fateamur facultatem nos nunquam habuisse de nostra segnitie atque socordia veniendi ad perfectam animæ nostræ sanitatem. Semper etiam (tametsi ad piscinam venire potuissimus) homines tamen nos non præbuisse Christo vocanti, Patri eius trahenti nunquam fuisse obediētes, nunquam gratiæ Dei esse ritè cooperatos. Itaque nunquam ad sanitatem & pacem animæ nostræ peruenire potuimus. Hanc nostram desidiam deploremus apud IESVM, & tam grauem somnium animi nostri & torporem illo auctore & adiutore excutiantus. En Christus è celo cordi nostro sese insinuat, & nos inuitat; Vis sanus fieri? Ne illi amplius respondeas, hominem non habeo; sed in humilitate & suauitate cordis tui responde: Volo Domine: nam hominem te habeo, qui me solo verbo ad piscinam illam immensam atque inexhaustam tui sanguinis & gratiæ immerges, vbi & à meis liberabor infirmitatibus, ne saltem mihi noceant, & inebriabor multitudine tuæ misericordiæ, suauitatis, & gloriæ; tua virtute tollam meum grabatum, id est meas difficultates: non enim illæ impediunt, quin in via tuorum mandatorum & consiliorum ambulem cum alacritate & feruore spiritus tui; sis benedictus in sæcula.

SABBATHO POST PRIMAM DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

Transfiguratio Christi.

MATTH. XVII. MAR. IX. LVC. IX. ANNO XXXIII.

In xxxiiij. imaginem adnotatiuncula.

xxxiiij.

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Panceas regio, unde venit IESVS in Thabor montem.</p> <p>B. Relictis alijs discipulis ad radices montis cum turba, Petrum, Iacobum, & Ioannem secum in cacumen assumpsit.</p> <p>C. Thabor in campo magno Galilæe Esdrelon.</p> <p>D. IESVS in planicie montis, cuius redandæ gloria anima in corpus, quæ fuit transfiguratio. Ad-sunt Moyses, & Elias.</p> | <p>E. Exigilantes de somno discipuli vident IESVM transfiguratum, & Petrus ait: Bonum est nas hic esse &c.</p> <p>F. Adhuc eo loquente, ecce nubes obumbravit eos, & fit vox patris de calo.</p> <p>G. Moyses in Limbum,</p> <p>H. Elias in Paradisum terrestrem raptus, cum Apostoli ad vocem cecidissent in terram.</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. IX.

MATTH. XVII.

LVC. IX.

ET^a post dies sex assump- Factum est autē post hac verba
psit IESVS Petrum, & ferē dies octo,
Iacobum, & Ioannem fra-
trem eius, & ducit illos in
^b montem^c excelsum seor- & ascendit in montem
sum: ut oraret.
^b solos, Et^d facta est dum oraret,
coram ipsis. species vultus eius altera;
&^d transfiguratus est antē
cos.
Et resplenduit facies eius si-
cut sol: vestimenta autem & vestitus eius
eius facta sunt alba sicut, albus & refulgens.
Et^d vestimenta eius facta sunt
splendentia, & candida nimis
velut nix, qualia fullo non po-
test super terram candida fa-
cere. nix.
Et apparuit illis Elias cū Moy- Et ecce apparuerunt illis
se: & erant loquentes cum Moyses & Elias cum eo lo-
IESV. quentes.
Et ecce duo viri loquebantur
cū illo: erant autē Moyses &
Elias, visi in maiestate: & dice-
bant excessum eius, quem com-
pleturus erat in Hierusalem.
Petrus verò & qui cum illo
erant, & gravati erant somno.
Et enigilantes viderunt maie-
statem eius, & duos viros qui
stabant cum illo.

MAR. IX.



- A. Paneas regio, vnde IESVS in Thabor montem proficiscitur.
 B. Relictis alijs discipulis ad radices montis cum turba, Petrum, Iacobum, & Ioannem secum in cacumen assumpsit.
 C. Thabor in campo magno Galilææ Esdrelon.
 D. IESVS in planicie montis, cuius redandat gloria animæ in corpus, quæ fuit transfiguratio. Adfunt Moyses, & Elias.

- E. Euigilantes quasi è somno discipuli, vident IESVM transfiguratum; & Petrus ait; Bonum est nos hic esse, &c.
 F. Adhuc eo loquente, ecce, nubes obumbravit eos; & fit vox Patris è cælo, &c.
 G. Moyses in limbum.
 H. Elias in paradysum terrestrem raptus, cum Apostoli ad vocem cecidissent in terram.

Dominica ij. Quadragesimæ, idem Euangelium legitur.

THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA



<p>The first part of the history of the United States is the period from the discovery of the continent by Christopher Columbus in 1492 to the establishment of the first permanent settlements. This period is characterized by the exploration of the continent by Spanish, French, and English explorers, and the establishment of the first permanent settlements by the English in 1607.</p>	<p>The second part of the history of the United States is the period from the establishment of the first permanent settlements to the American Revolution in 1776. This period is characterized by the growth of the colonies, the struggle for independence, and the establishment of the United States as a new nation.</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

*Et respondens Petrus,
ait IESVS;
Rabbi,*

Respondens autem Petrus,
dixit ad IESVM:
Domine, bonum est nos
hîc esse:
si vis, faciamus hîc tria ta-
bernacula; tibi vnum, Moy-
si vnum, & Eliæ vnum.

*Nō enim sciebat quid diceret;
erant enim timore exterriti.*

*Et facta est nubes
obumbrans eos:*

^f Adhuc eo loquente,
ecce nubes lucida
obumbravit eos.

*Et factum est, cum ^g h discede-
rent ab illo,
ait Petrus*

*ad IESVM;
Præceptor,*

*Hac autem illo loquente,
facta est nubes,*

*& timuerunt intransibiles
illis in nubem.*

*& venit vox de nube, dicens;
charissimus:*

audite illum.

Et ecce ^f vox de nube dicēs;
Hic est filius meus dilectus
in quo mihi benè cōplacui:
ipsum audite.

Et vox facta est de nube, dicēs;

Et dum fieret vox,

*& statim circumspicientes,
amplius,
nisi IESVS tantum secum.*

Et audiētes discipuli cecide-
runt in faciem suam, & ^f ti-
muerunt valdè. Et accessit
IESVS, & tetigit eos, dixit-
que eis; Surgite, & nolite ti-
mere.

Leuātes autem oculos suos,
^g h neminem viderunt
nisi solum IESVM.

inuentus est IESVS solus.

*ne cuiquā quæ vidissent, nar-
rarent, nisi cum filius hominis
resurrexerit.*

Et descendētib; illis de
monte, præcepit eis IESVS,
dicens;
Nemini dixeritis visionem,
donec filius hominis à mor-
tuis resurgat.

*Et verbum continuerunt apud
se, conquirentes quid esset,
cum à mortuis resurrexerit.*

*Et ipsi tacuerunt,
& nemini dixerunt
in illis diebus quidquam ex his
quæ viderant.*

ADNOTATIO.

Egesip. l. 3. ca. 26. Ioseph. 3. de bell. Iu c. 18. **A.** IESVS in Paneade iuxta Cesaræam Philippi, ubi fontes quidem sunt Iordanis, Ior & Dan. sed quorum unus est fons Phiala in Trachonitide ad montem Antilibanum. Ibi interrogauit ex discipulis Christus, quem dicerent homines vulgò ipsum esse: & respondit Petrus; Tu es Christus filius Dei viui. Hinc igitur venit ad Thabor montem, ut transfigurationis gloria, patrum testimonio, & voce aeterni Patris excellentem illam Petri confessionem confirmaret.

B. Relicti ad radicem montis nouè discipuli, absente Christo laborant in expellendo Damone, nec valent expellere. Neque verò mirum, qui nō potuerant in montem cum IESV conscendere, eos non potuisse spiritum nequam superare.

Egesip. l. 4. c. 4. Ioseph. l. 4. de bell. Iud. cap. 2. Brocar. Matt. **C.** Thabor mons est in magno campo Galilæe Esdrelon, altitudine xxx. stadiorum, in vertice campestris, amplitudine undique vigintitrium: sex aut septem milliaribus à Nazareth, in finibus Issachar & Zabulon.

D. IESVS in planitie montis, non in aëre, sed stans humi, ut cum viderent discipuli cum Moise & Elia: resplendet verò eius facies ut sol, & alba ut nix sunt eius vestimenta; reddidit enim eius animæ gloria in corpus per dotē claritatis, quæ cohibebatur per miraculum, ad dispensationem vitæ mortalis. Neque tamen Apostolorum huius lucis magnitudo perstringebat oculos vel latebat, & minus Elia, multo minus Moyses, sed incredibilem potius ingerbat suauitatem & vim, quod faciebat ratio luminis gloriosi. Cum IESV est Elias & Moyses, ille ex terrestri Paradiso Angeli ministerio aduectus, mortali corpore, ubi diuina voluntate & mysterio in Iudicium usque vniuersale conseruatur; Moyses verò coaptato illi corpore diuinitus, similiter ex Limbo ab Angelo eductus: uterque tamen suam maiestatem obtinens (visi enim sunt in maiestate) Moyses quali claruit cum ex mon-

te descendit è Dei colloquio: Elias quali in calu est ex Bethabara vico leuatus in aëra ad Paradisum terrestrem. Ad hanc insignium Prophetarum maiestatem accedebat illustris illa, quæ è gloria IESV deriuabatur. Colloquebantur autem cum IESV Propheta de egressu eius, quem in Hierusalem complecturus erat; in quo exitu erat verus agnus immolandus, per eius sanguinem liberandus verus Israël, profligato Damone Pharaone.

E. Somno superati obdormierant quidē tres Apostoli, sed è maiestate gloria Christi excitati, & diuinum illum splendorem contemplati, primum quidem terrentur, verum suauitate celestis luminis delibuti, cum animaduertenterent discessuros Moysen & Eliam, petit à Christo Petrus, ut tria potius tabernacula parentur, nec discedant sancti Prophetae. At enim nesciebat quid diceret, ut solent qui hilariori sunt animo in oratione abati sua cōsolatione, nisi accuratiùs attendant.

F. Nondum finem fecerat loquendi Petrus, & ecce tibi nubes lucida è calo omnes obumbravit. Terrentur rursum Apostoli. Auditur vox Patris aeterni è calo, Hic est filius meus charissimus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. Quibus verbis mysterium diuinitatis & humanitatis Christi suo testimonio confirmat Pater omnipotens, & imperat ut illi obediant Apostoli, & per eos omnes mortales. Ad hanc Dei vocem vehementiùs timent Apostoli, cadunt consternati in facies suas, confirmantur à Christo, leuant oculos: abierant interea Prophetae, deducit illos IESVS è monte.

G. Moyses in Limbum reportatur à suo Angelo corpore exutus: ibi narrat Patribus Christi gloriam, & illis eius nomine salutem dicit.

H. Elias ad Paradisum ab Angelo item deducitur.

MEDITATIO.

Adeste fratres mei in Christo, aduertite animum ad sublimia mysteria quæ hoc Euangelio nobis manifestantur. Doce nos hæc tua mysteria & beneficia bone & magne IESV. Sequimini me igitur ad montem excelsum, video enim vos semper humi reperere, terrenis cogitationibus duci, imperfectionibus vitæ spiritualis detineri, passionibus sensus vestri perturbari. Ut autem leuare mentem

& spiritum vestrum possitis ad veram orationem solidumque eius fructum, en voco vos, sequimini me; volo vos ad montem meæ transfigurationis euehere. Hoc facite primū, sequimini tres meos Apostolos, Petrum, Iacobum, & Ioannem, & imitamini; eorum intercessionem implorate. Adiciate quod per ipsos significatur trium virtutum exercitium, fidei in me, tum confidentiæ quod per me ex doctrina



A. *Exterius atrium templi, vbi Christus docebat.*

B. *IESVS acriter Iudæos vrget.*

C. *Respondent acerbe; Nunquid interficiet semetipsum?*

D. *Resurrectio.*

E. *Ascensio; de quibus significabat cum dicebat; Quo ego vado, vos non potestis, &c.*

F. *Infernus paratus, quia dixerat; in peccato vestro moriemini.*

G. *Tabernacula appinguntur, erat enim festum Tabernaculorum.*



Faint, illegible text, possibly a title or description, located below the architectural drawing. The text is arranged in two columns, separated by a vertical line. The handwriting is very light and difficult to decipher.

doctrina huius Euangelij sitis quæ in eo indicantur bona reportaturi. Addite suauitatem & familiaritatem charitatis in me. Ita vos ego assumam mecum in montem. Sed tamen ad culmen montis excelsi non peruenietis, nisi periter aceline: ea enim debet esse vestri cordis meditatio, & spiritus contentio, qua difficultates superetis quæ spiritualibus exercitationibus euenire solent. Animaduertite quòd me duce ascenditis in montem, me præsentem habetis adiutorem in meditationum difficultatibus. Considerare locum, adeste vt præsentem, totam historiam ante oculos ponite, cum fide & humilitate cordis singula mysteria perpendite sed ita perpendite vt in oratione: hoc est, sit cordis meditatio, quæ redoleat gratiarum actionem, petitionem spiritus & obsecrationem, vt non tam sit speculatiua cõsideratio quàm practica, & spiritus affectu plena. Ita fiet me adiutore, vt ad mei corporis vt tunc fuit glorificatum, euchamini cõtemplationem, & tatiemini à manifestatione gloriæ meæ. Illa luce illustrabitur primum vester spiritus, dein mens, & voluntas, & cor vestrũ, præterea anima tota, omnes vestræ potentia, omnia absorbeantur exundantia gloriæ maiestatis meæ; vnde dissipentur omnes passionnes vestræ, omnes difficultates vitæ spiritualis euanescent, omnia fiant vobis splendor lucis meæ, omnia pax, & vitæ æternæ pro hac mortalitate representatio. Nam & illud dabitur vobis ex hac mei corporis gloria, vt considerantes fulgorem illum è gloria animæ meæ, & ex verbo meo & diuinitate emitti, ab hac gloriæ corporis speculatione, in splendorem caelestem, & diuinitatis lucem spiritus, trāsfor-

memini à claritate in claritatem tanquam à Domini spiritu. Non solum autem, sed etiam ineffabili quadam significatione spiritus fulgebis vobis mea æterna generatio, & intelligetis constanti etiamnum fide in spiritu mentis vestræ, quod Pater tunc dixit, & in æternitate semper dicit; Hic est filius meus dilectus. Et illud; Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodiè genui te. Et quod alibi; In splendoribus sanctorum, siue sanctitatis, ex vtero antè Luciferum genui te. Nec hoc solum percipietis per donum sapientiæ & intellectus; sed illud præterea cordi vestro imprimetur, mihi esse obediendum, & vim diuinam obediendi accipietis. Hæc etiam si momentanea, tamen summa dona sunt. Hæc vbi vobis ego ero gratificatus, ne dicite, vt Petrus, Bonum est nobis hic esse, spectantes tantum ad voluptatem & consolationem animi vestri præsentem, quasi fugientes crucem & persecutiones: sed illud concedo vobis vt dicatis; Bonum est nobis hic esse quidem, hoc est in his donis, in hoc diuino fulgore; sed non in his figere tabernacula, quasi his tantum vsuri, in his habitaturi, sed sensum & vim illius gloriæ, & efficaciam retinentes, ad humilia descendite. Pugnate aduersus vitia vestra & proximorum, crucem amate, cum illa me sequimini, vestræ vocationi satisfacite, quòd vobis amplior & fructuosior sit. Quòd si quæ vos docui ex contemplatione gloriæ meæ transfigurationis capitis, ea transferte omnia, & meditamini in gloriam quam hîc in calo obineo in eternitatē. Prouenient enim vobis maiora dona ex vberiore corporis mei gloria. Amen.

Mat. 3.
& 17.
Psalm. 2.
Ps. 109.

*Pro Dominica secunda Quadragesimæ est idem Euangelium, eadem
Adnotatio & Meditatio. 63. pag. 103.*

FERIA SECUNDA POST DOMINICAM SECUNDAM QVADRAGESIMÆ.

Incredulis prædicit damnationem IESVS.

IOAN. VIII.

ANNO XXXII.

In xxxiiij. imaginem adnotatiuncula.

xxxiiij.

ss.

- A. Exterius atrium Templi, ubi Christus docebat.
- B. IESVS acriter Iudeos urget.
- C. Respondent acerbe, Nunquid interficiet semetipsum.
- D. Resurrectio.
- E. Ascensio: de quibus significabat cum dicebat, Quo

- ego vado vos non potestis &c.
- F. Infernas paratus: quia dixerat in peccato vestro moriemini.
- G. Tabernacula appinguntur; erat enim festum Tabernaculorum.

EVAN-

FERIA SECUNDA POST SECUNDAM
EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VIII.

IN illo ^a tempore dixit IESVS turbis Iudæorum:
Ego ^b vado, & quæretis me, & in peccato vestro
moriemini. Quò ego ^b vado, ^d vos ^c non potestis
venire. Dicebant ergo Iudæi; ^c Nunquid interficiet
semetipsum? Quia dicit, Quò ego vado, vos nō po-
testis venire. Et dicebat eis; Vos de deorsum estis:
ego de supernis sum. Vos de Mundo hoc estis: ego
non sum de hoc mundo: dixi ergo vobis quia ^f mo-
riemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis
quia ego sum, ^f moriemini in peccato vestro. Dice-
bant ergo ei; Tu quis es? Dixit eis IESVS; Princi-
pium, qui & loquor vobis. Multa habeo de vobis
loqui & iudicare: sed qui me misit verax est; & ego
quæ audiui ab eo, hæc loquor in Mundo. Et nō co-
gnouerunt quia patrem eis dicebat Deum? Dixit er-
go eis IESVS; Cum ^e exaltaueritis filium hominis,
tunc cognoscetis quia ego sum, & à me ipso facio
nihil, sed sicut docuit me Pater hæc loquor: & qui
me misit mecum est, & non reliquit me solū; quia
ego quæ placita sunt ei facio semper.

ADNOTATIO.

A. **E**xterius atrium Templi, ubi gazophilacia;
in eo atrio docebat Christus. Et quando-
quidem vix aliquid est in hoc Evangelio quod
imagine designari possit, quæ possunt pauca ea
attingentur.

B. IESVS cum Apostolis, ante eum Scribæ
& Phariſæi homines peruerſi cum illo discepta-
tes, & illi insidiantes. His cum dicit Christus; E-
go vado, indicat calum, & suam ascensionem: &
urget acriter damnationem eorum cōminatus.

C. Respondent acerbè; Nunquid interficiet
semetipsum, quia dicit, quò ego vado vos non
potestis venire?

D. E. Ascensio Christi: intelligi etiam poterit
resurrectio simul; ad calum enim contendebat
IESVS per passionem & resurrectionem à
mortuis.

F. Inferni os horrendum, in quod contrudun-
tur sceleratorum hominum anime: sic indicat
Christus Scribis & Phariſæis in peccato illos mo-
rituros.

G. Tabernacula depinguntur; erat enim festū

Tabernaculorum cum hæc gerebantur. Porro locū
illū huius Evangelij. (Principium, qui & loquor
vobis qui græcè est, τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν.)
mirum non est si multis difficilis esse videatur.
Est si nē difficilis si ad verba græca inspicias.

Mihi placet simpliciter vulgatam editionem se-
qui, quam sua interpretatione Cyrillus Alexan-
drinus probat; ut mirum sit græcum Doctorem
in suo idiomate illam non sensisse difficultatem,
quæ tantum negotij alijs suæ gentis faceret. Sen-
sum igitur vertit fideliter latinus interpres: nā
Christus interrogationi Iudæorū diuinè, ut sem-
per, respondit, etiam si illi per contemptum &
malitiam interrogarent. Sed quid respondit?

Principium, id est τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν.

Vos o mali, quæritis ex me quis sim: iā ego dixi
vobis, quod sū: hoc enim nomē meū æternū. Sub-
stantia sum in finita & æterna, meū esse mea est
essentia, ut docui Moſen, nomen ineffabile: nam
utrumque nomen Dei יהוה ehoh, & יהוה Te-
houah idem censetur. Illud enim cum dicat Deus,
facit ut de illo hoc dicatur. Ambo tamen reſol-
uuntur

uuntur in, *Sū*, quæ est infinita essentia, eternitas, & hodiè, præsensq; infinitum, omne tempus complectens, omne tempus excedens. Hæc iam significanti vobis Iudæi : sed præterea dico principium me esse æternum de æterno principio; principium Patrem & me Spiritus sancti, principium creaturarum omnium Patrem, me, & Spiritum sanctum. Nam nullus dubitare potest verbum (dico) & latine, & græcè habere post se accusatiuum. Respondit, *וְכֵן הָיָה לְיֵשׁוּעַ מֵרֵאשִׁית*. Vbi vim habet *הָיָה* quemadmodum & græcus articulus. Itaque quod subdit Christus græcè, *ὅτι καὶ ἀπὸ ἀρχῆς ὄν*, rectè

item vertitur latine, qui & loquor vobis. Nam articulus *ὅ*, sumi solet pro relativo, & tunc esse adiectiuum, vim etiam addere. Quod verò ad sensum attinet; sum, dixit Christus, principium sum; addo præterea me esse hominem, ut qui vobis loquar & vos doceam, ut per quem, & in quo loquatur vobis Deus, qui olim locutus est patribus vestris in Prophetis. Per hanc rursum meam humanitatem sum mortalium salutis principium: ex merito enim meo, tanquam à fontis plenitudine, omnis iustitia & meritum hominum vim accipit & consummationem. Heb. 1.

MEDITATIO.

Verissimè dixisti Christe IESU Iudæis, quod querituri te essent, malo scilicet animo, & non inuenturi, sed essent in eo præsertim peccato te malè querendi morituri. Quid enim aliud illi fecerunt, cum ibas ad Patrem per doctrinam & passionem tuam, quæ te summa animi peruersitate querere. Primum ut interficerent; quod ut fecerunt, nihil aliud quam suum Mesiam querunt, te reiecto qui verus Mesias, ac veritas ipsa es: cum qua inquisitione & animo comprobationem tuæ mortis coniungunt. In quo peccato, quod infinitorum peccatorum est fons & origo, mortua est infinita Iudæorum fœx, & morientur omnes quotquot animum non mutabunt, & in te non credent. Nos Fratres ad hos quoque subleuandos vocati sumus; his iuuandis oratione & ministerio verbi incumbamus. Interim verò ne arbitremur ad nos non pertinere hoc Euangelium: grauissimè enim nos & omnes admonet sanctus ac magnus IESUS; comminatur etiam vehementer, nisi ad meliorem vitæ nostræ frugem assurgimus. Animaduerti etiam fratres cum timore in humilitate cordis vestri, quid religiosi omnibus simul dicat mysticè Dominus noster IESUS. Ego quidem abij ad Patrem per ministeria & mysteria omnia quæ dedit mihi Pater adimplenda, per doctrinam, exēpla, miracula, passionē, mortē crucis, & resurrectionē, per Sacramentorum institutionem, & in cælum ascensionem. Post hæc misi ad vos Spiritum sanctum, qui maneat vobiscum in æternum; atque adeo ego ipse vobiscum, & alijs multis modis, & in Sacramento Eucharistiæ præsens realiter & substantialiter sum usque ad sæculi consummationem. Hæc cum accepi-

tis, tam multa & magna mysteria & dona; tamen queritis quidem me per orationes & meditationes vestras, per vestram vitæ quam estis professi conuersationem: & tamen ita negligenter & delidiosè queritis, tot vitijs & imperfectionibus implicamini, ut vix vnquā spiritu proficiatis vel progrediamini. Itaque illud necessum est vobis accidere, ut regrediamini, & moriamini in vestris imperfectionibus & vitijs: vel etiā si spernitis modica, paulatim decidatis in lethalia peccata, & intereat, quod horrendum esset. Dico, prædico vobis, nisi diligenter & religiosè me queratis, planè hæc vobis esse timenda quæ dixi; in vestris peccatis & imperfectionibus moriemini. Sed ut etiam fructum accipiat ex illa insana Iudæorum interrogatione: Nunquid interficiet semetipsum? audite: Ego quidem me non interfeci, sed tradidi interficiendum pro vobis, ut vos simul mecum commoremmini, & mecum conuiueretis: simul enim homo vester vetus crucifixus est, ut destrueretur corpus peccati, & ultra non seruiretis peccato, sed in nouitate vitæ ambularetis. Itaque si vos meam mortem nolitis imitari, & sequi, atque induerè; nisi mortui peccatis & concupiscentiis vestris fueritis, tum reuera illa in vobis viuent, & vos mortui in illis eritis. Neque verò mihi dixeritis; Nos quidem commortui tibi sumus per baptismum, & consēpulti. Igitur si mortui estis, videte ne rursus quasi in peccato viuentes vitam vitiorum viuatis, tam multis, & tam noxijs imperfectionibus indulgentes. Quotus enim quisque perfectè vnum vitium superauerit? quotus quisque non deorsum aspicit ad præsentia, & vitæ istius comoditates, & ad ea quæ pereunt? Cauete ne mundanis Eccl. 19.

Rom. 6.

danis cogitationibus ad nescio quid honoris & exultationis vanæ ducamini, & cum vos ad religiosæ vitæ perfectionem vocauerim, ad superna, ad cælum; deorsum tendatis, quæ mundi sunt, ijs incitemini. Hæc ergo mortificate per me, & gratiam vocationis vestræ sequimini, illi cooperamini, ad me in cælum, ubi ad dexteram Dei Patris omnipotentis sedeo, accurrite. Hæc si non feceritis, quæ facilia quidem sunt credenti & speranti in me, & me amanti, per quæ leue onus meum est, & iugum suauis: planè illud eueniet vobis quod dico; Moriemini in vitiis & peccatis vestris. Habetis multa subsidia & præsidia quibus vti potestis, quæ omnia ego dedi vobis per me, per meos Apostolos & Sanctos, per Ecclesiam meam, per vestros superiores: sed illud nunc volo vobis exponere. Iudæis illis dixi vt crederent quia ego sum, aliàs perirent. Vobis nō dico vt simpliciter credatis; scio vos credere: verum paulò attentius animum aduertite, & fidem vestram examine, num illa sit speculatiua, quasi de rebus quæ ad vos non attineant, & quæ vos ad praxim mouere non debeant, an lumen vllum in illa agnoscatis, an vim in ea nullam, aut certè debile sentiat: & tamē est fundamentum fides, & radix omnis iustificationis, cooperatrix omnis meriti. Nonne agnoscitis in fide vestra sterilitatem operum vestra socordia, cum ipsa sit bonorum operū vis fecundissima, & motio efficacissima per charitatem? Itaque cauete ne vos in fidei vsu similes sitis viro consideranti vultum suæ natiuitatis in speculo; considerauit enim se & abiit, & oblitus est qualis fuerit. Vos in me creditis, prædicatis fidem catholicam, extollitis, magnificatis: prospicite tamen ne ita in

vestris actionibus versemini, ac si fidei sitis obliui, moueamini uerò à vestris naturalibus facultatibus, à vestris habitibus & consuetudinibus, à carne potius quàm à spiritu profectis. *Epl* Quis enim ex vobis lumen fidei inducit in omnia intelligibilia? Quis in tentatione scuto fidei, galea salutis, & spiritus gladio vitur, & tentationes profligat & vincit? Quis sua industria in Christo efficacem facit fidem in oratione? Reliqua de fidei perfectione præmitto: his quæ audistis estote contenti. In illis interim exercemini deuotè, in illis crescite per mea dona, & sublimiora à me deinde expectate. Tantum illud vehementer cauete, ne Lutheranam certitudinem gratiæ particularem illam queratis, nec in sola fide huiusmodi certitudinem ponatis, quam fides mea non dat. Non est Patris mei illa certitudo; est patris mendacij Satanæ, qui per fictitiam fidem & illusoriam ex falsa luce, quæ quidem lux nō est, sed Inferni fumus, certitudinem illam cōtendit efficere, & ex illa emērita fide molitur tartareus draco dogmata omnia catholice fidei & Ecclesiæ debilitare atque euertere. Meā fidem catholicam, mea dogmata tenete, non fidem lutheranam, non dogmata, hoc est tenebras, & insanias falsas furiosi illius Apostatæ, & suprā quàm intelligi à vobis possit, miseri & detestabilis. In veritate verò fidei Catholice & dogmatum, quam docuit semper vna Ecclesia Catholica, Apostolica, & hierarchica viuere, cuius fuit, est, erit vnus pastor, meus Vicarius Petrus, vel Petri successor: pro ea, eiusque fide & dogmatis vitam vestram offeratis Deo, qui finis, si Domino placet, erit, & consummatio vestræ fidei, spei, charitatis, & bonorum ex illis prodeuntium per me. Amen.

FERIA TERTIA POST SECUNDAM DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

Quomodo credendum docentibus Phariseis & Scribis.

MATTH. XXIII. MARC. XII. LVC. XX. ANNO XXXIII.

In xxxv. imaginem adnotatiuncula.

xxxv.

96.

A. Atrium exterius, & in eo exedra, ubi verba ad plebem n. Scribe & Pharisei faciebant.

B. IESVS dicens: Quæcumque dixerint vobis &c. è cathedra jilicet.

C. Arroganter cum phylasterijs & simbris stolatus Phariseus incedit.

D. Alius in conuiuio primum accubitus ambit.

E. Alius in Synagoga primas cathedras.

EVAN-

FERIA III. POST DOMIN. II. QUADRAGES.

Quomodo credendum docentibus Phariseis, & Scribis.

Matth. xxij. Marc. xij. Luc. xx. Anno xxxij.

96

xxxv



A. Atrium exterius, & in eo exedra, ubi verba ad plebem Scribæ & Pharisei faciebant.

B. IESVS dicens, Super cathedram Moyfi sederunt Scribæ et Pharisei. Omnia ergo quaecunque dixerint vobis, (è cathedra scilicet)

seruate & facite &c.

C. Arroganter cum Philacterijs, & fimbrijs stolatus Phariseus incedit.

D. Alius in conuiuio primum accubitum ambit.

E. Alius in Synagoga primas cathedras.

1711
 1712
 1713
 1714
 1715
 1716
 1717
 1718
 1719
 1720
 1721
 1722
 1723
 1724
 1725
 1726
 1727
 1728
 1729
 1730
 1731
 1732
 1733
 1734
 1735
 1736
 1737
 1738
 1739
 1740
 1741
 1742
 1743
 1744
 1745
 1746
 1747
 1748
 1749
 1750
 1751
 1752
 1753
 1754
 1755
 1756
 1757
 1758
 1759
 1760
 1761
 1762
 1763
 1764
 1765
 1766
 1767
 1768
 1769
 1770
 1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800



<p> A. ... B. ... C. ... D. ... E. ... F. ... G. ... H. ... I. ... J. ... K. ... L. ... M. ... N. ... O. ... P. ... Q. ... R. ... S. ... T. ... U. ... V. ... W. ... X. ... Y. ... Z. ... </p>	<p> A. ... B. ... C. ... D. ... E. ... F. ... G. ... H. ... I. ... J. ... K. ... L. ... M. ... N. ... O. ... P. ... Q. ... R. ... S. ... T. ... U. ... V. ... W. ... X. ... Y. ... Z. ... </p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MAR. XII.

MATTH. XXIII.

LUC. XX.

Et dicebat eis in doctrina sua: **T**VNC^a IESVS locutus est *Audiente autem omni populo*
ad turbas & ad discipulos
suos, dicens; *dixit discipulis suis;*

Cauete à Scribis, Super^b cathedram Moyfi sederunt Scribæ & Pharisei: omnia ergo quæcunque dixerint vobis, seruate & facite:

Attendite à Scribis secundum opera verò eorum nolite facere: dicunt enim & non faciunt.

Alligant enim onera grauià & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere.

qui volunt in stolis ambulare,

Omnia verò opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus.

Dilatant enim phylacteria sua, & magnificant fimbrias. Amant autē primos recubitus in^d cœnis, & primas cathedras in Synagogis,

& saluari in foro, & in primis cathedris sedere in Synagogis, & primos discubitus in cœnis.

& salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.

& amant salutationes in foro, & primas cathedras in Synagogis, & primos discubitus in conuiuijs.

Vos autem nolite vocari Rabbi: vnus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis.

Et patrem nolite vocare vobis super terram: vnus est enim pater vester qui in cælis est. Nec vocemini magistri: quia magister vester vnus est Christus, Qui maior est vestrum, erit minister vester. Qui autē se exaltauerit, humiliabitur: & qui se humiliauerit, exaltabitur.

K

ADNO-

A. **A**trium exterius, vel ampla exedra, ubi Scribe sue Doctores, & Pharisei ad plebem verba facere solebant. In hoc atrio magnifica cathedra: ex ea Phariseus docet populum onustus phylacterijs, circumdatus fimbrijs, circumfusa audientium turba. Erant autem phylacteria tabellæ concinnæ, quibus adscriptus erat decalogus, ad frontem applicitæ, tum ab extremo brachio pendentes. His ambitiosè ostentabant memoriam se retinere mandatorum Dei, fimbrijs item, quas ambitiosè dilatabant subinde, quasi admoneri ad legis diuinæ observationem viderentur: spinis etiam puncti urgeri acrius. Erat autem hæc Iudeorum vanitas, verbum Dei ad

Hiero. in
23. cap.
Mat.
&c.

hypocrisim interpretantium.

B. IESVS doctorem illum splendidam Phariseum demonstrat, præcipiens doctrinam è cathedra, & legitima auctoritate profectam, propter docentis improbitatem vel turpitudinem non esse contemnendam; sed ea faciendæ quæ bene docentur, quæ à docentibus malè fiunt non esse seruanda.

C. Arroganter stolatus incedit stolidus Phariseus.

B. Alius in conuiuio primum accubitus ambit.

E. Alius in Synagoga primas cathedras contentiosè inuadit.

MEDITATIO.

F. uctuosissima est huius Euangelij doctrina. Audite verò fratres, quid Iudæis Christus præscripserit; qui sedebant super Moysis Cathedram, hoc est qui legitima auctoritate docebant, horum doctrinam omnem seruandam esse ac faciendam dixit: opera autem & actiones ipsorum non esse faciendas. Nam aliter docebant, & aliter faciebant, quod ex Cathedra & doctrina Moysis non erat, sed ex animi ipsorum peruerlitate. Itaque doctrinam probat quæ ex Cathedra verè diceretur: mores qui contra Cathedram erant, reprobant. At dicas; ipse tamen eorum doctrinam damnauerat. Id quidem verum est, sed propterea Cathedram nunc addit, ut illud quod taxauerat, monstraret non docere Scribas ex Cathedra & doctrina Moysis, sed ex animi prauitate. Unde igitur tunc cognoscere poterant Iudæi, non esse ex Cathedra Phariseorū doctrinam, sicuti hæsitarent? Ad IESVM videlicet referre debebant, qui doctrinam Phariseorum reprehenderat & mores; & tamen quæ è doctrina essent Moysis iubebat seruare & facere. Sed animaduertendum fratres, quod ad nos attinet, quid significet benignus IESVS. Primum quidem damnat hæreticos, qui propter mores damnare solent Catholicorum doctrinam. Simul increpat eos qui contra faciunt quàm doceant, & cum benè doceant, malè viuendo faciunt ut nomen Domini & doctrina blasphemetur. Deinde cum à Christo esset illa Cathedra & lex Moysi per Euangelium antiquanda, tum adimplenda, & con-

Mat. 15

summanda, atque in melius commutanda; damnata ambitione Scribarum & Phariseorum instituit veros Euangelij Magistros, & Ecclesiæ Patres: eos videlicet qui in profunda humilitate fundamentum ponerent, non sentirēt, gauderētve se vocari Magistros vel Patres: vnum verò Magistrum Christum IESVM omnis veræ doctrinæ auctorem, simul vnum patrem Domini nostri IESV Christi & nostrum agnoscerent in corde suo. Illud etiam docuit, ut sensus hic spiritualis ita cor occupet, ut non solum omnem arrogantiam è cordibus Magistorum & Patrum in Ecclesia Dei expellat, sed faciat ut ad cor illo diuino humilitatis sensu occupatum ne penetret: totus verò sensus vel magisterij vel paternitatis in eo positus sit, ut diuino magisterio & virtute suas operas ad animas iuuandas conferant, in simplicitate & humilitate cordis in Christo. Ita fiet ut doceant, non quasi ex Cathedra Moysi, sed verè ex Christi; & eò excellentiùs, quò excellentior est eorum gratia qui Dei filium habent Præceptorem, & in eius Cathedra sedent non Moysis, cuius gloria vultus euacuata est, cuius erat ministratio literæ & damnationis. Habet Christum IESVM Magistrum, & ministratorem spiritus & iustitiæ, confectorem omnis gratiæ & veritatis. Quæ igitur hinc promanat lucem cordi imprimamus; ea faciet nos in humilitate bonis interpretationibus sacrarum scripturarum consentientes; & ut traditionem illam sacrosanctam, quam accepit Ecclesia Catholica à

2. G. 3.

ca à Christo & Apostolis, intelligentiæ scilicet & expositionis sacrarum literarum & traditionum, sequamur fideliter & deuotè. Unde rursum fiet, vt facile subdamus iudicium, non solum Ecclesiæ ipsi, sed Doctorum consensui, communibus etiam opinionibus, in his quæ in opinione versantur. Concipiemus præterea ex hoc spiritu zelum feruidum, primum contra hæreticos scripturarum peruersores, tum cōtra infidelitatem omnem & prauos mores. Postremò locum illum Pauli intelligemus in spiritus suauitate & luce: Omnis scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendū, ad erudiendum in iustitia; vt perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. Neque tamen his contenti erimus; sed si cathedram Christi conscendere, si ex illa docere velimus fructuosè, illud prouidebimus, nè nobis obijci possit; Dicunt & non faciunt, bene iste docet, sed malè agit; & fiat pusillis scandalum perniciosum, & nolint audiores illa facere quæ docentur, cum ea non faciat qui docet; & necessum sit de nobis intelligi; secundum opera eorum nolite facere: sed saluari exemplo omnibus, & bonis operibus præeamus; hæc enim bonam doctrinam illuminant. His omnibus accedat oportet Ecclesiæ legitima auctoritas, per quam collocat Christus Doctores suos in sua Cathedra. Per hunc enim gradum, Ecclesiæ scilicet missionem, ad illam cathedram est ascendendum. Neque doctrinæ, vel etiam reuelationibus credere debemus, & ex illis quasi è Cathedra docere, absque Ecclesiæ consensu & facultate. In docendo autem mansuetudine ac sobrietate uti debemus, nec feruores nostros, vel mentis excessus plebi importunè obtrudere, sed pedetentim auditores ad perfectionem ducere insistamus in Christo, iuxta statuum rationem & modum. Reliqua docebit nos vnctio, si quæ attigi principia sequamur. Neque verò existimemus hîc tantum concionatores & professores Theologiæ institui; sed Superiores etiam religiosos, qui Christū

& Apostolos eius debent imitari in gubernatione, & ea fugere quæ in Sēbis notantur. Humilitate enim præstare debent Superiores; cuius erit rei signum, cum quis audit vel cogitat se esse Superiorem, vel sibi viderit reuerentiam exhiberi vt Superiori, si nihil prorsus moueatur interna philautia; sed tantum ad opus & onus impositum respiciat; & ad indignitatem suam & ineptitudinem animum aduertat. In obseruatione autem discipline nulli sit secundus: in ratione gubernandi benignitatis ac mansuetudinis, charitatisque Christi, Petri, Paulique formulæ semper sit mēmor: ad hanc normam assiduè spectet, hunc spiritum sequatur, non timoris imprimat & seruitutis fratribus. Nam propterea in Societate nostra nulla est obligatio ad peccatū ex instituto, nisi quam vota inducunt, quod velimus nostros amore duci ad obseruantias nostras regulares, nō timore. Neq; tamē nō intelligimus mānsuetudinē fieri robustiorē, si seueritatē, vbi necessitas postulat, adhibeant opportunè. Ita igitur Magistros Enangelicos & Patres instituit Christus; vt non sit necessum dicere Christianis; secundum opera eorum qui sedent in mea cathedra nolite facere; sed potius eorum doctrinam & vitæ conuersationem probate & imitamini. Nec in animū inducat is vt iudicetis vestros Magistros, vel Patres, cum neminem debeamus iudicare. Hæc tamen non eò spectant, vt sicubi, quod Deus auertat, in morum probitate deficerēt, eorum vitia sectari deberemus; sed tunc quæ è Christi doctrina docerent, ea sequi, quæ facerent (consulto confessario) fugere deberemus. Quòd si in doctrina quòque errare viderentur, non nostro iudicio illos damnare liceret, sed confessarij, & doctorum hominū, & Generalis Præpositi primum; dein Inquisitoris; aliorumque superiorum: tandem summi Pontificis, & sedis Apostolicæ, quæ in ijs quæ sunt fidei errare non potest. Amen.

FERIA QVARTA POST DOMI- NICAM SECVNDAM QVADRAGESIMÆ.

Petitio matris filiorum Zebedei.

MATTH. XX.

MAR. X.

ANNO XXXIII.

In xxxvi. imaginem adnotatiuncula.

xxxvi.

A. Regio circa Hierichunta, qua iter habebat IESVS
antequam cecum sanaret in Hiericho.

B. IESVS cum discipulis.

C. Maria Salome accedit, & petit à Christo pro filiis,
ut sedeant, &c.

B. Respondet illis IESVS, Nescitis &c.

D. Herodes Agrippa interficit Iacobum Hieroso-
lymis.

E. Christus crucifixus: quia meminit calicis quem
erat bibiturus.

F. Ioannes missus à Traiano in dolium feruentis olei
Romæ ante portam Latinam.

82.

EVANGELIVM MISSÆ.

Prior pars Euangelij huius posita est in Dominica Quinquagesima cum suis
Adnotationibus & Meditationibus.

EVANGELII SECVNDA PARS.

MATTH. XX.

MAR. X.

T^a VNC accessit ad ^b eum ^c mater
filiorum Zebedæi cum filiis suis,
adorans, & petens aliquid ab eo.

Et accedunt ad eum Iacobus &
Ioannes filij Zebedai,

dicentes:

Magister, volumus ut quod-
cūque petieremus facias nobis.

At ille dixit eis;

Quid vultis ut faciam vobis?

Et dixerunt;

Da nobis,

ut vnus ad dexteram tuam,

& alius ad sinistram tuam

sedeamus in gloria tua.

IESVS autem ait eis;

bibo,

aut baptismo quo ego bapti-
zor baptizari?

At illi dixerunt ei:

Qui dixit ei;

Quid vis?

Ait illi:

Dic ut sedeant hi duo filij mei,

vnus ad dexteram tuam,

& vnus ad sinistram

in regno tuo.

Respondens autem IESVS dixit;

^b Nescitis quid petatis.

Potestis bibere calicem quem ego bi-
biturus sum?

Dicunt ei;

Possumus.

Ait illis;

IESVS autem ait eis:

MATTH.



A. Regio circa Hiericunta, qua iter habebat IESVS, antequam cæcum sanaret in Iericho.

B. IESVS cum discipulis.

C. Maria Salome accedit, & petit à Christo pro filijs, ut sedeant, &c.

B. Respondet illis IESVS; Nescitis &c.

D. Herodes Agrippa interficit Iacobum Hierosolymis.

E. Christus crucifixus, quia meminit calicis, quem erat bibiturus.

F. Ioannes missus à Traiano in dolium feruentis olei Romæ ante portam Latinam.

Priori Euangelij huius parti subseruiet imago, & annotatio prioris item partis Euang. Quinquagesimæ.

dit deinde Galilææ & Perææ Tetrarchiam, Herodi Antipæ ademptam. Adiunxit præterea Claudius Cæsar Iudæam & Samariam. Hic ergo Herodes Agrippa imperium habebat in Iudæam & Galilæam, à qua re, ut in hominem Galilæum, & suam etiam in Iudæa iurisdictionis, animaduertit in Iacobum Hierosolymis; neque enim erat Praeses Romanus qui eum posset impedire.

E. Crucifixus Christus appictus est, quia meminit calicis quem erat bibiturus; is enim erat mors Crucis.

F. Significatur Ioannes in dolium feruentis olei à Traiano coniectus Romæ, ad portam latinam, unde liberatus fuit diuino miraculo; calix tamen ille à Christo deputatus est.

MEDITATIO.

O Sancte & magne IESV, quàm propriè cordis nostri ignorantias, & desideriorum prauitates perstrinxisti! Agnoscimus nos esse non solum filios Zebedei, sed matrem. Anima quidem nostra sensualis est & terrena; quæ sunt mundi huius, eò inclinatur, ijs cõsensit, non mouetur rebus cælestibus, non spiritualibus; non amat mortificationem sed abhorret, & illo fertur improuidè & impotenter, quò per labores, mortificationem, per usum virtutum & merita contendendum est: illis scilicet neglectis, sine quibus ad præmia peruenire nemo potest. His omnibus imbuunt nostra humanitas & anima filios suos, intellectum & voluntatem, in quam concupiscibilis vis & irascibilis redundat. Hæc natura nostra, hæc potentia, hæc animæ vires, hæc miseriam, cum non audiant iam futurum, sicut Apostoli, ut tu crucifigaris pro nobis, sed verè credant & sentiunt esse crucifixum, & legant omnibus locis te per te, per Apostolos, ad crucem ferendam nos grauissimè adhortari; tamè ita accipiunt adhortamenta & mandata, atque si ad contraria incitarentur. Nihil cogitant de cruce, nihil de tribulationibus propter te sufferendis, & pro nostris peccatis, nihil de meritis, nihil de obedientia quam Deo & nostris superioribus debemus. Nonne hoc in nobis experimur, & actionibus quotidianis repræsentamus? Nonne item in orationibus nostris toti sumus in gratiis petendis, & diuinis donis expetendis, & parum aut nihil cogitamus ea facere, per quæ illa est nobis Deus concessurus? Non oramus ut vires nobis Deus inserat ad illa facienda. Nonne hæc intolerabilis est arrogancia? Nonne hæc Dei tentatio? Audite verò quemadmodum has nostras deprauationes bonus IESVS castigat in Apostolis: Nescitis, inquit, quid petatis. Cum grauius potuisset reprehendere, mansuetudine utitur; & tamen illorum interim taxat arrogantiam, minuit simul illorum peccatum, & reuocat ad lucem

veritatis. Abijcite huius mundi petitiones Apostoli mei, & animam veritati potius meæ attendite; ad calicem quem ego sum bibiturus, ad baptismum quo ego sum baptizandus animum aduertite, id est ad meam passionem & mortem. Animaduertite me gloriam meam non esse aditurum, nisi per illum calicem & baptismum. Videtis vestram ignorantiam, & vestra desideria quorsum spectent? Sentitis quàm sinistra sint vestra petitiones? Senserunt Apostoli vim reprehensionis & eruditionis, & quo auerteret eorum animos Christus ab eorum petitionis errore. Offerunt se constanter ad calicem & ad baptismum: interius scilicet erat iam in eis operatus IESVS. Iam cogitant de laboribus, de persecutionibus, & morte subeunda pro Christo, sed nondum à sua petitione decedunt, atque adeò eam fortassis confirmabant. Post calicem nostrum igitur bone IESV, post baptismum petimus ut secedamus vnus ad dexteram tuam, alter ad sinistram in regno tuo. Ab hac rursus cogitatione illos reuocat. Altiùs vos volo esse animatos mei discipuli, volo perfectiùs vos sapere, & profundius humilibus consentire; atque non solum non querere prærogatiuam præmij, sed præmio omni sentire debetis vos esse indignos, etiamsi calicem meum biberitis; etiamsi meo baptismo baptizemini, etiamsi omnia quæ vobis præcepta erunt feceritis. Et tamen estote alioqui certi, vobis præmium non defuturum, sed quantum, & quale paratum est à Patre meo ijs qui voluntatem eius faciunt. Hoc igitur vobis concedo ut calicem meum bibatis: nam Ioannis dolium olei, & exilium pro calice deputo. At enim præmiū, siue præmij prærogatiuam, non est meum dare vobis, sed quibus est paratum à Patre meo. Cur tuum non est magne IESV? Ita meum non est, ut doctrina mea non est mea; quia Patris & ego sum & mea omnia. Non enim sum ego principium prædestinationis à me, sed à Patre. Itaque

LUC. 24



- A. IESVS in finibus Iudææ trans Iordanem, ubi hæc docuit.
 B. Epulonis comitium splendidum; ipse indutus purpura, & bysso, &c.
 C. Symphoniaci psallunt ad epulas.

- D. Dæmones auctores tantæ nequitie obsident cœnationem & domum.
 E. Lazarum ad ianuam Diuitis iacentem, ulceribus plenum, nemo reficit, ne micis quidem, &c.

que & prædestinatio, & quæ cum ea coniuncta sunt, & quæ consequuntur, mea nō sunt, quia à Patre sunt, & mea sunt, quia à Patre ego accepi ab æterno ut mea sint. Quid ergo est; Sed quibus paratum est à Patre meo? Connexa videlicet illa sunt ex Patris æterna providentia, bonitate, & iustitia; prædestinatio, merita, præmium. Non separantur hæc, etiam si prædestinatio præcedat & meritum & præmium. Intelligite itaque quid petatis, nō solum præmium petatis, sed in meritis consistite, & Dei adimplenda voluntate; reliqua à Patre sperate. Vos humilitati insistite, & præmium tantē

si petatis, per hanc petite. Hanc doctrinam si sequamur fratres, fiet ut intelligamus in orationibus nostris, ubi dona à Deo petimus, ut non ad illa solum spectemus, sed ad media quibus illa scimus Deum velle cōcedere. Hæc cum fecerimus, tamen in humilitate & mortificatione consistamus cordis nostri, & toti illa absorbeamur petitione; fiat voluntas tua Domine sicut in cælo: sicut tu vis. Nihil enim volumus Domine, nisi ut adueniat Regnum tuum, & in omnibus sanctificetur nomē tuū, & fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra. Amen.

FERIA V. POST SECUNDAM DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

De diuite Epulone.

LVC. XVI.

ANNO XXXIII.

In xxxvij. imaginem adnotatiuncula.

xxxvij.

73.

A. IESVS in finibus Iudææ trans Iordanem, ubi hæc docuit.

D. Demones auctores tanta nequitia obsident cenationem & domum.

B. Epulonis convivium splendidum, ipse indutus purpura & bysso &c.

E. Lazarum ad Ianuam diuitis iacentem ulceribus plenum nemo reficit, ne micis quidem &c.

C. Symphoniaci psallunt ad epulas.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XVI.

IN illo ^a tempore dixit IESVS discipulis suis: Homo quidā erat ^b diues, & induebatur purpurā & bysso, & ^b epulabatur quotidie ^c ^d splendide. Et erat quidā mendicus nomine ^e Lazarus, quī iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus, cupiens saturari de micis quæ cadebāt de mensa diuitis, & nemo illi dabat: sed & canes veniebant, & lingebant ulcera eius.

ADNOTATIO.

A. IESVS in finibus Iudææ trans Iordanem, ubi hæc & alia multa docuit; circumstant discipuli.

B. Domus Epulonis opulenta; ipse indutus pretiosa veste e purpura & bysso; magnifica & delicata, celebrat cum aequalibus convivium splendidum, multi occupati in ministerio mensæ, vina singulari nobilitate parata, offeruntur lautæ atque opipara dapes, alia expediuntur.

C. Symphoniaci pueri psallunt ad mensam, omnia plena luxu atque omnium rerū profusione.

D. Demones auctores tantæ intemperantiæ & nequitia circumvolant & obsident domum & cenationem Epulonis, illius luxuriæ & voracitatis sunt instigatores, gaudent eius flagitijs, simul obsident illius animam, ut in Infernum detrudatur.

E. Lazarus mendicus ad ianuam Epulonis ulceribus

ulceribus plenus iacet, fame laborans; petit cupidè de micis quæ è mensa diuitis excidebant, ut satiari liceat, nec quisquam illum exaudit, nul-

lus quicquam illi erogat; miserantur tamen carnes quem homines reijciunt, solantur eius morbos, ulcera lingunt, & saluari salua imbuunt.

MEDITATIO.

2. Cor. 8.

GAudeamus vehementer in humilitate cordis nostri fratres, & exulemus in Christo IESV, qui nobis sua benignitate dedit ut simus pauperes. Paupertatem suscipiamus & amemus, & corde intimo amplectamur. Videte diuitem Epulonem, videte pauperem Lazarum; vtriusque vitam, vtriusque mortem contemplemur. O detestabilem & miserum diuitem; o amabilem & beatum pauperem. Illum in Inferno sepeliunt Dæmones tetri; hunc læti portant Angeli in Abrahamæ sinum. Et quid mirum si hoc exemplo paupertatem ornat Christus, qui se in finitum exemplum posuit paupertatis sectandæ? Propter nos enim egēs factus est cum esset diues, ut sua inopia nos faceret opulentos. Et aliæ quidem inopiæ Christi, vbi nascitur, viuit inter homines, patitur, moritur, summæ sunt; sed quæ ex alia summa eius humilitate vim accipiunt & splendorē: illa est paupertas quæ in vnione hypostatica verbi sui suscepit IESVS, vbi Deus factus est homo, id est vbi impassibilis, immortalis, infinitæ potentiæ, passibilis factus est, mortalis, debilis, imbecillus, fragilis. O inmensam & ineffabilem paupertatem & humilitatem! ex hac enim aliæ fiunt summæ. Nā cur summæ sunt paupertates nasci Christū, viuere inter homines, pati, mori tā abiectē, nisi quod illæ sunt Dei per vnionem illā hypostaticam, & infinitam paupertatem? Sic porro fecit Deus, ut summam paupertatem euheret in diuitias & opes immensas. Paupertate enim incarnationis, vitæ, & mortis suæ, mundum, infernum, peccatū, mortem superauit IESVS, & confecit mortalibus vitam sempiternam. Sed ad nos hanc parabolam conuertamus. Si paupertatem amamus fratres, non illa solum vitemus quæ diuiti causa fuerunt æternæ mortis, nec ex a-

nimo nostro ea reiiciamus solūm quæ propter Christum reliquimus externa bona, & facultatem illam possidendi, sed desiderium omne illorum, & illecebras extirpemus funditus; & simul ea omnia quæ paupertatem redolent diligamus, sectemur, atque amplectamur. Diuitiæ sint nobis contra quā Epuloni, horri, vestitus vilitatem amemus, mensa inops & ieiuna sit nobis in delicijs. Breuiter nihil harum rerum cordi nostro hæreat. Neque tamen hîc consistamus, sed esuriem & sitim desideremus pati, ieiunia etiam, si liceat per obedientiam, frequenter sentiamus: Certè in ieiunijs Ecclesiasticis esuriem & sitim exerceamus. Addamus desiderium corporaliū afflictionum, has exerceamus: nō enim negabunt nobis superiores flagellationum, si non quā sæpe velimus, saltem aliquando vsum aliquem. His rebus non solūm pauperiæ Lazari æmulabimur, sed Christi ipsius, qui pro nobis esuriit, sitiit, flagella acerbissima passus est. Hæc quæ hactenus diximus bona sunt & vtilia; sed ne aliquo modo superbiæ afflatu inficiantur, addenda est illa paupertas spiritus, hoc est spiritualis humilitas, & cordis submissio: hæc enim cum illis Regnum cælorum nobis conciliabit in Christo; non illud solum quod in cælis expectamus, sed quale hîc etiam sua benignitate communicat bonus & sanctus IESVS, gustum scilicet aliquem & sensum cælestium bonorum, & splendorē suauem & lætum, qui subinde recurrat in animum nostrum & spiritum, ac confirmet perfectam in nobis paupertatem, & faciat ut loco rerum omnium sit nobis Christus IESVS.

Amen.

Non potuit vna imagine depingi luxus Epulonis, mors tetra, & Infernus, propterea in tres imagines hæc distribuimus: superior vna est, sequuntur dua.

EADDEM

EADEM FERIA.
De morte Epulonis & Lazari.
Eodem cap. Anno xxxiij.

74
xxxviii



- A. Epulo cum morte luctatur; abripitur à diabolis eius anima; sepelitur in inferno.
B. Misere se affligit vxor, et tota familia.
C. Diripitur a furibus domus.

- D. Effodiunt sepulcrum Epuloni in terra homines, vt in inferno daemones.
E. Contra; Lazarum morientem excipit lux, & Angeli portandum in limbum Patrum.

THE GREAT BRITISH

THE GREAT BRITISH

THE GREAT BRITISH



THE GREAT BRITISH

THE GREAT BRITISH

EADEM FERIA V. POST DOMI- NICAM II. QVADRAGESIMÆ.

De morte Epulonis & Lazari.

LVC. XVI. ANNO. XXXIII.

In xxxviij. imaginem adnotatiuncula.

xxxviij.

74.

A. Epulo cum morte lætatur, abripitur à diabolis
eius animæ, sepelitur in Inferno,
B. Misere se affligit uxor & tota familia.
C. Diripitur à furibus domus.

D. Effodiunt sepulchrum Epuloni in terra homines,
ut in Inferno Demones.
E. Contra, Lazarum morientem excipit lux & An-
geli, portandum in Limbum Patrum.

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

Factum est autem ut moreretur ^e mendicus, & por-
taretur ab ^e Angelis in sinum Abrahamæ. ^a ^b ^c Mortuus
est autem & diues, & ^d sepultus est in Inferno.

ADNOTATIO.

A. Epulonis horrendi mors describitur: con-
ueniunt truculenti Demones, exultant
predi, terroribus atque spectris crudelibus sædā
animam exterrunt, minantur infesti, flagitia om-
nia quibus se tota vita contaminauerat antè ocu-
los ponunt, concidit illius fides ac spes omnis, si
quæ erat residua: denique Dei permisso antè In-
fernū & mortem infernaliter cruciatur viuus.
Execrabilem simul hominem aspice toto corpore
horrere, mente furere, cruciari horribiliter, non
solum diabolicis illis tormentis, sed conspectu etiā
uxoris, liberorū, diuitiarū, luxus, conuiuiorum,
quæ inuitissimè relinquebat. Cernit domū di-
ripi, omnia luctu plena & confusione; exhalat
animam horridam, impuram, tetram: ea recipi-
tur à crudelissimo De none, atque adeo extrahi-
tur. Similiter moriuntur flagitiosi homines sem-
per, non nunquam etiā huiusmodi signa extrin-
secus in eorum morte cernuntur.

B. Uxor simul miserabiliter mortem mariti
lacet exanimata, crinem euellit, dissipato ac ne-
glecto cultu corporis est: eiulant communes libe-
ri, dolorem in compositis fletibus augentes. Con-
solutores adfunt matronæ, alibi etiam lugentes
matres, suæ testis domus & familia, ac rerū om-
nium facies horrenda.

C. D. Diripiuntur à domesticis, vel à furibus
alijs opes Epulonis, illo etiamnum spirante & vi-
dente.

E. Effodiunt illi sepulchrum in Inferno Da-
mones: quod enim super terram faciunt homi-
nes, existima similiter in Inferno parari.

F. Contra verò Lazarus placidissimè ac sua-
uissimè moritur, vili quidem & paupere loco,
sed quem cohonestat Angelorū frequentia, il-
lustrat diuinum lumen è calo. Epulonem terrent
Demones fœdissimi; Lazarum solantur iucun-
dissimo aspectu Angeli. Demones illi minan-
tur Infernū; Angeli huic pollicentur Paradisum.
Diaboli illius fidem & spem diripiunt; An-
geli huius confirmant, simul & charitatem. Spi-
ritus nequam distorquent nebulonem infernali-
ter antè Infernū; beati spiritus Lazaro repræ-
sentant gloriam celestem antè Paradisum, &
replent splendoribus animam iusti morientis,
imò deserentis vitam mortalem (quæ quid est
aliud quam prolixa mors?) & aspirantis ad ve-
ram & eternam vitam. Exhalat felicem ani-
mā Lazarus, recipitur ab Angelis: portatur
in sinum Abrahamæ, in habitaculum sanctorū Pa-
trum; animā tetri Epulonis excipiunt sæui Da-
mones, atque in Inferno sepeliunt.

EADEM

EADEM FERIA V. DOMINICÆ SECUNDÆ QVADRAGESIMÆ.

Ex Inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra.

LVC. XVI. ANNO. XXXIII.

In xxxix. imaginem adnotatiuncula.

xxxix.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. <i>Id spatium terra quod intercedit inter Limbum Patrum & terra superficiem.</i></p> <p>B. <i>Limbus Patrum, ubi Abraham & Lazarus.</i></p> <p>C. <i>Limbus puerorum, quo nec lux ē Limbo Patrum, neque ardor ex Purgatorio pertinet.</i></p> | <p>D. <i>Purgatorium, ubi anima diuina vi manuq; purgantur.</i></p> <p>E. <i>Globus Inferni, unde Abrahamum Epulo nequicquam regat.</i></p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

75.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

ELeuans autem oculos suos cum esset in ^a tormētis, vidit ^b Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius: & ipse clamans dixit; Pater Abraham miserere mei, & ^c ^d mitte Lazarum vt intingat extremum digiti sui in aquam, vt refrigeret linguam meam, quia ^e crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham; Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hīc consolatur, tu verò cruciaris. Et in his omnibus, inter nos & vos ^e ^d ^c Chaos magnum firmatum est: vt qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. Et ait; Rogo ergo te Pater vt mittas eum in ^a domum patris mei, habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniāt in hunc locum tormentorum. Et ait illi Abrahā; Habent Moysen & Prophetas, audiant illos. At ille dixit; Non Pater Abrahā, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent. Ait autem illi; Si Moysen & Prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit credent.

ADNOTATIO.

VT in conspectu poneretur Lazarus in sinu Abrahæ, commodè factum est, vt quasi in quatuor partes diuiso orbe terrarum in ascripto quadrante, pateant Inferni receptacula omnia. Sit igitur

A. *Id spatium terra, quod intercedit inter Limbum Patrum & terra superficiem. Quatuor præterea succedunt subterranea loca, exer-*

cenda iustitiæ Dei destinata, quæ creauit Deus initio: Infernus inferior circa centrū terræ; vastissima scilicet quedam sphaera. Circa hanc purgatorij orbis. Tertio loco Limbus siue orbis puerorum, ambiens purgatorium. Quarto & supremo loco Limbus vel orbis Patrum, puerorum Limbo circumfusus.

B. *Limbus Patrum, qui sinus Abrahæ propter priuile-*

E A D E M F E R I A

Ex inferno interpellat Abrahamum Epulo frustra

75

Eodem cap. Anno xxxij.

xxxix

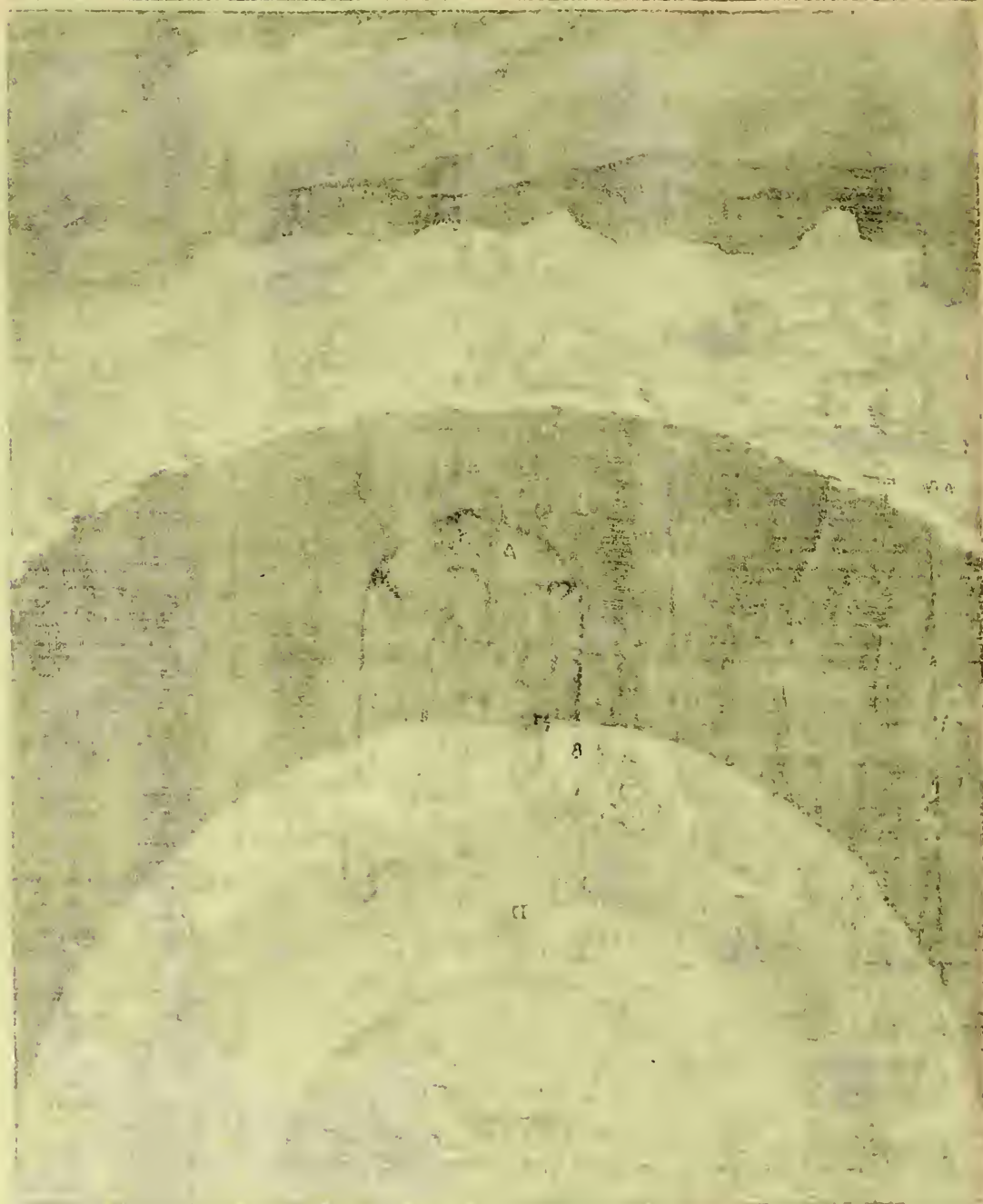


- A. Id spatium terræ, quod intercedit inter
limbum Patrum, & terræ superficiem.
B. Limbus Patrum, ubi Abraham, et Lazarus.
C. Limbus puerorum, quò nec lux è limbo
Patrum, neque ardor ex purgatorio

- pertinet.
D. Purgatorium, ubi animæ diuina vi ma:
nuque purgantur.
E. Globus inferni, unde Abrahamum Epulo
nequicquam rogat.

TABLE FERIA

La infirmitas in oculis. Hinc omnia quae in oculis
 habentur cap. 1. hinc omnia.



1. Infirmitas in oculis. Hinc omnia quae in oculis
 habentur cap. 1. hinc omnia.

2. Infirmitas in oculis. Hinc omnia quae in oculis
 habentur cap. 1. hinc omnia.

privilegiū singulare fidei Abrahæ dicitur; ut intelligamus similiter credidisse de Mescia, similiter operatos cooperante fide, quotquot vel post mortem fuerūt purgati, vel nulli culpæ obnoxij, neque pænæ purgatorie vitam hanc cum morte commutarunt ante Christum passum & resurgentem, omnesq; ad Limbum eundem deductos. Fuit enim Christus primogenitus mortuorum, nec ante eius mortem quisquam hominum Deum videre potuit. Neque verò in Limbo animæ Patrum quicquam pænæ sentiebant, præterquā ex desiderio dilate gloriæ & aduentus Christi animi dolorem. Inuiuebantur tamen frequenter ab alijs Angelis; item suos habebant adhuc Tutelares, accipiebant reuelationes permultas, spe magna magnum desiderium solabantur: locus erat amēnus, placidissimus, diuino quod in lumine illustratus. Ibi animæ fide & spe nitentes, charitate in Deum & proximum inflammatæ, virtutibus ornatæ, inter se iucundissimè de Christo, & de rebus diuinis colloquentes, Christi aduentum ad se præstolabantur, patienter quidem, & certa spe plenæ, quidē tamē, quod illis aliqua causa doloris erat. Hic inter alias animæ in vides Abrahæ; iuxta hunc Lazarum consolatione & iucunditate persusum, utrumque respicientem in Infernum ad Epulonem: Abraham etiam cum illo colloquentem.

C. Orbis ubi pueri qui absque Sacramento fidei aliquo ante rationis usum è vita decedentes, nullum sensus dolorem vel pænam percipiunt. Carebunt quidem diuinæ visionē perpetuā; sed ob id nec solliciti erunt, nec aliquo afficientur dolore. Ad hos non pertingit lux Limbi Patrum, nec ignis Purgatorij ardor, etiam si inter hos orbis collocatæ sint infantium animæ. Ibi suis naturalibus potentijs duntaxat utuntur, nec ulterius quicquam uttingunt.

D. Orbis est in quo eodem quidem igne quo torquentur damnatorum animæ, iustorum expurgantur, non tam atrociter tamen, si quid impuritatis eluendum è viuis excedentes secum attulerint. Neque verò hæ animæ à Demonibus vel Angelis cruciantur, sed à sola potenti manu di-

uinitatis, quæ eos non tam torquet quàm emundat: quamuis illa expurgatio sit longè gravior pæna, quàm quæ inter homines excogitari possunt grauissimæ. Inuiuntur hæ animæ ab Angelis, retinent adhuc suos Custodes, horum ministerio multa procurantur quæ ad eorum liberationem faciant. Multa ipse animæ cognoscunt, quæ illarum fidem spemq; confirmant, charitatē exhilarent. Et tamen inter hæc seuera in illas exercetur Dei omnipotentis iustitia. Iuuantur hæ orationibus, bonis operibus, satisfactionibus, Missæ sacrificijs, indulgentijs Ecclesiæ, & viuentium hominum suffragijs.

E. Globus est, siue sphaera circa terræ centrum vastissimo & teterrimo hiatus. Hic ignis, fumus, tenebræ frigus, vermis, fletus, horror, & alia tormenta seuissimæ, quibus suam iustitiam exercet Deus in Demones, & damnatorum hominum animas, etiam ante Iudicium. Hos cruciatus intelligere supra hominum captum est: neque enim inueniri potest in terris pæna, quā illi cruciatus non longo intervallo excedant, quæ sine vlla comparatione non sint acerbiores. Aliquid tamen sentire fortassis poterimus, si supra communem omnem, & vsitatam facultatem tormenta illa vires suas exercere imaginemur, & pænas infligere singulari quadam Dei potentia; ac iustitiæ Dei & voluntati sese accommodare, ad

Heb. 10.

FERIA VI. POST SECVNDAM DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

Paterfamilias plantat vineam, & eam locat Agricolis.

MATTH. XXI.

MAR. XII.

LVC. XX.

ANNO XXXIII.

In xl. imaginem adnotatiuncula.

xl.

91.

A. Atrium templi, ubi IESVS hanc parabolam dixit post ingressum gloriosum in urbem Hierosolymam.

B. Loquitur turbis Christus parabolam, audientibus Principibus & Phariseis.

C. Locat vineam Paterfamilias, mittit seruos ad colonos ut fructus accipiant.

D. Vineam, quam plantauerat & pastinauerat, & in qua turrim & lacum edificauerat Paterfamilias.

E. Ex ijs qui missi fuerant, aliqui caduntur ab Agricolis, alij occiduntur, alij lapidantur.

F. Tandem filium mittit, & hunc extra vineam occidendum eijciunt.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XII.

MATTH. XXI.

LVC. XX.

Et cœpit illis in parabolis loqui;

Cœpit autem dicere ad plebē parabolam hanc;

*Vineam pastinavit homo,
& circumdedit sepem,
& fodit lacum,*

In illo tempore dixit ^b IESVS turbis Iudæorum.

Aliam parabolam audite:

Homo erat ^c paterfamilias qui plantavit ^d vineam, & sepem circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & ædificauit turrim, & locauit eam agricolis, & peregrē profectus est.

Homo quidam

*colonis;
& ipse peregrē fuit multis temporibus.*

Et misit ad Agricolas in tempore seruum,

ut ab Agricolis acciperet de fructu vineæ.

Qui apprehensum eum ceciderunt,

& dimiserunt vacuum.

Et iterum misit ad illos alium seruum;

& illum

in capite ^e vulnerauerunt,

& contumelijs affecerunt.

Cum autem tempus fructuū appropinquasset,

misit seruos suos ad Agricolas,

ut acciperent fructus eius.

Et Agricole ^e apprehensis seruis eius, alium ^e ceciderunt,

Et in tempore misit ad cultores seruum,

ut de fructu vineæ darent illi.

Qui cæsum

dimiserunt eum inanem.

Et addidit alterum seruum mittere;

illi autem hunc quoque cadentes,

& afficientes contumelia,

M A R.



A. Atrium templi, ubi IESVS hanc parabolam dixit, post ingressum gloriosum in urbem Hierosolymam.

B. Loquitur turbis Christus parabolam, audientibus Principibus et Phariseis.

C. Locat vineam Paterfamilias, mittit seruos ad colonos, ut fructus accipiant.

D. Vineam, quam plantauerat, et pastinauerat, & in qua turrim, et lacum adificauerat Paterfamilias.

E. Ex ijs qui missi fuerant, aliqui caduntur ab agricolis, alij occiduntur, alij lapidantur.

F. Tandem Filium mittit, & hunc extra vineam occidendum eijciunt.

1. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.
 2. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.
 3. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.



- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.</p> <p>B. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.</p> <p>C. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.</p> | <p>D. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.</p> <p>E. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.</p> <p>F. Die Kirche ist ein Werk des 12. Jahrhunderts.</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

*Et rursus alium misit; &
illum occiderunt:*

& plures alios,

*quosdam cedentes, alios verò
occidentes.*

*Adhuc ergo unum habens fi-
lium charissimum;
& illum misit ad eos nouis-
simum,*

*quia reuerabantur filium
meum.*

*Coloni
ad inuicem*

& nostra erit hereditas.

alium ° occiderunt,
alium verò ° lapidauerunt.
Iterum misit alios seruos plu-
res prioribus;

& fecerunt illis similiter.

Nouissimè autem misit ad
eos ° filium suum, dicens:

Verebuntur fortè filiū meū.

Agricolæ autē videntes filiū,
dixerunt intra se;
Hic est heres;

venite, occidamus eum,
& habebimus hæreditatem
eius.

*dimiserunt inanem.
Et addidit tertium mittere:
qui & illum vulnerantes cie-
cerunt.*

*Dixit autē Dominus vineæ;
Quid faciam?*

*Mittam filium meum
dilectum:*

*Quem cum vidissent coloni,
cogitauerūt intra se, dicētes;*

ut nostra fiat hereditas.

ADNOTATIO.

A. Hierosolyma : ibi enim in atrio templi, tertio die postquā gloriōsè exceptus fuerat à turbis, hanc dixit parabolam Christus.

B. IESVS cum discipulis circumstāte plebe, astantibus Principibus Sacerdotum & Phariseis, loquitur ad plebem, obliquè taxans omnes, præcipuè tamen Principes; & non obscure significans quo pacto accepti fuerunt Dei Prophetæ & sapientes ab eorum maioribus, ac vehementer illorum animos in necem ipsius concitatos flagellans.

C. Paterfamilias peregrè profectus, mittit seruos vindemiæ tempore ad vineæ cōductores, ut fructum ex ea recipiat, & suum proventum: mittit verò nunc paucos, nunc plures, & hi quidem fuerunt Prophetæ priores, & sapientes. Addit, pertusus infidelitatis & malitiæ vinitorū, destinare alium, qui instar multorum esset, Ioānem videlicet Baptistam, & quo maior inter natos mulierum nullus surrexisset. Postremò inflammatus desiderio fructus ex vinea percipiendi, mittit unigenitum filium sibi charissimum,

cum certo periculo mortis, ut vel ea ratione fructus vineæ sibi proueniret.

D. Vineæ, quæ Paterfamilias plantauerat ac pastinauerat. Non solum plantasse vineam intelligendus est Paterfamilias, sed pastinasse ac coluisse. In vinea item turrim edificauerat ad custodiam, torcular præterea, siue machinam ad vinum ex uuis exprimendum atque excipendum, vineam sepe undique munierat, denique Agricolis locauerat. Itaque nihil potuit facere vineæ suæ quod non fecerit, nihil conductoribus Agricolis commodare quod non commodauerit. Peregrè verò proficiscitur, ut intelligant Agricole studio suo, industria, labore colendam vineam, atque Patrifamilias proventum summam cum probitate ac fide representandum.

E. Ex varijs locis vineæ serui exactores fructuum lapidibus appetuntur, caduntur fustibus, gladijs vulnerantur, occiduntur.

F. Filium tandem patrifamilias apprehendunt Agricole, eijciunt extra vineam interficiendam.

Avdite agricolæ, quibus Deus vineam suā locauit, ac dedit vobis munitiones omnes quibus vineam defenderetis & propugnaretis, dedit i instrumenta quibus fructus vineæ colligeretis. Sed de his nobis non est dicēdū; Domini nostri sunt & Patres, quibus Deus suas Ecclesias dedit colēdas, nos illorū filij ac serui. Nostri igitur superioribus idē inclamemus. Audite vos superiores Societatis; videte quā prælara dedit vobis præsidia Deus, quibus vestras vineas, vestras congregationes gubernetis, vt fructum Christo vinearū suarum Domino repræsenteris. Sed præterquam quod animum & calamum meum reuocat pudor meus, & reuerentia quam meis superioribus & patribus debeo, nihil ego in illis negligentia video, nihil quod non verè & sanctè sit religiosum. Ad meam igitur, ad meam vineā me necessariò cōuerto. O anima mea, animaduerte quāso quod in te plātauerit Deus vineā suam, tum primū cum Baptismi Sacramentum suscepisti: suam enim vineā plantat in singulis animabus Deus, quemadmodum in vniuersali & particularibus Ecclesijs. Vt enim pro omnibus, ita pro singulis mortuus est Christus, & applicatur tota eius passio, vt omnibus, ita singulis; non pars vna vni, alteri altera. Eradicaui ex te malam illam vitem, peccatum scilicet originale, purgavi te, & fecit terram bonam; in ea plantauit per gratiam suam filium suum, qui vera, salutaris, & diuina est vitis. Hoc est enim insitum verbum, quod potest saluare animas nostras; ex qua vite propagatus palmet est vitæ tuæ spiritualis, vnde rursus multæ propagines prodierunt, virtutes scilicet infusæ & dona. Sepem præterea circumdedit tibi, custodiam Angeli tui custodis peculiarē. Addidit summum illud præsidium, turrin suā, diuinā scilicet protectionem & fortitudinē, suum nomen, & virtutem sublimē, cælestem, infinitam. Hanc parauit ad custodiam, & aduersariorum propulsationem: vitem verò Christum ad tuum palmitem emittendum, conseruandum, promouendum; ad folia, & flores, & uvas producendas, ex quibus vltimū fructum colligere possēs. Et dedit torcular, suę crucis diuinum mysterium, & meritum suę passionis & mortis; per quod exprimere possis vinum meriti tui, & vitam æternam; quod ex tuo palmite tandem exacturus est

Deus. Hęc dedit tibi Deus omnia, & conseruauit toto tempore tuę innocentia antè discretionis annos. At verò vbi primum ad liberum vsum rationis venisti, redige in memoriam, & vide quoties qui in te plantauit vineā Deus, officij tui te admonuit, vt vinum illi dares tuæ vineæ, meritum scilicet aliquod vite tuę. Et id quidem fecit per institutionē in vita & doctrina Christiana, per inspirationes bonas, per concionatores, per bonas hominū piorum exhortationes & exempla, per alia infinita subsidia: & tamen non solum nullū illi meritum repræsentaſti, sed contrā diuina illa subsidia repulisti, nihil animi, nihil auxilij inde accipiens. Itaque vacuam illam gratiā reddidisti, & quod ferè fecisti, iniurius illi gratia fuisti, primum quidem illum malè accipiendo, & affligendo indignis modis, aliquādo etiam planè extinxisti. Ita parum aut nihil illis inspirationibus & subsidijs Dei profecisti. Respice verò Dei benignitatem; vbi te vidit debilitatum, non modò non destitit subleuare, sed plures etiam moxiones, tū externas, tum internas, ac etiam necessitates in te contulit, vt cogeret ad fructum vineæ tuæ conficiendum: similiter tamen tu hæc subsidia atque priora accepisti. Vide porrò quid reliquum sit, illud scilicet, vt neglectis ijs quæ ad virtutem te possent iuuare, ita animo & spiritu debiliteris, vt gratiam amittas, vitam animæ tuæ, Christum ipsum. Hoc verò est quod vltimò loco significatur: in peccatum enim mortale cum sis tādē nisi caueas, prolapsurus, sese tibi offert Christus; (debes tu quidem certè tibi illum repræsentrare) is tibi ostendit sua vulnera, suam mortem, suū sanguinem: per hæc admonet ne pecces, ne filiū Dei conculces, ne sanguinem sui testamenti pollutum duxeris, ne spiritui gratiæ contumeliā feceris: quæ patrabis omnia si læthali-ter pecces. Tu tamen, quoties his prætermis- sis, vel etiam neglectis filium Dei, quod in te est, interfecisti ac conculcasti, & contra Dei voluntatem peccasti? Quod cum faceres, quid aliud quam eius vineam exterminasti, & Diaboli vineam plantasti, atque ex illa fructum Lucifero obtulisti? Quid igitur faciet Dominus vineæ quam in te plantauerat Deus, qui non cessat tamen fructum petere? Nec ego, nec tu scimus quando sit facturus quod factu- rum scimus, nisi ad te redeas. Potest enim quocun-

Iac. 1.

Pro. 18.

E A D E M F E R I A .

Extra vineam Filium occidunt .

Eisdem capp. Anno xxxiiij .

92

xli



A. Eiectum extra vineam, Domini
Filium interficiunt agricolæ.
Extra portam enim crucifixus
est Dominus.

B. IESVS, interrogat Principes,
quid sit facturus Dominus

vineæ.

C. Venit Paterfamilias cum ar-
matis, & malos agricolas
male perdit.

D. Locat vineam alijs agricolis,
&c.



THE
LIFE OF
THE
LORD

quocunque momento te, tuumque palmitē arefactum exscindere, ac te dare in Infernum æterno igne concremandum. Caue miserrime, redi ad vitem, extirpa vitem Dæmonis, inferet te rursus Christus viti saluari & cælesti. Si enim hoc feceris, iuuante Christo I E S V, extrusisti Dæmonem. Pœnitentia tua per Sacramentum in Christo fecit, vt rursus aridus tuus palmes sit restitutus, virorem acceperit, folia rursus & vuas produxerit. Hæc Christus per torcular suum, per lacum sanguinis sui contulit ad iustificationem tuam, dein ad meritū vitæ æternæ. Quod si adduxit te etiam ad religionis statum, & quasi tuum palmitem nobilitauit, ac fecit vberiorē, animaduerte nē hanc gratiā rursus negligas: vide nē obediētiæ tuorum Superiorum repugnes: illos enim mittit ad te Deus, qui requirāt fructum tui palmitis & vineæ, id est virtutū quas in te plantauit, è quibus fructum exigit con-

tinenter. Ne item illas neglexeris internas meas inspirationes, in oratione, in Missa, in confessione, in Sacramentis, ne fratrum pia exempla contemnas. Cole vineam tuam diligenter; quod oratione facies, vsu virtutum omnium, mortificatione, humilitate & obedientia, simul actionibus & ministerijs tui instituti. In his si negligens fueris, scito verum esse quod Deus dixit: *Qui modica spernit, paulatim decidet.* Illa enim te negligentem, dubium nullū est quin paulatim in læthale peccatū cōijciant, & vocationis tuę obscuritatē, & grauissimas infirmitates, cecitates animi, & obstinationes obducant: cū quibus apostasia coniuncta esse solet, & omne baratrum flagitiorum. Auferet verò à te Christus omnia quæ contulerat dona: dabit diripiendum & conculcaudum teterrimis Dæmonijs: quæ auertat Deus. Amen.

Ecc̃l. 19.

EADEM FERIA VI. POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Extra vineam filium occidunt.

EISDEM CAP. ANNO XXXIII.

In xli. imaginem adnotatiuncula.

xli.

92.

A. Eiectum extra vineam filium interficiunt agricola. Extra portā enim crucifixus est Dominus.

C. Venit paterfamilias cum armatis, & malos agricolas malè perdit.

B. IESVS interrogat Principes quid sit facturus Dominus vineæ.

D. Locat vineam alijs agricolis &c.

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XII.

Et apprehendentes eum occiderunt, &

MATTH. XXI.

ET apprehensum eum eiecerunt extra vineam, & occiderunt.

Cum ergo venerit dominus vineæ,

quid faciet agricolis illis?

Aiunt illi;

Malos malè perdet: & vineam suam locabit alijs agricolis, qui reddent ei fructum temporibus suis.

LUC. XX.

Et eiectum illum extra vineam, occiderunt.

Quid ergo faciet illi Dominus vineæ?

L 2

MAR.

Dicit illis IESVS;

*Veniet & perdet colonos
istos, & dabit vineam alijs.
Quo audito dixerunt illi,
Absit. Ille autem aspiciens*

Nec scripturam hanc legistis; Nunquam legistis in scripturis;

eos, ait:

Lapidem quem reprobauerunt
ædificantes, hic factus est in
caput anguli; A Domino factū
est istud, & est mirabile in o-
culis nostris? Ideo dico vobis,
quia auferetur à vobis regnum
Dei, & dabitur genti facienti
fructus eius.

*Quid est ergo hoc quod
scriptum est:*

Et qui ceciderit super lapidem
istum, confringetur:

*Omnis qui ceciderit super
illū lapidē conquassabitur:*

super quem verò ceciderit,
conteret eum.

*super quem autem
comminuet illum.*

Et cum audissent Principes Sa-
cerdotum & Pharisei parabo-
las eius, cognouerunt quòd de
ipsis diceret:

Et querebant

& quærentes eum tenere,

*Et querebant Principes
Sacerdotū & Scriba mit-
tere in illum manus illa
hora,
populum.*

timuerunt turbas:

quoniam sicut Prophetam eū
habebant.

ADNOTATIO.

Non potuit omnia complecti superior ima-
go, propterea additur secunda.

A. Crudeliter interficiunt coloni filium Pa-
tris familias è vinea exturbatum: extra portam
enim Christus Dominus crucifixus est.

B. IESVS interrogat Principes ac Phari-
seos, quid pro tanta indignitate & maleficio fa-
cturum existiment dominum vineæ, cum vene-
rit rationem à colonis exarturus. Respondent,
sumpturum de illis colonis supplicium, vineam
alijs locaturum. Idem respondet postea Christus:
sed illi dicunt: eneruatè & languidè, nec sentiunt
quid dicant, vel mouètur à illa veritate, quæ pro-
lata à Christo illorum corda percussit acerbè.
Propterea illa verba à Christo prolata exhorrèt

atque abominantur. Tange Christe IESV cor-
da nostra, sed in bonum, nostri misertus, ut cō-
moueamur vi ac dulcedine tue veritatis.

C. Venit dominus vineæ cum armatorū ma-
nu, extrudit à vinea sceleratos colonos, dissipat,
atque interficit.

D. Locat alijs agricolis vineam suam, qui
dent proventus suo tempore. Vtramque imagi-
nem potes ad spiritū referre, nā apertè exaucto-
ratio Synagoge describitur, & Ecclesie electio.
Tamen grauissimè admonemur singuli, ut diui-
nas visitationes vel inspirationes non negligamus
vel rejiciamus, nè amissis donis, incidamus
in Christi iustitiam per vitæ nostræ perversitatē,
& conquassentur vires nostræ & confringantur.

SABBATHO POST DOMIN. II. QVADRAG.

De Prodigio Adolescente.

Luc. xv. Anno xxxiij.

66

xlij



A. Ad Bethabaram post Encœnia
IESVS docet.

B. Contra inhumanitatem Pharisæ:
orum Christus parabolam dicit.

C. Venit ad patrem adolescentior

vecors filius, petit suam partem
substantiæ.

D. Congregatis omnibus, discedit à
patre peregre in Regionem lon-
ginquam.



By Wm. Stukely, Esq.
Author of the
History of the
Cavaliers and Roundheads
in the reign of Charles the First
and Second
London Printed by J. Sturges, at the
Sign of the Anchor in St. Dunstons Church
Lane 1725

EODEM SABBATHO.

Profundit omnia Prodigus Adolescens.

Eodem cap. Anno xxxij.

67

xliij



A. *Arripit primam occasionem luxuriose, profuseque viuendi.*

B. *Ita per luxum consumptis omnibus,*

extruditur à meretricibus; à parasitis deridetur; ab omnibus deseritur; fit miser.

FOOD AND DRINK

Hygiene and Health



and the

of the

EODEM SABBATHO

Fit subulcus

Eodem cap. Anno xxxiij.

68

xlviij



Ber. Poff. Rom. inuent.

Ioan. Collaert sculp.

A. *Ad summam egestatem redactus, locat fæde suam operam pascendis porcis; & ne ibi quidem vel siliquis potest explere famem.*
 B. *Redit ad se tandem; meditatur*

reditum ad patrem, & verba quibus illum obsecret.
 C. *Deserit ærumnosam vitam; pergit ad patrem.*

EOD M 2181THO

17th July 1944

17th July 1944

17th July 1944



The above photograph was taken by the Royal Air Force on 17th July 1944. It shows a large building or structure in the center of the landmass, which is surrounded by smaller buildings or structures. The landmass is situated in a body of water or a large bay. The photograph is very faded and lacks sharp detail.

EODEM SABBATHO.

Accipit illum pater benignissime.

Eodem cap. Anno xxxij.

69

xlv



- A. Occurrit ei pater longe; ruit in amplexum; filium osculatur.
 B. Dicit supplex patri adolescens; Pater peccavi, &c. Nec patiuntur viscera patris totam eius orationem audire.
 A. Iubet cum vestiari, & ornari, & ap- parari conuiuium.

- C. Afferunt serui stolam primam, calceos, annulum.
 D. Vitulus saginatus occiditur.
 E. Conuiuium instruitur.
 F. Redit ex agro senior filius. Is rem cog- nitam indignè fert. Egressus etiam ad hunc pater, benignè rogat & placat.

FORM 20-1

1

2



a

A

<p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p> <p>10</p> <p>11</p> <p>12</p> <p>13</p> <p>14</p> <p>15</p> <p>16</p> <p>17</p> <p>18</p> <p>19</p> <p>20</p> <p>21</p> <p>22</p> <p>23</p> <p>24</p> <p>25</p> <p>26</p> <p>27</p> <p>28</p> <p>29</p> <p>30</p> <p>31</p> <p>32</p> <p>33</p> <p>34</p> <p>35</p> <p>36</p> <p>37</p> <p>38</p> <p>39</p> <p>40</p> <p>41</p> <p>42</p> <p>43</p> <p>44</p> <p>45</p> <p>46</p> <p>47</p> <p>48</p> <p>49</p> <p>50</p> <p>51</p> <p>52</p> <p>53</p> <p>54</p> <p>55</p> <p>56</p> <p>57</p> <p>58</p> <p>59</p> <p>60</p> <p>61</p> <p>62</p> <p>63</p> <p>64</p> <p>65</p> <p>66</p> <p>67</p> <p>68</p> <p>69</p> <p>70</p> <p>71</p> <p>72</p> <p>73</p> <p>74</p> <p>75</p> <p>76</p> <p>77</p> <p>78</p> <p>79</p> <p>80</p> <p>81</p> <p>82</p> <p>83</p> <p>84</p> <p>85</p> <p>86</p> <p>87</p> <p>88</p> <p>89</p> <p>90</p> <p>91</p> <p>92</p> <p>93</p> <p>94</p> <p>95</p> <p>96</p> <p>97</p> <p>98</p> <p>99</p> <p>100</p>	<p>101</p> <p>102</p> <p>103</p> <p>104</p> <p>105</p> <p>106</p> <p>107</p> <p>108</p> <p>109</p> <p>110</p> <p>111</p> <p>112</p> <p>113</p> <p>114</p> <p>115</p> <p>116</p> <p>117</p> <p>118</p> <p>119</p> <p>120</p> <p>121</p> <p>122</p> <p>123</p> <p>124</p> <p>125</p> <p>126</p> <p>127</p> <p>128</p> <p>129</p> <p>130</p> <p>131</p> <p>132</p> <p>133</p> <p>134</p> <p>135</p> <p>136</p> <p>137</p> <p>138</p> <p>139</p> <p>140</p> <p>141</p> <p>142</p> <p>143</p> <p>144</p> <p>145</p> <p>146</p> <p>147</p> <p>148</p> <p>149</p> <p>150</p> <p>151</p> <p>152</p> <p>153</p> <p>154</p> <p>155</p> <p>156</p> <p>157</p> <p>158</p> <p>159</p> <p>160</p> <p>161</p> <p>162</p> <p>163</p> <p>164</p> <p>165</p> <p>166</p> <p>167</p> <p>168</p> <p>169</p> <p>170</p> <p>171</p> <p>172</p> <p>173</p> <p>174</p> <p>175</p> <p>176</p> <p>177</p> <p>178</p> <p>179</p> <p>180</p> <p>181</p> <p>182</p> <p>183</p> <p>184</p> <p>185</p> <p>186</p> <p>187</p> <p>188</p> <p>189</p> <p>190</p> <p>191</p> <p>192</p> <p>193</p> <p>194</p> <p>195</p> <p>196</p> <p>197</p> <p>198</p> <p>199</p> <p>200</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

ter. In quo is confractus incumbat & cadat Dei iustitia, & comminuat non charitatē solum, & domus spiritus sancti, sed fidem etiam aboleat & boni neglectum.

SABBATHO POST SECUNDAM

DOMINICAM QVADRAGESIMÆ.

De Prodigio adolescente.

LVC. XV.

ANNO XXXIII.

In xlij. imaginem adnotatiuncula.

xlij.

66.

A. Ad Bethscharan post Encania IESVS docet.

B. Contra inhuanitatem Phariseorum Christus parabolam dicit.

C. Venit ad patrem adolescentior vecors filius, petit

D. suam partem substantia. Congregatis omnibus discedit à patre peregrè in regionem longinquam.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

IN illo ^a tempore dixit ^b IESVS parabolam hanc. Homo quidam habuit duos filios; & dixit adolescentior ^c ex illis patri; Pater da mihi portionem substantiæ quæ me contingit. Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus adolescentior filius peregrè ^d profectus est in regionem longinquam.

ADNOTATIO.

Et hic oportuit quatuor imaginibus compleri parabolam Prodigii adolescentis.

A. Locus ubi hanc parabolam & alius dixit Christus, ad fines Iudæe trans Iordanē, ubi primum erat Ioannes baptizans, in tribu Ruben, ad Bethscharan vicum, post festum Encaniorum.

B. Turbis ad IESVM concurrentibus, cum id agere fecerent, atque obmurmurarent Pharisei & Scribæ, conpescuit illorum insipientiam & inhumanitatem IESVS parabolis illis de oue ceteris, & decima drachma perditâ. Addit excellentiam hanc, qua animum abiectum & iacentem turba peccatricis, & nostrum omnium erigit bonus IESVS.

C. Venit ad patrem è duobus filiis adolescentior, hoc est lasciuens & vecors, petit partem bonorum quæ illi proueniebat à patre. Mihi, inquit, sit est & ingenij & industriæ, ut per me mea bona administrem, tua pater autoritate & consilio non egeo, per me possum, per me sapio.

Ita videlicet dixit Deo Lucifer: sed hoc felicior homo, quod Satan locum pœnitentiæ inuenire nō potuit; homo verò postquam à Deo discedit, & ex se desipit, ex se peruersè operatur, tamē viā & locum pœnitentiæ apud paternam beneuolentiam, si resipiat reperit. Sed quid Pater? Ne te eas perditum fili; vales quidem ingenio, vales industria, sed ex me, & per me. Ita Deus peccatorem nō à se discedat hortatur; & tamen non cogit, relinquit illum in manu sui consilij: quod per parabolicum patrem significatur, qui dat filio substantiam quæ illum contingebat.

D. Petulans adolescentulus & amens discedit à patre, abit in regionem longinquam; exultat de sua libertate sciunctus à patre, id est de sua perniciæ; meditatur luxum, delicias, vitam flagitiosam. Iam tandem liber sum, sum mei iuris, eripuit me mea fortuna ab importunitate aridi patris mei & tyrannide.

EODEM SABBATHO POST DOMI- NICAM II. Q VADRAGESIMÆ.

Profundit omnia Prodigus adolescens.

EODEM CAP. ANNO XXXIII.

In xliij. imaginem adnotatiuncula.

xliij.

- A. Arripit primam occasionem luxuriosè profuseq;
vivendi. meretricibus, à parasitis deridetur, ab omnibus de-
seritur, sit miser. 67.
- B. Ita per luxum consumptis omnibus extruditur à

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

L V C. x. v.

ET ibi^a dissipavit substantiam suam viuendo luxu-
riosè. Et postquam^b omnia consummasset, facta
est fames valida in regione illa, & ipse^b cæpit egere.

ADNOTATIO.

- A. **V**BI primum data i'li occasio est profun-
dèdè que acceperat bona viuendo luxu-
riosè, eam arripuit; atque ad eò illam ipse studio-
sè quesivit, & inuenit facile. Nam qui à suo pa-
tre discedit arroganter, à nequam hominibus
facile occupatur atque peruertitur: qui à Deo di-
scedit, è vestigio à tetrìs Demonibus cõculcatur.
- B. Nunquam satiantur malis hominum tru-
culentiissimi Demones, nunquam contenti sunt
lenibus peccatis; sed ad grauiora impellunt idè-
tèdem violentius, ut tandem ad ea peccatorem
pertrahant, unde sciunt facile emergere nimirè,
ad desperationem videlicet, ad infidelitatem vel
heresim, vel ad contemptum omnis virtutis &
- boni, & ad peccata alia quæ sapienter à sanctis
hominibus dicuntur contra Spiritum sanctum.
Hunc igitur iuuenem eò adduxit Demon per lu-
xum & flagitia, ut consumptis omnibus, per
pauperiem penè ad desperationem adigeret. Ve-
rum misericors Deus consilia Demonis in eius-
dem caput retundere solet; & unde perniciem
Demon meditatur, inde viam salutis sua clemē-
tia aperit. Consumptis omnibus bonis quæ à pa-
tre acceperat, miser adolescens ab amicis deser-
itur, à parasitis deridetur, à meretricibus extru-
ditur, eget, in publica præsertim fame & anno-
ne caritate, friget. Ea ad desperationem omnia
Demon parabat; Deus ad salutem.

EODEM SABBATHO POST DOMI- NICAM SECUNDAM Q VADRAGESIMÆ.

Fit subulcus Prodigus adolescens.

EODEM CAP. ANNO. XXXIII.

In xliij. imaginem Adnotatiuncula.

xliij.

- A. Ad summam egestatem reductus locat fadè suas
operas pascendis porcis, & ne ibi quidem vel
siquis potest explere famem.
- B. Redit ad se tandem, meditatur reditum ad patrem,
& verba quibus illum obsecrat.
- C. Deserit arumnosam vitam, pergit ad patrem.

68.

TERTIA

L V C. x v.

ET abiit, & ^a adhæsit vni ciuium regionis illius. Et misit illum in villam suam vt pasceret porcos. Et ^a cupiebat implere vētrem suum de siliquis quas porci manducabant, & nemō illi dabat. In se autem ^b reuersus dixit; Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus; ego autem hīc fame pereō! Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam ei; Pater, peccauī in cælum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Et surgens venit ad patrem suum.

ADNOTATIO.

A. **N**on cessit tamen Diabolus, ubi hīc hominem deijcere non potest, suadet vt ignominiosum officium, siue potius seruitutē sibeat, & porcos pascat. Hīc tamen iam incipit vereri Demon nē suis artibus confutetur, quod semper timet, & crebrō experitur; necnē ex humilitate ad pœnitentiam respiscat Adolescens. Aliam igitur machinam ad indignitatem sordidæ operæ addit, Heri inhumanitatem, per quam nē cornis quidem illi liceat famem ultimam leuare, cū illa supplex peteret. Quod enim raptim dixit Lucas, vertunt omnes siliquis. Hīs verō ita describunt Medici, tam Columella & Plinius, vt planē intelligantur quæ dixit Virgilius lapidosi corna. Neque tamen negandum est aliam esse siliquarum speciem, & equidem viliorem, vt purgamenta sint leguminum. Hīc planē patefacit Deus, quemadmodum per afflictiones ad sanita-

tem reuocare peccantes homines soleat.

B. Redit ad se à fame constrictus & miseria luenis. Heu misero mihi, hem quō sum redactus infelix? Quanti sunt in domo Patris mei mercenarij, & omnes omnibus rebus abundant; at ego hīc fame pereō. Quin ad patrem proficiſcor? patiens & benignus est, & præstabilis s. per malitia; parcet, ignoscet, complectetur: mea stultitia & vecordia, omnium flagitiorum meorum erit immemor. Meditatur quibus verbis patris misericordiam & veniam sibi conciliet. Pater, peccauī in cælum & coram te; iam non sum dignus vocari filius tuus; fac me sicut vnum de tuis mercenarijs.

C. Deserit arduosam illam seruitutem, pergit ad patrē, illius benignitate atque humanitate attractus.

EODEM SABBATHO POST DOMINICAM II. QVADRAGESIMÆ.

Accipit illum pater benignissimè.

EODEM CAP. ANNO XXXIII.

In xlv. imaginem adnotatiuncula.

xlv.

69.

A. Occurrit ei pater longè, ruit in amplexu, filium osculatur.

B. Dicit supplex patri Adolescens, Pater peccauī, &c. Nec patitur viscera patris totam eius orationem audire.

A. Iubet vestiri & ornari, & parari conuiuium.

C. Afferunt serui stolam primam, calceos, annulum.

D. Vitulus saginatus occiditur.

E. Conuiuium instruitur.

F. Redit ex agro senior filius. Is rem cognitam indignè fert. Egressus etiam ad hunc Pater benignè rogat, & placat.

L 4

QVARTA

L v c. x v.

CVm autē adhuc longē esset, vidit illum pater ^a ip-
sius, & misericordia motus est, & accurrens ceci-
dit, super collum eius, & osculatus est eum. Dixitque
ei filius; ^b Pater peccaui in cælum & coram te, iam nō
sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad
seruos suos; Citō ^a proferte stolam ^c primam, & in-
duite illum, & date annulum in manu eius, & calcea-
menta in pedes eius: & adducite ^d vitulum saginatū,
& occidite, & manducemus & ^e epulemur: quia hic
filius meus mortuus erat & reuixit, perierat & inuen-
tus est. Et cēperunt epulari. Erat autem filius eius se-
nior in agro, & cum ^f veniret & appropinquaret do-
mui, audiuit symphoniam & chorum; & vocauit vnū
de seruis, & interrogauit quid hæc essent. Isque dixit
illi; Frater tuus venit, & occidit pater tuus vitulum sa-
ginatum, quia saluum illum recepit. ^f Indignatus est
autem, & nolebat introire. Pater ergo illius egressus
cōpit rogare illum. At ille respondens, dixit patri suo;
Ecce tot annis seruiō tibi, & nunquam mandatum tuū
præteriui, & nunquam dedisti mihi hædum vt cum
amicis meis epularer: sed postquam filius tuus hic, qui
deuorauit substantiam suam cum meretricibus venit,
occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi; Fili
tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt: epulari
autem & gaudere oportebat, quia frater tuus hic mor-
tuus erat & reuixit, perierat & inuentus est.

ADNOTATIO.

A. **O**ccurrit illi longē pater misericordia per
motus. Prauenit enim nos Deus sua bo-
nitate cum longē adhuc absumus ab officio, & be-
nignitate preoccupat. Dat enim primū vt illū
concupiscamus, vt ad illum veniamus: prauenit
enim se concupiscentes & ad se venientes, vt se
illis prior ostendat. Antequam quicquam illi lo-
quatur filius, antequam veniam obsecret com-
plectitur ipsum pater, osculatur, blanditijs pa-
ternæ pietatis confirmat & allicit.

B. Proiecerat se ad pedes patris Adolescens
flebiliter, post amplexum patris veniā precatur:
Pater peccaui in cælum & coram te; iam non
sum dignus vocari filius tuus; hætenus patris

viscera sustinuerunt, nec audire potuit quod illi
præterea fuerat dicturus: fac me sicut vnum de
mercenarijs: quod planē non erat facturus pius
pater; sat illi fuit pœnitentiam filij audire, &
indignitatis professionem: illum enim non vt
mercenarium & seruum erat accepturus, sed vt
filium.

A. Inbet proferri stolam omnium preciosis-
simam atque honestissimam, & indui filium: re-
stitui illi lorica m iustitiæ & gratiæ; annulum in
eius manum dari, arrabonem familiaritatis, &
signum nē contraria illi nocerent potestates; cal-
ceamenta pedibus inferi, vt ad brauium curre-
ret supernæ vocationis. Neque his contentus,
mactari,

maſſari, quaſi in ſacrificium, vitulum egregiũ, ſaginatũ iubet, ornari conuiuium, adhiberi ſymphonicos, indicit epulum & letitiã agitari, epulandum eſſe & letandum propter perditionis filij recuperationem. Similiter Deus recipit peccatorem pœnitentem, nec meminit præteritæ inſolentiæ & inobedientiæ.

C. Serui afferentes ſolam illam primam, annulum, calceos.

D. Quem iuſſerat maſſari pater vitulus obſeſus.

E. Paratur conuiuium.

F. Interuenit ex agro rediens maior filius, qui ſemper in officio fuerat & puris obedientia; audit domum ſymphonicis perſonare, & choros duci; interrogat quidnam rei noue eſſet: intelligit opiparum agitari conuiuium, quod ſaluũ recepiſſet filium iuniorem pater: egre fert, negat ad conuiuium domum ſe ingreſſurum: huius etiã reſpicit pater, non præſentẽ inuidiam, ſed præterita merita; ad illum accurrit, orat, obſecrat ut nihil indignetur, letandum potiùs de fratris ſalute &c.

MEDITATIO.

Domine IESV, bone & miſericors, cõ-
niteor tibi in cordis mei dolore & humili-
tate, me illum non ſolũ fuiſſe, ſed eſſe A-
doſcentem arrogantem, inſolentem, petu-
lantem; qui excellenti tuo dono liberi arbi-
trij abuſus ſum indignis modis. Iã enim pri-
mum cum intelligerem meam eſſe liberum
arbitrium per peccatum, non extinctum qui-
dem, ſed attenuatum viribus & inclinatum,
poſſe tamen tibi monenti & excitanti coope-
rari; (quod auxilium mihi ſemper eſt præſtò)
ſinẽ te me nihil poſſe quod me præpararet ad
te, vel dignum te faciat: elatus tamen ſuper-
bia hæc neglexi, meis viribus conſiſus à te di-
ſceſſi, Luciferũ imitatus, qui ſimiliter elatus;
Aſcendam, inquit, ſuper altitudinem nubiũ,
ſimilis ero Altifſimo. Nam quid eſt aliud; Da
mihi portionem ſubſtantiæ quæ me contin-
git, quàm, valeo per me mea bona quæ ex
creatione mihi data ſunt adminiſtrare? poſ-
ſum & volo per me meas potentias ſolus gu-
bernare? nihil tua gubernatione vel patri-
monio egeo? Da mihi portionem ſubſtantiæ
quæ mihi obuenit. At vide miſer, te ita dari
in præcipitium & baratrum vitiorum omniũ,
dari in patrocinium & prædã Caco demonũ,
& inferni pœnas æternas. Nihil audio, vana
iſta ſunt: hoc certum & ſolidum; liberum ar-
bitrium meũ eſſe: illo frui volo pro meo ip-
ſius iudicio & voluntate. Reliquit enim Deus
hominem in manu conſilij ſui. Sed a duerte
hominum deploratiſſime quid ſubdat Deus:
Ante hominem vita & mors, bonum & ma-
lum: quod placuerit ei, dabitur illi. Dedit illi
mandata & præcepta; ſi voluerit, illa conſer-
uant eam. Fabulæ: ita mihi placet, volo:
volo vti meo ſolius conſilio, quod Deus po-

fuit in manu mea. Vtere fili; ſed ſeruando
præcepta eius qui tibi dedit hanc libertatem.
Ne obſecro te, videns ac volens pereas in per-
petuas æternitates. Exiſtimatis fratres nõ lon-
gè plura & æriora ea eſſe, quibus vrget diſceſ-
ſuram à Deo animam Angelus ſuus Tutela-
ris? Nihil tamen horum ſentimus: mouet
nos potiùs (quod ego de me tibi confeſtor
Deus cordis mei IESV) noſtra libertas ar-
bitrij. Abſque Deo poſt meas iui concupi-
ſcentias, præcepta Dei & gubernationem ab-
ieci, totus fui in eo quod naturaliter poteram
intelligere, ea appetebã quò ſenſus duebãt:
hinc factum eſt vt longè à te diſcederem. At
vbi eram cum longè à te aberam, qui impleſ
cælum & terram? In nihilo ſcilicet eram &
peccato, quod ſine te fit & eſt. Eram cum ijs
qui illius ſunt nihili fautores, inſtigatores, au-
ctores, deterrimis Dæmonibus. Quid igitur
potui niſi in nihilo verſari, & luxurioſè vi-
uendo, hoc eſt ſenſualitati & carni ſeruiens,
affligere paulatim meas naturales potentias,
& ſi quid boni habitus erat in me reliquum,
illud extinguere? Tandem ed redactus ſum,
vt planè etiam bonis meis naturalibus, & vſu
rationis vti vix poſſem. Hic verò enituit tua
in me Domine benignitas infinita: vbi iam
veſaniæ me, & contemptui omnis diſciplinæ
proximum vidisti; ne desperans traderem me
in omne flagitium & iniquitatem; præueniſti
me tua miſericordia Domine incogitantem,
fecisti vt agnoſcerem laſſatum me eſſe in via
iniquitatis & perditionis, & ambulare vias
difficiles ſinẽ te. Nec tamen adhuc recognoui
te; ſed adhæſi vni ex ciuibus regionis illius
quæ longe eſt à te, Philotimo, & mearum in-
uentionum affectui, ambitioni videlicet hu-
manæ.

Pro. 18.
ad Eph.
4.

manæ. In fame & ariditate mearum potētia-
rum & spiritus volui esse magnus in seculo.
Quid verò hīc egi, nisi meas mentis impuri-
tates spe honorum & dignitatum alere, &
porcos Philotimi magna cum solitudine &
cura pascere? Attamen tu bone IESV, non
me dereliquisti, sed rursus mihi affuisti ad-
iutor in perditione mea: fecisti enim vt nul-
lus mihi ex illis siliquis quicquam daret. Ita-
que cum hac ratione à te rursus discederem,
& fortassis longius, vt est malorum omnium
ferax ambitio, ad te me inuitum reuocasti, &
occlusisti omnem desiderij impuritatem, &
omnem viam quæ non esset ad te. Aduerti
tandem animum ad meam miseriam, me ni-
hil posse sinè te, pessimè mihi esse sinè te: le-
ctione sacrarum literarum & piorum libro-
rum, & exemplo eorum qui tecum familiari-
ter viuunt agnoui quàm longè essem à te,
quantis essem bonis priuatus, quibus in do-
mo tua tecum fruuntur non solùm filij tui,
quos singulari foves honore & dignitate apud
te, sed ij etiam qui in vitæ inferioris statu
apud te consistunt, qui sola mandata tua, non
etiam consilia sectantur. Tantum verò tædiū
meæ vitæ te inspirante cōcepi, vt planè viderē
arque sentirem me fame perire, cū etiā mer-
cenarij tui opibus abundant. Cum hac intel-
ligerem, incepi redire ad te, tuas inspiratio-
nes audire & sequi; incepi meditari, quāli cor-
de, quibus verbis venirem ad te, & misericor-
diam tuam precarer. Vidi me vehementer
sanctos tuos & Angelos, totum tuum cōfessum
cælestem offendisse, te verò vehementis-
simè, qui non solùm à te ad hostes tuos Ca-
codæmones defeceram, sed bona omnia tuæ
creationis corruperam, atque redemptionis
præter fidem & spem prodegeram. Intellexi

nullo loco vel numero me esse dignum apud
te. Constitui tandem petere abs te, vt saltem
aliquo in angulo domus tuæ hærerem. Hæc
meditatio cordis mei, te trahēte, ad te me per-
duxit. Quæ meditatus eram, tibi dixit Domi-
ne cor meum in abiectioe mea ante te. Tuæ
verò, ô beneficium omnibus angelis prædi-
candum, tuæ abundantia pietatis solius Deus
meus, noluit audire omnia quæ ego rogatu-
rus eram; suscepit poenitentiam, & cordis mei
humilitatem. Peccaui, iam non sum dignus.
Alia eram dicturus Domine, sed tu me præ-
uenisti tuæ dulcedinis & gloriæ benedictio-
ne: suscepisti ad religionis statum excellen-
tem. Nam quid stola, quid annulus est? quid
calceamenta, quid vitulus occisus, quid cōui-
uium, quid epulatio, quid symphonia & Cho-
rus, quid gaudium? Dona sunt tua Domine,
mihi peccatori & indigno in mea vocatione
& religionis ingressu collata, tanta liberalita-
te & amplitudine, vt nunc cum illa recolo, &
ariditatem præsentem mentis meæ inspicio,
mirer, post tot labores susceptos, illam me iu-
cunditatem vix assequi: sed simul tamen in-
telligo illas esse Nouitiorum spirituales ille-
cebras, & lac quo infantes religionis instituis.
Deinde das Domine cibum solidum, labores,
tribulationes, afflictiones: sed tua tamen soli-
da consolatione non deseris qui legitimè cer-
tant. Verùm enim verò rursus mihi video
summo studio esse cauendum, ne ampliùs à
te Domine sancte IESV discedam: non so-
lùm vt nè à præceptis declinem; (quod nefas
aufer à me, & ab omnibus prorsus Domine)
sed ne à tuo quidem spiritus ductu & dire-
ctione abscedam. Doce me benigne IESV,
viam iustificationum tuarum, vt te semper in
corde sentiam, te sequar, te fruam. Amen.

DOMINICA III. QVADRAGESIMÆ

Sanatur Dæmoniacus cæcus & mutus.

MATTH. XII.

MAR. III.

LVC. XI. ANNO XXXII.

In xlvj. imaginem adnotatiuncula.

xlvj.

A. *Concurrunt ad IESVM turba in xta mare Galilee.*

C. *Pharisei inuidia commoti dicunt; In Betze-
bub &c.*

B. *Oblatum dæmoniacum cæcum & mutum sanat.*

D. *Admirantur turba.*

45.

EVAN-

DOMINICA III. QUADRAGESIMÆ.

Sanatur dæmoniācus cæcus, & mutus.

Matth. xij. Marc. iij. Luc. xi.

Anno xxxij.

45

xlvi



A. Concurrunt ad IESVM tur-
bæ, iuxta mare Galilææ.

B. Oblatum dæmoniācum, cæcum,
& mutum sanat.

C. Pharisei invidia commoti dicunt,
In Beelzebub, &c.

D. Admirantur turbæ.

THE HISTORY OF THE



<p>THE HISTORY OF THE</p> <p>OF THE</p> <p>OF THE</p>	<p>THE HISTORY OF THE</p> <p>OF THE</p> <p>OF THE</p>
-------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. XII.

LVC. XI.

MAR. III.

*Tunc^b oblatuſ eſt ei demoniũ
habens, cæcuſ & mutus:*

*& curauit eum, ita vt loqueretur
& videret.*

*Et ſupebant omnes turbæ,
& dicebant;
Nunquid hic eſt filiuſ David?*

*c^o Phariſei autẽ audientes, di-
xerunt; Hic non eijcit Dæmo-
niſ niſi in Beelzebub Principe
Dæmoniorum.*

*I E S V S autem ſciens cogita-
tiones eorum,*

*omniſ ciuitas
vel domus
diuiſa contra, ſe non ſtabit.*

*Et ſi Satanæ
Satanã eijcit,*

*aduerſuſ ſe diuiſuſ eſt:
quomodo ergo ſtabit*

IN illo^a tempore.

Erat^b I E S V S eijciens
dæmonium, & illud erat
mutum.

Et cũ eieciſſet dæmoniũ,
locutuſ eſt mutus:

&^d admiratæ ſunt turbæ.

*c^o Quidam autem ex ciſ
dixerunt;*

In Beelzebub Principe
Dæmoniorum eijcit Dæ-
monia.

Et alij tentatẽſ ſignum de
cælo quærebant ab eo.

Ipfẽ autem vt vidit cogita-
tiones eorum,
dixit eiſ;

Omne regnum in ſeipſũ
diuiſum deſolabitur,
& domus

ſupra domum cadet.

Si autem & Satanæ

in ſeipſum diuiſuſ eſt,
quomodo ſtabit
regnum eiꝯ?

quia dicitis in Beelzebub
me eijcere Dæmonia.

Si autẽ ego in Beelzebub
eijcio Dæmonia, filij ve-
ſtri in quo eijciunt? Ideo
ipſi iudiceſ veſtri erunt.

*Et cum audiſſent ſui, exierunt
tenere eum: dicebant enim;
Quoniã in ſurorem verſuſ eſt.*

*Et c^o Scribæ qui ab Hieroſolymis
deſcenderant, dicebant;*

Quoniã Beelzebub habet;

*Et conuocatiſ eiſ, in parabolis
dicebat illiſ;
Quomodo poteſt Satanæ Sa-
tanam eijcere?*

*Et ſi regnum in ſe diuidatur,
non poteſt regnum illud ſtare.*

*Et ſi domuſ ſuper ſemetipſam
diſpertiatuſ, non poteſt domuſ
illa ſtare.*

*Et ſi Satanæ
conſurrexerit
in ſemetipſum,
diſpertituſ eſt, &*

*non poterit ſtare, ſed finem
habet.*

MATTH

MATTH. XII.

*Si autem ego in Spiritu Dei
Dæmones*

LVC. XI.

Porrò si in digito Dei
eijcio Dæmonia,
profectò peruenit in vos
regnum Dei.

MAR. IIL

*Aut quomodo potest qui-
squā intrare in domum fortis,
& vasa eius diripere:*

Nemo potest

*vasa fortis ingressus in domū
diripere, nisi prius fortem alli-
get, & tunc domum eius
diripiet.*

Cum fortis armatus cu-
stodit atrium suum, in pa-
ce sunt ea quæ possidet; si
autem fortior illo super-
ueniens vicerit eum; vni-
uersa arma eius auferet in
quibus confidebat, & spo-
lia eius distribuet. Qui nō
est mecum, contra me est;

*& qui non congregat mecum,
spargit.*

& qui non colligit me-
cum, dispergit.

*Ideo dico vobis;
Omne peccatum, & blasphem-
ia remittetur hominibus;
spiritus autem blasphemiae
non remittetur.
Et quicumque dixerit verbum
cōtra filiū hominis, remittetur
ei: qui autem dixerit contra
Spirituū sanctū, non remittetur
ei, neque in hoc seculo, neque
in utro.*

*Amen dico vobis,
quoniam omnia dimittentur
filijs hominum peccata, &
blasphemiae quibus blasphe-
mauerint:*

*qui autem blasphemau-
erit in Spiritum sanctum,*

*non habet remissionem
in æternum,
sed reus erit æterni delicti:
quoniam dicebant; Spiritum
immundum habet.*

Cum immundus spiritus
exierit de homine, peram-
bulat per loca inaquosa,
quærens requiem: & non
inueniens, dicit; Reuertar
in domum meam vnde
exiui. Et cum venerit, in-
uenit eam scopis munda-
tam, & ornatam. Tunc va-
dit, & assumit secum septē

MATTH.

alios spiritus nequiores se,
& ingressi habitant ibi: &
fiunt nouissima hominis
illius peiora prioribus. Fa-
ctum est autem cum hæc
diceret, extollens vocem
quædam mulier de turba
dixit illi; Beatus vëter qui
te portauit, & vbera quæ
suxisti. At ille dixit; Qui-
nimò beati qui audiunt
verbū Dei, & custodiunt
illud.

A D N O T A T I O.

A. **C**oncurrunt ad IESVM turba iuxta
mare Galilee. Cum enim in synagoga
manum hominis aridam sanasset, & exeuntes
Pharisæi consilium haberent aduersum illum,
ut inquirerent quemadmodum eum perderet,
secessit inde IESVS, & secuti sunt cum mul-
ti. In eum autem irruebant vlcerosi & alij infir-
mi, ut illum dumtaxat tangeret, & sanarentur.
Cogitabat enim Christus turba se expedire, &
namim conscendere, ut inde turbas doceret com-
modius, quod & fecit postea.

B. Interim tamen oblatuſ est illi demonium
habens, cæcus & mutus: cuius scilicet oculos ob-
tenebrarat, & linguae officium colligauerat da-
mon suis prestigijs. Neque tamen surdus hic e-
rat; etiam si colligi ex Aristotele possit, natura
mutum, eundem esse surdum; siquidem est idem
initium audiendi & loquendi: tamen non qui
mutus aliquo casu fit, is necessario surdus. Hunc
oblatum sanat Christus, eicit demonem, oculos
illuminaſ, restituit linguae officium, turba ad-

mirantur, & laudant Deum: sumunt inde occa-
sionem, ut IESVM, Christum esse profitean-
tur. Pharisæi contra iniquè omnia interpretan-
tur, & in calumniam rapiunt: Beelzebub habet,
in principe demoniorum demones eicit. Hos ve-
hementer confutat Christus.

C. Pharisæi & Scriba aduersus Christum in-
uidia & malignitate animi commoti.

D. Turba admiranda. Porro hoc loco illud
breuiter perstringendum, sanaſe Christum ce-
cos, surdos, mutos quàm plurimos: sed qui simul
esset cæcus, mutus, & surdus, neminem sanaſe
legitur; ut corporales hominum sanationes res-
pondere intelligerentur spiritualibus. Qui enim
non audit interiorius, modo lumen aliquod habeat
internum, & mente ad Deum accurrat & in-
uocatione, huic via patet ad sanitatem: vel si
quis non videt, audit tamen, aut non audit ne-
que videt, loquitur tamē, illi si ei aliquid est re-
liquū. At verò qui nec audit interiorius, nec lumē
habet, nec orat, huius penè deplorata est salus.

M E D I T A T I O.

Existimatis fratres, mutum hunc & cæcum
infideles tantum & hæreticos significare;
vel eos qui catholici cū sint, lethaliſ tamē
peccatis sunt implicati? Ij etiam qui se profi-
tentur vitam spiritualem, & perfectionē vir-
tutum omnium sectari, vtinam ita viuerent,
ut ipsos simul non designaret mutus hic &
cæcus. Sed de illis primum dicamus breuiter,
postea de alijs audietis. Illi enim omnes cæci

sunt & muti: sed cæci magis & muti sunt in-
fideles & hæretici. Sunt cæci quidem & muti
fideles homines qui per mortale peccatum à
Deo separati sunt. Nam cum fidem conser-
uent, tamen illam habent mortuam, neque
eius vtuntur lumine, sed alio quod suppedi-
tat demon & peccatum, falso & pestilenti.
Non loquuntur autem, quòd illorum linguā
liget Diabolus & peccatum; retinent tamen

M loquendi

loquendi & orandi principium fidem & sp̄e, nisi hanc etiam abiecerint cum charitate. His principijs magis carent infideles, carent hæretici, fidei etiā. Quo fit vt muti magis sint & cæci. Nihil verò dicunt ferè, nihil faciunt nisi ex infidelitate vel hæresi. Hi planè sunt deplorati: deploratiores etiam, si ad externum prædicationis lumen nolint vel oculos mentis, vel aures admouere. Ad hos iuuandos eò propensiores esse debemus fratres, eorumque saluti feruentiori studio, cura, diligentia, labore incumbere. Ad hos enim Ecclesiæ, vel inserendos, vt instituendos, vel restituendos præcipuè vocata nostra Societas est. Et semper quidem illud reputare debemus, etiam si quam plurimis catholicis opem feramus, nobis decisse plurimum, si infidelibus & hæreticis lucrificandis non seriam demus operam quod in nobis est. Nec tamen propterea deesse debemus ad Catholicos peccatores Deo reconciliandos: nam præter huius ministerij necessitatem quæ nobis incumbit, & summam alioqui vtilitatem, ille etiam fructus accedit qui ad infideles & hæreticos attinet singularis. Nam si apud Catholicos pietas & vita Christiana suum locum teneret; nō dubium quin piorum orationibus & operibus daret Deus, vt infideles atque hæretici ad lucem fidei venirent illi, hi redirent. Sed de eo audiamus, quod cæci sumus nos & muti qui in luce versamur instituti religiosi, & tam crebro peccata nostra Sacramento pœnitentiæ expiamus, & spiritum nutrimus sacra Eucharistia, tam frequentes sumus in meditationibus & precibus. De me loquar, vos omnes credo & videntes esse in spiritu & eloquētes: ego mea agnosco hæc mala, & deploro. Nam cum sciam sensum me habere visus, auditus, gustus, tactus, olfactus, atque loquendi facultatem, (his enim per sua organa videmus, audimus, tangimus, gustamus, olfacimus, loquimur) esse verè cum his interiores sensus coniunctos; horum tamen omnium sensuū actus omnes intelligo esse materiales. Alij igitur sunt sensus intellectus & voluntatis. Illius videndi, loquendi, partim etiam audiendi: voluntatis olfaciendi, gustandi, tangendi, tum audiendi. Si quidem intellectus videt, id est habet rerum intelligentiā; loquitur, id est rationem explicat intelligentiæ suæ; audit etiam à sensibus interioribus, & à voluntate; olfacit ad rationem suæ potentia, coniecturas & opiniones suscipiens. Voluntas verò

primū audit intellectum suo affectu, & illius rationi obedit; olfacit accipiens inclinationem pro varia rerum actione; gustat & tangit quæ ei propria sunt; loquitur etiam tum per intellectum, tum per suos affectus. Scio igitur has potentias mihi à Deo datas, illarū simul video vitia, & meam deploro miseriā. De videndi facultate loquar & loquēdi. Nōnè verissimum est quod oculos habeā, quod linguam? & tamen nihil video, nihil loqui possum quod è corde, quod è spiritu proficiscatur. Omnia verò quæ video, quæ intelligo, quæ etiam meditor & in oratione verso, à naturali quadam & humana proficiscuntur solitudine & labore, & plena sunt cecitate & tenebris. Nam vbi lumen illud in meis meditationibus lætum, suauē, viuīdum? Itaque sunt non solum cæcæ meæ meditationes, sed effatæ, intermoriuæ: & quidē de mea ignauia hæc mihi accidūt & culpa singulari. Nā oculos quidē habeo, quos Christus per fidē, per vocationē religiosā cōcessit clemētissimē, quibus ego tamen non vtor. Non enim versor ita in meis meditationibus, vt principijs supernaturalibus fidei, sapientiæ, intellectus, gratia nitar: sed meis potius naturalibus potentijs, & acquisitis habitibus: qua in re erro vehementer. Debeo quidem meis facultatibus vtī naturalibus, tum acquisitis; sed ita vtī vt illis non insistam, sed superioribus & diuinis. Illis ex obedientia vtī, ne tentem Deum; his vt Deum inueniam. Alias meas in oratione & actionibus meis cecitates, culpas, imperfectiones quis enumeret? Itaque in eisdem & orationis & aliarum actionum imperfectionibus & vitijs perpetuò versor. Ad quid dixi de me, meis vtī facultatibus? falsum hoc est. Nam his vel non vtor, vel cum magna animi socordia vtor. Itaque rursus maiori cecitate cæcus sum. Vnde & sum magis mutus, nō solum quod cum desidia meis vtor facultatibus naturalibus; sed quod nihil è corde, nihil ex copulatione spiritus loquar: sed sunt aridi & effati sermones mei, quibus nec ego moueor vel proficio, neque verò qui me audiunt. In-

Rom

Etiam

FERIA II. POST DOMIN. III. QVADRAG.

Male accipitur IESVS in patria.
Matth. xij. Marc. vi. Luc. iij. Anno xxxij.

40
 xlvij



A. Nazareth in tribu Zabulon.

B. Synagoga ubi ex libro docet IESVS; mirantur primum, deinde obloquantur ciues.

C. IESVS eos ad sanitatem iudicij exemplis reuocat.

D. Elias, cui Sareptana Vidua inseruiuit.

E. Monasterium, seu domuncula Elisæi,

ad quem Naaman Syrus cum venisset, sanatus est in Iordane.

F. Nihil loci relinquunt truces Nazarethani: propellunt IESVM ad supercilium montis, ut inde dent præcipitem.

G. Nolit IESVS eam mortem subire, sed transiens per medium illorum ibat.

Etiā si ego demerear vnde permittas, tamen depelle longè velociter tuum, & omnis bonitatis & virtutis hostem. Ita fac Domine, mea peccata. Tene illam bestiam Domine, & qui es sanctus & benedictus in sæcula. Amen.

FERIA II. POST DOMINICAM TERTIAM QVADRAGESIMÆ.

Malè accipitur IESVS in patria.

MATTH. XIII. MAR. VI. LVC. II. ANNO XXXII.

In xlvij. imaginem adnotatiuncula.

xlviij.

40.

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A. Nazareth in tribu Zabulon. | man Syrus cum venisset, sanatus est in Iordane. |
| B. Synagoga, ubi ex libro docet IESVS, mirantur primum, deinde obloquuntur cives. | F. Nihil loci relinquunt truces Nazarethani: propellunt IESVM ad supercilium montis, ut inde dent precipitem. |
| C. IESVS eos ad sanitatem iudicij exēplis reuocat. | G. Noluit IESVS eam mortem subire; sed transiens per medium illorum ibat. |
| D. Elias, cui Sareptana vidua inseruiuit. | |
| E. Monasteriū, seu domuncula Elisei, ad quē Nazarethani | |

MATTH. XIII.

LVC. II.

MAR. VI.

Et veniens in patriam suam,

ET venit ^a Nazareth vbi erat nutritus: & intrauit secundū consuetudinem suam die sabbati in ^b Synagoga.

Et egressus inde, abiit in patriam suam, & sequebantur eum discipuli sui. Et facto Sabbato cepit in Synagoga docere:

docebat eos in Synagoga eorū;

Et surrexit ^b legere: & traditus est illi liber Isaïæ Prophetæ; & vt reuoluit librum, inuenit locum vbi scriptum erat; Spiritus Domini super me; propter quod vnxit me, euangelizare pauperibus misit me, sanare cōtritos corde, prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum, dimittere cōfractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis. Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, & sedit. Et omnium in Synagoga oculi erant intendentes in eum. Cæpit autem dicere ad illos;

Quia hodie impleta est hæc
scriptura in auribus vestris.

ita ut mirarentur,

& dicerent;

Vnde huic sapientia hæc,

& virtutes?

fabri filius?

*Nónne mater eius dicitur
Maria; & fratres eius Iacobus,
& Ioseph, & Simon, & Iudas;
& sorores eius nónne omnes a-
pud nos sunt? Vnde ergo huic
omnia ista? & scandalizaban-
tur in eo.*

IESVS autem dixit eis;

Et omnes testimonium illi da-
bant, & ^b mirabantur in verbis
gratiæ quæ procedebant de ore
ipsius: & dicebant;

dicentes;

*Vnde huic hæc omnia, &
quæ est sapientia quæ da-
ta est illi,
& virtutes tales quæ per
manus eius efficiuntur?*

Nónne hic est filius Ioseph?

*Nónne hic est faber,
filius Maria,*

*frater Iacobi, & Ioseph,
& Iudæ, & Simonis?
Nónne & sorores eius hic
nobiscum sunt?*

Et ait illis; vtique dicetis mihi
hanc similitudinem; Medice
cura teipsum.

Et dicebat illis IESVS;

EVANGELIM MISSÆ.

QVæta audiuiimus facta in Ca-
pharnaû; fac & hîc in patria
tua. Ait autem; Amen dico vo-
bis, quia nemo Propheta acce-
ptus est in patria sua.

*Non est Propheta sine honore,
nisi in patria sua, & in do-
mo sua.*

& in domo sua,

& in cognatione sua.

In veritate ^c dico vobis; multæ
viduæ erant in diebus Eliæ in
Israël, quando clausum est cæ-
lum annis tribus & mensibus
sex, cum facta est fames magna
in omni terra: & ad nullam il-
larum missus est Elias, nisi in
Sarepta Sidoniæ ad ^d mulierem
viduam. Et multi leprosi erant

in Israël

in Israël sub Elisæo Propheta:
& nemo eorum mundatus est,
nisi ^e Naaman Syrus. Et ^f repleti
sunt omnes in Synagoga ira
hæc audientes: & surrexerunt,
& ^f ciecerunt illum extra ciui-
tatem; & duxerunt illum vsque
ad supercilium montis, super
quem ciuitas illorum erat ædi-
ficata, vt præcipitarent eum. Ipse
autem transiens per medium
illorum ibat.

*Et non fecit ibi virtutes
multas*

propter incredulitatem illorum.

Et non poterat ibi virtutem ullam facere: nisi paucos infirmos impositis manibus curauit: & mirabatur propter incredulitatem illorum.

ADNOTATIO.

A. **V**Rbs Nazareth in tribu Zabulon, septem miliaribus à monte Thabor versus septentrionem, à Hierusalem ad xc. in monte sita. Iuxta eam montis præcipitium, quod esse dicitur ad Austrum extra ciuitatē, eo spatium quod quarto arcus iactus æquari potest. In extrema parte urbis fons est, ex quo haurire fertur aquam solitus esse Christus, non dubium quin & mater virgo Maria. Porro tamen si hodie euerſa est urbs, & pauca tantum domunculae extant, & sacrum cubiculum in quo & annunciatio Virginis, & verbi Dei incarnatio facta est translatum fuerit Angelorum ministerio in Illiricum primum, dein in agrum Picenū (que certa est traditio, summorum Pontificum testimonijs sollemnibus confirmata) retinet tamen suam maiestatem locus, & religiosè celebratur. Ad hanc igitur urbem discessit IESVS à Capharnaō, postquam sedens in prora nauis ad littus lacus Genesareth tā multas parabolas populo proposuisset, discipulis etiam exposuisset.

B. Synagoga, ad quam cum venisset IESVS librum aperit, legit, reddit ministro, incipit docere: erat autem locus quem legerat, ubi Isaias vniuersum mysterium, primum Incarnationis Christi, dein doctrinæ, miraculorum, iudicij sa-

pientissimè describit. Quem locum de se intelligendum esse disertè declarat IESVS, tantò spiritu & gratia, vt omnes quotquot audiebant testimonium illi darent præclarum, ac mirarentur verba gratiæ que de ore eius procedebant. Nec poterant quicquam contradicere: veruntamen plus potuit tandem apud illos vulgaris opinio quam de IESV imbiberant, plus inuidia que illos exagitabat. Vnde huic literæ? Nonne hic est fabri filius? Nonne hic faber, filius Mariæ? Nonne apud nos sunt eius fratres & sorores? Itaque vultus auersione, manuum reiectione, verbis mordacibus illum incipiunt respuere. Neque verò hæc erat simplex quedam animi auersio, sed agnita veritatis oppugnatio, & atrox emulatio fraternæ gratiæ. Ita factum est vt non ipsi solum, sed infirmi etiam, qui erant multi adducti, nullam animi dispositionem reciperent vt sanarentur, præter paucos. Cuius autem malitiam vehementissimè illis verbis detestatur Euangelista: Nullum inquit, poterat signum facere, nisi quòd paucos infirmos impositis manibus sanauit, & mirabatur propter incredulitatem eorum. Tanta erat illorum malitia, tam seu infidelitas, vt non posset qui omnia potest signa & virtutes ibi edere: quod de obstinatis, & peccan-

tibus in Spiritum sanctum, quod de damnatis quotidie dicit Christus, & de toto Inferno in Iudicio ultimo est confirmaturus. Hoc est enim tremendum Dei omnipotentis iudicium, cum ita destituit, atque si aliter facere amplius nihil posset.

C. Enititur tamen Christus ad sanitatē concives renocare parabola & exemplis.

D. Elias, cui Sareptana vidua & filius sedulo inserviunt.

E. Monasterium Elisæi, ad quem venit Naaman Syrus ut sanaretur, ac sanatus est.

F. Nihil loci reliquerūt exhortationi vel exemplis truces Nazarethani, quibus salutem offerebat IESVS, sed ira atque indignatione aduersus illum inflammati, rapiunt, trudunt, cij-

ciunt IESVM è Synagoga ad præcipitiū vrbis proximum, ut illum præcipitent: & quod non potuit Satan ex pinnaulo templi efficere per tentationem, aggreditur hic ministerio ciuium Christi ex prærupto montis. Et quid est mirum si non cesset ad præcipitiū homines Demon vocare, qui bis Christum voluit dare præcipitem, & se videt præcipitem datum è celo in Infernum?

G. Noluit Christus ea morte mortales redimere, alia erat illi subeunda, acerba magis, & magis ignominiosa, nobis verò utilior longè. Itaque eripuit se ex eorum manibus, placidissimè transiens per mediam & confertam eorum turbam furentem; siue quòd illos officio oculorum priuauerit, siue dote subtilitatis fuerit usus, siue plane ut voluit nec nos assequimur.

MEDITATIO.

Astans IESVS legit scripturam, ut reuerentiam verbo Dei exhibeat, & significet paratos esse nos debere ad verbum Dei exequendum & defendendum. Rursum sedens explicat, ut doceat non esse temerè & quasi obiter exponendum Dei verbum, sed maturo consilio, grauitate, & deuotione. Docet autem nos IESVS, ut in patriam affectum carnalem ne habeamus, sed spirituale. Simul ostendit patriam viro spiritum sectanti esse grauem. Venit ad patriam ipse, vbi sciebat se gratum nō fore, & appetendum ad mortem: ita nos ad patriam si ex obedientia mittamur, eamus libenter propter mortificationem. Quòd si quis mortificationem non sentit in ea missione, eò faciliè mittendus non esset, nisi planè superasset illam mortificationem. Da nobis hanc victoriam Domine IESV; illud saltem, ut ne magis patriam quàm aliàs regiones cogitemus. Et tamē meliori spiritu & libertate est in patria prædicandum, nec respiciendi rumores & obloquia. Si quem verò in patria acceptum esse cōtingat, id fiet quia nō adeò spiritualis sit vel Prophetia, vel si planè sit spiritualis, id propterea fiet

quod Christus in se illud scandalum sumpsit & absumpsit; vel quia sint ciues bonæ mētis homines, nec considerent, ut Nazarethani, cuius filius, cuius conditionis. Et non poterat ibi vllam virtutem facere Christus propter infidelitatem ciuium suorum. Quid nos? Nōne propter fidei nostræ imbecillitatem, & totius nostri spiritus debilitatem idem debemus timere? Dispone nos, & tua dona cordibus nostris imprime magne IESV. Magna est nostræ vitæ, & virtutum imperfectio; sumus omni ex parte impuri, & propterea non facis in nobis virtutes. Horrendum verò est illud; ut non possis signa facere, qui omnia potes; & qui propterea mortuus es, ut omnia in nobis meritò possis. Exerce misericordias tuas illas fideles in nos, & fac quòd per nos nō fiat ut non possis, quod potes & desideras. Video Domine te nobis incredulitatem exprobare, fidei scilicet imperfectiōem & tepiditatem, fidem sine sensu spiritus, sine gustu, effœtam, & ieiunam. Verum est Domine: agnoscimus, deploramus. Adauge nobis fidē: credimus, adiuua nostram incredulitatem bone IESV. Amen.

FERIA III. POST DOMIN. III. QVADRAG.

Docet humilitatem discipulos, & correctionem fraternam.

Matt. xvij. Marc. ix. Luc. ix.

Anno xxxij.

70

xlvij



A. Descendens è transfiguratione IESVS
versatur in Galilæa.

B. Venit Capharnaum, vbi hoc euenit.

C. Cum vidissent solum tributum pro Petro
& IESV, excitantur Apostoli in conten-
tionem, quis eorum videretur esse maior.

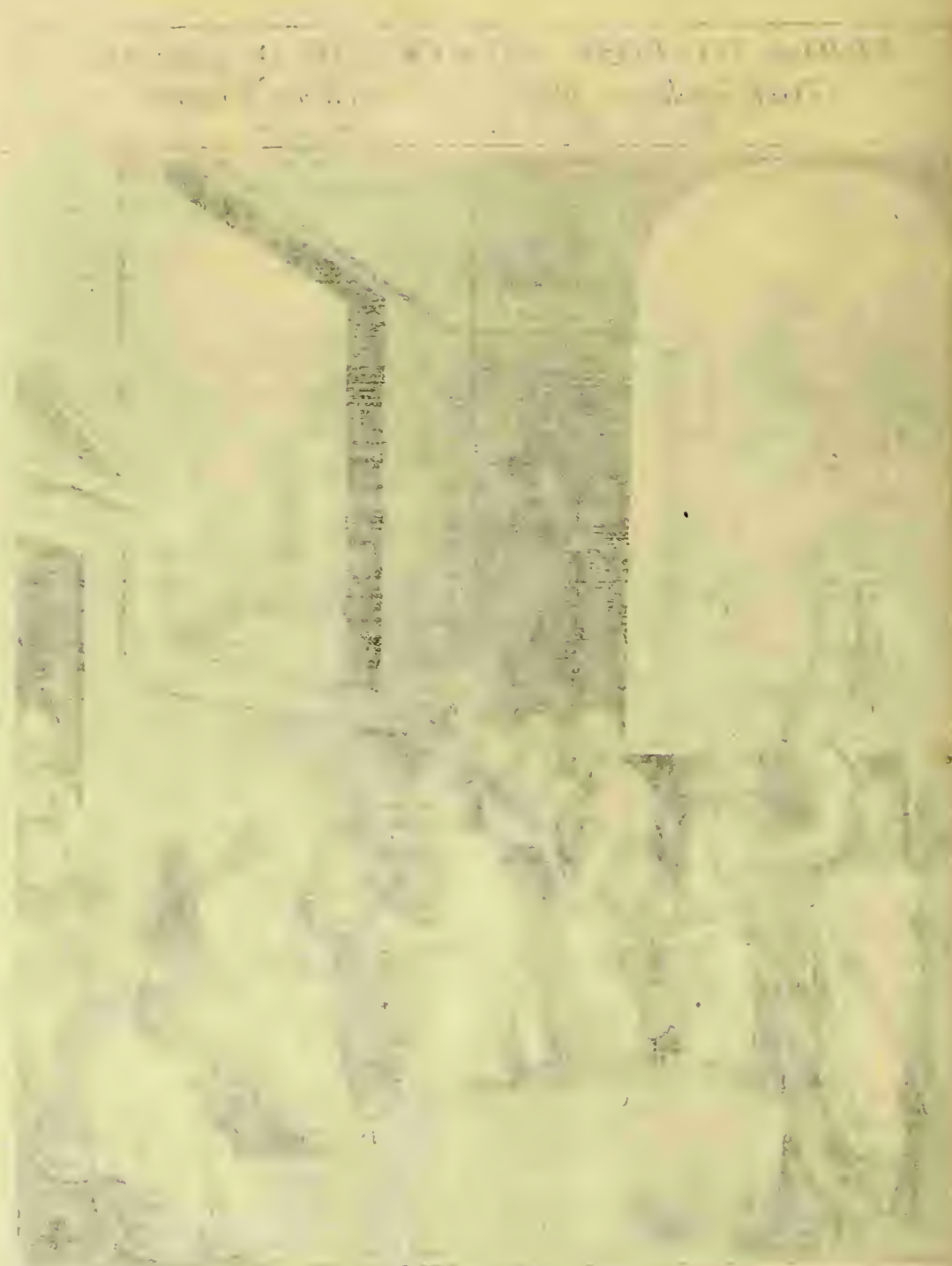
D. Reuertit eos ad humilitatem IESVS, &

simplicitatem, exemplo paruuli.

E. Inde incipit explicare doctrinam de cor-
rectione fraterna; & solus peccator
admonetur.

F. Adhibetur vnus aut alter tes-
tis.

G. Tandem desertur ad Ecclesiam, vel Præ-
sulem Ecclesiæ.



1. The first of the three is a large, arched structure, possibly a bridge or a large doorway, with a smaller structure to the left. The image is very faded and lacks detail.

2. The second of the three is a large, arched structure, possibly a bridge or a large doorway, with a smaller structure to the left. The image is very faded and lacks detail.

3. The third of the three is a large, arched structure, possibly a bridge or a large doorway, with a smaller structure to the left. The image is very faded and lacks detail.

FERIA TERTIA POST DOMI- NICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Docet humilitatem discipulos, & correctionem fraternam.

MATH. XVIII. MAR. IX. LVC. IX. ANNO XXXIII.

In xlvij. imaginem adnotatiuncula.

xlviij.

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Descendens è transfiguratione IESVS versatur in Galilea.</p> <p>B. Venit Capharnaum, ubi hoc cucurrit.</p> <p>C. Cum vidissent solutum tributum pro Petro & IESV, excitantur Apostoli in contentionem, quis eorum videretur esse maior.</p> | <p>D. Renocat eos ad humilitatem IESVS & simplicitatem, exemplo paruuli.</p> <p>E. Inde incipit explicare doctrinam de correctione fraterna; & solus peccator admonetur.</p> <p>F. Adhibetur unus vel alter testis.</p> <p>G. Tandē defertur ad Ecclesiam, vel Presulē Ecclesiæ.</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. IX.

MATTH. XVIII.

LVC. IX.

Intrauit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset.

ET^a cum venissent^b Capharnaum,

At IESVS videns cogitationes cordis illorum,

Qui cum domi essent, interrogabat eos; Quid in via tractabatis? At illi tacebant. Siquidem in via inter se^b disputauerant, quis^c eorum maior esset. Et residens vocauit duodecim,

In illa hora accesserunt discipuli ad IESVM, dicentes; Quis^c putas maior est in regno cælorum?

^a & ait illis; Si quis vult primus esse, erit omnium nouissimus, & omnium minister.

Et accipiens puerum,

Et^d aduocans IESVS paruulū, apprehendit puerum, statuit eum in medio eorum, secus se,

quem cum complexus esset, ait illis;

& dixit;

& ait illis;

Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnū cælorum. Quicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste,

M 4

MAR.

hic est maior in regno cœlorū.

*Quisquis vnum ex huiusmo-
di pueris receperit*

me recipit:

*& quicumque me susceperit,
non me suscipit, sed eum qui
misit me.*

Et qui susceperit vnum paruum
talem in nomine meo,
me suscipit.

*Quicumque susceperit pue-
rum istum*

me recipit;

*& quicumque me recepe-
rit, recipit eum qui
me misit.*

*Nam qui minor est inter
vos omnes, hic maior est.*

Si^e autem peccauerit in te frater tuus, vade, & cor-
ripe eū inter te & ipsum solum: si te audierit, lucra-
tus eris fratrem tuum: si autem te non audierit, ad-
hibe tecum adhuc^f vnum vel duos, vt in ore duo-
rum vel trium testium stet omne verbum. Quod
si non audierit eos, dic & Ecclesiæ: si autem Eccle-
siam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publi-
canus. Amen dico vobis, quæcunque alligaueritis
super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcun-
que solueritis super terram, erunt soluta & in cælo.
Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consense-
rint super terram de omni re quamcunque petie-
rint, fiet illis à patre meo qui in cælis est. Vbi enim
sunt duo vel tres cōgregati in nomine meo, ibi sum
in medio eorum. Tunc accedens Petrus ad eum,
dixit; Domine, quoties peccabit in me frater meus,
& dimittam ei? vsque septies? Dixit illi IESVS;
Non dico tibi vsque septies; sed vsque septua-
gies septies.

ADNOTATIO.

*Ec.
Mat.*

A. E Monte Thabor descenderat IESVS post
transfigurationem gloriosam, versatus
fuerat in Galilæa,

*B. Dein venit Capharnaum, vbi hac conti-
gerunt de quibus in presenti Euangelio.*

*C. Vbi vidissent alij Apostoli solum Cæ-
sari, Christo iubente, tributum pro Christo si-
mul & Petro vno didragmo, & eo quidem per
miraculum reperto, patiuntur nescio quid hu-
mani; cogitant apud se primum, num propterea
reliquos dignitate antecellat Petrus. Videt IES-*

*SVS quid cogitent: illi porrò ex cogitatione
veniunt ad disceptationem, num Petrus maior,
num vnus è consobrinis, vel quis tandem inter
omnes alijs anteponendus, & quid cause adduci
ad illud possit, vt vnus aliquis esset alijs omni-
bus praeferendus. Tandem ad Christum referunt
quæstionem; temperant tamen: Quis putas, in-
quiunt, maior est in regno cælorum, quod tu
prædicas?*

*D. Christus verò ad animum illorum respo-
det, qui ab ambitione tentabatur. Conuocat om-
nes*

nes Apostolos, aduocat puerulum, statuit apud se in medio, hunc complectitur: hoc est simplicitatem & humilitatem, ac cordis puritatem carissimas habet Christus, his fauet, his fouet, per his auget hominum apud Deum merita: docet Apostolos imitandam pueruli innocentiam, simplicitatem, humilitatem, si velint maiores esse in regno caelorum. Coniungit dein Christus doctrinam de fraterna correctione.

E. Incipit explicari ea doctrina: hic enim

qui peccauerat arguitur secreto ac benigne, arguentem tamen non audit.

F. Adhibetur vnus aut alter testis.

G. Postremo, si testes etiam reiciat, & in sua peruersitate perseueret, ad Ecclesiam deferatur, ad eum scilicet qui Ecclesiam gubernat, ut lege in illum agatur, & sacris arceatur, & Ecclesiae communionem, quae omnia ad correctionem pertinent: nam est excommunicatio medicinale antidotum.

MEDITATIO.

A Perite oculos mentis & aures, attendite fratres. En è caelo Deus arguit nos, & statuit peccata nostra contra faciem nostram. Putatis quòd sit nostri similis Deus, & dissimulet penitus peccata? dissimulat quidem peccata, sed propter poenitentiam. Agite, redeamus ad eor, conuertamur ad Deum, quia benignus & misericors est, longanimis, & multae misericordiae, & praestabilis super malitia. Facit enim eius benignitas, & misericordia, & longanimitas, ut facilem se praestet poenitentibus. Inreparationem Domini, qui semper pulsât ad ostium cordis nostri, ne reprobemus; beatus enim homo qui corripitur à Domino. Quod si poenitentiam non egerimus, instaurabit testes suos, passiones filij sui, crucem, mortem in nos, & multiplicabit iram suam contra nos. Iam si illi testes, si hac comminatio nos non terreat, nec ad resipiscentiâ adducat; ad Ecclesiam filij sui, & iudiciû eius vltimum nos reijeiet. Vbi nihil erit quòd excusamus, projiciemur à facie Domini. Quoties item Angelus custos nos corripit benigne? quot bonis inspirationibus, quot monitis, quot comminationibus? quot vias poenitentiae demonstrat, nec audimus? Inuocat deinde in nos caelum & terram, alios aduocat Angelos qui nos ad resipiscentiâ instigent, exempla proponit eorum qui propter poenitentiae neglectum miserè perierunt. Hac si

non audimus, ad iudicia Dei reijeit nos, & illorum seueritate nos terret, & horrendum esse inculcat incidere in manus iratas Dei uiuentis. His terroribus si non moueat, habebit tandem nos pro deploratis, & à facie nostrae miseriae stabit longè; non relinquens quidem nostri omnem curam, sed quasi à nobis, & ab irruentibus in nos Dæmonibus exclusus nos iuuare non poterit. Illi verò suam sauitiam in nos exercebunt pro sua libidine quæ rerum status parum ab Inferno abest. Consideremus tandem quid nobis in aurem cordis semper instillet synderesis nostra; dein ut aduocet contra nos testem conscientiam, & huius remorsum & vermem. Totum statû praeteritæ vitæ repræsentat, ponit ante oculos futura, & ab his omnibus damnari nos demonstrat. Si verò non excitamur ad meliora, ad quatuor nouissimarum rerum considerationem nos mittit, Mortis, Iudicij extremi, Inferni, Paradisi; & his nos fortissimè constringit: moriendum tibi est: mortuo iudicium Dei est & Christi subeundum, vnde vel ad Infernum tandem, vel ad Paradisum iudicaris. Quæ si non audiamus, tria illa horrenda mala manere nos denunciat; Mortem, Iudicium, Infernum. Imprimè sancte IESV salutare sensum harum rerum spiritui: nostro, ut ad te pleno corde redeamus, neque à te vnquam separari nos permittas. Amen.

FERIA

FERIA QVARTA POST DOME- NICAM III. QVADRAGESIMÆ.

Explicat doctrinam de traditionibus.

MATTH. XV.

MAR. VII.

ANNO XXXII.

In xlix. imaginem adnotatiuncula.

xlix.

60.

A. Terra Genezar, ad quam applicuerat IESVS
postquam seruauit in mari Petrum.

bo Dei, non que cum eo congruunt.

B. Adorantur Pharisei & Scribæ IESVM, accu-
santes discipulos quod traditiones seniorum non
seruarent.

D. Designantur varie Iudeorum, & vana traditiones.

E. Discipuli assident mensæ, ubi nullum est vestigium
lauationis.

C. Dimittat IESVS traditiones pugnantes cū ver-

F. Templum, ubi propter Korban patri filius subueni-
re prohibetur.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. VII.

MATTH. XV.

TVNC^a accesserunt ad eum

Et conueniunt ad eum Phari-
sei & quidam de Scribis, ve-
nientes ab Hierosolymis.

ab Hierosolymis^b Scribæ & Pha-
risei,

Et cum vidissent quosdam ex
discipulis eius communibus
manibus, id est non lotis man-
ducare panes, vituperauerunt.
Pharisei enim & omnes Iudæi
nisi crebrò^a lauerint manus,
non manducant, tenētes tradi-
tionem seniorum: & à foro, ni-
si baptizentur, non comedunt:
& alia multa sunt, que tradi-
ta sunt illis seruare, baptisma-
ta calicum, & vrceorum, & æ-
rametorum, & lectorum.
Et interrogabant eum Phari-
sei & Scribæ:

dicentes:

Quare discipuli tui nō ambu-
lant, iuxta traditionem senio-
rum,

Quare^b discipuli tui trāsgrediū-
tur traditiones seniorum? non e-
nim lauant manus cum panem
manducant.

sed cōmunibus manibus mādu-
cant panem?

MAR.

FERIA IIII. POST DOMIN. III. QVADRAG.

Explicat doctrinam de traditionibus

Matth. xv. Marc. vij. Anno xxxij.

60

xlix



A. Terra Genesar, ad quam applicuerat IESVS, postquam seruauit in mari Petrum.

B. Adoruntur Pharisei & Scribæ IESVM, accusantes discipulos, quod traditiones seniorum non seruarent.

C. Damnat IESVS traditiones pugnant: tes cum Verbo Dei, non quæ cum eo

congruunt.

D. Designantur variae Iudæorum, & variae traditiones.

E. Discipuli assident mensæ, vbi nullum est vestigium lauationis.

F. Templum, vbi propter Korban, patri filius subuenire prohibetur.

MAR. VII.

MATTH. XV.

*& dicebat illis:**Bene irritum facitis praeceptum Dei,**ut traditionē vestrā seructis. Moyses enim dixit:**Si dixerit homo patri aut matri ^e Korban, quod est**donum quodcunque ex me tibi proderit,**& ultra non dimittis cum quidquam facere patri suo aut matri;**rescindentes verbum Dei**quam tradidistis.**Et similia huiusmodi multa facitis. At ille respondens dixit eis;**sicut scriptum est;**In vanum**praecepta hominum.**Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum; baptismata vrcebrum, & calicum, & alia similia his facitis multa.**Et aduocans iterum turbam, dicebat illis;**Audite me omnes & intelligite.**Nihil est extra hominem, introiens in eū, quod possit cum coinquinare: sed quae de homine procedunt, illa sunt quae coinquinant hominē. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domū turba,**Ipse ^e autem respondens, ait illis; Quare & vos transgredimini mādatum Dei**propter traditionem vestram?**Nam Deus dixit;**Honora patrem & matrem: & qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur. Vos autem dicitis;**Quicumque dixerit patri vel matri;**minus quodcunque est ex me, ^f tibi proderit:**& non honorificabit patrem suū aut matrem suam:**& irritum fecistis mandatum Dei propter traditionem vestram.**Hypocritae, bene prophetauit de vobis Isaias, dicens;**Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe est à me.**Sinè causa autem colunt me, docentes doctrinas & mandata hominum.**Et conuocatis ad se turbis, dixit eis;**Audite & intelligite;**Non quod intrat in os, hoc coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.*

MAR.

*interrogabāt eū discipuli eius
parabolam.*

Et ait illis;

*Sic & vos imprudentes estis?
Omne extrinsecus introiens in
hominem, non potest eum coin-
quinare? Quia non intrat in
cor eius, sed in vētrem vadit,
exit, purgans omnes escas.
Dicebat autem,
quoniam illa quæ de homine
exeunt,
illa coinquinant hominem.*

*Ab intus enim de corde ho-
minum malæ cogitationes pro-
cedunt:*

*adulteria, fornicationes,
homicidia, furta,
auaritiæ, nequitia, dolus, im-
pudicitia, oculus malus,
blasphemia, superbia, stultitia.*

*Omnia hæc mala ab intus
procedunt, &
coinquinant hominem.*

Tunc accedentes discipuli eius,
dixerunt ei; Scis quia Pharisei au-
dito hoc verbo scandalizati sunt?
At ille respōdens, ait; Omnis plā-
tatio quam non plantauit Pater
meus cælestis eradicabitur. Sinite
illos, cæci sunt, & duces cæco-
rū. Cæcus autem si cæco ducatum
præstet, ambo in foueam cadunt.

Respondens autem Petrus, dixit
ei; Edissere nobis parabolā istam.

At ille dixit;

Adhuc & vos sine intellectu estis?
Non intelligitis, quia omne quod
in os intrat

in ventrem vadit, & in secessum
emittitur?

Quæ autem procedunt de ore, de
corde exeunt, & ea coinquinant
hominem.

De corde enim exeunt cogitatio-
nes malæ,

homicidia, adulteria, fornicatio-
nes, furta, falsa testimonia,

blasphemix:

hæc sunt

quæ coinquinant hominem.

Non lotis autem manibus man-
ducare, non coinquinat hominē.

ADNOTATIO.

A. Terra Genesar, ad quam applicuerat IESVS cum Apostolis post sedatam tempe-
statem; & seruatum Petrum; quò ad IESVM
venerunt ab Hierosolymis Scribæ & Pharisei,
vt illi insidiarentur, & calumnia aliquam an-
sam arripere possent.

B. Christus cum discipulis; quem Hierosoly-

mita Pharisei & Scribæ aggrediuntur discepta-
tione: viderant enim quosdam ex discipulis IESV
panem manducare manibus non lotis, ac
vituperauerant. Itaque existimauerunt idoneā
causam se esse nactos reprehendendi IESVM,
eiusq; doctrinam calumniandi. Cur, inquit,
transgrediuntur doctrinam seniorum discipuli
istius?

ru? Non enim lauant manus quando sunt manducaturi. Non reprehendunt Christum nominatum, quem tamen in discipulis accusant.

C. Neque discipulos excusat Christus, quod illas traditiones non obseruēt; sed Phariseos accusat quod eas obseruent quæ legi Dei erant contrariæ. Illas igitur non damnat omnes, sed earum innuit habendum esse delectum quæ non pugnant cum lege Dei; alias damnat. Præterea obiter illas insinuat lauationes non videri adeo esse cum fine ad quem referuntur coniunctas, alias esse posse, & vtiliores, & ad finem magis accommodatas, non pro verbo Dei habendas. Unde apparet excellens doctrina de hominum traditionibus. Quæ enim cum Dei doctrina & religione pugnant, illæ prorsus sunt reiiciendæ: quæ non pugnant, ea quoad auctoritatem obtinent, seruan-

dæ. Ecclesiæ verò principes, si quæ euaserint inutiles, pro varia temporum, personarum, & rerum ratione, illas debent in melius commutare: qui est vsitatus Ecclesiæ mos ac celebris.

D. Designantur multiplices traditiones Iudeorum, tanta diligentia lotionum, antequam ad mensam assideant, & inter prandendum, totius etiam corporis, examentorum. &c.

E. Discipuli aliquot mense assidentes, ubi nullum est vestigiū præcedentis, vel alterius lauacri.

F. Templum representatur, ubi filius indutus traditione Iudaica offert vitulum; pater interuenit egens & senex, qui erat à filio honorandus, id est alendus ac sustentandus. Contra verò pugnant sacerdotes, obtrudentes corban &c. rescindentes Dei mandatum sua traditione.

MEDITATIO.

Quid? nos non similiter peccamus atque Iudæi? Primum quidem delectum non habemus virtutum, & cum sint virtutes diuinæ fides, spes, & charitas reliquis omnibus perfectiores atque vtiliores, & inter illas excellat, & maior sit charitas, tantum studij, & temporis, & actionum in humanis ponimus, ut diuinas negligere videamur, nec ipsarum vim & amplitudinem agnoscere. Quis enim fide & spe nititur efficaciter in oratione & actionibus suis & ministerijs? quis charitate, quæ est forma & perfectio virtutum omnium, & actionum esse debet? Quæ si adsit, omnes adsunt virtutes infusæ, omnia dona Spiritus sancti: in qua viuimus in Deo, mouemur, & operamur, & sumus, & meremur vitam sempiternam. Quid? in donis Dei quomodo versamur? Nonne sensibilia sectamur, & amplectimur? Et vtinam rectè & ordine his uteremur, dico sensibilibus consolationibus, per spiritus sancti dona illa pretiosissima. Sed nos toti in sensibilibus occupamur, vtinam non externis, & vim donorum excellentissimam præterimus, & in illis non exercemur. Illud

præterea est in quo videmur Phariseis similes; nam ira Superiorum nostrorum obedientiam, monita, præcepta, gubernationem accipimus, atque si homines essent, nihil Dei haberent. Ferè enim nunquam in Superiore Christum conremplamur præscribentem, monentem, gubernantem. Quid? illud non frequenter, ac etiam plusquam frequenter nobis accidit, ut oremus, nostras horas canonicas, nostram orationem dominicam recitemus labijs quidem, corde verò simus vel muti, vel stupidi, vel vagi; vel planè hæc speculatiuè tantum agamus, non practicè? Num non etiam contingit hoc nobis ubi sacras literas legimus, ubi studijs Theologiæ operam damus, ubi de rebus vel diuinis, vel quæ ad mores & disciplinam religiosam attinent verba facimus? Subueni nobis Christe IESU, lumen exere tuæ virtutis; in quibus peruersè agimus, ea emendemus, & quæ ex hoc euangelio intelligimus, in humilitate & simplicitate cordis nostri sectemur.

Amen.

N

FERIA

FERIA V. POST DOMINICAM

III. QVADRAGESIMÆ.

Sanatur socrus Petri.

MATTH. VIII. MAR. I. LVC. II. ANNO XXXI.

*In L. imaginem adnotatiuncula.*L.
18.

A. Capharnaum in finibus Zabulon & Nephtalim.

E. Surgit socrus vegeta, & ministrat cœnantibus.

B. Synagoga, unde sanato demoniaco

F. IESVS cum discipulis accumbit ad mensam.

C. Venit IESVS in domum Simonis.

G. Vespere factò oblatos infirmos & demoniacos

D. Ibi rogatus Petri socrum sanat febribus laborantē.

sanat.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. VIII.

LVC. II.

MAR. I.

Surgens^a autem IESVS*Et protinus egredientes de
Synagoga,*de^b Synagogaintroiuit in^c domū Simonis.*venerunt in^b domum Simonis
& Andrea cum Iacobo & Io-
anne.*Socrus autem Simonis te-
nebatur magnis^d febribus;*Decumbebat autem socrus Si-
monis febricitans;**Et cum venisset IESVS in do-
mum Petri; vidit socrum eius
iacentem, & febricitantem.**& statim dicunt ei de illa.*

& rogauerūt illum pro ea.

*Et accedens*Et stans super illam impe-
rauit febrī,*Et tetigit manum eius,**eleuauit eam**& dimisit eam febris;*

& dimisit illam:

& surrexit,& continuò^e surgens*& ministrabat eis.*ministrabat^f illis.*Vespere autem factò*Cū Sol autem^g occidisset,
omnes qui habebant infir-
mos varijs languoribus,
ducebant illos ad eum.*Vespere autem factò**afferebant ad eum omnes male
habentes,*

MATTH.

FERIA V. POST DOMIN. III. QVADRAG.

Sanatur Socrus Petri.

Matth. viij. Marc. i. Luc. iij. Anno xxxi.

18

1



A. Capharnaum in finibus Zabulon & Nephtalim.

B. Synagoga, vnde sanato daemoniaco.

C. Venit IESVS in domum Simonis.

D. Ibi rogatus, Petri socrum sanat febrilius laborantem.

E. Surgit Socrus vegeta, & minis frat accubantibus.

F. IESVS cum discipulis accumbit ad mensam.

G. Vespere facto, oblatos infirmos, & daemonicos sanat.

THE HISTORY OF THE
 CITY OF LONDON
 FROM THE FIRST BEGINNINGS
 TO THE PRESENT TIME



1. The City of London	2. The County of Middlesex
3. The County of Surrey	4. The County of Kent
5. The County of Essex	6. The County of Hertfordshire
7. The County of Bedfordshire	8. The County of Buckinghamshire
9. The County of Gloucestershire	10. The County of Wiltshire
11. The County of Dorsetshire	12. The County of Devonshire
13. The County of Cornwall	14. The County of Somersetshire
15. The County of Herefordshire	16. The County of Worcestershire
17. The County of Warwickshire	18. The County of Leicestershire
19. The County of Lincolnshire	20. The County of Northamptonshire
21. The County of Northumberland	22. The County of Durham
23. The County of Yorkshire	24. The County of Lancashire
25. The County of Cheshire	26. The County of Derbyshire
27. The County of Staffordshire	28. The County of Shropshire
29. The County of Herefordshire	30. The County of Gloucestershire
31. The County of Wiltshire	32. The County of Dorsetshire
33. The County of Devonshire	34. The County of Cornwall
35. The County of Somersetshire	36. The County of Herefordshire
37. The County of Gloucestershire	38. The County of Wiltshire
39. The County of Dorsetshire	40. The County of Devonshire
41. The County of Cornwall	42. The County of Somersetshire
43. The County of Herefordshire	44. The County of Gloucestershire
45. The County of Wiltshire	46. The County of Dorsetshire
47. The County of Devonshire	48. The County of Cornwall
49. The County of Somersetshire	50. The County of Herefordshire
51. The County of Gloucestershire	52. The County of Wiltshire
53. The County of Dorsetshire	54. The County of Devonshire
55. The County of Cornwall	56. The County of Somersetshire
57. The County of Herefordshire	58. The County of Gloucestershire
59. The County of Wiltshire	60. The County of Dorsetshire
61. The County of Devonshire	62. The County of Cornwall
63. The County of Somersetshire	64. The County of Herefordshire
65. The County of Gloucestershire	66. The County of Wiltshire
67. The County of Dorsetshire	68. The County of Devonshire
69. The County of Cornwall	70. The County of Somersetshire
71. The County of Herefordshire	72. The County of Gloucestershire
73. The County of Wiltshire	74. The County of Dorsetshire
75. The County of Devonshire	76. The County of Cornwall
77. The County of Somersetshire	78. The County of Herefordshire
79. The County of Gloucestershire	80. The County of Wiltshire
81. The County of Dorsetshire	82. The County of Devonshire
83. The County of Cornwall	84. The County of Somersetshire
85. The County of Herefordshire	86. The County of Gloucestershire
87. The County of Wiltshire	88. The County of Dorsetshire
89. The County of Devonshire	90. The County of Cornwall
91. The County of Somersetshire	92. The County of Herefordshire
93. The County of Gloucestershire	94. The County of Wiltshire
95. The County of Dorsetshire	96. The County of Devonshire
97. The County of Cornwall	98. The County of Somersetshire
99. The County of Herefordshire	100. The County of Gloucestershire

*obtulērunt ei
 multos dæmonia habentes;*

*& Dæmonia habentes.
 Et erat omnis ciuitas
 congregata ad ianuam.*

At ille singulis manus im-
 ponens curabat eos.

*Et curauit multos qui vexabā-
 tur varijs languoribus,
 & Dæmonia multa eijciebat;*

*& eijciebat spiritus verbo,
 & omnes malè habentes cura-
 uit. Vt adimpleretur quod di-
 ctum est per Isaiam Prophetam
 dicentem; Ipse infirmitates no-
 stras accepit, & agrotationes
 nostras portauit.*

Exibant autem Dæmonia à
 multis clamantia, & dicen-
 tia; Quia tu es filius Dei.
 Et increpans non sinebat
 ea loqui quia sciebant ip-
 sum esse Christum.

*& non sinebat ea loqui
 quoniam sciebant eum.*

Facta autem die egressus
 ibat in desertum locum;

*Et diluculo valde surgens
 abiit
 ibiq; orabat.*

& turbæ requirebant eum,

*Et persecutus est eum Simon &
 qui cum illo erant. Et cum in-
 uenissent eum dixerunt ei;
 Quia omnes querunt te. Et ait
 illis; Eamus in proximos vicos
 & ciuitates, ut & ibi pradi-
 cem; ad hoc enim veni.*

& venerūt vsque ad ipsum:
 & detinebant illum ne di-
 scederet ab eis. Quibus ille
 ait; Quia & alijs ciuitati-
 bus oportet me euangeli-
 zare regnum Dei, quia
 ideo missus sum. Et erat
 prædicans in Synagogis
 Galilææ.

*eorum,
 & in omni Galilæa, &
 Dæmonia eijciens.*

Brocar. **B**ethsaida in tribu Isachar ad littus maris Galilee, inter Capharnaum & Magdalum, patria Petri Andreæ & Philippi Apostolorum. Ille egressus IESVS à Synagoga ubi sanauerat hominem Daemoniacum, ante concionem illam celebrem in monte, anno xxxi. vite sue, venit ad domum Simonis & Andreæ cum Ioanne & Iacobo. Ita si sequamur nonnullorū opinio-
nem. Sed mihi magis sit verisimile, ut domus hæc Simonis sit Capharnai: nam ita ex Marco necessario colligi videtur, etiam ex Luca: statim enim ex Synagoga, sanato Daemoniaco, egressus IESVS venit domum Simonis; hæc verò domus Capharnai erat, non Bethsaidæ: in celebri scilicet ciuitate Capharnaï habitabat Petrus cum socijs. Sit ergo

A. Capharnaum, & Synagoga vnde sanato Daemoniaco

Ioseph. **B.** Egreditur ad domum Simonis & Andreæ.
18. Ant. Et ceteram artem suam malebant Capharnai in ce-
c 3. & 6. leberima ciuitate exercere, quam in angustijs
Pli. 5. li. & solitudine sui pagi Bethsaidæ. Non enim hæc
c. 15. est illa trans lacum, quam fecit Iuliana Philippus Tetrarcha; ubi & mortuus & sepultus est.

C. Venit igitur domum cum Iacobo & Ioanne IESVS; præierant enim Petrus & Andreas ut pararent.

D. Decumbat autem febricitans Petri socrus, quod exponit Lucas, & expressit erudite latinus interpres, tenebatur magnis febris;

quasi dicitur febri cum magnis accessibus. Hoc renūciant primū Christo, dein orant ut eā sancti: adstat illi IESVS, tenet manum, imperat febri (ita mollius sensum reddit latinus interpres, pro increpauit) sanatur mulier, surgit, ministrat illis, id est perfecte sanatur. Vbi videlicet nostras infirmitates sancti Deo representant, ac pro nobis orant, inclinatur se ad nos Christus de celo, tenet manum, sanat nostros languores, surgimus, illi ministramus.

E. Socrus Petri in culina curans cenam, vegeto & firmo corpore, integris viribus.

F. Discumbit IESVS cum discipulis ad cenam. Non in ampla cenatione vel domo, sed in tenui & piscatoria, impedita retibus, funibus, canistris, cenat Rex celi & orbis vniuersi, hominum & Angelorum Dominus.

G. Vespere iam facto offerunt illi multos à Daemonibus vexatos, & omnes qui varijs languoribus afflictabantur: singulis manus imponens sanat eos IESVS; ut adimpleretur vaticinium Isaie; Ipse infirmitates nostras accepit, & agrotationes nostras portauit. Perfectam quidem hominis naturam assumpsit verbum Dei, nunquam morbo laborauit: sed hoc est quod dicit Prophetas; quicquid in nobis siue internæ, siue externæ infirmitatis curauit Christus, id omne ipse sanguine suo luit & cruce. Erant scilicet sanationes Christi, & sunt, ipsius merita per crucem.

MEDITATIO.

VTinam nobis non eueniret ut febrim, hoc est perturbationem animi vehementem conciperemus ex nostris in proximū ministerijs: sed potius socrum Simonis imitemur. Illa enim laborauerat quidem in partu, in nutritione, in educatione filia; non tamē propterea in febrim incidit. At nos laboramus ut filiam nostram in sinum Petri, hoc est animam nostram in sinum Ecclesiæ demus: cauendum tamen ne plerūque ex iisdem laboribus in febrim incidamus nostra spiritus imbecillitate. Molestæ sunt confessionū auditiones, colloquium & actio cum eo quem iuuamus distrahit, exasperant difficultates & contradictiones emergentes: itaque formidandum ne febricitantes ad cubiculum redeamus. Heu miseriam; vnde oportuit nos maiorem animi & spiritus vigorem reportare,

inde ut debilemur. Ne terreamur propterea Patres, & ne punctum quidem à statu mentis, & instituti perfectione propterea dimoueamur. Ad perfectionem hæc inquietudines à Deo permittuntur, ut per victoriam perturbationum perfectiores euadamus, & alacriores ad pugnandū redeamus. Rogemus Christum cum Iacobo & Ioanne, ut nos ab hac febris liberet, nobis afflet, teneat manum, nos erigat per horum intercessionem: præsidio & fortitudine Christi IESV generosè simus animati, qui nos ad illud prælium suo nomine mittit: cuius providentia & bonitas si qua acceperimus vulnera, non patietur esse lethalia, atque adeo contra esse faciet salutaria, & nos ministerio & certamini reddet valentiores, ac nostras illas turbas sedabit. Verū animaduertite Patres mei, ut simpliciter veris

FERIA VI. POST DOMIN. III. QVADRAG.

De Samaritana .

Ioannes iij. Anno xxxij.

35
li



- A. Samaria regio, ubi vrbs Samaria, seu Sebaste.
B. Sichem siue Sichar, nec procul hinc puteus Iacob.
C. IESVS fatigatus ex itinere, sedet sic super fontem.

- D. Mulier veniens ad hauriendam aquam.
E. Hanc diuine Christus alloquitur.
F. Emunt in foro Sichar cibos Apos toli.
G. Redeunt: mirantur cur IESVS cum muliere loqueretur. Nemo tamen dixit, &c.



stris incumbatis ministerijs, nihil quod non sit necessarium vel vtile, vel dicentes, vel audientes, vnde derur occasio aduersario Dæmoni: tum, vt muniti virtute orationis, & charitatis, & obedientiæ, ac zelo animarum ad munia vestra accedatis, & paratum semper

habeatis scutum fidei aduersus perturbaciones: & assuescatis, hinc vestra ministeria exercere, illinc contra Dæmones & prauas cogitationes vel appetitus pugnare, Hæbreos imitantes. Amen.

2. Esd. 4.

FERIA VI. POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

De Samaritana.

IOAN. IIII.

ANNO. XXXII.

In l. imaginem adnotatiuncula.

lj.

35.

A. Samaria regio, ubi vrbs Samaria seu Sebaste.

E. Hanc diuinè Christus alloquitur.

B. Sichem siue Sichar, nec procul hinc puteus Iacob.

F. Emunt in foro Sichar cibos Apostoli.

C. IESVS fatigatus ex itinere sedet sic super fontem.

G. Redeunt, mirantur cur IESVS cum muliere loqueretur. Nemo tamen dixit &c.

D. Mulier veniens ad hauriendam aquam.

PRIOR PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. IIII.

VT ergo cognouit IESVS quia audierunt Pharisei quòd IESVS plures discipulos facit & baptizat quàm Ioannes; (quamquam IESVS non baptizaret, sed discipuli eius) reliquit Iudæam, & abiit iterum in Galilæam. Oportebat autem eum transire per^a Samariã. Venit ergo in ciuitatem Samariæ quæ dicitur^b Sichar, iuxta prædiũ quod dedit Iacob Ioseph filio suo. Erat autem ibi^b fons Iacob. IESVS ergo^c fatigatus ex itinere sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit^d mulier de Samaria haurire aquã. Dicit ei^e IESVS; Da mihi bibere.^f Discipuli enim eius abierant in ciuitatẽ, vt cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana; Quomodo tu, Iudæus cum sis, bibere à me poscis, quæ sum mulier Samaritana? Non enim contuntur Iudæi Samaritanis. Respondit IESVS, & dixit ei; Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam viuam. Dicit ei mulier; Domine, neque in quo haurias habes, & puteus altus est: vnde ergo habes aquam viuam? Nunquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, & ipse ex eo bibit, & filij eius, & pecora eius? Respondit IESVS, & dixit ei; Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua quã ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Dicit ad eũ mulier; Domine da mihi hanc aquam, vt non sitiam, neque veniam huc hau-

rire. Dicit ei I E S V S; Vade, voca virum tuum, & veni huc. Respon-
dit mulier, & dixit; Non habeo virum. Dicit ei I E S V S; Bene dixi-
sti, quia non habeo virum: quinque enim viros habuisti; & nunc
quem habes, non est tuus vir. Hoc verè dixisti. Dicit ei mulier; Do-
mine, video quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc ado-
rauerunt; & vos dicitis quia Hierosolymis est locus ubi adorare
oportet. Dicit ei I E S V S; Mulier, crede mihi, quia venit hora quan-
do neque in monte hoc, neque Hierosolymis adorabitis Patrem.
Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus; quia salus
ex Iudæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores
adorabunt Patrem in spiritu & veritate. Nam & Pater tales quærit
qui adorent eum. Spiritus est Deus; & eos qui adorant eum, in spi-
ritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier; Scio quia Messias
venit, qui dicitur Christus: cum ergo venerit, ille nobis annuncia-
bit omnia. Dicit ei I E S V S; Ego sum, qui loquor tecum. Et conti-
nuò venerunt discipuli eius, & mirabantur quia cū muliere lo-
quebatur. Nemo tamē dixit, quid quæris, aut quid loqueris cū ea?

ADNOTATIO.

Ioseph. 3. de bell. cap. 2. **A.** *S*amaria, regio inter Galileam & Iudeam sita, ab Vrbe Samaria Regia regni Israël sic appellata, quæ continet mediam tribum Manasse, & totam Ephraim. Hæc verò a Semiro monte tribus mediæ Manasse, in quo ædificata est ab Amri Rege Israël; restituta autem & munita ab Herode Antipatro, & vocata est Sebaste.
3. Reg. 16. Io- seph. li. 15. Anti. cap. 11. **B.** In hac igitur regione xij. miliaribus à Sebasie erat Sichem vrbs, cuius nomen corruerāt Samarita, & dixerant Sichar, & usurpauit Ioannes ut vulgatum; quæ Manortha dicta est, postea Neapolis, in confinibus Ephraim. Fuit hæc vrbs iuxta Hebal & Gerazim, montes celebres propter antiquam illam benedictionis & maledictionis mutuam denunciationem. Sichem ædificauit Ieroboam Rex Israël. A porta Sichar australi duplici arcus iactu est fons Iacob, iuxta prædium quod dederat Iacob Iosepho filio, præter sortem hereditatis duplicem. Hic vides ornatū putcum ut assolat.
3. Re. 12. Brocar. **C.** Christus verò, qui est potentia, virtus, maiestas infinita, ex itinere fatigatus sedet. Pedibus enim, & nudis quidem iter faciebat, ut videtur etiam placere Hieronymo. Nec defessus solum, sed esuriens ac sitiens sedet sic super fontē, præ se ferens videlicet lassitudinem, famem, sitim. Sedebat autem super putei orificium, & in

lignum, cuius ministerio aqua hauriebatur, ut pie meditari possumus, incumbere. Effigies hæc est perspicua Christi passionis & crucis, & eius fructus. De his cogitans sedebat super fontē I E S V S, & ligno suam lassitudinem sustentabat.

D. Aspice simul Samaritanam ex Sichar mulierem, ad aquam hauriendam egressam cū haustro, id est hydria, & fune, quibus nō erat vsura. Erat solus I E S V S, omnes enim discipuli, ut emerent cibos, fuerant ciuitatem ingressi. Sciuit I E S V S mulierem à Iudeis abhorreere, patria, religione, consuetudine: illa vicissim ipsum intellexit ex eius cultu corporis Iudeum esse hominem, non tamen auersa est.

E. Ut enim illam conspexit Christus, eius mentem suauitate sue gratiæ emolliuit: petit potum fons vitæ eternæ immensus, & non tam illū quidem quem non erat ab ea sumpturus, sed quem summopere ab ipsa & gentilitate tota sitiebat, salutis eternæ. Placide respondet mulier; Quomodo tu, cum sis Iudeus, bibere à me possis, quæsum mulier Samaritana? Non enim contuntur Iudei Samaritanis. Non negat quod petit Christus, sed miratur quomodo Iudeus à Samaritana id petat. Responsione sua expugnat planè Samaritanismum in illa Christus; Si scires, inquit, donum Dei, & quis est qui dicit tibi, da mihi bi-
bere,

E A D E M F E R I A .

De eadem Samaritana .

Eodem cap.

Anno xxxij.

36

lij



A. Cum audisset à IESV Samaritana, Ego sum Christus; relicta hydria, currit in civitatem.

B. Narrat de IESV:

C. Præeunte muliere, tota se effundit Civitas ad IESVM.

D. Interea vrgent IESVM Apostoli, vt manducet.

E. Respondet, alium se cibum habere quem manducet.

F. Venit IESVS Sichar, & mansit ibi duos dies; Multo plures credunt quam antea.

THE GARDEN OF EDEN

By the Rev. J. H. W. B. B. B.

1850



THE GARDEN OF EDEN
By the Rev. J. H. W. B. B. B.
1850

bere, tu forsitan petisses ab eo, & dedisset tibi aquam vinum. Quod cum diceret, docebat illam interius dono gratiæ suæ, ac spiritus dulcedine perfundebat. Subdit mulier, iam in illius seruitutem se dedens; Domine, inquit, neque in quo haurias habes: quasi dicat; cor quidem meum commotum est, vulneratum est verbo oris tui; quæ autem audio ex te supra meum captum sunt. Tamen illumina Domine tenebras meas, nā sentio te maiorem quam Iacob, quem & nos patrem profitemur. Docet igitur illam Christus. Alia, inquit, aqua est quam ego à te expeto; quàm à me derivatam, & à te epotā desidero ego bibere. Hæc est sitis mea, quæ in conuersione gentilitatis implebitur. Nā cū plenitudo cōuersa fuerit gērium, tūc erit saluus omnis Israël. Summū beneficii cōtulit IESVS Samaritanæ, impie & profanæ

mulieri, ubi se illi professus est esse Messiam; quod haud dubiè plenitudinem gratiæ datum iri gentilitati significat. Magnum vitæ spiritualis & æternæ fontem aperuit IESVS in hoc Euāgelio per Ioannem. Bibamus aquam ex fonte perenni Christo IESV, eò contendamus per ipsum, ut quemadmodum Samaritana à Christo audiuit, ita & nos corde audiamus à IESV; Ego sum Christus qui loquor tecum.

F. Sichar, in cuius foro Apostoli emunt cibos, puta panes in Christum & singulos, caseum, & fructus si quos repererunt.

G. Redeunt Apostoli, & mirantur quod cum muliere colloquatur Christus; nemo tamen interogat qua de re cum muliere agat, haud dubiè eo spiritu attacti, quo fuerat Samaritana.

MEDITATIO.

Exultemus fratres vehementer. Præuenit, excitat, & munit liberum nostrum arbitrium Christus, etiā aliud cum agimus vel quærimus, & quidem ex occasione rerū quas agimus vel inquirimus; & quasi ab illis nos euocat, exemplo Samaritanæ, ad spiritualia ex illis contemplanda, & persequenda, & à se petenda. Huic veritati & doctrinæ Christi si affuescamus, fiet ut semper in spiritu ambulemus; & non solum in nostris ministerijs, sed in alijs etiam rebus fructuosius versemur. Commendat verò nobis hoc euāgelio Christus suæ passionis & crucis meditationem, & ostendit fructum, & hortatur ad gratiæ postulationem. Fatigatus autem est Christus Deus,

& quidem ex itinere: sedet, ut qui ex fatigatione agrè stare poterat, & quarebat subsidium ex confessu: super fontem sedebat, ut qui præ se ferret expectare qui sibi è fonte potum daret: & sic sedebat, ut fatigatus, famens, & sitiens, & hæc quidem omnia hora sexta, quo verbo quasi rapimur, ut ea quæ dicuntur ad aliam horam sextam referamus, crucis Christi, ubi fuit extrema illa filij Dei fatigatio, ille crudelis confessus in clauos, illa sitis, illa immensa afflictio. Sedebat verò in cruce ut Rex noster, ut Iudex, ut doctor, ut inuitans ad bibendum ex fluente sui fontis infiniti, quem tunc aperiebat mortalibus. Amen.

EADEM FERIA VI. POST DOMINICAM III. QVADRAGESIMÆ.

De eadem Samaritana.

IOAN. EODEM CAP. ANNO XXXII.

In lij. imaginem Adnotatiuncula.

lij.

36.

- A. Cum audisset à IESV Samaritana; Ego sum Christus; relicta hydra: currit in ciuitatem.
B. Narrat De IESV.
C. Præseunte muliere tota se effundit ciuitas ad IESVM.

- D. Interea urgent 7 ESVM Apostoli ut manducet.
E. Respondet alium se cibum habere quem manducet.
F. Venit IESVS Sichar, & mansit ibi duos dies, Multo plures credunt quàm antea.

IOAN. II. II.

Reliquit^a ergo hydriam suam mulier, & abiit in ciuitatē, & dicit illis hominibus; ^bVenite, & videte hominem qui dixit mihi omnia quæcunque feci. Nunquid ipse est Christus? ^cExierunt ergo de ciuitate, & veniebant ad eum. Interea ^drogabant eum discipuli, dicentes; Rabbi manduca. Ille autem dixit eis; ^eEgo cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebāt ergo discipuli ad inuicem; Nunquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis **I E S V S**; Meus cibus est, vt faciam voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius. Nōne vos dicitis, quod adhuc quatuor menses sunt, & messis venit? Ecce dico vobis, leuate oculos vestros, & videte regiones, quia albæ sunt iam ad messem. Et qui metit, mercedem accipit, & congregat fructum in vitam æternam: vt & qui seminat simul gaudeat, & qui metit. In hoc enim est verbum verum, quia alius est qui seminat, & alius est qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis. Alij laborauerunt, & vos in labores eorum introistis. Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eū Samaritanorū, propter verbum mulieris testimonium perhibentis, quia dixit mihi omnia quæcunque feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogauerunt eum vt ibi maneret: & ^fmāsit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius: & mulieri dicebant; Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audiuius, & scimus quia hic est verē Saluator Mūdi. Post duos autem dies exiit inde, & abiit in Galilæam. Ipse enim **I E S V S** testimonium perhibuit, quia Propheta in sua patria honorem non habet. Cum ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cum omnia vidissent quæ fecerat Hierosolymis in die festo: & ipsi enim venerant ad diem festum.

A D N O T A T I O.

A. **C**um audisset Samaritana ex ore Christi; Ego sum Meschias qui tecum loquor (loquebatur enim illi **I E S V S** & exterius ore, simul spiritu interius in corde,) cum vim gratiæ celestis concepiſſet, vehementer commota, hydria relicta curriculo venit in urbem ad ciues suos, & illis prædicat Christum, eiusq; virtutem. Vera enim dona Christi efficax desiderium afferunt alijs eadem dona communicandi.

B. Fit mulier ex profana, heretica, meretrice, confestim veritatis euangelica prædicatrix.

C. Præeunte muliere tota se ciuitas ad Christum effundit.

D. Interea Christum circundant Apostoli, offerunt quos emerant cibos, rogant vt manducet.

E. Verum iam antea Christus sitis & cibi illius quasi oblitus, in alia erat fame & siti totus. Itaque non accipit cibum ab Apostolis, sed docet quis eius perpetuus esset cibus, vt scilicet salutem humani generis perficeret, & opus quod illi demandatum erat à Patre impleret.

F. Cum venissent ad **I E S V M** ex Sichar Samaritæ verbis & prædicatione mulieris permoti, rogarunt **I E S V M**, vt in urbe apud ipsos maneret: præcedentes aly, alij sequentes eum ad suam

SABBATHO POST DOMIN. III. QVADRAG.

Liberatur Adultera.

Ioan. viij. Anno xxxii.

53

liii



Bern. Pass. Rom. inv.

Anton. Wierx sculp.

- A. Templum, ubi medio Scenopegia die festo, Christus gloriose docuerat.
 B. Postridie Scribae, & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam, ad IESVM item docentem, adducunt.
 C. Christus, Scribae, Pharisei, & mulier.
 D. Accusant, & malitiose interrogant, quid de ea censeat.
 E. IESVS tacitus scribit in terra.

- E. Deinde erigit se, & dicit; Qui sine peccato est, &c.
 F. His illi auditis, exhibant unus post alium, incipientes à Senioribus.
 E. Rursum scribit in terra IESVS.
 G. Reliqui sese proripiunt.
 H. IESVS mulierem absoluit; Vade, & iam amplius noli peccare.



STATIONER POST BOX IN CANTON
Lithography
1850

suam urbem deducunt. Contēdunt ut IESVM in sua ciuitate retineant; sed noluit Christus ibi diutius quā duos dies subsistere. Crediderant quidem multi predicante muliere, sed lōge plures predicante IESV. Tanta porro fuit verbi IESV efficacia, tantum studium & deuotio animi Sichimitarum, ut plenam, perfectamq; verbi Dei vim, & sentirent, & exprimerent. Audiuimus quidem à muliere, mouit nos Deus per illam. fuit aliquid illa auditō; at quanto maior

quam à IESV accepimus, & exterius, & interius? IESVS verbo suo cor nostrum penetravit ac possedit. Perfectionem fidei concepimus, cum dono sapientiæ & intellectus coniunctam: Scimus quia hic est verè Saluator Mundi. O admirabilē gratiam! o felices Samaritanos! duobus diebus perfectè credunt, absque miraculis, solo verbo; quod adhuc non fecerant triginta septem mensibus Iudei.

SABBATO POST DOMINICAM

III. QVADRAGESIMÆ

Liberatur adultera.

IOAN. VIII.

ANNO XXXII.

In Lij. imaginem adnatatiuncula.

Lij.

53.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Templum, vbi medio Scenopegia die festo Christus gloriose docuerat.</p> <p>B. Postridie Scribæ & Pharisei mulierem in adulterio deprehensam ad IESVM iterum docentem adducunt.</p> <p>C. Christus, Scribæ, Pharisei, & mulier.</p> <p>D. Accusant, & malitiosè interrogant quid de ea sentiat.</p> | <p>E. IESVS tacitus scribit in terra.</p> <p>E. Deinde erigit se, & dicit; Qui sine peccato est &c.</p> <p>F. His illi auditis exhibant unus post alium, incipientes à senioribus.</p> <p>E. Rursum scribit in terra IESVS.</p> <p>G. Reliqui sese præcipiunt.</p> <p>H. IESVS mulierem absoluit; Vade, & iam noli amplius peccare.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VIII.

IESVS autem perrexit in montem Oliueti, & diluculò iterum venit in^a templum; & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Adducūt autē^b Scribæ & Pharisei mulierē deprehensam in adulterio & statuerunt eā in medio, & dixerūt ei; ^cMagister, hæc mulier modò deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyſes mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autem^d dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. ^eIESVS autem inclinās se deorsum, digito scribebat in terram. Cum ergo perseverarent interrogantes, ^eerexit se, & dixit eis; Qui sine peccato est vestrū, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terram. Audientes autem hæc, ^fvnus post vnum exhibant, ^gincipientes à senioribus: & remansit solus IESVS, & mulier in medio stans. ^eErigēs autem se IESVS dixit ei; ^hMulier, vbi sunt qui te accusabant? Nemo te condemnauit? Quæ dixit; Nemo, Domine. Dixit autem IESVS; Nec ego te condemnabo. Vade, & iam ampliùs noli peccare.

ADNO.

A. **A**d festum Scenopegie xxxij. anno ascenderat IESVS Hierosolymam: medio festo venerat ad templum, docuerat; multi in eum crediderant, atque de ipso præclare sentiebant & loquebantur. Quibus rebus commoti Principes & Pharisei, miserunt qui illum comprehenderent: satellites verò illius virtutem sermonis admirantur & prædicant: defendit illum Nicodemus. Incerti quidnam agerent, domum concedunt: Christus ad montem Oliueti, siue Bethaniam siue ad hortum Gethsemani, quò solebat cū discipulis conuenire frequenter. Ea nocte calumniam meditantur homines nefarii, & deprehensa muliere in ipso flagitio adulterij, quum mane redisset in templum IESVS quinto die Scenopegie, & doceret multitudinem quæ ad eum cōuenerat;

B. Adducunt adulteram illam. Hoc faciunt magna importunitate & tumultu; intermittit concionem Christus, statuunt ante eum mulierē, conuertitur vniuersus populus ad rem nouam. Phariseorum erat machinatio; si illam damnet, plebs offendetur; sin liberet, lex.

C. Christus, Scriba, Pharisei, mulier, & turba circumfusi.

D. Accusant Scriba, homines flagitiosi & nequam: dissipato crine, incompósito toto corporis cultu, mente exanimata adstat mulier. Hæc, inquit, modo in presenti crimine adulterij est deprehensa; quæ lapidanda quidem ex lege est, tu verò quid dicis? Hem malitiam. Id videlicet urgebant, vel ut diceret contra legem, & eum ipsi iure lapidare possent: vel contra illam ferret iudicium, & quam apud populum nactus erat existimationem, eam per inhumanitatem amitteret.

E. Christus nihil illis respondet, sed inclinat digito scribebat humi, in singulos videlicet quæ illos pungerent, ac præ confusione mentis abigerent. Verisimile autem est scripsisse singu-

lorum peccata fædiora quàm adulteræ, & fortassis quæ ipsi ea nocte fecerant flagitia. Tantam igitur ignominiam ferre nulla ratione potuerūt: præsertim cum putarent scripturam legi ab omnibus posse, & à plerisque iam tum legi, quod tamen ita non erat: nam propterea Christus non expressit quid scriberet, nec Ioannes scripsit. Voluit enim singulis duntaxat suum scriptum esse notum, non alijs; quod effectus indicauit: nam vnus post alium accusatores abscedebant animo percussi ac consternati.

E. Cum enim inchoasset scribere, & illi urgerent insolentiùs, absoluto vnus scripto erexit se, & respondit; Qui est è vobis absque peccato, primus incipiat illam lapidare.

F. Hoc Christo dicente, iam qui erat reliquis senior lecto suo scripto perturbatus, se proripiebat: alij item conturbati sapiente responso, & animi conscientia deterriti, stabant obstupefacti.

E. G. Rursum Christus scribit reliquorū peccata; ita singuli percussi diffugiunt: non enim exterius illorum solum peccata scribebat Christus, sed corda illorum cruentabat acerbissimè.

H. Retinetur in medio conuentu, ut inquit August. miseria & misericordia, mulier & IESVS. Erat erectus populus rerum quas videbat miraculo; expectabat iudicium IESV. Benignissimè respondet Christus mulieri, quam interius sua benignitate ad fidem & penitentiam adduxerat; Vbi sunt qui te accusabant mulier? nullus ex omnibus te condemnauit? Nemo, inquit, Domine. Quis enim te patrono & defensore possit, qui solus salus es peccatorum? Sum, inquit. Itaque neque ego te condemnabo. Verum amplius caue pecces. Clamor tota concione populi tollitur, probant omnes iudicium, liberatur adultera, fit iusta & proba ex peccatrice & infami, laudant omnes Deum & IESVM.

MEDITATIO.

Quid fuimus fratres in sæculo? Quoties fuimus deprehensi & accusati apud Deū à Damonibus, ut nos morti æternæ traderet commeritos? Sed sua benignitate repulit bonus IESVS veteratores Diabolos, exprobrans illis suam superbiam & peccata, ac suam obstinationem. Concessit nobis spatium poenitendi, dedit cor contritum & humiliatum coram se, condonauit peccata, rece-

pit nos in suam gratiam. Quid igitur nobis non est sperandum? Si enim cum in peccato essemus, cum inimici essemus diuinitatis, atrociter etiam accusaremur a tetrīs Damonibus, peccata nobis remisit Christus, & recepit in gratiam suam; quid nō est facturus pro amicis, pro obedientibus? Sed verò quid in nos cōtra non est designaturus, si in officio non manserimus, & obedientia Dei

DOMINICA IIIII. QVADRAGESIMÆ.

Quietem agunt discipuli iubente Christo, postea nauigant trans mare. 41

Matth. xiiij. Marc. vi. Luc. ix. Ioan. vi. Anno xxxij.

liij



- A. Dimittens turbas IESVS, ostendit
quò esset trans mare venturus.
B. Desertum inter Capharnaum, &
Bethsaidam occidentalem; vbi præcipit
discipulis, vt paulisper requiescant.
C. Ocium agunt discipuli præsentē Christo.

- D. Turbæ, quæ ad angustias Iordanis
properant, vt transmittant.
E. Consendit nauim cum discipulis
IESVS.
F. Nauigat placide, quò turba præue-
nerat, vt Christus voluerat.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF



By

JOHN H. ...

...

Dei & nostrorum superiorum ? Quid enim exultatis illum dicere, quum dicit, Vade, & iam amplius noli peccare? Adhortatio quidē est hac ad virtutem, & oblatio gratiæ & auxilij, sed simul cōminatio terribilis. Caue, immerito quidem nunc tibi remissi peccata, sed nescis quid, rursus si pecces, sim factururus. Per meam infinitam misericordiam dimisi tibi

peccata tua; verum intelligis tam esse infinitam meam iustitiam quā misericordiam, qua vti similiter possem si vellem, & te in Infernum contrudere in perpetuum cruciandum. Quod si facerem, de tua perditione gauderent omnes Sancti & Angeli. Hac consideratio vigeat semper in mente tua, quæ est verissima. Amen.

DOMINICA QVARTA

QVADRAGESIMÆ.

Quietem agunt discipuli iubente Christo, postea
nauigant trans mare.

MATTH. XIII. MAR. VI. LUC. IX. IOAN. VI. ANNO XXXII.

In Liiij. imaginem adnotatiuncula.

Liiij.

41.

- A. Dimittens turbas IESVS, ostendit quò esset trans mare venturus.
B. Desertum, inter Capharnaum & Bethsaidam occidentalem, ubi precipit discipulis ut paulisper requiescant.
C. Otium agunt discipuli praesente Christo.

- D. Turba, quæ ad angustias Iordanis properant ut transmittant.
E. Conscendit naui cum discipulis IESVS.
F. Nauigat placidè quo turba praenegerat, ut Christus voluerat.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI. LUC. IX.

Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus, & sepelierunt illud: & venientes nunciauerunt IESV.

Quod cum audisset IESVS,

Et conuenientes Apostoli ad IESVM, renunciauerunt ei omnia quæ egerant & docuerant.

Et ait illis;

ⁱVenite seorsum in^b desertum locum, & ^crequiescite pusillum.

Erant enim qui veniebant & redibant multi, & nec spaciū manducandi habebant.

Et reuersi Apostoli narrauerunt illi quacunque fecerunt.

secessit inde in nauicula

Et ascendentes in naui abierunt

POsthec
ⁱabijt IESVS

& assumptis illis secessit

MATTH.

MATTH. XIII. MAR. VI.

IOAN. VI.

LVC. IX.

trans mare Galilæe,
quod est Tyberia-
dis.

seorsum in locum de-
sertum, qui est Bethsai-
da.

Et viderunt eos abeun-
tes & cognouerunt
multi,

Et cū^e audissent turba,
sequebatur eum pe-
destres

& pedestres

de ciuitatibus.

de omnibus ciuitatibus
concurrerunt illuc,
& prauenerunt eos.

Quod cum^e cognouis-
sent turba,

Et sequebatur eum secuta sunt illum.
multitudo magna,

quia videbāt signa
quæ faciebat super
his qui infirmaban-
tur.

ADNOTATIO.

A. IESVS dimittit turbas, & condicitur illis
locus quo esset ipse trans mare venturus:
nam hoc legimus cognouisse turbas, & audiuisse.

B. Desertum, quod est inter Bethsaida & Ca-
pharnaum, quo primū secessit IESVS cum
Apostolis; unde dein nauigauit in aliud de-
sertum Bethsaidæ Orientalis, quā fecerat Iu-
liada Philippus, ut in xlix. annotatione dictū
est: de utroque enim nihil prohibet intelligere
Lucā. Nā cum rediissent Apostoli à sua missione
bini, & narraſſent ipsi quæ uellegissent, uel do-
cuiſſent, dixit illis IESVS; Venite seorsum uos in
desertum locum, & requiescite pusillū. Vocat eos
qui in ministerio uerbi laborauerant, non alios;
separat à turba, ducit in solum locū, ne quid sit
quod impedire possit mentis & corporis requiē.
Dat ipse Apostolis quietem, nunquam ipse otia-
tus est, sed semper fuit homo dolorum, sciens in-
firmitatem, & suam, & nostram omnem, quam
semper portauit, in qua continenter laborabat.

Mar. 6.
Isa. 53.

C. IESVS sedet in deserto, Apostoli otium
agunt, ut vires & mentis, & corporis reficiant;
colloquuntur, alij sedent, alij iacent, & tamen
presentem habent Christum, & quidem illos ob-
seruantem, sed simul indulgentem, & dissimu-

lantem siquid liberius agerent. Verum pusillum,
id est breue tempus permittit oriādi. Hæc au-
tem in eorum genere sunt, quæ cum non accepe-
rimus ex scripturis, piē tamen meditari possumus
& credere. Quid enim egerint tunc Apo-
stoli nominatim non legimus, legimus in uni-
uersum quieuisse, auctore Christo & inuitante,
quod semper facit in nobis. Neque enim solum
Apostolos inuitauit ad requiem corporis & ani-
mi, sed in eorum persona eos omnes qui in mini-
sterio uerbi occupantur, quæ est actio laboriosa
in primis; debilitare enim solet, & corporis vi-
res, & animi: illa ad suum robur sunt moderatō
exercitio & honesto reuocandæ; hæ à Martha
distractionibus, ad Mariæ vitam illam, & op-
timā partē, quā necessariam esse Christus dixit,
colligendæ. Fuit alioqui neceſsum, ut à turba se-
se explicarent, quæ aded importunē ad eos con-
currebat, ut ne manducandi quidem spatiū ha-
berent.

D. Turba, quæ ex vicinis omnibus ciuitati-
bus properant pedestres ad angustias Iordanis,
ut ad desertum Bethsaidæ orientalis iuxta Co-
rozaïm veniant trans Iordanem.

E. Dum quieuiſſent Apostoli, nauim con-
ſcendis

E A D E M D O M I N I C A

Docet, et sanat languidos. Distribuantur turbæ, quasi per contubernia. 42

Eisdem cap. Anno xxxij.

lv



A. Egredus in littus Bethsaidæ orientalis, secedit in montem.

B. Progreſſus ad turbas, loquitur de regno Dei; sanat qui cura indigebant.

C. Vespere facto, ſolite & varie interrogat diſcipulos, unde alendæ ſint turbæ.

D. Indicat Andreas puerum, qui haberet quinque panes hordeaceos, et duos piſces.

E. Iubet turbas conſidere, centenos, & quinquagenos.

F. Accipit panes, & piſciculos; benedicit ſuſſiciens in cælum.

*scendit Christus, sequuntur ipsi, ut nauigent
quod iam precesserant turbæ.*

*F. Nauigat Christus cum Apostolis placide &
serenim: volebat enim turbis peruenire priores.*

EADEM DOMINICA QVARTA QVADRAGESIMÆ.

Docet, & sanat languidos. Distribuantur turbæ quasi
per contubernia.

EISDEM CAPP. ANNO XXXII.

In Lv. imaginem adnotati iuncula.

Lv.

42.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>A. Egressus in littus Bethsaidæ orientalis, secedit in montem.</i></p> <p><i>B. Progressus ad turbas loquitur de Regno Dei; sanatur qui cura indigebant.</i></p> <p><i>C. Vespere facto, sollicitè & variè interrogat discipulos unde alende sint turbæ.</i></p> | <p><i>D. Indicat Andreas puerum qui haberet quinque panes hordeaceos, & duos pisces.</i></p> <p><i>E. Iubet turbas confidere, cemenos, & quinquagenos.</i></p> <p><i>F. Accipit panes & pisciculos, benedicit suspiciens in calum.</i></p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

LVC. IX.

Subijt ^a ergo in
& motem IESVS,
di ibi sedebat cum
E scipulis suis.
rat autem proxi-
mum pascha, dies
festus Iudæorum.

*Et ^b exiens vidit turbā
multam IESVS, &
misertus est super eos,
quia erant sicut oves nō
habentes pastorem:*

*& cepit eos docere
multa.*

& excepit eos,

*& loquebatur illis de
regno Dei:
& eos qui cura indige-
bant sanabat.*

*& curauit languidos
eorum.*

*Vespere autem facto Et cum iam hora multa
fieret,*

*Dies autem cæperat de-
clinare.*

Cum subleuasset
ergo oculos IESVS,
& vidisset quia
multitudo maxi-

O

ma vs-

acceserunt ad eum discipuli eius, dicentes:

dimitte turbas,

ut euntes in castella

emant sibi escas.

IESVS autē dicit eis; *Et respondens ait illis; Non habent necesse ire: Et dixerunt ei; date illis vos manducare.*

Responderunt ei;

Non habemus hic nisi quinque panes, & duos pisces.

Qui ait illis; Afferte mihi illos huc.

Desertus est locus hic, & iam hora præterijt: & dimitte illos,

in proximas villas & vicinos,

emant sibi cibos quos manducent.

Et respondens ait illis; Et dixerunt ei; Euntes emamus ducentis denariis panes, & dabimus illis manducare. Et dicit eis; Quot panes habetis? Ire, & videte. Et cum cognouissent, dicunt;

Et præcepit illis ut discumbere facerent omnes

secundum contubernia.

ma venit ad eum, dicit ad Philippū; ¶ Vnde ememus panes ut manducent hi?

Hoc autē dicebat tentans eum:

ipse enim sciebat quid esset factururus.

Respondit ei Philippus; Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat.

Dicit ei vnus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri; Est puer vnus hic qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos?

Dicit ergo IESVS;

¶ Facite homines discumbere.

Et accedentes duodecim, dixerunt illis;

villas quæ circa sunt, diuertant, & inueniant escas;

quia hic in loco deserto sumus.

Ait illi dixerunt;

Non sunt nobis plus quam quinque panes, & duo pisces:

nisi forte nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem ferè viri quinque millia.

Ait autem ad discipulos suos;

Facite illos discumbere per conuiuia quinquagenos.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

LVC. IX.

super viride fœnum.

Erat autem fœnum
multum in loco.

Et discubuerunt

Et ita fecerunt,
Discubuerunt ergo & discubuerunt omnes.
viri numero quasi
quinque millia.

*in partes per centenos
& quinquagenos.*

*Et cum inisset turbam
discumbere super fœnū,*

*Et acceptis quinque pa-
nibus & duobus pisci-
bus,*

aspiciens in calum

intuens in calum

*suspexit in cælum, &
benedixit illis,*

& cum gratias egis-
set,

ADNOTATIO.

A. AD litus Bethsaida orientalis appellitur
navis cum IESV & Apostolis, quò iā
peruenerat turba: secedit tamen primum IESVS,
nec è vestigio se dat in turbam, sed sedet
in monte cum discipulis.

B. Deinde illinc progressus videt turbā mul-
tam, eius miseretur, quia erant sicut oves nō ha-
bentes pastorem: excipit omnes benignè ac salu-
tat; loquitur illis de regno Dei, sanat eos qui eu-
ratione egebant. Et hac quidem fecit, donec inci-
peret dies ad vesp̄um declinare. Eone IESV
quanta est hic seges tua benignitatis, & nostra
meditationis fructus?

C. In reliqua imagine contemplare quanta sit
cura Christi, Apostolorum etiam, ne pericula-
retur fame turba. Desertus, inquiunt Aposto-
li omnes, est locus, hera praeiit, vesp̄ra enim
est; dimittite turbas: & Christus respondet ut eos
ipsi alant, quod planè semper dicit I p̄scopt &
Prælati. Respondent Apostoli animum, se pro-
fitemur non tātum habere aëri, unde tam n ul-
los alant. Subdit Christus; Quid tu Philippe?
Quid habes consilij? Unde enim vix panes ut huic
multitudini cibum demus? Ne hic quidem ad-
uertit ad opes Christi, vel etiam suas in Christo:
sumus, inquit, in solitudine, inopes; & ducen-
-

rum denariorum, id est xx. aureorum non suffi-
ciunt panes, ut modicum singuli comedant. Ta-
men excitat illos ad fidei sensum Christus: Ite,
videte quot panes habeatis. Funt, disquirunt,
reperiunt puerum qui habebat quinque panes
hordeacos, & duos pisces.

D. Hoc refert ad IESVM Andreas primum,
dein alij; necdum aduertunt animum ad fidem:
sed quid hac, inquiunt, inter tantos, hoc est tam
multos, & tam famelicos? Petit illos panes affer-
ri IESVS: adducunt puerum Andreas & Phi-
lippus & alij, cum panibus & piscibus.

E. Iam & erō non solum excitat, sed trahit
ad vim fidei; iubet ut distribuant turbas per
contubernia centenū & quinquagenū. Vbi
considerunt, erecti erant Apostoli expectatione
miraculi; turba magna animi simplicitate obe-
diunt, conuertunt oculos cuncti ad IESVM.
IESVS verò, postquam animos omnium per-
mouerat atque preparauerat, parata autem es-
sent pro re nata ex fano mensa, & ex monte ca-
nacum grande fecissent;

F. Accipit quinque panes & duos pisces, assi-
cit in calum, benedixit illis, gratias agit, frangit in Ioan.
deinde, ac dissensit discipulis; illi contubernijs. 6 cap.
Accipit virius Dei panes, incipit diuinos facere Iansen.

suo capiti & tactu, sufficit in calum, significans unde diuinam virtutem illis esset communicaturus; benedixit illis, molitur miraculum, indit virtutem panibus diuinam; ut qui tantum nutrire poterant naturaliter, possint etiam alios panes supernaturaliter germinare, ut pauca semina ingentem segetem, diuina Christi manu virtute. Frangit, metit diuinitus ex panibus diuinis sua fractione, qua illi multiplicabantur: distribuit discipulis à se fractos panes, ut & ipsi frangerent diuinam virtute imbutos, & multiplicarent. O panum immensas opes, & suauitatem gloriosam! Hoc loco animaduerte Christum quinque panes & duos pisces benedixisse & fregisse: ex quinque panibus & duobus piscibus remansisse duodecim cophinos fragmentorum; nul-

lum integrum vel panem vel piscem: ex illis satiasset hominum quinque millia. Virtute igitur diuina hec facta sunt. *Ut* quo modo? Credendum tibi primum est ita factum esse: neque enim propterea quod non intelligimus quo modo, negandum est aliquo modo esse factum; quod heretici faciunt de presentia Christi in Sacramento Eucharistie venerando. Credite primum miseri ita esse, & intelligetis ita esse posse, Dei esse potentie: & præterea deducemini ad aliquam rationem intelligendi, ut de panibus variè Doctores coniuncti fieri potuisse. Et frequentes quidem sunt ut per panum multiplicationem id doceant, quæ est manu ductio ad intelligentiã orthodoxæ & Catholicæ veritatis de Eucharistie sanctissimo sacramento.

EADEM DOMINICA QVARTAVADAGESIMÆ.

Satiat quinque millia hominum.

EISDEM CAPP. ANNO XXXII.

In lvi. imaginem adnotatiuncula.

lvj.
43.

A. Christus igitur, cum panes fregisset & pisces, dat discipulis frangendos & distribuendos.
B. Distribunt Apostoli & discipuli per omnia con-
tubernia, & saturantur omnes.

C. Ex reliquijs colliguntur duodecim cophini.
D. Compellit nauigare discipulos in terram Genezer.
E. Secedit in montem orare dimissis turbis.

TERTIA PARS EVANGELII MISSÆ.

MATTH. XIII.

MAR. VI.

IOAN. VI.

LVC. IX.

panes: & fregit panes,
& dedit discipulis suis

distribuit

& distribuit discipu-
lis suis,
ut poneret ante turbas.

^b discipuli autem dede-
runt turbis.

ut ^b ponerent ante eos:

& duos pisces diuisit
omnibus.

^b discumbentibus.
Similiter & ex pis-
cibus quantum vo-
lebant. Ut autem im-
pleti sunt, dixit di-
scipulis suis; Colli-
gite quæ superauere-
runt fragmenta, ne
pereant. Collegerunt

MATTH.

E A D E M D O M I N I C A .

Satiat quinque millia hominum .

Eisdem cap.

Anno xxxij.

43

lvi



A. Christus igitur cum panes frangisset, & pisces, dat discipulis frangendos, & distribuendos.
B. Distribuunt Apostoli, & discipuli per omnia contubernia, & saturantur omnes.

C. Ex reliquijs colliguntur duodecim cophini.
D. Compellit nauigare discipulos in terram Genesar.
E. Secedit in montem orare, dimissis turbis.

[Faint, illegible handwritten notes]

MATTH. XIII. I.

MAR. VI.

IOAN. VI.

LVC. IX.

ergo, & impleuerunt

Et tulerunt

Et^c susulerunt reliquias fragmentorum,

Et sublatum est quod superfuit illis,

duodecim cophinos fragmentorum plenos.

duodecim cophinos plenos;

duodecim cophinos fragmentorum cophinos fragmentorum, duodecim, ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfu-
erunt his qui manducauerant.

Et de piscibus.

Manducatum autem fuit numerus

Erant autem qui manducauerant quinque millia virorum.

exceptis mulieribus & parvulis.

Illi ergo homines, cum vidissent quod fecerat IESVS signum, dicebant; Quia hic est verè Propheta qui vēturus est in Mūdum. IESVS ergò cum cognouisset quia venturi erant ut raperent eum, & facerent eum Regē;

Et statim^d iussit IESVS

Et statim coëgit

discipulos ascendere in nauiculam, & pracedere

discipulos suos ascendere nauim, ut pracederent eum trās fretum ad Bethsaidam, dū ipse dimitteret populum.

donec dimitteret turbas.

Et dimissa turba, ascendit in montē solus orare.

Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare.

fugit iterū in montem ipse solus.

ADNOTATIO.

Hec additur imago ad maiorem rei expressionem.

A. Christus igitur cum panes quinque frēdos; illi affatim cophinos implent eisdem, nec gisset, dat discipulis itidem frangēdesunt vnquam. Itaque erant qui impie-

rent semper, alij qui apponerent contubernijs.

B. Neque solos intelligamus fuisse Apostolos qui distribuebant, sed hos primarios, ac per hos alios discipulos, qui cū turbis ad IESVM conue-
nerant. Saturantur omnes è quinque panibus & duobus piscibus.

C. Super sunt fragmentorū copini duodecim. Dimittit deinde turbas gratias illi agentes di-
uinas certatim: eis ipse benedicit humanissimè.

D. Postea statim compellit discipulos ut na-
uim conscenderent, & eu praeederent ad Beth-
saidam, donec turbam dimitteret:

E. Qua dimissa ascendit in mentem solus o-
rare, atque adeo fugit: cognouerat siquidē quod

essent venturi ut cum raperent, & Regem con-
stituerēt. Benedixit quidē tunc quinque panibus
Christus & duobus piscibus, fregit illos, satiauit
ex illis quinque hominū millia: tam facile infini-
tos alios satiasset Quid nunc è caelo? desit ne idē
præstare Christus? Non desit, sed idem fecit ha-
ctenus semper, & ad consumationem vsque se-
culi faciet; per Sacramenta, praesertim Eucharis-
tiae, per dona, per virtutes: quicquid est enim
gratia, quinque panes sunt, id est quinque Chri-
sti vulnera; & duo pisces, anima eius scilicet &
corpus, quæ in cruce quasi frixa exaruerunt: ex
horum enim virtute promanat quicquid largi-
tur gratia Deus.

MEDITATIO.

PASCIS tu quidem nos verbo tuo continen-
ter Domine IESV, sed excitatur interim
in nobis desiderium tui caelestis cibi Eucharis-
tiae, & panis supersubstantialis. Id hoc Euan-
gelio & mysterio significas benigne IESV,
& doces ut verbo Dei, meditatione, oratione
nos muniamus atque disponamus, dein ad
mēsam accedamus sacrosanctæ Synaxeos; vbi
primū quidem vim vulnerum tuorum sen-
tiamus, id est passionē tuam cordi imprima-
mus, gustu præterea spiritualium consolatio-
num imbuamur, deinde sensum accipiamus
spiritualem septem sacramentorum, ex alio
miraculo septem panum, quæ ab illis quin-
que vulneribus, & tua passione fluxerunt: ac
ne tunc quidem deerunt in obsonium & spi-
ritualem gustum pisciculi. Hæc concede no-

bis sancte IESV: simul cōfirma cor nostrū,
& præsta, ut efficax sit nostrum ministerium
in proximos, nec titubemus, vel desides si-
mus in illis iuandis, sed firmi & feruentes;
neque dicamus, etiamsi non verbo, desertus
est locus, hora præterijt, dimitte turbas. Hæc
debilitas est spiritus. Audite quid nobis Chri-
stus respondeat: Non habent necesse ire, date
illis vos manducare: excutite pigritiam, per
vos iuandus est proximus vester & meus,
hoc est qui fame spiritus periclitantur, ad hos
cibandos vocati estis. Excita igitur nos Chri-
ste IESV, ut cogitemus vnde nobis proue-
niat hæc animi promptitudo & facultas, & id
studiosè inquiramus, accipiamus, exercea-
mus. Amen.

FERIA SECUNDA. POST DO- MINICAM IIII. QVADRAGESIMÆ.

Eijcit primò vendentes de Templo.

IOAN. II. ANNO XXXI.

In lviij. imaginem adnotatiuncula.

lvij.
16.

- A. Atrium tertium templi, vbi primò eijcit vendentes
sub initio predicationis: nam iterum post solem-
nitatem palmarum idem fecit.
B. Eijcit IESVS videntes de templo, terrens flagel-
lo quod in eos intendebat.

- C. Permoti Iudæi petunt signum cur hæc faciat.
D. Respondet IESVS; Soluite templum hoc &c.
E. Templū edificatur sub Zorobabel & Iosedec &c.
quia dixerant Iudæi; Quadraginta sex annis æ-
dificatum est &c.

EVAN-

FERIA II. POST DOMINICAM IIII. QVAD.

Eijcit primo videntes de templo.

·Ioan. ij. Anno xxxi.

16

lvij



A. Atrium tertium templi, vbi primo eijcit videntes sub initia prädicationis: nam iterum post solennitatem palmarum idem fecit.

B. Eijcit IESVS videntes de templo, terrens flagello, quod in eos intendebat.

C. Permoti Iudæi petunt signum cur hæc faciat.
D. Respondet IESVS, Soluite templum hoc, &c.

E. Templum ædificatur sub Zorobabel & Iosedec, &c. Quia dixerant Iudæi, 46. annis ædificatum est, &c.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. N. Y. C.



<p>Open from 10 A.M. to 5 P.M. Closed on Sundays and Holidays</p>	<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>
<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>	<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>
<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>	<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>
<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>	<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>
<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>	<p>For a full description of the Library and its various departments, see the Circular sent on application.</p>

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. II.

Post hæc descendit Capharnaū ipse, & mater eius, & fratres eius, & discipuli eius; & ibi manserunt non multis diebus. Et prope erat Pascha Iudæorum, & ascendit Iesvs^a Hierosolymam: & inuenit in templo vendentes boues & oues & columbas, & nummularios sedentes. Et cum fecisset quasi^b flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oues quoque & boues; & nummulariorum effudit æs, & mensas subuertit. Et his qui columbas vēdebant dixit; Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis. Recordati sunt verò discipuli eius quia scriptum est; Zelus domus tuæ comedit me. ^c Responderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei; Quod signum ostendis nobis quia hæc facis? ^d Respondit Iesvs, & dixit eis; Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo Iudæi; Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo surrexisset à mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, & crediderunt scripturæ, & sermoni quem dixit Iesvs. Cum autē esset Hierosolymis in Pascha in die festo, multi crediderūt in nomine eius, videntes signa eius quæ faciebat. Ipse autem Iesvs non credebatur semetipsum eis, eò quod ipse nosset omnes, & quia opus ei nō erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

ADNOTATIO.

A. Postquam primum illud signum in Cana Galilææ fecerat Christus, conuersionis aquæ in vinū, venit cum matre, cognatis, & discipulis Capharnaum. Ibi non ita multos dies egit: inde ascendit Hierosolymam ad festum Paschæ, & venit in templum, atque inde vendentes &c. eiecit. Hæc prima est eiectio: de ea enim hic agit; secunda in hebdomada qua est crucifixus gesta est. Huius & illius discrimen vide ij. Feria Dominica primæ in Quadragesima. Hic tamen sue sunt appendices, ut illic sue.

B. Postquā ex imperio vendentes eiecit Christus de templo, intendens in illos flagellum ex funiculis confectum, terrens quidem illos, nō cedēs;

C. Per moti Iudæi nouitate, & rei, & hominis, qui tunc primum Hierosolymis fiebat celebris, pe-

tunt signum, quo illa auctoritas & imperium cōfirmetur. Iam primum incipiunt à cecitate: nam illud signum nonne erat insigne, quod solo verbo tantam multitudinem expelleret?

D. Et tamen signum dat illis IESVS, in illorum confutationem, cui non essent credituri. Ut enim Achaz Regi vaticinatus est Esaias verbi diuini futuram incarnationem, ita hic Christus quod templum corporis sui essent soluturi, ipse suscitaturus.

E. Representatur templi ædificatio sub Zorobabel & Iosedech, tam laboriosa, tam impedita, tam diuturna, ut ante quadraginta sex annos inchoatum templum consummari vix potuerit, propter vicinorum hostium, præsertim Samaritanorum inuidiam & oppugnationem.

Meditatio Feriæ IIII. post Dominicam I. Quadragesimæ hic subseruire potest.

FERIA III. POST DOMINI- CAM IIII. QVADRAGESIMÆ.

Docet IESVS: concitantur contra eum Iudæi.

IOAN. VII.

ANNO. XXXII.

In lviij. imaginem adnotatiuncula.

lviij.

51.

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>A. Templi atrium secundum, ubi ad dimidiatum festum Scenopogia quasi in occulto māsīt IESVS.</i></p> <p><i>B. Die festo mediante docet, cum varij de eo sermones fuissent.</i></p> <p><i>C. Moyses cum tabulis legis significat quod dixit, nemo ex vobis servat legem.</i></p> <p><i>D. Inflammanur in IESVM Iudæi: dicunt;</i></p> | <p style="text-align: right;"><i>Dæmonium habes, &c.</i></p> <p><i>D. Respondet IESVS benigne, & docet sapienter.</i></p> <p><i>E. Pijima ubi sanatus fuerat paralyticus sabbatho, quod reprehendebat Iudæi.</i></p> <p><i>F. Dæmonculi significant Iudæorum sanum animum contra IESVM.</i></p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VII.

Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant; Vbi est ille? & murmur multum de eo erat in turba: quidam enim dicebāt, quia bonus est: alij autem dicebant, non, sed seducit turbas. Nemo tamē palām loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Iam autē die festo ^a mediante ascendit IESVS in templum, & ^b docebat. Et mirabantur Iudæi, dicentes; Quomodo hic literas scit, cum non didicerit? Respōdit eis IESVS, & dixit; Mea doctrina nō est mea, sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina vtrum ex Deo sit, an ego à meipso loquar. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam quærit: qui autem quærit gloriā eius qui misit eum, hic verax est, & iniustitia in illo nō est. Nonne ^c Moyses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit legem? Quid me quæritis interficere? Respōdit ^d turba, & dixit; Dæmonium habes: quis te quærit interficere? ^b Respondit IESVS, & dixit eis; Vnū opus feci, & omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circūcisionem, nō quia ex Moyse est, sed ex patribus: & in Sabbatho circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in Sabbatho vt non solvatur lex Moyfi, mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in Sabbatho? Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex Hierosolymis; Nonne hic est quem quærunr interficere? Ecce palām loquitur, & nihil ei dicunt. Nunquid verē cognouerūt Principes quia hic est Christus: Sed hunc scimus vnde sit. Christus autem cum venerit, nemo scit vnde sit. Clamabat ergo IESVS in templo docēs, & dicēs; Et me scitis, & vnde sim scitis: & à me ipso nō veni, sed est verus qui

IOAN.

FERIA III. POST DOMIN. IIII. QVADRAG.

Docet IESVS; concitantur contra eum Iudæi.

Ioan vij

Anno xxxij.

51

lvij



A. Templi atrium secundum, ubi ad dimidi-
atum festum Scenopegiæ, quasi in occulto
mansit IESVS.

B. Die fests mediante docet, cum varij de
eo sermones fuissent.

C. Moyses cum tabulis legis significat
quod dixit; Nemo ex vobis seruat
legem.

D. Inflammanantur in IESVM Iudæi,
dicunt dæmonium habes, &c.

B. Respondet IESVS benignè, & docet
sapienter.

E. Piscina, ubi sanatus fuerat paralyticus
Sabbatho, quod reprehendebant Iudæi.

F. Dæmunculi, significant Iudæorum sæ-
uam animum contra IESVM.



<p> 1. Information in 1851 in 1851 2. Information in 1851 in 1851 3. Information in 1851 in 1851 4. Information in 1851 in 1851 5. Information in 1851 in 1851 6. Information in 1851 in 1851 7. Information in 1851 in 1851 8. Information in 1851 in 1851 9. Information in 1851 in 1851 10. Information in 1851 in 1851 </p>	<p> 1. Information in 1851 in 1851 2. Information in 1851 in 1851 3. Information in 1851 in 1851 4. Information in 1851 in 1851 5. Information in 1851 in 1851 6. Information in 1851 in 1851 7. Information in 1851 in 1851 8. Information in 1851 in 1851 9. Information in 1851 in 1851 10. Information in 1851 in 1851 </p>
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

misit me, quem vos nescitis. Ego scio eum; & si dixero quia nescio eum, ero similis vobis mendax: sed scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me misit.

ADNOTATIO.

A. Templum, ad quod festo Scenopegia medio venit IESVS & docuit, simul acerrimam habuit cum Iudæis disceptationem. Ascendentibus enim eius cognatis ad festum, dixit se non ascendurum: & id quidem non mysticè solum dixit, sed re ipsa fecit; nam ad dimidiatum dumtaxat festum ascendit in templum. Antea ascenderat quidem ad festum, non tamen manifestè, sed quasi in occulto; vel omnino nondum, ut est græcè, dixit se ascendurum. In eo itinere, quod habuit per mediam Galileam & Samariam, decem leprosos sanauit, & hospitio prohibitus est in quadam Samariae ciuitate.

B. Docet Christus in templo quarto die festi Tabernaculorum, quò tribus primis diebus fuisset de ipso plurimum murmur in templo iactatum; alijs dicentibus, bonus est, alijs contra, non est, sed turbas seducit: omnes tamen susurrabāt, nullus palam de eo loquebatur, ex ijs præsertim qui illum probabant; timebant enim Phariseos, hostes Christi professos ac capitales. Mirantibus autem Pharisæis unde literas sciret, cum à nullo didicisset, intendit IESVS digitum in celum, demonstrans doctrinam suam Patris esse doctrinam, se sapientiam esse à Patre genitam, non à se; & que doceret, non à se docere, sed à Patre, à quo accepisset quæ haberet omnia. Sum enim, inquit, principium quidem, sed ex principio, verbum à dicente & generante me Patre. Dò igitur gloriā Dco mea hac professione, non quero meam. Hec verò cognoscet si quis voluerit Patris exequi voluntatem, si quis sua voluntate respondeat, consentiat, & cooperetur diuinæ præuenienti voluntati & gratiæ, quæ semper nos præuenit. Illuminatio præterea cordis ipsi proueniet, sensus etiam spiritualis, & gratiæ diuinæ gusus & præclara indicia.

C. Moyses innuitur cum duabus tabulis dans Israël legem, quam nullus Iudeorum seruabat,

quod Christus illis exprobrat & obijcit: præsertim cum vellent ipsum interficere.

D. Inflammantur iracundia Iudæi ad hæc Christi verba, & ingerunt atrox conuictum; Damnum, inquiunt, habes: nullus hic te vult interficere. Nihil est malitiosè menti, & per hypocrisim simulata intolerabilius, quàm si videat suas cogitationes verè & clarè traduci. Nonne vos estis illi Iudæi, qui apud Hieremiam dicitis; Mittamus lignum in panem eius, & eradamus Ier. 11. eum de terra viventium, & nomen eius nō memoretur amplius? & qui apud Sapiētem dicitis; Venite, circumueniamus in sum, contumelia & tormento interregemus, morte turpissima cendemus eum? Sed cur tandem? Contrarius enim est operibus nostris, improperat nobis mandata legis, diffamat in nos peccata disciplina nostra, promittit se scientiam Dei habere, & filium Dei se nominat (quod etiam dum diceret Christus, doctrina mea non est mea, intelligere potuerunt Iudæi) factus est in traductionem cogitationum nostrarum. Quid potuit dici aperitiùs? Nonne digito Hieremias & Sapiens vos denotant, qui hodie cum Christo discipatis?

B. Hæc cum ita sint, respondet tamen illis IESVS benignè & sapienter; Vnum opus operatus sum, & omnes miramini &c.

E. Piscina, & sanatus ibi paralyticus representatur: nam illinc occasionem acciperant Iudæi calumniæ, ut odium suum & inuidiam explerent, quod Christus in Sabbatho illum hominem sanasset.

F. Illud tamen festinè pictor adiunxit, capitibus Iudeorum insistentes damunculos cum vinculis, ut significetur quid in eorum animis operarentur Diaboli; ut scilicet Christum vinctum ducerent atque interficerent: quod tamen noluit Christus fieri tunc. Nondum enim illius hora mortis aduenerat.

MEDITATIO.

EST quidem necessaria acquisita Theologia quam discimus, sed ipsa non nostra sola industria vel præceptorū, sed è diuina gra-

tia ac virtute lucem recipere debet, & ad principia sua referri. Non dico solum ad scientiæ illius principia, sed ad te sancte IESV, fontem

tem luminis omnis & scientiæ. Hanc tamen relationem non assequimur, hanc non docet nos præceptores; ad hos tamen sensus spiritus & lucem in scientiis & studiis est contendendum, cum omni cordis simplicitate in Christo. Est porro alia doctrina quæ huic supereminet, & tota est diuina, mentis scilicet illustratio extraordinaria: hac solent à Deo ornari singulari pietate viri, & mulieres etiã literarum expertes, qui mirabili modo fiunt theodidacti. Huiusmodi doctrina ex orationis & contemplationis perfectione prouenire è Dei benignitate solet, & operum perfectione. . . Conseruanda autem est, quod ad nos attinet, vnice in rebus omnibus, ad maiorem Dei gloriam aspirando, nihil phi-

lantiæ admiscendo, nihil vanitatis; Christo semper nitendo, in profunda cordis simplicitate atque humilitate. Neque tamẽ propterea negligenda doctrinæ acquisitio est, quæ in scholis traditur orthodoxis; præsertim si ex Ecclesiastica missione & functione docendũ sit, siue concionandum. At verò si aliquas acceperis diuinas illustrationes, eas cum omni animi promptitudine ac simplicitate legitimæ Ecclesiæ, & eius Principibus summittas oportet. Primo verò loco Romanæ Ecclesiæ, & Summo Pontifici. Has doctrinæ rationes doce nos Christe I E S V bone, quo tuam voluntatem agnoscamus, & ad perfectionem intento animo contendamus, atque in ministerijs nostris simus efficaces in te. A M E N.

FERIA QVARTA POST DOMINICAM IIII. QVADRAGESIMÆ.

Sanatur cæcus natus.

IOAN. IX. ANNO XXXII.

In lix. imaginem adnotatiuncula.

lix.

57.

- A. Templum, unde egressus fuerat IESVS & absconderat se, cum eum volebant lapidare Iudæi.
- B. Cæcus sedens & mendicans, non procul à templo.
- C. Christum interrogant Apostoli; Quis peccauit? Respondet Christus, & docet eos.
- D. Expuit Christus in terram, facit lutum.
- E. Inungit oculos cæci, iubet lauare.
- F. In natatoria Siloë, iuxta ruinam turris qua oppressit xvij. homines.
- G. Lauit cæcus, redit videns.
- H. Varia disceptatio, primum inter vicinos; hic est, nō

- est, sed similis ei &c.
- I. Ducitur ad Phariseos, interrogatur, sit schisma inter eos.
- K. Vocantur parentes, qui vix audent dicere.
- L. Existit rursus acrior inter Phariseos & eum quæ cæcus fuerat contentio.
- M. Pharisei demum hominem execrati è Synagoga eiciunt.
- N. Inuenit itaque eum Christus ac recipit, seq. illi Dei filium esse declarat.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. IX.

ET præteriens I E S V S vidit ^b hominem cæcum à natiuitate: & interrogauerunt eum ^c discipuli eius; Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit I E S V S; Neque hic peccauit, neque parentes eius, sed vt manifestentur opera Dei in illo. Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu sum in mûdo, lux sum mundi. Hæc cum dixisset, ^d expuit in terrã, & fecit lutum ex sputo, & ^e liniuit lutum super oculos eius, & dixit ei; Vade, laua in ^f natatoria Siloë, quod interpretatur Misus. Abijt ergo, & ^g lauit,

IOAN.



A. Templum, vnde egressus fuerat IESVS, & absconderat se, cum eum volebant lapidare Iudæi.
B. Cæcus sedens, & mendicans non procul a templo.
C. Christum interrogant Apostoli, quis peccauit, respondet IESVS, & docet eos.
D. Expiat Christus in terram, facit lutum.
E. Imungit oculos cæci; iubet lauari.
F. In natatoria Siloe, iuxta ruïnam turris, quæ oppressit xviij. homines.

G. Lauit cæcus, redit videns.
H. Varia contentio, primum inter vicinos, hic est, non est, sed similis ei &c.
I. Ducitur ad Phariseos; interrogatur; fit schisma inter eos.
K. Vocantur parentes, qui vix audent dicere.
L. Existit rursus acrior, inter Phariseos, & eum, qui cæcus fuerat; contentio.
M. Pharisei demum hominem execrati, è Synagoga eijciunt.
N. Inuenit itaque eum Christus ac recipit, seq; illi Dei Filium esse declarat.

& venit videns. Itaque vicini, & qui viderant eum prius quia mendicus erat, dicebant; Nónne hic est qui sedebat & mēdicabat? Alij dicebant, quia hic est: alij autem, nequaquam, sed similis est eius. Ille verò dicebat, quia ego sum. Dicebant ergo ei; Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit; Ille homo qui dicitur I E S V S, lutum fecit, & vnxit oculos meos, & dixit mihi; Vade ad natatoriam Siloë, & laua. Et abij, & laui, & video. Et dixerunt ei; Vbi est ille? Ait; Nescio. ⁱ Adducunt eum ad Phariseos qui cæcus fuerat. Erat autē ^k Sabbathum quando lutum fecit I E S V S, & aperuit oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis; Lutum mihi posuit super oculos, & laui, & video. Dicebant ergo ex Phariseis quidam, Non est hic homo à Deo, qui Sabbathum non custodit. Alij autem dicebant; Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? & schisma erat inter eos. Dicunt ergo cæco iterum; Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit; Quia Propheta est. Non crediderunt ergo Iudæi de illo quia cæcus fuisset & vidisset, donec vocauerunt ^k parentes eius qui viderat: & interrogauerunt eos, dicentes; Hic est filius vester, quem vos dicitis, quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? Responderūt eis parētes eius, & dixerūt; Scimus quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est: quomodo autē nunc videat, nescimus; aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate, ætatem habet, ipse de se loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos. Iam enim cōspirauerant Iudæi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra Synagogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt, quia ætatē habet, ipsum interrogate. ⁱ Vocauerunt ergo rursus hominem qui fuerat cæcus, & dixerunt ei; Da gloriā Deo. Nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille; Si peccator est nescio: vnū scio, quia cæcus cum essem, modo video. Dixerunt ergo illi; Quid fecit tibi? Quomodo aperuit tibi oculos? Respondit eis; Dixi vobis iam, & audistis: quid iterum vultis audire? Nunquid & vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei, & dixerunt; Tu discipulus illius sis, nos autem Moyfi discipuli sumus. Nos scimus quia Moyfi locutus est Deus; hunc autem nescimus vnde sit. Respondit ille homo, & dixit eis; In hoc enim mirabile est quia vos nescitis vnde sit, & aperuit oculos meos. Scimus autem quia peccatores Deus nō audit, sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, nō poterat facere quicquam. Responderunt, & dixerunt ei; In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et ^m eiecerūt eum foras. Audiuit I E-

s vs quia eiecerunt eum foras: & cūⁿ inuenisset eum, dixit ei, Tu credis in filium Dei? Respondit ille, & dixit; Quis est Domine, vt credā in eum? Et dixit ei IESVS, Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait; Credo Domine: & procidens adorauit eum. Et dixit ei IESVS; In iudiciū ego in hūc mundū veni, vt qui non vidēt videant, & qui vident cæci fiant. Et audierunt quidam ex Phariseis qui cum ipso erant, & dixerunt ei; Nunquid & nos cæci sumus? Dixit eis IESVS; Si cæci essetis, non haberetis peccatum: nunc verò dicitis, quia videmus, peccatum vestrum manet.

ADNOTATIO.

A. Templum, inde enim exierat vt se absconderet IESVS, vbi arreptis lapidibus illū voluerant Iudei lapidare, propterea quod dixisset, antequam Abraham fieret ego sum. Illinc igitur præteriens, vidit hominem à natiuitate cecum.

B. Cecus sedens & mendicans, non longè à templo.

C. Christum interrogant Apostoli videntes cecum, & audientes à natiuitate cecum esse; nū illa prouenisset cecitas ex eius peccato, an ne ex parentum. Intelligebāt enim affligi propter peccata sua homines, filios etiam propter parentū. Vtrumque negat Christus; sed ad gloriam, inquit, Dei per me illustrandam natum illum hominem cecum. Quia responsione & Apostolorum curiositatem perstringit IESVS, & docet causam ad quam omnia quæ videmus à Deo fieri, referre debeamus, ad eius videlicet gloriam, nec facili de causis alijs esse iudicandum. Attollit simul illorum mentem ad miraculi, & gloriæ Dei expectationem. Me, inquit, oportet operari opera eius qui misit me, dum dies est; venit enim nox, in qua nemo potest operari: quamdiū sum in mundo, lux sum mundi. Similiter atque me nunc videbitis, oportet me donec dies gratiæ est operari, donec scilicet Ecclesia militans perseverat: succedet enim nox in iudicio vniuersali, & seculorum consumatione, nō filijs lucis, sed tenebrarum, vbi nullus poterit opera gratiæ operari. Tunc enim ego misericordiam conuertam in iudicium, & filij lucis præmium laborum accipient, & erunt impiorum hominum iudices: impij manibus & pedibus ligati in tenebras exteriores conijcientur. Lux ego sum mundi huius, longè clarior, ac multò præstantior quam Sol hic omnibus conspicuus: verum vt perpetuus non est

hic mundus, sed finem est accepturus, & noua futura sint omnia; ita mea hæc lux gratiæ, quæ diem Ecclesiæ facit, euadet in gloriæ lucem, & triumphantis Ecclesiæ perpetuum diem.

D. His verbis cum animos Apostolorum crexisset, exiit in terram, inclinatus se, miscet lutum, vocat cecum;

E. Vngit ei oculos luto, iubet ire lotum ad natatorium suæ piscinæ Siloë: it, lauat, redit videns.

O beatum cecum, o felicem hominis cecitatem, quem Christus suo sputo, & luto illuminauit atque sinxit! Sum ego cecus Domine, illi oculos cordis mei. Illuminatur quidem cæci huius oculi; significatur verò salutem recipere humanum genus unctiōe luti, & lotione. Pater enim, qui caput Christi est, sputum verbum in terram, & fecit lutum, verbum videlicet carnem: hoc luto inunxit hominem, & lauari iussit aqua baptismi, largitus est homini visum, & dedit salutem.

F. Natatoria vel piscina Siloë, id est Misi, B. 17. eius quem item Silo vocauit Iacob; ante cuius aduentum non erat auferendum sceptrum de Iuda. Non est hæc probatica, non fons Siloë, non piscina superior, sed inferior piscina, quæ à superiori fonte & piscina aquam recipiebat. Iuxta hanc fuit turris quæ sua ruina oppressit decem & octo i'los homines.

G. Rediit cecus videns ad suos: hic oritur illa celebris disputatio,

H. Primū inter vicinos; nam hic ille cecus? non est, similis illi est, ego sum: exponit deinde quo pacto viderit.

I. Ducitur ad Phariseos, rogant quomodo viderit, idem respondet: fit inter ipsos schisma, alijs factū vituperantibus, quod Sabbathū violaretur, alijs defendentibus, fieri, inquiunt, nequit, vt homo

FERIA V. POST DOMIN. IIII. QUADRAG.

Ad Naim suscitatur filius Viduæ.

Luc. vii. Anno xxxi.

28

lx



A. Capharnaum, ubi fuerat seruus Centurionis sanatus, inde venit IESVS Naim.

B. Naim ciuitas in tribu Isachar.

C. Pompa funeris, turba flet, & mater miserabiliter se affligit.

D. Videt eam IESVS, consolatur; Noli flere, tangit loculum, stant portitores, adolescentem à mortuis excitat.

E. Fic celebre hoc miraculum, vnde Ioannes accipit occasionem mittendi discipulos ad IESVM.

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM 1630 TO 1800



THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM 1630 TO 1800

ut homo peccator huiusmodi signa edat: deinde non creditur caeco.

K. Vocantur parentes, de filio respondent omnia; non audent tamen confiteri à quo, vel quomodo sit sanatus, timentes ne è Synagoga eicerentur & templo, & sacris priuarentur: illa erat Iudeorum excommunicatio.

L. Rursum existit acrior cum caeco disceptatio, contententibus Phariseis inuidiam Christo consilare ex illo facto, consilanter caeco causam agente pro Christo. Vnde tibi o caece hoc ingenij lumen? unde hæc facultas dicendi? Vixerat videlicet te IESVS, & lucem interius tibi inferuerat. Sed cur dicis Deum peccatores non exaudire? Quod contra fit: nam publicanum exaudiuit Deus, &

passim alios. Non (inquit) est necessum qui lucem accipit fidei, cum è vestigio omnia nosse fidei mysteria: vel planè peccatores non exaudis Deus, si è peccato, vel ad peccatum eo: ù oratio dirigatur.

M. Tandem conuicti à caeco & confusi, illum eijciunt, sacris illum interdiciunt, & ingressi templi vel Synagoga. Alia omitto persequi, quæ non sunt harum annotationum: sed tamen sit defensor & patronus Christi cæcus, causam agit cecitatis pro immenso diuinitatis lumine, opprimit ora Phariseorum, accipit premium à Christo maximum; illi enim proficitur IESVS, se esse filium Dei, quod vix Apostoli intelligebant.

H. Christus inuenit cæcū pro sua providentia.

MEDITATIO.

EN Domine IESV, ego cæcus sum, & quidem à natiuitate. Natus sum cæcus per peccatum, ablatus autem per baptismum peccato, reliquisti tu quidem in me de tua providentia in exercitium virtutis cecitatem, id est ignorantiam, tum malam voluntatis propensionem, concupiscentiam, atque infirmitatē, per quæ illa fouetur ignorat̃ia & cecitas. Porro cecitatem illam, & reliqua mala plurimis peccatis anxie prolixè. Animaduerto meam cecitatem, nihil video verioris lucis, nihil purioris veritatis. Intelligo quidem ex vniuersis creaturis tuis lumen tuum extare diuinum, & te indicare: & tamen ego illud nō video. Est maior lux in virtutibus, & in præstā-

tioribus amplior, splendidior & efficacior in Sacramentis, in Ecclesia, eximia in sanctis, excellens in Virgine gloriosa, infinita in te Christo IESV, in Deo trino & vno. Et quis hæc secreta nouit? Quis dignè contempletur? *ps. 100.* Spue Sācte pater in terram cordis mei & potentiarum verbum tuum, quod ros est natiuitatis filij tui, gustum imprime tuæ veræ cōtemplationis; & fiet ut videam mirabilia tua, illa prædicem, & te laudem in secula: pro te item contra aduersarios tuos veritatem tuam propugnem. Oro Domine, ut de tua misericordia mihi sublimem illam veritatem tuā, & lucem quæ tu es, communices, ut voles, ubi voles benigne & magne IESV. Amen.

FERIA V. POST DOMINICAM

IIII. QVADRAGESIMAE.

Ad Naim suscitatur filius viduæ.

LVC. VII. ANNO. XXXI.

In lx. imaginem adnotatiuncula.

lx.

28.

- A. Capharnaum, ubi fuerat seruus Centurionis sanatus: inde venit IESVS Naim.
- B. Naim ciuitas in tribu Issachar.
- C. Pompa funeris, turba flet, & mater miserabiliter se affligit.

- D. Videt eam IESVS, consolatur; Noli flere: iungit loculum stant portitores, adolescentem à mortuis excitat.
- E. Fit celebre hoc miraculum; unde Ioannes accipit occasionem mittendi discipulos ad IESVM.

P

EVAN-

ET factū est^a deinceps, ibat IESVS in ciuitatē quę vocatur^b Naim:
& ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Cum autem ap-
propinquaret portę ciuitatis; ecce defunctus^c deferre batur filius vni-
cus matris suę : & hac vidua erat : & turba ciuitatis multa cum illa.
^d Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit
illi; Noli flere. Et accessit, & tetigit loculum. Hi autē qui portabant,
steterunt. Et ait; Adolefcens tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mor-
tuus, & cœpit loqui: & dedit illum matri suę. Accepit autem omnes
timor, & magnificabant Deum, dicentes; Quia Propheta magnus
surrexit in nobis, & quia Deus visitauit plebē suam. Et exijt hic^e ser-
mo in vniuersam Iudęam de eo, & in omnem circa regionem.

ADNOTATIO.

A. Capharnaum, ubi fuerat seruus Centurio-
nis sanatus: inde enim discedens IESVS
venit in ciuitatem Naim.

Hier de
lo. Bro-
ca. Zie-
glerus.

B. Naim oppidum siue ciuitas, ita enim ferē
oppida appellant Euangelistę, quę erat in tribu
Issachar, ad secundum milliare montis Thabor,
ad Austrum iuxta Endor, in ea planitie quę
inter Thabor & Hermonium, idest minorem
Hermon media est, ad radicem tamen Hermonij.

C. Pompa funeris: portatur à quatuor homi-
nibus defunctus adolefcens, vidua mater funus
sequitur, miserabiliter se affligens & eiulās de-
plorat vnici filij mortem, sequitur turba ciuita-
tis multa. Christus verò eodem temporis momē-
to veniebat Naim cum discipulis, & copiosa itē
turba. Mirificē conueniūt omnia. In Naim, id est
iucunditatem & pulchritudinem caelestem pro-
ficiſcebatur IESVS quoad inter homines vixit,
cum ijs qui eius fidem & doctrinam reciperent:
quid alij homines? mortui sepeliebant mortuos
suos; regnabat enim mors: Ecclesia deplorat ho-
minum calamitatem: illis occurrit Christus, vi-
tam & salutem illis affert, modo sistant ea quę
mortem peccati fouent, modo audiāt, & obediāt
Deo viuenti qui peccato sunt mortui.

D. Vidit Christus fere trum mortui, vidit pō-
pam funeris, vidit multitudinem, sed ad solam
matrem spectasse dicitur; materni doloris miſe-
ricordia commouetur: Christus enim IESVS
Ecclesia semper miseretur, Christus illam sem-
per exaudit. Solatur benignē, ut viduam deso-
latam; Noli flere. Sedat viduę dolorē interius,
spem erigit simul accedit & tangit loculum, sūt

qui mortuum portabant, compellat illum Chri-
stus; Adolefcens, tibi dico, surge. Audit anima
adoleſcentis ex limbo, audiunt patres, magnifi-
cant Deum, confirmant spem: obedit anima ado-
lescentis, effertur ab Angelo suo ad corpus, vnit
illā corpori Christus, residet adolefcens vnus in
feretro, incipit loqui, dat Deo & Christo gloriā,
exhibet illum Christus matri suę: corripit omnes
timor, reuerentur Christum, eius opera magnifi-
cant, Deum laudant. Quam sepe similiter nobi-
scum agit Christus, è celo audiens Ecclesię &
Sanctorum orationes! Accedit, tangit nos suis
visitationibus, sua diuina manu & disciplina:
steterunt illi portitores, nos ad Infernum prope-
ramus; audit adolefcens mortuus, nos absurdeſci-
mus ad vocem Christi: quid tandem expectare
possumus, nisi ut progrediatur funus nostrę mor-
tis, & sepeliāmur in Inferno? Auertat tam a-
trox malum Deus. Sed tamen non auertat, nisi
nos ex eruditione huius vel aliorū miraculorū,
& doctrinę Christi ad meliorem vitę frugem
cōuertamur. Et illud vide; tangit lignū IESVS,
quia per lignū salus & vita mūdo affertur. Hęc
verò filij viduę suscitatio facta est celeberrima:
nam exijt eius fama per Iudęam vniuersam, hoc
est per tribus Iuda, Benjamin, Ephraim, dimi-
diam Manasse; & non dubium quin per vtram-
que Galilęam, & Peręam, idest regionem trans
Iordanem.

E. Hinc commoti & excitati Ioannis disci-
puli, venerunt ad Ioannem Macheruntā, in car-
cerem, & narrauerunt de gestis Christi, de hoc
presertim.

FERIA VI. POST DOMIN. IIII. QVADRAGESIMÆ.

Mittuntur nuncij à sororibus de graui morbo Lazari.

76

Ican. ix. Anno xxxiij.

lxi



A. Bethania Castellum Mariæ & Marthæ.

B. Lazarus grauius ægrotans decumbit, inferuiunt ei sorores.

C. Mittunt nuncios ad IESVM Bethabaram.

D. Bethabara, oppidum trans Iordanem, in tribu Ruben.

E. Deueniunt ad IESVM nuncij & tamen hæret Bethabaræ, donec veniat ad quatrIduanum.

1. The first part of the book is devoted to a general history of the art of fortification, from its origin to the present time. It is divided into three parts: the first, which treats of the principles of the art; the second, which treats of the practice of the art; and the third, which treats of the application of the art to the defence of a city.



2. The second part of the book is devoted to a detailed description of the various parts of a fortress, and to the manner in which they are constructed. It is divided into two parts: the first, which treats of the construction of the walls and bastions; and the second, which treats of the construction of the interior works, such as the magazines, hospitals, and barracks.

QVI est in peccato mortali, mortuus est; nec apparet adhuc illa mors animæ: & tamen portatur quasi mortuus, ut in Infernū conijciatur, sepulchrum animarum & corporum perpetuum & horrendum. Portatur verò à quatuor baiulis, intellectu, voluntate, sensualitate, & his quidem deprauatis & perditis; quartus portitor sunt actiones perversæ. In Ecclesia est hic, si quidem Christianus sit, saltem baptismali caractere; Ecclesia est eius mater, à qua deploratur eius interitus; lugetur à pijs omnibus, qui illum prosequuntur charitate, oratione, lachrymis, nec possunt iuuare vel reuocare; non desistunt tamen sequi & miserari. Est in Ecclesia Christus sua diuinitate, sunt Angeli, sunt Sancti cum Christo: aliquando etiam ille in humanitate adest, nō solum in Eucharistia, Sancti & Angeli multi sunt præsentes reipsa. Reuocat Christus cum Sactis cū qui est Inferno obnoxius, ad Naim, id est patriam cælestem; videt enim eius matrem Ecclesiam, huius miseretur, accedit, præ-

uenit, tangit loculum, id est cor, & vlcus peccati: stant portitores, reficiuntur potentia, vocat mortuum, vim spiritus inserit; hinc fit ut surgat, illum dat Ecclesiæ gubernandum. Similiter enim egit Christus dum in terris versabatur; ibat, deducebat in Naim suos: contra mundus sepeliebat mortuos suos; obuiā ibat Christus, & à morte liberabat. Porro qui in imperfectionibus assidue versatur, quid aliud quam paulatim moritur, & quasi ad sepulchrū mortalis peccati tendit, nisi orationibus Sanctorū iuuetur, & gratia Christi occurrentis, accedentis, tangentis, vocātis? Occurre nobis Domine Sancte IESV, cum tuis Sanctis & Angelis, iube sistere gradum nostros portitores, tange loculum, hoc est cruci tuę dā efficaciam in nos: & fac ut nobis vertatur loculus is in vitam, vi tuæ crucis, quo ad mortem & sepulchrum portabamur: voca nos à via mortis & da matri: surgemus læti, matri nostræ Ecclesiæ obedimus studiosè te iuuantem. Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM IIII. QVADRAGESIMÆ.

Mittuntur nuncij à sororibus de graui morbo Lazari.

IOAN. XI. ANNO XXXIII.

In lxi. imaginem adnotat iuncula.

lxi.

76.

- A. Bethania, Castellum Mariæ & Marthæ.
- B. Lazarus grauius agrotans decumbit, inferniunt ei sorores.
- C. Mittunt nuncios ad IESVM Bethabaram.

- D. Bethabara, oppidum trans Iordanem in tribu Ruben.
- E. Deueniunt ad IESVM nuncij, & tamen hæret Bethabara, donec veniat ad quadriduanum.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. XI.

ERat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Mariæ & Marthæ sororū eius. Maria autem erat quæ unxit Dominum vnguento, & extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores eius ad eum, dicentes; Domine, ecce quem amas, infirmatur. Audiens autem IESVS, dixit eis; Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem IESVS Martham,

P 2

IOAN.

& sororem eius Mariā, & Lazarum. Vt ergo ^e audiuit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus: deinde post hæc dicit discipulis suis; Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterū vadis illuc? Respondit IESVS; Nōne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non offendit, quia lucē huius mūdi videt. Si autem ambulauerit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. Hæc ait: Et post hæc dicit eis; Lazarus amicus noster dormit, sed vado ut à somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius; Domine, si dormit, saluus erit. Dixerat autem IESVS de morte eius, illi autem putauerunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo IESVS dixit eis manifestè; Lazarus ^e mortuus est: & gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non erāibi: sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos; Eamus & nos, & moriamur cum eo.

ADNOTATIO.

Tribus imaginibus fuit operæpretium huius Evangelij historiam complecti, propter eius amplitudinem, & actionum varietatem.

Hiero. in
Epist.
Paul.
Brocar.

A. Bethania, Castellum Mariæ & Marthæ sororum: nam harum dicitur Bethania, Lazarus tantum è Bethania. Erat autem Maria ea mulier, quæ unxerat pedes IESV, & capillis deteraserat, non solum quæ erat unctura: quare illa est eadem Luca, quæ fuerat peccatrix, postea verò sancta. Sita erat Bethania ad latus Oliueti montis orientale, ad radicem montis ad austrū vergens, secundo fere milliario ab Hierosolymis, quindecim videlicet stadijs.

B. Lazarus frater Mariæ & Marthæ, è morbo magis in dies debilitatus & languens decumbit, inseruiunt ei sorores, mærent ac timent, tota domus est sollicita. Consilium igitur sumunt, ut IESVM euocent celeriter: sciebant illū esse in Peræa Bethabaræ; nam cō descendens ab Hierosolymis, per Bethaniam iter habuerat.

C. Mittunt legatos suos, idoneos homines: contemplare quanta sollicitudine ac cura rem cōmendant nuncijs: crescit in singula momenta morbus, in summo est periculo, nulla spes nisi in IESV: & tamen nihil aliud, quàm significetis, quem amat, eum infirmari: non enim poterit amor quo hunc prosequitur pati, ut hic periclitetur vel ægrotet.

D. Bethabara oppidum trans Iordanem, ubi

fuerat Ioannes baptizans: eò enim secesserat IESVS, postquam se eripuerat è manibus Iudeorum, qui in festo Scenopegiæ & Enceniorum voluerant illum lapidare.

E. Ad IESVM veniunt legati à Maria & Marthæ, referunt verba concepta sororum; Domine, ecce quæ amas infirmatur. Quinque verbis orant, ut publicanus: efficax nimirum significatur esse oratio per quinque Christi vulnera. Non est ad mortem, inquit IESVS, hæc infirmitas Lazari, non est: non enim moritur Iustus, sed commutat vitam mortalem hanc & miserā cum immortalī illa & beata. Non est ad mortem diuturnam, ut aliorum, sed ad celerem resurrectionem. Non est ad eius mortem, sed ad excellentem Dei gloriam; ad meam videlicet mortem & resurrectionem. Hinc enim accepta occasione me crucifigent Iudei, unde ego gloriosè resurgā. Diligebat autem IESVS Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Etiam si amor sororum & Lazari suadebat ut illum sanaret, obedientia tamen patris, & amor crucis persuadebat ut illum mori sineret; unde rursum maiorem amorem demonstraret illum è morte suscitans. Domine, sū obsecro inter eos quos amas; verū ne permittas me in peccati mortem labi, ut soles nonnunquam quos amas. Nam propterea Lazarum virum sanctum vitæ huic reddidisti, primum ut ne nos excederemus è vita spiritus: quod si in mortem incid-

remus,

EADEM FERIA VI.

Venit IESVS Bethaniam.

Eodem cap. Anno xxxij.

77

lxij



- A. Venit IESVS à Bethabara Bethaniam.
 B. Nunciant Marthae nunciij venisse IESVM.
 C. Occurrit Martha IESV, vbi subsederat
 iuxta sepulchrum Lazari, nec procidit
 ad pedes sedula & actiosa virgo;
 fratrem vix credit ad vitam posse reuocari.

- D. Abit, vocat Mariam ad IESVM.
 E. Hæc procidit ad pedes IESV, plorat;
 collacrymantur Iudæi.
 F. Infremit IESVS, turbat se, lacrymatur;
 querit, vbi eum posuerint.
 G. Sepulchrum Lazari.

111

remus, ne desperaremus tamen vitam. Hæret Bethabar. IESVS, donec videt mortuum Lazarum. Tunc, id est post duos dies, dicit discipulis suis; Eamus in Iudeam, id est Bethaniam, quæ in Iudea, in tribu tamē Beniamin: quò die sexto peruenit quàm nunciij venerant. Voluit enim expectare primum ut moreretur, deinde ut quatuor dies haberet in monumento, quod ad miraculi spectabat celebritatem. Dicunt ei discipuli; Rabbi, nunc querebant te Iudei lapidare, & iterum vadis illuc? Trepidant: timebant enim, non solum Christo, sed sibi; quod Thomas statim explicabit. Modo, inquit, abfuit parum quin te in festo Scenopægie lapidarent atque interficerent Iudei, & tam citò illuc redis? Depelle à nobis bone IESV similes timores, ut tecum fortiter pro veritate mortem velimus oppetere. Hic considera, ut portetur anima Lazari ab Angelis in sinum Abrahæ, ut à Patribus recipiatur, quanta narret de Christo, quanta omnium sit exultatio. Respondet IESVS; Nonnè duodecim horæ &c. Habuerunt Hebræi passim horologia horarum inequalium: itaque perpetuò horarum duodecim diem artificialem, tum noctē. Huiusmodi erat horologium Achaz apud Esaiā. Hortatur Apostolos suauissimè, ut ipsum permittant diem suæ vitæ temporalis obire integrū, nondum esse ad duodecimam horam deuentum. Hortatur cum ipso in ea luce ut ipsi ambulent

confidenter, caueant verò a nocte, ubi lux eius vitæ mortalis exstinguetur, caueant ne ibi offendant. Aperi nobis semper hunc diem Domine tue lucis, ut nunquam in tenebris ambulemus, nène offendamus. Hæc autem ait; & post hæc dixit eis; Lazarus amicus noster dormit; non erat enim eius infirmitas ad mortem, ut dixit etiam aliàs; Non est mortua puella, sed dormit. Et dormiunt quidem feliciter Sancti mortui, qui corporis quiaem vitam non habent, habent animæ longè clariorem, illam corporis recuperaturi, si paululum expectent, donec numerus Sanctorum compleatur. Tunc dixit IESVS manifestè; Lazarus mortuus est: mysterio quidem mortuus nō erat, sed dormiebat: aufer mysterium, dicatur apertè, re vera separata erat anima eius à corpore; itaque mortuus erat. Loquere nobis bone IESV manifestè, neque enim aliter intelligimus: vel aperi nobis spiritus intelligentiam, ut quæ mysticè nobis loqueris intelligamus. Sed gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: gaudeo quòd ibi non fuerim: Sic enim maius argumentum habebitis ad fidem vestram confirmandam, quam si adfuissē. Dixit ergo Thomas, qui dicitur Dydimus, ad condiscipulos; Eamus & nos, & moriamur cum eo. Consequenter Thomas, iuxta ea quæ dixerant alij, trepida quadam confidentia respondet, & quasi proiecta.

EADEM FERIA VI. POST DOMINICAM IIII. QVADRAGESIMÆ.

Venit IESVS Bethaniam.

IOAN. EODEM CAP. ANNO XXXIII.

In lxij. imaginem adnotatiuncula.

lxij.

77.

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|
| A. Venit IESVS à Bethabara Bethaniam. | D. Abit, vocat Mariam ad IESVM. |
| B. Nunciant Martha nunciij venisse IESVM. | E. Procidit hæc ad pedes IESV, plorat: collachrymatur Iudei. |
| C. Occurrit Martha IESV ubi substiterat, iuxta sepulchrum Lazari, nec procidit ad pedes sedula & ætiosa virgo: fratrem vix credit ad vitam posse renocari. | F. Infremit IESVS, turbat se, lachrymatur; querit ubi eum posuerint. |
| | G. Sepulchrum Lazari. |

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

IOAN. XI.

Venit itaque IESVS, & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania iuxta Hierosolymā

quasi stadijs quindecim. Multi autem ex Iudæis venerant ad Marthā & Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut ^b audiuit quia IESVS venit, occurrit illi, Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad IESVM; ^c Domine, si fuisses hīc, frater meus nō fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quācunque poposceris à Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi IESVS; Resurget frater tuus. Dicit ei Martha; Scio quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Dixit ei IESVS; Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiā si mortuus fuerit, uiuet: & omnis qui uiuit, & credit in me, nō morietur in æternū. Credis hoc? Ait illi; Vtique Domine: ego credidi quia tu es Christus filius Dei uiui, qui in hunc mundum venisti. Et cum hoc dixisset, abiit, & ^d vocauit Mariam sororem suam silentio, dicens; Magister adest, & vocat te. Illa ut audiuit, surgit citò, & venit ad eum: nondum enim venerat IESVS in castellum, sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha. Iudæi ergo qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia citò surrexit & exiit, secuti sunt eam, dicentes; Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. Maria ergo cum ^e venisset ubi erat IESVS, videns eum cecidit ad pedes eius, & dicit ei; Domine, si fuisses hīc, non esset mortuus frater meus. IESVS ergo ut vidit eam plorantem, & Iudæos qui venerant cū ea plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum, & dixit; Vbi posuistis eum? Dicunt ei; Domine, veni, & vide. Et ^f lachrymatus est IESVS. Dixerunt ergo Iudæi; Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt; Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? IESVS ergo rursus fremens in semetipso, venit ad ^g monumentum. Erat autem spelunca, & lapis superpositus erat ei.

ADNOTATIO.

A. **V**enit IESVS à Iordane & Bethabara Bethaniam; verum præmiserat nuncios sororum, & nouerat egressuram Marthā, dein Mariam: propterea non recta voluit in oppidum ad ipsas venire, sed in agro esse, ubi non longè erat Lazari sepulchrum.

B. Veniunt domum nuncijs ad Martham quæ œconomiā administrabat, nec sedebat lugens cum sorore. Sola hæc auditis nuncijs properauit ad IESVM; expleri enim animum suum voluit primum, nec turbari ocium sororis & luctū; verita item ut intelligerent Iudæi adesse IESVM. Venerant enim Iudæi Hierosolymis ad cōsolandum Mariæ & Marthæ dolorem, velut ipsarum amici; vel multi etiam ut Christi aduer-

sarij, qui subdole illas solarentur, gauderent tamen mortem illam contigisse, & videri, non potuisse IESVM facere ne moreretur Lazarus, quod postea non tacuerunt.

C. Martha igitur occurrit Christo in via, nec procidit statim ad pedes IESV, sed prodens ingenium vitæ actiue, IESVM aggreditur; Domine si fuisses hīc, frater meus non esset mortuus. Imperfectè adhuc credebat Martha, quasi nec absens sanare agrotum potuisset IESVS, nec mortuum suscitare. Respondet IESVS, quod planè erat facturus; Resurget frater tuus: sed ætuoſa Martha non aperit cor, dolore vehementi, & fidei imperfectione occupatum. Scio, ait, quia resurget in resurrectione in nouissimo die. Pul-

E A D E M F E R I A V I .

Suscitat Lazarum IESVS.

Eodem cap. Anno xxxiiij.

78

lxijj



A. Dixerat Martha et alij IESV; Veni & vide.

B. Venit IESVS ad sepulcrum, iubet tolli lapidem.

C. Tollunt Apos toli.

B. Orat Christus sublati oculis in cælum; deinde clamat voce magna; Lazare, veni foras.

D. Prodit Lazarus ligatus, vt erat; quem

IESVS iubet solui & abire.

E. Soluunt Apos toli, abire sinunt.

F. Stupent omnes. Multi ex Iudæis credunt in IESVM.

G. Venit IESVS, & Lazarus cum suis domum, inde in Ephrem secedit.

H. Aliqui Iudæi veniunt ad Phariseos, & nunciant, quæ fecerat IESVS.



THE LIFE OF JAMES MILN BY JAMES MILN ESQ. OF GLASGOW	THE LIFE OF JAMES MILN BY JAMES MILN ESQ. OF GLASGOW
------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------

sat bonus IESVS vehemētius; Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit, & credit in me, non morietur in eternum: credis hoc? Hi fuerunt pulsus, quibus elicitur ē Martha fidei actum Christus, perfectum quidem in vniuersum, sed cui efficacia deerat particularis. Vtique Domine, ego credidi, inquit Martha, quia tu es Christus filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti. Ita frequenter fit in nobis ut non sit efficax fides nostra: nam cum ea sit principium & radix omnis iustificationis, nostra cooperatione destituitur frequenter, & aliorum actuum, vel fidei, vel aliarum virtutum, qui necessario adhibendi sunt. Quod autem dicit Christus; Ego sum resurrectio, sensus spiritus designatur eius in quo habitat Deus. Ita dixit Paulus; Et sit Deus omnia in omnibus, & IESVS factus est nobis sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio, item; Christus omnia in omnibus adimpletur, rursum; Omnia in ipso constant, omnia in omnibus Christus: alioquin Christus est omnium horum efficiens causa, meritoria, finalis: formalis esse non potest proprie; est tamen utcumque per sua dona & sensus spirituales. Similiter sentiebat Beatus Franciscus in oratione, ubi in excessu mentis eructabat cor eius; Deus meus, & omnia.

D. Martha venit ad Mariam domum, silentio illi denunciat IESVM adesse; addit, & eam vocare, vel de suo, quod ita putaret IESVM velle, vel quod ita ex illo intellexisset.

E. Maria lugens quā venisset ad IESVM, in illum aspiciens, commota ex eius praesentia acrius plorat, exclamat, projicit se ad eius pedes.

Dicit verò idem quod Martha. Perturbatur scilicet spiritus contemplatiui, ubi afflictione aliqua deijcitur de contemplationis acta. Sequuntur Mariam fuerant Iudaei, simul beneuoli, & maleuoli. Plorat Maria, plorat Martha, plorat familia, plorant Bethanienses, plorant consolatorij Iudaei; si non omnes verè, saltem omnes officij gratia; complentur omnia lachrymis.

F. Sed quid Christus? Commonetur vehementer etiam illis lachrymis & luctu, infremitt spiritu, turbat seipsum, ostendit se velle illum suscitare. Vbi, inquit, illum posuisti? Respondent flebiliter; Domine, veni, & vide. Addit lachrymas IESVS, agnoscunt Iudaei amorē quo Lazarum prosequabatur, & tamen alij obloquuntur; Non poterat, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut hic non moreretur? Rursum infremitt in semetipso. Neque verò repetitis hic fremittus, ille lachrymae ad praesentem tantummodo luctū ferebantur, sed horum fidei infirmitatem, illorum impietatem deplorabant; & futurae crucis & mortis dolorem exhorrescebant, cui suscitatio Lazari datura erat occasionem. Minatur item Diabolo ille fremittus, & peccato, quod mortis, & miseriae causa fuerit. Hoc semper fecit Christus quoad vixit. Quid enim fuit eius vita? Quid praecipue mors? Nonne fremittus ingens, & in Diabolum, mortem, mundum, peccatum, infernum comminatio? Nec comminatio solum, sed victoria.

G. Sepulchrum in agro: substiterat enim extra castellum IESVS ad iactum lapidis, unde non aberat longe sepulchrum.

EADEM FERIA VI. POST DOMINICAM IIII. QVADRAGESIMAE.

Suscitat Lazarum IESVS.

IOAN. EODEM CAP.

ANNO XXXIIII.

In lxij. imaginem adnotatiuncula.

lxij.

78.

- A. Dixerat Martha & alij IESVS; veni, & vide.
- B. Venit IESVS ad sepulchrum, iubet tolli lapidē.
- C. Tollunt Apostoli.
- B. Orat Christus sublati oculis in calum: deinde clamat voce magna; Lazare, veni foras.
- D. Prodit Lazarus ligatus ut erat, quem IESVS iubet solui & abire.

- E. Soluunt Apostoli, abire sinunt.
- F. Stupent omnes; multi ex Iudaeis credunt in IESVM.
- G. Venit IESVS & Lazarus cum suis domum: inde in Ephrem secedit.
- H. Aliqui Iudaei veniunt ad Pharisaeos, & nuntiant quae fecerat IESVS.

AIT IESVS; ^{a b} Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror eius qui mortuus fuerat; Domine, ^c iam fœtet; quatrduanus enim est. Dicit ei IESVS; Nónne dixi tibi, quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem. ^b IESVS autem eleuatis sursum oculis, dixit; Pater gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autē sciebam quia semper me audis; sed propter populum qui circumstat, dixi; vt credant quia tu me misisti. Hæc cum dixisset, voce magna clamauit; Lazare, veni foras. Et statim ^d prodijt qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus initis; & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis IESVS; ^e Soluite eum, & finite abire. ^f Multi ergo ex Iudeis qui venerant ad Mariam & Martham, & viderant quæ fecit IESVS, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis ^h abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quæ fecit IESVS.

ADNOTATIO.

A. Dixerat igitur Martha IESV, dixerant alij. Domine, veni, & vide. Ducitur ad sepulchrum, sequuntur discipuli, dein Maria cū Iudeis, familia præterea cum Castellanis Bethaniensibus.

B. Postquam ad monumentum ventum est, iubet IESVS auferri lapidem ab ostio sepulchri, intercedit Martha, metuens ne fœtor quatrduani mortui Christum offenderet; Domine, inquit, iam fœtet; quatrduanus enim est: nondum enim credebat suscitandum. Martham castigat verbis IESVS, quibus tandem cor illius illuminatur.

August. **C.** Auferunt ab ostio speluncæ lapidem Apostoli.

B. Stat IESVS iuxta sepulchri patens ostium, tollit oculos sursum in cælum ad Patrem, hæc fuit oratio; gratias præterea agit, non quasi tū primū ea de re exaudiretur. Pater, inquit, gratias ago tibi, quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis; sed propter populum qui circumstat dixi, vt credant quia tu me misisti. Vt in primo actū meriti omnia meritis est Christus, quod ad sufficientiam attinet & efficaciam, ita primus orationis eius actus pro omnibus est à Deo exauditus. Alio nomine semper Christus à patre auditus est, quia semper fuit verbum apud patrem. Sed vt credant quia tu me misisti. Hoc vt crederent laborabat Christus, unde ipsum Deum esse simul crederent; quod

& his, & alijs verbis profitebatur, & diuinis testimonijs, id est miraculis confirmabat. Efficax verò est, vt nostrum meritum in Christo, ita nostra oratio: etenim communicauit nobis Christus non vim meriti sui solum, sed orationis etiam, & omnium actionum. Ad hæc clamat voce magna IESVS; Lazare veni foras. Sed cur clamat? cur magna voce clamat? neutrum fuit necessum; ac ne vox quidem: sed clamat tamen, vt significet longè abesse in Limbo animam Lazari, unde illā euocabat voce magna, quasi ex imperio. Cōgruenter item vox magna dicitur, quæ est verbi infiniti. Adde clamorem & esse, & dici magnum, vt eorum qui in peccato iacent mortui surditatem arguat, & surgendi difficultatem. Audit Lazarus, audiunt omnes Patres vocem Christi in sinu Abrahæ, agnoscūt filij Dei potentiam, exultat omnium spes; non tardabit, ecce veniet, ecce liberabit nos. Gloria & laus Deo & Christo eius, resonat Limbus. Anima verò Lazari in icū oculi Angelorum ministerio redit ex Limbo, putredo abigitur è corpore, vnit animam illi Christus.

D. Prodit ligatis manibus & pedibus, capite & facie Lazarus: cumulus hic est diuinorū miraculorum. Verum cur nō etiam aliud addit miraculum, vt è clauso monumento Lazarum euocet, quod miraculum tā facile: potuit quā alia? Voluit nimirum Christus hoc dare mysticæ significationi, & doctrinæ de contritione, vt modo dicitur.

dicetur. Clama bone & sancte IESV in corde meo, clama voce magna; longius enim absum ego quam Lazarus fuit: singulari etiam tuo imperio opus est, ut susciter à peccatis meis. Sed quid dico? Scio te continenter clamare, sepe etiam voce magna, vim quandam cordi meo inferre; sed ego sum nocentior qui non audiam. Expugna Domine meam socordiam atque surditatem; etenim tu scis quo pacto id facile possis. Volo ego; & depono ut ita facias ut potes; oro ut velis.

E. Dissolunt institas Apostoli, id est fasciolas, quibus ad manus & pedes, ad collum etiam colligatus erat Lazarus, sindone obvolutus & sudario. Representatur autem poenitentiae Sacramentum hac Lazari suscitatione: nam qui peccato mortali est obnoxius, is & vitam animae amisit, & animam sub duritia cordis sui habet conclusam atque sepultam. Adueniente vero Dei virtute, & gratia excitante, remouetur haec durities praedicatione Ecclesiae & ministerio: nam & amotione lapidis, & solutionem institarum dat discipulis Augustinus. Ita remouetur lapis à sepulchro: quo aperto, exhalat peccator sordes animae & putredinem: haec est peccatorum confessio. Adhibetur vero post contritionem & confessionem Sacramentalis absolutio, è verbo Dei profecta, quae vim habet diuinam. Ibi clamor est Christi, & virtus infinita, quae facit ut vitam morte peccati amissam recipiat anima; sed eam quidem impeditam, & quasi ligatam, nisi poenae vinculis absoluitur: quae etiam si Sacramento quidem deletur cum culpa, nota: mentis tota semper ut in baptismo deletur: quare

satisfactio accipienda est, tertia Sacramenti pars, quae & residuum poenae temporalis depellat, & habitus prauos imminuat, tum agilitatem adferat ad pius actiones exercendas. Clamat vero solus Christus, ut significetur Christum esse in Sacramento iustificationis, & finalem, & efficientem causam, & meritoriam; ministerium autem huius clamoris & virtutis dedisse discipulis postea, ubi in eos insufflans, & quasi vim magnae & diuinae vocis communicans, dixit; Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt; & virtutem diuinam posuit in Sacramento. Quo ministerio videntes, qui hanc accipiunt in Ecclesia facultatem, magnitudine illius vocis virtutis, & diuina virtute, ubi absoluunt peccatores.

F. Stupent omnes, multi ex Iudeis credunt in Christum, alij accenduntur inuidia & malignitate; properant ad Phariseos, ut deferant quae fecerat IESVS: esse miraculum summum & patentiissimum, non posse amplius dissimulari; viderent ne quid detrimenti respublica pateretur. Illud addere potes, procidisse ad pedes IESV Lazarum, gratias egisse; idem fecisse sorores, omnia fuisse plena gaudio & animorum exultatione, auctam in omnibus fidem.

G. Veniunt omnes domum; unde accepto cibo statim secessit Ephrem in desertum IESVS; sciebat enim esse in concilio Pontificum & Phariseorum decernendum, ut ipsum interficerent.

H. Redeunt Iudei Hierosolymam, & narrant aliqui ex Phariseis quae fecerat IESVS.

MEDITATIO.

VAE nobis. Itane est Domine IESV? etiamne amicos tuos, & quidem praedestinos ad vitam aeternam, aliquando permittis in peccatum mortale labi? Id enim intelligo significare mortem Lazari amici tui. Doce me benigne Domine hoc mysterium. Nonne animaduertis initio me hoc in Adam permisisse? Permissi praeterea in aliis mea infinitae prouidentiae altitudine. At vero Domine, iustus nulla prorsus ratione, nec ad tempus pati potest, ut tuus sit inimicus. Scio; sed ipsius tamen culpa cadit, mea misericordia refurgit. Et quidem augeo in hoc miserationem meam: nam & cautiore fiunt huiusmodi, & magis humiles; & maiorem metum diuinæ iustitiae concipiunt, & excitantur magis

ad meae bonitatis amorem & laudem. Verum qui stat, videat ne cadat: ignorat enim an sit erigendus: sed volui tamen nulli eripi spem remissionis, & Ecclesiam hoc miraculo docere Sacramentum poenitentiae. Ut autem peccata dimittam, ut or etiam orationibus Sanctorum, ut hic Mariae & Marthae in fratris suscitatione: praeuenio enim mea gratia & auxilio illos qui in morte peccati sepulti iacent; eorum corda emollio, & impedimenta remoueo: ut sic & ad poenitentiam salutare possint euadere, & vitam animae amissam recipere. Huius vero gratiae & clementiae feci ministros in mea Ecclesia, per quos, & Sacramentum poenitentiae deleo peccata, si quis post baptismum gratiam amiserit. Magna mysteria

ria complectitur hæc Lazari suscitatio, matuum Christe IESV benedictum in facu-
gnam dat spem peccatoribus: sit nomen la. Amen.

SABBATHO POST DOMINICAM

IIII. QVADRAGESIMÆ.

Docet IESVS in templo.

IOAN. VIII.

ANNO XXXII.

In Lxiiij. imaginem adnotatiuncula.

Lxiiij.

54.

A. Liberata Adultera iterum docet IESVS.

D. Indignè id accipiunt multi, & cum eo altercantur.

B. Gazophylacium; ibi enim tunc docebat.

C. Respondet illis IESVS, docet, & arguit eos.

C. Dicit se mundi esse lucem.

E. Pater æternus, à quo se missum testatur IESVS.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VIII.

Iterum^a ergo locutus est eis IESVS, dicens, Ego sum^c lux mun-
di: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen
vitæ. Dixerunt ergo ei Pharisei: Tu de te ipso testimonium perhi-
bes; testimonium tuum non est verum. Respondit IESVS, & dixit
eis; Et si ego testimonium perhibeo de me ipso, verū est testimo-
nium meum; quia scio vnde veni, & quò vado: vos autem nescitis
vnde venio, aut quò vado. Vos secundum carnem iudicatis, ego nō
iudico quemquam. Et si iudico ego, iudicium meum verum est;
quia solus non sum, sed ego, & qui misit me Pater. Et in lege vestra
scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est. Ego
sum qui testimonium perhibeo de me ipso, & testimonium per-
hibet de me qui misit me Pater. Dicebant ergo ei; Vbi est pater
tuus? Respondit IESVS; Neque me scitis, neque Patrem meum: si
me sciretis, forsitan & Patrem meum sciretis. Hæc verba loquutus
est IESVS in^b gazophylacio, docens in templo: & nemo apprehē-
dit eum, quia necdum venerat hora eius.

ADNOTATIO.

A. Christus, & mulier liberata ab accusatio-
ne Scribarū & Phariseorum; & hi per-
terrefacti diffugientes: nam cum doceret popu-
lum IESVS sedens, interpellauerant concionē
Pharisei malitiosa illa adulteræ accusatione. Il-
lis igitur reiectis, ac dimissa muliere, redit ad
docendum IESVS.

Bedain cap. 12. Ma. A- B. Gazophylacium, id est locus in atrio Tem-
pli ad dexteram altaris holocaustorum, ubi erāt

arca, in quibus reponebatur sacer Templi the-
saurus. Hic docebat Christus; unde alias aspe-
xerat coniicientes dena in gazophylacium.

C. Christus exponens turbis se lucē esse mūdi.
Sanè lux erat vera IESVS; & est tē pōs sōnōmū,
que illuminat omne hominem venientē in hunc
mundum. Aperiamus oculos per fidem, & sa-
cræ vitæ Christi meditationem, ut lux hæc di-
uina, placida, suavis, viuax Christus IESVS
mentem

SABBATHO POST DOMIN. IIII. QVADRAG.

Docet IESVS in templo.

Ioan. viij. Anno xxxij.

54

lxiiij



Ben. Pass. Rom. scu.
Ant. Wiers. sculp.

A. Liberata Adultera, iterum docet
IESVS.

B. Gazophylacium; ibi enim tunc
docebat.

C. Dicit se mundi esse lucem.

D. Indigne id accipiunt multi, &

cum eo altercantur.

C. Respondet illis IESVS docet,
& arguit.

E. Pater æternus à quo se missus
testatur IESVS.

THE HISTORY OF THE

40
1777

OF THE



<p>THE HISTORY OF THE</p>	<p>OF THE</p>
---------------------------	---------------

mentem nostram illustret & corda sequamur Christum, illum imitemur; sc & mentis tenebras dissellemus, & vinum Dei lumen corde concipiemus. At Phariseorum malitiosi & perversi oculi tantam lucem ferre non possunt, captiosi sunt opponunt embima; Tu de te testimonium perhibes, quare verum non est testimonium tuum. Placidissime respondet Christus: Nolite ita dicere Pharisei; nam etiam si ego de me testimonium affero, tamen est verum meum testimonium. Itaque hoc primum respondeo, recte vos non colligere; quo responso deberet vobis abunde satisfactum esse, nec aliud quicquam esset addendum, quum meam authoritatem & fidem tot signis & miraculis apud vos toties confirmaverim. Hæc scitis vos Pharisei; verum propius accedo, & ago vobiscum apertius. Hæc est mea confidentia, ubi testimonium de me dico: scio enim me à Patre Deo & genitum esse & misum, & rursum tendere ad Patrem; qui tamen in me semper est, & ego semper in eo. Hæc spiritus percipiuntur; vos iudicatis secundum carnem, nec ulterius proceditis: propterea nescitis nec unde veni, nec quò vadam. Credite o Pharisei, ne timeati: hoc tempore, nec vos ego, nec quengquam alium iudico; tantum salutem mundo annuncio & affero. Et tamen si vellem indicare, verè id facerem, quia non solus indicarem; sed Pater, qui

in me est, mecum iudicaret: duo enim sumus persone, una divinitas. Si duorum hominum testimonium ex lege verum est, cur non potius duorum personarum divinitatis, Patris, & coeterni Filij? Hæc erant in verbis Christi, ut nunc: non intelligebant tamen Pharisei; neque ferocunt, ut alias; sed sedate interrogant: Ubi igitur est Pater tuus? Similiter fere dixit Philippus; Ostende nobis Patrem.

C. Respondet IESVS, illos trahere volens quò volebant sequi: Non intelligitis ubi Pater meus sit, quia nec me cognoscitis, nec Patrem meum. Agnoscite me, credite verbis meis, ita fiet ut Patrem cognoscatis, nec ubi sit queratur: nam in me est, nusquam alibi magis. Quod verò Latine exponitur, forsitan, non est dubitatis, sed dubitantes irridentis, & increpantis; ut dominus solet comminari servo; Forsitan dominus tuus ero. Hæc loquutus est in gazophylacio, nec admodum in illum sunt commoti Pharisei, neque comprehendere conati sunt, quod tamen facere cogitabant; neque enim hora advenerat qua id erat permissurus Pater in Filio, Christus in se.

E. Appingitur Pater aternus, à quo se & misum esse, & testimonium habere testatur IESVS.

MEDITATIO.

Q Vis ex omnibus non confundatur, ubi tuas tenebras funditis contemplatur, præsertim qui audeat confiteri se in Christo vivere, & Christum sequi? At ubi lux Christi, qui lux est mundi, in quo tenebræ nullæ sunt? Ubi Christi lumen? At solabitur se quis, si nihil sibi conscius sit, & piè se credat esse in gratia Dei, & in luce versari. At verò hic mihi respondeat: quid est quòd oculos habens non videat lucem vivificam, quæ præstò omnibus esse solet piè & religiosè Christum colentibus? Quid est quòd sæpe tam frigidè oremus? tam negligenter in spiritualibus exercitijs versemur? Itaque nihil nobis lucet in corde, tenebrose sunt & obscuræ nostræ meditatio-

nes. Scis tu benigne IESV harum miseriarum causas, illas obsecro te eximas; ut splendeat ampla illa lux tua, suavis, amana, divina in corde & potentijs nostris. Da vim, ut & te perfectius sequamur in dies, & ad omnem perfectionem nos cum tua gratia extendamus: unde fiat, ut lux illa non tantum nos confoletur, latifiet, & ornet; sed vitam item nobis conciliet, & divinas motiones & vires ad te laudandum, ad præcepta tua & consilia divina adimplenda, ad finem vocationis nostræ servidè prosequendum, & cum magno proventu assequendum, ad gloriā nominis tui sempiternam. Amen.

DOMI-

DOMINICA PASSIONIS.

Acerrima confutatio Iudæorum, & eorum contra
IESVM conatus.

IOAN. VIII.

ANNO XXXII.

In lxx. imaginem adnotatiuncula.

lxx.

56.

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| A. Idem locus gazophylacij. | C. Ipsi verò magis efferantur. |
| B. Dicit IESVS turbis & Principibus Sacerdotum; Quis ex vobis arguet me de peccato? &c. | D. Apostoli mirantur, & obstupescunt. |
| C. Dæmones obsident turbam & Principes, ut eorū furor in contumelia iactanda notetur; Samaritanus es, Dæmonium habes. | E. Abraham contemplatur in spiritu mysteria Christi. |
| B. Respondet IESVS suavisimè. | C. Prodent tandem malitiam suam Iudæi; arripiunt lapides ut eum lapident. |
| | F. IESVS, qui absconderat se & exierat è templo. |

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VIII.

DIcebat ^{a b} IESVS turbis Iudæorum, & Principibus Sacerdotū;
Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico, quare
non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba Dei audit: propterea vos
non auditis, quia ex Deo non estis. ^c Responderunt ergo Iudæi, &
dixerunt ei; Nōne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, &
Dæmonium habes? ^b Respondit IESVS; Ego Dæmonium nō ha-
beo, sed honorifico patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego
autem non quæro gloriam meam; est qui quærat, & iudicet. Amē
amen dico vobis, si quis sermonem meum servauerit, mortem non
videbit in æternum. Dixerunt ^c ergo ei Iudæi; Nunc cognouimus
quia Dæmonium habes. Abraham mortuus est, & Prophetæ; & tu
dicis, si quis sermonem meum servauerit, non gustabit mortem in
æternum. Nunquid tu maior es patre nostro Abraham, qui mor-
tuus est? Et Prophetæ mortui sunt. Quem te ipsum facis? Respōdit
IESVS; Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est. Est pater
meus qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus noster est; &
non cognouistis eum: ego autem novi eum. Et si dixero quia non
scio eum, ero similis vobis, mendax: sed scio eum, & sermonē eius
servo. Abraham pater vester exultavit ut videret diem meū: & ^c vi-
dit, & gauisus est. Dixerunt ergo Iudæi ad eum; Quinquaginta an-
nos nondum habes, & Abraham vidisti? Dixit eis IESVS; Amen
amen dico vobis antequam Abraham fieret ego sum. ^c Tulerunt
ergo lapides, ut iacerent in eum. IESVS autem ^f abscondit se, &
exiuit de templo.

ADNO-

DOMINICA PASSIONIS.

Acerrima confutatio Iudæorum, & eorum contra IESVM conatus. 56

Ioan. viij.

Anno xxxij.

lxv



A. Idem locus Gazophylaci.

B. Dicit IESVS turbis, & Principibus Sacerdotum; Quis ex vobis arguet me de peccato? &c.

C. Damones obsident turbam, et Principes; ut eorum furor in contumelia iactanda notetur. Samaritanus es. Daemonium habes.

B. Respondet IESVS suauissime.

C. Ipsi verò magis efferuntur.

D. Apostoli mirantur & obstupescunt.

E. Abraham contemplatur in spiritu myste-
ria Christi.

C. Prodiunt tandem malitiam suam Iudæi,
arripiunt lapides, ut eum lapident.

F. IESVS qui absconderat se, & exierat
e templo.

THE HISTORY OF THE
 REFORMATION OF THE CHURCH
 IN SWITZERLAND



<p>A. Ikon des Ozeaniden B. Die 11 St. in der Kirche C. Die 11 St. in der Kirche D. Die 11 St. in der Kirche E. Die 11 St. in der Kirche F. Die 11 St. in der Kirche G. Die 11 St. in der Kirche H. Die 11 St. in der Kirche I. Die 11 St. in der Kirche J. Die 11 St. in der Kirche K. Die 11 St. in der Kirche L. Die 11 St. in der Kirche M. Die 11 St. in der Kirche N. Die 11 St. in der Kirche O. Die 11 St. in der Kirche P. Die 11 St. in der Kirche Q. Die 11 St. in der Kirche R. Die 11 St. in der Kirche S. Die 11 St. in der Kirche T. Die 11 St. in der Kirche U. Die 11 St. in der Kirche V. Die 11 St. in der Kirche W. Die 11 St. in der Kirche X. Die 11 St. in der Kirche Y. Die 11 St. in der Kirche Z. Die 11 St. in der Kirche</p>	<p>A. Ikon des Ozeaniden B. Die 11 St. in der Kirche C. Die 11 St. in der Kirche D. Die 11 St. in der Kirche E. Die 11 St. in der Kirche F. Die 11 St. in der Kirche G. Die 11 St. in der Kirche H. Die 11 St. in der Kirche I. Die 11 St. in der Kirche J. Die 11 St. in der Kirche K. Die 11 St. in der Kirche L. Die 11 St. in der Kirche M. Die 11 St. in der Kirche N. Die 11 St. in der Kirche O. Die 11 St. in der Kirche P. Die 11 St. in der Kirche Q. Die 11 St. in der Kirche R. Die 11 St. in der Kirche S. Die 11 St. in der Kirche T. Die 11 St. in der Kirche U. Die 11 St. in der Kirche V. Die 11 St. in der Kirche W. Die 11 St. in der Kirche X. Die 11 St. in der Kirche Y. Die 11 St. in der Kirche Z. Die 11 St. in der Kirche</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

A. Idem locus gazophylacij.

B. IESVS, & Iudeorum primates, quos rursum vehementer arguit ac cōfutat Christus. Iā enim primū accusatores adulteræ repulerat, dein exprobrauerat alijs quōd secundum carnē iudicarent, quod ipsum nescirent, vel eius patrem: addiderat; Vos in peccato vestro moriemini, queritis me interficere, & os ex patre Diabolo estis, & desideria illius perficere contenditis. Itaque erat concitatum eorum odium; cōtra verò gloriam erat consequutus eximiam IESVS ex adulteræ liberatione; dixerat; Ego sum lux mundi, ego sum principium, qui loquor vobis; multi ex ijs qui audiebant Iudeis in eum crediderant, horum fidem confirmauerat verbis amplissimis: at verò Christi verba alij peruersè in suam contumeliam interpretantes; Semen, inquit, sumus Abrahae, nemini vnquam seruiuimus. Hinc IESVS sumpta occasione, partim benignè eos docet, partim seueris verbis castigat; tandem incredibili æquitate, atque animi summissione se exhibet ab illis iudicandum. Quis ex vobis, inquit, me arguet de peccato? prodeat, accuset: addit suauitatem obsecrationis; Si veritatem vobis loquor, cur non creditis? O boni, agite, credite: eni vobis quemadmodum credere possitis; aperite Deo corda vestra ut ille vos doceat, ut ex illo, & per illum cperemini; quod in vobis meo merito faciet Pater: ita fiet, ut verba mea audiat. Subdit verò eorum cognoscens insipientiam & maliciam; Sed vos propterea non auditis, quia non ex Deo, sed ex Diabolo estis: Sic vos monet, hunc sequimini, huic obeditis. Quid hinc acrius, quid illinc dulcius dici potuit?

C. Et tamen vincit malitia; Samaritanus es, non fallimur nostra opinione, & demonium habes. Sed cur hac tandem Iudæi? An quia benignissime vos admonet & rogat IESVS, & paterne vos ad hortatur? At enim traducit cogitationes nostras, & insipientiam flagellat: propterea Samaritanus est: propterea Demonium habet.

B. Quid Christus ad tam atrocēs cōtumelias? Humanissime, se non negat Samaritanum, negat Diabolum habere. Nam re vera Samaritanus, id est custos, & seruator mortaliū Christe IESV, & eras tu, & es semper; & te Samarita comparasti in parabola Pergit verò IESVS diuine humilitatis suæ sensum exprimere: Vermis ego sum & abiectio hominum; nihil aliud in actio-

nibus meis quā honorifico patrem meum, cur vos inhonoratis me? Hoc facite, & me cohonestatis: non enim quero ego gloriam meam, sed patris mei: eadem enim gloria patris & mea est, ut eadem diuinitas: ab ipso tamen patre vobis caute, quem confitemini Deum vestrum. Ego quamuis vobis sum nunc ago benignè atque humiliter, agam tamen aliquando seuerè, ubi gladium meum vibrauero, & thronum meum preparamo ad iudicium. Pater est qui iudicat: *Psalm. 7.* Deus enim semper iudicat, & condemnat qui in eum peccant nec respiciunt: homo Deus, ubi tempus acceperit. Rursum IESVS iños suauiter ad sanitatem vocat, & docet. Audite Iudæi, credite verbis meis, illa seruate: nam verissime ita est; Qui meum sermonem receperit per fidem, & opere expleuerit, is vitam consequetur æternam. Agnoscite excellentem dignitatem, quā vobis gratificatur Deus, ut sitis ad vitam sempiternam diuinitatis cooperatores. Contemplare hoc loco Christi IESV spiritum humilitatis, zeli, veritatis, commiserationis, iustitiæ, suauem virtutum melodiam, & simul acrem.

C. Obfirmant tamen suam obstinationem & cecitatem Iudæi. Vel ex his verbis tuis negari non potest te à Demonio agi. Mortuus est Abraham, & Propheta; qui dubium non est quin Dei sermonem seruauerint, & tu dicere audes; Si quis sermonem meum seruauerit non gustabit mortem in æternum? Consequens erat ut dicerent; num tu Deo æqualis es, qui & immortalis est, & donat homines immortalitate? Hec horrent dicere, ne illi honorem aliqui habere videantur. Defleunt ad Abraham, omnia ad carnalem intelligentiam referentes, quæ est perpetua Iudeorū cecitas. Tu igitur nō morieris? ergo maior es Abraham, qui mortuus est; maior eris reliquis Prophetis: quæ facis te ipsum? Nō facio me Deū, respondet IESVS, sed Pater me generat semper. Pater, & ego, & spiritus fecimus me hominē; ego facio me peccatū, id est iniquitatis, hostiam videlicet me offero pro peccato mortaliū. Sed audite quam vobis offero satisfactionem Iudæi. Proficor enim planè gloriam meam nihil esse si me ipsum glorificem: nā gloria mea non mea, sed Patris est. Ille me, & æterna sua gloria donauit, & Diuinitate antequam mundus fieret. Hic est quem vos Deum vestrum dicitis, quare & Deus vester ego sum: verum Patrem vos non nouistis, cui non vultis esse eiusdem gloriæ filium: ego verò noui eum, illa sapientia quæ

una communis mihi cum illo est; simul sapientia ego sum à patre in aeternitate genita. Viget porro: neque possum id ego dissimulare; nam si dixerò me patrem non nosse, similiter atque vos estis, ero & ipse mendax. Vtitur eadem efficacia verbi, ut simul illos hortetur benigne, & quam videbat in cordibus eorum perversitatem percutit, si quo modo à malitia sua discedant. Addit; sed scio cum, sum eius sapientia, seruo eius sermonem, id est sum homo simul Patri obediens usque ad mortem. De Abraham autem, què appellatis, audite vehementer desideravit ille videre mysteria mei aduentus in mundum, & humane dispensationis; vidit in spiritu per fidem, vidit per divinam revelationem, credidit, gavisus est, Deo gloriam dedit immortalis & mihi. Hoc intelligere potestis Iudai in lege vestra. Cur igitur Abraham fidem non sequimini & exemplum, qui in eo tantopere gloriamini? Iudeos Christus ad spiritum identidem revocat, huiusmodi magis externis cogitationibus sese implicant: Quinquaginta, inquirunt, annos nendum habes, & Abraham vidisti? Nò hoc dico Iudae cace, sed illud cetero, ut in praesentia mea illud in spiritu credas, eo gaudens, quo gavisus est Abraham absens; & confitearis Deum me esse & hominè, & mortalium Salvatorem: quod si vos faceretis, non solum Abraham me vidisse inteligeretis, sed me illum in mea aeternitate. Nà ego, id est mea hypostasis ac diuinitas, antequam nasceretur Abraham, ab aeterno est: qua phrasi consubstantialitatem se patri manifestat, cum ad nomen quatuoraginta annorum alludat planissime, quod nunquam nisi Deo uni vel tribuitur, vel tribui potest. Intelligunt Iudai nunc quòd se Deum plane proficetur IESVS, quod paulò ante non in-

tellegerant, ubi dixit se principium esse. Vertuntur in furorem, ferociter ad lapides prouocant, ut innocentem, & indemnatum tanquam blasphemum necent crudeliter. Non vos mouet Iudai zelus Dei, sed vestra cecitas, vestra malitia atque inuidia: nam si IESVS profitetur se Deum, miraculis & scripturis idem demonstrat, quibus non potestis contradicere. Quae est hæc ita atrox, & tam obstinata animi vestri hypocrisis, ut coram plebe pretendatis Dei zelum vestra cecitati, malitiae, inuidiae? IESVS verò, qui illos poterat uno verbo vel nutu in Infernum precipitare, hominem simul se esse ostendit, abscondit se in multitudinem, & eripit de manibus impiorum.

C. Damones quidem, qui incitabant Iudeos ad blasphemiam, sentiunt magis, & ad crudelem lapidationem illos propellunt; lapides conclamant omnes Iudai, insigant seui Damones.

D. Apostoli qui Christo astabant mirantur, obstupescunt, timent.

E. Quatuor insignia Christi mysteria, incarnationis, crucis, resurrectionis, & diuinitatis designantur: non quòd alia non viderit Abraham, sed quòd hæc sint præcipua quæ vidit: incarnationem quidem, quum audiuit à Deo; In semine tuo benedicentur omnes gentes; mortem & resurrectionem, ubi filium voluit immolare, non immolauit; diuinitatis mysterium intellexit, ubi tres Angelos hospitio & prandio excepit. Hæc quidem, & alia Christi mysteria vidit frequenter in oratione Abraham.

F. Christus, qui euaserat è manibus sacrilegi Iudeorum, quo tempore sunt dissipati etiam Apostoli, sibi male timentes, quum viderent rabie Iudeorum, & Christum se colligentem.

MEDITATIO.

Rom. 8.
2. Cor. 5.

Psal. 22.
Jan. 1.
Esai. 53.

Certe nullus te sancte IESV potest de peccato arguere; qui bonitas es infinita & sanctitas; & tamen misit te Deus in similitudinem carnis peccati, & hostiam pro peccato, non vnius tantum, sed omnium hominū. Itaque te fecit pater tuus peccatum, simul tu te, & Spiritus sanctus. Tu confiteris nostra peccata tua esse, tu tollis peccata mundi: in te posuit Dominus peccata omnium. O immensam misericordiam Dei nostri! De peccato: igitur nullus te potest arguere, sed laudare, atque glorificare debet. At enim contra quis, atque adeò quid nos non arguet de peccato: nullus non potest, nihil non potest nos

è nobis de peccato arguere, & de peccato condemnare. Ad te bone IESV confuginus, ut ne tu nos arguas de peccato, quod te scimus libenter facturum: propterea enim te peccatū fecisti, ut nostra omnium peccata tolleres. Verum hoc tua iustitia & sapientia non agit, nisi nos nostra peccata arguamus. Hoc si faciemus, tu non argues nos; & quidem quòd perfectius fecerimus, minus argues. Da nobis veram & perfectam peccatorum cognitionem, unde veram contritionem concipiamus. Et tamen quid illud est magne IESV? Qui ex Deo est, verba Dei audit; propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis? Nos audimus quidem

FERIA II. POST DOMIN. PASSIONIS.

Mittunt Iudæi ministros, vt IESVM comprehendant.

Ioan. vij. Anno xxxij.

52

lxvi



Bern. Pass. Rom. inuent.

Ant. Wierx. sculp.

A. Hierosolyma ramis ornata, in festo Tabernaculorum.

B. Turba, quæ crediderat, Christum proficitur.

C. Templum, vnde armati mittuntur à Principibus, & Phariseis ad comprehendendum IESVM.

D. IESVS cum discipulis benignissime excipit satellites, & eorum corda diuinitus emollit, vt dicerent redeuntes; Numquam sic loquutus est homo.

E. In nouissimo die festiuitatis, clamabat IESVS; Si quis sitit, veniat, &c.

THE HISTORY OF THE REIGN OF
 CHARLES THE FIRST
 BY
 JOHN BURNET
 A M. D. C. LXX.



<p>THE HISTORY OF THE REIGN OF CHARLES THE FIRST BY JOHN BURNET A M. D. C. LXX.</p>	<p>THE HISTORY OF THE REIGN OF CHARLES THE FIRST BY JOHN BURNET A M. D. C. LXX.</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

quidem Euangelium tuum, id est verba tua; sumus ex Deo? Hæc profitemur, & tamen intelligimus tantum, & credimus. Aliud igitur à nobis exigit, aliud in illis verbis est, esse à Deo, & audire verba Dei, quæ nos hortaris ut habeamus. Sed quid illud est esse ex Deo? Esse diuinum, quod dat gratia tua & dona, horum etiam plerumque spirituales significaciones & sensus. Ex his fit ut vigeat homo interior & spiritualis, & ut Dei verba & inspirationes audiamus: finè his enim non audimus

interius verba Dei, nec illum sensum auditus habemus: habemus alium auditum, qui spiritualis non est. Confundor Domine cū hæc dico & audio: aufer à me hanc confusionem, & in me esse illud spiritus inferre, illos sensus spiritus; ut non solum audiam verba tua, sed eorum suauissimum odorem olfaciam, saporem excellentem gustem, illis oblectem spiritum meum, ex illis fiant meæ actiones omnes spirituales, & fructuosæ in te. Amen.

FERIA SECUNDA POST DOMINICAM PASSIONIS.

Mittunt Iudæi ministros ut IESUM comprehendant.

IOAN. VII. ANNO XXXII.

In Lxvi. imaginem adnotatiuncula.

Lxvi.

A. Hierosolyma ramis ornata, in festo tabernaculorum.

B. Turba, quæ crediderat, Christum proficitur.

C. Templum, unde armati mittuntur à Principibus & Phariseis, ad comprehendendum IESUM.

D. IESUS cum discipulis benignissime excipit satellites, & eorum corda diuinitus emollit, ut dicerent redeuntes, Nunquā sic loquutus est homo.

E. In nouissimo die festiuitatis clamabat IESUS, Si quis sitit, veniat. &c.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. VII.

IN illo^a tempore. De^b turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant; Christus cum venerit, nunquid plura signa faciet, quàm quæ hic facit? Audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo hæc, & c^c miserunt Principes & Pharisei ministros, ut apprehenderent IESUM. Dixit ergo eis^d IESUS; Adhuc modicum tempus vobiscum sum, & vado ad eum qui me misit. Quæretis me, & non inuenietis; & ubi ego sum vos non potestis venire. Dixerunt ergo Iudæi ad semetiplos; Quò hic iturus est, quia nō inueniemus eum? Nūquid in dispersione gentiū iturus est, & docturus gentes? Quis est hic sermo quem dixit; Quæretis me, & non inuenietis; & ubi ego sum, vos non potestis venire? In^e nouissimo autem die magno festiuitatis stabat IESUS, & clamabat, dicens; Si quis sitit, veniat ad me, & bibat. Qui credit in me, sicut dicit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de spiritu, quem accepturi erant credentes in eum.

Q₂ ADNO-

A. Hierosolyma ramis & tabernaculis ornata; erat enim festum Tabernaculorum, & agebant de more in tabernaculis Iudæi.

B. Turba, quæ in Christum crediderat, fidem suam proficitur; non posse Christum plura designare miracula quàm IESVM; hunc certissimè esse Christum.

C. Templum, unde Principes & Pharisei armatos mittunt, ut IESVM comprehendant & vincitum ducant: exagitabat enim eos saeva animi malignitas atque invidia; nec pati poterant multitudinem Christi doctrina adductam profiteri ac predicare, nihil esse amplius reliquum dubitationis, non posse expectari à Christo plura signa vel miracula, quàm IESVS patreret: planissimè IESVM esse Meschiam quem expectarent.

D. IESVS cum discipulis benignissimè

excipiens satellites, & verbo suo illorum corda, & ferocitatem emolliens: itaque ex lupis agnos, & ex infestis predonibus facit pios Christi predicatores. Simul vide asiantes illos admiratione primùm teneri, deinde non solum nihil audere in IESVM, sed illis verbis intrinsecus adco commoueri, ut ad principes redeuntes re infecta, IESVM laudibus sint prosequuti; Nunquam sic loquutus est homo, sicut hic loquitur.

E. Christus nouissimo die magno festiuitatis clamat ad turbas; Si quis sitit, veniat ad me, & bibat: aperit videlicet fontem aquarum viuentium se, & ad bibendum inuitat omnes mortales. Intendit verò in cælum digitum, ut quam aquam dabat, quem fontem aquæ viuæ aperiebat, eam in vitam æternam salire intelligerent.

MEDITATIO.

Oratio præparatoria præponatur.

Templū: tēpus, mensis Septēber, triginta duo anni à natiuitate Christi. scopus, ut hac actione & doctrina Christi, eius virtutē intelligā, qua cōuertat ad ipsum, & eius gratiæ suauitate recreet, & efficax fīa diuinitūs. Igitur Christo docēte miserūt Principes Sacerdotū & Pharisei, ut cū, quasi pestilentē hominē & nefariū vincitū ad se adducerent; ut videlicet de illo poena sumeretur. Cōsidera indignitatē rei, atque ignominia infinitā, vbi eum circumfistunt armati satellites, homines scelerati & impij: Christi verò mansuetudinē diuinam, qui placidissimè illos excipit, & simul virtutem verbi diuini exerit in illos, & spiritus dulcedinem & efficaciam; ut dicerēt intra se; Nunquam sic loquutus est homo: quali Dei potentiam in eo agnoscerent, & ex apparitoribus fierent discipuli. Mansuetudine fratres vitamur erga illos qui nos persequuntur, eosque beneficijs prosequamur, ex vi huius exempli & doctrinæ Christi; ita & nos liberabimur à periculo, & nostros aduersarios beneficio afficiemus, & nobis conciliabimus. Dixit eis IESVS, Deus homo, salus mortalium æterna; Adhuc modicum &c. Beneficium illis summum respondet & offert, pro nefario maleficio. Adhuc modicum, inquit, tempus remanet, quo vestram, & om-

nium salutem sum repræsentaturus doctrinā & miraculis, tum morte mea. Nec hoc tantū præstabo, sed illud præterea; Ascendam ad patrem meum, unde Ecclesiam, & orbem gubernabo, & pro mortalibus Patri assidue aduocatus atque intercessor. Et vbi sum ego, vos non potestis venire. Allicit illos dulciter & inuitat, ut quod ipse vadit, ipsi veiant sequi: sic enim solent allici pueri, ut ardentius optent quæ eis negari videntur, vel quæ eos accipere non posse significatur. Dixerunt Iudæi. Non satellites, quos diuina virtus verbi ad fidem & pietatem iam commouerat, sed Iudeorū gens incredula, apud semetipsos obmurmurant, & mussitant intra se; sentientes quidem vim verbi, verum exterius: nec enim credunt, vel petunt exponi; sed obloquuntur occultè & malitiosè. Nunquid in dispersionem gentiū iturus est, & docturus gentes? In contumeliā quidem Christi hoc dicebant Iudæi; & tamen ex Dei dispensatione verum loquebātur imprudentes: ipsi enim sese condemnabant infidelitatis, ac gentium fidem prædicabant: Gētes enim verbum Euangelij erant accepturæ, excaecandi ex parte Iudæi. Imitemur nos satellites, qui verbo Dei compuncti diuinā virtutem in verbis senserunt ac professi sunt: Iudæorum execremur impietatē, accordis ob-

stinatio-

FERIA III. POST DOMIN. PASSIONIS.

Non ascendit ad festum IESVS: quærent eum Iudæi.

Ioan. vii.

Anno xxxii.

50

lxvij



A. Galilæa ubi Christus versabatur.

B. Iudæa ubi volebat versari.

C. IESVM vrgent in Galilæa cognati,
vt ascendat ad festum.

D. Venit non tunc, sed postea Hierosolymam.

E. Tabernacula repræsentant festum Sce:

nopegicæ diem.

F. Varia comenticula, ubi varic iac tantur vo:
ces de IESV, bonus est, non est, sed, &c.

G. Verut in templum, primum, non manifeste,
sed quasi occulte; postea, ad medium
diem festi, manifeste.

stinationem. In nouissimo die. Cum diuina cruditione sitim spiritus excitasset in animis auditorum IESVS, postremò vehementer ad se illorum affectus allicit. Strabat IESVS, Strabat Christus, vt virtutem Dei exerram significaret ac paratam. Magna est hæc animorum consolatio fratres, contemplari quasi expeditam & promptam vim diuini auxiliij. Et clamat. Cum intentior intelligi non possit vox, quàm infiniti verbi, quod est Christus; tamen humana voce clamat IESVS, qua vim applicat verbi omnipotentis atque infiniti: simul diuina vehemētia excitat nos omnes ad audiendum. Ne simus surdi ad diuini verbi clamorem, nec recusemus loquentem de cœlis, cuius vox mouit cœlum & terram, & rursus mouebit in consummatione seculorum, & tremendi iudicij Dei. Si quis sitit. Diuina vi ac dulcedine, & qui non sitiunt allicite ad spiritus sitim ac desiderium, & qui sitiunt, in his confirmat sitim & anget: simul admonet nos libertatis nostræ ad res spirituales, sed ipso præeunte ac eius gratia, ipso excitante, ipso dicente, quod semper per Spiritum sanctum dicit; Si quis sitit, veniat ad me: inuito vt veniat, offero facultatem diuinam, & vim qua veniat si velit, desidero ac peto vt veniat; veniat autem per fidem; accedere enim ad Deum est credere, inquit Augustinus: credat piè, credat deuotè in me esse spirituales aquam, quæ sitim reficiat. Et bibat. Gratiam recipiat, quæ vnica est formalis causa iustificationis & salutis. Fides principium,

non consummatio salutis est. Bibat ex infinito fonte misericordiæ meæ, & meriti mei immenso: in me enim est fons vitæ, fons aquæ salientis in vitam æternam. Aquæ verò metaphorā significatur gratia & eius effectus: illa enimustus concupiscentiæ extinguit, spiritualia desideria, & amoris flammæ sariat, atque adeo ingerit, & excitat vehementiores. Qui credit in me. Effectum explicat suauissimi potus diuinæ aquæ. Is enim bibit, qui cum crediderit, accipit cum fide spem, accipit charitatem & gratiam: hæc enim sunt flumina aquæ vitæ & cælestis. Et tunc quidem etiam abique Sacramentis iustificabat Christus; ipsius enim actiones ac verba erant tunc sua Sacramēta, atque efficacissima salutis signa & causa. Deinde tradidit Christus quibus actionibus, quibus verbis, quibus rebus esset cōficiēda iustificatio per Sacramēta, quæ illius actionibus succedunt. Sicut dicit scriptura. Apud te est fons vitæ. Sitientes venite ad aquas. Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Esai. 55. fundam aquam super Iudam. Erit patēs fons domui Iacob. Tota scriptura hoc significat, hoc dicit. De ventre eius. De vtero spiritus, vbi concepto semine spiritus formatur populus spiritualis, ac meritum generatur, id est voluntas spiritu ac diuina virtute foeta ac formata polem parit spirituales; non ex se, sed ex accepta gratia. Aquæ vitæ. Habent nostra opera viuum fructum ex semine diuinæ gratiæ generatum in Christo.

FERIA TERTIA POST DOMINICAM PASSIONIS.

Non ascendit ad festum IESVS: quærunt eum Iudæi.

IOAN. VII.

ANNO XXXII.

In lxxij. imaginem adnotatiuncula.

lxxij.
50.

- A. Galilea, vbi Christus versabatur.
- B. Iudæa, vbi volebat versari.
- C. IESVM urgent in Galilea cognati, vt ascendat ad festum.
- D. Venit, non tunc, sed postea Hierosolymam.

- E. Tabernacula representant scenopægiæ diem.
- F. Varia conuenticula, vbi varia sunt murmura de IESV; Bonus est, non est, sed &c.
- G. Venit in Tēplū, primum nō manifestus, sed quasi occultè, postea ad mediū diem festi manifeste.

Q₃

EVAN-

FERIA IIII. POST
EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. VII.

POST hæc autem ambulabat IESVS in ^a Galilæam; non enim volebat in ^b Iudæam ambulare, quia quærebant eum Iudæi interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudæorum. ^c Scenopegia. Dixerunt autem ad eum ^c fratres eius; Transi hinc, & vade in Iudæam, ut & discipuli tui videant opera tua quæ facis. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse. Si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis IESVS; Tempus meum nondum aduenit; tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odifere vos: me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo, quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc: ego enim ^d non ascendam ad diem festum istum, quia tempus meum nondum impletum est. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc & ipse ^d ascendit ad diem festum, non ^e manifestè, sed quasi in occulto. Iudæi ergo quærebant eum in die festo, & dicebant; Vbi est ille? Et ^f murmur multum de eo erat in turba. Quidam enim dicebant, quia bonus est: ^f alij autem dicebāt, non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo, propter metum Iudæorum. Iam autem die festo ^g mediante ascendit IESVS in templum, & docebat.

ADNOTATIO.

A. *Galilea, ubi Christus ambulabat regni Dei Euangelium predicans.*

B. *Iudæa, ubi volebat versari IESVS asidue; volebant enim illum Iudæi interficere, nec tamen adhuc hora mortis eius venerat. Itaque observari potest, Christum ad finem vite sue mortalis frequenter secessisse à templo; in festo Tabernaculorum trans Iordanem, etiam in Enceniorum Bethabaram; è Bethania post suscitatum Lazarum Ephrem; postrema hebdomada interdiu in templo concionabatur, noctu Bethaniam se recipiebat cum discipulis.*

C. *IESVS in Galilea cū fratribus, non Iosephi quidem filijs, sed consanguineis, qui dicebatur Christi fratres, ut ille Pater; vel ex matris sororibus consobrinis, alijs præter Apostolos, vel aliunde consanguineis: ij enim cum in IESVM non crederent, urgebant Hierosolymam ut ascenderet cum ipsis, vel contempnim, quod IESVM, & eius acta despicerent; vel ex ambitione, ad se attinere cogitantes, si quid præclare Hierosolymis gereret IESVS. Hos verbis casti-*

gat Christus; dein ostendit quod non esset ascensurus ad festum, ipsorum depravatam voluntatem sequens; neque verò ad festum, qui erat mediante festo in templum venturus. Sciebat enim adeo esse in se concitatum Iudæorum odium, ut non possent se continere quin eum necarent, si uniuersos dies festos cum ipsis egisset palam: si quidem paucis illis diebus quibus in templo est versatus & docuit, eum voluerunt identidem interficere, & tandem lapides corripuerunt quibus illum appeterent: itaque consilium accipiendum sibi fuit se abscondendi, ut de eorum manibus sese eriperet. O magne IESV, quanam hæc vita tua erat, tam afflicta, tã abiecta? & tamen Deus eras, & Patris coeternus Filius.

D. *Venit post illorum discessum triduo, aut biduo, ut est verisimile, Hierosolymam.*

E. *Tabernacula extensa sub dio, ut repræsentetur festum fuisse Tabernaculorum.*

F. *Varia Iudæorum conuenticula, in quibus varij de Christo sermones habentur, & seruntur mur-*

FERIA IIII. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Malitiose Iudæi IESVM interrogare aggrediuntur.

Ioan. x. Anno xxxij.

59

lxvij



- A. Templum coronis ornatum Encenij, & porticus Salomonis in secundo atrio.
 B. Infidiose quærent Iudæi à Christo ambulante in porticu; Quousque animam nostram tollis?
 C. Respondet illis IESVS dnuine, & profitetur se Dei Filium.
 D. Deus Pater, quem suum Patrem profi-

- tebatur IESVS.
 E. Se produnt perfidi, corripunt lapides, ut eum lapident.
 C. Respondet illis mitissime, & sapientissime IESVS.
 F. Demique exit de manibus eorum.
 G. Bethabara, quò iter intendit IESVS.

THE SOUTH AFRICAN COMPANY
 LTD. (INCORPORATED IN SOUTH AFRICA)
 10, MARK LANE, LONDON, E.C. 3



<p>1. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>2. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>3. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>4. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>5. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p>	<p>1. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>2. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>3. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>4. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p> <p>5. The ship is a steamship of the South African Company, Ltd., and is registered in the Republic of South Africa.</p>
------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

murmurationes; bonus est, non est, sed seductor est plebis. Varia hominum studia considera, atque inter se pugnantia: omnes de te IESV benigne, sibi omnia permittunt.

G. IESVS venit in templum, & primū quidem non manifeste, sed observans quid turba loquerentur; medio verò fessio palam docet.

MEDITATIO.

Quam propriè, quam excellenter nos docet hoc euangelio bone IESV. Contēnebaris tu à tuis cognatis, varius de te rumor erat apud Iudæos, varium murmur ac conuiuium: sed tu magne IESV illorum cōtumelias contemnis sapienter primū, dein generosè superas, vbi eos doces manifestè. Salutaris est hæc nostri institutio. Patimur quidem aliquando persecutiones propter ministeria nostra, quæ ad gloriā tui nominis nobis dedisti obeunda Domine IESV, qui tamen sumus illis persecutionibus indigni. Neque enim eò peruenimus, vt digni habeamur pro nomine tuo contumeliam pati: illud potius agnoscimus, propter peccata nostra, propter negligentias & defectus quos in ministerio committimus, quæ patimur meritò nos pati; & tamen eadem gaudemus pati, & ad gloriam tuam referimus. Doces igitur nos irrisiones externorum hominum pati propter nominis tui professionem, pro nihilo habere, vel tentationes, quibus nobis exprobrant vilitatem,

inuitant verò contra ad ambitionem, & ad seculares amicitias, & fauores hominum varios. Hæc ergo pro te, ex te, & in te cōtemnemus. Neque verò propter illas vanitates mouebimur ad concionandum, vel alia nostra munera obeunda: neque tamen propterea animum abiciemus, vel opportunè hæc ex vocatione nostra agere prætermittimus: neque aucupabimur laudē ex successu, vel omnino ex ministerio nostrorum officiorū, nec vituperium reformidabimus. Excelsi sumus animo fratres, Christi exemplo & virtute ad omnes oblocutiones, nec speremus æquiores in nos iudices nostrorum operū, quàm suorum Christus habuit. Semper existimemus esse qui dicat, benè concionantur, qui quæ cōtra malè, hypocritæ sunt, ambitiosi sunt, falsi, mali, & his fortassè peiora. Tu es Christe IESV noster Deus, nostra gloria: da tu nobis vt tibi placeamus, & oblocutiones omnes non solum aspernabimur, sed deposcemus, & in gloria nostra apud te ponemus. Amen.

FERIA QVARTA POST DOMINICAM PASSIONIS.

Malitiosè IESVM Iudæi interrogare aggrediuntur.

IOAN. X.

ANNO XXXII.

In lxviij. imaginem adnotatiuncula.

lxviij.

59.

- A. *Templum coronis ornatum Encoenijs, & porticus Salomonis in secundo atrio.*
 B. *Insidiosè querunt Iudæi à Christo ambulante in porticu; Quousque animam nostram tol-lis? &c.*
 C. *Respondet illis IESVS diuine, & profitetur se filium Dei.*

- D. *Deus Pater, quem suum patrem profitebatur IESVS.*
 E. *Se produnt perfidi, arripiunt lapides vt eum la-pident.*
 C. *Respondet illis mitissimè & sapiētissimè IESVS.*
 F. *Denique exit de manibus eorum.*
 G. *Bethabara, quò iter intendebat IESVS.*

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. X.

FActa sunt autē Encænna in Hierosolymis, & hyēs erat. Et ambu-labat IESVS in^a templo, in porticu Salomonis. ^bCircumdede-

Q₄

runt

runt ergo eum Iudæi, & dicebant ei; Quousque animam nostram tollis: si tu es Christus, dic nobis palam. Respondit eis IESVS; Loquor vobis, & non creditis. Opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me: sed vos non creditis, quia non estis ex ouibus meis. Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est: & nemo potest rapere de manu Patris mei. Ego & Pater^d vnum sumus. Sustulerunt ergo lapides Iudæi, vt lapidarent eum. Respondit eis IESVS; Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorū opus me lapidatis? Responderunt ei Iudæi; De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia, & quia tu homo cum sis, facis teipsum Deum. Respondit eis IESVS; Nōne scriptum est in lege vestra, quia ego dixi, Dij estis? Si illos dixit Deos ad quos sermo Dei factus est, & non potest solui scriptura; quem Pater sanctificauit, & misit in mundum, vos dicitis, quia blasphemias, quia dixi, filius Dei sum? Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi: si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite; vt cognoscatis, & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre. Quærebant ergo eum apprehendere, & exiuit de manibus eorum. Et abiit iterum trans Iordanē, in eū locum vbi erat Ioannes baptizans primum, & mansit illic. Et multi venerunt ad eum, & dicebant; Quia Ioannes quidem signum fecit nullum: omnia autem quæcunque dixit Ioannes de hoc, vera erant: & multi crediderunt in eum.

ADNOTATIO.

A. Templum, & ante templum porticus Salomonis, quæ per Zorobabel restituta nomē retinebat: hæc erat in secūdo atrio. Est autē verisimile quod fuerit super basim in longū porrecta, in qua basi orauit sollemniter Salomon in templi dedicatione, & deinceps orare consueuerat, & ipse, & qui cum sequuti sunt Reges Iudæ. Adscribuntur coronula, & scutula, quibus facies templi ornabatur in festo Encaniorum, quod institutum est mensis noni, qui est casten. xxv. die. Celebrabatur autem octo diebus, in memoriam nouæ templi dedicationis sub Iudæ Machabeo: nam quæ sub Salomone, in Autumno; quæ sub Zorobabele, in primo vere, duodecimo scilicet mense agebatur. Ceterum Casten respondet partim Nouembri, partim Decembri: vigesimus quintus vero dies ferè in Decembrem incidebat:

1. Mac. 4.
3. Reg. 8.
1. Esdr.
6.

si quidem prima luna, vel ante, vel post vernal equinoctium, dabat initium anni apud Hebræos.

B. Erat IESVS in templo ad festum Encaniorum: eum autem deambulantiem in porticu Salomonis, quæ solebat esse frequentissima, circumstant Iudæi onusti phylacterijs, fimbrijs circumsepti, & dolo malo aggrediuntur, nō vt crederent, vel à nephario odio desisteret, sed vt in tanta hominum frequentia aliquid ex eius ore arriperent, vnde illum interficere possent probabiliter, quod semper machinabantur; Quousque animam nostram tollis? &c.

C. His placidissimè respondet Christus, eorum tamen cordis insipientiam & malitiam taxans: contra verò eos qui sibi crediderant seque sequebantur, singulare ac diuinum beneficium accepisse ostendit, simul se Deum planè profiteretur Patri

Patri consubstantialem.

D. Adscriptus est Deus Pater, simul & Spiritus sanctus, ut representetur quod dixit Christus; Ego & Pater unum sumus; quod cum dicebat Spiritum sanctum simul intelligebat: tres enim diuina personae una est essentia, una potentia, una eternitas, unum principium infinitum, unus est Deus, unus Dominus.

F. IESVM audientes homines perfidi se produnt: non enim querebant unde crederent Christo, sed unde illum lapidarent: corripunt lapides, posteriores prioribus subministrant, duris saxa amantur, irruunt intentis manibus, quasi lapidaturi. Cur non lapidatis tamen Iudei? Deus

erat: molebat nec tunc, nec lapidibus mortem obire.

G. Ligat sua non solum deitate, & verborum diuina efficacia, sed mansuetudine manus vestras IESVS.

F. Fripuit rursum se IESVS de Iudeorum manibus, ut in festo Tabernaculorum ante tres menses fecerat: venit primum Bethaniam, deinde recta Bethabaram trans Iordanem, ubi baptizauerat Ioannes; illum sequuntur discipuli, trepidanter quidem adhuc, sed se colligentes ex periculo praeterito & metu.

G. Bethabara trans Iordanem, quod se conferebat IESVS.

MEDITATIO.

Admirabilis quidem es Domine Deus in omnibus operibus tuis & sanctus, sed opus Templi tui me nunc vehementius ad tui admirationem mouet & laudem. Quid enim templo, quod est Christus filius tuus, excelsus? quid admirabilius, in quo inhabitat diuinitatis plenitudo corporaliter, quem proposuisti propitiatorcm nostrum, fecisti sacrificium pro peccato. Itaque factus est nobis filius tuus sapientia, & iustitia, & sanctificatio, & redemptio. In tuo hoc templo, & propter hoc templum creasti aliud templum coelum, quod est sedes tua, vnde audis preces inuocantium te; & terram, quæ scabellum est pedum tuorum: voluisti loca sacrari omni tempore apud fideles tuos, ubi te inuocarent, ubi tibi sacrificarent. Tandem euidentius, ut in figura, & tabernaculum, & templum fieri precepisti, iuxta exemplum quod fuit Moyse primum, deinde Dauidi monstratum, quod filij tui templum, & Ecclesiae tuæ representaret. A Edificasti autem templum filij tui cum eodem Filio & Spiritu sancto, ubi verbum carnem fecisti in hypostasis filij tui unitate & veritate. Inde exiit templum Ecclesie vniuersalis, existerunt particularium Ecclesiarum templa. Voluisti templa simul materialia exstrui atque sacrari, ubi tibi orationes funderentur, & officia celebrarentur diuina & ceremonie; ubi sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum simul & sacrificium conficeretur, vnde & illud, & alia Sacramenta ministrarentur, & res omnes sacra tractarentur; verbum Dei, & doctrina Ecclesiastica, ac mores Christiano homine digni proponerentur, atque explicarentur salutariter. Postremo nonne illud est pri-

uilegium singulare atque diuinum, quod nos feceris templum Dei, templum Spiritus sancti, templum Dei viui? quod feceris nobis filium tuum Emmanuel; id est Deum nobiscum? quod posueris regnum tuum intra nos? Quis possit misericordiarum tuarum praedicationem vel verbis assequi, vel cogitatione? Laudant te Angeli & sancti, & tamen non assequuntur ne hi quidem tuas omnes laudes: Sis tu igitur tui laus & gloria sempiterna, qui solus te comprehendis & nosti infinitè. Angeli quidem & sancti te vident ut es, satiantur omnes gloria tua; sed laudant omnes pro modulo suæ beatitudinis: Tu solus modum non habes vel terminum in tua essentia, beatitate, laude. Ex hac templi meditatione excipe me ad aliam sancte IESV. Ambulabas tu quidem in templo Salomonis, in templo sancto adhuc, sanctiori etiam est praesentia tua, sed breui tamen perituro: sed quid deambulando, atque adeo in omni oeconomia tuorum gestorum faciebas? A Edificabam Ecclesiam meam Catholicam, illius templi umbratilis meditabar abrogationem atque parabam, eo rescrebam quæ celebrabamur illius Encenia. Salomon templum illud primus crexit, hoc à barbaro Nabuchodonosore euersum restituit Zorobabel; dedicationem tamen sub Iuda Machabeo celebrabant Iudaei: at ego quæ per illud templum significabantur celebrabam, illius templi, & ciuitatis vastationem deplorabam. In templo ambulas sancte IESV inter Iudaeos; volebas scilicet esse illorum Deus, quod summum erat beneficium: at illi ex aduerso tibi ambulabant. Circumdant te, vrgent impotenter; Quousque animam nostram tol-

lis?

70.9.
70.5.

Rom. 3.

lis? Si tu es Christus, dic nobis palàm ac liberè. O peruersos homines, ô malitiosos; & tamen eos dignaris responso de tua benignitate: Dixi vobis toties, tum aperta confessione, tum doctrina me esse Christum, quod nunc cōfirmo. Animaduertite in meis sermonibus virtutem esse diuinam, & tamen cur non creditis? Comminatus iteni sum vobis æternam mortem, si nō credideritis quod ego sum: iam si verba mea non capitis, nec meam loquelam agnoscitis, quia non potestis audire verbum meum interius; at operibus credere saltem debetis, quæ sunt diuinis miraculis plena. Sunt autem miracula, quædā fidei demonstrationes: nam vt patratio miraculi percepta excitat ad virtutem Dei cōfitemdam, ita ad ea credenda, quapropter illa patrantur: vos tamen ne miraculorum quidem demonstrationibus creditis. Quid verò amplius, vel queritis, vel querere potestis? Nihil certè aliud vestra interrogatione, quā vestrā insipientiam proditis & malignitatem. Neque tamen vestra incredulitas Dei fidem euacuare potest, vel meum ministeriū impedire. En rursum docco vos & arguo, atque ostendo, & qui sitis vos, & quis ego sim: vos ex ouibus meis non estis, quare estis ex grege Diaboli; itaque illi creditis, non mihi. Vocem meā meæ oues audiūt, & ego agnosco eas, & sequuntur me: vos Diaboli vocem auditis, ille vos agnoscit, illum vos sequimini. Ego vitam æternam do meis ouibus, & non peribūt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea: at vobis mortem irrogabo sempiternam, peribitis in æternum, neque vnquam eripiam vos de manu Diaboli & Inferni, si verbis meis non credatis. Et vt hæc credatis esse firmissima, dico, edico vobis, eādem planè esse meam & Patris potentiam, diuinitatē, maiestatem: in natiuitate enim æterna dedit mihi Pater quod reliquis omnibus maius est & perfectius, naturam & essentiam infinitā. Itaque ego & Pater, duæ quidem sumus personæ, vnum diuinitate atque essentia. Hinc fit necessariò, vt ea firmissima sint quæ audistis: sed video obstinationem vestræ malitiæ, quò maiorem audit veritatem & firmiorem, eò accendi violentius. Intellego sancte I E S V, ita te excidisse Iudæorum impotentiam & retudisse: verum video nos similiter tibi fieri importunos; quoties enim in veritate tua vel voluntate anxie inuestigāda curiosè agimus, cum vtramque tu nobis feceris luculentam?

quam orationis rationem scio tibi non placere, & spectare potius video ad tui tentationē, atque adeo ad quandam infidelitatem. Nam si quis, cum videat iam multos ab Ecclesia hierarchica discessisse, inquit ideo plura fidei & dogmatum argumenta quàm Romana Ecclesia doceat, nōne hic ad titubationem fidei, vel adeo insolentiam se erigit, & ad lucem Ecclesiæ caecutit, & tibi audet dicere cum Iudæis, si tu es Christus dic nobis palàm? Hos Domine I E S V dirige in viam salutis & veritatis tuæ & simpliciratis. Rursum ex ijs qui in rebus fidei curiosi non sunt, nōne variè peccatur, cū nouas, siuè veritates, siue expositiones persequuntur, ijs relictis quas habent manifestissimas in manibus? Elmi si quis ad claram lucem oculos claudēs, aliud efflagiet lumē quo videre possit, neq; velit vti presenti luce, potius eligit in salebras se, & præcipitia conijcere. Omitto de illis dicere, qui cum habeant compertum singuli in suo statu qua ratione tibi placeant, tuamque impleant voluntatem, hac negligentes, appetunt quæ aliorū sunt actiones & officia; tum in illam incidūt animi intemperiem, vt suum statum fixū atque immutabilem fastidiant, alijs statibus & rationibus viuendi inhient perturbatè. Et hos adiuua Christus I E S V, & confirma. Iam illi similiter atque Iudæi te interrogant, qui vbi vitæ conditionem instituere volunt, atque in ea deliberatione versantur, præsertim si ad religiosum institutum spectent, nunquam sibi possunt in deliberatione & electione satisfacere: habent multa tuæ voluntatis indicia, signa, probationes, habēt internos sensus, rem habent claram & exploratam; & tamen quasi nihil habeant, plura exigunt, semper tuā inquirunt voluntatem, semper ambigunt, semper dubitant, perpetuò tibi occinunt; si tu es Christus, dic nobis palàm? At dixi, & non creditis; feci signa in vobis, & nec ijs creditis; scitis me Deum, qui vestram vocationem confirmare possim, & ne hoc quidē vos mouet: quid amplius vultis vt faciam vobis: miraculum ne aliquod? id verò ego nolo: atque eò magis id non faciam, quod vos ad illud spectatis. Et hos subleua magne I E S V: da illis quod decet, etiā si de sua imperfectiōe decet, vt voluntatem inclinent ad te, tibi perfectè confidant: liga illorum, vel sensuum illecebras, vel habituum præteritorum prauitatem, vel Daemonis veteratoris insidias & fraudes, & gratificare illis tuam lucem, qua eluceat tua voluntas

FERIA V. POST. DOM. PASSIONIS

Ungit pedes IESV Magdalena

Luc. vij.

Anno xxxi.

34
lxiix



A. Capharnaum, ubi hæc facta memorantur.

B. Rogat Phariseus IESVM, vt manducet secum.

C. Accumbit Phariseus, IESVS, & Apostoli.

D. Magdalena rigat pedes IESV lacrymis, tergit capillis, osculatur, ungit unguento.

E. Phariseus hæc videns, indigne fert.

F. Respondet benigne illi IESVS, per parabolam duorum debitorum.

G. Pueri ad mensam consistentes, diligenter minis trant.

H. In circulo parabola expressa cernitur.



voluntas sancta; quæ cum sit in eorum consultatione, non percipitur tamen. Postremo & qui vitam profitentur spirituales, ijs cauendum prorsus video, ne in similem veniant rationem te interrogandi. Horum enim solles tu Christe IESV, tubinde & intellectum & voluntatem tuis donis ornare, lucem augere tuam, sanctam & illustrem cordis suauitatem, & vnionis sinceritatem, & vim latiorē inspirare; & tanta tamen solet nonnunquam obrepere socordia eorum animis, vt cum ex illis visitationibus & donis tuis possint multā vitæ emendationem elicere, multas veritates colligere, multa ad virtutem & perfectionem vitæ excipere, ad aliorum institutionem multa excerptare documenta, tum fieri diuites rerum spiritualium in te; tamen quasi nihil acceperint, non solum in sudario illa concludunt otiosè, sed negligunt potius, atque profundunt per socordiam, & anxie in dies ad nouas illustrationes & visitationes interiores contendunt: quæ si post hanc eorum insipiē-

tiam contingant, verendum est ne illæ, vel falsæ sint, & à Dæmone intrusæ; vel à superioribus fortassis deriuatæ, insipientes & infructuosæ. Fit verò vt qui huiusmodi sunt, nunquam verè in rebus spiritualibus proficiant, nunquam adoleſcant; sed sese multis inuoluant difficultatibus, & præbeant ceteris Daemonibus illudendos ac dissipandos. At contra eos facere oportuit, vt donis tuis inhæreant, illis insistant, illa in te faciant efficaciacia, & eò applicent ad quæ vim acceperunt; de illis te laudent, tibi benedicant: tunc tandem illorum accessionem & incrementū petant, ex gratiarum actione, & cordis humilitate: hæc enim dona vim continent diuinam ad spiritualium actionum perfectionem; postulant verò nostram cooperationem. Illorum cura Christe bone infirmitatem, vt in his donis exultantes, & ex tuis ad perfectionē in dies contendentes, crescant in tua gratia, virtute, & laude. Amen.

FERIA V. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Vngit pedes IESV Magdalena.

LVC. VII. ANNO XXXI.

In lxxix. imaginem adnotatiuncula.

lxxix.

34.

- A. *Capharnaum, ubi hæc facta memorantur.*
 B. *Rogat Phariseus IESVM vt manducet secum.*
 C. *Accumbunt Phariseus, IESVS, & Apostoli.*
 D. *Magdalena rigat pedes IESV lacrymis, tergit capillis, osculatur, vngit vnguento.*

- E. *Phariseus hæc videns indignè fert.*
 F. *Respondet benignè illi IESVS per parabolas duorum delictorum.*
 G. *Pueri ad mensam consistentes diligenter ministrant.*
 H. *In circulo parabola expressa cernitur.*

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. VII.

ROgabat autem illum quidam de Phariseis vt manducaret cū illo: & ingressus domum Pharisei, discubuit. Et ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, vt cognouit quòd IESVS accubuit in domo Pharisei, attulit alabastrum vnguenti; & stans retro secus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes eius, & vnguento vngebat. Videns autem Phariseus qui vocauerat eum; ait intra se dicens; Hic si esset

Propheta

Propheta, sciret utique quæ & qualis est mulier quæ tangit eum, quia peccatrix est. Et respondens IESVS dixit ad illum; Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait; Magister, dic. Duo debitores erant cuidam fœneratori, vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Nō habentibus illis vnde redderent, donauit vtrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit; Æstimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei; Rectè iudicasti. Et conuersus ad mulierem, dixit Simoni; Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti; hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis tersit: osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos: oleo caput meum non unxisti; hæc autem vnguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi; remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum: cui autem minus dimittitur, minus diligit. Dixit autem ad illam; Remittuntur tibi peccata tua. Et cœperunt qui simul accumbabant dicere intra se; Quis est hic, qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem; Fides tua te saluam fecit, vade in pace.

A D N O T A T I O.

De con.
euang.
lib. 2.
cap. 79.
in 7. cap.
Lucæ.

A. Capharnaum, vbi quæ narrat Lucas gesta esse videntur; si quidem in ciuitate alia, non Hierosolymis, ut intelligit Augustinus; & in Galilæa, ut Beda; & primo quidē prædicationis anno, & paulò post quàm suscitauerat filium viduæ, & dimisisset legatos Ioannis: tunc enim venit Capharnaum, & illū inuitauit Phariseus, & mulier peccatrix ad ipsum venit mense accumbentem.

B. Rogat IESVM Phariseus ut ad se domum veniat, neque explicat ad cœnam nē, an ad prædium, sed manducatum: ad cœnam magis est verisimile, siue ad Phariseum, siue ad Christum spectes.

C. Confessus ad mensam. Vbi contemplare aliorum etiam personas, sed Christi præsertim, Magdalene, & Pharisei. Alij animo suspenduntur videntes rem nouam; mulierem nobilem, famosam, opulentam, celebrem, in conuiuium tā luctuosè, tam humiliter se conijcere.

D. Subsistere verò ad IESVM retrò, dein ad pedes IESV se projicere tam miserabiliter, & profusè plorare, ut sufficerent lachrymæ pedibus IESV lauandis; illos deosculari, capillis suis tam cultis, tam delicatis extergere, vnguento ex alabaistro, eleganti vase & pretioso ungere: prodigio hæc omnia similia esse videbantur. Hic tu

animaduerte num IESVS calceis non sit usus, sed nudis pedibus iter fecerit: nudos enim pedes eius rigat, ungit, tergit Magdalena, non partem pedum. Quid IESVS? eam ad se traxerat, cor illius celesti lumine illustrauerat atq; emollierat, charitate ingenti inflammauerat; ut non tam videri posset mirū quòd illa auctore Christo faceret, quàm quod non plura faceret.

E. Quid verò magnificus Phariseus? corrugat frontem, auertit vultum, ut rem indignam increpat intra se atque auersatur, dedignatur peccatricem in domo & in conuiuium suo mulierem videre, Christum contemnit, quòd per ignorantiam eam respiceret ac reciperet.

F. At blandè illum docet IESVS; tandem Maria dimittit peccata, simul liberat eam à septem spiritibus immundis, qui illam quidem interius, nonnunquam etiā exterius affigebat: nam de hac loquitur Lucas proximo capite, & xxiiij. de hac Ioannes xi. xij. xix. & xx. Matth. xxvi. & xxvii. Mar. xiiij. cap. & xvi. Hæc illa vna est celeberrima Maria Magdalena.

G. Ministri mense sollicitè suo funguntur officio.

H. Hoc circulo commodè representatur parabola fœneratoris, qui debitoribus dimittit debita: intenditur verò contra Pharisei vel inhumanitatem, vel seueritatem.

MEDITATIO.

VErè mētis extasim facit Dei amor bone IESV. Neque verò tā est hoc mirū in nobis quā in te, qui es omnium author: te enim pulchri & boni amor infinitus quasi extendit ad tuā creaturę providentiam atque gubernationem: idem amor tibi maiorē extasim indixit, cum ē cœlis de sinu patris descendisti in terram, factusque homo passibilis & mortalis, nostras infirmitates, languores, dolores, mortem ipsam suscepisti. Diversa longē tamen est tui excessus ratio, atque nostri: tu ad inferiora te extendis & applicas, nos ex tui amore ad te extendimur atque applicamur vnione illa viuida, lata, diuina. Quid dixi, extendimur, applicamur, vnimur, viuida, lata, diuina vnione? Emendo Domine insipientiam meam illa quidem desideramus, ad illa aspiramus, vt saltem aliquid Pauli extrascos imitari possimus, vbi dixit; viuo ego, iam non ego, uiuit verò in me Christus; & Ignatij, cum dixit; amor meus crucifixus est: hæc mihi in mentem venit meditatio amoris & extasis, vbi volo lectissimæ foeminæ Magdalenæ lachrymas celebrare. Quid enim illæ sunt lachrymæ? Quid in conuiuio irruptio? Quid lotio pedum tuorum, extersio, exosculatio, inunctio, mulieris nobilis, opulentæ, famosæ, & eius quidem peccatricis? Ingens tui ille amor illam fecit extasim, tam acrem, tam inusitatam: sciebat enim quē amabat, in te totum eius cor & mens cōfluxerat, tuā diuinitatis & bonitatis gustauerat suauitatem & vim, nihil illi reliqua omnia erant præ te, & præ tui amoris diuina suauitate. Quæ igitur faciebat Magdalena, ex diuina in te amoris extasi profundebantur, vt videri quidem possent insipientibus modum excedere vel decorum, verum contra erat; nam quod stultum est spiritus Dei & amoris, sapientius tu fecisti, quā vt homines capere possint. Aperi oculos Pharisæ, contemplare quæ nam sit quæ tangit, & quem; & desine vel iudicare vel mirari. Deus est omnipotens quem tangit Magdalena, qui sui amoris extasi, suo excessu, quem erat completurus Hierosolymis, illam ad pœnitentiæ perfectionem promouerat. Et quid magis stultum insipientiæ hominum videri poterat, quā crux tua bone IESV? ea tamen quid fortius? quid sapientius esse potest vel cogitari? Ita infirma mundi & contemptibilia elegit Deus. Om-

nia concurrebant in Magdalena tuæ gratiæ dono excellenti; peccatorum suorū profunda consideratio, & multitudinis, & grauitatis, illorum dolor vehemens, & compunctio atque execratio, iudicij diuini timor, pœnarum inferni horror. Hac tristitia excitati vapores ex profunda cordis compressione, & calore vehementi, lachrymarum vim copiosam eiciebant: verū addebatur vehementior illa lachrymarum causa, amoris tui viuax flamma & ardor, qui vt compunctionem faciebat vegetiorem, ita suo calore & pœnarum timorē expungebat, & eam latissimis lachrymis irrigabat atque suauissimis. Quæ enim mala dimisisset, ex amore intelligebat; simul ex eodem, quantum bonorum thesaurum reciperet, tam indigna, tam insperatō: excitabatur in ipsa desiderium eō pertingendi, quō iter & viam ille amor aperiebat, ad Christi diuinitatem. O pretiosas illas lachrymas, instar margaritarum de beatis Magdalenæ oculis defluentes! o diuinas, & obediētes illas aures! o virilem, & sapientem mentem! o celeritatem spiritualis amoris ad diuinum sponsum festinantis! o stimulum desiderij ad Deū verbum. Iā arbitror hæc nō fastidire te Pharisæ, neque auersari. Quid si scires quam suauitatem tunc beata illa Magdalenæ anima percipiebat, quem sensum cordis, quam spiritus ebriatē, quantum fontem videbat misericordiæ Dei & benignitatis in se apertū & influentem? Mirum non censes quod sui quasi oblita, atque adeo planē oblita, tota esset in suo amore, in suo amato Deo & Christo. Intelligeres præterea in conuiuio irruptionem contemptum mundi indicare, humilitatem quod retrō staret, & se ad pedes Christi abijceret; lachrymarum tam vehementem, tam copiosam profusionem, summum animi dolorem, acerrimam simul & suauissimam Dei dilectionem. Quid pedum Christi rigatio & tersio? magno mysterio significabant, illa contritione & amore, vnde lachrymæ illæ emanabant, fieri expeditam in nos Christi propitiationem. Sed cur capillis tersit? quia non interno solum dolore & amore facile ad nos inuitatur & venit Christus, sed simul externarum rerum benigna in pauperes communicatione: vnde sequitur osculum diuini amoris, diuina familiaritas. Inunctio tandem, diuinorum bonorum in

R animam

animam redundantiam & suauitatem, & ex his fluentem orationem designabat: quæ beneficia omniâ pedes Christi, id est iter quod in sua carne inter nos habuit, affluentissimè peperit. At nos magne IESV, heu qualem concipimus erga te amorem? quam nam ex amore tuo extasim patimur? & tamen impedio peiores sumus quàm fuerat Magdalena. Te verò in conuiuium æternæ beatitudinis in cœlo asserere scimus, & nullum esse ibi Phariseum obmurmurantem vel impediendum, atque adeo omnes conuiuias nobis esse propitios credimus, & nos suis suffragiis ad te promouere. Hem amoris nostri exercitium vel nullum, vel frigidum planè & effæctum. Non viderat te Magdalena cõsputum, alapis cæsum, flagellatum, spinis coronatum, crucifixum, cum summo cruciatu in cruce morientem, lancea latus transfixum: nobis hæc ob oculos proponuntur omnibus annis sollemniter, omnibus etiam locis communiter, & tamen longè à Magdalena pœnitentia, lachrymis, amore absumus: quasi nos tu per illam ab eius imitatione abegeris, & non potiùs vehementer inuitaueris atque attraxeris. Quando parit nostra peccatorum nostrorum pœnitentia, & amor tuus lachrymas? Quando lachrymis te nobis propitium facimus? Quando ad opera misericordiæ inde proflimus? Quando progredimur ad vnionem suauem illam & fortem amoris tui, & orationis feruidas aspirationes? Cõfiteor tibi ego huius sterilitatis culpâ bone IESV. Amamus quidè nos, & extasim patimur; sed nō te, nō ad te. Tenēt nos adhuc creaturæ, illis allicimur, illis trahi-

mur, non ad te, sed ad ipsas. Semper in nobis sumus, nos amamus, nos in omnibus afflictionibus inuenimus, non te. Hi sunt nostri amores, hæ nostræ extases: & tamen extasim facit amor tuus ad te, & ad tua. Cur enim si te verè ac syncrè amamus, non tenet nos amor tui vnice atque vnite? Profitemur te à nobis amari propter te: cur igitur in te non sumus cum te amamus, sed in nobis, & sentimus semper nostra, etiam non nostra, te non sentimus, amorem tuum non gustamus? Dicimus te super omnia diligere, at ubi excellentia amoris tui? insurgunt enim tam multa ad amorem tuum deprimendum atque deiciendum, ut voce illud videamur dicere, corde & spiritu quasi per transennam aspicere, si tamen per transennam. Ex toto corde, anima, D viribus te amandum prædicamus: verum cor nostrum heu tam multa, tam aliena, tam vitiosa ad se trahunt, mentem tam varia, & quidem extra te occupant, animam tam multæ sensus prauitates dissipant, tam multa mundi lues inficit: vires ad ea quæ tua non sunt quæ sunt vegetæ atque valentes; in te, in tuis rebus quàm hebetes, quàm fragiles, quàm infructuosæ? Quis nos liberabit à corpore mortis huius, miseriarum, infirmitatum, peccatorum? Tu Domine IESV, tua gratia benigne IESV, tua potentia magne IESV, charitas tua sancte IESV: intercedet item apud te, atque adiunabit tua illa excellens tuis donis & celebris Magdalena. Amen.

FERIA VI. POST DOMINICAM PASSIONIS.

Concilium de nece IESV.

IOAN. XI. ANNO XXXIII.

In lxx. imaginem adnotati iuncula.

lxx.

79.

- A. Bethania, & Lazari suscitatio; unde occasionem sumpserunt Iudei contra IESVM.
B. Concursum omnium ad IESVM, qui ne fieret pertimescebant Iudei.
C. Exercitus Romanorum, quos formidabant ne gentem Iudeorum delecent.

- D. Cathedra, & confessus nefarius Principum & Pharisæorum.
E. In cathedra Cayphas sceleratus Pontifex vaticinatur IESVM occidendum &c.
F. Secedit aliquot dies IESVS Ephrem, ut tempore à patre constituto patiatur.

EVAN-

FERIA VI. POST DOMIN. PASSIONIS.

Concilium de nece IESV.

Ioan. xi. Anno xxxiiij.

79

lxx



Bern. Pass. Rom. inven.
Anton. Wierx sculp.

A. Bethania, et Lazari suscitatio, unde occasio-
nem sumpserunt Iudæi contra IESVM.

B. Concurfus omnium ad IESVM, qui ne
fieret pertimescebant Iudæi.

C. Exercitus Romanorum, quos formidabant,
ne gentem Iudæorum delerent.

D. Cathedra et confessus nefarius Principum
& Phariseorum.

E. In cathedra Caiphas sceleratus Pontifex
vaticinatur IESVM occidendum &c.

F. Secedit aliquot dies IESVS Ephrem, ut
tempore à Patre constituto patiatur.

1950-1951

Continued on p. 15

— 158 —



DOMINICAM PASSIONIS.
EVANGELIUM MISSÆ.

195

IOAN. XI.

Quidam autem^a ex ipsis abierunt ad Phariseos, & dixerunt eis quæ fecit Iesvs. Colleguerunt ergo Pontifices & Pharisei^d concilium, & dicebant; Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum; & venient^c Romani, & tollent locum nostrum, & gentem. Vnus autem ex ipsis^e Cayphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis; Vos nescitis quicquam; nec cogitatis, quia expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat. Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius, prophetauit quod Iesvs moriturus erat pro gente: & non tantum pro gente, sed vt filios Dei qui erant dispersi, congregaret in vnum. Ab illo ergo die cogitauerunt vt interficerent eum. Iesvs ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in ciuitatem quæ dicitur^f Ephrem, & ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat Pascha Iudæorum, & ascenderunt multi Hierosolymam de regione ante Pascha, vt sanctificarent seipso. Quærebant ergo Iesvm, & colloquebantur ad inuicem, in templo stantes; Quid putatis quia non venit ad diem festum istum? Dederant autem Pontifices & Pharisei mandatum, vt si quis cognouerit vbi sit, indicet, vt apprehendant eum.

ADNOTATIO.

A. Bethania, & Lazari suscitatio; de quo miraculo Iudæorum aliqui conceperant fidem in Christum, alij maiorem inuidiam & odium. Illinc igitur hi rectè ad Phariseos detulerant quid IESVS fecisset.

B. Concurfus quem metuebant Pharisei, venientium ad Christum, & in eum credentium.

C. Exercitus Romanorum representatur, quæ timere simulabant Iudæi ne urbem & templum euerteret, & Iudæorum nomen deleteret.

D. Cathedra pestilentie, & confessus nefarius Principum & Phariseorum. Erant quidem iam antea deprauati & obcæcati Iudæi, cogitauerant & sepe, & diu IESVM interficere, verum suscitationem Lazari adeo manifestam, adeo celebrem pati non potuit diutius tam inueterata inuidia & malitia. Corripiuntur furore audito miraculo, congregantur Principes Sacerdotum, & qui erant ex genere Sacerdotali omnes, vocantur Pharisei, Scribæ, Seniores; omnis impietas Iudæica concurrat. Vide rabiosos homines, potius Demones; vide vt vociferentur, vt tumultuentur

inter se, vt sauiant aduersus Dominum & Christum eius.

E. Cayphas, turpis vomitor (ita enim significat nomen) homo teterrimus, tamen summus Sacerdos anni illius, etiam si per ambitionem & nequitiam factus fuerat Sacerdos; malignitate quidem alios superans, sed tamen per spiritum non suum sed Sacerdotij, varicinatur id quod omnes Prophetae, pro salute mortalium mortem subituum Christum. Erat quidem secundum legem summus Sacerdos Cayphas, non secundum legem electus; in quo tamen magna illa erat pontificalis potestas: nam licet corrupta illa esset, & venalitijs facti principatus, adhuc tamen aderat Spiritus sanctus operans in ijs qui vincti erant. Denique quod prophetaret Cayphas, tribuit Evangelista Sacramento, quia Pontifex fuit idem summus Sacerdos. Varicinatus enim est, non quod dignus esset, sed quod Pontifex esset anni illius; non propter propriam virtutem, sed propter pontificalem dignitatem: adhuc enim diuina gratia in templo permanebat, quæ illius ore vtens, cor

Cirill in
11. Ioan.
Theoph.
in idem.
August.
ibidem.
Euthy.
ibidem.

non tetigit. Contemplare exultantes Demones in illo scelerato & nefario concilio, inhiantes atrocissime in necem Christi: IESVM verò omnia conspicientem in spiritu quæ agerentur, quæ dicerentur, cum summa patientia, cum diuina benignitate.

Joseph. de bell. Iud. libr. 5. ca. 8.
F. Ephrem, quod græcè ἐφραίμ, oppidum à Bethel quinque miliaribus, viginti à Hierosolyma, iuxta desertum, in tribu Benjamin. Hoc municipiū, & Bethel occupauit Vespasianus post Gophniticam & Acrabitenam toparchiā subactam, & ibi præsidys collocatis Hierosolymam usque excurrebat. Alij aliter Ephrem exponūt, sed hæc videtur anteponenda expositio. Hæc se-

cessit aliquot dies pauper & desolatus IESVS, ut tantisper cederet furori Iudeorū, donec impleret tempus passionis. Animadverte verò IESVM quasi fugientē, nunc se abscondentem & exeuntem de templo, nunc de manibus Iudeorū sese eripientem, nunc non palam ambulantem apud Iudeos: denique abiit in regionem iuxta desertum, in oppidum Ephrem. Non fugit tamen Christus homo Deus omnipotens, sed disponit quemadmodum suo tempore vitam, patris voluntate & sua, pro omnibus ponat. Quisnam erat tunc Apostolorum animus? quanta trepidatio? quanta tristitia? qui inter ipsos sermones?

MEDITATIO.

Sup. 2.

IAm inde ab initio veneno inuidiæ pestilētissimo & cruciatur Satan ipse, & animas miseras mortalium inficit & exagitat. Itaque eius inuidia intrasse verè dicitur in orbē terrarum vtrique & corporis & animæ mors. Fuit quidem primum peccatum Damonis superbia, sed cōsequuta est (vt fit) inuidia superbiā: hæc enim vt illam parit, ita per eā & impedit bonum, & malum irrogat, si quis superbi excellētiam debilitare videatur. Hinc factū in primum hominem Damon initio; hinc in secundum hominem Christum omnes neruos suæ malignitatis intendit: illum miserè de statu suo deiecit, hunc superare nō potuit, contra verò ab eo gloriosissime victus & conculcatus est. Non est autem nouus huiusmodi Iudeorum in Christum insultus, similiter exarsit furor Diaboli in primū hominem, & similiter tunc dixerunt in suo cōcilio Demones, Quid facimus o Demones? vbi nostra malignitas? vbi nostræ artes? En in isto Adam multa signa fiunt; in opprobriū enim & contumeliā nostram creauit illum altissimus, fecit illi paradisum in terra, in paradiso illum collocauit: nos tamen, qui longè sumus illo nobiliores natura, è celestibus deliciis sumus in has tenebras, & perpetuam pœnam & luctum proiecti. Quid facimus? omnia tentanda vt hoc ne patiamur; præsertim cum timeamus, nisi hic homo pereat, futurum vt infiniti homines qui ab ipso generabuntur, constituentur iidem in paradiso, & pereat nostra gens & regnum. Ignaui estis vos omnes, respondet Lucifer, & imperitium meum accipiamus, age, hoc consilium. Corpus Adam interficere non possumus, tente-

mus animam eius interficere per peccatum, ita fiet vt ex Paradiso expellatur, & corpus tandem intereat. Hoc vtile nobis est, ne pereat mea potentia, & vos simul intereatis. Ipsum igitur omnium suffragio eligunt monachum: prodit, cōgreditur per serpentē prius, prosternit dolo malo fragilem mulierem, virum per mulieris illecebras. Verū inde quæ fecisti quæstum o Satan? In peccatum quid est homo prolapsus, è paradiso terreno eiectus est; sed Dei prouidentia & benignitas fecit, vt felix illud videatur esse peccatum, quod talem & tantum meruit habere redemptorē, Christum Dominum. Tu quidem execrabile facinus admisisti; sed scis te esse Behemoth, & Leuiathan, quem formauit Deus vt ipsi illudatur, arque ex tuis versutijs diuina bonitas bona diuina vt prouideat: propter peccatum enim primi parētis, quod summum fuit humani generis detrimentum, Deus prouidit secundum hominem Christum IESVM, per quem genus humanū restauraret, quod tu prorsus perituum arbitratus es. Vt enim in Adam fuit fons mortis, ita in Christo fons vitæ æternæ. Adam per suam inobediētiā perdiderat nos omnes, Christus per obediētiā suā nobis omnibus salutem attulit sempiternam. Vt etiam fuit Adam Eux caput & maritus, ita Christus Ecclesiæ & caput, & sponsus. Adam fuit ex virgine terra, & non maledicta creatus, Christus ex Virgine sacrosancta, nullique vnquā peccato obnoxia est generatus. Ex Adam omnes homines generati, ex Christo omnes regenerati. O necessarium igitur Adæ peccatum, quod tanta bonorum diuinitate deletum est, atque Adam restau-

restauratus! Contra est, cia Diaboli, quam dixistis: siue enim dimittitis Adam sic, venient posterius, & tollent locum vestrum & gentem: siue non dimittitis, veniet Romanus fortis ille armatus, qui vos vinciet, ac spolia vestra diripiet. Potentia illa veniet Dei omnipotentis vnigenitus filius, qui vos conculcabit, & tyrannidem vestra funditus euerteret. Verum tu Lucifer non potuisti prophetare, tibi tantum permittit Deus implicare, atque confundere: at ipse ex tuo maleficio & hominis, summum instruxit homini beneficium. Itaque ut mors animae primi hominis fuit causa mortis omnium hominum, sic mors Christi corporalis vitam humano generi promeruit gloriose. Vnde factum est ut tu decipereris bestialiter: interfecisti hominem, unde sperabas futurum ne tota tua gens periret; verum contra inde experiris & te, & totam gentem tuam perijisse: & te iam experiris ligatum, & alias poenas acriores sentis atque acerbitates, quae tibi per Christum sunt inflictae. Tu sentis, & nos scimus, & te exetamur: Christi vero IESV potentiam & misericordiam praedicamus in aeternum. At enim tunc quidem inuidia exciuit te ad hominis tentationem. Quid? num postea desististi? nihil minus; sed perpetua illa fuit tua rabies & furor in omnes mortales; terra enim te semper consumit inuidia, semper dicis, quid facimus? in dies vos inter vos vicissim ad maleficia atrociora incitatis. Tandem vidisti IESVM Nazarenum, hunc est vestigio suspicatus es Meschiam & Deum, in hunc omnes neruos tuae peruersitatis & inuidiae intendisti: Primum per Herodem voluisti iugulare, non potuisti: deinde quicquid otiosus, & illum neglexisti cum priuatus viueret IESVS; credidisti fortassis nihil esse tibi ab illo timendum: cum autem duodecimo aetatis anno tam praeclare se gessisset inter Doctores, non nihil metuisti: at ubi Ioannes tam multa, tam praeclara, tam diuina de illo praedicaret, & ieiunasset quadraginta dies, coepisti rursus misere turbari, & tuam malitiam & inuidiam redintegrare, & tuum, quid facimus? Adortus cum es trina tentatione, & similiter atque feceras de primo homine, de IESV facere cogitasti, ut animam eius interficeres per peccatum, unde fieret ut agnosceres Deum non esse, qui peccaret: vel si quoquo pacto Deus tamen esset, per peccatum desineret esse Deus. Meministi o bestia abyssi, quam valide, quam gloriose à IESV fueris

superatus. Postremo repetis illam tuam atrocitatem, postquam tantam lucem doctrinae, vim tantam miraculorum vidisti: tuum enim fuit illud malignantium Iudaeorum nefarium consilium; Quid facimus? quia hic homo multa signa facit. Credite illi, illius doctrinam recipite. Quid vos? Si dimittimus eum sic, venient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. O caecam pessimorum hominum malignitatem; è medio, inquiunt, tollendus plane est: sed qua de causa tandem? venient Romani; omnes enim credent in eum. Ergo doctrinam IESV, quam vos audistis sequetur, & reddent quae sunt Caesaris Caesari, & quae Dei Deo. Quid vnquam vidistis ex doctrina IESV exortum seditionis? Vbi Romani id vel suspicati sunt, cum tot hominum millia IESVM sequerentur, & in ciuitatibus, & in vijs, & in deserto? Alioqui quid insanit? Non estis iam vos è vestra ciuitate eiectionis? Nonne vobis imperarunt Romani, & imperant? Nonne Reges duos Iudaeos vobis imposuerunt, Herodem, & Archelaum? Nonne vniuersae Galilaeae & Peraeae nunc dominatur Iudaeus, & Iudaeam obtinent Romani? Igitur omnis est vobis libertas crepta, & ciuitas euersa: quid igitur dicitis, tollere locum nostrum & gentem? Si dimittitis, non tollent; si non dimittitis, tollent, non solum libertatem, sed vitam, fortunas omnes omnibus, & urbem excindunt funditus. Quid tu Caypha vel de te euomis, vel de tuo Sacerdotio Prophetas? Expedi vobis ut vnus homo moriatur pro populo. Tu quidem crudeli atque effrato animo sanguinem IESV & vitam deuotes terrae inuidiae tuae & malitiae: at Spiritus sanctus ex tua atrocitate, ut ex interficientium Christum, & ex ipsius nece summum elicit beneficium, humani generis quod perierat salutem sempiternam. Huius benignitatis Dei infinitae fuisti tu praeco, non ex te, sed ex sacerdotio quod gerebas; verum illud contra intellexisti quam futurum erat. Tu, ut ne periret Iudaismus corporalis, propterea interficiendum IESVM decreuisti, atqui quia mortuus est Christus, interijt & corporalis Iudaismus, & legalis. Lex enim abrogata est, euersum templum, sacrificia reiecta atque abolita; remansit in Iudaeorum infidelium posteritate obsecratio, obduratio, calamitas & corporis & spiritus infinita. Quid? post Christi mortem deseruitne Dæmō suas artes? suamne illam atrocitatem deposuit? non deseruit, non deposuit,

posuit, sed cōtinenter easdē exercuit, per Tyrannos, per Hæreticos, per Mahometanos. Verū corpus Christi persequi non potest, minus occidere; persequitur mysticum. Multa signa faciūt Christiani; illos persequamur, occidamus, in peccata, in hæresim, in infidelitatem conijciamus. Zelus gloriæ Dei impulit me hætenus aduersus Damones, & ludæorum impietatem. Verū interim si ad nos respicio, extimulat me Dei zelus itidem aduersum Dæmonem simul & nos. Interurbat enim subinde nos vetus homo & affligit; captat occasiones omnes Dæmon, simul ambo clamant; Quid facimus? quia homo hic nouus multa contra nos molitur. Siue quem videant secularē hominē ad spiritualē vitam contendere, frequentia Sacramentorū pœnitentiæ & cōmunionis persequi, orationi insistere, bonis operibus insistere, domus suæ curā religiosam gerere: siue qui religiosum suscepit institutum animaduertāt ad perfectionem seriō cōtendere, augere pœnitentiæ distictionem, & interiorem quidē semper, suis etiā locis exteriorē, in oratione nō solū vtiliter versari, sed ad illam sublimem sese extendere, diuitiis experiri paupertatis, castitatis suauitatem, obedientiæ lucem, seruorem spiritus in omnibus actionibus spirare: siue quem existiment seriō ad pœnitentiam, & vitæ respicientiam cogitandam induci posse, & ad quærendum per quē doceatur, vt fruā uos confessionē peccatorū, præsertim vitæ vniuersæ instituat: siue concionandum sit,

siue quis familiariter ad orationē sit erudendus: aduersus hos omnes, & deprauatus sensus noster, & Dæmon insurgunt impotenter; dissipemus, diripiamus, mactemus, perdamus hos homines, & eorum stultas machinationes. Nunquam cessant, nunquam quicquam de sua crudelitate remittunt. His nos resistamus in Christo; sensum, & deprauatas cogitationes compescamus, Dæmonem conculecimus pedibus nostris velociter. Dicamus & nos contra sensualitatis prauitates, contra Diaboli nequitias Christo auctore; Quid facimus? quia hostes nostri atrociter in nos sequuntur: nisi horum profligemus arma, & violentiam opprimamus, tunc verō venient Romani, idest Dæmones permulti, & animam nostram occupabunt, & virtutes, & dona Dei quæ sunt in nobis diripient; facient de tēplo Dei, quod sumus nos, latronum, idest Dæmonum, & omnis peccati speluncā. Sed quo pacto his resistemus? Si prophetiam, quam non intellexit Cayphas, nos piè recipiamus; mortē Christi nostrā esse virtutē, nostrā armā, nostrā esse victoriam & salutem sempiternam nō solū credamus, sed spem illam in Deum confirmemus, dilectionem in Deū & Christum eius pro tātis beneficiis exerceamus in dies seruentiorem. Ita fiet, hostibus animæ nostræ profligatis, vt agnoscamus Dei, & mortis Christi virtutem in nobis, & Deū in sempiternum gloria & laude infinita prosequamur, Amen.

FERIA SECUNDA MAIORIS HEBDOMADÆ.

Cæna apud Simonem leprosum.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. IOAN. XII. ANNO. XXXIII.

In lxxi. imaginem adnotatiuncula.

lxxi.

84.

- A. Hiericho, unde Bethaniam venit ꝑ ESVS.
- B. Bethania.
- C. Domus Simonis leprosi.
- D. Veniunt multi Hierosolymis, non tantū ob ꝑ ESVM, sed vt Lazarium videant.
- E. Canat ꝑ ESVS, & Lazarus vnus est de discipulis.
- F. Iudæi astantes conieclis oculis in Lazarum.
- G. Martha ministrat.

- H. Ministrant alij.
- I. Christi animum contemplare mortem meditantis.
- K. Magdalena ungit pedes ꝑ ESU, & capillis extergit.
- L. Effringit deinde vas vnguenti, & super caput eius effundit.
- M. Iudas acerbissimè fert effusionem vnguenti.
- N. Iudam agit præcipitem Dæmon ad Principes.

EVAN-

FERIA II. MAIORIS HEBDOMADAE.

Cæna apud Simonem Leprosum.

Matt. xxvi. Marc. xiiij. Ioan. xij. Anno xxxiiij.

84

lxxi



- A. Hierico unde Bethaniam venit IESVS.
 B. Bethania.
 C. Domus Simonis leprosi.
 D. Veniunt multi Hierosolymis, non tantum
 ob IESVM, sed vt Lazarum videant.
 E. Carnat IESVS; & Lazarus vnus est
 e discumbentibus.
 F. Iudæi astantes coniectis oculis in Lazarum.
 G. Martha ministrat.

- H. Minis frant alij.
 I. Christi animum contemplare, mortem
 meditantis.
 K. Magdalena vngit pedes IESV. Et ca:
 pillis extergit.
 L. Effringit deinde vas vnguenti, et super
 caput eius effundit.
 M. Iudas acerbissime fert effusionem vnguenti.
 N. Iudam agit præcipitem dæmon ad Principes.

THE HISTORY OF THE

County of Middlesex

from the first settlement to the present time



<p>1. The first settlement was made by the Dutch in 1609.</p>	<p>2. The first English settlement was made in 1613.</p>
<p>3. The first Dutch settlement was made in 1624.</p>	<p>4. The first English settlement was made in 1625.</p>
<p>5. The first Dutch settlement was made in 1626.</p>	<p>6. The first English settlement was made in 1627.</p>
<p>7. The first Dutch settlement was made in 1628.</p>	<p>8. The first English settlement was made in 1629.</p>
<p>9. The first Dutch settlement was made in 1630.</p>	<p>10. The first English settlement was made in 1631.</p>

MATTH. XXVI.

IOAN. XII.

MARC. XIII.

IESVS ergo ante sex dies
Paschæ^a venit^b Bethaniā,
vbi Lazarus fuerat mortuus,
quem suscitauit IESVS. Fe-
cerant^c autem ei^c cānā ibi,
& Martha ministrabat, La-
zarus^f verò vnus erat ex dis-
cumbētibus cum eo.

*Cum autem esset IESVS in
Bethania in domo Simonis le-
prosi,*

*& cum esset Bethania
& recumberet,*

^k Maria ergo accepit libram
vnguenti nardi pistici pre-
ciosi,

*accessit ad eum mulier habens
alabastrum vnguenti
preciosi,*

*venit mulier habens^k alaba-
strum vnguenti nardi
spicati pretiosi;*

& ^k vinxit pedes IESV, & ex-
tersit pedes eius capillis suis,

*& effudit super caput
ipsius recumbentis.*

^l & fracto alabastro

& domus impleta est ex o-
dore vnguenti.

*Videntes autem discipuli,
indignati sunt,
dicentes;*

*Erant autem quidam
indignè ferentes intra semetip-
sos, & dicentes;*

Dixit ergo vnus ex discipu-
lis eius^m Iudasⁿ Iscariotes,
qui erat eum traditurus;

Vt quid perditio hac?

*Vt quid perditio ista vnguenti
facta est?*

*Potuit enim istud venundari
multo,
& dari pauperibus.*

Quare hoc vnguentum nō
venijt trecentis denarijs, &
datum est egenis?

Et fremebant in eam.

Dixit autem hoc, non quia

R 7

MATTH.

de egenis pertinebat ad eū,
sed quia fur erat, & loculos
habens, ea quæ mittebantur
portabat.

Sciens autem IESVS, ait illis; Dixit ergo IESVS;
Sine illam,
vt in diem sepulturæ meæ
seruet illud.

IESVS autem dixit;
Sinite eam.

*Quid molesti estis huic
mulieri?*

*Opus enim bonum operata
est in me.
habetis*

me autem nō semper habebitis.
*Mittens enim hæc unguentum
hoc in corpus meum, ad sepe-
liendum me fecit.*

*Amen dico vobis, ubicunque
predicatum fuerit
hoc euangelium
in toto mundo,
dicetur & quod hæc fecit, in
memoriam eius.*

Pauperes enim semper ha-
bebitis vobiscum, me autē
non semper habebitis.

Quid illi molesti estis?

*Bonum opus operata est in
me.*

*Semper enim pauperes habetis
vobiscum, & cum volueritis,
potestis illis benefacere;
me autem nō semper habetis.
Quod habuit hæc, fecit:*

*præuenit ungere corpus meum
in sepulturam.*

*euangelium istud
in vniuerso mundo,
narrabitur*

Cognouit ergo turba mul-
ta ex Iudæis quia illic est, &
d venerunt, non propter I E-
S V M tantum, sed vt Lazarū
f viderent, quem suscitauit à
mortuis. Cogitauerunt au-
tē Principes Sacerdotum,
vt & Lazarum d interficerēt,
quia multi propter illū abi-
bant ex Iudæis, & credebāt
in I E S V M.

ADNOTATIO.

Premittitur imago hæc & adnotatio propter
historiæ seriem, ex qua tu, & ante ingressum
IESV in urbem poteris meditari, & accommo-
dare ad feriam secundam, iuxta vsum Ecclesiæ:
similiter intellige de tribus proximis, quarum

historiam complectitur Euangelium nona Do-
minicæ post Pentecosten.

A. Hiericho, unde Bethaniam venit IESVS
cum discipulis, cum matre, cum mulieribus, &
turba quæ eum sequi consueuerat.

B. Bethania ad radicem montis Oliueti ab Oriente, vergens tamen ad Austrum, quo venit IESVS ad domum Mariae, Marthae, & Lazari. Contemplare venientes; Christus quidem excelsa quadam animi fortitudine iter faciens alios praecedit, ad mortem properans: Maria mater virgo mærens quidem (prædixerat enim IESVS ad crucē se ire & mortē) magnanimitè tamē mærorē suffert: alij tristes sunt & timidi.

C. Domus Simonis leprosi, quem tradunt antea à Christo sanatum, & Martha fuisse cognatum. Hic IESVM cana excepit venientem è Hiericho, sexto die ante Pascha: In hac autem cana duæ factæ sunt Christi vñctiones, prima pedum, alia capitis.

D. Veniunt è Hierosolymis multi, cum audissent Bethaniam venisse IESVM, non propter IESVM tantummodò, sed ut resuscitatum Lazarum viderent: quod ubi resciscunt Principes Sacerdotum, addunt crudelem appendicem ad nefarium consilium, ut non solum IESVM, sed Lazarum simul necarent; ne illo miraculo adducta, & Lazari conspectu & verbis illecta crederet in IESVM Iudeorum multitudo.

E. Canatio, mensa, confessus ad mensam. Primo loco sedet IESVS, secundo Lazarus honesto & civili cultu, dein a sident Apostoli, ultimo loco Iudas Iscariotes. Et in Lazarum quidem omnium sunt ora coniecta, ut in hominem prodigiosum, cuius anima fuisset in inferno illis paucis diebus. Inceſſebat etiam fortassis aliquos cupido interrogandi ex illo de animarum statu post mortem: nec desunt qui dicant respondisse sciscitantibus Lazarum; quod tamen fidem non meretur.

F. Iudæi, qui canantes contemplantur, & audiunt admirabundi.

G. Martha ministrat mensæ, ut in domo vel cognati, vel familiaris sui, vel Christo deuoti, qua in alienam etiam sese obtulisset ut Christo suum officium præstaret, sicuti Maria suum.

H. Expediunt alij ministri cibos, alij ferunt ad mensam.

I. IESV animum animaduerte, mortē suam meditantis & sepulturam. Propterea permouet interius Magdalenam, ut hæc vñctionibus representet, alios verò abigit ab eius inspectione.

K. Maria cognomine Magdalena, eadem soror Martha & Lazari; qua iam antea vnxerat pedes IESV, & exterserat capillis, non pedes & caput, ut hic; cui Christus peccata multa remisserat, ex qua Demonia septem eiecerat an-

te biennium; unde magnam gloriam erat consecuta mulier nobilis, è profana effecta insignē sanctitatis & pietatis exemplum. Hæc charitate in Christum accensa, cum sciret proximam eius mortem & sepulturam, eā voluit vñctione pretiosa celebrare & adorare. Nunc nō plorat, quod alia vñctione fecerat, sed plena charitatis interna, tota rapitur & dissoluitur in animi deuotionem. Affert alabastrum, elegans videlicet vas, ore angustio, forma turbinata, ex limpidissimo Hier. En. alabaſtrite marmore, leue, delicatum, fragile, cherius. Plin. ansulis destitutum. In hoc affert libram suæ pondos, idest uncias duodecim, aromatica & pretiosa aquæ, vnguentaria artē confecta, ex myrrha alijsque aromatibus, præcipuè verò ex sincero probataque fidei nardo, unde nomen accipit vnguentum, cog. spicato, ut ex Marco legunt aliqui; siue dicatur radix nardi spica, siue culmi sit folliculus, unde tenues ariste in modum spicæ odorum eminent, in quo præstantia odoris & virtutis nardi continetur.

L. Aspicere ut procumbat ad pedes IESV primum, ut illos vngat, ut capillis extergat; nec hoc officio contenta, quasi in feruorem deuotionis assurgens, effringit alabastrū, & super caput IESV effundit, ut & caput, & totum Christi corpus cito morituri pretiosissimo odore irriget. Contemplare affectus animi in Magdalena, & eius vnguentum interius, quo præcipue pedes & caput Christi ungebat: refundentem simul considera Christū in eā internæ vñctionis dulcedinē.

M. Tercrimus latro Iscariotes hæc videns, mordetur seu inuidia, auaritia, malitia, vñctionem detestatur, dolet tantum sibi bolum esse tam subito è faucibus ereptum: cogitat CCC. denarios, idest xxvi. coronatos cum quadrante, quibus potuit vnguentum vendi, eam prædam se perdidisse: nam per Synechdochen in plurali dicit Mattheus quod solus Iudas dixit, vel omnino si quis alius dixit vel cogitauit, ex animi simplicitate, & impronida pauperum zelo id fecit. Describitur verò Demon Iudam corripiens, non quod tunc primum Diabolo Iudas agitari inciperet, sed quod atrocius tunc in illum irruit, atque ad prodicionem Christi protrusit.

N. Iudam præcipitem agit Damon; concipit animo, ut pro furto vnguenti è manibus erepti IESVM prodatur ac vendatur Iudæis: etiam iū adit ad Principes & Magistratus, operam suā offert; illi pretium constituunt; dein cautè obsidebat omnes occasiones, quibus Christū in manibus impiorum traderet interficiendum: quæ de re ad principium Passionis cogitandum est.

PLenum est hoc euangelium mysterijs fa-
lutaribus fratres: sed ut ea fructuosius me-
ditemur, concedamus oportet Bethaniam,
ubi illa geruntur: è pago etiam, & domo illa
deuotionem animi concipiamus, ibi Christum
adoremus, & omnia illa loca & mysteria ve-
neremur; ex illa Bethania ad aliam assurga-
mus: est enim Bethania locus afflictionis, ex-
auditionis, responsionis; sed cuius? Christi
afflictionis & nostræ. Ibi Christus singularem
afflictionem sensit ex vnctionibus Magdale-
næ, quibus mors sua & sepultura subeunda
designabatur. Nos eadem de causa affligere
corda nostra debemus; neque propter memo-
riam crucis Christi tantum, sed propter delicta
nostra, propter quæ passus est Christus. Hinc
misericordiam ab eo imploremus: exaudiet
nos, qui pro nobis antequam essemus ut pec-
caremus mortuus est. Respondebit verò no-
bis Christus vnctione suæ misericordiæ, &
gratiæ, & donorum; dignos etiam faciet ho-
rum mysteriorum fructu, unde perfectam eius o-
bedientiā imitemur: id enim simul significat
Bethania. Consideremus igitur huius sacri eu-
angelij historiam. Reuertebatur ab Ephre-
I E S V S, quò diuerterat, ut ne alio tempore
quam pater præstituerat mortem obiret. Præ-
dixerat discipulis futurum ut crucifigeretur
Hierosolymis, quò properabat expedite, ex-
celso animo præcedens stupētes & timentes.
Luc. 18. Sanauerat cæcum ante ingressum Hierichū-
Luc. 19. tis, in eadem vrbe iustificauerat Zacheū Pu-
Matth. blicanum, decedens Hierichunte cæcos item
20. duos illuminauerat. Erat ille ascensus Hie-
rosolymitanus celeberrimus, magna illū tur-
ba præcedebat & sequebatur, Mater eius Ma-
ria virgo cum mulieribus consequebatur.
Cum hac celebritate peruenit I E S V S Be-
thaniam ad radicem montis Oliueti ad O-
rientem: exceperunt illum hospites sui, La-
zarum, Maria Magdalena, & Martha; sed cæna
illi parata est apud Simonem leprosum, quæ
scilicet à lepra I E S V S sanauerat, in ipsum
credentem; quem necessum est fuisse vel co-
gnatum Lazari, vel amicum. Itaque intelligi-
tur cæna cōmuniter ab vtrisque fuisse Chri-
sto parata, à Simone, & Lazaro cum sorori-
bus. Contemplandum totum hoc iter ab E-
phrem Bethaniam usque, Christi alacritate
ad mortem properantis illustratum, miracu-
lis ornatum, magna comitantium frequētia

& laudatione nobilitatem, quæ letum iter fa-
ciebant. Contra verò Christi animum si spe-
ctes, si Mariæ virginis Matris, Apostolorum,
mulierum, varia occurret affectuum facies.
Christum incipiebat mortis propinquæ na-
turalis quidam timor & mœror, voluntarius
tamen mouere, quem tamen infinita animi
magnitudine sustentabat. Maria virgo secun-
dum Christum dolenter quidem, magnani-
miter tamen hoc iter faciebat. Apostoli verò
& mulieres stupebant quidem & timebant,
hinc passibus corporis sequebatur iter, illinc
animo refugiebant; quos tamen Christi Spi-
ritus fulciebat diuinitus. Ob hanc rerum fa-
ciem Ecclesia ante Christi crucem aliquot
dies eius passioni consecrat. Sed doce nos be-
nigne I E S V mysteria aliquot huius eu-
angelij. Volui ante sex dies Paschæ celebri cæna
cænā meam ultimā, & passionē cōmemora-
re, ut qui in animo meo erat passionis sensus
& cænæ ultimæ, eum repræsentarem, & qui
in animis discipulorum & matris erat doloris &
timoris sensum lenirem. Ad Pascha autē ve-
rum hanc cænā referebam, & quā ad o-
ctauam psalmum reipsa canebam dulcem
& salutarem. Eram in Bethania, hoc est in
meditatione futuræ afflictionis, in domo Si-
monis, id est obedientiæ meæ ad Patrem, quæ
eò me erat redactura, ut non solum essem fu-
turus quasi leprosus & percussus à Deo & hu-
miliatus, sed cruci essem affigendus crude-
lissimè. Adhibui tamen Lazarum à mortuis
suscitatum, quandoquidem simul de mea re-
surrectione seriò cogitabam; Mariam vngē-
tem, quæ meam mortem & sepulturam ante
oculos omnium constitueret; Martha mini-
strabat, quæ ut vitam actiuam significat, ita
etiam operosam meditationem mysteriorum,
unde animi leuatio oriri solet, & diuinarum
rerum contemplatio. Hæc ut deuotè perci-
piatis mysteria, gustus est vobis parandus ex
pijs desiderijs, & meditationibus, & ope-
ribus. Hæc frequenter versate animo me
authore, & mecū hanc cænā accipietis, re-
fectionē scilicet internā, dulcē, ac fructuo-
sam; & vngētis nō solum pedes meos, sed etiā
caput: simul enim me iuuante, & in vitæ acti-
uæ efficacia proficietis, & in contēplatiuæ lu-
ce & suauitate. In me quicquid preciosi ha-
betis conferre, mihi offerre cor vestrum, mi-
hi date animam, mentem, spiritum, mortifi-
catos

DOMINICA IN RAMIS PALMARVM.

Ducitur asina & pullus ad IESVM.
 Matth. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxij.

85
 lxxij



A. Mons Oliueti.

B. Bethania in radice montis ad Orientem.

C. Bethphage, vnde nūsit IESVS, qui asinam & pullum

adducerent.

D. Viculus, vnde illi sunt adducti.

E. Progreditur asina vectus ad prospectum vrbis.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

BY SAMUEL JOHNSON, ESQ. OF NEW-YORK



<p>Printed by S. KNEELAND, at the Press of the American Book Concern, No. 21 NASSAU ST. N.Y.</p>	<p>Entered according to Act of Congress, in the year 1846, in the Clerk's Office of the District Court of the Southern District of New York, by SAMUEL JOHNSON, in testimony whereof, he hereunto set his hand and seal the 10th day of May, 1846.</p>
--------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

caros vestros sensus mihi sacrificare, & vnxe-
ritis me nardo piscico & pretioso. Neque ve-
reamini eos, si qui obmurmurant ob vestra
bona opera, ego vos ab illorum vel caluni-
nijs, vel oblocutionibus defendam, vt à Iuda
Magdalenam: & si quando Iudæ similē per-
secutionem, etiam acriorem, vel ad sanguinē
vsque & mortē videritis vobis excitari, estote
fortes & constantes, & credite me vobis ma-

ius auxilium, maiorem gratiam, vires etiam
ampliores suffecturum, quò in maiora peri-
cula & tribulationes propter nomen meum
incideritis. O suauem vocem! o diuina my-
stèria & doctrinam! Quas gratias vel agere,
vel habere nos dignè non possumus, sancti
ipsi & Angeli tibi sancte & magne IESV,
& agant, & habeant. Amen.

DOMINICA IN RAMIS

PALMARVM.

Ducitur asina & pullus ad IESVM.

MAR. XI. MATTH. XXI. LVC. XIX. IOAN. XII. ANNO XXXIII.

In lxxij. imaginem adnotatiuncula.

lxxij.

85.

A. Mons Oliueti.

& pullum adducerent.

B. Bethania in radice montis ad Orientem.

D. Viculus, vnde illi sunt adducti.

C. Bethphage, vnde misit IESVS qui asinam

E. Progreditur asina vectus ad prospectum urbis.

PRIMA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XI. MATTH. XXI. LVC. XIX. IOAN. XII.

Et cū appropinquarent

ET cum appro-
pinquasset

Et factum est

In crastinum autem

Hierosolyme

Hierosolymis,
& venisset ^cBeth-
phage

ad Bethphage

& ^bBethania

ad montem oliuarum,
mittit duos

ex discipulis suis, &
ait illis;

introeuntes illuc,

pullum ligatum,
super quem nemo ad-
buc hominum sedit;
illum

vobis dixerit;

ad ^amontē Oliueti,
tunc IESVS misit
duos discipulos, di-
cens eis; Ite in ca-
stellum ^dquod cō-
tra vos est,

& statim inuenie-
tis asinam alligatā,
& pullum cum ea;

soluite,
& adducite mihi:
& si quis
vobis aliquid dixe-

& Bethaniam,
ad montem qui vocatur
Oliueti,

In quod introeuntes,
inuenietis

pullum asinae alligatum,
cui nemo vnquam ho-
minum sedit.

vos interrogauerit,

MAR.

MAR. XI.
Quid facitis?

*quia Domino necessa-
rius est;*

*& continuo illum di-
mittet huc.*

*Et abeuntes inuenerunt
pullum ligatum ante
ianuam foris in biuio,
& solunt eum.*

*Et quidam de illic
stantibus dicebant illis;
Quid facitis soluentes
pullum?
Qui dixerunt eis
sicut praeceperat eis
IESVS,*

& dimiserunt eos.

*Et duxerunt pullum ad
IESVM,*

& imponunt illi

& sedit super eum.

MATTH. XXI.

rit,
dicite,
quia dominus his
opus habet;
& cōfestim dimit-
tet eos.

Hoc autem factum
est, ut adimplere-
tur quod dictū est
per Prophetam, di-
centem; Dicite fi-
liæ Sion; ecce Rex
tuus venit tibi mā-
fuetus, sedens super
asinam, & pullum
filium subiugalis.

Euntes autē disci-
puli,

fecerunt sicut præ-
cepit illis IESVS.

LVC. XIX.

quare soluitis?

sic dicetis ei;

*quia dominus operam
eius desiderat.*

*Abierunt autem qui
missi erant,*

*& inuenerunt sicut di-
xit illis stantem pullū.*

*Soluentibus autem illis
pullum,
dixerunt Domini eius
ad illos;
Quid soluitis pullum?*

At illi dixerunt;

*Quia Dominus eū ne-
cessarium habet.*

*Et duxerunt illum ad
IESVM;*

*& iactantes vestimēta
sua super pullum,
imposuerunt IESVM.*

Et adduxerunt asi-
nam & pullum, &
imposuerunt super
eos vestimenta sua,
& eū desuper se-
dere fecerunt.

ADNOTATIO.

Libet hoc loco breuiter annotare de anno quo
crucifixus est Dominus; qua de re aliàs
Christo propitio dicam fusius. Trigesimotertio
igitur atatis sue anno crucifixus est Christus;
bapti-

EADEM DOMINICA.

In conspectum Hierusalem venit IESVS.
Matt. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxiiij.

86
lxxiiij



A. Venit IESVS in conspectum
Vrbis.

C. Multitudo ciuitatis parat ramos
& palmas.

B. Flet super Hierusalem.



<p>THE LIFE OF JAMES MILN BY JAMES MILN</p>	<p>NEW YORK 1854</p>
---------------------------------------------------------------------	--------------------------

baptizatus enim est ad initium anni tricesimi; nam erat quasi annorum triginta, ἀρχόμενος ὧν, idest incipiens; veluti si dicat ad initium tricesimi: nā alioqui nō sic dixisset, sed διατελέμενος ὧν; & vnus annus necessario intercessit à baptis-
mate ad miraculū Cana Galilæe, ex Ecclesiæ tradi-
tione. Deinde duo Paschata exponit D. Ioan-
nes; primum ij. cap. secundum vi. Tertium est
quo crucifixus est Dominus, qui erat trigesimi-
tertij anni vitæ eius temporalis mortalis mensis
tertius à natiuitate: octauo enim calendas Ia-
nuarij natus est Christus; crucifixus octauo ca-
lendas Aprilis.

A. Mons Oliueti ad Orientem montis Sio &
Hierosolymorum, primo milliario, Sabbati scili-
cet itinere, ut est in Apostolorum actibus; vn-
de Christus ad Patrem ascendit: in quo per sin-
gulos annos vacca rufa in holocaustum Domino
cremabatur: in quo, iuxta Ezechielem, Cheru-
bim de templo transmigrantes Ecclesiam Domi-
ni fundauerūt. Est hic montium qui sunt in cir-
cuitu, & in vrbe Hierusalem altissimus: inter
hunc & Hierosolymam intercedit torrens Ce-
dron, in valle Iosaphat, super quam ad iudicium

uniuersale imminet stans super montem Oli-
ueti Christus.

B. Bethania in radice montis Oliueti ad O-
rientem quidem, ad Austrum tamen, ut dixi-
mus, declinans, quindecim stadijs, idest duo-
bus ferè milliarijs ab vrbe; unde postridiè
quàm canauerat apud Simonem leprosum Chri-
stus profectus veniebat Hierosolymam.

C. Bethphage, villa Sacerdotum, quò hi sece-
debant expleto templi ministerio, in latere o-
rientali montis Oliuarum, mediò spatio à mon-
tis vertice Bethaniā eunti. Hinc misit IESVS
duos discipulos ad pagum proximum, unde as-
nam & eius pullum adducerent.

D. Viculus ad dexteram, lapidis iactu distans
à Bethphage in valle, sub monte offensionis; vn-
de duo discipuli asnam & pullum adduxerunt
ad IESVM, dein pallijs suis, & aliorum Apo-
stolorum strauerunt & ornauerunt.

E. Ad Bethphage ascendit IESVS primum
asnam, progressus verò ad montis verticē, unde
ciuitatem conspēcturus erat (non enim erat con-
spicua è Bethphage vel viculo) relicta asina con-
scendit pullum.

Hiero: in
Iohelcm.
Beda in
Nehe-
miam.

Brocar-
dus.

Brocar-
dus.
Reimerus
Aran-
dus.

EADEM DOMINICA IN RAMIS PALMARVM.

In conspectum Hierusalem venit IESVS.

MATTH. XXI. MAR. XI. LVC. XIX. IOAN. XII. ANNO XXXIII.

In Lxxij. imaginem adnotatiuncula.

Lxxij.
86.

A. Venit IESVS in conspectum vrbis.
B. Flet super Hierusalem.

C. Multitudo ciuitatis parat ramos &
palmas.

Christi fletus ponitur etiam hoc loco, si quis velit intelligere fleuisse
IESVM statim conspēcta ciuitate.

SECUNDA PARS EVANGELII MISSÆ.

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

Et ut ^a appropinquauit, videns ci-
uitatem, ^b fletit super illam, dicens;
Quia si cognouisses & tu, & quidē
in hac die tua, quæ ad pacem tibi:
nunc autem abscondita sunt ab ocu-
lis tuis. Quia venient dies in te, &
circundabunt te inimici tui vallo,

S

MAR.

ris & desiderij, simul & doloris fuit: utinā cognouisses; sed nō cognouisti, nō cognoscis, nō cognosces: si enim cognouisses, omnia bona tibi prouenissent Dei benignitate, & quidem spiritualia atq; cælestia. Verū cū in tua insipientia miserabiliter perseueratura sis, infligitur tibi mala infinita absq; vlllo subsidio, absq; effugio vlllo. Et tu. In cognouisses, est, tu: Quid igitur? replicas Domine, tu, vel exprimis suppressum? Expressio hæc est amoris & commiserationis. Fuisti tu, inquam, ciuitas mea dilecta, in quam ego tot iam olim beneficia contuli, & summum sum nunc oblaturus, sanguinem & vitam meam: tu si cognouisses. Rursus indignatio hæc fuit grauissima, & comminatio etiam: tu, tu hæc ignoras: cognoscent gentes, & tu tamen non cognouisti, non cognosces. Et quidem in hac die tua. Hem miseriam tuam ingentem: tua est hæc dies, hoc tempus, hæc mysteria, & quæ hæcenus feci, & quæ facturum sum in passione, morte, & resurrectione mea: tibi primum sunt dedicata, pro te facta ac facienda; salus æterna tibi primum parata est. Etenim quonā tua omnia sacrificia, oblationes, ritus, cæremoniæ referebantur? quorsum spectabant? Nonne ad hanc diem, ad hoc tempus tuum? Nam si illa erant tua, hæc magis tua, propter quæ illa erant tua. Cū igitur tua hæc dies sit, hæc lux veritatis & gratiæ, tantò magis deploranda est tui animi cecitas, quæ facit vt hæc non cognoscas; vnde fiant non tua, quæ erant futura tua. Quæ ad pacem tibi. Nihil feci ego in meæ carnis dispensatione diuinius, quàm quòd pacem obtuli hostibus meis, & quidem continenter aduersus me pugnantibus, vt in psalmo per Dauid dixi; Cum ijs qui oderunt pacem eram pacificus, cum loquebar illis impugnabāt me gratis. Ego pacem & tranquillitatem vobis semper obtuli, tum animi spirituales, tum rerum omnium temporalem. Et hæc cū semper sim loquutus, semper pollicitus, semper obtulerim; vos tamen quasi ad bellum prouocarem, meis beneficijs aduersus me semper fuistis incitati, semper bellum pro pace respondebatis. Neque verò quod nunc in meo aduentu exultatis, id solidum est vestrum gaudium, sed momentaneum & caducum: nam quod canitis; Osanna, benedictus qui venit in nomine Domini, ex mysterio dixistis, quasi clamarent lapides; & eodem hoc die nullus erit ex vobis omnibus, qui do-

Psalm. 119

rum in hospitium me, vel ad cænam vocet; & quidem cū omnes circumspexero. Alioqui Principes vestri Pharisei & Seniores aduersum me acrius hoc ipso tempore concitatur: certè vniuersi me post pauculos hos dies eis ad mortem & crucē efflagitaturi, & digniorem vitæ latronem, hominem homicidā & seditiosum professuri quàm me, Dominū vestrum & omnium. Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quid? Non viderūt te Iudæi docentem Sancte I E S V, miracula facientem, moriētem, sepulturæ tradi? Quid? Nescierunt te resurrexisse? omnia hæc viderunt, scierunt. Quæ nā illa obsecro sunt magne I E S V, quæ non cognouerunt, & propter quæ in tantas calamitates inciderunt? Nō est illa vera vel visio, vel intelligentia, non est perfecta, quæ sensu carnis vel exteriori, vel etiam interiori vel accipitur vel perficitur, earum rerum præsertim quæ cum spiritu coniunctæ sunt, & a diuina reuelatione deriuantur, nec possunt humana ratione vel industria comprehendere: sed vt singulare est donū Dei illa reuelatio, ita reuelationis perceptio diuino munere communicatur; cuius principium est fidei donum: quod si quis imbibet, ibi primum oculi alij nobiliores illi aperiantur, alia rerum facies & alia intelligentia, non eorum solū quæ supra naturam sunt, quæque nō assequitur naturæ vis, sed illorum etiam quæ natura constant, & naturaliter intelliguntur. Alijs enim oculis illa, & altiori lumine & puritate intelliguntur, & quasi diuino splendore vestita, latiora sese offerunt, & creatorem suum repræsentant. Quòd si hæc diuino lumine per fidem sic illustrantur quæ ex se naturaliter lucem illam non habent, sed excipiunt extrinsecus; quàm erunt illa illustrata quæ cum singulari Dei lumine nascuntur & fide, atque à luce cœlesti deriuantur? Præstantissima certè hæc erunt, atque illustrissima: verū vt maior est horum claritas ac splendor, cō caci magis ac socordes sunt, qui sibi oblata vel non agnoscunt vel contemnunt, & habentes fidei aures & oculos, vt illa audiant & videant, claudunt tamen oculos & excecant, cor incrassant atque indurant, & auribus grauiter audiunt, ne quando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligāt, & conuertantur & sanentur. Horum est tam grande peccatum, tam execrabilis prauaricatio, vt me, qui infinitè misericors sum, quiq; ad omnia delenda peccata mori me obtuli & cru-

Io. 12. 48

Ej. 6.

13

& cruci, veluti cogant ut illos derelinquam in suis peccatis, unde incrassentur & indurentur magis, & excæcentur, atque in profundum malorum abijciantur. Hæc autem lux & fides, ut est spiritalis, ita non intellectum solum, sed cor simul & voluntatem sua luce & suauitate replet: ea videlicet quæ charitate informata, per eam operatur, & dat Spiritus sancti dona, quibus potentia & virtutes omnes nobilitantur diuinius. Hinc sensus spiritalis, & experientia quadam interna, inde Spiritus exultationis, hinc iubilationis, hinc unionis, hinc vis diuina concepta ad operationes extēditur, ad gloriam maiorem & Patris & meam, & sancti nostri Spiritus. Non huiusmodi solum luce & cognitione caruisse Iudæos, sed omni illius principio, & viæ ad illam sua singulari malitia atque animi obstinatione cōtradixisse, id verò mihi erat causa propria meæ tristitiæ & lachrymarum. Ex hac luce si voluisses & tu, admiranda beneficia esses consequuta Hierusalem; ex me fidē concepisses, intellexisses mysteria, fructum meæ vitæ & mortis recepisses, mortem sempiternam, & illas etiam externas calamitates euasisse: nunc autem contra est, cum fidem meam auerferis, & spiritualia dona, unde fiet ut immanitatem illam, & infinitam calamitatem vrbis excellentissimæ patiaris, & totius gentis internecionem. Heu Domine IESV, sancte & misericors; latitia quidem singulari cor meum affecisti, sed tamen vehementem mihi metum incussit tuus ille fletus & comminatio: nam eodem negotio videris Ecclesiæ tuæ calamitates deflere atque prænuntiare. Prænuntio, & desco simul omnes Ecclesiæ meæ labores; illam præsertim calamitatem quam impius homo, & atrocissimus tyrannus Antichristus infliget, & huius præcursores hæretici me permittente. Verum alia erit illius afflictionis ratio atque huius Iudaicæ; hic enim populus, & terrena Hierusalem funditus euersa fuerunt, Ecclesia verò mea spōsa nullo labore, nulla calamitate perire potest, etiamsi periclitetur; atque adeò afflictionibus & laboribus purgatur, & fit illustrior atque perfectior. At enim mihi timore miscrè Domine IESV; deploras video animæ meæ simul miseras, & illa contemplor mihi mala imminere ab hostibus meis,

propter insipientiam meam, & ingratitudinis magnitudinem, & alia mea innumerabilia peccata. Quid enim in me video unde nō merear pœnas acerbiores? Quid verò habeo quapropter liberari ab illis possim, & nō potius calamitosius affligi? Infelix ego homo & miserabilis, quis me proteget à facie hostium meorum, & à facie eorum oppugnationis & truculentia, nisi tu refugium meū Domine magne Iesv, fortitudo mea, arx mea, & petra mea, meum scutum, cornu salutis meæ, susceptor meus? Hæc si fias mihi bone Iesv, quamuis agnoscam me esse de me miserum, & omni pœna dignissimum, non trepidabo tamen, non timebo. Ita facias Domine sancte, non per has tantum, sed omnes lachrymas tuas obsecro te. Ita spera & confide me facturum; sed illa quæ ego pronuntiabam Iudæis, tu contra hostes animæ tuæ & meos exerce, me authore & præside. Forti studio para aduersus inimicos vallum & fossam: muni te pœnitentia, & meditatione meæ passionis & mortis, & oratione: hæc tua sit fossa & vallum, quo hostes tuos cōcludes, unde transmittere ad te non possint. Adde meditationi & orationi bonarum operationum pietatem atque instantiam; ita ad angustias adiges qui te oppugnabunt. Neque porro desinas, sed præcipuam illam virtutem humilitatem adhibe, & cordis simplicitatem, & hostes tuos ad terram prosternes; nec eos solum, sed eorum filios, cogitationes scilicet prauas, & odiosas tentationes. Neque in hoc bello fatigeris vel animum despondeas, quin quæ dixi omnia illustriori fidei, spei, & charitatis virtute & spiritu augeas in me. Ita fiet, ut nullus lapis, nullæ sint reliquæ residuæ virium in hostibus tuis; & possis cantare cum Moise & Maria: Gloriosè magnificatus est Deus & Christus eius, hostes & oppugnatores meos *Exod. 15* euerit, & in mare proiecit: & ego dicam animæ tuæ; Mulier, ubi sunt qui te oppugnabāt? nullus te expugnauit? Tu respōdebis; Nemo *Ioan. 8.* Domine. ego subdam; De cetero te similiter protegam si ita pergas, quod facies me inuante, nec timebis ut quicquam possint in te hostes tui. O beneficium incomparabile! ita fac bone IESV. Amen.

E A D E M D O M I N I C A I N R A M I S P A L M A R V M.

Ingressus solennis in ciuitatem.

MATTH. XXI. MAR. XI. LVC. XIX. IOAN. XII. ANNO XXXIII.

In lxxiiij. imaginem adnotatiuncula.

lxxiiij.
87.

A. Bethania, ubi Lazarus suscitatus.

B. Mons Oliuarum.

C. Hortus Gethsemani.

D. Torrens Cedron.

E. IESVS eques in pullo asina veſtus.

F. Eius celebritas itineris.

G. Hierosolyma commota.

H. Templum, quo venit IESVS; ubi sanat cecos
& claudos.

I. Virgo mater cum mulieribus.

T E R T I A P A R S E V A N G E L I I M I S S Æ.

MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

Et^a cum^a appropinqua-
ret iā ad^c descensum
montis^b Oliueti, cep-
rūt omnes turba descē-
dentium gaudētes^f lau-
dare Deum^e voce magna
super omnibus quas vi-
derant virtutibus,

Et qui praibant
& qui sequebantur,

Turbæ autem
quæ præcedebant
& quæ sequebantur
clamabant, dicētes;
Hosanna filio^f Da-^fuid: benedictus qui
venit in nomine
Domini:

Benedictus qui venit
in nomine Domini,

Benedictum quod venit
regnum patris nostri
Dauid,

Hosanna in excelsis.

Hosanna in altissi-
mis. pax in calo, & gloria in
excelsis.

Testimonium ergo per-
hibebat turba quæ erat
cum eo^a quando Laza-
rum vocauit de monu-
mento, & suscitauit eū
à mortuis. Propterea &
obuiam venit ei turba,
quia audierunt eum fe-
cisse hoc signum.

Pharisei ergo dixerunt

M A R.

EADEM DOMINICA.

Ingressus solennis in ciuitatem.

Matth. xxi. Marc. xi. Luc. xix. Ioan. xij. Anno xxxiij.

87

lxxiij



A. Bethania, vbi Lazarus suscitatus.
 B. Mons oliuarum.
 C. Hortus Gethsemani.
 D. Torrens Cedron.
 E. IESVS eques pullo asinae vectus.

F. Eius celebritas itineris.
 G. Hierosolyma commota.
 H. Templum, quò venit IESVS. vbi sanat
 cecos & claudos.
 I. Virgo Mater cum mulieribus.



MAR. XI.

MATTH. XXI.

LVC. XIX.

IOAN. XII.

ad semetipsos ; Videtis
quia nihil proficimus?
Ecce mundus totus post
eum abiit.

Et quidam Phariseorū
de turbis dixerunt ad illum ; Magister,
increpa discipulos tuos : quibus ipse ait ;
Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides
clamabunt. Et ut appropinquauit, vidēs
ciuitatem, fleuit super eam, dicens ; Quia
si cognouisses, & tu : & quidem in hac die
tua, quæ ad pacem tibi ; nunc autem ab-
scondita sunt ab oculis tuis. Quia veniēt
dies in te, & circumdabūt te inimici tui
vallo, & circumdabunt te, & coangusta-
bunt te undique, & ad terrā prosterne-
nt te, & filios tuos qui in te sunt : & non re-
linquent in te lapidem super lapidem, eò
quod nō cognoueris tēpus visitationis tuæ.

& introiuit

Et cum intrasset Hierosolymam & cō-
mota est vniuersa ciuitas, dicens ; Quis
est hic ? Populi autem dicebant ; Hic est
IESVS Propheta à Nazareth Galilææ.
Et intrauit IESVS in templum Dei.
Et accesserunt ad eum cæci & claudi in
templo, & sanauit eos. Videntes autem
Principes sacerdotum & Scribæ mira-
bilia quæ fecit, & pueros clamantes in
templo, & dicentes ; Hosanna filio Da-
uid ; indignati sunt, & dixerunt ei ; Au-
dis quid isti dicunt ? IESVS autem dixit
eis ; Vtique. Nunquam legistis, quia ex
ore infantium & lactentium perfecisti
laudem ?

in templum

Et erat docens quotidie in templo. Principes
autem Sacerdotum, & Scribæ, & Principes ple-
bis quærebant illum perdere ; & non inueniebāt
quid facerent illi ; omnis enim populus suspensus
erat audiens illum.

ADNOTATIO.

A. Bethania, ubi eminus designatur, Lazari
suscitatio: hoc enim miraculū turbæ me-
moriam retinebant, hoc multitudinem obuiam
Christo ut veniret exciuerat: celebritas tamen
ad radicem montis iuxta hortum Gethsemani in
valle Iosaphat describitur.
B. Mens Oliuarum, ad cuius acclinitatem
dubium non est quin multi obuiam Christo
cum

cum ramis proceſſerint.

C. Hortus Gethſemani.

D. In valle torrens Cedron, qui ſcilicet perennis non eſt, ſed e pluuiali aqua, partim e piſcinis ſuperiori & inferiori, & Siloë fonte concipitur, & illis deficientibus areſcit. In eo hoc tempore erectus eſt pons, de quo antiquitas nihil prodiit.

E. IESVS in pullo aſinae veſtibus Apoſtolorū ſtrat o eques, Chamū tenens manu, ad urbem procedit. Dicite filia Sion; Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus, ſedens ſuper aſinam prius, dein ſuper filium ſubiugalis. Præcedunt alij Apoſtoli, alij ſequentur; unus ducit aſinam ſimiliter ornata.

F. Effuſa ex urbe multitudo partim præcedit partim ſequitur, omnes aliæ prætendentes palmarum & oliuarum, & aliarum arborum ramos, & veſtimenta ſternentes, diuina præſenti Chriſto acclamant, ut in ſolenni Tabernaculorū feſſo ex Pſal. cxvij. Chriſto venturo legitimū erat canere. Euāgelista præcipuā indicat encomij partem, Hoſanna, quod Hebraicè eſt *הוֹשַׁנָּה* hoſiah na; dua dictiones, ideſt ſaluifica obſecro. Prima dictio verbum eſt vehementis ſignificationis, ſecunda interiectio obſecrantis. Reliqua quæ in eodem ſunt Pſalmo proſequutos hebræos piè credere & meditari poſſumus, ut quæ ſuſuero Meſſia cecinerat Dauid, quæq; omnis Iudæorum natio ſolenni ritu uſurpabat omnibus annis in Scenopegijs, præſenti accinerent Chriſto. Itaque prophetico quodam ſpiritu Iudæa & Hieruſalem IESVM eſſe Chriſtum profeſſa eſt, & eius aduentum celebrauit ex Pſalmo, inde inchoantes; Lapidem quem reprobaſerunt adificantes, hic factus eſt in caput anguli: a Domino factus eſt iſte lapis, & eſt mirabilis in oculis noſtris. Hac eſt dies quam fecit Dominus, exultemus & latemur in ea. Intenduntur hæc aduerſus Principes & Phariſeos; à pijs Iudæis adiicitur excellens animorum exultatio: addunt enim eia, vel obſecro; Domine affer proſperitatē obſecro. Vehemens hæc eſt in iubilo oratio & obſecratio. Subdunt; Benedictus qui venit in nomine Domini: profeſſio hæc eſt veri Meſchiæ. Reſponderet verò Chriſtus; Benediximus vobis de domo Domini, e cælo, ego, Pater, & Spiritus ſanctus. Reſpondent Angeli, reſpondent Patriarcha & Prophetæ, reſpondent Apoſtoli; Nos etiam vobis

benedicimus in Chriſto. Proſequentur illi, Deus Dominus, & illuxit nobis: quibus verbis Meſchiā conſitentur Deum eſſe verum, lumenq; & ſalutē afferre mortalibus, eū quem hominem videbāt, & laudibus celebrabant. Excellentiffima hæc fuit profeſſio dignitatis & gloriæ Chriſti. Myſterio autem diuino hæc fiebant, ut quem reprobaſerant Principes & Phariſæi, in cuius necem conſpirauerant, hunc turba ſpiritus Dei incitata Meſchiam, Deum, mundi ſalutem & lumen prædicarent. Addunt pro coronide; Pax in cælo, gloria in excelsis, imitati Angelorum epinicion ad Chriſti natiuitatem: hæc enim omnia erant in Hebræorum verbis, & planè filio Dauid IESV tribuebantur, & eius regnum celebrabant; Benedictum quod venit regnum patris noſtri Dauid, non huius mundi, ut erat dicturus Pilato Chriſtus, ſed ſpirituale & æternum. Porro quod addunt, in aliſſimis, myſterium exprimit, & mentem diuina virtute in ſpiritum ſuſpenſam. Cum hoc triumpho in urbem inuectus eſt IESVS porta aurea, quæ prius porta vallis appellabatur, ad orientalem plagā vallis Joſaphat: ^{Be} pertinet verò hæc porta ad regionem templi, & portam eius ſpecioſam: hæc ingreſſus IESVS, recta ad portam ſpecioſam peruenit. Deſcribitur autem ingreſſus Chriſti per meditationem quidem, ſed in qua narratur hiſtoria: caterum quæ attinent ad myſticū ſenſum, ea veriſſima ſunt, nam totus Pſal. cxvij. intelligitur de Chriſti aduentu, ut uno conſenſu tradunt doctores. Quæ ergo dicuntur erant tunc in illis verbis, & dicebantur à turbis in fide Synagoga vel ſua Eccleſia, et ſi non intelligerent peculiariter, ut pleraque Chriſti myſteria, quæ Pſalmis comprehenſa frequenter habebant in ore.

G. Hieroſolyma, quæ ad tam celebrem ingreſſum IESV commota eſt vniuerſa varijs animorum affectibus; alij agrè ferre tantam gloriā, & inuidere, alij admirari, alij laudare, omnes clamare; Quis eſt hic? turba continuare ſuum encomium.

H. Templum, quò accedentes ad ſe cacos & claudos ſanat IESVS: ibi ipſum verbis adorantur mordacibus indignabundi Principes ſacerdotum, gloriā Chriſti iniquè ferentes, & diuinam puerorum acclamationem & laudem.

I. Virgo mater cum pijs mulieribus ſequens.

MEDITATIO.

Venite Fratres, venite omnes quotquot IESVM cognoscitis, quotquot virtutes

eius, & miſericordias magnas agnoſcitis: ecce venit in animas veſtras dilectus veſter tranſiliens

liens montes, properans è collibus: aduentu suo facit veram Hierusalem, facit suauem pacis visionem atque fruitionem. En ad vos descendit de mōie Oliuarum, de altitudine suæ diuinitatis ac clementiæ. Iustus & Saluās; venit pauper & mansuetus, sedens super asinam & filium asinæ. Motus vestræ sensualitatis importunos compescit, iustitiam animo vestro inducit & salutem, simplicitatem, mansuetudinem, atque humilitatem conciliat. Exultent animi vestri, iubilet spiritus ad rem nouam, ad rem magnam, ad rem diuinam, quæ spiritum vestrum, vestros internos sensus excitabit, & exhilarabit, & confirmabit, atque omni perfectione ornabit. En dilectus singulis animis vestris loquitur; Surgage, propera amica mea & veni, occurre sponso tuo. Sed lugete primum peccata vestra, vt luxit ipse illam Hierusalem, vestram etiam, quæ sola fide & spe effectis constare solet, luxit, improbavit, & auersatus est. Exite ex illa Hierosolyma, ramōs exscindite oliuarum, idest pingues charitatis & deuotionis fructus cum vera fide & spe coniungite, inde afferte bonorum operum palmas, offerre vestrarū concupiscentiarum profligationem & victoriā. Ita Christo ad animam vestram properanti occurrentes, cantate in cordibus vestris; Hosanna filio David: sensum recipite vestræ salutis internum, Christo illum acceptum referte. A te salus omnis Domine I E S V, à te sensus & gustus salutis omnis & gratiæ, sine te nihil sumus, nihil facere possumus; tecum omnia & sumus, & facere valemus. Sit in me perpetua per te hæc saluificatio, quasi continua quædam endelechia & motio & vita, quæ non solum me in te, per te, & propter te det viuere, sed eas mihi vires ingeneret, quibus alios ad te promouere possim per meum ministerium ex te. Ita tandem consummata erit in me tua salus, & complebuntur in me quæ dixisti in psalmo; Sacerdotes induam salutari, ita vt alios salutem induere etiam possint: quod est in verbo hebraico וְיָשִׁירָם albisch. Neque tamen cum hac in me de tua benignitate sentio, ea in sola fide statuo, vt errant qui à te, & à tua Ecclesia defecerunt;

quasi alibi simul non possint consolationes suas statuere, & animum figere. Mihi tu fac es in humilitate cordis mei bone I E S V, in tuis consolationibus spiritus, quæ fide sunt inferiores, & dantur à te, vt nobis sint indicia fidei tuæ & gratiæ; vt reuerà in timore & tremore nostram salutem & operemur, & sentiamus: intolerabilis enim esset coram te arrogantia, vt qua fide te credo Deum esse & hominem, qua Deum ipsum trinum etiā & vnum, eadem credam esse vel reputari me iustum apud te. Sat est mihi vniuersalis illa fides, qua per te iustificari nos credo, modò quæ iussisti, & in nostra posuisti facultate, te iuuante impleamus; quæ fides, quæ gratia relinquit mihi humilitatem, & infirmitatis meæ conscientiam, non adimit arbitrij libertatem, sed sanat & fouet. Hæc ego agnosco à te proficisci magne I E S V, & in tuis laudibus & benedictionibus pono: tibi Hosanna filio David, benedictus sis qui venisti in nomine Domini Rex Israël; benedictum quod venit regnum patris nostri David: pax in cælo, & gloria in excelsis; hosanna in altissimis. Agnosco salutem & vitam animæ meæ in te & ex te Deo homine: Ostendisti mihi vim nominis tui æterni, & infinitæ tuæ virtutis: sis tu in sæcula hoc nomine benedictus. Venisti vt Rex cælestis Israël & Ecclesiæ tuæ sanctæ, communicasti nobis spirituale regnum tuæ maiestatis, quod à te regitur, & tuis benedictionibus impletur, qui omnia in omnibus adimpleris: leua Domine spiritum meum, vt quæ residua sunt laudis tuæ ex tuo Euāgelio sentire in spiritu possim. Verè dona tua faciunt, vt pax cælestium virtutum & animarum, pax tua diuina corda nostra ineffabili suauitate & tranquillitate perfundat, & eò abducatur, vnde gloriam tuæ diuinitatis in eo sentiamus esse sitam, quod est supra omnem creaturam, quod est secretum tuæ diuinitatis ineffabile. Inde salus nostra profluit, vt è fonte vniuersi boni & gratiæ in Christo I e s v.

Amen.

S A B B A

SABBATHO POST DOMI- NICAM PASSIONIS.

Veniunt gentiles ad IESVM.

IOAN. XII. ANNO XXXIII.

In lxxv. imaginem adnotatiuncula.

lxxv
89.

*A. Adeunt gentiles ad Philippum, hic dicit
Andreas.*

B. Adducuntur ab his ad IESVM.

C. Vox patris.

D. IESVM nullus excipit hospitio.

E. Redit Bethaniam ad vesperum.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XII.

ERant autem quidam ^a gentiles ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. Hi ergo accesserunt ad ^a Philippum, qui erat à Bethsaïda Galilææ, & rogabant eum, dicentes; Domine, volumus IESVM videre. Venit Philippus, & dicit Andreæ; ^b Andreas rursus & Philippus dixerunt IESV. IESVS autem respondit eis, dicens; Venit hora ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Si quis mihi ministrat, me sequatur; & ubi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum pater meus. Nunc animæ mea turbata est; & quid dicam? Pater, saluifica me ex hac hora: sed propterea veni in horam hanc. Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo ^c vox de cœlo, dicens; Et clarificaui, & iterum clarificabo. Turba ergo quæ stabat & audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alij dicebāt; Angelus ei loquutus est. Respondit IESVS, & dixit; Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. Nunc iudicium est mundi; nunc Princeps huius mundi eiicietur foras: & ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Hoc autem dicebat significans quia morte esset moriturus. Respondit ei turba; Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternum: & quo modo tu dicis, oportet exaltari filium hominis? Quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis IESVS; Adhuc modicum lumen in vobis est: ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant. Et qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filij lucis sitis. Hæc locutus est IESVS, & ^d abiit, ^e & abscondit se ab eis.

ADNO-

Sabbato post Dominicam Passionis²

FERIA II. MAIORIS HEBDOMADAE.

Veniunt Gentiles ad IESVM.

Ioan. xij. Anno xxxij.

89

lxxv



A. Adeunt Gentiles ad Philippum;
Hic dicit Andreæ.
B. Adducuntur ab his ad IESVM.

C. Vox Patris.
D. IESVM nullus excipit hospitio.
E. Redit Bethaniam ad vesperum.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES



By the Rev. John G. ...
...
...

ADNOTATIO.

DE historia quæ Euāgelium hoc præcedit dictū est quatuor proximis adnotationibus & imaginibus.

A. Multi gentiles etiam si circumcisionem non acciperent, nec ritus omnes Iudeorum seruarent, tamen in Iudeorum Deum credebant, ad festa conueiebant, ad templum adorabant, Hebræis erant beniuoli, munera templo offerebant. Ex his quidam accedunt ad Philippum, animo commoti, tum propter celebritatem ingressus Christi, tum propter signa quæ uel uidebant uel audiebant. Regant illum impetire ut liceat ipsis IESVM conuenire & alloqui, aduocatum aspicit Philippus Andream, ambo adducunt homines ad IESVM. O inconstantiam & peruersitatem deplorandam! Consentiunt gentes hodie & Hebræi in IESVM, laudibus in cælum tollunt; quinto tamen die coniurant in illū omnes, rapiunt, uirgis cadunt, spinis coronant, cruci suffigunt: tametsi qui gentiles ad Christū nunc adcūt pie credatur ad Christi necē non cōspirasse.

B. Adducunt Gentiles ad IESVM Andreas & Philippus. Nullus quidem Euangelistarum narrat quid ipsi Christo dixerint, quid Christus responderit: uerū ut sepe mediamur pie in uita Christi quæ scriptura nō tradidit, ita hic possumus Christum contemplari in illius diuina operantem, eorum animos Euangelij sui luce illustrantem: ipsi uerō cælesti lumine afflati, ut se ad pedes IESV abijciūt, ut illū suppliciter adorā, illi se dedit, dulcissimū responsum à Christo

accipiūt, augetur illorū fides & pietas: turbantur quidem & ipsorum, & Apostolorum animi ad Christi turbationem; at ubi uocem è cælo in Christum delatam audiunt, animum recipiunt & confirmant: alij tonitruum esse factū dicere, alij Angelum ei loquutum è cælo; nihil interius ut Apostoli, ut Gentiles penetrare.

C. Depingitur ut est Ecclesiæ consuetudo Pater & Spiritus sanctus, quorum, ut Christi, erat epius uox illa; quæ tamen ad patrem, ut ad principium omnis gloriæ, & diuinæ processionis refertur, suæ personæ proprietate.

D. IESVS ad uesperum eius diei quo tanto triumpho fuerat exceptus, tot laudibus, tanta gloria celebratus, nullum habuit qui eam domū ad cœnam uocaret.

E. Itaque circumspēctis omnibus, cum rō haberet quò caput reclinaret, sciret uerò Principes sibi insidiari, abscondit se, & secessit cum discipulis suis, cum Matre & mulieribus Bethaniæ. O humilis & pauper IESV, Deus omnipotens, accipe hesperium in corde meo; uerū est hac intolerabilis arrogantia: fac igitur me primum Bethaniam, id est domum gratiæ, afflictionis, obedientiæ, cantici: & ueni tunc bene IESV ad domum tuam. & serui tui: uel ueni crinino ad me, aduentus enim tuus me uertet in Bethaniam. Hoc autem Christi institutum fuit his quatuor diebus qui intercesserunt ante passionem, ut notis in montem Oliueti secederet, diebus in templo doceret.

MEDITATIO.

Gentiles te cupiūt uidere magne IESV, & cognoscere, tecum de salute sua agere, quærunt diligenter inter Apostolos per quē ad te perueniant, Pharisei indignantur de tuis laudibus, de splendore tuarum virtutum & gloriæ exerantur, turba plurima tuum aduentum celebrat, pueri in templo tuas laudes replicant, sanas claudos & cecos in templo, cecis ex eo emptores & venditores, versantur in ore omnium tua alia innumerabilia miracula, præsertim ultimū resuscitati è mortuis Lazari, Lazarus ipse est in conspectu omnium: tu sublimis in pullo asinæ in ciuitatem inueheris, Rex salutaris, & orbis saluator, commouetur vniuersa ciuitas, uenit ad te à Patre uox de cælo omnibus uidentibus: hæc omnia audiunt & uident Romani, scit Præses Pi-

latus, nec tamen eorum ullus mouetur quasi ad seditionem sedandam, neque quicquā fieri contra imperium Romanum putant. Pro uidentia hæc tua fuit excellē IESV, & opes diuinæ potentia. Quid? Inter tot laudes, in tanta celebritate, cum totum diem docuisses, nec haberes ubi caput tuum reclinares, fuitne unus aliquis ex omnibus qui te ad cœnam uocaret, qui hospitio exciperet? præsertim cū tu omnia circumspiceres, quasi omnes inuitares ut te uocarent. Nullus inuitauit, nullus uocauit. Hec animorum incredibilem mutationem! hem ingratiitudinem sceleratā! Eodem die omnes te ad cælum laudibus effecerunt, Regem, Meschiam, Saluatorem summis uocibus, summa libertate prædicant, eodem tamen ipso die non solum nullus inui-

tat te ad cœnam, sed faciunt vnde tibi ab eis timeres, & te ab eis absconderes. Miramur hæc, & execramur, & tamen si penitus ad nos respiciamus, reperiemus similiter nos facere. Quis enim nostrum non videt hæc omnia? Quis non celebrat, quis non audit totos dies prædicari diuinam Euangelij vim & magnitudinem? nec tamen quisquam est qui Christum desiderant, petentem,urgentem vt se ad cœnam, vel ad hospitium cordis sui recipiat, ipsum tamē recipit: atq; adeo quis nō admittit quā plurima, quæ faciunt vt ab eo Christus sese abscondat? Heu Domine Iesv, agnoscimus, deflemus: abige benigne Iesv, ingratitude nostras & stupiditates. En tua gratia & correptione permoti vocamus te, offerimus tibi hospitium, cœnam, cor nostrum; vel nūc fac bonæ IESV, vt Deum & te videamus gentilium exemplo excitati, & te in corda nostra recipiamus habitatorē. Verūm quis Deū videbit homo, & viuet? Ignis enim consumens Deus est, neque habitare quis potest cum ardoribus sempiternis. Et tamen fecisti nos Domine Israël, idest Deum videntes, & apud Deum potentes: es nobis factus Emanuel, idest nobiscum Deus: inhabitat item in nobis Deus & inambulat. Magnum est hic Sacramentū, expone illud tu nobis magne IESV. Audite verò filij mei & fratres. Vera ac perfecta Dei visio in paradiso à vobis expectanda est, ea est æterna beatitudo, vbi similes Deo eritis, quia videbitis eum sicuti est. Huiusmodi in statu vitæ mortalis, nisi ex singulari priuilegio per sensum plenam abstractionem non contingit. Huius diuinæ tamen visionis sunt significationes, & quasi representationes, vel quadā proportionē imitationes, quotquot in hac vestra peregrinatione Dei visiones cōtingunt meo beneficio. Prima verò est in perfecta fide, quæ habitat in munditia cordis per charitatem, quæ munditia facit vt fidei oculi sint clari & perspicaces, & vt ad egregiam quandam Dei visionem leuentur, fulgoribus diuinis ad vos deriuatis, qui summam pro hac mortalitate Dei cognitionem & sensum internum pariunt. Corde item videtur Deus, in perfecta præsertim charitate, quæ est visio Dei ex cordis perfecta v-

nione. Est hæc excellens visio, vnde in corde quasi ictus quidam diuinitatis suscipiuntur inenarrabiles, quales meis amicis soleo communicare. Est visio Dei in splendoribus sanctitatis, quales describit Dauid in psalmo, vbi significatio datur productionis diuinarum personarum in secreto æternorum fulgorum. Videtur præterea Deus in donis Spiritus sancti, sapientiæ præsertim & intellectus, perfectius tamen sapientiæ; cuius participatione in omni gustu vel sensu spirituali, vel consolatione videtur Deus, vt in præsentī & æterna diuinitatis virtute & bonitate. In miraculis omnibus Deus etiam videtur, quasi eluceat vis infinita sensibiliter. In creatura ipsa tota, in spirituali præsertim, in Angelis & animis videtur Deus, quasi in speculo, imagine, vestigio. Quid? In me nōne videtur Deus? Nōne videtur pater meus? Qui enim in me credit, qui me amat, qui mea obseruat mandata, qui ad mea consilia contendit, nōne is in me viam inueniet qua ad Dei significationē & visionem sese immergat, & in pelagus infinitæ perfectionis & gloriæ? Secundum verò me, meæ matris cōtemplationi si insistas, de excellentissimis eius donis & perfectionibus facile ad mei & Patris mei cognitionem & visionem penetrabis. Postremo si ablatis quæ sunt corporibus, & ijs quæ incorporea dicuntur, in meam magnitudinem vos proieceritis, inde ad visionem Dei proficietis, nō quod est, sed quod non est cognoscentes. Hæc si assequamini, meam etiam humanitatem facile videbitis; quam tamen soleo ego nunquam singularibus amicis ob oculos etiā carnis ponere. Hæc verò cū experiemini, de mea in vos benignitate, ibi facile & me & Deum in vestrorum cordium hospirio recipere poteritis. Ibi me ad cœnam, quam ego vobis semper habeo paratam, opulentā, lautissimam, diuinam inuiabitis. Ibi ego canabo vobiscum, & vos mecum. Mirabilia audiui hodie magne Iesv ex te, quæ meum caput longè superant: tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio in secula sempiterna. Fac sancte IESV, vt ea intelligam, Amen, vt exequar, Amen.

FERIA V. MAIORIS HEBDOM.

Cæna legalis.

Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xij.

Anno xxxiij.

100

lxxvi



A. IESVS mittit Petrum & Ioannem in Vrbem ad quendam, vt pascha parent.

B. Perueniunt ad portam.

C. Obuium hominem secuti, veniunt

in montem Sion.

D. Assatur Agnus; Paratur pascha.

E. Comedunt Agnum, adhibitis caeremonijs.

1. The first part of the paper is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the President of the United States, and the names of the persons who have been elected to the office of the Vice President of the United States.



The second part of the paper is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the President of the United States, and the names of the persons who have been elected to the office of the Vice President of the United States.

POST DOMINICAM PASSIONIS.
FERIA V. MAIORIS
HEBDOMADÆ.

217

Cæna legalis.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII. AN. XXXIII.

In lxxvi. imaginem adnotatiuncula.

lxxvi.

100.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| A. IESVS mittit Petrum & Joannem in urbem ad
quendam, ut Pascha parent. | C. Obuium hominem secuti veniunt in montem Sion. |
| B. Perueniunt ad portam. | D. Assatur agnus &c. Paratur Pascha. |
| | E. Comedunt agnum adhibitis ceremonijs. |

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

Prima autem die azymorum
Et primo die azymorum Venit autem dies azymorum
quando Pascha immola- in qua necesse erat occi-
bant, di Pascha.

accesserunt
discipuli ad IESVM,
dicentes;
dicunt ei discipuli;
Quo vis eamus,
& paremus
tibi ut mādudes Pascha?
Et mittit duos ex di-
scipulis suis,
& dicit eis;

At IESVS dixit;
Et misit Petrum &
Ioannem,
dicens;
Euntes parate nobis
Pascha, ut māducemus.
At illi dixerunt;
Vbi vis paremus? Et di-
xit ad eos;

Ite in ciuitatem	Ite in ciuitatem, &	Ecce, b introeuntibus vobis in ciuitatem, occurrat vobis homo lagenam aquæ baiulans: sequimini eum; & quocumque introi- erit, dicite domino domus, quia magister dicit;	amphoram aquæ pertās; sequimini eum in domū in quā intrat, & dicetis patrifamilias domus; dicit tibi Magi- ster;
------------------	---------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

ad quendam, & dicite ei; Magister dicit; Tempus meum propè est: apud te facio Pascha cum discipulis meis.	Vbi est refectio mea, vbi Pascha cum discipu- lis meis manducem? Et ipse vobis demonstrat cænaculum grande	Vbi est diuersorium, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis cænaculum magnū
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

T

MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. XIII.

LUC. XXII.

IOAN. XIII.

stratum;
 & illic parate nobis.
 Et abierunt discipuli
 eius, & venerunt in ci-
 uitatem,

&
 inuenerunt
 sicut dixerat illis,

stratum;
 & ibi parate.

Euntes autem
 inuenerunt
 sicut dixit illis,

Et ^a fecerunt discipuli
 sicut constituit illis

IESVS,

& parauerunt Pascha. & parauerunt Pascha. & parauerunt Pascha.
 Vespere autem facto Vespere autem facto
 venit cum duodecim.

ADNOTATIO.

Ruper.
 Burgen.
 Iansen.

A. **O** Perapretium erit hoc loco si intelligamus, primum quidem Christum manducasse agnum immolatum iuxta legis præceptum quattadecima luna ad vesperam, non iuxta Iudaorum traditionem addititiam quintadecima. Decebat ipso vero die legalis agni augustissima illa Sacramenta consummare, Eucharistia, & immolationis, cum incruentæ, tum cruentæ verissimi agni Christi IESV filij Dei. Hanc igitur cœnam primum impleuit Christus adhibitis legis ceremonijs; dein cœnam communem sumpsit, ubi in paropside simul cum Christo intingit Iudas proditor buccellam: post hanc cœnam discipulorum lauit pedes; postremo cum ad mensam rursum accubissent, sacratissimum Eucharistia & sacramentum instituit & sacrificium, & omnibus dispensauit, & postea intinctum panem dedit Iude Iscariotæ. Hæc verò gesta sunt pridie quam pateretur, hoc est præcedenti nocte, eodem tamē die naturali, qui incipiebat à vespera præcedentis diei, & desinebat in vesperam sequentis; ante cuius initium Christus è monte Oliueti, siue malis è Bethania mittit Hierosolymam Petrum & Ioannem ut parent Pascha.

B. Perueniunt Apostoli ad portam urbis, reperiunt, ut illis prædixerat IESVS, hominē, qui lagenam siue amphoram aquæ, vas aquarum scilicet fictile, ex fonte Siloë, qui sub monte Sion scaturis, in urbem ferebat: is enim obuiam occurrit Apostolis in biuio ad portam aureā, quod ille è Septentrione veniebat, Apostoli ab Oriente.

C. Illum hominem sequuti Apostoli veniunt ad domum in montem Sion, patremfamilias cō-

ueniunt, accipiunt ab eo liberam facultatem parandi Pascha; ostendit illis cenaculum grande stratum ubi parent, ad quod undecim gradibus ascenditur; ipsum est longitudine .L. pedum, latitudine xxx: lucem recipit ab austro, habet ianuam ab Occidente; illi ad Orientem aula coniungitur, ad quam item decem gradibus ascenditur, quod Spiritus sanctus descendit in Apostolos. Emunt agnum, parant amaras, id est agrestes lactucas, & panes azymos, sternunt mensam, instruunt ignem, omnia ornant ex prescripto ut immoletur agnus, & manducet IESVS cum discipulis Pascha. Extat autem adhuc hoc cenaculum, & aula in monte Sion, quo in loco monasterium habent Fratres ordinis Minorum.

D. Cum venisset cum discipulis IESVS ad cenaculum, subsequente matre & mulieribus, immolatur agnus, eius sanguine aspergunt vtriusque ianuam domus postem, & superliminare; aspergunt Agnum Apostoli, ad ritum Pasche comedendi sese accomadant, præcingit Christus tunicam ad renes, calceos induit, tenet baculum manu, nondum sedet ad mensam, sed stat ad comedendum agnum; similiter duodecim Apostoli faciunt; mensa habet agnum, lactucas agrestes, quæ amaræ sunt, & paucos panes azymos. Ex agno immolatio comedunt omnes, sed festinant, quod indicat præter celeritatem comedendi, quod adsent, quod sint accincti lumbis, quod calceati, quod manu teneant baculos. Vide Christi, vide singulorum habitum externum, qui totus Lætrepidantium est: sed attentius contemplare Christi generosum & excelsum animū, magnanimitatem mysteria passionis sue incipientis obire, Aposto.

Apostolorum contra pusillum atque afflictum. Venerant oppleti metu & trepidatione, quod intelligerent ad mortem venire IESVM; animaduvertebant mortē eius illis caeremonijs representari: Christi item animi promptitudo & alacritas illos perturbabat, quem, ut verisimile est, ipsi antea obsecrauerant ne se daret in periculū, neue veniret Hierosolymam, scire ipsum Principum coniurationem in se. Longē aliter Iudas, cuius crudelitas & impietas his rebus augebatur. Maria virgo & mulieres comederunt & ipse Pascha, idēst reliquias ex agno illo immolatio, quod imago capere commodē nō potuit: ita enim

se attemperabant agnum illum paschalem manducantes, ut tota familia ex vno agno comedere aliquid posset, quae si non sufficeret ad totius agni consumptionem, adhibebantur vicini. Animaduerte & hic moerentes & afflictas mulieres: Mariam tamen matrem Virginem summa animi deuotione & magnanimitate nitentem, filij constantiam imitari. Est autem consentaneū & patrem familias, & eius domesticos ex eodem agno gussasse, siquidem in eādem domo vnus tantummodo agnus immolabatur, vnum Pascha manducabatur. Exod. 12

MEDITATIO.

CUr magne IESV legem obseruasti caeremoniarum veterum, quas abrogatum veneras? Diuinæ erant illæ caeremoniæ, ac propterea ante abrogationem obseruandæ, etiam à me, qui veneram non ut legem soluerem, sed ut adimplerem: veni enim ut figuram, in qua posita erat lex ego perficerem, significatum exhiberem legis, umbram meam præsentia depellerem. Perfecta hæc legis fuit adimpletio, ab omnibus Sanctis veteris testamenti summis votis desiderata: atque adeo etiam si perfectē illi legem implerēt, erat impletio illa imperfecta; significare enim mei aduentus mysteria, & totam nouæ legis œconomiam profitebantur, præstare non poterant quæ illis caeremoniis significabantur. At ego illas perfectē adimpleui, in signo quidem ut caeremonias, in re verò & representatione significationis, quod illa quæ erant in lege significata, per me, per Apostolos, per Ecclesiā ad iota vsque vnū & apicem expleui omnia. Attulit mihi caeremoniarum omnium sacrarum obseruatio, non earum quas vel per errorem, vel ex ambitione & superstitione Pharisei adiunxerant, singularem animi voluptatem; illius præsertim quam obiui in sacrificio Paschalis agni & esu quo die passus sum; cuius sacrificij, & Paschæ vltimi typici cum mystico coniuncti esum cum discipulis vehementer semper desideravi. Etenim figura ipsa è vestigio coniuncta cum re ipsa est: significabat enim immolatio agni futurum ut immolarer ego; esus, ut daret in cibum; vtrumque autem præstiti: immolabatur agnus & edebatur; ego in conficiendo sacramento me obtuli incruente, & in sacra-

mento me dedi edendum; quæ omnia vim acceperunt à cruce & morte meæ. Hæc erant in animo meo cum Pascha typicum manducabam: gaudebam quidem cum viderem impletum meum singulare illud desiderium, sed simul accedebat naturalis quidam timor & tristitia de significatione: discipuli anxij erant & trepidi, verentes ut quæ gerebātur ad mortem Præceptoris sui pertinerent, & quidem proximam. Intelligo bone IESV, esum agni Paschalis præparationem fuisse Apostolis ad Sacramentum accipiendum, ut toti Synagogæ omnes caeremoniæ ad lucem legis tuæ accipiendam. Rectē: audi præterea. Fuit lex quidem spiritualis & sancta, sed ita spiri- Rom. 9. tualis, ita sancta, non quia spiritum ex se haberet & sanctitatē, sed quia significaret meū spiritum & sanctitatem, ex cuius futura plenitudine redundabant in veterem Ecclesiam sui radij meæ lucis. Et quidem qui erant viri sancti in illa vetustate, vbi legem contemplabantur, vbi obseruabant, toti erant in me, & in luce Euangelij mei, & in meis mysterijs. Quod si illi tantum spiritum & lucem accipiebant ex umbra, quanta est vestra desidia, si ad lucem ipsam excutiatis, & quasi ad lucē intermortuam & effœtam aspiciatis? quum & supercœlestibus fulgoribus splendeat infinite & efficax sit. Audio bone IESV: vides tu torporē nostrū & socordiā, adiuua nos Domine; quæ seis in nobis languere, ea eripe tua virtute atque restaura: & hac cōsideratione quā nobis declarasti, illustra animum nostrum, ut sacrosancta mysteria tui sacrificij ineruenti & sacramenti, quæ in missā conficiuntur, intelligamus, & adoremus, & fructuosē recipiamus

mus ad gloriam nominis tui sempiternam. Sed zelus me subit veritatis tuæ quum hæc audio & dico. Quis enim hæreticorum ferat non insipientiam dico, sed effrenatam insaniam? quibus non satis est si ab Ecclesia Catholica recedant, nisi etiam ad Iudaismum deficiant: quod qui facit, planè te negat Domine IESV. Hoc faciunt qui tuum corpus, qui tuum sanguinem, qui te sacrilego ore negant esse in venerabili Sacramento. Significat, inquiunt, non continet Christum; non ipsam exhibet, sed significat duntaxat corpus Christi & sanguinem Eucharistia. Nōnè similiter Synagoga credidit nō idē docuit? Significabatur immolatione agni tua crux, esu, tui corporis eius. Nō eras tu moriturus, nō aderas cor-

pore presens? Quid igitur omnium hominum deploratissimi agunt? Fiunt Iudæi, deficiunt ad Synagogam. Vtinam excendantur qui ita insaniunt, cum alia omnium hæreticorum peste. At nos te profiteamur significatum esse per agnum Paschalem, & aliud nihil quàm significatum; sed in sacra Eucharistia non significari solum, sed esse præsentem te verè, realiter, & substantialiter. Da nobis benigne IESV, significationem intelligere veritatis tuæ legis & ceremoniarum, ut signum veritatis, non ipsam veritatem: hanc verò sensibus nostris spiritualibus insinua, & cordibus imprime; ut te in æternum in tantis tuis donis laudemus, adoremus, & superexaltemus in sæcula. Amen.

COENA COMMVNIS. ET

LAVATIO PEDVM.

Eisdem capp.

In lxxvij. imaginem adnotatiuncula.

lxxvij.

IOI.

A. Cœnant communem cœnam.

B. Dicit IESVS, obscure indicans proditorem;
Qui intingit mecum manum in paropj. de. &c.

C. Prafratior factus Judas respōdet; Nūquid ego

B. Respōdet IESVS submisit; Tu dixisti. (sum?)

D. Procumbit IESVS ad lauandos pedes discipulorum.

E. Petrus repugnat primò lotioni, deinde profusè obedit.

F. Surgit Christus, resumit vestimenta sua.

MATTH. XXVI. MAR. XIII.

LUC. XXII.

IOAN. XIII.

^a discumbebat
cum duodecim discipulis suis.

Et cum facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo: & ait illis; Desiderio ^a desideravi hoc Pascha manducare vobiscum antequam pariar: dico autem vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in Regno Dei. Et accepto calice gratias egit, & dixit; Accipite, & dividite inter vos: dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitiis, donec Regnum Dei veniat.

Ante diem festum Pascha, sciēs IESVS quia

MATTH.

COENA COMMVNIS, ET LAVATIO PEDVM. 101
Iisdem capitibus. lxxvij



- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|
| A. Cœnant communem cœnam. | B. Respondet IESVS submisſe; Tu dixiſti. |
| B. Dicit IESVS (obſcure indicans proditorem) Qui intingit mecum manum in paropſide, &c. | D. Procumbit IESVS ad lauandos pedes diſcipulorum. |
| C. Præſcitiſſior factus Iudas reſpondet; Nunquid ego ſum? | E. Petrus repugnat primo lauatiſſi, deinde profuſe obedit. |
| | F. Surgit Chriſtus, reſumit veſtimenta ſua. |



MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII.

LVC. XXII.

IOAN. XIII.

venit hora eius ut trā-
seat ex hoc mundo ad
Patrem; cum dilexisset
suos qui erant in mun-
do, in finem dilexit eos.

Et edentibus illis,
dixit;
Amen dico vobis,
quia unus vestrum
me traditurus est.
Et contristati valde
cæperunt singuli dicere;
Numquid ego sum Do-
mine?
At ipse respondens ait;
Qui intingit mecum
manum in paropside,
hic me tradet.
Filius quidem hominis
vadit, sicut scriptum est
de illo:
Væ autem homini illi
per quem filius hominis
tradetur:
bonum erat ei,
si natus non fuisset
homo ille.
Respondens autem Iudas
qui tradidit eum,
dixit;
Numquid ego sum Rabbi?
Ait illi;
Tu dixisti.

Et discumbentibus eis
& manducantibus,
ait IESVS;
Amen dico vobis,
quia unus ex vobis
tradet me,
qui manducat mecum.
At illi cæperunt
contristari;
& dicere ei singulatim;
Nunquid ego?
Qui ait illis;
Unus ex duodecim,
qui intingit mecum
manum in catino.
Et quidem filius homi-
nis secundum quod desi-
nitum est vadit:
verutamen væ homini
per quem
tradetur.
bonum erat ei,
si non esset natus
homo ille.

Veruntamen ecce manus
tradentis me
mecum est in mensa.
Et ipsi cæperunt
querere inter se,
quis esset ex eis qui hoc
facturus esset.

Et cena facta, cū Dia-
bolus iam misisset in cor
ut traderet eum Iudas
Simonis Iscariotes, sciscens

quia omnia dedit ei pater in manus, & quia à Deo exiit, & ad Deū vadit; & surgit à
cæna, & ponit vestimenta sua: & cum accepisset linteam, præcinxit se; deinde misit aquā
in peluim, & cepit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcin-
ctus. Venit ergo ad Simonem Petrum: & dicit ei: Petrus, Domine, tu mihi lauas pe-
des? Respondit IESVS, & dixit ei; Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea.
Dicit ei Petrus; Non lauabis mihi pedes in aeternū. Respondit ei IESVS; Si nō lauero
te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus; Domine, nō tantum pedes meos,
sed & manus, & caput. Dicit ei IESVS; Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes la-
uet, sed est mundus totus; & vos mundi estis, sed non omnes: sciebat enim quisnam
esset qui traderet eum, propterea dixit, non estis mundi omnes. Postquam ergo lauit
pedes eorum, & accepit vestimenta sua: & cum recubuisset iterum, dixit eis; Scitis quid
fecerim vobis? Vos vocatis me Magister, & Domine; & bene dicitis: sum etenim.

T 3

Si ergo

Si ergo ego laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes: exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Amen amen dico vobis, non est seruus maior domino suo, neque apostolus maior eo qui misit illum. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico; ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur scriptura, qui manducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

ADNOTATIO.

A. *F*Acta cæna legali, datis reliquijs, discubuit IESVS cum discipulis, ut communem sumat cænam, declarat vehemens desiderium quod habuerat eam cænam cum ipsis ante passionem cœnandi: non solum typicam quam absoluerat, sed quam tunc inchoabat, cuius erat futurus finis institutio Sacramenti Eucharistiæ, & incruenti sacrificij. Aspice frugalem & modicam cænam, quam paterfamilias pie creditur exhibuisse, parant sanctæ mulieres. Vide ex discipulis septuaginta duobus aliquos mensæ inservientes, his cibos exhibentes virginem matrē & Magdalenam.

B. Cum inter cœnandum dixisset Christus Apostolis futurum ut ex eis vnus ipsum proderet Iudæis, & ipsi inuicem aspicerent, hesitantes de quo diceret, & vehementem tristitiam & dolorem concepissent, & vnusquisque trepidanter interrogaret, numnam ipse esset: Iudas Iscariotes animo & vultu efferatur, IESVS verò benignè illum admonet. Quum enim eo momento de vasis simul & IESVS, & Iudas, & alij extendissent manus in triblion, siue paropside, idest catinum, vas escarium vulgaris obsonij, ut buccellam suam intingerent; vel ex disco cibum caperent, Respondet IESVS vnum esse ex duodecim, & quidem ex ijs qui intingunt mecum manum in catino illum esse.

C. Tunc tandem efferatior Iudas (intellexit enim se esse designatum) nec sui iam compos, interrogat num ipse esset.

B. Confirmat illud IESVS benignè; tu, inquit, dixisti; quod atrox illius animus, vultus, tetra corporis facies clamabant: & tamen hoc summissa voce dictum voluit IESVS soli. Christi hic mansuetudinem contemplare: eum suffert esse in mensa, ex eadem patina cibum petere, illi benignè responderet, quem sciebat Principes adijisse cum illis pecunia accepta de prodicione nefaria transegisse, & eo ipso tempore nihil aliud quam prodicionis opportunitatem querere. Lō-

gè maior videbitur postea Christi mansuetudo, quæ maior tamē esse nō potest, ubi lauabit illius latronis pedes, ubi corpus suum sacratissimum in sacramento porriget.

D. Absoluta cæna hac (nihil enim amplius in vita mortali sumpsit Christus cibi communis præter paululum potus) surgit ipse à mensa, assurgunt Apostoli, edicit illis ut sedeant, confident omnes, primus Petrus. Interea deponit IESVS vestimenta sua, retenta interiori tunica, ut expeditior esset ad lotionem, accipit linteum, eo præcingit se, quo pedes possit Apostolorum extergere; dein aquam haurit, peluim aqua replet, apponit ad Petrum, procumbit in genua, poscit pedes ut prabeat lauandos. Aduertisti num o cælestes spiritus, siue è cælo vsque, siue ad terram propterea delapsi, aduertisti mentem ad tam grande, tam humile, tam nouum in immensa filij Dei maiestate spectaculum? Aduertite & vos mortales omnes animum, quotquot aliqua pietas, aliquod desiderium humilitatis tenet. Contemplamini & videte quid rerum gerat homo Deus Christus IESVS, & Angelorum omnium, & vester Dominus: admiramini, obstupescite, laudate Deum, prædicate Christi humilitatem, exemplum imitamini ad quod vos inuitat è cælo IESVS. Illud retinete, cordi inprimite, factis exprimate, omni studio completimini: ibi suauis Dominus, ibi dulcis IESVS, ibi potens in humilitate Deus.

E. Petrus Apostolorum primus, tamen mysterium non capit; negat se permissurum ut lauet sibi pedes, is quem erat confessus filiū Dei viuū, auertit caput, ut qui vehementer abnueret, pedes abstrahit ne lauentur. Animaduerte Petri & IESVS contentionem acrem vtriusque; ille, non lauabis mihi pedes in æternum, Christus, si te non lauero, nan habebis partem mecum: simul docet Petrum interius bonus IESVS, quid mysterij illa lotio & sui humiliatio habeat; & illius conuertit è simplicitate quidem & obseruantia

seruantia profectam nimiam humilitatem & timorem, in veram & salutarem obedientiam, & multò veriore humilitatem: neque enim illa humilitas esse potest, per quam obedientia deseritur. Cedit Petrus, cupidius quàm negauerat dat pedes lauandos filio Dei, offert & caput: dant pedes alij; omnium lauat, omnium extergit; humili tamen IESV nullus lauat. Vide quanta humilitate, reuerentia, timore permittunt sibi Apostoli à Deo IESV pedes lauari: considera quid interius sentiant, quantum cordis leuamen atque munditiam, quantam lucem, suauitatem gaudium: contra verò exæstuantem Iudam aspice, & in illo furem Demonem: adora immensam Christi humilitatem. Magnum est bone IESV, si laues pedes Apostolorum,

etiam si hi quidem mundi erant, nec egebant nisi pedum lotionem ad tenuia peccata abluenda, & ad expediendos pedes ad præparationem Euangelij pacis: quanto maius fuit ad terribilissimum parricidam procumbere, lauare eius pestilentissimos pedes? Et præbet quidem ille cum indignatione atque Christi execratione pedes lauandos. Quid in hoc latrone queris Christe IESV? sed video te simul humilitatem tuam summistorem facere, atque exempli maioris; simul illi velle opitulari benignè, si quid loci respicientiæ relinquere vellet.

F. Post mysterium lotionis surgit Christus, auferunt Apostoli peluim & vas aquarium, deponit IESVS linteam, resumit vestes, redit cum Apostolis ad mensam vnde surrexerat.

MEDITATIO.

EXistimate fratres, existimate omnes quotquot IESVM cognoscitis, excellentissimum hoc ipsius factum & exemplum ad vos propriè pertinere. Sed quod factum? quod exemplum? En vobis IESVS in genua procumbens ante Apostolos, illorum lauat pedes, & linteo quo est præcinctus extergit. Quis? Deus omnipotens, cæli ac terræ, & omnium quæ in eis sunt creator, conseruator, gubernator & dominus. At quorum lauat pedes? Si nihil aliud, hominum; & tum inter eos terribilissimi ac detestabilis proditoris Ischariotæ. Contemplamini implentem per se Deum IESVM omnia ministeria ad lotionem necessaria, haurientem aquam, quod piè credi potest, fundentem in peluim, ad pedes ferentem, & illis accomodantem, lauante suis manibus; cum qui cælum & terram creauerat, qui nunc eadem sustinet sordes eluentem horum pedum, interiorum etià omnium, præterquam latronis Iudæ; cuius sceleris atrocitas fecit, ut non solum non munderetur, sed inquinaretur impurius. Mundi enim erant reliqui Apostoli, sed reliqua, non pedes, præsertim internos: rebus enim terrenis, quibus necessariò utebantur, & affectibus, quamuis semel omnia reliquerant, non nihil tangebantur: eam imperfectionem illis extorsit aquæ ministerio Christus; sed cuius aquæ? naturalis quidem, sed quasi sanguine suo, cuius erat vis purificandi pedes Apostolorum, & præparandi ad Euangelium enuntiandum & sanctè & expedite. Sic simul præparabat IESVS corda Apostolorum ad sanctum & venerabile Sacramentum suscipiendum: nam

ad perfectum fructum ex sacra synaxi suscipiendum satis non est, si quis à lethali culpa sit mundus, sed à venialibus oportet, quoad eius potest procurari. Propterea est Ecclesiæ salutaris doctrina & usus, ut aqua benedicta sese aspergant, & populum mysterium Missæ celebraturi, tum initio confessionem generalè ut faciant, quibus rebus venialia peccata eluantur; Quandoquidè Christi caro & sanguis, Christus ipse qui in sacramento sumitur, summam requirit puritatem: vnde fit ut puritas ipsa, & sanctitas infinita, puris animis se communicet vnitius. Tamen tanta est Dei benignitas, & sacramenti virtus, ut si quis se paret quidem, non assequatur tamen omnem puritatem à sua imperfectione, eius etiam sordes eluantur. Animaduertite fratres, animaduertite omnes ad hæc, & cum accedendū vobis est ad sacrosancta mysteria, etiam si mundi videamini, nec vos sollicitè lethalis culpæ conscientia, ut pedes lauetis; tamen freti pia memoria, & exemplo, & virtute huius lotionis, præbete vestros pedes Christo lauandos per humilem contritionem: nec detrectetis, quod Petrus faciebat seruidius quàm sapientius; huic enim præparationi si repugnetis, vel eam si contemnatis, caute ne audiat à Christo; partem, si ita pergatis, non habebitis mecum. Sed quo animo lauit Apostolorum pedes bonus IESVS? Misericordiam suam, & vim passionis in illos exerendi, illos mundandi, illos præparandi, non solum ad Sacramentum corporis & sanguinis sui percipiendum, sed ad eorum animos confirmandos, ne ad passionem suam perterrerentur vel deficerent:

cerent: illud sunt consequuti, hoc non sunt, quæ doctrina est nostra, ne soli gratiæ sacramentorū per nostram stultitiam innitatur, virtutum actiones necessarias non adhibeamus. Constat in Apostolis virtus sacramenti, quæ si vñ essent, & simul animi fortitudinē exercuissent, sanè non fugissent, & magistrū suum Deum non deseruissent trepidi. Hoc animo erat Christus, sed simul hinc mœsto & afflicto propter mortis propinquitatē, illinc lato propter beneficiorum quæ conferebat magnitudinem. Postremò quali exēplo hoc fecit? quali doctrina? Vtroque diuinitus efficaciter: non enim exempla Christi vel doctrina effusa est, vt hominum, sed foecunda, vt Dei; qui idem ipse promeritus est exemplis suis, & doctrinæ efficaciam spiritualē, & vitam. Homines hoc non possunt, sed quæ dicunt mortua sunt, nisi qua Christi doctrina & exemplo imbuantur & gratia: in Christi verò doctrina & exemplis vis inest diuina, viuax fertilitas inest vitæ sempiternæ. Nec ita exempla & doctrinam Christi audire oportet, vt verbo vel scripto tantum per homines traditam; sed in ijs hominū & Ecclesiæ ministerijs, in verbis illis & scriptis Christus agnoscendus, au-

diendus, percipiendus est; diuina eius virtus corde recipienda, illi cooperandum, in illa exultandum. Quod igitur exemplum dedit nobis? Quod ipse dixit; vt quemadmodum ipse fecit, ita & nos vicissim faciamus. Hæc est vis exempli: fecit hoc Christus, simul dedit nobis vim, si quis velit, vt similem humilitatem fratribus exhibere possit, & ad omnem submissionem, & abiectissimam quæque ministeria obeunda sit paratus, in ijs etiam sese exerceat identidem. Deus lauit Apostolorū pedes, curego non faciam? cur ego non potero? cur potius nō erubescam, si munera humilitatis videantur mihi difficilia? si desidiosus ad illa fuero? ô admirabilem, & incomparabilē exemplorū Christi & doctrinæ vim & salutem! ô diuinam facundiam atque efficaciam! ô diuinam dulcedinem & suauitatem! Ostēde nobis Domine, & da salutare hoc tuū, & te in tuis exemplis & doctrina sentiamus, & videamus, & adoremus præsentem. Imprime Domine I E S V hæc dona cordi nostro, fac vt ijs cooperemur in te, vt tua & præcepta, & consilia impleamus, vt sis tu in secula sempiterna benedictus. Amen.

SANCTISSIMI SACRAMENTI ET SACRIFICII INSTITVTIO.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LUC. XXII. I. COR. X.
ET XI. ANNO XXXIII.

In lxxviij. imaginem adnotatiuncula.

lxxviij.

102.

A. IESVS iterum accumbit: absoluunt cœnam Apostoli, nihil cibi ipse amplius sumit.

B. Conscit IESVS sacratissimum sacrificium & sacramentum, & discipulis communicat.

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LUC. XXII.

^a Cœnantibus autem eis,
^b accepit IESVS panem,
& benedixit, ac fregit,
deditq; discipulis suis,
& ait;
Accipite, & comedite;
Hoc est corpus meum.

Et manducantibus illis,
accepit IESVS panem,
& ^b benedicens fregit,
& dedit eis,
& ait;
Sumite;
^b Hoc est corpus meum.

Et accepto pane
^b gratias egit, & fregit,
& dedit eis,
dicens;

Hoc est corpus meum,
quod pro vobis datur:
hoc facite in meam commemorationem.

Similiter & calicem,

Et accipiens calicem
gratias egit, & dedit

Et accepto ^b calice,
gratias agens ^b dedit

MATTH.

SANCTISSIMI SACRAMENTI, ET SACRIFICII INSTITVTIO.

Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. p Cor. x. xi.

Anno xxxij.

102
lxxvij.



A. IESVS iterum accumbit. Ab:
solvunt coenam Apostoli;
nihil cibi ipse amplius sumit.

B. Conficit IESVS sacratissimum
Sacrificium et Sacramentum
& discipulis communicat.



<p>Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a short note, located in the bottom left corner of the page.</p>	<p>Handwritten text in a cursive script, likely a signature or a short note, located in the bottom right corner of the page.</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LVC. XXII.

illis dicens;

eis; & biberunt ex illo
omnes. Et ait illis;

postquam cœnauit, dicens:

Bibite ex hoc omnes;
Hic^b est enim sanguis meus
noui testamenti,
qui pro multis effundetur
in remissionem peccatorum.
Dico autem vobis,
non bibam amodo
de hoc genimine vitis,
vsque in diem illum
cum illud bibam
vobiscum nouum in regno
patris mei.

Hic est sanguis meus
noui testamenti,
qui pro multis effundetur.

Hic est calix nouum
testamentum in sanguine meo,
qui pro vobis fundetur:

Amen dico vobis,
quia iam non bibam
de genimine vitis,
vsque in diem illum
cum illud bibam
nouum in regno
Dei.

ADNOTATIO.

A. Assidet ad mensam IESVS rursum cum discipulis, sumunt adhuc cibum hi, quasi ipsi cœnam absolueret; IESVS verò nihil amplius cibi communis accipit, sed totus est in cœlestis corporis sui cibo conficiendo. Verum antequam ad mysterium illud veniat, pro fine communis, atque legalis cœnæ benedicit communi calici, & bibit ille paululum, nihil cibi sumit; dein tradit ut inter se potum illum diuidant Apostoli. Constat porro grauissimè, ne cœnam illam quidem typicam se manducaturum amplius; futurum enim ut in regno Dei ea impleantur, quorū illa erant figura & signum, sacramentum videlicet Eucharistiæ, & sacrificium incruentum: cruentum verò præcipuè Christi sacrificium, & eius resurrectio gloriosa. Vinum præterea, inquit, non bibam, nisi post meam resurrectionem, ubi regnum Dei iam constitucro.

B. His peractis, & alijs cibis sēpositis, nō ablatiis (si quidem intinctum panem dedit Iudæ post communionem) apponi postulat sibi IESVS panem azimum, cuius erat iam inde propter Pascha legitimus vsus; tum vinum in calice, cui parum aquæ admiscet. Aggreditur autem ipse ad sacrandum omnibus Angelis & mortalibus venerandum ac tremendum sacramentum & sacrificium. Accipit in manus panem integrū, gratias Patri Deo agit, benedicit, frangit, dat Apostolis de manu sua salutarem hostiam. Sed interea dum hæc facit, post benedictionem, antequam ad fractionem veniret, adhibet diuina illa verba: Hoc est corpus meum: quibus verbis fecit, ut panis substantia in corporis sui substan-

tiam cōuerteretur, hoc est transsubstantiaretur, ut iam nihil remaneret ex panis substantia, sed subiret species sensibilis panis verū Christi corpus, essetq; in illis speciebus præsens ex vi diuinæ consecrationis; consequeretur autem ut anima, quæ erat corpori unita, & verbum unitum humanitati, simul & integer Christus sub eisdem accidentibus essent. Similiter accepto calice fecit, ut substantia vini in sanguinis sui substantiam mutaretur, id est transsubstantiaretur, & similiter Christus integer sub speciebus vini esset. Verum fuisse tunc in Sacramento considera Christum passibilem, etiam si sub Sacramento pati non posset: ille enim idem qui mense assidebat, erat in Sacramento. Sed sublimia huius sacrosanctæ actionis mysteria nonnihil obiter contemplemur, humili fide nitentes, & cordis deuotione animati. Quid igitur fecit Christus? Confecit venerandum Eucharistiæ Sacramentū, atque instituit, & obtulit corporis & sanguinis sui sanctum sacrificium, immaculatam hostiam; ac simul incruentum sui corporis & sanguinis instituit sacrificium propitiatorium, pro viuīs & mortuis offerendum. Ad hæc potestatem tradidit Apostolis omnibus, eorumq; in Sacerdotio successoribus consecrandi, offerendi, ministrandi corpus suum & sanguinem. O admirabilem benignitatem; Iudæ etiam ipsi eam potestatem tradidit, tradidit eidem ipsi proditori & latroni teterrimo. Quorsum autē, & quæ fecit Christus, & quæ instituit, & quorum facultatem dedit, quorsum hæc omnia spectant? Ad passionis ipsius, & cruenti sacrificij, quod summus Sacer-

dos

dos Christus Patri Deo solus obtulit, veram, efficacem, & viam commemorationem & representationem, per signum quidem & sacramentum; non qualia erant veteris testamenti sacramenta, quæ significabant quidem ea quorū erant figuræ, non continebant, non conferebant, non præsentia representabant: sed per signum & sacramentū noui & æterni testamenti, quod præsentia ea representat, facit, atque exhibet quæ significat. Significatur illis verbis in Christi corpus & sanguinem mutari panis & vini substantiam. Ita fit; significant species panis & vini post consecrationem sub ipsis præsens esse corpus Christi, præsentē sanguinē: præsentia hæc sunt; sub speciebus significatur offerri corpus & sanguis, Christus ipse, vera hostia incruentē verè sacrificatur. Hæc est plena, verissīma, atque efficacissima commemoratio, ubi mors Christi ante oculos fidei ponitur. Etenim ex vi consecrationis panis, sub panis ipsius speciebus solum est Christi corpus, ex vi consecrationis vini, solus est sanguis sub speciebus vini. Hic conspicitur quemadmodum sacrificauerit & obtulerit Christus sacrificium, conficiendo videlicet sacramentum: nam illa consecratione effecit, ut separatū corpus & sanguis verè, realiter, & substantialiter representaretur, & eius separationis & mortis oblatio, quæ est vera mortis Christi commemoratio, & oblatio incruenta. Hæc faciunt sacerdotes omnes Missam cum celebrant, hinc rationem incruentæ oblationis accipiunt: hæc nobis sunt credenda, hæc adoranda Dei excelsa mysteria. Illud autem animaduertendum, præcipuam meditationem atque deuotionem in hoc sancto sacramento & sacrificio esse debere, illius separationis ex vi sacramenti representatæ, in qua vera est ratio sacramenti & sacrificij: eius verò quæ ex naturali cōnexio-

ne & cōcomitantia extat præsentia totius Christi, secundo loco item præcipuam; ad huius enim meditationem ex illa progredimur, & in sacramento & sacrificio sacrosancto Christum ipsum præsentem confitemur, offerimus, atque adoramus: ex illa vim accipimus ad peccatorum remissionem, & meritum vitæ æternæ, & passionum nostrarum mortificationem: ex hac cordis exultationē, & vitæ renouationē, ut ex præsentia Christi gloriosi, resuscitati, in dextra patris cum diuina maiestate sedentis. Quem autē hoc loco IESV dolor non moueat? Quem non compungat? Sese offert Deo patri Christus IESVS omnium Deus & Dominus, non tantum ut semper fecerat, animo, atque interna oblatione, sed vera representatione mortis & crucis suæ. Quē Christi vehemens desiderium huius mysterij & representationis cum morte sua coniunctissimū ad pietatem non excitet? Quem immensus ille amor, quo in cibum, & oblationem quotidianam sese exhibuit & donauit, charitate non inflammet? Adi ad cor IESV, comperies illud desiderio, amore, dolore ardere. Apostoli mæsti quidē & trepidi, admiratione tamen vehementi, & deuotione afficiuntur. Maria verò Christi gesta videt in spiritu, & contemplatur deuotissimè: Christi filij animū perfectissimè imitatur, addit suum matris dolorem, & amoris dulcedinem. Frangit igitur IESVS Sacramentū, id est panis species, in tredecim particulas, re Sacramenti in singulis particulis perseuerante: accipit ipse primus, dat exinde manu sua Petro, dein Ioanni, medius enim inter hos sedebat IESVS, deinceps cæteris Apostolis. Calicem similiter tradit omnibus, Iudæ etiam ipsi scelerato proditori; biberunt enim Apostoli omnes: neque enim adhuc Iudas abscesserat.

MEDITATIO.

DEsertit me spiritus meus & vires magnæ IESV, vbi propius accedo ad tuæ passionis meditationem. Quis enim possit tot ac tanta mysteria, tantam rerum diuinitatem vel intelligere, vel enuntiare, nedum ego? Quis sine summo timore & tremore de illis cogitare audeat? Verū age obsecro te Domine IESV, illumina tū tenebras meas, foue infirmitatem, dissipa timores improuidos, per infirmitatem illam tuam, per illum timorem quem benignissimè suscepisti pro nobis, & gloriosissimè superasti. Te ō virgo Mater Maria, quæ adfuisisti, & illa nunc planissimè

mysteria intelligis & percipis; vos ō Angeli qui fuistis præsentēs, quique vel absentes vel præsentēs in Deo illa vidistis & videtis mysteria, vos beatæ animæ, quæ totam Christi passionis œconomiam in vestra beatitudine contēplamini, iuuate in Deo, subleuate meam imbecillitatem, & scintillam aliquam mihi impetrate vestræ lucis & intelligentiæ. Aggreditur IESVS suæ passionis excellentissimū principiū: quid dico principiū? Principiū quidē illud est, sed quod veteris legis vniuersorū sacrificiorū & sacramentorū veritatē cōtineat, & simul nouæ veræ sacrificij cruenti, hoc est mortis

mortis Christi exhibeat representationem. Quod cum facit, verè sese immolat pro nobis incruentè Christus, verè cruentum sacrificium nobis applicat, verè dat Ecclesiæ facultatem eodem modo sacrificandi pro nobis. Quænam igitur est huius sacrificij ratio benigne I E S V? significarunt vetera sacrificia & oblationes meam mortem, sed imperfectè, animalium immolatione, & oblationibus alijs; significauit nefariè allata mors Abel; significauit sacrificiū Abrahæ in monte Moria; hoc idem designauit sacrificium Melchisedech, dum Deo offert panem & vinum: verum hæc omnia nihil aliud quàm significabant, non exhibebant rem ipsam in signo. Hoc ego volui ante passionem meam facere, impleui enim illorum mysteriorum significationem, & re vera per hoc sacrificium incruentum perfectam representationem, vt in verissimo signo exhibui: ex vi enim verborū & diuinæ consecrationis, panis in corpus meū transubstantiatur, & vinum in sanguinem meum. Hæc est mors verissimè representata, hoc verum sacrificium: nam reliqua ex naturali connexionē ad sunt, in specie panis sanguis, in specie vini corpus, in vtraque anima, & diuinitas, & totus ego. Et quidem cum consecraui sacram Eucharistiam ante passionem, aderam in vtraque specie totus, verum idem qui mortalis eram ac passibilis; post resurrectionem verò vbi consecraui, & quando vos consecratis, sum præsens immortalis, impassibilis & gloriosus. Neque hoc solum gessi, sed simul sacrificando feci, vt augustissimum sacramentum extaret reliquis sex sacramētis excellentiùs; sacramentum autem hoc destinaui in cibum & potum spirituales meorū fidelium, sub panis specie necessariò omnibus, sub vini non etiam. Ita summum hoc memoriale, & amoris mei diuinum insigne reliqui Ecclesiæ meæ, vt in eius omni loco, donec venirem ad iudicium, sacrificaretur & offerretur nomini diuino oblatio munda, & perseveraret sacramentum, atque acciperetur in animæ & spiritus caelestem nutritionem & robur, ad augmentum donorum omnium & virtutum, ad refrigerium & suauitatem incomparabilem, ad remissionem peccatorum. O quàm est magna sancte I E S V, multitudo tuæ dulcedinis, & bonitatis, & mysteriorum, quæ perfecisti & ascondisti in hoc tuo sacrificio & sacramento timentibus ac sperantibus in te. Re vera hic panis est electorum, hoc vi-

num virgines, puritatem animorum, ac perfectionem germinans diuinitus. Hæc fecisti tu magnalia Christe I E S V, presentibus Angelis plurimis, omnibus idem in diuinitate cernentibus, admirantibus, laudantibus. Similia Dei opera non videratis Angeli sancti, præter verbi incarnationem, quæ omnia Dei opera antecellit, sed hoc reliqua omnia. O excelsum mysterium, sacrificatur Christus, & eo sacrificio non moritur: quod tamen esse non potuisset, nisi verè mortuus fuisset Christus. Itaque sacrificiū hoc non est aliud quoddamodò quàm illud crucis: & hinc tu Christe I E S V sacrificaris & illic: illic fit sanguinis à corpore separatio cruenta, hinc incruenta: illic verè mortuus es vera separatione, hinc verò ex vi verborum eadem fit separatio, vt in sacramento. Et quidem si quo triduo tuus sanguis fuit à corpore separatus, aliquis Apostolorū sacrificasset (quod tu tamen fieri noluiisti) verè extitisset separatum corpus à sanguine, & mortuus fuisses Christe in sacramento: Quod tunc factum non est quia viuebas, neque nunc fieri potest, viuis enim in æternum. Itaque idem crucis sacrificium hinc exprimitur perfectè, & vt fieri potest fit. Hoc verò est cur per sacrificium incruentum fructus cruenti reducet in eos quibus incruentum applicatur, & illud cōpletur quod scripsit Paulus Apostolus tuus, vna oblatione consummasse te in æternum sanctificatos. Non enim alia est hostia, non alia oblatio quæ in Missa, quàm quæ in cruce; sed alius modus eandem hostiam offerendi. Nunquam autē hæc sola incruenta oblatio vim habet redimendi mortales, sed illa cruenta, nec incruenta ex se propitiatoria est & salutaris viuis & defunctis, sed ex vi cruentæ, quæ in eam suas opes quasi effundit. Quis igitur est bone I E S V, huius incruenti sacrificij Sacerdos? Ego qui cruenti, factus enim sum Sacerdos in æternum secundum ordinē Melchisedech: sed cruentum feci semel me offerens immaculatū Deo, incruentum autē facio semper eandem hostiam me offerens Deo Patri, quæ est ratio particularis sacerdotij mei secundum ordinem Melchisedech. Neque tamen in cœlo celebros Missam, & sacrificio in pane & vino; sed è cœlo per Ecclesiam, & mei Euangelij Sacerdotes. Horum hostias ego conficio, & illi cōficiunt; in meo enim verbo illi conficiunt sacrificium & sacramentum. Quocirca summa mea interpellatio apud Patrem, & aduocatio, & intercessio, &

Heb. 10.

Psal. 106.

sio, & oratio illius oblationis virtute perficitur: offero enim ego meam passionē & mortem Patri, & in Ecclesia mea verissimè represento per meae Missae mysteria. Hæc mysteria sancti Angeli non solum diuinis præconijs celebrastis, & celebratis, sed ad sanctos patres nuncios de his in Limbū aliqui descendistis, & ipsos summa admiratione & luce repluistis: illos præsertim qui mysticè illa designauerāt sacramenta, Melchisedech, Abraham, Mo- sen, Zachariam, Malachiam, & alios. Laudabant autem vniuersi ad vestrum nūtiū, his præinentibus, Dei potentiam atque misericordiam; Princeps verò Melchisedech gratias Deo egit & Christo eius: ego quidē, inquit,

Gen. 14. Domine I E S V vinum obtuli & panem, cuius oblationis significatio faciebat meum sacrificium sanctum, immaculatam hostiam. Quod si typus erat sanctus & immaculatus, quid prototypum & exemplar? Nōne hoc oportuit omnem sanctitatem & puritatē antecellere? Hoc ego nunc plenius contemplor exēplar in meo sacrificio, hoc omnibus præconijs veneror & suspicio: sit nōmen tuum Christe I E S V in secula benedictum. Amē. Obstupuit natura vniuersa, & simul gauisa est; cerrè Ecclesia in illa, se esse à diuina potentia superatam: sensit non omnia in sua quam accepit à Deo facultate sita, fieri multa supra suam omnem potentiam; agnouit se Creatoris esse ancillam, ex se nihil esse, nihil habere; exeruit potentiam illam quam dicūt obedientialem, diuinæ omnipotentiae obediendi: incitatum autem in ipsa perpetuum illud desiderium, quod facit vt parturiat & ingemiscat, reuelationem filiorum Dei expectans; atque adeo hæc mysteria illius parius expectationem promouebant. Apostoli etiā si timore erant de rebus impendentibus conturbati, de Christi tamen beneficio singulari tantisper dum hæc gerūtur recreati, tum etiā mente illustrati, & tantarum rerum miraculo suspensi, summa animi deuotione in sacrificium, in sacramentum, in Christum vtriusque authorem & effectorem mouētur, summa animi humiliare potestatem illam excelsum accipiunt qua Angeli carent, animum confirmant ad futura pericula. Vtinam Apostoli sancti hunc animorum vestrorum statū reinuissetis constanter: sed in vobis nos docuit Christus, vt nostram agnosceremus fragilitatem; quod si quid nobis accideret, vt de eius clementia bene semper speraremus. San-

Rom. 8.

cissima Virgo Mater hæc videbat sacramenta fieri, vel præsens, vel absens in spiritu filij sui. Et verò vt præter ceteros perspicaci erat ingenio, & super omnes Deo gratissima, & summis donis secundum filium ornata, absque dubitatione horum mirabilium excellenti luce fruebatur, excelsis illa laudibus celebrabat. Quid nos miseri, quibus præconijs tantam rerum maiestatem extollemus? Profectumur necessum est ingenuè nostram indignitatem atque infantiam, & quibus illa celebrant, & celebrant virgo mater, Angeli, & sancti, eas laudes nos Deo demus, spiritum & fide illis laudibus acquiescamus. Sed tamen meditemur deuotè quid faciat Sacerdos in Missæ celebratione; id videlicet facit quod fecit Christus in sua ætate: peragit sacrificium incruentum, verum, propitiatorium; & pro viuis & defunctis offert: conficit Sacramentum longè quàm alia Sacramenta præstantius. Contemplemur Christum, qui in caelis sedet ad Patris aterni dexteram, illud sacrificium facere & Sacramentum per Sacerdotem; eius virtute & præcepto, eius verbis Sacerdotem sacrificare, & sacram Eucharistiam conficere; consequi etiam vt anima, diuinitas, totus Christus inibi sint. Verè Sacramentum hoc domus Dei est, & porta cœli, atque adeo Paradisus cœlestis: Deus enim ipse ibi est, corpus Christi & anima, immensa luce & gloria refulgentia; quæ omnia dantur nobis in cibū & potum, in nutritionem, in augmentū omnium virtutum ac donorum, in petitionum nostrarum ademptionem, in necessitatum subleuationem, in remissionem item peccatorū. Hæc verò sunt diuitiæ & opes nostræ inastimabiles ac diuinæ; vt ego, qui post omnem præparationē sum futurus semper indignus, in cibum sumam tantū corpus Christi & sanguinem, Christum ipsum verissimè, diuinis his rebus pascor & nutrior: nam verè illis pascor & nutrior, corpore Christi & sanguine, Christo ipso, morte ipsius, & vita. Sed quo pacto I E S V bone? At vide tu ne curiosius agas, & ad Dei tentationem pertineat tua interrogatio. Die vt voles magne I E S V, fac vt placet de me, de meis desideriis, emenda meas ignorantias, & corrige insipientes interrogationes. Esto sat tibi nunc si intelligas te Sacramento pasci & nutrirī supersubstantialiter, vt pane & vino supersubstantiali: quæ nutritio etiam si spiritalis sit, & per dona mea fiat, & ad animum & spiritum pertineat, tamen

DE GESTIS POST SACRAM COMMUNIONEM. 103

Matt. xxvi. Mar. xiii. Luc. xxij. Ioan. xij.

lxxix



A. Nondum surgit à mensa IESVS; sed turbat se.

B. Recumbit Ioannes supra pectus eius; & interrogat; Domine, quis est, &c.

A. Respondet Ioanni; Cui ego, &c.

C. Accipit Iudas buccellam à IESV; & exagitatus à dæmone, furiose è cænatione se proripit.

A. Sublatis cibis &c. prædicit Apostolis scandalum, quod essent passuri.

D. Princeps Petrus confirmat, eum nunquam se esse deserturum: Similiter omnes.

E. Surgit cum omnibus; secedit in aliud cubiculum, ubi Apostolos docet.

F. Tandem hymno dicto, egreditur ad hortum Gethsemani.

THE HISTORY OF THE REIGN OF
 CHARLES THE FIRST



<p>A. Elizabetha cum suis prolebus et consilio suo in hunc locum venit. Hic cum suis consilio et prolebus suis in hunc locum venit. Hic cum suis consilio et prolebus suis in hunc locum venit.</p>	<p>Elizabetha cum suis prolebus et consilio suo in hunc locum venit. Hic cum suis consilio et prolebus suis in hunc locum venit. Hic cum suis consilio et prolebus suis in hunc locum venit.</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

tamen illius spiritualis nutritionis tantā est vbertas, tam diuina vis, vt ad omnes potentias cælesti miraculo deriuetur, & in totā humanitatem. Benedictum sit nomen tuum

sanctum magne IESV, Benedicta atque superexaltata opera tua : sit tibi laus & gloria sempiterna. Amen.

DE GESTIS POST SACRAM COMMVNIONEM.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

In Lxxix. imaginem adnotatiuncula.

Lxxix.

103.

- A. Nondum surgit à mensa IESVS, sed turbat se.
B. Recumbit Ioannes supra pectus eius, & interrogat;
Domine quis est, &c.
A. Respondet IESVS: Cui ego, &c.
C. Accipit Iudas buccellam à IESV, & exagitat;
a Damone, furiosè à cœnatione se proripit.
A. Sublatis cibis, &c. prædicit Apostolis scandalum

- quod essent passuri.
D. Princeps Petrus confirmat eum nunquam se esse
deserturum: similiter omnes.
E. Surgit cum omnibus, secedit in aliud cubiculum,
ubi Apostolos docet.
F. Tandem hymno dicto egreditur ad hortum Getsemani.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XIII.

Cum hæc dixisset IESVS, ^a turbatus est spiritu, & protestatus est, & dixit; Amen amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me. Aspiciebant ergo ad inuicem discipuli, hæsitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens vnus ex discipulis eius in sinu ^a IESV, quem diligebat IESVS. Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei; Quis est de quo dicit? Itaq; cum ^b recubisset ille supra pectus IESV, dicit ei; Domine, quis est? Respondit IESVS; Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset ^a panem, dedit Iude Simonis Iscariota. Et ^c post buccellam introiuit in eum Satanas. Et dicit ei IESVS; Quod facis, facitius. Hoc autem nemo sciuit discumbentium, ad quid dixerit ei: quidam enim putabant, quia oculos habebat Iudas, quod dixisset ei IESVS, eme ea que opus sunt nobis ad diem festum; aut egenus vt aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam, ^a exiuit continuò; erat autem nox. Cum ergo exisset, dixit IESVS; Nunc clarificatus est filius hominis, & Deus clarificatus est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, & Deus clarificabit eum in semetipso, & continuò clarificabit eum.

Tunc ^a dicit illis IESVS; & ait IESVS;
Omnes vos scandalum
patiimini in me in
istâ nocte.
Omnes ^a scandalizabi-
mini in me in no-
cte istâ;

& ait Dominus Simoni; Filioli adhuc modicum
vobiscum sum: quare-
petiuit vos vt cri-
braret sicut triticum;
vobiscum sum: quare-
retis me, & sicut
dixi Iudæis, quò ego
vado, vos non po-
testis venire: & va-

V MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. XIII.

LVC. XXII.

IOAN. XIII.

Scriptum est enim; Per-
cutiam pastorem, & Per-
cutiam pasto-
dispergentur oues rem, & dispergentur
gregis. oues.

Postquam autem resur-
rexero, precedam vos
in Galileam.

Sed postquam resur-
rexero, precedam
vos in Galileam.

ego autem rogaui pro
te, ut non deficiat
fides tua: & tu ali-
quando conuersus, con-
firma fratres tuos.
Qui dixit ei;
Domine, tecum para-
tus sum & in carce-
rem & in mortem ire.

bis dico modo. Man-
datum nouum do vobis,
ut diligatis inuicem,
sicut dilexi vos, ut
& vos diligatis in-
uicem. In hoc cogno-
scent omnes quia
discipuli mei estis,
si dilectionem habue-
ritis ad inuicem.
Dicit ei Simon Petrus;
Domine quo vadis?

Respondens autem
Petrus, ait illi; Et si
omnes scandalizati
fuerint in te, ego nun-
quam scandalizabor.

Petrus autem ait illi;
Et si omnes scan-
dalizati fuerint,
sed non ego.

Ait illi IESVS; Amen
dico tibi, quia in hac
nocte antequam gallus
cantet,
ter me negabis.

Et ait illi IESVS; Amen
dico tibi, quia tu ho-
die in nocte hac, prius-
quam bis gallus vocem
dederit, ter me es ne-
gaturus.

Et ille dixit; Dico
tibi Petre, non can-
tabit hodie gallus,
donec ter abneges
nosse me.

Respondit IESVS;
Quò ego vado, non
potes me modò
sequi: sequeris
autem postea.

Ait illi Petrus; Etiam
si oportuerit me mo-
ri tecum, non te ne-
gabo.

At ille amplius loqueba-
tur; Et si oportuerit me
simul comori tibi, non
te negabo.

Dicit ei Petrus;
Quare non possum
te sequi modò? ani-
mam meam pro te po-
nam.

Similiter & omnes
discipuli dixerunt.

Similiter autè & omnes
dicebant.

Respondit IESVS; Ani-
mam tuam pro me po-
nes? Amen amen
dico tibi, non can-
tabit gallus, donec
ter me neges.

† Surgite eamus hinc.
Ego sum vitis vera &c

Et hymno dicto

Et hymno dicto
exierunt

Et egressus ibat se-
cundum consuetudinem

Hac cum dixisset IE-
SVS, egressus est cum
discipulis suis

ADNOTATIO.

A. POST sacram verò communionem, cum eius
mors plenè iam fuisset representata, nec
aliud esset reliquū nisi ut illam subiret, ad car-
nis tamen veritatem manifestandam turbat se-
ipsum IESVS per spiritum. Etenim erāt om-
nes Christi tum corporis, tum inferioris anima
portionis passionis non solū voluntaria, sed

spirituales, perfectissimæ, diuinæ.

B. Ut autem eum vidit turbatū dilectus dis-
cipulus Ioannes, singulari animi pietate delibut-
us, ita recubuit in sinu eius, ut caput ad pectus
eius inclinaret, quod præcipui amoris fuit & in-
dicium & priuilegium; aperuit enim illi tunc
Christus diuinum pectoris sui fontem, unde gra-
tia,

tie, & Euangelij fluctu potaret. Testatur rursum Christus palam, ac futurum denuntiat, quod aliquis ex duodecim ipsum proderet in mortem. Commouentur Apostoli & perterritur: attoniti inter se invicem respectare, animo torqueri: Iudas vero fremere quam antea truculentius; exagitabat enim cum acerbius indignae communionis conscientia. Ibi Petrus innuit Ioanni recumbenti in sinu IESU, ut eum interroget, quis nam esset futurus proditor: Quid te prater ceteros Petre mouit? Mea feruida natura, meus singularis in IESU amor, mea confessio eius diuinitatis precipua, quae ab eo acceperam beneficia atque prerogative, zelus vite agni innocentissimi, detestatio impijssimi proditoris: denique is animus me mouit, quo eram Christo dicturus; & si oportuerit me mori tecum, non te negabo: ecce duo gladij hic, ex quibus ego unum habeo, is animi ferox, quo erā Malcho auriculā in horto abscissurus. Sed quid fuisti factururus, si proditor tibi fuisset cōmostratus? Nisi Christus me cohibuisset, fueram proditorem dentibus etiam discerpturus. Suauiter inquit à IESU Ioannes ac familiariter: quis nam esset proditor; cuius mansuetudine ac modestia abductus IESUS, non Petri ferore improuido, soli Ioanni proditorem indicat; sed eo signo, quo & ipsum Iudam acerbius etiam quam antea officij admoneret.

A. Respondet igitur Ioanni in aurem; Cui ego panem intinctum porrexero, ille est proditor: accipit porro panis buccellam, intingit suae in catinum, suae in vinum, nam ea erant in mensa seposita, non ablata.

C. Accipit offulam Iudas, alij quorsum respectaret non intelligere, tacet Ioannes, ut intelligebat velle IESUM. Iudam iam antea vi sua epplerat Daemon, at nunc violentius corpus, animam, vires omnes occupat, possidet, atque exagitat. Itaque versus in furiam surgit, egreditur è triclinio, ut prodicionem urgeat & conficiat celerius: audit tamen antea, quod facis, facitius ex Christo, nō probūte quidem vel adhortante, sed exprobrante, & animum eius pungente salutari admonitione, si audisset. Erant aliaque verba illa alacriter permittentis facinus, & ad passionem, & mortaliū redemptionem properantis. Hec nemo intellexit discipulorum, ac ne Ioannes quidem propter animi simplicitatem & bonitatem, sed varic omnes verba Christi interpretabantur.

A. Ablatis porro cibis & vasis omnibus è mensa (quod non potuit representare eadem

imago) docens undecim discipulos IESUS, in cum incidit sermonem, ut illis praeannunciaret scandalū quod erant ea nocte in ipsum passuri.

D. Quo audito Princeps Petrus acerrimè confirmavit se nunquam esse illum deserturum, etiā si oporteret simul cum illo mortem oppetere; promptius tamen id dixit, & audacius quam firmius. Similiter consequenti reliqui omnes dixerunt, extentis manibus, Petro & alio discipulo capulum etiam tenetibus gladiorum quibus erant accincti.

E. Postea verò dixit Christus discipulis; Surgite, eamus; & surgens è mensa secedit in aliud cubiculū, ut plenius Apostolos doceat: ibi enim dixit suauissima illa verba; Ego sum vitis, & quae sequuntur. Antequam autem discedit ad hortum IESUS, post diuinam illam doctrinam quam discipulis tradidit, euocata matre (viti piè possumus meditari) illi exponit dulcissimè, simul atque humilimè rationem sui aduentus in mundum: propterea se ex ipsa carnem suscepisse, sub illa adoleuisse, illi fuisse subditum reuerenter, ut in eam horam veniret, & tempus quod Pater praescripisset: implendam esse Patris voluntatem; quae & mea, inquit, est. & Spiritus sancti moriendum mihi est pro salute & vita mortaliū, implenda Angelorum ruina, reponenda sedes in caelo; quod ego volens ac lubens facio. Vincam mea morte mortem ipsam, Demones omnes, infernum, peccatum, mundū. Erit quidem mihi acerbissima mea passio & mors; sed ita acerba, ut breuis sit illa futura acerbitas, aeternus eius acerbitalis fructus, sempiternum bonum. Mortuus ad Infernum descendam, illinc animas patrum educam, tertia verò die resurgam gloriosissimè, & tibi primum omnium apparebo, & te omni replebo iucunditate. Hec etiam si placidissimè dicebat IESUS, dicebat tamen dolenter, & dulcissimis lachrymis inter dicendum miscebat. Tandem illum accepit finem eius oratio ad matrem, ut iuberet eā animo esse forti & generoso; facturum se ut etiam si amarissimè, tamen summa cum constantia & magnanimitate esset illas pœnas latura. Quum primum os suum diuinum aperuit IESUS, intellexit diuina Virgo rem totam, quam iam aliàs cognouerat, intellexerat etiam ex verbis Simeonis; & tamen amarissimè quidem, decentissimè tamen plorans, respondit; Non possum fili mi Deus, ex denuntiatione mortis tuae non summa maestitia & dolore confici; vulneratum est cor meum, transfixa est anima mea gladio tuae passionis & mortis: simul video hūc

dolorem auctum iri, ut augebuntur tue passion-
nes: verum solatur animi mei cruciatum, quod
ita sciam Patrem tuum velle, ita te, ita Spiritum
sanctum. Laudo te Deus meus Trinitas, in ad-
mirabili & summo hoc tuo opere, qui hanc solu-
tationem redimendi mortales indicasti esse co-
uenientissimam. Scio fili, breuem fore passionem
tuam, breuem mortem; expecto breui resurre-
ctionem & triumphum tuum, sed per passionem
tamen tuam & mortem; omnia de manu patris
tui gratiarum & donorum plena accipio lubes:
trado etiam ego te, quod in me est, morti pro vita
mortalium, ut Pater, ut tu te; & haereo verbo
bonitatis tuae, quo auxilium mihi in meis tribu-
lationibus spondesti. Tua igitur passio &
mors, quae mearum poenarum erit causi, erit ea-
dem patientiae & longanimitatis: sis benedictus

fili à Patre tuo, sis à te, sis à Spiritu sancto; ego
tamen interim ero desolata, omni mœrore
confecta.

F. Tandem hymno dicto domo egressus, venit
ad portam auream, qua erat iter in montem O-
liuarum, ut veniret ad hortum Gethsemani; se-
quebantur dolore & timore pleni Apostoli. Pos-
sumus hic pie meditari quid interea agebat vir-
go Mater: earum rerum quas gerebat filius non
erat ignara; contemplabatur enim omnia, ad
Christi affectus animo ferebatur, cum absens imi-
tabatur, aliqua exponebat sanctis mulieribus:
mœssa quidem erant omnes & anxie, sed Deum
magnificabant, Christi mansuetudinem
pradicabant, suspensio animo tan-
tarum rerum exitum ex-
spectabant.

ORAT CHRISTVS IN HORTO.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxx. imaginem adnotatiuncula.

lxxx.

107.

- A. Torrens Cedron.
- B. Hortus Gethsemani.
- C. Rupes concava, qui est primus locus ubi octo di-
scipuli substerunt.
- D. Secundus locus superius ad dexteram, ubi tres
reliquit.

- E. Specus ad iactum lapidis à tribus discipulis distans,
ubi oravit IESVS.
- F. Apparet illi Angelus à caelo confortans eum.
- G. Locus quo semel & iterum venit IESVS ad
tres discipulos.
- H. Iudas cum cohorte properat ad hortum.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

in montem oliuarum:
sequeuti sunt autem illi

Tunc venit IESVS cum illis Et veniunt in pradium & discipuli.
illis in villam que dicitur cui nomen Gethse-
tur^b Gethsemani, mani:

trans^a torrentem
Cedron,

ubi erat hortus,
in quem introi-
uit ipse, & disci-
puli eius.

Et cum peruenisset ad
locum,

MATTH.

ORAT CHRISTVS IN HORTO.
Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xviij.

107
 lxxx



- A. Torrens Cedron.
 B. Hortus Gethsemani.
 C. Rupes concava; qui est primus locus;
 vbi octo discipuli substiterunt.
 D. Secundus locus superius ad dextram:
 vbi tres reliqui.

- E. Specus ad Iactum lapidis à tribus discipulis
 distans: vbi orauit IESVS.
 F. Apparet illi Angelus e caelo confortans eum.
 G. Locus quo semel & iterum venit
 IESVS ad tres discipulos.
 H. Iudas cum cohorte properat ad hortum.

MATTH. XXVI. MAR. XIII.

LUC. XXII.

IOAN. XVIII.

& dixit discipulis suis; & ait discipulis suis;
Sedete hic, donec vadā. Sedete hic, donec orē.
& illuc & orem.

dixit illis;

Orate, ne intretis in tē-
tationem.

Et assumpto Petro
& duobus filiis
Zebedei,
cæpit contristari
& mæstus esse.
Tunc ait illis;
Tristis est anima
mea vsque ad mor-
tem: sustinete hic,
& vigilate mecum.

Et assumit Petrum,
& Iacobum, & Ioannem
secum:
& cæpit
pauere & cadere.
Et ait illis;
Tristis est anima
mea vsque ad mor-
tem: sustinete hic,
& vigilate.

Et ipse auulsus est ab
eis quantum iactus
est lapidis;

Et progressus pusil-
lum, procidit in fa-
ciem suam orans,

Et cum processisset
paululum, procidit
super terram, & orabat,
ut si fieri posset
transiret ab eo hora:

& dicens;
Pater mi,
si possibile est, tran-
seat à me calix iste.

& dixit;
Abba Pater,

Omnia tibi possibilia
sunt; transfer calicem
hunc à me.

Verumtamen non sicut
ego volo, sed sicut tu.
Et venit ad discipu-
los suos,
& inuenit eos dormien-
tes:

Sed non quod ego volo,
sed quod tu.
Et venit,

& dicit Petro;

& inuenit eos dormien-
tes.

Et ait Petro;
Simon dormis?

Sic, non potuisti

non potuisti

una hora vigilare mecum? una hora vigilare?

Vigilate, & orate, ut nō
intretis in tentationem.

vigilate, & orate, ut nō
intretis in tentationem.

Spiritus quidē prōpius
est, caro autem infirma.

Spiritus quidē prōpius
est, caro verò infirma.

Iterum secundo abiit,

Et iterum abiens

& orauit
dicens;

orauit, eundē sermonem
dicens.

Pater mi, si non potest
hic calix transire nisi
bibam illum, fiat volū-
tas tua.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LUC. XXII. IOAN. XVIII.

Et venit iterum,
& inuenit eos
dormientes.
erant enim oculi eorum
grauati.

Et reuersus
denudò inuenit eos
dormientes;
erant enim oculi eorum
grauati,
& ignorabāt quid res-
ponderent ei.

Et relictis illis iterum
abiit, & orauit tertio,
eundem sermonē dicēs.

& postis genibus
orabat, dicens, Pater,
si vis, transfer calicem
istum à me.
Verumtamen non mea
voluntas, sed tua fiat.
Apparuit autem illi
& Angelus de cælo, con-
fertans eum. Et factus
in agonia, prolixius ora-
bat: & factus est sudor
eius sicut gutta sangui-
nis decurrentis inter-
ram.

Et & venit tertio,

Tunc venit ad discipu-
los suos,

& dicit illis;
Dormite iam, & requie-
scite:

& ait illis;
Dormite iam, & re-
quiescite.

Et cum & surrexisset ab
oratione,
& venisset ad discipu-
los suos, inuenit eos dor-
mientes præ tristitia:
& ait illis;
Quid dormitis? surgite,
orate, ne intretis in ten-
tationem.

ecce appropinquauit
hora, & filius homi-
nis tradetur in
manus peccatorum.
Surgite, eamus:
Ecce^h appropinquauit
qui me tradet.

Sufficit;
venit
hora, ecce filius ho-
minis tradetur in
manus peccatorum:
surgite, eamus:
ecce qui me tradet
propè est.

ADNOTATIO.

2. Reg. 15. A. Torrens Cedron ad Orientem Hierosely-
me, qui est hebraicè תּוֹרֵנִס Cedron,
3. Reg. 15. id est obscuritas, vel tristitia: torrens torrentem
scilicet mens Oliuarum se erigit. Unde concipiat
aquis torrens dictum est superius.
Brocar. B. Hortus Gethsemani iacit. Hortus vallis olei,
Arandi. sive vallis figum, pradiū & ide. iacet, ubi erat her-
tus iuxta eū locū ubi nōstratur sepulchrum Virgi-
nis marie. I et Marie ad Orientē, passibus L. in
Matt. 26. citio mentis ad dexteram. Inter sepulchrum &
Mar. 14.

Gethsemani est & via publica, quae equitibus est.
ascensus in mentem. In hoc pradio notandi sunt
secus quatuor.

C. Primus in inferiori parte, sub rupe concava
quae è mente praeienditur, & ubi Christus reliquit
cetero Apostolos.

D. Secundus paulo superius ad manum dex-
teram, unde à tribus discipulis anulus secessit
IESVS et oraret.

E. Tertius est locus ubi orauit IESVS ad
iactum

iectum lapidis, paulò inferius in latere sinistro montis, ubi est specus rotunda: est huius speculæ introitus ab occidentè. Quartus tandem locus est ab hoc tertio si parum progrediari ad meridiem, ubi copius est Christus.

C. Aspice sub rupe octo discipulos, id est reliquos præter Petrum & duos filios Zebedei, metu & amore confectos, sedentes quidem, sed somno oppressos hinc inde deijci atque obdormiro. Hos ibi subsistere voluit Christus tanquam infirmiores, indicxit autem & his ut orarent.

D. Duxit secum ad secundum locum Petrum, Iacobum, & Ioannem: quò postquam scesit, cū tristis esset: è superiorum actionum cæne legalis, institutionis sacre sancti Sacramenti, & sacrificij incruenti meditatione, quæ mortem suam cõplectebatur, tum ex propinquitate mortis, & sacrificij cruenti; tamen quasi illa tristitia nihil fuisset, quæ erat magna, incipit ex integro contristari, mæsus esse, pauere, & tedere, & hæc apud tres discipulos præ se ferre, & eis dicere pauidus: sustinete hîc, & vigilate mecum, & orate.

E. Venit deinde solus ad proximam specum; ibi verò proiectus humi in faciem orans, acriore crudelissimæ passionis & mortis representationem concipit animo, ex qua necessario verissimus & perfectissimus homo, excellentissimis corporis sensibus tum exteriorum interius prædixit patiebatur vehementissimè: dolebat, & ærebat, vehementer agrescebat, cõmotis uniuersis sensibus, & quò & inaciens passio & mors ante oculos humanitatis ponebatur, eò acerbius anima simul, & sensus omnes cruciabantur. Sed quoniam fuit afflictissimè IESV Dei omnipotentis oratio? Patrem orabat, si tamen ea esset eius voluntas, ut calicem passionis & mortis ne biberet, & mortem euaderet. Ita sensus appetebat voluntas, ita anima prout erat sensui cõiuncta Deo per orationem exponebat: simul perfectè animi ebedientiæ offerrebat Christus, ea mentis tranquillitate qua maior esse non poterat. Accipit autem eius metus, anxietas, & paupor magnos accepciones, venit enim ad tres discipulos semel & iterum, leuandi doloris causa, admonens ut vigilarent, ut orarent, ne se desererent in tanta afflictione constitutum. Deinde Pater Deus omnis angustias augeri videns, mittit Angelum qui illum confortet: & fuit Michaël, Synagagæ antea, nunc Ecclesiæ Christianæ Princeps. Non fecit Angeli confirmatio & Christi afflictio abigeretur, vel se remitteret; atque a-

deo postea venit in agoniam, quasi videas Christum cum morte confligentem, & in ipso vitæ & mortis confinio laborantem. Ex hoc conflictu, & doloris vehementia cum oraret prolixius, f. clu est ut copioso sanguinis sudore diffunderet & inuersum Christi IESV corpus, & sudoris sanguinei gutta ad terram usque descenderet, terraq; Dei sanguine maderet. Nihil cura mortis potuit validius veram Christi humanitatem demonstrare; hæc enim cum verissimè ferent, ex verissima Christi humanitate predire necesse est. Verum extrema hæc afflictio atque agoniam non faciebat ut animum remitteret aliqua ex parte Christus, sed summa constantia, fortitudine, magnanimitate, quæ in vires corporis redundabant, ad passionem & mortem sese offerebat. Itaque post agoniam, post sanguinis sudorem, venit tertium ad tres discipulos, alia ratione exprobrans illis somnum, per ironiam. Dormite, inquit, iam, & requiescite, sufficit: quasi diceret; iam etiam si velitis dormire, id non poteritis, sat dormistis hætenus super. perq; nunc ad sunt qui vos excitabunt atque exagitabunt; ecce hora mea appropinquabit, ecce propè est proditor Iudas, ecce cum illo armata multitudo; surgite, camus. Surgunt non hi tres solum, sed alij vocantur octo, omnes Christum sequuntur: procedit verò IESV Sobriam Iudæ & armatis. Est autem rationi consentaneum, cum tertio oraret Christus Angelum esse missum à Deo, quæ de re cum solus Lucas tradat, & tres orationes non explicet, quod dixit; ad tertiam potius orationem pertinere videtur; nam agonia, orandi prolixitas, sudor in vitima oratione res ipsa postulat ut cuenerint, ante quæ dicitur confortatus ab Angelo. Adde quod subditur; cum surrexisset ab oratione, quasi ad eam non rediturus. Præterea inuenit tres Apostolos dormientes iam, non tam somno grauatos & prius, quàm tristitia, post duas interrogationes. Etiam quod subiungitur, hanc sententiam confirmat: nã post primam orationem nō dixit; surgite, post secundam, nihil; surgite igitur post tertiam dixit. Nec est verisimile hæc, orate, retulisse Lucam ad primam orationem: nam contigisset in prima oratione confortatio, agonia, prolixitas & sudor, quod nemo dixit.

F. Archangelus Michaël ad IESVM in speculantem & afflictum è calo descēdit, missus à Patre Deo ut IESVM confirmaret atque corroboraret. O Angeli excellentem dignitatē, qui homini Deo suppētiās venerit! O hominis

Dei admirandam infirmitatem, quæ serui sui opere egeret! Quis assequi vel cogitatione possit quid Angelus Christo dixerit, quibus verbis illum solatus sit ac confirmauerit, quid Christus responderit, quo pacto suum dolorem & afflictionem exposuerit? Tandem aliquid quidem effecit Angelus, sed ita ut eo discedente Christus acerbius angeretur.

G. Locus, quò semel venit Christus ad tres Apostolos, illos excitauit & castigauit verbis, quod una hora cum ipso non potuissent vigilare: nominatim verò Petrum increpauit. Eodem iterum cum venisset, excitat quidem dormientes, quæ fuit tacita & vehemens increpatio: hærent ad eius conspectum, sed eos non increpat sed dimittit, quasi idem vellet ipsos intelligere atque prius dixerat: tertium verò ad eos rediens ironia usus est, quod prius exposuimus.

H. Iudas interim proditor accepta cohorte, & à Principibus & Phariſeis ministris, Hierosolyma egressus ducebat ad Gethsemani armatorum manum, cum lâternis & facibus, antecedens ipse plenus furis & Dæmone. Vide diabolos impellentes non solum Iudam, sed turbam, & Principes Sacerdotum, Magistratus templi, & Seniores qui multitudini se adiunxerant. Conueni-

rant undecim ad Christum discipuli, eos ipse præcedit, & obuiam progreditur Iudæ proditori, & turbæ armatorum: sequuntur discipuli. Sunt autem in superioribus actionibus personarum affectiones consideranda: Christus merens, desolatus, tristis, opis angelicæ atque humanæ indigus, pauidus, tædio affectus, in agonia factus, & in extrema vitæ linea cum morte congressus, sudorem sanguineum sudans, sanguine copiose diffluens ad terram usque, & tamen cum summa patientia, longanimitate, fortitudine, constantia, magnanimitate, eò sese propensius ad mortem offerens, quò acerbior ea, & indignior erat futura: Apostoli octo illi profundo somno sepulti, toto tempore quo Christus orauit, tres excitati nihilò secius identidem obdormiunt: omnes mærore, timore, anxietate consternati vix sunt apud se. Quid Virgo mater? Hæc omnia ut præsentia contemplabatur, secundum filium animo patiebatur, mærebat, dolebat maxime: verum constanter atque heroicè, ad filij imitationem. Aliæ mulieres rerum quæ gerebantur ignaræ, ab itione tamen IESV, tristitia matris, mortis recordatione à Christo prædicta omnia timebant, in summo erant animi mærore atque anxietate.

AD CHRISTI PASSIONEM MEDITAN- DAM PRÆLVDIVM.

ET quoniam hîc pati incipit Christus, & sanguinem pro nostra mortalium omnium redemptione effundere, nō erit abs re aliqua compendio annotare, quæ & his meditationibus possint aliquam vtilitatem afferre, & ad reliqua Christi mysteria accommodari. Quis igitur patitur? quis crucifigitur? quis moritur? Filius Dei Patris omnipotentis, Deus ipse omnipotens, impassibilis, immortalis, Patri consubstantialis, hic est qui patitur in humanitate, crucifigitur, moritur. Patitur ne diuinitas, vel Deus in se crucifigitur, moritur? Nihil horum: neque diuinitas, neque Deus in se, sed verbum Dei, propter vnionem personalem qua vnitum est huic humanitati, recipit in se has passionum enunciationes: ut enim verè factus est homo Dei filius, & hæc vnio fecit ut verè esset homo in vnitate diuini suppositi, ita efficit ut verè qua homo pateretur, crucifigeretur, moreretur; nihil in sua diuinitate, nihil in verbo patiens, sed in humanitate & carne assumpta.

Cum igitur patiebatur ille homo IESVS, eratne celi & terre, Angelorum & hominum creator & Dominus ut nunc est? Erat ut est nunc planissimè, erat splendor gloriæ, & figura substantiæ patris, portabat omnia verbo virtutis suæ, lux erat infinita, potentia immensa, in ipso erant, in ipso mouebantur & viuebant quæ viuebant & mouebantur omnia, erat Angelorum & beatitudo & gloria, cælum & terram ipse implebat, ipse gubernabat. Quid secundum humanitatem? Vera erat Christi IESV humanitas ex anima rationali & corpore, utroque perfectissimo cōposita, omnium quoque fuerunt, sunt, vel erunt excellentissima. Hæc erat verbo Dei vnita hypostatica vnione, in persona filij Dei, non sua. Itaque subsistebat in verbo illa humanitas, vnde homo ille verissimè erat Deus, filius Dei, verbum patris æterni. Quamnam erat in Christo excellentissima gratia, & est? Ea quam appellamus vnionis, qua verbum Dei factum est homo, atque sustentat in vnitate personæ suæ diuinæ illam

nae illam Christi humanitatem. Quid in anima eius est contemplandum? Gloria Paradisi summa, gratia item summa. Erat igitur Christus in gloria, & Paradisi coelestis delitijs quādo patiebatur: verūm Dei miraculo fiebat, vt ea gloria nec in corpus redundaret, nec in animam, quā illius corporis erat forma, vel quā ex viribus corporis operabatur, & erat inferior portio, vt videlicet pati Deus secundum humanitatem posset. Nam nisi gloriam animae Christi Deus cohibuisset, ea corpus gloriosissimum reddidisset, & animam beatā planissimè; nec potuisset vniuersa creatura humanitatem illam ne minima quidem ex parte offendere. O admiranda atque adoranda Dei nostri mysteria! ô benignitatem omnibus Angelis & hominibus prædicandam! Porro autem gratiae Christi effectus hic erat, vt non solum ipse Deo Patri esset supra quā dici potest acceptissimus, atque omnes eius actiones & opera gratissima, sed vt per ipsum, per eius actiones omnes & opera in omnes gratia deriuaretur, omnes virtutes, omnia dona omnibus communicarentur, aeternam gloriam tandem per ipsum omnes cōsequerentur, quotquot eius doctrinam reciprent, & illi obtemperarent: factus est enim omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae. Christus enim omnia in omnibus adimpletur, totus scilicet in membris, non tamen singulis, ne nulla sit diuersitas meritorum. Itaque cum sibi nec gratiā meritis sit Christus, nec gloriam, nec virtutes, nec dona (quae omnia Dei beneficio per vniōē hypostaticā accepit) sed corporis tantum glorificationē, nominis exaltationem, resurrectionē à mortuis &c. nobis tamen & illa, & haec meruit copiosissimè atque efficacissimè. Sed copiosam animaduerte Christi I E S V redemptionem; à primo vsque momento conceptionis in Mariæ Virginis matris utero, & sibi, & nobis omnia promeritus est futurae passionis & mortis, vitae suae, omnium operum applicatione ad Dei Patris gloriam maiorem: idem tota vita, idem passione & morte consummauit. Vidit Christus in verbo & diuina sua essentia habitualiter omnia quae sibi & Patri erāt possibilia: vidit per species creatas Christi anima quae erant omnia, quae fuerant, quae erant futura; sciuit quinam essent credituri, & fidē operibus essent expressuri, quinam à fide descēduri, qui erant in gratia perseueraturi, qui non; denique qui saluandi essent, &

qui damnandi; offerebat vitam suam, passionem & mortem pro omnibus quidem sufficienter, efficaciter pro solis praedestinatis. Nā cum omnia haberet in numerato, hos tamen praeter ceteros ab aeternitate, atque in aeternitatem dilectos habebat. Adhuc erat Christus supra omnem vel hominum, vel Angelorum captum omnium virtutum excellentiis ornatissimus; quod faciebat Dei persona, vniō hypostatica, gratia eius summa & gloria: vnde rursus illud fiebat, vt nec fidem haberet nec spem; subierat enim locum fidei à primo cōceptionis momento excellentissima Dei, & earum rerum omnium quae fide continentur visio, spem excluserat Dei praesens fruitio beatissima: tamen si erant nonnulla quae ex dispensatione carnis expectabat, nondum possidebat Christus. Contemplare in Christo patiente non solum quae dixi omnia, sed charitatem immensam, fortitudinem, magnanimitatem, patientiam, humilitatem, sapientiam, summas alias, excellentissimasque virtutes. Haec autem cum ita essent, & omni ex parte esset ille homo consummatissimus, profecerat tamen sapientia aetate, gratia apud Deum & homines, didicit ex his quae passus est obedientiam. Planè Christus I E S V S progressum habuit in aetate, & in exercitio atque vsu virtutum ac donorum quae acciperat: utebatur naturalibus bonis, intellectu agente ac potestatis, & voluntate: ea exercebat quae vel à naturali facultate, vel à supernaturali proficisci poterant & debebant, iuxta legationem & mandatum quod à patre acceperat: ita dicitur verè profecisse, non solum apud homines, qui videbant maiora in dies Christum opera, & illustriora designare, sed etiam apud Deum. Illae enim Christi actiones veruserat apud Deū profectus, sinè quibus ad finem redemptionis humanae veniendum non erat: tamen si nullius virtutis, nullius meriti in Christo fiebat accessio, nouum aliquid merendo, fiebat tamen amplior, fiebat copiosior ac consummatior Christi eadē illa redemptio & meritum. Quid praeterea proderit ad meditationem Christi passionis & mortis? Si perfectiones eius cōsideremus, non solum quas perstrinximus, sed humanitatis naturales, animae videlicet excellentiam, & corporis, & omnium potentiarum, & sensuum omnium, tum interiorū tum exteriorū. Harū rerū perfectio etiāsi humana specie cōtinebatur, tamen erat longè quā aliorum omnium

*Pf. 50.
Eccl. 129.
Heb. 5.*

omnium hominum eminentior: erant enim illa omnia eius humanitatis, quæ hypostaticè erat verbo Dei vnita: erant etiam diuinitatis organa. Quæ diximus hætenus, ea faciebant vt indignissima atque acerbissima esset passio & mors Christi, ac proinde efficacissima supra quàm vel verbis, vel cogitatione assequi possimus. Sed quid, & à quibus passus est Christus? vbi, & propter quos? Quis fructus eius passionis & mortis? Sustinuit pœnas acerbissimas Christus, tum interiores animæ, tum corporis exteriores. Et interiores quidē animæ iam inde postquàm cōceptus est, doluit enim vehementer atque assiduè de omnibus offensis atque peccatis quæ diuinitatem
 2 Cor. 11. offenderant, offendeabant, erant offensura. Si enim verè dixit Paulus, vt dixit; Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non vror? Quid de Christo I E S V non possumus credere & debemus? Corporis exteriores sustinere incepit, non solum à circuncisione, sed à natiuitate, lachrymis, frigore, egestate: hūc adde fugam in Aegyptum, abiectionem & humilitatem vitæ atque obscuritatem, antequam Euangelij prædicationem aggrediretur. Adhuc ignominias, opprobria, contumelias: bis tulit illum sublimē Dæmon per aërem, ter tentauit. Quoties eū voluerunt lapidare Iudæi? quoties manus in eum iniicere? semel etiam sui ciues eum propulerunt, vt præcipitem è montis prærupto darent? Quoties frigus, calorem, famem, sitim sensit? quoties luxit? quoties destitutus est, nec hospitio quisquam est illum dignatus, qui alioqui non habuit vbi suum caput reclinaret? Postremò quis enumeret pœnarū multitudinem quas in passione tota & morte perulit? quis illarum acerbicatem exponere possit? quis mortis infamiam, ignominiam, contumeliam, indignitatem? Sed de his peculiariter suis locis dicendum erit; nunc perstringamus reliqua. A quibus illata passio est & mors? Si nihil aliud, ab hominibus quos ipse cui illata est creauerat, quorum substantiam, motum, vitam, bona omnia continenter sustentabat, pro quibus homo factus erat, & mortalis, pro quibus patiebatur, quos summa charitate amplectebatur, quibus vitā sempiternam amarissima morte cōciliabat. Hæc indignissima sunt & lætuosa. Verum adde quod à suæ gentis hominibus morte turpissima afficiebatur, ab ijs i quos tot beneficia cōtulerat, è quibus innumeros egros curauerat,

mortuos suscitauerat, quibus caelestem doctrinā benignissimè communicauerat: manus verò illi inferebant teterrimi latrones gentiles, tū Iudæi, hominum colluuiæ: tradebatur in mortem à discipulo, damnabatur inuidia & malitia Principum, interficiebatur à Præsidis ambitione. At vbi passus, vbi crucifixus est? In celeberrima totius Orientis vrbe, etiam si extra portam, quæ & à se, & Patre præter ceteras electa fuerat, infinitisque beneficijs ornata; vbi templum suum Deus esse voluerat, nullum alibi; Vbi religionē suam inter mortales vnicè collocauerat. In loco tamē clarissimæ vrbis infami atque contaminato, vbi scilicet homines flagitiosi supplicio afficiebantur, in monte Golgotha, idest Caluariæ, ossibus damnatorum, & Caluarijs, & omni immunditia pleno: etiam si illud fortassis verum sit, & ad mysterium referendum, primum hominem ibi magnum illum Adam fuisse sepulchrum. Contemplare hoc loco spectaculum indignissimum esse factum Christum I E S V M Dei filium Angelis, qui & frequentissimi è calo conuenerant, vel è calo morientem Regem suum spectabant; Demonum principi Lucifero gratissimum, & turbæ nequam spirituum, quotquot permittebat Deus adesse, hominibus, hinc paucis bonis crudele, illinc multitudini, & hominū faci, Iudæis & gentilibus opatum. Oculos hūc paululum mentis aperi, animaduerte singulorum animos, & affectuum varietatem. Propter quos mortuus est Deus? propter inimicos, omnes videlicet homines, propter eos qui illum supplicijs innumerabilibus, ignominia immensa atque opprobrijs, tandem acerbissima morte affecerunt. Erant enim omnes mortales Deo Patri, & Christo eius inimici, è quibus nullus faciebat bonū, nullus facere poterat ex se, ne vnus quidem: pro his omnibus, etiam si non peccassent in similitudinem præuaricationis Adæ, id est etiam si nihil peccati actualis addidissent, & tantummodo originale contraxissent, mortuus est Christus. Rursum pro ijs qui liberati per Christi sanguinem ab originali peccati lue, tot scelera, tot flagitia in Deum commiserant, committebant, erant commissuri. Et hæc quidem commendabant Dei erga homines, & Christi I E S V ineffabilem charitatē, nō tamē faciebant vt maior non esset passionis indignitas, crudelitas, interficientium ingratitude atque iniustitia.

Quis

Quis tandē tam probrosæ atque acerbæ mortis fructus? Multus, atque per omnem modū maximus. Restituuntur per Christi mortem ruinæ Angelicæ, repletur Paradisus, numerus à Deo ad gloriam cælestem prædestinatorum præstitutus impletur. Hæc verissimæ quidem sunt, sed illud simul est indubitātū, multò maiorem esse hominum multitudinē pro quibus mortuus est Christus, qui tamen ex eius morte nullam acceperunt utilitatem, quæ eorum fuit culpa; qui filium Dei IESVM conculcarunt, & sanguinē testamenti pollutum duxerunt, & spiritui gratiæ contumeliam fecerunt. Quot ante Christū homines perierunt? pro his mortuus tamen est Christus. quot eo viuentē? pro his passus est Christus. Hinc existit rursus passionis & mortis maior indignitas, hinc Christi dolor vehementiùs augebatur: videbat enim innumerabiles homines ex sua morte nullam accepisse, vel accepturos esse utilitatem; atque adeò quamplurimos maiorem cōdemnationem: ex his verò quibus fructum & salutem sempiternam vel attulerat, vel erat allatura eius mors, quā multos videbat qui in eius mortē per lethalia peccata vel offenderant identidem, vel erant offensuri? Hæc faciebant omnia vt maiorem Christus conciperet mœrorem, maiorem dolorem sentiret.

Hæc pro compendio sūt multa, cum tamen nihil satis esse possit ad fructuosam passionis Christi meditationem. Hæc meditaturus animo complectatur: illud verò præcipuè quod primo loco attingimus, quis nā sit qui patitur, qui moritur, si intima cordis pie-

tate imbibamus ac retineamus, singularem fructum ex meditatione passionis & mortis Christi sumus relatuti. Alij alijs adnotationibus & præsidij vtuntur, qua in re singuli abundant in suo sensu, cum humilitate cordis atque simplicitate: illud tamen meminerint, vt vnde Dominus sensum spiritus, ac fructum spiritualem subministret, ibi se exerceant, nec facile ad alia animum diuertant. Mihi vsuuenit placere, si in meditationibus passionis Christi, sanguinis præcipuè effusionum, quatuor capita meditemur: primum rei indignitatem infinitam, dum vulnerari à terribis hominibus Dei filium, Deum ipsum omnipotentem conspiciamus: secundum doloris quem patiebatur homo ille Deus accerbiter: tertium sanguinis ipsam effusionē, quæ per mortem Christi vitam mihi parit: quartum si meditemur quid sacrosancta Mater virgo patiebatur, siue absens ex meditatione, siue præsens ex rerum præsentī contemplatione. Qua in re illud piè credere possumus, quod beneficium tam multi pij homines ac mulieres à Deo sunt consequuti, vt quasi præsentia mysteria passionis ac mortis Christi contemplarentur absentes, id beatissimæ Virgini Dei matri Mariæ non esse negatum. Illud postremò addam, multis prætermisissis: qui passionem & mortem Christi est meditaturus, ad animi mœrorem, & Christi compassionem se comparet, omnem à se voluptatem & lætitiā abijciat, vt idem in se possit sentire quod in Christo IESV: tum illa duo addat, gratiarum actionem pro singulis Christi doloribus, tum vt per singulos gratiam aliquam à Deo & Christo petat.

MEDITATIO.

Video te sancte IESV, præterquam quòd mortem tuam in cœna Simonis leprosi, in typica cœna, in sacrificio & sacramēto Eucharistiæ tuæ sacræ repræsentasti, adire nunc acerrimam mortis tuæ repræsentationem, & configere acerbissimè cum morte ante mortem; & ita configere, vt morti aduersum te permittas vires citra mortem maximas. Quid sœuis ô mors? quæ est ista tua ferocia tam truculenta? Non sāt tibi erit si Deum interficias in cruce, nisi etiam in horto tam acerbè, tam implacabiliter affligas, & ante mortem necare moliaris? O impia mors, immitis, sœua, crudelis, pessima, filia peccati primogenita,

quæ tam es peruersa & mala, vt te Deus non fecerit, sed peccatum. Tu hēu nimium regnasti. Sed video vnde sit illa atrocitatis tuæ impotentia, in te enim operabatur Dæmon, qui concepta ingenti iracundia, quòd suspicaretur sibi tempus libertatis diabolicæ modicū restare, & se immaniorem facit, & te erga innocentem IESVM. Ergone magne & parue IESV, potens & infirme, tam fuit vehemens & acris illa mortis tuæ repræsentatio, & tuorum cruciatuū, vt ad mortis portam ipsam te adigeret metus & tristitia? Causam nobis obsecro benigne IESV explica tui metus & tristitiæ. Obuersabatur ob oculos

Rom. 8.

Apoc. 12

los mentis meæ infinita illa Iudæorum & gētilium atrocitas in meam vitam, catenæ, vincula, raptationes, colaphi, alapæ, sputa, vulsiones, cum infanis increpationibus atque irrisiōnibus coniunctæ & contumelijs, flagella, corona spinea, crucis baiulatio, crucifixio, crucis leuatio, crucis suspendium, mors tandem ipsa, & ea quidem plena omnis dedecoris & ignominia. Simul videbā immensam Iudæorum & Gentilium impietatem, fructū verò ex mea cruce etiam si qui in prædestinatione mea erat videbam ingentem, tamen innumerabili hominum multitudini fructum ex ea nullum, atque adeò maiorem sciebam inde à multis acceptum iri condemnationem. Hæc verò omnia vt contemplantur ego clarissimè, & futura esse certissimè sciebam, ita anima mea in magnas angustias cōijciebatur, seu tristitia, pauore, & tædio conflictabar; quæ eò erant acriora, quòd cum potentius sensitiuis erant coniuncta, & toti humanitati acerbissima. Itaque eò fuit progressum vt in agoniam venirem & luctam cum morte, orarem verò factus in agonia prolixius, vnde tanta extitit etiam corporis angustia, vt quasi ad mortem properaret natura, in profluuium sudoris sanguinei exstueret. Audio sancte IESV, & credo omnia: sed illud cupio doceri, quænam fuerit tanti doloris ratio? & quo pacto anima tua in afflictione fuit, beata cum esset? Probo quòd primū fide omnia concepisti; ea enim via est ad mysteriorum meorum intelligentiam. igitur ratio tam vehementis metus hæc fuit: natura ipsa hominis quem ego creauī facit, vt nihil illi sit morte terribilius; creauī enim hominē inextiminabilem: faciunt autem cruciatus si addantur, mortem vt acerbiorē, ita horribilem magis. Quod si perfecta natura sit, qualem ego habui, ibi verò longè maior est & metus & horror, vt est illa mors magis cōtra naturam. Hæc fuit ratio tam acris meæ mortis, timoris & tristitiæ. Volui simul verā esse meam humanitatē docere excellenti exemplo, & mereri apud patrem vt meis martyribus, & meis Christianis formidabilis ne esset mors & cruciatus: illam enim metum meam infirmitate ego debilitauī, nec patior vt quam vim in me exeruit mors, eam in meos obtineat: atque adeò facio sepe nunc ut vel parum, vel etiam nihil sentiat: & mors, & mortis cruciatus. Quòd autem anima mea Deum cū prospiceret in suo cōspectu sem-

per, dolere, & tristari, & pauere potuerit, illud fuit mysteriū in mea vita mortali perpetuū, vt simul & Deus essem, & homo; passibilis, & impassibilis; mortalis, immortalis; omnipotens, infirmus; beatus, viator. Video magne IESV, & credo plenissimè: sed nondum satis intelligo. Audi igitur. Anima per actionem intellectus & voluntatis erat beata, quā Deum videret clarè in se, eoque frueretur; atque eum statim in æternitate perpetuò possidebat. Hanc beatitudinem obrinui ego perfectissimè iam inde ab incarnatione mea: suspensus vero fuit illius gloriæ splendor & cōmunicatio in corpus per diuinum miraculū; neque enim aliter compleri potuit humana redemptio per meas passionēs & crucem. Itaque tota illa mea gloria animæ, etiam si immensa, veluti se colligebat in se, & animam quidem meam faciebat perfectè beatam, eandem tamen vt corpori vnitam, & corporis viribus vtentem, ita relinquebat passibilem, vt ea quæ corpus affligebant pertingerēt ad animam, & ea ipsa, vt corpus fouebat, pateretur. Quare virtus diuina faciebat vt animæ passionibus nō corrumperetur eiusdem gloria, sed similiter conseruaretur, atque si nullum pateretur detrimentum. Sis benedictus Domine IESV, illuminasti cor meum: ex eodem igitur miraculo nascebatur quòd sic orares: neque enim ita orasses, si anima tua, cū beata esset, non sensisset tamen corporis passionēs, & illas tu non assumpsisses. Vt operabatur ergo anima tua per potentias, iuxta quod erat simul passibilis, vt fugiebat ac timebat passionēs, ita orabat, ac vehementer orabat: verū vt erat eadem beata, atque iuxta inferiorem partem rationi perfectè subiecta simpliciter non orabar, sed sub conditione; sciebat enim quod petebat non esse impetrandū. Mysterium igitur hoc erat: dolebat anima, tristabatur, timebat; cum quo erat coniunctū vt peteret liberari. O Christe IESV, quot ex hoc tuo metu, & oratione, & agoniam, & sudore prouenerunt nobis diuina emolumenta! Iam primū intelligimus quā tibi fuerit acerba passio tua & mors, quum illius cogitatio tantam tibi attulerit afflictionem. Assumpsisti præterea illum mortis & suppliciorum metum, vt temeritatem, & stupiditatem naturæ sciremus nobis esse fugiendam, atque emendam secundum rationis rectæ iudicium; vnde & mala per te auerteremus: nec propterea debere nos de statu mentis nostræ & spiritus

Sup. 2.

ἐπὶ ἀ-
φ' αὐτοῦ.

DE IVDAE PRODITIONE.

Veniunt ad hortum armati.

Iisdem capitibus.

108

lxxxi



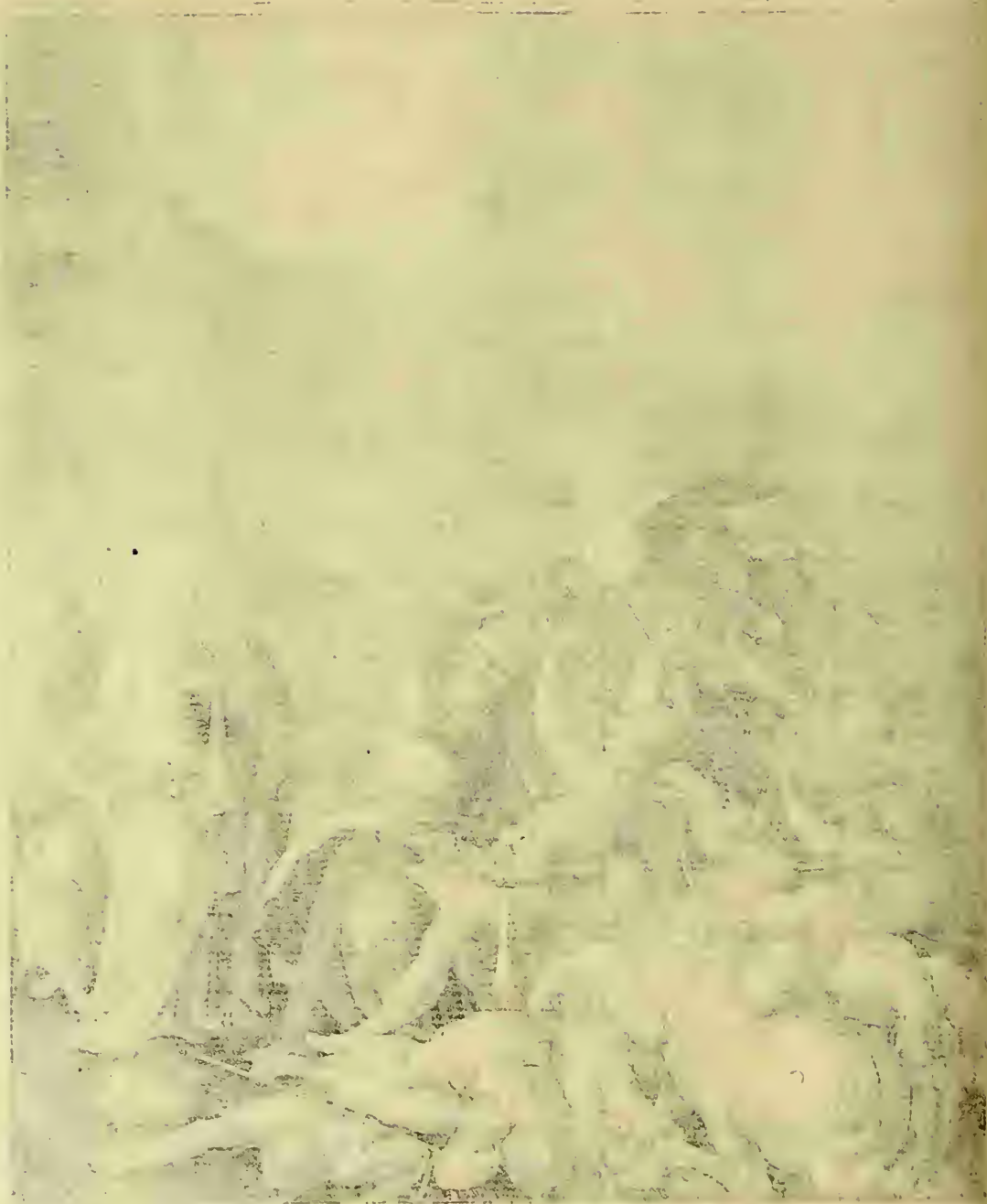
A. *Accedit ad IESVM Iudas, osculatur eum; respondet ei benigne IESVS. Nihil milites mouere audent. Redit ille ad cohortem.*

B. *Procedens IESVS interrogat; Quem quæritis?*

C. *Solo verbo Iudam, militesque resupinos prostermit omnes.*

THE HISTORY OF THE

... ..



<p>... ..</p> <p>... ..</p> <p>... ..</p>	<p>... ..</p> <p>... ..</p> <p>... ..</p>
-------------------------------------------	-------------------------------------------

ritus decidere. Illud verò singulare fuit tuum beneficium, quòd per tuum metum nostris timoribus prouidisti, etiam naturalibus; ne nobis essent tam molesti, quàm fuissent futuri. Orare verò docuisti perfectissimè, & perseueranter; quod ter orasti & eàdem de re, & de ea re quam sciebas te non esse impetraturum; vt magnum affectum nòs afferremus ad orationem, magnum desiderium & constās; deinde vt Dei voluntatem nostris orationibus pro regula poneremus, in ijs quidē quæ ad salutem animæ necessaria non sunt, semper omni ex parte, siue Deus det quæ postulamus, siue non det; siue statim concedat, siue non statim; siue aliter quàm nos petimus tribuat, siue aliud det: in rebus verò ad salutem necessarijs, rei magnitudinem & modum ad Dei voluntatem referamus: denique omnia ita petamus, vt voluit Deus à se peti. Quòd autem in agoniā venisti orās, quòd prolixius

orasti, quòd sudasti sanguineum sudorem ad terram vsque decurrentem, quæ corda non moueat? Deus enim illud supplicium patiebaris; & pro quibus? pro abiectissimis atque indignissimis. Quis porrò inde non moueatur ad deuotionem orationi adiungendam, & acrem contritionem & humilem? tum ad plenitudinem orationis, & prolixitatem, si non verborum, certè pietatis? Quis non nitatur ita orare, vt sensus etiam ipse ex orationis cōtentione & deuotione variè afficiatur, animo quidem semper, corpore etiam frequenter? Doce nos benigne IESV, huiusmodi rationem orandi exercere, vt oremus vero spiritu & vera mente, & des vires tuas, quibus perfectè orare Patrem, & te, & Spiritum sanctum possimus; per tuæ huius orationis virtutem, & earum afflictionum quas in hac oratione perpeffus es, vt vigeat in animis nostris vis tua diuina. Amen.

DE IVDÆ PRODITIONE.

Veniunt ad hortum armati.

I I S D E M C A P P.

In lxxxi. imaginem adnotatiuncula.

lxxxi.

108.

- A. Accedit ad IESVM Iudas, osculatur eum: respundet ei benignè IESVS: nihil milites mouere audent: redit ille ad cohortem.
- B. Procedens IESVS interrogat: Quem queritis?
- C. Solo verbo Iudam, militesq; resupinos prosternit omnes.

MATTH. XXVI. MAR. XI. III.

LUC. XXII.

IOAN. XVIII.

Sciebat autem & Iudas qui tradebat eum, locū: quia frequēter IESVS conuenerat illuc cum discipulis suis.

Iudas ergo cum^a accepisset cohortem, & à Pontificibus & Phariseis ministros, venit illuc cum laternis & facibus & armis.

Adhuc ipso loquente ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cū eo turba multa cū gladijs & fustib⁹, missi à Principibus Sacerdotū, & senioribus populi.

Et adhuc eo loquente venit^a Iudas Iscariotes vnus de duodecim, & cū eo turba multa cum gladijs & lignis, missi à senioribus Sacerdotibus & Senioribus.

Adhuc eo loquente, ecce turba,

X

MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. XIII.

LUC. XXII.

IOAN. XVIII.

*Qui autē tradidit eū, Dederat autem traditor
dedit illis signū, dicēs; eis signum, dicens;
Quemcūque osculatus fuero, ipse est, tenete eū.
Quemcūque osculatus fuero, ipse est, tenete eū,
& ducite eantē.*

*Et qui vocabatur Iudas,
unus de duodecim an-
tecedebat eos, & appro-
pinquavit IESV ut
oscularetur eum.*

*Et cum venisset,
Et confestim accedens statim accedens
ad IESVM, dixit; ad eum, ait;
Aue Rabbi: Rabbi:
& osculatus est eum. & osculatus est eum.
Dixit g. illi IESVS;
Amice, ad quid venisti?*

*IESVS autē dixit illi,
Iuda,
osculo filium hominis
tradis?*

*IESVS itaque sciens
omnia quæ vêtura erāt
super eum, processit, &
dixit eis; ^b Quem qua-
ritis? Responderunt ei;
IESVM Nazarenum.
Dixit eis IESVS; Ego
sum. Stabat autē & Iu-
das qui tradebat eū, cū
ipsis. Ut ergo dixit eis, e-
go sum; ^c abierunt re-
trorsum, & ceciderunt
in terram. Iterum ergo
interrogavit eos; Quem
quaritis? Illi autem di-
xerunt; IESVM Na-
zarenum. Respondit IE-
SVS; Dixi vobis quia e-
go sum: si ergo me qua-
ritis, sinite hos abire: ut
impleretur sermo quem
dixit; Quia quos dedi-
sti mihi, non perdidi ex
eis quemquam.*

ADNOTATIO.

*A. CVM esset in sua oratione Christus & an-
gustys, veniebat ad hortum Gethsema-
ni Iudas cum cohorte Romanorum militum, cum
mini. Iris Iudeorum, & Principus, & templi
Magistratibus, & Senioribus ut IESVM ipsi*

*proderet: eò autem peruenit adhuc loquēte IESV
discipulis. Hic vides cohortem, id est quin-
gentos quinquaginta quinque milites Romanos
pedites, ante cohortem Tribunum, in media co-
horte Draconarium, qui signum, cui erat de mo-
re Ro-*

re Romanorum Draconis insigne, alè gestabat, deinde Centuriones cum suis insignibus, crista videlicet, & paruo signo in galeis, equites præterea quinquaginta: cohorti coniungebantur ministri Iudeorum, satellites scilicet Magistratuum templi & Principum, horum & Seniorum familiares cum gladijs & fustibus. Cur tam multi venitis Iudæi? cur armati? Timebatis opinor: sed quid timebatis? non discipulos IESV plebeios homines atque inermes, non turbam; nam nocte nulla erat hominum turba timenda. Estote fortassis & hanc timebatis homines ignavi & timidi, nonne simul illius diuinæ virtutis, quam in IESV toties animaduertistis, vobis venit in mentem? nonne illa vos multò vehementius terrebatur? Igitur paratis cohortem & satellites aduersus diuinam potentiam Christi? O vesaniam singularem! Animos Romanorum considera atroces atque insolentes, Iudeorum miseros sed crudeles, insaniam Principum perfidiā atque impietatem Iudæ, in omnibus his seuentes Demones: contra verò boni IESV mansuetudinē atque magnanimitatē, Apostolorū ancipitē trepidationem. Expectauerat mansuetus IESVS quos sciebat ad se properare, nunc progreditur illis obuiam: Iudas verò, qui ante turbam veniebat, accedens osculatus est IESVM; Aue, inquit, Rabbi; ut eo signo eum designaret ac prodederet: IESVS verò benignè illū accipit; Amice, inquit, ad quid venisti? Iuda osculo filium hominis tradis? Quid impietate Iudæ execrabilius, quid Christi mansuetudine diuinius, quid amabilius? & tamen Iudæ atrox malitia beneficijs inflammatur. Homo detestabilis, nonne intelligis Christum te ad salutem vocare & amicitiam, quem sciebat hostem, & parricidam terribilissimum? Amicum te vocat, qui aliquando fueras, non qui esses, sed qui esse debebas, & cur-

piebat te esse, ad quod etiam te inuitabat. Sed cum redisset ad cuncum armatorum Iudas, IESVS ulterius progreditur ad turbam? Nonne signum inter vos conuenerat? cur non irrumpitis Iudæi? Cur ne Romani quidem? Deus erat IESVS, nolebat teneri vel pati, nisi sua voluntate, quod fit apertius sequenti adnotatione.

B. Nihil audebant Iudæi, nihil Romani, nihil Demones, stupent omnes ad conspectum IESV. Ad hos igitur propius accedens IESVS; Quæ, inquit, queritis? Sed qua mansuetudine hoc dixit? sua, Dei. Attoniti quidem erant omnes, sed respondent tamen timide Tribunus, Centuriones, Antesignani cum templi ducibus, IESVM Nazarenū. Respondet IESVS; Ego sum. Quis es bone IESV? Ego sum: qui sū, ego Dominus & Deus vester, ego sum IESVS Nazarenus, quæ vos queritis. Cur ne nunc quidem impressione facta IESVM comprehenditis? Iudas enim osculo prodidit, ipse se cū professus est quem queritis.

C. Exeruit Christus nonnihil virtutis è diuinitate cum dixit, ego sum, quæ illos ad eum perculit vehementer, ut exanimati omnes cum suis armis retrorsum abeuntes in terram resupini unus super alium prosternerentur, & Iudas quidem cum illis. Aspice simul Demones cum illis in terram deiectos volutari diabolicè. Respirat paululum Apostoli. O incredibilem obstinationem! ne tum quidem virtutem agnouerunt diuinam: nam cum vim illam remisisset Christus, exiliunt Demones, surgunt omnes: rursum idem interrogat mitis IESVS; Quem queritis? idē inclamant; IESVM Nazarenum: iterum respondet IESVS; Dixi vobis quia ego sum, verū vim non exerit diuinitatis: ut intelligere possent, IESVM illic se Deū, hūc hominē esse professū; illinc non potuisse interfici, hinc posse, sed ipso permittente posse, ipso nolente non posse.

MEDITATIO.

A Desce hūc, aduertite, animaduertite omnes quotquot deuotionē amatis, & piā orationem sectamini, & meditationem passionis & crucis IESV Christi cupitis exercere, ut debemus omnes: attendite ad mirabilia quæ facit in Christo Deus, quæque admittit in se mansuetissimus agnus, Deus ipse omnipotens pro inimicis suis; & idem sentite in vobis, quod in Christo patiente & moriente; quæque in ipso geruntur, eadē in vobis fieri non existimetis solum, sed eam cor-

dis pietatem concipiat, ut in vobis ea fieri spirituali quadam experientia percipere possitis, etiam exterioribus sensibus communicare Christo propitio. Verū facit nostræ mentis inertia, & spiritualium sensuum habetudo, ut hæc inusitata & aliena videantur, quæ esse non deberent: quid enim coniunctum magis est cum Christiano homine, quā mortē Christi sentire? ut qui in mortē Christi baptizatus sit, & in mortem eius cum illo conscriptus, & complantatus factus sit simili-

Rom. 6.

Rom. 6.

1. Pet. 4.

1. Pet. 2.

similitudini mortis ipsius. Itaque hæc scire deberemus omnes, non speculatione tantum (non enim speculatione tantum traduntur) sed praxi, & sensu deuotionis, & pio nos tangente affectu, & quadam spiritus experientia. Quid ergo sentire deberemus? Quod vetus homo noster simul cum Christo crucifixus est, ut corpus peccati destruaturn & vitiorum. Hanc mortem in nobis sentiamus, ac confirmemus in dies. Quid vero significat Paulus, cum dicit; Hoc scientes, quod vetus homo noster simul crucifixus est? non enim nudam ibi scientiam requirit, sed piam, & affectu rei consentaneo imbutam: est enim baptismus noster in Christo, mortis eius virtus nobis communicata; cruci enim affixum est peccatum, unde mortui omnes sumus peccato, unde sepulti, ut cum Christo mortui, & sepulti cum Christo resurgamus in nouitatem vitæ, & gratiæ, & lucis diuinæ, nihil in nobis veteris hominis agnoscences. Alia est ratio sentiendi mortem Christi in nobis & resurrectionem, si efficaciam mortis peccati ex illius morte perspiciamus, quasi furculi inserti mortis ipsius similitudini; & sciamus corde & spiritus gustu, quia simul vetus homo noster crucifixus est, & quod accepimus vim mortis peccati à morte Christi, qui peccatum non fecit, sed pro nostris peccatis mortuus est, unde & vim resurrectionis spiritualis adipiscimur. Sapientissimè his metaphoris vitur Paulus, ut per res admodum sensibiles potentiam nostræ moueantur, & in spiritus sensum assurgant. Petrus etiam salutariter nos passionis Christi meditatione armat, inuitat etiam ad exemplum & imitationem; Christo igitur, inquit, passo in carne, vos eadem cogitatione armamini. Et rursum; Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum. Arma dāt nobis fiduciam & securitatem, armis protegimur ab aduersarijs, armis pugnamus contra aduersarios: hæc tamen non facient arma, nisi nos illis scitè & fortiter viamur. Sed quid in nobis armatur illa cogitatione? Mēs, animus, voluntas, cor, potentia omnes, quibus contra hostes nostros pugnandum est. Quapropter illas potentias armis illis indui necessum est, ipsis se munire, illorum virtute imbui, ut legitimè illis & vtiliter uti possimus, & victoriam adipisci. Exemplum verò Christi passionis humana exempla omnia infinita virtute antecellit; nam illa creatam vim continet, hæc diuinam; hæc diuinitus nos mouet

& iuuant, caelesti quodam numine ad corda nostra penetrante. Et exempla quidem ad praxim per se spectant, non ad solam rerum speculationem; exemplum enim propterea proponitur, ut animum & vim ab illò accipiamus, & ad imitationem nos per illud exerceamus. Contendamus igitur fratres, ad veram quidem mysteriorum passionis & mortis Christi intelligentiam; maiori tamen cura aspiremus & pietate ad illorum mysteriorum internum sensum, & spiritualem vtilitatem: non enim ubi plus est scientia, ibi maior animi nostri fructus, sed ubi spiritualis sensus & gustus rerum plurimus est, ibi vberior fructus. Quid igitur post orationem facis Christe bone? Videbam proditorem Iudam ad meam mortem atroci animo properantem cum armata Iudæorum manu & Romanorum: excussi illum timorem & tadium generosè, ac pro filij quasi exultans gigas ad curandam viam passionis & mortis, atque adeò potèntius quoduis gigante exilij, & consiliū in acie aduersus mundum, carnem, & diabolum, moriem, infernum, & peccatum. Hac stabam contra me in acie, non solum Iudæi & Romani; sed per illa, ac pro illis hi bellum illud contra me suscipiebant. Videbam Principem Sathanam cum scelestissimis Diabolis, præter alios qui aderant frequentissimi, ad atrocitatem acuere homines illos tetricos. Signum dat Iudas quod inter eos conuenerat; Salue, inquit, Rabbi. O ironiam execrandam, o funestam salutationem! & osculatur IESVM. Vide ex ore nefandi latronis efflari in IESVM auaritiam, parricidium, impietatem, omnium scelerum obsecanatem: refundi tamen ex diuino IESV ore mansuetudinem, benignitatem, diuinitatem. O abominandum Iudæ osculum! ô IESV adorandum! Non mouetur tamen osculi IESV diuina virtute proditor, inouetur Iudæ osculo mansuetus IESVS, clementer illum compellat; Amice, ad quid venisti? Non solum non detrectat osculum Iudæ mitis IESVS, sed illum verbis etiam inuitat ad sanitatem, aperit portam illi ad amicitiam, allicit ad sceleris sui confessionem: saeva tamen obstinatio Iudæ fecit & obsecratio, ut beneficio summo ad maleficiū nefariam abuteretur. Redit ad armatos, stat in acie, atque etiam ante aciem contra Christum. Quis ex his rebus non timebit? quis non cauebit? quis contra non sperabit? Iudas Apostolus Christo aliquando acceptus, si pos-

fica

Ite Diabolus: audit tamen doctrinam Christi; videt miracula, accipit facultatem consecrandi Eucharistiam & ministrandi, recipit corpus & sanguinem IESV ex eius manibus, toties admonetur à Christo officij sui & pietatis; & tamen non retardatur à suis sceleribus, non à prodicione Christi. Quis non timeat Dei occulta iudicia, qui hæc passus sit in Apostolo? Quis ne similiter sibi eueniat non formidabit? Quasi verò Diabolo nos propter res vilissimas non tradamus toties Christum, qui in nobis habitat per gratiam: audimus verò doctrinam Christi & Apostolorum, videmus ex fide miracula, sacramenta accipimus, Eucharistiā etiam frequentius; utinam nunquam ut Iudas, admonemur officij & poenitentiae identidem; & illa videmus in Iuda, & erimus absque metu? & non exhorrebimus ad Iudæ calamitatem? non cauebimus? Iam si quis præterea sit Sacerdos, si Religiosus, si Episcopus, nonne magis etiam erit Iudas quam Iudas, si pie non viuit, si vocationem non tenet & pietatem? Quis verò contra non simul cauebit, & sperabit, ubi alias misericordias in Iuda contemplabitur, tum osculum, & verba illa; Amice, ad quid venisti? Cauebit quidem ne non respondeat admonitioni diuinæ, pulsui manus Domini, qui semper ad ostium cordis nostri stat & pulsat: sperabit verò, modò nolit esse Iudas: quod qui volet, deterior erit quam Iudas; ille enim exemplum sui nō habuit, nos habemus ipsius. Illud autem animaduertendum, & quidē summa cum humilitate & metu; ubi tentat quempiam Dæmon, & eò venit ut tentationi videatur consensurus, aperiat interiorē aurem ad vocem Christi, qui tunc similiter atque Iudæ loquitur suauissimè; Amice, quò deuenisti? Iudas me tradere voluit Iudæis, nō statim interficere; tu, si consentis in peccatū, non solum me trades Diabolo, sed continuò crucifiges quod in te est; certe gratiā per quā

ego in te sum necabis. Quid porro gestum est magne IESV? Volui omnibus demonstrare meā volūtatē pati pro mortalibus, procelli armatis obuiam interrogavi; Quem queritis? Dicunt; IESVM Nazarenum. Respondi; Ego sum: quibus verbis aliquid addidi meæ virtutis, qua vires armatorū omnium enerui, & omnem multitudinem in terram prostravi, & cum ipsis ludam, Sazanā, & eius omnes satellites. Victi igitur estis omnes Romani, Iudæi, orbis vniuersus, omnes Dæmones. Eodem negotio, imò absque vllō negotio potuit Christus omnes homines concutere. Cur non pergis ita hostes tuos accipere maxime IESV? Hæc ratione si egissem, perierat salus vestra, & mea vestri redemptio. Non enim veni in mundum, ut cum hostibus sola potentia diuinitatis dimicarem, vel eos vincerem (id enim de cælo poteram) sed ex infirmitate assumptæ humanitatis fuit mihi cominus confligendum: & tamen meam virtutem similiter exero in hoc etiam genere belli; prosterno enim hostes meos & concutco, frango eorum superbiam humilitate, robur infirmitate, mortem ipsam morte meā expugno. Itaque cum me ligant, cadunt, contumelijs afficiunt, crucifigunt; ijs ipsis rebus eos ego prosterno atque vinco. Hæc ratio vincendi facit, ut quando vos hostes vestri querunt ad mortem animæ, prestò ego sim, & respondeam Diabolo, si velitis audire; Ego sum. Non huius animam miseri hominis tu vis interimere, sed me: & fiet, si meo spiritui consentiatis, ut frangatur illa vis diabolica & extirpetur. Video benigne IESV: ego verò te authore ex horum mysteriorū virtute me ita comparabo, ut osculum tuæ sapientiæ è tuo ore diuino humillimè in spiritu recipiā, quod mihi significet ligandum me diuinis tuis mandatis & consilijs, ac diuina tua virtute faciat fortem. Amen.

MALCHI AVRICVLÆ A B S C I S S I O.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxij. imaginem adnotat iuncula.

lxxxij.

109.

A. Seruo Principis Sacerdotum insolentiùs adorienti

IESVM, abscidit auriculam Petrus.

B. Nihil propterea mouentur Iudai; obiurgat tamen

Petrum IESVS.

C. Malcho restituit auriculam: permittit se capi.

MATTH. XXVI. MAR. XIII.

Tunc^a accesserunt,

LVC. XXII.

IOAN. XVIII.

Et ecce^a unus ex ijs qui Vnus autem quidam
erant cū IESV, extendēs de circumstantibus
manū exemit gladium educens gladium,
suū, & percutiens seruū percussit seruum,
Principis Sacerdotum, summi Sacerdotis, &
^a apud aut auriculā eius. amputauit illi auriculā,

Videntes autem hi qui
circa ipsum erant quod
futurum erat, dixerunt
ei; Domine, si percuti-
mus in gladio?

Simon ergo Petrus habēs
gladium,
eduxit eum,
& percussit
Pontificis seruum,
& abscidit auriculā eius
dexteram.

Erat autem nomē seruo
Malchus.

Respondens autē IE-
SVS ait; ^b Sinite, vsque
huc.

Tunc ait illi IESVS;
^b Conuerte gladium tuū
in locum suum:
omnes enim qui acce-
perint gladium, gladio
peribunt.

Dixit ergo IESVS Pe-
tro; Mitte gladium tuū
in vaginam:

An putas quia non possū
rogare patrem meum,
& exhibebit mihi mo-
do plusquā duodecim
legiones Angelorum?
Quomodo ergo imple-
buntur Scriptura, quia
sic oportet fieri?
In illa hora dixit IE-
SVS turbis;

Et respōdens IESVS,
ait illis;

Et cum^c tetigisset auri-
culā eius, sanauit eum.
Dixit autem IESVS
ad eos
qui venerāt ad se, Prin-
cipes Sacerdotum, &
Magistratus templi, &
Seniores;

Calicem quem dedit mi-
hi Pater, non bibam illū?

MATTH.

MALCHI AVRICVLAE ABSCISSIO.

Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xvij.

109
lxxxij



A. Seruo Principis Sacerdotum insolentius adorienti IESVM, abscidit auriculam Petrus.
B. Nihil propterea mouentur

Iudæi; obiurgat tamen Petrum IESVS.
C. Malcho restituit auriculam; permittit se capi.

THE ... OF ...
 ...



...
 ...
 ...

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

Tanquam ad latronem Tanquam ad latronem Quasi ad latronem
 existis cum gladijs existis cum gladijs existis cum gladijs
 & fustibus comprehen- & lignis comprehende- & fustibus:
 dere me: re me:
 Quotidie apud vos se- Quotidie erā apud vos cum quotidie vobiscum
 debam docens in tēplo, in templo docens, fuerim in templo,
 & non me tenuistis. & non me tenuistis. non extendistis manus
 in me. Sed hæc est hora
 vestra, & potestas tene-
 brarum.

Hoc autem totum factū
 est, ut adimplerentur sed ut impleantur
 scriptura Prophetarum. scriptura.

ADNOTATIO.

A. Significauit itaque se potestate facere mi-
 tis IESVS, ut ipsum possent comprehen-
 dere; verum illud interdicit, ut ne suis aliquē
 capiant, nulli e suis noceant. Perterriti fugissent
 Apostoli iam tunc, nisi Christum ipsis caruisse
 intellexissent. Facta potestate ut eum tenerent,
 irruunt quidem, sed trepidantes, neque enim se
 omnino receperant à superiori consternatione.
 Id quum facerent, & unus e seruis Principis Sa-
 cerdotum primus IESVM adoriretur insolenti-
 tius, non potuit id perpeti Petrus; & cum omnes
 commoti dixissent; Domine, si percutimus in
 gladio? ille nullo expectato responso eripit e va-
 gina gladium: dictum ac factum, percutit Mal-
 chum (hoc enim erat nomen seruo illi summi
 Pontificis) abscindit illius dexteram auriculam.
 Et hoc quidem cum patraret Petrus, interdice-
 bat IESVS omnibus ne id facerent; Sinite, in-
 quit, usque huc, desinite, abstinete ad paululum
 temporis, donec patiar: post hoc tempus mea erit
 vindicta, ego retribuam. Horrent factum Petri
 ceteri Apostoli, & parum absuit quin fugerēt,
 sed adhuc illorum animos Christus sustentabat.
 Quid etiam nunc moramini milites, satellites,
 ministri, Tribuni, Duces templi? ecce praelium
 committit vnus piscator aduersus Romanam
 potentiam & Iudaicam: vulnerat, membrum
 amputat serui Principis Sacerdotum: cur hare-
 tus? quæ nam hæc est vestra omnium tanta igna-
 uia? Non poteratis, quia nolebat Christus adhuc
 comprehendere.

B. Timor igitur cum corripuisset omnes ac
 stupor, astant attoniti, & audiunt IESVM,
 quemadmodum Petrum obiurgat; Mitte, in-
 quit, gladium tuum in vaginam: calicem quem
 dedit mihi Pater, non vis ut bibam illū? omnes

enim qui acceperint gladium, gladio peribunt.
 An putas quod non possum rogare Patrē meum,
 & exhibebit mihi modò plusquam duodecim le-
 giones Angelorum? Quomodo ergo implebun-
 tur scripturæ, quia sic oportet fieri? Videtis nūc
 planissimè Romani & Iudæi, vniuersi videtis
 mortales, IESVM sua voluntate passum, ut
 Patris Dei voluntatem impleret. Hæc enim cum
 audirent tam multa verba, nullus tamen com-
 mouetur.

C. Iacebat Malchus sanguinolentus, hunc
 sanat IESVS solo auriculæ contactu, & auri-
 culam restituit: dein summa cum animi man-
 suetudine dicit Principibus Sacerdotum, tem-
 pli Magistratibus, idest præfectis militum qui
 templi agebant custodiam, & Senioribus, qui cū
 armatis conuenerant. Iudæis loquitur Christus
 non Tribuno, non Romanis; Iudæi enim necis
 Christi erant authores, Iudæi Christum interfi-
 ciebant: necabant quidem etiam Romani, sed
 minori facinore. Quid igitur dicit IESVS
 sceleratis Iudæis? Tanquā ad latronem existis
 cum gladijs & fustibus comprehendere me; quo-
 tidie eram apud vos, sedebam in templo docens;
 cum itaque quotidie vobiscum fuerim in tēplo,
 non extendistis manus in me, nec me tenuistis:
 sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum.
 Quid hæc sibi volunt bone IESV? Ea illis de-
 monstrauit quorum ipsi erāt sibi conscij; voluif-
 se eos me tam frequenter comprehendere, lapi-
 dare, interficere; non potuisse tamen tesle eorum
 conscientia; ac ne nunc quidem cum tanta arma-
 torum multitudine, vel potuisse, vel posse, nisi
 ego velim, nisi permittam: sed tunc planè per-
 misi, cum dixi: Hæc est hora vestra, hæc potestas
 tenebrarum.

O IESV Dei & Domini nostri adorandā mansuetudinē! Rursum se offert latronibus ligandum & ad mortē ducendū, dat eis etiam facultatem vt id possint, quod ipso nolente non valebant; recreat enim illos ex cōsternatione, restituit vires prostratas, quas in ipsum exerceant. Verē oblati es Domine *Esa. 53.* quia voluisti, verē tua voluntate ex patris *Eph. 5.* obedientia tradidisti temetipsum pro nobis; & nos tamen nulla voluntate qua nobis sese offerunt tribulationes pro peccatis nostris suscipimus, sed auersamur illas, exhorremus & fugimus; quod contra factum oportuit authore Christo, exemplo Christi. Quis enim non ferat pro se quasi poenas eo corde, quo sentiat promptitudinem oblationis Christi ad mortem pro nobis; praesertim cum cauerit ne nostro spiritui noceant omnes aduersarij nostri. Propterea enim sibi nō cauit, sed se ligari, & ad mortem perducere permisit, vt tanta hostium nostrorum violentia in ipsum solum effusa eneruaretur, nec nostram conscientiam laedere quisquā posset, nisi stolidē laedi nos ipsi velimus. Quum igitur sentiunt sibi vires esse factas, primus Malchus intemperantiū IESVM adorat. Miserū scilicet, seruū, & abiectū Iudaeorum regnum & potentia. Idcirco noluit Christus per Iudaeos ligari, sed per Romanos: simul tamen per Iudaeos permisit postea, vt vniuersus orbis contra Dominum, & contra Christum eius staret. Hūc verō magnae incurrunt rerum vicissitudines, magnae antitheses: Malchus iniicere manus in IESVM audet, quod non poterat: mouentur Apostoli ad praelium, ad defendendum Christum duobus gladijs, quod non debebant: Petrus committit praelium, & tamen Christus prohibebat, dicens; Sinite vsque hūc: paruo hoc tempore, quum adhuc vires habere videmini ad resistendum, illis ne vtamini tamen, statim nihil erit quod vos ego prohibeam: Iudaeis enim ac Romanis omnia permittentur, & vos nil vel audebitis vel poteritis propugnare. Armata adstat turba Iudaeorum, Principes, Magistratus, cohortes Romanorum, Tribunus, Centuriones, Antesignani: ab IESV vndecim homines stant cum duobus gladijs, & nullus audet manus in IESVM iniicere, praeter vilem seruū, & Pontificis, & Malchum. Abscindit huius auriculam dexteram Petrus, hanc restituit Ie-

SVS, increpat Petrum & docet, deinde omnes Principes Sacerdotum, & templi Magistratus, & Seniores, & humanissimē arguit inhumanitatis & insolentiae. Quorsum hac omnia sancte IESV? Quod ad Malchum attinet, mysterio factum est vt rex vocaretur, & seruus esset qui primus in me ausus est manus iniicere: regnum enim Iudaeorum erat seruū; reliqua erat religionis libertas & legis, ea tamen seruiebat, non Romanis solum, sed ambitioni etiam Iudaeorum, & illius libertatis deprauationi. Video Domine, quod ex facto Petri ostensum sit esse iam abiectam auriculam, qua poterant vt legitimē Iudaei, non utebantur tamen. Cur ergo restituis illam aurem Christe IESV? Non illam restituo vt suam; illa enim erat vetus, haec noua; illa Iudaei, haec mea Christi; illa, qua venerent legem audiebant, haec, qua Euangelium filij Dei debebant audire. O te felicem si intelligas Malche, quam aurem amisisti, & quā recuperasti! Sed tu meministi tuae atrocitatis & iniuriæ Petri, nec desisti Christum insectari: vt in te intelligeretur, Iudaeos, etiam postquā Christus mortuus fuerat, non desistisse a sua pertinacia, & Ecclesiae persecutione. Quid autem nobis? Non sapenūmerō per praedicatores & bonos patres auris turpiū vel verborum vel cogitationū amputatur, & Christi subrogatur, tamē subinde hāc respuimus, ad illam redimus? Amputa mihi Christe IESV, per Petrum vtrāque aurem meam, & vtrāque restaura tua manu, vt vanitates ne audiat anima mea, sed insonent semper ad cor meum verba tua suauissima, & passio tua efficacissima. Sed heus tu Petre quid facis? Christus prohibet, tu tamen sine Christo per te praelium committis, & deijcis hominis auriculam? Quod non debuisti facere fecisti; simili ardore animi propulsus atque tunc, quum dixisti; Et si oporteat me mori tecum non te negabo. Quocirca iustē a Christo fuisti obiurgatus. Verū doces nos vtiliter, ne feruores duntaxat nostros, etiam qui videantur excellēter spirituales, temerē sequamur, quin prius ad Christum accurramus, atque ex vero & humili spiritu recta ratione illos impetus examinemus; vt a Deo, si rectē sint comparati vim accipiant, & in actiones salutes progrediantur: vt ne faciamus Dei spiritum vel zelum, qui noster est, vel etiam

Daemonis

CAPITVR CHRISTVS.

Iisdem capitibus.

110
lxxxij



A. IESVS ligatur collo et manibus.
B. Diffugiunt Apostoli omnes.
C. Adolescens relicta sindone nudus
aufugit.

D. Sedet lucifer in throno igneo
& tenebroso, vnde furias
omnes immittit in Christum.



... ..
... ..
... ..
... ..

Dæmonis. Quid autem bone IESV voluisti in hac tua mansuetudine & benignitate, quid verò in Iudeorum obuiatione? Et hîc, & toto passionis meæ mysterio eò spectabam, si quis ad cor rediret, vt cum ad pœnitentiam recipere possem clementer: quod planum feci, & cum pro meis crucifixoribus orauî, & cû latroni spopondi Paradisum, qui modò fuerat mihi conuictus. Et quidem tota mea passio, omnes meæ passionis actiones oratio quædam erat pro ijs à quibus patiebar: nec mirum, quia erant pro totius orbis redem-

pione meritum. Simul hoc vobis dedi ex-
plum amplissimum, quo meam doctrinam *Mat. 5.*
confirmaui validissimè; vt inimicos vestros
diligereis, benefaceretis ijs qui oderunt vos,
oraretis pro persecutibus & calūniantibus
vos; vt sic filij adoptiui essetis patri meo, sicut
ego sum naturalis. Tandem pro meæ man-
suetudinis cōsummatione feci Iudæis & Ro-
manis facultatem, vt in me ea possent, quæ
pater constituerat. Diuinè hac egisti magne
IESV, vt omnia. Sit tibi gloria in secu-
lum. Amen.

CAPITVR CHRISTVS.

IISDEM CAPP.

In lxxxij. imaginem adnotatiuncula.

lxxxij.

110.

A. IESVS ligatus collo & manibus.

B. Diffugunt Apostoli omnes.

C. Adolefcens relicta syndone nudus aufugit.

D. Seder Lucifer in throno igneo & tenebroso, unde
furias omnes immittit in Christum.

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LUC. XXII.

IOAN. XVIII.

Sed & hæc est hora ve-
stra, & potestas tene-
brarum.

Tunc discipuli omnes Tunc discipuli eius re-
relicto eob fugerunt. linquentes eum, omnes
fugerunt.

Adolefcens autē qui-
dam sequebatur eum a-
mictus syndone super-
nudo, & tenuerunt eum.
At ille relicta syndone,
nudus profugit ab eis.

& manus iniecerunt in illi manus iniecerunt
IESVM, & tenuerunt in IESVM & tene-
runt eum.

Cohors ergo & Tribunus
& ministri Iudeorum
comprehenderunt I E-
SVM, & ligauerunt
eum.

ADNOTATIO.

A. Illa cum dixisset IESVS, sentiunt pri-
mi Apostoli de eam omnino potestatem ar-
matis in IESVM, diffugiunt omnes pester-
riti atque exanimati. Idem intelligunt Dæ-
mones, argenti inuolenter, sentiunt Roma-
ni & Iudæi vires sibi reserui & animum,

abscessisse timorem; inueniunt teterrimas
manus in IESVM, Terram colligant, in-
sultant, exagitant: ligatum & erò creditur eius
collum catena, manus retrò funiculo sunt: laca-
tur Iudæi, gaudet execrabilis Iudas, exuliat om-
nes. Lugeat colligatum Deum omnipotentem,
vt tibi

et tibi solueret vincula peccatorum & inferni.

B. Diffugiunt Apostoli omnes consternati. Et initio quidem simul Ioannes territus aufugit cum reliquis, etiamsi statim cum Petro redierit, & sequeretur à longe. Fugerunt quidem dissipati Apostoli, nec quò ierint scimus; est tamen verisimile aliquos accurrisse ad Matrem IESV, atque ad eam acerbissimum nuntium attulisse, repletam demum tristitia & luctu, magno animo id tulisse Mariam, etiamsi omnium agerri-
mè.

C Fugientibus Apostolis, sequebatur adhuc IESVM adolescens quidam sindone amictus super nudo (num hic fuit Ioannes, et non displicet Gregorio?) tenetur sindone; excutit ille sindo-

nem & aufugit nudus. Alij simpliciter accipiunt num quèdam adolescentulū illum fuisse, incertum verò quisnam fuerit.

D. Sedet Princeps spirituum omnium malignorū Lucifer in throno igneo ac tenebroso, astat innumerabiles Diaboli, suo imperio gubernat Romanorum ac Iudeorum sanitiā, Principum malitiā auget atque atrocitatem, urget mortē Christi. Verū hoc fecit donec incepit sibi à morte Christi timere; tunc enim per uxorem tentauit renocare Pilatum à necce Christi. Itaque omnibus imaginibus, donec pro tribunali sedit Pilatus, est intelligenda præsens affuisse hæc tenebrarum potestas & Satana, tunc primum abscississe.

MEDITATIO.

Sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Faciem rerum harum luctuosissimam contemlemur fratres. Accipiunt licentiam simul & vim à Christo Lucifer, Iudæi, Romani: nihil iam verentur, nihil timeant, Angeli longè astant, vim faciunt atrocissimam qui quærebant animā IESV: narrantur Patribus in Limbo quæ fiunt, aduertunt mentem Angeli è cælo omnes, incipit vniuersa natura stupefcere, quum videt creatorem suum ligandum. Sed quid Apostoli? Quum intelligerent per illa verba datam facultatem hostibus Christi, & cernerent irrūere omnes in illum, sibi miserè timentes diffugiunt omnes ac dissipantur, quasi oues percussio pastore. Quid facitis ô boni? Animum cur nō retinetis quem modo exercebatis cōfidenter? ubi est illud, si percutimus in gladio? Non recolitis accepisse vos ante duas horas Christi corpus & sanguinem, & gratiam Dei singularem, & diuinum robur: iam si omnia vos deficiunt de vestra infirmitate, nōne nūc audistis ex ore IESV vobis esse cautum, ac proinde nullum posse vobis nocere? Nolite fugere, quod facitis, Christo ingratum in primis, quasi illi non fidatis, quasi vestra fuga prius illum videatur damnare quàm Iudæorum vincula: pedem figite, aderit vobis IESVS è vinculis, è passione, è cruce, è morte. Contēplamini potiùs, quæ coram Deo, & Angelis & hominibus mirabilia, inuisa, & inaudita permittat in filio suo Deus, quæ filius ipse summa voluntate patiatur à mortalibus, vt mortales redimat: animum recipite hēu nimium pauidi, & ad harum admirabiliū

rerum fructum quæ fieri incipiunt vos comparate. At vos fugitis, & animum abijcitis præsente Christo, patiente pro vobis Christo, & ad vim illam externam & ferociā sensum & animum totum aduertitis, & illa deferitis subsidia quæ sunt vobis præsto diuinitus. Neque verò hæc ita dico, vt negem vos iuuantē Christo, cohortante etiam virgine Matre ad quam venistis animum recepisse: sed illa noto in vobis, dum vestram historiam narro, vt similia in nobis notem. Quid enim nos similiter non facimus? quoties ad minimam vel Damonis, vel mūdi, vel carnis tentationem animum despondemus? faciem à Christo auertimus? & quod longè est deterius, illis cōsentimus, ac vires nostras cum illorum coniungimus, & Christum cum illis oppugnamus? Quid autem timeamus in tentationibus? cneruauit timores nostros timor Christi in horto. Cur animum deiicimus, quem recepit pro nobis Christus exiens obuiam armatis? Quid ligari nos sinimus ab hostibus nostris? quorum vincula non solum vt soluerentur, sed vt ne ligari nos quidem possent fecerunt Christi vincula. Cur non potius damus ligandos nos Angelis Christi vinculis? Erant igitur omnia quæ gerebatur plena mysterio: Apostoli fugiūt, vt nos ne temerè fugiamus, nihil patiuntur à Iudæis, vt salutem nostram discamus vnicè in Christo collocare, nec timere quid faciat nobis vel homo vel Dæmō. Sequitur tamen adolescens fugientibus Apostolis: descendentibus scilicet Iudæis, sequitur noua gentilitas Christum, oppugnatur, eripit se tamen ab illis, & ad salutem contendit relictis

relictis omnibus, per martyres, & per religionis statum. Verum ad vincula Christi veniamus. Incipit pati Christus filius Dei: paremus animum nostrum, & eius passiones omnes intus visceribus recipiamus, illis nostra corda & carnes cōfigantur. Aperi cor nostrū mitis I E S V, & reple suavi & forti cōpassione, & sensu viuido tuarum pœnarū; ibi enim ianua recluditur ad cœlum, & ad ea quæ cœlis dona tua deuotis animis communicantur, quæ significari nonnihil possunt, explicari plenè non possunt. Infinitam atrocitatē & rabiem contemplare capientium, trahentium, raptantium benignum I E S V M, & collum eius, manusque ligantium; ibi enim pessimus maiori atrocitate sauit Iudas, instigat nefariè, hortatur tamen vt ducant euntē. Instant omnibus Principes Sacerdotū & Seniores, Magistratus templi, Tribunus, Draconarius, vrgent Centuriones & insultant; Habemus, tenemus sacrilegum, præfigiatorē, & seditiosum, opprobrium hominum, & plebis abiectiōem: gaudent Dæmones, exultat Lucifer, regnum suum iactat ligato I E S V, nihil sibi iam timendum. Lugent è contrario Angeli, & præsentēs, & è cœlo; & quibus lachrymis condolere possunt patienti Domino & Creatori suo compatiuntur. Similiter reliqua creatura creatori & conseruatori suo, & gubernatori condolet: lugent è Limbo patres: verè tangitur dolore cordis intrinsecus amarissimè Virgo Mater, quæ hæc nouerat per internuntios, & eos qui ad se iam redierant Apostolos. Planè hora & tempus pessimorum hominum illud erat, & rectorū tenebrarum harum, & Inferni potestas exerta diuina permissiōe. Sed quis capitur? quis autem ligatur? Deus, potentia immensā & infinitatis qui captus & ligatus sustentat tamen creaturam omnem, animas omnes creat, gubernat cœlum & terram: is qui per sua vincula illos ligat qui eū ligabant, & quidē inferni vinculis: ille qui suis vinculis peccatorū vincula soluit æterna & temporalia. O vinculorum potentiam adorandam! O vinculorum incomparabilem libertatē! O vincula salutaria! Hæc sunt quæ te constringunt Satan, te mors, te inferne, te peccatum: hæc vincula soluant patres è Limbo, hanc enim tunc potestatem habebant illa vincula. Hæc vincula potestatem illam ingētem hominibus dederunt soluendī peccata, tum etiam ligandī ad peccata & horum pœnas. At nos tamen nihil

aliud quàm continenter te ex nobis ligamus magne I E S V; nostra quidem peccata hoc faciunt, quibus à Deo faciem auertimus, ad ea quæ tibi non placent conuertimus: tum si quando in Spiritum sanctum peccamus, ibi verò manus Dei benignitatis in nos ligamus arctiūs. Certè quò magis demeremur Dei misericordiam, eò manus Dei ligamus magis; & vbi nobis vult beneficere, id ne faciat quod in nobis est impedimus. Nosrā simul mentem, voluntatem, potentias ligamus atque corrumpimus, & eò deducimus, vt ne possint quod possent. Illa verò est nostra Dei manuum ligatio, hēu nimium vīitata: quum enim nunquam Deus non ad osium adstet *Apos. 3.* nostri cordis, cum continenter illud pulset, nos tamen adstantem non agnoscimus, illi non aperimus, illius gratiam præuenientem & excitantem auersamur, illi non cooperamur; atque adeò fortiūs illi osium occludimus, quò pulsantem minus audimus. Eodē negotio, imò maleficio hostibus nostris aperimus, illorum manus soluimus, & contra Deum & nos ipsos armamus. O miseriam omnibus lachrymis deplorandam! Et tamen postquam ita fecimus, rursum si velimus, si Deum admittamus in corda illo iuuante, si ad eius hæc vincula confugiamus, soluemus denuò illi manus quas ligaueramus, & effunderetur eius in nos benignitas: ligabitur simul eius in nos insititia atque indignatio; si opera pia exerceamus, si orationibus deuotè instemus & feruidè: nec vindicabit suas iniurias pro nostro merito, sed clementer manum suā in nos exercebit, misericordiā expediet; corripiet nos, sed vt pater: nam si flagella adhibeat, erunt illa benigna & salutaria: quòd si non emendemur, ibi verò exeret illa manuum Dei solutio, illa Dei ira in nos, ille furor æterni exitij. Ex quo malo libera nos benigne I E S V, per tuā hanc captionē & vincula, & trahe nos funiculo tuæ humanitatis atque clemētiæ, vinculis charitatis tuæ infinitæ cōplectere nos, allicias nos ad te, & ad tuā bonitatem alliges, tibi vnias excellēti illa gratiæ tuæ vnione, vt in te viuamus, moueamur, & sim⁹, in te & per te operemur. Liga nos tuis præceptis & consilijs salutaribus, & dissolue vincula nostrarum iniquitatum, & impedimenta nostrarum potentiarum & actionum. Fac nos quæ vincula passus es corde gestare, quæ nobis parient veram libertatem in te & salutem. Amen.

DVCITVR AD ANNAM

PRIMUM.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In lxxxiiij. imaginem adnotatiuncula.

lxxxiiij.

III.

A. Deducitur IESVS ex itinere ad Annæ domū. C. Remittit eum Annas ad generum Caiphā.
B. Annā sūstituit.

MATTH. XXVI. MARC. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

At illi tenētes IESVM,
duxerūt ad^c Caiphā
Principem Sacerdotū.

Et adduxerūt IESVM
ad summum Sacerdotē.

Comprehēdētes autem
eum, duxerūt ad^a do-
mum Principis Sacer-
dotum.

Et adduxerunt^a eum ad
Annā^b primū: erat
enim socer Caiphæ, qui
erat Pōtifex anni illius.
Erat autem Caiphās qui
consiliū dederat Iudeis,
quia expedit vnum ho-
minem mori pro po-
pulo.

ADNOTATIO.

Sap. 17. A. **E**X horto Gethsemani per torrentem Ce-
dron & portam auream trahitur benignus IESVS à crudelissimis latronibus, cum summa indignitate & contumelia: illinc præcedunt qui carenam eius tenent, hinc sequuntur qui funem manus retrò colligantem. O bone IESV quis erat tunc animus tuus? Te, & mortales redimentis mea patientia. Præcedunt alij armati, alij sequuntur, medius rapitur IESVS; qui prius fugerant Ioānes & Petrus recepto animo sequuntur longè. Capiunt iter latrones ad Caiphā, ut summo eius anni Pontifici IESVM sifterent iudicandum: & tamen ex itinere ducunt illum primū ad Annam Caiphæ socerum. Vide turbam, arma, faces, laternas, tumultum; vide Iudam sollicitum ut cautè agerēt, ut cautè IESVM ducerent; adhuc timent omnes: nam cum timida sit omnis malitia, quem animum arbitremur fuisse pessimorum hominū

in tam atroci & nefario scelere? Contemplare collum Christi crudeli catena constrictum & afflictum, linorem carnis Christi deosculare, idem in manibus facito; nec existimes ligatum collum vel manus IESV catena & fune suauiter, sed acerbè atque crudeliter, & non ea de causa solum ladi, sed violentia trahentium & contumelia.

B. Domus Annæ, quam ingressi obtulerunt IESVM ligatum Pontifici (dicebatur enim Annas Pontifex, etiamsi non esset anni illius) ut ei gratificarentur, & genero Caiphæ.

C. Respondet illis Annas; Gratum mihi fuit officium vestrum fratres, quod reum ad me primū adduxistis, sed tamen apud Caiphā agēda est causa; verū ego quasi obiter aliquod præiudicium venari vellem ab imputato. Deinde omnes; Ad Caiphā: sic nihil interrogat IESVM Annas. Propterea subditur alia adnotatio.

INTER-

DVCITVR AD ANNAM PRIMVM. iii

Matth. xxvi. Marc. xiiij. Luc. xxij. Ioan. xvij. lxxxiiij



A. Deducitur IESVS ex itinere
ad Annæ domum.

B. Annæ sis titur.

C. Remittit eum Annas ad
generum Caipham.

*Posita est imago hæc, si quis velit intelligere, non fuisse in domo Annæ inflictam alapam
IESV, nec factam primam Petri negationem. Verumque tamen ibidem
factum esse, consonat magis Evangelicæ lectioni, ut in
sequenti imagine appingitur.*

INSTITUTIONAL REPORT
OF THE
COMMISSIONER OF THE GENERAL LAND OFFICE
FOR THE YEAR 1897



By order of the Board of Commissioners,
J. H. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

INTERROGATUR AB ANNA. NEGAT EVM PETRVS.

112

Matth. xvi. Mar. xiiij. Luc. xxiij. Ioan. xvij.

lxxxv



A. Annæ interroganti, respondet IESVS.

B. A petulanti milite alapa IESV infligitur.

C. Ingreditur Ioannes in atrium.

D. Huius rogatu Petrus quoque introducitur.

E. Exagitur ab ancilla osiaria.

F. Negat sibi notum esse IESVM.

G. Surgit egreditur foras ante atrium.

H. Gallus cantat primo.

A. Iubet Annas duci IESVM ad Caipham;
Petrus eodem properat.



THE HISTORY OF THE UNITED STATES OF AMERICA
BY JAMES MADISON
PUBLISHED BY J. B. LIPPINCOTT & CO. PHILADELPHIA

INTERROGATUR AB ANNA: NEGAT EVM PETRVS.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

In Lxxxv. imaginem adnotatiuncula.

Lxxxv.

112.

- A. Anne interroganti responder IESVS.
B. A petulante milite alapa IESV infligitur.
C. Ingreditur Ioannes in atrium.
D. Huius rogatu Petrus quoque introducitur.
E. Exaguitur ab ancilla ostiaria.

- F. Negat sibi notum esse IESVM.
G. Surgit, egreditur foras ante atrium.
H. Gallus cantat primo.
A. Iubet Annas duci IESVM ad Caipham: Petrus eodem properat.

MATTH. XXIIV. MAR. XIII. LVC. XXII.

LVC. XXII.

IOAN. XVIII.

Sequebatur autem IESVM

Petrus verò sequebatur
à longe.

Simō Petrus, & alius discipulus. Discipulus autē ille erat notus Pontifici; & introiit cū IESV in atrium Pontificis; Petrus autem stabat ad os ium foris. Exiit ergo discipulus alius, qui erat notus Pontifici, & dixit ostiaria, & introduxit Petrum.

Et cum esset Petrus in atrio deorsum,

Accenso autem igne in medio atrij, & circum-sedentibus illis, erat Petrus in medio eorum:

& accessit ad eum
una ancilla,

venit
una ex ancillis
Summi Sacerdotis;
& cum vidiſſet Petrū quem cū vidiſſet ancilla
calesfacientem se,

dicens;

aspiciens illum, ait;

dixit;

Dicit ergo Petro
ancilla ostiaria;
Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius?

Et tu cū IESV Galilaeus
eras.

Et tu cū IESV Nazareno
eras.

Et hic cum illo
erat.

At ille negavit
coram omnibus,
dicens;
Nescio
quid dicas.

At ille negavit,
dicens;
& Neque scia, neque novi
quid dicas.

At ille negavit
eum,
dicens;
Non novi illum.

Dicit ille;
Non sum.

Y

MATTH.

Et exijt foras

ante atrium,

& gallus^b cantauit.

Pontifex ergo interrogauit IESVM de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei IESVS; ego palam loquutus sum mundo; ego semper docui in Synagoga & in templo, quod omnes Iudaei conueniunt: & in occulto loquutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos qui me audierunt, quid loquutus sum ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego. Hac autem cum dixisset, unus assitens ministrorum dedit^b alapam IESV, dicens; Sic respondes Pontifici? Respondit ei IESVS; Si male loquutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quia me cedis? Et misit eum^a Annas ligatum ad Caiapham Pontificem.

ADNOTATIO.

A. Non potuit interrogare IESVM Annas ut Iudex, quia Iudex non erat, sed dolose captas aliquid unde eum posset vel damnare vel accusare, de doctrina, de discipulis interrogauit in atrio ipso. Aversatus est Christus IESVS pessimi hominis malignitatem, & constanter respondit; Cur me tu de ijs interrogas quae ego palam loquutus sum, & quae tu nosti? Sunt innumera biles qui ex me doctrinam meam audierunt; & nouerunt discipulos. Nihil enim in occulto docuit Christus; nam si explanabat omnia priuatum discipulis, nolbat tamen esse occulta.

B. Hac quum in contumeliam dicta interpretarentur Annas & circumstantes ministri, unus ex his iniecit Deo IESV alapam in maxillam. O Angeli qui hoc cernitis, quid statis? Cur tam atrocem contumeliam in regem vestrum & Dominum non vindicatis? O bone IESV per mitte, & indiſtam Angelis: erro tamen ego vehementer, longius me rapit contumeliae atrocitas; vereor ne audiam ut Petrus audierat: redeo igitur ad me, detestor impietatem, doleo ita pati Christum propter me, illi compatiar, defleo mea peccata, deprecor similiter pati pro Christo, deprecor in corpore meo & corde non hanc alapam solum, sed omnes Christi passiones sentire, Christi responsum plenum diuina mansuetudine, patientia, & sapientia adoro.

C. Cum haec aguntur introducit Ioannes in

atrium, quod cum sciret ostiaria ancilla esse Pontifici notum; Petrus vero non admittitur, ignotus homo.

D. Cum autem Ioannes uidisset Petrum non esse ingressum, egreditur rursum, & impetrat ab ostiaria ut eum admittat: Ioannes confidentius accedit ad milites, obseruat ad scalas quid fiat.

E. Petrus vero miscebat se turbae, ad ignem accedit, modo stat, modo sedet; non sinebat scilicet sollicitudo & metus illum esse quietum. De Ioanne dissimulabant Iudaei, ut quem Pontifici scirent esse familiarem, Petrum exagitant; & primum ancilla ostiaria sola illum adoritur; Tum Caiaphas, cum Nazareno eras, tu ex discipulis es hominis istius?

F. Petrus in omnium conspectu negat omnia. Hem Petre, quid facis? ubi es? ubi sunt illae pollicitationes tam feruidae? etiam si omnes scandalizati fuerint, sed non ego; Domine tecum paratus sum & in carcerem, & in mortem ire; quare non possum te sequi modo, animam meam pro te ponam. Nonne memoria tenes professiones tuas de IESV fidei & pietate plenas? Verba vitae aeternae habes; Tu es Christus filius Dei uiui. Non ueniebat in mentem tibi priuilegiu quod a Christo acceperas tam multa, & illius praesentium quo designatus a Christo fueras fundamentum Ecclesiae, ac Regni caelorum ianitor? At tu omnium immemor praemore & metu obstupisti

puisti ad vocem vilis ancillula, & grauitè filium Dei offendisti. Sed mysterium hoc fuit diuinæ sapientiæ, quæ te permisit cadere turpiter, vt consciū tuæ infirmitatis ouium Christi te commiseresceret, futurum pastorem ouium & gubernatorem.

17.14 G. Et tamen nondū sentit Petrus quid egerit, surgit, foras egreditur, quasi quærens diffugia, turbatus.

H. Ibi cum esset, gallus cantauit primū.

A. Acerbissimè tulit responsum IESV Annas: iubet corripere, & trahi ad generum Caiphā Pontificem anni illius, quod omnes Sacerdotes Scribæ & Seniores conuenerant, quos sequutus est ipse festinus, vt concilio & iudicio interesset.

Hic rursus meditare quanta cum indignitate & contumelia bonum IESVM ducerent homines scelerati, vt longè Petrus & Ioannes timide sequerentur. Facile enim assentior Augustino & communi consensui, fuisse interrogatum IESVM ab Anna, ibi accepisse alapam, apud Annam à Petro negatum: & tamen sunt imagines suæ ad vtramque intelligentiam accommodatæ. Nam si nihil eorum quæ dixi apud Annam factum est, illud tamen apud Annam meditandum; quemadmodum IESVS illi offertur, & confestim ipse innuit vt ulterius ad Caipham ducatur, se consequuturum. Reliqua ex presenti imagine quasi in domo Caiphæ facta intelligantur.

MEDITATIO.

4. Memento anima mea te captam esse & ligatam cum Christo: vide igitur quid præterea fiat in eo qui pro te capi ac ligari dignatus est, qui te suis vinculis colligauit, vt de te similiter sentias. Video captum & ligatum in meis peccatis Christum Dominum, Deū gloriæ, cui dicebatur: Sub vmbra tua viuemus in gentibus. Verè quam nobis vim & sensum internum vinculorū & passionis suæ communicauit IESVS, lucida vmbra est eius vinculorum & passionis: in hac vmbra diuina viuimus inter hostes nostros, hæc nostrum refrigerium, hæc quies, hæc robur; ex hac cordis nostri vita percipitur. Ducitur IESVS, immò trahitur & raptatur atrociter, sed tamen cautè, armatis circumdatus, ne qua ratione elabi posset: quod admonuerat Iudas proditor, & præstari curabat. En cum summa & violentia & insolentia trahitur Deus tuus, vita cordis tui, agnus infinitæ innocentiae, tãquam malefactor, tanquam latro ab impijs hominibus, spectante Deo & Angelis & hominibus, imperante Satana & instigante. Cōtemplare singularum personarum habitum & sensum, audi quid loquantur, vnde fructū accipiat spiritus tuus. Hæc patitur Deus tuus, vt ne tu similiter ab hostibus tuis patiaris: & tamen tu quories illorum deceptionibus & illecebris te capiendum dedisti, & in peccatū ducendum tua voluntate, & in animæ tuæ mortem? Et tamen vincula Christi & captiuitas te soluunt ac liberant: vt enim te è vinculis eriperet & captiuitate, propterea hæc passus est Christus. In hoc enim apparuit filius Dei, vt dissolueret opera Diaboli suis o-

peribus, sua passione & morte. Sed illud singulare fuit Christi beneficium, vt peculiari- bus actionibus & passionibus suis Diaboli particulares machinationes & malignitates enertcret, & contra has in illis vim poneret diuinam, qua vi nos freti & nixi hostes nostros profligaremus; & si quando nostra culpa vinceremur, in illis opportunum effugiū ex eorum manibus reperire possemus. Pugnât Diabolus vt me vinciat & captiuum ducat ad Infernum; vinculis ego his & captione Christi munitus, in fide, in spe, & charitate Christi illius manus effugiā. Me vicerit Dæmon (quod Deus auertat) quum victus ducbatur Christus, simul eripiebat me de manibus mei hostis & peccatorum. In eo enim quod passus est ipse & tentatus, potens erat, & est, eis qui tentantur auxiliari. Fecit igitur hæc potentiam in brachio suarum passionum & operum Christus, qua nos vti possimus ad auxilium nostrarum tentationum, & ad peccata euitanda. Sed cur ad Iudæos, & non ad Pilatum ducitur Christus? cur vero ad Annā primū, qui non erat Pontifex anni illius? Ad Iudæos ducitur, vt prius illum impietatis & hæreseos damnatum offerrent Romano prædici condemnandum seditionis & maleficij. Ad Annam, quod ita conuenerat inter eos vt primū ab Anna examinaretur causa IESV, qui & senior erat, & summus Pontifex, etiam si non illius anni, & socer Caiphæ; vt maiori authoritate damnaretur in concilio ex Annæ præiudicio. Sistitur bonus IESVS ad summum Pontificem ambitiosum & sacrilegum hominem; sacrilegè enim Pō-

Heb. 2.
Luc. 1.

Joan. 6.
Matth.
16.

tificatum & emerant communiter ipse & gener, & vicissim gerebant flagitiosè. Sed antequam de affligente Anna (sic enim est eius nomen) dicamus, Petrum cogitemus. Quid agis Petre? Quum Christus ad Annam sistitur, & ab eo interrogatur, & Annæ respōdet, & impiam alapam accipit, das item tu tuam alapam I E S V. At cui? Ei qui habebat verba vitæ æternæ, & qui erat Christus filius Dei viui. Sed ego nihil horum cogitabam, tantus metus me & horror corripuerat, & tanta mentem meam ignorantia & socordia obsederat. Peccaui, fateor, heû nimum, & alapā inflexi Christo, nihil excuso. Euge Petre, hoc permisit in te I E S V S, vt intelligcremus iniuria à pijs, si ab statu mentis discedant, Christum & Deum affici posse, non solum ab impijs; & huius rei exemplum esse impium Iudam, qui discipulus I E S V, & pius aliquando fuerat; tum Petrum, qui & discipulus, & pius semper fuerat: timendum verò nobis esse, vnum poenitentiae locum non accepisse, alium accepisse. Quid enim nos? Nonne vbi peccamus, Christo colaphum impingimus nefariè, & eius ladamus nō solum humanitatem, sed diuinitatem? Cum enim qui lethaliter labuntur omnes faciē Dei offendāt, illi tamē præcipuè lædūt qui per infidelitatē vel hæresim peccāt: etsi enim vtriq; dignitatē violāt Dei, quod in ipsis est, eius etiā præsentiam, manifestationem, potentiam, quæ semper exerta est; illi tamen lædunt, non tollūt; hi & lædunt impiè, & ex specie sceleris quasi tollunt, vbi vel negant vel oppugnant. Verū illud qui Catholici sumus intelligamus, etiā si fidem non inficiemur neque oppugnemus, nostris tamen peccatis causam offerimus, vt impietate & hæreses extare permittat Deus, deinde non extirpet. Quid autem interim agitur Christe I E S V? Magna contumelia sistit ad Annam: soluuntur mihi vincula, qui erat mos dicentium causam, vt liberiùs viderentur suum ius defendere: circumstant Principes Sacerdotum, Seniores, Tribunus, Magistratus templi, Centuriones, Antesignani atrociter minaces. Interrogat me homo miserimus magna arrogantia & impotentia de discipulis meis, interrogat & de doctrina. Dic de discipulis, non illis solum paucis qui nunc ignauiter fugerunt, sed de occultis, tum de multitudine quæ tibi solebat esse semper præsto: & quid sibi voluit ante quatuor dies ille tuus in urbem & templum introitus, cum

tanta pompa, cum tam infinita frequentia, cum tam honorifica acclamatione? Hæc conficiunt te hominem esse seditiosum, & ambitiosè regnum affectare. Quid præterea tu doces? Nos Moysen habemus, cui Deus est loquutus, cui legem dedit; hunc nos docemus: tu verò & nos & nostram doctrinam nunquā cessas oppugnare; nec hoc solum facis (quod tamen intolerabile est) sed simul eò videmus tuam omnem doctrinam spectare, vt videaris esse filius Dei & Deus, quod impium est ac blasphemum, atque omni lapidatione dignū. Conclamat omnis colluies circumstantiū, laudant Pontificem, insanè vituperant omnes I E S V M. Imperat Annas vt ad hæc respondeat. De his autem ego cum intelligerē me esse accusandum postea, & scirem Annam Pontificem anni illius non esse, & nihil aliud quàm per insidias venari aliquid ex me, vnde virulentius accusaret, neque vel locus esset vel tēpus vt respōdere ea quæ postea respōdi, de his nolui sigillatim respondere; illud duntaxat dixi; Nihil est quod ego tibi respondeā, vel tu me interrogas, præsertim cum palam loquutus sim mūdo, semper in synagoga docuerim, quò omnes Iudæi conueniunt, & in occulto loquutus sim nihil. Nihil potes de mea doctrina interrogare quod putes attinere vel ad seditionem vel ad ambitionē, quin id palam dixerim; nihil verò dixi occultè, vel quod occultari voluerim, & non potius omnia in ore & oculis omnium prædicari: vel Iudam interroga qui vobiscū est, & rebus meis omnibus interfuit, vel ministros vestros, qui cum ad me ligādum missi à vobis essent, meministis quid vobis responderint. Et quidem doctrinam meam tam apertè docui, vt propter illam toties me volueritis lapidare. Quid igitur me interrogas, & non potius eos qui me audierunt? Nolui non Iudici id confiteri alieno tempore & loco, quod Caiphæ in concilio, & Pilato in prætorio confessus sum; nā neque ipse Iudæorum rempublicam repræsentabat priuatus, minus Romanorum Imperium: & tamen confessurus ego eram bonam confessionem ijs qui rerum potiebātur. Vt itaque sum prouidentia & magnanimitate, tum libertate animi & constantia, vt nihil à rectitudine dimouerer propter metum, vel humanum respectum. Ambitio autem Annæ & socordia tantam virtutem ac veritatem pati non potuit, non barbaries assistentium & ferocitas: significat ille contumax esse & iniu-

TRAHITVR AD CAIPHAM IESVS. NEGAT ITERVM PETRVS.

Iisdem capitibus.

113
lxxxvi



- A. Sistitur ante Caipham IESVS.
B. Citantur falsi testes: reijciuntur.
C. Abeunt confusi.
D. Veniunt tandem duo testes peruersi.
E. Exurgit Caiphas (quod non potuit assequi
pictura) e solio, et furens IESVM
increpat: Nihil respondens, &c.

- A. IESVS tamen tacet.
F. Turbatum Petrum ex prima negatione,
& ianuam exeuntem accusat ancilla
apud eos qui aderant.
G. Ad ignem rursus ab astantibus vrgetur.
H. Præterea ab alio.
I. Negat Petrus adhibito iureiurando.

& iniuriosum responsum, hi atrociter in IESV M incitantur: praeuenit vnus, & alapam infringit IESV diuino ori; Sic, inquit, tam temerè, tam imperanter, tam superbè respondes Pontifici? O hominem hominum omnium nefandissimum! sceleratiorem etiam si tu ipse es Malchus, cui IESV Sauriculā restituerat: & tamen Deus tantam impieratem permittit, Angeli non vindicant, patienter fert bonus IESVS: oportebat enim Christum pati, & sic intrare in gloriam suam, & afferre salutem credentibus. Quid verò mirum si permissa à Deo tenebrarum potestas hanc audet atrocitatem in eum, quem cruci obstatè destinauerat affigere? Vide vt ad hanc contumeliam vires conferunt Damones, & Satan ipse praesens. At benignus IESVS, qui nutu poterat omnes ad infernum projicere, benigna mansuetudine vitur. Nihil est quòd me cadas ô homo, nam si malè loquutus sum, age apud Iudicem legitimè, sin benè, vt benè sum loquutus, quid est causae cur infligas alapam immerenti? Quid mitius, quid diuinius potuit responderi? Hæc geruntur apud Annam, & incipit cædi à Iudæis IESVS cum summa contumelia. O Christe

IESV, Deus omnipotens, video indignitatem summam. Pateris Deus ab impio & detestabili homine in honestissima corporis tui parte, in facie, vbi vigent sensus tui diuini; video fuisse percussione violentissimam, totum caput tuum concussum, liuidam genam, oculos sanguinolentos. Vbi est ô Angeli faciei illius splendor quem adoratis? Adoratis certè & nunc, sed tumidam, liuidam, turbatā, sanguinolentam, qualem noluisseris: sed elucet vobis in illa contumelia diuina quadam lux obedientiae & patientiae Christi, & mortalium redemptionis. Quid facimus anima?

Accipe istam alapam, istam indignitatē, dolorem, & cordi tuo illa omnia inflige: incipe myrrhae fasciculum colligere, lachrymas saltem ex corde incipe effundere, quibus tuas alapas peccatorum, quas tam saepe Christo infregisti eluas; quæ lachryma, qui sensus & dolor pariat in te veritatem, magnanimitatem, patientiam in aduersitatibus tuis; fredo

Cant. 1.

veritate, magnanimitate, & pa-

tientia hac Christi Domini & Dei nostri.

Amen.

TRAHITVR AD CAIPHAM IESVS. NEGAT ITERVM PETRVS.

IIIDEM CAPP.

In lxxxvi. imaginem adnotatiuncula.

lxxxvi.

113.

- A. Siftitur ante Caiphā IESVS.
B. Citantur falsi testes: reiciuntur.
C. Abeunt confusi.
D. Veniunt tandem duo testes peruersi.
E. Exurgit Caiphā (quod non potuit assequi pictura) è solio, interrogat, & furens IESVM increpat; Nihil respondes, &c.

- A. IESVS tamen tacet.
F. Turbatum Petrum ex prima negatione, & ianuam exeuntem accusat ancilla apud eos qui aderant.
G. Ad ignem rursus ab astantibus urgetur.
H. Praterea ab alio.
I. Negat Petrus adhibito iuramento.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LVC. XXII. IOAN. XVIII.

LVC. XXII.

IOAN. XVIII.

duxerunt ad^a Caiphā Et adduxerunt IESVM Principem Sacerdotum, ad^a summū Sacerdotem:

vbi Scriba & Sacerdo- & conuenerunt omnes res conuenerant. Sacerdotes, & Scribae, & Seniores.

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LVC. XXII.

IOAN. XVIII.

Petrus autem sequebatur eum à longe; usque in atrium Principis Sacerdotum.

Et ingressus intro, sedebat cum ministris, ut videret finem.

^b Principes autem Sacerdotum, & omne conciliū quærebant falsum testimonium contra IESUM, ut eum morti traderet: & non inuenerunt, cum multi falsi testes accessissent.

Novissimè autem venerunt ^a duo falsi testes,

& dixerunt;
Hic dixit;

Possū destruere templum Dei, & post triduum reedificare illud.

Et surgens Princeps Sacerdotum

ait illi;

Nihil respondes ad ea quæ isti aduersum te testificantur?

IESUS autem tacebat.

Petrus verò sedebat foris in atrio,

Petrus autem à longè sequutus est eum usque intro in atrium

Summi Sacerdotis,

& ^f sedebat cum ministris ad ignem, & calefaciebat se.

Summi verò Sacerdotes, & omne conciliū ^b quærebant aduersus IESUM testimonium, ut eum morti traderet; nec inueniebant.

Multi enim falsum testimonium dicebant aduersus eum, & ^c conuenientia testimonia non erant.

Et quidam surgentes

falsum testimonium ferebant aduersus eum, dicentes;

Quoniam nos ^a audiimus eum dicentem;

Ego dissoluam templum hoc manufactum,

& post triduum aliud non manufactum adificabo. Et ^a non erat conueniens testimoniū illorum.

^c Exurgēs autē summus Sacerdos in medium, interrogauit IESUM, dicens;

Nō respondes quicquā ad ea quæ tibi obiciuntur ab his?

Ille ^a autem tacebat, & nihil respondit.

stabant autem serui & ministri ad prunas, quia frigus erat, & calefaciebant se. Erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se.

& ^f post pusillum

MATTH.

MATTH. XXVI. MAR. XIII. LUC. XXII. IOAN. XVIII.

Exeunte autē illo ianuam, vidit cum alia ancilla, & ait his qui erant ibi; Et hic erat cum IESU Nazareno.

Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei; Nunquid & tu ex discipulis eius es?

Et iterum negavit cum iuramento, quia non novi hominem.

Et tu de illis es? Petrus verò ait; O homo, non sum.

Negavit ille, & dixit; Non sum.

ADNOTATIO.

A. Sistitur IESUS ante Caipham summum Sacerdotem, assidet Annas & alij Principes Sacerdotum, sedent primarij Seniores & Scribae & trahunt nequissimorum hominum, tenent manifestum IESUM duo horridi milites, agitur causa invidiosissima.

B. Citantur falsi testes per multi, accusatur, audiuntur falsa testimonia, exquiruntur omnes calumnie unde bene IESUM damnent.

C. Vincibat tamen veritas tacente Christo: non enim erant apud iniquissimos, etiam Indices & pestilentes convenientia testimonia vel idonea, abibant pleni confusione & ignominia iniqui testes.

D. Veniunt tandem duo falsi testes qui dicerent iurati, se audisse quum diceret IESUS, demoliturum se templum manifestum, & aliud non manifestum restiturum post triduum. Ne herum quidem concinens vel satis idem visum est testimonium, scribant enim Iudaei non dixisse Christum, possum destrucere, vel ego dissoluam templum hoc, sed soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud; itaque non reprehenderant primum, sed secundum mirati tantum fuerant contempti, nec ea de re cum ausi sunt interrogare: timebat enim ne laus Christi, & eorum ignominia consequeretur, si Christus dictum suum exposuisset. Nulla calumnia vim aliquam obtinebat, neque aliud quicquam eorum malignitas quam Christi innocentiam confirmabat.

E. Ira verò princeps atque impatiens morē, locum calumniae non repens, exciuit (quod non potuit exprimere una imago) de solio Caipham, de suis sedibus omnes; demonstrant universi motu corporis vesantiam mentis ac furias quibus exagitabantur. Insultat Caiphas; Nihil respondes ad ea quae isti adversum te testificantur?

A. Ne ad hoc quidem responderet dulcis IESUS: quid enim responderet, cum ipsi sibi proprio responderent, & calumnias ipsi esse omnia testimonia confiterentur? Cur enim tot & tam varijs testimonijs quasi oppressum non damnatis, praesertim cum se non defendat? cur non opponitur illi violatio Sabbathi? Cur non quod esset vini potator, & Publicanorum amicus at peccatorum? Cur non quod Daemonium haberet, & in principe Daemoniorum Daemonia eijceret? quod esset Samaritanus? Nihil horum probant de quibus fuerant tam saepe oratione Christi ac miraculis confutati: reliquiduerat ut cum dimitterent, nisi furor, eorum invidia, malignitas, & depiorata malitia impediret: haerent omnes, discruciantur animo.

F. Cum semel iam negasset Christum Petrus, perculsus conscientia, nec tamen adhuc ad se reversus (nam ad domum Caiphae etiam si non precario, sed libere sit ingressus, fuit, tamen post primam negationem inquietissimus) modo stat ad ignem, modo sedet foris in atrio, modo iamquam egreditur quasi diffugiens. Hic illum intuita ancilla, apud circumstantes accusat; & redit tamen ad ignem Petrus, cō illi consequuntur.

G. Commoti urgent; Nunquid & tu ex discipulis es hominis istius?

H. Unus alius praeterea instat; Et tu ex illis es.

I. Negat ille rursus vehementius, adhibito inreirando, non ad vocem ancillae, sed aliorum instigante ancillula. Hic galili non cantat, nec hic Petrus commouetur: inter primam enim & tertiam negationem videntur intercessisse duae horae; nam solent variè noctu cantare galli, praesertim post initium. O Petre, adverte quid faciat IESUS, quid tu eodem tempore: ille à nemine adhuc condemnatur; tu quasi illum iam damnas dum negas. Tu illum negas te nonisse ut

mortem effugias, & tamen debueras meminisse finite hos abire, nec potuisse tibi nocere Christum quod tibi & socijs canisset Christus, ubi dixit; - Sto nolente.

MEDITATIO.

ACcepit impius Annas magnam occasionem accusandi IESVM arrogantia, quod nolisset sibi respondere Pontifici, & quod respondisset, id fecisse intemperanter. Mittit igitur ligatum magna cum indignatione ad generum. Rapiunt eum milites violentissime; conceperant enim & ipsi indignationem ex responso Christi omnes, non solum qui alapa illum percussit. Atrocius etiam agunt videtes id Pontifici placere: horrari qui aderant alij Pontifices, Magistratus templi & Seniores ministros & milites ad maleficium. Inter primos instare Iudas proditor, & subinde monere ut cautè ducerent. Contumeliosè quidem trahebant IESVM per eius vincula, sed quoad poterant absque tumultu & strepitu, ne nocturna aliqua plebis seditio exoriretur: ut enim metus fecerat nò in die festo illum dolo tenerent & occiderent, ita nunc ut cautè, & absque clamoribus & tumultu ducerent. Considera anima mea qui adsunt præsentes luctuosissimo huic spectaculo, singulorum mentes, omnium affectus, verba, actiones, facta cogita; vnde sensus cordis commoveantur ad utilitatem tuam spiritualem. Simul illud sit in passione Christi perpetuum cogitare: quis, quid patitur, quanta sit rei indignitas, quantus dolor, pro quibus, à quibus, ubi, cur. Venitur ad domum Caiphæ, vomitoris impurissimi, sedet pro suo tribunali sceleratus, assidet Annas, & Pontifices, & Seniores: non erat tamen vniuersum concilium congregatum, quod mane factum est. Quid autem hæc hominum sentina sibi vult, quò spectat? Ut scilicet damnatum adducât ad concilium, vnde maiori autoritate condemnatum profiteri apud Pilatum posset, summo omnium consensu cum se ipsi offerre morte plectendum. Statuitur ante Pontificem benignus IESVS, ore ex crudeli alapa liuido, oculis sanguinolentis; illū omnes truci aspectu, & atrociter minaci excipiunt: narrat Annas quanta contumacia responderit apud se, quum de discipulis & doctrina eius interrogaretur. Non placuit tamen concilio ut illas interrogationes vrgerent, vnde nihil sperabant criminis se esse confecturos: & planè desperantes aliunde suam

causam vel accusationem probare, ad falsos testes sese omnes conuertunt: non enim contendebant ut iure damnarent, sed ut iniuria & dolo. Proiecerant verò omnem Domini timorem, & posuerant mendaciū spem suā, mendacio & falsitate sese armabant. Dicuntur certatim falsa testimonia; hic est Samaritanus: alij, habet Damonjum, vini potator est, amicus publicanorum: illi, iustificat meretrices: alij, vilis est homo & abiectus: rursus, magus est iste homo, & in Principe Demoniorum Belzebud Demones eiicit; & virtutes facere videtur, non facit; est subdolos prestigator, est homo seditiosus; sectatur plebis & multitudinis fauorem. Quoties eduxit in solitudinem homines infinitos ad conuiuium, ut Rex crearetur? Discipulos propterea congregauit innumerabiles. Nam hæc quorsum spectant nisi ad ambitionem, & ut regnum per vim occupet? Caput verò est omnium, quod non ad ambitionem solum hic homo, & ad terrenum regnum contendit, sed coeleste etiam sibi arrogat stolidè, & filium Dei se subinde facit per summam blasphemiam & impietatem. Plures etiam & amarulentiores testes conueniebant conferunt: & illi duo tandè inculcāt; hic dixit; Possum destruere templum Dei, & post triduum reedificare illud: nec tamen fidem quisquam faciebat concilio; non enim erant conuenientia testimonia, vel quæ rerum atrocitatem æquarent, & fidem facerent. Vide discruciam Annam, Caipham, omne concilium, Demones etiam ipsos instigatores. Ferunt acerbissime quòd à veritate tanta vi superentur, nihil excusante, nihil respondente IESV. O Christe IESV veritas infinita, splendor & sapientia Patris inmensa! calumnias struit & mendacia in te Satan pater mendacij, & synagoga malignantium, tu tamen taceas. Nihil videlicet veritas patiebatur iacturæ, sed elucebat potius, & tua patientia & virtus illustrabatur, & mea insipientia instruebatur. Tandem omissis omnibus testibus & testimonijs, interrogante Pontifice perhibuit IESVS veritati summæ excellentissimum testimonium; quod ipse esset filius Dei. Hinc colligere debuistis o hominès impij, IESVM ut Mes-

ut Meschiam recipiendum, ut Deum adorandum. Nam quo pacto Prophetis crediderunt patres vestri? quo pacto Moyſi & ipſi, & vos creditis? Nimirum quod Spiritus Dei in eorum verbis elucebat, quod verba ſignis editis confirmabant. Quid horum non vidiftis in IESV? Quid verò non ſupra hæc omnia cōſpexiftis? & tamen illorum verbis credere vos iactatis: cur non IESV, quum de IESV illi ſummo conſenſu ſint vaticinati, & vos Prophetas omnes de IESV testimonium diuinum ferentes legatis? Date fidem Prophetis, & Chriſto crediſtis: ſed vos illis coarguimini non credere, qui in ipſis Chriſtum nō videtis. Hē Chriſte IESV bone, æterna ſalus animæ meæ, ſciebas propter hoc tuum testimonium te neci eſſe tradendum, & tamen nihil dubitas illud dare: videlicet tua voluntate morti tradebas te, tradebat te Pater, ſed & ego tuæ voluntati non repugno: non enim volo audire quod Petrus, ſed ſapere quæ tu qui Deus es, non quæ homines. Alia tamen prætereā ratione ego trado te; nam mea peccata ea ſunt quæ te morti addixerunt. Anguſtiæ mihi ſunt vndique: nollem, ſi Pater vellet tuus, ea dicere te propter quæ interficiendus es; aſſentior tamen tuæ & Patris voluntati: ſimul illud acerbè me angit, quod ego cauſa fuerim quod ira velles reſpondere, & quod mori pro meis peccatis velles. Iam nunc eò deuētum eſt, ut ſacrilegi homines nulla amplius quærant testimonia, ſed pro blaſphemia & impietate diuinum illud reſponſum Chriſti accipiunt, & toti ſunt in te affligendo humilis IESV. Præter illa enim quæ in commemoratione tuæ mortis, & ſacroſancti ſacrificij & Sacramenti inſtitutione paſſus es, præter ea quæ in horto, quæ in vinculis, quæ in domo Annæ ſuſtinuiſti, quaſi ex integro nunc contumelijs impeteris, maledictis, iniurijs, ſputis, palmis, pugnis cæderis, omni genere improprij afficeris. O manſuetudinem infinitam & patientiam! Incipit in te ſequi concilium, hoc eſt Iudæorum latrocinium; excipiunt te milites crudeliter, inſana ſex miniſtrorum te affligit. Quid autem tu interim Petre, quid rerum agis? Timeo, angor, diſtrahor animo, non ſum apud me, nego IESVM me noſſe ſemel, iterum, tertio; & niſi me reſpexiſſet IESVS, habitaſſet in inferno anima mea: penetrauit tamen ille reſpectus meum cor è veſtigio ut tertium negavi. O miſericordiam adorandam! Ad me

redij, amarè luxi meum peccatum, veniam retuli. Quid nobis formidandum nō eſt? Negat ter Chriſtum qui tot beneficia à Chriſto acceperat, tot priuilegia, tam inſignem mentis & fidei illuſtationem. Quis hæc videns, etiamſi ad Seraphinos attingat non timebit? Quocirca tunc eſſe ſecurum ſe credat quiuis, ſi nunquam ſe ex ſe eſſe ſecurum credat ſed in Chriſto: verum quum nunquam ſit ſecurus ex ſe quod in gratia ſit, quod gratiæ coopere-
tur, in timore ſuam conſtituat ſecuritatem & cordis humilitatem in Chriſto. Contra verò quis non ſperet ſecuritatem, ſi cogitet Dominum propterea permiſiſſe cadere Petrum, ut poſteā eſſet firmiſſimus, & nos illius exemplo eruditi, ut circumſpectiùs nobis caueremus? Tūm ſi, quod auertat Deus, caderemus, nulla eſſe nobis ratione animum deſpondendum, ſed firmiter ſemper de miſericordia Domini ſperandum in Chriſto. Ceterum quod ad accuſationes non reſpondiſti ſancte IESV, & tamen cōfeſſionem diuinam illam profeſſus es; martyres docebas, ut ſoliciti ne eſſent, neque anxie cogitabundi quid reſpōdere deberēt: datum ipſis iri os & ſapiētiā, cui reſiſtere non poſſent omnes eorum aduerſarij: ita enim futurum, ut in rebus omnibus quid vel reſpondendum vel non reſpondendum, abſq; eorum ſolicitudine diuinitus inſtituerentur, ſi quod eſt neceſſarium conſtanter proſiterentur & clarè, ſumma cum fidei & integritate & ſynceritate. Quam rationem ſcio ego à duobus Catholicis uſurpatam, cum ab hæreticis eſſent capti, & in periculo verſarentur: conuenerat enim inter ipſos, ut ſi quando in manus inciderent hæreticorum & periculum, de reliquis ne eſſent admodum ſoliciti; ſed ubi viderent in diſcrimen vitæ ſe veniſſe, interrogarent ex hæreticis cauſam cur eos vellent interficere; neſcire illos an eorum fidem vel teneant, vel ſint parati accipere: ita repreſſa eorum furia, planiſſimè tunc & conſtantiſſimè expedirent ac proſiterentur ſuam fidem Catholicam, & orthodoxam confeſſionem; & anathema Luthero, Caluino, & omnibus eorum ſequacibus & hæreticis dicerent. Ita futurum, ut nulla alia poſſet cauſa eorum mortis effingi, quàm veræ fidei, & orthodoxæ vnitatis profeſſionem in gloriam Dei. Imprime Domine IESV, per ea quæ hac nocte paſſus es, lumen cordibus noſtris ſapiētiæ tuæ, ut horum myſteriorum ſenſum ſpiritualem, & accipere,

Luc. 21.

cipere, & retinere possimus ad gloriam animarum salutem & perfectionem.
nominis tui sempiternam, & nostrarum A M E N.

A D I V R A T I O C A I P H Æ: C O N F E S S I O D I V I N A C H R I S T I.

Tertio negat Petrus.

I I S D E M C A P P.

In lxxxvij. imaginem adnotatiuncula.

lxxxvij.

114.

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. <i>Adiurat IESVM Caiphas nū sit filius Dei.</i>
 B. <i>IESVS constanter pariter ac modeste cōfiteatur.</i>
 C. <i>Scindit Caiphas vestem, & omnes: clamat, clament omnes; Blasphemavit, & mortis condemnāt.</i>
 D. <i>Concurritur ad clamores. IESVM quidam ē concilio conspuunt; tum ministri & milites eum velant atque percutiunt.</i>
 E. <i>Qui astabant Petrum accusant.</i>
 F. <i>Alius quidam affirmabat; Verē & hic cum illo erat.</i></p> | <p>G. <i>Tandem seruus Caipha cognatus Malchi illum urget vehementer.</i>
 H. <i>Negat tertio Petrus cum detestatione & execratione.</i>
 I. <i>Continuò gallus cantat.</i>
 B. <i>Conuersum IESVM intellige respexisse Petrum, quod non potuit exprimere imago.</i>
 K. <i>Egressus foras Petrus flet amarē.</i>
 L. <i>Gallinarium, ubi cantat Gallus.</i></p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

MATTH. XXVI.

MAR. XIII.

LUC. XXII. IOAN. XVIII.

Et^a Princeps Sacerdotum ait illi;

Rursum^a summus Sacerdos interrogabat eū, & dixit ei;

Adiuro te per Deū vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei. Dicit illi IESVS; Tu^b dixisti.

Tu es Christus filius Dei benedicti? IESVS autē dixit illi; Ego^b sum:

Veruntamen dico vobis, amodò videbitis filium hominis sedentē à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli.

& videbitis filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem cum nubibus cæli.

Tunc Princeps Sacerdotum^c scindit vestimenta sua, dicens;

Summus autem Sacerdos scindens vestimenta sua, ait;

blasphemavit; quid adhuc egemus testibus?

Quid adhuc desideramus testes?

Ecce nunc audistis blasphemiam;

Audistis blasphemiam;

quid vobis videtur?

Quid vobis videtur?

At illi

Qui omnes

respondentes

^c condemnauerunt

dixerunt;

eum esse reum mortis.

Reus est mortis.

Tunc expuerunt

Et^d ceperunt quidam

in faciem eius,

conspuere eum,

MATTHE

ADIVRATIO CAIPHÆ. CONFESSIO DIVINA CHRISTI.

Tertio negat Petrus.

Isdem capitibus.

114
lxxxvij



A. Adiurat IESVM Caiphas, num sit Filius Dei.

B. Id IESVS constanter pariter ac modeste confitetur.

C. Scindit Caiphas vestem, & omnes; clamat, clamant omnes, Blasphemaunt; et mortis condemnant.

D. Concurritur ad clamores. IESVM quidam e concilio conspuunt; tum ministri & milites eum velant, atque percutiunt.

E. Qui astant, Petrum accusant.

F. Alius quidam affirmabat, Vere & hic cum illo erat.

G. Tandem seruus Caiphas, cognatus Malchi illum vrget vehementer.

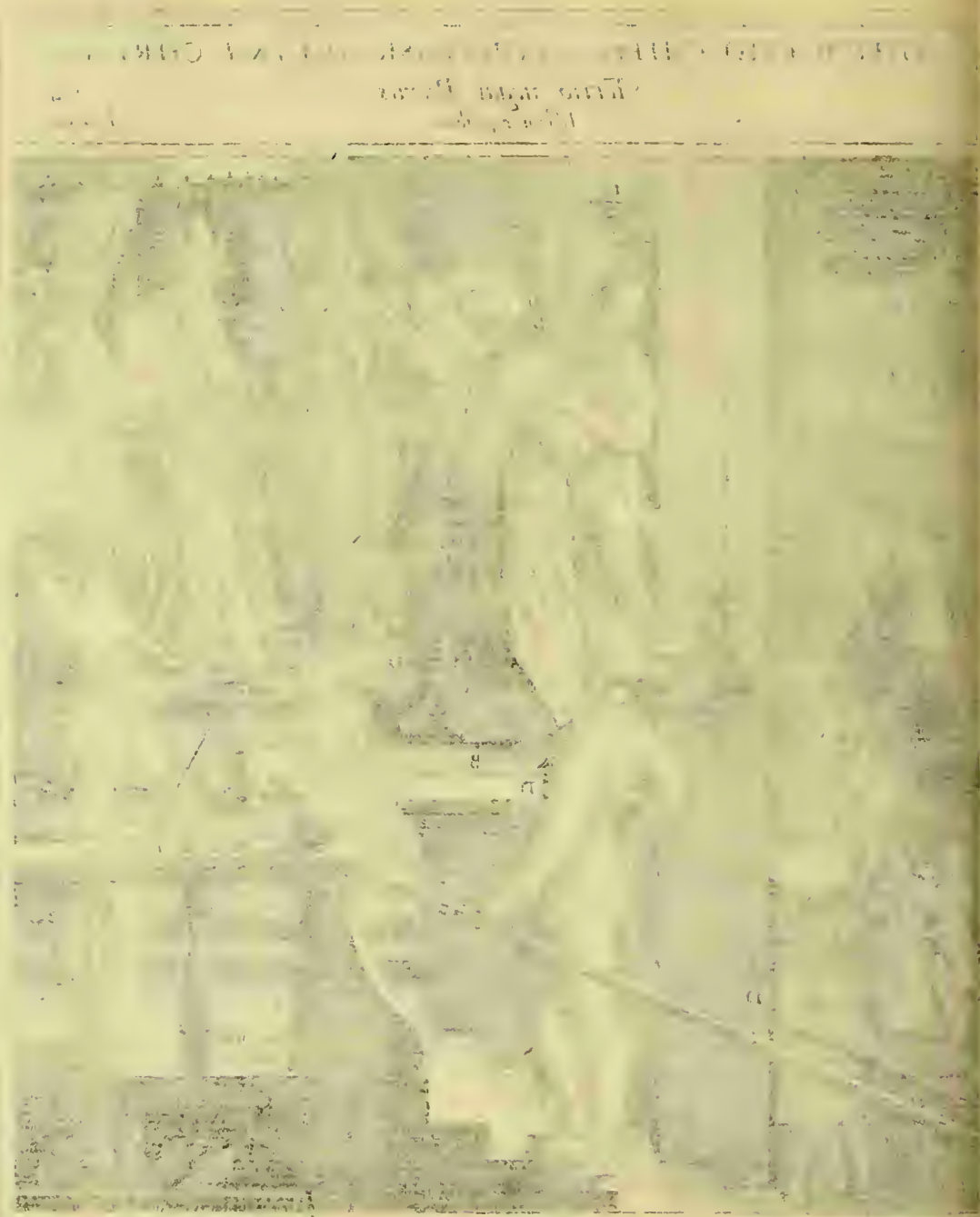
H. Negat tertio Petrus cum detestratione; & execratione.

I. Continuo gallus cantat.

B. Conuersum IESVM, intellige respexisse Petrum, quod non potuit exprimere imago.

K. Egressus foras Petrus flet amare.

L. Gallinarium, ubi cantat gallus.



1. The Great Britain	2. The Great Britain	3. The Great Britain	4. The Great Britain	5. The Great Britain
6. The Great Britain	7. The Great Britain	8. The Great Britain	9. The Great Britain	10. The Great Britain
11. The Great Britain	12. The Great Britain	13. The Great Britain	14. The Great Britain	15. The Great Britain
16. The Great Britain	17. The Great Britain	18. The Great Britain	19. The Great Britain	20. The Great Britain
21. The Great Britain	22. The Great Britain	23. The Great Britain	24. The Great Britain	25. The Great Britain
26. The Great Britain	27. The Great Britain	28. The Great Britain	29. The Great Britain	30. The Great Britain
31. The Great Britain	32. The Great Britain	33. The Great Britain	34. The Great Britain	35. The Great Britain
36. The Great Britain	37. The Great Britain	38. The Great Britain	39. The Great Britain	40. The Great Britain
41. The Great Britain	42. The Great Britain	43. The Great Britain	44. The Great Britain	45. The Great Britain
46. The Great Britain	47. The Great Britain	48. The Great Britain	49. The Great Britain	50. The Great Britain

MATTH. XXVI. MARC. XIII.

LUC. XXII.

IOAN. XVIII.

Et viri qui tenebāt illū
illudebant ei cadentes.& velare faciem eius,
& colaphis eū cadere,& colaphis eū ceciderūt:
alii autem palmas infra-
ciem eius dedērunt,& percutiebant
faciem eius,
& interrogabant eum,
dicentes;
Prophetiza,Prophetiza:
& ministri alapis eū ca-
debant.dicentes;
Propheteiza nobis Chri-
ste,

quis est qui te percussit?

quis est qui te percussit?
Et alia multa blasphe-
mantes dicebant in eū.Et post pusillum
autem qui aslabāt,Et post pusillum
rursus qui aslabant
dicebant Petro;
Verè ex illis es;
nam & Galilaeus es.& dixerunt Petro;
Verè & tu ex illis es;nam & loquela tua ma-
nifestat te facit.Et & interuallo facto
quasi hora unius, alius
quidam affirmabat, di-
cens; Verè & hic cum il-
lo erat: nam & Gali-
laeus est.Dicit ei unus ex & seruis
Pontificis, cognatus eius
cuius abscidit Petrus
auriculam;
Nonne ego te vidi in
horto cum illo?Et ait Petrus; homo,
nescio quid dicis.Iterum ergo negauit
Petrus;Tunc
capit^h detestari
& iurare
quia non nouisset homi-
nem.Ille autem
capit anathemizare
& iurare,
quia nescio hominem
istum
quem dicitis.Et continuo
gallus cantauit.Et statim
gallus iterum cātauit.Et continuo adhuc illo lo-
quente cantauit gallus.& statim
gallus cantauit.Et recordatus est Petrus
verbi IESU
quod dixerat illi;
Priusquam gallus cātet,
ter me negabo.
Et egressus foras
flexit amarè.Et recordatus est Petrus
verbi quod dixerat ei
IESUS;
Priusquam gallus cātet
his, ter me negabis:
& capit flere.Et conuersus Dominus
respexit Petrum;
& recordatus est Petrus
verbi Domini,
sicut dixerat;
quia priusquam gallus
cātet, ter me negabis.
Et egressus foras Petrus,
& flexit amarè.

AD NO.

A. Surrexerat furiosè Caiphas, insultauerat IESV, nunc acerrimè urget.

A. Adiuro te per Deum viuum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei benedicti.

B. Constantissimè & planissimè id confite-
tur Christus; Tu dixisti, ego sum. Hec toties ex
ipso audistis Iudæi, hoc toties diuino testimo-
nio, id est tam multis miraculis confirmauit
Christus, toties propterea voluistis eum lapida-
re: quid nunc tibi vis pestilentissime Caiphas?
quid petis? Tu quidem sanguinem & vitam
Christi petis per calumniam & impietatem, at
Dei prouidentia factum est ut illud interroges,
cui praeclarissimum illud responsum det Chri-
stus, unde gloriosissima eius mors consequere-
tur. Frenim propter testimonium illius summa
veritatis, quod ipse esset Christus, quod esset fi-
lius Dei, crucifixus est IESVS; mortem verò
ipse suam ad redemptionem mortalium contu-
lit & applicauit. Audite verò Iudæi; si nō ter-
ret vos miraculorum praeceptorum recordatio,
si non vis diuina qua vestrum exercitum pro-
strauit solo verbo IESVS, si non sanatio Mal-
chi; illud animaduertite tamen quod nunc vo-
bis comminatur futurum, ut cuius nunc mortem
decernitis nefariè per calumniam, eum sedentē
videatis ad dexteram virtutis Dei, & ad indi-
candum orbem vniuersum venientem cum ma-
iestate. Hec cum audissent omnes, Caipham, quē
de sacerdotali folio furor excusserat,

C. eundem rabies ad scindendas vestes
pronocat, quod erat solenne Iudæis facere ad
blasphemiam, vel ad rei alicuius atrocitatem
singularem. Scindit vestimenta Caiphas, & quasi
se priuat Pontificatu, scindunt omnes, concla-
mant; blasphemauit, audiuius ex eius ore blas-
phemiam, reus est mortis. Exultant simul Da-
mones, atque adeò idem illi priores in corde Iu-
dæorum vociferantur; blasphemauit, dignus est
morte. Quid te mouet Satan, ut in eum quem
nouisti infontem, cum suspiceris esse Deum se-
ruus? Meum me odium mouet aduersus Deum
& IESVM: nihil cogito sue filius Dei si sue
non sit, pereat, eradatur nomen eius de terra vi-
uentium. Idem dicunt Iudæi inflammati tetra
inuidia atque malignitate.

D. Concurrent milites & ministri Iudæorū
ad clamores, audiunt damnatum mortis. Insul-
tant in benignum IESVM primum aliqui ecō-
cilio, dein ministri & milites cedunt, rapiunt,
dissipant, qua de re proxima dicetur imagine.

Eis negauit Christum Petrus, & gallus erat se-
cundum cantaturus.

F. Fursum ē qui stabant urgent propius Pe-
trum; Non potes negare quin Galilæi sis discipu-
lus, loquela enim tua manifestum te facit.

F. Et interuallo facto quasi horæ tunc, alius
quidam affirmabat dicens; verè & hic cum illo
erat, nam Galilæus est.

G. Postremò seruus Caipha Malchi cognatus a-
cerrimè urget; Nēne ego te vidi in horto cū illo?

H. Oppressus tē accusationum impressione
Petrus cepit anathematizare & iurare se homi-
nem non norisse. Addit iusurandum ad ex-
ecrationem, quæ חַרְחָרֵם est Hebræis, exe-
crabilem scilicet sibi maledictionem atque exco-
municationem imprecatur si nouisset.

I. Compleuerat negationem Petrus, & ecce
tibi gallus cantat: excipit galli cantum Christi
commiseratio in Petrum.

B. Conuersus enim illum respicit (quod una
imagine representari non potuit) & vulnerat
uno oculorum suorum, atque adeò in utroque
exaestuāt eius praeordia, hinc memoria eius quod
audierat à Christo; Priusquàm gallus cantet bis,
ter me negabis, simul recordatione superiorum
negationum; subeunt mentem tot beneficia qua
à Christo acceperat; nūc habet verba vitae ater-
nae IESVS, nunc Christus est filius Dei viui: ^{per}
operatur in eius praeordiis diuina illa boni IES-
VS conuerso atque respectus, cooperatur Petrus,
agnoscit patratum facinus, detestatur, in rugiū
cordis primum, dein etiam vocis erumpit.

K. Iam nihil timet armatorum multitudinē,
per medios foras se proripit plenus amaritudi-
ne ac poenitentia, deflet amarè peccatum suum
Petrus, sumit in eo magnas accessiones Christi
gratia, clariùs videt Christi bonitatem, poten-
tiam, maiestatem, misericordiam: inflamma-
tur amore in IESVM, dolor, & peccati poeni-
tentia augetur; profuunt copiose lachrymae, ru-
git, lamentatur, deprecatur à Christo veniam:
tandem confert se ad matrem misericordiae Ma-
riam Virginem (quod pie possumus meditari) &
expēnit suam calamitatem, veniam precatur &
epem: pollicetur illa benignissimè, bene sperare
iubet.

G. Gallinarium, & in eo locus ubi gallus &
gailina noctu dormiebant. Ibi comploj's alis gal-
lus cantans Petrum arguit. Porro traditione ac-
cepimus Petrum, quoties nunque post illum diem
auarui gallos noctu cantantes, consciencia pra-
teriti

veriti criminis sui vehementer indoluisse. Vo- stationem galli cantus, & Petri primum casus,
cat omnes ad humilitatem, & arrogantia dete- dein poenitentia.

MEDITATIO.

DE quibus Salomon dicere illud potuit; Non dormiunt nisi cum malè fecerint, & non rapitur ab eis somnus, nisi cum supplantauerint, si de vobis non dixit homines impij & nepharij? Non potuistis hac nocte dormire, nisi pessimè egissetis; nec potuistis altè dormire, ut à vobis eripi somnus nō posset, nisi Iustum ad mortem conscelerato latrocipio condemnassetis: & tamen nisi essetis in abyssum omnis malitiæ demersi, furia nocturnæ non sine rent vos oculum claudere. Verissimum certè illud; Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit: ut enim progreditur in impietatem, ita in contemptum: & Dæmones tamen illas à vobis furias abigebant, & vestram contemtionem fouebant: Angeli vestri custodes sordescere vos ampliùs in vestro maleficio permittebāt, neque volebant Christi mortem impedire, neque poterant: profligatissimè ergo faciebatis omnia. Illud verò horrendum, quod curastis Christum non duci solùm & ligari in carcere teterrimo, sed continenter affligi per totam noctem imperavistis. Quis enim possit vel cogitatione complecti quæ in concilio, quæ cum ad carcerem traheretur, quæ ligatus in carcere passus sis Domine I E S V, viæ animæ meæ? Quæ lachrymæ indignitates, & dolores, & impropria illius noctis plangere valent? Incipe iam cor meum comprimere venas tuas, & spiritus tuos constringere, ac te verberare colaphis, palmis, omnibus modis affligere, ut salutare lachrymas, & dolorem vehementem de ijs quæ fiunt concipias. O noctem luctuosam ac crudelem, & omni acerbitate plenissimam! Luna, & Stellæ nolite lucem vestram spargere, continete apud vos lumen vestrum; neque enim poteritis creatoris vestri contumelias videre vel pati. Noli ampliùs tuam illam noctem deplorare Iob, hanc deplora, quæ tanta sauitia Deum gloriæ affligit. In hac nocte luge o Hierusalem; o anima Christo deuota assume lamentum super dilectum tuum, super lumen cordis tui; sint lachrymarum fontes in maxillis tuis: non enim habes qui consoletur te ex omnibus charis tuis, omnes amici tui dereliquerunt I E S V M tuum, Pater, Angeli, discipuli: ipse ta-

men in manus se hostium suorum tradidit. Quid facitis homines scelerati & impij? Interficietis I E S V M paucis his horis, quid illum antea tam acerbè afflictatis? Nullū humanitati locū dabitis homines pessimi, nullū pietati? Sed contra video vos quod auctore & agente Dæmone facitis, id niti etiam ut vincatis vestra crudelitate. Et tamen mitis I E S V tu taces, nullum gemitum edis, nullam significationem voluntatis alienæ ab illis contumelijs & crudelitatibus. Planè illud impleas diuina tua patiētia quod discipulis præscriperas, & percutienti te in vna maxilla præbes alteram. Vides de tuis opprobrijs, alapis, colaphis Angelos mœrentes, naturam totam laborantem, tu tamen exhibes faciem tuam ut petram durissimam, & non confunderis; Pater enim Deus, tu, & Spiritus sanctus auxiliator tuus est. Hæc lugenda sunt in carcere Christi hac nocte: ibi adesse mente debes piè mediator, personas considerare, verba, facta, unde fructum possis elicere animæ tuæ salutare. Verum ubi te Christus suo tempore tenuerit, illa mente gerens quæ eris meditat, ac plenus amaritudine ad matrem Dei adiceam reperiens in monte Sion, ubi descendēs ad orationem in hortum Gethsemani I E S V S reliquerat, & se ire ad mortem renuntiauerat. Ibi virgo mater cum sanctis mulieribus hanc noctem exegit in luctu & mœrore, non solùm mente & cogitatione completens, & nuntijs cognoscens quæ I E S V S agebat, quæ patiebatur, sed videns etiam clarè oculis fidei. Nam si Paula vidit illis oculis infantem I E S V M pannis inuolutum, & vagientem in præsepi, Magos adorantes, stellā fulgentem desuper, Matrem virginem, nutritium sedulum, pastores nocte venientes, paruulos interfectos, Herodem sæuientem, Ioseph & Matrem fugientes in Aegyptum; cur non magis quæ patiebatur Filius vidit absens Mater? siquidem receptum est, nulli factum fuisse à Deo priuilegium, quòd Maria Virgo non cumulatè acceperit pro eius dignitate & gloria. Flebat igitur sancta Mater longè amariùs, quam Tobia Anna, digressò à se Tobia filio. Quò iuisti lumen Angelorū & meum? Quo viæ cordis mei discessisti? Esti

Matt. 5.

Hier. in
epist. Paul.
la.

Iob. 10.

nihil aliud quàm à me discederes, luctū mihi relinqueres intolerabilem: at verò ad mortem abis, ut immoleris agnus innocentissimus discedis. Iam hinc animo complector omnes & pœnas, & contumelias, & mortem tuam plenam cruciatu & ignominia: omnia me mouent, omnia angunt, omnia contristant, omnia timeo: tuus enim metus, mœror & oratio, & sudor sanguineus, & agonia me affligunt secundum te acerbissimè; neque me Angelo te ad passionem confortanti coniungere possum, sed tuæ orationi. O Pater filij mei, Deus immensa atque æternæ potestatis, si vis transfer calicem à filio meo, & mihi applica; & ut hoc velis oro te atque obsecro: lubens ego ac læta mortem obibo, ne filius meus & tuus moriatur. Scio quia omnia potes, neque defuisse tibi rationem aliam qua genus humanum redimeres; sed exemplum voluisti dare mortalibus, & misericordias tuas magnas communicare: si tamen aliter fieri te volente non potest, fiat voluntas tua bona, beneplacens, atque perfecta. Hoc tamen peto Domine, quod spero me impetraturam, ut eius omnes passionem & mortem ita sentiam, ut sentire ac perpeti animo debeo, & tu de tua in me pœpetua & singulari clementia facias ut possim. Verum heu fili mi, iam te video

Rom. 12.

prodi à discipulo, fugere alios discipulos ligari te, duci, alapa ab impio seruo accipere, trahi ad teterrimum Caiphā, ad mortē daminari, in carcerem claudi, à crudelissimis latronibus alapis & colaphis te ligatū cadi, ignominijs & cōtumelijs in te sauii noctem totam: video Petrum te ter negātem. Veniunt ad me trepidi ac cōsternati discipuli, quæ ego per me in spiritu video, illi referunt identidē. Venit Petrus plenus lachrymarum & pœnitentiæ, ad me omnes accurrunt: ego illos ad te ut accurrant admoneo & adhortor, abs te doceo fidei & spei firmitatem petendam, & animi constantiam. Habere eorum præceptorem thesaurum in manibus misericordiæ & miserationum præsentem, atque adeò illū nūc conficere per singulas pœnas suas & passionem. Illum mente & cogitatione inuocate o Apostoli, & mihi nolite pœnam luctu vestro augere, nimijs vestris animi tribulationibus. Hac est mea nox fili, quā ego in te & per te sustineo: mœsta quidem sum, & desolata supra quam dici potest, sed ita tamen, ut sentiam per te, per eadem illa quæ tu patris & ego doleo, deriuari ad me virtutem patientiæ & fortitudinis. Sis benedictus in sæcula filij mi & Deus meus. Amen.

DE GESTIS IN CARCERE CAIPHÆ, POST DIMISSVM CONCILIVM.

II SDEM CAPP.

In lxxxviij. imaginem adnotatiuncula.

lxxxviij.

115.

A. Excubia aguntur ad ianuam, more militari.

reliquum noctis.

B. Crudelissimè affligunt IESVM quod erat

C. Deuenit ad virginem matrem Petrus & Ioannes.

ADNOTATIO.

Dissoluitur concilium, deducunt Pontificem aliquot è Senioribus ad cubiculum, animos ille confirmat omnium, indicit in aurorā ad curiam ut conueniant, non hi solum qui iam conuenerant, sed vniuersum concilium, milites excipiunt discedentes, ut domum deducant. Discedit Annas, & Principes Sacerdotum abeunt omnes: gaudent inuenisse se causam cur IESVM interficiant, confirmant se inuicem & cohortantur in eius necem, condicunt ut rursus in aurora ad Pontificem conueniant.

A. Ad ianuam militari more excubant milites ad domus Caiphæ custodiam.

B. Acerbissimum spectaculum ob oculos & Angelorum & hominum proponitur. Caperat conspuere IESVM & illudere è concilio quidā, tum qui eum tenebant ad iudicium; deinde accurrentes milites Romani ac ministri Iudeorum ad concilium & clamores, excipiunt mansuetū IESVM, insultant in illum coram Pontifice ac toto concilio, expuunt in eius faciem certatim. Animaduerte quid, cui faciant, & quasi præsens omnia



A. Excubie aguntur ad ianuam,
more militari.
B. Crudelissime affligunt IESVM,

quod erat reliquum noctis.
C. Deuenit ad Virginem Matrem
Petrus, & Ioannes.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME



By SAMUEL JOHNSON, Esq. of the Middle Temple, Barrister at Law.
LONDON: Printed by J. DODD, in Pall-mall, 1790.

DE GESTIS MANE IN PLENO PRINCIPVM, ET SENIORVM CONCILIO.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij.

116
lxxxix



A. Curia, quò conuenerunt omnes
Principes Sacerdotum, Seni-
ores populi, & Scribæ.
B. Sistitur ante Caipham, &

Concilium IESVS, interro-
gatur rursus.
C. Confitetur rursus se Filium Dei.



General View of the
Landscape

Sketch of the
Landscape

omnia contemplare; Christo compatere, & defle peccata tua, propter quæ patitur Deus. Alij velatis eius oculis palma viramque genam crudelissimè verberantes, cum summo opprobrio obtrudunt; Prophetizantes, quæ Christus, quis nam est qui te percussit? Alij colli posteriora alapis cadunt, alij colaphis & pugnis caput eius undique atrocissimè contundunt, cuncti diras blasphemias in eum iaciunt. O Angeli, nonne hæc est facies eius in quem desideratis prospicere? nonne hic est vultus Dei omnipotentis? O homines execrables, o pessimos demones instigatores. Tacet bonus IESVS, dat corpus percutientibus, genas vellētibz, non auertit faciem ab increpantibus & conspuentibus ipsum; absconditur (putorū immunditia diuinus eius vultus & despicitur: ponit tamen ipse faciem ut durissimam Petram, non confunditur. Deturpatam vide diuinam Christi faciem, tūber caput, luídas genas, bar-

bam & capillos sordidos, dissipatos, euulsos; ex ore & naribus excussam sanguinem. Imperat tandem Caiphas ut diligentissimè quod reliquum erat noctis illum assērent milites ac ministri, summo mane omnes ad eius iudicium conuenturos. Trahitur continuò ad domesticum carcerem, alligatur benignus IESVS columnæ, circumstant truculenti latrones, affligunt atque illudunt IESVM similiter ut prius totam noctem.

C. Deuenerat ad Matrem Virginem Petrus, Leo Ser. eodem venit Ioannes, narrant quæ vel viderāt 6 de pas. vel audierant, renouatur dolor & lachrymæ. Aug. 3. Eunt, redeunt tota nocte discipuli, ut sciāt quid agatur apud Caipham, si quid de IESV possint cōf. Eua. c. 6. intelligere, ad Matrem Virginem ut referant: omnia sunt plena amaritudine, acerbitate, luctu. Maria, ut omnes superat sensu doloris, ita magnanimitatis robore omnibus antecellit.

DE GESTIS MANE IN PRINCIPVM ET SENIORVM CONCILIO.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXII.

In lxxxix. imaginem adnotatiuncula.

lxxxix.

116.

- A. Curia, quò conuenerunt omnes Principes Sacerdotum, Seniores populi, & Scribae.
B. Sistitur ante Caipham & concilium IESVS,

interrogatur rursum.
C. Confutetur rursum se filium Dei.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXII.

Mane autem factò consilium inierunt omnes Principes Sacerdotum & Seniores populi aduersus IESVM, ut eum morti traderent.

Et confestim mane consilium facientes summi Sacerdotes cum Senioribus & Scribis & vniuerso concilio,

Et ut factus est dies, conuenerunt Seniores plebis & Principes Sacerdotum & Scribae,

& duxerunt illum in conciliū suum, dicētes; Si tu es Christus, dic nobis.

Et ait illis; Si vobis dixero, non credetis mihi: si autem & interrogauero, non respondebitis mihi, neque dimittetis. Ex hoc autē erit filius hominis sedens à dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes; Tu ergo es filius Dei? Qui ait; Vos dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt; Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audiui⁹ de ore eius.

Z 2

ADNO-

A. Proxima nocte conuenerant tumultuariè Iudei, causam agitauerant, responderat præclarissimum de se testimoniū IESVS; exclamauerant, reum esse mortis: sed restabat, quæ erat eorum singularis malignitas, ut uniuersum concilium coiret, & rursum ageretur causa, ac damnaretur IESVS; deinde ut Præsidi traderetur ignominiosè necandus. Ita iue manè nō ad domum Caiphe conueniunt, sed ad curiam, quæ vocabatur eorum lingua *ἡ βεθ ἡ βεθ*, ubi sanhedrin, id est synedrion cōuenire solebat, & plebiscitum concilium agitari. Erat hæc domus ampla, in inferiori parte ciuitatis, quæ fuerat sub Antiocho Epiphane edificata. Hūc uniuersum concilium summo manè properauit: consedit in suo solio Caiphas, assident Principes, Sacerdotes, Seniores, & Scribæ: inter quos non dubium quin essent Pharisei multi & Sadducei. Citatur reus IESVS Nazarenus, soluitur è columna, extrahitur à carcere, rapitur ad concilium per mediā urbem cum summa contemptione & opprobrio, armatorum multitudine circumseptus. Aspice hūc quasi præsens mansueti IESV totius corporis habitudinem; riget è nocturno frigore è loci situ & squallore, colligatus est, collum dura catena, manus crudeli fune, vultus est deformatus sputis, dissipata barba & capilli, caput contritum, luide genæ, sanguinolenta facies. Ita trahitur IESVS vita nostra & salus ad mortis iudicium. Renunciatur Virgini matri eductum è carcere duci filium, properat ad illum pia Mater & afflicta, sequuntur Magdalena & mulieres aliæ, venit cum illis Ioannes, conueniunt du-

cti pœnitentia fugitiui discipuli: omnes properant ut ad Christum veniant, longo tamen interuallo præ metu; virgo Mater prouidenter, ne quid ab insana multitudine iniuria patiatur, quod fieri nunquam passus est IESVS.

B. Sistitur benignus IESVS ante Caipham & concilium, soluitur vinculis: quod malitiosè fecerunt Iudei, ut videretur liberius causam suam dicere. Iam non citantur testes, toti sunt in superioris noctis præiudicio, ut idem coram uniuerso synedrion profiteatur, si ipse sit Christus: id igitur solum urgent confertim homines terribiles. Aperit primū bonus IESVS palam eorum animi peruersitatem; Non queritis vos an ego sim Christus, sed occasionem inquiritis, unde in me calumniam deuoluatis, & interficiendum tradatis Præsidi. Neque enim si professus fuero me Christum esse, credetis; neque si vos interrogauero, & causam meam egero, me dignabimini responsione, neque verò dimittetis. Illud igitur quod superiori nocte de me audistis, rursum vobis denūcio, me in maiestate Patris cœlestis venturum, ut vos, & orbem iudicē uniuersum, Optabant ipsi præterea idem illud responsum elicere quod antea audierant; Tu ergo, inquiunt, es filius Dei?

C. Quod cum esset constantissimè professus IESVS, consurgunt omnes, conclamant, damnant illum mortis, decernunt ut tradatur Pontio Pilato Præsidi interimendus. Iubent rursum vinciri & duci, conclamatur tota curia IESVM esse Romanis tradendum, ac morte plectendum; concurrunt armati, illum rapiunt.

MEDITATIO.

Cessarunt tandē in aurora carnifices horridi Christum affligere, iussi illum ad curiam ducere & plenum concilium. Quietem aliquam accepit agnus mansuetus, sed ut ducatur ad mortem, & ut illi aliæ succedant afflictiones. O erum nosam quietem, quam excipiunt itineris insanæ raptationes & contumeliæ. Et nos animum deiicimus si in minimam tribulationem incidamus, nec cogitamus Christum, non eius tribulationes, vel tam miserè cogitamus & improbè, ut illud nunquam assequamur quod semper peruenire deberemus, ut Christi passiones magis sentiamus, illis magis moueamur quàm nostris: quod signum nostræ imperfectionis est, &

argumentum quòd vigeat adhuc in nobis caro nostra, non spiritus. Aspice ut ad curiam summo manè festinant præcipientes homines execrandi, concilium malignantium: vide ut concilio supernè incumbit, atque adeò internè Satanas cum suo Dæmonum concilio infernali, ut illis furias immitit: cogita quid Dæmones, quid illa lues hominum animo verset & machinetur, maleficium, sanguinē, fauitiam; quid mitis IESVS meditetur & conficiat; illorum si velint, & omnium mortalium salutem, & vitam cœlestem. Internūtiij à Virgine & ad Virginem solliciti obseruabant quid de IESV ageretur: ab ijs audit duci illum, finem alij dolores accipiūt, & luctus alius

alius denuò innouatur. Quo ducitur? Ad iudiciam ducitur iustitia sempiterna, lumen cordis mei; vt rursus condemnentur, & rapiatur ad mortem trahitur æterna vita. Noui sunt hi dolores, quòd videam tam contumeliosè & crudeliter duci; sed superat etiam hunc dolorem metus, & animi mei anxietas de iudicio & rerum euentu, qui est futurus & atumnotus & crudelis. Venite mœcum sociæ, venite fratres mei; neq; enim sustinet charitas mea in filium, vt cum non videam; etiam si planè sciam renouatum iri dolores meos ex eius tã calamitoso conspectu: videbo tamen filium Dei & meum, vitam animæ meæ aspiciam. Sed quid vos? quid agitis in Synagoga vestra, in cathedra pestilentia, imò quid Sathan per vos? En Caiphas ad omnes euomit; De hoc homine viri Israëlitar iam antea meam sententiam intellexistis: neque verò nunc eum vobis sistimus, vt de ipsius causa iudicium feratis; damnatus enim iam est propter auocẽ in Deum blasphemiam: his enim paucis horis coram nobis, coram Principibus Sacerdotum, & multis è vobis confessus est se filium Dei esse, minatus simul nobis omnibus supplicium est secleratus. Quod vt sciatis esse verissimum, & hominem esse dignum non vna morte, en coram vniuerso concilio illum interrogo; Si tu es Christus, dic nobis. Si vobis dixerò, non credetis mihi; si autem & interrogauerò, non respondebitis, neque dimittetis: ex hoc autem erit filius hominis sedens à dextis virtutis Dei. Tu es igitur filius Dei? Vos dicitis, quia ego sum. Videtis insolentiam? percipitis minas? auditis blasphemiam? Quid expectamus? Audistis omnes de ore eius: non est quòd de re tam manifesta consulamus; sed tamen quid vobis videtur? Ego verò necessarium esse censeo, vt confirmetur ab omnibus superius præiudicium, & morti rursus addicatur ignominiosissimè. Hoc fiet, si eũ Pilato Præsidi tradamus crucifigendum. Sed tamen conueniat nobis inter nos, quot, & qualibus criminibus illum apud Præsidem accusemus. In omnia consentiunt omnes, agunt de accusatione, dein exurgunt seditiosè, conclamant ad Pilatum, rapitur benignus I E S V S. Verum heus tu pie mediator, illud hoc loco considera; qui in lethale crimẽ consentiunt, eos semel Chri-

stum morti addicere; qui iterum consentiunt, eos rursus Christum damnare ad mortem: quanta igitur erit illius hominis immanitas, qui sicquenter Deum offendit? Nonne eius vita est tota in Christo condemnando, & tradendo ad mortem, atque adeò Christũ ille identidem ad mortem ducit, & crucifigit? Verum simul fit, vt cum peccator I E S V M ducit ad mortem, totus ipse ad mortem æternam, & in infernum tradatur, & in manus Dæmonum. Nam vbi tandẽ est peccator, nisi in manibus & potestate Dæmonũ? vbi nisi in inferni reatu, separatus à Deo, à Christo, à charitate, & sanctorum vniene? Lata enim in illum est æterni ignis sententia; nondum tamen executioni demandata, & quidem scire non potest quando sit exequenda. Erat vehementer afflicta Mater Virgo; erat in summis angustiis, quũ sciret agi causam filij sui in cõcilio; & ecce tibi personant voces damnatũ I E S V M esse, tradendum Pilato vt necetur: hic fuit gladius nouus Mariæ animam transfigens. Sciebat quidem sancta Mater interficiendum, sciebat semel fuisse damnatum, gladius in corde eius erat: sed cum hæc ad actum procedunt, ex integro recrudescit dolor cordis eius & mœstitia, quasi tunc primè gladio feriat. Congeminant luctum mulieres sociæ, discipuli, & sanctus cemitatus; & quèd piè credere possumus, properat locum occupare Virgo Mater, vnde etiam si eminũs, videat tamen egredientem filium. O pij meditatores adeste quaeso, mentem aduertite ad hæc mysteria. Videtis I E S V M cordis vestri dulcedinem, ligatum tamen, & despiciatum, & ad mortem denuò damnatum, summa patientia spectabilem; sollicitam Matrem virginem ad filium suum I E S V M festinare: festinate & vos eius precibus & intercessione animati, vt Christum ex spiritu & sensu cordis vestri videatis & cõtemplemini. Transfigatur cor vestrum compassione, lachrimis, luctu: illa patitur animæ vestrae lumen, vita, refugium, & virtus. Adiua verò tu sancte I E S V, qui iam per Mariæ iuuas: peculiari tamen auxilio subueni: in his enim afflictionibus est vis tui meriti infinita, est tua misericordia, & laus tua sempiterna. Amen.

DVCITVR IESVS AD PILATVM, ET IVDAS LAQVEO SE SVSPENDIT.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII.

In xc. imaginem adnotariuncula.

xc.

117.

- A. Ducitur a Concilio IESVS ad Pilatum.
B. Iudas plenus Damone medatur desperationem
& laqueum.
C. Accusat se apud Principes, offert precium proditi-
onis, ab his rejicitur.

- D. Venit Damone plenus in templum, proicit trigin-
ta argenteos.
E. Abit percussus furijs, & laqueo ex arbore se
suspendit.
F. Properat virgo Mater, ut videat filium.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

Et surgens omnis multitudo
eorum,

vincientes IESVM,
Et vinctum^a adduxerunt eum, duxerunt,
& tradiderunt Pontio Pilato & tradiderunt illum Pilato
Præsidi. Tunc videns^b Iudas
qui eum tradidit, quod damnatus esset: pœni-
tentia ductus, & retulit triginta argenteos Prin-
cipibus Sacerdotum & Senioribus, dicens; Pec-
caui & tradens sanguinem iustum. At illi dixe-
runt; Quid ad nos? tu videris. Et proiectis ar-
genteis in^d templo, recessit, & abiens^c laqueo
se suspendit. Principes autem Sacerdotum accep-
tus argenteis, dixerunt; Non licet eos mittere in
corbanam, quia precium sanguinis est. Consilio
autem inito emerunt ex illis agrum figuli, in se-
pulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est
ager ille, Hacheldemah, hoc est ager sanguinis,
usque in hodie nū dicim. Tūc impletum est quod
dictum est per Ieremiam Prophetam, dicentem;
Et acceperunt triginta argenteos, pretium ap-
pretiati, quem appetiauerunt à filijs Israël; &
dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit
mihi Dominus.

duxerunt illum ad Pilatum.

ADNOTATIO

- A. **D**ucitur IESVS ad Pilatum ab impijs
hominibus per mediam ciuitatem liga-
tus, despiciatus, cōtumelijs & afflictionibus ple-
nus: sequuntur Principes Sacerdotum & conci-
lium, ut illum apud Præsidem accusent. Ductus
autem est à curia, quod fuerat à domestico Caipha
carcere pertractus, ad prætorium: hinc est quod
Ioannes à Caipha ductum dicit.
- B. Iudas, quem hactenus sana auaritia, atque
animi malitia transuersum egerat, cum vide-
ret damnatum à concilio IESVM duci ad Pi-
latum, tunc tandem agnoscit suam impietatem,
intelligit prodidisse se ad mortem mansuetum
agnum, sanguinem iustum, dominum & praecep-
torem; à quo tot acceperat beneficia, tam in-
dulgentem, etiam ubi machinabatur eius mortē
in cāna, & ubi illum prodebat in horro fuerat
admonitus, & tam benignē ad sanitatem inui-
tatus. Quid hinc Iuda colligis? Quid meditaris?
pœnitentiam tu quidem cogitas, sed diabolicā,
sed

DVCITVR IESVS AD PILATVM; ET IVDAS LAQVEO SE SVSPENDIT.

Matth. xxvij. Mar. xv. Luc. xxiij.

117
xc



A. Ducitur à Concilio IESVS ad Pilatum.
B. Iudas plenus dæmone, meditatur desperationem & laqueum.
C. Accusat se apud Principes; offert pretium proditionis; ab his rejicitur.

D. Venit dæmone plenus in templum; projicit triginta argenteos.
E. Abijt percitus furij, & laqueo ex arbore se suspendit.
F. Properat Virgo Mater, ut videat Filium.

QVAE PRIMVM GESTA APVD PILATVM.

118

Matt. xxvij. Mar. xv. Luc. xxij. Ioan. xvij.

xcī



A. Domus Pilati.

B. In ea prætorium.

C D. Propylæum cum vexillis, & tribus ianuis.

E. Scalæ per quas ascendit, & descendit IESVS.

F. Præmittunt Principes Iudæorum nuncium de IESV ad Pilatum.

G. Perueniunt Principes ad domum Pilati.

H. Sistunt Pilato milites IESVM.

I. E vestibulo Pilatus quærit à Iudæis, quid

contra IESVM criminationis afferant.

K. Insolenter respondent Iudæi primum; tandem accusant eum maiestatis, &c.

L. Interrogat IESVM leniter de regno; alia reijcit Pilatus.

I. Profitetur se causam non inuenire.

K. Addunt, eum commouisse gentem inde usq; à Galilæa.

I. Occasione Galilææ, causam IESV Pilatus reijcit ad Herodem.



<p>1. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>2. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>3. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>4. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>5. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p>	<p>1. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>2. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>3. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>4. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p> <p>5. L'Assemblée des Notables, tenue à Paris, le 22 Mars 1788, pour discuter les propositions de la Commission des Notables, sur le projet de la Constitution.</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

sed caininam: exagitant te furia acriores; nō potest tantam iniquitatem mihi, inquis, Deus condonare; mortem mihi ipse conficiam; fieri aliter non potest. Verūm fecit diuina prouidentia ex hac Iscariotis desperatione, etiam testimoniū ut caperet Christi iniuria, ac Iudaeorum impietates. Sequebantur Principes armatorum multitudinem: illis pratercuntibus fit obuiam in atrio Iudas diro ac desperato vultu;

C. Peccaui, inquit, tradens vobis sanguinem iustum; & ego qui illum prodidi, & vos qui interficiis illum iniusti ac scelerati. Non audent negare Principes, etiam si essent iniquissimi, illudunt; Quid ad nostrum est illud deputare: nos nihil aliud quam cogitamus illi viam eripere, per fas, per nefas. Contempto Iscariote properant Principes.

D. A Principibus ad templum amens festinat Iudas, hic idem proficitur, iustum esse IESVM, se impium qui illum ad mortem prodiderit: proicit palam triginta argenteos & abit: recipiunt Leuitae pecuniam, de qua referant ad Principes, quam à morte Christi redirent. Rediunt, referunt; tunc etiam dederunt testimonium Principes innocentiae Christi; Pretium est sanguinis, contaminata pecunia (quid vos per quos est contaminata?) ne misceamus illam sacris thesauris & corbonae, emamus agrum in peregrinorum sepulturam.

E. Vide abeuntem Iudam, plenum ira, desperatione, seuitia, Damone. Venit verò extra portam David, siue piscium, siue negotiorum, quae dicitur ad Occidentem respiciebat, unde erat exitus ex urbe per testudinem, quae duas valles coniungebat, unam ab Aquilone, aliam ab Oriente: erat porta haec frequentissima ac celebris. Ad dexteram verò huius testudinis & portae, et habet traditio, peruenit Iudas, affert secum laqueum, quarit arborem sycomorum: conscendit, inserit prius collo funem, dein arbori alligat; instigant horridi Damones, gaudent, insultant. Proicit se ex arbore in mortem & infernum homo omnium hominum sceleratissimus atque impijssimus: conficitur cum morte pendens, augent poenam & desperationem pessimi Damones, crepat medius, effunduntur viscera eius omnia; tandem arripiunt animam teterrimam Damones, atque in infernum proiciunt profundissimè. Cueniunt plurimi ad rei atrocitatem, causam suspèdij intelligunt, pradicatur iustus identidem IESVS, in pius Iudas, scelerati Iudaei.

F. Properabat quidē sancta Virgo videre filium, non potuit tamē illum consequi, nec tunc videre. Venit ad curiam, obseruat opportuno loco cum suis mulieribus, unde eductum possit filium conspiciere. Contemplantur quanta erat cordis afflictione benedicta Mater, in quanto maerore mulieres & discipuli.

QVÆ PRIMVM GESTA APVD PILATVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

In xci. imaginem adnotatiuncula.

xcj.

118.

- A. Domus Pilati.
- B. In carcerem.
- C. D. Propyleum cum vexillis, & tribus ianuis.
- E. Scala, per quas ascendit & descendit IESVS.
- F. Præmittunt Principes Iudaeorum nuntium de IESV ad Pilatum.
- G. Perueniunt Principes ad domum Pilati.
- H. Sistunt Pilato milites IESVM.
- I. E vestibulo Pilatus quarit à Iudaeis, quid contra IESVM criminationis afferant.

- K. Insolenter respondent Iudaei primum; tandem accusant eum maiestatis &c.
- L. Interrogat IESVM leniter de Regno; alia reijcit Pilatus.
- I. Profitetur se causam non inuenire.
- K. Addunt eum commouisse gentem inde usque à Galilaea.
- J. Occasione Galilaeae causam IESV Pilatus reijcit ad Herodem.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

Adducunt ergo^b IESVM à Caipha in^a abedec pratorium. Erat autem^c mane, & ipsi non introierunt in pratorium, ut nō contaminarentur,

Z 4 MATTH.

sed ut manducaret Pascha. ⁱ Exiit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit; Quam accusationem adferitis adversus hominem hunc? & Responderunt & dixerunt ei; Si non esset hic malefactor, non tibi tradissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus; Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudei; & Nobis non licet interficere quemquam.

Ceperunt autem accusare illum, dicentes; ⁱ Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dare Cesari, & dicentem se Christum Regem esse. ⁱ Vt Sermo I E SV impletur quem dixit significans qua morte esset moriturus.

ⁱ IESVS autem stetit ante Praefectum: & interrogavit eum Praeses, dicens; ⁱ Tu es Rex Iudeorum? Dicit illi IESVS; Tu dicis.

Et interrogavit eum Pilatus; Tu es Rex Iudeorum? At ille respondens, ait illi; Tu dicis. Et accusabant eum Summi Sacerdotes in multis.

Pilatus autem interrogavit eum, dicens; Tu es Rex Iudeorum? At ille respondens, ait; Tu dicis.

Et cum acensaretur a Principibus Sacerdotum & Senioribus, nihil respondit.

Tunc dicit illi Pilatus; Non audis quanta adversus te dicunt testimonia?

Et non respondit ei ad ullum verbum; ita ut miraretur Praeses vehementer.

Pilatus autem rursus interrogavit eum, dicens; Non respondes quidquam? Vide in quantis te accusant.

IESVS autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus.

Ait autem ⁱ Pilatus ad Principes Sacerdotum & turbas; Nihil inveni cause in hoc homine. At illi inualescebant, dicentes; ^k Commovet populum, docens per vineam Iudeam, incipiens a Galilea usque huc. ⁱ Pilatus autem audiens Galileam, interrogavit si homo Galileus esset: & ut cognovit quod de Herodis potestate esset,

ADNOTATIO.

A. **D**omus Pilati, in inferiori ciuitatis parte ad Septentrionē, à qua distabat ad Austrum longius domus Caiphae, non tam longè domus Herodis, in clivo superius ad Septentrionē.

B. In domo Pilati pratorium, idēst regia aula, & huius tanua amplior; tum alie duae minores hinc inde.

C. D. Prominet propylaum suae vestibulum, cum duabus columnis, quae sustentabunt duo Romanorum vexilla, quorum sinistri erat insigne aquila, dextri Tyberius Caesar: cingebat pergula pratorium extrinsecus, in qua ad dexteram eminebat tribunal Romanorum Praefectum, quod Gabatha Hebraeis dicebatur, opere mirifico.

E. Scala, per quas ascendit & descendit benignus IESVS: haec topographia ex antiquis Laterani monumentis bona ex parte desumitur.

F. Praemittunt Principes militem, qui nunciet Pilato adducere se hominem facinosum; rogare ut se ab omni occupatione expediat, & ipsos audiat benignē.

G. Peruenit nefaria multitudo ad Pilatum, trahunt milites per scalam mansuetum IESVM.

H. Si sunt Pilato, impletur atrium hinc armatis, illinc turba Iudeorum promiscua, qui ad rei spectaculum & nouitatem conueniebant: stant Principes propius ante propylaum, neque volebant pratorium intrare, ne contaminarentur, sed possent pascha manducare. O execrandam hypocrisim, omni contaminatione & scelere cooperti parricide, simulant tamen externā sanctitatem.

I. Ad eos prodit ad propylaum Pilatus, rogat quamnam afferant accusationem aduersus hominem.

K. Respondent arroganter; Si hic non esset malefactor, non tibi tradidissimus eum. Audierat de IESV & eius praeclaris gestis Pilatus, de inuidia & odio Iudeorum intellexerat; itaq; recusabat de eo iudicium habere: propterea respondet Principibus; si malefactor est, iudicate illum vos ex vestra lege, nihil ego intercedo. Nobis, inquiunt, non licet interficere quemquā. Insanē respondent: coarguo ego vos mendacij Iudei; ex lege enim lapidare poteratis blasphemū: eccum IESVM, quem dicitis blasphemum; cur non lapidastis antea? cur ne nunc quidem permittente Praefide lapidatis? Noluit Christus aliud genus mortis subire quā crucis; toties enim voluistis illum lapidare, nunquam ta-

men vobis permissum est: sed vos amentes & vccordes, nolebatis dicere quod dicebatis: nam cum antea statuissetis illum crucifigere, & id velletis dicere, non dicitis tamen; sed quod dicitis, mentimini; quod voluistis dicere, veteratioriē adhuc dissimulatis. Ita per vestram malignitatem implebatur quod Deus statuerat & Christus praedixerat, se à gentibus crucifigendum: quod genus mortis à Iudeis decerni non poterat, à Romanis in summam ignominiam infligebatur, non solum ad cruciatum. Recusant Iudei damnare IESVM, recusat Pilatus: ergo IESVS per utrosque liberatus est. Non potui Principum obstinatio hanc ambiguitatem sustinere, accusant IESVM atrociter. Haec est nostra accusatio o Praeses, quandoquidem nostra auctoritate non moueris: subuertit hic gentem nostram, prohibet dari Caesari tributa, dicit se Christum regem esse. O detestabiles latrones! Nonne paulo ante confessi estis in concilio, nulla esse simonia quae vim aduersus IESVM obrinerent? tantum quod professus esset se Christum filium Dei, idcirco illum damnastis. Cur hoc non defertis ad Pilatum? cur dissimulatis? Timebatis scilicet ne commotus Pilatus illa accusatione IESVM liberaret: quae fuit causa, ut non nisi coacti ea uteremini. Igitur ad falsissimam, atque inuidiosissimam accusationē confugitis. Vbi enim seditionis IESVS? Quando prohibuit dari Caesari tributum? quod & ipse dissoluit, & vos ut solueretis hortatus est. Et hac quidem erant Pilato nota: sciebat enim nihil esse seditionis ortum à IESV; & seditionum erant diligentiissimi observatores Romani.

L. Alii itaque reiecit Pilatus, de regno statim interrogat, sed quasi per contemptum, non serio; uti quum iterum ingreditur pratorium apud Ioan. cap. xviij. postquam remiserat IESVM Herodes; Tunc es, inquit, Rex Iudeorum? tam vilis, tam abiectus, tam solus? Respondet Christus; Tu dicis (quod erat genus affirmationis) tu dicis me Regem; ego nec nomen, nec maiestatem regni mihi arrogo vel usurpo. Nihil tamen mouetur Pilatus; sed memor inuidiae Iudeorum, quam habebat perspectam, redit ad propylaum; post ipsum reducitur IESVS. O bone IESV quas pateris indignitates Deus omnipotens! ducers, reduceris, disceptat de morte tua mundus, tu te ut agnum mansuetum exhibes.

I. Profitetur apud Principes Pilatus se mortuus nul-

tis nullam causam reperire in IESV. At ne vos quidem Iudæi, sed ex ceca inuidia & malignitate confingitis. Quid præterea calumniamini? Nam quæ adhuc dixistis omnia, quæ vos delegistis iudicem Pilatus omnia repudiat.

K. Commouet, inquiunt, plebem perpetuò docens per vniuersam Iudeam Romanorum ditionem: quam doctrinam inchoauit in Galilea spargere, & hucusque perduxit. Vultis vos quidem inuidiam accusationis vestræ aggrauare malitiosè; commotionem ex doctrina adducitis: ea nec seditio est, nec vobis permisit Christus ut diceretis seditionem nunc, vel peruersionem, quod antè inuidiosè fecistis: tantum dixistis commotionem, quod verum est; & vobis prædixit

Agg. 2 Aggæus futurum, quod Christus commoueret
Heb. 12. cælum & terram; quid mirum si corda hominū
commoueret ad veritatem Evangelij sui suscipiendam? Sed cur non addidistis miracula, per quæ doctrinam Christus confirmabat diuina auctoritate? Fuit hæc vestra malignitas. Verum quid ad Pilatum si docebat Christus? Itaque negligit vestram calumniam, tantum arripit occasionem, ut ne sineret se tam iniusta causa implicari. Interrogat an Galileus esset IESVS; confirmant omnes Galileum è Nazareth, & de Herodis esse potestate. Hoc verò audè respō-

derunt Iudæi, sperantes apud Herodem damnatum iri IESVM, quod apud Pilatum desperabant: quæ fuit causa, ut homines versuti mentionem Galilææ fecerint.

I. Desert igitur Pilatus totam causam ad Herodem, gaudet illa molestia se esse lenatū, gaudent Principes item, rogant ut iubeat IESVM duci; rapitur ex templo mansuetus agnus à propylæo, trahitur per scalas, toto atrio clamor tollitur, ab Herode iudicandum IESVM. Mittit familiarem aulicum ad Herodem Pilatus, per eum causam illi exponit, se eius iuri (dictionis habuisse rationem, nec de homine Galileo voluisse iudicium usurpare; ut intelligat, quæ fecerat in sacrificantes Galileos, ea nulla eius iniuria fecisse. O benigne IESV, quò te trahunt cum tanta contumelia homines impij! Ad Herodem sceleratū latronem, ad eum qui Ioannē Baptistam per scelus interfecerat, ad eum qui te in Galilea voluit quidem primū videre per curiositatem, deinde cum tu nolles ab illo videri, quæ fuit necare; ad eum quem tu vulpem esse dixisti, à quo credebant Iudæi te esse interficiendum; sed aliud erat Dei consilium; ut Romani & Iudæi Christum occiderent, id est vniuersi homines, quia mortem subibat ad vniuersos homines ab æterno interitū redimendos. T.

MEDITATIO.

EDucitur è Curia IESVS, atrocius etiā quàm antea; raptatur ad Pilatum, ut qui etiam ab vniuerso concilio damnatus erat. Conspicit ille prior mœrore confectam Matrem, in illum vicissim figit oculos virginales & cor Mater. Vide ingentem vtriusque dolorem: iunguntur amborum oculi, corda vniuntur; corde & oculis, & diuino spiritu & amore inter se colloquuntur, vterque alterius mœstitiam auget & dolorem, vterque alioqui vtriusque leuat: vtrumque IESVS facit vehementiùs & diuiniùs, ut qui causa erat doloris, & simul fons pietatis immensus & consolationis. Similiter patiebatur sanctus Mariæ Virginis comitatus. At tu impie Iuda ubi es? Quid iam tandem moliris? Quū vidi IESVM ab vniuerso concilio condemnatum ad Pilatum duci, infernalis horror me & furia corripuerunt. Confiteor peccatū meum Principibus & Senioribus, offero triginta argenteos; spretus ab illis proijcio illos in templo, laqueo desperatus me suspendo, sepelior in inferno. Hec homo hominum

omnium sceleratissime: quantum negotij vel operæ fuit ut Christo confitereris peccatum, quemadmodum faciebas Principibus? Hi te proijciunt, ille te ad suam misericordiā suscepisset. Nam quod tibi persuades, mentiris mortalium miserrime; non est tuū peccatum minus quàm Dei misericordia, non minus quàm quod per Christi meritum deleri possit: sed tu hoc nō capis, quod facit tua malignitas, & malitia desperata. Cur igitur nunc non me iuuat Christus? Iuuat toties antea; & eius auxilium proiecisti: & nunc quidem te iuuat; sed tu non solū abijcis eius virtutem, sed negas esse posse virtutem vllam quæ te iuuare possit: Deum te non posse iuuare. Quid ergo cogitas? vellem esse nihil, quod prædixit IESVS, melius mihi fore si non essem. Mentiris rursus; id non dixit Christus; sed, si non esset natus. At nunc eris, & semper eris, & in inferno semper cruciaberis atrocissimè: semper mortuus, semper viuens; ut semper æternis penis sufficere & tua anima possit & corpus. Satanam es sequutus, Satanæ,

Satanæ traditus es in perpenium; es à Deo maledictus, es ab Angelis, es à Sanctis, & à creatura Dei vniuersa execratus in æternum. Scio te in inferno nihil aliud quàm confirmare causam quæ te in infernum coniecit, & probare proditorem Christi, & tuam desperationem; vt eius interfectores qui ad penitentiam non redierunt, semper probant Christi necem, vt Diabolus vbicunq; in inferno sit, semper dicat; in cælum conscendam, super astra cæli exaltabo solium meum, similis ero altissimo: vt Lutherus semper in inferno euomit; Fides sola iustificat, Calvinus; Nō est Eucharistia realiter corpus Christi: Ambro; Papa est verus Antichristus blasphemantes. Iustitiæ zelus, & honoris Dei amor nobis hæc suggerit vt dicamus. Verum interim zelum similem in nos conuertamus: quoties nos Christum prodimus, vt capiat, ligetur, & ad mortem damnetur, vt crucifigatur? At enim dicas; Nunquam hoc ego nō cogitaui quidem. Concedere possem; neque enim tã ep̃s impius: res tamen, & peccatum interpretatur te ita agere. Neque tamen si cogitasses, propterea quiequam nunc pateretur Christus; semel enim pro peccatis mortuus est, & resurgens à mortuis iam non moritur, iam mori non potest: sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. Quo pacto igitur prodit Christum peccator, damnat, & crucifigit? Vt causa primum passionis & mortis eius. Quid enim fecit vt pateretur crudeliter filius Dei, quid vt crucifigeretur, nisi peccata mortaliū? Tolle hominum peccata, nunquam Christus esset necatus, ac ne mortuus quidem vel ipse vel homo quispiam. Præsciebantur omnia omnium hominum peccata, qui fuerunt, sunt, vel erunt à Deo ab æterno: prouidit sua misericordia tam immenso malo omnipotēs Pater remedium; & lūi omnium mortaliū peccata voluit morte consubstantialis & cōeterni filij sui. Hinc oritur sensus spiritus, quo vii deberemus omnes vbi tentatio molesta est; quasi non solum videremus, sed etiam oculis cerneremus, peccatum esse quod illas passionem omnes, quod mortem infert Christo. Erāt enim præsentia tua & omnium peccata Christo patienti & morienti, & eum ad passionem mouebant & mortem. Coniuncta cū his illa cōsideratio est & sensus spiritus; si tua voluntate, & tuis manibus, tua lingua, tuis potentijs quibus peccas, corde perceperis te Christum conspuere, & verberare, & crucifi-

gere: quò verò hæc tuum cor magis afficient, & altius penetrabunt, eò crescet solidius peccati horror atque execratio. Huiusmodi sensum da nobis continenter Domine I E S V bone, hunc spiritum cordibus nostris imprime & confirma; & fac efficacem per hæc tua mala quæ pateris, & da vt de prodicione Iudæ cautionem accipiamus salutarē. Prius prodidit Christum Iudas, de quo tam erat benemeritus Christus, in quem tanta contulerat beneficia: & tamen quoties illum nos prodimus pro rebus vilissimis? auarus pro vili pecunia, lasciuus pro detestabili voluptate, superbus pro gloriola, & fumosis hominū rumoribus; sicalij pro rebus nihili. Et non solum Christum tradimus, quod facit cōsensus in peccatū, sed ita tradimus, vt è vestigio occidatur, hoc est pereat gratia, per quam in nobis Christus inhabitabat. Nec hoc fit solum, sed proditur anima in manus Dæmonum, & seruitutem omnium terribilissimam. Hæc intelligimus & videmus; quid igitur causæ est quòd tam paucos illa moueant, quasi fabulæ sint fuitiles, & nō verissima doctrina, vt sunt, & veritas sit missima, & spiritus Domini? Peccata hoc faciunt; quæ cum mentem, & cor, & spiritum obsideant, & cum his Dæmones, ita reddunt animam nostram tenebrosam, vt illi lumen Dei non effulgeat, sed mundi, & carnis, & Dæmonum. O bone I E S V, reuera oculos meos, vt surgam à mortuis, & illuminetur cor meum ad gloriā tui nominis sempiternam. Sed age; quid rabiosi Iudæi, quid machinantur? Crucem I E S V. Veniunt ad Pilatum, I E S V M illi primum offerunt, vt à se compertum maleficij, & damnatum: pe-

Ps. 118.

Mat. 27

Mar. 15

Luc. 23.

Jo. 18.

tunt inuidiosissimè vt eum supplicio afficiat. Hac impudenti arrogantiā à Pilato reiecta, accusat atrocissimè seditionis, & rebellionis, & maiestatis: quibus nihil cōmotus Pilatus, neque quòd se Regem Iudæorum confiteretur offensus est; carebat enim inuidia & malignitate in I E S V M Pilatus, etiam si esset idololatra, quibus vitijs Iudæi erant inflammati: quo fiebat vt Christi responsum nō interpretaretur malignè, sed fortassis aliquid inesse ibi religionis Iudaicæ, quod ad se nihil attineret. Quocirca semel, iterum, tertio I E S V M excusauit apud Iudæos. O indignitatē deplorandam! Sistiur ante infidelem hominem author veritatis & fidei vt criminofus homo, vt vir nefarius, non vt simpliciter necandus, sed cum infinita contumelia & ignominia

Matt. 26

minia crucifigendus: quod erat atrox Iudæorum consilium; etiam si nondum se aperiebant perfidi. Sed à quibus accusatur? Ab abominandis latronibus, qui iustitiam ipsam & misericordiam IESVM iam bis blasphemie iniustissime damnarant & crudelissime. Hæc vident Angeli, & tacent, Deus permittit, IESVS mansuetissime patitur, neque respondet ad accusationes, defendit Pilatus: soli fuerunt Iudæi, & Dæmones accusatores furiosi. Iam hinc gentibus præfigere suam salutem licet ex Pilati animo, qui tã sæpè defenderit Christum, nec animum alicui ab ipso præ se tulerit: neque verò propter accusationem, sed propter suam ambitionem tradidit tandè Iudæorum voluntati. At contra Iudæi, iam nunc significant suæ gentis obliuionem & execrationem futuram. Pone ante mentis oculos rerum conflictationem admirandam: IESVS vult mori, idem Deus, & Angeli; hæc enim erat salus mundi: iudicat tamen eam mortem Christus, Deus, Angeli iniustam & sacrilegam. Contra execrantur Iudæi vitam Christi, sitiunt mortem, & urgent nefarie ac furore, & falsam causam adducunt per maliciam & inuidiam. Pilatus causam mortis nullam probat, & tamen prodit ad mortem per ambitum. Diaboli & mortem procurant, & accusationem urgent vt Iudæi; illi tamen dubi-

tanter, & tandem desistunt: Iudæi obliuati simè, neque vnquam desinunt. Et eū bone & sancte IESVS, hæc omnia de te cogitantur, de te aguntur. O adorandam mansuetudinem! O charitatem infinitam! Dixerat Iudæis palam; Quis ex vobis arguet me de peccato? Itaque nullus te de peccato arguere poterat, & tamè superiori nocte semel, iterum manè à Synagoga malignantium accusatus & damnatus es, nunc apud Romanos accusaris; quasi dicamus apud vniuersum orbem. Hæc sunt accusationes, non tuæ, sed nostræ: hæc enim vna ex causis est quod te non excuses, omnium enim hominum peccata agnoscis quasi tua, pro illis pateris, pro illis crucifigeris. At nos hîc è contrario facimus: primum peccata nostra non agnoscimus, cū Christus aliena pro suis agnouerit; dein non solum nos de illis non accusamus, sed sumus perpetuò in excusandis excusationibus in peccatis. Quotus enim quisque leuiora non deputat sua vitia quàm sunt? Quis non excusat? Cui si eius aliquid errati vel culpæ reprehenditur, è vestigio non occurrat excusatio, vel criminis in alios deriuatio? Miseri sumus semper sancte IESVS, & miserrabiles: adiuua nos Domine Deus noster, per tuas atroces quas passus es indignitates & contumelias, ad gloriam nominis tui semper benedicti. Amen.

QVÆ GESTA SVNT APVD HERODEM.

LVC. XXIII.

In xcij. imaginem adnotatiuncula.

xcij.

119.

- | | |
|--------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| A. Conclamatur ad Herodem; incipit duct. | G. Interrogat Herodes IESVM multis sermonibus. |
| B. Concurritur ad spectaculum. | F. Nihil respondet IESVS. |
| C. Herodes Antipas, eius Proceres, Duces exercitus, & Iudæi. | E. Iudæi falsas accusationes cumulant. |
| D. Exercitus Herodis in armis. | G. Spernit IESVM Herodes, & fatuum indicat. |
| E. Accusant eum Iudæi constanter. | H. Induitur veste alba, tanquam fatuus. |
| | H. Remittitur ad Pilatum. |

LVC. XXIII.

^a remisit eum ad ^b Herodem, qui & ipse Hierosolymis erat illis diebus. ^c Herodes autem viso IESV gauisus est valdè: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audiret multa de eo: & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. ^e Interrogabat autem eum multis sermonibus: at ipse ^f nihil illi respondebat. Stabant autem ^g Principes Sacerdotum & Scribae constanter accusantes eum. Spreuit autem illum Herodes cum ^d exercitu suo, & illustratus induit veste alba, & ^h remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes & Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad inuicem.

ADNO.

QVAE GESTA SVNT APVD HERODEM. 119
Luc. xxiij. xcij



- | | |
|--------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| A. Conclamatur; Ad Herodem. Incipit duci. | C. Interrogat eum Herodes multis sermonibus, |
| B. Concurritur ad Spectaculum. | F. Nihil respondet IESVS. |
| C. Herodes Antipas, eius Proceres, Duces exercitus, & Iudæi. | E. Iudæi falsas accusationes cumulant. |
| D. Exercitus Herodis in armis. | C. Spernit IESVM Herodes, et fatuum iudicat. |
| E. Accusant IESVM Iudæi constanter. | G. Induitur veste alba tanquam fatuus. |
| | H. Remittitur ad Pilatum. |

ADNOTATIO.

A. **A**rdiunt primum clamorem sublatum toto atrio pratorij Maria Virgo Mater, mulieres, Apostoli, discipuli, & vehementi timore concutiuntur: vident dein foras egredientem multitudinem, audiunt ad Herodem duci IESVM, magis timent ac lugent. Porro multo fit maior gemitus & planctus omnium, ubi Christum vident longè cum summo improprio rapi per accliuem viam. Contemplare Virginis ingentem quidem dolorem, sed cum ingenti animi fortitudine coniunctum, alias omnes mulieres, Apostolos, magna cordis angustia cōflicari.

B. Concurritur undique certatim ad spectaculum, contemnitur ab omnibus IESVS Deus.

C. Herodes Antipas filius Herodis Antipatri Regi, Tetrarcha Galilææ & Perææ conuenierat ijs diebus Hierosolymam ad Pascha; sed cum exercitu timens sibi à Pilato: exercebat enim in Pilatum inimicitias, ut Iudeis videretur facere quos vehementer Pilatus vexabat; tum propter crudelitatem Pilati, qui Galæorum sanguinem cum eorum sacrificijs miscebat. Sedet hic homo subdolos in solio, apparatu & cultu regio: circumstant cum proceres sui, & duces exercitus; astant Principes & Seniores Iudeorum.

D. Exercitus item Herodis erat in armis. Si situr mitis IESVS ante Herodem.

E. Accusant illum gravissimè atque inuidiosissimè Principes Sacerdotum: negligit accusationes Herodes, cui gesta Christi erant notiora etiam quàm Pilato: intellexerat de doctrina, de miraculis; siebat quanto odio & invidia illum prosequerentur Iudei; nihil erat illi ignotum gaudet potius id se consequutum Hierosolymu, quod multo tempore in Galilæa consequi non potuerat, ut IESVM videret: simul sperabat miraculum aliquod à IESV in sua presentia designari.

C. Itaque auiaè IESVM alloquitur, multa querit curiosè, præ se fert non obscurè fore sibi gratum si aliquod signum in suam gratiam faciat, unde sibi possit esse commēdatus, & suo exercitui charus, atque etiam Pilato; unde fieret ut confusi discederent à sua accusatione Iudei.

F. Nihil respondet bonus IESVS. Poterat quia id quod expetebat Rex facere, sed noluit id dare vulpi, noluit eius vanitati: maluit per ignominiam mori, quàm per miracula à morte liberari.

E. Conducunt maiori contentione suas accusationes Iudei, nihil mouetur Herodes; sed

miratur vehementer quòd nihil sibi IESVS, nihil accusatoribus respondeat. Contemplare obscuro vultu Christi modestiam, constantiam, & dignitatem; contra verò Principum atrocitatem & furias, dum metuunt misere ut euadat IESVS iudicium Herodis. Herodem vide IESV innocentiam demonstrare, calumniam Iudeorum reuocare, totum esse ut videret miracula, cogitare quemadmodum Pilato possit cōciliari, si eius iudicium de innocentia IESV confirmet.

C. Verū ubi prorsus nihil videt sibi à IESV responderi, nullū ed miraculum, existimat fatuū & amentem hominem, contemnit illum ac nihili facit. Manus Herodianorum militum qui astant, similiter illum exsibilant & subsannant. In signum amenitiæ, simul & innocentie iubet vestis alba indui Herodes, id est fulgenti ac splendida, id enim est rap. p. p. quare enituit Dei providentia: non enim, ut inquit Ambrosius, ociosum fuit quod induitur vestis alba ab Herode Christus, immaculatus, tribueret indicia passionis; quod agnus Dei sine macula, cum gloriam mundi peccata suscipere. Ita vestitum imperat Herodes reduci ad Pilatum: mittit itē qui illi renunciaret se gratum habere, quod reum Galilæum hominem ad se remisisset; se quidem in illo nihil reperisse unde dānetur, noluisse tamen absoluerē, sed totum iudicium vicissim illi deferre voluisse. AEgerrimè hoc factum ferunt Principes Iudeorum; apertè enim omni crimine liberabatur IESVS: non audent tamen repugnare, fremunt inter se ac disruciuntur.

Animaduertite homines miserrimi, nullū crimen in IESV agnouit Pilatus, nullum agnoscit Herodes, illum pronunciat fatuū quidem, sed extra noxam: vos eo non contenti, sanguinē & vitam petitis: & quò fit Christi innocentia illustrior, eò vestra inuidia, & odium, & malignitas inflammatur virulentius. O homines execrabiles! Vides quæ aguntur bone IESV; Astant Psal. 2. Reges Terræ, & Principes conueniunt in unum aduersus Dominum, & aduersus te Christū eius: sed Pater quidem deridet eos, & tu simul cum Patre eos derides, illis cum patre comminaris, verū grauius etiam doles. Heu contumelias: mittit te Pilatus ad Herodem, accusant te rursus pessimi Iudei, spernit Herodes & eius exercitus, pro fatuo, pro nihilo habet; remitteris rursus ad Pilatum ligatus, despiciatus, afflictus: neque enim te cessabant milites, & Iudeorum ministri affligere: de tua autem vita conciliat

A a amici-

amicitiā Pilatus & Herodes, dum diuinū sanguinem tuum vicissim sibi permittunt & gratificatur.

G. Induitur cum ingenti contumelia à latronibus Christus veste alba, in signum salutis & amentie.

H. Trahitur ad Pilatum: ibi verò rursus illum videt mater Virgo, penetrat eius cor ille conspectus, illa ignominia, vestis illa, ille armatorum & Principum furor, cingeminiatur à mulieribus & Apostolis luctus.

MEDITATIO.

QUUM Pilatus negligeret primam Rabbinorum accusationem, & illam violentius vrgentes ipsi Galilææ meminissent; audiens Prasfes quòd sub iurisdictione esset Tetrarchæ Herodis, sumpta hinc occasione reiecit totam IESV causam ad Herodem. Hæc est iam sexta Christi ductio, & potius raptatio: prima enim ab horto fuit ad Annam, secunda ab hoc ad Caipham, tertia, etsi breuior, plenior tamen crudelitate, ab aula Caiphæ ad carcerem domesticū, quarta à carcere ad curiam, quinta ab hac ad Pilatum, sexta à Pilato ad Herodem. O luctuosa itinera! O vias horridas! ô execrabiles latrones Christum trahentes! Quis possit enumerare quanta passus sit mansuetus IESVS in tot violentijs, protrusionibus, retractionibus, contumelijs, percussionibus, improprijs? Hæc fuerunt Christi processiones, hæc stationes doloribus & angustijs plenæ. Has obire debet Christianus corde, dolore, lachrymīs, animi deuotione; &

Rem. 8. Christum sequi, & illius compati passionibus; desiderare illius subire labores, & illa Dei sui mala intimo mentis sensu percipere: tum ad finem processionum stationem agere, & orare cum vehemēti cordis pietate, animo erecto ad poenitentiam, & ad vitæ inuolutionem, & ad Christi imitationem, & proximi salutem & perfectionem, ad cuncta misericordiae opera omni studio & diligentia, omnibus officijs procuranda. Hanc rationem processionum & stationum processiones ecclesiasticæ imitantur & stationes, illinc sumunt initium & vim, illinc fructum pijs animabus afferunt: propterea illis actionibus cōtulerunt indulgentias salutes summi Pontifices, benignè animarum vtilitati prouidentes. Sisti iurante Herodis Antipæ tribunal sanctus sanctorum IESVS, de eo audit ille

Luc. 23. nuntium à Pilato, gaudet; accusant Iudæi: interrogat per curiositatem & vanitatem multa ex IESV, nihilei respondet IESVS, spernit illum Herodes cum exercitu, stolidum cēset & amentem; in cuius iudicium iubet ve-

ste alba indui, & ad Pilatum reduci. Considera meditator pie, in his omnibus Christi vul-

M. 1. tum, etiam si sputis & alapis foedarum atque afflictum, serenitatem tamen quandam, & diuinam vim præ se ferentem: ipsius cōstantiam contemplare, & patientiam, & magnanimitatem incomparabilem: vide ipsum sapientissimè omnia gerentem, totumque in eo esse ut Patris sui obedientiam obeat, salutem mortalibus & vitam conficiat. At nos si quid patimur, cuius etiam rei propter vitia nostra causa sumus, confestim irritamur, obloquimur, ardemus impatiētia: & si quis hæc non facit, tamen vel non longè ab his abest, propter animæ suæ imperfectionem, vel certe nūquam ferè eò euadit, ut in sola Dei voluntate conquiescat & recreetur, suam extinguat vel facillè abigat. Quid facis Pilate? Quid per legatum significas Antipæ? Tradis illi sanguinem & vitam Christi ad eius voluntatem condemnandam. Ita solet hominum peruersitas amicitias cōciliare per maleficium. Cur tu non liberas à calunnia IESVM? Cur verò inimico condonas? Quid enim factura est illa vulpes, nisi versutè & subdolè? Quid autem gaudes tu vulpecula veteratrix? Qui volui illum interficere in Galilæa & non potui, non committam ut per meum iudicium liberetur; sed quemadmodum Pilatus ad me iudicium de sanguine & vita IESV detulit, ita vicissim ego ad illum referā; interim meæ cupiditati satisfaciam: exigam ab isto IESV aliquod miraculum; nec propterea sum illum liberaturus, etiam si innocentem reputo: blādis igitur interrogationibus illum aggrediar, si quo modo exigere aliquod signū possim.

M. 2. Etenim hæc erat astutia Dæmonis per Herodem, ut quod non potuit efficere in deserto prima temptatione, ut in panes conuerteret lapides per miraculum, id nunc assequeretur, si per Herodem miraculum eliceret: nā tametsi non rogauit miraculum Herodes, quod fortassis fecit, mente tamen petebat & expectatione, quòd idem esse Christo experientia

Dæmon

Dæmon didicerat. Sed quid inde commodi sperabat veterator Satan? Ut in Deum peccaret I E S V S, vnde Deus esse desineret, si quidem tandem Deus esset: quod si fieret, iā amplius nihil sibi timendum fore à puro homine: ardebat alioqui cupiditate rerum nouarū Herodes è vanitate animi & curiositate. Hæc sciens sapientia Dei I E S V S, illi nihil respondit; minus Iudæorum virulentis accusationibus, quibus planè nunquam respondit: itaque elusa est oninis Antipæ versutia. Audite qui recto corde ad Deum non accurritis; audite qui inani cupiditate ducimini & curiositate; audite qui Deum tentatis: nullum ex vobis exaudiet Dominus, nulli respondebit: porro cui Deus non responder, quis tandem respondit nisi Diabolus? Heu quoties aut duplici corde oramus Deum, aliud animo interius cupientes, aliud verbis significantes; (Væ his à Domino) aut certè imperfecto corde postulamus, neque solùm Dei gloriam vt debemus quærentes, neque quæ postulamus Dei voluntate merentes. Quàm frequentes rursus sumus in cupiditatibus curiosis? quæ in re implicata est Dei tentatio. Possumus, si nostras vires & industriam adhibeamus Deo iuuante, nostras cōsequi pias deprecationes, vt nos per nostram legniciem volumus illa à Deo solo accipere; eoquē euadit nostra oratio & actiones, quasi adigere Deum velimus vt sinè nobis illud operetur, quod scimus sinè nobis operari illum nolle. Quid? in oratione quoties erratur? Meditor, sum in oratione; subito tamen animum subit sensum interiorū, reuelationum, visionum cupiditas; si nō aperte & actu, certè animi nescio quo vitio & propensione; & his tamen volumus Deum respondere. Hem miseriam. Animaduertamus Christi silentium ad Herodem, & ea primum vitemus, freti hoc silentio Christi, quæ videmus à Christo notata in Herode; tum sanctū silentium amplexemur cordis nostri in Christo. Quid tandem Herodes? Quum spes miraculi eum esset frustrata, videns nolle Christum, quod minimo negotio poterat, miraculum edere, vnde in expectationem veniret veniæ, fatuum hominem iudicat & amentē, non solūm tumidum & arrogantem, spernit, illudit, veste alba pro insigni amentię illum induit. Hæc contumelia tibi reliqua erat magnæ I E S V: quum essēs tam multas passus, nullus tamen te hætenus appellauit stultū, nullus te pro stolidō habuit: vt malefactorē

quidem accusarunt, vt seditiosum, vt rebellē, vt regni affectatorem: & quod verisimile est, apud Herodem nō hæc solūm tibi obiecerūt Iudæi quæ apud Pilatum; sed ea etiam quæ alias eum concionareris, potatorem, amicum Publicanorum, in Principe Damoniorū Dæmonia cieciisse, Dæmonium habere, Samaritanum esse, hoc est impium & ignobilē, templi euersorem; & postremò blasphemiam toties antea coargutum, sed bis in concilio cōfessum; fatuum tamen nunquam quisquam dixit. Nam tui fratres mente excedentem dixerunt præ magnitudine rerum gestarū, non fatuum; Herodes non solūm hanc tibi irrogauit ignominiam, sed publicè veste alba testatus est: quam iniuriæ atrocitatem mansuetissimè tulisti bone I E S V. At nos homines vilitissimi nihil iniquius audimus, nihil ferimus acerbius, quàm si minima ex parte nostra lādatur existimatio, id est superbiā. Quid superbis stolidus homo? humilibus consensit Deus & Dominus omnium I E S V S; propter arrogantiam tuam irrideri, contemni, fatuus haberi elegit & sustinuit, vt tuam extingueret superbiam sua humilitate: contra tamen tu illā quæ cum ipso crucifixa est & sepulta, è mortuis excitas; quasi nolis illam à Christo esse sepultam. Quod verisimè facis, si tu illius humilitati non consentias, si albā ipsius vestem te non induas, si superbiam ex animo tuo non exseindas, virtute illius contemptionis Christi & merito. At si scires miser, quanta non solum dignitas sit in animi summissione, sed etiam suauitas spiritus, sed gloria & splendor coram Deo, & Angelis, & Sanctis, & bonis omnibus; nunquam te in angustias & miseriam deijceres vilissimè superbię. Vbi superbiā? In Satana, in eius Diabolis, in inferno, in infidelitate, in hæresi. Vbi humilitas? In Christo, in Paradiso, in Matre Dei Maria, in pijs & fidelibus Christianis. Quibus igitur vis te coniungere? vbi esse? Scis o homo superbe, quò te traducat fatua animi tui electio? ad idem illud quod fugere te autumas. Tu credis te per superbiam fieri sublimem & honoratum: at contra fit; quò enim te extollis magis, eò profundius deijceris: simul haberis & peior & vilior apud pios & sapientes homines, nō solū apud veritatē ipsā, quæ Deus est. Cōtrā verò humilis, quò se magis abiicit, eò altius tollitur, eò melior existimatur: ita pij & sapientes indicāt, Deus cōfirmat, virtute illū oportere esse præditū qui se non nititur, sed

2. Cor. 3. Deo; se nō laudat, sed Deū; se nō extollit, sed Deū; qui se cognoscit tandē nihil esse ex se, sed in Deo, & à Deo esse, à Deo habere si quid boni habet, illi dat gloriā sempiternā. Exēplū humilitatis nobis dedit Christ⁹ IESVS hoc loco excellens & peculiare. Cogitemus illum pro fatuo veste alba indutum, spretū ab Herode & ab eius exercitu, insigni hac pompa amentia esse per mediam Hierosolymā tra-

ductum, cum summa eius animi moderatio- ne & patientia; & ea quidem ad tuam, & do- ctrinam, & disciplinā, & facta esse, & tibi pro- posita ad imitandum: ea spiritu suscipiamus, & quod in nobis erit desideremus pro stultis haberi, irrideri, contemni, fallis testimonijs & contumelijs appeti: tunc elucebit in cordibus nostris vera humilitas, vera Christi imitatio, cui gloria in sacula sæculorum. Amen.

QVÆ GESTA SVNT POSTQVAM REDVCTVS EST AD PILATVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

In xcij. imaginem adnotatiuncula.

xcij.

120.

- A. Renouatur actio contra IESVM: defendit IESVM Pilatus.
B. Pilatus reiectis Iudeis interrogat attentius IESVM de Regno.
C. Respondet IESVS Pilato perbenignè.
B. Respondet arroganter Pilatus.
C. Respondet rursus IESVS de regno &c.
D. Exit cum IESVS Pilatus, capit consilium de Barabba, ut dimittat IESVM; refert de ea re ad Iudeos.

- E. Furiosè petunt Barabban sibi dimitti.
D. Querit quid igitur fiet de IESV.
E. Exclamant; Crucifigatur.
D. Capit consilium Pilatus de flagellando IESV, ut desinant insectari ad mortem.
F. Representatur in circulo hora tertia, qua ira, linguis, & obstinata pertinacia Iudeorum crucifixus est IESVS.
G. Audit clamores afflictæ Mater cum suis, & crescit omnium afflictio.

MATTH. XXVII. MAR. XV.

LVC. XXIII. IOAN. XVIII.

Pilatus autem conuocatis Principibus Sacerdotum, & Magistratibus, & plebe, dixit ad illos; Obtulistis mihi hunc hominem quasi auertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto ex ijs in quibus cū accusatis: sed neq; Herodes; nam remisisti vos ad illum: & ecce nihil dignum morte actum est ei.

^b Introiit ergo iterum in prætorium ^b Pilatus, & vocauit IESVM, & dixit ei; Tu es Rex Iudeorum? Respondit IESVS; A temetipso hoc dicis, an alij tibi dixerunt de me? ^b Respondit Pilatus; Nunquid ego Iudeus sum? gens tua & Pontifices eradiderunt te mihi: quid fecisti? ^c Respondit IESVS; Regnum meum nō est de hoc mūdo:

MATTH.

QVÆ GESTA SVNT, POSTQVAM REDVCTVS EST AD PILATVM.

Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xvij.

120
xcij



- A. Renouatur actio contra IESVM: defendit IESVM Pilatus.
 B. Pilatus, reiectis Iudæis, interrogat attentius IESVM de regno.
 C. Respondet IESVS Pilato per benigne.
 B. Respondet arroganter Pilatus.
 C. Respondet rursus IESVS de regno &c.
 D. Exit cum IESV Pilatus; capit consilium de Barabba, ut dimittat IESVM, refert de ea re ad Iudæos.

- E. Furiose petunt Barabbam sibi dimitti.
 D. Quærit, quid igitur fiet de IESV?
 E. Exclamant, Crucifigatur.
 D. Capit consilium Pilatus de flagellando IESV, ut desinant insectari ad mortem.
 F. Representatur in circulo hora tertia; quæ, ira, linguis, & obstinata pertinacia Iudæorum crucifixus est IESVS.
 G. Audit clamores afflictæ Mater cum suis; crescit omnium afflictio.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XVIII.

*si ex hoc mundo esset
regnū meum, ministri
mei utique decertarent ut non traderer Iudeis:
nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit
itaque ei Pilatus; Ergo Rex es tu? Respondit
IESVS; Tu dicis, quia Rex sum ego. Ego in hoc
natus sum, & ad hoc veni in mundum; ut testi-
monium perhibeam veritati. Omnis qui est ex
veritate audit vocem meam. Dicit ei Pilatus;
Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum
exiit ad Iudeos, & dicit eis; Ego nullam in-
uenio in eo causam.*

*Emendatum ergo illum
dimittam.*

*Per diē autem solēnem
consueuerat Praeses
dimittere populo unū
& in diē quē voluissent.
Habebat autē tūc unū
vinctum insignem, qui
dicebatur Barabbas.*

*Per diem autem festū
solebat dimittere illis
unum ex vinctis
quemcūque petuissent.
Erat autem
qui dicebatur
Barrabbas,
qui cum seditiosis erat
vinctus, qui in seditio-
ne fecerat homicidium.
Et cum ascendisset tur-
ba, cepit rogare, sicut
semper faciebat illis.*

*Congregatis ergo illis,
dixit Pilatus;*

*Pilatus autem respōdit
eis, & dixit;*

*Necesse autem habebat
dimittere eis per diem
festum unum.*

*Est autem consuetudo
vobis, ut unū dimittat
vobis in Pascha:
vultis ergo dimittam
vobis Regem Iudeorū?*

*Quē vultis dimittā
vobis, Barabbā, an I E-
SVM qui dicitur Chri-
stu?*

*Vultis dimittam vobis
Regem Iudeorum?*

*sciebat enim quod per
inuidiam tradidissent
eum.*

*sciebat enim quod per
inuidiam tradidissent
eum summi Sacerdotes.*

*Principēs autem Sacer-
dotum & Seniores*

Pontifices autem

concitauerunt turbam,

*persuaserunt populis
ut peterent Barabban,*

*ut magis Barabban
dimitteret eis.*

*IESVM verò perderet.
Respondens autem Prae-*

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LUC. XXIII.

IOAN. XVIII.

ses, ait illis; Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt;

Barrabban.

* exclamavit autem simul uniuersa turba, dicens; Tolle hunc, & dimitte nobis Barrabban. Clamauerunt ergo rursus omnes, dicentes; Non hunc, sed Barrabban. Erat autem Barrabban latro.

qui erat propter seditionem quandam factam in ciuitate & homicidium, missus in carcerem. Iterum autem Pilatus loquutus est ad eos, volens dimittere IESVM.

Dixit illis Pilatus; Quid igitur faciam de IESV qui dicitur Christus? Dicunt omnes;

* Crucifigatur.

Ait illis Praeses; Quid enim malifecit?

Pilatus autem iterum respondens, ait illis;

Quid ergo vultis faciam Regi Iudaeorum?

At illi iterum clamauerunt;

* Crucifige eum.

Pilatus verò dicebat illis; Quid enim malifecit?

At illi magis clamabant;

dicentes;

Crucifigatur.

Crucifige eum.

At illi * succlamabant, dicentes; Crucifige, crucifige eum. Ille autem tertio

dixit ad illos; Quid enim malifecit iste? Nullam causam mortis inuenio in eo: * corripiam ergo illum, & dimittam.

At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur;

& inualescebant voces eorum.

Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

ADNOTATIO.

LUC. 23. A. **R**Enouatur postquam ab Herode redierant tota actio violentius, audit nuncium ab Herode Pilatus, interrogat IESVM in praepylao coram omni multitudine, accusant Principes, respondet Pilatus; Desinite iam tandem Iudaei huius hominis insectari vitam; ecce enim coram vobis ego interrogans de omnibus, nullam tamen plane video mortis causam; sunt omnia vestra crimina quae illi obijcitis vana, falsa, & maliciosè conficta. Quod si nihil Romani imperij maiestas apud vos valet, quae summa esse de-

bet apud omnes, nihil mea vestri Praesidis auctoritas, quae illam vobis repraesentat, credite saltem vestro proselyto Herodi Galilaeae Tetrarchae de homine Galilaeo: is illum similiter atque ego omni culpa, ut exposuit eius nuncius, & vos scitis, liberauit: tantum contempsit ut fatuum; cuius rei etiam vestris illa alba indicio est. Ille igitur illudit, ego flagellis caesum dimittam; hoc estote contenti. Ad hac verba furebant Iudaei.

B. Pilatus verò reiectis vocibus Iudaorum, ingreditur rursus pratorium vocato IESV: subit

subit eum cogitatio ut curiosus de regno interroget. Sciebat quidem regnum Iudææ per seditionem non quassisse IESVM, quod esset Romano imperio rebellare; interrogat tamen quod sit eius regnum, ubi, quale sit.

C. Respondet benignus IESVS; ex animi tui sententia Pilate hec interrogas, an alij de meo regno te docuerunt? Nunquam ulla de re interrogavit Christus qui cam nesciret, multis enim modis omnia sen per præcognovit; sed ut novam rerum cognitionem per experientiam præsentem concipiebat, ita pro ratione æconomia, quæ à Patre acceptam gerebat, nunc interrogare solet quasi nesciat, nunc mirari quasi ad rem novam. Sciebat quidem Christus vulgatum fuisse sermonem de regno quod ipse, quod apostoli prædicabant & discipuli; sed regnum cælorum, non terrarum annuntiabat & Christus & sui. Ad hoc regnum noverat Pilatum spectare; propterea illi benignè consulens, eius animū alliciebat ad sanitatem; Num tu ex te concepisti de regno quod ego prædico aliquam existimationem, an verò ab alijs eius rei aliquid intellexisti?

B. Arroganter respondet Pilatus, indignè ferens quod eius mentem pietate in Deum sollicitaret IESVS; Num, inquit, Iudæus apella ego sum? ut tuam superstitionem vel intelligam, vel curem, & non potius contemnam? Aversatus igitur illam Christi interrogationem aliò se cōfert; Cens tua, & Pontifex tui te mihi à se damnatum tradiderunt ut plectam capite; Quid fecisti? Cur interrogas Pilate, quid fecerit IESVS? Non audisti Iudæorum accusationes? Ludiui; verum ego illas reieci, reiecit Herodes, propterea rogo quidnam fecerit; aliquid enim est fortassis, quod nec Iudæi proferunt, nec ego intelligo: dic igitur tu, cur tanta contentione te Iudæi prosequuntur & accusant? quod acerbè indignabundus dixit, commotus Christi responso. Duo ex IESV rogavit Pilatus; nūcset Rex, & quid nam fecisset: ad utrumque respondet IESVS.

C. Ad primum; Regnum meum, regnū quod ego prædico, non est de hoc mūdo, quale vos, vel unde acquiritis vel possidetis, corporale, terrenum, humanum; sed spirituale est, cæleste, divinum. Nam si vestro simile ego regnum haberem, decertarent vique mei ministri, ne vel Iudæis traderer, vel tibi: verum nunc regnum meum non est hinc. Respondet de Regno Christus constantissimè, quæ erat confirmatio suæ omnis doctrinæ: quorū enim docuit Christus, aut quid omni sua prædicatione, nisi regnum suum, idest

spirituale & cæleste? Propterea iter dicit regnū meum, & quidem cum vehementi significatione ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, quasi diceret, illud regnum, illud meum regnum: s. m. i. gravissimè animum Pilati excitavit ad rerum cælestium considerationem, & illa sermonis acrimonia, & cū dixit, nunc regnum meum non est hinc. Nunc ergo unde est, si hinc non est? Nunc est, & sen per fuit, & erit cæleste & divinum, & regnum eternum seculorum: regno enim ego sen per cum æterno Patre. Est aliud regnum, quod per meam incarnationem acceptum, per meos labores & mortem mihi expeditio; exercebo autem post meā à mortuis resurrectionem, & ad Patrem ascensionem: huius regni vsum nendum exerceo, tunc exercebo & bi ad dextram Patris sedero; donec subiecero Patri omnia, cum omnem potestatem evacuavero, cum iudicato orbe, conclusis in æterno igne contrarijs potestatibus, & damnatis hominibus, destructa morte, regnum patri tradidero: & regnabo ego cum patre & Spiritu sancto in cælo & in terra per omnem æternitatem. Cum Pilatus audisset à IESV; Nunc regnum meum non est hinc, & id tantopere assuerare, commotus vehementer, placidè colligit, non tamen sine omni invidia & tacita accusatione; si quæ dicis vera sunt IESV, tu igitur Rex es? Cui IESVS; Tu dicis me Regem, & ego non inficior: sed nihil est quod inde tibi, vel Romano imperio timeas: quod ut intelligere possis, me audi; ut simul scias quod tantopere scire desideras, quid ego fecerim. Ego quidem natus sum à Patre æterno cōternus filius, & Rex omnium seculorum, ac verbum infinitum: itaque sum ego expressio virtutis divinæ, & testimonium sempiternum ex ratione meā à Patre processioneis & natiuitatis. Sum præterea ad hoc natus ex ^{Psalm. 2.} Virgine Deus homo, & constitutus sum Rex à Patre meo super Sion montem sanctum eius, ut testimonium illud veritati æternæ perhibeam, & prædicem præceptum Domini, & mysterium divinæ veritatis & gratiæ. Ille fecit me hæc dē ^{Heb. 1.} uniuersorum; verum per mortem, quā ego itē subito in testimonium divinæ veritatis, ut regnum ego mihi parem per martyrium & crucē, quam subiturus sum pro ea ipsa veritate, & Euangelij mei prædicatione. Ita intelliges, si velis, quid ego fecerim, quid Pater in me & operatus sit & fecerit; tum quale sit regnum meum videbis, si oculos velis mentis aperire paululum. Hac quidem crant in verbis IESV, etiam si non aperte; neque ea intelligebat Pilatus. In hoc enim fuit IESVS, quandoquidem videbat aliquid

n. oralis boni esse in Pilato, & nonnihil eum veritatis tenere, & tamen in se esse peccaturum; ut daret operam quò minori culpa peccaret, & remissius periret si fragilitate peccaret non malicia. Propterea propius se in eius animum insinuans addit; omnis qui est ex veritate, vocem meam audit, dulcissimè illum inuitans ad pietatē. Aliquid in te est veritatis Pilate, illi te permittite, ad illius efficaciam tuam operam adiunges; fiet ut quæ ego loquor non solum audias, sed intelligas etiam & sequaris. Fecit tamen Pilati ambitio & superbia, & impius decorū cultus, ut quod ad pietatem spiritus attineret nihil caperet, nihil ex verbis Christi moueretur, nihil intelligeret: nisi quod finitè statuit apud se innocentem esse IESVM: obiter tamen interrogat per curiositatem quidem, sed negliger & contemptim, quid sit veritas; nec responsum expectat.

D. Sed exit continuò in propylæum ad Principes & turbas Iudeorum secum ducēs IESVM; atque eundem apud omnes IESVM innocentem esse testatur; Ego, inquit, in eo nullam inuenio causam cur damnari possit IESVS. Atrocius autem accusantibus Iudeis, & nihil planè respondente IESV (neque enim unquam apud Pilatum respondit Iudeorū accusationibus) hortatur illum Pilatus, atque urget ut respondeat; Non respondes quicquam? non audis quanta aduersus te dicunt testimonia? non vides inquantis te accusant? Nihil, ne tum quidem amplius responderet Christus. Miratur vehementer Pilatus, non despicit tamen ut Herodes, nec fatuum existimat, quem modò viderat suis interrogationibus sapientissimè satisfecisse: cò magis demiratur eius mansuetudinem, & innocentiam comprobatur, & vitæ morumq; integritatem: itaque totus ferebatur ut IESVM liberaret, clariùs subinde prospiciens quòd per inuidiam & calumniam illum sibi tradidissent Iudei. Cepit ergò ex consuetudine Iudeorum in præsentis consiliū, quod fore existimauit IESV salutare. Erat in more Hierosolymis positum, ut ad Pascha liberationem alicuius vincit petrent Iudei, & ut Praeses Romanorum ijs concederet quem postulassent. Erat in vinculis latro insignis Barabbas, homo seditiosus, qui fecerat in seditione homicidium: hunc producit ad Iudeos, & simul cum illo benignum IESVM statuit in propylæo Pilatus, hoc consilio, ex duobus alterum illis ut cōcederet, alium neminē: sperabat enim non fore tam execrandè inuidos & crudeles Iudeos, ut Barabbam omnibus flagitijs cooperitum

& infamem hominem, IESV benignitati & mansuetudini praeferrent; neque credebatur hoc hominum esse posse. Erras Pilate si Principes homines esse existimas; sunt quidem homines figura, sed atrocitate ac malicia plusquam Demones; quod experieris continuò. Constitutis in propylæo ambobus, hinc Barabba sæuo homine, & toto corporis & vultus habitu horrido atque detestabili, illinc benigno IESV, etiamsi toto vultu & corpore iniuria Iudeorum deturpato, diuina tamen verecundia, mansuetudine, dignitate spectabili: Nihil est, inquit Pilatus, quòd alium petatis o Iudei, ut de more vobis dimittā, offero vobis Barabbam & IESVM; animaduertite quis hic, quis ille sit; ex his duobus alterutrū petite, alium nullum: non eritis adeò turbulenti, adeò inuerecundi, ut Barabbam IESV anteponatis; præsertim quum vestra petitione, & mea dimissione videri possit planè esse cōdemnatus: hoc estote cōtenti, nec sanguinem, & vitam petatis. Non est tibi sat perspecta obsecratio Iudeorum malignitas Pilate; nō potest IESVM, hoc est Deum mortalium Saluatorem, sed Barabbam latronem, homicidam, nefandum hominē. Audita Pilati propositione timent n. iserrimè Iudei, ne turba suffragio eripiat sibi IESVS: itaque diuidunt inter se operas Principes & Seniores, præhendunt omnibus locis plebem, subornant, concitant aduersus Christum, persuadent ut Barabbam petant non IESVM. Aspice cōcursantes, ac seditiōnem incendentes; vide quā atrocibus mendacijs ac calumnijs plebem concitent, quanta malignitate consēctis; addunt hinc preces, illinc minas atque imprecationes; inter ipsos volitat Damones, qui omnibus suas furias immittunt: expectat Pilatus quorsum tandem eorum furor erumpat. Quum iam considerent plebem se in suam sententiam pellexisse, redeunt, ascendit turba, commiscet se Principibus. Interrogat igitur ipsos rursum Pilatus. Quid? quem vultis vobis dimitti de his duobus?

E. Conclamat omnis turba Principum Seniorum plebis; Barabbam petimus nobis dimitti, non IESVM. O homines diabolici, latronem anteponitis ei, à quo infinita accepistis beneficia, seditiosum hominem pacis & tranquillitatis cōciliatori, homicidam vitæ æternæ auctori. Nec Deum timetis, nec Pilati de vobis iudicium veremini? videtis ut omnia prosequatur Pilatus ut IESVM liberet vestrum ciuem, vestrum Prophetam, vestrum Regem, vestrum Doctorem; & vos omnia perueritis & mentimini ut perdat? Rursum Pilatus cum videret eos non IESVM,

SV M, sed Barabban tam furiosè efflagitauisse, nec successisse sibi suum consilium, aliò se vertit unde *IESVM* liberare posset. Vos quidè Iudæi petistis Barabban, de quo tamen ego nihil statui, nec vobis respondeo; tantùm hoc interrogo; si Barabban dimitto per vos, latronem, seditiosum hominem & homicidam; consentaneum est ut velitis dimitti hominem iustum & mansuetum, necessarium ut ego dimittam:

D. Quid igitur faciam de *IESV*, qui *Messchias* vester dicitur? non potestis non consentire eius liberationi. Hic verò furiosius concitantur Iudæi, & id tandem cuomunt quod adhuc per astutiam suppresserant; nondum enim de cruce egerant, quæ erat causa quapropter *IESVM* Pilato tradiderant, ut scilicet crucifigeretur.

E. Conclamant omnes; Crucifigatur *IESVS*. Pati non potest eorum insolentiam & rabiem. Pilatus, indignabundus respiciet per probationem impudenti Iudeorum atrocitati; Cur illum crucifigam? Nihil enim mali fecit; sed hoc vegetum est odium, & liuor teterrimus: scio enim ego, & vos negare non potestis (tametsi estis pessimi) *IESVM* virum iustum esse & sanctum. Succlamant rursum violentius; Crucifige, Crucifige eum. Quò magis odio & malignitate videbat Pilatus accendi Iudeos, eo nitebatur magis *IESVM* ex manibus impietatis Iudaica eripere: tertium ergò excusat *IESVM*, Iudeos acriter accusat. Vos impij, hic pijs; vos iniusti, hic iustus; vos inuidia, odio, malignitate pleni, hic charitate, benignitate, mansuetudine excellens: quare idem quod saepe dixi vobis Iudæi confirmo, nihil mali *IESVM* fecisse, non inuenire me ullam in eo mortis vel damnationis causam, tantùm abest ut illum crucifigam, hoc est crudeliter & ignominiosè interficiam.

D. Arripit tamen aliud consilium Pilatus, si fortassis possit Iudæis satisfacere, atque aliqua ex parte illorum odium mitigare, & *IE-*

SV M à morte eripere: hoc deputat se consequuturum, si crudelissimè illum imperet virgis cedi, si corona spinea coronari; ut eius sanguine & cruciatu Iudæi, & ignominia satiati, desinerent mortem *IESV* appetere. Impij sunt Iudæi & crudeles Pilate, tu non tam impius & crudelis; sed tamen impius & crudelis. Cur enim vis *IESVM* innocentem, iustum, sanctum hominem virgis cedere? cur spinis coronare? Multæ erant aliæ viæ *IESVM* liberandi. Ut places Iudæos? sciebas esse implacabiles: & siue placabiles essent, siue implacabiles; erant à te contemnendi: neque enim erat de dignitate Caesaris vel tua, ad pessimorum hominum voluntatem sanguinem iustum & sanctum fundere: tua fuit hæc impietas, crudelitas, & tyrannis.

F. Representatur in circulo tota actio, cum significatione horæ tertie, posito sole ad quadrantem primum cursus sui super horizontem: utebantur enim Iudæi communiter, ut antea diximus, horologio indicante horas inæquales; itaque perpetuò erat dies duodecim horarum equalium inter se. Erat autem hora tertia ubi primum Principes & vniuersi Iudæi conclamarunt, & pertinacissimè donec crucifixus fuit urserunt & efficaciter, ut crucifigeretur *IESVS*: propterea scripsit Marcus; erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.

G. Non ita longè erat afflictæ Mater virgo, mulieres, & discipuli: audiebant strepitum tumultuantium Iudeorum in atrio pratorij & clamores, & erant (quod pie credi potest) siue ex discipulis, siue ex notis, qui quæ agerentur identidem nunciarent. Erat perinde perpetua omnium afflictio & luctus, qui subindeangebatur ad nuntiorum relationem, vel noui tumultus auditum. Coniungere animo, affectu, sensuum interiorum applicatione ad hunc sanctum cœtum, contemplare quid ibi fiat, & id imitare.

MEDITATIO.

Miserè torquebantur Iudæi de Herodis factò, & timidè redibant ad Pilatum; videbant enim *IESV* innocentiam illum defendere: toti igitur cum sibi displicerent, nouis furijs exagitabantur, & eò magis fremebant in *IESVM*; non ipsi solùm, sed eorum etiam administri & milites. Vnde colligere licet, hanc fuisse quam hætenus ductionem opprobrijs pleniorè, & contumelijs & violentia. Celebremus nos hinc septimam pro-

cessionem, & Christi iter hoc afflictum lachrymis prosequamur, & Virginis Matris comitatui nos coniungamus, quæ filium sequebatur eminè cum suis, summa cum animi acerbitate, fixis in eum oculis continenter quoad licebat. Tandem raptus est mansuetus *IESVS* per scalas ad Pilatum in pratorium. Hic septimam stationem agamus simul cum Maria, & oremus Christum, ut hæc sacra mysteria intimo cordi imprimantur deuotè,

Io. 18.

Mat. 13

Joan. 19.

Ps. 116.

Io. 14.

1. Jo. 3.

uorè; Matrem etiam ipsam vt idē nobis impetret deprecemur. Quum occasione accepta ex facto & respōso Herodis Pilatus in Christi liberationem incumberet, neque tamen quicquam profiteretur apud execrabilem Iudaeorum malitiam & oblationem, denuò de Regno IESV interrogat, & diligētius quidem; quasi de alia ratione regni quā antea, de qua audierat & ipsum esse concionatum, & eius sectatores. Sed vide Christi mansuetudinem admirabilem & diuinam, tū erga Pilatum benignitatem. Pilatus vno verbo liberare eum à Iudaïs poterat; quod cum non faceret, nefariè faciebat & impiè: & tamē bonus IESV illum beneficijs prosequitur, & quod pessimè faciebat, id dissimulat; quod boni naturalis habebat, id respicit & probat, ac beneficio prosequitur; quamuis nouerat ab eo se prodendum esse Iudaeis ad crucem.

At nos miseri quid facimus? Si quem inuenimus al. quo crimine laborare, id in oculis habemus, id insectamur, hinc de illo sinistrè iudicamus & odiosè; si quid boni habet, si quam virtutem, si quid bonæ mentis, si quam facultatem vel industriam, ea dissimulamus, eorum nullam habemus rationem. At contra factum oportuit, salutari hoc Christi exemplo; respicere ad virtutem vel bonū, quodcunque in aliquo inuestigare possimus: nullus enim est qui omni ex parte nial' sit; quod si esset, naturam certè bonam haberet, quam Deus fecit. In bonum semper oculos debemus conijcere, vt in illo bono Deum omnium bonorum authorem contemplemur & laudemus, inde in amorem illius hominis descendamus, bona illa laudemus, ita animum eius nobis conciliemus, vnde pateat nobis aditus ad illius salutem omnibus officijs procurandam. Porro erat quidem Pilatus in defendenda Christi innocentia, verū debili animo & timido; verebatur vanos hominum rumores, dignitas sua ne minueretur timebat, ne ciretur aliqua multitudinis commotio: veritatem nouerat causæ IESV, nō tamen forti animo & constanter tuebatur. Quæ

vtinam non esset Principum & Iudicum deprauatio; timidè enim sæpenuerò veritatē tenent & infirmè, tam multa circumspiciunt nec necessaria nec vtilia: at veritas ipsa manet stabilis & inconcussa, & vim semper obtinet

diminanti: Deus enim veritas est, & sunt omnes veritates illius summæ veritatis participatio quædam. Principes ac Iudices vtinam

semper moueret hæc veritas, nec de gradu illos vnquam deijceret vel honoris respectus, vel amicitia, vel improuidi & noxij timores. Respiciamus Christi actiones, & eas præcipuè quas in passione sua obiuit, & nulla erit nostra infirmitas, cui non reperiatur paratum remedium singulare. Summa illa mysteria quæ in adnotatione recensentur, erant quidē tunc in verbis Christi, vt nunc sunt, nō intelligebantur tamen à Pilato Idolorum impietate occupato & vitijs: itaque cum de veritate audiuiſſet, & ex Christo interrogasset quid esset veritas, quasi ex contemptu alias res ageret, exiuit foras non expectato responso. Heu quories nos Pilatū imitamur nostra socordia, quories vel vbi scripturas legimus, vel sacros scriptores, vel concionatores audimus; aut nihil spiritus percipimus, aut adeo negligenter attendimus, vt illud appareat quod ferè semper est, quod nullam animi dispositionem asseramus ad res diuinas audiendas: neq; enim aures audiēdi aduertimus, sed potius nō audiēdi, aures scilicet externas, & cū pedibus communes; cordis verò aurem, qua mysteria intelliguntur, nullam. Quod si aliquid contingat nobis insinuari mysticæ veritatis, & exciteretur cupiditas nonnulla illius cognoscendæ, disfluunt è vestigio omnia, eò diuertit animus vbi semper est, exterius, interiora relinquit & meliora, destituit salutaria. O miseros nos, vsque adeò sumus semper hominum filij, semper graui corde, & ad terrena depressi, vnde naturales nostras potentias, & quod est nobis inditum diuinæ virtutis & gloriæ, damus in ignominiam. Hinc fit vt diligamus vanitatem, & mendacium quæramus in rebus omnibus, vt Christum relinquamus, foras diuertamus, nec solū è cœlo nos docentem auertamus, sed per has creaturas inter quas viuimus vocatē prætereamus. Ipse tamen lux est æterna, perfectio infinita, veritas summa. Foras autem extra hæc quum discedimus, quò abimus? vbi sumus, nisi in tenebris, & in vanitate, & in mendacio, & in peccato, manibus Diabolorum excepti? Et nō tantū primam veritatē Deum relinquit, sed eā etiā lucē & veritatē quam Deus in creaturis suis posuit nō agnoscim⁹. Vestigiū enim sui in his posuit Deus, in homine etiā imaginē: nos horū nihil cōtēplamur, nihil intelligimus: ita, quod in nobis est, in nihilū redigimur, extra Dei & creaturarū ei⁹ syncerā veritatē & lucē exulantes miserrimè. Cōuerne iā mentem

mentem anima mea ad detestabilem Iudæorum peruersitatem simul & atrocitatem. Dat vobis o perfidi, Pilatus optionem, vt pro cōsuetudine vestra alterutrum à morte liberetis, I E S V M, vel Barabbam, idest vel virum excellenti innocentia & viriute, clarum miraculis; vel latronem hominem, & homicidam, & seditiosum omnibus abominabilem. Et quidem dat occasionem vt I E S V M petatis, & ferè cegit, nisi essetis adeò pernicii malignitate; & tamen efflagitatis obstinatissimè Barabbam. Quæ malum ista est truculentia? vos ne estis homines, & non potius atroces feræ hominum figura? Parum est quòd vos omnibus partibus superat Pilatus, ipse etiam Barabbas præ vobis iustus est, ille vos condemnat; denique gaudent teiri Dæmones quòd vos malitia non antecedant: neque enim præponi Barabbas I E S V potuit nisi à vobis, neque condēnari, nisi ab ijs qui malitia & peruersitate Dæmones vel æquarent vel superarent: nam nūc quidem Dæmonijs æquales estis, eritis superiores post paulò, vbi Satan Christi mortē impedire conabitur, vos vrgeret ferocissimè contēderis. O luctuosissimā collationē Christi & Barabbæ! O spectaculū horrendum & miserabile! Adstant duo, I E S V S & Barabbas ad iudicium pessimorum hominum; Deus scilicet & homo terribilissimus, vita æterna & peccatum, quæ est mors æterna; qui parat mortalibus vitam sempiternam, & qui mortis & sempiternæ & temporalis est reus: & tamen furibundè Barabbā præponunt I E S V Principes; illū dimitti petunt, hunc damnant, hunc ad crucem flagitant, & idem vt petat plebi persuadent. Fuit scilicet hæc contumelia Christo illata inuidiosissimè: hoc videlicet contendebant consecrari, vt videretur I E S V S esse pessimo homine & detestabili peior atque detestabilior, & fieret opprobrium hominum & abiectio plebis. Adestis Angeli scilicet scio: quid vobis videtur o beati spiritus? Scitis vos quis sit I E S V S, qui Iudæi, qui Dæmones vestri antagonistæ, quis Barabbas: & nō dissipatis Dæmonum & Iudæorum pessimas artes & maleficia, & pro vestro Deo & domino diuinū iudicium non fertis. Ferimus, fert Deus, cœlū; natura ipsa ab eorum scelere abhorret: sed illud quoque scimus, Deum hoc etiam filij cōuitium ad mortalium vitam æternam conferre voluisse, sed ad salutarem etiam disciplinam. Primum vt intelligant omnes, Christū

non solum in passione & cruce sua lenia hominum tulisse peccata, sed atrocissima etiam tulisse omnia: verè enim induit personam illius latronis Christus, verè pro illius peccatis, & similibus, & maioribus mortuus est. Instruit rursus Deus insipientiam nostram: quis enim non fert impatienter si quis sibi præferatur, non solum qui videatur indignior, sed qui æqualis vel dignior: quæ vera est superbia; vt contra vera est humilitas se omnium existimare indignissimum atque infimum: alij omnes si ipsi præferantur, non solum æquo animo ferre, sed iucundè, & cum cordis sui suauitate videre. Quid cogitas vilis homo? Christus terræ cœlorumque creator & Dominus fert patienter vt sibi præferatur latro, & tu inique ferre potes vt quicvis tibi præferatur? Christum cogita, eius gesta imitare, & non solum superbiam abiges, sed inuidiam iabificum malum & lethale. Neque mihi dicas, malignè mihi aliquis præferatur. Num malignius quàm Iudæi Barabbā Christo anteposuerunt? & tamen illa malignitas non solum non minuit Christi virtutem, sed admirabilem fecit magis. Quanam o Angeli est alia hæc nostra instructio? Multæ atque excellentes: sed hanc audite. Magna est hominum erratio in rerum æstimatione: quis enim est qui non deteriora semper amet, & diligat, & sequatur? Cuius erroris etiam si illum initio parere soleat infirmitas vestra, vel ignorantia, vel virūque; adeo tamen malum serpit, vt prudentes etiam & volentes deteriora deinde vestra voluntate eligatis & sequamini; quæ est vltima animæ vestræ calamitas. Nam vitium melius? vitium, an virtus; Satā, an Christus; Infernus, an Paradisus; Tenebræ, an lux; ignis æternus, an gloria sempiterna? Quæ horum eligere vis o homo? Sed scimus quæ eligas, quæ secteris: priora scilicet illa ferè, quæ sunt tua ignominia & perditio, alia autem quæ vera sunt bona negligis stolidè & postponis: placet tibi magis vitium, Satan, Infernus, tenebræ, ignis æternus; quam virtus, quàm Christus, quàm Paradisus, quæ lux, quàm gloria sempiterna. At dicent qui excusare excusationes solent in peccatis, quasi latere Deum vellent; qui illa faciunt, desperati homines sunt. Num tu peccator, qui non es desperatus, non eadem facis? Nam quum gulam, quum luxuriam, quum mammonam, quum gloriolam sequeris, nonne Dei volūtati (quæ Deus ipse est) spurcissima

Tf. 140.

&

& absurdissimā antepōnis? Quod quum facis, quid aliud quā quā faciunt desperati facis? Discamus peccatores ex hac Iudaeorum teterrima electione meliora amare atq; am-

plecti: iuuabit nos Christus per meritum ac mysterium huius suae contumeliae incomparabilis, ut illius voluntati & benignitati feruiamus ad eius gloriam sempiternā. Amen.

FLAGELLATUR

CHRISTVS.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

IOAN. XIX.

In xciiij. imaginem adnotatiuncula.

xciiij.

121.

A. Prætorium, & Propylæum, unde prospectat Tilius flagellationem.

B. Columna, ubi ligatur IESVS.

C. Stipes, ubi capite pledebantur damnati.

D. Multitudo Iudaeorum, & Romanorum.

E. Durissimè verberatur IESVS.

F. Desinunt IESVM cadere lictores iussu Pilati.

G. Mater Dei audit strepitum flagellationis. Vide quā acerbè eius anima & cor flagellatur.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

IOAN. XIX.

Tunc ergo apprehendit Pilatus IESVM, & bē flagellauit.

ADNOTATIO.

A. Prætorium, & in eo propylæum & pergula, unde Pilatus & eius aulici spectant quemadmodum flagellis ceditur IESVS.

B. Columna, ad quam alligati damnati virgis more Romanorum cadebantur (de qua columna Hieronymus in Epitaphio Paulæ; Ostendebatur, inquit, illi columna Ecclesiae porticum sustinens, infecta cruore Domini) ad quam ducitur & flagellatur. Huius pars est Romæ in ade diuæ Præcedis.

C. Stipes, ubi collum aptare iubebatur damnati, quò certius ac facilius securim exciperent.

D. Multitudo vniuersa Iudaeorum & militum Romanorum circumfusa ad spectaculum.

E. Hic, etiam si omnia nō potuit assequi imago, multa tamen sunt animaduertenda: & primum quidem, ut ad imperium Pilati rapiant IESVM lictores per scalas violentissimè. Erāt lictores ministri Consulū, Proconsulū, Præsidū & Prætorū, qui simul carnificum munere fungebantur, & de condemnatis supplicium sumebant: ex his præstò erant Consulibus duodecim, seni alijs: præcedebāt lictores suos Magistratus, gestantes alitè fasciculum virgarum, & in eo alligatam securim. Aspice præterea ut benignum IESVM pertrahunt ad septum & columnam, ut exuunt vestibus, alba qua induerat eum Herodes & suis, præterea interula in-

consulti; projiciuntur humi neglectim vestes, fiat in conspectu omnium nudus IESVS. O Angeli sancti qui adestis, nonne tam insignem perhorrescitis Dei contumeliā? & tamen adoratis corporis maiestatem. O bone IESV, quānus erat tunc pudor tuus & ingens & sanctus! O anima quæ Christum IESVM nobis, videtis certè nudum dulcissimum IESVM vestrum Dominum & celi & terræ, cum summa ignominia sicuti latronem mox crudelissimè flagellandum. Si hæc animus ferre non potest, quid fiet in ijs quæ sequuntur? Damones tamen conuincunt Nazarenī nuditatem, non autem milites, sed attoniti ad corporis Christi pulchritudinem excellentissimam, & admirabilem dignitatē stupent, Iudei suggillant, nudus IESVS applicatur ad rigidam columnam, colligantur illi manus & pedes ad columnam, dorso exterius patēte ad verbera; expediunt lictores omnes virgas, humi projiciunt secures; accinguntur horridi carnifices, deinceps ferunt crudelissimè bini vel terni, succedunt sibi per vicces integri fessis. Primis ictibus intumescunt seni vibices, & liuor cutis sacrosanctæ, aperiuntur deinde atrocia vulnera, erumpit undique sanguis, dilaniatur caro Christi diuina, caro Dei omnipotentis; urgent milites circumstantes, insurgunt detestabiles tortores maiori conatu, prouocant sese inuicem ad crudiora

FLAGELLATUR CHRISTVS.

121

Matt. xxvij. Mar. xv. Ioan. xix.

xciiij



A. Prætorium, & propylæum; vnde prof-
pectat Pilatus flagellationem.
B. Columna ad quam ligatur IESVS.
C. Stipes, vbi capite plectebantur damnati.
D. Multitudo Iudæorum, & Romanorum.

E. Durissime verberatur IESVS.
F. Desinunt IESVM cedere lictores iussu Pilati.
G. Virgo Mater audit strepitum flagellationis.
Vide quam acerbè eius anima, &
cor flagellatur.

crudiora verbera. Vbi posteriorem partem corporis vident ita laceratam, ut nullus ferè appareat esse relictus nouo vulnere locus, vertunt anteriorem: eam nò minori truculentia censuerunt; profluit sanguis, vniuersum corpus tingitur sanguine, & columna rigatur & humus. O Angeli sancti qui adestis, quiq; è cælo ad horrendū hoc spectaculum animum aduertitis, num non amarè lugetis omnes? Lugere, inquit, non possumus vel dolere. Quid igitur? omnibus Angelis inauditum hoc facinus auersamur ac detestamur. Obstupescant cæli, terra contremiscat, turbetur creatura omnis à facie Creatoris crudelissimè verberati. Lugent animæ quæ in Limbo accipiunt nuntium huius truculentiae, gaudet tamen maligni spiritus, qui adfuit absentibus nuntiam, omnes exultant, derident siolidè flagellatum IESVM; Romani nulla misericordia commouentur; Iudei hinc crudelitatem suam sæua illa flagellatione pascunt, illinc eam agere ferunt ac repudiant, verentes ne illa contentus Pilatus IESVM dimittat. Grauisima fuerant quæ hætenus passus erat Christus, tristitia, pauior, ædium, agoniam, sudor sanguineus horum: vi expressus; raptatus fuerat ceu latro nefarius, alapam acceperat, damnatus primū fuerat in concilio Iudeorum, consputus, casus crudelissimè colaphis, palmis, alapis, velatus oculos per cõtumeliam; rursum in maiori frequentia concilij fuerat condemnatus, ductus ad Pilatum, à Pilato ad Herodē, ab hoc rursum cum ignominia & veste candida ad Pilatum; apud utrumque semper à Principibus & Senioribus pertinacissimè accusatus, ab his & plebe, ab omnibus Iudeis summa contentione ad crucem expetitus: inter hæc quis recenseat opprobria, iniurias, contumelias, impulsus, attractus, raptationes, colli manūq; linorē, vinculorū violentiā? O Christe IESV bone, fuisti hætenus duodecim plus minus horas his angustiis conflictatus, frigore & lassitudine confectus, tristitia & animi dolore vehementer fatigatus, dum fers agerrimè non tantum quæ tibi inferuntur mala, sed scelera quæ in te & Patrem admittuntur; cum vides tot labores quam plurimis sua ipsorum culpa nullam allaturos utilitatem. Hæc cum ita essent, sita tamen ad ea conferantur quæ nunc sunt, quæ præterea subsequuntur, lenissima fuisse videri possunt. Et tamen ut hæc crescunt in te supplicia benigne IESV, ita charitas tua in Patrem & mortales ardet magis, & ad horum redemptionem per ea quæ passurus es acrius inflammari, ac maiori uteris animi robore atq; constantia; hæc est ad ea

applicas heroice virtutis tuæ excellentissimas operationes, quæ summæ semper fuerunt. Tuit hæc crudelissima flagellatio, & doloris plusquā dici possit acerbissimè plena, ut alia omnes Christi vulncrationes; quod aliqua ex parte fortasse intelligemus, si animaduertamus Christi humanitatem omni ex parte fuisse perfectissimam: si enim ad animam spectes, ea erat alijs omnibus animabus, in eadem tamen specie, longè excellentior, propter dotes insitas; si ad corpus, id erat omnibus numeris absolutissimum, siue quoad elementorum, qualitatum primarū, quattuor humorum commixtionem & temperiē attinet; siue quoad sensuum interiorum & exteriorum constitutionem, organorumq; harmoniā, perspicacitatem, & vinitatem; siue figuram & formam, magnitudinēue corporis ceteris, membrorum proportionem & decus, venustatem, robur, dignitatem, maiestatem. Sed quid ego hic balbutio? prædicat humanitatis Christi excellentiam David, Speciosus, inquit, Psal. 44. forma es Christe, præ filiis hominum, pulchrior & perfectior es quàm reliqui omnes homines, quotquot sunt, fuerunt, erunt: quod verbum duplicatum mira energia significat; quasi dicat, incomparabili es decore Christe IESV & ineffabili; quem quò magis contemplor, cōmaiores cognosco habere te, & ampliores perfectionis accessiones. Decantat idem Salomon, Cant. 5. quasi patrem Davidem interpretatus; Qualis est, inquit, dilectus tuus ex dilecto, id est singularis ille, & præ alijs dilectus, responderet sponsa; Dilectus meus candidus & rubicundus, electus & insignis præ omnibus denis milibus; quibus verbis totius humanitatis Christi perfectionem proponit: exponit verò per partes in sequentibus præclarissimè. Hoc vnum addam de perfectione humanitatis Christi, illam propterea esse summam, quod verbi diuini vniōi hypostaticè fuit manu Dei parata, & verbo Dei vnita. Ex his intelligere nonnihil possumus quàm fuerit acerba Christo hæc flagellatio, quòd etiam si fortissimè illam forebat flagrorū atrocitatem, tamen ut erat corporis constitutione temperatissima, & sensibus vinitissimis, ita lesio eius corporis minima fiebat longè acerbissima.

F. Porro desierunt IESVM cadere ferocientes lictores ad imperiū Pilati, canebat enim ne flagellis necaretur: solutus è sanguine tincta columna, iubent ut induat se suis vestibus, ligat deinde manus; nonnihil refrigerij accipit afflictus IESVS, sed ita tamen ut vestes affligant acerbè eius vulnere & consulant.

G. Vide Matrem Virginem, quæ quanquam omnia in spiritu contemplabatur, tamen verisimile est non ita longè abfuisse, et si extra atrium, quin crudelitatem illorum flagrorum sentiret, sentiret qui cum illa erant; excitatur gemitus & dolor omnium longè quàm antea maior. Considera verò attentius, quemadmodum gladius omnium quæ filius patitur animam & cor Virginis Matris transcrberet, anima eius, & cordi Virgineo & Sacro sancto ut infligantur durissima Christi verbera; magnanimiter tamen omnia suslinet. Coniunge te huic luctui, huic doloris sensui, & illa tria cogita; indignitatem quæ flagellatur Deus à terribilibus latronibus, dolorem quem patiebatur, tum sanguinis copiosam effusionem: compara verò animum vel hinc, quod antea factum oportuit, ut in te sentias quæ patitur Christus, in te transformes, ut ea viro animi sensu excipias, quasi illa flagra anima tua & cordi infligantur: quod si vivacitas hæc sensus interni tibi non contingat in meditatione passionis Christi, adhibe saltem exteriorem flagel-

lationem & afflictiones, quæ illos animi sensus repræsentent, excitent, & apud Deum impetrer: nec tamen si illi sensus adsunt, propterea non est adhibenda exterior aliqua afflictio, provida tamen & sale condita. Libet hoc loco adnotare passum quidem fuisse Christum summum animæ, summum corporis dolorem in passione sua & morte, sed quæ summa anima virtutes excipiebant ac susceperant, & inter cetera excelsi animi magnanimitas immensa, & charitas summa: quæ faciebant, ut dum cogitat sua passione & morte salutem se parere mortalibus sempiternam, & eam esse patris sui voluntatem, nihil illi non videatur leve, nihil non cum summa animi alacritate suscinendum. Similibus virtutibus cum esset munita Virgo mater Dei Maria, quæ spem & fidem conservaret excellenter, similibus præ diis fulciebatur, hinc virtutum aliarum, illinc fide, & spe utilitatis ingentis quæ ex filij passione & morte erunt proventura.

MEDITATIO.

O immensam Dei Patris, & Filij Dei misericordiam & miserationes. Ergone non solum est Christus cruci affigendus, & in cruce cum summo cruciatu necandus, sed flagellandus etiam crudelissimè? Esto satis Domine Deus, si moriatur filius tuus, ne flagellatur obsecro te, si tibi ita placeat, & si vis. Verum video Domine te aliter velle; flagellanda est vita cordis mei, vera lux oculorum meorum, salus animæ meæ & virtus. Intellego legem filiorum adoptiuorum posuisse te filio tuo naturali & coeterno: si filius meus est, ut est, & consubstantialis mihi filius est, flagelletur & ipse ut adoptivus pro adoptivis: quam tamen flagellationem confero ego non ad necessitatem: nulla enim filij mei passio necessaria ad mortalium salutem & vitam fuit præter mortem; nam mors Dei satis ad illud erat superque. Tametsi ne mors quidem necessaria erat simpliciter; si enim ita voluisssem, vno merito Christus apud me comparasset vobis & salutem, & vitam sempiternam: sed miserationes etiam illas magnas in vos ô mortales, volui explicare; nec tantum illa misericordia in vos uti placuit, quæ esset si filium facerem hominem, & absque eius morte procurarem ut vos à peccato & Satana redimeret; sed adhibui etiam misericordiam meam magnam, mortem si-

lij, flagellationem, coronationem ex spinis, alias passionem, & contumelias, & opprobria: ut non solum sufficiens illa esset redemptio, sed copiosa & amplior: ita enim declaravi in psalmo, copiosam apud me esse filij mei redemptionem; & alibi, amplius lava me ab iniquitate mea dixit David spiritu sancto inspirante. Intellego Domine Deus longanimitatis & multum misericors; addis ad mortem hoc cruciatum filij tui, ad pleniorum peccatorum nostrorum redemptionem, quæ tamen per mortem fuisset plenissima; quæ morte, quibus poenis tuæ charitatis indicium nobis demonstrasti, & excellentem naturæ humanæ, quæ iua est creatura, ostendisti dignitatem, & efficacissimum humilitatis, & obedientiæ, & omnium virtutum in filio exemplum tradidisti. Hic sensille est Domine IESU, tuæ benignitatis immensus. Pateris tu quidem, quod non fuerat necessarium, & plura pateris quàm necessaria fuerant: neque pro te pateris, sed pro nobis: nobis enim gratiam & gloriam meruisti, non tibi: & si quæ tibi meritum, ea es meritis quæ dimiseras propter nos, vel non assumpseras; quæ in re tuam item bonitatem exaltasti; quæ volueris illa mereri per mortem & passionem, quæ tibi aliqui debebantur, corporis gloriam, & quæ ad exteriorem excellentiam pertinebant. Hæc cum

Joan. 14.
& 8.
Psa. 34.
& 45.
Matt. 3.
Psal. 2.
Heb. 12.

Eccl. 5.

Ps.

Pl.

cum ita sint,meritus illud etiam es,vt libera-
retur Ecclesia tua à persecutionibus impio-
rum,hæreticorum, & Antichristi; & vt pur-
gari possint post mortem qui in gratia dece-
dentes aliqua egerent purgatione: magna est
gloria Domine tuæ bonitatis, ineffabilis est.
Vides tu magne IES V, quam refugiam ad
ea quæ instant tuarum passionum progredi,
omnibus viribus animi destituor, stupet cor
meum, planè ad nihil quasi fatuus redactus
sum,nec intelligo qui sequuntur tremendos
tuos cruciatus & mysteria. Adiuua me Do-
mine IES V per eadem hæc mysteria & pas-
siones tuas, qui plenus es misericordiarum.
Flagellāduş ergo es Deus IES V pro nobis,
& durissimè flagellandus: eripiunt iā tibi ve-
stes carnifices furiosi, tu illorum furijs obse-
queris mansuetissimè, & appares omnibus
nudus. Non impediabantur antea Angeli,nō
Dæmones quin te viderent nudum, sed ali-
ter exspoliatum conspiciunt: sis nudus præ-
cipuè Iudæis,Romanis,& mundo,tuis hosti-
bus,ijs qui ad contumeliam te tuis vestimen-
tis expoliauerunt, vt induerent confusione
& cruciatu. Eriubescis tu quidem vehemen-
ter sancte IES V, non erat tamen illa vere-
cundia ex te, qui purior eras quàm Adam in
Paradiso fuit; nullum enim in te peccatum
fuit,nulla ad peccatum propensio, ac ne esse
quidem potuit: noua igitur est pœna hæc,
quam è nobis pro nobis assumpsisti; ac ne
noua quidem,eribuiſti enim hætenus totam
noctē & diē in tot opprobrijs quæ sustinuiſti
quasi latro,quasi blasphemus, quasi facino-
rosus homo & nefarius. At verò tu magne
IES V in tua nuditate vestitus eras virtuti-
bus & donis cœlestibus; iustitia eras indutus,
decore cœlesti & lumine, & fortitudine im-
mensa; eras vestitus diuinitate:simul indutus
eras vestimētis vltionis, & opertus quasi pal-
lio zeli.Magnus eras Domine in tuis oppro-
brijs & infirmitatibus;nam quod tui infirmū
est,fortius hominibus est, & omnibus aduer-
sarijs potestatibus,potentius peccato & infer-
no. Verūm pariter illa tua nuditas & contu-
melia vestiebatur misericordia & pietate in
genus humanum; sic enim nostram salutem
operaberis, & vestimenta quibus nostrā nu-
ditatem cooperires: tua igitur nuditas excel-
lentissimè fuit vestita excelsè IES V.Nos su-
mus verè & deformes & nudi,qui vestem iu-
stitiæ quam accepimus in Adam amisimus;at
illius culpa, sed nostra simul; illius actuali,

nostra originali.Nudi concepti sumus & na-
ti,texisti tamen nos tu Domine IES V, gra-
tiæ tuæ dono per aquæ salutaris Sacramentū:
sed postea heū quoties nudata est anima no-
stra? Quoties nuda & fragilis se coniecit in
manus hostium armatorum & crudelium?
Quoties suam fœditatem ante Angelorum
& Dei conspectum flagitiosè aperuit?Da no-
bis sancte IES V, vt nos semper tua hac nu-
ditate tegas, in qua est virtus vestimentorum
iustitiæ & donorum tuorum. En anima, iam
ligatur Deus tuus, & ad frigidam columinam
colligatur vigente frigore, & obstrictiùs liga-
tur atque acerbius quàm fuerat hætenus, quū
septies fuerit ligatus, in horto, ad Annam,
apud Caiapham primū, iterū manè ad
Caiapham, præterea coram Pilato,item coram
Herode, rursū quum mitteret flagellandū
Pilatus: nam cum stabat corā Iudice solueba-
tur;quū inde mittebatur,rursū colligabatur.
Nūc igitur vides illū acri⁹ colligari, vt moue-
ri ad verbera nullo modo possit.O rem mise-
randā in se, & flagrorum expectatione mise-
rabiliorē! Da mihi IES V ex hoc mysterio
fructus alios,& vt columnæ veritatis Ecclesię
tuæ colliger strictissimè, neque propter acer-
bissimas quasque afflictiones ab illa columna
separer; atque adeò me ipsū saluari flagel-
latione vt affligam nè ab illa dimouear, sed
in dies illi hæream firmius. O si mihi dares
præterea bone IES V, vt quotidie me magis
tuæ voluntati, & præceptis tuis asfringerem,
& maiorem illam constrictionem consilio-
rum euangelicorum, quam de tua singulari
gratia suscepi,perfectiùs implerem. Da item
Domine ijs qui illam obligationem nō sus-
ceperunt, vt ne tua consilia contemnant,vel
statum religiosæ vitæ fastidiant,qui est saluta-
re tuum beneficium,suaue iugum, gratia ex-
cellens:quam vitæ perfectionem qui non as-
sequitur (vt nō omnes capiūt illud verbū) ita
tamen vitæ suæ rationes asfringat,vt quæ po-
terit alia consilia persequatur, nec simplici
sola præceptorum obseruatione sit conten-
tus. Porro autem quamuis refugiat animus
vltèriùs procedere propter rerum indignitatē
& dolorem; tamen veniendum est ad infini-
tam atrocitatem flagrorū, te iuuante ô Deus
meus flagellate. Iam leuant manus flagellis
crudelibus armatas horridi carnifices,iām in-
cutiunt flagra crudelissimè, exit liuor in pla-
gas atrocissimas carnis sanctissimæ, carnis
Dei omnipotentis,conciditur totum Christi
corpus,

1.Tim.3

Mat. 11

Mat. 19.

corpus, & à planta pedis vsque ad verticē capitis non est in eo sanitas; reputatur quasi leprosus è plagis, & percussus à Deo & humiliatus, ipse tamen vulneratus est propter iniquitates nostras, vehementia & multitudine verberum attritus est propter scelera nostra. Hæc autem est disciplina & castigatio non ipsius sed nostra, qua pax nostra paratur; nam eius liuor nostra est medicina. O res miserabiles & luctuosas! Deus acerbissimè vapulat atque ignominiosissimè propter peccata nostra, & nos peccatorum delectationibus gaudemus: itaq; nostra voluptate flagitiosa Deo plagas & mortem irrogamus. O abominabiles lictores! non sat erat si virgis more Romano caderetis hominem innocentem, nisi etiam flagella adhiberetis vt seruo, eaque crudeliora quàm virgas, vt nefario hominē luge anima mea, luge, plora cor meum, plangite immites oculi: certè cernitis vestram vitam Dei flagellis concidi, videtis flagellatum I E S V M, & quasi leprosum, contemplamini percussum & humiliatum, vulneratum, attritum: lugeat I E S V S ipse, non oculis; certè vulneribus: fiunt enim oculi in corpore eius innumerabiles, quibus plorat, non aquam, sed sanguinis acerbos riuos: lugent Angeli vt possunt: plangit Virgo mater filij cruciatum atrocissimum: lugent sancti patres in Inferno: lugent Henoch & Elias in terrestri Paradiso; si quidem ad ipsos per internuntios Angelos perferebantur Christi mysteria passionis, vt piè credi potest: lugeat natura vniuersa sensu suo. Quis igitur tam est homo immitis & excors qui non lugeat, qui non lamentetur? Quis qui infinitam illam crudelitatem animo recolat, eam non ita sentiat, atque si infligeretur omnia verbera, non eius corpori tantum, sed cordi ipsi & animæ? Et quidem minora sunt & leuiora quæ dico, quàm quæ sentire debeo, quamuis declarare verbis non valeam. Considera piè mediator rei huius indignitatem miserandam: flagellant excellentissima forma, viriute, innocentia hominem, quod omnes intelligebant: flagellant filium Dei, quod omnes poterant credere, & multi debebant. Hæc non indigna solum sunt, etiam si indignissima sint, sed infiniti sceleris & impietatis. Aspice ad dolorem, imò ad infinitos dolores innumerabilium vulnerum, qui ex corpore ad animam Christi penetrabant amarissimè. Verberant omnes illi ictus & vulne-

ra cor Christi & animam plurimis alijs de causis & maximis afflictissimam. Aduerte animum ad Paradisum tuum I E S V M, qui illum amas; vnde non quatuor tantum flumina egrediuntur, sed innumerabilia; non aquæ, sed sanguinis: non à loco voluptatis terrenæ, sed cœlestis: sed simul à loco doloris & mœstitiæ incomparabilis; quæ nō placidè vt illa egrediuntur, sed acerbissimè; & non irrigant quidem omnem terram vt illa, etiamsi possunt, & planè possunt, & potētius quàm illa possunt; sed terræ maxima pars hæc sanguinis Dei flumina non admittit, nō admittet, quod est longè tristissimum & miserimum. Porro cum esset vita Christi in sanguine, quantum sanguinis effundebatur, tantum vitæ adimebatur, & debilius erat in corpore anima & vita. Diuerse tandem mentem ad Virginem matrem, & in ipsa perspicies non solum summum dolorem & afflictionem, sed illud simul, nullum flagrum corpori filij infligi, quod eius corpori, cordi, & animæ non incutiat, & quod illa nō cruetur amarissimè: Erat enim filio copulata perfecto amore Maria, non poterat ergo filius sine matre flagellari. Conciditur crudelissimis verberibus Mariæ amor, & assiduè simul augetur, & quò magis augetur, eò cruciatur magis. O dolores filij! O dolores Matris ingentes! ô hominem immitem & sauum qui hæc non sentit! Quot acceperis vulnera è flagellis Domine I E S V, tu scis; & tamen piè credo reuelationi piorum hominum, qui tradiderunt numero fuisse ad quinquies mille & quadraginta. Fuisse quidem maximo numero cerium est; non enim in te flagellando tanta cum atrocitate seruauit Pilatus Romanorum legem, minus Iudæorum; sed eò spectauit totus, vt enormi & immodica crudelitate in te edita placarentur Iudæorum animi: vt caderetis mitis I E S V sauisimè quidem, citra mortem tamen. O immanitatem flagrorum, quibus licebant omnia, tantum ne vitam eriperent. Fit contra omnes leges in te affligendo I E S V sancte, datur id peruersitati Iudæorum, & diabolicæ malignitati: qua in re, nec quod volebat id assequutus est Pilatus, vt discederent à malitia Iudæi, nec aliud quicquam, quam vt præter suam, & contra Iudæorum voluntatem I E S V S atrocissimè cruciaretur: ita tamen prophetiæ adimplebantur & Dei promissio, tum salus mortalium parabatur.

rabatur. Verè hac flagellatione, præter cruciatum immensum, reputabaris sancte I E S V cum sceleratis; nam Pilatus permissione Dei in hac re quod dixit Moses seruauit, vt te verberaret; quod erat indicium ex lege mortem non mereri qui caderetur: verum in plagarum numero contra legem fecit; pro magnitudine enim criminis comperti cadebatur reus ex lege pluribus, paucioribusue plagis; sed ita vt ne quadraginta excederent. At tu innocentissime I E S V cum sine modò caderis, omnium criminum videbaris esse damnatus: & Pilatus dū verberans te vult mortis nō esse reum significare, tamen infinitè cum verberat, multis mortibus esse te dignum ostendit. Infinita est hæc significatio bone I E S V amoris erga nostui; singuli enim tui liuores, singulæ plagæ quid aliud quàm immensam in mortales charitatem tuam declarant? Quid? Si singulæ, quid omnes? quid tam immenso numero? Clamant omnia vulnera tua magne I E S V ad patrem tuum, & peccatorum nostrorum precantur veniam: singula impetrare possunt & impetrant; quantò potentiùs simul omnia? Neque tamen potentiùs, quum singula idem possint; verum alioqui longè potentiùs, quòd idem, eademque virtute tam innumerabili numero replicant. Verè omnibus passionibus tuis magne I E S V, amplius lauas iniquitates; semper exhibes copiosam redemptionem; faciunt dulcem harmoniam & acrem diuinæ hæ voces, & auribus Patris, & tuis, & Spiritus sancti suauem & efficacem: clamant contra peccata, contra mortem, contra infernum, & exaudiuntur: clamant poenitentiam vt agant suorum malefactorum mortales, Deum cognoscant, eius voluntati vt obediant: inclamant pijs meditatoribus facillimam viam ad deuotionem comparandam. Vulnera Dei tam crudelia sponte suscepta, tanta voluntate nobis ad salutem applicata, monstrant certissimum nobis & diuinum refugium in nostris necessitatibus, atque adeo innumera-
al bilia nobis offerunt refugia in nostris laboribus & ærumnis: vnumquodque enim vulnustuum benigne I E S V ampla est domus refugij & cœlestis vt saluos nos facias. At enim sunt vulnera tua mihi terrori magne I E S V: quid enim nō merentur mea peccata, si tu propter illa, Deus quum sis,

tam atrociter flagellatus es? sunt tamen, & esse debēt vulnera tua spes certa salutis. Quid enim sperare non possum & debeo à te, qui ex amore tuo immenso antequam essem tantam crudelitatem es passus, vt mihi mea peccata remitteres, & tuis virtutibus & donis ornares? Dant animæ meæ vires vulnera tua Domine I E S V; dare certè possunt, & dabunt quidem si mea peccata non faciant vt ne dent: sunt enim illa suscepta à Deo meo, vt vulnera sanentur animæ meæ, vt vulnera animæ meæ ne infligantur. Porro cū nō sit sa-
Psal. 37.
Isa. 1. nitas in carne nostra, vulnus sit tota, & liuor, & plaga tumens, non circumligata, nec curata medicamine, nec fota oleo, & eam tu sanā susceperis vt nostram sanares; factum est vt restituant nobis sanitatem tuæ plagæ, vulnera & liuores nostri tuis vulneribus & liuoribus curentur: tuæ plagæ tumentes, quæ non fuerunt circumligatæ, non curatæ medicamine, non fotæ oleo, atque adeò quarum circumligatio, medicamen, & fomentum, vulnorum aliorum fuit sæuissima replicatio. Faciunt igitur tuæ hæ plagæ, vt animorum nostrorum, tum sensuum vulnera tua virtute circumligentur, medicamine curentur tui sanguinis, oleo foueantur tuæ misericordiæ. Quis si in flagella & tribulationes incidat conqueri possit, & non potiùs patienter & longanimiter illa ferre debeat? Quis non deposcat plura pro peccatis suis pati, & pro Christi amore atque imitatione? Ponamus ante oculos fidei & meditationis piæ filium Dei I E S V M ad columnam ligatum acerbissimè verberari; consideremus liuores, vulnera, sanguinis riuos; & si nostra sentiamus detrimenta, fateamur oportet non esse vulnera animæ nostræ curata perfecto medicamine, non oleo; & miseros adhuc nos esse credamus. Collige præuaricatrix anima mea ex hac Dei flagellatione vitiorum tuorum contritionem & luctum: tu illa vulnera Christo inflixisti; quoties enim peccatum in Deum commisisti, toties illi flagellum incussisti; & vt veriùs dicatur, quoties peccasti, toties omnia simul vulnera Christo inflixisti: pro singulis enim tuis peccatis omnes plagas sustinuit Christus. Concipe ex Christi vulneribus virtutem animo quidem acri & constanti, humili tamen & sapienti per flagellationis tui corporis vsum;

ut quum hoc facis, ex Christi plagis vim accipiat tui corporis afflictio, quasi in te illæ diuinæ plagæ suscipiatur, & tuæ per illas sint fructuosæ, ut esse possint. Confer hanc corporis tui disciplinam ad tuorum peccatorum satisfactionem, adhibe ad vitiorum extirpationem, ad virtutum adeptionem; utere interna flagellatione cordis & animæ tuæ, hoc est contritione; quæ, ut semper peccamus, nunquā nō est adhibenda, & ad hanc diligentius confer Christi verberationem & deuotius, tum ut acrius vindices in peccata tua, quæ virtus est contritionis, simul ut plagas cordis Christi & matris Virginis Mariæ imiteris, & sentias salutariter: sic vitia tua & habitus malos verberabis, & virtute vulnerum Christi excuties. Discamus hinc præterea Diabolum, præferim ubi molestus est, flagellare; & sicut ille facit nobis, ita nos contra illi faciamus. Illius

flagella nituntur superbia in Deum, inuidia in nos: nos illum flagellemus Christi IESV flagris, quæ diuinam spirant humilitatē, immensam charitatem: his nos armati vim vulnerum Christi in illum conuertamus, illi eā opponamus; ita illam feram bestiam cruentabimus. Ille flagellat nos superbia, nos illum humilitate Christi, & nostra in Christo; ille nos cedit inuidia, nos illū Christi charitate, & nostra in Christo; ille nos alijs vitijs verberat, nos illum alijs Christi virtutibus, & nostris in Christo & per Christum. Et simpliciter quidem flagellum est Dæmonis, & vehemens, & efficax oratio, & quem accipimus à Christo in oratione sensus spiritualis: his magna dexteritate, & humilitate, & animo utamur, & fugiet Dæmon à facie vulnerū Christi IESV profligatus, cuius est gloria, virtus, & potentia infinita. Amen.

CORONATUR SPINIS IESVS.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

IOAN. XIX.

In xcv. imaginem adnotatiuncula.

xcv.

122.

- A. IESVS ab atrio in aulam Prætorij crudelissimè casus trahitur.
 B. Recesserat Pilatus in cubiculum, & quid vellet fieri significauerat.
 C. IESVS veste pariter ac pelle atrocissimè exutus, purpurea clamide per ludibrium induitur.

- D. Sedere iubetur in scamno, capiti corona è spinis imponitur, arundo pro sceptro datur.
 E. Acerbissimè cadunt, illudunt, feriunt arundine, consalutant Regem Iudaeorum.
 F. Virgo Mater foris cum suis omnia ex internuntijs cognoscit.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

IOAN. XIX.

*Tunc milites
 Præsidis^a suscipientes IESVM in Prætorio,*

Milites autem

*congregauerunt ad eum universam cohortem:
 & exuentes eum,
 chlamydem coccineam circumdederunt ei:
 & plectentes coronam de spinis,
^a posuerunt super caput eius,
 & arundinem in dextera eius:
 & genu flexo ante eum,
 & illudebant ei,*

duxerunt eum in^b atrium Prætorij, & conuocant totam cohortem.

*& induunt eum purpura,
 & imponunt ei plectentes spineam coronam.*

*& veste^c purpurea circumdederunt eum.
 Et milites plectentes coronam de spinis,
 imposuerunt capiti eius:*

Et veniebant ad eum,

MATTH.

CORONATUR SPINIS IESVS.

Matt. xxvij. Mar. xv. Ioan. xix.

122

xcv



A. IESVS ab atrio in aulam Prætorij crudeliſſime caſus trahitur.

B. Receſſerat Pilatus in cubiculum, & quid vellet fieri, ſignificauerat.

C. IESVS veſte pariter ac pelle atrociſſimè exutus, purpurea clamide per ludibrium induitur.

D. Sedere iubetur in ſcamno; Capiti corona è ſpinis imponitur; arundo pro ſceptro datur.

E. Acerbiſſimè cædunt, illudunt, feriunt arundine; conſalutant Regem Iudæorum.

F. Virgo Mater foris cum ſuis omnia ex interuancijs cognoscit.

THE HISTORY OF THE



THE HISTORY OF THE

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

IOAN. XIX.

*Et ceperunt salutare eum;**Dicentes;**Aue Rex Iudæorum.**Et expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius.**Aue^r Rex Iudæorum.**Et percutiebant caput eius arundine, & conspuebant eum: &ponentes genua, adorabāt eum.**& dicebant;**Aue Rex Iudæorum.**& dabant ei alapas.*

ADNOTATIO.

A. *A*trium, unde IESVM suscipientes milites Romani traxerunt per scalas intrò in aulam Pratorij: in atrio verò remanēt Iudæi in eadem hypocrisis perseuerantes, ne contaminentur: obseruabant tamen quid de IESV ageretur per internuntios.

B. Pilatus in interiorem partem domus secesserat, à quo milites intellexerant quid fieri vellet: dixit enim ut flagellatum eum instar Regis per ironiam spinis coronarent, & Regem consalutarent; ut eò magis esset unde possent placari in eum Iudæi, & ipse maiorem causam haberet IESVM dimittendi. Intelligimus autem miseros anteà qui spinas ferrent, ex quibus milites coronam plecterent, quasi regium diadema.

C. Conuocata vniuersa cohorte in interiorem aulam pratorij, alij plectunt coronam de virgulis spine AEgyptiæ, truibus aculeis horrida, ex eo arbusculo scilicet, ex cuius floribus iucunde coronæ fieri solebant. Alij afferunt chlamydem purpuream & coccineam, dibapham, idest bis tinctam, vel quòd materia esset purpurea, color coccineus; quale regium erat indumentum, & à Romanis solebat honoris causa Regibus amicis transmitti: forma chlamydis erat ut pallij, id fibula ad collum connectebatur. Alij IESVM suis vestibus rursum exuunt; quæ fouebant quidem vulneratum eius corpus, sed simul vulneribus hæserant, quòd ex sanguinis concretionem necessum erat euenire; itaque renouantur vulnera boni IESV: purpuream & coccineam chlamydem eum induunt, iubent autem sedere praetribunali in vili scamno.

D. Cum sedisset benignus IESVS, & recruduissent vulnera, & sanguine perfunderetur toto corpore; offertur atrox corona, eam illi offerunt; eam esse quam ipsi honoris causa Romanus Imperator mittit: concedere illi Regnum, sed spineum & miserum, quale ipsum decebat: hæc

ad contumeliā. Dein coronam non tã imponunt capiti, quã truculentissimis furculis impingunt atque infigunt. Erat ea lata, ac densa, ut bonam capitis partem seuissimis aculeis transfigeret. Vndiq; perfluit diuinus sancti IESV sanguis, per vultum, per aures, per collum: ad hæc arundinem, siue calamum dexterae inserunt, tanquam regium sceptrum: ita ornatum per summam contumeliā consalutant Regem Iudæorum genu flexi.

E. *Aue*, inquit conserti, Rex Iudæorum: hi cadunt diuinam faciem alapis, illi conspuunt, eripit unus è manu arundinem, quæ solida erat & Plin. robusta, ut esse solent orientales; illa caput ferit, quo fiebat ut profundius infigerentur spinæ: omni denique contumelia illum, & opprobrio, & cruciatu afficiunt execrabiles latrones. Hæc contemplare pie meditator in tua presentia fieri, indignitatem considera, dolorē vulnerum, sanguinis effusionem; si penitus es Christo vnitus, similia in te senties fieri, & viuax animi tui sensus cruentabitur cum Christo & affligetur; nonnunquam corpore etiam similem senties cruciatum. Hoc est Dei vestri caput o Angeli diuinitatis corona splendens, hæc vestra gloria, in hoc omnes thesauri scientiæ & sapientiæ sunt absconditi, hoc cælum, terram, vniuersam creaturam suo imperio sustinet & gubernat; & tamen acerbissime seuissimis spinis configitur. Hæc est facies in quam desideratis Angeli aspicere, cuius conspectus vestrum desiderium beat; & tamen sputis putidissimis conspurcatur, alapis crudelibus verberatur; nō tamē velata facie IESV, ut fecerant Iudæi, quasi suam cecitatem illi præficientes, hi lucem: sentit hanc crudelitatem & ignominiam cælum, terra, omnis creatura & tamen homines illam, hi infigunt, alij nō sentiunt. Pudeat te esse hominē, quod homines hæc faciant, doleat tibi quòd propter peccata tua

fiunt, confidas quòd per hæc tua expientur peccata. Considera rursum Demones adhuc gaudentes, totam militum cohortem infinitis blasphemijs Christum laceßentes, risu, cachinnis, sanis illi conuiciantes. Indei hæc non videbāt quidem, audiebant tamen tumultum & clamores, sciebant per suos internuntios quid ageretur, partim verò letabantur, partim illorum animus angebatur: metuebant enim ne tot pœna & contumeliæ euaderent tandem in IESV liberationem, qua nihil contingere poterat illis acerbis. O IESV bone, vellem ex te scire quo pacto hæc feras. Primum non heroico tantum, sed planè diuino animo; sentio tamen summum dolorē, perseverat mecum tedium, mæror, afflictio quæ per tot horas pertuli, vulnera flagrorum me excruciant, spina his omnibus adiuncta me conficiunt: attamen quamvis crescant cruciatus, longè tamen illos superat animi mei promptitudo, constantia, & fortitudo. Atque illos quidem cruciatus, cum sint sæuissimi, non ob necessitatē tuæ redemptionis patior o homo; sat quidem futura esset mea mors ad infinitos homines salvandos, do tamen tuæ utilitati, quæ alioqui sunt tua

redemptio: ne committas per insipientiam cordis tui ut horum meditatio tibi non prosit, & ad meritum, & ad spiritus vim, quæ incomparabilem habent utilitatem & salutem. Hoc præterea volo te intelligere, inter acerbissimos dolores quos tota mea passione sustinui, illum continenter accessisse amarissimum, quod semper prospiciebam unicè dilectam, ac venerandā matrem Virginem de doloribus & pœnis meis confici: videbam meis colaphis, palmis, alapis, conspuationibus, meis flagris, contumelijs, spinis, pauore, tristitia, frigore, lassitudine illam vehementissimè affligi & cruciari.

F. Quo tempore coronatus est Christus, foris extra atrium prætorij lugebat beata Virgo cū suis, neque quicquam eorum quæ in IESVM fiebant videre poterat: audire aliquid poterat, sciebat item vel per nuncios, vel ex turbæ vocibus, ex quibus permanabant & diuulgabantur omnia: contemplabatur tamen desolata Virgo singula spiritu in corde suo: duplicatur gemitus omnium & afflictio, horrent ad spinas, abominantur carnifices, compatiuntur Christo, omnibus modis se affligunt.

MEDITATIO.

Cant. 3. **E**gredimini iterum filiæ Sion, meditatores deuoti, egredimini, videte Regem Salomonem: egressi enim antea estis, & vidistis Regem Salomonem in diademate, quo coronauit cum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius, idest quando ex Maria Virgine nostram assumpsit naturā vnigenitus Dei filius, & delicias suas fecit esse cum filijs hominum: Egredimini rursum filiæ Sion, seponite illam coronationem incarnationis, & ad eam passionis, cui tunc se offerebat Christus, totum animum atque affectum omnem intendite, quæ plena doloris est & ignominia, spineam sponsi vestri coronationem. En vobis sese offert Christus IESVS truculentissimè flagellatus, videris recentia vulnera Dei, imò totū corpus quasi vnum vulnus aspicitis, concisas carnes, vndique fluentem sanguinem, madidam terram Filij Dei sanguine, absque ijs quos intrinsecus patitur dolores immensos. Considerate obsecro quid faciat è columna solutus: inuestigat vestes suas, quas latrones & atrociter illum exuerant, & contemptim disperferant. Exanguis IESVS, & vehementer debilitatus & afflictus colligit iussus vestimenta sua

hinc illinc, rigat sanguine suo terram. Sed cur indui imperatis homines impij, quæ modo estis rursum spoliaturi? ut illum contumelia maiori & cruciatu afficiamus, propterea id facimus. Nulla fuit ferè mora quin ex Pilati vel imperio, vel permissione è flagellatione cōferant se latrones pessimi ad opprobriū & crudelitatem spineæ coronationis. Adeste filiæ Sion, animaduertite quid fiat sponso vestro. Approperant illum rursus exuere vestibus suis: cruciatus ille fuit quum se è flagellatione induit Christus, addere volunt rabidi canes acerbiorē, & per violentiam rursus IESVM expoliant. Verūm quid fuit quapropter voluistis coronare spinis purpura indutum, non suis vestimentis? Primum voluimus illum cruciare vestes eripiēdo; dein placuit ut conspicua essent illius flagra ad maiorem contemptum & abiectionem; ad hæc nolimus ne vestigium quidem hominis illius ullū remanere in illo, minùs magistri, qualē representare videbantur suæ vestes: vestē verò albam Herodis auferre placuit, ne videri posset fatuus, sed potius homo nequam & facinerosus. Nihil scilicet conscclerati homines excogitare poterant ad te contumelia afficiendum

*Prover.
8.*

ficiendum sancte IESV, & cruciatu, quod non auidissimè exequeretur & crudelissimè. Vidistis filiæ Sion sponsum vestrum nudum; quarentem sua vestimenta, induentem se, indutum rursus exui, & iterum nudum: què fructum igitur ex his animo concepistis? Exercuim? sensus nostros interiores, tum spirituales illis mysterijs, sensimus intimo animo indignitates illas & accerbitates immensas, & cordi impressimus; contabuit anima nostra dolore & compassione: simul illinc vim spiritus acrem concepimus humilitatis & patientiæ; voluissimus illi suas vestes offerre, eum iuuare, horridos illos carnifices abigere; nec sanè eius voluntas erat vt hæc illi seruitia quisquam deferret. Quod illum velle intelleximus, id conandum vobis est, vt lugubri & pia meditatione vestres orationis spirituales, quas ille simul nobis quarebat, inquiramus atque inueniamus, ipso nobis præeunte: illis eum induamus, quibus libenter tegitur, imò quibus nos ipse induit placidè & fructuosè: nostram nuditatem agnoscamus, quam effecerunt peccata nostra; vestres salutares virtutū quæramus, quibus nuditatem contegamus: commendamus porrò ne rursus à nobis eripiatur, illud considerantes, quod à se denuò vestes eripi permisit IESVS, vt ne nobis per illum semel parta ab hostibus nostris diripiantur. Sed quid hîc nos moramur? non morantur sæui milites: IESVM ecce trahunt intrò in aulam prætorij, congregant ad eum vniuersam cohortem, exuunt, circumdant ei purpuram, sedere iubent vili in scabello, coronant atrocissimè corona ex spinis. Et coronam quidem non solum ad ludibrium conferunt, vt chlamidem & scamnū, sed ad acerbissimum cruciatum, impactis trucibus spinis: non autem tantum vulnerarunt, sed crudelissimè etiam lancinauerunt. Porrigunt in manum eius tanquā sceptrum arundinē, illudunt & conuiciantur ei, genu flexo, quasi illum adorantes inclamant, aue Rex Iudæorū, conspuunt eum, dant ei alapas, tum acceptā ex manu eius dura arundine crudeliter caput eius percutiunt; quò fiebat vt non solum priora spinarum vulnera renouarentur, sed vt altius impactis spinis, noua fierent vulnera & crudeliora. Ecce enim vobis filiæ Sion apertam meditationi vestræ materiæ immensitatem: quid enim immensum non est & infinitū in gestis Christi, & passionibus, & morte, siue ad eum qui patitur spectes, siue ad pec-

catorum pro quibus patitur Deus grauitatē, siue ad fructum passionum? Ad prætorium adducunt IESVM scelerati, veluti ad Regiā è loco supplicij, ad augendum ludibriū. Voluisti, inquiunt, homo nefariè Rex fieri; cris Rex, sed flagellatus; Rex cris, & spincus, & horridus, & omnibus abominabilis. O tetrū Satanam, qui hæc per sua membra audet. Nolumus tuam coronationem faciant Iudæi, ludus enim ille esset si facerent: nos verè te volumus Regem coronare; Romanorum enim est Reges designare, non viliū Iudæorum; quæ sanna longè altius opprobrium faciebat. Sequimini filiæ Sion sponsum vestrum spinis coronandum, adorate vestigia pedum eius, ad cor vestrum sanguinem è vulneribus defluentem recipite, ne ad aliam quàm ad vestram terram recipiatur: exuitur vestibus suis, illas accipite vos, etiamsi nolint Dæmones, illas seruate & deosculamini; sunt Christi, sunt Dei, sunt flagellati Christi & Dei propter vos, sunt quibus animæ vestræ amiciuntur vestimenta salutaria & diuina. Congregant ad probrosam coronationem IESV cohortem latronum; conuocat simul Satan suos Diabolos maiori numero: cōuocate vos filiæ Sion Angelos, vocate sodales vestras, aduocate cœlū, terrā, creaturam omnē ad spectaculum omnibus seculis inauditum, horribile toti creaturæ & luctuosum, quo coronatur spinis Deus summa cōtumelia & cruciatu. En iam sedet abiectè omni ludibrio expositus; contemplantini eum filiæ Sion, is enim ipse est qui super thronos sedet & super Cherubin, is qui per hanc vilem sedem meretur confessum ad dexteram Dei Patris omnipotentis in excelsis, & vt iudicaturus orbem sedeat super sedem maiestatis suæ; is qui sedes ad dexteram Patris, stat simul intentans suam indignationem & vindictam in malos, simul protendens manum calcstris auxilij & retributionis in bonos. Conferte illam maiestatem cum hac abiectiōe, & videte ex illa in hanc influere diuinam virtutem; hanc per illam fieri excellentissimam vilitatem & potentissimam. Intelligite hinc, nihil altius esse humilitate quæ est in Christo; gustate vt omnē suauitatem superet sedere nudum, vulneratum, abiectum cum Christo. Iam circumdant Christo purpuream chlamydem, obsoletam & contemptibilem, sed purpureā quidem illam & coccineam. En principium Regni tui, en purpuram te dignam, iam regnare

*Psa. 79.
& 98.
Heb. 1.
Mat. 25*

Mat. 27.

rare incipe Regnum quod huius mundi non est. Non hoc solum tunc dicebant homines impij, sed habent illius impietatis imitatores quamplurimos; Machumetanos, & Iudæos, & Hæreticos. Et illi quidem apertè Christo conuiciantur, hæretici cum alium sibi confingunt Christum, aliam Christi doctrinam appingunt, vero Christo, & veræ eius doctrinæ illudunt & conuiciantur in solenter. Sed hi impij sunt; quid nos qui orthodoxam pietatem profitemur, non similiter facimus? Hæretici nunquam non habent in ore Christum, illum tamen alienis vestibibus induunt, idest suis erroribus: nos Christum confitemur, fidem catholicam tenemus & doctrinam; & tamen ita viuimus, ut cum identidem chlamyde simili atque milites amiciamus mortua fide, & peruersa eius confessione & factis. O acerbi latrones, cur illum purpura induitis? iam enim est purpura amictus ampliori, & quidem vermiculata purpureo suo sanguine & vulneribus: si quæritis despectionem, maior est in hac purpura quàm in vestra chlamyde; quid vultis? Veram assimulare volumus Regiæ inaugurationis pampam, ad maius ludibrium. O sæuam malignitatem! Verum parat vobis hæc purpura Christi ô Martyres, vestras purpuras: nam propterea sanguis vester preciosa purpura est, quod sua purpura imbuerit illum Christus. Vestit vos sponsus ô Virgines vestra stola, nō solum alba, sed simul quæ purpureum referat colorem; est enim in virginitate vestra suum martyrium: atque adeò induantur necesse est omnes sancti sanguine Christi, & sese lauent: non enim nisi per sanguinem, & ex sanguine Christi dealbantur, & euadunt in claritatem sempiternam; sanguis enim I E S V vitam generat æternam. Properate filiæ Sion, venite; en facit Christus ex scamno suo distributionem chlamyduum purpurearum: accipite, purgate animas vestras actionum puritate, atque perfectione in Christo. Sed en afferunt magna pompa homines peruerissimi ad I E S V M spineam coronā, eam offerunt ob oculos per contumeliam, impingunt dein crudelissimè in Dei caput, in caput capitis vestri ô Angeli, in vestri ô Ecclesia vniuersa; vnum enim est caput omnium Christus, ex quo etiam sumetis vestrū influxum diuinum Angeli, ut omnem influxum Ecclesia & omne bonum: huius capitis

caput spinis coronatur. Absque dubitatione dolor vester, & animorum auersio tangeret vos Angeli, quum è capite Christo in Ecclesiam suus dolor redundat: ad nos autem huius coronationis cruciatus pertinet propriè ô mortales; ex nostris enim spinis plexa est hæc Christi corona, nostra peccata sunt corona illius spinea; atque adeò singula peccata omnes spinæ sunt, & tota corona. Poena nostrorum peccatorum æterna in illarum spinarū vulnera conuertitur; vulnera illa, infinitæ illi pœnæ satisfaciunt. O miseros nos si hæc non sentimus; miseri item si sentimus, & tamen non compungimur, & vitam in melius non commutamus: pugnabit enim ille sensus contra nos, & nostram socordiam coarctuet. Animaduertite filiæ Sion, quantum afferat hæc corona Regi vestro cruciatum: vigent omnes sensus vel ex capite vel in capite, tum externi tum interni; illi omnes acerbè ladebantur, etiam si præter ceteros cruciabantur tactus: interni simul omnes affligebantur, in totū corpus deriuabatur capitis dolor, ut ab eo principium sumunt omnes animales operationes: & tamen singulæ spinæ hoc faciebant, quid omnes? quid in sensibus Christi perfectissimis? Si vnum corporis membrū patitur, membra cætera compatiuntur: nunc verò in te benigne I E S V, humilis I E S V, Flagellate I E S V, coronate spinis I E S V, omnia membra, omnes sensus patiuntur; quid est consequens nisi ut compatiantur omnia membra tua, & immensa ista sit passio & compassio? O ferini cordis animam quæ hæc non sentit; ô immites oculos qui non plangunt. Si membrum es Christi, compatiere è spinis amarissimè patienti Christo: quod si non facis, quid respondere poteris, nisi tuam insipientiam esse, & cordis stupiditatem accusandam? Luctum habe saltē quod hæc non lugeas quæ lugent Angeli, qui tamē lugere non possunt: quæ cælum, terra, creatura omnis obstupefcit, & suo luctu luget. O verum & perfectum nostrum redemptorem & Samaritanum I E S V M! Non solum delet iniquitates nostras, sed infirmitates sanat tactus nostri per flagellationem, tactus rursus & reliquorum sensuum per coronationem. Etenim quid fuit Christi flagellatio, quid verò coronatio, nisi sensuū nostrorum correctio, & noxiorum motuum repressio, & tentationum depulsio? Quot-

Apo. 7.

Eph. 5.

T/5

102

quot enim plagas Christo infligebant flagra, quotquot spinæ, tot vulneribus Christus exdebat ob petulantiam nostrorum sensum, quibus simul sanitatem assererat: quod si non sanentur peruersi sensuum tuorum motus, nec sedatur procacitas, tua est illa culpa, non imbecillitas medicinæ, vel Medici imprudentia. Corde recipe illa vulnera, ex corde deriuata ad sensus; accipies diuinum auxilium, si non vi dissipentur motus, ceriè vi ne noceant. Debent autem hæc quæ de appetitu sensuum dicimus, intelligi & usurpari in appetitu rationali, & in rationalibus potentijs; & prius quidem in illis disciplina institui debet atque exerceri. Deerat sceptrum ad Regiam panopliam; inferu in dexteram mitis IESV homines scelerati arundinem acrem, qua viebatur quidem ad ludibrium, conferebant iam ad maleficium: accipit libens arundinem mansuetus IESVS factus obediens terribis etiam hominibus. En vobis o Angeli, homines, en eis vniuersæ Regem vestrum, Regem Regum, & Dominum Dominantium, Regem omnium seculorum; Omnipotens nomen eius. Hic idem sedet duplici indutus purpura, sui sanguinis, & obsoleta illa: sedet coronatus spinis, pro scepro gerit in manu arundinem, salutatur genu flexo per irrisionem & derestationem Rex Iudæorum, percutitur alapis, conspuitur, verberatur eius caput arundine. Quid hic videtis Angeli? Peccata videmus mortalium horrida & innumerable, & Dei misericordiam, & Christi patientiam, & Regni coelestis figuram: hæc enim purpura, hæc corona, hoc sceptrum, & quæ cum his coniuncta sunt, pepererunt hominibus gloriam & Regnum sempiternum. Bestia estis o Damones, quibus semper illudit Deus: existimatis vos hæc fore IESV opprobria; sunt vestra, ac vestrorum asseclarum non solum opprobria, sed pænæ infernales; Christi verò gloriosissima trophæa, per quæ vos triumphat & traducit palam. Quid verò vos videtis homines? Videmus & nos quæ Angeli, sed in contemplatione nostrorum peccatorum hæremus: illa est meditatio nobis fructuosa, quæ applicat Christi passionem & impropria nostris culpis, vt in illas nos per illa vindicemus, simul vt per illa veniam ab eo qui propterea passus est vt illas nobis condonaret, exoremus: quod si paulò altius feramur, illos omnes cruciatus, illa impropria nos Christo infligere intelligemus, nostrorum

peccatorum varietate. Purpura enim contempnibili induimus Christum, si per hypocrisim Christum laudamus, vel si negligenter in oratione versamur. Corona spinica illum coronamus, vbi eius seruos conuicijs & contumelijs appetimus, vel vbi malè de illis suspicamur. In dexteram eius arundinem inferimus, vbi contemnimus eius in nobis gubernationem, & disciplinam auersamur. Salutamus genu flexo Regem Iudæorum per ironiam, quædo subdolè nostris maioribus obediunt, quando non animo, sed ad oculum obtemperamus. Infringit Christo alapas, qui ignominiosè illum blasphematur, vel etiam si quis effectas vel reuelationes, vel dona ementitur. Conspuit Christum, qui lasciuia persequitur, & carnis corruptiones, vel si quis finem in delectationibus spiritualibus ponit. Percutit arundine coronam spineam Christi & caput, qui rebus diuinis ad malas artes, vel ad coniurationes, vel flagitia abutitur; vel ille etiam qui rebus spiritualibus, & moribus qui alioqui probati sunt, abutitur vel ad quæstum, vel ad dignitates comparandas. Denique in vniuersum vestiunt purpura, coronant, dant in manum Christo arundinem, & illum salutant hypocritæ omnes, quotquot in Deum peccant. Quid vos reliquæ Dei creaturæ sentitis? Nos quidem semper fecimus verbum Domini creatoris & gubernatoris nostri: in ipso enim sumus omnes, in ipso sumus & mouemur quamplurimæ, viuimus etiam in ipso permultæ, ipse nos fini nostro coniugit; Regem illum agnoscimus, & nostris actionibus & obedientia profitemur; nec amplius sentire possumus vel loqui quam re ipsa præstamus, nisi illud nobis concedat noster Dominus. Hoc si concederet, clamaremus peiores nobis esse qui naturam meliorem quam nos acceperunt: hi enim Regem negant eum qui orbem regit vniuersum, & cum in quo & ipsi viuunt, moventur, & sunt, plagis afficiunt & contumelijs. Quod si nobis illud etiam concederet noster conditor & gubernator, nostras vires contra tantam impietatem conuerteremus, perirent omnes miserrimè a facie nostra. Desidero magne IESV, & peto abs te quam possum humillimè atque studiosissimè, vt me tuis vestibus induas: purpura, quæ sit feruens meus in te amor, & acre desiderium sanguinem pro te fundendi; corona spinica, quæ sit gloria ea apud te, quæ per mortificationem omnium sensuum perficitur,

spinis

Eph. 6.

Act. 17.

spinis me simul compunctionis transfigas, & zelo iustitiæ & gloriæ tuæ; da mihi in manū arundinem, qua meas passiones, & tentationes, & insolentes Dæmonum importunitates, tanquam virga ferrea in te flagellem & dissipem, & fiat mihi virga illa virga directionis, virga Regni tui, qui es benedictus in sæcula. Amen.

GESTA POST CORONATIONEM ANTE QVAM FERRETVR SENTENTIA.

IOAN. XIX.

In xcvi. imaginem adnotatiuncula.

xcvi.

123.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Ostendit Pilatus Iudais ⁷ <i>ESVM</i> flagellatum & coronatum è spinis: Dicit; Ecce homo.</p> <p>B. Cum defenderet ⁷ <i>ESVM</i> Pilatus, ad accusationem blasphemia veniunt; Filium Dei se fecit.</p> <p>C. Magis timuit Pilatus, propterea ingressus in pratorium accuratius interrogat <i>IESVM</i>; Vnde es tu?</p> <p>D. Non respondet illi <i>IESVS</i>.</p> | <p>C. Quod videns Pilatus, urget illum concitate.</p> <p>D. Respondet <i>IESVS</i>; Non haberes potestatem, &c.</p> <p>A. Motus verbis ⁷ <i>ESV</i>, apertius agit ut ipsum liberet.</p> <p>B. Addunt Iudæi; Si hunc dimittis, non es amicus Cesaris.</p> <p>A. Hac plaga Pilatus à <i>IESV</i> defensione deiectus est.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

IOAN. XIX.

Exiuit ergo iterum ^a Pilatus foras, & dicit eis; Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullā inuenio in eo causam. ^a Exiuit ergo *IESVS* portans spineam coronam, & purpureum vestimentum: & dicit eis; ^a Ecce homo. Cum ergo vidissent eum Pontifices & ministri, clamabant dicentes; Crucifige, Crucifige eum. Dicit eis Pilatus; Accipite eum vos, & crucifigite; ego enim non inuenio in eo causam. ^b Responderunt ei Iudæi; Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei ^b se fecit. Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, ^a magis timuit: & ingressus est in pratorium iterum, & dicit ad *IESVM*; Vnde es tu? ^a *IESVS* autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus; Mihi ^a non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te; & potestatem habeo dimittere te? Respondit *IESVS*; non ^a haberes potestatem aduersus me ullam, nisi tibi datum esset de super. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Exinde querebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant, dicentes; si hunc ^b dimittis, non es amicus Cesaris: omnis enim qui se Regem facit, contradicit Cesari.

ADNOTATIO.

Postquam edixerat Pilatus ut finem facerent milites affligendi *IESVM*, iussit duci: praecedit ipse ad Propylæum eo animo, ut qui verbis & auctoritate non potuisset Iudæos ab insectatione *IESV* reuocare, commiseratione flecteret. Peruenit prior ad anteriorem Propylæi partem; conuertunt ad illum ferociter ora Iudæi. At Pilatus; Ecce, inquit, adduco cum ad vos foras virgis caesum, atque spinis coronatum; utrumque cum ingenti crudelitate atque ignominia, ut

intelligatis me vestra importunitati hac dedisse, ut tandem vestri ciuis miseriæ animum vestrum placent, neque ad mortem usque velitis in illum sauire: profiteor enim, quod saepe dixi, me in illo nullam mortis causam inuenire: dimittam igitur illum emendatum, ita ut nec ille iactare possit se Regem, nec vos ab illo quicquā timere: date hoc humanitati Iudæi, & veniat vobis in mentem quod homines esis, qui accusari possitis, in quos sauire, quibus condonare noxam

GESTA POST CORONATIONEM, ANTEQUAM FERRETVR SENTENTIA.

Ioan. xix.

123
xcvi



A. Ostendit Pilatus Iudæis IESVM
flagellatum, & coronatum è spinis;
Dicit, Ecce Homo.

B. Cum defenderet IESVM Pilatus,
ad accusationem blasphemiae ve-
niunt; Filium Dei se fecit.

C. Magis timuit Pilatus, propterea in-
gressus in prætorium, accuratius
interrogat IESVM; Vide es tu?

D. Non Respondet illi IESVS.

C. Quod videns Pilatus, vrget illum
concitate.

D. Respondet IESVS; Non haberes
potestatem, &c.

A. Motus, verbis IESV, apertius agit,
vt ipsum liberet.

B. Addunt Iudæi; Si hunc dimittis,
non es amicus Cæsaris.

A. Hac plaga Pilatus à defensione
IESV deiectus est.



<p>Faint text in the bottom left section, possibly a list or a table of contents.</p>	<p>Faint text in the bottom right section, possibly a list or a table of contents.</p>
---------------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------------------------------------------------

noxam Caesar, vel ego possim. Cur tu per te illū non dimittis Pilate? Vellem quidem dimittere; sed illud comendo, ut consentientibus Iudæis dimittam. Video quidem IESV innocentiam singularem, Iudæorum liorem tetrū, nec sum tam parato animo, ut pro veritate stem fortiter contra iniquitatem & calumniam. Hæc cum diceret Pilatus, & Iudæi tumultuarentur, ductus IESVS ē prætorio venit ad Pilatum portans spineam coronam & purpuram, plagis toto corpore & sanguine horridus, habitu despicatissimus, omnibus modis miserandus: hanc Christi speciem exhibuit Pilatus Iudæis. Ecce, inquit, homo. Ecce homo, inquit Pater Deus, qui filius est meus, mihi in mea gloria coeternus. Ecce homo, inquiunt Angeli, qui noster est creator, noster Dominus, nostra gloria sempiterna. Ecce homo, inquiunt cæli & terra, ac omnia quæ his continentur, qui nos creauit, conseruat, gubernat sua omnipotentia & virtute. Ecce Deus, inquit Virgo, qui ex meis visceribus factus est homo, qui ex meo utero natus est Deus homo. Ecce homo, dicunt p̄ omnes animi, qui est nostra salus & vita, nostra gloria, nostra cordū exultatio. Sed tu Pilate quid dicis? Ecce homo adeo afflictus, adeo dhonestatus, adeo abiectus, ut nullus ei inuidere, nullus eum metuere possit; sed contra illū potius vel contemnere, vel miserari omnes debeant. At impij Principes vel ministri quid dicunt? (nam plebs videtur tam miserabili aspectu commota tacere, etiam si in Christum excitata rursus est) quid igitur dicunt conscelerati Principes & ministri Iudæorum? In rabicm maiorem accenduntur ex Christi maioribus miserijs & arumnis. Crucifige, Crucifige eum: leuissima hæc sunt quæ cernimus, pro magnitudine odij, inuidiæ & malignitatis nostræ: vitā petimus per mortem ignominia & turpitudinis plenam: crucifige, crucifige. Mira est Pilati cōstantia hætenus in vitā Christi defendenda, quem tam atrox Iudæorum obstinatio nihil loco mouebat. Accipite eum vos, subdit, & crucifigite; ego enim non inucnio in eo damnationis ullam causam. Hæc commoto animo per execrationem Iudæorum dixit, vehementer omnes à morte Christi deterrens. Ego illius innocentiam cum videam, nec vos quicquam aduersum eum adducatis, planè illum non possum, nec debco crucifigere; vos illū crucifigite: quod si non potestis, ut non potestis, nec si possetis auderetis, est planè vestra malitia detestabilis, qui nec illū audetis crucifigere, & me velitis adigere ut crucifigā, qui illū scio & profiteor innocentē, neque

tamen aliud quam impotenter clamatis, crucifige, crucifige. His Pilati verbis exacerbati Iudæi, ne odia tantum agere viderentur, innouāt accusationem, & quod hætenus astutē siluerant, coniecti produnt.

B. Nos legem habemus, & secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit. Hoc verò est quod in concilio bis prætenderant damnationi & morti IESV, nec ausi tamen fuerant hætenus deferre ad Pilatum, metuentes ne id audiens Pilatus perturbaretur, & timeret eum adnare. Nunc nescientes quo se verterēt, necessario illud euomunt; Fecit se filium Dei, propterea iuxta legem nostram debet mori. Non audent nunc dicere ut blasphemus, quod aliàs fecerāt, & nuper in concilio conclamauerant; neque enim omnia vel Demonibus, vel illis permutebat Christus; illud permisit dicere, quo significari posset excellentissima illa veritas; fecisse Christum cum Patre & Spiritu sancto unica operatione diuinæ virtutis, ut sua humanitas verbo suo uniretur, & fieret Deus homo & esset: propter enim suæ diuinitatis, & Euangelij constantē predicationem, oportebat Christū pati, ut prædixerant Propheta, ac constituerat Deus. At Iudæi obcæcati tetra malitia atque malignitate, summam veritatem in summam inuidiam vocant & accusationem; vtuntur maliciosè verbo, fecit, quasi per usurpationē id fecisset Christus, & non professus esset planè se filium Dei, & atibi non semel, & in concilio bis ante aliquot horas, & quasi eam veritatem non confirmasset diuino testimonio, mortuos suscitando, cæcos illuminando, Demones suo imperio eijciendo: quæ omnia & illam veritatem quam ipse profitebatur, & totam eius doctrinā & gesta cælesti auctoritate corroborabant. Luce tamen tam illustri oculi superborum hominum & inuidorum obcæcati sunt, agente eos precipites cacodemone in omne maleficium & amentiam: ut mirum non sit quod tam fædè secum ipsi pugnent. Non licet, modò dixerant, nobis interficere quemquam; nunc secundum legem debet mori. Igitur vobis licet quod dixistis non licere; nō enim lex blasphemum lapidandum, minus verò crucifigendum tradebat gentibus, sed vobis lapidandum iusto iudicio; cur non arripitis occasionem ex verbis Pilati, qui dixit; accipite eum vos, & crucifigite? Incredibilis erat Demonis & Iudæorum nequitia: volebant IESVM per summū cruciatum atque ignominiam interficere, id est per crucem, ut non solum neci traderetur, sed eradicaretur eius nomē ab hominum memoria:

itaque nullus esse posset qui vel illius nomen non execraretur, vel non erubesceret; verum contendebant illud fieri per Romanos, ut illa damnatio & infamia non contineretur tantum angustis gentis Iudaica, sed totum orbem pervagaretur, & consensisse in damnationem viderentur omnes mortales: hoc persuaserant Dæmones, hoc furiosè contendebant Iudæi.

C. Vbi hanc audiuit nouam accusationem Pilatus, quæ antea semper veritas fuisset IESVM damnare, tunc verò magis timuit. Audierat de Deo Iudeorum, non erat inusitatum idololatrias Deorum filios credere & adorare, arcana quæ de Deo Iudeorum audierat admirabatur (ignotum enim Deum ferè Gentiles colebant) quare exhorret, quum illius Dei, ignoti quidem, sed Dei tamen filium cogitat à se morti iudicandum. Relictis ergo Iudæis rursus ingressus prætorium assumpto IESV attentissimè illum interrogat. Iam non quæro an Rex sis, non quid sit veritas; sed hoc ut dicas, unde es tu? Scio Galilæum, è potestate Herodis; hanc originem non quæro, sed aliam: intellexi quidem ex te non esse Regnum tuum ex hoc mundo, suspicatus sum te Regem esse, sed à quo Romanis non sit timendum; rationem tamen regni non intelligo, audiens quòd te filium Dei dixeris: peto ex te ut aperias mihi unde sis, ut intelligere possim an sis filius Dei: ita fiet, ut & Regnum tuum unde sit intelligam: quid quum intellexero, eripiam te ex Iudæorum ceniuratione & maleficio. Eò res iam euaserat, ut se respondisset IESVS, planè videretur à Pilato liberandus, & id sua responsione quesuisse: nam, audiens quòd se diceret Regem IESVS, illum suspitione Regni affectati liberauerat, quid non faceret, si eum aperte & clarè de cælo filium Dei omnipotentis venisse in mundum, sumpsisse ex Virgine carnem ad redimendos mortales ab æterna morte, ad communicandam illis sempiternam gloriam venisse audiret?

D. Quocirca quum sciret IESVS, etsi Deum se Pilato fateretur, alia occasione ab eo esse interficiendum, ne grauius peccaret Pilatus, tum propter eius indignitatem noluit respondere, simul ut voluntate sua intelligeretur pati: quod infinitis alijs factis demonstrauit, dispensationem & præceptum Patris, & scripturas voluisse se voluntariè adimplere.

C. Videns Pilatus, quod nihil responderet, iam non admiratur silentium ut antea, sed perturbatus animo, & impensius cupiens aliquid audire, unde occasionem capere posset illum di-

mittendi; Mihi, inquit, non loqueris? concitata quidem mente ita loquitur, sed beneuola: quasi vehementer illum alliciens ad responsionem. Propterea addit; Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Tu ipse intellexisti IESV, quanta contentione te hætenus à morte liberare voluimus, & nunc in eo sum reus: responde; etsi aliud nihil te mouet, illud moneat, quòd in potestate mea est tua vel mors vel vita, & tua responsione possis à me vitam impetrare.

D. Cum ad primam interrogationem noluisse respondere Christus, ad hanc noluit tacere, propter Zelum potentia Patris sui: Non haberes, inquit, in me potestatem, nisi tibi datum esset desuper. Rursus reuocat ipsum à terrenis, & ad spiritualia inuitat, ut ante, quum dixit; Regnum meum non est de hoc mundo; quod mouerat Pilatum, & nunc non dubium quin fuerit permotus, sed ita tamen, quod sciebat IESVS, ut non propterea esset eum dimissurus, sed minorè voluntatem adducturus ad eius damnationem. Curabat enim Christus, considerans nonnihil virtutis & veritatis quod in eo erat, Pilatum remunerare, ut leuius peccaret, & leuiorem penam mereretur, quod antea iam curauerat. Respondit igitur Christus; Non haberes potestatem aduersus me ullam, nisi tibi datum esset desuper: propterea qui me tradidit tibi manus peccatam habet. Habes quidem in me potestatem aliquam, verum non ut arbitraris à Cæsare, vel ex officio tuo, & el à Iudæis; in me enim ne minimū quidem possunt omnes Dæmones, omnis terrena potestas, vel vniuersa creatura; sed dispensatio est de cælo proueniens, à Deo Patre permissa tibi, ut facultatem habeas meæ vitæ & mortis. Potestatem ergo cum tu profitearis te habere in me, & videris meam innocentiam, grauius quidè in Deum & me peccasti me flagellando & spinis coronando, grauius simul peccas, qui non dimittere audes propter humanum timorem; grauius tamen longè quàm tu peccant Iudæi; tu enim ignorantia quadam, & pessimè peccas; illi ex terra inuidia, malitia, malignitate, & longè minori ignorantia.

A. His verbis perterritus Pilatus, iam inde apertius disquirebat unde IESVM dimitteret, cum antea in hoc fuisset; relicto enim IESV intra prætorium, prodijt rursus ad propylæum, & cum Iudæis acrius contendit, IESVM ut liberet: quod ubi viderunt Principes, sua maleficia & sua consilia in angustum redacta, nec religione moueri Pilatum ut IESVM crucifigeret,

geret, quod ipsi sperauerant, sed contrà ut liberaret; veniunt ad illud quod apud Romanos sciebant plurimum valere, ad ambitionem; ut timorem incuterent Pilato, & caueret ne iacturâ faceret dignitatis apud Cæsarem clamant;

B. Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris; omnis enim qui se Regem facit, contradicit Cæsari. Hæc dicunt furias spirantes, & atroces minas, quasi illum apud Tyberium accusaturi. Non potes Pilate tueri tuam dignitatem, non potes

non esse reus Maieſtatis, si hunc dimittis qui se Regem esse proficitur. Nihil est quod tibi persuadeat Regnum eius non esse de hoc mundo, Regem ipse se esse non negat; hoc est aduersari Cæsaris monarchiæ: quod si tu in illum non animaduertis, planè te hac rebellionem implicas, nec es amicus Cæsaris, sed inimicus & hostis.

A. His verbis deiectus est Pilatus à defensione Christi, & victus ambitione & vano timore, dedit manus Diabolo & Iudeis.

MEDITATIO.

I AM cò filia Sion ventum est, vbi à Pilato IESVS ad crucē damnatur; sed prius datur nobis in cōspectu, vt intelligamus omnes, si crucem Christi deuotè & fructuosè velimus meditari, nobis præcedentes omnes Christi passiones & impropria ob oculos mentis esse ponenda, & intimo cordi figēda; ita adeundum ad crucis meditationem. Excusat vehementer Pilatus IESVM, vrget acerrimè Iudæos, quasi colligens argumenta ex sanguine & cruciati bus, ex deturpatione & contumelijs Christo inflictis. O nefaria argumenta! ô rationes crudeles! si illum ita flagellem, ira affligam, & despiciam faciam, vt nullius animum ad misericordiam mouere non possit, deferent suam inuidiam Iudæi, suam malignitatem, & crudelitatem, & malitiam; misericordia mouebūtur si tam atrociter mulctatum illis ostendam. Si tuum hoc fuit consilium Pilate, impium tamen fuit & insanum: quum nouisses Iudæorum deploratam feritatē, eos speras miseris IESV placandos, & non potiùs ad rabiem accēdendos? sed tamen non tam fuit tua cogitatio, quàm præsentis & sæuentis Satanæ. Multis coniecturis collegerat veterator esse IESV doctrinam, vt suo sanguine delerentur peccata: huic doctrinæ & veritati diuinæ voluit illudcre Diabolus malignitate & conuiciari: persuasit Pilato aliud agenti, vt pro liberatione IESV, IESV sanguis funderetur; ita scilicet futurum, vt eodem sanguine dilueretur Iudæorum malitia & obstinatio; quod per summam irrisionem & sannam cogitauit: ita suum agebat cum suis Apostatis spiritibus triumphum de IESV, deque eius doctrina, simul crudelitatem suam in Christum, & sæuam tyrannidem in Iudæos exercebat. Ecce adduco cum foras, vt cognoscatis, quia in eo nullam inuenio causam. Loquitur item Pa-

ter Deus mortalibus è cælo. Ecce filium meū mihi consubstantialē & coæternum; adduco eum ad vos foras mortales, vt quum semper apud me sit int⁹ in mea æternitate & substantia inuisibilis & immortalis, fiat in vestro tempore & fragili substantia visibilis & mortalis. Neque huius rei causam habui nisi vos, ex mea bonitate; propter vos enim venit filius meus in mundum de mea & eius misericordia & voluntate, vt vos è manu Satanæ liberaret, & vestra omnium peccata in se tolleretur, patiens ipse pro vobis & moriens. Causam igitur & incarnationis filij mei, & eius passionis & mortis accepi ex mea charitate propter vos: hoc agnoscite, hoc deplorate; compatimini filio meo pro vobis patienti & morienti, neque imitemini impios: Iudæi enim etiā nūc in filiū meū causam eius mortis conferunt, quos sequuntur alij infideles & hæretici. Iudæi, si nihil aliud, certè ex lege pertinaciter credūt se iustificari; quare Christum propter sua peccata, non mortalium, mortuum esse blasphemant. Idem Mahumetani de sua lege iactant: Christū verò vtrique explodunt. Hæretici per solitudinē suæ fidei à Christi iustitia excidunt, & faciunt Christū frustra suum sanguinem effudisse. Neque tamen soli Lutherani, & qui ex his prodierūt, sola fide autumant se iustos, sed singuli sua. Catholici vtinam nos similiter nō facere interpretari possemus. Quid enim sunt varia quæ admittimus contra Deum peccata, quæ eius filium conculcare, & eius sanguinē pollutum ducere, & spiritui gratiæ contumeliam facere? & dum abutimur Dei longanimitate, & in peccatis perseueramus, nonne reipsa dicimus Christum frustra mortuum esse? Nam si absque ea causa mortuus est quam Deus accepit è nostris peccatis, & tamen mortuus verissimè est, causam mortis eius in ipso ponere

Heb. 10.

Heb 1.

Jo. 18.

re videmur, & esse peiores Pilato, qui nullam in eo causam inuenit. Ecce homo. O sancte homo I E S V! ô Deus homo I E S V! ô splendor gloriæ, & figura substantiæ patris æterni! Deus homo I E S V. Quis fructuosè hunc locum meditari possit, nisi tu eius cordi dicas tuum, Ecce homo! Ita fac bone I E S V, per ea mysteria quæ in Ecce homo posuisti. Ecce, re noua, & inauditam, & stupendam proponit Pilatus, hominem innocentem, miraculis clarum, doctrina admirabilem, existimatione excellentem, quæ ne Iudæi quidem ignorabant: hunc hominem proponit Pilatus flagellis crudelissimè coccisum, spinis sæuis coronatum, purpura per ludibrium ornatum, & arundineo sceptro; & tamè Iudæi eius non miserebantur, illius etiam crucem urgent eò violentius. Quæ Pilatus ipse ita atrociter fieri imperauerat, ut omne crudelitatis exemplum superarent, ea ipsi contemnunt omnia. O afflictum te bone I E S V, & vita animæ meæ! Qui te defendebat, is in te non imitabile exemplum edebat crudelitatis & iniustitiæ; & tamen nesciebat te esse Deum omnipotentem, eras tamen, ut semper es. Quam infinitè igitur excedit hoc exemplum tuum, illud Pilate, quod credebas esse incredibile? Tu credebas esse in hominem à te editam illam atrocitatem, edita est in Deum. O te miserum, ô Iudæos supra omnem fidem immisericordes & crudeles, qui tam miserabilem atrocitatem videtes, non solum odium non deposuerunt & accusationem, sed furiosius etiam auxerunt & persequuti sunt. Ecce homo Pilati Iudæis nihil profuit, prodest nobis ô meditatores deuoti. Tu quidem Pilate voluisti Iudæos ad misericordiam prouocare flagellatione & coronatione I E S V, nihil aliud adduxisti, ac ne curabas quidem alia, vel non noueras; & illa videbatur tibi causa esse cōmiserationis vehementissima, ut erat. Quid si dixisses poenas alias, dolores, afflictiones, contumelias, colaphos, alapas, vincula, raptationes, multationes acerbas? Si quæ intrinsecus passus erat, & illo eodem tempore patiebatur? Ille enim homo erat, qui ex horto usque, & illa oratione amarissimè infinitis modis affligebatur. Quid si illius tam afflicti hominis diuina dona, & excellentias tum naturales tum supernaturales prædicasses? Quid si Deum dixisses, & hæc persuadere potuisses? absque vlla dubitatione non te solum ad misericordiam I E S V, & liberationem promouisses, sed retrum Satanam, & Diabolos omnes non ad misericordiam, sed ad eripiendum

à morte I E S V M traxisses repugnantes, atque adeo Iudæos ipsos ad deferendam accusationem suam commonisses; tametsi dari non potest ut Deum esse I E S V M illis persuaderi posset: quo fit ut essent Iudæi Diabolis peiores: destiterunt enim tandem Dæmones I E S V M insectari propter suspicionem diuinitatis, nunquam cessarunt Iudæi: sed tamè si his fuisset persuasum I E S V M Deum esse, absque dubio ab illius insectatione discessissent. At nos credimus omnes passionem Christi, omnes poenas, omnes perfectiones & dona; fide tenemus simul illum hominem Deum esse omnipotentem, illas poenas Dei veri fuisse & viui, ac propterea fuisse immensas; & tamè nulla cōmiseratione mouemur. Nobis dictum est, Ecce homo, nobis cōtinenter dicitur, Ecce homo, cuius præ vulneribus & contumelijs infinitis non est species vel decor ullus, in cuius aspectu nihil non despectum, qui vir est post omnes homines abiectissimus, insignis è doloribus, notabilis ab infirmitatibus. Hæc clamant Prophetæ, hæc Euangelia, hæc per imagines huius mysterij Ecclesia sancta; & tamen non mouemur. Quod si non ad sensibilem deuotionem, saltè ad deuotionis actus vehementer nitamur; si non ad compunctionem sensibilem & lachrymas, saltè ad interiores; si non ad Christo cōpatiendum, & pro Christo quascunque tribulationes patiendum, saltè ad harum desiderium pro Christo. Putamusne Iudæis duntaxat hæc esse proposita ad cōmiserationem? nobis præcipue proposita sunt: illis enim non solum non profuerunt, sed obfuerunt etiam: caueamus ne Iudæis vel similes efficiamur, vel etiam peiores. Ostendit Iudæis Christum afflictum Pilatus; is quæ illi detestabantur, & ingenti odio prosequiebantur, & dixit eis; Ecce homo. Nobis eundem ostendit Pater omnipotens; is qui vult omnes homines saluos fieri, nos verò sua charitate cōplectitur, & diuinis beneficijs prosequitur; is quem nos profiteamur atque adoramus Patrem immensam maiestatis: hic igitur est qui ad alias infinitas benignitates, hanc etiam in nos confert, & ad aures interioris hominis, si quis aures audiendi habeat, suauissimè loquitur; Ecce homo, ecce vnicus filius meus, Dominus vester, quem pro mea immensa charitate dedi vobis: ecce habetis filium meum, vester est; ego enim sic dilexi mundum, ut verbum meum donarem vobis vltro, ut viscera mea, vestra essent. Aperite corda vestra, recipite

pite donum inestimabile; Ecce homo, & in illo, ecce me, ecce Spiritū sanctū, ecce nostrā triū vnam diuinitatem. Vt autē hanc charitatē nostrā erga vos cōmendaremus, voluimus vt filius hic meus, nō solum homo esset, sed vt pro vobis pateretur & moreretur: his ornatum gemmis donum à nobis accepistis, flagellatū filium meum, spinis coronatum pro vobis & crucifixum. Ad hęc hic homo ab æternitate voluit offerri ad crucem & mortē: hac veniens in mundum pro vobis in se recepit, hac passus est, vt vobis pareret vitam sempiternam: neque hoc solum, sed se vobis dedit in cibum; vt in corpore & sanguine suo nostra etiā trium pascere mini diuinitate. Ecce igitur homo. Hac autē omnia cum vobis dederim in hoc homine, nihil à vobis vel peto vel expeto, quā id quod vobis sit salutare & facile, vt me diligatis, & Filium meum, & Spiritū sanctū, & mandata nostra, & Ecclesiæ nostræ seruetis. Diligite ō fratres filij mei, quos ego in illo dilexi semper, diligite Deū, & nihil erit vobis difficile; omnia verò proueniēt in salutem & vitā tum animæ, tum corporis sempiternam. Audite filioli, audite me patrē vestrum qui in cælis sum; audite fratrē vestrū IESVM filium meum, qui ad dexterā meā sedet, qui hęc eadē vobis proponit; hinc enim fiet, vt voluntas mea vobis placeat, & ad illam faciendam omnes vires intendatis. Hac si nō percipiat, & altiores mentis eleuationes vos non moueant, en aliter vobis propono filiū meum, factū pro vobis hominem dolorū, & sciētem infirmitatem ab initio vsque suæ incarnationis. Videte eum indutū vestra mortalitate, vestris infirmitatibus, vestra carne, immēsitatem eius vrero matris inclusam; ibi omnes futuras passiones, ibi mortem futurā cogitatione, voluntate, & spiritali sensu subeuntem contemplamini. Natum videte nudum, lugentē, frigentem, in summa paupertate, panniculis inuolutum, reclinatū in præsepio inter alinum & bouem, lacte egentē vt viueret, circumcisum vt peccatorem, qui sanctitas erat infinita, sanguinem è vulnere fluentem excipite, & abscissum præputium; fugientem cum Matre in Aegyptum sequimini, labores itineris, & egestatē Aegypti considerate. Quoties panē à Matre paruulus IESVS petijt, quem illa nō habuit, vel cum difficultate habuit? rursum labores itineris quum ex Aegypto redirent conspice, & metū ab Archelao, & secessum in Galilæam. Ibi rursum

videte paupertatem, gustate vt incœperit Matris deseruire puerilibus ministerijs, vt Iosepho in lignaria, vt mortuo Ioseph exerceat ipse per se lignariam, vt ad tricelimum vsque annum incognitus inter homines vixit & quasi abiectus, nec litteras discens, nec magni quicquam designans. Contemplamini porrò quā exercitam & laboriosam vitam ageret post annum tricelimum, in quanta paupertate, in quot laboribus, famē quoties sit passus, quoties ex itinere & prædicatione fatigatus fuerit, quēadmodū fuerit ter à Satana tētatus, bis portatus per aërem sublimis, semel à deserto Dōmim in tēpli pinnaculū, iterū in montē Nebo & verticē Phasga Rapt⁹ est à ciuib⁹ suis ad superciliū montis, vt inde daretur in præcipitium. Quoties insidias illi posuerūt Iudæi quū concionaretur? Quoties illi contradixerunt, & disputatione adorti sunt? quoties illū conati sunt capere in sermone? Quoties illi os occludere? Quod iniurias & conumelias in illum coniecerunt? quot calumnias effinxerunt? quā sæpe voluerunt eum lapidare? quā sæpe capere? tandē in concilio decreuerunt illū interficere. Ecce homo hactenus dolorū & laborū, scientē infirmitatē & afflictionem. Quid præterea? Ecce homo, qui in orto in oratione cum morte cōflictatus ad mortem vsque est, vnde venit in agoniam, & sanguineū sudauit sudorē ad terrā vsque decurrētē. Traditus à discipulo est in manus impiorum, cum summa ignominia & crudelitate ligatus est, ductus est ad Annā, vbi atrocē accepit alapam, ad Caiphā, vbi tanquā impius & blasphemus damnatus est ad mortem, & ea nocte contumelias, alapas, colaphos, cōspuationes, euulsiones barbæ & capillorum perpeffus est; ductus postridie est ad curiā, ad vniuersū concilium, vbi rursum condemnatus ad Pilatum rapitur; apud quē inuidiosissimē accusatus est & falsissimē, inde apud Herodem pro fatuo habitus, reductus ad Pilatum dirissimē flagellis est toto corpore concisus, spinea corona atrocissimē coronatus, indutus purpura, donatus arundine pro sceptro ad contumeliā, & ea percussus est, traditus tandē ad crucem est Iudæis ab impio & ambitioso Iudice Pilato. Aspicite baiulantē suam crucē, sub cruce acerbissimē laborantē. Attēdite verò ad crucifixionē, ad crucis & crucifixi Dei leuationē. Contemplamini per tres horas mortis cruciatus augeri vsque ad mortē: considerate & superiores omnes sanguinis effusiones, & hęc

mortis ultimam. Mortui videte transfigi latius & cor ipsum, de cruce deponi, vngi, sepeliri. Ecce homo. Ecce quæ pro te ô vilis homo, de sua immensa charitate in te Christus filius meus assumpsit & passus est. Porro autem è contrario gloriosa de Christo contemplare. Ecce homo, qui Angelo nuntiante de Virgine immaculata per Spiritum sanctum conceptus est, quæ conceptione factus est Deus homo. Impleuit ex utero Matris gratia, & spiritus exultatione, & prophetia Ioannem Baptistam in utero ite matris clausum. Prophetat de eo diuine Zacharias, nascentem diuinis preconijs celebrant Angeli innumerabiles, stella ex Oriente Reges Magos adducit, illum Magi adorant, illi munera offerunt, quibus eum hominem, Deum, & mortalium redemptorem profitentur. Quum illum vellet occidere Herodes, & male essent in illum animati Iudæi, quadragesimo post natiuitatem die palam clara luce offertur in templo, prædicatur eius diuina virtus à Simeone & Anna. Duodecimo anno inter doctores celestis eius doctrina & sapientia emicuit. Trigesimo in Iordane testimonium audiente Ioanne Baptista accepit à Deo patre, quod eius esset filius, idem testimonium accepit audientibus Moyse & Helia, & Apostolis Petro, Iacobo, & Ioanne. Idem de illo testatus est Ioannes Baptista, & verum Messiam, & Dei filium professus est, & suis concionibus illius parauit viam salutarem. Doctrinam celestem hic homo, & æternum Dei Euangelium, & Regnum cælorum, & vitam sempiternam docuit diuina verbi potentia. Hanc doctrinam innumerabilibus miraculis confirmauit, omnes insidias Herodis, & patris & filij, omnes Iudæorum persecutiones & in mortem eius conspirationes quo ad voluit, & ut voluit euitauit. In ipsa verò passione verbo prostrauit Iudæorum & Romanorum manum, restituit auriculam à Petro abscissam Malcho seruo. Permisit se capi quando voluit, ab ijs quibus etiam in horto obuiam venit, quum sciret quæ aduersum se machinabantur Iudas & Iudæi. Sciebat se propter preclarissimum illud testimonium esse morti adiudicandum, quo testimonio professus est se esse filium Dei, & tamen bis illud dedit in concilio Iudæorum constantissimè. Potuit suam innocentiam tueri apud Pilatum, quod noluit facere propter Patris obedientiam, & suam voluntatem, ac generis humani redemptionem ad Dei gloriam infinitam. E cruce

morienis orauit pro suis crucifixoribus, latronem iustificauit, & pollicitus est illo die Paradisum & dedit, cum magno clamore spiritum emisit, quo clamore permotus Centurio, filium esse Dei confessus est. Sensit eius mortem & luxit cælum, terra, sol, luna; hæc quum præter naturam suam motu subito solem subiit, sol luctuosa sua eclipsi, terra motu suo, sepulchrorum apertione, petrarum scissione, denique omnia elementa, omnis natura luxit morientem hominem Deum. Infernus animas corporibus sanctorum dedit, filius verò meus descendit gloriosissimè ad inferos, dedit toti Limbo patrum gloriam sempiternam, fecit de Limbo Paradisum, multas animas è Purgatorio liberauit, deinde cum excellentissimo & diuino triumpho resumpto corpore resurrexit à mortuis clauso sepulchro, & cum aparuisset discipulis per dies quadraginta in multis argumentis loquens de Regno Dei, assumptus est ad cælum, ubi ad dexteram maiestatis mee sedet in excelsis. Misit tandem à Patre Spiritum sanctum consolatorem in discipulos palam cum signis mirabilibus. Hæc sunt rerum capita quæ filius meus vel passus est magnanimiter, vel gessit gloriosè pro vestra salute & vita; neque enim à vobis capi omnia possunt. Ecce homo, qui pro te nihil potuit facere, hic petit, peto ego, petit Spiritus sanctus, ut illa cordi tuo imprimas, ex his culpas tuas deplores, peccata tua confitearis, poenitentiam de commissis agas, vitam viuas verè Christianam, opera pia secteris, proficias in dies in vitam eternam. Quod si ne his quidè tot ac tantis mysterijs ad poenitentiam moueris & pietatem; Ecce rursum homo, qui à dextera mea orbem gubernat vniuersum, qui facta tua, omnes tuas actiones, cogitationes, intentiones animi videt. Ecce is, apud quem illa quæ dixi mysteria diuina contra te clamant, ac te accusant apud filium meum, & eius thronum maiestatis in cælestibus. Vsq; quò Domine Deus omnipotens iste homo vilissimus & nihili nos contemnet, & tuos labores, & ærumnas, & dolores, & contumelias, vulnera, sanguinem, vitam, mortem conculcabit, & pro pollutis habebit? Quousque despiciet tuam doctrinam, miracula, potentiam, & gloriam? Tam est magna tua iustitia Domine I E S V, quam tua misericordia, vtraque enim infinita est: pereat hic homo, deleatur de viventium libro, contrudatur in æternum ignem. Hoc intentatur in te iudicium horrendum, nisi resipias ô homo misera-

72. miserabilis: verum eadem illa mysteria intercedunt etiam neglecta pro tua salute. Oramus tamen Domine per hæc eadem mysteria quæ obijisti, & tua sunt, ut mentem illi inspires, & spacium concedas poenitentiae. Num pro aliquibus peccatoribus passus & mortuus es, & non pro omnibus? Mortuus sum pro omnibus, & quod in vobis & in me est omnibus mortalibus volo dare gratiam & gloriam sempiternam. Illorum est culpa qui non accipiunt, & vocem meam non audiunt, & auxilio meo quod illis preesto est semper non utuntur; quod possent semper si vellēt. Itaque quos scio auxilio meo non esse usus, & iam in iudicio meo sunt ad infernum condemnati, ex ijs propter malitiam aliquibus quasi in vita incipio partem inferni irrogare ex mea permissione, & trado illos in obstinationem, indurationem, contemptum omnis boni, & abyssum omnis malitiae; & tamen ne istos quidem punio pro eorum merito, quin aliqua misericordia in illorum punitione utar. Alios id genus qui minus sunt mali, non diu permitto augere peccata sua, sed priuatos vita mortali mitto eos in mortem immortalē. Iam verò quos video mearum passionis & mortis, mearum etiam virtutum & gloriae praesidio uti nolle, & tamen per afflictiones, calamitates, & poenas video adiutum iri, vel metu iudicii mei vniuersalis, & particularis in morte, & secretorum iudiciorum meorum, & inferni esse commouendos; his pro ultimo subsidio solet Pater meus de coelo intonare; Ecce, ecce homo, cuius tu passionem, & mortem, & gloriam contemnis: ecce huic dedi omne iudicium, ipse habet clauem mortis & inferni, habet flagellum in manu sua; qui si te hic non flagellat, vel castigationes eius te ad poenitentiam & pietatem non adducant; en stat super caput tuum districto gladio zeli sui & iustitiae, & in ira indignationis suae rugit aduersum te; Mane. Thecel. Phares. Numerata sunt vitæ tuæ acta omnia, appensa in statera mei iudicii, imminuta sunt, condemnant te. Diuidatur, moriatur, partem eius projicite in infernum, aliam reseruate ad vniuersale meum iudicium; tunc enim, quum veniam in maiestate, plenū deo sumam supplicium, concludam & animam & corpus in ignem æternum, & alias immensas poenas, quas paratas habeo Satanæ, & eius Angelis in perpetuas æternitates. Ita fieri solet, ut homo percussus terrore ad salutarem poenitentiam conuertatur. Quæ cum ita sint,

vides homo miser horrendum hoc spectaculum tibi etiam proponi à patre coelesti, vide ne tantam disciplinam & gratiam negligas, & percas in æternum: ut caueas à peccato, & à peccato resipiscas, propone tibi horrendum hoc spectaculum; Ecce homo, qui illa passus est ne peccares, qui tibi se talem representat ne pecces, cui tu illa omnia vulnera infliges si pecces, qui in te vlciscetur illas suas plagas si pecces. Quod si per misericordiam tuam peccasti, noli, noli iterum flagellare, & coronare spinis Christum, quod semel fecerunt illi impij latrones, sed sana potius tua, quæ intulisti illi vulnera: sanabis autem IESU vulnera, si resipiscas, si plagas Christi in te recipias, si affligas & cor tuum & corpus. Cogita libenter illa esse passum filium Dei, primum ne peccares, simul ut te à peccato reuocaret: omnia eius vulnera clamant ad aures cordis tui; Ecce homo, qui tanta passus est ut in peccatum ne venires, & à peccato redires ad poenitentiam. Gere pie Christiane hoc, Ecce homo, continenter in visceribus animæ tuæ, ut gerunt homines peruersi in anima vanitates suas vanissimas & perniciosissimas. Assuesce tu hunc hominem gestare in animo, ei compatere, ab eo pete gratiam & vim spiritualem, & eius dona, cuius fundetur ex innumerabilibus plagis sanguis, cuius fontes gratiarum sunt in te effusi. Vide ut illum sanguinem & gratias ne patiaris excidere; porta planè illæ sunt aperta, quibus ingrediaris in potentias Domini magnas, conuiesce in virtute vulnerum Christi & suauitate, quæ ab eis in cor tuum influit diuina liberalitate. Ad hæc afflictam matrem virginem cogita, quæ hæc mente speculabatur, vel etiam corpore. Nonne hic illius animæ fuit infixus gladius, ex innumerabilibus gladijs & pugionibus compactus? ô doloribus plenam & afflictionibus Matrem! ô vicissim incomparabili magnanimitate & patientia spectabilem Matrem! Ad illam veni, eam ora ut impetret tibi huius mysterij sensum spiritus salutarē: reperiēs plenam quidē dolore & cordis cruciatu, sed deuotione simul, & sensibus spiritualibus, & Christi vulnerum virtute plenissimam, misericordia & benignitate redundantem. Communicabit tibi particulam aliquam suæ compassionis & deuotionis, quæ etiam si minima sit, modò illius præbeat deuotionis gustum, replebit animam tuam ingenti consolatione & fructu. At pestiferos & rabiosos Iudeos; Ecce homo

Pilati ad maiorem rabiem incitat; Crucifige, crucifige. Pugnat Pilatus vt dimittat innocentem; illi eò violentiùs vt crucifigatur vociferantur. Dei filium se fecit, quare debet ex lege nostra mori. Furijs exagitabantur diabolicis, & quò maior fiebat eorū malitia, eò maior obcæcatio. Debebat ô bestia Iudæe, per
Leuit. 24 legem lapidari blasphemus, non crucifigi: simul nihil poteratis dicere quod vestra malitiæ magis esset contrarium, quàm vt Dei filium I E S V M appellaretis apud eum præsidem, qui totus & ante fuerat in eo defendendo & liberando, & nunc id agebat acerrimè. Illud ergò profecistis, vt magis quàm ante dubitaret Pilatus, & incitaretur magis ad illum liberandum. Verùm vtrumque prodebat vestra inuidiæ cæcitatem, & quod crucifigere blasphemum velletis, & quòd Dei filij mentionem faceretis. O infinitum malum inuidiæ, quæ nullo odio, nullo maleficio, nulla crudelitate contenta esse potest: ita semper inhiat in eius abolitionem cui inuidet. Inuidebant Iudæi Christo virtutes excellentissimas, & gloriam nominis inestimabilem, & vt semel dicatur inuidebāt illi diuinitatis opinionem; quo fiebat vt nullo malo Christi satiari possent, ac ne sola morte quidem corporali; propterea ad crucem dānari contendebant, vt simul omnis eius existimatio & gloria aboleretur, & in primis diuinitatis opinio. Propterea dicebant intra se;
Hier. 11. Mittamus lignum in panē eius, & eradamus
Sap. 2. eum de terra viuentium, & nomen eius non memoretur ampliùs: simul morte turpissima condemnemus eum, erit enim respectus eius ex sermonibus eius: dixit enim; Filius Dei sum; quare si moritur filius Dei nō erit, si turpissima morte, habebitur etiam homo pessimus. Obcæcauerat eos pestilens eorum malitia, nec intelligere poterant Sacramenta Dei, quæ in morte Christi continebantur: nā
Colos. 2. & filius Dei fuit, vt est, & mortuus est filius
Hebr. 2. Dei, & per mortem triumphauit filius Dei,
Phil. 2. & ipsos, & mortem, & infernum, & peccatū, & diabolicam omnē potestatē, & est exaltatum nomē eius super omne nomen in sempiternum. Pessimæ matris superbiæ pessima filia est inuidia, quæ eò magis trabescit, quò maiores vires illi communicat mater superbia: hæc autem tunc pestilentissima est, quū ex diuinæ legis intelligentia nascitur falsa & arroganti; & inde vires alit. Huiusmodi erat Iudæorum superbia & inuidia illa, & quæ hæ-

reses peperit semper & aluit: huic est similis hypocritarum superbia & inuidia. Itaque nesciunt superbia & inuidia quiescere, donec in diuinitatem peccent, & omnē veritatē, etiam cognitam proijciant. Infinita autē est diuinitatis in homines benignitas & vis adoranda, quæ corda nostra penetrat & occupat, si quis non repugnet; si quis cooperetur præeunti Spiritus sancti motioni atque illuminationi. Neque verò est personarum acceptor Deus: eccum Pilatum impium idololatrā, plenum
Rom. ambitione, eadem virtus diuina tangit quæ Iudæos; hos non mouet, illum mouet. Cur ita? Quia Iudæi repugnant Deo, non repugnat Pilatus; cooperatur itē, etiam si imperfectè, nonnihil tamen agit, inquit, dubitat, aliquid esse suspicatur quod clamant Iudæi: sed faciebant alia eius peccata, & vt tenuiter veritati consentiret, & vt facillè illam defere-ret. Vnde es tu? Non respondet sapiens I E S V S propter eius indignitatem; ipse enim
Io. sciebat quid esset in homine. Indignatur statim Pilatus, arguit I E S V M insipientiā; Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Bis dixit, potestatem habeo, per iactantiam arrogantē; illic propter eius indignitatē non respondet Christus, hîc respondet ad illius insolentiam aduersus Patrem æternum. Non haberes, inquit, potestatem aduersum me vllam, nisi tibi datum esset desuper: quod zelo veritatis dixit, vt profiteretur quod sæpe gestis docuerat, se sua & Patris volūtate mortem esse passurum: neque enim Iudæi vel Romani omnes, non dæmones, non creatura vniuersa Christū potuit interficere, nisi excellēs quædam Dei permissio intercessisset. Simul diuinum exemplum hîc nobis propositum est, gubernandi prouidenter nostrum silentium, & nostrum sermonem dirigendi. Aliquid moralis virtutis reliquum in se fecerat Pilatus; quare & Christum liberare rursum contendebat: iam Satan quoque ipse deseruerat actionem illam acrem aduersus I E S V M, & se conuerterat ad vxorem Pilati subornandā, vt per maritū liberaret I E S V M: sola erat Iudæorum plusquam diabolica malitia, quæ Christum persequabatur furiosè. Instigauerat Satan quidem Iudæos in mortē Christi, sed vbi voluit id reuocare, non potuit; potentior enim ad malum est quàm ad bonum, vel ad mali cessationem. Propria ergo fuit Iudæorum postrema in Pilatum impressio,

pressio, qua illum sunt adorti per ambitionē & metum humani periculi pusillanimē hominem & inipium; si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris: qui se Regem facit, contradicit Cæsari; eris tu reus apud Cæsarem maiestatis, & nos causam contra te agemus acerrimē: hac enim erant in eorum verbis & furia. Nihil timidius ambitione, nihil fragilius humana gloria: deiecit hac plaga Pilatum. O ambicio pestilens, quid non audebis, quæ potuisti filium Dei cruci affigere? ô metus humani, & vani hominum respectus nunquam metuendi, nunquam respiciendi, quantum iam inde inualuit, quæ semper inualuit vestra vis! Est verò mortuus Christus agentibus illis vitijs nominatim, quamuis infinita alia vitia conspirauerint in Christi necem, ut significaretur inter præcipuos fructus mortis eius illas duas esse virtutes, humilitatem, & spiritus libertatem. Fecit autem Iudæorum deplorata malitia, & pertinacia & furor, ut soli ipsi id proponerent, unde damnaretur ad crucem Christus; ut iustitia Dei ijs solet horrēda peccata permittere, quos horrendè vult condēnare pro eorum pericacità. Addunt porro ad immensum scelus suas etiam poenas; Nō habemus Regem nisi Cæsarem. Insanitis, non sat vobis est vesani Meschiam Regem vestrū interficere, nisi omnes libertatem vobis adimatis? Subdunt ad cumulum poenæ dirā imprecationē; Sanguis eius super nos & super filios nostros. Si vox sanguinis Abel clamauit in fratrē eius Cain, quāt⁹ est clamor sanguinis Dei ô perfidi Iudæi? qui eò maior & efficacior est, quòd pro vobis moriens orauit Patrem ut vobis ignosceret, quòd vobis semper suā gratiam obtulit: itaque incidistis in immensam Dei iram, quæ incrudescet vsque ad finem seculorum. At tua Christi defensio Pilate nequam, eo euadit, ut tuæ ambitioni, & plebis satisfactioni seruiens sanguinem Christi proderes nefariè, & ad crucem Deum condemnare, nec uxorem audires liberationem Christi vrgentem: ut non solum Iudæorum malitia Satanam, sed tua etiam ambitio vinceret. Coniungis parricidio hypocrisim, lauas manus, innocentem te pronuntias à sanguine iusti, & deriuare vis crimen tuum in

Iudæos. Nihil est quod in illos tuum crimen conijcias, augeti enim illorum crimen non potest, sed tuum potius auges, quum ambitioni & humano timori hypocrisim addis, & execrabile mendaciū. O Christi I E S V bonitas infinita, quanta est horum criminum pestus inter tuos etiam fideles, quāta ambitio & vanitas, quanta hypocrisis, quam crebra & perniciosā mendacia! Tu scis Domine, inter quos crudiūs grassentur hæc mala: sana nos Domine, per hæc quæ meditamur pia & sancta mysteria. Multa iudicia cōscelerata & nefaria homines dederunt; hoc tamen Pilati omnia supra quam dici potest superat scelere & iniquitate & maleficio. Nam quid tandem alia latrocinia iudiciorum quàm in puros homines, vel eorum res viles peccauerunt? Hoc Pilati latrocinium in Deum peccauit, vitam Deo eripuit. Auxit verò iudicij atrocitatem, quod eodem liberatus est latro sceleratus, & Christo Deo præpositus est in contumeliam. Sua porro morte quum Christ⁹ omnes mortales, etiam si infiniti essent, quod in se fuit, à morte æterna liberauerit, Pilatus contra, quod in se fuit, omnes illos vita priuauit; sua enim opinione non vitā Christo solum adimebat, sed resurrectionem, & gloriam, & virtutem hominum liberatricem. Ceterum in eius facto designauit Deus Romanorum Imperatorū persecutiones, quæ ex similibus vitijs atque Pilati profectæ sunt: timebant videlicet magna ex parte, ne detrimentum pateretur Romanorum imperium per Christianæ Religionis professionem; Iudæorum verò insana pertinacia, hæreticorum significauit obstinatam peruersitatem, quum insanis erroribus Christum conantur ex Ecclesia tollere, atque ad eò Deum ipsum; omnis enim hæresis in Atheismum euadit tandem. Fac Christe I E S V per hæc tua mysteria, ut Ecclesia tua ab omni hæretica prauitate liberetur, atque ab omni Barbarorū tyrannide, & celebretur tua catholica & orthodoxa doctrina, & laudetur nomen tuum in eternum. Amen.

F E R T

FERT SENTENTIAM PILATVS CONTRA IESVM.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

In xcviij. imaginem adnotat iuncula.

xcviij.

124.

- A. Finem facit defendendi IESVM Pilatus, Re-
dit ad pergulam Pratorij in Gabatha, sedet
pro tribunali, & dicit; Ecce Rex vester.
B. Respondent Iudæi atrociter; Tolle, Tolle, &c.
A. Respondet Pilatus; Regem vestrum crucifigam?
B. Respondent; Non habemus Regem nisi Casarem.
C. Accedit ad Pilatum nuncius ab uxore.

- A. Lauat manus Pilatus, liberat Barabbam, tradit
IESVM ut crucifigatur.
D. Liber exiit Barabbas.
E. Arripitur IESVS à militibus, datur illi crux
portanda, & latronibus sua.
F. Virginis matris statum considera, simul dolorem,
parem magnanimitatem.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

^c Sedente autem illo pro
tribunali, misit ad eum
uxor eius, dicens; Nihil tibi & iusto illi; multa
enim passa sum hodie per visum propter eum.
Videns autem Pilatus quia nihil proficeret,
sed magis tumultus fieret, accepta aqua ^a lauit
manus coram populo, dicens; Innocens ego sum
à sanguine iusti huius: vos videritis. Et respo-
dens uniuersus populus, dixit; Sanguis eius
super nos, & super filios nostros.

Pilatus autem volens
populo satisfacere,

Tunc ^d dimisit illis Ba-
rabbam,

Dimisit illis
^d Barabbam,

IESVM autem flagel- & tradidit IESVM
latum tradidit eis flagellis cæsum

ut crucifigeretur.

ut crucifigeretur.

Et Pilatus

adiudicauit fieri peti-
tionem eorum.

Dimisit autem illis ^d eum
qui propter homicidiū
& seditionem missus
fuerat in carcerem,
quem petebant;

IESVM verò tradidit Tunc ergo tradidit eis
illum.

voluntati eorum

ut crucifigeretur.

^e Susceperunt autem
IESVM.

MATTH.

FERT SENTENTIAM PILATVS CONTRA IESVM.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

124
xciiij



- A. Finem facit defendendi IESVM Pilatus; redit ad pergulam Prætorij in Gabatha; sedet pro tribunali, & dicit, Ecce Rex vester.
- B. Respondent Iudæi atrociter. Tolle tolle?
- A. Respondet Pilatus, Regem vestrum crucifigam?
- B. Respondent; Non habemus Regem nisi Cæsarem.

- C. Accedit ad Pilatum nuncius ab vxore.
- A. Lauat manus Pilatus, liberat Barabbam; tradit IESVM crucifigendum.
- D. Liber exiit Barabbas.
- E. Arripitur IESVS à militibus, datur illi sua crux portanda, itemq. latronibus suæ.
- F. Virginis Matris statum considera, maximū dolorem parem animi magnitudinem.



MATTH. XXVII. MAR. XV.

LVC. XXIII. IOAN. XIX.

Et postquam illuſerunt
ei, exuerunt eum chla-
mydem, &
induerunt eum vesti-
mentis eius.

Et postquam illuſerunt
ei, exuerunt illū pur-
pura, &
induerunt eum vesti-
mentis suis.

ADNOTATIO.

A. Ine factō Pilatus defendendi IESVM, statuit apud se illum damnare, ac præsefert: quod ut faceret, concedit ad tribunal, quæ erat excelsa sedes Regia, fabrefacta è lapidibus excellenter in pergula Prætorij, conspicua exteriùs longè. sedet pro tribunali, imperat adduci IESVM; vergebat autem dies ad horam sextā ad meridianum scilicet. Intercā cum hac agit Pilatus, quasi per exprobrationem & contemptū Iudæorum, dicit; Ecce Rex vester.

B. Succlamant; Tolle, tolle, crucifige eū. Tolle moras iam tandē Præses, age, crucifige illū celeriter; videbant enim animū Pilati, non qui defenderet, sed qui esset damnaturus; & qui antea ut crucifigeretur furiosè petierant, nunc ut citò id faciat crudeliſsimè urgent.

A. Rursum per eandem contemptiōem dicit Pilatus; Regem vestrum crucifigam? Respondent;

B. Non habemus Regem nisi Casarem. Insanitis Iudæi; vestrum ciuem è tribu Iuda, ex stirpe Dauid Regem negatis, qui tamen Regem non huius seculi, sed celestem se profitebatur, & hominem impium, incircumcisum, idolatram, qui vobis ex lege debebat esse execrabilis, unicum Regem profiteri: quò fit ut vestra cōfessione ablatum sit sceptrum de Iuda, nō solū sub Herode; & inde rursum fit venisse Messiam. Sedebat pro tribunali Pilatus, stabat hinc bonus & benignus IESVS flagellis caesus, coronatus spinis, purpura circumdatus, illinc Barabbas infamis & horridus latro, crescebat tumultus, sauebant Principes atrociùs, confundebatur atrium prætorij clamoribus.

C. Accessit tūc ad Pilatum nuncius ab uxore, authore Damone. Hic enim quum semper suspicatus esset IESVM esse Christū, esse Deū, nec sciret tamen, vel credere nollet, ne in concilio quidem; ubi vidit ad accusationem, quod filius Dei esset IESVS, Pilato tāta vi urgente ut responderet, tacuisse IESVM, silentiū interpretatus confessionem, cum sauum eius rei timorem semper animo versaret, miserè perturbatus est;

præsertim quum ad alia respondens, negasset ullam potestatem fuisse futurā quæ posset eum interficere, nisi Deo permittente; simul videns Pilatum noua accusatione Iudæorū deterriū velle IESVM illis tradere; ibi verò tandem sensit spoliatum se iri sua in homines tyrannide si IESVS occidatur: itaq; machinatur impedire Christi mortem, aggreditur in meridiano somno Pilati uxorem, vexat in somnijs, incitat ut maritum à nece IESV omnibus modis auocet. Mittit mulier qui hac illi nunciet, & qui à damnatione hominis iusti eum deterreat: venit nuncius ad Pilatum, qui iam pro tribunali sedebat, hūc quum audisset, nihil mouetur tamen ut aimitiat, sed simulum concipit, & ex alijs, & ex hac uxoris admonitione, ut se purget coram omnibus de IESV damnatione.

A. Petita aqua lauat manus publicè in tribunali; Innocens, inquit, ego sum à sanguine iusti huius: vos vidcritis. More Iudæorum hoc fecit, ut ostenderet eade IESV se rolle contaminari. Age Pilate, confitere te tua voluntate iustum hominem interficere, ambitione ductū, ne iacturam aliquam facias tui apud Casarem existimationis & gratiæ: cur dissimulas? lauas manus qui animum debueras, & facta tua lauare; vos, inquit, videritis. Quid? Vindictam Dei vestri in vos. Quid? tu nihil videris? Videris & tu, ubi in tuas illas extremas incidere calamitates, & tibi tu ipse mortem inferes miserrimam. Respondit uniuersus populus (rursum enim plebs à Principibus in IESVM cōcitata fuerat;) Sanguis eius super nos, & super filios nostros. O amentes Iudæi, quid facitis? Nō videtis quò vos malitia vestra agat transfuersos? scitis vos per inuidiam & odium IESVM in mortem traditum, innocentem (tamen si nescitis Deum, quod ipsum culpa vestra nescitis, excacauit enim vos vestra malitia) & iniusta eius damnationis pœnam vobis imprecamini? Audiuit vestram imprecationem Deus; vidistis post Christū passum innumeralibus vos, & vestros filios calamitatibus esse confictatos, tandem

tādem quadragesimo anno vastatas regiones vestras vidistis, excisam ac delctam Hierosolymā, ac infinitam illam crudelitatem cōspexistis: pauci enim ex innumerabili multitudine in ludibriū reservati estis: videtis quæ mala vos usque in diem hodiernum perpetuò comprehēderint: quis vos non diripuit? cui genti nō servistis? Nusquā ne passum quidem terræ habetis, ubi pedem in vestro ponatis: estis fax, & sentina, & opprobrium omnium mortalium; & tamen adhuc retinctis obstinationem vestram. Hæc cum ita sint, simul tamen misericors & pius IESVS vestrā imprecationē interpretatus est benignè, de vobis enim ex cruce impetravit à Patre, ut multi salutem apprehenderetis per suum sanguinem, & tandem omnibus ad finem seculorum ut esset eius sanguis salutaris. O admiranda sanguinis Christi mysteria! hinc innumeros punit, illinc omnes ad salutem vocat, plurimos primum saluat, tandem omnes ad salutem recipit. Iam aliud nihil restabat; pronunciat Pilatus è tribunali;

Esa. 10.
Ose. 1.
Rom. 9.

A. Petentibus Iudæis Barabbam donari placet, IESVM verò tradi ut crucifigatur. Hæc infelicissimè & conscelerate Pilate, damnas hominem tua confessione iustum, tua persuasione Regem alterius sæculi, tua trepidatione filium Dei, te licet ignorante Deum omnipotentem, infinite maiestatis & potentia, seculorum omnium conditorem; & damnas quidem ut latronem, ut infamem ad crucem; & quod summæ atrocitatis erat & contumelia, tradis profligatissimorum & crudelissimorum hominum voluntati & IESV hostium, quos sciebas per invidiam illum tradidisse: non dubium quin toto corpore cohortueris, ubi impiissimam illam sententiam pronunciaſti. Sed quid aliud? Conclamant omnes toto atrio, exultant, agunt gratias amplissimis verbis Pilato, sunt inter ipsos insana gratulationes & crudeles.

D. Confestim soluitur Barabbas, exilit, discedit ad suos liber.

E. Arripitur IESVS à militibus, nudatur purpura, induitur rursus suis vestimentis, non vinciuntur ei rursus manus; adducuntur duo latrones, qui crant ad crucem damnati: cruces quæ paratæ erant eriguntur, suam tribuunt ferendam IESV, suas dein latronibus. Iubet Pilatus scribi eius causam, & ferri titulum ut cruci præfigatur. O rerum tristissimam faciem! ô

viciſſitudines inauditas! damnatum ad mortem & crucem duci Regem Angelorum, ac rerum omnium conditorem Deum IESVM, reputatum quasi leprosum, & percussum à Deo, & humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras, & attritus est propter scelera nostra; à planta pedis usque ad verticem capitis non est in eo sanitas. Fulnera eum conficiunt, dū exuunt & induunt redintegrata, spine sciunt in divinum caput, frigore, lassitudine, dolore, mæſtitia vires eius atteruntur: Pilatus contendit illum liberare, dein uno verbo à Iudæis è sententia deicitur, & qui acriter prius IESVM defenderat, tradit lenissima ex causa crucifigendum. Demon confessus hostis Christum insectatur atrociter, dein sibi malè timens deserit oppugnationem, urget illius liberationem. Mulier profana Christum prædicat iustum, nititur eripere de manibus iniquorum, & tamen fit obstinatior, & efferratior Iudæorum malitia. Obtinēt tandem ut vilissima atque infamæ morte plectatur cruce. Obvone IESV, nonne ego hic babbatio, & quæ dico nihil sunt ad ea quæ tu præterea vides & pateris, si conferantur? & tamen eam crucem, cui es suffigendus, ut libentissimè amplecteris, ita fortissimè, & maioribus animi viribus quàm sint tuæ pœna, atque afflictiones.

F. Contemplare Mariam Virginem matrē, quæ res has nefandas & confert spiritu in corde suo, & audit ab internuntijs. Animadvertite illius crescere dolorem vehementer ad singulas quas patitur filius crudelitates, & ignominias, & indignitates: verum simul animi robore constare, consternari alias mulieres & discipulos, tamen à Maria sustentari; sletum & planctum esse in mulieribus, in Apostolis perpetuum, & subinde renouari. De uxore porro Pilati, quum communiter dicatur vexationem illam per insomnium à Demone factam, necessum videtur id nocte præcedenti, vel hora matutina nō fuisse; nam eo tempore non adhuc Demonem pœnitebat mortis Christi, nec prius timuit quàm ubi eò processerat causa Christi, ut videretur confiteri se Dei filium, cum iam se esse Regem esset confessus Pilato; credidit tunc Demon eum Meschiam: hæc verò agebantur ad meridiem. Itaque somnū illum fuisse meridianum est rationi consentaneum; nam insomnium fuisse ferè omnes dicunt, & græcè ἐστὶν ὕπνος, id est per insomnium.

D V C I.

DVCITVR IESVS EXTRA PORTAM AD CALVARIÆ MONTEM.

Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

125
xcviij



Bernard. Passerius
Roman. inventor.
Hieronymus
Wierz. sculp.

A. Urgent Principes, vt ducatur
IESVS.

B. Fert crucem.

C. Peruenitur ad portam veterem.

D. Vident Iudæi IESVM sub

pondere laborare, iubent sub-
sistere.

E. Sequebatur turba, et in hac muli-
eres Hierosolymitanæ, Maria
virgo extra turbam cum suis.

DVCITVR IESVS EXTRA PORTAM, AD CALVARIÆ LOCVM.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In xcviij. imaginem adnotatiuncula.

xcviij.

125.

- A. Vrgent Principes vt ducatur IESVS.
 B. Fert crucem.
 C. Peruenitur ad portam veterem.
 D. Vident Iudai sub pondere laborare IESVM,

- iubent subsistere.
 E. Sequebatur turba, & in hac mulieres Hierosolymitana: Maria virgo extra turbam cum suis.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

& duxerunt eum vt
 & crucifigerent.

& educunt illum vt
 crucifigerent eum.

& eduxerunt eum.

Ducebantur autem &
 alij duo nequam cum eo,
 vt interficerentur.

Et baiulans sibi crucem,
 exiit in eum
 qui dicitur Calvarie
 locum, Hebraice autem
 Golgotha,

ADNOTATIO.

A. Vrgens acriter Principes vt ducatur IESVS in Golgotha, timentes ne sententiam mutaret Pilatus, maledicitur ab omnibus Iudaeis, vt suspendendus in ligno, derident eum Romani, execrantur omnes; iubent latrones suas cruces portare ac precedere, imperant IESV vt subeat suam, & latrones sequatur, quod vt faciat soluuntur illi manus: trahitur tamen bonus IESVS catena, praeceat & sequitur multitudo militum & ministrorum; inter hos qui clauos & malleos ferebant, hos sequuntur Principes & Seniores, & turba populi, postremo mulieres.

B. Vide baiulantem sibi suam crucem benignum IESVM, & sub truci pondere non gementem quidem, sed laborantem tamen acerbissime. Subit crucem saucio humero, facit conatus ad pondus ferendum & laborem, vt recrudescant omnia vulnera, & cruoris renouetur effusio. Accedebat alia atrocitas, quod ob longitudinem extremae crucis parte humi reptante, oportebat totam insultare in humerum afflictissimi IESV, & acerbius vulnerare; quindecim enim pedes dicitur crux fuisse longa.

C. Certum est Christum crucem suam portasse, incertum quousque; verisimile extra portam vsque, vbi exeuntes, Simonem redeuntem de villa angariauerunt. Vrgent IESVM ministri Iudeorum & milites, vt tametsi sub crucis seu pondere, tamen celeriter progrediatur. Peruenitur extra portam veterem, siue iudiciariam, vbi vorago à monte Gihon ad urbem pertinet. Mōs enim Gihon imminet ciuitati ab occidente ad portam iudiciariam, vbi desinit in magnam humilitatem. In huius radice ad sinistram euntibus à porta, est Calvaria locus siue colliculus, vbi crucifixus est Dominus.

D. Extra portam igitur cum peruenitum esset, & grauari viderent nimio pondere IESVM, timentes Iudaei ne sub pondere interiret, iubent subsistere.

E. Sequebatur multa populi turba, sequebantur mulieres plurimae in turba, non quae Christum à Galilea erant prosequutae (haec enim non in turba populi sequebantur, sed postremo loco cum Virgine Matre); in turba enim erant mulieres Hierosolymitanae, non Maria Virgo Mater. Plangebant tamen, & lamentabantur haec, vel quod

Dd

IESVM

Ignat. ad
Philipp.

Isa. 40.

IESVM ex nominis celebritate, miraculis, & doctrina nouerāt, vel quòd tacta teneritudine cordis, & muliebri misericordia tantā crudelitatem in hominem mansuetissimum exhorrent ac detestarentur. Plangebant Hierosolymitana mulieres, populus verò minas & ferocitatē aduersus IESVM adhuc retinebat, procurantibus id Principibus ac Senioribus. Et hac quidem ita fiebant. Satan verò iam inde postquam vidit damnandum IESVM, suae tyrannidi misere timēs, primū, ut diximus, machinatus est mortem impedire per Pilati uxorem, dein cum videret id non succedere, & esse atrociore per se Iudeos, grauissimè incipit cruciari: hinc enim sentiebat se viribus destitui, & quasi incipere ligari ac superari; illinc maleficiū mortis Christi placebat, tum infinitum Iudeorum peccatum vehementer probabat, tum aliorum comprobat. Infernali igitur cruciata & fluctuatione conflēbatur; volebat impedire nec poterat; placebat mori, quod nolebat, augebatur eius desperatio, blasphemia, infernus. Hic verò tu aduertere mentis oculos ad afflictionem IESV, contemplare eius & animi & corporis labores intolerabiles: sed cuius? Dei, qui cælos eo ipso tempore palmo ponderabat, qui tribus digitis appēdebat molem terræ, & librabat in pondere mō-

tes, & colles in statera, qui vniuersam creaturam sua omnipotentia suscitabat. Video bone IESV principatum tuum super humerum tuum, intelligo fatigari te Deum sub grauitate crucis, vobis fiant nostra cruces leuissima, & iugum tuum suauē. Quid Virgo Mater hoc tempore, quid agit? Audiat primū strepitum, videt egredientes e domo Pilati, tandem videt filium IESVM benedictum sub cruce laborantem, renouantur illi cordis vulnēra, quae plurima iam acciperat, infligitur hac noua cordi plaga, sentit similem dolorem & afflictionē atque IESVS: fulciuntur tamen eius vires & animi & corporis à filio, ut licet acerbè, constanter tamen illā afflictionem susineat: itaque nihil in ea videres, quòd è summa modestia & magnanimitate non proficisceretur. Socias mulieres forsatis aliquas prius sustentabat, quum finem iudicij expectabant, & scirent Pilatum defendere IESVM; at ubi non solum audiunt damnatum, sed vident crucem suam baiulantem ad mortē raptari, miserabilius longè anguntur, eiulant, lamentantur: Similiter affliguntur discipuli. Ceterum, quod pie credi potest, ex itinere oculos in Matrem & illas, & discipulos conijciens IESVS, auxit quidem commiserationem, simul addidit animorum constantiam & robur.

MEDITATIO.

Cant. 3.

E Gredimini rursus filiae Sion; videte Regem vestrum: en exiit vestre purpurea, induitur denuò suis vestibus, abijciuntur Herodis vestis alba, eximitur illi arundo è dextra, datur aliud sceptrum in humerū, crux atrox. Duo hinc videtis filiae Sion; vnum, indui à latronibus IESVM, quod antea non dicuntur fecisse; alterum, relinqui illi coronā spinēam, quum alia ornamenta regia illi eriperentur. Quid igitur hinc meditamini? Vtrumque maliciosa fuit crudelitas; antea enim nihil illi parcebant, quem audierant verberari, & spinis coronari, non ut necaretur, sed ut illis mulcetur poenis morte liberandus: nunc autē illum induunt, ne se ipse affligeret amplius, & ad crucem vires illi ut conseruarentur. Coronam verò reliquerunt, primū ad contumeliam, deinde ne ablatis spinis incrudescencia tot capitis & tam dira vulnera illum ad mortem adigerent, ut solent periculosa tela è plagis euulsa vulneratorum mortem accelerare. Cur ergo homines feris crudeliores illi imperatis crucem ut porter, quem videris

adeò debilitatum atque afflictum? Solēne est ut damnati ad crucem, ipsi suam crucem ferant ad locum supplicij: nolumus hanc illi deesse solennitatem; simul tamē eramus attenti ne nimium affligeretur, & non posset viuus crucifigi: quae fuit causa postea, ut eum crucis onere leuaremus. Hac scilicet fuit vestra malignitas; at Deus sua mysteria hoc pacto adimplebat; necessum enim erat ut omnia scripta de Christo complerentur: nam ligna tulerat Isaac ad sui sacrificium; crucem suam Christus baiulat; ignem Abraham manibus gestarat & gladium, Pater Christi Deus amorem infinitum, & diuinam iustitiam exiit in humanam naturam, & in filium suum quā homo pro hominum redemptione. Abraham erat Isaacum interfecurus in sacrificium, non tamen interfecit, sed arietē, & in sacrificio arietis viuum Isaac sacrificauit; Pater aternus filium suum, iuxta quod Deus erat, non obtulit quidem in sacrificium, sed in humanitate eum tradidit, & in ea viuum sacrificauit filium: communicabantur enim verbo propter hypostaticam

ricam vñionem, quæ de humanitate dicebatur, quæ erat idiomaticum communicatio. Itaque verè crucifixus filius Dei, verè sacrificatus: quod mysterium quum intelligeret Abraham, appellauit nomen loci illius; Dominus videbit, id est prouidebit sibi victimam holocausti aliam; non enim est filius meus vera hostia, non aries hic, sed figura tantummodo sunt vera hostia immolanda; per quã salus mortalibus parabitur. Progressus verò est ad pleniorẽ mysterij expositionem Abraham, & docuit fideles suos Deum ipsum esse in humanitate immolandum: vnde factum est vt ex traditione ab ipso accepta diceretur; In monte Dominus videbitur, id est prouidebitur victima holocausti. E Limbo vsque celebrat hanc tuam crucis baiulationem Christe I E S V, Abraham cum filio Isaac & deplorabat, ac per suam & luctus & laudis celebritatem alijs patribus præibat. Fuit crux principatus tuus super humerum tuum infantis magne I E S V, tum in vtero, tum ex vtero nascentis; sed ille in animo tuo & voluntate fuit, qui ad hanc crucis gestationem referebatur; ille poenã habebat, verum in animo solum; hæc crucis atrox gestatio in animo & corpore cruciatum faciebat incomparabilem. Intellexisti tu Isaiã hoc imperium Christi super humerum crucem esse, quæ regnum cœlorum in terram inuexit, & cõtrarias potestates omnes subegit. Hoc similiter tu celebrabas cum tuis Prophetis in Limbo atque lugebas, quod toties alibi significasti, vbi passiones & mortem Christi vaticinabaris; Verè languores nostros ipse tulit, dolores nostros ipse portauit, iniquitates portauit, peccata multorum tulit. Crux Christi nostri sunt languores & dolores, nostræ sunt iniquitates & peccata: hæc non solum in humerum leuauit Dominus I E S V S, sed etiã portauit cum cruce. Quid præterea de Christo patiente prædicis Euangelice Propheta? sicut ouis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se et mutescet, & nõ aperiet os suum. O amabilem magni I E S V mansuetudinem, superbis verò; ac immitibus hominibus formidandam! Ita conficiebas nobis animi mansuetudinem benigne I E S V, ita largiebaris, & in mansuetudinis tuæ merito & exemplo vim ponebas diuinam: erat alioqui tua illa mansuetudo iræ tuæ aduersus superbos rugitus immensus.

Contemplare obsecro pie meditator, I E S V M sub cruce duci à pessimis hominibus nihil contradicentẽ, sed humillimè atque mãsuetissimè obtemperantẽ, & senties radios diuinæ virtutis ex illo ad te emicãtes ad mãsuetudinẽ & humilitatẽ te, & ad obedientiã illicere. Illud autem attentè considera. Non imponitur Christo crux vt Simoni, non angariatur siue cogitur I E S V S, vt illic, ad tollendam crucem; amator enim fuit semper crucis I E S V S, hanc expetiit semper & concupiuit per ætatem suam omnem à sua vsque conceptione, hanc ab æternitate voluit libes accipere, & in ea reponere omnem salutem mortalium & vitam. Non igitur fuit cur illi imperaretur vt crucem suam tolleret, minus vt eam illi imponerent, ipse vltro summa voluntate atque auiditate illam accepit, & subiit, & baiulauit. O adorandam voluntatem & promptitudinẽ! Verè oblatus es bone I E S V, quia voluisti Domine, & libentissimè crucem pro nobis suscepisti & portasti. Contra verò o nostram confusionẽ execrandam, qui ad crucis nomen turbamur, qui crucem nostram formidamus ac reijcimus, hoc est vim diuinam per crucẽ nobis oblatã atque exhibitam: subibat Christus in sua cruce omnes omnium quas mercebamur cruces, & tu tamen tuam in Christo tollere recusas. Multas & processiones cum Christo, & stationes hætenus egimus, hæc vltima processio & statio est. Fundũ cũ Christo crucẽ portante, & cõsistendũ cũ Christo in cruce suam habente stationẽ: vtraque est doloris & iustus plena, sed hæc nũc processionẽ celebremus, vt ad illã sacratissimam stationẽ animi nostri præparẽtur. Sequimini filiæ Siõ Regẽ vestrũ spinea corona insignẽ, purpura suorũ vulnerũ & sanguinis ornatũ, sceptrum imperij sui super humerum gestantẽ, in quo fert omnes passiones suas, omnes contumelias & opprobria, tollit crucifixionẽ suã, crucis leuationẽ, suspẽdium triũ horarũ, suos crucis cruciatus immẽtos, suã mortẽ. Cum his tollit peccata, mundi; hæc enim erãt in cruce omnia, homines omnes saluãdi, & eorũ peccata, gloria simul eorũ sempiterna & Christi corporis, & cõfessũ ad dextram Patris in excelsis. Durissima erat crux illinc, hinc mollissima, & diuinijs cœlestibus plena. Hæc contempla mini, & reperietis in duritia crucis vestræ politas esse cœlestes suauitates. Iuuate Chri-

stūm laborantem sub atroci pondere crucis filia: Siō, leuiorē crucē facite, atque videte benignum I E S V M; nō vult iuari, nec crucē suam vult fieri leuiorem, ipse solus vult totā crucem subire, totum pondus portare. Verū intelligite alioqui, quemadmodum positis illo pondere crucis Christi adiuti, nō pōdus crucis Christi vel laborem leuare, sed facere vt ne pro vobis crucem leuet. Id facietis, si à peccatis abstineatis: peccare enim in Deū illud est, Christo crucem ponere: sed tamen hic elucet Dei & Christi eius copiosa redemptio; etiamsi alioqui non peccemus, ipse tamen subire crucem voluit pro nobis, vt ne peccāremus. Prorsus igitur totam crucem tulit Christus, & siue peccemus, siue non peccemus crucem pro nobis tulit; vbi enim peccamus, nos Christo crucem imponimus; si non peccamus, quæ eramus peccata admisuri, & à quibus nōs conseruat Christus, ab his nos liberat: qua in re singulari erga nos vititur benignitate. Quæ cum ita sint, nostras tamen nobis cruces ipse imponit satisfactionum, tribulationum, quas per Simonē indicauit. Milites quidem Romani Christū baiulantem crucem ducebant, sed aderat Magistratus templi, ministri Iudæorum, Principes Sacerdotum, Seniores, Pharisei, colluues hominum pestilentissimorum: sequebatur vulgus virorum & mulierum ad iudicium & spectaculum tam crudele, hominis miraculis, & doctrina, & neminis celebritate clarissimi, inter quos est verisimile fuisse aliquos pios: sequebantur item cū Maria matre Virgine sanctæ mulieres & Apostoli, qui iam tādē intellexerant sibi cautum fuisse à Christo, à quo etiam animus eorum sustentabatur; aderant verò, vt qui testes erant futuri, non solum resurrectionis, sed crucis: è cœlo omnes Angeli videbant duci ad crucem filium Dei, summum omnium Dominum, & vitā æternam; aderant simul Angeli quā plurimi supernè Christum sequentes; non deerat Satan cum infinita prauaricatorum spirituū multitudine: sed & Patres è Limbo hæc sciētes per Angelos internuntios, omnes luctu & deuotione absentes Christum prosequēbantur. Hæc erat celebritas processioneis Christi ultimæ è prætorio per portam iudiciariam ad Golgotham. Omnium personæ, affectiones animi, & harum externæ significationes sunt animaduertendæ, & à singulis suæ sunt

colligendæ spiritus utilitates. Porro illamnes prosequentes processionem, pia cogitatione cor nostrum in Christum præcipuè conijciamus. I E S V S, qui semper procedit à Patre æterno, procedit ad mortem cruciatu & ignominia plenam; nonne obstupescitis ad hoc Angeli, qui æternam processionem I E S V videtis è vestra beatitate, & ibi nouistis mori non posse? Conijciamus item deuotionem nostram in Virginem Matrem. *Ca* Quò abiit dilectus tuus ô pulcherrima mulierum? quò declinat? Duc tecum nos, vt eū tecum sequamur. Descenderat amicus & dilectus tuus in hortum suum, vterum scilicet tuum, hortum conclusum, cuius deliciae paradisus, & in areolam aromatum suauissimè spirantem, tuas virtutes & dona. Inde descendit in mundum, qui soli filio tuo & tibi fuit hortus & Paradisus; in mundo enim nullum agnoscitis peccatum, omnia vobis in bonum cooperabantur atque obtemperabant. Ex Mundo tandē hac processione abijt & declinat in crucem & mortem, quam loco gaudiij habuit, & sustinuit contempta cōfusione. Has delicias ab æternitate voluit ludere inter filios hominum; ad hanc viam currendam exultauit fortissimus gigas, gaudens bono suæ fortitudinis, & excellētissimo ac perfectissimo fine. Areolæ verò aromatum ipsa sunt vulnera, ex quibus fumus aromatum ascendit ad Patrem suauissimus. Hæc tamen cum ita sint, ascendit simul fumus ille per filij Dei & tui dolorem, & cruciatum acerbissimum & immensum; sed qui quò acerbior fuit, ita filio tuo in maioribus delicijs fuit, propter diuinam ipsius fortitudinem. Agebatur processio luctuosa quidem per se, sed cōluctuosior, quòd progressus ille erat ad crucem & mortem Christi, & singulis passibus videbatur esse & crux præfens, & Christus crucifixus. Erant autem conumeliosi & iniurij milites & Iudæi in I E S V M, irridebāt illum, blasphemabant insolentissimè, nihil tamen illi nocebant, sat ipsis videbatur si crucem portaret, quod iniquissima pietate faciebant, veriti, ne si maiora supplicia adderent, vita illi eriperetur, nec crucifigi viuus posset. Itaque vbi viderunt ipsum debilitari, & non considerent posse mortem euadere si sub pondere crucis ampliùs laboraret, imperant consistere. O homines peruersissimos! Itane nullum genus pietatis exercere in I E S V M voluistis,

voluistis, nisi quo vires non conseruarentur quidē (neque enim id facere volebatis quod faciebatis) sed vt conseruarentur ad maiorē crudelitatem? Etenim leue videbatur vobis sub cruce illum necare, quare in ea etiam pietate fuistis crudeles. Ad hæc autem ignominia ingens illa addebatur: ducebantur enim simul duo nequam, sequebantur hi cum suis crucibus, I E S V S præcedebat tanquā princeps sceleratorum hominum. Incipis sancte I E S V cum sceleratis apertius reputari: nā quas voces arbitramur fuisse ministrorum, militum, Principum, & aliorum? quā acerbis, quā contumeliosas? Quò enim minus audebant corpus lādere, eò insolētiùs in eius existimationem impetebant. Attamen excellens illa tunc enituit pietas mulieris Hierosolymitanæ in afflictū I E S V M; quū enim constitisset I E S V S, armata illa supra sexum singulari pietate atque cōpassione (quas virtutes indiderat magnus I E S V S) accedit ad eum confidenter, neque quisquam impedire potest; abstergit linteo & mundat deturpatū Christi I E S V vultum, ac refert diuinam vultus ipsius imaginem in linteo. Neque verò quisquam mihi obstrepat apocrypham hanc esse narrationem; huic enim ego sic nunc obiter respondeo: quē traditio, & vsus, & veneratio Romanę Ecclesię ad huius historiæ deuotionem & fidem non mouet, videat is, ne in eius animo aliquid lateat quod vim habeat radicis amaræ, & pestem sibi & alijs afferre possit. Tūc igitur sanctæ mulieri tantam pietatem eripere vis, & extorquere è manibus audes religiosissimi officij linteam, quod ausa non est militum ferocitas, vel Iudæorum crudelitas, nec potuit? O felicem mulieris pietatem. Voluisses tu quidem vulnera Christi curare omnia, atque omnem illi corporis integritatem restituere, hoc nō potuisti, nec voluit Christus, quod potuisti & voluit I E S V S, id præstitisti; vultum eius diuinum impietate hominū

impurissimorum sputis & sanguine deturpatum mundasti, sed suo diuino splendore non restituisisti; liuoribus enim ex alapis, pallore ex debilitate afflictus erat eius vultus. Placuit Deo vt Christi apertus vultus mundo ostenderetur, quem erat visurus omnis oculus, & qui cum pupugissent, cum veniret in nubibus. Euge beata mulier, applica faciei I E S V linteam tuum, ipse te inuitat libenter, sinit se à te tangi & mundari, in tuū cor suos oculos illos misericordiæ conijcit, illi primū suam effigiem suauissimè imprimit, deinde linteo; ostendit gratum sibi fuisse tuum officium. O te beatam, à qua voluit Deus ijs rebus leuari quæ obsecrum eius vultum faciebant, quarum erat altera sacrosancta, sanguis Christi; altera abominanda, iniecta ab impurissimis hominibus spurcitia: sed ea fuit Christi I E S V benignitas, sanguinem enim suum cum nostris peccatis misceri voluit, quo essent purganda: vtrumque enim nos facinus cum in Deū peccamus, & sanguine scedamus faciem Christi, & immundicijs peccatorum. Voluit tamen nos opera vti nostra, vt cum ad cor redimus, ex eius facie & sanguinem, & immundiciam, quibus illam asperferamus, pijs nostris officijs, & satisfactionibus debitis abstergamus: quæ ipso dante, & probante, & gratum habēte faciemus, vt piæ illius mulieris probauit sacrum ministerium. O sancte & benigne I E S V! Vidi antea vultum tuum deturpatū, video tamen nunc liuidum, pallidum, debilitatum; vterque me adigit ad pœnitentiam, vtrumque enim ego feci, & deturpauī illum, & debilitauī. Da mihi horum mysteriorum virtutem, vt quū hæc piē sentio, peccata mea per illa emendem, vt qui etiam propter meas culpas immundus & debilitatus, per tuas passionem emunder & reficiat, vt tandem vultum tuum in splendoribus tuæ sanctitatis videā. A M E N.

Apol. 1.

QVÆ GESTA SVNT ANTE CRUCIFIXIONEM.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

In xcix. imaginem adnotatiuncula.

xcix.

126.

- A. Exeuntibus illis cum afflicto IESV occurrit
Simon Cyrenensis.
B. Hunc angariant ut tollat crucem IESV.
A. Respirat paululum IESVS.
C. Sequebantur mulieres Hierosolymitana plo-

- rantes.
D. Ex his una tergit linteo vultum IESV, & re-
fert in linteo eius effigiem.
A. Euulantibus mulieribus, ad eas conuersus
IESVS dixit; Nolite flere, &c.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

Exeuntes autem inuenerunt

Et^b angariauerunt praterē-
tem quempiamEt cum ducerent^a eum, appre-
henderunt

hominem

Simonem

Cyrenaum nomine Simonem:

Cyrenaum
venientem de villa,
patrem Alexandri & Rufi,Cyrenensem
venientem de villa,hunc angariauerunt
ut tolleret crucem eius.

ut tolleret crucem eius.

& imposuerunt illi cru-
cem portare post IESVM.

^a Sequebatur autem illum multa turba po-
puli, & ^a mulierum, quæ plangebant & lamē-
tabantur eum. Conuersus autem ad illas IESVS,
dixit: Filiae^a Hierusalem, nolite flere su-
per me, sed super vos ipsas flete, & super filios
vestros: quoniam ecce venient dies in quibus di-
cent; Beate steriles, & ventres qui non genuerunt,
& vbera quæ non lactauerunt. Tunc inci-
pient dicere montibus; Cadite super nos: & col-
libus, operite nos. Quia si in viridi ligno hæc fa-
ciunt, in arido quid fiet?

ADNOTATIO.

A. Exeuntibus portā quum iussus substitis-
set afflictus IESVS, & Simon Cyrenen-
sis (quæ est regio maritima ad Ægypti occi-
dentalem plagam pertinens) illis occurrisset è
villa rediens,

B. Hunc angariauerunt, id est adegerunt ut
crucem portaret post IESVM. Erat Iudæis re-
ligio crucem tangere, crucem item abominabā-
tur Romani: cō facilius Simonem angariant ut
eam tollat, quod intelligerent eum & filios eius
esse IESV sectatores. Paululū respirat benignus
IESVS, præcedit, sequitur onustus cruce Si-
mon. O felicem hominem, qui crucis pondere

Christum leuauerit: quis dubitet quin summā
hinc senserit animi suauitatem, illinc tamen
summam mæstitiam propter impendentē Chri-
sto mortem?

C. Euulantibus porro & plangentibus mulie-
ribus Hierosolymitanis miserabiliter, & confi-
dentiū ac propiū ad IESVM accedentibus,
sistit ipse sua autoritate vniuersam multitu-
dinem.

D. Et ecce ex his mulieribus, cum staret IESVS,
accessit confidenter una, ut extenso lin-
teo eius vultum sudore, cruore, sputorum spur-
citie fædaturum emundaret, neque id prohibere
potuerunt

QVÆ GESTA SVNT POSTEA ANTE CRVCIFIXIONEM.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxiij.

126
xcix



- A. Exeuntibus illis cum afflicto IESV,
occurrit Simon Cyrenensis .
B. Hunc angariant, vt tollat crucem IESV.
A. Respirat paululum IESVS .
C. Sequebantur mulieres Hierosolymitanae

- plorantes .
D. Ex his vna tergit linteum vultum IESV,
& refert in linteo eius effigiem .
A. Etulantibus mulieribus, ad eas conuersus
IESVS dixit; Nolite flere, &c.



Below the illustration, there is a block of text, which is also very faint and illegible. It appears to be a caption or a descriptive paragraph, but the characters are too light to be read accurately. The text is arranged in several lines, spanning the width of the illustration above it.

potuerunt milites, ita enim voluit Christus. Quum autem extersisset summa cum reuerentia atque deuotione, reuoluit in linteum Christi vultum luculenti ssimè impressum atque effigiatum; quod traditione Ecclesiastica retinemus: linteum autem cum effigie in beati Petri Romæ conseruatur summa cum religione.

A. Conueritur autem IESVS ad mulieres, non inhibens earum fletum, sed confirmans potius atque promouens; Nolite, inquit, flere super me filia Hierusalem, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros. Nolite flere super me quemadmodum fletis, ne scitis enim quid fletis, vel quare fletis; existimatis purum hominem me, qui iniuste patiar; ne sciunt ite vestri Principes quam imensum scelus in me interficendo patrent, vulgari & muliebri commiseratione mouemini: ostendam vobis quid lugeatis, illud lugete quapropter ego fleui quum Hierusalem his paucis diebus vidi, ubi magna cum vestra gratulatione in urbem eram ingressurus super pullum asina sedens. Prædico enim vobis acerbißimos dies, qui huic ciuitati impendent, quibus circumdabunt eam hi idè Romani vestri hostes vallo, circumdabunt eam, coangustabunt undique, & ad terram prosterneant, & eius filios qui in ea sunt, & non relinquent in ea lapidem super lapidem. Illis diebus dicent; Beata steriles, & ventres qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient (miserrabilius videlicet quam nunquam antea) dicere montibus; Cadite super nos, & collibus, operite nos. Quibus verbis describitur infinita illa internecio & crudelitas excidij Hierosolymitani à Tito Vespasiani filio. Hac vobis sum plangenda filia Hierusalem, unde sciatis quo pacto de me flere debeatis; nam si hac omnia

vobis, & ciuitati euenient, ut euenient, propter iniustam & impiam necem meam, non puri hominis, ut vos existimatis, sed Dei, & mortalius Saluatoris; quanto maiori luctu deberetis meam mortem dolere & plangere quam nunc facitis? nam minor est atrocitas, minus longè malum, si vos illa innumerabilia mala patiominus, quam mihi minimum incommodum, ne dum mortem à Iudeis inferri, vel à Romanis. Etenim si in viridi hoc faciunt, me; in arido quid fiet, vobis? Conferat malefici mortis suæ magnitudinem Christus ad illas calamitates, & has monstrat esse longemiores. Hæc cum ita sint, ostendo vobis, inquit IESVS, quid flere debeatis filia Hierusalem; super vos flete & filios vestros, propter calamitates quæ vobis euenient propter necem meam. Vnde intelligetis, maius esse malum quam vos existimatis vel fletis, mortem mihi illatam & crucem: quod fiet ut tandem intelligatis quomodo vobis flendum sit. Mariæ Virgini sacrosanctæ illa non dixit IESVS, non socijs mulieribus; neque enim decebat esse in turba Matrem IESVS, nec eam deseruerunt sue mulieres, tum aliqui discipuli, præsertim Ioannes. Neque illas calamitates Matri denunciabat, vel Galilæis illis mulieribus, vel pijs omnino Hierosolymitis. Traditum enim est, admonitos diuinitus Christianos ante excidium urbis, Pellam in Arabia urbem confugisse, & illud vitasse periculum. Maria igitur mater Virgo intelligens leuatum crucispondere, & aliqua afflictionis parte filium, nonnihil & ipsa recreatur; recreantur pie mulieres; sed ita ut luctus integer propter alios Christi cruciatus, & impendentem mortem perseveret.

MEDITATIO.

VEnite crucis amatores, adeste qui carnis afflictiones, & ieiunia, & mortificationes diligitis: videte admirandum exemplum, & diuinam in gestis Domini nostri IESV doctrinam. Viderunt milites & Iudæi vehementer sub cruce affligi IESVM, & in periculum venire crediderunt ne sub ipsa moreretur; iusserunt igitur consistere. Humerus quidem IESVS fuit sauo illo cruciatus leuatus, sed tenuit tamen rectam crucem stans, donec alius sibi substitueretur. En clamat ad omnes stans cum cruce IESVS, inuitat omnes ad crucem tollendam; si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, &

sequatur me. Eo ego ad crucem lubens pro vobis, tuli hætenus crucem, nunc eam non propterea relinquo quod illam non possim ad Golgotha usque portare, virium mihi adhuc fatis est ad hoc portandum: nam qui vires in cruce tres horas habeo ad crucem sustentandam, sat sum habiturus ad hanc crucem ligneam ad Caluariam usque ferendam. Nolite ergo existimare me propterea crucem ex humero deposuisse, quod vel nollē, vel nō possē illam portare; sed id volui facere, ut vos omnes ad crucem portandam allicerem & cohortarer. En crucem do in manus & humeros vestros, facio eam vestram. Mihi mea

fuit dura, vobis vestra per meam erit mollis; mihi onus meum graue fuit, vobis vestrum erit leue per meum; quam ego enim crucem vobis gratificor, idest quas persecutiones, angustias, labores, cruciatus, mortes, ignominias graciosè concedo, propterea leuis crux fuit, quòd mea in membris meis crux fuit; & quia ego illa prius pro vobis pertuli, & ad vestrum exemplum atque imitationem contuli, & salutarem virtutem, vnde in vestros labores deriuatur per meritum meum, pro vestrae crucis ratione & gratia. Quocirca nolite crucem meam reijcere, quæ vobis tantum affert splendoris & gratiæ, tantum meriti atque salutis. Mea cruce leuarunt me mei hostes truculenti, & vos eam mihi relinquetis? & in periculum dabitis vt sub ea moriar in vobis per vestrum peccatum? qui enim crucem meam repudiat, sapè lethaliter peccat, semper ferè se dat in periculum vt peccet, quod est me occidere. Propterea dixi vobis non semel; Qui non accipit crucem suam & sequitur me, non est me dignus. Accipite hanc doctrinam ex hoc exemplo fratres, quod etiam per meum præconem Paulum dedi. Non glorificabimini, si non cõpatiamini; si verò spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis. Ille autem est spiritus & virius meæ crucis & mortis, mortificatio pia carnis & castigatio. Rursum; Semper mortificationem IESV Christi in corpore vestro circumferentes; Mortificate membra vestra quæ sunt super terram. Volui ego quidem omnia vestra peccata portare, omnem etiam eorum poenam dissoluere; quod feci pro omnibus semel, quibus Baptismi sacramentum communicatur: nihil enim tunc est quòd debita vestra dissoluatis: postquam autem mea dona accepistis & vitam, volo vt cruce mea & mortificatione utamini, siue ad maius vestrum meritum & mētis profectum, siue ad Patris mei gloriam & meam, siue ad peccatorum vestrorum liberationem; quod quum facitis, non propterea ego illa peccata non soluo; meo enim sanguine sum promeritus, vt vos per illa possitis mereri & satisfacere. Itaque cum pro peccatis vestris Patri meo satisfacitis, estimare vestra esse satisfactionis opera sanguine meo imbuta, & per sanguinem meum esse satisfactoria; nisi improbè velitis, atque etiã impiè mihi totam crucem relinquere, nihil illius attingere, hoc est nihil vtilitatis ex ea accipere, & nec vobis prodesse ex mea cruce, &

Matt.
10. 16.

Rom. 8.

2. Cor. 4.
Col. 4.

mihi illam grauiorem facere. Nam vt tota mea crux ad omne satisfactionis vestrae opus concurrat; (non enim vna pars vni operi respondet, sed tota & omnibus & singulis) ita si opera vestra vos ad satisfactionem conferatis, tota quidem mea passionis virtute vitemini; si non conferatis, totam mihi passionem & crucem quasi rursus infligeris. O beatum te Simon, per quem tam salutare exemplum & doctrinam à Christo accepimus. Euge sancte Cyrenæ, subi crucem, vt facis, & lubenter facis; nam video stante Christo cum cruce, refugere primum Iudeos illam tollere, quibus erat execrabile crucem tangere, necdum IESV portare: Romani milites contumeliosum putabant damnatorum crucem portare, non tangere, & in cruce figere damnatos. Quum ergo timerent Principes Iudeorum si IESV progressus retardaretur, ne Pilatus sententiam reuocaret, vigeant milites vt aliquem adigerent ad baiulandam crucem. Nulla mora occurris tu bone Simon, conclamant; Tollat hic crucem; Tolle tu crucem: rapiunt, imponunt tibi crucem violenter quidem, at tu summa cum voluntate illam accepisti; ad hoc enim tam sublime ministerium te Deus vocauerat, Christus ipse præparauerat, ac suam iam cruce cor tuum penetrauerat. Quanta animi tui fuit alacritas! quanta cordis lux & suauitas! Nunc primum incipio Dominum IESVM cognoscere: o crucis admirandam virtutem! Crucifigi Magister sancte IESV tecum volo, tecum depono crucifigi: suscipe me benigne IESV; crucem tuam portare bonum est, at quanto melius cruci suffixum vitam pro te ponere! Ita exultabat sub cruce Christi Deo dilectus Simon Christum sequens, atque excellenti exemplo nos omnes ex eo sancto itinere ad crucem vocabat, & ad sequendum Christum cum cruce inuitabat; sed simul qui crucem portare repudiant & Christum sequi, magna vi reprehendebat atque vituperabat. O homines infelices, repellitis crucem? Quam causam eius rei assertis? Crux dicitis amara est. Cui? Sensui nostro & *Re* carni. Igitur secundum carnem viuere vobis placet: at vita secundum carnem mors est: in ea verò morie quid est, nisi Dæmon, peccatum, infernus? Quare si crucem reijcitis, sequamini necesse est Dæmonem, peccatum, infernum. O vos miseros & miserabiles. Contrà verò felices vos qui crucem amatis & amplexamini; in cruce enim Christum reperietis, & meritum vitæ

vita æternæ, & Paradisum. Est crux triūphale vexillum aduersum mundum, carnē, & Diabolum; porta salutis, via ad cœlū, mater virtutum, & vitæ sempiternæ, terror & profligatio Dæmonum, expugnationo vitiorū, clypeus inexpugnabilis & gladius Christianæ militiæ. Sequebatur quidem I E S V M multa turba populi & mulierum, sed populus sequebatur tantum, mulieres etiam plangebant & lamentabantur licentia muliebri; quod viri, si quibus indigna videbatur quæ fiebant, veriti periculum non audebant. Verè nullus fuit bone I E S V, qui simul tecum contristaretur, neque qui consolaretur; sed confortabantur qui te persequerentur inimici tui iniuste, & aperiebant super te os suum sicut leo rapiens & rugiens. Sed quid agebas bone I E S V, in tanta desolatione? Omnium quidem curam gerebam clemēter, hostium etiam meorum; sed mulieribus volui respondere, ut soleo respicere ad humilem cordis & piam teneritatē, & ad simplicem animi libertatem; Filia Hierusalem. Cur Matrem non compellasti benigne I E S V, & eius socias mulieres? Ad Matrem illa mala nō pertinebant quæ erant prædicturus, nec ad pios; tamen Matrem interius semper alloquebar pijs spiritus visitationib⁹; illa socias sustentabat per me. Sed quid est quod filias Hierusalē prohibes super te flere? Non prohibeo, sed hortor potius & doceo quæadmodum verius super me flere debeant; quem enim luctum de me habebant, is erat inanis, si ad eum conferatur qui haberi deberet. Erat enim ille fletus de me, quasi de homine innocente & imbecilli ab inimicis oppresso, qui se liberare ab illis nō posset: at ego innocens quidem eram, imbecillis verò mea voluntate, alioqui infinitæ erant potentia & virtutis; eram ab hostibus meis oppressus, sed quos poteram nutu vno in infernū dare præcipites: itaque ab illis nolui liberari, ut genus humanum è Dæmonum & peccati tyrānide eriperem. Nō erat igitur futurus planctus ille, si tibi confisteret, plenus; iubebam igitur ad vltiora ut respiceretur, & ad infiorē fletū: qui habebatur, eum non inhibebam, sed augere cohortabar & extendere. Super vos ipsas flete & filios vestros, quemadmodum ego & fleui his sex diebus, & nunc lugeo, & internis lachrymis, & externis sanguineis toto corpore. Ploro autem super vos, & super filios vestros peccata simul & pœnas; tum illud quod est luctuosissimum, tantam passionis & mor-

tis meæ acerbiteratam quam pro omnibus assumam, tam paucis fructum esse allaturam. Itaque imminent vobis & filiis vestris mala ingentia, plura tamen longè in inferno reposita sunt, si pœnitentiam non egerit gens vestra: quæ ad omnia peccata & abominationes & suas & patrum suorum hoc addit summū malum, quod me ex invidia & malignitate crucifigit, id est per immensum cruciatum atque ignominiam necat. En doceo vos filia Hierusalem; quod defleatis, quod vrinā cognoscereis, vultum vestra gens intelligeret, & cōuerteretur, & saluarem eos, & iram quæ in illos excitata est auerterē. Sed scio eorum obstinationem, propterea magis sunt deplorandi, cum possint me desiderante & auxiliū offerente, & nolint tamen respicere: erit enim quum nullus eorum miserebitur, quū in infernum ego eos projiciam iustissimè. Ab illis filiabus Hierusalem terrænæ, ad vos se cōuertit benignus I E S V S, qui cœlestem Hierusalem profitemini. Audite; ne vos quidē scitis quemadmodum de mea passione luctum habere debeatis; nam video etiam qui lugeri debere meam passionem & moriem negent: pro his ego nec passus videbor nec mortuus, si quidem non pertuli lugenda. Ij meam celebrant resurrectionē, & eius gloriam in ipsa passione, quasi me non sinant prius mori quā resurgere, volunt me moriēte gloriari: atqui nemo mecum gloriari potest, nisi qui mecum compatiatur. Ergone tristis erit anima mea usq; ad mortē continēter, & horū cōtinenter gaudens & lætabunda? faciunt quidē hi cū ludæis qui me crucifixerūt; illi gaudebāt quū me videbant crucifigi, hi tantū gaudent quū crucem meam cogitant, dolere nolunt. At dolebant nō Apostoli & Discipuli solū, sed Mater mea præcipuè; dolet etiam nunc Ecclesia: desideratam ego qui mecum contristaretur, & ex alijs ferè nullum habui. Crediderūt antiqui hæretici me non verè passum, non verè mortuū, sed apparenter; hi nō lugebant mortem meam: non sunt vobis illi imitandi, sed qui & veras meas passiones & mortē credūt, & verè illis mouentur & contristantur; ut eorum tristitia in gaudium conuertatur, & verè ex veræ mortis sensu veniant in veræ resurrectionis virtutem & gloriam agnoscendam & corde suscipiendam, ut docet vsus Ecclesiæ. At enim neque qui credunt lugendam crucem meā lugere illam omnes sciunt; sunt enim qui similiter atque Hierosolymitanæ

Deut. 32.

Ps 66.

tam mulieres faciunt; dolores meos lugent, & cruciatus, & mortem; parum tamen assurgunt. Audite igitur quid in passione mea & morte simul lugatis. Peccata vestra lugete, quae mihi fuere causa passionis & crucis; tum quod mea crux tam multis non solum non profuerit, sed obfuerit etiam, eorum culpa; quam ea plenissime ex se pro omnibus suffecerit. Colligite animo omnes meae passionis dolores, cruciatus, contumelias, opprobria, & indignitates, ac considerate illa esse mihi Deo illata; adiungite mortem ipsam, & causam doloris conficietis immensam, & eò maiorem & viuaciorem, quod ea omnia libentissime non pro me, sed pro vobis patiebar. Augebunt luctum vestrum meae passionis & mortis circumstantiae, ubi, à quibus, propter quos, quomodo passus sim. Ad haec animaduertite, etiamsi secundum superiorem animae portionem libenter patiebar, inferior tamen repugnantiam sentiebat vehementem, quae è veritate meae humanitatis proueniebat; quod erat mihi acerrimi doloris & tristitiae causa, & vobis esse debet; etiamsi ego illam Deo & rationi perfectissime subijciebam. Et illud considerate, si damnati ad mortem essetis crudelissimam, Rex

tamen vester ut ne vos illos cruciatus & mortem subiretis mori ipse vellet; vos ista sciretis, & contemplaremini morientem; nonne summam haberetis doloris & luctus causam? At infinito intervallo differt mors mea à morte omnium Regum, & mors temporalis vestra ab aeterna, & cruciatus huius mundi, ab alterius & inferni: similiter ergo meam mortem lugete; & quandoquidem ne aequare quidem luctus vester illam similitudinem potest lugere quod lugere ut debetis non possitis, de vestra culpa. Et illud scitote, ut me oportuit per passionem & mortem, ac per harum dolorem ac tristitiam & cruciatum intrare in gloriam meam, sic vos iniquissime facturos, si reiecto luctu meae passionis, illius gloriam tantummodo celebretis. Sua ergo tempora distinguite luctus & tristitiae; tum gloriae & gaudij: & fiet ut eò maior sit & solidior latitudo, si ex sensu passionis & mortis mea illa oriatur: virtus enim gloriae crucis est meus in cruce dolor, per quem paria est illa gloria, & crucis meae triumphus; ad Patris mei, & meam & Spiritus sancti gloriam sempiternam.
Amen.

C R V C I F I G I T V R

I E S V S.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LUC. XXIII. IOAN. XIX.

In C. imaginem adnotati uncula.

C.

127.

A. Peruenitur ad Golgotha.

E. Pilati iussu titulus in summa cruce praefigitur.

B. Dabant illi vinum myrrhatum cum felle mixtum, & cum gustasset, noluit bibere.

F. Crucifiguntur duo latrones.

C. Parant quatuor milites ut crucifigatur.

G. Fit Eclipsis solis vniuersalis.

D. Crucifiguntur.

MATTH. XXVII. MARC. XV. LUC. XXIII. IOAN. XIX.

*Et perducunt illum**Et venerunt**in locum qui dicitur Golgotha, quod est Calvariae locus.**in Golgotha locum, quod est interpretatum Calvariae locus.*

MATTH.

CRUCIFIGITVR IESVS.

Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxiij. Ioan. xix.

127

c



A. Peruenitur ad Golgotha.

B. Dabant illi vinum myrrathum cum felle mistum, & cum gustasset, noluit bibere.

C. Parant quatuor milites vt crucifigatur.

D. Crucifigitur.

E. Pilati iussu titulus in summa cruce praefigitur.

F. Crucifiguntur duo latrones.

G. Fit eclipsis Solis vniuersalis.



<p>1. The first of the series is a view of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>2. The second view is of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>3. The third view is of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>4. The fourth view is of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>5. The fifth view is of the river from the bridge at the town of ...</p>	<p>6. The sixth view is of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>7. The seventh view is of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>8. The eighth view is of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>9. The ninth view is of the river from the bridge at the town of ...</p> <p>10. The tenth view is of the river from the bridge at the town of ...</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MATTH. XXVII.

MARC. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

& ^b dederunt ei vinū
bibere
cum felle mixtum:
& ^b cum gustasset,
noluit bibere.

& dabant ei bibere
myrrhatum vinum,

&
non accepit.

Et postquā ^c venerūt in
locum qui vocatur Cal-
uariæ,

Tunc crucifixi sunt cū
eo duo latrones,
vnus à dextris,
& vnus à sinistris.

& crucifixerunt eum.
Et cum eo ^c crucifigunt
duos latrones,
vnum à dextris,
& aliū à sinistris eius.

ibi ^d crucifixerunt eū,
& latrones,
vnum à dextris,
& alterū à sinistris.

vbi crucifixerunt eum,
& cum eo alios
duos
hinc
& hinc,
medium autē IESVM.

Et impleta est scriptura
quæ dicit;
Et cum iniquis reputa-
tus est.

Et imposuerunt
super caput eius

Scriptit autem & titu-
lum Pilatus,
& ^e posuit
super crucem.

Et erat titulus
causæ eius inscriptus;

Erat autē & superscri-
ptio scripta super eū
litteris græcis,
& latinis, & hebraicis;
Hic est Rex
Iudæorum.
Erat autem ferè hora
sexta, &

Erat autem scriptum:

IESVS NAZARENUS
Rex Iudæorum.

Rex
Iudæorum.

A sexta autem hora
tenebræ factæ sunt
super vniuersam terrā
vsque ad horā nonam.

Et facta hora sexta,
& tenebræ factæ sunt
per totam terram
vsque in horā nonam.

tenebræ factæ sunt
in vniuersam terram
vsque in horam nonam;
& obscuratus est sol.

ADNOTATIO.

A. Perueniunt tandem ad Golgotham appen-
dicem ultimam montis Gihon, perueniē-
tem ad portam iudiciariam à læua versus Sep-
tentrionem montis Sion. Hic monticulus erat
Caluariæ locus, apud Iudæos immundus, apud
omnes homines execrabilis, quod ibi supplicium
sumeretur de fontibus, qui locus esse solet osi-
bus & Caluarijs hominum plenus. Hunc collicu-
lum complexus manibus AELIUS Hadrianus Im-
perator, urbi eius situ non mutato adiunxit. Di-
stat verò Golgotha à domo Pilati passus commu-
nes MDCCC. LXII. Quū eò esset peruētum,
IESVM, quem in itinere iniurijs & contume-

lijs affecerant nefandis, confestim exiunt omni-
bus vestibus, ibi rursum plaga & cruor renoua-
tur; expediunt clauos & malleos; designantur
quatuor seui milites qui eum sint cruci suf-
fixuri.

B. Erat mos, ut qui cum cruciatu erant inter-
ficiendi, ijs exhiberetur aromaticum vinum,
vnde robur acciperent ad perferendos corporis
animique dolores.

B. Eiusmodi vinum Christo non propinarunt
homines impij, sed obtruserunt vinum pessimū
atque acerbissimum, singulari amaritudine fel-
lis admixta & myrrha: gustauit quidem
IESVS,

IESVS, sed bibere recusauit. Nihil omittebat homines teterrimi quod boni IESV posset pœnā & contumeliam augere. O IESV benigne, cur gustas, cur verò non bibis? Obedio pro te impijs, qui non urgent ut bibam, urgent ut gustem; neque enim ulterius volui urgeri vel facere. Gustauit enim pro omnibus mortem IESVS; vnde
Heb. 2. re quidem sensit, verè subiit, sed dicitur ille fuisse gustus, tum quòd breuè resurrexit, inquit etiam si ipse Christus mortuus est, tamen secundum humanitatem tantummodò est mortuus: non enim patiebatur verbum in se, non anima secundum superiorem portionem. Sternitur crux humi.

*C. Corripitur IESVS Dcus, proijcitur super crucem, duo manus utrinque arripiunt, alij duo pedes, (nam quatuor fuerunt primarij crucifixores) extendunt ad crucem corpus eius & aptant; tres verò sauisimi arripiunt tres clauos & totidem malleos, quartus subseruit, etiam alij; apponunt clauos palmis manuum hi, ille pedibus; qui manus tenebant, eas crudelissimè extendunt, similiter qui pedes, subseruiente quarto & alijs; utrisque contra alteros nitentibus tanta violentia, ut omnia Christi ossa luxarent, & facerent ut emota loco dinumerari omnia possent. Hec ita facta sunt: vel omnino luxatio illa facta est ante crucifixionem. Quæ dico horrenda sunt, ut quæ in Dei filium IESVM bonum fiât Bernar. & parentur: quod autem sequitur, illud verò in serm. est quod pius animus ferre nulla ratione potest, de Pas-
Basil. in psal. 21. chate. nec lingua aut stilus, vel valet vel audet pronunciare. Cuius enim tam ferreum est cor qui Christum Deum confiteatur, corde nouerit & amet, qui ferre possit manus eius ac pedes sauisimis clauis à teterrimis latronibus crucifigi?*

D. Et tamen necessum est illam meditari immensam atrocitatem. Incutiuntur mallei clauis, atrocissimè transuerberantur manus & pedes hominis Dei, auditur longe sonitus percussientium, sanguis diuinus è quatuor vulneribus copiosè exilit ac fluit, summum dolorem sentit benignus IESVS, cuius non solum manus ac pedes transuerberantur, sed cor diuinum acutissimo cruciatu, quod erat omni afflictione atque amaritudine plenum. Exhibe animū Christiane huic spectaculo acerbissimo, & ut præsens presentem precare IESVM, qui hæc propter te passus est, ut hæc mysteria intimo corde sentias: fiet spero primum, ut nullo pacto illum malleorum sonitum, illos ictus, illam manuum & pedum transfixionem tua cordis cogitatio sufferre possit; deinde simul cum Christo salu-

tares accipies clauorum ictus, & corde senties intimo: fiet nonnunquam, ut manibus ac pedibus dolores, cum acerbitate quidem, sed qui incredibili condiantur animi suauitate sentiantur, quod egregia IESV benignitate legimus contigisse.

E. Hac cum patrarentur, affigit licetor titulum summa cruci altè Pilati imperio, quo titulo causam quapropter crucifixus esset IESVS voluit esse orbi manifestā: hoc fuit cur imperaret scribi literis Hebraicis, Græcis, & Latinis. Explicabatur autem illa inscriptione non tam criminosam (in quo tandem perseuerarunt Iudei, dicentes; omnis qui se Regem facit contradicit Casari) quam veritas ipsa; scripsit enim ex animi sententia Pilatus; IESVS Nazarenus Rex Iudeorum: quæ veritas ipsius erat cordi infixæ; Regè quidem esse IESVM, sed non ex hoc mundo: consenserat enim Pilatus ut crucifigeretur, seruiens suæ ambitioni, non propter aliquam culpā: itaq; voluit veritatē esse testatam publicè; ac verè pronunciabat quod sentiebat: & Casari alioqui voluit facere satis, si quis calumniaretur, & Iudeos contemnebat atque vituperabat; propterea constanter respondit, quod scripsi scripsi.

F. Crucifiguntur simul duo latrones, ut augeretur IESV ignominia, & reputaretur cum iniquis & facinorosis hominibus. Aderant ad spectaculum Principes & Seniores, atque populi infinita multitudo. Pascebant suam sententiā Principes & Seniores, gaudebat multitudo: crudelitatem immensam & intelligunt, & execrantur Angeli; Satan & Demones hinc gaudebans ex crudelitate crucifigentium & impietate, illinc dolebant quod suam suspicarentur ita fabricari perditionem.

G. Sol tantam immanitatem ferre nō potuit in Dominum & Creatorem suum, radios suos retraxit orbi, nec voluit lucem præbere impijs hominibus: compatiuntur omnia elementa Creatori mortalia vulnera accipienti. Retraxit verò radios Sol Luna intercurrēte, & minatus est per tres horas orbi interitum. Flaccescunt & debilitantur omnes creature, & tamen Iudeorum corda tetro furore inflammata, nec eclipsim, nec creaturæ totius labores animaduertunt; sed illo abutuntur, ut etiam crucifixores, inter mortuo lumine, quod extinguere non solet Eclipsis. Aderant in turba populi mulieres Hierosolymitanæ plangētes; verum longè alia erat ratio plangētis Mariæ sacrosanctæ Virginis & sociarum, tum discipulorum. Mente contemplantur afflictæ Mater configi clauis filium Deum cruci, sonitum

sonitum etiam audiebat malleorum. Si tu sustinere non potes ubi hæc supplicia Christi meditaris, quid censes sensisse tunc Matrem? Quid non debes tu sentire, ubi dolores Matris mente complecteris? Quod si Sancto Francisco impressæ fuerunt plagæ similes, manibus, pedibus, lateri, quid non credi potest accidisse Virgini Matri? & si externa vulnera non apparuerunt, quas hætenus filius erat passus contumelias & cruciatus, omnes gladij fuerunt qui eius animam pertransibant; sed hic omnium fuit acutissimus atque acerbissimus. Sanctæ mulieres & discipuli miserabilius longè quàm antea affligebantur, amarissimis clavis corda confixi. Matrem perpetuò, ut secundum se maximè patiebatur, ita secundum se maximo robore animi succiebat IESVS, ut sustinere posset quæ sciebat absque suo presidio sustineri non posse; in summo item dolore & planctu mulieres & discipuli auxilio Filij & Matris sustentabantur. In Golgotha autem nihil prohibet quin dicamus fuisse Adam primum hominem sepultum, non propter Iudeorum traditionem, sed propter Patrum consensum: nam & Hieronymus idem aliquando dixit. Quamvis enim Adam. xiiij. Iosue ad proprium nomen contrahitur, quod facit duplex articulus. *הָאָדָם הַיְחָדָשׁ*, tamen non ad Adam primum hominem contrahitur, sed ad Arbeh. Nam hebraicè sic legimus *קָרָת הָאָדָם הַיְחָדָשׁ אֶרְבֵּי*; quod est Cariah Arbeh; ille homo, ille magnus inter Henakin hic fuit: non diceretur enim propriè primus homo magnus fuisse inter Henakin, sed is qui pater fuit Henak, ut xv. cap. Iosue huius dicitur Arbeh pater fuisse. Eundem verò fuisse montem qui fuit monstratus Abraham ad immolandum Isaac, & multi Doctores tradunt, & nomen Moria, &

figura illa tam præclara confirmant. Nam nomē Moria non significat locum particularem, sed terra dicitur Moria in Genesi, ubi monstratus est locus particularis Abrahæ, idest Golgotha; ut in eadem item terra Moria Dauidi area Areuna, in qua templum edificavit Salomon: itaque totum montem Sion licet credere fuisse terram Moria, 2. par. 3. in qua diuersis locis fuerunt multa mysteria celebrata. Est autem Moria terra prouisionis; doctrina, myrrha, timoris siue latria. Prouisionis quidem *מִרְיָה*, unde nominatus est locus; Dominus prouidebit, & prouidebitur victima. Doctrina *מִרְיָה*, quod ex Syon vel Moria exiit lex Euangelij æterni, primum è cruce IESV, deinde è Spiritu sancto misso in discipulos, & à templo, ut ex figura totius Euangelij. Myrrha *מִרְיָה* propter passionem Christi & sepulturam, ut exposuerunt Magi Reges. Timoris, siue reuerentia à *מִרְיָה* quod verus Dei timor & cultus ibi fuerit, ut in figura primum dein ibidem traditus est in spiritu & veritate.

Quod verò non in sublime leuata cruce crucifixus sit Christus, sed humi proiecta, id video de uotos meditatores sequi, & esse usum imaginum, nec Catholici scriptores neoterici audens negare, nec ex antiquis contrarium clarè elicitur: atque adeò Cyrillus & Leo illud significare videntur apertius; etiam ex recentioribus Anselmus cap. 104 & Bernardus. Certè locus Ioannis; & ego si exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad me ipsum, fauet huic traditioni: nam leuatio Crucifixi, illa fuit vera exaltatio & plena; ex crucifixo enim prouenit vis trahendi: alioqui cur additur à terra? quod bis antè quàm dixisset de exaltatione Ioannes, non adiecerat, nisi quod illic crucis passionē significet, hic è terra usque inchoatā. Breuiter piè hæc meditamur, non astringimus dogma.

MEDITATIO.

VEntum tandem est ad Golgotham, hoc est in Caluariæ locum; quæ locum, quum alioqui esset sacer, contaminauerant vel Iudæi, vel Romani, vel utrique, & destinarant supplicij nocentium exercendis. Itaque erat ille locus caluarijs, ossibus, foetore, spurcitij plenus, & omnibus hominibus abominabilis. Huc te adduxerunt sancte IESV: ut verò nō exhorruisti à Dæmone portari per aërem subimus, & ab impijs & impuratis hominibus crucifigi, ita nec in loco cōtaminato: veneras enim non solum ut hæc patereris, sed simul

ut peccata portares omnium, quibus nihil est foedius, nihil peius. Simul hæc indignitates & contumeliæ summam gloriam tibi afferebāt; ita enim non solum patris voluntatem cum immensa humilitate adimplebas, sed Dæmones omnes superabas, & vniuersis hominibus salutem conficiebas & vitam, simul Caluariæ locum gloriosum efficiebas: qua in re, ut semper facis, Satanæ, & omnibus præuaricatoribus spiritibus illudebas. Sciebat Dæmon locum illum esse, ubi Abraham voluit ex Dei obedientia filium Isaac immolare, & immo-

E c. lauit

Gen. 22,

lauit quidem illum in ariete; nouerat ibi sepultum fuisse Adam; curauerat propterea de sua malitia, vt fieret ille locus infamis & execrabilis; & nunc probabat vehementer vt ibi crucifigeretur I E S V S, quo fieret eius mors abominanda: contrā verò tu magne I E S V, illam abominationē assumpsisti, & fecisti caluariam omni splendore & gloria excellentē. Deuentum est ad montem Golgotha & Morian, hoc est diuinā illius prouisionis; prouiderat enim Deus illic filium suum Deū immolatum iri: peruentum est ad montē Myrrhæ, id est ad amaritudinē aromaticam passionis & sepulturæ Christi: ventum ad locum *Cantic. 4.* doctrinæ, vnde è cruce & viuens, & moriens, & mortuus quasi è cœlesti cathedra docuit filius Dei mundum vniuersum viam salutis & vitæ sempiternæ, & timorem salutarem vniuersis mortalibus incussit, & cultum Dei indixit perfectum. Recipite hæc mysteria, imprimite cordi vestro filiæ Sion, aperite illis intimum & tenerrimum locum. En adest vobis crux Christi, en iam cruci affigendus est I E S V S, cordis vestri amor vnicus, salus vestra, & vita sempiterna. Furiosè fiebant omnia & diabolicè ab impurissimis latronibus; nec Satan quiescebat; nam etiam si nolisset iam I E S V M crucifigi, tamen cum id impedire non posset, suggerebat atrocissima quæque crucifixoribus. Contemplamini animæ deuotæ, atrocitatem singularem. Erat positum in more, vt qui cum cruciatu publica auctoritate essent supplicio afficiendi, ijs daretur vinum aromaticum, cuius potu recreati leuius sentirent cruciatum. Humanitatem hanc conuertunt in sauiam inhumanitatem homines impij. Ne demus isti nebuloni nefario vinum pretiosum, illud etiam ebibamus si paratum est, conficiamus illi aliud poculum ipso dignius, è vino quidē, sed acetofo; addamus myrrham acrem & amarā, etiam fellis singularem amaritudinem & malitiam adijciamus, quæ omnia corrumpat si quid sit in illis boni: hoc horribile poculum adiuuent ori I E S V. O adorandam boni I E S V mansuetudinem & patientiam: sciebat, ac etiam videbat quæ fiebant, & tamē gustat; vt nullus esset sensus quo non assumeret pro nostra salute passionem. Nā tactus acerbissimè vulneribus affligebatur, & ad mortē vsque erat affligendus, visus conspectu tam crudelium & actionum & hominum, auditus tot & tam immanium iniuriarum & oppro-

briorum auditione, olfactus carceris nocturni foeditate, & Golgothæ spurcitijs, & (quæ erat singularis narium eius offensio) foetore anhelitus hominum spurcissimorum. Additur tandem gustus acerbitas, vt deesset nihil quod posset poenam filij Dei inferre sensibus, & verè esset homo dolorum. Complebatur autem verbum Dei; per has enim passionem non solum per mortem, languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit. Habuit quidem Christus purissimos omnes sensus ac perfectissimos; habemus nos cōtaminatos & imperfectos: nō assumpsit Christus huiusmodi imperfectiones, sed sensuum acerbas poenas, vt illorum languoribus mederetur per afflictiones suas, & nostras cōtaminationes expelleret. Ad medicamen igitur nostrorum sensuum, per quas portas mors in animam intrare solet, adhibeamus sensuum Christi amarissimos dolores; & quemadmodum ille hæc pertulit vt nostri sanaretur sensus, ita erit nobis excellens hoc remedium, si meditatione, & spiritali applicatione ad sanandos nostros sensus illud adhibeamus: sanabuntur enim continenter, nisi nostra impediatur ignauia; sanati tandem erunt in iustorum retributione. Interim non nocebunt eorum impetus, quin potius erunt nobis occasio fortiter pugnandi, & gloriosè vincendi. Sed cur gustatam potionem noluit bibere sancte I E S V? Minimam passionis meæ particulam volui ostendere esse satis potuisse ad redimendum humanum genus; nam illo gustu abundè satisfiebat pro omnium mortalium peccatis; erat autem ille gustus passio Dei hominis. Ceterum nolui bibere: cum enim circumstaret infinita multitudo, & quæ fiebant videret, ne me putaret bibere aromaticum, & simul existimaret ad cruciatuum meorum leuationem accipere, quorum neutrum erat, sapientissimè recusavi bibere, ne meo facto falsas opiniones hominum confirmarem. Simul vobis salutarem doctrinam dabā, si quid vobis propineat imputitatis sensus vestri, vbi primum amaritudinem illam sentitis, constanter esse reiiciendam, nec in animū & voluntatem traiiciendam, vnde fieri læthalis possit. Gustasti magne I E S V, pestiferā potionem, id enim statim factum esse in Golgotha significant tui Euangelistæ; sed exuerunt te tamen vestes tuas: (nudus enim pependisti pro nobis in cruce, quum bis exutus & rursum indutus fuisses) nunc tertium spoliaris à barbaris

barbaris militibus, illis vestibus non amplius induendus, sed coelestibus gloriæ. At quam trux fuit hac expoliatio! nihil enim iam tibi parcebant, quem vitium tandem ad paribulum videbant esse perductum. Summa igitur non solum cum eorum mellia, sed cum violentia & sauitia exiunt, & sanguine conglutinatam vulneribus tuis vesicam inconfutilem euellunt; non sensim (vt quoad eius fieri posset minimum laderent) sed concise extrahunt, vt renouarentur vulnera tua miserabiliter afflicte I E S V. Iam verò quam inelementer per coronam spinicam tunicam extrahunt, non solum nihil vel respicientes vel curantes ne spinis harena corona moueretur, & cruciatum vulneribus afferret; sed id ipsum malitiose procurant & crudeliter. Itaque eorum mota corona violenter, necesse erat omnia vulnera capitis acerbissime renouari, vt in vilissimo & abiectissimo homine omnia & quærebantur, & edebantur exempla crudelitatis. Parabatur interea crux, clauis, mallei, designabantur crucifixo, qui essent singulari atrocitate, paratur titulus summæ cruci ex imperio Pilati repugnantibus Iudæis affigendus. Heu calamitosam rerum faciem & luctuosam! Et fiebant hac quidam in oculis mæstæ agni I E S V, & contra eum fiebat, & iam quasi in ipsis crucifigebatur. Illud considera pie meditator: illi sunt clauis quibus configetur pro te I E S V S, animæ tuæ lumen coeleste, illa crux cui affigetur, illi carnifices qui affigent. Imminet hac Christo, imminet cordi tuo, & animi tui visceribus. Iam distendent in crucem Deum meum, iā arripient man⁹ hi, ille pedes, iā transigent, iam cruci affigent. Heu metum! heu dolor! Sed antequam ad rem ipsam venias, cōtemplare crucis titulum, & cordi imprimere quis sit quæ videbis statim crucifigi. En titulum; **HIC EST IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM.**

Hic est qui Moyse dixit; Ego sum qui sum, cuius est nomen nym tetragrammaton; Dominus in æternum, & memoriale in generatione & generationem. Hic Deus, hic Dominus Deus, qui creauit cælum & terram, mare & cinnia quæ in eis sunt; Deus enim omnia creauit, cuius eadem substantia & esse, eadem potentia & virtus Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Hic est qui omnes Angelos creauit, atque ijs qui seruauerunt suum principatum & domicilium dedit vitam sempiternam, alijs æternam mortem inflixit. Hic qui vniuersam crea-

turam conseruat & gubernat ab initio. Hic est qui in tēporū plenitudine factus est homo, ex immaculata Virgine carnem sumens, & nostras infirmitates; vt pro hominū peccatis Deo satisfaceret factus pro nobis peccatum, hoc est hostia pro peccato. Hic est ille qui cum acceperit rēpus, iustitias iudicabit, & horrendum illud iudicium diuina virtute & maiestate exercebit, in quo hi accipient de eius manu diademata gloriæ sempiternæ, illi in infernum proijcientur, in ignem æternum cum Diabolo & ei⁹ Angelis. Hic est qui verba vitæ æternæ ubi euangelizauit, Euangelium infinitis miraculis confirmauit, I E S V S Saluator sempiternus, & salus æterna mortalium: qui eum sit Dei Patris Filius consubstantialis, & vitæ eadē habeat in ipso & immortalitatem, eadē nobis cōmunicauit inenarrabili mysterio, & beneficio immenso. Itaque cum salutem & vitam per peccatum amisissimus, ac rei mortis æternæ essemus coram Deo; morte & malis omnibus profligatis, nobis vitam & salutem sempiternam promeruit. Vt verò esset hoc meritum & salus preciosior, & exempli diuiniore, voluit illam nobis comparare bona summa, per ea quæ in hac mortalitate habemur summa mala, paupertatem, ignominiam, dolores, cruciatum, mortem: ita enim facta est eius salus gloriosior atque potentior. His tu cōiunge meditator pie spirit⁹ tui sensum: hic enim est I E S V S cordis tui amor, cordis tui lux & suauitas, cordis tui salus, & vita, & iustitia sempiterna, & sanctificatio. Hic te erudit diuinitus, tibi dat robur cæleste, hic à te excludit timoris imperfectiones, conciliat timoris puritatem & perfectionem. Hic dat tibi latam pacem, fructus spiritus & dona I E S V S in te generat. Hic te ad perfectionem beatitudinum leuat, in I E S V recipis & habes omne bonum, fruieris omni bono: sit hoc nomen superbenedictum in secula. Nazarenus, hoc est germē & flos sanctus, innocēs, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cælo factus; custos & corona, gloria Angelorum & nostra, ex quo bonum germen floret in gloriam sempiternam. Hic sanctitas infinita, puritas immensa, splendor æternus; qui quā Deus à tota creatura cum esset in æternitate segregatus, & excelsior cælis omnibus, ad nos descendēs, sibi nostram humanitatem ita cōpulauit, ita nobilitauit, vt homo ille fieret calis omnibus excelsior dignitate & potentia, gloria & diuinitate. Rex. Hic est Deus viuens, & Rex sempiternus; ipse est Rex gloriæ,

Hier. 10. ipse terribilis, Rex magnus super omnē terrā;
Pf. 23. ipse Rex Regū, & Dominus dominantū. Ip-
Pf. 46. sum cōstituit Pater æternū Regē super Sion
Apoc. 7. in mōtē sanctum eius, ad prædicandū secretū il-
Eccl. 19. lud legis Dei magnū: ipse omnē creaturarū
Psal. 2. ordinē gubernat & regit, rationalē verò crea-
 turā Angelos & homines præcipua beneuo-
 lētia atq; prouidētia. Nā Angelis præterquā
 quod dar gloriā sempiternā, ipse eorū purga-
 tiones, illuminationes, & vniones diuinē ad-
 ministrat, purgat eorū intellectum & illumi-
 nat, quū ē diuitijs suæ diuinitatis, vel etiā hu-
 manitatis multa illis reuelat, multa clara fa-
 cit & aperit, quæ illis antea nō erant; tū vo-
 lūtatē perficit excellēti ex his cōparata perfe-
 ctione, & ad diuinitatē volūtatē vnione: hæc
 verò & per se gerit, & per superiorū Angelo-
 rū in inferiores Angelos ministeriū. Porro
 autē similiter hierarchiā suā in Ecclesiā exer-
 cet, & hierarchicas actiones in Ecclesiā prin-
 cipes & ministros, vnde totū eius corpus gu-
 bernatur & regitur, ipse enim est caput, cuius
 virtute atque influxu per Spiritum sanctū to-
 tū Ecclesiæ corpus, vt est diuina armonia
 coagmentatum & compactum, ita augmen-
 tum accipit in diuinā ædificationē & charita-
 tē, accepta spiritus subministratione per mu-
 tuā membrorū cōiunctionē, & donorū mē-
 suram. Hic Rex inuexit in Orbē terrarū Re-
 gnū Cœlorū, & illud animis nostris inserit
 magna virtute, in qua exultamus in iubilo &
 splendore gloriæ Regni cœlestis, & illius in
 nos redundātia & participatione in Christo
 & donis eius. In quo regno, & cœlesti eius
 potentia conciliantus Dæmones, vitia eui-
 tamus & cōpescimus, cœlestē Dei virtutē ex-
 exercemus in virtutū & donorū fulgoribus di-
 uinis per excelsum hūc Regē. Iudæorū. Eorū
 qui nomē Dei & I E S V nouerunt, qui illud
 cōfitentur, qui illi cōfitentur, illud laudant &
 adorāt, in illo exultāt, in illud credūt & spem
 suā collocant, amant illud ex toto corde &
 mēte, ex anima tota & viribus, simul operibus
 confitētur & exaltāt; nec similes sunt Iudæo-
 rum, qui Christū crucifixerunt; hi enim ore
 Deū confitebātur, factis nefarijs blasphema-
 bant: nō est horū Iudæorū vel cōfiteriū Rex
 Christus, sed Sarā, qui est Rex super omnes fi-
 lios superbiæ. Hic est I E S V S Nazarenus
Iob. 14. Rex Iudæorū. Accurrite Angeli, attendite ex
 limbo sancti patres, aduertāt cœli, terra, om-
 nia elementa, & creaturæ vniuersæ. Venite,
 adeste filiæ Siō ad spectaculū, quod horrore,

& crudelitate, & indignitate, & cōtumelia su-
 perat reliqua omnia quæ sunt, fuerunt, esse
 possunt: quod omnes Dæmones, omnes ho-
 mines patrare nō potuissent, ac ne cogitare
 quidē, nisi Deus ipse filiū suū tradere in cru-
 cē voluisset, & illic suæ misericordiæ sublimi-
 tatē cōstituere. En arripitur I E S V S, Deus
 homo, prostrernitur super horridā crucē nu-
 dus, toto corpore atrocissimē vulneratus, spi-
 nis acerbissimis coronatus, tot horarū abhor-
 to vsque tot afflictionibus debilitatus; sed
 plusquam hæroica virtute & viribus constans
 ad crucē perferendā: ad crucē deinde extendi-
 tur, & tāta quidē violētia extēditur & atroci-
 tate, vt facillimū fuerit ossa eius omnia dinu-
 merare. Itaque cōnexiones ossiū quæ per ner-
 uos fiunt diuulsa: atque luxata sunt, vnde ne-
 cessum erat summum dolorē prouenire. O
 intuētionem plusquam diabolicam! Exterius
 iam nihil erat vbi scirent impij ante crucifi-
 xionem, interius nunc in nervos suam inten-
 dunt atrocitatem. Extendamus malefici cor-
 pus vi quanta poterimus maxima, ita fiet vt
 in omnibus nervis durissimē crucietur, & vi-
 ribus deficiatur quibus adhuc vigere videtur
 sceleratus, & fiant illi durioris crucis acerbī-
 tates. O immensam immanitatem! o patienti-
 am benigni I E S V & fortitudinem infini-
 tam! Excedeabat hic cruciatus superiores om-
 nes, quorum similes quidem permisit Deus
 Satanæ in Iob, sed hunc non permisit. Tu igitur
 & plagis Iob antecedis, & hoc cruciatu lō-
 gē superas magne I E S V, vt verē pro te scrip-
 tum sit; O vos omnes qui transitis per viā, at-
 tēdite, & videte si est dolor sicut dolor meus.
 Fluxa facta sunt mea mēbra, dispersis ossibus
 & dissipatis nervorū extensione & cruciatu.
 Deinde nō est sanitas in carne mea à facie ire
 tuæ, quā cōtra peccatores homines cōceptam
 exerces in me Pater sancte; neq; pax ossibus
 meis à facie peccatorū meorū, pro quibus rā-
 quā meis patior. Pacē quidē ossa mea habue-
 rūt & colligationē antea, nūc verò ita crude-
 liter extēsis omnibus mēbris, nullus est sanus
 cōsensus, vel integra colligatio inter ossa mea.
 Dissipētur o meditator piē, omnia ossa ani-
 mæ tuæ, omnis virtus tua cōtabescat quū hæc
 vides. Sed habes tamen, vnde leuius ea ferre
 possis, si cogites virtutes animæ meæ per pecca-
 ta tua dispersas hoc Christi cruciatu reparari,
 atq; in suū concentū redire. Verūm vnde le-
 uare videris possē dolorē, inde auges vehemē-
 tius: quod enim cor sufferat tantū cruciatum
 à Deo

à Deo sustineri, vt suæ infirmitates curentur? præsertim quum tâta sit in nobis sôcordia, vt his præsidijis frequenter vel abuiamur, vel illa negligamus. In tanto cruciatu quū esset Dominus gloriæ I E S V S, atrocissimis (quod animus dicere refugit) clavis est cruci affixus à nefarijs hominibus. Audite Angeli malleorum sonum crudelē, audite è Limbo Patres, audite cœli, & creaturæ omnes: at audire tamen refugitis præ vestro dolore & gemitu, cōpatiētes Creatori qui crucifigitur, quod nos in vobis sentimus. Penetravit ille malleorū sonitus truculentus cœlum, infernum, omnē creaturā; Angeli amare flebant suo fletu, obstupeſcebāt cœli, & desolabātur vehemēter, lugebat, & elanguēſcebat terra. Verūm sol apertius testatus est suum luctum, huic luna subseruiuit; neq; enim sustinuerunt mundi luminaria tātum nefas aspicere, vel tā horrendo & impio spectaculo suum lumen cōmunicare. Quò discedis luna? Nolo luccnī à Sole recipere, quā possim in Orbem spargere; neque ferre possum solē suā orbi terrarū impartiri: subibo solis faciē contrā mei motus vel officij naturā; itaque ne ipse quidē poterit ad homines lumē suum emittere: ita vult Deus crucifixus. Excurrit ad solē, eripit illi radios; quod officium cupidē accepit Sol, tantā immanitatē exhorrens. Fit Eclipsis horrēda, & tenebræ super terram, horribilior in mentibus Iudæorum & Romanorum obienebratio. Vide cæca obstinatio quid faciat lugente vniuersa creatura; Romani ac Iudæi in ipsis Eclipsis tenebris nō deferunt tamē suā crudelitātē, neque animaduertunt naturā ipsam cōmotam atrociter ipsis minari. At bone I E S V, ad eum luctum quum moueres tuā creaturam, quis erat sensus animi tui & corporis? Primū Patri perfectē obediebā, dabā mansuetissimē manus & pedes crucifigentibus, sentiebā dolorē maximum, supra quā explicari à vobis possit vel intelligi, & ad primā transfixionē exhorruit corpus totum, & renouatus omnium vulnerū est sensus & neruorum. Nō solum autē acerbissimus erat cruciatus meus, quod membra sunt mihi clavis transfixa, vbi propter concursum neruorum frequentē est acutissimus sensus, sed propter intentā affixionē, quæ faciebat vt illa ossium luxatio, & neruorum saua extensio in intentione sua perseueraret, & longissimo cruciatu. Itaque cum nō esset sanitas in carne mea, nec ossibus vel neruis meis pax, affixio ma-

nuum nicarum & pedum illas pœnas suo cruciatu augebat crudeliter. Adhæc ille manuum & pedū plagæ erant non solum per se crudeles, verūm mortiferæ etiā, quòd in cruce essent, hoc est quæ mori ēssent cum diuturno cruciatu mihi allaturæ: erant simul infimensi mei dolores interni, configebatur mihi cor meum; omnes vires internæ, omnes mei intellectus & voluntatis operationes, quæ corpus, quæ creata respiciebāt, simul mecum crucifixa sunt; ad omnia perungebat dolor, afflictiō, ignominia: sola erat diuinitas quæ illa nec patiebatur nec pati poterat: erat quidem vnita humanitati, quæ ista patiebatur, & propterea verē dicebatur crucifigi & pati Deus, quia vera erat humanitatis & verbi vnio: similiter verò nihil patiebatur anima mea secundum superiorem portionem, quæ erat beata. At hæc tantum aberat vt meum dolorem & pœnam minuerent, vt etiam augerent: quum enim sensum humanitatis non leuarent, nobilitarent autem humanitatis dignitatem & perfectionē, proueniebant dolores acriores incomparabiliter & acerbiores. O res immensas! O pelagus infiniti doloris & mysteriorum! O fontem lachrymarum & dolorum! Quis hæc animo capere potest, aut ferre? quis luctus non super? quæ verba non fiunt mutata? Video anima mea omnia te deficere, si intellectu velis agere, si verbis; ad cor tibi accurrendum, ibi sentienda Christi ad crucem extensio, ibi primū dissoluatur cor tuum, cordis ossa & nerui dissipentur, & si quid virium est affigatur. Ita afflictum cor tuum sentiat prius adesse crucifixores Christi, arripere clauos & malleos, clauos incutere in manus & pedes Christi, & simul in cor tuū. Ibi deficiat in plagis Christi cor tuum, anima tua, omnes tuæ potentie omnes sensus sint crucifixi. Hic dolor de Christo qui crucifigitur suscipiatur, & è crucifixo conuertatur ad peccata tua: hîc, non alibi melius illorum cognitionem accipies; Christum enim cum tanto cruciatu atque acerbitate oportuit crucifigi, vt pro illis Deo satisfaceret. At sumus aridi, sumus insensati, oculos mentis habemus malè fascinosos; ante nostros oculos proscriptus est Deus, & in nobis crucifixus, & non sentimus, non mouemur, non crucifigimus simul cum Christo veterem hominem, quem ille secū cruci suffixit, nō meum solum, sed omniū.

Et quidem cum Christo mundus vniuersus est crucifixus; quid enim fuit crux Christi nisi pœna mundi, ignominia, conculcatio, victoria? Crucifixus est nobis mundus, quare in nobis nihil habet, in nos nihil audet, nihil potest, necessum tamen est vt nos mûdo crucifigamur. Crucifixû est cum Christo quicquid Deo displicebat in mundo, & mihi quidem illud crucifixum est; propter me enim illa assumpta est à Christo pœna & mors.

Coniunctû igitur est vt simul ego crucifigam sensu, crucis imitatione & meditatione, vt nihil mundus reperiat in me, quod non sit crucifixum & mortuum in cruce cum Christo. O Christe bone & magne, sensum & virtutæ crucifixionis & crucis imprime in cor meum, intimam, viuam, acrem, efficacem; vt in cruce, & ex cruce tua vitam accipiam sempiternam. Amen.

ERIGITVR CRUX.

MATTH. XXVII. MAR. XV.

LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In c. imaginem adnotatiuncula.

cj.

128.

A. Foramen paratum ad crucem defigendam.

P. Varijs artibus erigitur crux, statuitur, & firmatur.

C. Varia facies circumstantium dum erigeretur & statueretur crux, cum summo dolore IESV.

ADNOTATIO.

A. Paratum prius est foramen quo crux inietta sustineretur, vel quod erat alijs crucibus preparatû, id expurgatum est & expeditû.

B. Acerbissimum dolorem sustinebat IESVS è tribus clauis, non cessabant è totius corporis vulneribus dolores; succedit tamen longè durissimus atque acerbissimus cruciatus. Incipiunt leuare crucem, vt in foramen statuant; illinc contis & furcis attollunt: hinc contra funibus trahunt, incumbunt omnes in opus crudelissimum: quod cum faciunt, incipit vulneribus manuum pedumq; niti bonus IESVS cum acerbissimo cruciatu, quem augebat neruorum frequens qui fit in manus & pedes concursus. Quò magis leuatur crux, eò magis augentur dolores, maior fit sanguinis effusio: Fiebant autem crucis succussiones, siue quod res ita ferret, siue carnis crudeli insultatione, quum conantur, trahunt, distrahunt, impellunt, tollunt crucem homines truculentissimi; vnde noui cruciatus bono IESV incutiebantur identidem, simul toto corpore ex illa violentia vulnera recrudesciebant. Statuitur tandem & firmatur crux, & totus è solis vulneribus pœdet Christus. Figuntur simul ab alijs duorum crucifixorum latronum cruces hinc inde, in turpissimam IESV ignominiam. Ventum est iam ad summum & ultimum Christi dolorem; nihil enim licuit amplius impijs in corpus IESV, nisi quòd obtulerunt acetum si-

cienti: sed hic dolor postremus sensissimas accessiones accepit continenter tribus horis, & paulatim mortem attulit IESV. O Christe IESV benigne, Deus immense maiestatis, atque infinita potetie, quo pacto potuerû te tres clauis cruci astringere? Non poterant clauis, non vniuersæ creatura omnis potentia, potuit meus amor in mortales, mea obedientia in Patrem. Sed quomodo potes tantum cruciatum perferre? erat meû corpus, & tota ratio humanitatis perfectissima, atque fortissime vires & animi & corporis, longè quàm aliorum hominum excellentiores; ita supra omnium hominum facultatem & patrare fortia poteram & pati.

C. Vbi incepit crux attolli & conspici, ibi verò clamor attolli cœptus est omnium confusissimus, gaudentium, insultantium, blasphemantium, flentium, compatientium, mirantium, obseruantium: fluctuat clamor, & crux vario conatu & euentu erigitur, donec hac stabilita, ille aliqua ex parte resedit. Verum longè diuersum clamorem & commiserationem Maria Virgo edidit, & quæ cum illa astant pie mulieres, & discipuli: primùm quidem stupent, deinde conspiciere crucem nō patitur cordis eorum teneritudo, tandem exclamant ex intimo cordis sensu & cruciatu; sed hæc facit Maria summa cū maiestate, alijs varia doloris significatione. Vbi primùm licuit coniecit oculos IESVS in dilectam

atque

ERIGITVR CRVX.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

128

ci



A. Foramen paratum ad crucem
defigendam.

B. Varijs artibus erigitur crux;
statuitur, & firmatur.

C. Variæ facies circumstantium,
dum erigeretur & sta-
tueretur crux cum summo
dolore IESV.

24

PLANTAS DE LA ZONA

de la Sierra de Guadalupe



Nombre de la planta	Nombre de la familia
Nombre de la especie	Nombre de la variedad
Nombre de la localidad	Nombre de la fecha
Nombre de la colectora	Nombre de la colectora

atque afflictam Matrem, hæc vicissim in illum: vulneratur & trinusque cor alterius doloribus vehementer; sed hoc differunt, quod Christi dolores à nullo cor solationem accipiunt, sed augentur continuè, & mortem accelerant; Maria vero animus & vita conseruatur à filio moriente. Itaque multiplicatis animi doloribus, & corporis afflictionibus ex illis doloribus deriuatis, tamen non derelinquitur à filio, derelinquitur filius à Patre, consolatione & virtute filij Mater

sustentatur. Conspicit omnes bonus IESV, non solum præsentēs, sed quotquot erant futuri: pro omnibus suos dolores, mortem suam offert Patri, omnium conspectu ad omnium misericordiam commouetur. Hic autem peruenit plāctus & luctus Mariæ, sociarum, atque discipulorum ad plenitudinem, ut Christi dolores: ut autem hi ad mortem usque continuantur atque augētur, ita illorum dolores, planctus, mæsitia: verum imitatur omnes Mariæ magnanimitatē, hæc filij.

MEDITATIO.

Non possum cogere cor meum crucifixe IESV, ut à tua crucifixione discedam: reuocant me clauī, mallei, manus tuæ & pedes, milites crucifigentes, Iudæi crucifixoīes. Heus clauī, quis vobis tantam potentiam dedit, ut manus & pedes Dei traiceretis? quis tantam truculentiam, ut Deū tam sauo cruciatu afficeretis? Si expalluit ut expauit tota mundi machina ad crucem Christi & mortē, cur non vos? At vos facitis ut paueat orbis; cum id facitis vnde mors Dei consequatur. Desinite duri esse aduersus vestrum Creatorem, & duriciem potius vestram, & acumen in me conuertite. Nō possunt id facere clauī; non possunt non crudeles esse in Christum; ita enim vult Deus, ita Christus ipse: voluntas igitur Dei vires fecit clauis, & Christi immensa charitas. Clauī non potuerunt configere Deū, nisi Deus voluisset; nos possumus non configere: vult Deus, imperat, minatur mortem æternam, ut ne configamus; & tamē configimus eheu nostris peccatis Christum ad crucem. Crudeliores igitur nos clauis, qui Christo clauos incurimus, atque adeo clauī ipsi sumus; & tamen præ mentis nostræ peruersitate id nō sentimus. Audite & vos mallei, aduersus quem vestram duritiam paratis & violentiam? Contra IESVM. Erratis; si enim noluisse transfigi Christus, nulli mallei id potuissent, non creatura vniuersa: at voluit clauis configi Christus, & ut id possetis concessit. Verum quæ erat malleorum necessitas? ut ligno affigeretur. Refugit igitur lignum clauum suscipere, præsertim sanguine Dei imbutum: hoc etiam ne refugiat lignum dat Christus, nec ipse refugit clauis ligno affigi. Illi sunt clauī, illi mallei ad meum cor adhibendi, & ad illud configendum necessarij. Venite clauī, sed Christi sanguine madidi, venite, transfigite cor meum, imbui-

te sanguine Dei, duritiē eius expurgate, acutum sensum crucifixi Christi in illud impingite. Est meum cor durum, est contumax, nō cedit clauis: adhibe tu magne IESV, tuum malleum conterentem petram, & ignem cōsumentem eius impuritatem, ut tuos clauos suscipere possit; & ita confige, ut à corde meo non auferantur in sempiternum, & fiant in hac vita mihi salutare, in cœlo gloriosi. Configant timore tuo carnem meam, & sensus & potentias omnes, & cruci affigant tuæ, & suauis iugo tuo, & leui oneri; & acre desiderium & efficaciam inferant perpetuò tibi seruiendi. Nam si verba sapientum tuorum stimuli sunt, & quasi clauī sancte IESV, in altum defixi te authore & pastore, quid non poterunt tui ipsius clauī? quos stimulos non superabunt? quam profunditatem non penetrabunt? Omnipotentes sunt clauī tui Domine IESV, infinitæ tuæ passionēs. O Domine magne IESV, nonne manus tuæ fecerunt cœlum & terram, Angelos omnes & homines, & omnia quæ cœli ambitu continentur? nonne conseruant illæ & gubernant omnia? Tu es enim Dei Patris potētia; tu creasti omnia, & per te creauit Pater omnia; & tamē iugē sunt hæc manus quæ cruci affiguntur: tuæ igitur hæc illarum manuū sunt manus quæ omnia crearunt: illæ manus crearunt omnia, hæc restaurant, & perficiunt, & pacificant omnia, siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sunt. O diuinas manus & potētes! Verum heu durissimæ clauis configuntur, & tamen sunt Dei manus, sunt manus illæ quæ sanitates innumeras, quæ vitam hominibus cōtulcrunt, & æternam quidem omnibus Deo obtemperantibus. Sunt istæ manus, illæ tornatiles, aureæ, plenæ hyacinthis, Spiritus sancti, & Virginis purissimæ excellentissimo torno fabrefactæ & artificio, è diuitijs cœlestibus cōpactæ, preciosissimis

- tiosissimis annulis & excellentijs ornatissimæ. Ita factæ sunt manus tuæ magne IESV : sed nunc longè diuerso torno illas fabricant homines crudelissimi. En tornus sunt clauī, annuli plagæ sunt inflictæ, aurum dolor sæuus, hyacinthi ignominia ingēs. Verum ô sapientiā tuam & potentiā IESV, & virtutes diuinas ! sunt circuli, siue annuli manuum tuarum aurei ; per eos enim immensās diuinitatis diuitias mortalibus effundis, & dona cœlestia communicas. Verè aperuisti manus tuas, & apertas semper habes, & imple
- Psf. 194.* omne animal, & omnia bonitate tua & benedictione. Vcrè instrumentum omnium instrumentorum præstantissimum sunt manus, sed tuæ, sed crucifixæ. O mysterium omni admiratione superius ! Nihil gratiæ, nihil salutis, vel vitæ, vel donorum largiris, nullam saluas, nullum ad Regnum cœlorum perducis, nisi per manuum tuarum vulnera : hæc enim tua vulnera vt & pedum, attulerunt tibi mortē crucis, quæ est omnium bonorum meritum, & gratiarum omnium architectonicum instrumentum. Ex his manibus tuis crucifixis emicat splendor virtutis & lucis : in his posuit Deus cornua & robur potētiae suæ, & nostræ salutis & vitæ sempiternæ. Ibi recōdita est fortitudo Patris tui & tua, ibi reposita nostra spes, lux nostra, sed simul noster luctus, nostra acerbitas, noster planctus, tum quod Dei nostri manus crudeliter affiguntur ligno, tum quod propter nostra peccata (quæ ipsa clauī sunt) cruci affiguntur. Transfigebantur simul diuini tui pedes sancte IESV, cōmunicabāt sibi inuicē cruciatus manus & pedes, quod faciebat neruorum cōmunio ab vno loco prodeuntium, quorum est frequēs cōcursus in manibus & pedibus. O pedes sancti & benedicti ! Hi sunt pedes, quibus, & quidē nudis, ad obeundā Patris tui obediētiā totā Palestinā peragraſti, quærēs quos ad salutē æternā vocares & adduceres, seminans verbum tuum Dei doctrinā, dans sanitatē & vitam hominibus. Hi sunt quibus mare tibi se calcabile præbuit libenter, agnoscens creatoris sui pedes. Hi sunt quibus præcedebas expeditē Apostolos veniens Hierosolymam ad crucem, quibus obuiā ludæ proditori & armatis ex horto prodijſti. Hi sunt pedes qui & fecerunt & faciunt pulcherrimos pedes euangelizantium pacem, euangelizantium bona. Quam igitur sunt pulchri & perfecti tui pedes, vnde tota prouenit pulchritudo & perfectio ! Cucurrissi sancte IESV, viā mandatorum Patris tui, & hominibus vt currere illam possent tuis his pedibus facultatem contulisti. Hi sunt pedes Dei, & tamen atrocissimo clauo trāſiguntur. Existimaſtis vos homines vāſani & furiosi, officium pedum eripere IESV, nec contenti funis vinculo, clauo affixistis cruci : at errastis belluæ, primum per transfixos pedes aperta est via diuinis Christi in homines beneficijs, quæ per hæc vulnera nobis prouenerunt, tum his vulneribus pedes nobis sunt facti, quibus ad Deum veniamus. Per hos clauos, per has plagas sumus corpori Christi insiti, ex his virtutem diuinā accipimus, qua nō solum qui longè eramus propè efficiamur, sed vt pedum Christi formam induti ambulemus corā Deo, & ad perfectionē contendamus, & in semitis Dei gressus nostri dirigantur, nec vestigia nostra moueantur ; vt ambulantes in via immaculata Deo ministremus, opera quæ dedit nobis Christus, in ipsis ambulemus. Loquuntur nobis hi pedes, hæc vulnera diuina virtute & efficacia, surge, & ambula. Hæc prouenerunt ex vestra crudelitate homines impij, verum nō intellexistis : intelligetis vbi in ærumnas vestras, & infinita mala incidetis, illos esse pedes quibus iram promouet aduersum vos Deus, illas manus quibus pugnabit cōtra vos, quādo in prædam & direptionē Dæmonibus dabimini, ab his pedibus extrudemini in horrendum inferni baratrum. Pedes Dei habes anima mea in corde tuo cruci cōfixos, habes manus Dei, habes quatuor flumina misericordiæ Dei omnipotentis illinc ad te influētia, ex fonte inexhausto passionis & crucis Christi. Hæ sunt plagæ quæ Christo mortem adferunt, hæ simul peccatis mortem adserut. Vide ne sinas è corde tuo superfluere hanc diuinitatis virtutē ; in illis enim est salus tua & vita. Contra verò, quatuor illa sunt cornua, quæ ventilabunt & dispergent animæ tuæ & cordis omnem substantiam, & pacem, & salutem, si negligas. O truculentos milites, audetis vos Deum crucifigere ? At nesciebamus. Nescientes tamē Deum cruci affigebatis : & tamē sciebatis hominē esse iustum, iustum igitur hominē crucifixistis è vestra cōſciētia. At eramus Pilati milites, qui sic imperabat fieri. Per aliquos, nō per vos : vestra igitur voluntate illud facinus horrendum perpetrastis, eò scelerati magis, & magis detestabiles. Exhorruit sol ad vestram truculentiam

nā & luna ; Quid? vos nō expauiſtis, non exhorruifſtis? cum malleos in clauos incutere-
tis, nō contremuerunt manus veſtræ & oſſa,
non eſt cor veſtrum emortuum? Quōd ſi ni-
hil horum ſentiebatis, homines nō fuiſſis
ſed feræ, & feris magis inſenſati. Abſque
dubitatione peſſimos oportuit vos fuiſſe ho-
mines & proſtigatiſſimos, per quos Dei pro-
uidencia permiſerit Deum hominē crucifigi.
In quē putaliſtis vos fuiſſe crudeles? Ecce ille
idē venit in nubibus; venit in poteſtate ma-
gna & maieltate: ecce venit in ſanctis milli-
bus ſuis facere iudiciū cōtra omnes impios,
de omnibus operibus impietatis eorum quib-
us impiē egerunt, & de omnibus duris quæ
loquuti ſunt cōtra eū peccatores impij. Om-
nes quidē designantur impij, ſed vos praci-
puē, qui nō ſolum loquuti eſtis cōtra vniuer-
ſorum iudicē Chriſtum dura, ſed feciſtis du-
riſſima. Omnes designantur, videbit enim eū
omnis oculus, nominatim verō vos qui eum
pupugiſtis & tranſfixiſtis. At veſtram Iudæi
crucifixoſ nefaſij impietate quis poſſit ex-
penete? quæ tēta fuit, tāta ingratitudo & ani-
morum peruerſitas, tanta malitia & inuidia,
tanta obſtinatio, ut humana fides omnis lō-
gē ſuperetur, & exēpla omnia. Videte benefi-
cia homines peſſimi, quæ vobis contulit
Deus: aſpiciſte cōtra quæ vos in Deum male-
ficia retuliſtis. Ille initio ex veſtra gēte cōſti-
tuit carnē ſumere, & eſſe homo Iudæus; vos
ſemper feciſtis vnde noller ē vobis illam aſ-
ſumere, ſemper fuiſtis mali, peruerſi, rebelles:
ille tamē vicit ſemper veſtrā maliciā ſua be-
nigni ate, fide, & veritate. Corruperant ante
diſcuium ſere omnes homines viā ſuā, con-
ſeruauit tamē ſemen veſtrum Deus per Noē
& arcā: cōtaminatus eſt mundus poſtea Ido-
latria, dedit Deus Abrahā, per quē ab im-
pio cultu liberaremini, & Patriarchas: perie-
tatis fame, dedit vobis Iosephum ſaluatorē:
quod cum fecit, vicit veſtrum peſſimum ſa-
gittum ſuo in vos beneficio ſingulari. Ad ve-
ſtrā internecionē coniuuauerat Pharaō, mi-
ſit ad vos Moysen, quem vos repuleratis, qui
eduxit vos de Aegypto per ſigna & oſtēta in-
gentia, & internecionem exercitus vniuerſi
Aegyptiorum. Qua in re illud etiā magnum
accepſtis beneficium, ut à conſuetudine &
cultu impio Aegyptiorum abſtraheremini.
In deſerto quoties fuiſtis rebelles, & inobe-
dientes, & idololatræ? Quare propter iniqui-
tates veſtras voluit vos delere Deus; ſed vicit

ſuā iuſtitiā per ſuā miſericordiam. Aluit vos
ſua manu & veſtiuit, & habitauit inter vos,
introduxit in terram ſuæ promiſſionis. In ca-
quoties Deum oſtendiſtis? quoties ab eius
cultu ad Dæmones reſceſtiſtis? quam ſape ut
deleret vos cōmeriti eſtis? ſed tamē identidē
per iudices eripuit vos de malis veſtris. Perij-
ſtis Regē cōtra Dei voluntatē, id etiā vobis
cōdonauit, & per Dauid vos recreauit, per Sa-
lomōnē exaltauit, etiā ſi deprauatus hic fue-
rit per mulieres. Poſt hunc decē tribus idolo-
latrā ſecuta, cum Rege tuo ſunt delctæ: Rex
verō Iudæ cuius Regno indulgebat Deus,
quām ſape fuit idololatra? Miſit ad vos ſub-
inde Deus Prophetas, hos perſecuti eſtis, &
interficiſtis eos qui prænūciabāt de aduentu
iuſti. Cum autē pugnaretis cōtra Deū veſtriſ
ſceleribus ſēper, Iudæ etiā ipſum ſape affixit,
dein delcuit etiā cum vrbe & Tēplo per Na-
buchodonofor. Verum ut pater ſemper vo-
biſcum egit, caſtigauit miſerius veſtri, ut emē-
daret. Et hoc fuit inſigne Dei pietatis in vos;
decem tribus deſtituit, reliquas omnes natio-
nes deſpexit, vos nunquam dereliquit: itaque
poſt annos ſeptuaginta eduxit in Iudæā, dedit
vobis Principes, adificauit templum & urbē.
Ab Amā & edictis crudelibus Aſſyrii vos li-
berauit, pacatum vobis fecit Alexandrū Ma-
cedonē, eripuit ab Antiocho, ſub quo lōgē plu-
rimi legē abnegatiſtis; reſpiratiſ tamē ſub Ma-
chabais: ſed ita tamē ut nullum Prophetam
dederit vobis Deus poſt Malachiam; niſi Re-
ges paucos permiſit, & eos ē Machabais. Erāt
eo tēpore ingentia veſtra peccata, quare Deus
acrius vos puniuit, dāns gentē veſtrā in ma-
nus Romanorum, & per hos in Idumæorum
antiquorum hoſtium, in Herodis & filiorū.
Permiſit in vobis ſectas in lege, Sacerdotij
electionē corrumpi; nō tamē permiſit tunc
in vobis idololatriā, quæ fuit excellens Dei
in vos beneficium; ita conieciſtis in extremas
calamitates lumē veritatis Deus reliquit quod
ſequeremini ut Meſchiā reciperetis, quæ cla-
mabāt iā omnia eſſe proximum vel veniſſe.
At vos hūc maiorē attuliſtis animorum per-
uerſitatē: recēs natum Chriſtum, quæ per tot
ſigna, per tot ſcripturas potuiſtis agnoſcere,
tamen ſtatim voluiſtis etiā vos, nō ſolum He-
redes interficere. Deinde duodecimo Chriſti
anno potuiſtis illum cognoscere, nō cogno-
uiſtis tamen. Adhæc dubiū eſſe non poteſt
Chriſtum orafſe pro vobis, & magnos fuiſſe
gratiæ impulſus in vos, & tamē ſemper ſpiri-
tui ſan-

1. Reg. 8.

3. Reg.

Aſſ. 7.

Auguſt.
tom. 9.
lib. 1. de
Symb. ad
Catechu.
cap. 5. &
lib. 3. c. 4.
Hiero. in
Matth.
Aſſ. 7.

mi sancto restitistis. Incepit Regnū cœlorum
 prædicare Christus, ibi verò aduersum vestrū
 Meschiā & Deū exarsistis sæua inuidia, & ani-
 mi peruerfitate, & malitia, & odio; nec vnquā
 desististis, donec repugnāte Præside Romano
 cruci affigi Dominū gloriæ furiosè & mina-
 clier peruecistis. Quid ad hæc omnia diceris
 cōscēlētū Iudæi crucifixores? (nā milites
 quidē nunquā crucifixissent IESVM, vel
 cōcessisset Pilatus nisi per vos) Vos, vos cru-
 cifixistis Meschiā, quē toties antea voluistis
 interficere. Sed quid in illis omnibus vidistis
 quod nō à summa Dei charitate esset profe-
 ctum? Summis est beneficijs prosectus vos
 Deus iā inde ab Orbe cōditio per omnes æta-
 tes: andē illo, propter quod alia omnia fide-
 runt vobis collata; sumpsit enim ex vestrā
 gēte carnē, factus est Deus hōmo Iudæus, de-
 dit se ipsum vobis Deo, infinitum, si agnouis-
 setis, beneficiū Vos elegit quibus primū
 legis Euāgelicæ lucē communicaret & perfe-
 ctionē. Addidit prædicationi æterni Euāgelij,
 vt gloriā eius manifestaret, & doctrinā cōfir-
 maret, & vestræ infirmitati mederetur, mira-
 cula omnis generis innumerabilia; sanauit
 vestros agrotos, Dæmōnes ē vestrōrū corpo-
 ribus eiecit, cæcis oculorū, surdis aurium,
 mutis linguæ officiū restituit, vitā spiritua-
 lē his omnibus simul largitus est; & vobis nū-
 quā nō obtulit, nunquā nō ad illā & per do-
 ctinā suā, & per miracula vocauit & cohor-
 tatus est. Quid vel ipse vel pater eius Deus bo-
 ni facere vobis potuit quod nō fecerit, quod
 nō obtulerit? Et tamē vos omniū mortalium
 pessimi, & ingratiissimi, & crudelissimi illum
 morte turpissima affecistis; Vos Pilatum, vos
 milites adiegitis vt Deū crucifigerēt, & quidē
 semper desiderātē vestrā salurē, semper pro
 vobis orantē, in ipsis etiā mortis angustijs, ē
 cruce ipsa. O corda nō hominū, sed potius fe-
 rarū crudelium durissima! ô inhumanitātē im-
 mēsam! ô peccatū infinitū! Verūm ad Chri-
 stū crucifixū nos vocāt Iudæi ipsi furiosè vo-
 ciferātes erigatur crux, suspēdatur ē ligno, vt
 sit planē maledictus à Deo. Hoc verò iā co-
 nabantur sæui milites; erigatur, suspendatur
 maleficius, pendear ē clauis suis. Conclamāt
 omnes simul, erigunt crucē summā cū cōtu-
 meliā & cruciatu, figūt. O horrēdū spectacu-
 lū, & cruciatū supra quā explicari potest acer-
 bissimū. Hæc crucē, hos clauos fecerūt tibi se-
 dē homines impij: sedes tamē tua cælum est;
 Thronus enim tuus in seculum seculi apud
 Patrem & Spiritum sanctum in vnitate diui-

nitatis est, terra autē vt est pedū Dei scabellā,
 iā tuorū. Imple quidē omnia infinita tua ef-
 fectia, potētia, atq; præsentia, & excelsus es su-
 per omnia & in omnibus; & tamē pedū tuo-
 rū subcellū in tēplo tuo typico esse voluisti,
 vbi sedisti super Cherubim, vnde vim tuā atq;
 misericordiā extēdisti & formasti in terra, &
 exaudisti preces ac sacrificia seruorū tuorū il-
 losū: lōgē tamē maiore terrā, & scabellū tuæ
 virtutis & miserationū elegisti in tua huma-
 nitate, lōgē perfectius tēplū fuit q̃ assumpti-
 sti, hoc verū est scabellū pedū tuorū, & locus
 quē dixisti te esse glorificaturū. Neq; enim il-
 lud tēplū est glorificatū, sed hoc tuū, hæc tua
 humanitas: nā illud quicquid habuit gloriā,
 propter hoc habuit, & ex hoc habuit; vt fue-
 rit verē maior gloriā dōmī huius nouissimæ
 plusquā primæ, plusquā secundæ. Hos pedes
 tuos celebrāt Seraphim apud Esaiā, vbi vidit
 gloriā tuā Dñe IESV, & de te locutus est: su-
 blimi enim reuelatione cognouit Euāgelicū
 Propheta diuinitatis tuæ excellētiā, sū etiā in-
 carnationis & humanitatis, & Seraphines præ-
 dicat alis duab; texisse faciē tuā, id est diuinita-
 tis mysteriū, & alijs duabus texisse incarnatiō-
 nis & humanitatis, professos illa duo esse se-
 creta Dei, vt alibi scribit, secretū meū mihi, se-
 cretū meū mihi. Ineffabilia sunt hæc Dei my-
 steria: siletiū celebrāda etiā ab Angelis atque
 adorāda. Incarnatio igitur tua & humanitas
 tui sunt pedes quibus ad nos venisti, sub quib;
 omnia subiecit pater Deus, & inimicos omnes
 tuos sub his pedibus subdidit, & scabellū fecit
 scabelli tui. Verū aliā sedē tibi, aliud scabellū
 impij his pedibus dederūt crucē ipsā, toti hu-
 manitati thronū, atq; adeo Deo homini. Si-
 mul horū pedum, hoc est Dei hominis pedi-
 bus sauiissimū posuerūt subcellū durissimum
 clauū, hoc enim nitebatur pedes tui sancti &
 benedicti in cruce. In te sequebat dolor vtriuf-
 que vulneris crudelissimū ē pōdere totius cor-
 poris, nisi quā ē vulnerib; & cruciatu manū
 non tam leuabatur quam excipiebatur: quæ
 erant vices miserandæ, vt non possent ma-
 nuum dolores se remittere, quin augerentur
 pedū; neq; horum absq; illorū incremēto. O
 vices acerbæ, & supra quā dici potest misera-
 biles, si quidē vices fuerunt, & non potius
 diuisis cruciatibus summa erat & manū cru-
 delitas per se, & per se pedū, & audior cōtinē-
 ter. Vos quidē amētes Iudæi illū existimastis
 facere maledictū à Deo, quia suspendistis, &
 putastis facere execratum omnibus homini-
 bus & abominabilē, atq; adeo illa fuit atrox
 vestra

Dent. 21

Fsa. 66.

H. br. 1.

Ie. 23.

Pj

Ej

Ie. 10.

Ie. 23.

Pj

Dent. 21.

vestra pugna contra Deum; vicit tamen con-
 sceleratam vestram insipientiam Deus per
 infirmitatem; noluit enim per potentiā, quod
 poterat, sed per lignum, crucem, suspensionē,
 per mortem filij sui: quod fuit suam miseri-
 cordiam magnificare, & potentiam exaltare.
 O excitem! Clamant scripturæ Meschiam
 sacrificandum pro peccatis. Nam quid tot
 hostiæ, quid hircus, quid sanguis vitulæ as-
 persus significant? quid habent virtutis? A-
 nimalium enim sanguine mundari peccata
 impossibile est. Significabant videlicet ve-
 rum sacrificium Christi venturi, quem pro-
 pterea fecit Deus peccatum, hoc est hostiam
 pro peccato, quod vos ipsi dicitis peccatum;
 fecit maledictum, hoc est tradidit ut suspen-
 deretur in ligno, veluti qui propter peccata
 sua suspendebantur. Ipse quidem crucifixus
 & suspensus in cruce est, sed propter peccata
 non sua, sed nostra omnium. Audite obstina-
 ti apud Davidem clamantem è cruce Chri-
 sti: Deus meus, Deus meus, ut quid dere-
 liquisti me? longè à salute mea verba delicto-
 rum meorum, de rugitus mei, siue causa rugi-
 tus mei. Quæ verba ut intelligerentur,
 rursus dicit; Quæ non rapui tunc exolve-
 bam: tu scis insipientiam meam, & delicta
 mea à te non sunt abscondita. Audite ve-
 rò Isaiam hæc quasi confertim explicantem;
 Dominus posuit in eo peccata omnium no-
 strum. Propter scelus populi percussit eum.
 Iniquitatem non fecit, non inuentus est do-
 lus in ore eius; & Dominus voluit contrere
 eum in infirmitate. Poner animam pro pec-
 cato, iniquitates eorum ipse portavit. Vulne-
 ratus est propter iniquitates nostras, & attri-
 tus est propter scelera nostra: disciplina pacis
 nostræ super eum, & linore eius sanati sumus.
 Quid potuit vel apertius, vel vehementius
 dici? & adhuc ignorare vultis Christi crucem
 peccatum fuisse & maledictum, hoc est pro
 nostris peccatis hostiam, pro nostris pec-

caris crucis mortem, felicissimum pecca-
 tum, gloriosissimam crucem? Hæc est
 exaltatio serpentis avari ac fortissimi, & di-
 uina charitate inflammati. Te bone I E-
 S V, ille serpens designabat, per quē ille Mo-
 sis sanabat lethalia corporis vulnera; tu verò
 semen es, quod caput serpentis Satanæ con-
 triuisti; & serpens ignitus & aeneus, qui per
 tuum conspectum, & fidem charitate ignitā
 serpentum omnium, Dæmonū sanasti mor-
 sus, & venenū depulisti. Verè semper illudis
 Domine, Leuiathæ, Diabolo & eius mini-
 stris. Ille per serpentem perdidit genus hu-
 manum, tu per serpentem filios Israël sana-
 sti, & vim tuæ crucis in illo serpente signifi-
 casti, & in te exhibuisti. Ille serpens sinē sen-
 su exalta us est in signum, tu verò Domine
 I E S V cum summo cruciatu sensuum tuo-
 rum in salutem. Illi exaltatio vitam non eri-
 piebat, quam non habebat; tibi tua exaltatio
 vitam per crudelē violentiam eripit: ita fi-
 guras quæ de te erant, per tuos dolores im-
 ples & infinitos cruciatus. Imprime magne
 I E S V, illorum dolorum cordi meo sen-
 sum intimum quo trahar ad te; in te enim
 crucifixum est cor meum, meus amor, meum
 desiderium. Erigeris, suspenderis è clavis, è
 cruce, per manus, per pedes, resolutis omni-
 bus membris tuis, ut nihil substantiæ sit qua
 nitaris. Ad hæc anima mea discrucietur,
 dein super mens, tabescit animus, lachrymæ
 præ magnitudine doloris siccantur; quasi ad
 nihilum videor esse redactus, & in ultimam
 rerum omnium lineam coniectus. Suscipe
 me benigne I E S V, è cruce tua, hos etiā sen-
 sus spiritus conserua, auge, & confirma, hoc
 est intimam vim tuæ crucis, unde pecca-

ta mea agnoscam & desleam, ut pla-

ne cruci tuæ affigantur, &

morianur perfe-

ctè. Amen.

Q V Æ

QVÆ GESTA SVNT POST ERECTAM CRUCEM, ANTEQVAM emitteret spiritum.

MATTH. XXVII. MAR. XV. LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In Cij. imaginem adnotatiuncula.

Cij.

129.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Offendebat acerbè titulus crucis Iudeos & Principes.</p> <p>B. Propterea agunt hi apud Pilatum ut titulum mutet, quod negat constanter Pilatus se esse facturum.</p> <p>C. Orat in cruce pendens pro crucifixoribus Christus.</p> <p>D. Quatuor carnifices IESV vestem inter se partuntur, inconfutilem sortiuntur.</p> <p>E. Ministri iactant blasphemias in IESVM, iactant Principes, iactant milites.</p> <p>F. Coniunguntur illi primùm latrones crucifixi.</p> <p>F. In eo alter perseverat.</p> <p>G. Resipiscit alter, alterum increpat, veniam petit à Christo, & impetrat.</p> <p>H. Perseverat universalis Eclipsis Solis: aucta idem</p> | <p>idem Christi opprobria & dolores.</p> <p>I. Appropinquante hora nona dicit matri; Ecce filius tuus, Ioanni; Ecce mater tua.</p> <p>K. Clamat IESVS voce magna; Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?</p> <p>L. Dicit; Sitio.</p> <p>M. Offerunt illi ex arundine spongiam aceto plent, accipit.</p> <p>N. Dicit; Consummatum est.</p> <p>O. Clamans voce magna, dicit; Pater, in manus tuas &c.</p> <p style="text-align: center;"><i>Emittit spiritum.</i></p> <p>C. G. I. K. L. N. O. Significant septem verba Christi, quæ dixit in cruce.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

MATTH. XXVII. MAR. XV.

LVC. XXIII. IOAN. XIX.

^a Hunc ergò titulū multī legerunt Iudeorum, quia propè civitatem erat locus ubi crucifixus est IESVS: & erat scriptum hebraicè, græcè, & latinè. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudeorum; ^b Noli scribere, Rex Iudeorum: sed quia ipse dixit, Rex sum Iudeorum. Respondit Pilatus; Quod scripsi, scripsi.

IESVS autem dicebat; Pater, & dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

Milites ergò

eum crucifixi sēnt eū, acceperunt vestimenta eius, &

Postquam autem crucifixerunt eum,

Et crucifigentes eum,

diuiserunt vestimenta eius,

^a *diuiserunt vestimenta eius,*

Diuidentes verò vestimenta eius,

MATTH.

QVE GESTA SVNT POST ERECTAM CRUCEM, ANTEQVAM EMITTERET SPIRITVM.

Matt. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

129
cij



- A. Offendebat acerbe titulus crucis Iudeos, & Principes.
 B. Propterea agunt apud Pilatum, vt titulum mutet: quod negat constanter Pilatus se esse facturum.
 C. Orat in cruce pendens pro crucifixoribus Christus.
 D. Quatuor carnifices IESV vestem inter se partuntur, inconsutilem sortiuntur.
 E. Ministri iactant blasphemias in IESVM, iactant Principes, iactant milites.
 F. Comiciantur illi primum latrones crucifixi.
 F. In eo alter persecrat.
 G. Resipiscit alter, alterum increpat, veniam petit a Christo, & impetrat.

- H. Perseuerat vniuersalis eclipsis Solis; aucta identidem Christi opprobria, & dolores.
 I. Appropinquante hora nona, dicit Matri; Ecce filius tuus; Ioanni, Ecce Mater tua.
 K. Clamat IESVS voce magna, Deus Deus meus vt quid dereliquisti me?
 L. Dicit; Sitio.
 M. Offerunt illi ex arundine spongiam aceto plenam: accipit.
 N. Dicit; Consumatum est.
 O. Clamans voce magna dicit; Pater in manus tuas &c. Emittit spiritum.
 C.G.I.K.L.N.O. Significant septem verba Christi, quæ dixit in cruce.

MATTH. XXVII. MAR. XV.

LUC. XXIII.

IOAN. XIX.

fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem; & tunicam.

sortem mittentes: mittentes sortem miserunt sortes.
super eis,
quis quid tolleret.

ut impleretur quod dictum est per Prophetam, dicentem; Diuiserunt sibi vestimenta mea, & super vestem meam miserunt sortem.

Erat autem tunica inconsutilis, de super contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem; Non scindamus eam, sed a fortiamur de illa cuius sit: ut scriptura impleretur, dicens; Partiti sunt vestimenta mea sibi, & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hac fecerunt.

Et sedentes seruabatur.

Prætereuntes autem blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes; Vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud readificas; salua te metipsum. Et prætereuntes blasphemabant eum, mouentes capita sua, & dicentes; Vah qui destruis templum Dei, & in tribus diebus readificas. saluum fac te metipsum, descendens de cruce.

Si filius Dei es, descende de cruce.

Et stabat populus expectans: & deridebant eum Principes cum eis,

Similiter & Principes Sacerdotum illudentes eum Scribis, & Senioribus, dicebant; Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere? Si Rex Israël est, descendat nunc de cruce, & credimus ei. Similiter & summi Sacerdotes illudentes ad alterutrum eum Scribis, dicebant; Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere? Christus Rex Israël descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus.

dicentes; Alios saluos fecit,

se saluum faciat, si hic est Christus Dei electus.

Confidit in Deo, liberes nunc eum, si vult:

ff MATTH.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LUC. XXIII.

IOAN. XIX.

dixit enim, quia filius
Dei sum.

Illudebant autem ei &
milites accedentes, &
acetum offerrentes ei,
dicentes; Si tu es Rex
Iudeorum, saluū te fac.

Id^e ipsum autem & la-
trones qui crucifixi e-
rant cū eo, imprope-
rabant ei.
Et^e qui cū eo
crucifixi erant
conuersabantur ei.

¶ Vnus autem de ijs qui
pendebant latronibus
blasphemabat eum, dicens; Si tu es Chri-
stus, saluum fac te ipsum, & nos. Respon-
dens autem alter increpabat eum, dicens;
Nēque tu times Deum, qui in eadem dā-
natione es? Et nos quidem iuste, nam di-
gna factis recipimus; hic verò nihil ma-
li gessit. Et dicebat ad IESVM; Domi-
ne, & memento mei cum veneris in re-
gnum tuum. Et dixit illi IESVS; A-
mē dico tibi, hodie mecum eris in Para-
diso.

Stabant autē iuxta cra-
cem IESVⁱ Mater eius,
& soror matris eius Ma-
ria Cleophae, & Maria
Magdalene. Cumⁱ vi-
disset ergo IESVS
Matrem, & discipulū
stantem quem dilige-
bat, dicit Matri suae;
Mulier, ecce filius tuus.
Deinde dicit discipulo;
Ecce mater tua. Et ex
illa hora accepit eam
discipulus in sua.

¶ Clamasit IESVS vo-
ce magna, dicens;
Eli, Eli, lamma saba-
ethani? hoc est;

Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti
me?

Quidam autem illic
stantes
& audientes, dicebant
Eliam vocat isle.

Et hora nona
exclamauit IESVS;
voce magna, dicens;
Eloi, Eloi, lamma saba-
ethani? quod est inter-
pretatum;

Deus meus, Deus meus,
ut quid dereliquisti
me?

Et quidam de circum-
stantibus
audientes, dicebant,
Ecce Eliam vocat.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

Postea sciens IESVS
quia iam omnia cōsum-
mata sunt, vt consum-
maretur scriptura,
dicit, ¹ Sitio.
Vas ergo erat posuit
aceto plenum.

Et continuo

currens vnus ex eis,
acceptam ^m spongiam
impleuit aceto,
& imposuit arundini,

Currens autem vnus,
& implens spongiā ace-
to circumponēs q. calamo,

Illi autem spongiam
plenam aceto hyssopo
circumponentes,
obtulerunt ori eius.

& dabat ei bibere.

potum dabat ei, dicens;
finite,
videamus
si veniat Helias
ad deponendum eum.

Ceteri verò dicebant;
sine, videamus
an veniat Helias
liberans eum.

IESVS autem
iterum clamans
voce magna,

IESVS autem
emissa voce magna

Et clamās voce magna
IESVS,
ait;
Pater, in ° manus tuas
commendo spiritū meū.
Et hæc dicens

Cum ergo accepisset
IESVS acetum, dixit;
² Consummatum est.

Et inclinato capite

ADNOTATIO.

A. **T**itulū crucis, qui causam videbatur dā-
nationis continere, & tamen planē IE-
SVM Regem Iudæorum profitebatur, legebant
multi Iudæi, propinquitāte loci ad rei nouitatem
inuitati.

B. Horum murmurationibus Principes, quī
idem ipsi ferrent impatienter, permoti mittunt
ad Pilatū qui querimoniam suam deferant;
non debere scribi, Rex Iudæorum, quod nō erat;
sed qui se iactaret Regem Iudæorum, contra quā
erat. Respondet non solum constanter Pilatus,
sed pro imperio minaciter; Quod scripsi, scripsi.
Non temerē scripsi Regem Iudæorum o inuidi
Iudæi, sed verē & consultē; idem habeo ratum:

& simul denunciat illis periculum si pergāt esse
insolentes. Ita quasi Dei Spiritu motus Pilatus
veritatem fidēi confirmauit. Erat reuerā Rex
Iudæorum, & Dei veritatem cōfētium Chri-
stus; illud regnum celeste ac diuinum sua, Apo-
stolorum, & discipulorum predicatione promul-
gauerat. Redeunt in Golgotham nuncij perter-
riti, renuntiant quid responderit Pilatus.

C. Cruciabatur per singula momenta acrius
in cruce pendens Sanctus IESVS, sed tamen
primū omnium pro crucifixoribus intercedit
apud Patrem, deprecans excusatione ignoran-
tiæ summum eorum maleficiū; Pater, inquit,
dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt: etiā

Ff 2

si inui-

Isai. 53.
Heb. 5.

inuidia, malignitate, voluntario odio sint plerique; sunt tamen obcicati & amentes. O immensam Christi benignitatem & misericordiam! in cruce cum summo cruciatu moriens, quasi oblitus eorum cruciatuum & mortis, conuertit animum ad orandum pro intersectoribus suis: quod cum fecit, iam illis quod in se erat noxam suae crucifixionis condonauerat. Querit subtilissime unde parricidas excuset, quum vix ulla esse posset eorum excusatio; reperit tamen aliquam, & veluti facit, quod animi passione peccabant vehementi, quae illorum mentes excacabat. Quod quamuis facerent cum summa culpa, tamen illud adducit in excusationem IESVS. Orauit autem pro suis intersectoribus cum clamore valido & lachrymis, ut semper oraui, id est cum efficacissima animi intentione, & vehementi cordis gemitu; etiam si in cruce credatur reuera esse lachrymans. O ineffabilem Christi IESV bonitatem! Non orat tantum pro suis intersectoribus, quae summa esset benignitas, sed cum animi intima compassione supplicat, quod indicant lachrymae, & cum ingenti cordis affectu, quod demonstrat fortis & vehemens clamor. Et quidem fuit exauditus? Christus ex cruce, ut semper, pro eius reuerentia & dignitate apud Patrem proficiscebatur enim illa supplicatio non a sola humanitate, sed ab hoc homine, qui simul erat Deus. Orabat igitur & supplicabat Deus, quare necessario exaudiebatur pro eius reuerentia & dignitate. Verum cur non fuerunt tunc conuersi Iudaei? Primum ex oratione non continuo solet effectus exauditionis exstare, sed ubi Dei prouidentia constituit: deinde fuerunt non multo post multi compuncti, & reuertebantur pectora tundentes: & magnam multitudinem Iudaeorum esse conuersam videmus in actis Apostolorum; tam plenitudinem gentium intrasse conspiciamus, & reliquias Iudaeorum conuersum iri scimus.

Euseb.

D. Omnes quidem milites seruabant crucifixum IESVM intenti, nec quoquam adhuc discedebant; quatuor tamen qui Christum cruce confixerant de more carnificum vestes damnati IESV sibi arroganti. Ferunt Christi tres fuisse vestes; interulam inconsutilem, & superiorem aliam atque ampliorem, & aliam exteriorem vestem. Has duas in quatuor partes sciderunt, ut in singulos milites equaliter diuiderentur; quae ad sanctam & irrisorem IESV referebantur, quasi Regis pretiosam vestem ambire simularent: vel omnino, quastum cogitabant, quasi eam vendituri IESV assensu. Diuisis alijs vestimentis, compendium sicuti inconsutilem &

de super contextam per totum, a summo scilicet ad imum usque contextam omni ex parte, noluit diuidere, ne artificium corrumpere, & periret precium: sortiuntur talis, qui erant quatuor equalium laterum figura triangulari solida equaliter latera; iacebat humi proiecta tunica, conijciunt talos in marmoream tabellam, quae exstat ad lateranum. Vincit unus, aufert tunicam: ea postea venit in manus beatae Virginis Matris, redempta a milite, ut pia creditur, & ad hoc usque tempus apud Treuiros conseruatur religiosissime. Omnibus modis contemneris bone IESV, nec sat est sceleratis hominibus si te videant cum summa ignominia & cruciatu inter duos latrones morientem, nisi vestes diripiant & diuidant ut latronis, derideant ut falsi Regis. Porro praeter inconsutilem plures fuisse Christi vestes constat tum ex hoc loco, tum ex historia lotionis pedum; non tamen has plures fuisse quam duas rationi est consentaneum. Interula loco fuit inconsutilis, alia laxior inconsutili superinduta, tertia exterior, quasi pallium. Haec duae appellantur hebraice כִּתּוֹן græce ιματιον. Illa hebraice ex specie כִּתּוֹן proprie כִּתּוֹן græce similiter χιτων ex specie ιματιον. Chiton, sive Chethoneth interpretatur Hieronymus tunicam talarum quae corpori adhaeret, tam arctam, tam strictis manicis, ut nulla omnino in veste sit ruga, & quae ad crura usque descendat. Suida Chitonem dicit hypocamison, & pertenuem vestem. Huiusmodi erat inconsutilis Christi tunica, cuiusmodi duas possidere prohibuit Apostolis, & Ioannes alteram danda docuit ab eo qui duas possidet, ei qui ne unam quidem habet: & tamen chethoneth sive chiton Iosephi & Thamar non erat interula, sed superinduta vestis, quod extra ordinem factum intelligimus, ad ornamentum puerorum & virginum. Certe chitones fecit Deus Adamo & Henae.

E. Ingeminant porro despectiones in IESVM; alij blasphemant illum, moventes capita, exprobrantes in faciem crimen, quod reiecerant in concilio Principes; vbi qui destruxit templum Dei, & in triduo illud reedificas. Addunt, si filius Dei es, descende de cruce: & haec erant quidem ministrorum blasphemiae, & aliorum Iudaeorum, qui accusationem & damnationem IESV irserant. Audite insani homines, vos templum Dei solutis nunc, IESVS vero tribus diebus illud suscitabit gloriosissime. Hos exceperunt Principes Sacerdotum cum Scribis & Senioribus, deridentes superbe IESVM inter se, & per summam contumeliam illudentes. Alios sanos fecit

fecit, seipsum non potest saluum facere. Audite & vos impij ac caci Principes: propterea alios saluos fecit, quod seipsum potuit, sed noluit saluum facere & à morte liberare: sua enim voluntate se morti obtulit, ut vitam daret mortalibus aternam. Si Rex Israël est, descendat nunc de cruce, ut videamus & credamus. Insanitis, non vos solum, sed qui vos stimulat Satan: qui in horto exercitum vestrum verbo strauit, noluit quidem se liberare, monstrauit posse; idem nunc & semper potest: quod si potest, quæ erat causa o amētes, ut se permitteret crucifigi, & nō potius sanum liberauit & integrum? Horrendū hoc Demon maleficium, ut descenderet IESVS de cruce, inani molimine machinatur; cum enim sentiret suas vires magis magisque frangi, coniectans id virtute passionis IESV fieri, denuo illum aggreditur liberare à morte, hoc est se à cruciatu. Nam Christum cupiebat quidem morte mulctari, sed liberare contendebat ne ipse periret, & tyrannidis faceret iacturam. Et hæc quidem fuit postea perpetua Diaboli tentatio, ut tribulationes & cruces à se excutiant per homines. Parum potuit hæc Demonis machinatio apud Principes; per irrisiōem enim & iocum illa in Christum iactabant, nec credentes IESVM posse à cruce descendere, & mentientes se illi credituros si descenderet. Fō autem ipsorum amētia progreditur, ut in Deum ipsum quæ confitebantur simul blasphemant; liberet eū, inquit, si vult; dixit enim quia filius Dei sum. Quid enim est, si vult? Credant filium Dei non esse IESVM, nec Deum illum liberaturū. Quorsum igitur, si vult, nisi quod non audent dicere, si potest, dicunt, si vult: itaque dissimulantes blasphemiam, illa se implicant. Accumulant opprobria milites insolenter; Si tu es Rex Iudeorum saluum te fac. O miserum regnum tuum, miseriorem te, qui nec antea te potuisti à manibus nostris eripere; nam nunc ut à clauis & cruce possis, insanum est sperare. Nusquam verò milites discedunt adhuc: sed sedentes illum seruant, custodiam agentes militarem. Postremò ne genus aliquod esset pessimorum hominum quod non afficeret, Christum contumelijs; præter faciem ministrorum, & accusatorum IESV, præter sceleratos Principes & Seniores, præter impios milites.

I. Coniungunt etiam probra in IESVM latrones crucifixi: primum quidem ambo in turba; omnium enim conspiratione cōtendebat Demon, & omnium vocibus Christo persuadere, ut descenderet de cruce; vel certè illi omium op-

probrijs & conuitijs insultare, desperatè insanians. Populi tamen multitudinem videtur nō permouisse; quod enim auctoritatem Principum secutus populus derideret IESVM, non tantæ erat atrocitatis; nullius vero, quod expectaret quorsum res euaderet, vel contemplaretur quæ gerebantur.

I. Sequitur verò post hæc præclarissimum Christi ex cruce factum: cum enim à crucifixis latronibus alter insisteret IESVM opprobrijs & blasphemijs incessere;

G. Compunctus alter corde, ac subito quodam animi sensu tactus, fit de repente patronus Christi. Agit pro Christo causam contra socium latronem quidem, sed quæ contra crudeles crucifixores, tum contra omnes homines intēdebatur & vim obtinebat: omnes enim homines digni sunt morte, Christus non modò dignus vita, & æternæ gloriæ, sed ipse vita & gloriæ est sempiternæ: qui non solum nil mali facit, sed omnibus fuit mortalibus omnis boni causa, pro omnibus moritur ut omnibus pariat vitam. Quid insanis, inquit, infelicissime hominum? non sat tibi est si tantam crudelitatem videas Iudeorum in IESVM, tot probra; nisi tu quoque qui in eadē es damnatione & cruciatu, illum afficias contumelia? Et quidem nos morte hac digni sumus, hic nil mali, nil non optimè & sanctissimè fecit. Me igitur imitare potius homo miserrime, cū peto ab IESV veniam, cum profiteor illum Regem cælestem, Regem omnium seculorum, cum posulo ut meminerit sue misericordiæ ubi ad regnum suum venerit, non mearum iniquitatū. Hoc cū fecisset non audit dirus latro, audit Christi bonitas & misericordia; Hodie, inquit, mecū eris in Paradiso. At in quo Paradiso bone IESV? non terrestri, sed quo Angeli fruuntur cælesti. At quando? hodie; non solum antequam sol hic occumbat, sed in hodie meæ generationis, hoc est in mea & Patris aternitate. Vbi? Vbi in inferno, & ubicūque post hæc fuero. O rem omni admiratione & laude superiorem! Vniuersus orbis damnat Christum, latro in cruce pendens defendit; diffugiunt Apostoli omnes, negat Petrus Apostolorum Coryphaeus, fit socius latro à cruce sacrosanctæ Mariæ Virginis Matris; Expectant gementes sanctissimi Patriarchæ & Prophetæ Christi gloriā tot seculis, hic nullo momento; alij tot laboribus & angustijs fiunt sancti, fiunt beati, hic tribus verbis & sanctitatem & beatitudinem arripit. Hic latro verè fuit violentissimus in Regnum calorum, nos lenis, tardus, ignauus. O Christe bone, quam spem

non dedisti nobis veniam, cum beatus è cruce latronem: Exundat è cruce fons tuae misericordiae & miserationis, fons tui sanguinis diuini, tuae bonitatis infinitae lux illustrissima, mortis tuae meritum & redemptio efficacissima. Verum o sancte latro, quis fuit animi tui sensus postquam à Christo verba vitae audisti? Conspexerat prior me Christus, inceperam moriens in carne spiritu in Christo viuere, Christum in me operantem sentiebam, illi summa mentis meae suauitate affentiebar, cum illo meam salutem operabar, agnoscebam peccata, illa desiebam, veniam à Christo poscebam, ream penam & mortem pro sceleribus meis Deo offerebam, induebam virtutem ex alto, merito mortis Christi, excellentem consolationem, lucem, iucunditatem experiebam, Regnum Christi in cruce, primitiis Paradisi delibabam. O te felicem, O Christi mysteria adoranda. Quae hactenus attigimus suo ordine facta sunt postquam Crux Christi leuata est; Orauit pro crucifixoribus IESVS, diuiserunt inter se milites ipsius vestimenta, iactarunt opprobria in eum ministri, Pontifices & Seniores, milites, & latrones; patrocinator deinde alter Christo, accipit vitae aeternae pollicitationem.

Matth. 27. *Mar. 15.* *Luc. 23.* H. Fuit quidem sol obscuratus initio crucifixionis, nam factae sunt tenebrae à sexta hora usque ad nonam super vniuersum orbem; sed huius Eclipsis, & eius durationis postea mentionem faciunt Euangelistae, nec Ioannes meminit: ut intelligere possimus quo tempore sciebat omne genus hominum in Christum è cruce pendentem, in luctu quidem fuisse solem, & mundum vniuersum, tenebrosa fuisse omnia & horrida, caelum, aërem, terram; tenebrosas verò magis impiorum hominum mentes qui illas tenebras non sentiebant, vel à maleficio propter eas non deterrebantur. Porro autem continuata sunt opprobria, & identidem aucta; per singula etiam temporis momenta boni IESV tormenta crudiora facta & vulnera, imminutus sanguis crudeliter morte seniente.

I. Tandem cum iam appeteret hora nona, ad Mariam conuertit oculos IESVS, ad Matrem desolatam, tota die marore confectam, & illam interna significatione ad se vocat; accedit cum sorore filia Cleopha Matre Iacobi minoris, cum Ioanne, & Magdalena. Alij aspiciebant longè; furer enim Iudeorum & militum erat in solum IESVM intectus, & constabat Christi cautio & securitas, ut nulli praterquam ipsi nocere possent. Accedis ad crucem benedicta Mater, quia te filius ad se trahit, & tuus in illum amor: voluisti

item illius mortem conspiciere propius, & audire quae sperabas ad te verba esse facturum. Neque vero crucem filij erubescabas, nec tuam subire detrectabas. Afferebat tibi quidem maiorem dolorem ille accessus, sed simul animi vires agebat. Sed cur solis illis comitibus accedis? Hos mihi coniungit amor, illos retinuit reuerentia. Astabat igitur iuxta crucem IESV Mater eius, & soror matris eius Maria Cleopha, & Magdalene, cum his Ioannes: coniecit oculos in eas IESVS, & praesertim in Matrem & dilectum Discipulum. Vulneratur viriusque cor, altius longè Matris, cuius iam anima gladio passionis & cruciatuum filij transuerberata erat: verum alioqui altius filij.

I. Mulier, inquit, ecce filius tuus. Nonne verè Mater erat tua bone IESVM? Erat verissimè mea Mater. Quid ergo est quod mulierem communi nomine appellas, non Matrem proprio? Primum significo quod faciebam; Matrem enim relinquebam moriens, maternum ius in alium transferebam. Deinde afflictam Matrem, & me longè afflictissimum magis affligere nolui materni affectus commemoratione. Mulier ecce filius tuus: Pater me in extremis his angustiis dereliquit, mors est proxima; ego tamen ultimum officium tibi praesto: auerte Matris cogitationem à me, conuerte in Ioannem; hic meo loco filius tuus esto, Virgo Virginis, dulcis nepos suauissima matertera; is cui ego secreta caelestia de meo pectore reuelavi: in hoc conquiesce, hic tibi obsequatur & seruiat, hic tibi ut ego solebam obediat, in hunc ius maternum exerce. Hoc autem animum tuum soletur, quod non erit diuturna haec mea absentia, tertia enim die resurgam à mortuis, & mea praesentia cum summo gaudio perfrueris. Deinde ad Ioannem; Ecce, inquit, mater tua; summum accipe à me beneficium dilecte, quod tuum de mea morte merorem lenias: est quidem natura mater tua Maria Salome, esto iam Maria Virgo Mater excellenti priuilegio; haec te filium habeat, tibi materno iure imperet, tu illam ut matrem observes ac tuearis; esto illi obsequens similiter atque ego eram, si viuerem futurus. O adorandam Christi IESV in Matrem obseruantiam, & in utrumque benignitatem. Derelinquit illum Pater in doloribus & morte, & quasi illius obliuiscitur: ipse suorum dolorum, & paternae desitutionis, & mortis veluti oblitus, totus est in Matre honoranda, illius consolatur luctum, & curam gerit sollicitè; quae summa fuit in Matrem benignitas, magna in extrema desolatione consolatio. Porro de

ro de beneficio quod accepit Ioannes illud solum dicam; excellentissimum beneficium fuisse quod Maria Virgo fieret Dei Mater & esset, at hac vera Dei Mater excellenti prerogatiua atque adoptione sit Ioannis mater, & Ioannes Dei Matris filius. Porro autem testamentum fecit Deus, quo repromisit Abraham & eius semini, & omnibus gentibus benedictionem, & redemptionem, & salutem in Christo: hoc testamentum promissione ac iureiurando confirmauit, sancit nunc morte sua & sanguine Dei filius, Deus ipse omnipotens; sed adiecit simul hunc quasi codicillum, quod legat Matri filium Ioannem, illi Ioannem commendat, & in Ioanne uniuersam Ecclesiam & pios omnes: & quum Ioannis matrem illam pronuntiat, facit omnium fidelium & peccatorum matrem & patronam benignissimam. Hunc quoque codicillum morte sua confirmauit; unde constat maternam in mortales omnes, fideles presertim, curam & patrocinium accepisse Virginem Dei Matrem, necessarium cultum & obseruantiam in Mariam nos gerere debere, tutissimum refugium atque presidium apud Virginem Dei Matrem & nostram omnibus esse repositum. Intolerabilem mortalibus omnibus sustinebat haec in cruce cruciatum magnus IESVS; sed peruentum iam ad eum est dolor & acerbitatem, quae non solum aliorum omnium hominum facultatem excedunt, sed Christi etiam, id est hominis Dei quia homo. Instabat hora nona, & tempus quod erat moriturus: dat igitur mortis suae certissimum signum, & veritatis suae carnis praclarissimum argumentum.

K. Clamat voce magna; Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Supra vires meas iam patior Pater mi, Deus vitae meae & mortis: deficit me virtus humanitatis; en morior, nihil me iuuat diuinitas tua & mea, nihil gloria qua fruor, nihil tu auxilij praestas, ne per Angelos quidem: seuiunt in me lethalia toto corpore vulnera, illa praesertim quae clani infixerunt, quae me excarnificat per tres horas crudelissimè: anima mea impleta est amaritudine, poena, dolore, tristitia, ac mœrore intolerabili: Matrem reliqui, quae aliqua ex parte me consolabatur: cur in tantis me angustiis Pater dereliquisti? Hac voce expressit humanitatis commiserationem, & auxilij implorationem vehementissimè. Et tamen respondet continuo Christus; Hac sunt verba delictorum meorum, quae ego agnus Dei mansuctus atque innocentissimus porto; propterea tam immaniter patior, quod immania sunt, & innumerabilia hominum peccata quae ego tollo, pro

quibus patior. Excitantur sanne à circumstantibus & irrationes ex allusione nominis Eli, & Eliab nominis Prophetae; Eliam vocat; sine, videamus an veniat Elias eum liberans. Erat prorsus in praecipiti vita Christi: deficiebant iam illum sanguis & vires; unde necessario, & naturaliter sitis illum mortifera excruciat: & simul erat scriptura implenda, qua praedixit Dauid ex persona Christi; & in siti mea potauerunt me aceto: Omnia enim alia quae pati ipsum oportebat ante mortem erant adimpleta.

L. Dixit ergo Christus, clara quidem voce, afflicta tamen; Sitio. Aruit tanquam testa vir-Tsa. 21; tus mea, adhæsit lingua mea faucibus meis, ossa mea sicut cremum aruerunt: Sitio.

M. Accurrunt commoti iam & irridentes illum de Eliae imploratione; implent spongiam aceto, imponunt arundini, id est alligant hyssopi arundini, (quamuis Cyrillus dicat alios calamo, alios hyssopi ligno potum Christo obtulisse) unus aliquis ex improbissimis pincernam agit, offert ori Christi acetum: accipit bonus IESVS; erat enim voluntas Patris ut ex aceto aliquid biberet, ut per omnes omnino sensus pateretur, cum per visum, auditum, olfactum iam indignissimè passus esset, per tactum acerbissimè. Hic verò tu cor tuum aperi, ut illa vox Sitio, ab ore Christi ad animum tuum penetret, ibi intendatur valide, & vires subinde maiores accipiat. Magna fuit Christi sitis aquae exterior, at quāto maior interior salutis nostrae! Illam restinguunt Iudei aceti acerbitate, hanc nos longè maiori amaritudine, dum Deum offendimus, & Christi sanguinem & sitim contemnimus: hoc fuit atrocius acetum interiori lingua Christi; sentiebat enim vehementius internos cruciatus, quos de praeterita hominum, de praesenti, ac futura omnibus seculis ingratitudine, malicia, peccatis omnibus eius animus capiebat. Et erat quidem alioqui ex corporis pœnis intolerabili afflictione confectus, nihilq; aliud quàm finis restabat, nihil nisi ut moreretur Christus IESVS, qui est Deus in secula benedictus: quae enim alia de eius vitae mortalis gestis, de cruciatibus scripserant Prophetae, quae Deus de illo constituerat, finem & perfectionem acceperant, & iam erat animam exhalaturus; sed voluit tamen sua voluntate animam ponere, & id esse omnibus manifestum: mortuus enim est Christus ex vi quidem passionis & crucis, sed quae in ipsam nihil potuerint nisi eius voluntate. Itaque primum obsignauit Dei & suum testamentum, & attulit fidem omnibus firmam atque indissolubilem,

N Consummatū, inquit, est; impleta est omnis scriptura quæ de me ante mortem vaticinata est: restat sola mors, qua consummatū erit meritum meæ passionis, victoria reportabitur mortis, inferni, diaboli, peccati; perfecta humani generis redemptio conficietur, omnia accipient ultimam consummationem. Aliud nihil restat, quam ut spiritum per violentiam quidē externam, mea tamen voluntate emittens, vim excipiam illam & mortem. Neque verò hac quæ passus sum, etiam si multos homines conficere potuissent, me etiam necare poterant, propter meæ diuinitatis unionem, & personæ immensam dignitatem: itaque nisi mea voluntate non potest hæc anima meum corpus destituere, non potest nisi à me iussa. Volo pro mortalium salute mori, volo quod sua vi efficiunt pænes, illud sponte subire; quod magna vox illa quam edam moriēs representabit. Clamat igitur voce magna rursum, (nam paulò antè iterum in angustiis extremi doloris voce magna clamauerat) nunc clamat ut deponat omnem dolorem & mortem oppetat præclarissimam.

O. Pater, inquit, in manus tuas commendo spiritum meum. Auditur hic clamor toto cælo, penetrat ad patres in Limbum; aduertunt omnes Angeli & Sancti Christum mori, confici omnium redemptionem & salutem. Sed quem spiritum o moriens Christe IESV, Deus immortalis, quem spiritum das? Meam animam quæ corpus hoc format, & pænarum est capax, quæ eadem aliqui fruatur beatitudine sempiterna apud te & me Pater; eam reple iucunditate &

gaudio cælesti omnino. Omnia sum passus quæ imperasti Pater, tempus est ut ulterius ne cohibeas meæ gloriæ splendorem, quem habui iam inde à primo meæ incarnationis momento, quin in totam animam meam amplitudinem redundet: simul vniuersorum pro quibus pono animam commendo animas, ut & meam passionem imitentur & patientiam, & in tuas tandē manus benignissimè recipiantur. Hæc cum fierent, & viderent Iudæi, milites, Demones IESVM morientem; varius erat eorum sensus. Demones animaduertunt frangi planè suas vires, excindi opes, tyrannidem profligari: itaque non possunt sustinere ut videant morientem, fugiunt confusi. Milites etiam si barbari essent & crudeles, tamen validis illis vocibus Christi commouentur, & ingenti illa animi fortitudine Iudæorum etiam deferuebat inuidia, non malitia; satiantur pænis extremis, sanguine, & interitu IESV. Acceperat quidē robur animi ex colloquio filij Maria Virgo Mater, & tamen aucto robore, in extremis Christi angustiis, doloribus, & morte, augentur ut Christi, ita eius dolores: ut enim erat anima Mariæ Christi animæ omnibus modis coniunctissima, erat similis Matris compassio Christi passioni. Verum hoc temporis momento illud animam Mariæ consolabatur, quod liberatum iri eum cuestigio sciebat ab omni cruciatu, & esse letitia summa & gloria circumdandū. Mulieres & Apostoli similiter atque Maria & dolent & sperant, infirmius tamen utrumque.

MEDITATIO.

Jer. 9.
Gal. 3.
1. Cor. 5. **Q**uis dabit capiti meo aquā, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte morientem in cruce Dominum meū & omnium IESVM? En is pendet in cruce à quo creatura omnis pendet & gubernatur: factus est maledictum & peccatum è ligno pendens Deus, iustitia, & misericordia infinita. Moritur in cruce, (quid enim aliud quam moritur IESVS à sexta vsque ad nonam continenter?) viuens in æternum Deus. Quis vidit talia? Quis potuit videre talia? Qui potuerunt videre talia? Ita nè mori potest immortalis? Potest, & moritur: vitam suam ponere qui est vita infinita & æterna? Potest, & ponit: interfici à sua creatura potest creaturæ vniuersæ conditor? Potest, & interficitur. O rem inauditam & inef-

fabilem! O rem incredibilem, & omni creato intellectu superiorem; Et tamen verissimam, certissimam, diuinam. Creasti tu Domine Deus Angelos, cælū, terrā, omnia; aliud fecisti opus diuinius quā filiū tuū hominem fecisti: sed nunc illo moriente res eo videtur spectare, ut dissoluantur hæc opera tua omnia. Nam mortuus Christus homo non erit; priuabitur enim vita humana per mortem: quid autem reliquarum creaturarum subsistere poterit deficiente Dei vita? O Domine respice dolorem meum & insipientiam. Intelligo crucifixe IESV omnia ad sobrietatē agenda; ut lætandum, ita dolendum: adhibe sobrietatem meo dolori obsecro te Domine, doce me veritatem tuam. Morior pro veritate Dei, quam accepi à Patre mortalibus prædicandam:

dicandam: vult Pater me mori, mea simul voluntate ego morior, & meam vitam pono pro humani generis redemptione; vnde tota creatura restaurabitur: quod si non facerem, tunc verò perirent vniuersa, nec homo suum finem consequi posset, nō creatura à corruptione libertatem. Hoc est summum & Patris mei & meum mysterium, summū opus, summa misericordia; vt per meam mortem vitam conficiam sempiternam. Mortuus nō ero homo, sed ero Christus; totus in inferno, totus in sepulcro ero Deus. Fecit Damon & peccatum mortem, per quam meum primū opus labefactaret, & obtinuit eius labe orbem & corripit; Sed hic dies, hæc mea mors illi morti, & tyrannidi Satanae finem ponet. Nascetur ex mea morte vita, & mea quā nūc pono, & omnium electorum meorum etiā æterna, & creaturae restauratio; simul Satanae mors, & reproborum omnium consummabitur. Scio Domine, sed interim video te morientem in cruce, quod cor meum ferre non potest. Nonne tu vita es cordis mei? non tu Deus cordis mei, & tamen moreris, & pro peccatis meis moreris? Sentio me esse tuæ mortis & cruciatus causā. Deficit te sanguis; vires, vitalis spiritus, sentit anima tua se à visceribus suis expelli; moreris Domine Deus meus, simul deserit me spiritus meus, deficit anima mea in te salutari suo; recipe spiritum meum Domine, in te deficientem. Nollem finem accipere dolorē meum, & mortis tuę sensum: cor meum benigne I E S V ita reficias, ita moueas, vt crescat in me assidue & tuæ mortis dolor, & mortis pro te sustinendę desiderium & robur. Ille dolor in me perseueret, non solum dum hæc mysteria excelsa meditor, sed donec veniam ad te, & mutetur dolor in gaudium sempiternum. Quid agitis ô Angeli? Nonne est vita nostra, & quidem æterna qui moritur? Lugemus & nos nostrū luctum, & cōpatimur creatori nostro, & abominamur scelus immensum interficientium Dominum; iuuamus etenim piorū hominū lachrymas, & luctum promouemus, & omnes mortales vocamus ad dolorem & lamenta. O dura mortalium corda! Fieri ne potest vt videatis Deum mori, hoc est summum dolorē, extremum malum pro vobis assumere & pati, & illud non sentiatis? Pro nostris quidem peccatis nō est mortuus Christus, non redemit nos I E S V S, & tamen lugemus, etsi vt nos lugere non possumus: & vos pro quo-

rum peccatis mortuus est Deus vester & noster, quos redemit de omnibus malis vestris, non lugebitis, & diabolos, & crucifixores Christi potius imitabimini? Diuinè ô Angeli dicitis, iuuate vos, & promouete luctum & dolorem nostrum. Heu deficit animā in I E S V M meum morientem; occupat me mors à facie mortis vitę cordis mei. Quid celi, terra, creaturae omnes facitis & vos? Tabescimus & deficimus. O Domine I E S V, nū vis omnia tecū intrare? Nolo, sed vt omnia profiteantur & sentiant se in me & per me esse; id volo. Sed quid primū egisti crucifixus bone I E S V? Oraui summo animi affectu pro meis crucifixoribus, quod indicauit clamor validus & lachryma, & diuinū exēplū charitatis præbui mortalibus, vt nō solū pro persecutionē sibi & calumniam inferentibus orent, sed pro ijs qui mortem offerunt. Fuit tota vita tua misericors I E S V, oratio pro inimicis tuis, hoc est pro omnibus hominibus (eram enim omnes inimici tui, vel quos ex inimicis amicos tuos effecerat) sed qualis hæc fuerit perpetua oratio in cruce demonstrare voluisti: semper enim fuit è summo affectu & charitate profecta, semper cum lachrymis, si non exterioribus, certè interioribus, id est cū immensa animi tui compassione, semper cum valido clamore, hoc est cum diuina efficacia. Neque enim simpliciter & efficaciter aliquid orasti aliquando patrem quod non obtinueris: ita non es exauditus in horto, quia sub conditione orasti; nec pro ijs qui effectui orationis tuę repugnant, quia nō efficaci voluntate pro illis oras; tamen nonnullos etiā repugnātes & inuitos iuuat tua oratio. Orasti tu Domine, non pro illis tuis crucifixoribus solum, sed pro omnibus mortalibus; omnes enim homines sumus tui crucifixores, quandoquidem omnes fuimus tuæ crucis causa: non enim crucifixus vel mortuus fuisses bone I E S V, nisi nos peccauissemus; ita nos per peccata te cruci suffiximus, nos mortē tibi attulimus. Pro nobis igitur orasti, vt id nobis non noceret quod tibi mortem afferebat; & illud nobis condonaret Pater tuus, propter quod tibi nō parcebat; peccata enim nostra vt erant nostra remisit in nobis per te, vt tua puniuit in te. O diuinam Patris iustitiam in te, in nos misericordiam. O tuam itē diuinam iustitiam in Patrem, cui obedisti vsque ad crucem & mortem, in nos misericordiam, quos tua morte à morte æterna eripui-

Pf. 113.

*Luc. 23.
Heb. 5.*

Rom. 5.

sti.

Joan. 10. sti. Oras verò per viscera paterna tui genitoris; Pater, inquis, qui me in eternitate genuisti & generas, (nullum enim Patrem aliū habui) qui me misisti in mundum, & hominē fecisti, qui voluisti vt post innumeras alias passiones & pœnas, in cruce tandē cum summo cruciatu atque ignominia morerer; oro, non pro meis peccatis, quę nec habui, nec habere potui, sed pro generis humani. Tuam ergo voluntatē summa animi alacritate semper accēpi, semper sum executus; per hęc omnia Pater sancte, per hos quos nūc patior cruciatus oro atque obsecro, vt me audias pro meis omnibus crucifixoribus veniam postulantē. Ago tibi gratias immensas Pater, quòd me semper exaudisti, & nunc exaudis; sed oro tamen te, quia tu ita vis, & vt videant mortales omnes charitatem immensam qua immeritos diligo; neque illorum culpam respicias Pater, quam ipsi non intelligunt, ego intelligo & sentio, qui ē cruciatibus etiam meis & morte percipio quanta sit peccatorum omnium culpa; mei enim cruciatus, mea mors exponit mihi peccatorum omnium & culpā & reatum. *Pf. 22.* Fa sunt verba & expositiones delictorum quę ex alienis mea feci propter te; *Pf. 37.* id est rugitus delictorum meorum, declarans peccatorum magnitudinē; ego intelligo quid isti mei crucifixores faciant; ipsi nesciunt. Quāso te Pater; vt per hęc verba, per hunc rugitum delictorum meorum respicias, non ad eas culpas quas isti non norunt, nō ad eas quas nosse deberent, sed ad ignorantiam, quę etiam si in culpa sit, absorbeat obsecro illa in abyssō misericordię tuę infinitę, & in earū culparum omnium mea intelligentia & redemptione immensa. Ignorantias ergo meas oro te o Domine I E S V, per tuam istam orationem eiusque efficaciam ne memineris de cætero, tum vt ignorantia peccati ne laborem doce me. Breuem hanc methodum accipe in qua te exerceas; contende ad Dei semper, & meę passionis & crucis cognitionem; inde peccati magnitudinem cognosces: vt enim in illa meditatione proficies, ita in cognitione peccati. Oraisti tu quidē sancte I E S V, pro crucifixoribus tuis, sed quomodo respondent homines nequissimi tantę charitatis? Hi diuidunt inter se vestes tuas ignominiosē, omnes verò in te contumelijs & opprobrijs insaniunt. O te afflictatum magne I E S V! In singula momenta in te sequiunt vulnēcula tua atrocius, incrudescit mors vio-

lentius; hęc vident homines crudelissimi, & tamen quasi cruciatus tui ac tua mors illorū malignitatem satiare non possēt, quum in corpus tuum nihil amplius possint, affligunt oculos, excruciant animum. Nam milites quatuor qui te crucifixerant, per contumeliā & irrisionem tuas vestes inter se diuidunt, & in tunicam inconsutilem sortem mittunt, quali Regis purpuram subannantes. Nō fuit tamen hęc præcipua accubitas quam morienti I E S V obtruserunt; illa longē fuit grauissima, quę illo latronum maleficio repræsentabatur: dilacerari & eueriti ab impijs Tyrannis ecclesias tuas Christe I E S V; dissipari earum ornamenta & bona omnia, vel execrabilibus Idolorū cultibus applicari; Catholicorū verò cōgregationes omni crudelitate profligari; orbem impleri vniuersum sanguine, lanienis, morticinjs sanctorū tuorum. Sed hęc sanctorum pœna fuit, & tuę mortis imitatio: illud luctuosissimum, quod per illas ipsas atrocitates, per gladios, cruces, feras, præcipitia, per fera illa tormenta multi à fide tuę ecclesię diuidebantur & peribant. Quot enim ecclesias euerit sœuitia persecutionum? Hęc contemplabaris tu misericors I E S V, in diuisione vestimentorum tuorū, hęc animum tuum acerbius longē affligebant: quę tamen vt facerent Tyranni in particulares ecclesias permisisti; in tuam autem illam Vnam, Sanctam, Catholicam, atque Apostolicam Ecclesiam non potuerunt, non permisisti vt facerent: illam non diniserunt, non potuerunt diuidere; integra semper mansit & indiuisa inconsutilis diuina tua vestis & sponsa, tuum corpus mysticum. Verum in hanc etiam tuam inconsutilem exarserunt; vexauerunt illam & affligerunt Tyranni, atque in eam crudelitatem omnem exercuerunt; & quasi sortes in eam miserunt assidue, nihil non tentantes quo illam vel delectent, vel labefactarent, vel possiderent ac profanarent. Alius porro erat tuus animi dolor amarissimus, dum vides aliam vestimentorum tuorum diuisionem, hæreticorum pestilentiam & atrocitates in ecclesias: vt machinentur illarum deceptiones & peruersiones, vt diuidant & vassent, vt alias erigant impias malignantium congregationes, & vestes illis inducant non tuas, vt alium Christum subdolē fabricentur, & adorandum intrudent; & hęc omnia vt peruersissimē faciant & obstinatissi-

stinatissimè . Ac ne hi quidem aliquid aduersus tuam illam vnicam Ecclesiam vel potuerunt vel possunt, sed ladunt illam tamen perniciosè, magis quam Tyranni, & apertius de ea sortiuntur . Nihil enim aliud totis diebus agunt, quam sibi singuli illam vnicam catholicam arrogant : Nos sumus Ecclesia Dei, vniuersalis, nos illa sponsa Christi, nos inconsutilis Christi vestis . Sunt heri nati, sunt sax noua antiquarum haresum, suas etià singuli earum cœtus per se obtrudunt haresum prauitates & pestilentias . Fuit & alia sortitio in vnicam tuam Ecclesiam, cui item vehementer indoluiisti benigne I E S V : per tot enim in hac tua Ecclesia schismata representabatur vestis tua inconsutilis ob oculos, dum stante quidem Ecclesiæ unitate, vnaquæque sibi illam arrogat factio, & animosè atque amarulenter contendit suam esse ; quod fuit deplorandum malum in Catholica Ecclesia, & non adeo ratum . Hæc ego bone I E S V balbutio ; tu nouisti qui in illa tuorum vestimentorum diuisione, & inconsutilis sortitione deplorasli omnes ecclesiæ tuæ calamitates . Iam inde postquam ad crucem damnatus fuisti sancte I E S V, curauit Iudæorum malignitas, & permisit Pilatus, ut cum duobus latronibus ad crucem ducereris, & tecum simul illi crucifigerentur hinc inde, tu medius quasi Princeps latronum in loco honestiori . O perversitatem execrabilem ! Crucifigitis tanquam facinorosum & infamem hominem & detestabilem, nec vobis id sât est, nisi eius rei argumentum publicè proponatis, & ad hoc testimonio iniquorum hominum abutamini : hoc enim fuit consceleratum vestrum consilium ; Omnibus non possumus nos testari scelestum hominem fuisse I E S V M Nazarenum, hi duo latrones simul cum ipso ducti, simul crucifixi, id abundè testificabuntur tacentes . At non tacent ô pessimæ bestiæ, sed vnus ex cruce pugnat acerrimè pro I E S V contra alterum ? illum accusat impietatis, Christum non iustum solum profiteretur, sed Dominum & Regem ; qua fide nixus, & animi compunctione ac cordis deuotione impulsus, petit à Christo crucifixo vt sui meminerit, dum venerit exutus illa mortalitate in Regnum quod nunc eius est, quod nunc quidem possidet, sed nec corpori suo communicat, nec cuiquam adhuc morta-

lium . Hæc cum significaret sanctus latro è cruce, intelligebatis Iudæi (nisi vos furie vestræ impediebant) contra vobis euenire quam putabatis ; è latrone præclarissimum testimonium Christum retulisse, nec ex ipsius societate prouenisse ignominiam illi, sed gloriam apud vniuersos spectatores, & omnem hominum posteritatem . Atque adeo contra vos etià ipsos causam egit fortissimus latro : nam si I E S V S, nihil mali egit, vos omne malum sceistis illum crucifigendo . Etenim non hominem tantum cum summa ignominia & cruciatu interfecistis, sed Deum ; quamuis per ignorantiam, sed ramen Deum necastis per vestram maliciam, obcecationem, atque obstinationem, in quibus summa erat culpa & malignitas ; vnde summum maleficium quod in vobis fuit patrauistis . Audite insani quid dicat sanctus latro ; Nos digna factis recipimus . Agnoscit culpam suorum facinorum, cruce se dignum profitemur ; quibus verbis & gestis vos vehementer condemnat, qui cum digna omni supplicio faciatis, culpam non agnoscitis ; & non solum non agnoscitis vos esse pœna aliqua dignos, sed exultatis in re omnium pessima : igitur summam vestram perversitatem summam iram vobis thesaurizastis in diem iræ & iusti iudicii Dei . Latro Christum regem gloriæ profiretur, & Paradisi donatorem ; vos pro blasphemo, seditione, & scelerato homine crucifigitis : quid igitur fiet ? Gloriam ille accipiet à Christo sempiternam singulari priuilegio, vos excellenti Dei iustitia sepelietur in inferno profundissimè, & acerbissimè cruciabitur in aeternum, nisi respiscatis . Sed quid respondisti magne I E S V, tuo profelyto ? Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso . Videte rursus vestri consilij exitum : voluistis per latrones augere I E S V infamiam, ipse verò non solum per latronem celebratur Dominus & Rex gloriæ, sed pollicetur paradisi in pœnitenti latroni, fidem in ipsum, & spem, & charitatem exerenti ; quod beneficium vehementissima fuit attractio omnium mortalium ad se . Qui enim ad se traxit latronem paulo ante conuiciantem, & in momento temporis il-

Mat. 27.

Dei

Mat. 11 Dei affertur, si sola Dei misericordia & gratia nitentes, in extrema etiam vite linea opera fidei, spei, & charitatis exerceamus, peccata confiteamur, misericordiam Dei imploremus per Christi crucem? quæ omnia latro in cruce moriens præstitit; credidit enim regni celestis donatorem, qui tamen pendens in cruce moriebatur; quare & Deū credidit, qui per mortem gloriam æternam conficeret hominibus: speravit se illud ab ipso regnum recepturum, & quidem eius beneficio & gratia, ut qui confiteretur se peccatorem & pœna dignum: simul adhibebat pia opera, quæ certam spem facerent; charitas enim illius & zelus exiit singularis in Christum, quum eius innocentiam propugnat acerrimè contra alterum latronem, & eundem contendit ad sanitatem attrahere. Nullus tamen hoc exemplo adductus ita desipiat, ut penitentiam ad finem vite differat; ea enim esset Dei insolens tentatio, & que faceret ut ne tunc quidem à Deo exaudiretur, nec idoneam adduceret pœnitentiam: & tamen utrunque res habeat, semper esse hoc exemplum posset & validum & salutare omnibus. Tu verò magne I E S V, amico tuo respondes ador; Amen dico tibi: quid Domine? Me, qui sum verbum Dei æternum, dico in corde tuo, do tibi meæ diuinitatis gustum internum, & spirituales Regni mei primitias, qui sum paulò post daturus diuinitatis conspectum; & hoc quidem donum, & quod daturus sum solenni mea asseueratione confirmo, quam per Amen solebam significare. Quid addis verò Rex gloriæ I E S V? Hodie. Aperiam tibi meum æternum hodie, in quò à Patre sum generatus & generor. In hodie quidem hoc temporali tu fuisti homo sceleratus, & iniquus latro, & in me conuiciator & blasphemus: at vero ab hoc hodie, & ab his malis ego te traducam in meum hodie, ut viuas in mea æternitate, Mecum; & hoc tibi beneficium præsto de mea in te benignitate. En explico tibi quid sit esse in mea gloria: esse quidem cum Angelis & Sanctis meis, quod magnum quidem est donum, sed in eo mea gloria non consistit, sed ut mecum sis, me videas, me possideas ipsum, tum quâ Deus, tum quâ homo sum. Mecum eris, & ego tecum: quare tecum ego, & Pater, & Spiritus sanctus erimus, & sempiternam mansionem apud te faciemus.

Joan. 14.

Eris. Eras tu quidem malus & facinorosus homo, corrumperas animam tuam, potentias tuas, & corpus tuum: eras quasi qui non esses, de tua ista cruce in infernum inferio- *Psal.* rem miserrimè conijciendus: erat totum tuum esse abominabile; quot enim peccatis animam tuam contaminaueras, tot illam plagis crudelibus vulneraueras & lethallibus: eras ad nihilum reductus, propter iniquitates tuas; nullum est enim peccatum quod horrendum nihilum non infligat peccatori, mortem videlicet sempiternam. At hæc omnia horrenda mala ego à te iam depuli per gratiam meam, per dona mea; ille amplius non es qui fuisti, sed non appareret adhuc quid eris: hodie similis mei eris, quia videbis me sicuti sum, & mortale istud tuum tandem ex me induet immortalitatem. In Paradiso. In quo Domine I E S V Paradiso? In cœlesti apud infernum. O ineffabile Sacramentum, ô adorandam Christe I E S V tuam & potentiam & benignitatem! Vere tuum est ima cum summis coniungere; hominem cum Deo, mortem cum vita æterna, infernum cum paradiso: in quibus rebus elucet tua summa misericordia, & per hanc potentia tua infinita. Eris in Paradiso; hoc est enim regnum meum, gloria mea & diuinitas: possidebis hoc regnum, hanc gloriam tibi ostendam, & meam diuinitatem: hæc erit tua vita sempiterna, unde iam nunc emitto in animum tuum radios lucis diuinæ suauissimos. Tu frater meus factus es, tu amicus meus, tu socius, tu modò mecum regnabis in æternum; confortare, & esto robustus in me. O Domine sancte I E S V, moriens das paradisum; quare morte tua vitam aperis sempiternam, simul facis mihi animum ut à te petam similiter atque latro è cruce. Ego plusquam latro sum ante te à facie delictorum meorum quæ tu scis; & quemadmodum latrocinia illa sint scis; & quantâ crucē & pœnam propter illa merear tu scis. Offero me Domine pœnæ cuiunque de manu tua, modo à culpa liberer, & æterna pœna quam infligis inimicis tuis. Respice me ut amicum, corripe ut filium, suscipe ut fratrem; tu enim è latrone potes me facere & amicū & fratrem. Hoc si facias ut facies, quæ tua est benignitas & misericordia, audebo cum sancto latrone petere ex te ut mei memineris è regno tuo, & audiam spiritum

ritum tuum in corde meo dicentem dulcissimè ; Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso , & sentiam in spiritu meo illa mihi verba exponi , & quasi inheari regnum tuum & immortalitatem in mea hac mortalitate . Verè conueniunt, Domine Deus , aduersum sanctum Puerum tuum I E S V M Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israël , facere quæ manus tua & consilium tuum decreuerant fieri . Quid enim hæcenus homines impij fecerunt, quæ quæ Propheta prædixerant , & quæ nunc faciunt in te ? Quàm clarè dixit Dauid ; Quem tu percussisti persecuti sunt , & super dolorem vulnium meorum addiderunt ; factus sum opprobrium illis , viderunt me , & mouerunt capita sua ; dilatauerunt super me os suum ; dixerunt euge, euge ; vah , vah , heach , heach , improperia improperantium mihi ceciderunt super me ; ego sum vermis , & non homo , opprobrium hominum , & abiectio plebis ; omnes videntes me deriserunt me , loquuti sunt labijs , & mouerunt caput . Omnia hæc in te facta sunt , ô moriens in cruce I E S V . Indoluisti ad opprobria & blasphemias execrables vehementer , & tamen vt omnia alia tua mala , ita hæc patientissimè toleras : scis tu hoc pacto Patris obedientiam sanctam implere , mundum redimere , mortalibus præbere diuinum exemplum patientiæ , & mansuetudinis , & charitatis . Illi te amare subsannant , tu dulciter illis benedicis & bene optas : illi prætereuntes contemptim insultant tibi , te habent ludibrio , in te mouent caput , quasi deceptorem notantes acerbè , in te calumniam deuoluunt illudentes ; Vah qui destruis templum Dei , & in triduo illud reedificas , salua temetipsum , quod non vales etiam si velis ; si Filius Dei es , quod non es , descende de cruce ; eripe te ab istis cruciatibus & morte , quod facere non potes . Quid malitiosius ? quid virulentiùs ? Ad hæc quid respondes benigne I E S V in animo tuo , etià si longè afflictissimo ? Vos præteritis me & negligitis , ego per crucem hanc transeo ad gloriam sempiternam , vobis etiam , si tamen velitis vri meo beneficio comparandam : vos hoc facitis per mei contemptum ,

ego hunc transitum celebro , propterea quòd genus humanum tanti æstimauit , tam precioso loco habui & habeo , vt pro eius salute hanc mortalitatem & mortem assumpserim libenter : vos mihi insultatis , me habetis ludibrio ; ego in animos vestros alia ratione insulto , quum vos ad lucem & veritatem Dei permoueam continenter , si sentire velletis ; vt vos è Dæmonum ludibrio equam , & vestris miserijs : mouetis capita vestra in me , quasi me deceptorem notantes ; ego caput meum mouere non possum præ cruciatu què vos mihi attulistis , moueo tamen è capite linguam , non qua notem vestra scelera , sed qua excusam apud Patrem , & ignorantiam vestram pro culpæ vestræ excusatione adduco : vos me calumniamini de *Mat. 26* templi demolitione & erectione ; ego vobis quod falsò mihi imponitis verè dicam ; humanitas mea & vita templum Dei est sanctum ; vos tamen humanitatem meam nunc destruitis , & eripitis mihi vitam ; ego verò in tribus diebus illam humanitatem mihi restituiam & vitam : ita me templum , quod nunc vos soluitis , ego tertia die excitabo ; per gloriosam meam è morte resurrectionem . Vos per irrisionem clamatis ; Salua temetipsum ; quod me facere non creditis ; ego verò hoc pacto saluum facio genus humanum , quòd me saluum non facio , hoc est , nec à crucelibero , nec à morte : sic enim gloriam & mihi & humano generi paro , quod longè & diuinius & potentius est . Illud tandem quod additis ; Si Filius Dei es , descende de cruce ; per ironiam & ludibrium vos dicitis ; ego verò vobis respondeo , quòd Dei quidem Filius sum , & possem de cruce descendere si vellem ; sed nolo , quia Pater non vult , & ego libenter eius voluntatem impleo , quem scio per meam crucem & mortem velle homines saluos fieri , alia ratione nolle ; quæ summa est eius misericordia , & iustitia , & charitas . Ego sum in cruce , & morior in cruce , & nolo nō mori in cruce , vt vos ab æterna cruce , cruciatibus , & morte liberem , si velitis ; neque enim aliter potestis euadere è manibus Sathanæ & inferni : & hæc quidem ad alios . Quid vos autem conscelerati Principes Sa-

cerdotum, Scribæ, & Seniores? Non sat est si illum morte turpissima afficiamus, placent præterea nobis quæ in illius opprobrium fecerunt quatuor milites; laudamus quæ nunc audiimus aduersus illum iactari opprobria; scimus his cruciari animum eius, & gaudemus: verum his contenti non sumus, nisi illa quasi confirmantes, nostras contumelias ipsi ingeramus; Alios saluos fecit, se non potest saluum facere. Cum summa malignitate Christo illudunt atque acerbitate: eò videlicet spectant eorum blasphemias, ut in dubium reuocent omnia miracula Christi, vnde concidat eius existimatio & doctrina, & aboleant eius acta omnia: si alios saluos verè fecit, se potest saluum facere; quod quum non possit, faceret enim si posset: (Mentimini foedissimè) sit ut alios verè & diuina potentia non fecerit saluos, sed Beelzebub præstigijs & incantatione. Inuentimini, & hoc malitiosissimè. Verum ô Diabolos non homines! Virtute Satanæ fecit miracula Christus? Qua ergo virtute mortuos suscitauit? qua cæcum mutum sanauit? qua cordis vestri cogitationes & sciuit & traduxit? qua Satanam tentatorem superauit? qua virtute Dæmones imperio expulit e corporibus miserorum hominum? Num Dæmon contrarius est Dæmoni, & vult regnum suum non stare? cur illum timent Dæmones? cur eum rogant ne mittat in abyssum? Num veritati dant verè testimonium Dæmones? Num Dæmones iustitiam & sanctos mores qui docent, eos tandem adiuuant? Quis innumeras virtutes supra omnem vim diabolicam fecit? quis vestrum exercitum verbo in terram prostrauit cum vestris Dæmonibus? secuti enim Satanam & proditorum ludam ad IESVM comprehendendum properabatis. Diuina igitur virtute & Satanam & ludam perculit IESVS, ac in terram deiecit. Si IESVS semper egit contra Satanam, ut egit, quomodo Dæmon illa gesta Christi per miracula sua consummat & fecit, contra suam superbiam, & inuidiam, & regnum tartarum? Vel nunc animaduertite bellux; quis Eclipsum solis & lunæ facit horribilem, etiam omnibus seculis inauditam? Num hoc potest damo, & deplorat mor-

tem Christi? O insensata capita! Hæc cum ita sint, & infinita huiusmodi alia, contrà est quàm vos blasphematis; alios enim vera sua virtute diuina saluos fecit, & se posset saluum facere si vellet; sed id non vult, sed potius mortem oppetere pro veritate Dei, & hominum salute, & vita sempiterna; quandoquidem ita Pater Deus constituit. Quèd si gloriosum est pro bono mori, commendat in mortales charitatem suam Christus, qui vitam ponit non pro bono solum, sed pro liberandis malis hominibus, & inimicis suis & Dei, ab omni malo; quod omnibus miraculis & maius est & gloriosius. O magne IESVS, quas in te blasphemias pateris, & tamen cruciatus tui continenter augentur, & ad mortem properant! Addunt impij Principes; Si Rex Israël est, descendat nunc de cruce, & credimus ei: saluum se faciat, si hic est Christus Dei electus. Affligitis afflictissimum cor meum Principes vestris illusionibus, & super dolorem vulnerum meorum additis, qui deberetis saltem meis cruciatibus & morte esse contenti, & intelligere non esse afflictio adijciendam afflictionem. Hæc tu bone IESVS in corde tuo dicebas, & maledicentibus non maledicebas; sed contrà inter tuos summos dolores benignè illis respondebas interius, si quoquo modo audire vellent, si quem fluctum concipere possent: Sum ego Rex Israël, sum Christus quem vos ex scripturis expectatis, & recipere debetis, sum Filius Dei: quæ à me audistis non semel; hæc vobis demonstrant scriptura ipsæ, in quibus spem putatis habere, illas considerate, & veritatem quam ego vobis prædicaui intelligetis; præterim quum meam doctrinam & acta tot miraculis confirmauerim diuinitus: scrutamini scripturas, & videbitis non meam doctrinam solum & acta illas exposuisse, sed vestras actiones omnes in me, vestra odia, vestra maledicta, crucem etiam meam & mortem, & omnes passionem meas in illis legetis, & cur mori voluerim illic quoque perspicietis, pro mortalium videlicet peccatis, non meis; pro gloria hominum sempiterna, non pro mea. Illinc quoque cognoscetis hanc meam mortem non fore diuturnam, sed triduo me meipsum esse à mortuis suscitaturum, deinde ad Patrem esse me

me ascensurum : hæc continent vestræ scripturæ , hæc ego docui , & innumerabilibus signis , quorum tam fuistis semper auidi , confirmaui . Illud præterea in eisdem scripturis conspicietis , me Regem quidem esse constitutum super Sion Montem sanctum Dei ; quod Regnum etiam si accepi à Deo iam inde à mea conceptione , tamen per passionem & mortem intrare oportuit me in huius Regni possessionem & usum . Itaque & Patris voluntati & meæ non est consentaneum , vel scripturæ , vel rationibus mei Regni ut descendam de cruce ; mea enim mors Regnum meum est & gloria : & hoc sciatis , quod mea doctrina & miracula per mortem vim acceperunt , quare fieri non potest ut ego non moriar , vel è cruce descendam ; nec fieri rursus potest ut quæ per mortem meam futuram vim habuerunt , ea infirmetur per descensum meum à cruce , & liberationem à morte . Hoc gratum esset Satanæ , ut per impatientiam & animi imbecillitatem viderer crucem sustinere non potuisse , & noluisse Patris mei voluntatem implere , & velle me quæ hætenus gessi , quæ gesturus sum , tum Regnum meum spirituale euerti , si consummationem gestorum meorum non apponerem , quæ mors mea est in cruce . Existimatis vos Principes crucem mihi contra voluntatem euenisse ; erratis ; summa mea voluntate eam desideravi iam inde cum primum fui inter homines homo , & libenter eam nunc perceptor : est enim mihi gratissima crux mea , etiam si sit eadem acerbissima . Quod verò additis credituros vos si descendam de cruce , ex animo non dicitis ; non enim nè sic quidem crederetis , qui propter maiora mea miracula non credidistis : neque credere possētis salutariter si descenderem de cruce ; etenim scripturæ in me spem non constituunt descendente de cruce , sed in cruce moriente . Deponat ego de cruce mortuus , resurgam è mortuis , ascendam in cælum , tunc credetis in me multi Sacerdotes & Pharisei . Desinite igitur maledicere , & conuiciari : quod si nunc propter vestram animositatem impetum animorum cohibere non potestis , hæc aliquando cogitantes ad sanitatem contenderis , ad quod ego , nisi re-

pugnetis , iuuare vos non præmittam ; & facere etiam ut cruces vestras non recusetis . Hæc opprobria , & illusiones , tuo animo ingentem poenam afferebāt ō moriens immortalis I E S V , tum illa quæ per hæc tibi representabantur etiam maiorem . Hi enim te in cruce pendentem , despiciunt , factum opprobrium hominum , & plebis abiectiōnem blasphemabant , & quidem te Deum esse ignorabant , etiam si scire & potuissent & debebant , nesciebant tamē : at videbas tu , magne I E S V , è cruce illas easdem blasphemias , atque adeo atrociores à multo maxima parte Iudæorum iactatū iri vsque ad consummationem seculorum , in te regnantem in orbem terrarum , non solum in cælo , & de ipsis triumphantem ; infinitam item idololatrarum multitudinem videbas tibi impiè ac barbarè conuiciantem per multa secula ; prospiciebas colluicem Mahometarum innumerabilium tibi præferre abominandum Mahometen ; Hæreticos intuebaris insanire in te tuamque doctrinam , omnia corrumpentes , omnia deprauantes , suum Christū , suam doctrinam tibi vero Christo , & doctrinæ tuæ anteponentes . Hæ cogitationes affligebant tuum animum vehementissimè magne I E S V ; sed vehementius etiam futuræ Christianorum infandæ blasphemiae , qui te verum Deum , verè crucifixum , verè resurrexisse , & in cælis regnare credentes , contumelias tamen ore sacrilego erant sæpe numero in te coniecturi sœdas , & omni opprobrio plenas & impietate . Hæc omnia quasi præsentia te affligebant sancte I E S V , tuos dolores & cruciatus augebant ; & ex his illæ præsertim quas sciebas non esse condonandas , quasi videns tuum sanguinem ut pollutum reijci & conculcari . Observabāt Principes morientem Christum , & Seniores , & Scribæ , observabant omnes , observabāt Dæmones , Angeli item ; hi quidem partim cum summa parricidij , atque adeo deicidij detestatione , partim cum summis laudibus sapientiæ Dei & misericordiæ , cum ingenti expectatione incomparabilis utilitatis , quam videbant ex cruce Christi & morte prouenturam : neque tamen vltus ut in horto I E S V M cōsolabatur vel cōfortabat . Dæmonibus placebat mors I E S V , quia malum erat , non placebat quia malum suum fore timebant ; erant in terra mentis

conflictatione & infernali. Principes verò, Seniores, & Scribæ odium & malignitatem in Christum non solum non remittebant, sed augebāt etiam; & eò erant Dæmonibus peiores, quòd illi mortem I E S V impedire voluissent iam si possent, hi maiori obstinatione illam desiderabant, & furiosius ad finem desiderij sui properabant, & diuturnum nimium deputabāt tempus quò mors differebatur, nisi quòd illius cruciatibus delectabantur vehementer homines sæuissimi. Horum furorem sequebantur ministri, & alia ludæorum multitudo auctoritate principum commota I E S V M dèridebat, milites barbarica magis, atque insita ferocitate atque crudelitate insaniebant in bonum I E S V M. Et quidem non cessabant identidem probra & contumeliæ in Christum iactari, & blasphemias, nisi quando Christus loquebatur; quæ verò loquebatur, contumeliosè subfannabantur. O moriens vita æterna I E S V, quàm acerbè, quàm ignominiosè, quàm desolatè moreris! Verè in vera cruce moreris verus homo & verus Deus, & ut voluisti, Pater, tu, & Spiritus sanctus, ita moreris. At in cruce quid agebas magne I E S V? Mea erat tunc actio, ut non solum patienter mortem, & amarissimos mortis dolores, & tristitias subirem, sed summa cum magnanimitate, & diuina quadam animi alacritate: non timebam ut in horto mortem, sed generosissimè illam superabam; nec postulabam à Patre ut transfiret calix à me si fieri posset: oraui enim in horto ut veritatem meam humanitatis & carnis manifestarem, & negari non posset me verè pati & mori posse; nunc verò illam veritatem carnis repræsentò moriens; omnia autem in cruce ago constanter atque sedulissimè. Iam primum oraui pro meis crucifixoribus, indolui vehementer vestium mearum diuisioni & fortitioni, quæ miserandam rerum futurarum faciem repræsentabant; sustinui opprobria, blasphemias, & impietates cum singulari animi dolore; graue mihi fuit audire à latronibus simul crucifixis conuitia, tum ab alio blasphemias; in alterum tamen misericordiam meam explicauit, & à latrone sanctum feci, è morte in Paradisum & vitam æternam asserui; quod

in summis doloribus fuit mihi causa aliqua recreationis. Post hæc omnia cum essem afflictissimus & accessionem cruciatu mei acciperent in singula momenta maiorem, atque ad mortem meam sæuo passu properarent, crescebant simul mei dolores, quos ingentes meæ virtutes excipiebant: conspiciebam omnes mortales ab Adam usque ad vltimum, pro omnibus meos cruciatu & mortem offerebam Patri, quem sciebam omnes homines velle saluos fieri: itaque omnes salui esse poterant; quod ut possent, absque mea morte non poterant. Obruli ergò ad sufficientiam pro omnibus mortem meam; pro ijs verò quos sciebam predestinatos ad gloriam sempiternam, efficaciter præterea offerebam. Addebam orationis perfectionem, gratias agebam Patri pro immensis beneficijs quæ acceperam à Deo, pro morte etiam ipsa, & omnibus pœnis meis, quas pœnas, quam mortem pro ingenti beneficio agnoscebam: tum pro beneficijs, pro gratia, pro virtutibus, donis, gloria sempiterna quæ pro hominibus promeritus fueram & promerebar, gratias Deo Patri agebam, & illa omnia ab eo petebam summa cum animi mei pietate. Postulabam verò per omnia mea merita apud Patrem, quæ iam inde habueram postquam sum conceptus in utero matris meæ virginali, per omnes labores meos, per indignitates, contumelias, impropria, vulnera, per crucem ipsam, & mortem, & mysteria mea omnia, & omnes actiones: omnia verò referebam ad summam Dei omnipotentis gloriam. Hæc agebam moriens, in his perseveraui, præter alias operationes meas diuinas, donec vitam finiui, & spiritum emisi in manus Patris mei. Porro autem inter hæc, & per totam passionem meam singularè habui de Matre mea sollicitudinē & curam, eius enim ingentes dolores, quos sciebam ipsam pati de meis doloribus, cordis mei erant afflictio incomparabilis: nā cū esset charitatis meæ vnio erga illam supra quàm percipere potestis maxima, & illius item in me secundum meam maxima, fiebat ut illa meas angustias, vulnera, dolores, crucem, mortem cum summo dolore sentiret; ego verò illius maiori etiam quàm ipsa. Erat igitur cor meum de Matris meæ doloribus amarissimè vulneratum, gladij meæ passionis illius animam pertransibant, vicissim

vicissim illius gladij meam amariùs. Conieci ego in illam oculos aliquando è cruce liuidos & sanguinolentos; neque enim frequenter volui, ne maiorem illi doloris sensum excitarem; nunquam conijcere non patiebatur meus aduersus illā amor & reuerentia: illa in me aspexit frequentius, vterque in alterum aliquando simul. Ex his conspectibus exstabat inter nos in spiritu planctus maior longè, quàm ille Adadremmon in campo Magedon, maior quàm Hieremiæ, planctus quasi vnigeniti; sed plusquàm vnigeniti, quia Dei vnigeniti, & solius Matris vnigeniti: erat colloquium inter nos in spiritu diuinum. Scio ego ô Mater mea benedicta, si tibi loquar, auctum iri tuos dolores, sed simul noui non minores fore tuas angustias si tibi non loquar; nam tu tecum loqueris, & eò maiorè tibi dolorem inferes, quò tua verba minùs tibi virium spiritualium facient quàm mea: tu eadem meditareris quæ ego dicturus sum, qua in te affliges cor tuum, & vires quidem accipies spiritus ab excellentia tuarum virtutum; at ego dum eadem cōmemorabo, vim meæ diuinitatis ita exeram, vt etiam si crescāt dolores, crescant pariter & patientiæ tuæ & magnanimitatis dona: sum alioqui ea dicturus, quæ te de te dicere nō pateretur eximius pudor tuæ humilitatis. Ego te elegi sancta Virgo ante mundi constitutionem, puram, quidem creaturam, sed ante omnem putam creaturam gratiosissimam creaturam, & ad summam gloriam, & gratiam, & merita prædestinaui te; vt quæ eras futura Mater mea Dei. Itaque in prædestinationis executione, quum reliquos homines permittere in peccatum cadere, te non permisi, sed præseruaui: vt enim applicabam passionem & mortem meam pro alijs, vt à peccatis liberarentur, ita pro te vt in nullum peccatum incideres. Ex te sancta & intemerata Virgine sumpsi carnem meam, & factus sum homo: meministi diuinitatem meam incarnationis, & quanta fuit in anima tua Dei laus, quanta spiritus exultatio; quàm multa & magna dona non solum antè à me acceperis, sed tunc præcipuè. Tu me in virginalem vterum suscepisti & nutriti, tu peperisti & lactasti, quot de me miracula iam tunc intellexisti, quot vidisti? & tamen fuerunt illa initia condita suis acerbitatibus. Vidisti enim me circumcidi, fugisti mecum in Aegyptum, timuisti Archelatum; dolorem post illa accepisti pro-

pter me, quum vobis nescientibus in templo remansi; vixisti mecum in paupertate usque ad annum trigessimum: postea verò maiores de me passa es timores & sollicitudines, quum in me scires Iudæos implacabili odio esse inflāmatos, & necem tam sæpè mihi intentare. Neque verò, vt nosti, hæc sola tunc passa fuisti, sed perpetuam tristitiam in corde gessisti de mea passione & morte futura; feci enim te consciam, vt rerum mearum omnium, ita passionis futuræ & mortis; & quales ego propter illam pariebar tristitias continenter, tales tu accipiebas: erant ego homo dolorum, tu mulier dolorum; eram ego summis virtutibus ornatus, & donis, & visione diuinitatis excelsus, quibus rebus vitæ difficultates superabā; eras tu excellentibus virtutibus prædita, & donis, & diuina contemplatione sublimis, vnde item tuas vitæ difficultates vincebas per me. Sic eram ego & tu quum in passionem meam sum ingressus, & tu in mearum passionum omnium compassionē, & ego vicissim in tuarum; neque enim debui etiam absenti meos dolores non significare, quod faciebat immensa vnio illa amoris mei erga te, qui me à te separari non patiebatur, vel nostra inter nos non esse omnia communia. Duplices dolores dolui hæcenus & doleo, & donec hanc vitam viuam dolebo, de meis cruciatibus immensos, de tuis summos. Fuit mihi acerbum tot contumelias pati, tot vulnera, mortem tam ignominiosam, mori me Filium Patris æterni, simul tuum Virginis sacrosanctæ. Vidi quæ iam inde ab horto passa es, quæ nunc patiaris propter me contēplor, & quæ passura es donec spiritum emittam; singuli mei dolores & cruciatus animam tuā vt gladij crudeles traijciunt; traijciunt simul tui meam. Sunt acerbitates incomparabiles, ô Mater mea dilecta, quas patior, sunt immensi quos patior & animi & corporis cruciatus; adduntur tamen de tuis pœnis & doloribus summi; & tamen hos etiam meos de te dolores necessariò esse mihi ferendos video, quos ego, vt summa cum amaritudine sentio, ita summa cum animi mei voluntate recipio. O Pater immensa potestatis, sis benedictus in secula sempiterna: tu in has angustias me tradidisti, vt vnde mihi dolor esset minuendus, inde etiam augeatur. Requiescere ego solebam in sinu Matris meæ iucundissimè, illa meos dolores

& vitæ difficultates consolabatur, ego vicissim illius; at nunc vterque alterius auget dolores, illa meos, ego illius. O duras vicissitudines & amaras! ego te meis acerbitatibus afficio Mater mea, tu me tuis, vterque ad Deum cōfugiamus: ego sum illius Filius coæternus, tu coæterni eius Filij Mater; ego ex eius obedientia patior crucem, tu tuam crucē de cruce mea suslines ex eadem. O Pater æterne, si tua est volūtas, succurre Filio tuo, succurre sponsæ tuæ Matri Filij tui. Verūm en Mater non exaudit me, & hoc vult esse in meis & passionibus, & compassione tua, vt neuter consolationem accipiat, sed virtutem tantūm patiendi, & magnanimitatem: hac vtamur Mater mea benedicta. Respondet verò Virgo Mater. Agnosco quæ dicis fili mi in cruce moriens, fili mi, Deus & vita cordis mei sempiterna; scio beneficia summa quæ in ancillam tuam contulisti, inter quæ singularem locū obtinet, quod me dignatus es tuarum passionum facere consortem & sociam; simul dederis vt cū summa animi fortitudine summos dolores pertulerim & perferam: ago tibi gratias sancte fili quān possum maximas; sed heu me desolatam, & vltimo mœrore confectam: sum Mater omnipotentis Dei, & hunc vidi hætenus tam indignè, tam contumeliosè, tam atrociter affligi; deinde flagellari atrocissimè, sauisimis spinis coronari, crucē baïulare cum latronibus ad Caluarie locum, extendi ad crucem truculentissimè, luxari omnia eius ossa & loco moueri, cum acerbissimo neruorum cruciatu, cruci affigi, leuari & statui crucem: quæ omnia video amarissimè etiam nunc meum filium torquere. Hei me mulierem dolorū: sentio quidē ego hos omnes dolores in corpore & in anima mea, sed leuia sunt quæ ego sentio; illud quod ego non sentio, & sentit filius meus Deus, est longè grauissimum atque acerbissimum. O fili mi, fili mi; ô fili Dei viui! Tu es vita æterna, & tamen moreris, & eris statim mortuus: moreris quidem vt immortalitatem mortalibus inferas, sed moreris tamē. Tu es vita cordis mei, & moreris, & operatur in me ista mors, vt vita mea quæ cum tua morte coniūgi desiderat, vires viuendi accipiat, & mortem tuam viuens patiat; qui est acutissimus animæ meæ gladius. Heu fili mi, fili mi, quæ cor meum audiuit ex te magnam consolationem animæ attulissent si non morereris; sed moreris, & in cruce moreris, & plenus infini-

tis doloribus moreris, neque vis dolores in te remitti, neque ego meos possum remittere vel debeo, quod intelligo te velle. Hei fili mi, fili mi, amor meus, & viscera cordis mei: crucifixus es amor meus, viscera cordis mei sunt crucifixa; moriūtur, & cum cruciatu moriūtur: langueo simul ego & morior, sed sentio per mortem tuam fulciri vitam amoris mei; & renouari, & maiorem fieri amorem per filij mei mortem renouatum. O fili moriens, video nec me posse plura pati quān patior, nec id te velle; & tamen simul conspicio extremum dolorem & tibi & mihi mortis tuæ imminere: ad hunc perferendum cor meum fulcias & sustentens benigne fili. Fulciam, sustentabo, vires etiam augebo quibus meam etiam mortem feras magnanimiter; nec hoc solum accipies à me donum, sed illud etiam: en dabo tibi vicarium mei erga te amoris, & obseruantie, & filialium obsequiorum Ioannem; iste erit pro me Filius tuus: est vnio amoris inter me & illum eximia, & præcipuū priuilegium; illam ego & illud transferam in te. Hæc cum in spiritu dixisset bonus IESVS, & ei significasset vt ad se accederet, dixit præsentī, Mulier ecce Filius tuus: est vnio amoris inter me & illum eximia, & præcipuū priuilegium; illam ego & illud transferam in te. Hæc cum in spiritu dixisset bonus IESVS, & ei significasset vt ad se accederet, dixit præsentī, Mulier ecce Filius tuus. In nuptijs quidem huius Ioannis audisti quum tibi dixi, Mulier; nunc rursus audis mulier; illic vt ostenderem me Deum, hic vt hominem quidem, sed qui desinam esse homio per mortem. Eram ego tibi subditus pro ratione mysterij meæ carnis mortalis; eam rationem subiectionis ego exuam per mortem, per resurrectionem meam, & gloriam etiam corporis sempiternam: illa tamen induo dilectū consobrinum; is meam illam subiectionem erga te subeat & expleat, sit tibi subditus Filius vt ego eram. Neque propterea quod in Filium do tibi nepotem tuum, ego non ero Filius tuus; ero, & in sempiternum ero; sed his tribus diebus ero filius tuus mortuus: postea in terra non versabor vt solebam; ascendam enim ad cælum, sedebo ad dexteram Patris mei omnipotentis. Me quidē præsentē habebis & mortuum, & in cælo regnantem, & è cælo; sed in spiritu, & in donis tuis excellentibus: sæpè item tibi præsens præsentī apparebo; sed pro mea quotidiana præsentia & obsequio substituo Ioannē, in quo me videas, & meo vtaris obsequio. Tu verò dilecte discipule, excellentia hætenus à me dona accepisti, amoris priuilegiū, virginitatis ornamētū, sublimē diuinitatis meæ cognitionē, alia plu-

rima; sed quod nunc à me accipis, est excellētissimum; Ecce Mater tua; hæc mea Mater sit mater, tu eius filius; in hac accipis maiorem amorem quam tuum, digniorem virginitatem quam tuam, scientiam meam diuinitatis quam tua sit altior. Mea est hæc Mater Dei excelsa, & tamen incomparabili prerogatiua sit tua etiam mater; tu illam ama, obserua, cole; ut quæ tua facta est mater per meam hanc arrogationem: ut quæ mea est Mater Dei, & quæ de manu mea datur tibi in matrem, in eius obsequijs, prouidentia, sollicitudine me imitare; in te conquiescat, in te soletur meam absentiam, & suam solitudinem: faciam ego ut in te videat me, sentiat me, me ut præsentem contempletur; & ita dona tua augebo, ut præcipuam agnoscat illa in te mei imaginem & similitudinem. Potuerunt hæc verba quæ ad matrem & ad Ioannem habuisti I E S V bone, consolationem tibi afferre & illis, nisi tanta fuisset doloris & sui & ipsorum vehementia & accessio, ut omnem consolationem superaret. Erant in proclui omnia, virtus tua naturalis & calor, radicalis humor; sanguis tuus, ferociebant vulnera atrocissimè, quasi vires suas omnes in te colligentia: sauebat per hæc omnia mors, erat ad finem adducta vita tua magne I E S V; & sentiebas in vltima afflictione tua & maxima Patrem tamen tuum te dereliquisse, ac nolle te à morte liberare, nec cruciatu tuos minuere, nec animam solari. Ita verior erat tua mors & plenior, maior Patris ostendebatur iustitia, maior tua obedientia, immensa vtriusque misericordia, copiosior redemptio. Verum ô bone I E S V, quomodo hanc destitutionem sensisti? Detulit me Pater in meis laboribus omnibus, tristitijs, ac doloribus vitæ meæ: voluit ut verè paterer, verus essem mortalium Redemptor. Fui ego quidem semper beatus, sed ex ea beatitudine semel duntaxat fuit gloria communicata corpori meo vniuerso; sed tamen in alijs afflictionibus meis quas hætenus sum perpeffus, horti, flagellationis, coronæ spineæ, crucifixionis, suspendij, & alijs, aliquid erat quo niteretur mea humanitas: consumebatur quidem meæ vires, sed ita ut aliquid semper esset residuum cui inniteretur, & quo vita fulciretur; at verò nunc vires ipsæ omnes deficiunt me: veni in lani mei profunditatem, id est humanæ meæ vitæ finem; nec est in ea quicquam quod consistat, vel quo niri possim; est sensus animæ meæ supra quam intelli-

re possitis afflictissimus. Fuit semper in me constantissima voluntas ut Patris mei voluntas adimpleretur, sed quum à diuinitate, vel ex meæ mentis gloria subsidium nunc non accipiam, & suis viribus mea humanitas relinquitur, cōsequens est ut ipsa explicet quæ patitur, & quæ Patris voluntati subdit. Ea verò sunt non soli interiores cruciatu & exteriores, sed ille præterea acerbissimus, quod in cruciatibus sentiebat inferior animæ meæ portio à Patre se derelictam: illi enim dolores mortem mihi afferebant, derelictio faciebat ut illos amarissimè sentirem; neque enim fuit illa derelictio aliqua consolatione temperata, sed purissima, nihil planè consolationis vel refrigerij habens coniunctum. Magnitudo hæc doloris extremi effecit, ut magna vehementia ea exponerem quæ mea patiebatur afflictæ anima. O Pater, Deus mihi consubstantialis & coæterne! Sum ego splendor gloriæ, & figura substantiæ tuæ, porto omnia verbo virtutis meæ etiam nunc quum purgationem peccatorum facio; sum ad dexteram & æqualitatem maiestatis tuæ in excelsis: simul sum homo, ut tu voluisti, sed ita tamen ut anima mea immensa gloria fruatur in te, summis etiam donis & virtutibus ornatur. Hæc cum ita sint, tamen patior in humanitate extremos ac lethales dolores ut tu vides. Mors me terret horribiliter, quæ cerno præsentem; & quò verior est & perfectior mea humanitas, & animæ inferior portio, eò magis hæc sentiunt. Hæc omnia vis tu esse verissima, ut sunt, & propterea illa nihil subleuas, sed vis omni ex parte esse quæ sunt, nihilque minui, nihil de illorum plenitudine decesse: propterea me in meis humanis viribus derelinquis. Hæc quum sciam, diuino animi robore patior omnia; & quamuis nihil in his iuuere ferendis, constat tamen mea patientia; quò maiores sunt dolores: quare suam afflictionem incomparabilem exprimit anima mea, & quod verè dolet, id verè deplorat gemitu inenarrabili. O Deus meus, Deus meus! O Domine vitæ & mortis meæ! quare me dereliquisti? Scio te meam personam non reliquisse; vnus tu & ego sumus Deus; scio Verbum meum vnionem suam non deseruisse nec deserturum; scio superiorem animæ meæ portionem non destituendam à gloria sua & donis: sed caro, & humanitas ipsa, & animæ inferior pars, & sensus ipsi ut debent

cruciatu & mortem pati, ita se in his derelinqui dolent, & deplorant amarissimè, simul & tenerrimè. Quare dereliquisti me? Intelligo quidem quare me dereliquisti Pater, ut videlicet æternum tuum beneplacitum pro mundi reconciliatione impleam; sed ut pro alijs hæc assumpsi & patior, ita pro ipsis hoc inquiri; ut intelligant quamobrem patiar, & quare non exaudieris me in hortu, unde hæc consequatur derelictio: eorum enim est hæc vox doctrina, non mea querela; ipsorum debet esse cordibus infixum cur ego patiar, cur in passione à Patre meo sim derelictus. Quod David expressit, verba illa fuisse causam, non meam, sed delictorum meorum, idest mortalium pro quibus patior; idem ego volui intelligi cum hæc è cruce clamabam; derelictio tamen hæc est mihi acerbissima. Si vis salvare in me omnia vulnera, omnes dolores, mortem etiam ipsam; hæc non derelinquis, me derelinquis in horum manibus discrucian- dum. Sed ad causam cum venio, magis affligor & tenerius; scio enim cur patiar, sed quod hoc sciam fortius affligor; quum quam plurimos homines videam illam causam neglecturos, vel etiã blasphematuros, & iri conculcatum meam passionem & mortem ab infinita hominum multitudine. Causam etiam meæ mortis & cruciatuum quamvis sciam, semper tamen etiam secundum meam animæ portionem superiorem quæro: nam ea tandem infinita est tua misericordia, tua iustitia, tua voluntas; quæ soli diuinitati tuæ, & meæ, & Spiritus sancti nota ita est ut nota esse potest. O Deus meus respice ad clamorem meum: dolores quidem mihi excitat hic clamoris mei conatus, tamen illos etiam assumo libens pro salute hominum; & quamvis sciam me non esse exaudiendum ut liberer à cruciatibus & morte, scio pro quibus morior esse pro illis exaudiendum; & per istud non exauditi, mereri omnibus ad vitam prædestinatis salutem & vitam sempiternam. Fuit usus rationis semper in Christo perfectissimus, & superioris portionis animæ actiones omnes diuinæ, atque à lege Dei æterna excellentissimè gubernatæ: erat rationi superiori subiecta inferior, & omnes appetitus; nullus in his inerat motus rationi contrarius, ac ne primus quidem extare poterat; erat enim perfectissimus homo

semper Christus etiam in sua passione & cruciatibus omnibus; attamen corpus eius, & anima corpori naturaliter unita patitur è violentia & maleficio exteriori. Exstabant passionem in virtute appetitiua, sed imperatæ à ratione, & voluntariè susceptæ: itaque in summa mentis tranquillitate erat eius anima, & sensus afflictissimus. O adoranda mysteria tua IESV crucifixe! Quid autem nunc reliquum est quod in te admittas magne IESV? Ut moriar. Verum prius illud obibo, quod quum essem facturus, prædixit futurum scriptura: vno verbo passionem meas omnes exprimam, nec passionem solum, sed desideria omnia significabo. Sitio. Adeo in me sauiunt omnia mea vulnera, adeo sanguis est imminutus, adeo sensus mei affliguntur & exæstuant, adeo mors vrget violenter, ut tantum non deficiat me radicalis humor vniuersus & prorsus extinguatur: Sitio vehementissimè, sitit anima, sitiunt omnes sensus; sitiunt omnia vulnera; aruit tanquam testa virtus mea, in puluerem mortis redigor. Verum cum hoc dicis sancte IESV, scis futurum, ut ingratis potum tibi propinent carnifices tui, ut celerius subsequatur mors. Scio pessimo aceto me potandum, & hoc eligo, & pono in passionibus meis & merito, tum in mysterio: non sequetur autem citius mors, quamvis auidè eò spectabunt impij homines; atque adeo vitam producet hæc potio eo dumtaxat tempore quum bibo; si enim non biberem, iam nunc fui animam exhalaturus: sitio tamè ipsam mortem, & hunc calicem bibere amarissimum quidem, optatissimum tamè. Hunc semper præ oculis mentis habui quoad vixi, semper desiderati: nunc complentur mea omnia desideria, quum video præsentem mortem. Scio hanc fontem fore infinitum aquarum viuentium, esse fontem salientem in vitam æternam; coniuncta hæc in me sunt, mors & vita æterna. Est quidem mihi hæc sitis optatissima, etiã si eadem longè amarissima, qua simul sitio salutem & vitam omnibus mortalibus; peto ab omnibus ut dent mihi bibere; facio salutem eorum & vitam meam potum, & iubeo ut dent mihi bibere ex ea aqua, quam ego ex hac mea siti & morte conficio, gratiæ, & cælestium donorum, & omnibus offero ut eam meam sicut expleant. At enim alium potum

potum mihi ipsi obtrudunt ingratiſſimum, ipsis pernicioſiſſimum, potentiarum ſuarum prauitatem, & peccata innumerabilia omni ſpurcinia plena & peſtilentia; & tamen ego acetum bibo oblatum in cruce, vt ipsi ne mihi ſuas acerbitates & contaminationes oſſerant. O ineffabile tuum beneficium & amorem benigne I E S V in nos; noſtrum contrà execrabile maleficiũ ! Tu in cruce, quaſi tuos dolores & anguſtias oblitus, ſitis noſtram & ſalutem & vitã. Clamas, Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat: exhibeſ tot fontes apertos aquarum viuentium, quot ſuſtines vulnera; fontes æternos aperis in anima tua, eius dolores & acerbitates; infinitum fontem tuã diuinitatis aperis: & nos hæc negligimus alij, alij conculcamus, alij deſidioſè cogitamus. Aperit nobis Dæmon, & noſtra animi peruerſitas fontem inferni, fontem ignis ſempiterni; hunc fontem auidè haurimus, hunc optamus, nec ſentimus miſerrimi homines, & omnibus lachrimis deplorãdi. Iuua noſtras depravationes Domine I E S V; en cupimus tuam ſitim reſtinguere: tu obtuliſti illam nobis cupidiſſimè, vt per eam ad te Deum & fontem viuum adeamus. Tu ſitis Domine meam ſalutem, & è cruce ſitis, & moriès ſitis, & moriens Deus ſitis; in iſta ſiti aquam offers quam bibam, quam tibi propinè: en accipio in te, & per te, & propter te Domine meus, Deus meus, vita cordis mei & refrigerium. Conſummaueras hætenus per partes, ſancte I E S V, ſcripturas quæ erant de te, non ſolũ in hac paſſione tua, ſed in omni tuã vitæ mortalis œconomia: in ſiti verò tua & potu præludium dediſti vniuerſalis conſummationis, quum in ſiti mortem deſideraſti ſubire, & è veſtigio vltimam addiſ & vniuerſalem conſummationem. Conſpirant enim omnia vulnera, omnes dolores & cruciatus externi, tum interni in necem tuam, & poſtremo conatu impreſſione facta vitam tibi eripere volunt; quod non poſſent niſi Pater tuus veller, niſi tu velles: vultis; quid eſt reliquum niſi mors ipſa? Conſummatum igitur prorsus eſt, ſed hæc conſummatio facit, vt omnium hic ſit tui cordis, & corporis, & animæ, & potentiarum, & ſenſuum ſummus cruciatus; nam animi ſenſu complecteris quæcunque hætenus paſſus eſ ſæua tormenta, & nunc omnium tormentorum vim in vnum collectam excipis. Nunquam ſufficere verba poterunt ad tuas atroces paſſiones exponẽdas

magne I E S V, nunc verò etiam conatus ipſe nos deſicit, & quaſi agmine tuorum dolorum opprimuntur omnes potentia & concidunt. Suſtenta ſaltem cor meum bone I E S V, ſenſum vt aliquem tui huius immenſi doloris vel minima ex parte ſentiat, & quaſi conſummationem in eo operare dolorum omnium, quos de tua paſſione & cruce ſubiui hætenus te operante. Sed quid eſt nunc conſummatum, bone I E S V, per dolores extremos? Extremæ meæ vitæ mortalis periodus eſt conſummata, ſummum ſacrificium oblatum eſt, (complectitur enim mortem hæc conſummatio, quæ coniuncta cum his quæ dico eſt) explicatur ratio teſtamenti noui, conſummata eſt lex vetus, & hoc ſacrificio immenſo omnia illius legis ſunt expleta ſacrificia atque caremonia; in perfectionem euasiſt lex quam non habuit, & in legem ſpiritus vitæ & gratiæ, in teſtamentum nouum & æternum tranſlata eſt; quod hoc verbo promulgatur, ſancitur verò, & obſignatur meo ſanguine & morte: qua morte mors interficitur, & peccatum ſuperatur, Satan, & infernus, & mundus cum ſuis omnibus operibus conculcatur. Nunc ſumma mea eſt pœna, ſed ſimul ſumma mea virtus & magnanimitas ad pœnas ſuperandas: nunc mea eſt mors, ſed ex qua, & per quam ego vitam recipiam glorioliſſimã, & cum ſummo triumpho aſcendam ad Patrẽ *Ab. 1.* meum in cœlum, ſedebo ad dexteram omnipotentis Patris, & veniam tandem Iudex viuorum & mortuorum: per quam mortẽ mortalibus conficio vitam ſempiternam. Nunc exhibeo pretium humanæ redemptionis, & libero hominem à captiuitate: nunc virtutem repræſento, ex qua virtute ſunt iuſtificati quotquot hætenus iuſti fuerunt, & quotquot nunc ſunt, & quotquot erunt: cœlum aperitur omnibus mortalibus hætenus clauſum: nunc omnis prædeſtinatio iuſtorũ vim accipit qua adimpleatur: conſummatũ eſt; & conſummor ego, vt ſiã obtẽperantibus *Heb. 5.* Deo cauſa ſalutis æternæ. Magnũ autẽ clamorẽ adiunxi iterũ, quo ſignificarẽ ſummã rerũ quas dixi firmitatẽ, & immenſum animi mei affectũ, vim præterea eam, quæ extitit in meis omnibus actionibus & paſſionibus ex circumſtantia meæ diuinæ perſonæ, quæ verbum eſt infinitũ. Quum verò priùs clamaui, oſtendi magno illo clamore veriſſimã eſſe meã humanitatẽ, hîc etiã diuinitatẽ. Contremuit tũc cœlum,

caelum, terra, creatura omnis superiori clamore; nam ubi agnoscebā ego & profitebar meā carnis infirmitatē, similiter agnoscebat creatura, & quasi in meo clamore clamabat mœrēs ac desolata: hic verò clamor vim afferebat morti, & eius vim frangebat; ostēdebat enim imperium in mortem, & mortis mortē operabatur. Hoc clamore vltimum spei robur acceperunt in Limbo Patres, & creatura spem exuendi corruptionē. Verūm quid dicis, sancte I E S V, isto clamore magno; Pater in manus tuas commendo spiritum meum? Sic describo rationem meae mortis; non enim morior ut alij crucifixi, qui debilitate superati, cruciatibus victi & morte miserē moriuntur. Nam etiam si meae mortis causa fuerunt homines impij, & mea vulnera; non tamen vim mihi attulerunt mortis, nisi quam ego volui accipere, quam ego nolui impedire. Itaque potentissimē simul & gloriosissimē animam posui, non coactus debilitate, sed mea voluntate adductus; neque cruciatibus superatus sum, sed illis imperans, ne mihi mortem afferrent nisi me volente. Neque verò victus à morte mortuus sum, sed mortem ipsam conculcans atque interficiens mea morte; necauit enim peccatum mea mors, quare & peccati effectum, mortem. Morientur quidē deinceps homines, sed ita (si virtute meae mortis uti velint) ut mors illa excipiat a vita sempiterna; ita viuent, quasi tota illorum vita infans sit transitus ad immortalitatem. Pater coeternae, tu pater es meus naturalis, non adoptiuus; & ego sum verbum, tuus filius natura, non adoptione; video simul te hac morte mea adoptare tibi multos filios; ego pro me inuoco te Patrē, simul pro ipsis; fiunt enim fratres mei per tuam diuinam adoptionem. Depono in tuas manus spiritū & animam meam: quod depositum à te accepi Pater, apud te repono, illud breui rursū recepturus: Depono item in tuas manus, per meas has manus & pedes cruci affixos, animas meorum fratrum omnium, eorum praefertim qui adoptionis tuae, & meae fraternitatis gratiam morientes habuerint. Pater in manus tuas commendo spiritum meum, omnium scilicet hominum spiritus; nam si facio mea omnium mortalium peccata, quāto magis eorum spiritus & animas facio? eas per totam eorum vitam tibi commendo, tamen praecipuē in eorum omnium morte, ubi finis illis imponitur vel meriti vel demeriti,

& imminet iudicium meum. Per hanc meam commendationem peto, ut in gratia tua moriantur, omni poena liberi, & vincant Daemonis fraudes vltimas illas & violentias. Peto iam ut quae pollicitus sum adimplerentur omnia, & in his nominatim, ut fides Petri & successorum nō deficiat, sed Ecclesiam confirmet perpetuò; & ut orationibus pijs vim tribuas impetrationis. Illud etiam, ut multi ad perfectionis statum vocentur, & in eo constanter, & fructuosē exerceantur, ac sanctē viam in eo finiant. Venite filiae Sion, animae deuotae, cruci Christi I E S V adeste, & de Sion sublimi specula contemplantini Regem vestrum, vestrum Deum, fratrem vestrum in cruce morientem. Nouistis eum vos, scitis lumen esse immensum, virtutem infinitam, gloriam & vitam sempiternam; & haec esse supra quā dicere possētis vel intelligere sublimia: significationem spiritus tamen harum Dei dignitatum, quae una est simplicissima essentia infinita & esse, sentitis. Agnoscitis his veritatibus vos sustentari, his niti, quae una est res & veritas immensa: & tamen cum qui haec veritas, haec res est, videtis in cruce morientem. O mors pessima, quid hūc tibi est iuris? quid in Filio Dei quæris? quid morti cum immortalī? quid cum vita sempiterna? & tamen qui Filius Dei es, qui immortalis, qui vita aeterna, tu magne I E S V moreris; quod non posses, nisi illud assumpsisses unde posses; & in quo mori posses. O misericordiam tuam omnibus Angelis & hominibus adorandam! Quasi uisisti igitur mortalem naturam, ut quod ex tua natura nō poteras pati, id in mortalitate patereris pro nostra salute & vita: tanta fuit erga immeritos tuae misericordiae immensitas. Alias praeterea addidisti diuinas miserationes tuae humilitatis; nam ne homo quidem factus pati, vel mori poteras, nisi animae tuae gloria illa summa ne in corpus influeret cohiberetur: cohibuisti, & fecisti, ut homo cuius anima gloria coelesti fruebatur excellentissimē mori posset. Ac ne haec quidem potentia ad actum peruenisset, nisi tu uoluisses pati & mori: hoc quoque uoluisti. O ineffabiles tuas miserationes benigne I E S V! o infinitam humilitatem! verē derelictus es Domine I E S V, & à Patre, & abs te; omnia derelinquunt te, vires te deficiunt, sanguis exinanitur, exsiccat naturalis humor, extinguatur calor natiuus;

uus, hæc augentur è cruciatibus & corporis & animæ vehementissimis: itaque omnia te derelinquunt, præter hæc quæ faciunt vt illa te, & vita derelinquat. O te desolatum magne IESV! O te mœrore & dolore confectum tota nocte & die, & nunc longè afflictissimū! O mors semper crudelissima, nunc suprâ quâ dici potest vel intelligi multò crudelior! ne scis tu quæ vita priues, puras purum hominē; at non est purus homo IESVS quem tu neas, sed Deus omnipotens & homo simul. Erras ô sœda bellua! instigat te Satan vt occidas IESVM, vt pereat vita omnis: atqui deciperis & tu & abyssi bestia. Peccati rabies vrget vos; coniurastis mors, Satan, & peccatū aduersus Dominum, & aduersus Christum eius: fremuistis furiosè; deglutiamus insonrē quasi infernus viuente, omnem pretiosam substantiam eius diripiamus, implebimus domus nostras, regnabimus mors, Satan, & peccatū. Verum hæc insanè cogitastis, inaniter, sinè causâ, sinè effectu; atq; adeò contrarius prius effectus extabit. Hæc enim mors tuus erit interitus ô mors; hæc ligabit te in inferno Satan; hæc te, peccatū, delebit & de medio tollet: vos omnes affixos cruci interimet; expoliabit diabolicos principatus & potestates. Te etiam mortem, te peccatum traducet confidenter & palam, ac triumphabit cum summa vestra ignominia superatos. Deridet vos Deus & subannat; & quidem necessum est incredibile esse vestrâ inanitatem, quâ nullus pro merito possit deridere nisi Deus. Hæc verò faciet Dominus, sed in ira sua, & vindictâ de vobis sumet in furore suo; vt nihil in vobis sit virium, quod quasi subito percussū non tabescat atque opprimatur. Verum ô magne IESV, video iram hanc in te redundare; exercet enim iram & furorem suū Pater tuus, sed per cruciatus tuos, & mortē crucis. Illa enim Dei ira contra mortē, Satanam, & peccatum, non solum contra hos, sed contra homines exarsit qui illis se coniunxerant, vt simul esset in homines illa persequenda ira; & mors, Satan, peccatū, essent cum hominibus in inferno sepelienda in sempiternū. At verò effulsit infinita lux tuæ misericordiæ Pater omnipotens; voluisti hominem liberare, sed absque culpæ satisfactione noluisti; neque voluisti iram illam remittere, sed per illā ipsum liberare: hic autem cū nihil haberet vnde per iram tuam liberaretur, effudisti eam in Filium tuum, atque in eum voluisti homi-

num peccata vindicare. Itaque omnes fluctus *Pf. 87.* tuos super eū induxisti, & afflictiones omnes tuas in eum iniegesti; sic omnem iram quam in homines conceperas explesti in Filio tuo IESV. Hæc verò ita fecit, vt nihil remaneret iuris mortis, Satanæ, & peccato aduersus hominem, sed factum est vt nos liberaremur, illa conculcarentur. O immensas tuas passionēs & mortem, per quas ad iram Patris fuisti traditus, quibus iræ Dei aduersus genus humanum fuit satisfactum, & omnes omnium hominū culpæ sunt expiatae, omnes omnium reatus sunt dissoluti: si quid enim nos dissoluimus, vt dissoluimus, ex tua solutione accipimus vt dissoluere possimus. Erāt in oculis Patris tui & tuis vniuersa peccata hominum; pro his omnibus tuæ poenæ & mors satisfecerunt: nam quū æterni essent cruciatus subeundi vniuersis hominibus, omnes tamen illos cruciatus in te suscepisti, & pro omnibus solutionem, maiorem etiam quam pro merito illorum peccatorum vel poenarum repræsentasti. Verè redemptio tua, excelsè IESV, infinitæ virtutis est, infinitæ misericordiæ & iustitiæ. Quid potuisti facere pro nobis, benigne IESV, quod non feceris? quod non cumulatè atque infinitè feceris? Quare est nostri animi hebetudo & socordia perpetuò infinita, & ingratitude. Venisti tu quidem, sancte IESV, ad finem passionū tuarū, hoc est ad summos tuos cruciatus cū morte tua etiā tua voluntate coniunctos; separanda est iam anima tua à corpore suo, & vita tua mortalis deponenda est: refugit hæc anima tua, & corpus tuum horret, auersatur natura omnis; & tamen hoc Pater tuus vult, hoc tu, hoc Angeli, vult Mater etiā tua; moriēdū tibi est. Quis non contremiscat? cuius anima non contabescat & deficiat? Moriatur anima mea, Domine IESV tecum, veniant in me cruciatus tui omnes, sæuiant in me Tyranni, Hæretici; libenter omnia tormenta depono per tuam crucem & mortem propter te. Tu Deus omnipotens, iustitia & sanctitas infinita, pro me moreris; & quid ego infelix homo, quid peccator miserrimus nō debeo pro te pati? Quid tibi retribuā, nisi vt calicem salutaris tollam, *Pf. 115.* crucē meā cū tua? Sed quū hoc nō possim nisi de tua gratia & virtute, nomē tuū sanctū inuoco per tuam crucē vt possim: tu si me adiuues, potero crucē meā subire post te. Da Domine, vt tollā crucē, & cruciatus quales tu volēs, ex tuorū imitatione per te & pro te: alio-

qui

qui ego mereor propter mea peccata crucem crudelem, omnes pœnas promereor. Utinam fieri posset ut ego pœnas in quibus es, lenare aliqua ex parte possem; sed solus vis omnes pœnas subire, nec socium in passionibus, tuis voluisti, nisi qui tuas etiam passiones auget, Matrem, & paucos præterea. Integra est tua redemptio, tua solius est liberatio generis humani; at propterea magis tibi compari debemus, qui per solidam tuam passionem dedisti, ut nos etiam tibi compari possimus & debeamus. Mouet autem me tua crux sua virtute, ut non solum pro meis peccatis pati velim, sed pro aliorum omnium: placet ut omnibus modis quibus pati possum, & quibus hominibus utilis esse potest mea crux, ut pro illis patiar. Acerbitas tuæ crucis facit, ut nihil mihi videatur esse optatius, nihil iucundius quam crucem tuam imitari, quum video te in cruce morientem: succurre Domine, adesto Domine, attende, & fac ut hæc voluntas, quæ ex te est concepta, in me augeatur per te. Vim diuinam omnium bonorum posuisti in tua passione & cruce magne I E S V, sed peculiarem etiam in tuis verbis quæ è cruce dixisti, & salutare animarum nostrarum institutionem proposuisti. Nam ubi dixisti; Pater dimitte illis; nesciunt enim quid faciunt: pro nobis etiam orasti & impetrasti benigne I E S V; nisi oblata gratiæ repugnemus: significasti simul, cum peccamus, nos te crucifigere, & nostras culpas tamen excusasti, & fecisti ut facilius remitterentur: tum aperuisti piorum oculos, ut sciant quanta sit in peccato Dei offensio: & indicasti lucem te per crucem tuam allaturum, qua luce & Dei maiestas intelligatur, & culpæ in Deum commissæ puerilitas & magnitudo: & planè spem confirmasti remissionis peccatorum, & diuinæ in nos benignitatis; (quis enim non repleatur spe, qui sciat te morientem in cruce, pro crucifixoribus Patrem orasse, & pro omnibus peccatoribus?) tum ingentem necessitatem offensiones animæ omnes, iniurias, contumelias nobis illatas remittendi nobis imposuisti: simul terribilem comminationem, & metum, & pœnas, si non remittamus, significasti. Dixisti præterea latroni; Amen, dico tibi, hodie mecum eris in Paradiso: sed prius tamen illum tua veritate illustrasti, & ut eam contra socium latronem propugnaret fortem fecisti, ac lucem qua cognosceret sua peccata, & confiteretur, dedisti, & ut totam spem in te conijceret: tū

verò sanctè illi pollicitus es eodem die Paradisum, & præmium sempiternum. Docuisti verò nos, ut veritatem tuam, & crucis tuæ virtutem agnoscamus, quum propter peccata affligimur, ac cordi illam imprimamus in te sic validè, ut eam contra omnes aduersarios defendamus, contra etiam omnes mentis hebetudines, accordis socordias asseramus ac sentire contendamus; unde nostrarum actionum prauitates intelligamus, deploramus, & confiteamur; ad te curramus, à te remissionem peccatorum petamus atque speremus, in te omnem spem nostram collocemus. Magno autem mysterio magnam poenitentiae sacramentum, bone I E S V, hic indicasti, & diuinam peccatorum absolutionem, & gratiæ collationem; atque ostendisti tantum esse posse poenitentis dolorem, ut absolutio sacramentalis nullam relinquat poenam persolendam: non enim pro remissione poenæ post gratiæ infusionem patiebatur Latro. O beneficium in latronem omni admiratione superius, & à nobis omnibus voris expetendum atque adorandum! Insinuas tu igitur, magne I E S V, poenitentiae sacramentum per latronem, qui per te sacramentum baptismi representasti tuo sanguinis baptismo, quod tam cupide semper desiderasti. Loqueris deinde benigne I E S V Matri, loqueris consobрино Ioanni; illi, Mulier ecce filius tuus; huic, Ecce mater tua; quibus verbis vitæ perfectionem omnibus proposuisti: nam qui te videt matrem tuam relinquere ut moriatur, quid relinquere non debet, ut seculo, & sibi moriatur? Neque tamen hoc ijs solis imitandum exhibuisti, qui statum vitæ religiosum profiteri volunt, sed omnibus: in tua enim doctrina posuisti, ut patrem & matrem propter te relinquant, & te plusquam illos ament, te magis quam illos sequantur. Omnibus etiam qui vitiorum mortem expetunt, loqueris è cruce bone I E S V; Reliqui ego Matrem, illam commendaui Ioanni, & me ad mortem totum conuertere: abijcite vos externos affectus, & omnia seponite quæ retardare vestram hominis veteris mortem possunt. Sed quorsum commendas, sancte I E S V, quos relinquis? Significo non destitui obligationem erga propinquos naturalem ubi relinquuntur, nec naturalem amorem, nec charitatis affectum, sed impedimentum perfectionis dimoueri. Sed cur consobрино commendas Matrem, huic Ioannem? Quoniam exercitium naturalium affectuum ab ijs qui seculo renuntiant illis ceditur, qui iure in

in cognatos relictos debent esse officiosi, & quasi demandatur illorum cura per religionem substitutionem; quasi audiant: mihi mundo est moriendum, vobis curam quam ego gerebam exteriorem relinquo; sequor ego Christi consilium, sequimini vos eius voluntatem: en trado in manus vestras patrem meum & matrem, illos meo loco & nomine colite; ego spiritali illos & vos affectu prosequar & oratione. Eisdem porro verbis aliud nos docuisti benignè IESV, mysterium excellens & beneficium: quum enim esses ad Patrem ascensurus, nec esses nobis visibilem tuam presentiam exhibiturus, substituiisti tibi apud nos Matrem visibilem, Ecclesiam Catholicam, quæ nos agnosceret filios, nos aleret, nos gubernaret, nostri curam gereret, tua autoritate & virtute ageret erga nos Matrem. Etenim tunc audiuit in Maria Ecclesia tua; ecce filij tui, fideles mei, fratres mei. His simul erga Matrem Ecclesiam IESVS commendauit reuerentiam, obedientiam filiorum, omnem sanctum affectum & officium; & hoc voluit esse in suo testamento, quod sanguine suo & morte sanciebat & obsignabat. Matri Mariæ item Virgini commendauit, vt Ecclesiæ, & fidelium omnium curam gereret, tanquam suorum filiorum; & quos fratres per crucem faciebat, his vt ad Mariam Virginem tanquam ad matrem accurrerent indixit; atque adeo plusquam ad matrem, ad Matrem scilicet Dei, cœlorum Reginam. Hoc verò quum faciebat, intelligitur Sanctis suis nos voluisse esse commendatos bonus IESVS, & nobis in Sanctos deuotionem & orationem: sed propterea Virginem nominauit, vt illius patrocinium intelligeremus plusquam omnium Sanctorum fore apud Patrem & se acceptissimum, & vnam illam esse Sanctorum omnium instar. Subdis autem moriens IESV; Eli, Eli, lamamabachani; excellentissimum nobis tribulationes patiendi exemplum. Nam vbi profiteris te in tuis cruciatibus à patre Deo derelictum, doces nos tribulationes quidem passuros, nec morum nostrorum pietatem facturam vt non patiamur; viam enim nobis ad cœlum ita aperuisti per crucem: sed tamen tu crucem propriam sustinuisti solus, eam nullus potuit ferre, in ea Pater te dereliquit: quæ derelictio peperit nobis, vt consideremus leues fore nostras cruces; eripuisti enim tu nobis vt similiter atque tu dicere non possemus; Deus noster, vt quid dereliquisti nos: nā fue-

runt tuæ carnis infirmitates nostra robora & salutes; quare tua derelictio nostra est susceptio & leuamen. Neque verò hoc nobis refrigerium tantummodò ex tua derelictione confirmasti, sed prouentum etiam gratiæ reposuisti, vt non tentent nos aduersitates vel detrimenta plusquam sustinere possimus: deinde vt ex eis colligamus accessionem donorum, qua promoueamur ad pietatem; & *7ac. 1.* gaudium omne existimemus cum in varias tribulationes inciderimus. Fregisti magne IESV, per tuam istam derelictionem aculem nostrarum omnium tribulationum & desolationum, insuper vim dedisti diuinam ultimis duabus petitionibus orationis quam nobis præscripsisti: per tuam enim hanc desolationem fecisti, vt ne induceremur in peccatum per quasuis tentationes, siue Dæmonis, siue carnis, siue mundi; tum vt à detrimentis horum hostium liberemur. Ingentem vim posuisti bone IESV, per istud magnum mysterium impetrandi quæ petimus in omnibus orationibus nostris à Patre & à te, per hanc extremam tuam afflictionem & derelictionem. Illud autem vnum verbum quod postea dixisti; Sitio, excellentem nobis contulit eruditionem & vim spiritus: nā quum, Sitio, à te audimus, & à moriente audimus, fontem nobis à te cœlestis aquæ diuinum emanare percipimus & nobis donari, vnde vis tibi potum demus. Sitis ergo benigne IESV tua dona, quæ nobis meruisti vt illis tuam sitim reficiamus & desiderium, & vis fieri in nobis illa dona efficacia per te, & illis te refici si nos illis cooperemur: alias enim sities tu, & nos potum tibi non dabimus, quum de tua gratia possimus. O ineffabile beneficium; generat aquam ex cruce Christus, ex illa vult nostra voluntate & opera potari, dat vim aquæ vt id possimus; vita enim est in illa aqua, gratia Dei est, vita æterna à Christi vulneribus ex illa aqua promanat. O ingratum hominem & infelicem, qui illam recipere nolit, qui illa vti nolit ad tam diuinum mysterium, qui que illa sitientem Deum nolit reficere, & tibi salutem & vitam sempiternam adferre. Præscribit item nobis illud Christi, Sitio; vt sitim, & acre desiderium charitatis, quæ virtus est omnium virtutum perfectissima, concipiamus: charitas enim fons est cœlestis, qui in omnes virtutes influit, & diuinas perfectiones ac vires deriuat, de qua omnes virtutes, omnes omnium virtutum actus potant, quæ

faciunt animam nostram & potentias coeleste Christi irriguum. Ingerit idem diuinum, Sitis, orationibus constantiam, & singularem acrimoniam petitionum sanctarum, cum summa exauditionis spe coniunctam. Nam & hoc simul fiebat Christus è cruce, ut nostrae orationes à Patre suo exaudirentur, hoc vehementi desiderio expecebat. Quod si hoc ita est, ut est, quis non summam fidem & spem in orationibus constituat in Christo, & non connitatur omni studio & diligentia sinceram habere ad Deum orationem, & quae illis careat impedimentis, quae debilitare orationem possunt? Sitis Domine, reficias meam sitim, & augeas pie & sancte Domine IESV, per tuam istam diuinam & salutarem sitim. Consummatum est, subiunxisti sancte IESV, quibus verbis consummationem & perfectionem tuarum actionum, & finem significasti, & implens te quae tibi erant à Patre imperata, quae de te in sanctis literis conscriptae, & esse praesentem mortem, quam toto animo complectebaris. Quarta IESV bone, hic diuinae eruditionis vim aperuisti! Nam cum consummas tuam passionem, dum finem illi imponis, consummatur simul, ac consumitur prauaricatio, & finem accipit peccatum: in ultimam scilicet suam prauaricationem venit, & concluditur in inferno, & ab eius seruitute homines eripiuntur, atque vindicantur in libertatem filiorum Dei, & spem certam vitae sempiternae. Consummas simul, & breuiatum verbum facis super vniuersam terram tui Evangelij, iudicij tui, & seculorum consummationis. In te, & per te omnia suam accipiunt consummationem & finem: lex vetus, Limbus & dilatio gloriae, prophetiae de te, Satanæ tyrannis, peccati, mortis consummatur. Consummasti legem, & ea representasti quorum erat lex vetus figura; euacuasti Limbum, & in secula omnia illum clausisti, ac ianuam Paradisi reuerasti, ut nihil sit necessum de cætero expectare, quos à gloria coelesti aliud nihil impediat. Prophetæ alij quicquid de te sunt vaticinati, ea tu impleuisti; simul ea quae de te Ioannes, quae Simeon, quae Anna; iam omnia consummata sunt, tum reipsa, tum in merito tuae crucis. Diaboli potestas dissipata & euersa est, mors moritur, & paulò post erit mortua quum tu morieris: verè omnibus rebus quae tibi erant implendae, vel imposita iam est, vel imponitur nunc à te consummatio perfecta. Haec tua magnalia quis explicare possit, & tuum in nos consummationis mysterium

quis assequi? Consummatio tua consumptionem facit peccati in nobis, culpae quidem & poenae per baptismi sacramentum, vtriusque item per poenitentiae, adhibita etiam nostra satisfactione; quod fuit tuum in nos singulare priuilegium, magnum beneficium; maius etiam, si singularem illam gratiam non amittamus. Aliae sunt tuorum Sacramentorum consummationes, sed illa praeminet, in qua mortem tuam sacrificio sancto & sacramento sacrae Eucharistiae verissimè representasti, & quotidianam nobis facis & familiarem tuam illam crucis tuae consummationem, & diuinum fructum passionis & crucis tuae. Tuam porro illam peccatorum remissionem quam in cruce perfecisti nobis, ac per poenitentiae Sacramentum concilias & applicas clementissimè, efficis perpetuam consummationem, si vim Sacramenti retinere velimus, & agnoscamus peccati consumptionem per te in nobis semper operari; ut inchoandum nobis semper sit in peccati cognitione, & per hanc in eius contritionem, etiam si praecedentes contritiones fuerint sufficientes: nam parit peccati cognitio lumen & vim, qua in dies in illius notitiam & odium crescimus. Consequitur alia in nobis consummatio; tu enim inseris in nos virtutes tuas, & illarum exercitium continenter in nobis promoues, & vis ad vltiora nos progredi, & ex quauis consummatione virtutum principium accipere crescendi in tuis donis, quasi nihil ante fecissemus. Postremo leuas ad te tuorum & mentem & cor, atque de tua benignitate gratificaris tuae cognitionis & mysteriorum excellens lumen, quod quidem supra facultatem nostram omnem est; quo lumine ita eorum mentem perficis & consummas, ut gaudio in te & de te exultent & iubilent incomparabili: sed simul intelligunt aliam ex te consummationem sperari posse & debere, & sibi ex integro inchoandum esse in te quaerendo, & in te cognoscendo & amando. O adorandas tuas consummationes! Has continenter in nobis operare magne IESV, donec amplius nobis inchoandum non sit, ubi te videbimus sicuti es, & consummata erit in te omnis consummationis inchoatio, & desiderium omne. Postrema fuerunt tua illa verba o moriens pro nobis sancte IESV, Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Summa haec spes nostra est, excelsum in nos beneficium. His verbis simul nostras animas Patri tuo commendas bone IESV & spiritum: gessisti enim semper personam nostram

Ioan. 19.

Dani. 9.

Esa. 10.

Gen. 28.

Rom. 8.

Dicitur de
Ecclesiastico
Hic
cap.
titulus.Ecclesiastico
Philosophi.

Luce.

EMISSIO SPIRITVS.

Matth. xxvj. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix.

130

cij



- A. Excepit clamorem Christi emissio spiritus.
 B. Tenebræ hæcenus perseuerantes a sexta hora, incipiunt euanescere.
 C. Velum templi ad Sancta sanctorum scissum in duas partes a summo, &c.
 D. Contremiscit terra.
 E. Petræ scinduntur, &c.
 F. Monumenta multa aperiuntur.
 G. Centurio videns, quod sic clamans expirasset, glorificat Deum.

- H. Omnis turba videns, quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.
 I. Capiunt sæuum consilium Iudæi, vt crucifixi crura frangantur.
 K. Mittunt ad Pilatum qui peterent, vt crucifixi fractis cruribus tollerentur.
 L. Franguntur alijs crura.
 M. Unus militum lancea latus IESV aperuit.
 N. Stabant longe omnes cognati, & mulieres.

nostram peccatorum, pateris pro nobis, morietis pro nobis, non solum vt merearis nobis peccatorum remissionē, sed vt in rebus omnibus facias nos Deo commendatos: quā commendatio vt esset commendatior, simul nos tecum Deo spiritum efflans commēdas. Sublimem autem simul disciplinam de singulari tua benignitate nos doces: nam non commendasti spiritum nominatim Deo Patri, nisi postquam consummaueras iam omnes passionēs tuas, & mors sola restaret; tuis enim

prioribus passionibus interficiebatur peccatum: vnde docebamur nostras passionēs subiinde, & peccata mortificare: vt verò ad passionēs tuas sequiua est mors, ita meruisti, ex mortificationibus nostris vt sequatur peccatorum & passionum nostrarum mors & victoria: & si de cetero pro huius moralis vitæ imperfectiōe rursus molesta sint passionēs vel peccatum, id iamē conari nō possint quasi viuā si velimus, sed quasi mortuā. Tibi gloria sempiterna magnē I E S V.

EMISSIO SPIRITVS.

MATTH. XXVII. MAR. XV.

LVC. XXIII. IOAN. XIX.

In cij. imaginem adnotatiuncula.

cij.

10.

- A. Excepit clamorem Christi emissio Spiritus.
- B. Tenebra hactenus perseverantes à sexta hora, incipiunt evanescere.
- C. Velum templi ad sancta sanctorum scissum in duas partes à summo & c.
- D. Contremuit terra.
- E. Terra scinditur & c.
- F. Monumenta multa aperiuntur.
- G. Centurio videns quòd sic clamans expirasset, glorificat Deum.

- H. Omnis turba videntes quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.
- I. Capiunt sanum consilium iudæi, vt crucifixis crura frangantur.
- K. Mutant ad Pilatum qui peterent vt crucifixi frangantur.
- L. Franguntur alijs crura.
- M. Vnus militum lancea latus I E S V aperuit.
- N. Stabant longè omnes cognati, & mulieres.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

emissit spiritum. ²expiravit.
Et ecce velum templi scissum est in duas partes, à summo vsq; aorsum: à summo vsque deorsum.
& terra mota est:
& petrae scissæ sunt:
& monumenta aperta sunt: & multa corpora sanctorum qui dormierant, surrexerunt: & exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem, & apparuerunt multis.
Centurio autem,

Videns autem Centurio qui ex adverso stabat,

quia sic clamans expirasset,

expiravit.

tradidit spiritum.

Videns autem Centurio

quod factum fuerat,

ait;
Verè
hic homo filius Dei erat. hic homo iustus erat.

glorificavit Deum,
dicens;
Verè

Et qui cum eo erant custodientes IESVM, viso terramotu, & ijs quæ fiebant, timuerunt valde, dicentes: Verè filius Dei erat iste.

Et omnis ^h turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur.
Stabant autem omnes notæ eius à longè,

Erant autem ibi ^m mulieres multæ à longè, quæ sequuta erant IESVM à Galilæa, ministrantes ei:

inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi,
& Ioseph mater,
& mater filiorum Zebedei.

Erant autem & mulieres & mulieres

quæ sequuta eum erant à Galilæa,

de longè aspicientes:

inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi minoris,
& Ioseph mater,
&

Salome;
quæ cū esset in Galilæa, sequebantur eum, & ministrabant ei: & aliæ multæ quæ simul cum eo ascenderant Hierosolymam.

hæc videntes.

Iudei ⁱ ergo quia Parasceue erat, ut non remanerent in cruce corpora Sabbato (erat enim magnus dies ille Sabbati) ^r rogauerunt Pilatū, ut frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites, & primi quidem ⁱ fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo. Ad IESVM autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura; sed unus militum ^m lancea latus eius aperuit: & cōtinuò exiuit sanguis & aqua. Et qui vidit testimoniū perhibuit, & verū est testimoniū eius. Et ille scit quia vera dicit, ut & vos credatis:

MATTH:

MATTH. XXVII. MAR. XV. LUC. XXIII. IOAN. XIX.

facta sunt enim hæc
ut scriptura impleret-
tur; Os nō comminuetis ex eo. Et iterū alia scrip-
tura dicit; Videbunt in quem transfixerunt.

ADNOTATIO.

A. **E**xcepit clamorem Christi capitis inclina-
tio, & emissio spiritus: illud verò fuit te-
poris punctum, quo precium redemptionis solutū
est Patri Deo pro omnium mortalium peccatis.
Ibi planè cōsummata omnia, ibi victoria repor-
tata est de mundo, Diabolo, peccato, inferno.
Quò concesserit Christi anima proxima adnota-
tione dicitur; nunc de ijs quæ contigerunt super
terram mortuo Christo. Illud autem primò est
animaduertendum, separatam quidem animam
Christi fuisse ab eius corpore in morte, nec fuisse
Christum hominem in triduo mortis suæ, fuisse
tamen verbum tum animæ, tum corpori vnitum
hypostaticè; ut verè dicamus Christi latus aper-
tum in cruce, Christum sepultum, Christum ad
inferos descendisse, ab inferis sanctorum animas
eripuisse; cum illa fecerit in corpore Christus,
hæc in anima. Fuit autem hæc seiunctio excellē-
ti animæ animæ à corpore perfectissimo (per tantū
cruciatū præsertim) acerbissima: nā cum expli-
cari vix possit intima illa animæ & corporis
vulgarium hominum conspiratio naturalis atq;
ræmo, quid censemus in Dei hominis animæ &
corpore fuisse? Suauissimè quidem illud corpus
sanctissimū sonit triginta tres annos beata Chri-
sti anima, corpus summa fuit illi inclinatione
& iucunditate coniunctum & obsequens; hanc
coniunctionem seiungi, voluntate quidem Chri-
sti, violentia tamen pœnarum, fuit longè ama-
rissimum, & omni dolore plenum: sentiunt au-
tem Dei mortem, & deplorant omnia.

B. Cælum iam tertiam horam obtenebrato
Sole, Luna, atque stellis lugere cum perseueras-
set, redit paulatim ad solitam lucē, incepit enim
cassare eclipsis.

C. Templum interius, velum non sustinens,
prodit quæ erant obiecta & abstrusa antea sem-
per: fuit enim expirante animam Christo velū
quo sancta sanctorum obtegebantur, à summo
deorsum vsque in duas partes discissum.

D. Terra ferre nō potuit eum mori qui ipsam
creauit, & tribus digitis molem terræ appendit;
subsultat enim, ac veluti tremore concutitur.

1. Petræ duritiem suam oblita, quasi dolorem
juum explicantes discinduntur, & in his mar-

moreæ columnæ: toto aëre diffugiunt consterna-
te volucres: mare ad terræ totius commotionem
exæsuat, pisces turbantur: neque verò infernus
non sentit Christi mortem. Nam cum omnes
passionis Christi articulos per Angelos inter-
nuntios cognouissent patres in Limbo, & scirent
aliud nihil esse reliquum, quàm ut inclinato
capite spiritum traderet, videntes terræ motū,
intelligunt eo ipso temporis momento exhalare
animam Christum: commouentur & dolent, ut
ad singulas Christi pœnas fecerant; verū nūl-
la mora intercedente venit ad illos anima Chri-
sti, & fuerunt omnes æterna gloria repleti. Et
hæc quidem Sancti sentiunt in inferno.

F. Multorum præterea sepulchra & Hiero-
solyms, & tota Indæa aperiuntur, quod fuit in-
diciū proximæ resurrectionis multorum: non
enim ante Christi resurrectionem ex eis quisquā
resurrexit.

G. Hæc cum fiebant prodigia inaudita, omnes
quotquot aderant vehemens timor inuasit, Cen-
turionē præsertim & milites; qui his signis per-
terrefacti, & animaduertentes quòd tam vali-
de clamans animam exhalasset, profiteretur filium
Dei, dant gloriam Deo, prædicant constanter
iustum esse hominem IESVM.

H. Omnis præterea turba populi & mulierū;
quæ ad spectaculum ex urbe conuenerat, tacta
religione & stupore, ac tundens præterea pecto-
ra domum reuertitur: Satan aufugit confutatus
& victus.

I. At Iudæi expleto iam tandem suæ maligni-
tatis desiderio, videntes portenta, non desinunt
tamen seuire in IESVM. Vide obsecro phari-
saicam, & subdolam pessimorum hominum hy-
pocrisim: authorem legis interficiebant nefariè;
& legis tamen zelum cum singulari vanitate
præferebant, excolantes culicem, camelum de-
glutientes. Sabbatum, inquiunt, & magnū qui-
dem Sabbatum est, in quo duo festa concurrunt,
& Paschæ, & septimæ diei celebritas ordinaria;
non decet Sabbato remanere corpora in cruce.

Et hæc quidem erat ipsorum simulatio, re autem
vera aliò spectabat eorum crudelitias & malitias;
ut si forte mortuus non esset IESVS, prorsus

fractis cruribus interiret per cruciatum & atrocem infamiam: vel si non statim fractis cruribus moreretur, ut ita proijceretur, quemadmodum alia solebant damnatorum corpora, cum summa ignominia & acerbitate.

K. His constitutis adeunt ad Pilatum aliqui ex Iudæis, ducunt secum milites nonnullos, petunt ut crucifixorum crura frangantur & tollantur, ne Sabbatum contaminetur, sed suam auctoritatem retineat: concedit Pilatus.

L. Cū reuertissent, reueriti IESVM milites alios adeunt primum crucifixos, & eorum crura frangunt, non enim erant adhuc mortui; ad IESVM verò venientes, explorarunt prius an animam exhalasset: quod cum cōperissent, eius crura non sunt ausi contingere: etiam si Iudæi frangi contenderent, plus tamen valuit apud milites communis humanitas, quàm Iudeorum atrocitas. Neque verò illud poterant, nec Deo contradicente os ullum illi cōfringere poterat quisquam.

M. Sed Dei mysterio factum est, ut arrepta Longinus miles lancea latus eius punctim aperiret, ferro inter costas à dextro latere ad cor adactō. Itaque non latus solum, sed cor ipsum Christi IESV aperuit; ex quo vulnere continuo, & verus sanguis, & aqua vera fluxerunt, ex quibus sacramenta, ex quibus Virgo Mater Ecclesia formaretur, unde perfugium omnium tribulationi pateret & afflictioni. Quis enim nō omni confidentia ad cor Christi apertū adeat? Quis in eo petræ Christi foramine non suavisimè ac tutissimè suam spem, salutem, & vitam collocet? Recipe nos Christe IESV ad cor tuū, quod etiam nunc habes in gloria caelesti apertum, ex

corde tuæ voluntatis & virtutis, ut simus, vivamus, operemur ad gloriam nominis tui sempiternam. O felicem animam, cuius cor illa IESV Christi lancea transfigi contingit, & sub cruce illum sanguinis fluxum, illud aquæ excipere fluentum, illis fontibus rigari ac mūdari; illinc potari ac pasci, illinc crescere in perfectam Christi IESV imitationem. Et vulnus quidem inflixit Longinus ad humanitatem spectans; ut si fortè mortuus non esset IESVS, absque cruciatu ut ex templo moreretur: nō caruit illud tamē summa impietate, etiam si nihil sentiret doloris corpus; inferebatur enim vulnus illud Christo, inferebatur Deo in corpore: & tamen adorandū vulnus vertit Deus in sacrosanctā ac diuinā mystēria.

N. Adstiterat ad crucem IESV Maria Virgo Mater, cum Ioanne, Maria Cleophe, & Maria Magdalene; recesserat tamen postquam mutuam illam commendationem ab eo audierat: longè dein astabat cum omnibus notis, & cum mulieribus, Maria Magdalena, & Sororibus Maria Cleophe, & Maria Salome, & alijs quæ Christum fuerant à Galilæa usque sequutæ. Omnes advertebant quæ gerebantur & observabant, neque quoquam discedebant, expectantes ut corpus IESV mortuum curarent. Erant quidem omnes in summo mœrore ex morte Christi; spe tamen magna & suam, & aliorum mœsticiam solabatur Virgo Mater, quod videret filium de morte, Diabolo, peccato, inferno triumphare, in Limbū sollicitis patribus Paradisum & gloriam caelestem intulisse, & brevi esse gloriōsè resurrecturum.

MEDITATIO.

Magnis indicijs è cruce ostenderas benignè IESV nobis tuæ erga nos voluntatis magnam propensionem; nunc verò motu etiam ipso, & capitis inclinatione idem confirmas. Inclinas ad nos caput, & si quidē totus es caput nostrum, totum te ad nos inclinas, ad benè & diuinè de nobis merendū. Quum autem ea inclinatione animā ponas, clarè significas pro nobis vitam te ponere, & id nutu capitis tui diuini demonstras: tradis verò spiritum patri & reponis, quem tua voluntate ponis pro ouibus tuis. Porro in separatione animæ tuæ à corpore terminantur omnes tui dolores & cruciatus, absorbet illos mors tua, & simul mortem ipsam & peccatū

abolet. Hoc verò fuit præcipuum temporis momentum, quo moriente creatore, quasi se destitui sentiret, contremuit & turbata est creatura vniuersa, & quem in tota passione Christi sentiebat luctum, hoc tempore expressit. Neque enim non senserunt suo luctu Angeli cum mori, qui est ipsorum vita æterna; sensit Virgo Mater mortem filij Dei dolore vehementissimo, vehementem doloris sensum discipuli habuerunt, & sanctæ mulieres, suum quotquot pietatem aliquā ex Christi doctrina & miraculis retinebant. Verum quamuis esset dolor hic summus, erat tamen passionum omnium Christi postremus; quas passiones excipiebat animæ gloria, sequebatur glo-

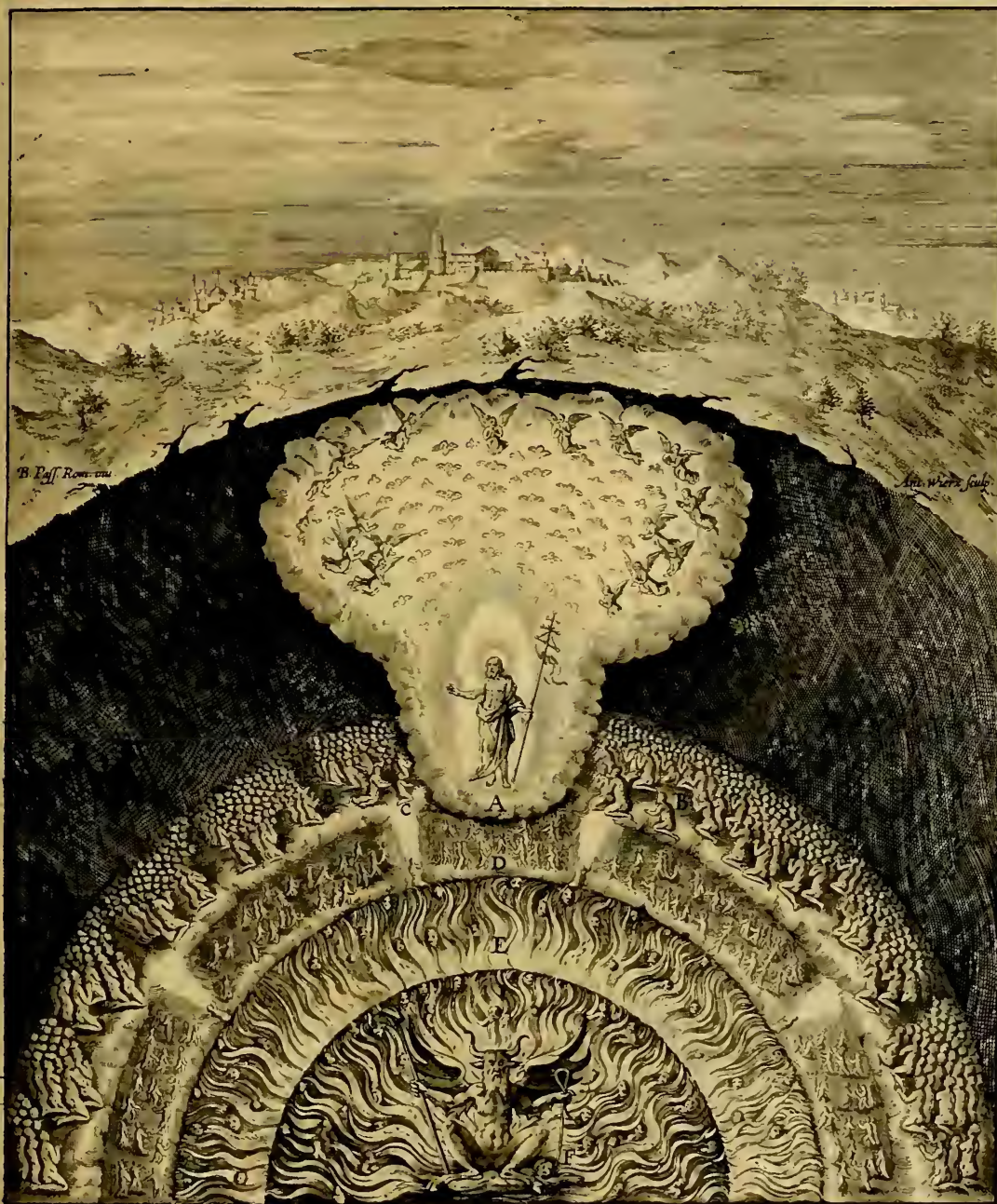
Ephes. 1.
& 4.

70. 10.

QVÆ GESSIT CHRISTVS DESCENDENS AD INFEROS.

Zach. ix. Eccle. xxüj. ad Ephes. üij.

131
cuij



A. Christi anima nulla mora interposita, venit in Limbum Patrum.

B. Omnium sanctorum Patrum animæ, animam IESV supplices venerantur.

C. Anima latronis, paulo post mortui, portatur ab Angelis ad Limbum.

D. In Limbo infantū nulla pars huius letitiæ.

E. E Purgatorio multæ animæ liberantur, quod significant radij lucis inde ad limbum Patrum prodeuntes.

F. In inferno inferiori Lucifer cum suis, ipsoque Iuda graviter fremit.

REPORT OF THE COMMISSIONER OF THE GENERAL LAND OFFICE



<p>... of the of the of the of the of the ...</p>	<p>... of the of the of the of the of the ...</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

tur gloria animarū omnium quæ in Limbo detinebantur; dissoluebatur precium humanæ captiuitatis, & conficiebatur mortalium redemptio; repræsentabatur peccatorum nostrorum mors, & sensuum mortificatio, mētis in Deum leuatio & absorptio, qualem seruis suis Christus gratificari solet. Miseros nos si ad hæc non mouemur, miseriores si hanc miseriam animo non cognoscamus & non deploremus. Vim mortis Christi sentiunt cælum, aër, mare, terra, sepulchra, & quæ sub terra sunt; illam si nos non sentimus, si nihil supra nos leuamur, sumus insensatis elementis stupidiore, & nostra socordia plusquam mortui: & hæc quidem nostra insensibilitas eò nocentior est, quò nostra voluntate fit & ignauia. Vel Centurio & qui cum eo erāt nos mouere deberent ad sensum mortis Christi; hi enim plus erāt quàm terra, plus quàm petra & quàm monumenta, infideles enim erāt & idololatra; & tamen audito Christi morientis clamore, visis quæ fiebant, agnoscunt IESV diuinitatem ac profitentur. Fregit clamor Christi eorum corda petris duriora, mouerunt quæ fiebant signa illorum animū, expugnarunt infidelitatem; & nostræ fidei non commouebunt imperfectionem, & cor-

dis duritiem non emollient? Postremo quis non se coniungat turbæ? omnis enim turba eorum qui aderant, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur. Clama Domine IESV in corde nostro illum clamorem. Clamaui, & continenter clamo, & non auditis. Adde magne IESV vim, & nostras ad te audiendum rebelles compelle voluntates; signa tua in nos exere, velum nostrarum cæcitatum disrumpe, concute nos timore tuo salutari, discinde cordis duritiem ac dissipā, sepulchrum aperi animæ nostræ, vt peccata nostra suum foctorem exhalent, vt per eorum confessionem ad salutem contēdamus. Compelle Domine, compelle nos ad te, vt nobis erit fructuosius, & tu vales. Coniunge verò vulneris quod mortuus accepisti, pium & deuotum cordis nostri sensum: penetrauit illa lancea diuinum cor tuum, penetret per te lancea eiusdem, & vulneris tui, & cordis tui vis in viscera cordis mei, tum
nie continenter & timore tuo, &
aculeo compunctionis in-
timæ, & charitatis
tuę traijciat.
Amen.

QVÆ GESSIT CHRISTVS DESCENDENS AD INFEROS.

ZACHA. IX. ECCLE. XXIIII. AD EPHE. IIII.

In ciiij. imaginem adnotatiuncula.

ciiij.

131.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Christi anima nulla mora interposita in Limbum Patrum venit.</p> <p>B. Omnium sanctorum Patrum anima animam IESV supplices venerantur.</p> <p>C. Anima latronis paulo post mortui portatur ab Angelis ad Limbum.</p> | <p>D. In Limbo infantum nulla pars huius latitiae.</p> <p>E. E Purgatorio multe anime liberantur, quod significant radij lucis inde ad Limbum Patrum prodeuntes.</p> <p>F. In Inferno inferiori Lucifer cum suis, ipsosq; Iuda grauitur fremit.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

ADNOTATIO

- A. **M**ortuo Christo, nulla mora interposita eius anima fuit vsquequaque beata, quod fecit meritum eius passionis & mortis; quam enim gloriam animæ Christi cohibuerat Deus, ne in eius portionem animæ inferiorem & corpus deriuaretur (neque enim aliter corpus labores perferre potuisset & mortem) eam merito Christi per mortem relaxauit, vt in animā prorsus redundaret, & postea in corpus. Ex templo affuerunt ad celebrandum Christi triumphū innumerabiles Angeli è cælo, affuerunt omnes Angeli tutelares earum animarum quæ in Limbo Patrum, quæuè in Purgatorio erant; neque enim illarum curam adhuc deposuerant sui Angeli. Hoc comitatu cum summo triumpho & gloria anima Christi ad Limbum Patrum descendit è cruce per mediam terram, clamantibus precursoribus Angelis; Attollite portas principes *Pf. 23.*
H h 4 vestras,

vestras, & eleuamini porta aeternales, & introibit Rex gloria. Sciebant quidem Patres, sciebant qui erant in Limbo omnes venturū Christum, eo etiam ipso temporis momento ipsum expectabant: verū ad subitum eius aduentum, ad eius praesentiam & conspectum, ad eius maiestatem & gloriam, ad Angelorum Christum collaudantium celebritatem primum admirantur, deinde omnem praeteriti temporis & expectationis molestiam deponunt atque obliuiscuntur. Suauissimè illos salutat Christus; Ecce quē tot seculis tanto desiderio expectastis, en adsum Deus vester & Dominus, salus & vestra & omnium; vici ego per mortem meam mortem ipsam, Diabolū, infernū, peccatū; en repleo vos omni gaudio & latitia: accipite laborum vestrorum premium gloriam sempiternā. Completur Limbus splendore diuino, replentur omnes caelesti gloria, fit in inferno Paradisus. Describitur autem forma quidem humana Christus, verū absque musclicis, & absque capillis, pilis, vel barba; ut significetur anima illa esse, non corpus; representari verò illa figura professionem animae ad corpus.

B. Omnium sanctorum Patrum animae simul genua ante Christum summittunt, adorant maiestatem, gratias agunt immortales, dant Christo gloriam sempiternam, exultant inestimabili suauitate & consolatione, accipiunt gloriam Paradisi aeternam.

C. Mortuus quidē est primū Christus, dein sanctus latro; huius anima in Limbum & Paradisum ad Christum ab Angelis deducitur, recipitur lato aspectu à Christo, replet itcm hac aeterna gloria, munerat Paradiso, ut paulo ante à Christo audierat futurum; salutant illam Patres: collocatur inter Sanctos modò, qui fuerat crucifixus propter flagitia sua latro.

D. In Limbo infantum puerorum nihil horū quae in superiori orbe gerebantur intelligitur, nihil sentitur; perseverant in sua vita, & naturalium rerum quadam contemplatione animulae

illae, nihil amplius capiunt, nihil appetunt: sum tamen in sua illa animarum naturali occupatione miserae, ut quae sempiterna gloria perpetuò priuentur.

E. Quae purgabantur animae in suo orbe & igne, intellexerunt per internuntios Angelos quae in Limbo Patrum gererentur; Christi praesentiam sentiebant superre, augebatur eorum salutis & liberationis cupiditas, viuaciori fide, spe, & charitate in Christum ferebantur, singularem inde accipiebant consolationem, imminuebatur aliqua poenae portio; liberantur etiam si quae eo temporis momento suam expleuerant purgationem. Et quandoquidem verisimile est impensius Christo preces obtulisse pro illarum animarum liberatione sanctos Patres, non erit alienum p̄c̄e credere non quidem omnes, sed certas, quas orationibus Patrum dedit Christus, alias praeterea, quae eximio Christi aduentus desiderio cum erant in viuīs tenebantur, fuisse à suis poenis liberatas.

F. Qui cruciabantur in Inferno tetri Dæmones, & sceleratorum hominum animae, & inter has Iudae Iscariota, sentiunt primum ex profundo barathro per magnum chaos Christū & eius celebritatem, & se ab eo confutari potentissimè: fit hīc illis sensus longè acerbissimus; horrent, execrantur, blasphemant Christum, eius gloriā abominantur, atrociori furore & rabie corripiuntur, implent omnem infernū horrendis stridoribus, & omni rerum confusione. Non augebatur quidē essentialis Dæmoniorum, vel damnatorum hominum poena, sed accidentalis; incrementum enim accipere possunt, & accipiūt frequenter accidentales cruciatus. In medio, id est in vltima profunditate inferni teterrimum Satanam, malignorum omnium spirituum principem vide, igneis vinculis colligatum, horresco fremitu sentientem contabescere; quod eius vires atque maleficia sint retusa atque debilitata. Hæc in Inferno gesta sunt donec illic fuit Christus, hoc est horis circiter quadraginta.

MEDITATIO.

Incipis excelsæ IESV, victoriam tuam celebrare, & triumphum agis iam primum de Inferno, portas eius cōteris, & vinctes ferreos confringis; ut educaſ in sanguine testamenti tui vinctos de lacu, in quo non erat aqua aliqua afflictionis, praeter eam quam dilata spes gloriæ efficiebat; & propterea per Prophetam tuum dixisti eos vinctos spei, atque adeo iam

per tuam praesentiam eduxisti illos de lacu, quum dedisti illis gloriam sempiternam in Limbo, & fecisti ut locus ille lacus non esset, sed Paradisus. Attulisti Inferno exitium; hic enim fuit morsus tuus Inferne, colligasti Satanam serpentem tortuosum, dedisti salutem multis animabus quae purgabantur, felicissimas fecisti trigintanovem horas, & principium quadra-

Pf. 106.
Esa. 45.
Zach. 9.

Ibidem.

DEPONITVR CHRISTI CORPVS E CRVCE. 132
Matth. xxvij. Marc. xv. Luc. xxij. Ioan. xix. cv



A. Venit ad Pilatum Ioseph ab
 Arimathia audacter; &
 petijt corpus IESV.

B. Venit Nicodemus cum unguen-
 to, & Ioseph cum sindone

ad crucem.

C. Deponunt corpus IESV sum-
 ma cum pietate ac dolore.

D. Arimathia oppidum.

E. Locus sepulcri cum vestibulo.



<p>1. The first part of the book is devoted to a description of the general principles of the art of painting, and to the history of the art from its origin to the present time.</p>	<p>2. The second part of the book is devoted to a description of the various schools of painting, and to the names of the most celebrated artists of each school.</p>
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

quadragesima in Inferno. O beate te Inferne, qui tot beneficia à Christo accipis; inuitas me ut ad te viuens descendam mea meditatione, & non solum in Limbum Patrum, sed in Infernum inferiorem & extremum. Ad Limbum verò non simplici tantum meditatione, sed ut celebrem etiam stationem Christi illam, quam ibi habuit gloriæ celestis plenam, splendidissimo & Angelorū, & beatarum animarum conuentu frequentissimam; & adorem ubi fuit Christi anima, & Christus ipse, ubi gloria celestis, & Paradisus Dei: sed video oportere mortuum me eò venire ut Christus venit, ut Sancti. Facigitur Domine I E S V, si vis, moriar, ut eò veniā; sed non ut Patres primum fuerunt, sed ut tecum: tunc enim planè fruor illa statione, illo loco, illius loci mysterijs; vnde in cælum ascendam postea vocante te. Hoc si nō das bone I E S V, (quod etiam ego verecundè peto propter indignitatem meā) illud saltem concede ꝓsecro, ad hanc stationem tuam piè celebrandam, ut meis virijs & sensui moriar, & lucem mihi vitæ tribuas, qua possim tuam il-

lam in Inferno gloriam fructuosè contēplari, & pijs orationibus prosequi & laude tua. Verùm hac etiam gratia intelligo me indignū propter peccata & imperfectiones meas multas & malas: postulo igitur ex te Domine per tuum hoc mysterium, ut frugifera illa cogitatione cor meum muniatur; primò ut ex contemplatione mearū culparum dignū me esse cognoscam, & sentiam, & confitear omnibus pœnis inferioris etiam Inferni, nō solum Purgatorii: quo timore perculsus ad te confugiam è toto corde meo, mente, anima, viribus, & peccatorum meorum pœnitentiam agam tam acrem, ac si è pœnis illis essem liberatus, & spatium parui temporis accepissem ad mea peccata deslenda & expurganda tuo beneficio. Quod cum fecero, illud prætereà adde bone I E S V, ut de tuo & sincero amore ita ardeam, ut non huius seculi solum pœnas omnes & martyria pro tuo nomine pati magna voluntate deposcam, sed etiam quas tu prætereà voles, modo ego semper in te, & tua gratia conseruer, & tua virtute protegar. Amen.

DE DEPOSITIONE CORPORIS CHRISTIE CRUCE.

MATTH. XXVII.

MARC. XV.

LUC. XXIII.

IOAN. XIX.

*In cv. imaginem adnotatiuncula.**cv.*

132.

A. Venit ad Pilatum Ioseph ab Arimathia audacter, & petijt corpus I E S V.

C. Deponunt corpus I E S V summa cum pietate & dolore.

B. Venit Nicodemus cum unguento, & Ioseph cum sindone ad crucem.

D. Arimathia oppidum.

E. Locus sepulchri cum vestibulo.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LUC. XXIII.

IOAN. XIX.

*Post hac autem**Cum autem serò factū esset,**Et cum iam serò esset factum,
quia erat parasceue,
quod est ante sabbatū,**venit quidam homo
dives ab Arimathia,
nomine Ioseph,**venit
Ioseph
ab Arimathia**nobilis Decurio,**Et ecce
vir**nomine Ioseph,**qui eras
Decurio,***MATTH.**

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LVC. XXIII.

IOAN. XIX.

DU

qui & ipse discipulus
erat IESV.

vir bonus & iustus;

hic non consenserat cō-
silio & actibus eorum,
ab^a Arimathæa cini-
tate Iudææ,

qui & ipse erat expectās
regnum Dei:

qui expectabat & ipse
regnum Dei.

Hic accessit

Hic accessit

ad Pilatum,
& petijt

& audacter introiuit
ad Pilatum,
& petijt

ad Pilatum,
& petijt

rogauit^a Pilatum Io-
seph ab Arimathia (eo
quod esset discipulus
IESV, oculius autem
propter metum Iudæo-
rum) ut tolleretur corpus
IESV.

corpus IESV.

corpus IESV.

corpus IESV;

Pilatus autem miraba-
tur si iam obisset.
Et accersito Centurione,
interrogauit eum si iam
mortuus esset.
Et cum cognouisset à
Centurione,

Tunc Pilatus

iussit reddi corpus.

donauit
corpus
Ioseph.
Ioseph autem mercatus
sindonem,

Et permisit Pilatus.

Et accepto corpore, Io-
seph

&^c deponens eum
inuoluit sindone,

&

depositum inuoluit sin-
done.

inuoluit illud in sindo-
ne munda.

Venit ergò, & tulit cor-
pus IESV.
Venit autem &^b Nico-
demus, qui venerat ad
IESVM nocte primā,
ferens mixturam myr-
rhæ & aloës quasi libras
centum.

ADNOTATIO.

A. **E**Rat in Limbo cum Patribus Christus, a-
gebat cælestem in Inferno conuentū, abie-
rat militū multitudo è Golgotha, Iudæi abscē-
serant; reliqui tamen erant aliqui obseruatores.
Erat corpus IESV de cruce deponēdum, id pro-
siderat Christus ex cruce; incitat diuitem &
nobilem Decurionem Iosephum ab Arimathia
virum bonum & iustum. Discipulus hic quidem

erat IESV, verūm propter metum Iudæorum
occultus; expectabat enim per Christum reden-
ptum iri Israël: neque verò actibus, consilio, &
impietati Iudæorum consenserat, neque ad Gol-
gotha accesserat, sed cum ab Iudæorum scelere
abhorreret & maleficio, domi se continebat ex-
pectatione rerum suspensus. Ibi autem vidit
primum solis defectionem, dein terræ motum
sensit,

sensu, sepulchra Sanctorum aperta audiuit, petras scissas, ac reliqua signa quæ è cruce fecerat Christus, & postremò mortuum intellexit; abiecto timore audacter venit ad Pilatum, & ab eo petijt corpus IESV ut liceret sibi auferre & sepelire. Quod facile illi permisit, ac corpus donauit Pilatus, ubi ab accersito Centurione audisset mortuum, ac reddi imperauit; & ne quis intercedere vel impedire posset cauit edicto.

B. Vel condixerant Ioseph & Nicodemus, ut unus ad Pilatū adiret pro facultate corpus IESV sepeliendi impetranda, & sindonem mercaretur, alius unguentum pararet atque asferret; vel providentia hoc factum est diuinitatis. Itaque diuisis officijs opportunè Iosephus cum facultate à Pilato & sindone, Nicodemus cum libris centum unguenti ex Myrrha & Aloë conuenerunt ad demittendum de cruce corpus IESV. Porta igitur Iudiciaria veniunt ad Golgotha cum Cēturione, qui facultatem faceret auferendi corporis ex Pilati imperio, & repelleret siqui impedire vellent; ferunt secum vas unguenti, & scalas.

C. Deponunt corpus quàm maxima possunt reuerentia atque honestate: vide ut clauos cum summa cordis acerbitate paulatim extrahunt cruentos, ut coronam è capite eripiunt sanguine Dei conspersam. Expectat Virgo mater gremio filium acceptura, discipuli tenent pedes ac subleuant, ut facilius summittatur, omnia tamen adhuc plena sunt tristitia ac fletu. Maria tamen dolorem suum ex morte & absentia filij conceptum, magna spei constantia non medio-criter consolatur; contemplatur gloriam Christi in Inferno, diuinitatem in corpore: alij adhuc fluctuant, non tam retinentes resurrectionis Christi memoriam, quàm presentia mortis perturbati.

D. Arimathia, oppidum ubi erat Decurio Iosephus; hæc est Ramatha, siue Ramathaim Sophim, Samuelis patria, ubi vixit, ubi mortuus & sepultus est; ab Hierosolymis viginti miliaribus ad occidentem versus Ioppem.

E. Sepulchrum, & hortus Iosephi, ubi cogitant Christum sepelire, & postea sepelierunt.

MEDITATIO.

MVtata sunt omnia magnè IESV per mortem tuam; antea ab omnibus patiebaris, nunc à nullo potes: omnia verò ad gloriam tuam commutantur, omnia tibi obsequuntur pro Patris & tua voluntate. Petijt Iudæorum malignitas à Pilato ut frangerentur crura etiam IESV, sed nō est consequuta: illud consequutum est, quod ad magnum mysterium tuæ Ecclesiæ pertinebat, ut è latere tuo sanguis & aqua flueret. Cur non petijstis vos corpus IESV ô Iudæi, ut saltem scintillam vestram in mortuum atrociorē expleretis? Non potuistis etiam si velletis, nec id vobis concessisset Pilatus, quia nihil horū voluit Christus, nec potuit quicquam fieri nisi ipso volente. Illud voluit Patris sapientia IESVS quod redūdaret in gloriā Dei; à Iosepho discipulo, ab eo qui expectatione regni Dei tenebatur, ut peteretur corpus suū adorandum, unguendum, reuerentur sepeliendū. Et huic quidem, qui occultè ac timidè erat discipulus vires fecit, ut magnanimiter auderet postulare; petijt, obtinuit. Quæ audacia, quæ magnanimitas, & timoris contemptus & periculi ad nos attinet, qui in virtutum exercitijs nostrā umbram timemus, tardi sumus ac desides, nec vim quæ nobis semper est præ-

sto à Christo, atque adeò pulsât ad ostiū cordis nostri recipere volumus, neque ad alia huius depositionis Christi mysteria oculos nostræ mentis aperimus, quæ sint nobis salutaria. Noluit descendere Christus de cruce viuus, voluit mortuus deponi: qua ex re intelligimus, nobis esse semper crucem tenendam, donec viuunt in nobis peccata; quæ si viuunt, vel reuiuiscunt semper donec mortale hoc induerit immortalitatem, quotidie est nobis crux suscipiēda penitentiæ & exercēda, neque expetendū ut de cruce deponamur, nisi quēadmodum Christus cōsummata tota cruce & passione sua voluit à cruce deponi. Animaduertere autē illud oportet summa cū animi deuotione & cordis contritione, fuisse nos qui peccatis nostris Christum crucifiximus, & vtinam amplius non crucifigeremus; esse item qui illum de cruce deponimus, ubi poenitentiam agimus, & crucem nostram baiulamus; quod auidissimè facere debemus, & faciemus maiori cum fructu, gesta Ioseph & Nicodemi in spiritu si imitemur. Nostra enim peccata clauis fuerunt qui tenuerūt Deū crucifixum; eos nos euellemus è corpore Christi, si eius clauos sanguine Dei imbutos cordi nostro intimo spiritus sensu insigamus, quibus

1. Reg. 1.

1. Cor. 15.
Luc. 9.

quibus nostros peccatorum aculeos extrudamus. Cruentos Christi clauos semper in corde retineamus, ut Christum è cruce demittamus, ad eum per gradus orationis ascendamus, clauos, & omnes eius passionem, & mortem deosculemur & adoremus; eam factam

cōsummatamque esse profiteamur, ampliùs non posse mori Christum, confecisse nobis vitam sempiternam: illum complectamur, pectori & intimis visceribus applicemus, illū à nobis nunquam separemus. Amen.

DE CHRISTI SEPULTURA.

EISDEM CAPP.

In cvi. imaginem adnotatiuncula.

cvi.

133.

- A. Piè meditatur depositum è cruce filium gremio
Matris exceptum, quod non exprimit imago.
B. Stratū corpus super planum lapidem ungunt, ob-
nolunt sindone & sudario.
C. Sepeliunt in horto & sepulchro Ioseph, sepulchrum
lapide occludunt.
D. Mulieres observant ubi ponatur.

- E. Maria Virgo mater cum mulieribus redit
domum.
F. Iudei impetrant à Pilato ut adhibeatur custodia
sepulchro.
G. Veniunt ad sepulchrum, obsignant illud publico
signo, apponunt custodiam.

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LUC. XXI II.

IOAN. XIX.

Inuoluit illud in ^b sin-
done munda,

Inuoluit sindone,

Depositū inuoluit ^b sin-
done,

* Acceperunt ergo cor-
pus IESU, & ligauerūt
illud linteis cū aromati-
bus, sicut mos est Iudaïs sepelire. Erat au-
tem in loco ubi crucifixus est, hortus, &
in horto monumentum nouum, in quo nō-
dum quisquam positus erat. Ibi ergo pro-
pter Parasceuen Iudeorum, quia iuxta
erat monumentum, posuerunt IESUM.

& posuit illud
in monumento
suo nouo,
quod exciderat
in petra.

& posuit eum
in monumento
quod erat excisum
de petra;

& posuit eum
in ^c monumento

in quo nondum quisquā
positus fuerat.

Et aduoluit saxū ^c ma-
gnū ad ostiū monu-
menti, & abiit.

& aduoluit lapidem
ad ostiū monumenti.

Et dies erat Parasceues,
& Sabbatum illucesce-
bat. Subsequeute au-
tem mulieres quæ cum
eo venerant de Galilæa,
viderunt monumentū,

Erant autem ibi Ma-
ria Magdalene,
& altera Maria,
sedentes contra sepul-
chrum.

Maria autem
Magdalene
& Maria Ioseph

MATTH.



A. Pie meditamus depositum è cruce filium,
gremio Matris exceptum, quod non
exprimit imago.

B. Stratum corpus super planum lapidem
vngunt, obvoluunt sindone, & sudario.

C. Sepeliunt in horto, & sepulcro Ioseph;
sepulcrum lapide occludunt.

D. Mulieres obseruant, vbi ponatur.

E. Maria Virgo Mater cum mulieribus
redit domum.

F. Iudæi impetrant à Pilato, vt adhibeatur
custodia sepulcro.

G. Veniunt ad sepulcrum: obsignant illud
publico signo; apponunt custodiam.



1. The first of these is the the first of these is the the first of these is the the first of these is the the first of these is the	2. The second of these is the the second of these is the the second of these is the the second of these is the the second of these is the
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MATTH. XXVII.

MAR. XV.

LUC. XXIII.

IOAN. XIX.

^d aspiciabant ubi poneretur.

& quemadmodum positum erat corpus eius. Et c. reuertentes parauerunt aromata & vnguenta: & sabbatho quidem siluerunt secundum mandatum.

^t Altera autem die quæ est post Parasceuen, conuenerunt Principes Sacerdotum & Pharisæi ad Pilatum, dicentes; Domine, recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc uiuens, post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius, & furentur eum, & dicant plebi; Surrexit à mortuis; & erit nouissimus error peior priore. Ait illis Pilatus; Habetis custodiam; ite, custodite sicut scitis. Illi autem abeunt, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus.

ADNOTATIO.

A. **P**otè possumus meditari depositum è cruce Christum Mariam Virginem matrè gremio excepiße (quod non potuit exprimere imago) & summa cum animi sui partim mæstitia, partim deuotione fouiße, oculus omnia vulnera lustrasse, manibus contrectasse ac demulsiße, lacrymis irrigasse, pauiße animum hinc compassionis, illinc suauis ac piæ resurrectionis expectatione. Circùstantes mulieres ac discipuli quoad licuit; Magdalena præsertim, animum pijs officijs & deuotione expleant; renouatur luctus. Habet diuinam orationem Virgo Mater de eius morte ad filium; presentes attentissimis auribus audiunt: finem facit Virgo Mater dicendi, faciunt alij, ostendit illa velle ut statim sepultura mandetur inclinante iam die ad vespèrũ, aufertur ab eius gremio.

B. Sternunt corpus IESV super planum & oblongum lapidem qui in priori antro ante sepulchrum iacebat, qui adhuc à peregrinis lapis vntionis appellatur; ibi decenter vngendum collocant: vngit caput virgo Mater, vngunt corpus Iosephus & Nicodemus; subseruiunt mulieres & discipuli. Vngebant quidem ipsi corpus

Christi; vngebat verò Christus eorum animos, & cælesti suauitate & gratia deliniebat. Vnto Christo, quod ad honestatem fieri Mater intellegebat & reuerentiam, non ad rei necessitatẽ, (quamuis alij ferè non percipiebant necessariam non esse illam vntionem, quod plenam fidem resurrectionis tot Christi supplicijs, morte, sepultura occupati ac perturbati non tenebant) obuoluitur corpus sindone, obtegitur caput sudario, colligantur hæc fasciis de more funeris.

C. Iuxta locum ubi cruci affixus fuerat IESVS ad lvi. cõmunes passus erat Decurionis Iosephi hortus, arboribus constitus, maceria munitus & ianua; in horto duplex spelunca, anterior amplior & patentior, quasi interioris vestibulum: quod innuit August. lib. iij. de consen. Euang. cap. xxiiij. Et certè Marcus idem significat: nam in monumento exteriori Angelus sedebat super lapidem qui clauferat ostium interioris: huc primùm ingressæ sunt mulieres, deinde in monumentum interius; nam spelunca interior erat in rupe operis excauata & artificio, septè palmos oblonga, alta octo; cuius est ad Orientem porta. Hoc fuit Christi IESV sepul-

Brocard.
Arandi.
&c.

chrum; huc funus IESV delatum est cum summa omnium pietate ac veneratione, cum lachrymis, & iusto luctu; repositumq; corpus est in nouo illo monumento, ubi nullus unquam positus fuerat: peruoluitur, atq; accommodatur suis lapidis ad sepulchri ostiū, magnus quidē ille, à Iosepho alijs iuuantibus. O magne & sancte IESV, video in te res nouas, atque omnibus mortalibus & Angelis admirabiles: te tenet hinc spelunca conclusum, illinc infernus; illa corpus, hic animam. Nihil me tenet, nihil me concludere aut circumscribere potest: ex inferno, ex sepulchro omnia impleo mea diuinitate, omnia sustento, uniuersam creaturam gubernō, inferni potestates exspolio & traduco, in Limbo facio Paradisum; ac demonstro mea presentia & maiestate, me non uiuorum solum, sed mortuorum esse dominum, omnium iudicem, bonorum liberatorem: sepulchro infero vim uitæ & resurrectionis, ex sepulchro veritatem meæ mortis declaro, praeclari simū finē meæ inter homines æconomice impono.

D. Sedebant autem mulieres è regione, atque obserabant ubi & quemadmodum eorum magister bonus sepeliretur, aduolueretur saxum ad ostium sepulchri; cogitantes se quoque officium uñctionis obituras pro sua deuotione.

E. Redit in montem Sion domum Virgo Marer, redeunt mulieres, redeunt Apostoli, recipiunt se discipuli & notī singuli ad sua. Verū eadem illa hora cum redirent è sepulchro mulieres illæ quæ prima Sabbati ad monumentum uentura erant, sollicitè unguenta aromatica emerūt ac sepōsuerunt; ut transacto Sabbato corpus IESV ungerent: quicuerunt Sabbato iuxta legis mandatum.

F. Postridie, etiam si Sabbatum esset, & magnum Sabbatum, tamen stimulante Principes Sacerdotum & Phariseos eorū pertinaci malicia, malè simulatum legis zelum peruerterunt. Sabbato adeunt ad Pilatum; Domine, inquiunt, recordati sumus quia seductor ille dixit; Post tres dies resurgam; iube ergo custodiri sepulchrum in diem tertium. Sed quid timetis? Ne fortè ueniant discipuli eius & furentur eum, & dicant plebi, surrexit à mortuis; & ne sit nouissimus error peior priore. O homines stultissimos: sed stultitiam conuertit Deus in uestram ignominiam & confutationem, tum verò ad confirmandam resurrectionis Christi veritatem diuertit. Nam nisi vos furia exagitarent, si sileretis, si abesset à monumento militum custodia; impudēter quidem, probabiliter tamen apud plebem mentiri poteratis, non resurrexisse IESVM, sed furatos illum esse discipulos, & furtum factum pradicaretis: nunc verò uestra diligentia clarissimum testimonium comparatis Christi resurrectioni, ubi signatis lapidem, custodiam militū adhibetis, ubi auctoritate Præsdis hæc tam anxie procuratis; ut etiam si omnes Demones uobiscum uelint cauillari ac mentiri, nulli persuadere aliter quam fuit ueritas uel possitis uel audetis. Concedit illis Pilatus quod rogabant, accipiunt militem.

G. Veniunt ad hortum, obsignant publico templi sigillo monumentum: commendant Centurioni ut summo studio & diligentia obseruet, ne quæ uis sepulchro inferatur, ne clanculum cadauer auferri possit; spondet, abeunt Iudæi: instituuntur militares excubiæ attentissimæ.

MEDITATIO.

Impressisti Domine IESV, naturalē quēdam hominibus instinctum mortuos sepeliendi omnibus seculis, & existimandi sancta esse sepulchra, & quasi sensum dedisti mortalibus suæ immortalitatis, & uitæ recuperandæ per mortem; & hac etiam in re ostendisti, earum rerum inditum esse suum desiderium hominibus, quas natura tota non potest assequi; quod facit creatio hominis ad Dei ipsius imaginem. Cōfirmatus verò est ille immortalitatis instinctus in tua sepultura, quæ resurrectionis spem proposuit humanæ generationi. Declinauit tamen ab hac immortalitatis propensione hominum peruersitas; neq; id mirum: nam quum Deum cognouissent,

non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum; dicētes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Fugiemus nos per te nō illorum solum, sed omnium insipientiam, & sensum accipiemus diuinum tuæ sepulturæ. Mortuus es tu æterne IESV, ut tecum nos commoreremur, sepultus es, ut nos tecum confepeliremur; atque adeò crux tua & mors fuit nostri veteris hominis, qui erat nostra mors, crucifixio & mors. Fuit ergo tua mors nostræ mortis, idest peccati mors, sepultura tua, nostra item sepultura: mortui enim peccato tecum sepeliamur, & absconditur nostra uita in te, ut in pace

pace in idipsum dormiamus, & requiescamus in spe singulari resurrectionis nostræ in te. Planè diuina sunt hæc mysteria & beneficia in morte tua: in deposuisti vitam, nos mortem; & tu confirmaſti mortem tuam per sepulchrum, ita mortem in nobis vis confirmari ex vi sepulturae tuæ & imitatione. Vnge nos Domine myrrha & aloë, acri atque exemplari poenitentia, vt mente pura te cõplectamur quasi sindone. Oramus te vt nos facias horum tuum, meditationibus, & contemplationibus pijs & fluctuosis conſutum, sanguine & aqua tui lateris irrigatum & fecundum: in eo horto cõstituas cor nostrum; quod quum petra sit durissima, excava tu illud vi tuæ sepulturae, vt te recipiat, tuum sit habitaculum, te dulcissimè amplectatur & foueat: à reliqua petra cordis nostri duritiam illam veterem deiicias, inferas verò tuum robur & fortitudinem. Hæc omnia claudere tecum in sepulchro, muni petra, te ipso, obſigna tuo sanguine, firmitatem spei & magnanimitatis nihili concede cum humilitate cõiunctam. O excelsè I E S V, sepeliris, & Deus mortuus sepeliris: quanta est hæc, significatio voluntatis tuæ vt nos tecum sepeliamur! quanta vis vi possimus! Sed celebremus oportet tui funeris exequias te iuante, cum matre tua Virgine sacra, sed luctuosa adhuc, cum Apostolis & discipulis, ac pijs mulieribus: hoc faciemus, si ante tota mente prosequamur quæ beata Virgo de te è cruce deposuisti, de vita tua, de passione, de vulneribus, de doloribus & cruciatibus, de cruce, de morte prædicauit, de quæ horum omnium virtute cœlesti, & diuina efficacia. Et quis possit cogitatione consequi quanta fuerit huius orationis funebris deuotio, quanta spiritus sublimitas, quanta diuinitas? Nam si Hierothaus in sua oratione de Maria totus excedens, totus se deferens, & eorum quæ laudabat consortium patiens, ab omnibus à quibus audiebatur, & videbatur, & agnoscebatur afflatus Deo, & diuinus laudator iudicabatur; quid de excellentia orationis Virginis Dei Matris de filio Deo credere non possumus & debemus? Et quidem viri illius sancti post Apostolos ponitur laudatio, post Apostolorum oratio-

nes laudè meruit: at Regina cœli Virgo Mater & Apostolos omnes, & choros Angelorū omnes diuino priuilegio & gratia antecellit. Imbibamus dulci meditatione ac deuotione quæ ab illa cœlesti oratione & præconio discébatur, & suspēdatur animus noster, si nō intelligentiā verborum & rerum illarum, aliqua saltem spiritus significatione & gustu. Apostolorum, & reliquorum præterea orationes cogitemus, quæ etiam si longè erant quā Mariæ inferiores, luctuosæ tamen erant & sanctæ. Adsunt è cœlo frequentes Angeli, adsunt ex ijs qui semper Christo astiterant, animum hūc aduertunt è Limbo totus Patrum conuentus, & eorum tutelares Angeli, celebrant omnes Christi sepulturam, iuuant Angeli funeris officia, præsequuntur è Limbo Patres pia animorum religione & meditatione Christi exequias: adest Virgo Mater cum sanctis mulieribus, adsunt Apostoli cum discipulis, adsunt alij pietate & officio commoti, curant omnia Nicodemus & Ioseph; Christus ipse omnium pietatem promouet, portant sacrum feretrum Apostoli: procedit funus diuinum, prosequuntur illud omnes, ac celebrant cœlesti prædicatione & laudibus. Vbi estis Iudæi? At nos non solum inde absterruit Christus mortuus, sed Pilatus etiam abegit suo imperio, donans corpus sepeliendum Decurioni. Sepeliunt, obuoluunt magnum lapidem ad os monumenti. O sanctam petram, quæ Dei corpus, quæ Christi immensitatem continet! offero ego benigne I E S V, cor meum in tuum sepulchrum, vt viuat in me vis tuæ mortis & sepulchri; offero tibi viuenti in secula habitationem in corde meo: at enim tam excellenti beneficio indignus sum, sed tu tamen dignus qui splendore tuo & gratia facias dignum, & ad me digneris venire. Confirma obsecro te Domine I E S V, fidem tuæ passionis & mortis, & sensum illius spirituales cordi meo imprime, spem per tuam sepulturam erige resurrectionis & vitæ sempiternæ; vt hanc spem excipiat charitatis tuæ fulgor cœlestis & suauitas in tua resurrectione. Amen.

(.·.)

DE ANNUNCIATIONE.

L V C. I.

In evj. imaginem adnotatiuncula.

evj.

- A. *Consensus Angelorum, ubi declarat Deus incarnationem Christi, & designatur Gabriel legatus.*
 B. *Veniens Nazareth Gabriel, sibi ex aëre corpus accommodat.*
 C. *Nubes à cælo, unde radij ad Mariam Virginem pertinent.*
 D. *Cubiculum, quod visitatur Laureti in agro Piceno ubi Maria.*
 E. *Ingreditur Angelus ad Mariam Virginem, salutatur eam, assentitur Maria, fit Deus homo, & ipsa Mater Dei.*
 F. *Creatio mundi, quo die Deus factus est homo.*
 G. *Eadem die Christus moritur, ut homo perditus recreetur.*
 H. *Pie credi potest Angelum missum in Limbum, ad Christi incarnationem Patribus annunciantem.*

EVANGELIUM MISSÆ.

L V C. I.

IN^a mense autem sexto^b missus est Angelus Gabriel à Deo in civitatem Galilææ cui nomen Nazareth, ad^c Virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph, de domo David, & nomen Virginis^e Maria. ^d Et^e ingressus Angelus ad eam, dixit; ^e Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cum audisset, turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait Angelus ei; Ne timeas Maria, inveniisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius IESU M. Hic erit magnus, & filius altissimi vocabitur; & dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius: & regnabit in domo Iacob in æternū, & regni eius nō erit finis. Dixit autē Maria ad Angelū; Quomodo fiet istud? quoniā virū nō cognosco. Et respondens Angelus, dixit ei; Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obūbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te sanctū, vocabitur filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata tua, & ipsa cōcepit filiū in senectute sua; & hic mēsis est sextus illi, quæ vocatur sterilis: quia nō erit impossibile apud Deum omne verbū. Dixit autem Maria; Ecce^e ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa Angelus.

ADNOTATIO.

HÆc imago appositæ in hunc locum relata est, quia eodem die filius Dei homo factus est, & homo Deus crucifixus; quod Ecclesia representat ubi xxv. Martij Annunciationem Virginis Maria celebrat: etiamsi sapienter in Christi passione celebranda sequatur pleniluniū primum mensis primi post vernal æquinoctiū; quod tamen semper xxv. diem mensis Martij indicat.

A. Quæ Deus futura esse constituit, ea omnia in sua æternitate constituit; illud simul statuit, quando sint exequenda, ubi, quo pacto, per quos. Neque verò rerum novitate, ubi sunt mutatur; non enim semper tempori addicitur diuinitas, sed à Deo omnia ex æternitate sunt quæ nobis in tempore, est q̃, eius æternitas omnibus temporibus presens maximè; neque intelligi potest aliquid nunc fieri, qui in æternitatis nunc, ut ita dicam,

ANNUNCIATIO.

Luc. i.

1
cvij



- A. Conuentus Angelorum, ubi declarat Deus Incarnationem Christi, & designatur Gabriel legatus.
 B. Veniens Nazareth Gabriel, sibi ex aëre corpus accommodat.
 C. Nubes è caelo, unde radij ad Mariam Virginem pertinent.
 D. Cubiculum, quod visitur Laureti in agro Piceno, ubi est Maria.

- E. Ingreditur Angelus ad Mariam Virginem; eam salutat; assentitur Maria: fit Deus homo, & ipsa Mater Dei.
 F. Creatio hominis, quo die Deus factus est homo.
 G. Eadem die Christus moritur, ut homo perditus recreetur.
 H. Pie credi potest, Angelum missum in Limbum, ad Christi incarnationem Patribus nunciandam.



dicam, presentius non fiat. Hæc propterea dicta sunt, ut intelligamus quæ æterno consilio Deus prædestinauerat, & ex sua æternitate fecit, hodie esse facta. Fit igitur conuentus celeberrimus omnium Angelorum in cælo Empyreo ante diuinitatem, ostendit pater Deus velle se in terrâ mittere filiū, declarat Trinitas diuina se illum velle hominem facere, designatur Archangelus Gabriel, aduoluit mentis genua ante diuinitatis infinitam maiestatem, pronuntiatur ad sacratissimam Virginem legatus, ex præscripto mandatum à Deo accipit, mittitur Nazareth in Galileam, dantur illi comites complures Angeli, erigitur omnium animus tantæ rei expectatione, conuertunt in Galileam animos, Gabrielem votis & comprobatione prosequuntur.

B. Benedictio à Deo accepta penetrat celos omnes Gabriel, saluatur ab Angelis caloribus motoribus festinè, iam tenet aëra; ibi verò corpus sibi accommodat humanum diuina virtute splendidissimi atque elegantissimi adolescentis, hunc circumuolant Angeli comites.

C. Nubes, unde radij ad Mariam Virginem pertinent; hac nube nititur Gabriel: Significat verò nubes obumbrationem virtutis Dei superueniente in Virginem sancto Spiritu; ager enim sancto spiritui in vtero Virginis sacrosancto ipsa etiam diuina virtute cooperata est, ut verè esset Dei & hominis mater. Itaque diuina operatio humane, infinita finita est attemperata, quod ex nubis obumbratione intelligimus, quasi illa remissio sit atque accommodatio virtutis immensæ, quæ faciebat Virginem posse quam habebat facultatem ut mater esset, eam exercere, atque ad diuinam prolem applicare.

D. Cubiculum idè quod Laureti in vico territorij Recinatensis agri Piceni summa & frequentia visitur, & deuotione celebratur. In eo lectulus, caminus, & ad focum ollula, armariolum, fenestra; quæ omnia tenuitatem Virginis & paupertatem indicant: quæ ut oculis pateret, non potuerunt omnes parietes depingi, non sacra cellula ianua, non fenestra. Hic eo tempore orabat Virgo celestis, & de filij Dei incarnatione commentabatur ac meditabatur studiosissimè; & præter alia merita præstantissima, illud etiam ardens desiderium quo in aduentum Messchie ferebatur, causa esse potuerit, non ut Deus homo fieret, sed ut ex ea potissimum homo fieret. Habet autem in canistro paratam materiã, & instrumenta virginalium operarum.

E. Ingreditur insperato ad eam Angelus, salutat: turbatur animus Virginis sanctissimæ at-

que pudentissime dum laudes suas audit, & ueretur ut incolumè pudorem teneat, & tueatur virginitatem, quam Deo voto consecrauerat.

Verbis illam Gabriel confirmat suauissimis: consensit diuinæ voluntati celestis Virgo cum summa fidei, humilitatis, magnanimitatis, altarūque diuinarum virtutum conspiratione; Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundū verbum tuum. Quæ verba cum cōpleret, fecit Deus excellentissima illa suæ potentie atque miserationum opera, quæ alia eius omnia opera, longo intervallo antecellunt: eodem enim temporis momento creauit animam Christi omnium in humana specie præstantissimam, formauit corpus in tanta paruitate consummatissimū, hæc uniuert, & inuicem, & verbo Dei. Itaque factus est filius Dei homo unione illa hypostasis diuina immensa, simul animæ Christi absque ullo merito, sola personæ & unionis dignitate collata est summa gratia, & beatitudo, atque harum plenitudo; ex qua plenitudine innumerabiles homines gratiam accipere possent & salutem: simul obtulit Christus Patri ut mortem, ita labores vitæ suæ omnes, & passiones, & mortis omnes acerbitates pro mortalium redemptione ac liberatione. Itaque meriti Christi summa illa vis atque efficacia iam inde extitit: neque verò unquam accessionem accepit Christi meritum, idè omni sua meritorum ratione est promeritus, perfectus enim semper fuit homo Christus, perfectè semper est operatus, eò copiosior celebratur illa Christi I E S V redemptio, & amplior lotio.

Addidit singulare illud miserationis mysteriū; gloriam enim animæ ne in corpus reduçaret inhibuit, ut sua virtute & maiestate passiones eius vitæ mortalis vel mortem ne impediret.

Fit mater Dei omnipotentis Virgo humilis atq; pauperula, adorat hominem Deum Gabriel & comites Angeli, adorant è cælo omnes Angeli recens hominem factum Regem suum ac Dominū, simul omnes suum honorem deferunt Matri Dei, illam laudant, illam adorant. Sentit ipsa diuina virtute se concepisse in utero, intelligit Matrem se factam esse Dei; sentit non solum in utero diuinam prolem, sed in animo & in spiritu suo diuinam augeri virtutem, dona Dei multiplicari, charismata increfcere; impletur omni suauitate celesti, addrat atque magnificat eius anima Dominum, exultat spiritus in Deo saluari suo, idè Deo I E S V filio suo. Sentit uniuersus orbis se esse nobilitatum aduentu diuinitatis in carnē, laudant cæli Dei immensam benignitatē, exultat terra, collaudant omnia Deum. Consecra legationē

tione Gabriel honorificentissimè salutata Virgine in cælis euolat, dissoluitur in auras adolescentis figura quam accipiat.

1.1. Exa- F. Confirmat Ambrosius creatum Mundum
mer. 1. 4. ipso vere : numerantur autem anni Mundi à
creatione ad natiuitatē Christi, quæ fuit xxv.
Decembris : quo fit vt intelligamus, ad nati-
uitatem Christi in vtero etiam numerari an-
nos Mundi à creatione. Itaque eodem die
dicemus creatum primum hominem xxv.
Marty, & Deum factum hominem; nouē scilicet

et mensibus ante xxv. Decembris; factumq;
eodem die primum hominem in animam viuentem, & secundum in spiritum viuificantem. Ad
hæc addi potest authoritas Athanasij & Au-
gustini.

G. Eodem die in cruce nostra crimina suo
sanguine & morte Christus expiauit quo con-
ceptus est.

H. Fide credi potest missum Angelum ad an-
nunciandum Patribus incarnationem Dei in
Limbū.

MEDITATIO.

Gen 2. **F**ecisti tu Domine IESV initio Adam &
Heuam primos homines; sed è terra Adā,
cui spiritum vitæ inspirasti, ex huius costa He-
uam, vt mater esset cunctorum viuentium:
sed simul vocari voluisti nomen eius Issa, id
est virago, quod de viro esset sumpta: Adam
extra Paradisum creasti, Heuam in Paradiso,
os de ossibus Adam, & carnem de carne; qua-
propter relicturus esset homo patrem & ma-
trem, & uxori suæ adhaerens. Magna sunt
hæc tua sapientiæ & potentia sacramenta; nō
solum in te & sponsa tua Ecclesia, sed in te
& Matre tua virgine, quæ simul sponsa tua
est. Oro te verbu Patris æterni coæternum
& consubstantiale, verbum caro factum, vt
nobis illa aperias mysteria, obsecro per nati-
uitatē tuam in vtero Matris virginali. Con-
cipite primum fidem, spem, & charitatem in
mē; deinde spiritum simplicitatis & humili-
tatis profundæ, & audite. Adam me repræ-
sentauit, Heuam matrem meā: nam cum præ-
scirem vitrumque esse peccaturum, & corrup-
tum iri per peccatum naturæ humanæ inte-
gritatem, quam ego integram volueram; fuit
meæ sapientiæ, simul & misericordiæ, vt si-
mul designarem alium Adam, aliam Heuam;
vt quod primus homo deformauerat, secun-
dus restauraret, & naturam humanam non
solum corruptione contracta liberaret, sed
diuina perfectione nobilitaret. At sancte
IESV, quo nam pacto te Adam repræsen-
tauit peccator innocens & sanctus? Rectè,
quia ille peccatum admisit, ego deleui; ille
peccato implicauit & se, & suam posteritatē,
ego explicauit & illum, & eius posteros & li-
berauit: fecit ille peccatum, ex quo peccatores

Rom 5. constituti sunt multi, ego factus sum pecca-
tum, hoc est hostia pro peccato, vnde multi
constituti sunt iusti; & sicut deriuatum est
vnius delictum in omnes, ita mea vnus iu-

stitia in omnes permanauit. Ex Adæ peccato
miseriæ & pœnæ omnes humanæ fluxerunt,
Satanæ tyrannis, hominum infernus; per
me peccatum, hostiam videlicet peccati, &
meam crucem miseræ illæ deletæ, Satan cō-
futus & victus, necata mors, infernus supe-
ratus. Quæ cum ita sint, fit vt primus Adam
rectè arque ordine dicatur mei forma atque
typus per dissimilitudines. Cæterum simili-
tudines quibus me ille repræsentauit, magno
interuallo antecessi; ille animam accepit à
Deo, ego diuinitatem & animam; illius ani-
ma prædita fuit gratia & donis spiritualibus,
mea ornata summa gloria, gratia, & donis
caelestibus; illius corpus accepit Deus è terra
virgine, & cui nondum maledixerat, meum
ex Maria Virgine, cui semper benedixit; Ada-
mum creauit Deus extra Paradisum, meam
incarnationem fecit & humanitatem extra
cælum; tulit Adam Deus & posuit in Paradi-
so, vt operaretur & custodiret illum, me in
Ecclesia Dei viuentis, vt illic eius salutē ope-
rerer, & illam ab aduersarijs potestatibus de-
fenderem. Nam fuit Ecclesia mea Paradisus
meus, (delitiæ enim meæ fuere esse cum filiis
hominum) vbi arbor vitæ crux mea est, quæ
vitam sempiternam mortalibus produxit; vbi
etiam arbor scientiæ boni & mali, sed longè
mitior; nam qui illic Dei præceptum præua-
ricatur, dono originalis iustitiæ perpetuò pri-
uatur, in Ecclesia qui in Deum peccat, priua-
tur quidem gratia & donis, sed quæ possint
per sacramenta recuperari: vbi non quatuor
flumina solum, sed quinque diuinæ miseri-
cordiæ & gratiarum è manibus meis, & pedi-
bus, & latere fluunt. Heuam præterea nouam
vetus illa significauit, Mariam Virginem Ma-
trem meam: illa ex costa Adæ est formata in
originali iustitia & gratia, ex quibus excidere
posset, vnde etiam excidit, hæc creata est à
me

me sancta & immaculata, & in excellenti gratia confirmata, ex osse meo, è singulari scilicet crucis meæ merito. Hanc enim in Ecclesia mea exhibui gloriosam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sine peccato, sine peccati fomite; & ex costa mea dormientis, idest mortui in cruce: ex virtute enim crucis meæ omnem est perfectionem consequuta. Fuit igitur hæc Ista longè nobilior quàm illa, de meo excellenti priuilegio; etenim sicut ego eram & sum homo perfectus, ita etiam illa mulier perfecta: hinc intelliges me in Paradiso Heuā formasse, quòd Ecclesiam meam significaret & matrem Fuit illa Heua mater cunctorum viuentium, hæc mea, qui sum vita sempiterna omnium & Angelorum & hominum; illa peccatū concepit in Satanæ tentatione, mea concepit me iustitiam infinitam in Archangeli salutatione, & incarnationis meæ annunciatione; illa peperit peccatum comedens ex pomō vetito, mea me peperit peccatum, hoc est hostiā pro peccatis omnium; illa dedit marito pomum in quo peccaret, mea dedit me Ecclesiæ unde à peccato mundaretur: Heua illa amica serpentis Diaboli aliquando fuit, hæc nunquam fuit, nec ego permisi vt esset; posui enim Inimicitiam inter serpentem Dæmonem & hanc dilectam meam Heuam, & inter semen serpentis peccatum ac semen meæ Heuæ me, qui fui peccatorum expugnator: & non solū hoc semen contriuit semen serpentis, & omnem eius potentiam eneruauit, sed hæc etiam mea Heua caput serpentis contriuit in suo semine; & non solū alia peccata, sed originale etiam superauit, nulli subiecta peccato, nullo infecta. Huic meæ Sponsæ vt ego adhærerē, & ex ea carnem sumerem, exiui à Patre, veni in mundum, fui à Patre derelictus; reliqui Matrem vt Sponsæ meæ Ecclesiæ adhærerē. In initio igitur tuæ creaturæ magne IESV, in primo homine & in prima foemina qui suam innocentiam amiserūt, significasti futurum, vt illa iactura restauraretur: itaque dedisti perfectissimum alium hominem, & aliam perfectam foeminam, te & matrem tuam. Hanc vt decuit filium formasti excellentibus donis ornatam, corpore purissimo atque elegantissimo, anima etiam si specie humana, tamen potentijs perfectissimis donata, & sublimi quadam naturæ indiuidualis bonitate, sensibus vt viuacissimis, ita mundissimis. Et ea quidem naturalia bona Matri

tuæ contulisti; quæ nostra infirmitas pro dignitate celebrare non potest vel intelligere; caligat tamen longè magis nostræ mentis acies, vbi dona spiritualia Matris tuæ considerate intendit, gratiam secundum tuam maximam, virtutum ac donorum spiritualiū eximia priuilegia, atque excellentias singulares. *Augst. de natu. & gra. cap 36.* Quocirca nulla vbi de peccatis agitur de Matre tua fit mentio, nullus vbi de originali peccato tractat Matrem tuam comprehendit. *Conc. Trid. sess: 5. Cant. cap 4.* Verè iota pulchra & sancta est amica tua & Mater excelle IESV, & macula nulla in ea vel fuit vel est. Et quid mirum? quid non te dignum, si Matrem tuam Dei tanta gratiarū & donorum plenitudine cumulasti? Quis enim homo non similibus donis matrem suam ornaret si posset & si ei liceret? Ex huiusmodi Matre Virgine sacrosancta voluit Pater tuus, voluisti tu, voluit Spiritus sanctus vt tu carnem acciperes, immaculatam ab immaculata, & fieres homo perfectissimus ex perfecta Virgine. Magnum fuit miraculum vestræ Trinitatis Dei vnus, & omnibus seculis inauditum; tāta præstantia mulierem formare; & tamen ea nihil aliud quàm foemina erat; diuinis ornamentis erat decorata, sed tamē mulier, nihil aliud: Mater verò erat Dei, & hæc gloriæ sublimitas faciebat, vt supra omnes Angelos & homines esset Deo gratiosa, vt cæli terræque esset domina & regina, vt supra omnem puram creaturam esset particeps diuinitatis: erat tamen ipsa tantummodò creatura. At tu admirabilis IESV, & omnibus donis illam, nō solū omnes alias creaturas longè antecellis, & illo vnionis tuæ hypostaticæ infinito interuallo: nam es Deus & homo in vnitate diuinæ hypostateos & personæ tuæ. O immensam Dei bonitatem & virtutem! ô diuinæ misericordiæ & iustitiæ opus inenarrabile! Quis audiuit vnquā tale? *Esa. 66.* Quis vidit huic simile? Nihil est, nihil fuit, nihil erit vel tale vel simile. Angeli quidem audierant hoc opus, viderant etiam in Deo; simile tamen vel tale non viderant, non audierant: quapropter diuinis laudibus illud prosequuntur in altissimis, nec tamē integrè assequuntur illius operis maiestatem; quo fit vt semper dicant; Quis est iste Rex gloriæ? *Pf. 23.* Vnitus es tu verbum Dei patris omnipotentis humanitati isti excellentissimæ, factus es homo; quis assequi vel cognoscere hanc vnionem possit, nisi quātus sit Deus qui vnitur perfectè nouerit? Immensus es tu Domine

IESV, factus es tamen certa mēſura homo; infinitus factus es finitus, immortalis factus es mortalis, impatibilis factus es patibilis, omnipotens factus es infirmus; & per vnionem naturæ diuinæ & humanæ in perſona tua feciſti, vt cōſeruata vtriuſque naturæ proprietate, diuina de humanis, humana de diuinis verè in te dicerentur, non confundētur tamen naturarum proprietates, nec in altera natura alterius proprietates ineſſent. O Trinitas, ſubſtātia, diuinitas, bonitas, vnitas omni ſubſtantia, diuinitate bonitate, vnitate ſuperior atque præſtantior, quæ lucem habitās inaccessibilem. Amas tu vnitatem vnitas immenſa Deuſtrine, voluiſti vt vnum ſint homines, quemadmodum vos vnum eſtis: vos quidem natura infinita vnum eſtis, Pater, Filius, & Spiritus ſanctus: fieri nō potuit vt natura humana hoc modo diuina eſſet natura, nec conuerti potuit natura humana in diuinam: quod fieri potuit poſt hanc vnitatem præſantiſſimum & diuinum bonum feciſti, vt in vnitate ſecundæ perſonæ natura diuina & humana vnirentur, & fieret Deus & homo vnus Chriſtus. Aliūſ leuari non potuit creatura: itaque hæc laus eſt poſt tuæ vnitatis gloriam maxima. Duæ aliæ ſunt creatæ vniones, gratiæ, & gloriæ: has ſummas codē temporis momento creaviſti in Chriſto; & per ipſum homines ad vnionem gratiæ tuæ & gloriæ exaltaſti. Admirabiles ſunt aliæ etiam tuæ potentiæ & miſericordiæ vniones: veriſſimè dixit Pater æterne, filius tuus, & orauit efficacimè, vt & Apoſtoli, & qui per ipſos eſſent credituri vnum eſſent, ſicut & vos inter vos vnum eſtis; nam illa eſt ſumma inter vos & nos vnio, ſi tibi primū per gratiam à Chriſto acceptam ex illius excellentiſſimis vnionibus coniungamur, dein per gloriam. Sis benedictus in æternum Deus trinus & vnus omniū diuinarū vnionum author & cōſummator: feciſti tu ſublimēs illas Chriſti vniones hodie in vtero Virginis, quam tibi prius excellenti gratiæ, & charitatis, & virtutum, & donorum vnione copulaueras. Itaque cum ex hac vnione, & ſplendore tuæ gratiæ in excelſā quadam contemplatione verſaretur, miſiſti ad eam è coelo Archāgelum Gabrielem; ex quo quum laudes ſuas audiret, fecit perfectā eius humilitas & Dei zelus vt iurbaretur, & cogitaret qualis eſſet ſalutatio illa. Non timuit Angelum, erat enim colloquijs & viſitationibus Angelorum aſſuefacta cæ-

leſtis Virgo; ſed laudari quò maior eſt humilitas minūſ pati poteſt: oportuit ſummæ humilitatis actum præcedere, vt præclariſſimū à Deo beneficium acciperetur. Ab hac autem humilitatis & zeli trepidatione confirmata diuinitūs per Angelum, coniunxit cum humilitate profunda excellētem animi magnitudinem, tota in Deum erecta, & in eius potentias bonitatis & ſapientiæ introducta. Vbi audiuit ſe concepturam, credidit quidē abſq; vlla dubitatione ita futurum, ſed eius magnanimitas nixa humilitate fecit, vt auderet rogare ab Angelo tanti myſterij rationē. Credo Angele ſanctē, ita futurum vt dicis, ſed ſimul ſcio me meam virginitatem Deo ſanctē deuouiſſe, quam eius pronidētiæ curæ eſſe non dubito: ſcio verbum Dei carnem humanam ſuſcepturum, & quidem ex Virgine alma per myſterium à ſeculis abſconditum, & ſignum hoc admirabile datum iri domui Dauid: ſcio quod creaturus ſit nouum illud Dominus ſuper terram, vt ſœmina perfectum virū vtero complectatur: intelligo viæ huius, & conſummati viri, & incarnationis rationem omnem intellectum ſuperare; & hanc viam itē ſcio Synagogam eſſe negaturam: verū quò hæc maiora ſunt, & diuiniora, & recondita magis, eò aſſeret animo meo conſolationem maiorem, ſi rationem aliquam mihi aperias qua illa fient, vt Dei miſericordiam & virtutē in me agnoſcam, & laudē vberius. Quum hoc feciſſet Gabriel, & quæ de tam ſublīmi myſterio fide erat complexa diuina Virgo ſingulari luce fuiſſent illuſtrata, conſequutū fuit illud reſponſum omnibus & Angelis & hominibus adorandum; Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum; per quod reſponſum & conſenſum parata eſt hominibus ſalus & gloria ſempiterna; Verbum Dei caro factum eſt, & habitauit in nobis, vt nos Deus faceret ſuæ diuinitatis participes, & naturæ conſortes. Tu me prædicas Angele Dei gratia plenam, mecum eſſe Dominum, me benedictam inter mulieres, quæ Deum ſim conceptura & paritura ſuperueniente in me ſpiritu ſancto, obumbrante altiſſimi virtute; hæc omnia faciunt, vt toto pectore & animo, toto corde me Domino ſubijciam & dedam, & plenius agnoſcam me eſſe eius ancillam: itaque Domino vt ancillam me roſā offero & permitto. Quum verò ſentiam me occupari immenſo Spiritus ſancti amore, & virtute diuinitatis obumbrari & refici; his viribus

Eſa.

Hiſt. 1.
Proph. 9.

Joan.

ribus freta desidero, volo, & consentio ut fiat mihi secundum verbum tuum, & fiat in me verbum Dei homo, & filius Dei meus filius. Gloria sit Deo in altissimis; laudent eius bonitatem & virtutem Angeli, omnes mortales, cœlum, terra, omnis creatura. Cognoueram Dei mirabilia in creaturis, promissiones Dei diuinas noueram in lege, & ante legem, & in Prophetis; sed opus nunc video supra omnem admirationem positum; instauratur creatura diuino filij Dei commercio, adimplentur Dei promissiones & iusiurandum; Paruulus enim natus est in utero meo, qui semper ex utero Patris æterni nascitur, qui natus est ante Luciferum; & filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius, & vocabitur nomen eius Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. Natus est qui legis umbras discutiat, & mysticas significationes impleat per gratiam suam & veritatem, & suæ humanæ œconomiae mysteria. Exultemus fratres in Domino, & in potestate virtutis eius, quia est incarnatus eius filius. Exultate filiae Hierusalem omnes; Consolamini, consolamini popule meus dicit Deus vester. Ecce in utero Virginis fecit Deus noua omnia; postea nascetur in quo fecit Deus omnia, & cognoscetis ea: verè iam est in utero Matris Deus absconditus, Deus Israël saluator. Non est quod amplius dicatis; Vtinam disrumperes cœlos, & descenderes: descendit enim Dominus, & à facie eius altitudines superbiæ defluerunt; depositi sunt potentes de sede, exaltati humiles. Ex his pie mediator vberissimum fructum, & in mente tua, & in corde potes reponere si attendas, si rumines, si sensus interiores spiritus applices: illud enim comperies, similiter fieri spiritus & gratiæ diuinæ vnionem ad cor tuum. En præuenit te Dei eudocia & gratia: audi verò Deum, quasi te saluantem, tibi offeren-

tem suam gratiam, vel gratiæ suæ incrementum, Deum tecum futurum, benedictione eius te esse ornandum: hæc agnosce dona tibi præstò esse à diuinitate. Responde tu primum per profundæ humilitatis exercitium & turbationem; excipiet atque reficiet tuam trepidationem piam benignus Dominus; rationem suæ gratiæ & vim tibi exponet; eam ex te non esse, sed à Dei bonitate & misericordia, tibi tamen quærendam esse, ut eam inuenias, ut in corde tuo concipias Dei spiritum, & ut aqua reficiaris in vitam æternam saliente. *Ioan. 4.* Intelliges gratiam præterea tibi offerri, ut concepta illa cuiusque virtute in corde tuo, ex illa in actiones diuinas ex eas, & parias opera cœlesti gloria digna, quasi Christum ipsum in tuis operationibus. Nihil verò hîc dubites, nihil vacilles ob rei magnitudinem; sed fide ac spe confirma cor tuum, adhibe charitatis candorem & vim: fiet ut sentias spiritu mentis tuæ, quemadmodum in te formetur Christus, eius amore in te superueniente quo nos dilexit Deus; sentias potentiam virtutis Dei, quod est verbum incarnatum, & pro nobis crucifixum & mortuum. Hæc cordi tuo spiritualia indicia erunt, huiusmodi spiritualis sensus, superuenientis in te gratiæ, & tibi offerentis filium Dei; quæ omnia dona Dei cœlestia intellige in te non esse superuentura, nisi per humilitatem, & fidem, & aliarum virtutum conspirationem. Consentias itaque tangente Deo cor tuum per spiritus sancti illuminationem & gratiam, illi motioni coopereris gratia subleuatus & erectus, sine qua mouere te ad iustitiam coram Deo

tua voluntate non potes. Sit benedictum in secula verbum Patris æterni incarnatū, qui est Christus I E S V S.

Amen.

RESVR-

RESURRECTIO CHRISTI

GLORIOSA.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LUC. XXIII. IOAN. XX.

In cuij. imaginem adnotatiuncula.

cuij.

134.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Adest Christus in anima ad Sepulchrū ex Limbo cum Angelis & animabus Patrum ad finem crepusculi primæ Sabbati.</p> <p>B. Vnit animam corpori, & egreditur saluo sepulchro: pronunciat; Vici mundum, conculcavi Demonem, Mortem interemi, Vno in æternis.</p> | <p>C. Sepulchrum obsignatum.</p> <p>D. Milites duo agunt excubias, alij dormiunt, nemo quicquam omnino sentit.</p> <p>E. Ducit Christus captivum Satanam, mortem &c.</p> <p>F. Per totam Iudeam & Sepulchris apertis Sancti excitantur, quorum anima interfuerunt Christi resurrectioni, & apparent deinde multis.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Tertia die resurrexit à Mortuis.

ADNOTATIO.

A. **H**ora nona emisit spiritum in cruce Christus, fuit eius anima in Limbo tres horas, quod erat reliquum sextæ Sabbati, totū præterea Sabbatum, quod à vespere in vesperam agebatur, ac totam ferè noctem primæ Sabbati, quam Dominicam diem ex Christi resurrectione appellarunt Apostoli, tenuit nomen Ecclesiæ. Itaque tribus diebus fuit Christus mortuus & tribus noctibus, hoc est tribus diebus, uno naturali integro, partibus duorum, & ad finem horæ 39. post mortem resurrexit. Igitur in ipso Solis primo exortu, vel in extremo diluculo resurgit Christus, & lucem affert mundo cælestem. Expolians enim infernum, hoc est educens omnes animas ex Limbo, multas ex Purgatorio, præcedentibus & cingentibus eum Angelis, prosequentibus beatis animabus à Limbo in montem Golgotha & sepulchrum ascendit gloriosissimo triumpho, ducens victam Mortem & Satanam. Stat cælestis pompa triumphi super monumentum: nihil impedit aciem mentium humanarū vel Angelicarum, longè minus Christum impedit obiectum saxum, vel claustra sepulchri, contemplantur omnes mortuum corpus, utriusque & corporis & animæ cōtemplantes diuinitatem; vident verissimam Christi mortem.

B. At verò ex templo virtute suæ diuinitatis redit anima Christi ad corpus, illi se insinuat, illi unitur, ut unita antea fuerat: verum illa fuerat unio patibilis corporis & mortalis, hæc imparibilitatem eius corpori attulit atque immortalitatem. Fit rursum homo Christus, redundat anima illa beatitudinis gloria in corpus,

emicat à Christi corpore fulgores immensi, splendidiore verò ex vulneribus. Indutus surgit gloriæ sindone speciosissima, ut erat appariturus suis; gerit in signe sui triumphi crucem, ex diuina quadam claritate confectam; egreditur è sepulchro immoto lapide, illo so sigillo; leuat in caelum manum suam, & dicit, Vno ego in æternū; Vici mundum, conculcavi Demonem, mortem interemi. Fiunt omnium Angelorum & animarū infinita gratulationes, cantantur diuina laudes Deo & Christo eius.

C. Sepulchrum obsignatum omni diligentia & fide.

D. Milites alij dormientes, duo militari more agentes excubias, omnia secunda & quietæ undique: neque verò eorum qui in Sepulchro excubabant quisquam sentire vel videre quid gerebatur poterat; surrexit enim Christus Iesus clauso sepulchro, ignorantibus prorsus militibus.

E. Satan & Mors, ille vinctus, hæc in terram prostrata quasi extincta.

F. E sepulchris viuentes prodeunt Sancti, nā eorum animæ cum Christo fuerant in Limbo; interfuerunt eius resurrectioni, ex qua vim resurgendi accipientes singula ad corpora cum suis Angelis ad sua sepulchra Christo annuente properant; illi colligunt eorum materiam corporū, Christus inserit animas; fiunt homines, resurgunt à mortuis, discedunt Hierosolymam, apparent multis, narrant Christi mysteria, exponunt resurrectionem. Gerebantur autem hac quo tempore aliæ fiebant & Angelorum, & Christi apparitiones: quo ministerio expleto rursum redeunt

RESURRECTIO CHRISTI GLORIOSA.

Matth. xxviii. Marc. xvi. Luc. xxiii. Ioan. xx.

134

cviij



A. Adest Christus in anima ad sepulcrum ex limbo cum Angelis, & animabus Patrum, ad finem crepusculi primæ Sabbati.

B. Vnit animam corpori, & egreditur saluo sepulcro; pronunciat; Vici mundum, conculcaui dæmonem, mortem interemi, viuo in æternum.

C. Sepulcrum obsignatum.

D. Milites duo agunt excubias; alij dormiunt, nemo quicquam omnino sentit.

E. Ducit Christus captiuum sathanam, mortem, &c.

F. Per totam Iudæam è sepulchris apertis, sancti excitantur, quorum animæ interfuerunt Christi resurrectioni, & apparent deinde multis.



<p>1. The figure on the left is a personification of the sun, holding a globe in his right hand and a torch in his left. He is standing on a globe, which is supported by a column. The column is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is wearing a long, flowing robe and a helmet. The helmet is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is looking towards the right.</p> <p>2. The figure on the right is a personification of the moon, holding a mirror in her right hand and a scepter in her left. She is standing on a globe, which is supported by a column. The column is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is wearing a long, flowing robe and a helmet. The helmet is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is looking towards the left.</p>	<p>3. The figure in the center is a personification of the earth, holding a cornucopia in her right hand and a scepter in her left. She is standing on a globe, which is supported by a column. The column is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is wearing a long, flowing robe and a helmet. The helmet is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is looking towards the front.</p> <p>4. The figure on the far right is a personification of the sea, holding a trident in his right hand and a scepter in his left. He is standing on a globe, which is supported by a column. The column is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is wearing a long, flowing robe and a helmet. The helmet is decorated with a wreath of laurel leaves. The figure is looking towards the left.</p>
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

deunt ad sepulchr. anim. , deponunt corpus, deinde redeunt ad Christum quem semper viderant: neque enim verēdum est ne in ea morte

sensum doloris habuerint, quā singulari Christi virtute & mysterio fiebat.

MEDITATIO.

HE vs vbi Mors victoria tua? Vbi stimulus tuus peccatum? Vbi Satan? Vbi infernus? Putastis vos perpetuum regnum obtinere in mortales: infania ista fuit vestra, & fanaticus error, & tetra tyrannis. Agite, exerite capita vestra si potestis, sibilum tuum vibra serpens tortuose. Vitam aurumastis vos conculcare posse perpetuò, at vbi nunc vis vestra? vbi vestra impotentia? vbi tartareum in homines regnum? Concidit, concidit vobiscum Babylon, confusa est vestra tenebrosa Babel & conculcata: vicit leo de tribu Iuda: absorpta est non mors solū, sed peccatum, Satan, infernus; absorpta sunt omnia in Christi I E S V resurgentis victoria. Gaudere celi, exultet terra, latentur omnes qui inhabitant orbem terrarum; montes & colles cātent Christi resurgentis laudem, omnia ligna orbis iterarum plaudant manibus. Vos filiae Sion, quā toties ad luctū egressae fuistis, egredimini nunc ad gloriam vestri Regis, ad laudem, & letitiam, & exultationē mentium vestrarum in caelesti iubilo: contemplamini Angelorum diuinam exultationem. En vobis euangelizant surrexisse I E S V M, surrexisse Christum, surrexisse ē mortuis Dominum vitæ, celi regnatorem, triumphatorem peccati, Saianæ, moriis, & Inferni. At quis suscitāt resurgentem Christum? Ipse se, qui alios mortuos suscitauit; in quo Elias, in quo Elifaeus suos mortuos excitauit, erant suscitaturi Apostoli, & alij Dei homines. O potentiam mortui I E S V immensam! Neque tamen mirum: mortuus I E S V S Deus erat omnipotens, consubstantialis erat Patri, & Spiritui sancto, vita erat sempiterna. Vos quidem Angeli mori non potestis; neque enim corpus accepistis, quod deponere possitis, nec naturam quæ corruptioni subiecta sit; potuistis tamē per peccatum mori, vt mortui sunt Dæmones: itaque sentitis quā sublimē beneficium acceperitis à Deo, vbi æternam vitam gloriæ accepistis. Illi vbi vitā gratiæ amiserunt & condemnati sunt, coniiciunt per mortem æternam, quantum fuerit boni in vita sempiterna. Tabescite vos Diaboli in vestra morte; gaudete vos nobiscum o sancti Angeli ex laude gloriæ resurrectionis Domi-

ni vestri & nostri, ex gustu vestræ vitæ, quam possideris in Deo, ex charitate vestra in nos, & nobis de nostri beneficij excellentia congratulamini, quam per Christum resurgentem accepimus. Viuebamus quidem vitam quandam naturalem, sed quæ nobis cum plantis, cum animantibus, cum perditis hominibus, cum malignis etiam spiritibus cōmunis est: à Deo quidem illam habebamus; vita enim omnis, & vitalis motus ex Dei vita ducitur: sed tamen ita viuebamus, vt illa vita esset in nobis materia & pabulum mortis sempiternæ; fecerat enim peccatum vt hæ vitæ non viucrent. Quis enim absquē vitæ gratiæ, quæ est inchoatio vitæ sempiternæ viuere velir, vel verē viuere possit, & non potiùs viuens sit in morte, præsertim cum illa mors esset futura æterna? Confecit ineffabili mysterio vitā quam recuperauit resurgens Christus, verā vitam nostris & animis & corporibus, quæ mortua erant in peccatis nostris. Exulta o Anima; iubila cor & caro mea in Christum viuū, & vos viuificantem; vitæ enim illi vestræ, quæ dabat potētij per se moueri & agere, sed intermortuē dabat, parta diuinior vita est, quæ supra vestram naturā est: neq; enim ad illam leuari potuistis, non illa vita vt, nisi à Dei infinita potentia & misericordia vobis communicaretur. Hoc factum est, vbi Christus filius Dei vitam corpori suo dedit, quam deposuerat; mors enim eius fecit, vt peccata quæ illam vitam excluderant extirparentur, vnde exstitit resurrectio, quæ simul exhibuit nobis gratiam, quæ est vita sempiterna: quia traditus est Christus Dominus & Deus no-

Rom. 4.

Rom. 4.

Tho. 3.

p. 9. 47.

ar. 6.

& q. 52.

ar. 1.

stræ

stra causa est efficienter, mors etiam merito-
riè. Representatur verò in morte & resurre-
ctione Christi nostra iustificatio ; Christus
enim resurrexit à morte in vitam diuinā vir-
tute, nos à peccato, morte in vitam gratiæ eadē
virtute per meritum crucis Christi, & virtutē
resurrectionis eius. O adorandam tuā resur-
rectionis vim magne IESV! quæ in uos in-
fluit, quæ nos uiuificat, non solum ut delecto
peccato vitam gratiæ tuæ uiuamus, quæ est
vita animæ æterna ; sed ut corporis mortali-
tatem exuamus, & per mortem immortalita-
tem apud te & per te induamus in cælo. Cu-
mulas autem nos benigne IESV (quæ tuæ
misericordiæ est exundantia) suauissimis tuæ
resurrectionis muneribus : ubi illius quoque
sensum nobis communicas, & sentimus nos
mori & mortuos esse peccato, voluntaria &
acri poenitentia peccata proijcientes, gratiā
Sacramenti accipientes, ac nihil malæ volun-
tatis reliquum in nobis agnoscantes ; sed fa-
ctos nos esse tuæ mortis consortes, & per tuos
cruciatu & mortem nostrorum sensuum, &
potentiarum, & affectuum terrenorum mor-
tificationē imbibētes, tuæ passionis & crucis
virtutem concipiendo ex imo corde in te :
vnde quasi ex ergastulo mortis educimur in
vitā placidā, lucidā, lætam, in vitā è resurre-
ctionis tuæ vita profluentem, quæ nostram
animam replet iucunditate, splendore, diui-
na virtute, & facit ut in nouitate vitæ, ac mo-
tionum vitalium in te ambulemus, operātes
quod bonum est per te & propter te : idcirco
enim vitam à te accipimus, ut in te illam ex-
erceamus, & vitam operemur æternam. Audi
vero anima mea, huc ades, & tu corpus meū,
& tota humanitas, audite potentiæ meæ, at-
tendite omnes & videte : quid eratis, ubi, quo-
modo, quid agebatis absque Christi morte,
absque Christi resurrectione? Eramus quasi
non essemus, quasi redacta per peccatum ad
nihilum. Quid enim Domine IESV sine te
esse potest, & non potius pessimum nihilum
est, qui es fons & essentia, & esse, & vitæ om-
nis? Itaque eramus, uiuebamus; quòd esse,
quæ vita à Deo sustentabatur, ut posset à te
separata esse, & experiri nihil se esse sine te,
pessimè esse sine te, quā ut optimè esset crea-
ueras. At ubi eratis? Extra te eramus Domine,
extra quem tamen cōsistere non poteramus;
in tenebris eramus, tu es lux infinita; in in-
ferno eramus, tu verò es in Paradiso: tu enim

Paradisus es, & gloria sempiterna: in peccatis
eramus, quæ à te separant, tu in vnitate diui-
nitatis sanctitas & iustitia infinita : eramus
cum Satana & immundis spiritibus, tu in Tri-
nitate tuæ diuinitatis purissimæ cum splēdi-
dissimis spiritibus. Et hūc tamē cū essemus &
illic tu esses, erat tamē natura nostra in te, quæ
erat incredibilis nostræ pænæ acerbitas, quā
esse nostrū à tua gratia & gloria esset separatū,
nec sumeret diuinū & supernaturalem ex te
influxum, cuius eramus creati capaces, etiam
audi naturaliter. Quo pacto autem eramus?
Pessimè semper, etiam si mala nostra nō sen-
tiremus propter nostram socordiam & ini-
quitatem: dominabātur in nos hostes nostri,
non domestici solum carnis & sensuum no-
strorum, sed affinis mundus cum suis concu-
piscētijs, simul crudeles Dæmones in nos sæ-
uiebant : omni spurcitia erat anima nostra,
nostræ potentiæ, nostræ manus oppletæ; ni-
hil in nobis sanum, nihil non conculcatum à
nostris persecutoribus, nihil non mortuū ex
nobis sine Christo. Quid tandem agebamus?
At nihil agebamus. Num aliquid poteramus
sine te magne IESV? Nam quæ faciebamus
mortua erant sine vitæ tuæ spiritu uiuificāte.
Neque solum erant nostræ actiones mortuæ,
sed nonnunquam mortiferæ etiam. Quid
enim in nobis mortem operari non poterat?
Quid non augere continenter mortem no-
stram sempiternam, & inferni reatum? Nam
si qua bona absque te & tua gratia agere pote-
ramus quasi naturaliter, ea etiam interibant,
nec nos liberare ab æterna damnatione pote-
rant: Seruiebamus concupiscētijs impoten-
tibus, & Dæmonum crudelitati: tales eramus
sine tua morte & resurrectione sancte IESV;
& longe erant peiora quæ eramus, quàm quæ
ego commemorare possum. Fecit tamen tua
mors & resurrectio, ut illa mala omnia ex no-
bis extirparentur, contraria verò bona ut no-
bis insererentur; habitaret verò in nobis
mors illa tua & resurrectio; mors quæ pecca-
ta nostra morte afficeret, & in morte conti-
neret; resurrectio ut pramio tuæ mortis
nos frueremur in vita tua, & in
gratiæ, & gloriæ tuæ sem-
piterna luce. A-
men.

EODEM



A. Discedentibus Sanctis, è vestigio
venit in montem Sion IESVS,
cum cæles ti comitatu, Matri
apparet soli in conclau; iucun:
dissimè colloquantur.

B. Gerebantur hæc alijs inscijs, &
mærentibus, & mulieribus
se ad sepulcrum visendum
parantibus.

C. In sepulcro nulla mutatio.



<p>A. The Apparatus of the Mind</p> <p>The Apparatus of the Mind is a complex system of organs and structures which are concerned with the reception, transmission, and interpretation of information from the external world.</p> <p>The main components of the apparatus are the eyes, ears, nose, tongue, and skin, which are the organs of sense. These organs are connected to the brain, which is the central organ of the mind.</p> <p>The brain is divided into two main parts, the cerebrum and the cerebellum. The cerebrum is the larger part and is responsible for the higher functions of the mind, such as thought, memory, and emotion. The cerebellum is the smaller part and is responsible for the lower functions, such as coordination and balance.</p> <p>The apparatus of the mind is a highly complex and delicate system, and it is essential for the proper functioning of the human body.</p>	<p>B. The Apparatus of the Mind</p> <p>The Apparatus of the Mind is a complex system of organs and structures which are concerned with the reception, transmission, and interpretation of information from the external world.</p> <p>The main components of the apparatus are the eyes, ears, nose, tongue, and skin, which are the organs of sense. These organs are connected to the brain, which is the central organ of the mind.</p> <p>The brain is divided into two main parts, the cerebrum and the cerebellum. The cerebrum is the larger part and is responsible for the higher functions of the mind, such as thought, memory, and emotion. The cerebellum is the smaller part and is responsible for the lower functions, such as coordination and balance.</p> <p>The apparatus of the mind is a highly complex and delicate system, and it is essential for the proper functioning of the human body.</p>
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

387

EODEM DIE APPARET MATRI MARIE VIRGINI.

In cix. imaginem adnotatiuncula.

cix.

135.

- A. *Discedentibus sanctis, è vestigio venit in Montem Sion IESVS cum caelesti comitatu, Marii apparet soli in conclau; incundissimè colloquuntur.*
- B. *Gerebantur hac alijs inscijs & marentibus, & mulieribus se ad sepulchrum visendum parantibus.*
- C. *In sepulchro nulla mutatio.*

ADNOTATIO.

A. **D**iscedentibus Sanctorum animis, Christus recta cum caelesti pompa & Angelorum & animarum venit ad montem Sion & conclauē Matrī; eò enim è monte Golgotha secesserat pia Virgo Mater plena suauissima atque firmissima spei. Neque vero sola spe resurrectionis proxima suscepiabatur, sed simul spiritu cum Christo erat in Limbo, eius gloriam in spiritu & oratione contemplantur; Sanctorum felicissimum illum conuentum paradysum ex inferno esse factum intelligebat; nouerat quo tempore, quo temporis puncto esset filius è mortuis resurrecturus, videbat deinde resurgentem. Neque hoc vel nouum esse cuiquam debet, vel mirum: nā huiusmodi in eo genere sunt, quæ quā à saceris litteris prodita nō sint, nec cum illis pugnet, piè tantum meditatur, ut inde deuotionem colligamus, non fidem catholicam astruamus. Quid enim fecerint (quod habet historia) sancti viri, pia virgines & mulieres non pauca, quæ in hoc genere tot priuilegia à Christo acceperint, & Virgo Dei Mater non acceperit? Et ubi erit illud de Matre Dei praconium, quod acceptum ab excellentijs laudum quas sancti in Virginē Matrem conferunt celebramus, nullam factam esse cuiquam Sanctorum praerogatiuam à Deo, quam excellentius non acceperit Virgo Dei Mater Maria? Quocirca meditari etiam possumus Matri prius Christum apparuisse quàm Magdalena; etiam si huic primò inter quærentes mortuum Christum, & vix fidem resurrectionis tenentes. Inter hos igitur primò apparuit Magdalena (de his enim solum apparitionibus loquebantur Euangelistæ) inter quos non decuit, nec potuit

Maria intelligi. Deniq; Anselmus, & Rupertus, Bernardus, & recentiores hanc pietatem sequuntur, quàm innuere videtur Ecclesia Romana, ubi in Die sancto Pascha primam stationem celebrat ad Diuam Mariam. Erat in hac animi spe, in hac luculenta contemplatione Maria: & ecce tibi diuino lumine resurgens clauso conclau ingreditur ad Matrem circumfusus Angelorum & Sanctorum agminibus Christus. Assurgit omni gaudio & spiritus exultatione delibuta sanctissima Virgo: illam salutat filius, filium adorat Mater, suauissimè assident, collocante Matrem ad suam dexteram Christo; miscent de passione, & de Limbo, de victoria, de resurrectione latissimum colloquium. Accedit caelestis Angelorum melodia: Regina cali latere halleluia &c. Honorem deferunt Angeli & Sancti omnes Dei Matri, atque sua Imperatrici.

B. Hac alijs omnibus inscijs gerebantur; erant enim in alijs adiut locis marentes & lugentes mulieres, & discipuli se inuicem solantes, recollentes quæ viderant, rerum maximarum admiratione attoniti, non sine spe aliqua resurrectionis futura. Expectabant verò omnes donec Sabbatum prateriret, & cogitabant mulieres ad sepulchrum redire cum aromatis. Egrediebatur ad multitudinem aliquando Virgo Mater, omnes iubebat bene sperare, solabatur omnium dolorem sua animi magnitudine, omnium animos erigebat, neque tamen cuiquam aperiebat quæ ipsa viderat.

C. In Sepulchro nulla adhuc mutatio, dormiunt alij milites, duo suas excubias obeunt, silent adhuc omnia.

MEDITATIO.

Doce nos Virgo Dei Mater sacrosancta, quid est quod sancti Euangelistæ nullant de te mentionem faciunt, ubi de Christi filij

tui resurrectione agunt, & eius apparitionibus? Me decet pro Matre mea benedicta respondere: sapientia Patris mei & mea id fa-

K k

ctum

tum est & prouidentia ; scribebant enim
 Euangelistæ de ijs qui quærebant me mortuū ;
 illa non quærebat, tenebat enim me in spiri-
 tu, nec dimittebat: minus quærebat mortuū,
 quem sciebat ē mortuis resurrexisse. Ageba-
 tur de varijs dubitationibus illic, vt illis ex-
 pulsus fieret robustior fides resurrectionis ; in
 Matre nulla fuit vnquam in fide dubitatio,
 nullā in resurrectione vel alijs mysterijs meis
 hæsitatio ; semper fuit in ea confians & viua
 fides dono sapientiæ, intellectus, & scientiæ
 illustris; frequentes etiam spirituales reuelati-
 ones accipiebat à me. Sauebant prauerea
 Spiritu sancto inspirati Euangelistæ testimoni-
 a præbere, quibus assereretur vera mea re-
 surrectio, & confirmaretur apud discipulorū
 tarditatem, & eorū qui erant credituri: quod
 munus nolui Matrem meam subire ; ne si illi
 non crederetur vt Matri de filio prædicanti,
 eius existimatio & dignitas lædi videri posset,
 quæ fuit mihi semper charissima & sacrosan-
 cta; neque volui ea de re ipsam à quoquam
 interrogari. Illud porro non fui necessariū
 literis mandare, quod erat necessarium & ob-
 uium credere sine scriptura: nemo enim erat
 futurus adeo tardus, vt crederet Mariæ Mag-
 dalenæ, de qua eieceram septem daemonia
 apparuisse me, & non Matri, quæ Domina est
 etiam omnium Angelorum, non solum dæ-
 monum omnium perpetua triumphatrix.
 Et quid putas obiter fecisse Euangelistas, quū
 tā diligēter alijs meā asseruunt resurrectionē,
 nisi viā munire quæ ducere vos posset vt cre-
 deretis, quū tam multis etiā primo die resur-
 rectionis apparuissem, prius & excellentius
 Matri meæ apparuisse? Nam si quod non dicar
 primum Matri apparuisse, non apparui pri-
 mō; nē apparui quidem, quū simpliciter nō
 scribant me illi apparuisse. Tota igitur Euan-
 gelica narratio quasi excellentias Matris meæ,
 quæ in me redundabant, silētio celebrat elo-
 quenti, & laudum plenissimo. Itaque nihil
 est quod te moueat, quod primō dicar appa-
 ruisse Mariæ Magdalenæ, vbi de alijs appari-
 tionibus meis fit mentio inter dubitantes &
 quærentes me mortuum, inter eos qui ad te-
 stimonium meæ resurrectioni ferendum pa-
 rabantur. Inter hos primo loco Mariæ Mag-
 dalenæ apparui; qui alioqui vniuersis Patri-
 bus, quos mecum ē Limbo eduxeram, & An-
 gelis qui mecum erant prius apparui resurgēs
 ē mortuis, prius Matri meæ venerandæ, de
 quibus apparitionibus aliēno loco & tempo-

re dixissent Euangelistæ. Confirmasti sancte
 I.E.S.V, meam deuotionem tua singulari in
 immerentem benignitate. Euge anima mea,
 surgens Dominus ē mortuis non solum vim
 suæ resurrectionis & vitæ illam quam indu-
 bat simul communicat Matri, sed præmissis
 Angelis qui illi prænunciarent se resurrexis-
 se, ipse exemplo consequutus adest, atque
 eius & animam, & corpus, & potentias om-
 nes replet suæ resurrectionis & vitæ splendo-
 ribus & suauitatibus. Contemplare quæso te
 anima mea & spiritus, iucunditatem collo-
 quij resuscitati Dei & eius Matris, lucem, læ-
 titiam, diuinitatem; vt illud admirabile col-
 loquium celebrant Angeli exultantes, vt ex-
 hibent omnē reuerentiam, vt & suam ado-
 rationem deferunt Matri Domini & Dei sui
 Reginæ caelorum, vt illi congratulantur, vt
 illam laudant & magnificant; vt verò ipsa vi-
 cissim humilitatis suæ augeat virtutem, vt si-
 gnificat Christus placere tibi illa Matris præ-
 conia. Celebrat Christus ipse Matris visi-
 tationem, euocat Adam ad Matrem: Vides
 Mater hanc animam, inquit, hæc est primi
 Parentis tui, mei etiam secundum meam hu-
 manitatem, & corpoream substantiam. Ni-
 hil vero est quod erubescas amice parens A-
 dam: deiecit tuam constantiam serpens tor-
 tuosus per mulierem, verum en tibi Mater
 mea, quæ illius caput contriuit per me. Illa
 formata est mulier ex tua costa sopore occu-
 pati à Deo, hæc ex fortitudine meæ passionis
 & mortis formata est excellenti priuilegio.
 Illi tu obedisti, vnde prouenit peccatum &
 tuum, & omnium mortalium; hæc nuntian-
 te Angelo meam conceptionem Deo obedi-
 uit, vnde gratia infinita meæ vnionis hypo-
 staticæ prouenit, & omnis gratiæ & salutis
 exundauit plenitudo. Huic defer obedi-
 tiam & honorem; hæc enim salutem tibi, quæ
 per lachrymas tuas consequutus es attulit,
 quando me concepit & peperit. Vides glo-
 riam meam & Heuæ meæ, in his gloriare, &
 laudem da Deo, vt das; & vide quā felix
 dici possit tuum peccatum, quod talem ac
 tantum habuerit Redemptorem, talem Re-
 demptoris Matrem. Nihil enim deperijt de
 proposito Dei, de æterno eius consilio &
 clementia: volebamus Pater, ego, & Spiritus
 sanctus ruinas Angelorum restaurare & complere; non fecit tuum peccatum vt non
 compleantur; tot enim mortales in cælum
 euadent ad æternam beatitudinem, quot
 etiam

etiam si nullus homo peccasset in cælum fuissent assumpti: neque hi solum, sed plures quam Angeli perierant. Hæc ego hac mea resurrectione conficio, his fructu in me, de his gaude; simul de excellenti meæ Matris lætitia & gloria. Ipsam quidem videbis in cælo post aliquot annos in anima simul & corpore glorificatam; tu corpus tuum assumes tandem in fine sæculorum gloriosum, & mecum regnabis in æternum. Dein accessit annuente Christo Heua mater, similis verecundæ de sua deceptione & prauaricatione, & mariti ad peccatum sollicitatione. Hanc voluit I E S V S propius accedere ad Matrem. Accede, inquit, ad Matrem meam Heua mater, accede ad meam Heuam: quod quum facis, ad me accedis: in ea agnosce maiorem dignitatem quam tu amisti. Tu fuisti donata iustitia originali & gratia, unde posses excidere; hæc excellenti gratia, unde excidere non potest diuino priuilegio. Tu fuisti mater viuentium, sed morituro- rum; hæc mater facta est vitæ æternæ, mea qui sum vita æterna, & qui vitam æternam do mundo. Hæc vera est virago: tu id fuisti, sed de carne hominis sumpta; Ego ex hac carnem sumpsi, & factus sum Deus homo. Tu peccasti; hæc nunquam, ne peccato quidem originali. Gaudes tu de tua poenitentia, hæc de sua innocentia perpetua. Huic da honorem secundum me maximum, vt Matri meæ. Ad tuam lætitiā quam concepisti de meæ resurrectionis gloria, adiunge gaudium de Matris meæ gaudio & gloria. Accedite quotquot ex mortuis resurrexistis, & Matri meæ secundum me deferre honorem, huic

congratulamini de mea resurrectione, & eius dignitate & gloria. Vos Ioachim & Anna parentes Matris meæ; & per eam mei, adeste, agnoscite filiam, & videte quanta gloria de mea resurrectione eam ego coronauerim. Beata vestra fecunditas, beata fuerunt vbera tua Anna, quæ Matrem meam lactauerunt: vestram fecunditatem dico ego felicem, & tua vbera de tanto dono: vos gratias Deo agite, & Matrem meam exaltate, & celebrate filiam vestram. Accedite quotquot præsentes estis beatæ animæ veneramini Matrem meam, Reginam cæli, Dominam vestram & Angelorum omnium, & illi de mea resurrectione & gloria, de eius exultatione & iubilo congratulamini. Hoc ego tibi munusculum offero Virgo & Mater gloriosissima Maria; indignus quidem, & balbutiens, & omnibus modis ineptus: certè tamen de filij gratia, & tua intercessionem tuæ dignitatis, & gloriæ, & exaltationis desidero studiosus esse & deuotus, in tuum patrocinium recipi, tuus esse seruulus. Oro Domina per resurrectionem filij tui, & per huius gaudium, quod celebrare volui, & non potui assequi; vt hoc mysterium sensu cordis mei & spiritus complectar, illius veritas & sensus meum exhilaret animum, & vitam gratiæ nouam, salutarem, lætam cordi meo conciliet; unde filio tuo possim obedire atque seruire, & tibi secundum ipsum. Amen.
(.·.)

EODEM DIE, DE PRIMO ADVENTU MULIERVM AD SEPVLCHRVM.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LUC. XXIIII. IOAN. XX.

In cx. imaginem adnotatiuncula.

cx.

136.

- A. Parauerant mulieres aromata; veniunt ad monumentum cum tenebræ essent, perueniunt orto iam sole.
- B. Sed antequam peruenirent, Angelus iuuenis pulcherrimi specie excitat magnum terramotum, reuoluit lapidem ab ostio monumenti; exanimatur metu milites, & fiunt veluti mortui.
- C. Introspicientes mulieres in speluncā, vident Angelum in morem fulguris collucentem, & reuolutum lapidem, & insidentem ei Angelum: obstupescunt.
- B. Recreat eas Angelus, nunciat resurrexisse IESVM; hortatur ut sepulchrum visant, & discipulis Christum surrexisse renuncient.
- D. Jacent milites velut mortui.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LUC. XXIIII. IOAN. XX.

Vespere autem sabbati,
^a quæ lucebat in prima sabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre sepulchrum.

Et cum transisset sabbatum, ^a Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Sâlome emerūt aromata, ut venientes ungerent IESVM.
 Et valde manē vna sabbatorum

Vna autem sabbati

Vna autem sabbati Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebræ essent

valde diluculo veniunt

Et ecce ^b terramotus factus est magnus; ^b Angelus enim Domini descendit de caelo, & accedens reuoluit lapidem, & sedebat super eum.
 Erat autē aspectus eius sicut fulgur, & vestimentum eius sicut nix.
 Pro timore autem eius exterriti sunt Custodes, & ^b facti sunt velut mortui.

veniunt ad monumentū ad monumentum portantes quæ parauerant aromata.

ad monumentum, ad monumentum,

MATTH.

EODEM DIE, DE PRIMO ADVENTV MULIERVM AD SEPVLCRVM.

Matt. xxvii. Marc. xvi. Luc. xxiii. Ioan. xx.

136
cx



A. Paraauerant mulieres aromata; veniunt ad monumentum, cum tenebrae essent, perueniunt orto iam sole.

B. Sed antequam peruenirent, Angelus iuuenis pulcherrimi specie, excitat magnum terræmotum; reuoluit lapidem ab ostio monumenti; exanimantur metu milites, & sunt velut mortui.

C. Introspectantes mulieres in speluncam,

vident Angelum in morem fulguris collucentem, & reuolutum lapidem, & insidentem ei Angelum, Obsupescunt.

B. Recreat eas Angelus, nunciat resurrexisse IESVM, Hortatur, vt sepulchrum visant, & discipulis Christum surrexisse renuncient.

D. Iacent milites velut mortui.

<p> <i>[Faint title text, likely in French or Latin, describing the scene or the subjects of the painting.]</i> </p>	
	
<p> <i>[Faint text in the bottom left corner, possibly a description or a list of items.]</i> </p>	<p> <i>[Faint text in the bottom right corner, possibly a description or a list of items.]</i> </p>

MATTH. XXVIII. MARC. XVI. LUC. XXIII. IOAN. XX.

*Et respicientes viderunt reuolutum lapidē.**& vidit lapidem sublatum à monumento.**Et inuenerunt lapidem reuolutum à monumento.**Erat quippe magnus valdē. Et introcuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, & obstupuerunt.**Respondens autem Angelus, dixit mulieribus;**Nolite timere vos: Qui dicit illis; Nolite expauescere:**scio enim**quod IESVM**IESVM**qui crucifixus est**queritis:**queritis Nazarenum crucifixum:**non est hic;**surrexit, non est hic:**surrexit enim sicut dixit.**Venite, & videte locum ecce locus**ubi positus erat**ubi posuerunt**Dominus.**eum.**Sed ite,**Et cito euntes,**dicite discipulis eius**dicite discipulis eius, & Petro,**quia surrexit;**& ecce praeceperit vos in Galileam.**quia praeceperit vos**Ibi eum videbitis,**ibi eum videbitis, sicut dixit vobis.**ecce praeceperit vobis.*

ADNOTATIO.

A. Parauerant iam ante Sabbatum aromata sanctae mulieres Maria Magdalene, Maria Iacobi, id est Alphaei uxor, & Maria Salome, cum his Ioanna uxor procuratoris Herodis Antipae, & aliae. Et Sabbato quidem siluerunt iuxta legis mandatum: apparente vero iam prima Sabbati luce contendunt ad sepulchrum, ferentes quae parauerant aromata. Surrexerat quidem iam Christus, erat tamen clausum sepulchrum, excubabant milites, non poterant ad monumen-

tum vel accedere mulieres propter militum custodiam, vel ingredi propter lapidis magnitudinem, qui ostium sepulturae claudebat, & publicam lapidis ob signationem: reijciuntur autem haec omnia antequam perueniant mulieres.

B. Misit enim Angelum Deus, cuius aspectus vel species erat ut fulgur, vestis candida ut nix. Is excito vehemēti terrae motu primum terret custodes, dein remouet ab ostio monumenti lapidem, & illi insidet. Angelico splendore ac

maiestate perterrentur adeo milites, ut abiectis armis, viribus omnibus desituti & animo, quasi mortui in terram deijcerentur.

C. Sedato terra motu adueniunt mulieres sanctæ in cōspectum sepulchri orto iam sole, quæ a domo disceſſerant cum adhuc eſſent tenebræ: reliquas verò antecedeſſet feruentior Magdalena. Dicebant verò ad inuicem; Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Sollicitè de his agebant, oculis in terram dimiſſis præ doloris ſenſu, & reuerentiæ, vel etiam timoris. Reſpicientes autem ad monumentum, antequam ad priorem ſpeluncam ingrederentur, vident ex ſepulchro ipſo & ſecundo ſpecu lapidem reuolutum, qui erat maximus: neque de cuſtodibus cogitant, fecerat iam illis animum Chriſtus, ſed confidenter ad primam ſpeluncam adeunt, obſtupescunt, & timent conſpicientes figuram iuuenis ſplendidiffimi Angelum, candida ſtola ornatum. Is ad dexteram ſepulchri ſuper lapidem quem ab ostio remouerat ſepultura ſedebat præſtolans mulierum aduentum. Accedentibus propius mulieribus præuenit illarum interrogatio-

nem tacitam ac metu ſuppreſſam;

B. Nolite, inquit, expauſcere. Reſcit prius earum animos ex ſupore & metu. Hoc enim ingenium eſt caeleſtium viſionum, ut quandoquidē totam hominis naturam antecellunt, ita totum hominem ſubito perturbent: verum exemplo adeſt diuina virtus, quæ imbecillitatem humanam erigat atque reſiciat. Indicat deinde Angelus quem quaererent I E S V M Nazarenū crucifixum reſurrexiſſe, ut prædixerat, nec eo loco eſſe: inuitat verò eas ut ad interius antrū procedant, quò ſuis oculis perſpiciant non eſſe in ſepulchro I E S V M, & reſurrexiſſe credant: ad hæc iubet ut citò ad diſcipulos reuertentes nuntient reſurrexiſſe Chriſtum, & futurum ut eos præiret in Galilæam. Colligunt ſe ex timore sanctæ ſæminæ, & ad ſepulchrum properant: ingrediuntur una poſt aliam omnes.

D. Non ſunt milites ita depingendi quaſi arma expediât viſo Angelo, & ſint pugnaturi: contraſuit, nam exterriti & exanimati, abiectis armis ad terram exporreci iacuerunt veluti mortui.

MEDITATIO.

REſurrexerat Chriſtus videntibus Angelis & Patrum animabus; apparuerat matri; lux reſurrectionis, vitæ, & gloriæ Chriſti Eccleſiam illuſtrabat: erant omnia plena exultatione & iubilo cæleſti atque ſplendore; & tamen hæc lux & ſplendor gloriæ non erant conſpicua mulieribus quæ Chriſtum erant ſequutæ: Galilæa, non diſcipulis, ac ne Apoſtolis quidem: vigeſſet adhuc ſenſus paſſionis Chriſti & crucis; triſtitia & luctu erant corda occupata. Non erant quidem infideles, ſed ne fideles quidem perfectæ fide & conſummata; quaſi videres illos ad fidem ampliorem informari, fuiſſe in illis vniuerſalem quandam fidem, & quæ virtute omnes articulos contineret vno complexu; in Chriſtum enim credebant omnes, ſed ita ut reuelationes particulares eorū fides adhuc non accepiſſet. Dixerat cerre Chriſtus ſe crucifigendum, & reſurrecturum eſſe mortuis, ſed nullus intellexerat, ne Apoſtoli quidem: poſtea viderant cruci aſſigi & mori; toti in hoc erant, morientes & deſolati; mortuus eſt I E S V S, mortuus eſt Dominus noſter, mortuus eſt Chriſtus filius Dei viui, in quo erat noſtra ſpes collocata, & Iſraël Dei. Digniſſima illa eis videbatur cauſa cur lugerent; itaque hæc cogitatione im-

plicati aliud nihil cogitabant. Fuerant quidē in eorum corde & fide ante paſſionem omnia quæ erant credituri; non adhuc tamen erant illis omnia reuelata tam apertè, ut fidei articulos conſtituerent: nihil diſſerere de Sacramento pœnitentiæ audierant, nihil de primatu Petri niſi futuro: designata tantum hæc in doctrina Chriſti erant: non erat adhuc illis ſenſus apertus ut ſcripturas intelligerent: multas veritates erant ab Spiritu ſancto docendi, quas nondum intellexerant. Hæc quum ita ſint, meditandum nobis eſt quemadmodum Eccleſia ſit ad fidem reſurrectionis Chriſti inſtituta. Agite vos sanctæ mulieres, docete nos; elegit enim vos Chriſtus per quas gloriam recuperatæ vitæ ſuæ Eccleſiæ inſinueret. Credebatis mortuum, & ſepulchro concluſum Dominum; hæc enim videratis. Quare veſtram deuotionem ſequutæ paraueratis vnguenta aromatica, quibus mortuum vngeretis, & diligenter quidem, tum ante ſabbatum ſexta ſabbati in itinere redeunt ex ſepulchro, tum poſt ſabbatum prima ſabbati noctu. Vnxiſtis cerre vos Chriſtum mortuum, & celebraſtis animi veſtri propoſito & deuotione, etiam ſi non re ipſa: accepit Chriſtus veſtrum obſequium, ut ante paſſionem acceperat

acceperat tuum Magdalena, sepulturam eius vñctione preciosa vaticinantis. Ita per vestrū desiderium docuit nos Dominus suam sepulturam laudibus, & pia oratione prosequi, vt vim accipiamus perfectè moriendi peccatis nostris, & in ea morte perseverandi: neque tamen in hac meditatione nobis esse sistendum, vt mulieribus non permisit in eo perseverare; sed fecit vt desiderium vngendi Christum mortuum exciperet non solum Angelorum conspectus & alloquium, sed Christi etiam è mortuis suscitari, & in æternum viventis. Sed quo tempore venistis vos ad monumentum? Adeo eramus illinc perterritæ & afflictæ propter Christi mortem, hinc vngendi Domini desiderio adeo flagrantæ, vt post sabbatum tota nocte quæ lucebat in primam sabbati conuiescere nequiremus, & quum primū aurora videretur esse vicina domo exierimus festinanter, nec de custodia militari cogitaremus, non de obliuione publica sepulchri, quæ per observatores nostros intelligebamus; nec prouideremus qui magnum illum lapidem ab ostio monumenti dimoueret: ducebat enim nos spiritus Domini alio quàm nos putabamus, vt est frequens eius benignitas & prouidentia. Ibamus celeriter quidem, propter auiditatem vngendi dominum, sed retardabat nos aliquando difficultas sepulchri aperiendi; iter etiam longius nobis erat ad Golgotha extra urbem è monte Sion: quo circa deuenimus ad sepulchrum orto iam sole. Augebatur enim in nos Dei benignitas: tenebræ enim erant in mentibus nostris cum domo egrederemur, & in mundo, nondum resuscitato Domino; aurora verò resurrectionis erat cum in itinere essemus; siquidem & orbi fiebat sol vicinus, & lux Christi resurgentis Ecclesiæ. Venimus ergo ad sepulchrum cum iam ortus esset Sol. Siquidem resurrexit Christus ad vltimam auroræ partem; quò factum est vt noctis umbrā in qua perpetuò fuerat mundus illuminaret resurgens Christus, & Ecclesiam fulgoribus celestibus repletet. Ibi vero sensimus in spiritu nostro nescio quid nouæ exultationis & lucis; & tamen quod identidem feceramus in itinere, in eo eramus; quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? progrediebamur tamen, qui erat interior spiritus nostri instinctus. Eramus iam ad vestibulum monumenti, & ne tunc quidem militum vllam habuimus rationē, vel metum concepimus.

Vidimus tandem reuolutum ab ostio monumenti lapidem illum magnum valdè, quod nostros animos refecit: itaque plenæ spei bonæ sumus ingressi in anteriorem specū. Tūc verò conspiciamus rem admiratione, timore, & stupore plenam; Iuuenem candidissima veste ornatum, cuiuserat aspectus vt fulguris coruscantis, sedentem super lapidem, vt ex eo tamquā ex virtute Christi resuscitati, eius resurrectionem nuntiaret. Obstupuimus, & timuimus ex illius conspectu; sed è vestigio nostros animos confirmavit dulcissimis verbis: nam & fulgor eius, & candor, & præsentia robur spiritus nobis, & suauitatem cordis inferuerunt expulso stupore & timore: contra quàm fecerat militibus, qui non solū terramotu, sed & harum rerum conspectu perterrefacti, veluti mortui omnibus viribus resoluti in terram ceciderant. Erat videlicet vis illa Angeli diuinitatis, quæ per eandem rem diuersa operatur: ita splendor gloriæ venientis ad iudicium Christi lætus erit bonis, malis terribilis. Eramus iam in alium spiritum immutati, milites æstimabamus ac si nō essent, non meminimus vñctionis, totæ pendebamus ab illius iuuenis fulgore, & Angelum à Deo missum lætæ confidebamus. Nuntiat ille splendidissimis verbis surrexisse Christum, non esse in sepulchro: inuitat vt ipsæ per nos sepulchrum videamus vacuum; simul edicit vt narremus discipulis, & Petro, quod surrexisset è mortuis Dominus, quod præiturus esset nobis in Galilæā, & ibi videndus & apertius & clarius. Hoc initium fuit doctrine euangelicæ de Christi resurrectione. Eratis rursus o sanctæ mulieres, in aurora resurrectionis; incipiebant enim ad nos radij illius lucis expandi, non tota lux apparere. Non faciebat illa aurora in vobis fidem plenam, vt nec plenum lumen communicabat: & tamen permouit vos Angelus vt in monumentum velletis ingredi; videbat enim vos de eius verbis hæsitare: verum hæc vestra tarditas nostra erat celeritas; facit enim nobis & certio rem fidem resurrectionis, & faciliorem, quòd in vobis permixta est illa dubitatio, ne nos turbaret; & expulsa, vt in nobis constaret illius articuli substantia. Magnū accepimus per vos à Deo beneficiū, sed hoc beneficium singulare nos admonet nostrarum in fide imperfectionum, quæ etiam si non expungunt è cordibus nostris fidei substantiam, debilitant certè illius tenorem, & cohibēt incrementū.

Et ut de alijs fidei imperfectionibus sileam, resurrectionem ipsam Christi non tam frigide credimus & intermortuè, ut illa fide nihil ferè moueamur ad amorem mortificationis, & vitæ melioris desiderium; nullam vim accipiamus ex vita resurgentis Christi, ad exercenda opera illius lucis & fidei, opera quæ nobis præcepit Deus ut in eis anibulemus illius virtuti diuinæ cooperantes? Fides enim diuinitus per charitatem efficax facit, ut quæ credit homo, ea coniungat cum principio reuelationis, Deo ipso veritate infinita; unde mirabiles effulgent fidei splendores in nobis,

& vis quædam diuina, & omnis boni principium concipitur. Sed quis tandem hæc sentit in spiritu suo? quod si hæc assequimur, id facimus speculatiuè; quasi credamus id fieri posse, non experiamur in nobis, non gustemus. Orate pro nobis beatæ Mulieres, ut per vim resurrectionis Christi hæc abigantur à nobis fidei imperfectiones; effulgeat verò in mentibus nostris lux fidei, quam charitas viuificet, sapientia, & intellectus, & reliqua dona spiritus illustrent & ornent. & ut Lutherana illa fumosa fides ac diabolica cum authore in inferno sepeliatur. Amen.

EODEM DIE DOMINICO ANGELI APPARENT MULIERIBVS.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. LUC. XXIII. IOAN. XX.

In cxi. imaginem adnotatiuncula.

cxi.

I 37.

A. Ingressæ mulieres non inueniunt corpus IESV.

D. Præcurrit Magdalena, quæ prior venerat ad monumentum.

B. Egreduntur consternatæ.

E. Venit domum in montem Sion, narrat omnia Petro & Ioannis superueniunt alie, narrant omnibus omnia.

C. Apparent ipsis duo Angeli virorum specie, fulgentibus vestibus, ad sepulchrum stantes, dicunt; Quid queritis viventem cum mortuis?

B. Illa præ timore fugerunt, nuntiaturæ discipulis.

F. Milites similiter iacent.

MATTH. XXVIII.

MAR. XVI.

LUC. XXIII.

IOAN. XX.

Et ingressæ non inueniunt corpus Domini

IESV. Et factum est dum mente consternatæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem, & declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas; Quid queritis viventem cum mortuis? Non est hic, sed surrexit. Recordamini qualiter loquutus est vobis cum adhuc in Galilæa esset, dicens; Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia resurgere. Et recordatæ sunt verborum eius;

*Et
exierunt citò*

At ille

de monumento

*exeuntes, fugerunt
de monumento;*

*& egressæ
à monumento*

cum timore

& gaudio magno,

MATTH.

EODEM DIE DOMINICO ANGELI APPARENT MULIERIBVS.

Matth. xxviii. Mar. xvi. Luc. xxiii. Ioan. xx.

137
cxi



A. Ingressæ mulieres, non inueniunt corpus
IESV.

B. Egrediuntur consternatæ.

C. Apparent eis duo Angeli virorum specie,
fulgentibus vestibus, ad sepulcrum stā-
tes, dicunt, Quid queritis viuentem
cum mortuis?

B. Ille præ timore fugerunt, nunciaturæ

discipulis.

D. Præcurrit Magdalena, quæ prior venerat
ad monumentum.

E. Venit domum in montem Sion, narrat
omnia Petro, & Ioanni; superueniunt
aliæ, narrant omnibus omnia.

F. Milites eodem modo iacent.



<p>A. <i>Epiphanes</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>TEST.</i> <i>Epiphanes</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>Epiphanes</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>Epiphanes</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>Epiphanes</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus</p>	<p>D. <i>Patruus</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>Patruus</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>Patruus</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>Patruus</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus <i>Patruus</i> <i>modicus</i>, non invenitur corpus</p>
-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

MATTH. XXVIII. MAR. XVI.

LVC. XXIIII. IOAN. XX.

inuas erat enim eas pa-
uor & tremor; & nemi-
ni quidquam dixerunt;
timebant enim.

currentes ^b nunciare
discipulis eius.

Cucurrit ergo (^a Maria
Magdalene) & venit
ad Simonem Petrum, &
ad alium discipulum,
quem amabat IESVS,
& ^a dicit illis;
Tulerunt Dominum de
monumēto, & nescimus
ubi posuerunt eum.

^b nunciauerunt hac om-
nia illis undecim, &
ceteris omnibus. Erat
autem Maria Magda-
lene, & Ioanna, & Ma-
ria Iacobi, & cetera quæ
cum eis erant, quæ dice-
bant ad Apostolos hac.
Et visa sunt ante illos
sicut deliramentum
verba ista, & non cre-
diderunt illis.

ADNOTATIO.

A. Ingressæ mulieres in monumentum corpus
IESV non inuenerunt.

B. Ingrediuntur autem mente quidem cōster-
nata timore magno, sed gaudio simul magno
exultantes; itaq; nec ad lintheamina, nec ad suda-
rium aduertunt animum: primò enim Angelo
plenam fidem non habuerant; ubi vero corpus
non reperiunt, ampliùs fides eorum turbatur:
egrediuntur attonitæ tremore ac pauore, & in
terram vultum declinantes.

C. Apparent egressis duo Angeli, non specie
iuuēni ut prior, sed virili, fulgentibus vesti-
bus; nec sedent ut ille, sed iuxta eas adstant; ne-
que blandiùs ut alius eas compellant, sed seue-
riùs obiurgant; Quid queritis uiuentem cum
mortuis? non est hic, sed surrexit: simul eas do-
cent suauiter; Recordamini qualiter locutus est
vobis cum adhuc in Galilea esset. Mira est hæc
verborum & rerum varietas, & plena mysterij
si quis attendat.

B. Quid sanctæ Mulieres? colligunt se ex ti-
more, quæ audierant à Christo ipso de eius re-
surrectione in memoriam reuocant, animo con-
citantur: audierant à priori illo Angelo ut ci-
tò irent & nunciarent quæ audierant & vide-
rant discipulis: properant itaque, atque adeo ex-
currunt & fugiunt in urbem & montem Sion.

D. Et quidem Maria Magdalena, quæ &
prior venerat ad monumentum alias antecedit,
narrat omnia Petro & Ioanni: perueniunt & a-
liæ mulieres, exponunt omnes alijs Apostolis &
discipulis lugentibus ac flentibus rem totā. His
autem videntur illarum verba muliebri esse de-
liramentum: non ita Petro & Ioanni; sed reli-
gione tacti, condicunt inter se ut ipsi per se cur-
riculo veniant ad sepulchrum, & veritatem ea-
rum rerum quas narrauerant mulieres præsen-
tes videant.

E. Domus in monte Sion, ubi Petro &
Ioanni Magdalena, omnibus omnes mulie-
res

res narrant quæ sibi contigerant.

F. Adhuc iacent milites exanimati, qui postea

vbi secundò abierint mulieres ultimi exurgunt obstupefacti, & diffugiunt.

MEDITATIO.

Permouerat vos Angelus beatæ mulieres, ut velletis videre sepulchrum, & locum ubi positus fuerat Dominus. Mutata vobis sunt omnia: venistis ut ingressæ sepulchrum mortui corpus vngeretis, nunc auditis viventem: ingredimini, non ut vngatis dominum, sed ubi fuerat Dominus vacuum locum ut videatis: dubitabatis, accusabat vos animus vester, caelesti voci vix credebatis. Plena erat mens vestra magna rerum contrarietate; æstuabatis præsertim quando intra monumentum essetis, & incessisset corda vestra loci illius maiestas, & diuinum numen & sensus; quæ illic postea fuerunt perpetua, & sepulchrum Domini semper gloriosum. Dicite piæ mulieres obsecro, quid sentiebatis ubi tenuit vos sacer ille lapis? nonne sensus vos corripuit mortui Christi ibi sepulti, ibi iacentis, inuoluti sindone munda, colligati caput sudario. Nonne quum hæc sentiretis, præterita non videretis, simul vos, & quidem vehementius comprehendit sensus quidam resurrectionis, & lux viventis Christi; quum in vestris animis pugnarent hi omnes varij rerum magnarum motus? Apprehendit vos timor & tremor, consternatio perculit ut citò exeuntes de monumento fagere inciperetis. Sed modicum detinuit vos non vnus qui interea abscesserat, sed duo Angeli; non quasi iuuenes, sed quasi viri; non sedentes, sed stantes; non solum fulgenti vultu, sed veste; quorum conspectus compescuit quidem illam consternationem vestram & tremorem; sed non fecit ut sine tremore non timeretis, non fecit ut vultum auderetis in Angelorum fulgore intendere. Audistis à duobus quæ à priori Angelo, pauciora etiam quàm à priori, sed ita audistis, ut magis hæc vos mouerent quàm illa: non enim tantum duorum Angelorum verba Christi resurrectionem vobis denuntiarent, sed ad corda etiam vestra penetrarunt, & illorum dubitationem acius perstrinxerunt. Audistis bonæ mulieres, iam à tribus Angelis Dei surrexisse Dominum, & tamen adhuc animo illum quaritis cum mortuis. Nihil est vitæ cum morte commune, nihil esse potest; quanto minus vitæ Dei, vitæ Domini, vitæ triumphatrici mortis, Satanæ, pecca-

ti, inferni? Vos quidem Christum mortuum quaritis, at Christus & vita est sempiterna, & in vitam surrexit sempiternam: erratis igitur vehementer ubi vitam quaritis in sepulchro & morte. Fuit quidem mortuus Christus, sed non potuit illi mors dominari, & tamen dominari posse vos vnguētis significabatis. Nō potuit Christus ita mori: sed quemadmodum mortuus fuit vita sempiterna, & mors eius vitæ parens; ita semper erat etiam in sepulchro viuens Christus, & mortuus vitæ mortalibus conficiebat. Itaque fuit mors illa vitalis, nec fuit querendus cum mortuis mortuus Christus: illi enim vim non habebant à morte resurgendi, Christus, verò verè mortuus non solum habuit per mortem suam vim resurgendi, sed alijs etiam vim promeruit & confecit ad immortalem vitam resurgendi. Non placet Deo, non nobis ut ita queratis Dominum; abigite à cordibus vestris mortis illius imaginem ut mortis, induite ut vitæ; & credetis ut verè mortuum fuisse, ita verè resurrexisse; & illam eius mortem & sibi & vobis vitæ præstitisse, quapropter suscepta erat. Viuit Christus Dominus noster & vester, viuit in æternum Christus Dominus, sepulta est mors in inferno; reuocate in memoriam quæ ipse dixit vobis quum adhuc in Galilæa vobiscum versaretur: non enim solum dixit, Opòrte filium hominis tradi in manus hominum peccatorum & crucifigi, sed adiunxit, & die tertia resurgere; hæc est dies tertia: si illa creditis, cur non etiam hoc? Non enim magis illa dixit quàm hoc, nec alius illa, alius hoc: filius Dei illa dixit, hoc idem filius Dei dixit. Agite, ne patiamini corda vestra occupari magis virtute passionis & mortis Domini, quàm gloria & luce resurrectionis & vitæ. Ille sensus fidei vestra bonus est, ne velitis per illum sensum hanc fidem arcere: sedate corda vestra & componite, ut fides vestra hæc veritatem absque hæsitacione excipiat. Agnoscimus nostram culpam & imperfectionem Angeli Dei: recordamur verborum Domini, & illius verbis & vestris mouemur: verum ea est vis in nobis amoris erga Dominum, ea fuit illius acerbioris, & doloris, & luctus vehementia, ut nos totas adhuc comprehendat,

nec sinat splendore resurrectionis perfrui. Hec nobis, interfecerunt impij homines Dominum nostrum, mortuus est IESVS nostri cordis vita; orate vos beati spiritus pro nobis, ut hæc hæsitatio nos deferat, & resurgat Dominus in corde & spiritu nostro: nos tamen interim optima fide ut dixit prior ille Angelus, & intelligimus vos velle, quæ audiimus, quæque vidimus omnia celeriter ad discipulos & fratres nostros perfereamus. Erant discipuli cum Apostolis intra domum in monte Sion congregati lugentes & fientes; audiunt Magdalenam, audiunt alias mulieres, non solum non credunt, sed videntur ipsis quæ audiunt esse deliramenta; præsertim quum hæsitanter illa narrentur à mulieribus & nostro animo. Neque verò mirum: ad terrorem enim comprehensionis Christi in hortu, & eorum præcipientem fugam accesserat infinita illa atrocitas & ignominia passionis & mortis Christi. Itaque etiam timore adhuc perculsi, & lucem fugientes fidem quidem suam in Christum retinebant in uniuersum, sed quæ adhuc erat articulo resurrectionis informanda. Non dum erat eorum fidei plenum robur datum; non enim promissam acceperant confirmationem, nec eam fidei ampliudinem quam Spiritus sanctus in eorum corda infudit postea; sed tamen timiores alij alijs erant; in omnibus tua rursus aurora resurrectionis agebatur. Non enim etiam si non crederent Christum resurrexisse, non aliquo lumine tangebantur lucis suscitari è mortuis Christi. Varia erat illius sanctæ domus facies; Sacrosancta Virgo Mariæ fruebatur excellenti tua luce resurrectionis filij, & apparitionis sibi factæ, contemplantur viuentem Christum in dono spiritus sapientiæ, & suauitate Dei, sereno vultu, summa cum gra-

uitate composito: intelligebat autem quæ gerebantur inter discipulos & mulieres: sciebat quò mysterium spectabat Angelorum apparitionis, dubitationis mulierum & discipulorum; omnia reuelabat matri filius. Ille item sciebat in illo mysterio, ut nihil ipsa eorum quæ nouerat alijs exponeret, simul ut nullus illam interrogaret. Erant ita res diuisæ diuina prouidentia; illa fruebatur donis celestibus; hi fluctuabant in suis timoribus & titubationibus. Interim prouidebatur maiestati fidei resurrectionis Christi, quam non per hominem voluit constare Christus, sed præmissis Angelis, præmissa discipulorum hæsitazione, per se ipsum inuehi in Ecclesiam gloriosissimè. Non videbatur hætenus sancti Apostoli, & discipuli & mulieres lucem resurrectionis: eratis in vestra aurora; non erat ortus vobis sol vitæ æternæ viuens Christus, qui faceret ut illa aurora fieret vobis dies clarissimus: sed vos habuistis quidem prius auroram, postea tamen lucem diuinam. Nos verò hoc à Deo accepimus beneficium, ut in aurora etiam vestra videamus plenam perfectamque lucem, & in vestris dubitationibus firmitatem maiorem accipiamus; quod nos vobis inem debemus in Christo, & debere profiteamur. Oramus autem illud præterea apud Deum impetretis, ut fides nostra in dies maiorem accipiat lucem & perfectionem; & quod in fide est, id in nobis sentiamus valere potenter per fidem in Christum, principium & radicem omnis iustificationis, & operum bonorum, & meriti in vitam æternam. Amen.

(.)

EODEM

EODEM DIE VENIUNT PETRVS ET IOANNES AD SEPVLCHRVM.

LVC. XXIIII.

IOAN. XX.

In cxij. imaginem adnotatiuncula.

cxij.

138.

- A. Per moti verbis Magdalena excurrunt ad monumentum Petrus & Ioannes; sed Ioannes praeurrit.
B. Sequitur Magdalena non ita longè.
C. Subsequuntur aliae mulieres paulo longius.
D. Peruenit Ioannes citius Petro, inclinatur se, videt lintheamina, non intrat, dat locum cedens Petro.

- E. Venit Petrus, intrat inclinatur, videt lintheamina, & sudarium inuolutum; deinde intrat Ioannes.
F. Rediunt Apostoli domum.
G. Magdalena remanet ad monumentum.
H. Milites consternati silent.

LVC. XXIIII.

IOAN. XX.

Petrus autem surgens

Exiit ergo Petrus

excurrit ad monumentum:

& ille alius discipulus, & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul; & ille alius discipulus praeurrit citius Petro, & venit primus ad monumentum. Et cum se inclinasset vidit posita lintheamina, non tamen introiit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiit in monumentum,

& procumbens vidit lintheamina sola posita,

& vidit lintheamina posita, & sudarium quod fuerat super caput eius, non cum lintheaminibus positum, sed separatim inuolutum in unum locum. Tunc ergo introiit & ille discipulus qui venerat primus ad monumentum, & vidit & credidit: nondum enim sciebant scripturam, quia oportuit eum à mortuis resurgere.

& abiit, secum mirans quod factum fuerat.

LVC.

EODEM DIE VENIUNT PETRVS ET IOANNES AD SEPVLCRVM.

Luc. xxiii. Ioan. xx.

138
cxij.



A. Permoti verbis Magdalena, excurrunt
ad monumentum Petrus et Ioannes:
sed Ioannes præcurrit.

B. Sequitur Mgdalena non ita longe.

C. Subsequuntur alie mulieres paulo longius.

D. Peruenit Ioannes citius Petro, inclinatus,
videt linteamina, non intrat, dat

locum, ceditque Petro.

E. Venit Petrus, intrat inclinatus, videt
linteamina, & sudarium inuolutum.
Deinde intrat Ioannes.

F. Redeunt Apostoli domum.

G. Magdalena remanet ad monumentum.

H. Milites consternati silent.

*Abierunt ergo iterum
discipuli ad semetipsos:
b^c Maria autem stabat
ad monumentum foris,
plorans.*

ADNOTATIO.

A. *Permoti verbis Magdalena & aliarum mulierum Petrus & Ioannes currunt ad monumentum; celerius tamen Ioannes, vel ut iunior, vel ut audior.*

B. *Subsequitur Magdalena non ita longè festino gradu.*

C. *Sequuntur alie mulieres postea, sed longiori interuallo.*

D. *Peruenit prior Ioannes ad monumentum quam Petrus; inclinat caput introrsum, videt tantum lintheamina, non ingreditur tamen, deferens scilicet digniori honorem. Ita semper habitus est primus Apostolorum Petrus.*

E. *Ingressus Petrus lintheamina videt, & sudarium quo Christi caput fuerat obuolutum, alio & alio loco posita: non erat egressus Petrus cum intrat etiam Ioannes, & videt quæ Petrus: crediderat Petrus, credit Ioannes resurrexisse Christum, augetur in utroque fidei sensus interior, ingeneratur scientia mystica veræ resurrectionis; quæ fecit ut quæ non intellexerant antea, ubi mortem & resurrectionem suam illis prædixerat IESVS, quæ legerant in scripturis, quæ audierant à mulieribus, ea tum primum cum animi sui admiratione & suauitate perciperet.*

F. *Recipiunt se domum hac per suasionem pleni.*

Hac ita possumus meditari cum Chrysostomo, Cyrillo Alexandrino, Euthymio & alijs: nisi velimus Augustini, Gregorij, & item aliorum sequi interpretationem, qui sentiunt non credidisse tunc Ioannem Christi resurrectioni, sed quod fuisset eius corpus sublatum, ut mulieres crediderant. Caterum quod quidam interpretantur ter venisse Petrum ad monumentum, primo solum, deinde cum Ioanne, tertio item solum, etiam si non ducatur ex euangelica historia, tamen & pie credi potest, & videtur appositum ad vehementiam amoris Petri in Christum demonstrandam, & pœnitentiam trinae negationis. Adde quod facile intelligi poterit cum tertium rediret à sepulchro Petro apparuisse Dominum: alioqui incertum nobis est quando apparuerit, cum sciamus ei eodem die apparuisse antequam redissent duo discipuli ex Emmaunte.

G. *Peruenerat interea ad monumentum Magdalena, & recedentibus discipulis non recedebat; sed amoris igne succensa, ac Christi ardens desiderio, audiens ab Apostolis confirmari Christum non esse in Sepulchro, esse tantum lintheamina & sudarium, illis abeuntibus restabat foris ad monumentum plorans.*

H. *Adhuc iacent exterriti milites.*

MEDITATIO.

A. *Vgetur splendor resurrectionis Domini IESV, minuitur aurora, fit magna animorum commotio, non solum in alijs discipulis, sed in Apostolis ipsis, & inter hos in Petro & Ioanne præcipuè. Narrabat Magdalena & alie mulieres quæ audierant & viderant, & ea quidè ex mētis suæ statu adeo titubanter, adeo perplexè, ut cum dicerent Angelos sibi apparuisse qui cōfirmarent resurrexisse Christum, & vidisse se vacuum sepulchrum; adderet tamen Magdalena, non dubium quin etiā alie, tulerunt dominum de monumento, & nescimus ubi posuerunt eum: quæ videbatur esse deliratio, & à priori narratione exorbitatio comperta. Nam si vera sunt Magdalena,*

quæ ab Angelo, quæ ex Angelis audistis, quomodo falsum non est, quod illum abstulerint nescio quò, nescio qui? Itaque ex verborum vestrorum perplexitate nihil potest esse nobis perspectum; & aliud nihil quam accendistis in nobis desiderium acre ea quæ narratis explorandi. Eamus inquit Petrus Ioanni, excurramus nos ad monumentum; probat alij, currunt ambo auidè. Mouit verò Christus hos præsertim; alterum enim elegerat præcipuè inter Apostolos, alterum diligebat: vnde fiebat, ut crederent alij Christum facilius illis esse reuelaturum rem totam & apertius, ut electo & dilecto. Sed cur simul primò currunt? cur deinde præcurrit citius Petro Ioannes? Par

eorum duorum desiderium erat fortassis currendi, non eadem vires; præsertim cum longè current, à monte Sion in Golgotha. Adde quod Ioannes & initio itineris, & in fine detulerit primas Petro; illic ne prior cur ieret, hîc ut præcederet quasi exploraturus minister. Currebat eorum affectus, & vehementius incitabatur; id enim erat in eorum cursu, neque longitudine cursus deterrebantur, nec insolentia currendi per mediam urbem, & circa templum, ubi erat hominum perpetua frequentia, neque ludæorum metu, nam militum custodum timorem abstulerant mulieres. Corripuerat eorum animos diuinum numen, & cælestis quidam impulsus: molicbatur enim Christus fidem suæ resurrectionis, & fructum suæ passionis & mortis. Peruenit prior Ioannes, prospicit quidem interiorius, non ingreditur tamen persistens in reuerentia Petri; & tamen amoris Christi teneritudo non est passa, quin inspiceret in monumentum: vidit linteamina, non sudarium; intulerat enim oculos, non lustrauerat; cohibuit enim se donec veniret Petrus: nec tamè adhuc credit, re non explorata nec sibi nec Petro. Venit ergo Petrus, ingreditur, circumspicit omnia, videt linteamina reposita, sudarium verò alia in parte sepulchri non repositum solùm, sed inuolutum item, ut studiosè factum vtrunque videretur, non temerè vel properanter, & ad fidem resurrectionis spectare: tangitur religione, & fidei oculos aperit singulari Christi beneficio; credit Dominum verè resurrexisse à mortuis. Tum vero intelligit non solùm quæ audierat à Christo in Galilæa toties, & postremò post cænā, sed scripturam quæ erat de eius resurrectione: neque enim credidit esse corpus sublatum nescio quò, & non potius alijs verbis & Magdalanæ, & mulierum ex ore Angelorum. Eggit gratias Deo quòd primam reuelationem fidei resurrectionis inter quærentes & ambigentes sibi esse factam videret. Gloria, inquit, in altissimis Deo & Christo eius viuenti in sæcula sæculorum: lætentur cæli, iubilent Angeli omnes, gaudeat Ecclesia; surrexit Dominus, vitam mundo dedit Christus, vitam accepimus vitæ cælestis, qui sumus in Christo: alij omnes mortales eandem desumere possunt si velint; omnibus mortalibus vitam parauit æternam resurgens à mortuis Deus. Quum explest desiderium suum Petrus, tunc ingreditur Ioannes, circumspicit &

ipse omnia, notat omnia, credit & ipse: quod quum dicit ipse, sine vlla dubitatione significat etiam Petrum credidisse; quasi diceret, nō credidit solùm Petrus, sed ego simul: quod fidei lumen diuinum fecit, ut qui antea nō intelligebamus quæ erāt de resurrectione Christi scripta, nisi quadam vniuersali fide, fierent nobis lux præclara in Domino. Laudat & dilectus discipulus magistrum suum, & gratias vterque Deo agit pro excellenti beneficio; fiunt inter ipsos magnæ spiritus congratulationes, animaduertunt & sentiunt sepulchrum & locum illum cælesti quadam luce & virtute esse illustratum; contemplantur animo præsentiam Christi viuents, Angelorum cum ipso, & animarum sanctatum frequentiam; sepulchrum exosculantur deuotè, linteamina suauiantur & sudariū, in ijs Christum adorant: percipiunt ex ea adoratione singularem spiritus consolationem & gustū, qui postea à fidelibus acceptus fuit omnibus sæculis: non auferunt tamen Sindonem, nō sudarium adhuc; Vnicè fruuntur sua spiritus exultatione & iubilo in Christo, & integra volunt adhuc constare omnia in sepulchro resurrectionis indicia. Redeunt vnde venerant gaudentes, nec quicquam eorum quæ crediderant nuntiant Magdalenæ, non mulieribus; eas beneficio Christi permittunt: quod è prouidentia Christi agebant, ut pluribus testimonijs fides resurrectionis eius confirmaretur. Reditis quidem o beati Apostoli ad vosmetipsos domum in montem Sion vnde veneratis. Redimus; sed maior erat reditus noster alius, qui nos ad interiora cordis nostri colligebat, nostram increpans tarditatem. Nonne audieramus de resurrectione sua respondisse Christum Iudæis; Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud? Nonne bis, & grauissimè quidem dixerat nobis in Galilæa, & iterum veniens Iericho, tertia die se post condemnationem & mortem surrecturum? Nonne post cænā, & acceptam ac nobis traditam corporis & sanguinis sui sacrosanctam comunione, idem nobis fuerat testatus? Iam dies tertius est ab eius cruce, iam Angeli per mulieres nobis confirmauerunt eum à mortuis resurrexisse; & tamen nō credimus, quum ego, inquit Petrus, eius verba sensissem verba esse æternæ vitæ, quum eū esse filium Dei viui fuissem professus ex Dei reuelatione. Vita ergo tunc in me dominabatur Christi, nunc verò totum comprehenderat

*Psal. 3.
Osee. 6.
Joan. 3.*

*Joan. 3.
Mat. 28.
Luc. 24.
Act. 1.*

EODEM DIE APPARET MAGDALENÆ. 139

Marc. xvi. Ioan. xx.

cxij



A. Magdalena stabat ad monumentum foris plorans.

B. Dum ergo fleret, vidit duos Angelos in albis sedentes in monumento, ab his audit. Mulier, quid ploras?

A. Animaduertit Angelos post suam ipsius tergum cupide prospicere. itaque conuersa videt IESVM habitu hortulani.

C. A quo audit, Mulier, quid ploras? &c.

A. Cum responderet illa rursus, Domine, si tu sustulisti eum.

D. A Christo nomine de more appellatur Maria.

E. Respondet Rabboni. Accidit ad pedes eius vulnerata cor vno ipsius verbo, cupiens suo more complecti.

D. IESVS se tangi vetat; ac docet quem admodum, antequam ascendat, cum eo sit agendum.

F. Apostoli redeuntes sunt obuiam venientibus mulieribus.

G. Nondum milites surgunt.

derat mortui eius sensus. Hem miseriam. Quid? Me, inquit Ioannes, non debuit mouere precipuus ille Domini mei amor quo me semper amplexus est? non ea verba quæ à pectore eius in cæna audieram plena diuinitatis & vitæ æternæ? O meam ingratitudinem singularem: verum eò maior in nos enituit Dei misericordia & benignitas, qui indignos tam excellēti munere & luce ornauit: sit eius nomen benedictum in secula. Atque nos etiam ô beati Apostoli, Deo pro vestro beneficio gratias agimus immortales; illud enim beneficium, & fides in nos redundauit; diuinum etiam in vestra tarditate credendi mysterium suscipimus, quæ & vos erudiuit & nos: consilium item Dei veneramur, qui vos duos ex

imbecillitate ad firmitatem fidei resurrectionis primos erexit: tu enim nobis significas Petre fidei soliditatem & firmitatem; tu Ioannes charitatis suauitatem & feruorem. Sed hæc in utroque vestrum erant; vterque enim non solum solidè & firmiter credidit, sed suauiter etiam & feruidè amauit Dominum suscitatum. Hæc ad nostram institutionem facta non dubitamus, ut in fide non solum constantiæ perfectionem quaramus, sed charitatis etiam adiungamus. Hæc vos nostis sancti Apostoli, & illis nos egere cognoscitis: estis nostri patroni, iuuare uos vultis & potestis in Christo. Obsecramus sit nobis apud Christum vestra intercessio salutaris. Amen.

EODEM DIE APPARET

MAGDALENÆ.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

*In cxiij. imaginem adnotatiuncula.**cxiij.*

139.

- A. Magdalena stabat ad monumentum foris plorās.
 B. Dum ergo fletet, vidit duos Angelos in albis sedentes in monumento; ab his audit; mulier quid ploras?
 A. Animaduertit Angelos post suum ipsius tergum cupide prospicere. Itaque conuersa videt IESVM habitum Hortulani.
 C. A quo audit, Mulier quid ploras? &c.
 A. Cum responderet illa rursum; Domine si tu sustulisti eum.

- D. A Christo nomine de mare appellatur, Maria.
 E. Respondet; Rabboni; accedit ad pedes eius, vulnerata cor uno ipsius verbo, cupiens suo more compleri.
 D. IESVS se tangi vetat, ac docet quemadmodum antequam ascendat cum eo sit agendum.
 F. Apostoli redeuntes sunt obuiam venientibus mulieribus.
 G. Nondum milites surgunt.

MAR. XVI.

Surgens autē (IESVS) mane prima Sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalene, de qua eiecerat septem demonia.

IOAN. XX.

**Dum ergo fletet, inclinavit se, & prospexit in monumentum: & vidit duos^b Angelos in albis sedentes, unum ad caput, & unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus IESV. Dicunt ei illi; Mulier quid ploras? Dicit eis; Quia tulerunt Dominum meum, &*

nescio ubi posuerant eum. Hac cum dixisset, ^a conuersa est retrorsum, & vidit IESVM stantem; & non sciebat quia IESVS est. Dicit ei ^c IESVS; Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa ^a existimans quia hortulanus esset, dicit ei; Domine, si tu sustulisti eum, dicens mihi ubi posuisti eum, & ego eum tollam. Dicit ei ^d IESVS; Maria. Conuersa ^c illa, dicit ei; Rabboni, quod dicitur Magister. Dicit ei ^d IESVS; Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum. Vade autem ad fratres meos, & dic eis; Ascendo ad Patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum.

ADNOTATIO.

A. *Vgente Magdalena foris extra interiùs antrum, hoc est ante Sepulchrum ipsum, exstiterunt Angeli duo veste candida in monumento: ipsa sollicita, & impatiens desiderij inclinat se, ac prospicit ad monumentum.*

B. Videt autem duos Angelos, unum ad caput loci ubi fuerat positus Christus, alterum ad pedes. Excitatur mentis rostra deuotio ubi locus caput habere & pedes dicitur; consecratus enim erat ille locus corporis Christi presentia, & tactu sensum induerat ac rescrebat totius Christi corporis: itaque iam non tam saxum est, quam expressio quedam corporis Christi sepulti. Quid præterea? Respiciunt & Angeli ad Mariam, eam blandè compellant; Mulier, quid ploras? Respondet; Quia tulerunt dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum. Adeo erant præoccupata omnium mentes cruciatuum Christi & mortis proximo conspectu & memoria, ut nisi Christus ipse præsens cerneretur, ne Angeli quidem asserre fidè possent resurrectioni; quæ erat diuina prouidentia, ut firmissimum testimonium & authoritas dominica resurrectionis firmius constaret: prouidebatur enim illis titubationibus futura nostræ fidei infirmitati. Cum Mariam Angeli interrogarent, stetit trans illam Christus, & in eum Angeli auidè oculos coniecerunt: quod animaduertens

A. Magdalena conuertit retrorsum caput, IESVM videt habitu quidem hortulani (ita enim consuetum est depingi, ut esse apparebat

Maria) nec eum agnoscit: præuenit illam suauissimis verbis bonus & sanctus IESVS;

C. Mulier quid ploras? Quem quæris? Illa verò existimauit hortulanum (in horio enim erat sepulchrū) neque agnouit planè IESVM; sed ut ignotum, præsentem tamen eum videbat, & eius verbis præuenta ignoranter, & animo interna suauitate delibuto atque commoto, respondit ut olitori; respondet tamen Domine, quod sensus interni erat, & ad Christū nescienter ferebatur;

A. Domine si tu sustulisti eum, dicens mihi ubi posuisti eum, & ego eum tollā. Hoc ad Hortulanum. Noluit affligi ampliùs Magdalena desiderium IESVS;

D. Aperit illi se. Maria, inquit. Quò verbo cum nihil videretur dicere, omnia non solum dixit, sed egit quæ desiderare potuit Magdalena; eò enim vno verbo se cordi Magdalene insinuauit dulcissimè, & clarissimè demonstrauit.

E. Sentit cor vulneratum Christi suauissimo iaculo Maria, conuertit non solum caput ut antea, sed se totam ad IESVM; appetit ad pedes, cogitat ut antea cōsueuerat illos deo seculari, feruorem desiderij in amoris redundantiā cōmutat: vno tamen priùs verbo vni Christi verbo respondet; Rabboni, quod dicitur Magister. Vno verbo uterque omnia loquitur: itaque illis duobus verbis habuerunt inter se suauissimum interiùs colloquium IESVS & Maria.

D. Respondet verò Christus ad ea quæ nō expresserat

preferat Magdalena, animo tamen concipiebat; vis tu ad me accedere, me tangere, mecum ita agere ut antea solebas? At tota ratio meae vitae & conuersationis immutata in melius est; non est vobiscum futura mea consuetudo & familiaritas terrena, sed caelestis: ad caelum te oportet aspirare, quò non ita post multos dies ascendam. Hoc age quia propter tibi me reuelauit; ito ad fratres meos Apostolos, nuntia illis quae vidisti, & quae à me audisti: surrexi, non ut hic cum ipsis ut antea feci agam, sed è caelo, quò propere ascendere; eò animum intendant, hic resurrectionis

tantum colligant argumenta. Quibus verbis quod emendauit in animo Magdalena, voluit esse emendatum in discipulorum & mulierum.

F. Fieri obuiam mulieribus venientibus discedentes Apostoli.

G. Adhuc iacent consternati milites; occupabatur enim locus ille Angelorum praesentia, & exerta Dei virtute, donec omnes mulieres discederent. Quod factum non est antequam iterum venirent aliae mulieres, & abirent rursus non *Mat. 28* reuersurae.

MEDITATIO.

PERuenit interim Magdalena ad vestibulū sepulchri; discedentibus verò Apostolis, nec quicquam ex illis interrogat, nec audit de fide eorum: aestuat desiderio Domini sui, plorat; non fedit, sed stat morae omnis impatiēs, quasi actuosè parata ad omnia, modo Christi corpus inueniat. Recedit dilectus Christo Ioannes, discedit primus Apostolorum Petrus, tu manes Magdalena: quid amplius queris quam illi? Meo desiderio satisfacere non possum, ferre non valeo mei amoris flammā erga Dominum meum, seruco, ardeo, exaestuō, nulli me comparo: scio maiorem esse meam indignitatem quā ut cuiquam conferri possim, nedum primarijs Apostolis Petro & Ioanni. Heu vbi est Dominus meus? quinam abstulerunt illum? quonam tulerūt? O si scirem qui mihi indicabit vbi repositus sit. Tanta erat Magdalena amoris vehementia, & eius desiderium, & impatientia, & afflictio, ut illa videantur etiam Angeli ferre nō potuisse, Christus noluerit longius progredi Magdalenam miseratus. At cur Petro & Ioanni paulò antea non apparuistis Angeli, nūc Magdalena apparetis? Illi nostro ministerio non egebant, quos absque ministerio voluit Dominus noster docere per se in spiritū; ut fidei resurrectionis suae firmitudo diuinum omni ex parte principium haberet: vnde factum est ut mulieribus nostrae fierent apparitiones, tum etiam ut nostris reuelationibus non crederetur: quae laus quidem non fuit nō credentium, fuit tamen plena mysterio diuina permissio & prouidentia. Sed quid dicunt Angeli Magdalena? quo pacto illam solantur? Mulier quid ploras? Non dicunt resurrexisse Christū, quòd iam à tribus Angelis audierat; non in monumento non esse, hoc etiā

ipsa viderat: sed haec cum non dicant, intelligunt tamē in illis tribus verbis. Quid cogitas mulier? vbi es? tuus amor te à te subducit, sed non debet ab amato; permitte te amoris IESU, & ipsum intuenies non iam mortuū, sed viuentem in saecula. Non redit tamen ad se Magdalena, nec cohibet luctum. Non possum Angeli cogere cor meum; Tulerūt Dominum, quinam tulerint, & quò tulerint heu vtrumque nescio, nec quò in istam illū quærere, vel vbi reperire possim scio. Age seruida Magdalena, iam appetit lux cordis tui & laceritia; nōne vides Angelos trans te prospicientes attentissimè? eò cōuerte & tu oculos tuos; en dilectus tuus stat post parietem tuum. Vi-*Cant. 2.* deo ego, sed hortulanum, & audio. Sed attēde, plura tibi loquitur quam Angeli; Mulier quid ploras? quem quaris? etiam si me existimes oliuorem, tamen aliter, & plura tibi loquor quam Angeli: ego verus sum tui cordis & spiritus hortulanus; volo noxiam istā herbam quae te angit, & amotis tui errorem extirpare. Non est iam quod lugeas, animaduerte esse praesentem quem quaris; quid tibi aliud vis? quem alium quaris? quare amorē tuum viuentem, non mortuum. Permoue-
bant haec interiūs Magdalenam, sed quū non superarent impetum desiderij, quasi vltimam illius vim expirans; Sentio, inquit, Domine plus moueri spiritum meum, quā ab Angelis; confidentius igitur expeto quod fui ab Angelis petitura nisi tu interuenisses; si tu eū sustulisti, obsecro te dic vbi posueris, & ego illum tollam, & corpus Domini mei honore prosequar, iuxta animi mei amorem, & dolorem, & desiderium. At nec vnguentum habes, nec qui te iuuet, nec vbi reponas scis: vide quid pollicearis sola. Verè amor caecus

esse solet: en illustra tuum in me amorem, & omnem ab eo & cæcitatem & errorem abigo. Maria, ecce in nouo spiritum & amorem reatum in visceribus tuis, vulnero cor tuum vno intuitu oculorum meorum: nunc iam es non Amara, idest plena amaritudine, sed Maria Deum oculis tuis conspiciens. Ego sum Deus & Dominus tuus, ego resurrectio tua & vita; surrexi à mortuis gloriosissimè, & vivo in æternum potentissimè: hæc erant in verbo, Maria. Quid Maria? Rabboni. Illustrasti faciem tuam super famulam tuam Magister mi bone I E S V, verè vulnerasti cor meum sponse cælestis: agnosco resurrectionem tuam & vitam, & eandem sentio in me de tuo singulari beneficio diuinitus operantes: hæc enim rursus erant in Rabboni. Quid præterea cogitas ô felix Maria? Appeto ad pedes dilecti mei, illos non iam rigatura lachrymis & vinctura, sed grato corde & humili adoratura. In hoc erat Magdalene feruor; verum prohibuit I E S V S, & cum singulari quidam priuilegio id fecit, nam illius caput tetigit. Habes fructum, inquit, tui desiderij Magdalena, sensisti diuinitatem attactus digiti Dei; non in tuo capite tantum, sed interius in corde. Contremuerunt viscera spiritus tui, ibi dilectum tuum adorasti, sed simul audisti in spiritu tuo docentem te Magistrum tuum dulcissimè. Ne existimes me inter vos esse versaturum in terris, vel regnaturum: regnabo quidem in orbe terrarum, sed è calo; quò scias me post aliquot dies cum summo triumpho ascensurum, vt sedeam ad dexteram Patris mei omnipotentis, à quo accepi omnem potestatem & in calo & in terra. Eò faciam vos etiam in terra viuentes è terra ascendere, & confedere mecum in cælestibus in spiritu fidei, spei, & charitatis sapientiæ; quò etiam postea venietis in anima primum, deinde in anima simul & corpore, & regnabitis mecum in æternum. Quocirca nihil est quòd nunc me tangas, vel ita mecum agas vt solebas, sed altiore quadam deuotione & spiritu; nondum enim ascendi ad Patrem: sed ita mecum agendum vobis est, atque si iam ascendissem, non quali in terris intra vos regnarem. Et hæc volo te renuntiare fratribus meis Apostolis & discipulis, & sanctæ meæ Ecclesiæ; eos non spectare tantum debere ad humanitatē meā, iuxta quam inferior sum Patre, & vester sum frater, vestraque naturæ parriceps: ille enim meus est Deus & vester, meus Pater & vester;

Mat. 28.
Ephe. 2.

Joan. 20.

sed ad meam personam leuate spiritum, & verbi mei diuinitatem, quæ vna cum Patre meo est. Ille me genuit in æternitate consubstantialem & coæternum sibi filium, per quē sibi vos in filios adoptauit; itaque Patris mei filij estis, & mei fratres, sed per meā humanitatis mysterium; vnde simul & Deus meus est, qui sum vobiscum in humanitate eiusdē substantiæ. Euge felicitissima Magdalena, quanta fuit exultatio animi tui & spiritus in his Christi verbis, quanta suauitas cordis tui, quanta iubilatio, quanta lux mētis tuæ & splendor! Tu igitur prima es inter quærentes & ambigentes cui reuelat Christus, non per Angelos, non per signa alia, sed per se tandem, non tantum per suam præsentiam & vocem, sed per Spiritus sui numen æternū, admirabilē & gloriosam suam resurrectionem. Credebant quidem Petrus & Ioannes, sed Christum non viderant suscitatum; tu ante eos vidisti, tu secundum eius sanctam Matrem I E S V M vidisti. O vim amoris incredibilem! ergo tuus in Christum acerrimus & constans amor, etsi imperfectus, Christi tamen amor, fecit vt tibi primæ post Matrem appareret resurgens è mortuis Deus. Quid non poterit perfectus amor? quid non apud Christi bonitatem consequatur? Venite peccatores, audite, attendite. Aduertaniam animam nostram peccatores omnes ad hæc mysteria, ad hæc magni I E S V excellentia beneficia. En fœminam nobilem, quæ fuit in ciuitate peccatrix, huic tamen non solum dedit Deus vt pedes I E S V lachrymis rigaret, tergeret capillis, oscularetur, & Christum diligeret multum, & cui multa ille peccata dimitteret; non solum vt rursus & pedes & caput precioso vnguento vngeret, & esset eius sepulturæ prophetissā; sed vt amoris igne succensa auidius & diligentius Christum sepultum quæreret, & recedentibus è sepulchro primarijs Apostolis, ipsa nō abscederet; vt primæ (quod fuit Christi eximium erga illam amoris indicium) apparet ante omnes qui erant de eius morte & sepultura anxij. Verissimè venit Christus, & mortuus est, & resurrexit vt peccatores saluos faceret: & quidem cuius remittit peccata, illius peccatorum amplius non solum non recordatur, sed ipsum donis munerat amplissimis. Verū impudentiā esse agnoscite singularem, si similia dona à Christo expectemus, nisi Christū similiter amemus atque Magdalena. Oportet non desides esse nos, nō tepidè Deo

Luc.

Mat. 6.

EODEM DIE APPARET MULIERIBVS.

Matt. xxviii. Marc. xvi. Ioan. xx.

140
cxliij



A. Reuersa ad monumentum mulieres, postquam Magdalene apparuerat Christus, audiunt ab ea, quae ipsi edixerat.

B. Redeunt omnes, Sindonem & sudarium (vt pie credi potest) auferunt.

C. Occurrit illis IESVS in via, salutat; praebet eis pedes attingendos.

D. Pergunt in urbem mulieres.

E. Milites tandem destituit conslernatio, ablata illa diuina virtute è loco sepulcri, reuocatis itaque viribus in urbem veniunt.

F. E custodibus quidam narrant Principibus Sacerdotum omnia quae facta fuerant.

G. Mulieres nunciant omnia discipulis, Magdalena praecipue IESV mandata illis exponit.



11. ...
...
...
...
...

...
...
...
...
...

Deo seruire, & Christi resurrectionem & alia mysteria celebrare negligenter: adiuua tu nos feruoris diuini exemplum egregium Magdalena. Iuui, & iuuabo; id enim vult Magister mens IESVS: sed vos quum sciatis destitui corda vestra, & indigere sapientia, postulate corde, verbo, opere illam à Deo, qui dat omnibus simpliciter atque affluenter, & non impropere, vel eorum quibus dat indignitatem considerat: postulate autē ni-

hil in fide vel promissionis, vel omnipotentia, vel voluntatis Dei hæsitantes, & dabitur vobis Christi diuina sapientia, quæ faciet vt diuina mysteria non solum per fidem, spem, & charitatem diuinas virtutes concipiatis, sed per dona etiam Spiritus sancti, & fructus, & beatitudines percipiatis; & fructuosè gustetis & videatis quam suauis est Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. Amen. Ita fiat sanctissima Magdalena. *Psal. 33.*

EODEM DIE APPARET MVLIERIBVS.

MATTH. XXVIII. MAR. XVI. IOAN. XX.

In cxliij. imaginem adnotatiuncula.

cxliij.

- A. Reuersa ad monumentum mulieres, postquam Magdalena apparuerat Christus, audiunt ab ea quæ ipsi eduxerat.
- B. Redeunt omnes, sindonem & sudarium, vt piè credi potest, auferunt.
- C. Occurrit illis IESVS in via, salutat, prabet eis pedes attingendos.
- D. Pergunt in urbem mulieres.

- E. Milites tandem destituit consternatio, ablata illa diuina virtute è loco sepulchri: reuocatis itaq; viribus in urbem veniunt.
- F. E custodibus quidam narrant Principibus Sacerdotum omnia quæ facta fuerant.
- G. Mulieres nunciant omnia discipulis, Magdalena præcipuè IESV mandata illis exponit.

149.

MATTH. XXVIII.

MAR. XVI.

IOAN. XX.

Et^{ab} ecce IESVS^c occurrit illis, dicens; Aucte. Ille autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eū. Tunc ait illis IESVS; Nolite timere. Ite, ^d nunciate fratribus meis vt eant in Galileam, ibi me videbunt. Quæ cum abiissent, ^e ecce quidam de custodibus venerunt in ciuitatem, & ^f nunciauerunt Principibus Sacerdotum omnia quæ facta fuerant. Et congregati cum Senioribus, consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus, dicentes; Dicite quia discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit à Præside, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et diuulgatum est verbum istud apud Iudeos vsque in hodiernū diē.

Illa & vadens nunciauit

ijs qui cum eo fuerant, lugentibus & flentibus.

Et illi audientes quia viueret, & visus esset ab ea, non crediderunt.

Venit Maria Magdalena annuncians discipulis,

quia vidi Dominum, & hæc dixit mihi.

L14

ADNO.

DE CHRISTI ADNOTATIO.

A. **E**xierant rursus ad monumentum alie mulieres, tardiusque sequebantur Magdalenam, ad sepulchrum peruenerunt posteaquam & discesserant Apostoli, & Magdalene apparuerat IESVS: ex itinere audierant ab Apostolis, ne se quidem reperisse corpus IESV in sepulchro, sed lintheamina & sudarium. Hec audientes, maiori studio ad monumentum properant; reperiunt omni consolatione spiritus plenam, & gaudio exultantem Magdalenam: narrat illa Dominum sibi apparuisse, sunt magna inuicem lati animi significationes; docet tamē eas Magdalena quod à Christo didicerat, non esse querendum Christum humano desiderio vel terrestri, sed spiritali ac caelesti. Neque enim (inquit) Christus simili nobiscū atque ante mortem est consuetudine atque familiaritate usus; properat ad Patrem in celum, & hoc tempus quo in terris versatur, dat diuini mysterij dispensationi, ac nostrae necessitati; ut Ecclesia suae resurrectionis veritatem probet atque confirmet, doceat Apostolos, Ecclesiam instituat. Fecit haec Magdalene oratio, ut animi sanctarum mulierum in spirituale & caeleste Christi desiderium conuerterentur.

B. Neque verò diutius in monumento cunctantur; auferunt tamen (quod pie credi potest) sindonem & sudarium: nisi haec velimus à Petro ablata, cum secundo vel tertio rediret ad sepulchrum. Plena spiritus sancti suauitate domum regrediuntur cum Magdalena.

C. In itinere verò antequam ad urbem venissent, ecce tibi occurrit illis IESVS, illas dulcissimè salutat; Auete, inquit: non timent, non turbantur mulieres; repleuerat enim earum mentes cum gaudio Christi saluatio, tum spiritus robore: quo ductae, non ut antea Magdalena cum terreno aliquo affectu, sed magna cum spiritus acuatione ac luce accedunt ad Christū, prouoluntur ad eius pedes, diuina illa vulnera deosculantur, Christum adorant; allexerat enim eas ad se Christus salutatione, & timorem abegerat. Quid igitur illud est quod addit Christus, nolite timere, cum non timerent? Solet videlicet maior rerum diuinarum cognitio facere, de nostra quidem incuria, ut minor rerum agendarum libertas consequatur: & tamen volebat Christus contemplatiuum in rebus agendis non remittere vigorem spiritus; quod mulieribus postquam pedes IESV tenuerant ne eueniret curauit: opus itaque fuit noua Christi confirmatione; quae simul fecit, ut constantius

quae viderant, quae audierant Apostolis renuntiarent.

D Pergunt quò iter caeperant mulieres in urbem & montem Sion.

E. De militibus interpretari possumus, eos primum veluti mortuos iacuisse, dein consternatos & attonitos, viribus etiam destitutos, omnia tamē obseruasse, nec discessisse antequam secundo mulieres abscessissent; quod ex euangelio Matthaei colligere licet, ut aperte exponit Dionysius Carth. & sensisse videtur Tho. & graecum exemplar innuere, quod etiam Hier. indicat quæst. 6. ad Hedibiam. Occupauit enim locum sepulchri diuina virtus, & nonnullorum Angelorum praesentia, donec & Magdalene primum, & rursus mulieribus apparuit Christus. Quin pie possumus illud etiam meditari, in aëre super hortum & sepulchrum assistisse Christum cum beatis Angelis & animabus, & omnia caelesti virtute fuisse repleta. Cum autem Angeli abscessissent, vel etiam Christus, & esset illa loci maiestas ablata, remisit se simul pauor militum ad se redierunt; sed tamen ex praeiterito timore attoniti huc illuc diffugiunt.

F. Aliqui tamen milites ad Principes Sacerdotum peruenientes, narrant quae facta fuerant omnia; apertum sepulchrum ab Angelo, renūciatum ab Angelis resurrexisse IESVM, ipsum etiam viuentem apparuisse, earum rerum esse magnam coniecturam: se è timore primum factos quasi mortuos, dein exanimatos iacuisse viribus destitutos, donec diuina veluti quaedam praesentia & virtus abcessit; se tamen IESVM non vidisse. Hoc nuntio conturbati Principes, conuocatis ad concilium Senioribus, machinantur testimonium militum, & veritatem resurrectionis Christi obliterare; copiosam pecuniam militibus largiuntur, ut IESVM mentiantur non resurrexisse, sed quum ipsi dormirent, ablatum clāculum ab eius discipulis: pollicentur simul militibus negligentia euentitae securitatem à Praeside. At illi accepta pecunia, fecerunt quidem ut erant edocti, & diuulgatum est verbum hoc apud Iudeos: sed ita tamen, ut omnia contra Iudeorum voluntatem ut res erant, non solum Christianis, sed & gentilibus enūciata sint. Nam & Pilato esse renunciata est verisimile, & affirmat Thomas. Referunt historiographi Pilatum ea de re scripsisse ad Tiberium, & Christi resurrectionem eo tempore fuisse per-

nulgatam.

G. Quae viderant & audierant mulieres nar-

rant

rant ijs qui cum Christo fuerant, lugentibus & flentibus, id est Apostolis aliquot & discipulis: illi verò occupati adhuc tristitia, & nimium mortis & cruciatuum Christi censum retinētes, non crediderunt adhuc omnes. Erat varia animorum facies; Petrus & Ioannes credebant, alij parim non credebant, partim rem considerabāt

attentiūs, & maiora argumenta resurrectionis expectabant. Inter hæc verò Maria Virgo Mater in spiritu omnia videns, ea in corde conferebat, neque (ut ipsi erat à Christo significatum) quicquam de eius resurrectione cuiquam exposcebat. Erat in suo secessu exultans spiritu, atque in suauitate mentis Deum & filium laudabat.

MEDITATIO.

INcrebescunt testimonia resurrectionis Christi, testificantur Angeli, credunt primarij Apostoli, videt Magdalena, vident Mulieres; sed mixta pariter ferebantur aurora & dies resurrectionis. Alijs erat iam ortus sol iustitiæ, alijs ad ortum appetebat, terra mentis eorum radios directos adhuc recusante atque impediēte. Magnum mysterium diuinę benignitatis & prouidentię; alijs etiam mulieribus apparer I E S V S, non solum Magdalena, & non apparet Apostolis, non discipulis: malignè videlicet egerat Satan in genus muliebre, tu magne I E S V, eò ampliorē benignitatem exeris in mulieres: ille per mulierem tenebras Adamo offudit, tu non per vnā solum mulierem, sed per plures lucem nuntias Ecclesiæ, & viam ostendis, quo omnes qui te quærunt inuenire possint deuotionem, humilitatem, simplicitatem, lachrymas, quæ facilius esse in mulieribus solent; ea enim est via celerius ad tua dona perueniendi. Illud etiam prouidisti sapiens I E S V, quum mulieribus non creditur, ut fides tuæ resurrectionis vel per Petrum, vel per Ecclesiam ipsam reciperetur, & reuelationes particulares ad Petrum & Ecclesiam referrentur: quæ fuit etiam causa ut Mater tua apparitionem non publicaret. Exponite igitur nobis sanctæ mulieres obsecro animi vestri sensum, qualis tunc fuit. Cum gaudio magno & timore egressæ sumus è monumento & fugimus, inuaserat enim nos timor & tremor: cucurrimus auditis duobus Angelis nunciare discipulis quæ audieramus: veneramus ad monumentum vehementi amore & desiderio permotæ vngendi Christum mortuum, sed tristes, ac infirma fide resurrectionis eius: visio Angelorum, & præcipuè ingressus noster in monumentum tristitiam quidem nostram abstulerat, gaudebat cor nostrum, & principia quadam inesse sentiebat fidei resurrectionis in illo magno gaudio: vincebat tamen nostri amoris gaudium immodicus

quidam sēsus crucis Christi; accedebat timor ac tremor in omnia penetrans. Itaque non potuit obtinere fides nostra suam vim, nec in debitum actum resurrectionis enadere. In hoc statu animus noster erat dum discipulis quæ iusserant Angeli renuntiarem. Verum ut est difficilè fidem verba facere quæ narranti non sunt persuasa, nobis creditum non est; quod etiam auxit nostram fidei imperfectiōnem. Quo circa non nihil etiam ab illo primo feruore debilitatæ, sequutæ tamen sumus Magdalenam ad sepulchrum denuò properantem; sed lentè nos. Iuucrunt fidem nostram modicum Petri & Ioannis verba redeuntium; qui tamen nihil præterquā quod nos sciebamus narrarunt aliud, quàm de sindone & sudario. Ita deuenimus in sepulchrū ad Magdalenam gaudio iam exultantem de visione Christi resuscitati. Rem ut erat gesta exponit nobis totam, addit doctrinam quam ex Christo audierat; non esse futurum Christi in terra regnum sed in cælo, in terram è cælo, quò erat breui ascensurus; non esse cum illo agendum ut antea, sed in spiritu, ut cum ascensuro in cælum, non cum in terra regnatura. Implemur & nos maiori lætitia, credimus Dei beneficio surrexisse Christum, fugit à nobis timor ille & tremor, illustratur mens nostra luce resurrectionis & vitæ Domini nostri, agnoscimus præteritas nostras animi imperfectiōnes, agimus Deo & Christo eius gratias quàm possumus maximas: proponimus & nos Magdalene de sindone & sudario; ac re inter nos collata, statuimus auferenda sacra illa sepulchri Dominici monimenta, & domum esse redeundum. In itinere autem cum essemus, & excellenti quadam deuotione essent corda nostra perfusa; ecce occurrit nobis Christus ipse, dicens; Auete. Occurrit suauissimè nostræ deuotioni bonus I E S V S, & dixit in nobis interiūs, quod exerior loquebatur, salutis & deuotionis incrementum. Saluete. Ego sum salus vestra & vita; viuo in æternum,

Mat. 28.

æternum, viuo in cordibus vestris; & cū hoc facio, habetis vnde aueatis, & speretis plura etiā quā nūc in cordibus vestris sentitis. Quibus verbis & actis IESV ita cōmota deuotio nostra est, vt ad illū accedere auderemus, illius pedes amplexaremur, atq; oscularemur adorantes. Ibi vero admirabilem percepimus spiritus nostri non solum consolationē & gaudium, sed virium interiorum omnium, & deuotionis augmentum & exultationē. Quæ dona quum accederemus inchoata, & accessionem accipientia sensim, ipso contactu diuinæ & gloriosæ carnis Dei, & vulnerum cælesti afflatu sunt consummata. O beatas vos sanctæ mulieres! O si quam partem horum donorum nobis de vestra ista abundantia à Christo impetretis deriuari: ea in vos è bonitate IESV sunt profecta; non accepit terminum in vobis illa Christi benignitas, sed inchoata ad nos simul spectabat: fecit vestra dubitatio, vt vestri sensus in fide resurrectionis confirmarentur & nostri; faciant vestra dona, quæ confirmationem illam sunt consequuta, vt nos aliqua similiū donorum virtute reficiamur. Nihil est quod de nostra in vos voluntate dubitetis fratres: tenete vos pium hunc vestrum animum ac deuotionem, & fructum vestræ deuotionis consequenti in Christo, qui vobis simul resurrexit. Eono animo esio, nē timeatis: facit enim timor & animi tepiditas, vt tardius proueniant in vobis dona Dei, & vt accepta debilitentur, nisi beneficijs firmiter hareatis, gratias Deo agentes. Hoc vero beneficium accepimus nos à Christo IESV benignissimè: quum enim post tam eximia dona nobis collata timorem qui potuit obrepere, & vacillationem abegisset, audiuius tamen ex illo; Nolite timere: tenuistis pedes meos, tenete dona quæ inde vobis prouenerunt; nolite ampliùs vacillare: en expulsi à vobis huiusmodi timorem; huic succedat ille timor reuerentiæ filiorum Dei, qui permanet in seculum seculi. Quid autē tu Magdalena? Tenui cum mulieribus Christi pedes. At tibi fuerat prohibitum. Fuerat prohibitum ne tunc, non vt ne possem nunc amplecti & adorare eius pedes & vulnera: affectum enim contactus imperfectum tunc prohibuit magister meus IESVS; simul tamē docuit quēadmodū tangi adhuc posset: quod igitur fecit vt mulieres tangere Christū possent me docente, fecit vt ego etiam (præseruim quum iam IESVS me digito suo te-

tigisset, & cor præparasset) illius pedes possem tenere. Bis igitur te felicem dicemus Magdalena, cui secundo apparuit Christus, & fecit vt per tuā doctrinā idoneæ essent mulieres, quæ possent ad Christū accedere, & eius pedes tenere. Euge felicissima Magdalena, idē in nobis operare in Christo, quod tūc in mulieribus; quod si non idē, vt est nostra indignitas, at aliquam saltem illius spiritualis sensus scintillam in cor nostrum à Christo impetra. Abijt porrò è conspectu mulierum Christi exterior præsentia, mansit tamen interior earum spiritui infixæ dulcissimè: domū discedunt, narrant discipulis quæ facta erant omnia, quæuē acceperant à Christo mandata; verum cum tanta spiritus, animi, & verborum constantia, & alacritate, & luce, vt nisi fuisset Christi prouidentia, qui nolebat à mulieribus pendere fidei principia, credidissent omnes: non crediderunt tamen. Sed quid vos milites? quid agitis? ubi estis? quid cogitatis? Terra motus ille acerrimus, fulgur, & immensa cælestis illius viri lux & vis ita nos perculit & exterruit, vt omnibus viribus resolutis in terram veluti mortui prosterne-remur, & simul tãgeremur numinis præsentis necessaria quadam & vehementi religione: immobiles quidem mansimus & tremebundi; audiuius tamen quæ gerebantur, nec potuimus animum surgendi vel abeundi recipere, vel linguæ aut virium vsum, donec discederent omnes mulieres. Itaque, quæ ibi gesta sunt vidimus omnia & audiuius, non tamen IESVM ipsum suscitatum. Et verò nē cogitauimus quidem, nec intendere animum potuimus vt quicquam impediremus: vnde intelligere facile potuimus, plusquam humana virtute quadam nos ibi tantisper detētos fuisse, quasi testes illorum mysteriorum quæ fiebant, & resurrectionis illius hominis, quem tanto miraculo videramus morientem. Postea euasimus recta ad Principes, qui eramus in custodia primarij; Tribunus, Draconarius, Centuriones; rem totam vt videramus & audieramus exposuimus. Quo nuntio ita sunt consternati, vt in amentiam versi esse viderentur. Tandem quum ad se rediissent, multis verbis, magna cum impudentia & impotentia egerunt apud nos, vt omnia ementiremur, & diceremus noctu illum nobis dormientibus esse ab eius discipulis ablatum: nihil nobis à Præsidente timeremus, ipsos se offerre sponsores nostræ securitatis. *Mat.*
Nihil

Nihil tamen illis effemus polliciti, nisi ingētem pecuniæ vim nobis pretium ingētis mēdaciij obtulissent: auidē accepimus argentum ab avaris hominibus egei, polliciti fidem facturos nos quæ vellent omnia. Et quidem apud Iudæos fidem seruauimus, sed tamen necessum fuit vt rem omnem explicaremus Præsidi, ne quid nobis fraudi verti posset, & calumnia in nos reuolui; Iudæos enim & odio habebamus, & aspernabamur: inter milites autem alij nostri commilitones, tum nos apud amicos omnia euulgauimus, veritatem ipsam. Verisimile fit ô milites, ita vos rem euulgasse vt dicitis, nam de resurrectione & gestis I E S V scripsit extemplo Pilatus ad Tiberium, vt solebant Præsides prouinciarum de euentis extraordinarijs, si eadem essent immodica ad Imperatorem litteras dare: itaque apud Romanos euulgata fuerunt omnia. Atque adeo nō diutiùs potuerunt celari apud Iudæos; siquidem & Iosephus Iudæus de resurrectione Christi dat testimonium, quasi inter Iudæos etiam sciret rem fuisse vulgatā, non solum per Apostolos. O immensam magni I E S V clementiam & sapientiam! Ab hostibus etiā suis prouidet testimonium suæ resurrectionis. Nam etiam si nihil aliud euulgassent milites, quàm quod nefariè fuerant Iudæis polliciti, illa tamen ipsa euulgatio nisi stultis & stupidis hominibus facere non potuit fidem. Nam primùm si surripuerunt corpus I E S V eius discipuli, cur non potius ea nocte quæ præcesserat surripuerunt, vbi nondum erat apposta custodia illa militum Romanorum? Igitur qui nō sunt furati quum potuerunt absque periculo vel impedimento, furati sunt vbi fuisset pu-

gnandum hominibus timidis, & inermibus, & paucis contra cohortem armatam & acrē Romanorum? At dormierunt milites. Quasi verò ipsi scirent illos esse dormituros, & militibus persuassissent; vos dormite, nos furabimur. Iam si omnino dormierunt, quò pacto dormientes viderunt quum illum asportarent discipuli? quod si hoc non viderunt, quomodo testes esse poterant? Quare quod adductum fuisset militum testimonium, fidem potius astruxisset resurrectioni. Quocirca mysterio Christi resuscitati factum est, vt non solum Iudæi testimonium darent resurrectionis Christi; Apostoli videlicet, discipuli, sanctæ Mulieres; sed gentiles etiam. Atque adeo hostes resurrectionis Iudæi dum curant vt apponatur custodia sepulchro, cum emunt falsitatem testimonij à militibus, quid tandem efficiunt, nisi vt ex ipsis etiam confirmetur I E S V Christi Domini, & Dei nostri resurrectio, & gloriosus esset Deus in omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis? Ita fac Domine I E S V, in versutijs & mendacijs quibus aduersus nos pugnant continenter dæmones, & conuertere illorum malitias in bonitatem animarum nostrarum & fructum: vt Spiritu resurrectionis tuæ viuamus, & in nouitate vitæ celestis conuersationis ambulemus, nihil

*Mat. 27.**Pf. 144.**Rom. 8.*

hil metuentes dæmonum machinationes, vt gloriemur in laude tuæ gloriose resurrectionis. Amen.

(··)

EODEM

EODEM DIE APPARET IESVS DVOBVS DISCIPVLIS EVNTI- BVS EMMAVNTA.

MARC. XVI. LVC. XXIIII.

In cxv. imaginem adnotatiuncula.

cxv.

141

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Pergunt Hierosolymis Emmaunta Cleophas & Amaon.</p> <p>B. Appropinquat IESVS colloquentibus.</p> <p>C. Comitem se illis adiungit; tenentur oculi eorum re eum agnoscant; variè verbis suis illos permouet IESVS; ardet eorum cor; IESVS se longius ire simulat.</p> <p>D. Persuadent illi ut cum ipsis maneat.</p> <p>E. Emmaus in tribu Benjamin sexaginta stadijs ab Hierusalem, quò uehementer rogant ut secum dinertat.</p> | <p>F. Domus Cleophae, quò deductus est IESVS.</p> <p>G. Ibi recumbens cum illis consecratum & fractum panem porrigens, ab oculis eorum euanescit.</p> <p>H. Repleti dono & agnitione celesti IESVM agnoscunt, & quæ ab eo in itinere audierant plenius intelligunt.</p> <p>I. Redeunt è vestigiò Hierosolymam.</p> <p>K. Reperiunt congregatos undecim, narrant quæ gesserat Christus, audiunt eum Simoni apparuisse.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. XVI.

LVC. XXIIII.

Post hæc autem duobus ex his ambulatibus ostensus est in aia effigie, euntibus in villam.

Etecce^a duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine^c Emmaus. Et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est dum fabularètur, & secum quærerent, & ipse IESVS^b appropinquans ibat cum illis: oculi autè illorum tenebantur ne eum agnoscerent. Et ait ad illos; Qui sunt hi^c sermones quos cõfertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens vnus cui nomen Cleophas, dixit ei; Tu^c solus peregrinus es in Hierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit; Quæ? Et dixerunt; De IESV Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere & sermone coram Deo & omni populo: & quomodo eum tradiderunt Summi Sacerdotes & Principes nostri in damnationẽ mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israël: & nunc super hæc omnia tertia dies est hodie quòd hæc facta sunt. Sed & mulieres quædã

MAR.

EODEM DIE APPARET IESVS DVOBVS DISCIPVLIS EVNTIBVS EMAVNTA.

Marc. xvi. Luc. xxiij.

141
CXV



A. Pergunt Hierosolymis Emaunta Cleophas,
& Amaon.

B. Appropinquat IESVS colloquentibus.

C. Comitum se illis adiungit; tenentur oculi
eorum, ne eum agnoscant; varie verbis
suis illos permouet IESVS, ardet eorum
cor IESVS se longius ire simulat.

D. Persuadent illi, vt cum ipsis maneat.

E. Emaus in tribu Beniamin sexaginta sta-
dijs ab Hierusalem, quo vehementer
rogant, vt secum diuertat.

F. Domus Cleophae, quò deductus est IESVS.

G. Ibi recumbens cum illis, consecratum
& fractum panem porrigens, ab
oculis eorum euangescit.

H. Repleti dono et agnitione caelesti IESVM
agnoscunt, & quæ ab eo in itinere
audierant plenius intelligunt.

I. Redeunt è vestigio Hierosolymam.

K. Reperiunt congregatos vndecim, narrant
quæ gesserat Christus; audiunt eum
Simoni apparuisse.



The following is a list of the names of the persons who have been buried in the church of St. Andrew, Bath, from the year 1600 to 1700. The names are arranged in alphabetical order, and the dates of their deaths are given in parentheses.

A	Adams, John (died 1610)
B	Baker, Thomas (died 1615)
C	Coleman, John (died 1620)
D	Davis, William (died 1625)
E	Evans, Robert (died 1630)
F	Foster, John (died 1635)
G	Giles, Thomas (died 1640)
H	Hughes, John (died 1645)
I	Idem, John (died 1650)
J	Jones, Thomas (died 1655)
K	Kent, John (died 1660)
L	Lewis, Thomas (died 1665)
M	Martin, John (died 1670)
N	Nelson, John (died 1675)
O	Oliver, John (died 1680)
P	Parker, John (died 1685)
Q	Quinn, John (died 1690)
R	Reynolds, John (died 1695)
S	Stevens, John (died 1700)

MARC. XVI.

LVC. XXIII.

ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt dicentes se etiam visionem Angelorum vidisse, qui dicunt cum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, & ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non inuenerunt. Et ipse dixit ad eos; O ^c stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ loquuti sunt Prophetæ. Nónne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Et incipiens à Moyse & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de ipso erant. Et ^e appropinquauerunt castello quò ibant: & ipse se finxit longius ire. Et coëgerunt illum, dicentes; ^d Mane nobiscum, quoniam aduerspera scit, & inclinata est iam dies. Et ^f intrauit cum illis. Et factum est dum recumberet cum eis, accepit ^g panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis. Et ^h aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum: & ipse euauit ex oculis eorum. Et dixerunt ad inuicem; Nónne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas?

Et surgentes eadem hora ⁱ regressi sunt in Hierusalem, & ^k inuenerunt congregatos undecim, & eos qui cum illis erant, dicentes quod surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni.

Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis.

Et illi eum

nuntiauerunt ceteris,
nec illis crediderunt.

ADNOTATIO.

A. ^o discipuli pergentes Hierosolymis versus occidentem ad oppidum Emmauma: noster horum erat Apostolus; nam quum Hierosolymam redissent repererunt undecim Apostolos: unius nomen prodit Lucas, Cleopha; alium appellat Ambrosius Amaonem. Hi iter faciunt mæsti, & inter se sermocinantes de iis quæ acciderant: iter autem sunt ingressi postquam apparuit Christus Mariæ Magdalene & mulieribus, antequam Magdalena cum mulieribus redisset à monumento, postquam tamen redissent Petrus & Ioannes. Ipsi verò apparuit postquam Magdalena & mulieribus apparuerat. Statim autem in via his duobus apparuisse

videtur in alia effigie priusquam Petro, huic tamen antequam aperte illis.

B. Appropinquat IESVS colloquentibus.

C. Illis se coniungit, non quidem specie peregrini, sed Hierosolymita non sua; non enim illi dicunt discipuli peregrinum, sed qui se gerat ut peregrinum, cum indigena sit. Est autem opera pretium animaduertere ad hoc Christi IESVS & duorum discipulorum colloquium, ut illorum animis se insinuet suauiter IESVS, teneat oculos ne agnoscatur, eliciat de quibus egerant, quid cogitarent; denique manifeste præferunt mentis suæ imbecillitatem. Unde Christus qui prænouerat eorum animos, accepta occasione acriter il-

M m

los re-

los reprehendit; O stulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ loquuti sunt Propheta; nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Quibus verbis arguit quidem illos vehementer, incipit tamen ab eorum cordibus illas nubes, & fidei impedimenta abigere; simul illorum animos luce cælesti illuminare ac docere aggreditur, & eorum corda diuino amore inflammare. Cum IESVM audirent attentè, & arderent eorum corda, atque Emmaunt appropinquarent, ut eorum desiderium Christus accenderet vehementius, ostendit se longius velle progredi: quæ fictio, ut dicitur, videri poterat & dici, sed quæ omni vituperatione careret. Ea enim est Dei misericordia & benignitas in mortales, ut sæpe huiusmodi actionibus utatur: præfert enim facturum se permulta quæ non est factururus; sed ea propterea prædicit, ut vel caueant homines, atque ad penitentiam, & vitæ emendationem reuocentur, ut Ninivitas per Ionam ad resipiscientiam adduxit: vel ut eorum excitentur animi ad meliora, quemadmodum hoc loco discipulorum desiderium inflammavit, & ne abire sinerent permonuit;

D. Coegerunt enim illum ne longius progresseretur. Sed cur non potius illum sequimini o boni? Quia erat quidem cor nostrum ardens, sed parum consideratum; necdum præsentem Christum noueramus; versabamur adhuc in ancipiti fide resurrectionis; propterea non sumus persecuti. Sed quenam fuit ratio coactionis? Num vim aliquam Christo externam intulerunt, placidam quidè & beneuolam, sed vim tamè? Nihil horum, sed ardor animi, & deuotio quam incenderat in illis IESVS atque augebat assidue, ea per suauia verba ac mitia adduxit Christum ut cum illis maneret. Mane nobiscum, inquiunt, quoniam aduersperascit, & inclinata est iam dies. Ita solet vim orationi inserere Christus, quæ tam sit vehemens, tanta sit efficacia, ut Deus cogi illa videatur, & suæ misericordie cedere, huic iusticia.

Luc. 4. E. Emmaus castellum in tribu Benjamin
Hier. in iuxta Gabaon ad occidentem, Hierosolimis di-
epist. stans 60. stadys, 4. ferè miliaribus Ioppem ver-
Par. sus, ubi in fractione panis cognitus est Dominus,
Domini- & Cleopha domum in Ecclesiâ consecrauit. Fuit
cus Ma- hoc castellum in obsidione Hierusalem deletum;
rius li. 4. illud tamen non modo restaurauit postea M.
Geo. Aurelius Ant. Imperator, sed urbem celebrè

fecit, & Nicopolim illustri nomine appellauit. Hoc vocat Iosephus Amaunta, & interpretatur nomen aquas calidas, & tradit ibi fontem esse sanandis corporis vitijs idoneum.

F. Hoc castellum ingressus IESVS, ad domum Cleopha deductus est, assedit ad mensam cum discipulis: cum verò cibi essent apposti, primū sacram Eucharistiam consecrauit; accepit enim panem, benedixit, fregit, & porrigebat ipsis. Statim verò oculi eorum interni aperti sunt, nec fuit ampliùs impedimentum quin etiam exteriores Christum agnoscerent.

G. Sed quando aperti sunt illis oculi? quando illum cognouerūt? Tunc primū quando panem consecratum frangebat; ut antequam sumerent cælestem cibum illustraretur eorum mens, confirmaretur fides & virtutes, abirent titubationes & dubia si qua erant residua. Exemplo autem sumpta Eucharistia ab eorum oculis euauit, id est non fuit ampliùs eorum oculis conspicuus; ut planè intelligamus, nihil moræ fuisse interpositum inter sacram discipulorum communionem & Christi abscessum: propterea dicitur porrigebat illis: unde perspicuum voluit esse Ecclesiæ Christus suum exemplum, sub panis sola specie Eucharistiam ministrandi.

H. Repleti cælesti cibo, & animorum exultatione Christi discipuli agnoscunt virtutē quæ in illis ubi cum Christo colloquerentur operabatur, animaduertunt ac notant loca scripturarum quæ illis exposuerat Christus; surgunt confestim & dant se itineri, ut ante noctem Hierosolymā ad Apostolos peruenirent: quod difficile non erat, cum quatuor italicis miliaribus, & ijs non plenis ab urbe abessent.

I. Redeunt discipuli festini ad urbem.

K. Reperiunt Hierosolymis in eadem illa domo ubi Pascha celebrauerat Christus, congregatos propter Iudeorum metum undecim Apostolos, & alios discipulos; nondum enim abscesserat Thomas, qui tamen statim decessit, nec illum inuenit IESVS, cum paulopost ibidem apparuit Apostolis: fit magna inter eos gratulatio, narrant illi summum argumentum resurrectionis Christi, quod Simoni Petro apparuisset; vicissim duo discipuli quod sibi quoque apparuisset renuntiant, & de quibus cum ipsis egisset in via exponunt, quemadmodum illum in fractione panis cognouissent; & tamen nec credit Thomas, nec alij nonnulli.

24. **E**T ecce duo ex illis ibant ipsa die in Castellum. Ecce iam plena apperit fidei resurrectionis lux, Christus apparet Discipulis, apparet Principi Apostolorum; deinde toti Ecclesiae se dat videndum, palpandum, atque adorandum. A mulieribus quibus non credebatur, venit ad virorum testimonium ex illis erant duo hi Discipuli, quibus verba mulierum visa erant deliramentum, & non crediderant; his tamen se exhibet fidei pædagogum & catechistam benignus IESVS. Magnum & admirabile resurrectionis sacramentum Christus voluit per se summa cum clemetia docere Discipulos adhuc stultos, adhuc tardos corde, adhuc illum non agnoscentes. Petrum verò non legimus docuisse, sed illi apparuisse, quod mysterium habet, & privilegium Petri singulare; intelligimus enim excellentem resurrectionis doctrinam in apparitione Christi Petrum accepisse, iam antea in sepulchro cum Ioanne illuminatum. Age de Discipulis, & Christo eos reprehendente, ipsos instituente, illis apparente meditemur, illo auctore, his iuuantibus. Vos igitur non credideratis mulieribus referentibus de visione Angelorum & resurrectione; Petrum & Ioannem videbatis noui aliud nihil dixisse, nisi quòd relicta in sepulchro erant linteamina & sudarium: quocirca nihilò magis credentes res alias aggredimini, & ad vestrum Castellum reditis. Attamen tunc eratis in gestis Christi, sed resurrectio vobis erat difficilis. Erat quidem in vobis fides, sed quæ carebat adhuc sua perfectione; constabat charitas in Christum, sed quam imperfectio fidei affligebat; non quærebatis Christum mortuum ut mulieres, non verane essent quæ à mulieribus audieratis, ut Petrus & Ioannes; sed tamen de omnibus quæ acciderant colloquebamini inter vos, de omnibus quærebatis & conferebatis inuicem, & quidem tristi animo & afflicto. Itaque ferò meditabamini, & cum pio animi sensu de Christi gestis omnibus: quæ meditatio fecit, ut essetis Christi catechumeni, ut doceret vos Christus. Quid enim in vestra conquisitione, & collatione mutua volebatis? quid requirebatis? Certè Christum: nam propterea mæsti eratis, quòd frustrari videbatur vestra spes & desiderium regni eius in terra, quod eo non resurgente videre non poteratis. Respexit vestram afflictionem bonus IESVS

sua clemetia; sequitur vos ponè celerius quàm vos vestris cogitationibus discederis, appropinquat, consequitur: ita solet errorem diuina gratia præuenire bonæ mentis hominum ac sistere. Adiungit se vobis comitem, non dubium quin statim sancti Discipuli, senseritis animi vestri internam quandam motionem, & lucis principium præsentem Christo, sed non animaduertistis; siquidem tenebantur oculi vestri non solum exteriores, sed interiores etiam: adeò enim hi erant occupati, & in alia cogitatione fixi, ut nec præsentem lucem agnoscerent ipsi, & veluti ligarent exteriores, & communem quasi alienam speciem sentirent non Christi. Incipit iam in vobis cor vestrum commoueri ex præsentia Christi vobis non aduertentibus. Interrogat porro vos IESVS; Quinam sunt isti sermones de quibus inuicem confertis, & quidem mæsto animo? Quæ interrogatio eò vos promouit, ut mentem vestram & animi sensum vniuersum declararetis. Et primùm quidem admiramini vehementer, si non etiam ipse in his esset in quibus vos: quasi nullus ne peregrinus quidè (cui lege prohibetur in aliena ciuitate esse curioso) esse potuerit in vrbe, qui totus non esset in ijs, de quibus inter se agebant ipsi; nec fieri posset ut alijs de rebus colloquerentur: vnde intelligitur, illos adeò in eam cogitationem fuisse immersos, ut ab alijs omnibus peregrinarentur. Quam animi tam acrem intentionem non solum non miratur IESVS, ut etiam respicere videatur, benignè enim rogat quæ nam illa sint. Ibi verò maior etià vis spiritus incessit vestros animos: interna narratis, & ignoto quidè homini pleraque omnia, & quæ sentiretis omnia exponitis; nec timetis qui è latebris veniebatis, & iuxta urbem adhuc eratis, & cum homine è ciuitate procedente colloquebamini. Neque tamen mirum: erat ille homo Christus, etiam si vobis ignotus. Quàm multa enim peculiariter virtus diuina operari in nobis solet non animaduertentibus? Quid igitur auditis? O stulti, & tardi corde ad credendum. Præparauerat vos Christus ne ad hæc verba perturbaremini, ita alioqui vestra animi intentione compeditos, ut aliud nihil quam de quibus agebatis sentire possentis; & tamen incipit cor vestrum ex illa præparatione exire in ardorem quendam. *Sap. 18.* Omnipotens est sermo tuus Domine IESVS,

præparat ad diuina dona hominum corda nō solum palam, sed occultè etiam, & prouehit ignorantes, atque inflamat corda diuinitus. Notat sapiens magister vestram cordis inconsiderationem & oscitantiam; quod quum facit, excitat vt sibi cooperemini ad illam imperfectionem & impuritatem abigendam, qui primus est gradus ad diuina dona, & spiritus doctrinam recipiendam. Et vos tunc quæ corda vestra retardabant à fide resurrectionis (de qua tamen toties ante passionem audieratis) nimium cogitabatis, eorum verò quæ alioqui scire poteratis, & considerare debebatis, nihil. Redite ad vos ò boni; nam mors ipsa quam subiit Christus, coniunctam habuit necessariò resurrectionem & vitam. Si enim ea fuit necessaria, vt fuit (ita enim voluit Pater, Christus, & Spiritus Sanctus) non pro suis peccatis illam subiit, sed pro vestris: quare gloriā & vitam debuit parare & illi & vobis mors ipsius. Mortem enim Deus non fecit, nec in morte eius memoria esse potest, nec in inferno confessio; nec potuit illius caro corruptionem videre, nec mors ipsi dominari: fuit mors eius mortis victoria, & diuinus triumphus: mortuus quidem est propter delicta vestra, & resurrexit propter vestram iustificationem. Nōne aduertitis ad scripturas? Videte Moysen; quid aliud quam Christum demonstrat & prædicat, per Abel, per Noc, Melchisedech, Abraham, Ioseph, per se, per pascha, per alia sacrificia, quid aliud quàm totum illum exprimit, diuinitatem, humanitatem, mortem, vitam? Quid euangelicus vates Esaias, nōne subinde de tota Christi œconomia vaticinatur, gestis, morte, & vita? Quid suis locis idem non faciunt alij prophetae oportune, & in his Dauid disertè, & huius filius Salomon, nōne de Christi mysterijs vaticinati sunt? Hæc audistis à Christo, simul harum rerum interpretationem diuinam intellexistis. Quo loco celebrare libet Christi in vos stultos adhuc nonnihil & tardos, sed dociles tamen, Christi inquam clementiam singularem; vt quod erat facturus in Apostolis, id iam in vobis inciperet, traditionem excellentissimam illam cōmunicare sensus & intelligentiæ scripturarum, qui est spiritus vitæ in Ecclesia sua perpetuus. Iam illa verba cum audiretis, quum hæc dona à Christo acciperetis, planè ardebat cor vestrum in vobis, à spiritu vitæ influebant in vos flumina lucis & gratiæ cælestis, abigebatur stultitia & tarditas.

Sap. 1.
Psal. 6.
Act. 2.
Rom. 4.

Accepistis aliud Spiritus sancti donum Discipuli, admirabilem illam Christi fictionem, & significationem, quasi longius vellet ire, & vos derelinquere; quod fuit ingens in vos beneficium, vt illum vestrum ardorem inflammarer; non enim potuistis ferre vt fons ille spiritus quem senseratis, è vestris cordibus auerteretur. Sed quo pacto illum coëgistis vt vobiscum maneret Christus, cui nihil aliud quam dixistis, mane nobiscum Domine, quoniam aduersperascit, & inclinata est iam dies? Verba nostra non solum ex illo ardore spiritus quem antea acceperamus profluerebant, sed acrius etiam ab illa accessione quam illa fictio in nobis effecerat: itaque ab ardentissimo animi affectu illa fuit nostra petitio profecta, & (quæ fuit illius vis porissima) ad eam nos cogebar illius Christi fictionis clementia & virtus. Intrauit igitur domum nobiscum, & euestigiò cum recubisset, accipiens panem benedixit & fregit, & porrigebat nobis; quem simulatque frangebat vt daret, commota sunt vehementer viscera cordis nostri & spiritus, & ardor ille euasit, præsertim sumpta Eucharistia, in lucem claram, latam, iucundam. Euanui si quod erat reliquum in nobis vestigium inconsiderantiæ & tarditatis, si quod impedimentum ne Christum agnosceremus; aperti sunt oculi nostri cum spiritus tum sensus, qui alijs rebus tenebantur; exultauimus in salutari nostro; vini percepimus sanctissimi sacramenti tunc primum, solis Apostolis adhuc non am. Satiati autem apparitione gloriæ Christi cum essemus, & suspensi in admiratione magnitudinis Dei, non fuit amplius cur nobis in carne adesset I E S V S, discessit è conspectu nostro, nec propterea ullam sensimus animi molestiam; impleuerat sapiens I E S V S cor nostrum sapientiā & donis spiritus, ingens concepimus desiderium redeundi ad Apostolos & fratres nostros. Hierosolymam igitur statim omnibus prætermisissis reuersi sumus, pleni gaudio, & cordis nostri placidissima iubilatione. Hanc vestram animorum exultationem quam accepistis à Christo beati Discipuli, videmus nobis item magnam consolationem, & singularem doctrinā afferre: sed illud nostrum est malum, quod vestra stultitia, & cordis tarditas ablata est, in nobis vtrique vel perseverat, vel subinde repululat nostra culpa: atque adeo similem inconsiderationem & tarditatem in rebus omnibus spiritualibus, in omnibus meditationibus &

Luc. 4.

Ps. 4.

Luc. 4.

EODEM DIE APPARET DISCIPVLIS ABSENTE THOMA.

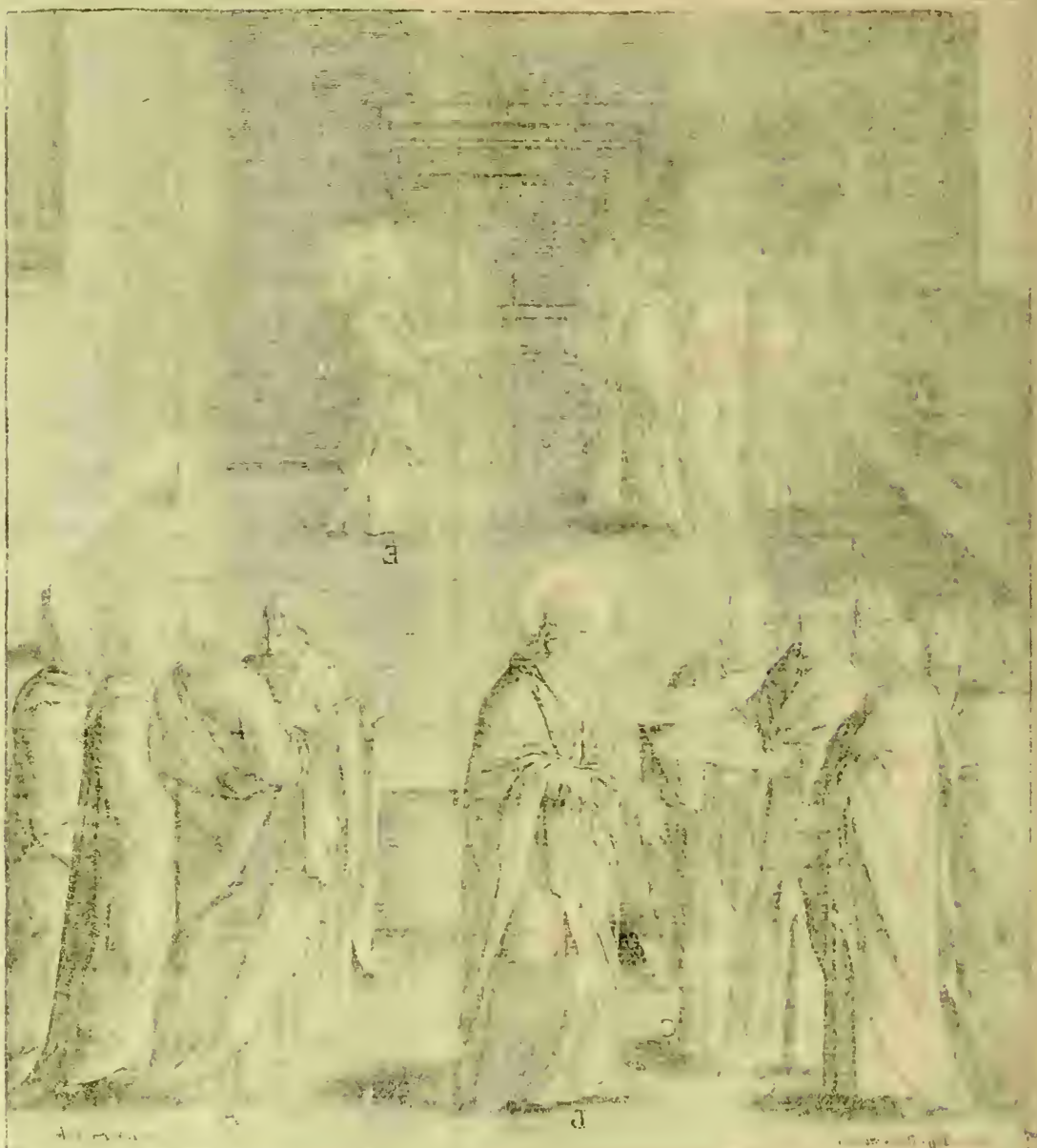
Luc. xxiii. Ioan. xx.

142
cxvi



- A. De rebus gestis eo die colloquebantur discipuli; erigebantur animo propter verba Petri, & duorum discipulorum; mulieres non neglegebantur, maior tamen desiderabatur confirmatio.
- B. Cum serum esset diei, et fores clausae, stat IESVS in medio eorum, et ait; Pax vobis.
- A. Conturbantur, existimant se spiritum videre.
- B. Confirmat eos IESVS, ostendit manus & pedes, postulat, nunquid habeant, quod manducetur.

- C. Apponunt illi partem piscis assi & fauam mellis.
- B. Edat IESVS, eis reliquias impertit.
- D. Ianuae domus intelligantur clausae, ut credatur vsus dono subtilitatis.
- E. Dicit eis iterum Pax vobis, sicut misit Pater, et ego mitto vos: deinde aperit sensum scripturarum, et instituit Sacramentum Penitentiae, insufflans in Apostolos, & dicens; Quorum remiseritis peccata, &c.

[illegible][illegible]

bus & orationibus longè maiori desidia pari-
mur. Vos enim sensu passionis Christi eratis
occupati vehementius, & non erat Ecclesiæ
adhuc plenè reuelata Christi resurrectionis
gloria; socios multos vestræ tarditatis habe-
batis: at nos nec mouemur Christi passionis
mysterio, & est Ecclesiæ & nobis per Ecclesi-
am luculētissimè reuelatus, creditus, celebra-
tus non resurrectionis solū Christi trium-
phus, sed eius omnia mysteria: & tamen adeo
sumus semper stupidi, ut quū de his agimus,
semper in singulari quadā animi nostri insi-
pientia versemur, semper à nobis peregrine-
mur, semper occupemur inertia & socordia
incredibili. Habemus præsentem Christum,
præsentem eius fidei lucem splendidissimā,
non agnoscimus tamen, non videmus. Et si-
quidem in alterius mysterij meditatione &
sensu occupati, in quod animum intendere
vellemus, illud non penetraremus, minus ef-
fet nobis dolendum; sed nos ubi meditari vo-
lumus & debemus, vsque adeo perturbant
atque agunt transuersos nostræ inanes cogi-
tationes, etiam peruersæ, ut sæpenuerò nec
tenere cursum piæ meditationis possumus, &
in præcipitium aliquod tandem euadat no-

stra meditatio. At saltem si non videntibus
lucem præsentem Dei, ignis tamen in nostra
meditatione exardesceret, leuior esset iactura,
magnum esset principiū illuminationis no-
stræ, si modo excitaret in nobis oratio animi
bonum & feruentem aliquem affectum; sed
ne hoc quidem consequimur: tam aridè &
insipidè meditamur, quasi non habeant my-
steria Christi lucem in se, amorem, excitatio-
nem, Spiritus sancti ignem, diuinam motio-
nem. Succurrite sancti Discipuli, iuuate nos
apud Deum per mysterium resurrectionis
Christi: rogamus vos intercedite pro nobis,
per illam etiam excellentem gratiam & dona
quæ in illo iunere & dono accepistis; ma-
iori enim estis nunc potentia, gratia, merito
apud Dominum, maiori in proximos bene-
uolentia & charitate. Ardeat obsecro cor
nostrum in meditatione & orationibus no-
stris: ibi accipiamus interpretationes scriptu-
rarum, & lumen fidei sincerum & copiosum.
Consummentur hæc omnia per sacram cō-
munionem, & sacramentorum aliorum par-
ticipationem & fructum, ad maiorem Dei
omnipotentis gloriam. Amen.

EODEM DIE APPARET

DISCIPVLIS ABSENTE THOMA.

LVC. XXIIII. IOAN. XX.

In cxvi. imaginem adnotatiuncula.

cxvi.

142.

A. De rebus gestis eo die colloquebatur Discipuli, eri-
gebantur animo propter verba Petri & duo-
rum Discipulorum, mulieres nō negligebantur;
maior tamen desiderabatur confirmatio.

B. Cum serum esset diei, & fores clausæ, stat Iesus in
medio eorum, & dicit; Pax vobis.

A. Conturbantur, existimant se spiritum videre.

B. Confirmat eos IESVS, ostendit manus & pedes,
postulat numquid habeant quod manducetur.

C. Apponunt illi partem piscis assi & fauum mellis.

B. Edit IESVS, eis reliquias impertit.

D. Ianua domus intelligantur clausa, ut credatur
usus dono subtilitatis.

E. Dicit eis iterum; Pax vobis; sicut me misit Pater,
& ego mitto vos: deinde aperit sensum scriptu-
rarum, & instituit sacramentum Pœnitentiæ,
insufflans in Apostolos, & dicens; Quorum
remiseritis peccata etc.

EVANGELIVM MISSÆ.

LVC. XXIIII.

IOAN. XX.

Cum ergo serò esset die illo una
sabbatorū, & fores essent clausæ
ubi erant Discipuli cōgregati
propter metum Iudæorum;

venit IESVS,

Cum autem hæc loquuntur,

Mm 3

LVC.

DE CHRISTI

LVC. XXIIII.

stetit ^b IESVS in medio eorum,
& dixit eis;
Pax vobis:

ego sum, nolite timere.

Conturbati ^a verò & conterriti existi-
mabant se spiritum videre. Et ^b dixit
eis; Quid turbati estis, & cogitationes
ascendunt in corda vestra? ^b Videte
manus meas & pedes, quia ego ipse
sum. Palpate & videte, quia spiritus car-
nem & ossa non habet, sicut me vide-
tis habere.

Et cum hoc dixisset,
ostendit eis manus & pedes.

IOAN. XX.

& stetit in mediò,

& dixit eis;

Pax ^b vobis.

Et cum hoc dixisset,

ostendit eis manus
& latus.

Gauserunt ergo disci-
puli viso Domino.

Adhuc autem illis non credentibus, &
mirantibus præ gaudio, dixit; Habetis
hic aliquid quod manducetur? At illi
^c obtulerunt ei partem piscis assi, & fa-
uum mellis. Et ^b cum manducasset co-
ram eis, sumens reliquias dedit eis.

Et ^c dixit ad eos; Hæc sunt verba quæ
loquutus sum ad vos cū adhuc essem
vobiscum, quoniā necesse est impleri
omnia quæ scripta sunt in lege Moyse,
& prophetis, & psalmis de me.

^c Tunc aperuit illis sensum, ut intelli-
gerent scripturas, & dixit eis; Quoniā
sic scriptum est, & sic oportebat Chri-
stum pati, & resurgere à mortuis tertia
die; & predicari in nomine eius pœni-
tentiam & remissionem peccatorum
in omnes gentes, incipientibus ab Hie-
rosolyma. Vos autem estis testes horū,
& ego mittam promissum Patris mei
in vos.

Dixit ergo eis iterum;
^c Pax vobis.

Sicut misit me Pater,
& ego mitto vos.

Hæc cum dixisset,
insufflauit, & dixit
eis;

Accipite Spiritum
sanctum: quorum re-
miseritis peccata, re-
mittuntur eis;
& quorum retinueritis;
retenta sunt.

AD NO-

A. Discesserat Thomas; reliqui de gestis eius diei colloquebantur. Erigebat omnium quidem animos Petri, Ioannis etiam auctoritas; monebat prædicatio duorum discipulorum, non negligebantur iam verba mulierum, & tamen maior rei confirmatio desiderabatur: erat clausæ ianuæ propter metum Iudeorum.

B. Advenerat iam eius diei vespæra, cum ecce tibi stat IESVS in eorum omnium medio, ingressus ianuæ clausis, dote videlicet usus subtilitatis.

A. Primo conspectu conturbantur & conterrentur, varijq; cogitationibus multorum corda occupantur: alij spiritum se videre autumant, alij alia, & tamengaudent omnes viso Domino. Erant in plerisque mixta gaudium, timor, fidei nonnulla imbecillitas, cogitationum tumultus.

B. Confirmat tamen suavissima salutatione IESVS omnium corda; Pax, inquit, vobis. Ego sum, nolite timere. Vtinam hæc sex verba in cordibus nostris loquaris Bone & Sancte IESV, & depulsis aduersariis omnibus pacem tuam nobis concilies, & inseras tui veram & dulcem cognitionem, confirmes corda sancto tuo timore, ut nihil imperfectè timcamus. Sciebat porro Christus maiori aliquos egere argumento, nec illa verba ad cor eorum omnino penetrasse: subdit igitur, Cur turbati estis? Cur locum datis ascendentibus in corda vestra cogitationibus? quæ erat blanda quadam increpatio: addit tamen singularem increpationi benignitatem, ut omnes abigat animi titubationes; Videte, inquit, manus meas & pedes, & agnoscite quia ego ipse sum: palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Visus intelligi solet quævis corporis sensatio, aâhibito præsertim iudicio & certitudine. Tetigerunt aliqui, quos ad id interiùs ipse vocabat, Corpus IESV, agnouerunt spiritum non esse, sed vrè corpus humanum, quale spiritus habere non possunt (assumunt autem simile vero, cum non sit vera & vna caro, nec vera ossa habeât); astruebat enim Christus illi tactui & contræctationi vim veritatis. Fuerunt autem hæc argumenta

resurrectionis Christi, non quæ rem demonstrarent, sed quæ inducerent certitudinem, si quis attenderet benivolè: & ea quidem planè dubitationem qua laborabant à cordibus imbecillium discipulorum abegerunt. Sat videri poterant esse confirmati discipulorum animi: vrùm quia contingebat (quod ferè solet) ut præ nimio gaudio ea etiam incerta viderentur quæ cernebantur, & vix crederetur quod erat indubitatum; huic etiam incertæ certitudini voluit mederi benignus IESVS, postulat si quid esculentum habeant.

C. Offerunt illi partem piscis assi & mellis fauim; comedit, dat eis reliquias.

B. Verus quidem fuit hic cibus, vera manducatio, sed mysticam habuit significationem; Christus enim ut piscis in aqua tribulationum mundi versatus est, captus à Iudeis, & quasi assatus in cruce exaruit; sed hæc in humanitate passus est, qui cetera humanitatis, & melle diuinitatis constabat.

D. Clausæ ianuæ omnes: ut intelligatur IESVS dono subtilitatis usus, cum intrauit ad discipulos.

E. Depulsis ab omnium animis cogitationum tumultibus, magna exorta tranquillitate, confirmat Christus rursum in omnium cordibus pacem, dicens denuò; Pax vobis. Conuertit vero se ad Apostolos; hos docet, his aperit mentis sensum internum, ut intelligerent scripturas. Deinde; Sicut, inquit, misit me Pater, ego mitto vos: quibus verbis ordinavit (ut tradit Cyrillus) orbis Doctores, & diuinorum mysteriorum ministros, & vniuersum terrarum orbem illuminare iussit. In illos præterea insufflans Spiritum quidem oris sui diuini, simul interiùs Spiritus sancti charisma & gratiam inferens; Accipite (inquit) Con. Tr. Spiritum sanctum, quorum remisistis peccata, seff. 14. remittuntur eis; quorum retinueritis, retenta cap. 1. sunt. Quo insigni facto, & verbis tam perspicuis potestatem remittendi & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles post baptismum lapsos, Apostolis & eorum legitimis successoribus communicatam vniuersus Patrum consensus semper intellexit.

MEDITATIO.

PERueniunt ad Apostolorum & Discipulorum congregationem duo Discipuli gaudentes, aliam rerum faciem vident quàm

cum discesserāt, iam nunc discipulorum multitudo credit; dicunt verò, præter Thomam & aliquos; Surrexit Dominus verè, & appa-

*Beda.
Gloss.*

rui Simon. Quid est apparuit Simoni? Per prædicationē Simonis credimus resurrexisse, & verē resurrexisse Dominum. Incipit compleri verbum Christi, quod Ecclesiam esset confirmatura fides Petri & prædicatio, Petrus ipse: prima Apostolicæ sedis auctoritas incipit fieri illustris. Thomas tamen ne Petro quidem credit; quæ fidei retardatio fidei confirmationem parturiebat in mysterio. Ex alijs aliqui nè Petro quidem, nec duobus narrantibus credebant: non erant omnibus clara omnia. Apostoli credunt præter Thomam omnes; ex Discipulis plerique credunt, reliqui inter fidem Petri & duorum discipulorū titubant: discutiuntur autem nubila, abiguntur titubationes Christi glorioso aduentu. En adest I E S V S. Sed quando? serò, vltima dici parte, sole occidente: occidebat enim creatus sol, vt increatus oriretur, & lux cælestis in cordibus Discipulorum, & per illos in nostris. Nō præterierat prima Sabbatorum, hoc est dies dominicus (vt eodem die quo Deus mundum creauit nō solūm resurgeret Christus, sed fidem suæ resurrectionis confirmaret) occluseratis ô boni fores domus, quas poterat vis humana aperire, fortiùs tamē cordis vestri portas, quas solus Christus potuit aperire: sed vos timebatis Iudæos, vestras titubationes fidei & infirmitates non metuebatis. Attamen eratis in vnum congregati, quod erat signum fidei spei & charitatis, quas virtutes in Christum & in vobis debiliter quidē, & quasi in arctū redactas habebatis. Erat autem vobiscum magnum illud præsidium, virgo Dei Mater Maria. Ita eratis adhuc aliqui vbi venit ad vos I E S V S clausis ianuis, nec voluit pulsare, ne turbaremini; qui pulsabat alioqui ad corda vestra continenter, & suo aduentu erat illa adaperiurus. Permonit vos aduentus I E S V, non enim tantūmodo exteriùs ad vos aduenit salus æterna, sed interiùs etiam, lata & viuida præsentia & operatione: itaque gauisi estis viso Domino: stetit in medio vestrum vtroque, & interiùs & exteriùs. Tuum est magne I E S V stare, quia Deus es infinitè firmus & immutabilis: tuū est in medio stare, quia solus es Dei & hominum mediator. Vtroque igitur stetisti; & vt Deus, & vt homo medius inter Discipulos, hoc est in medio Ecclesiæ tuæ constitisti: firmitatem inchoasti communicare tuæ sponsæ & constantiam tua præsentia & gubernatione & donis perpetuam. Iam igitur primum ē

1 Tim. 2

consistentia tua illa diuina, & medio viscerū misericordiæ & redemptionis tuæ dixisti pacem, & attulisti discipulis & Ecclesiæ tuæ. Neque enim solis illis pacem dixisti, sed Ecclesiæ quæ erat, & quæ futura erat omnibus sæculis: tua enim vox, tua dictio etiam si creatā erat, immensi tamen verbi erat, vim habuit diuinam, & virtutem pacis immensæ. Neque hoc solūm dixisti sancte I E S V, sed addidisti, Ego sum. Vim tui nominis æterni exeruisti, & quod Abraham non indicaueras quod primū Moyse indicasti, eius rei immensæ sensum mysticū Ecclesiæ proposuisti; Ego sum, sum ego Dominus, hoc mihi nomē in eternū. Sublimia dona sunt hæc Domine: sed quare addis; Nolite timere. Significaui quod semper volo in Ecclesiā mea intelligi, liberi arbitrij quod hominibus indidi, vsum liberum me illis relinquere, qua libertate vtantur si velint, meis donis præueniri & adiuti. Attendite mei Discipuli, commouei corda vestra gaudio, & luce præueni ac donis meis: nolite esse timidi, confidite, reiicite vestras tristitias, quibus abducti fuistis ab officio, pauores depellite, qui de mea passione & morte, de mea absentia vos debilitauerant; quod prouideret quidem permisi & benignè. Addidit hæc Christus, non ad doctrinam Ecclesiæ solūm perpetuam, sed ad emendādum in Discipulis imperfectum vsum donorum quæ acceperant; conturbantur enim & conterrentur, & ascendunt cogitationes in corda. Vcrē illud certū est Christe I E S V, necessarium esse speciale auxilium diuinitatis præsens, vt iuxta tuam gratiam, & virtutem à te nobis inditam operemur: non dabas Discipulis post dona illa illud auxilium, propterea adhuc turbabantur: sed erat singularis tunc prouideria quod non dares, vt illo auxilio & illos, & nos egere perciperemus. Addis igitur suauem increpationem, vehementem tamen, vt qui illis tuā diuinitatem aperis, & ad secreta cordis eorū penetras. Quid estis turbati, & cogitationes ascendunt in corda vestra, & putatis spiritum videre, non me verum hominem? Adeste ô Discipuli præsentī & forti animo, nec plus valeat apud vos præteritorum turbinum importunitas, quā cælestis quam ego vobis offero tranquillitas & diuina vis: animaduertite nihil esse cur turbemini. Hæc erant in verbis Christi; simul porrigebatur Discipulorum cordibus speciale Dei auxilium, quod faceret dona Dei in illis efficacia. Subiicit verò

Exo.

Luc.

verò interiores animi consolationes & confirmationes per externa signa : sic enim est eius misericordiæ vbertas, vt non solum Ecclesiam suam, & dilectas sibi animas auxilio illo peculiari prosequatur, sed sensibus etiam spiritus ornet & cōfirmet benignus I E S V S. Videte manus meas, inquit, & pedes, externæ oculorum aciei coniungite internam; ita perspicietis quod idem ille ego sum qui fui pro vobis crucifixus. Applicate tactus sensum tū exteriorum tum interiorum & ad vulnera, & ad corpus, & experimētū accipietis vtrinque, me non esse tantum spiritum, sed carnem simul, & veram carnem, verum corpus me habere, & idem in quo passus sum habere agnosceris; vnde spiritalis experientia meæ resurrectionis corda vestra penetrabit, & in Ecclesia & pijs hominibus perseverabit. Neque verò solum hanc humanitatem quā cernitis, crederis illam esse eandem, & hominem me resurrexisse, sed Deum. Animaduerte hac veritate pasci interiorum vestrum auditum, tactum, & odoratum singulari spiritus mei, & corporis, & cicatricum fragrantia, suauitate, cælesti virtute. Gaudio erant Discipuli è primo Christi conspectu occupati, nunc autem ad tam eximia I E S V beneficia & spiritalia dona adeò gaudent, adeò exultant, vt gaudij vehemētia, quæ à fide profecta erat & eius sensu spiritali, sua exundantia fidem ipsam superet; & facit vt quasi non credant quæ credebant maximè, cordis exhilaratione absorpti, & in admirationem leuati. Ibi verò auget miserationes suas magnus I E S V S; ex gustu exteriori excitat spiritalē etiam gustum suæ resurrectionis: quo gustu, quas acceperant consolationes aliorum sensuum perfunderet, nec sineret è lætitia abduci, sed in ipsorum gustu & affectu conquiescere. Prius comedit ipse, & verè comedit; comedens autem cibavit simul eorum corda gustu spiritali suæ resurrectionis: quem vt confirmaret, dedit illis suas reliquias ad comedendum. Auidè accipiunt Discipuli excellentem cibū, quem in manu habuerat Christus, è quo comederat, qui è manu Christi dabatur. Quis dignè cogitare poterit quanta vis spiritus illi cibo ex illis rebus accederet, quantā suauitas, quanta bonitas? Nam propterea illum cibū petijt & accepit Christus, ex illo comedit, ex illo reliquias dedit de manu sua, vt illam haberet diuinitus efficaciam in animis Discipulorum cibus ille. Comedunt, confirmantur

illis dona, augetur spiritalis gustus resurrectionis, & deriuatur in illorum omnes sensationes diuina quædā suauitas & sancta quies: vnde cælestis accessit sapientia, & excellens illud donum spiritus, quo Deus sensum illis aperuit vt intelligerent scripturas. Propterea subiunxit sapiens I E S V S; Hæc sunt verba quæ locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum; quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moyse, & Prophetis, & Psalmis de me. Agnosceris ex his meis donis, tum ex eo quod nūc vobis conferam ea omnia de quibus vobis ante meam passionem egi; & intelligetis esse impleta quæ scripta sunt in lege Moyse de me, & in Prophetis ac Psalmis; videbitis ea omnia completa, sentietis in spiritu & gustabitis: hæc prouenient è sapientia mea in vos. Addo aliud spiritus donum, vt non sapientiam solum in diuinis scripturis & fidei dogmatibus habeatis, sed lucem infundo sensui vestro interno & menti atque intelligentiam, qua scripturas omnes intelligatis, & nihil vobis sit clausum. En ego hoc beneficium diuinum vobis confero, qui *Apo. 5.* aperio & nemo claudit, claudio & nemo aperit: ego qui solus accipere possum librum de manu sedentis in throno, & aperire vobis & Ecclesiæ meæ septem eius signacula. Hæc excellentissima illa est traditio ac diuina intelligentia scripturarum, quæ perseuerat perpetuò in Ecclesiastica Hierarchia: ab hac exeunt hæretici diabolico fumo abducti in errorum tenebras pestilentes. Multa sunt & magna beneficia quæ contulisti discipulis hætenus excelsæ I E S V; adiungis tamen maiora: rursum illis pacem confers priori maiorem: nam illa ad confirmationem propriè attinebat dogmatis quod erat de tua resurrectione & mysteriorum intelligētia, hæc priori quasi cumulus additur, & vis acrior illam fidem prædicandi, & omnem veritatem euāgelij tui sacrosancti, & contrarijs potestatibus debellatis pacem hominibus afferendi. Ostendisti verò illam pacem, & quæ accipiebant dona Discipuli eò esse dirigenda, vt alijs pacem afferrent & salutem, per maiorum donorum accessionem. Propterea additur, Dixit ergò iterum I E S V S, Pax vobis: quasi per illud, ergò, quò referretur pax significaretur: explicasti enim hæc maior pax quorsum attineret magne I E S V, ad missionem *Ioan. 20.* scilicet tuam à Patre Apostolis & Ecclesiæ communicandam. Non enim sat tuæ bonitati

tati fuit & misericordiae si naturam humanam ad unionem diuini verbi exaltares per incarnationem tuam, & nos faceres filios Dei, fratres tuos per tuae gratiae & virtutis diuinæ operationem; sed excellentem nunc facis donorum tuorum accessionem. Communicas hominibus tuam à Patre missionem & quasi extendis; sicut, inquis, misit me Pater, & ego mitto vos: illa mea missio in mundum facta est, ut per meam veritatis prædicationem & confirmationem per miracula, labores, passionem & mortem hominibus conficerem salutem sempiternam: sed in hac ipsa missione hoc simul erat; hanc simul accepi potestatem, ut ego vos similiter mitterem; quod nunc facio diuina auctoritate & virtute, ut inter homines & Deum mediator. In me enim reconciliauit Deus sibi mundum; & in vobis per me posuit hoc verbum & ministerium huius reconciliationis: enestis Apostoli mei, legati mei ad mortales. Verum illud intelligite, rationem missionis meae à Patre vobis esse imitandam. Me vnum misit pater Apostolum, in quo habeatis vestri Apostolatus unitatem, à quo vno vim diuinam accipiatis atque exerceatis: legationem verò hanc vestram qua pro me fungemini ut certius teneatis, unitatem vobis vnius Pastoris & mei Vicarij relinquam à vobis ad caelum ascendens, ut similitudinem meae & vestrae missionis agnoscatis: in mea enim missione agnoscitis unitatem & virtutem Patris mei; in eo quem vobis præficiam meam unitatem, & vim, & rationem to-

2. Cor. 5.

Ad Heb. 3.

tius meae gubernationis in Ecclesia mea: ita perfecta fiet vestra missio in me. Neque hoc tantummodo donum accipietis à me, sed potestatem etiam dimittendi & retinendi peccata hominibus per meum sacramentum: cuius maiestatem facultatis ut percipiat, en in Spiro ex meo afflatu in vos diuinitatis spiritum, gratiam vtramque, & illam quae faciat vos mihi magis acceptos, & eam in qua illa est facultas caelestis, ut ipsam & teneatis, & exercere possitis. Deus remittit peccata hominibus, vel non remittit sed punit: huius auctoritatis ministerium habetote ex me & in me, quod ego sum cum Patre meo probaturus: atque vobis absoluentibus hominum peccata, Trinitas nostra soluet; ubi non soluetis, nos similiter retinebimus. O rerum diuinarum sublimia mysteria. Tot ergo ac tantis beneficijs, tantae gloriae splendore ornatae magne I E S V tuam resurrectionem Ecclesiae tuae manifestasti: videt, agnoscit, confiterur sancta tua Sponsa; gratias agit tibi immortales. Permanant illa dona ad me item, etiam si ingenti sum indignitate: abige tu meam indignitatem benigne I E S V, fragilitatem protege & roboram, & fac ut vis tot beneficiorum in me influat, ad gloriam tui nominis sempiternam.

Amen.

(.)

DOMINE

DOMINICA PRIMA POST PASCHA.

Apparet discipulis & Thomæ.

Ioan. xx.

143

cxvij



A. Thomas domum reuersus, Apostolis
narrantibus apparuisse IESVM, non
credit.

B. Post octo dies venit IESVS similiter
atque antea, & dicit Thomæ; Infer
digitum in manus meas, & manum

in latus: et noli esse incredulus, &c.
C. Infert Thomas; respondet; Dominus
meus, & Deus meus.

B. Dicit ei IESVS; Quia vidis te me,
credidisti; Beati qui non viderunt,
& crediderunt.

185
1850

DOMINICA LITERARY SOCIETY

Thompson & Thompson

1850



in the year of our Lord 1850
the first of January
the first of January
the first of January
the first of January

the first of January
the first of January
the first of January
the first of January
the first of January

DOMINICA PRIMA

POST PASCHA.

Apparet IESVS discipulis & Thomæ.

IOAN. XX.

In cxvij. imaginem adnotatiuncula.

cxvij.

143.

A. Thomas domum reuersus, & Apostolis narrantibus apparuisse IESVM non credit.

C. Infert Thomas: respondet; Dominus meus, & Deus meus.

B. Post octo dies venit IESVS similiter atque antea, & dicit Thomæ; Infer digitum in manus meas, & manum in latus: & noli esse incredulus &c.

B. Dicit ei IESVS: Quia vidisti me, credidisti; beati qui non viderunt, & crediderunt.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XX.

THOMAS^a autem vnus de duodecim qui dicitur Didymus, nō erat cum eis quando venit IESVS. Dixerunt ergo ei alij discipuli; Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis; Nisi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies^b octo iterum erant discipuli eius intus, & Thomas cū eis. Venit IESVS ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit eis; Pax vobis. Deinde dicit Thomæ; ^bInfer digitum tuū huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum; & noli esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas, & dixit ei; ^cDominus meus, & Deus meus. Dicit ei IESVS; Quia vidisti me Thoma^b credidisti: beati qui non viderunt & crediderunt. Multa quidem & alia signa fecit IESVS in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. Hæc autem scripta sunt, vt credatis quia IESVS est filius Dei, & vt credentes vitam habeatis in nomine eius.

ADNOTATIO.

A. Absente Thoma apparuerat Discipulis IESVS: at ubi is redijt, narrant ei Discipuli ad se venisse Dominum, paulo postquā ipse domo esset egressus; exponunt quæ dixerat, quæue gesserat: sed qui antea fuerat incredulus, ne tunc quidem credit vel Petri, vel omnium Discipulorum predicationi. Qua incredulitatis permissione in Apostolo prouidit nobis Deus sapientissimè magnum fidei presidium & firmitatem. Neque verò simpliciter non credit Thomæ; sed obfirmat in eo præterea animum; Nisi

videro, inquit, in manibus eius fixuram clauorū, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Cur non credis Thoma? Quia cor meum ignominia passionis Christi & mortis adhuc occupatum erat, & mea imbecillitati permittebat me Christus, non solum propter meam culpam, sed propter Ecclesiæ etiam vtilitatem.

B. Non videtur longius abijisse Thomas, redijt propediem, & ad octauum vsque diem cum Apostolis & Discipulis versatus est; verum suam incredul-

credulitatem retinens: Apostoli verò constanter fidem resurrectionis tenebant. Quamobrem ut Thomæ mederetur imbecillitati benignus IESVS & nostra, die octava similiter atque antea clausis ianuis, venit ad cœnaculum ubi erant congregati discipuli; perseuerabat enim adhuc Indæorum metus, quærebantur adhuc latebræ: salutat omnes, Pax, inquit, vobis. Quæ salûatio aliorum Apostolorum fidem exhilarauit dulcissimè, Thomam vehementer perturbauit primum, deinde incipit blandè erigere, in quem præterea aspiciens Christus; Quæ est ista, inquit, tui animi obfirmatio Thomas? Cur tam multis testibus meæ resurrectionis nō credidisti? Obsuiebat ad verba Iesu Thomas, spectabat verò ad sanitatem, exuberat tunc Christi benignitas; infer, inquit, digitum tuum hūc, & vide manus meas, asser manum tuam & mitte in latus meum, & noli esse incredulus sed fidelis. Erant Christi vulnera aperta, & sunt, ad passionis fidem confirmandam, & resurrectionis gloriam illustrandam.

C. Obedit dicto Thomas, infert digitum in

locum clauorum, manum in latus inserit, tangit Christi vulnera, certò cognoscit vera esse vulnera vini & veri hominis IESV, liberatur eius animus omni ambiguitate: videt planè non solum ea quæ tractabat non esse spiritum, sed leuatur ad summum fidei sensum; sentit enim attactum intimum diuinitatis Christi; proficitur Dominum & Deum IESVM. Quæ in re enituit Christi clemencia singularis, ut qui fuerat infirmus & tardus ad credendum, is acciperet insignem animi cōfirmationem & lucem. Complect mysterium Christus quapropter titubare Apostolum permiserat, & rerum experientia imbecillitatem eius fidei sanauerat.

B. Quia, inquit, vidisti me Thomas credidisti: hæc fuit mea in te benignitas extraordinaria, non tuum meritum, non tua laus, non tu propter hanc fidem beatus; Beati potius qui non viderūt, & crediderunt: quasi interdiceret ne quis signa requireret, vel miracula ad credendum exigeret. Loquitur verò de nobis ut de præteritis: tanquā is qui quod erat futurū iam nouerat in sua æternitate & sapientia.

MEDITATIO.

ITa est planè Domine IESV sancte & sapiens; cuius vis misereris, & quem vis induras: quem vis auxilio singulari gratiæ tuæ præuenis in benedictionibus dulcedinis, quæ non vis non præuenis: quis autem est qui tibi dicere possit, cur ita facis? Tu enim es Deus, nos tua creatura; tu fictor, nos fictilia tua vasa, & ex nobis nihil, ne terra quidem. Laudamus te Domine in æternitatem tuam; iustus enim es in omnibus vijs tuis, & sanctus in omnibus operibus tuis. Sed vā tamen illis pessimum quibus tua illa auxilia subtrahis ad eorū condēnationem: vā etiā ijs in quibus ad misericordiam destitutionem illam confers; sed his præsens vā & temporarium; conuertis enim hoc tu in bonum, quæ tua excellens est misericordia. Illud verò longè à nobis depelle IESV bone; hoc si de tua sapientia aliquādo permittas, verte in bonum obsecro tua benignitate: quod in Petro fecisti ex negatione, in Thoma è nimium curiosa incredulitate. Sed ex te Beate Thoma, peto per tuam illam singularem gratiam, exponas mihi tuæ huius dubitationis mysterium: nam video alios irē dubitasse, non solum mulieres, sed Apostolos & Discipulos. Fui ego ferè singulari quadam imbecillitate & animi ambiguitate, quam

à natura acceperam: fouebam verò quòd sciebam dici esse leuem corde qui citò credit; addebam meas imperfectiones & culpas: iuuabat me subinde bonus IESVS, sed recurrebat vis naturalis illius tentationis voluntariæ, & infirmitatis. Itaque fere fui Didymus, idest amphibolus, & quasi genuinus. Nec sentiebam in meo nomine esse abyssum simul & perfectionem: gratiam scilicet vocationis Apostolicæ, & alia Dei dona. Hæc quidē habebam, non mouebar illis: itaque nonnunquam fluctuabam; ut quando ex timore potius dixi, Eamus & nos, & moriamur cum illo: & rursum vbi interpellauit IESVM; Ne scimus quo vadis, & quomodo possumus viā scire? & nunc potissimum vbi præfractior fui; Nisi videro in manibus eius fixurā clauorū, & mittam digitum meum in locum clauorū, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Nam in omnium fuga dum caperetur Christus non fui ego vltimus: inde conceptam magnam animi mei perturbationem vehementer auxit eius passio, crux, mors, sepultura: præsertim quum ad naturā meā, & voluntatis imperfectionem, & ad præcedentes ambiguitates illa adderentur. Totus igitur mihi displicebam, totus languebam amaritudine,

Rom 9.

Tsa. 20.

Psa. 144.

Ecc

Ioan

Ioan

Ioan

dine, totus eram dolore oppletus; nec locum habere poterant apud me quæ de eius resurrectione narrabantur: inde dixi, nisi videro, nisi mittam digitum, nisi mittam manum: excluderent enim alia omnia meæ passionis. In his tamen omnibus lugebam mortem Domini mei, discruciabatur cor meum, ardebam desiderio boni IESV, amabam vitam auctorem & fontem IESVM: eram miserabilis, & supra quam dici potest afflicta. In his quum essent aliqua bona, erant tamen simul multa mala: hæcangebant me acerbius, quam illis vitæ diligentius. Sed quæ est eius benignitas & miserationis infinita, respexit bonus IESVS meam afflictionem, & fecit ut meæ illæ incredulitates in utilitatem non meam solum, & fidei perfectionem converterentur, sed etiam Ecclesiæ suæ; ut qui quasi extinctis meis titubationibus, omnes omnium sæculorum titubationes exstingeret. Atque adeo ornauerat iam me absentem Dominus, & inexcitantem simul cum alijs Apostolis excellenti illa virtute missionis, facultate item illa cælesti remittendi peccata & retinendi: eram enim etiam absens de sacro illo collegio, cum illi sua dona conferebat immensus IESVS. Permovebant me voces & testimonia discipulorum; vidimus Dominum, ostendit nobis & manus & latus, conspeximus comedentem, comedimus etiam nos ex eius reliquijs; dixit se Apostolos mittere, quemadmodum ipse missus à Patre fuerat, insufflauit in nos oris sui Spiritum, & dedit potestatem dimittendi & retinendi peccata; credimus Thoma, hæc etiam dona tibi esse collata. Erant hæc mentis meæ vehementes præparaciones; trahebat me Pater Christi, trahebat Christus ipse, sed ego tamen repugnabam; usque adeo verum est liberum arbitrium in homine perseverare, id quod ne Deus quidem vult vincere nisi illud velit. Est magna arbitrij liberi potentia, vel abusus potentia, ut Deo repugnare possit iubenti, monenti, trahenti: vicissim autem singularis illius facultas, ut possit gratiam Dei recipere, & illi operanti cooperari; quod longè est facilius quam auxilium Dei repudiare: hoc enim facit homo sine gratia, sine Deo ambulans vias difficiles; illud præuentus auxilio cælesti, adiutus gratia, adiutus Deo. Illis igitur mentis meæ angoribus & miserijs permisit me conflictari acriter sapiens IESVS ad octo dies, quæ omnia ad animi mei præparationem ma-

iorum conferebantur, & resipiscantiam solidiorem. Iam erat octauus dies; eramus intus ^{Joan. 20.} omnes: en tibi, venit IESVS ianuis clausis, stat in medio, dicit; Pax vobis. O adorandam veritatem misericordiæ Dei nostri IESV! Omnem celebritatem superioris apparitionis ad hanc rursus applicat; & tamen illa propter omnes præter te Thoma fieri videbatur, hæc propter solum te, non propter omnes. Et tamen sicbant & illa propter me, & hæc propter omnes; utraque enim propter Ecclesiam vniuersam omnibus futuram sæculis. Obtulit ut auribus meis, ita cordi pacem & gaudium bonus IESVS, alijs auxit; incepti sentire vim in me diuinam, ceperunt diffuere meæ titubationes, & dissipari ut à facie ignis cera: illa omnia sensi in me beneficia, quæ ante octo dies similibus signis senserant omnes. Excellenti me præuenit gratia benignus IESVS, & præparauit ad contractum vulnecum suorum, & diuinitatis professionem. Præparauit quidem me illis donis, sed peruasit acris illa actio Christi cor meum, ubi audiui soli mihi ab ipso dici, & quidem cum vi quadam exprobrationis; Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer munus tuum & mitte in latus meum; & noli esse incredulus, sed fidelis. Spicula fuerunt hæc à Christo in altum cordis mei iniecta; quæ me vehementer corripuerunt atque humiliarunt, simul propulerunt ex me omnem mentis tarditatem atque incredulitatem; unde diuina in me virtus illa veritatis & fidei effulsit, & confidentiæ spiritualis robur & exultatio. Inde eructauit cor meum è vestigio ^{Pf. 44.} verbum illud bonum; Dominus meus, & Deus meus, & perfectam Christi resurrectionis fidem professione humanitatis & diuinitatis eius confirmatam ostendi. Nam ubi intuli digitum in locum clauorum, ubi manus misi in latus; non tetigi solum, sed vidi, hoc est omnibus sensibus internis perspexi carnis Christi veritatem, & veram ipsam resurrectionem; unde leuatus sum in spiritualē sensum, & splendorem quendam cælestem diuinitatis. Itaque signaui quod esset IESVS verus Dominus meus, & Deus meus & omnium; ijs enim verbis veritatem expressi humanitatis Christi, & dominij diuinitatis significauit: quod addidi, meus, id attinebat ad sensum meæ consolationis internæ, & assensus fidei firmitatem. Neque tamen Dominum & Deum potui profiteri, quin omnium

intelligerem. Stabant ad magnalia hæc Christi admiratione & stupore erecti omnes, laudabant impensius Christum, confirmabant suam fidem & spiritus consolationem. At verò Christus, qui voluerat intelligi, & attingere meam incredulitatem, & eius in me beneficia non ad me solum, sed ad omnes, hæc rursus responsione explicat; Quia vidisti me Thoma credidisti; beati qui non viderunt & crediderunt. Excellentissima fuit hæc Christi IESV doctrina ad fidem Ecclesiæ stabilendam. Nam quum antea ad credendam eius resurrectionem serè signa sensilia intercessissent; Angelorum apparitiones & verba, vacuitas sepulchri, linteamina, sudarium, Christi apparitiones, vulnere contrectationes, comestio: eò videri poterat fidei substantia contrahi, ut nisi ex rerum experiētijs credere nullus deberet: quod voluit IESVS è mentibus fidelium esse extirpatum, & docere fidem nec esse ab apparentibus accipiendam, nec ex apparentibus constare; sed esse ipsam non apparentium argumentum, & rerum sperandarum hypostasim siue substantiam: quod si contingant sensilia signa, illa tamen non esse fundamenta fidei, sed Dei internam reuelationem & lumen: dari signa ad expediendam reuelationem, propter hominum infirmitatem; qua sedata ad interiora recurrere debet fides; quæ scilicet meritum non amittit nisi signa dumtaxat sint causa credendi. Itaque per meam imperfectionem voluit sapiens IESVS omnem fidei titubationem & impuritatem esse à cordibus fidelium depulsam: quare necessitatem suam è Dei prouidentia habuit mea erratio & tarditas, per quam mortalibus tam excellens doctrina prouenit. Habui quidem fidei meæ meritum & beatitudinem; manuduxerunt me tamen illi Christi conspectus, illi contactus, & quasi applicue-

runt fidei, quæ ex dono Dei non sine illis, sed non propter illa in animo exitit & roborata est. At verò maior erit beatitudo, maius meritum eorum fidei qui non petent signa ad credendum, & credēt etiam si nihil viderint, & puram fidei substantiam imbibent & retinebunt. Gratias tibi habeo & ago ingentes sancte Apostole, pro dono huius doctrinæ singulari. Verum audi obsecro te benigne Thoma: credimus quidem nos in Christum, in eius omnia mysteria & dogmata, etiam si nihil coram viderimus; & tamen te fide non superamus quam tunc habuisti. In ratione credendi certè me superasti, non in donis quæ præterea accepit tunc mea fides à Christo. At voluerunt videre quæ tu antiqui Patres; & tamen illi non reprehenduntur, tu reprehensus fuisti. Illi ex abundantia fidei videre quæ credebant expetierunt, ego per illa credidi. Verum vos dixerat Christus beatos, quod ea videretis quæ non viderunt illi. Non laudauit nos tunc IESVS quod videre vellemus quæ ille nobis inspirabat diuinitus per fidem, sed beneficium suum singulare in nobis commendauit, ut ea quæ credebamus, aliqua ex parte videremus, ipsum in carne salutem mortaliū oportantem. Vnum si te orem beate Didyme taceo. Scis tu quæ sit animorum nostrorum imperfectio, quod malum; pendemus à consolationibus vel experimentis internis: scis simul in illis non esse sitam perfectionem orationis vel spiritaliū exercitiorum: age apud Deum hanc causam pro nobis Patrone singularis, ut consolationes spiritus à Deo & accipiamus affluenter, & illis industriè, & deuotè, & fructuosè utamur ad maiorem Dei omnipotentis gloriam.

Amen.

(.)

APPARET CHRISTVS SEPTEM DISCIPVLIS AD MARE TYBERIADIS.

Ioan. xxi.

144
xc viij



- A. Non multo post venerunt omnes Hierosolymis in Galilæam; erant ad mare Galilææ; alij alijs locis, Petrus, & Filij Zebedæi Bethsaidæ.
B. Ostendit Petrus velle se piscatum ire, offerunt se illi comites sex.
C. Piscantur tota nocte, nihil capiunt.
D. Stat IESVS mane in littore; rogat nunquid pulmenti habeant; hoc est aliquid piscium pro obsonio.
E. Respondent simpliciter, vt emptori

- vulgari; Non.
D. Subiungit IESVS; Mite in dexteram nauigij rete, & inuenietis.
E. Mittunt, concludunt piscium ingentem copiam; quod cum sentirent.
F. Agnoscit IESVM Ioannes, & dixit Petro; Dominus est.
G. Quod Petrus audiens, succingit se tunica, & mari venit ad IESVM.
H. Panis & Piscis, quæ parauerat Christus in littore.



TABLE		OF		THE		RESULTS		OF		THE		EXPERIMENTS		ON		THE		STRENGTH		OF		THE		MATERIALS		USED		IN		THE		CONSTRUCTION		OF		THE		BRIDGE		AT		THE		FALLS		OF		THE		RIVER		AT		THE		CITY		OF		THE		STATE		OF		THE		UNION		IN		THE		YEAR		1865		AND		1866		AND		1867		AND		1868		AND		1869		AND		1870		AND		1871		AND		1872		AND		1873		AND		1874		AND		1875		AND		1876		AND		1877		AND		1878		AND		1879		AND		1880		AND		1881		AND		1882		AND		1883		AND		1884		AND		1885		AND		1886		AND		1887		AND		1888		AND		1889		AND		1890		AND		1891		AND		1892		AND		1893		AND		1894		AND		1895		AND		1896		AND		1897		AND		1898		AND		1899		AND		1900		AND		1901		AND		1902		AND		1903		AND		1904		AND		1905		AND		1906		AND		1907		AND		1908		AND		1909		AND		1910		AND		1911		AND		1912		AND		1913		AND		1914		AND		1915		AND		1916		AND		1917		AND		1918		AND		1919		AND		1920		AND		1921		AND		1922		AND		1923		AND		1924		AND		1925		AND		1926		AND		1927		AND		1928		AND		1929		AND		1930		AND		1931		AND		1932		AND		1933		AND		1934		AND		1935		AND		1936		AND		1937		AND		1938		AND		1939		AND		1940		AND		1941		AND		1942		AND		1943		AND		1944		AND		1945		AND		1946		AND		1947		AND		1948		AND		1949		AND		1950		AND		1951		AND		1952		AND		1953		AND		1954		AND		1955		AND		1956		AND		1957		AND		1958		AND		1959		AND		1960		AND		1961		AND		1962		AND		1963		AND		1964		AND		1965		AND		1966		AND		1967		AND		1968		AND		1969		AND		1970		AND		1971		AND		1972		AND		1973		AND		1974		AND		1975		AND		1976		AND		1977		AND		1978		AND		1979		AND		1980		AND		1981		AND		1982		AND		1983		AND		1984		AND		1985		AND		1986		AND		1987		AND		1988		AND		1989		AND		1990		AND		1991		AND		1992		AND		1993		AND		1994		AND		1995		AND		1996		AND		1997		AND		1998		AND		1999		AND		2000		AND		2001		AND		2002		AND		2003		AND		2004		AND		2005		AND		2006		AND		2007		AND		2008		AND		2009		AND		2010		AND		2011		AND		2012		AND		2013		AND		2014		AND		2015		AND		2016		AND		2017		AND		2018		AND		2019		AND		2020		AND		2021		AND		2022		AND		2023		AND		2024		AND		2025		AND		2026		AND		2027		AND		2028		AND		2029		AND		2030		AND		2031		AND		2032		AND		2033		AND		2034		AND		2035		AND		2036		AND		2037		AND		2038		AND		2039		AND		2040		AND		2041		AND		2042		AND		2043		AND		2044		AND		2045		AND		2046		AND		2047		AND		2048		AND		2049		AND		2050		AND		2051		AND		2052		AND		2053		AND		2054		AND		2055		AND		2056		AND		2057		AND		2058		AND		2059		AND		2060		AND		2061		AND		2062		AND		2063		AND		2064		AND		2065		AND		2066		AND		2067		AND		2068		AND		2069		AND		2070		AND		2071		AND		2072		AND		2073		AND		2074		AND		2075		AND		2076		AND		2077		AND		2078		AND		2079		AND		2080		AND		2081		AND		2082		AND		2083		AND		2084		AND		2085		AND		2086		AND		2087		AND		2088		AND		2089		AND		2090		AND		2091		AND		2092		AND		2093		AND		2094		AND		2095		AND		2096		AND		2097		AND		2098		AND		2099		AND		2100		AND		2101		AND		2102		AND		2103		AND		2104		AND		2105		AND		2106		AND		2107		AND		2108		AND		2109		AND		2110		AND		2111		AND		2112		AND		2113		AND		2114		AND		2115		AND		2116		AND		2117		AND		2118		AND		2119		AND		2120		AND		2121		AND		2122		AND		2123		AND		2124		AND		2125		AND		2126		AND		2127		AND		2128		AND		2129		AND		2130		AND		2131		AND		2132		AND		2133		AND		2134		AND		2135		AND		2136		AND		2137		AND		2138		AND		2139		AND		2140		AND		2141		AND		2142		AND		2143		AND		2144		AND		2145		AND		2146		AND		2147		AND		2148		AND		2149		AND		2150		AND		2151		AND		2152		AND		2153		AND		2154		AND		2155		AND		2156		AND		2157		AND		2158		AND		2159		AND		2160		AND		2161		AND		2162		AND		2163		AND		2164		AND		2165		AND		2166		AND		2167		AND		2168		AND		2169		AND		2170		AND		2171		AND		2172		AND		2173		AND		2174		AND		2175		AND		2176		AND		2177		AND		2178		AND		2179		AND		2180		AND		2181		AND		2182		AND		2183		AND		2184		AND		2185		AND		2186		AND		2187		AND		2188		AND		2189		AND		2190		AND		2191		AND		2192		AND		2193		AND		2194		AND		2195		AND		2196		AND		2197		AND		2198		AND		2199		AND		2200		AND		2201		AND		2202		AND		2203		AND		2204		AND		2205		AND		2206		AND		2207		AND		2208		AND		2209		AND		2210		AND		2211		AND		2212		AND		2213		AND		2214		AND		2215		AND		2216		AND		2217		AND		2218		AND		2219		AND		2220		AND		2221		AND		2222		AND		2223		AND		2224		AND		2225		AND		2226		AND		2227		AND		2228		AND		2229		AND		2230		AND		2231		AND		2232		AND		2233		AND		2234		AND		2235		AND		2236		AND		2237		AND		2238		AND		2239		AND		2240		AND		2241		AND		2242		AND		2243		AND		2244		AND		2245		AND		2246		AND		2247		AND		2248		AND		2249		AND		2250		AND		2251		AND		2252		AND		2253		AND		2254		AND		2255		AND		2256		AND		2257		AND		2258		AND		2259		AND		2260		AND		2261		AND		2262		AND		2263		AND		2264		AND		2265		AND		2266		AND		2267		AND		2268		AND		2269		AND		2270		AND		2271		AND		2272		AND		2273		AND		2274		AND		2275		AND		2276		AND		2277		AND		2278		AND		2279		AND		2280		AND		2281		AND		2282		AND		2283		AND		2284		AND		2285		AND		2286		AND		2287		AND		2288		AND		2289		AND		2290		AND		2291		AND		2292		AND		2293		AND		2294		AND		2295		AND		2296		AND		2297		AND		2298		AND		2299		AND		2300		AND		2301		AND		2302		AND		2303		AND		2304		AND		2305		AND		2306		AND		2307		AND		2308		AND		2309		AND		2310		AND		2311		AND		2312		AND		2313		AND		2314		AND		2315		AND		2316		AND		2317		AND		2318		AND		2319		AND		2320		AND		2321		AND		2322		AND		2323		AND		2324		AND		2325		AND		2326		AND		2327		AND		2328		AND		2329		AND		2330		AND		2331		AND		2332		AND		2333		AND		2334		AND		2335		AND		2336		AND		2337		AND		2338		AND		2339		AND		2340		AND		2341		AND		2342		AND		2343		AND		2344		AND		2345		AND		2346		AND		2347		AND		2348		AND		2349		AND		2350		AND		2351		AND		2352		AND		2353		AND		2354		AND		2355		AND		2356		AND		2357		AND		2358		AND		2359		AND		2360		AND		2361		AND		2362		AND		2363		AND		2364		AND		2365		AND		2366		AND		2367		AND		2368		AND		2369		AND		2370		AND		2371		AND		2372		AND		2373		AND		2374		AND		2375		AND		2376		AND		2377		AND		2378		AND		2379		AND		2380		AND		2381		AND		2382		AND		2383		AND		2384		AND		2385		AND		2386		AND		2387		AND		2388		AND		2389		AND		2390		AND		2391		AND		2392		AND		2393		AND		2394		AND		2395		AND		2396		AND		2397		AND		2398		AND		2399		AND		2400		AND		2401		AND		2402		AND		2403		AND		2404		AND		2405		AND		2406		AND		2407		AND		2408		AND		2409		AND		2410		AND		2411		AND		2412		AND		2413		AND		2414		AND		2415		AND		2416		AND		2417		AND		2418		AND		2419		AND		2420		AND		2421		AND		2422		AND		2423		AND		2424		AND		2425		AND		2426		AND		2427		AND		2428		AND		2429		AND		2430		AND		2431		AND		2432		AND		2433		AND		2434		AND		2435		AND		2436		AND		2437	
-------	--	----	--	-----	--	---------	--	----	--	-----	--	-------------	--	----	--	-----	--	----------	--	----	--	-----	--	-----------	--	------	--	----	--	-----	--	--------------	--	----	--	-----	--	--------	--	----	--	-----	--	-------	--	----	--	-----	--	-------	--	----	--	-----	--	------	--	----	--	-----	--	-------	--	----	--	-----	--	-------	--	----	--	-----	--	------	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--	-----	--	------	--

APPARET CHRISTVS SEPTEM DISCIPVLIS AD MARE TIBERIADIS.

IOAN. XXI.

In ex viij. imaginem adnotatiuncula.

ex viij.

- 144.*
- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Non multo post venerunt omnes Hierosolymis in Galilaam, erant ad mare Galilæe alij alijs locis, Petrus & filij Zebedai Bethsaida.</p> <p>B. Ostendit Petrus velle se piscari, & offerunt se illi comites sex.</p> <p>C. Piscantur tota nocte, nihil capiunt.</p> <p>D. Stat IESVS manè in littore, rogat nam quid pulmenti habeant, hoc est aliquid piscinarum pro obsequio.</p> <p>E. Respondent simpliciter, ut emptori vulgari, Non.</p> | <p>D. Subdit IESVS; Mittite in dexteram navigij rete, & inuenietis.</p> <p>E. Mittunt, concludunt piscium ingentem copiam quod cum sentirent.</p> <p>F. Agnoscit IESVS Ioannes, & dicit Petro; Dominus est.</p> <p>G. Quod Petrus audiens succingit se tunica, & mari venit ad IESVM.</p> <p>H. Panis & piscis, quia parauerat Christus in littore.</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XXI.

POSTEA^a manifestauit se iterum IESVS ad mare Tiberiadis. Manifestauit autem sic: Erant simul Simon Petrus & Thomas qui dicitur Didymus, & Nathanaël qui erat à Cana Galilææ, & filij Zebedai, & alij ex Discipulis eius duo. Dicit eis Simon Petrus;^b Vado piscari. Dicunt ei; Venimus & nos tecum. Et exierunt & ascenderunt in nauim; & illa^c nocte nihil prendiderunt. Manè autem iam factō stetit IESVS in littore, non tamen cognouerunt Discipuli quia IESVS est. Dicit ergo eis IESVS;^d Pueri, nunquid pulmentarium habetis? Responderunt ei;^e Non. Dicit eis;^d Mittite in dexteram nauigij rete, & inuenietis. Miserunt ergo, & iam non^e valebant illud trahere præ multitudine piscium. Dicit ergo Discipulus ille^f quem diligebat IESVS Petro; Dominus est. Simon Petrus^e cū audisset quia Dominus est, tunica succinxit se, (erat enim nudus) & misit se in mare.

ADNOTATIO.

- A. **D**antiùs non subsisterunt Hierosolymis Apostoli & Discipuli post Christi resurrectionem, nec Maria Mater Virgo cum mulieribus; præsertim cū in Galilaam ut venirent iussisset Angelus, ubi IESVS essent visuri: quāobrem in Galilaam omnes discesserunt, ablatis insignibus cruciatuum & mortis Christi, clauis, corona spinea, sindone, sudario. In Galilæa autem cum versarentur, ad telonariam artem quidem periculosam & ancipitem nō rediit Matthæus, ad Piscatoriam tamen redierunt Petrus, filij Zebedai, & alij, ut ex honesto artificio sibi & suis victum pararent. Erant alij alijs in locis; Bethsaida verò ad mare Galilææ Petrus, Iacobus & Ioannes filij Zebedai, Thomas, Nathanaël, & duo alij discipuli. Erat simul Virgo Maria benedicta Mater; neque enim ab eius cura & obsequio discedebat Ioannes. Non conue-
nerant autem in urbem celebrem Capharnaum, ut solebant, sed in suum vicum: nam certi nondum erant quid essent facturi, & priuatam intereā vitam agebant, expectantes quid ipsis

ipsis Christus mandaret.

B. Ostendit Petrus se velle piscatum ire; obtulerunt sex illi se socios: piscantes totam noctem nihil expiscantur.

C. Absque luce scilicet, & Christi presenti virtute non fuit, vel Apostolorum, vel Discipulorum, vel illorum qui illis successerunt efficax unquam hominum piscatio.

D. Mane cum ad terram accessissent, stetit IESVS in litore; non agnoscunt tamen eum Discipuli: rogat; Pueri, nū habetis aliquid pulmentarij? Pueros communi nomine appellat, ut valentes ac robustos operarios: petit verò siquid habeant piscium ad obsonium.

E. Respondent simpliciter; Non, ut emptori populari, nihil de Christo suspicantes.

D. Subdit IESVS; Mittite in dexteram nauigij rete, & inuenietis. Mittunt numine iam attacti, concludūt magnorum piscium ingentem multitudinem.

E. Quod cum sentirent, & rete non possent

extrahere præ multitudine piscium & magnitudine, tunc tandem agnoscit IESVM dilectus Discipulus Ioannes; (parit enim lucem spiritus Dei dilectio) & dicit Petro, Dominus est. Agnoscit item Petrus IESVM, agnoscunt omnes. Amabat quidem fortius IESVM Petrus, tenerius Ioannes.

*G. Non patitur moras Petri feruor ut ad Christum veniat in cymba; erat nudus, idest expeditus ad piscandum, solam interulam gerens; curtam brevioribus brachijs accipit ependyten, tunicam videlicet nauticam superiorem, qua etiam nunc nauta vtuntur, & appellant capotū; qualē inquit Hieron. tulisse in desertū Hilario-
nem cum sacco & sago rustico. Hac tunica suc-
cinxit se Petrus; sciebat enim in vado esse cym-
bam: ita venit ad IESVM, alij veniunt nauigio; non enim longius à terra aberant quàm ducentis cubitis plus minus. Trahunt verò rete, non extrahunt.*

H. Piscis prunis impositus, & panis.

MEDITATIO.

Intelligo Domine IESV, de tua gratia; celebrasti piscationem diuinis mysterijs, sed animarum, sed hominum: horum designasti piscatores Apostolos tuos & Discipulos, & eorum Successores. Neque mysterio caruit quòd ad Apostolatam qui piscatoriam exercebant bona ex parte assumpsisti; vt artem, & suum laborem piscandi in spiritualem industriam, & exercitium facilius conuerterent ex piscationis analogia. Docuisti pisces nos esse, mundum mare, Ecclesiam nauem: nam quū in mundo viuamus, & hīc sit mare; nos necessario pisces sumus. Quid enim huic seculo similius quàm mare? Est quidem mare elementum, sed impurum, falsum, mala quidem falsitudine & amara; exsuxit enim Satan & peccatum si quid erat habiturum dulcedinis nostrum mare. In quotidiano est fluxu & refluxu mare ex quodam mutabilitatis domino: nec sat illi est sic esse instabile etiam quū est quietissimum; quid non patitur turbarum & violentiæ à tempestatibus & ventis, tū ab internis terræ exhalationibus? contra vero eius tanta est infidelitas & incerta tranquillitas, vt insidiosè videatur agere si quando quiescit. Quàm est in tempestatibus immitte, quàm barbarum? Nam cum terræ videatur sua litorum verberatione minari continenter, in tempestate quasi suas vires exerit, &

veluti armat acies, furit & in se & in terram, quasi illam delere possit amens elementum. Age, hoc non potest; quot homines absorbet tamen? quantas rapit diuitias, quot absorbet insulas? quot vrbes & regiones infana quadā inundatione obruit? Denique si nihil aliud, quàm acerbè vexat nauigantes nausea, vomitu, omni spurcitia? & quos non potest submergere, eos omnibus modis contendit persequi & affligere. Quid igitur in seculo nō mari est simile, quid non est magis quàm simile & magis acerbum? & tamen in hoc mari sumus pisces. Quis nos liberabit à pessimo hoc mari, nisi tu Christe IESV, nisi gratia & virtus tua? Nihil vereamini fratres mei: ego calcaui & superaui omnis maris malitiam, & misi piscatores qui vos è mari eripiant. Sed quid est Domine, quod bis iubes Apostolis tuis piscari? Vbi primò eos vocaui, ostendi vocationis qualitatem & officium, vt eo dirigerent sui animi intentionem, quod est Apostolatus præcipuū munus, homines à malitia mundani maris eripere. Sed admonui ne sinè me piscarentur, ne nocte; sed ex me vt virtutem acciperent & lucem, qua virtute & luce si in omni piscatione niterentur, sagenam implecturos & naues piscibus, quod planè non possunt, qui sine mea vi & luce conantur piscari. Atque adeò

*Hier. 16.
Eze. 47.*

*Lm.
Ioa. 21*

adeò tanta est meæ virtutis efficacia , tantus meæ lucis splendor, vt etiam mali, modo legitime mutantur, copiosè expiscari soleant. Et tamen qui fuerunt in antiqua lege Patriarchæ, & Prophetæ, & pij homines exiguum fructum retulerunt; quia illa ætate , vel sub lege illa & minor dabatur virtus, & sub umbra omnia fiebant. Repræsentauit porro illa piscatione vocari omnes ad fidem & salutem, bonos, malos, saluandos, reprobos: propterea multi capiuntur pisces, sed numerus negligitur, & magnitudo piscium non significatur. Rumpunt reie pisces aliqui, hæretici scilicet & schismatici, vexat multitudo ad subuersionem vsque naues, mali etiam foras mittuntur, vel non intrant rete: varium cumentū illic volui significari Ecclesiæ ministeriorū. Hac verò piscatione, certum eorum fructum qui consequuntur æternam salutem representant: non dixi simpliciter Laxate retia, quasi in incertum, sed mittite in dexteram, ad certam spem & fructum piscationis: hinc nihil patitur rete detrimenti, nihil periclitatur nauis; habetur hic ratio singularis numeri, capiuntur mystico numero pisces, sunt magni: designantur videlicet prædestinati ad gloriam, qui insigniter magni erunt omnes, etiam si in insigni magnitudine alij alijs gloria minores. Illic non pranderetur vel comeditur post expiscationem, hic inuitantur ad prandium operarij, panem comedunt & piscem, gloriæ æternæ substantiam, & cælestem suauitatem. Ad hoc prandium indicitur vt operarij afferant suæ piscationis pisces, de quibus ipsi suā capiant etiam gloriam & iucunditatem, vidētes illos ad prandium cæleste adhiberi, eādem fruētes gloria beatos pisces. Hinc nō audiunt Ducite in altum; erant enim iam Apostoli in altum leuati cum naui sua, acceperant excellentia illa beneficia, fidem resurrectionis, sensum ad scripturas intelligendas, facultatem missionis euangelicæ & functionis, & dimittendi peccata ac retinendi: propositum illis erat altum mare, vbi piscarentur homines quos conuerterent ac gubernarent, quorum peccata remitterent vel retinerent. Diuinam proposuisti doctrinam per hos pisces sapienti I E S V, & amplitudinem ministeriorum Ecclesiæ & efficaciam: sed huius piscationis reliqua mysteria obsecro I E S V Christe bone vt me doceas vt voles. En tibi compendio: post accepta illa à me dona excellentia Hierosolymis nolui meos Discipulos esse

otiosos, nec orationi & contemplationi tantum deditos esse, sed exire eos volui in Galilæam quasi in mūdum, post acceptam facultatem prædicandi & remittendi peccata, & sua piscatione præferre desiderium homines piscandi: obiter tamen ostensum est, posse ministros Ecclesiæ honesto artificio vitam sustentare. Cogitabant autem futura spiritualis piscationis mysteria quum piscabantur, quod desiderium & meditationē ego meis dictis & gestis illustraui. Illi tota nocte nihil expiscantur; nam siue meo peculiari præsidio, & concursu, & luce non sunt efficacia præclara etiam mea dona: non laborant tamen in piscatione; neque enim molesta esse debet occupatio pia, etiam si aliquando videatur successu carere. Denique quæ in illis egi, in omnes transfusi: facio opportunè verbi diuini ministris animum, præsertim cum ex mari & exercitio in proximos redeunt vacua piscatione ad terram viuentium, & cælestem meditationem & orationem. Quod vbi me permittente contingit, accedo ego ad confinium illius terræ & istius maris, & compello meos pisces blandè, & allicio ad spem, atque eorū animū erigo; Pueri num aliquid obsonij habetis? *Ad Heb. 2.* vestra piscatione? Vos estis pueruli mei, quos *Luc. 11.* dedit mihi Pater cælestis: igitur vt agnoscant suam imbecillitatem, inuito dulciter, num aliquid estis expiscati quod vestrum animum recreet? Scio ego, nihil; sed interrogo: agite nihil vos pudeat id confiteri. Curo vt ingenuè profiteantur mihi suam infirmitatem; Domine nihil egimus: quod vbi ex humilitatis sensu dicunt, antequam auxilium postulent, (etiam si vera humilitas per se semper petat) mecum illud desideratum præsidium ego ipsis offero, & docco dextertatem piscandi: ostendo vt ex dextera Patris mei exerceant *Ps. 117.* sua ministeria, futurum vt dextera Domini faciat virtutem, dextera Domini eorum exaltet ministerium, dextera Domini faciat fortitudinem. Patefacio illis me esse illam dexteram, cuius auxilio & virtute piscantur, & capiunt pisces ad meam dexterā, è mea dextera in iudicio euocandos. Porro illud edocco, nō *Eph. 1.* esse negligendos pisces in sagenam Ecclesiæ *Mat. 25* adductos, sed curam præterea adhibendam, & industriam, & operam vt è mari educantur, & in terra vbi Christus est collocentur: instituantur scilicet quemadmodū maris ac mūdi detrimenta, & importunitates, & mala cuint. Quod facient, primum quidem si statum

vita Christianæ ex spirituali prudentia colligant & stabiliant, dein vt statum quem delegerint moribus & exemplo salutari tueantur & ornent; tunc enim à me ad conuiuium Sanctorum euocabuntur, vbi & pascuntur ipsi diuinitus, & sui piscatores ex illis pascuntur. Heu Domine IESV quàm longè ego absûm à perfecta huius piscationis intelligentia spirituali & praxi! quàm imperfectè agnosco hoc seculum mare esse! quam parum sentio maris fluctationes & acerbitates! & propterea præbeo me piscem meis piscatoribus peruersum ac difficilem. Contra verò terram viuentiû, vbi Christus parat nobis prandium nõ cogi-

to, terram lætam, suauem, plenam delicijs cælestibus, plenam Deo; nihil hæc meum desiderium alliciunt, nihil mouent: nam si mouerent, si allicerent, reciperẽ vtique me mea voluntate, è tua gratia benigne Domine, ad tuam doctrinam, ad tua mandata & sancta consilia implenda, quæ ad cælestem illam viuentium terram ducunt, cuius etiam hîc initium quoddam & prægustationem præbent in te. Adiuua me Domine, saluum me fac secundum misericordiam tuam; sana infirmitates meas magnas & malas; vt cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam. Amen.

Ps. 11.
Ps. 11.
Ps. 11.

PRANDET CVM SEPTEM DISCIPVLIS IESVS.

IOAN. XXI.

In cxix. imaginem adnotatiuncula.

cxix.

145.

A. Alij Discipuli nauigio veniunt.

D. Assunt duos pisces præter illum Christi.

B. IESVM adorant, è nauis etiam qui retinebant nauem & rete.

E. Sedet cum discipulis ad prandium IESVS, panem eis, piscemq; dispertit.

C. Cum insisset IESVS afferri ex piscibus captis, extrahunt rete magnorum piscium plenum centum quinquaginta trium, præeunte ceterum Petro.

F. Constituit Petrum Pastorem omnium orium suarum, & Vicarium in terris, quod imago capere non potuit.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XXI.

Alij autem ^a discipuli nauigio ^b venerunt (non enim longè erant à terra, sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium. Vt ergo descenderunt in terram, viderunt ^c prunas positas, & piscem superpositum, & panem. Dicit eis IESVS; ^d Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus, & traxit ^e rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. Dicit eis IESVS; ^e Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum, tu quis es? scientes quia Dominus est. Et venit IESVS, & ^e accepit panem, & dabat eis, & piscem similiter. Hoc iam teritiò manifestatus est IESVS discipulis suis cum resurrexisset à mortuis.

^f Quum ergo prandissent, dixit Simoni Petro IESVS; Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei; Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce agnos meos. Dicit ei iterum; Simon Ioannis diligis

IOAN.

PRANDET CVM SEPTEM DISCIPVLIS IESVS.

Ioan. xxi.

145

cxix



A. Alij discipuli nauigio veniunt.

B. IESVM adorant; & nauis etiam qui retinebant nauem & rete.

C. Cum iussisset IESVS afferri ex piscibus captis, extrahunt rete magnorum piscum plenum centum quinquaginta trium, praeunte celeuma Petro.

D. Assant duos pisces, praeter illum Christi.

E. Sedet cum discipulis ad prandium IESVS, panem eis, piscemq; dispertit.

F. Constituit Petrum pastorem omnium ouium suarum, & Vicarium in terris: quod imago capere non potuit.



THE CITY OF THE FUTURE
 IS A CITY OF THE FUTURE
 IT IS A CITY OF THE FUTURE
 IT IS A CITY OF THE FUTURE

THE CITY OF THE FUTURE
 IS A CITY OF THE FUTURE
 IT IS A CITY OF THE FUTURE
 IT IS A CITY OF THE FUTURE

IOAN. XXI.

me? Ait illi; Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei iterum; Pasce agnos meos. Dicit ei tertio; Simon Ioannis amas me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio, amas me? & dixit ei; Domine tu omnia nosti; tu scis quia amo te. Dicit ei; Pasce oves meas.

ADNOTATIO.

A. Littori alligant rete, & omnes descendunt ad IESVM; vel duo remanent ad nauigium, qui hoc, & rete curent & retineant. Venierat primus ad Christum Petrus, venit deinde alij, complentur gaudio; adorant omnes, & nauis etiam qui remanserant.

B. Parauerat Christus prunas & panem, prunis piscem imposuerat: hoc vel suis manibus fecerat humilis IESVS, vel Angelorum ministerio, ut ad comedendum Discipulos inuitaret; itaque viderunt quidem Christi apparatus, iubet tamen ipse ut ex piscibus quos ceperant aliquos extrahant & assent.

C. Cum inisset IESVS ut ex piscibus quos ceperant Discipuli afferrent, Princeps Petrus venit ad nauigium, illum alij sequuntur; illo praecunte celsum trahunt in terram rete plenum centum quinquaginta tribus magnis piscibus: prouidit autem Christus ut non rumpetur rete tot piscium pondere & violentia. At vero plena sunt haec mysterijs: trahit Petrus rete saluandorum praedicatione euangelij; omnia enim ministeria Ecclesia per Petri sedem gubernantur: horum saluandorum numerus est centum quinquaginta trium mystice; qui numerus ex omnibus partibus numeri septemdecim simul sumptis conficitur: ut illi significentur beatitudinem consequi omni tempore, qui decem mandata seruauerint per legem Spiritus vitae, & septiformem gratiam Spiritus sancti. Repraesentat alioquin numerus centum quinquaginta trium, observationem perfectam decem mandatorum in Ecclesia Christi per centum, id est decem

decades; & per quinquaginta. Spiritus sancti missionem, & donorum affluentiam; per tria apertam & explicitam sancta Trinitatis confessionem. Eodem autem numero saluos intelligimus ante Christum per observationem decem mandatorum, & septiformem gratiam Spiritus, qua significabatur per septem lucernas candelabri in templo Domini, coniuncto scilicet legi spiritu; lex enim quando non adiuuat gratia prauaricatores facit, & est tantum in littera: ita fit ut qui saluantur, omnes per illum numerum significentur in utroque statu, & veteris, & noui testamenti. Neque vero vel pondus horum piscium, vel difficultas faciet ut rete rumpatur, vel aliquis è reti dilabatur; firma enim est Dei praedestinatio aeterna, & ad illam implendam Ecclesia efficacia ministeria, certus est numerus praedestinatorum.

D. Erat appositus piscis quem parauerat IESVS, & panis. Assantur duo alij ex capris; inuitat ad prandium omnes IESVS.

E. Assident, dat omnibus de manu sua panem, piscem similiter: nulli vero erat dubium quin esset Dominus; propterea nullus illum interrogauit; tu quis es? Impresserat initio IESVS eorum cordibus claram & suauem sui cognitionem. Voca nos bone & sancte IESV ad prandium tuum, da nobis vitam aeternam panem & robur, adde piscem caelestium consolationum.

F. Tum magno verborum pondere & Spiritus creat Petrum suarum ouium Pastorem, & in Ecclesia sua Vicarium, quod exprimere non potuit imago.

Aug in
Ioan. 21.

APPARET CHRISTVS IN MONTE THABOR.

MATTH. XXVIII.

In cxx. imaginem adnotatiuncula.

cxx.

146.

A. Mons Thabor, quò Apostoli, Discipuli, & Sancta mulieres conuenerant.
B. Videntes I E S V M, omnes eum adorauerunt.

C. Accedens ipse peculiariter dicit Apostolis; Data est mihi potestas &c. Euntes docete &c. Ego vobiscum sum &c.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XXVIII.

Vndecim autem Discipuli^a abierunt in Galilæam in montem vbi constituerat illis I E S V S. Et videntes eum, ^badorauerunt; quidam autem dubitauerunt. Et accedens^c I E S V S locutus est eis, dicens; Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra: euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti; docentes eos seruire omnia quæcunque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi.

ADNOTATIO.

^{Aug. de consensu Euangel. li. 3. c. 25.} **O**ctava est hæc Christi manifestatio ex decem quas Euangelista commemorant; eodem enim resurrectionis die quinquies narratur apparuisse: primum Mariæ Magdalene, secundo in itinere mulieribus, tertio Petro, quarto eunibus Emmaunta, quinto decem Apostolis, & alijs Discipulis absente Thoma: sexta fuit manifestatio in Hierosolymis post dies octo præsentem Thoma, & vulnera Christi attrectante; septima ad mare Tiberiadis quatuor Apostolis & tribus Discipulis: succedit octava hæc, in monte Galilæe: nona fuit Hierosolymis in die ascensionis recumbentibus vndecim: decima eodem die, non iam in terra, sed in nube, quod Marcus & Lucas referunt, siue dicas vnâ illam fuisse apparitionem continuatam. Dubium tamen non est quin sæpius manifestauerit se Christus Apostolis, apparens eis, & loquens de regno Dei. Narrat item Paulus visum I E S V M plusquâ quingentis fratribus, deinde Iacobo Aphai, scilicet filio, quæ fuerunt manifestationes ante ascensionem, & planè antequam Paulo appareret; quæ fuit nonissîma manifestatio. Quo fit, ut quæ quingentis fratribus, illa non fuerit quæ facta est

in dormitione B. Virginis Mariæ, quod quidam dicunt. Octauo igitur loco apparuit Christus in monte Thabor, qui est in Galilæa, naturali quidè ornamento celebris, Christi tamen beneficijs longè celeberrimus: ibi enim docuit Apostolos, ibi transfiguratus est, ibi orauit. Hic est mons Galilæe vbi se visum iri prædixit per Angelum I E S V S. Venerunt autem vndecim Apostoli ad montem; venerunt cum ipsis & alij Discipuli, & sancta mulieres:

A. Est enim consentaneum ut hæc sit manifestatio quam pollicitus est Christus non solum Apostolis, sed in vniuersum omnibus, etiâ mulieribus: erant tamen primarij Apostoli vndecim, quibus peculiariter loquebatur; unde etiâ intelligere possemus, aliquos in multitudine dubio animo fuisse, non tamen ex Apostolis, qui confirmato Thoma erant omnes in fide resurrectionis constantes.

B. Adorant omnes Christum.

C. Accedit ad vndecim Christus, illis præcipue loquitur; Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Quando data est tibi potestas magne I E S V? Diuinam potestatem dedit mihi Pater

APPARET CHRISTVS IN MONTE THABOR.

Matth. xxviii.

146

cxx



A. Mons Thabor, quo Apostoli, & sanctae mulieres conuenerant.

B. Videntes IESVM omnes adorauerunt.

C. Accedens ipse peculiariter dicit Apostolis; Data est mihi omnis potestas &c. Euntes docete &c. Ego vobiscum sum &c.

1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718

... 1947



The first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the
 fifth of these is the fact that the
 sixth of these is the fact that the
 seventh of these is the fact that the
 eighth of these is the fact that the
 ninth of these is the fact that the
 tenth of these is the fact that the

1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

Pater in eternitate, quæ ego una cum Patre semper vtor. Verum est alia secundum humanitatem mea summa potestas: hanc tamen non sum usus hætenus, nisi pro ratione meæ æconomiae, & ministerij quod à Patre accepi. Fuit mea potestas ferè abscondita, nunc verò nihil est amplius quod cōhibeatur ut antea: regnabo in celo & in terra, donec ponam omnes inimicos sub pedibus Patris. Nouissimè mortem destruan, iudicabo orbem terrarum, his dabo gloriam eternam, illis sempiternum supplicium irrogabo. Sed vos eritis, & posteri vestri mei commilitones, ego Imperator & Rex vester. Docete igitur, non Iudeos solum ut hætenus, sed vniuersas gentes quæ à me audistis credenda, speranda, amanda, agenda, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spi-

ritus sancti. Hæc enim est non solum magnum Sacramentum, sed diuina etiam doctrina: eo enim & vitæ accipit celestem baptizatus credēs in vnum & trinum Deum, in mortem filij Dei, & resurrectionem. Simul etiam docete omnes seruare atque opere complere quæ ego vobis tradidi. Neque verò timeatis, vel pusillo animo sitis; non enim ego à vobis abero: in Ecclesia, quæ est corpus meum semper ero, in capite eius, id est Petro & eius Successoribus, in sacramentis, virtutibus & donis, ero in mentibus pijs. Sed hæc erit virtutis præsentia: nonnunquam etiam apparebo re ipsa sanctis meis & amicis: verum illa erit perpetua & perfecta præsentia mea apud vos usque ad consummationem sæculi; Adero enim vobis semper in Eucharistiæ sacramento & sacrificio.

MEDITATIO.

SVbinde intelligimus fratres, atque adeo semper agnoscimus quæ loquitur, quæ gerit Christus, & quæ docet nobis dici, simul omnibus omnium seculorum hominibus: non enim solis illis concionabatur & miracula edebat, sed omnibus. Ut enim præsentibus omnes habuit non solum in diuinitatis immensitate, sed in sua visione beatifica & sapientia, ita quasi præsentibus omnes instituebat. Quapropter in Marco dicit; Quod vobis dico, omnibus dico. Quibus omnibus? viuentibus omnibus, & futuris omnibus, quos pro præsentibus habeo. Hoc etiam loco quum dicit I E S V S; Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi, res eadem exprimitur. Vos vnum estis, non distinguo vos à futuris, sed de illis perinde ut de vobis loquor. Ut enim simul pro omnibus veni in mundum, & in cruce mortuus sum, & resurrexi; ita omnia omnibus dixi, pro mea æconomiae prouidentia, iuxta quod ratio postulat singulorum. Sum vobiscum usque ad consummationem sæculi, quia vos estis vnum cum futuris omnibus, quibus similiter dico atque vobis. Hæc quum ita sint fratres, debemus nos quæ gerit, quæ loquitur Christus quasi præsentibus in spiritu meditari, & quoad assequi poterimus contemplari: quæ ratio in oratione & spiritualibus exercitijs diligenter à nobis est obseruanda. Nō enim ut absentia Christi mysteria meditari debemus vel contemplari, quasi alibi fiant, alibi nos illa tractemus; sed cogitatione & animo illic oportet simus ubi res

geruntur, ut ex omnibus locorum, personarum, rerum, actionum circumstantijs spiritum concipiamus & deuotionem. Veniamus igitur fratres cum Apostolis, misceamus nos Discipulis & multitudini, vel illum potius sacrum comitatum sequamur pro indignitate nostra: & quamuis in multitudine aliqui sint qui plenè non credant, ne illis nos putemus esse anteposendos. Quid enim nos? Quomodo credimus? quàm frigide, quàm negligenter, quàm sine fructu? Quot grauamur peccatis quibus illi carebant? Sed vnde veniebant illi, & quò; inde, eò veniamus. Venerant illi è Hierosolymis: ibi meditationem renouemus resurrectionis Christi, apertionis sensus ut intelligerent scripturas, missionis Apostolorum, & potestatis remittendi peccata & retinendi. Per Galilæam in montem Thabor iter habebant, eadem nos vestigia sequamur: sed in itinere iuuemur comitatus sancti consortio, & è locis quæ iter habebant, eam esse viam consideremus, quæ iter habuit toties I E S V S, eius Mater, Apostoli; in qua concionatus est Christus, fecit multas & magnas virtutes. Subsistamus ad mare Tiberiadis; ibi contemblemur Petrum & socios piscantes, & nihil

Ioan. 21.

capientes piscium: videamus Christum in litore, & reliqua eius loci mysteria, totam celebritatem piscationis & prandij. Conspiciamus post prandium I E S V M rer sui amorè à Petro exigentem, quæ erant amoris Petri incitamenta & accessiones, quas offerebat Christus, recipiebat per humilitatem Petrus.

Subiicie-

Subijciebat verò Petri responsionibus interrim magnus IESVS excellentem illam & supremam in Ecclesiam suam auctoritatē, & iurisdictionem secundum suam summam, & Vicarium suum in terris Petrum diuino priuilegio constituerebat & confirmabat; simul excellentem illam potestatem clauium cæli dabat quam erat illi pollicitus, & vniuersam planè in Ecclesia potestatem, vt cui omnes subijcerentur potestates & homines, per quā hominibus esset dispensaturus omnem auctoritatem in Ecclesia & iurisdictionem. O mysterium excelsum! o priuilegium incōparabile! Et tamen simul videbimus illi mortē à Christo denuntiari, quam esset subiturus pro illius fide, & accepta sua potestate, quæ maior erat prerogatiua quàm illa Ioannis: solidius scilicet Petrus amabar, tenerius Ioānes. Postea verò audiemus denuntiari, quando via sit ingredienda in montem Thabor ad Christum, comparabimus animos nostros ad iter ex superiorum mysteriorum consideratione, suauissimè in itinere de his rebus colloquemur, & animum cōparabimus ad amplissimum illum Christi conspectum. Ascēdemus in montem præcedentibus Apostolis, subsequenibus Discipulis & alijs pijs hominibus, mouebit nostram deuotionem horum omnium deuotio, mouebit & mulierū; non enim aberant illæ: singuli passus addent nobis suam mentis leuationem. Ad planiciē amœnam illam & amplam sacri montis perueniemus: & ecce nobis dabit se conspicuum IESVS; quo conspectu quum viderimus alios omnes vehementi religione permotos, tangemur & nos deuotione. Procumbunt omnes in genua & ad terrā, ad summā Christi IESV adorationem profundè corda sua humiliantes, & Christum ad diuinitatis vsque gloriam exaltantes; similiter nos cum illis pro nostra deuotione excitati IESVM adorabimus & magnificabimus, laudes illi in corde nostro canentes, ex cognitione nostri nihili & professione. Sanabuntur nostræ & fidei & aliarum virtutem imperfectiones, vt aliquot illorum sanatae sunt fidei ambiguitates. Quid autem nobis accedat ex adoratione deuota, atque ex mentis nostræ purgatione adueramus. Accedet ad nos benignus IESVS, & nostro spiritui blandius sese insinuabit, & insperget menti nostræ suauem, & fortem odorem potestatis suæ omnipotentis, quam accepit nascendo à Patre in æterni-

tate; tum excellentis, & architectonicæ, quā recepit merito suæ vitæ, passionis, & mortis; qua constitutus est Rex à Patre super Siō mortem sanctū eius. Dabit de sua benignitate vt sciamus in illuminatione cordis nostri, quæ sit supereminens magnitudo virtutis suæ in nos qui credimus, secundum operationem potentiae virtutis eius, quam operatus est in ipso Pater, suscitans illum à mortuis, & constituens ad dexteram suam in cælestibus, supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo, sed etiam in futuro, & omnia sub pedibus eius subijciēs, & ipsum dans caput super omnem Ecclesiam, quæ est corpus eius, & plenitudo eius, qui omnia in omnibus adimpletur. Hinc agnoscemus dona Dei in nos, quæ à Christo per Ecclesiam accepimus, doctrinā, baptismum, alia sacramenta, præcepta, & morum Christianorum institutionem. Et hinc quidem primum venerabimur & obseruabimus Ecclesiæ Principes, qui Apostolis succedunt, & in his Petri successorem Romanum Pontificem, & alijs Episcopis antepo-^{Psa.} nemus, & supremo in terris honore prosequemur & obsequio. Habebimus in suo honore Parochos, qui Discipulis succedunt: Nostis verò & Episcopis, & Parochis vel Præpositis religiosè obediendi animum suscipiemus studio-^{Ep.} sè exercendum. Ecclesiæ verò catholicæ & hierarchicæ orthodoxam doctrinam non retinebimus solum & confirmabimus in corde nostro integrè ac syncerè, sed acri etiam zelo prosequemur aduersus desertores Christi & Ecclesiæ & hostes lutheranos, & alios omnes qui ex alia Lerna ebullierunt, bufones tetros & pestilentes. Præterea quam ex baptismi sacramento ritè baptizati acceperunt vim diuinā agnoscemus & gratiā, qua illuminati sunt, & renati Christo ex aqua & Spiritu sancto; vnde vitæ spiritualis principium in nobis agnoscemus in spiritu diuinæ generationis, cui cooperandum sit in Christo. Nā quæ potest esse maior vis, & dignitas, vel suauitas, quā in baptismo per Christū inuocatā esse, affuisse, operatā esse vnitatē Dei & Trinitatē vna infinita illa & æterna virtute? & ita operatā, vt intelligamus cōsequutā fuisse principali quadā adoptione gratiā qua renati sint filij Dei, & facti Christi fratres, ac designati regni eius cohæredes; vocati ad bona opera in quibus per Dei gratiā ambulent ad æternā gloriā in Christo

Christo promerendā? Ad hæc principiū statuemus à Deo, & in Deū; quo videlicet operemur ex eius virtute, & ad eius gloriā, ac inrimis cordis nostri viscēribus in perpetuū illud imprimemus. Illud prætereā erit cordi nostro suauissimū, non hæc solū nobis in gētia beneficia præstari, sed proponi etiā præcepta, quasi necessitatē & rationem Deo seruienti. Quid enim amāti Deū optatiūse esse potest, quā vt qui ad regnū cælorum vocat quos genuit filios, & vim largitus est ad illud perueniendi; viam etiā doceat & rationē qua eò iter nostrū dirigam⁹ & actiones? Ea via est mādāta eius & consilia, si quis ea sequi velit, quæ nobis per se, per suos Apostolos & Ecclesiam præscripsit. Magna est cordis nostri exultatio vbi Christū audimus præcipientē Apostolis; Docete baptizatos ea omnia seruare quæ mādāui ego vobis. Ergo ea omnia Apostolos docuit, ea omnia imperauit vt nobis præciperent suo nomine; quasi in illis præsentē videamus Christū nobis præcipientē. Quid certius? quid vilius ad nostrā salutē, & quidem sempiternā? Audiemus præterea magni I E S V diuinā illā pollicitationē & repræsentationē; Ego vobiscū sum vsq; ad cōsumationē sæculi: corde intimo accipiemus illā suauiter ac denorē. Latrabimur in salutari nostro I E S V, cātābimus & psālemus virtutes eius; seruiemus illi in timore, & exultabimus ei cum tremore sancto: exhalationes Dei existent in gutture nostro, & dabuntur gladij ancipites manibus nostris contra dæmones & mundū, cōtra carnē & cōcupiscētiās nostras. Dicemus in iubilo cordis in Domino, Emmanuel, nobiscū est Deus, nobiscū est I E S V S, nobiscū Christus, quis contra nos? quis verò non pro nobis cōtra hostes Dei & nostros? Hæc magna sunt dona bone I E S V, quæ hætenus te donāte sum meditatus de tuo beneficio singulari: verū illā præterea ex te Domine vim intelligo, quā tūc Apostoli perceperūt profligandi hæreticorū superbas peruersitates, & insānias falsās ac perniciosas. Nō erāt Hæretici, & tu illos tamē inde vsq; expugnasti sapiēs I E S V spiritu oris tui omnipotēti & gestorū, & paucis quidē verbis & gestis, sed diuina sapiētia & virtute plenissimis. Nā vbi consistēt qui resurrectionē verā carnis inficiātur, quū te videāt tot argumentis, & rerū experientijs verā tuā carnē resurrexisse ostēdere? Quis hæreticorū audebit suā esse à Christo missionē mētiri, (etiā si hæretici impotēter mētiūtur) vbi audit dicentē Christū; Sicut me misit Pa-

ter ego mitto vos? Quos enim mittit quū hoc dicit? Nēpe Apostolos, & in illis omnes quotquot erāt legitimē mittēdi omnibus sæculis. Ostendāt hæretici se in Apostolis missos; id si nunquā poterūt, vt nō poterūt, nec missos vnquā se esse à Christo ostēdere poterūt. Alioquin verò si Apostolos tūc solos misit Christus, nullus postea à Christo missus est; quare min⁹ ipsi. Sin in illis alios mittebat; quasi præsentēs, quasi vnitos Apostolis mittebat, quasi successōres mittebat, & per Apostolos quidē, ac Vicariū sibi substituendū. Rursus Nouatus ac Nouariani validissimē confutati sunt illa Christi insufflatione, illis verbis; Accipite Spiritū sanctū, quorū remisistis peccata remittūtur eis, & quorū retinueritis retenta sunt. Quorsum enim tandē tāta data facultas esset, si illa nō licet vti? Quorsū attinet tāta maiestas? Insufflat Christus, dat Spiritum sanctū, Sacerdotes cōsummat noui & æterni testamēti: addit; Quorum remisistis peccata remittūtur eis, & quorū retinueritis retenta sunt: quare Iudices creat in causā peccatorum quæ post baptismū cōmittuntur. O peruersitatē cōtra sententiū, nō modo veterū Nouatianorū, sed recentiū è Iutheranismo, qui nefariē sacramētū pœnitētiæ affligūt atq; adeo tollūt. Iā verò vbi Vicariū suū super omnes oues, super omnes agnos, super vniuersum ouile suū creat Petrū; quasi exurgit Deus, & dissipat hæreticos omnes, & fugiūt à facie eius qui à facie Ecclesiæ & Pastoris vnius recedūt. Quid enim? Fecitne Pastorē Ecclesiæ Petrū, & nullū præterea in ipso designauit? Habuit igitur Ecclesia vnitatem & gubernationem à Christo per Vicariū Christi Petrum, mortuo Petro non habuit, sed fuit diuisa & desolata? Hoc fulgure diuini verbi prostratus serpens hæreticus, adhuc tamē audet sibilare; solum Christū Petro mortuo dedisse vnitatē & gubernationē, & exercuisse in Ecclesiā suā. Cur id nō potuit viuo Petro; quod potuit mortuo? quod si potuit, vt potuit, cur nō fecit? Et quidē vbi vnitatem egebat magis, & gubernatione Pastoris qualis futurus fuerat Petrus, cur illo eam destituit? Illud scilicet vultis hæretici (ò vafritiē diabolicā & pestilentē!) vt vnitatem tollatur ab Ecclesia quæ videri possit & deprehēdi, quā in Petro instituit Dominus; & dissipetur ouile Christi absque Pastore, & habeant singulæ sedæ hæreticorū insensibilē suū Pastorē & Iudicē, & quē sibi ipsi faciāt per suam vesaniā Christū: deniq; vt sint omnes hæreses à Christo, & illū (si Deo placet) habeāt om-

nes heretici authorem, & vnum Pastorem. Quod quum faciunt, comprobant omnes hæreses, & Christum sibi contrarium & erroneum; ut sunt multe hereses sibi è diametro contradicentes. Hem infernum! hem satanicum chaos! Porro autem cum dixisti excelsè I E S V; Data est mihi omnis potestas in celo & in

Mat. 28. terra: non solum Ecclesiæ ad officia sua omnia obcunda diuinam virtutem obtulisti, sed illam armaſti etiam ad hereticos omnes, omnes philosophos, omnes Gentes, omnes Machometanos, omnem infidelitatem & tyrannidem cõculcandam, ad Satanam, & aduersarias omnes po-

Ad Rom. 16. testates sub pedibus suis cõterendas velociter. Tua enim illa potestas, tum infinitæ diuinitatis,

2. Thes. si tuam vniuersam, in catholicos, & in omnes qui tenent illam vnitatem in te. Nam Satanam iam viciſti, & in inferno colligaſti; interficies verò eius primarium satellitem Antichristum Spiritu oris tui, & solum breui tempore tua permissione Satanam rursum non solum colligabis ut nocere amplius nunquam possit, sed trades in æternum fauissimis suis poenis cruciandum, omni libertate expoliatum. Regnaſti ergo, & regnas potestate quæ data est tibi à Patre in celo & in terra; & per te, & in te Ecclesia tua suum regnum obtinebit, & implebitur gloria tua & virtute: qua virtute potentes effecti Apostoli tui, & cõrũ Successores proſtigabunt hereticos omnes doctrina sua, quã non in angulis Donatistarum, non in Lutheranorum niuib; prædicabunt, sed catholicè & orthodoxè in omnibus gentibus. Neque docebunt adultos homines tantummodo, sed infantes etiam Christi autoritate & traditione; in gentibus enim voluit etiam sapiens I E S V S infantes intelligi, qui deceturgatia & virtutibus in baptisimi Sacramento acceptis, qui etiam si non actu, tamē habitu credunt: unde peruerſi Anabaptistæ cõcidunt. Cõteritur verò Sabellius, Arrius, Luncmius, Macedonius, & quotquot in Deum trinum & vnum blasphemant, ubi tanto verborum Christi splendore & maiestate Dei unitas & trinitas prædicatur. Aboletur Lutheri primaria hæresis: Sola enim fides non iustificat hominem; imò ne iustificat quidem baptizatos nisi per baptismum: non enim qui crediderit dicitur dixit Christus, sed cõiunxit, & baptizatus fuerit, diserte docēs non satis esse fidem. Illi etiam quos oppugnat grauitè & expugnat Augustinus prosternuntur, qui exclusiue (qui est mos, potius verò corruptela Lutheranorum) hæret & præcisè illis verbis, qui cre-

diderit & baptizatus fuerit saluus erit: ut quicquid præterea flagitij quicquid comitatur, saluus tamen sit futurus, quia & credidit, & fuit baptizatus: cum quibus planè faciunt Lutherani, etiam si dissimulent; tribuunt enim fidei soli iustificationem, et memoriæ suscepti baptismi. Quum vero addit Christus docentes eos seruari omnia quaecunque mandauimus vobis, nonne diuinis traditionibus dat auctoritatem, & oppugnatores traditionum Lutheranos, & alios omnes expugnat? Traditione enim accipiunt mandata Christi Apostoli, ex traditione primum docent; scribuntur deinde ex his multa, non omnia. Nam sensus scripturarum quem acceperunt Apostoli à Christo (ut alia emittam) ubi scriptus est? Quæ autem in hoc genere scripta non sunt, ab eadem traditione suam vim obtinent unde quæ scripta. Iisdem verbis deiciuntur operum osiores & detractiones: intelligimus enim auctore Christo, mandata operum dari fidelibus, obſeruationes verè mandatorum afferre vitam æternam ijs qui illa faciunt. Postremo ubi omnium confirmat animos Christus diuino suo verbo & pollicitatione; Ecce inquit ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi, simul hæreticorum omnium animum & vires frangit ac dissipat; ut à quibus longè sit Christus, quos contra sit Christus. Ita fit ut omnis hæresis timida re vera sit, quem timorem sapientum merito etiam prodit terrore quadam insolens: ubi enim fides non est, vbi nulla vera virtus; quemodo constare potest verus animi vigor? Ad hac si eisdem verbis Caluini simul insaniam dicamus esse notatam, verè ac catholicè faciemus & pie. Cur enim, ecce vobiscum sum, quasi ad rem nouam, & extraordinariam, & admiratione dignam dixit Christus, nisi illud significaret quod est orthodoxum; non modo Christum ipsum pijs adiuturum omnibus diebus præsentia spiritus, & diuinitatis, & auxilij, sed peculiari etiam præsentia in sacrosancto Sacramento Eucharistia? Ostendit siquidem hanc esse excellentissimam Christi præsentiam, ad quam confugere, unde opem petere summo studio & deuotione semper deberemus. O sancte & benigne I E S V, implesti cornu tuum diuina doctrina, luce,

suauitate, virtute. Sit tibi gloria
in secula seculorum.

Amen.

(.)

DOMI-

DOMINICA II. POST PASCHA.

De Pastore bono, ostio, ostiario, ouili.

Ioan. x.

Anno xxxij.

58

cxxi



A. Venit ad hanc parabolam Christus post sanatum Cæcum natum, & Iudæorum inde natam discepcionem.

B. IESVS docet Phariseos, profitetur se bonum Pastorem, ostium, & ostiarium ouis

lis sui.

C. Dimicat legitimus Pastor cum lupo fortiter.

D. Mercenarius & ignauus fugit, & lupo dispergit oues.

E. Fit omnium ouium vnum ouile, & vnus Pastor.

THE HISTORY OF THE
 REFORMATION IN SWITZERLAND



1. The first of the Reformation in Switzerland was the work of Ulrich Zwingli, who was born in 1484 at Kappel am Albis, near Zurich.	2. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.
3. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.	4. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.
5. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.	6. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.
7. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.	8. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.
9. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.	10. He was a man of great energy and ability, and his work was the result of a deep conviction of the truth of the Gospel.

DOMINICA SECUNDA

POST PASCHA.

De Pastore bono, ostio, Ostiario, ouili.

IOAN. X.

ANNO XXXII.

In cxxi. imaginem adnotatiuncula.

cxxi.

58.

A. Venit ad hanc parabolam Christus post sanatum cacum natum, & Iudaorum inde natam discipulationem.

B. IESVS docet Pharisaos, profitetur se bonum Pastorem, ostium, & Ostiarium ouilis sui.

C. Dimicat legitimus Pastor cum lupo fortiter.

D. Mercenarius & ignavus fugit, & lupo dispergit oues.

E. Fit omnium ouium unum ouile & vnus Pastor.

EVANGELIVM MISSÆ.

IOAN. X.

IN^a illo tempore^b dixit IESVS Pharisaïs; Ego sum Pastor bonus.
^cBonus Pastor animam suam dat pro ouibus suis. ^dMercenarius autem, & qui non est Pastor, cuius non sunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues, & ^dfugit; & lupo rapit & dispergit oues. Mercenarius autem fugit, quia Mercenarius est, & non pertinet ad eum de ouibus. Ego sum Pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem; & animam meam pono pro ouibus meis. Et alias oues habeo quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere; & vocem meam audient: & fiet ^evnum ouile & vnus Pastor.

ADNOTATIO.

A. SAnato caco à natiuitate magna est excitationes & inter ipsos facta, & cum caci parentibus, & cum caco ipso. Hunc tandem cheram, id est execratum eiecerunt foras, id est excommunicauerunt. Quum hæc audiret Christus & videret in Spiritu, cacum inuestigat, & longè maiori afficit beneficio quam sanitatis: disertè enim ostendit illi se Christum, se filium Dei esse. Recipit grato animo cacus Dei donum, procidit ad pedes IESV, illum adorat: subdit benignus IESVS salutarem omnium increpationem, simul & admonitionem; Ego in iudicium veni in hunc mundum, ut qui non videt videant, & qui vident caci fiant. Veni ut qui reiecto proprio iudicio & intelligentia fidem Dei sequuntur, ò videant; qui contra per arrogantiam suo iudicio & prudentia carnis nituntur, ò fidei lumen vel

amittant, vel non recipiant. Hæc contra se dicta interpretantur Pharisei. Num nam, inquiunt, etiam nos caci sumus? Respondet IESVS; si caci essetis, non haberetis peccatum; nunc verò dicitis, quia videmus, peccatum ergo vestrum manet. Quasi dicat; utinam essetis caci, & cacos vos esse profiteremini, quæ esset aliqua ad fidem & veritatem intelligendam dispositio; sed caci non solum estis, sed insolenter vobis scientiā arrogatis: propterea constans est & difficile peccatum vestrum. Hinc ad salutarem illam parabolam de ostio, Ostiario, ouili & Pastore extendit sermonem.

B. Docens enim Pharisaos accepta occasione ex eorum interrogatione, ostendit apertè vnum esse ouile Dei ouium, huius se esse ostiū per quod esset intrandum, aliunde non patere ingressum nisi latronibus: Pastorem, Vicarium scilicet, per

August. hoc ostium debere ingredi, huic aperire se, qui huius ouilis est ostium & Ostiarius. Ostendit deinde se Pastorem esse illum summum, Pastorem omnium exemplar perfectissimum, qui non solum non relinquit oues à lupis dissipandas & rapiendas, sed morti se offert ad eas liberandas; quæ est & incomparabilis charitas, & virtus infinita: nam occiso Pastore solent lupi in ouile tyrannidem exercere pro sua libidine; Christus vero morte sua Diabolum, mundum, mortem, infernum superauit, & horum tyrannidem dissipauit ac sustulit.

C. In circulo designatur Pastor bonus, qui cum lupo pro ouibus dimicat fortiter, nec oues derelinquit.

D. Contra fugit ignauus Pastor & nequam, ubi videt adoriri lupo ouile.

E: Congregantur omnes oues in unum ouile, omnes homines in unam fidem, in unam Ecclesiam catholicam, lupis omnibus profligatis: extat unus Pastor Christus in uno Pastore Christi Vicario, Petri successore; quod cum fiet, veniet Christus ad iudicium; tamen si dies ille ignorabitur. Salutaris autem doctrina & ijs qui animarum curam gerunt datur, & ouibus, quæ agnoscere suos Pastores debent, non alienos, non eos qui non intrant per ostium, non quibus non aperit Ostiarius, sed ipsi irrumpunt in ouile; non ijs qui veniunt, non mittuntur; qui intrudunt sese, nec scitur unde sint: denique quos Ecclesiæ hierarchia non agnoscit, eos fugere debent oues, sequi verò debent legitimos & veros Pastores; his animas suas pascendas cum omni simplicitate & mansuetudine exhibere.

MEDITATIO.

August. **T**V es igitur ô bone & sancte IESV Pastor ouium, habes ouile, eius es & ostium, & Ostiarius. Sed quæ sunt oues? quod ouile? Sunt oues fideles mei, felices si ouis naturam imitentur, si sint mansueti, si in oculis suis imbecilles, si sint obedientes suis Pastoribus, alienos auerſentur, si sint bonis operibus fecundi atque affluentes, si bona opera nutriant & augeant, si illorum curam gerant, si casti fuerint, si admonentes Pastorum suæ necessitatis; medicinam item si afferant alijs salutarum, tum ex superfluis, tum etiam ex necessarijs. O felicem hominem si similem se mihi præbeat ouem Pastori. Sed quod ouile tuum? Ouile Ecclesia mea est; hæc verò populus per totum orbem diffusus à me vocatus, à me per baptismum Deo consecratus, meorum particeps Sacramentorum, sub meo in terris Vicario. Magnum magne IESV mysterium, diuinum ouile. Huius ego sum Pastor, incolumium ouium conseruo & augeo sanitatē, imbecillium confirmo; quæ illam amiserūt, ijs restituo; vitam etiam si eam perdiderint reparo; eas à luporum, & ferarum omnium iniuria & maleficio protego; illas pascō salutaribus & cælestibus alimentis. Ego oues meas in montibus Israël excelsis, in riuis & pascuis vberimis & pinguibus, in herbis virentibus, & in cunctis sedibus pascō; accubare eas facio, ut requiescentes cibum salutariter ruminant. Requiro si qua periit; si qua abiecta fuerit, reduco; si qua confecta, colligo; si qua infirma, consolido; quæ pingues,

quæ fortes, eas custodio, & pascō in meo iudicio providenter, & defendo. Ego tua sum ouis Domine tua benignitate, tu Pastor ille meus es excellenti bonitate. Tuæ diuinitatis bonitas increata & infinita est & æterna; tuæ etiam humanitatis, & diuinæ hypostasis vnione, tū donis summis cæteras creaturas omnes immenso intervallo antecellis; tibi gloria in seculum: si tu pascas me, nihil mihi deerit, in pascuis vberimis me collocabis. Verum quid ostium es ouilis sancte IESV? quid verò Ostiarius? Si enim ostium, quomodo Ostiarius? Ne meas parabolas intellige quasi auribus & oculis interioribus neglectis, externis rebus hæreas; sed quando illas audis, exteriori quidem intelligentia illa apprehende quæ exteriorius dicuntur, spiritali verò ea quæ innuntur vel similitudine, vel proportionē, vel ratione quapiam. Ostium est ouilis externi quæ ingressus vel datur vel negatur: leua oculum tuæ mentis, vide me factum Ecclesiæ meæ ostium in cruce & morte mea: aperio vulnera mea veris & pijs ouibus, adulterinis & falsis occludo; quod cum facio, sum certe idem Ostiarius. Sed quæ pascua, qui riui quibus pascis & potas oues? Ego pascua, ego riui: ego enim cibus omne delectamentum, & omnis saporis habens suauitatem; non qui in vos conuertatur, sed qui nos in se conuertat. Et illud præterea animaduerte, in cibo hoc esse simul potum; Ego enim in cibum acceptus, non famem solum animæ, sed sitim omnium satio diuina meæ virtutis affluentia. Hic cibus desiderium

Albertus magnus.

Ezcc. 34.

Sap.

Ambr. lib. 7. f. cap. 1.

fiderium animæ vt superat suæ diuinitatis excellentia, ita explet suæ bonitatis infinita suauitate. Nec hoc facio per Eucharistiæ dumtaxat sacramentum, sed per meas virtutes, per mea dona semper facio, per ineffabilem vnionem meæ charitatis, quæ mentem illustrat, cor mearum ouium & voluntatem inflamat; & facit quod ego sublimi illa oratione
 17. Patrem deprecatus sum, vt vnum in nobis sint, quemadmodum nos vnum sumus: nos quidem essentia & diuinitatis vnitate, oues meæ gratiæ & charitatis vnione. Verū quid
 16. illud est bone I E S V; Per me si quis introierit saluabitur, & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet? nam quod dixisti saluabitur, intelligo: non est enim datum nomen aliud, in quo nos oporteat saluos fieri quam tuum, nullaque salus extra ouile tuum est: illud etiā percipio; qui ingreditur in ouile tuum, eum cælestia pascua inuenire: sed quid est, egredietur? vel quo pacto qui egreditur ex ouili tuo, vel pascua tua reperire potest, vel salutem tenere? In ouile meum est vnus & primus ingressus; rursus interius in eodem alius est ingressus & egressus. Id ex templo veteris Synagogæ, quæ Ecclesiæ meæ fuit typus, intelligi potest: erat enim in illo templo Sanctum seculare, vbi fiebant quotidiana sacrificia; dein tabernaculum, in quo candelabrum, mensa, & propositio panum, quæ dicebantur Sancta: 9. interposito autem velamento sequebatur secundum tabernaculum, quod Sancta sanctorum vocabatur, vbi thuribulum, vbi arca testamenti, propitiatorium & Cherubim. Erat in templum ingressus primus communis ad Sanctum seculare omnibus, Sacerdotibus quidem & Leuitis in Atrium, scilicet interius, ad alia atria alijs: deinde patebat ingressus in prius tabernaculum Sacerdotibus vicissim inter se; in secundum vero soli summo Sacerdoti, & semel quidem in anno, non sine sanguine. Quo fit vt post primum ingressum in templum essent præterea duo ingressus; qua-

re & duo egressus: verum non omnibus; non erat scilicet propalata Sanctorum via, quam propalauit ego solus in verissima Sancta sanctorum ingressus per meum sanguinem, in cælum ipsum: & patefeci omnia tabernacula omnibus; vt qui in Ecclesiā est, ingredi ulterius possit ad ulteriorem luccm & gratiam, ad maiora dona, ad excellentiores mentis illustrationes, ad cælum etiam ipsum leuari, vt ad me vsque perueniat aliquando: vnde tamē egressus illi datur ad solitas vitæ, ac virtutum moralium functiones; vbique vero pascua inueniat vberissima, & in contemplationis operationibus, & in virtutū aliarum actionibus. Ago tibi diuinas gratias Magne I E S V, quod me intra templum tuum recepisti atque conseruasti: scio te illud præterea velle, vt progrediar ulterius ad altiora & amœniora tua tabernacula; video te vocantem, iter monstrantē, atque adeo trahentē; sed eo sum ego maiori indignatione dignus, quod hæc & audio & narro speculatiuē tantū, quasi ad me nihil attineant, quasi intelligere sit satis, neque oporteat corde & animi affectu concipere, & spiritali operatione exercere atque exprimere. Quid igitur faciam infelix ego homo & nihili? Multa scio intelligere te, quæ si facias, aperiam ego tibi secretiora illa ostia; sed tu curiosè agis: quæ scis, quæque ego dedi tibi, in his te non exeres, & nihil aliud quā odiosè petis continenter, quasi nihil acceperis: mihi ista ratio vitæ spiritalis non placet. Parte obsecro mihi bone I E S V, quia insipienter egi nimis. Ergo hoc nunc experire, 1. Paral. 21. exere ex profundis cordis tui simplicitatis atque humilitatis actum; coniunge orationes per mea quinque vulnera, & dic mihi; Domine I E S V illumina tenebras meas: adde; Ve. Psal. 139. ni sancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium. Sit nomini sancto tuo admirabilis I E S V & bone, laus & gloria sempiterna. A M E N.

DOMINICA TERTIA

POST PASCHA.

De eo quod dixit Christus; Modicum & non videbitis me &c.

IOAN. XVI.

ANNO XXXIII.

In cxxij. imaginem adnotatiuncula.

cxxij.

104.

*A. Hoc docuit Christus post institutionem Eucharistie.**viderunt eum.**B. Mors, & Sepulchrum clausum significat modicum quo non viderunt IESVM.**D. Ascensio Christi, qua terminat modicum quo ipsum viderunt.**C. Apparet post resurrectionem; ita fit modicum quo**A. Exponit IESVS hac per similitudinem de patiente muliere.*

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XVI.

IN^a illo tempore dixit IESVS discipulis suis; ^b Modicum, & iā non videbitis me, & iterum ^c modicum, & videbitis me, quia ^d vado ad Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem; Quid est hoc quod dicit nobis; Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me; & quia vado ad Patrem? Dicebant ergo, quid est hoc quod dicit, modicum? nescimus quid loquitur. Cognouit autem IESVS quia volebant eum interrogare, & dixit eis; De hoc quæritis inter vos, quia dixi: Modicum & non videbitis me, & iterum modicum & videbitis me. Amen amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. ^a Mulier cum parit tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem pepererit puerum, iam non meminit prefluræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidē tristitiam habetis; iterum autē videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

ADNOTATIO.

A. *Post ultimam cenam antequam à mensa surgeret Christus, tum etiam postquā surrexisset, alio in loco priusquā egrederetur ad pradium Gethsemani, animos Apostolorum confirmavit diuini verbi sui suauitate atque virtute, quod alia figura libuit hic representare ad maiorem perspicuitatem, ut proxime sequentibus duabus imaginibus. Qui igitur in hoc Euangelio legitur sermonem habuit Christus postquā à mensa surrexerat.*

B. *Sepulchrum clausum antequam Christus resurgeret illud representat quod Christus dicit; Modicum, & non videbitis me; hoc est quanto tempore in sepulchro fuit, vel eis non apparuit: tamen si etiam fecit fuga, & scandalum quod passi sunt tempore passionis Apostoli, ut nullus spiritu illum tunc videret, fidei lumine vel amisso, vel vehementer debilitato.*

C. *Apparet IESVS post resurrectionem Apostolis & alijs Discipulis: significatur verò quod*

DOMINICA III. POST PASCHA.

De eo, quod dixit Christus, Modicum & non videbitis me. 104
Ioan. xvi. Anno xxxiiij. cxxij



*Der. Piss. Rom. sculp.
 Hieron. Wierx. sculp.*

A. Hoc docuit Christus post institutionem
 Eucharistiae.

B. Mors, et sepulcrum clausum significat mo-
 dicum, quo non viderunt IESVM.

C. Apparet post resurrectionem, ita fit

modicum, quo viderunt eum.

D. Ascensio Christi, quae terminat modicum,
 quo ipsum viderunt.

A. Exponit IESVS haec per similitudinem
 de pariente muliere.

THE HISTORY OF THE
 REIGN OF CHARLES THE FIRST
 BY JOHN BURNET



THE HISTORY OF THE
 REIGN OF CHARLES THE FIRST
 BY JOHN BURNET

quod Christus subdit ; Iterum modicum & videbitis me. Viderunt enim IESVM post resurrectionem Apostoli, & Discipuli per dies quadraginta non solum exteriori conspectu, sed interiori per fidem ; quamvis quidam aliquando non crediderunt.

D. Ascensus Christi ad Patrem modicum illud tempus terminauit, quo erat cum Apostolis & Discipulis versatus IESVS, quod ipse explicat ; Quia vado, inquit, ad Patrem post secundum illud modicum, nec me amplius videbitis secundum carnis consuetudinem vt antea. Hoc quum non intelligerent Apostoli, & vellent eum interrogare ; exponit Christus absentiam per tristitiam ipsorum & mundi letitiam, presentiam per eorum lucem & gaudium, vnde sequebantur mundi tenebrae & luctus. Quum ve-

ro adducit Christus similitudinem de muliere pariente, num locus explicatur xij Apocal. à Ioanne ? illic enim Ecclesia cruciatur vt pariat filium, qui rapitur statim in calum. Et alioqui qui seminant in lachrymis, in exultatione metent, & bona opera per difficultates expediuntur, & regnum celorum per tribulationes. Idē euenire solet in deliberando de religionis ingressu. Hac ita exponuntur communi consensu, etiā ab Augustino, qui tamen se postea colligēs, melius existimat interpretanda ; vt, quia vado ad Patrem, ad modicum & non videbitis me referatur, & reliquum modicum, sic vniuersum tempus quod inter ascensionem & iudicium fuit. Itaq, primum modicum sequatur tristitia, secundum letitia ; post iudicium vniuersale.

Psa 125.

MEDITATIO.

144. **I**ustus es Magne IESV in omnibus vijs tuis, & sanctus in omnibus operibus tuis. Quod de tempore mortis tuæ dixisti Discipulis, quod etiam de resurrectionis, antequā ad ad Patrem ascenderes, semper nobis dicis ac repræsentas. Illis prædixisti modicum fore tempus absentiae tuæ ; id enim triduum fuit, neque illud plenum, quo anima tua in limbo fuit, (& fecisti ibi Paradisum Patribus) corpus in sepulchro depositum, quo tempore etiam si homo non fuisti, perseuerasti tamen vtroque esse Christus. Non viderunt te eo tempore corporali & sensibili aspectu Discipuli, & ferè ne spiritali quidem : resurrexisti à mortuis, fuisti rursus homo ; ibi fuit secundum modicum, & exteriori tua præsentia illis interiorē etiam restituiisti, apparens eis per quadraginta dies, & loquens de regno Dei. Cum non viderunt te, oppleti erant tristitia & luctu ; rursus cum viderunt, abiit luctus & tristitia, successit gaudium, & cordis suauitas, & exultatio ; gaudium verò nemo ab ipsis abstulit : quod tu significasti Domine, quum illis simul de ascensu tuo ad Patrē fecisti mentionem. Et quidem ab ascensione tua Hierosolymam cum gaudio magno reuertuntur : magnitudinem illam gaudij addideras tu benigne IESV, & prius gaudium feceras syncerum & solidum, quod postea in ipsis confirmasti. Viuit etiam in Sanctis tuis iuge gaudium, & quasi conuiuium cordis intimum : eo autem perseuerante duplicem vicissitudinem experiuntur tuæ prouidentiae & benignitatis ; altera est vicissitudo cum leuan-

tur à te nonnunquā supra potentiarum suarum naturalem operationē luce tua illustrati : quæ rarò quidem, aliquando tamen lumen gloriæ imitata per caliginem, hoc est inaccessibile lumen tuū, ad te penetrat ; vnde nescio quid primitiarum gloriæ tuæ attingunt Sancti, quasi sibilum auræ tuæ tenuis, momentaneum quidem illum, diuinum tamen. Rursus vero ad se redeunt, & te non vident quasi in te, hoc est in alta creaturarum omnium negatione effulgentem in caligine, sed in creaturis, in scripturis, & mysterijs totius tuæ in terris œconomiae, & in tuis Sacramentis non tam contemplantur quam meditantur. Alia est eorum vicissitudo, dum modò in varias tentationes atque afflictiones incidunt, modo cōsolationibus recreantur & virtutum prouentu. Dedisti enim tu & Apostolis, & Sanctis tuis sapientiam & vim, tum etiam industriam spiritus, quæ faciunt vt nihil moueantur illarum rerum vicissitudinibus, quin fructum potius vtrinque capiant in te vberissimum, de hostibus etiam suis victoriam salutarem adipiscantur, depugnantes vtraque manu expedite & generosè. Hæc piè Domine considero in Sanctis tuis, & video te similiter nos docere : confusio cooperit faciem meam, & cor meum vehemens dolor occupat. Liberasti tu quidem nos sancte IESV ab illa infirmitate & scandalo quod in tua passione & morte passi sunt Discipuli ; quam fragilitatem tu in nostrum fidei robur reuocasti : at enim in meditatione passionis tuæ & mortis vt nō vacillet fides nostra, tamen quanta sterilitas

Dionys. in mystica Theo. & ad Dorotheum. 3. Re. 19.

Indi 3. Psa. 68.

cordis nos tenet? Quis enim sentit tuos dolores? quis cruciatus, ignominiam, contumelias tuas, vulnera, mortem ipsam corde & intimo spiritus sensu percipit? Quis verò fontem ibi videt apertum tuæ bonitatis, ac magnæ illius tuæ misericordiæ; & tunc maximè Deum cognoscit, & ad eius potentias secretiores ingreditur? Quis præterea in tuæ mortis & sepulturæ vel contēplatione vel meditatione mortem peccati sensu interno percipit, hoc est veteris hominis mortem atque sepulturam? Planè non videmus te, nullum Spiritus sensum in tua morte capimus, nullum affectum interiorem sentimus. Id si quod mœrore cordis oppressi essemus nobis contingeret, boni consuleremus: verum non ita est; sed non videmus te, non sentimus illa mysteria propter mentis nostræ cordisque socordiam atque ignauiam. Et quidem cōsequens est, vt qui nullum sensum spiritus recipit ex meditatione passionis tuæ & mortis, nullum porrò accipiat ex resurrectionis: nisi quod perversè sã-

penerò agimus; pati tecum refugimus, gaudere auemus atque prosequimur. Et tamē si hinc cōtingat nobis lætitia, non illinc mœror, non erit illa solida, non sincera lætitia; nisi enim tecum compatiamur, nisi tecū fuerimus mortui, non resurgemus tecum, nec conglorificabimur. Da nobis benigne I E S V, vt mysteria passionis, mortis, & resurrectionis tuæ in se piè ac profundè ita meditemur, vt inde deriuetur in corda & mētes nostras fructuosa & plena illorum mysteriorum deuotio, eademque in nobis sentiamus, pati nos tecum, mori, resurgere: vt hac cogitatione armati in magna tranquillitate animi & pace viuamus, pleni bonis operibus in te: & quamuis vel vitæ huius fragilitate, vel etiam tuæ prouidentia suauis dispositione obueniāt vicissitudines consolationum ac desolationū, intimum tamen gaudium illud, & pax recondita in te cor nostrum deferat nunquam. Ita fac per tua illa mysteria bone & magne I E S V, qui es Deus benedictus in secula. Amē.

DOMINICA QVARTA

POST PASCHA.

De eo quemadmodum Spiritus Sanctus arguit mundum &c.

IOAN. XVI. ANNO XXXIII.

In cxxij. imaginem adnotatiuncula.

cxxij.

105.

A. *Ibidem hac docet.*B. *Mittit Christus spiritum sanctum, quo diuino facto tria illa arguuntur.*C. *Omnes homines adorant crucem, unde arguitur mundus de peccato.*D. *Ascendit Christus in calum, unde monstratur eius iustitia, & confutatur mundus.*E. *Demon profligatur, cui etiam per gratiam Spiritus sancti fideles dominantur.*

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XVI.

IN illo tempore dixit I E S V S Discipulis suis; Vado ad eum qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, quo vadis? Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis; expedit vobis vt ego vadam. Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de iustitia, & de iudicio. De peccato quidem, quia non crediderunt in me. De iustitia vero, quia ad Patrem vado; & iam non videbitis

IOAN.

DOMINICA IIII. POST PASCHA.
 De eo, quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum &c. 105
 Ioan. xvi. Anno xxxiiij. cxxiij



A. Ibidem hæc docet.

B. Mittit Christus Spiritum sanctum,
 quo diuino facto tria illa ar-
 guuntur.

C. Omnes homines adorant crucem, unde
 de arguitur mundus de peccato.

D. Ascendit Christus in cælum, unde
 demonstratur eius iustitia,
 & confutatur mundus.

E. Dæmon profligatus, cui etiam
 per gratiam Spiritus sancti
 fideles dominantur.



The first part of the history of the	The second part of the history of the
-------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------

IOAN. XVI.

me. De iudicio autem, quia Princeps huius mundi iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Non enim loquetur à semetipso, sed quaecunque audiet loquetur; & quæ ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quaecunque habet Pater mea sunt: propterea dixi, quia de meo accipiet & annuntiabit vobis.

ADNOTATIO.

A. Eodem loco cum surrexisset à mensa, dixit Discipulis Christus quæ hoc Euangelio recitantur. Vado ad eum qui misit me, sed per crucem & mortem: & nemo ex vobis interrogat me, quo vadis? sed heretis in mea cruce & morte, & in timore vestrarum persecutionum. Itaque nihil aliud quam tristitia & mororè vos conficitis, nec ad fructum crucis meæ assurgitis, & gaudium quod pariet resurrectio mea, & in celum ad Patrem ascensio. Audite igitur veritatem meam. Est utile vobis futurum ut vada: neque enim aliàs veniet Spiritus sanctus nisi ego vadam, quem quum ad Patrem abiero mittam: Pater enim tunc illum mittet, simul illum ego mittam à Patre. Ego semper ero vobiscum, per Spiritum sanctum certa victoria & triumphus a me agitur: vici ego enim mundum, peccatum, mortem, confeci iustitiam sempiternam, conculcaui Sathane tyrannidem: hæc hæcenus etiam egi, quæ tum per mortem consummabo.

B. Mittit IESVS è calo Spiritum sanctum in Discipulos, quo dono & virtute tria illa designavit Spiritus sanctus quæ predicat acturum illum Christus. Nam fuit vehemens illa non Iudæorum solum, sed omnium hominum redargutio: videntes enim increduli in credentes celeste donum descendisse, & peccati arguebatur, & iustitiam Christi confitebantur, & non solum illum iustum, sed iustificantem eos qui in ipsum crederent. Vnde consequebatur apertè non amplius dominari mundo Satanam, sed Christum; & iudicium illud esse ac condemnationem omnis diabolica potestatis.

C. Rursum omnes homines crucem adorant & Christum: qua iure sancti Spiritus virtus ve-

hementer arguit peccati impios & incredulos. Intelliguntur autem hæc à sancto Spiritu fieri non uno tempore solum, sed toto Ecclesiæ militantis decursu, usque ad seculorum consummationem, & iudicium ipsum uniuersale, in quo plenissimè hæc omnia consummabuntur quæ hinc prædicit Christus agenda.

D. Item ascendit Christus ad Patrem: quæ ascensio & Spiritus sancti missio manifestè demonstrant Christi iustitiam, & illam qua ipse iustus est, & eam qua in eum credentes iustificat. Quum enim misit Spiritum sanctum in Ecclesiam Christus, ei simul cum alijs donis claritatem suam communicauit, qua formaliter qui in Christum credunt iustificantur per sacramentorum efficaciam, per opera item in Deo ex claritate facta.

E. Satan profligatus & victus à Christo. Hæc verò redargutio mundi, cuius erat princeps Satan, fuit ab initio in Ecclesia clarissima: nam non solum in credentes & pios homines Damon non dominabatur, sed piorum ministerio per Christi inuocationem passim expellebantur & conculcabantur Demones, atque è suis idolis & templis eiciebantur. Vis ergo trium redargutionum hæc est: non crediderunt in Christum; quare mundum de peccato cōdemnat Spiritus sanctus: abiit Christus ad patrem, misit Spiritum sanctum per quem iustificat pios; quare illustris fit Christi iustitia, & palam mundi impietas: victus & conculcatus est Damon à Christo, quod & quæ dicta sunt, & piorum potestas in Demones demonstrat; ita à Spiritu sancto mundus cum Damone simul iudicatur & condemnatur.

MEDITATIO.

A. Bisisti sancte IESV ad Patrem, ad eius dexteram sedes, & in ipsius es gloria; misisti Spiritum sanctum ad nos, qui maneat

nobiscum in æternum: itaque nos quidē nō te interrogamus, quo vadis? attamen nō aperimus oculos mentis nostræ, non sensum

O o 4 cordis;

cordis, ut intelligamus quam fuerit nobis utile, te à nobis corporali & sensibili præsentia abesse: ut videlicet acciperemus Spiritum sanctum à Patre & à te, cuius virtute illustrarentur corda nostra & confirmarentur; illam vero tuam præsentiam sensilem expectaremus in finem temporum, cum ad iudicandum orbem venies: interim Spiritus sancti consolatione essemus contenti, & sensilem tui visionem mutaremus in spiritualem, quam nobis per virtutes, per dona, per beatitudines, & fructus spiritus subministras per Spiritum sanctum tuum. Hic sensus nobis est utilior in hac mortalitate, quod bone IESV significasti tu Magdalenæ, cum noluisti ab ea tangi. Et tamen semper es nobiscum in Eucharistiæ tuæ Sacramento, & nonnunquam Sanctis tuis, ijs scilicet qui solent te alioqui in spiritu contemplari, appares de tua singulari benignitate. Hæc utinam Domine ut verbis recensemus, ita intimo spiritus nostri sensu perciperemus atque exprimeremus: sed nos cum repositam nobis tantam gratiam in hac tua abitione sciamus, illam tamen non agnoscimus, alia agimus, alia nos mouent, hæc non mouet: auertimus animum à spiritualibus, & ad sensualia applicamus; qui re vera luctus noster est: nam quid aliud quam luget spiritus, ubi sensus gaudet? Erige animum nostrum Domine, & reconditæ virtutis tuæ magnitudinem nobis aperi. Atqui aperuisti iam, atque ob oculos omnium fidelium, atque adeo mortaliū omnium exposuisti triumphum tuæ crucis. Triumphasti enim de hostibus tuis omnibus, peccato, morte, mundo, Satana: expoliasti principatus, potestates, non solum spirituum malignorum, sed peccati, mortis, mundi; omnem

Joan. 20.

Colof. 2.

1. Cor. 15

Esa. 63.

potentiam conculcasti & traduxisti palam, tuæ crucis diuinam virtutem in lucem tuæ veritatis manifestans, & illorum impotentiam atque ignominiam: in cruce tua, absorpta sunt illa omnia in victoria. Vbi enim est o mors, o peccatum, o munde, o Dæmō victoria vestra? ubi vestet stimulus, ubi vestra virtus? expugnata sunt hæc omnia atque contrita per crucem tuam fortissimè IESV. Solus igitur tu hunc triumphum agis de hostibus tuis, formosus in stola tua, & gradiens in multitudine virtutis tuæ: conculcasti enim eos in furore tuo, & inebriasti eos in indignatione, & detraxisti ad terram virtutem eorum. Omnium miserationum Domini recordemur & laudum, super omnibus quæ reddidit nobis Dominus,

& super multitudinem donorum quæ largitus est nobis, secundum indulgentiam suam, & secundum multitudinem miserationum suarum. Hunc triumphum egisti magne IESV in cruce, & agis continenter per crucem. Neque verò hoc fuisti contentus triumpho; sed Spiritum præterea tuum misisti, ut ipse quoque mundum triumpharet, & tuam victoriam & gloriam exaltaret. Quid enim Spiritus sanctus iam inde postquam à te missus est gessit? quid gerit? quid geret? Agit suum de tuis hostibus triumphum, confirmat tuum. Coarguit enim mundum & conuincit gloriosissimè, ubi exaltata fide tua tam potenter, tam late, tanta luce euangelicæ veritatis in cordibus fidelium exorta & operibus illustrata, traducitur eorum peccatum & impietas qui in te vel non crediderunt, vel non credunt, vel hæreticè vel peruersè credunt. Agit præterea Spiritus sanctus de mundo triumphum, ostendens te iustum, illum iniustum: mundus enim te condemnauit ad mortem omni acerbitate, contumelia, & ignominia plenam, atque inter latrones crucifixus; Pater vero celestis te ad dexteram suam in cælo collocauit gloriosissimè. Mundus te ut blasphemum & impium, ut seditiosum damnauit; iustitiam tuam & gloriam super cælos exaltauit Pater omnipotens, ut sit ipse, & tu iustus, & iustificentur per te qui ex fide sunt tua sancte IESV. Coarguitur enim palam impietas & iniustitia hominum & peruersitas ex euangelij tui luce & gloria per Spiritum sanctum tuum. Triumphat item mundum & coarguit Spiritus tuus, ubi eius Principem demonstrat esse iudicatum à te ut victum: non solum autem à te, sed ab his qui in te credunt per te indes illum profligari ac vinci. Illa item tua est gloria Christe IESV, quod nos simul triumphas, hoc est triumphare de hostibus tuis & nostris facis, per tui imitationem, per nostras passiones atque operationes in te. Hæc omnia cum ita sint, intelligo tamen bone IESV triumphos hos agi, non esse finem illis impositu: triumphus agitur quidem de omnibus, verum repugnat adhuc, negotium nobis exhibet hostes tui de tua singulari prouidentia. Huiusmodi igitur triumpho imponitur tunc terminus, ubi tradideris regnum Deo & Patri, & euacuaueris omnem principatum & potestatem & virtutem; cum mortale hoc nostrum induerit immortalitatem; accipiet enim

1. Cor.

DOMINICA V. POST PASCHA.

Orationis perfectio docetur.
Ioan. xvi. Anno xxxiiij.

106
cxxxiiij



Ber. Pass. Rom. inuent.

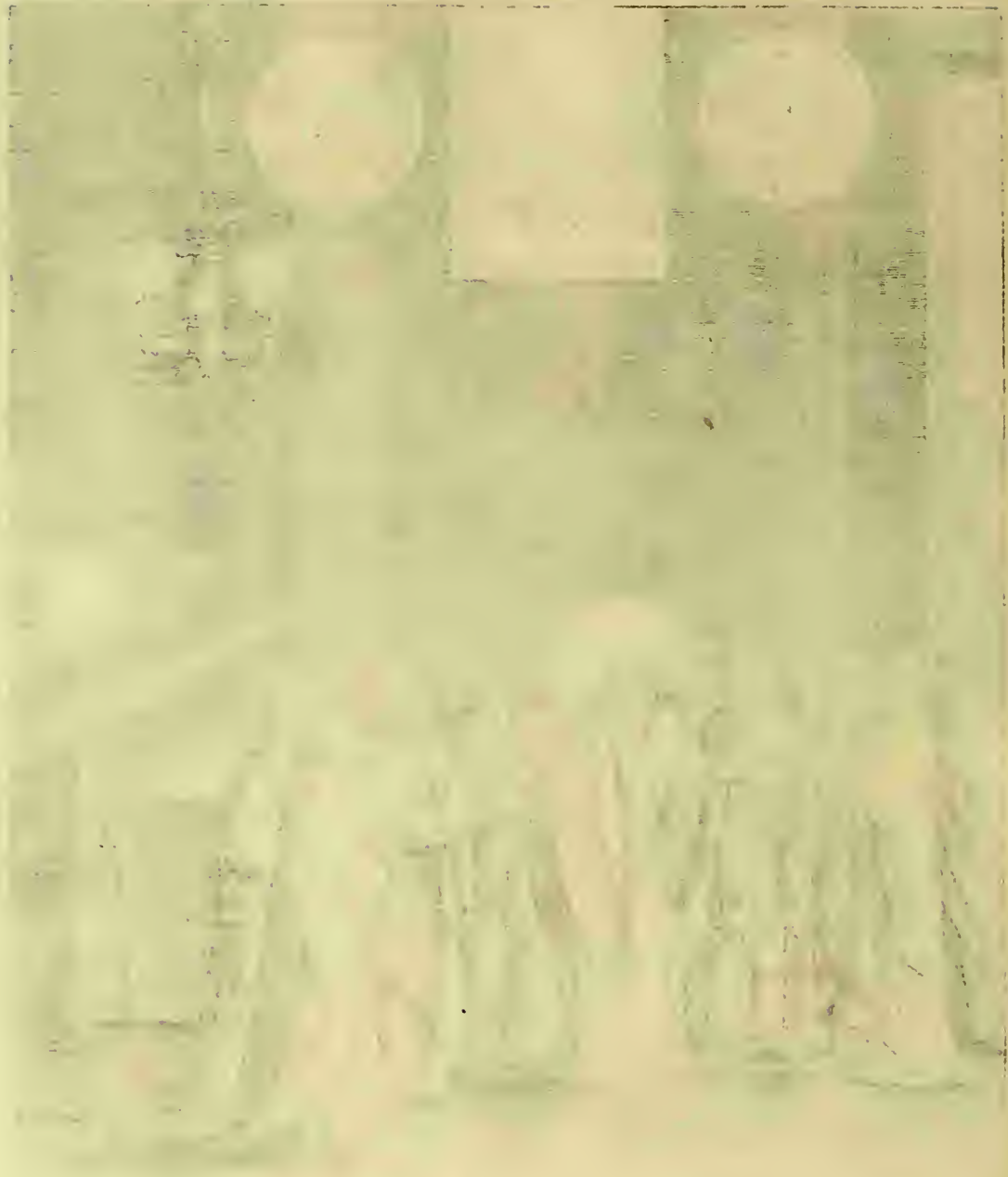
Ant. Wierx sculp.

A. Ibidem docet Christus discipulos perfecti-
onem orationis, quam essent habituri.
B. Confessus Christi ad dexteram Patris,
vt intelligamus omnia nos impetra-
turos à Patre per Filium.

C. Significantur in splendore, splendores
æterni, in quibus generatus est à
Patre Filius; Psal. 110.
D. Incarnatio, in qua prædestinatio
Christi intelligitur.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF



BY

JOHN

...

enim tunc hi triumphum consummationem & gloriam sempiternam. Agimus tibi gratias immortales magne I E S V de tua in nos benignitate & triumphis tuis : fac porrò dignè triumphum nostrum à nobis agi de hostibus tuis & nostris, vt gloriemur in laude tua, & in virtute magnitudinis & gloriæ tuæ exultemus, & bonis operibus in te abūdēmus Amē.

DOMINICA QUINTA

POST PASCHA.

Orationis perfectio docetur.

IOAN. XVI.

ANNO XXXIII.

In cxxiiij. imaginem adnotatiuncula.

cxxiiij.

106.

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>A. Ibidem docet Christus Discipulos perfectionem orationis quam essent habituri.</i></p> <p><i>B. Confessus Christi ad dexteram Patris; vt intelligamus omnia nos impetraturos à Patre per Filium.</i></p> | <p><i>C. Significantur in splendore, splendores æterni in quibus generatus est à Patre Filius. Psal. 110.</i></p> <p><i>D. Incarnatio, in qua prædestinatio Christi intelligitur.</i></p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. XVI.

A Men amen ^a dico vobis, si quid petieritis ^b Patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsq̃ue modò non petistis quidquam in nomine meo. Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum. Hæc in prouerbijs locutus sum vobis: venit hora cum iam non in prouerbijs loquar vobis, sed palàm de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis: & non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis; ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia ego à Deo exiui. ^c Exiui à Patre, & ^d veni in mundũ: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Dicunt ei Discipuli eius; Ecce nunc palàm loqueris, & prouerbum nullum dicis. Nunc scimus quia scis omnia, & non opus est tibi vt quis te interroget: in hoc credimus quia à Deo existi.

ADNOTATIO.

A. Christus docens perfectionem orationis: idem locus vbi eodem capite ostenderat Christus illustriorem spiritus sapientiam datum iri discipulis, postquam ipse resurrexisset, ascendisset in celũ, & Spiritũ sanctũ in illos misisset. Addit verò nunc fore illis omnia quæ ad fidei plenitudinẽ spectarēt per Spiritũ sanctũ aperiōra, nec interrogaturos, vel oraturos vt solebant, hoc est imperfectè.

B. Sedet Christus ad dexteram Patris in celo: orant verò Apostoli Patrem, sed manu designantes Christum, vt qui nomine eius Patrem orent. Significatur autem noua orationis perfectio, qualem antea non habuerant Apostoli: ex maiori enim intellectus luce, & voluntatis perfectiore in Deum affectu noua ratio orationis emanat & efficacia; quæ facit, vt sola hæc videatur esse oratio, nō fuisse superiores. Propterea dixit Christus; Non petistis vsq̃ue modò; confirmo tamen simul futurum, siquid petieritis perfectè in nomine meo, idest in virtute omnium mysteriorum meorum, quæ erant tunc completa, si per

si per plenitudinem meriti mei, quod omnia sitis accepturi quæ ad nomē meum illustrandum petieritis à Patre: hanc orationis rationem, hanc perfectionem hæcenus non habuistis; incipite iam hinc illam exerere, illi assuescere, hac doctrina & luce quam nunc potestis accipere bene animati.

D. C. *Annunciatio & incarnatio Verbi diuini*: nam is fuit unus exitus à Patre temporalis, cum quo coniunctus est æternus exitus, qui est generatio à Patre æterno. Hos exitus aperit

pronunciat Micheas 5. cap. Et egressus eius (numero plurali, ut hebraicè est, & in Septuag.) ab initio à diebus æternitatis. Unus enim egressus planè est ab initio à diebus æternitatis, æternus scilicet; alius in prædestinationis excellentia; primogenitus enim est Christus omnis creaturæ, est prædestinatus filius Dei, tum temporalis missio processit à Patre, qui est principium absque principio, & è sua æternitate misit filium, pro temporis plenitudine à se constituta.

MEDITATIO.

Venite Fratres ad vim perfectionemque orationis intelligendam ex ore IESV, æternæ omnipotentis Patris sapientiæ. Docuerat quidem Discipulos suos excellentissimam orationem; quid igitur expectare ex præsentī orationis doctrina debemus? Summam cum illa, & salutaribus orationibus virtutem & efficaciam esse copulatam ostendit Discipulis suis Dominus, quodque ad illud usque tempus non orassent in eius nomine, vel quod tenuiter id fecerant, vel quod facere non potuerant adhuc perfectè, quia mysteria œconomix Christi, per quæ petendum est, nondum erant consummata; vel omnino idonei non erant ad petendū per crucis Christi & passionis mysteria, qui adhuc illa non intelligebant. Docet ergo quo pacto essent petaturi, in eius videlicet nomine. Quid? Iam id non fecerant Apostoli? Ex Christi quidem institutione & præcepto fecerant; sed ita fecerant, ut collatione eius doctrinæ & lucis quæ nunc illis offerebatur, in nomine IESV nō viderentur orasse. Accepistis igitur præclaram illam lucem orationis, & vim diuinam o beati Apostoli, hac Christi doctrina: sumus nos vestræ prædicationis & Apostolatus filij; docete nos oramus per Christum IESVM, quemadmodum in nomine eius orare debeamus: doce tu nos omnium nomine beatissime Petre Apostolorum Princeps; quod obsecro est nomen Præceptoris tui, in quo petere à Patre debemus in oratione? Est primum eius nomen ineffabile יהוה Iehoua tetragrammaton, cuius significatum per κύριος bis ego in epistola mea indicaui: ut Euangelistæ, & alij noui testamenti scriptores, tum Ecclesia Christi, non tantum in veteri testamento, sed etiam nouo, quoties ex veteri occurrit nomen tetragrammaton, non ipsum,

sed eius loco nomen Adonai, vel κύριος, vel Dominus scribunt. Hoc est primum nomen Christi, per quod, eiusque significationem Patrem orare debemus, per quod vim diuinā accipere, & orationis, & omnium actionum. Hoc nomen, hanc diuinitatem & in æterna generatione dedit Filio Pater, & in incarnatione communicauit atque vniuit illi humanitati in Filio: hinc omnia Christi opera creata, omnes actiones, passionis, mors ipsa vim accepit infinitam; Dei enim erant hæc omnia per illam humanitatem: quare summa hæc est virtus, ad quam ex alijs semper est penetrandum. Aliud est nomen Christi אלהים Elohim, idest Deus; quod propterea ineffabile non est (ut nec alia Dei nomina) quod virtutem significet aliquam à nobis ex Dei effectu intelligibilem. Est igitur hoc nomen actionis Dei infinitæ, ut שדי Schaddai omnipotentia, suæ infinitæ abundantia & miserationum, אדני Adonai Dominij & auxilij infiniti. Itaque vim item accipiet vestra oratio, si innitatur actioni, potentia, dominationi, & auxilio Christi infinito. Alia porro nomina Dei similiter exponentes, ex singulis singularem vim accipite orationis in Christo IESV. Ad hæc in nomine עמנואל Emma-nuel lato animo orate Patrem; est enim nobiscum Deus filius, est homo Dei filius, qui lusit in orbe terrarum coram Patre, & iucundè quidem lusit exercendo suæ œconomix diuina mysteria, mortem etiam oppetens pro nobis summa cum animi promptitudine atque alacritate; qui posuit in suis delicijs esse cum hominibus, & pro mortalium salute pati, & crucē subire. Hic est nobiscū, in quo cum perpetuò sint Pater & Spiritus Sāctus, simul nobiscum cū illo est vniuersa Trinitas superbenedicta. Hoc nomen Christi facite vobis fami-

1. Pet. 1.

Ex. 3.

Esa. 40.

1. Pet. 3.

Ex.

Psal. 33.

Prono

familiares illi vos dedite ò filij, per illud orate: sed nomen I E S V adiungite; magnum illud, potens, & admirabile nomen, nobis propitium & salutare. Daemonibus inimicum & formidabile, cui flectitur omne genu, caelestium, terrestrium, & infernorum; per quod omnia nomina Dei, omnes eorum virtutes vobis conciliantur; quod cordium vestrorum lumen caeleste est, virium diuina restauratio, ignorantiae sancta illuminatio; quod nostra est sapientia, iustitia, sanctificatio ac redemptio; atque adeò omnia in omnibus adimpletur I E S V S: ex quo scilicet omnis virtus, omnis perfectio, omne bonum in omnes diriuatur, ac in omnibus consummat spiritus plenitudinem: in quo omnes thesauri sapientiae & scientiae, bonitatis, & misericordiae, & salutis aeternae absconditi sunt: verè enim I E S V S ipse est Deus absconditus, Deus Israël Saluator. Hoc nomen, hunc I E S V M altè cordibus vestris recipite filij, hinc vires accipite spirituales, unde ad Patrem accedatis, per quem petatis quicquid petitis à Patre: illud simul adhibentes nomen & obsecrationem, qua I E S V S ipse in caelis apud Patrem vitur. Non solum enim inter nos vitam viuens mortalem obtulit Deo Patri labores suos, passiones, contumelias, vulnera, mortem, alia mysteria suae oeconomiae omnia; sed nunc idem facit, continenter apparès vultui Dei pro nobis: ipsum enim habemus in caelo Pontificem aeternum secundum ordinem non Aaron, sed magni illius Melchisedech, habemus aduocatum & interpellatorem; offert enim se continenter apertè pro nobis incruentum, & impassibile, & sanctum sacrificium, unicae illius perfectissimae oblationis cruentae atque passibilis viam & diuinam memoriam & representationem; quale nos docuit sacrificium in Missa offerre pro viuis & defunctis in mysterio. Hoc igitur festamini nomen, & rationem petendi à Patre per Missae sacrificium, per mortem & passionem Christi, per omnia eius & mortalis & immortalis mysteria: his nitimini in petitionibus vestris, non vestris meritis; etiam si Sanctorum meritis, tum etià vestris uti potestis; nò quasi vestrae virtuti innitamini, sed Dei, qui sua dona voluit nostra esse merita in Christo, & rationes orationis exaudiendae: neque enim nò in nomine Christi petitis, siquid per merita Matris eius sacrosanctae, si per Sanctorum merita postularis. Petite simul in nomine Christi, quod nomē incarnationis Christi myste-

riū ostēdit, & vnionis gratiam illam infinitā. Est enim Christus vnctus: sed à quo vnctus? à tota Trinitate: quo oleo? Spiritu sancto & virtute: quibus verbis summa illa vnio hypostatica significatur, qua verbum caro factum est, & habitauit in nobis. Hae igitur sint vobis praesidia & vires, quibus orationes & petitiones vestras fulciatis. Verum audite: hae tam sublimes obsecrationes, (ex quibus alias omnes intelligere potestis) hae tamen efficae petitionis virtus obtinebit quae peteris omnia, modò gratiarum actiones simul coniungatis; tum alia addatis quae Christus orationi addenda esse docuit, pietatem, fidem, perseuerantiam, & finem Deo dignum: neque enim omnis qui dicit Domine, Domine, ipse intrabit in regnum caelorum: neque rursus qui in nomine Christi vtrunque petit, is continuo consequitur quae expetit. Illud etià sciatis, opera bona quae feceritis Christi voluntatem sequuti, ea magnū habere momentum, ut in nomine Christi perētes petita recipiatis. Fuit salutaris nobis haec tua expositio doctrinae Christi Petre sanctissime; sed obsecro te ut mihi declares praeterea, quo pacto verba illa intelligantur, quae hoc Euangelium praecedunt; In illo die non rogabis me quicquam. Voluit bonus I E S V S antequam perfectum orandi modum nos doceret, dedocere imperfectiones nostras. In die illo me non rogabis quicquam: quo die? Quando scilicet iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis: quando apertus vobis fuerit sensus ut intelligatis scripturas, cum Spiritum sanctum accipietis, qui vos docebit omnem veritatem: tunc quas vobis innuo cognoscetis vestras imperfectiones petitionum & interrogationum praeteritarum, & totam meditationis atque orationis rationem mutabitis. Percipietis enim illa multa quae modo non potestis portare; atque ut mei cognitionem perfectam accipietis, ita non peteris vel interrogabis me quicquam: ex maiori enim luce ille ego quem prius cernebatis, illustrior vobis videbor: quare faciam ego, faciet Spiritus sanctus, ut plenitudinem scientiae accipiat. Propter haec omnia mysteria agimus gratias quas possumus maximas Deo. Tibi item magnas Pastor noster & Patrone singularis Petre, & dicimus I E S V Christo cum Ioanne Apostolo. Amen. Amen.

(..)

ASCEN-

ASCENSIONEM CHRISTI

PRÆCEDENTIA PROXIME.

MAR. VLTIMO LVC. XXIIII. ACT. I.

In cxxv. imaginem adnotatiuncula.

cxxv.

147.

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. <i>Vltima apparitio Christi in cenaculo montis Sion, vel vltima principium.</i></p> <p>B. <i>Christus discumbit cum Apostolis.</i></p> <p>C. <i>Exprobrat incredulitatem præteritam aliquorum; edicit ipsis ut eant in mundum vniuersum &c.</i></p> <p>D. <i>Circulis porro designantur quæ continent euangelium; & primum quidem docentur fidem, & baptizantur credentes.</i></p> <p>E. <i>Dæmonia eiiciunt.</i></p> | <p>F. <i>Loquuntur linguis.</i></p> <p>G. <i>Serpentes tollunt; ut Paulus, qui viperam excutit in ignem.</i></p> <p>H. <i>Si mortiferum quid bibunt, non eis nocet; ut Ioāni.</i></p> <p>I. <i>Super ægros manus imponunt, & eos sanant.</i></p> <p>K. <i>Spectant ad curiositatem Apostoli, à qua deterret eos Christus.</i></p> <p>L. <i>Educit eos in montem Bethaniam versus, ducens secum portam Angelorum & animarum.</i></p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. XVI.

LVC. XXIIII.

ACTOR. I.

NOuissimè^a autem^b recumbentibus illis vndecim apparuit, &^c exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia ijs qui viderant eū resurrexisse non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum vniuersum, prædicate euangelium omni creaturæ: qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos^d qui crediderint hæc sequentur; In nomine meo^e Dæmonia eiicient, ^flinguis loquentur nouis, ^gserpentes tollent: & si^h mortiferum quid biberint, non eis nocebit: superⁱ ægros manus imponent, & benè habebunt.

Et conuescens, præcepit eis ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem Patris. Quam audistis, inquit, per os meum: quia Ioannes quidam baptizauit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies.

Vos autem sedetè in ciuitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

Igitur qui^k conuenerant interrogabāse eum, dicentes; Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israël? Dixit autem eis; Non est vestrum nosse tempora vel momenta quæ Pater posuit in

MAR.

ASCENSIONEM CHRISTI PRAECEDENTIA PROXIME.

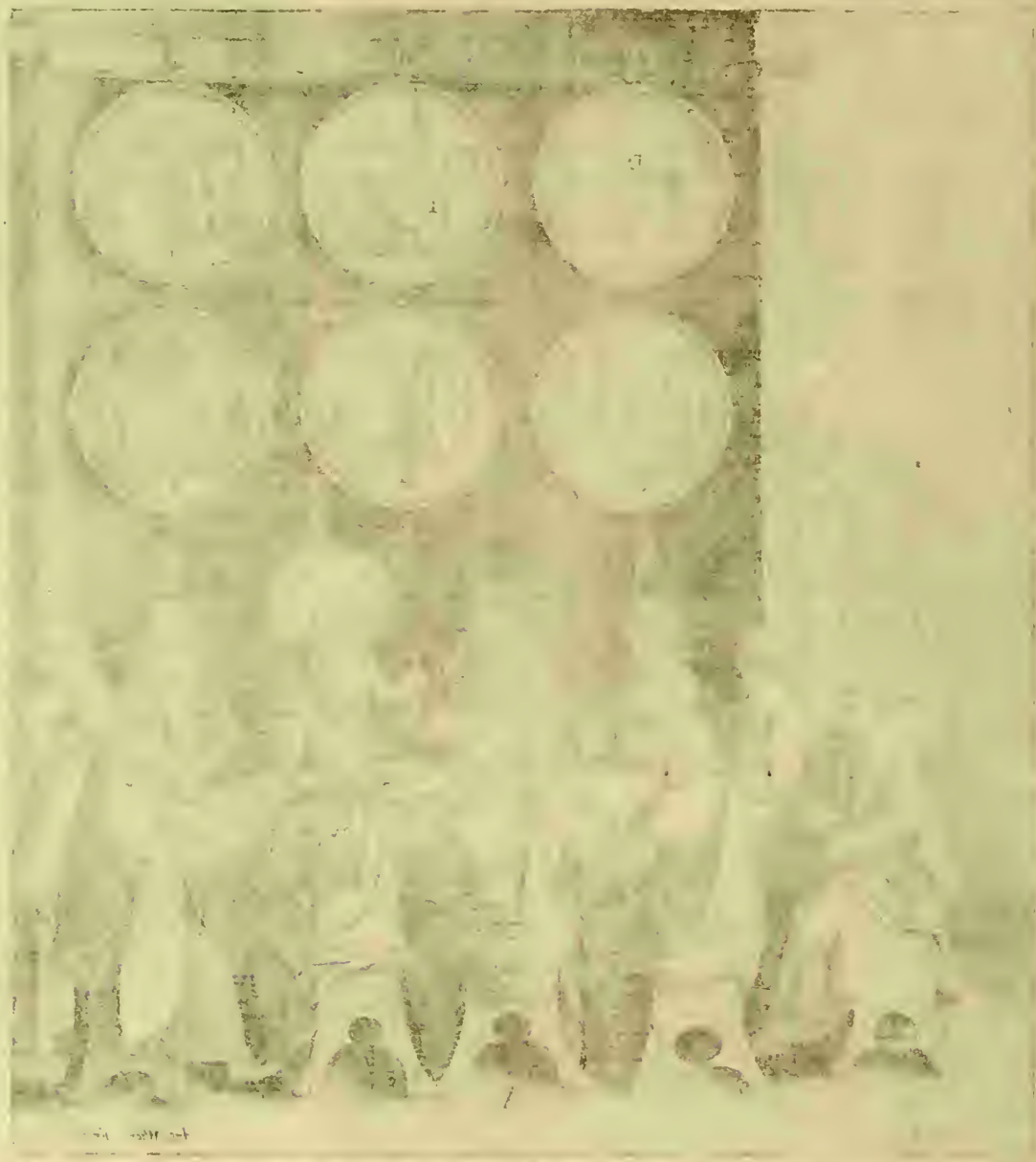
Marc. vlti. Luc. xxiiij. Actor. i.

147
cxxxv



- A. Ultima apparitio Christi in Cœnaculo montis Sion, vel ultima principium.
 B. Christus discumbit cum Apostolis.
 C. Exprobrat incredulitatem præteritam aliquorum; edicit ipsis, vt eant in mundum vniuersum, &c.
 D. Circulis porro designantur, quæ continent Euangelium; & primum quidem docentur fidem, & baptizantur credentes.
 E. Dæmonia eijciunt.

- F. Loquantur linguis.
 G. Serpentes tollunt, vt Paulus, qui viperam excutit.
 H. Si mortiferum quid bibunt, non eis nocet, vt Ioanni.
 I. Super ægros manus imponunt et eos sanant.
 K. Spectant ad curiositatem Apostoli, à qua deterret eos Christus.
 L. Educit eos in montem Bethaniam versus, ducens secum pompam angelorum & animarum.



I. Christus in celum ascendit, et sedet ad dexteram Patris.	II. Spiritus Sanctus descendit in forma columbae.
III. Discipuli congregati in ecclesia, et audierunt sermonem.	IV. Populus congregatus in ecclesia, et audierunt sermonem.
V. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.	VI. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.
VII. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.	VIII. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.
IX. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.	X. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.
XI. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.	XII. Sancti in ecclesia, et audierunt sermonem.

LVC. XXIIII.

MAR. XVI.

ACTOR. I.

sua potestate; sed accipietis virtutem superuenientis Spiritus sancti in vos, & eritis mihi testes in Hierusalem, & in omni Iudea, & Samaria, & usque ad ultimum terræ.

Et Dominus quidem

adduxit autem eos foras in Bethaniam,

IESVS postquam locutus est eis,

Et cum hac dixisset,

ADNOTATIO.

A. Fuit hæc penultima apparitio in canacuo montis Sion, vel ultime principium, postquam à Galilæa redierant Discipuli Hierosolymam, & iussisset eos IESVS in ciuitate sedere, donec induerentur virtute ex alto: hinc enim eos versus Bethaniam duxit Christus, in montem Oliueti, unde ad Patrem ascendit.

B. Christus mensa a sedens cum undecim Apostolis. Cōtemplare Christi maiestatem & gloriam, Discipulorum fidem & animi deuotionem. Comedit igitur & bibit cum Apostolis quo die ascensurus erat: prius tamen quam cibum caperet, illis dedit sanctam Eucharistiam; quod p̄ credi potest fecisse Christum quoties cum discipulis post resurrectionem manducauit & bibit.

C. Ad prandium exprobrauit Christus nonnullorum præteritam incredulitatem, ad eorum & nostram fidei confirmationem; quasi nobis præcipiens, qui eum non vidimus resurrexisse, ut ijs & qui viderunt, & qui non videntes crediderunt credamus: quibus verbis dedit Christus vim fidei quæ nos attingit: Porro non videtur alienum dicere prandium; nam eodem die ascendit Christus, postquam cum discipulis manducauerat; quare cana non videtur fuisse: consuetudo autem antiqua erat Iudæis bis in die cibo refici; nam coruus Elie. 3. Reg. 17. panem & carnes mane detulit & vesp̄i; & ad mare Tiberiadis ad prandium inuitat Discipulos Christus. Edixit vero illis ut eant in mundum vniuersum, & prædicet &c. Circulis porro designantur quæ continent euangelium.

D. Et primo quidem docentur fidem & credant, deinde baptizantur Catechumini; partim verò merguntur in fontem, partim effunditur in capita Catechumenorum aqua, ut significetur varius ritus Ecclesiæ. Porro infantes iuris diuini interpretatione, quod traditione accepit Eccle-

sia, credunt, ubi legitime baptizantur, in fide Ecclesiæ, quæ supplet eorum fidei actum, quæ non habent; habitum dat sacramentum, & facit fideles. Describuntur alijs circulis quæ prædixit Christus consequutura eos qui crediderint. Non dicit qui crediderint & baptizati fuerint, nam & credentes non baptizatos hæc signa sequi poterant; loquutus est enim Cornelius linguis, & sui ante baptismum. Fides porro facultatem habet signorum, ubi signorum est necessitas; quæ admodum initio Ecclesiæ non solum vniuersalis ex scripturis sacris accepimus, sed in principio particularium, ut in historijs particularium ecclesiarum legimus, & in noui orbis atque Indiarum videmus. Idem apud Ioannem prædixit Christus; Amen Amen dico vobis, qui in me credit, opera quæ ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet. Significauerat vero faciendæ signa ubi necessaria ea essent propter incredulitatem; Non creditis, inquit, quia ego in Patre, & Pater in me est? alioqui propter opera ipsi credite: subdit autem ea quæ diximus. Idem exponit Paulus; Lingua, inquit, in signum sunt, non fidelibus sed infidelibus; prophetia non infidelibus sed fidelibus.

E. Primum igitur signum Daemonum eiectio est, quæ in circulo representatur.

F. Multitudini loquitur credens fide munitus, & dono spiritus ornatus linguis varijs Dei magnalia & Christi eius.

G. Excurret Paulus in ignem viperam quæ eius manam inuaserat in insula Melita post naufragium.

H. Bibit venenum lethiferum Ioannes Euangelista absque ullo detrimento.

I. Imponuntur manus super infirmos virtute fidei in nomine IESV, & sanantur infirmi. Similium signorum erat vis in fide, & est adhuc,

Pp

sicubi

scribi necessarium esset, vel omnino ad Dei maiorem gloriam spectaret miraculum, vel ad manifestandam Sancti alicuius viri virtutis excellentiam, aut etiam opportunum esset diuina voluntate. Simul intelligimus mysticè efficaciā esse datam fidelibus & pijs hominibus ad opera spiritualia designanda: nam & Demones eijciunt, cum prauos homines à peccato renocant; linguis loquuntur, ubi ex spiritus abundantia singulari quadam luce & efficacia de rebus diuinis & spiritualibus verba faciunt; tollunt serpentes, quando & à se, & ab alijs Demonū impetus abigunt & frangunt; illud etiam & in se assequuntur, & in alijs efficiunt, ut si quid mundus, si quid caro in animā infuderit veneni, id ut ne noceat: tandem sanant pij suas infirmitates spirituales & aliorum in nomine IESV Christi. Addidit autem IESVS, ne ab Hierosolymis discederent, sed sederent in ciuitate, quousque induerentur virtute ex alto, & expectarent spiritus sancti aduentum, quo, & igne essent illis paucis diebus baptizandi.

K. Inde vero occasionem accipientes Discipuli, qui audierant qui essent credituri, eos signa facturos amplissima, & Spiritus plenitudinem esse accepturos, spectarunt ad terrenum regnum, quibus spirituale promittebatur & caeleste; & planè existimarunt, curiosè quidem, esse sibi de fine seculi interrogandum. Ad hunc igitur sensum respondet Christus, ac prohibet illam curio-

sitatem quam videbat & in Discipulis tunc esse, & in alijs esse futuram. Non est inquit vestrum nosse tempora vel momenta quæ Pater posuit in sua potestate.

L. Postquam IESVS præcepta dederat Apostolis, eduxit eos cum alijs Discipulis versus Bethaniam, in montem Oliueti: ita enim interpretari possumus illud; Eduxit eos foras in Bethaniam: rationem scilicet iteris explicat Lucas; iter accepisse Christum quā ad Bethaniam itur, sed substitit tamen in montis Oliueti vertice, unde ascendit ad Patrem. Nam certum est, consentientibus omnibus interpretibus, ex monte Oliuarum ascendisse Christum in celum, non è Bethania. Contemplare verò Christi diuinam potentiam in hostili ciuitate, ubi ante quadragessimum primum diem fuerat cum summa ignominia & cruciatu necatus, media luce per totam urbem educere ipsam palam Discipulorum multitudinem per portam auream, pandere ante eos viam supernè, alijs non conspicuum, transire verò Discipulos iuxta templum, ubi solebat esse hominum concursus perpetuus & frequens, progredi ad illustrem & imminetentem urbem montem, nec quisquam aut comouetur, aut impedire cogitat vel audet concursum vel multitudinem. Voluit videlicet tunc pati Christus, nunc gloriose ad Patrem ascendere Dominus celi & terræ.

ASCENSIO CHRISTI IN CÆLVM.

MAR. XVI. LUC. XXIII. IOAN. XXI. ACTOR. I.

In cxxvi. imaginem adnotatiuncula.

cxxvi.

148.

- A. Intelligitur peruenisse ad verticem montis Oliueti cum caelesti cætu.
B. Hinc cum omnium in se oculos animosque conuersos cerneret benedicens eis, ascendit in celum.
C. Splendidissima exceptus nube ab oculis eorum eripitur: pompa Angelorum & animarum coniungunt sese plurimi Angeli è calo, qui in iubilo & voce tuba venientem excipiunt.

- D. Apostolis intuentibus in celum euntem,
E. Duo Angeli candida veste insignes prænunciant Christum pari maiestate & gloria ad iudiciū vniuersale esse venturum.
F. Redeunt domum, & sunt assidue in templo, laudantes & benedicentes Deum, quod non potuit imago exprimere.

EVAN-

ASCENSIO CHRISTI IN COELVM. 148

Mar. xvi. Luc. xxiii. Ioan. xxi. Act. i.

cxix



A. Intelligitur peruenisse ad verticem montis oliueti cum coelesti catu.

B. Hinc, cum omnium in se oculos, animosq; conuersos cerneret, benedicens eis ascendit in coelum.

C. Splendidiſſima exceptus nube ab oculis eorum eripitur, pompe Angelorum et animarum coniungunt ſeſe plurimi Angeli e caelo, qui

iubilo, & voce tubae venientem excipiunt.

D. Apoſtoliſ intuitibus euntem in caelum.

E. Duo Angeli candida veſte inſignes praenunciant Chriſtum pari maiestate, et gloria ad iudicium vniuerſale eſſe venturum.

F. Redeunt domum, & ſunt aſſidue in templo, laudantes & benedicentes Deum, quod non potuit exprimere imago.

SCENES OF CHRISTIANITY IN THE
 THE NEW TESTAMENT



<p>1. The first scene is the birth of Christ. The second scene is the baptism of Christ. The third scene is the temptation of Christ. The fourth scene is the last supper. The fifth scene is the crucifixion. The sixth scene is the resurrection. The seventh scene is the ascension. The eighth scene is the Pentecost. The ninth scene is the conversion of Paul. The tenth scene is the death of Paul.</p>	<p>1. The first scene is the birth of Christ. The second scene is the baptism of Christ. The third scene is the temptation of Christ. The fourth scene is the last supper. The fifth scene is the crucifixion. The sixth scene is the resurrection. The seventh scene is the ascension. The eighth scene is the Pentecost. The ninth scene is the conversion of Paul. The tenth scene is the death of Paul.</p>
-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

ASCENSIONE.
EVANGELIUM MISSÆ.

449

LVC. XXIIII. MARC. XVI. IOAN. XXI. ACTOR. I.

^a & eleuatis manibus
suis benedixit eis.
Et factum est ^b dum be-
nediceret illis,

recessit ab eis,
& ^b ferebatur in cælum.

assumptus est in
cælum,

& sedet à dextris
Dci.

Et ipsi ^a adorantes
regressi sunt
in Hierusalem.

Et erant semper in tem-
plo laudantes & bene-
dicentes Deum. Amen.

Illi autem profecti
prædicauerunt ubi-
que, Domino coo-
perante, & sermo-
nem confirmante
sequentibus signis.

Sunt autem & alia multa
quæ fecit IESVS, quæ
si scribatur per singula,
nec ipsum arbitror mū-
dum capere posse eos qui
scribe ndi sunt libros.

Sunt autem & alia

videntibus illis eleuatus
est:

& ^c nubes suscepit eum
ab oculis eorum.

Cumque ^d intuerent in
cælum euntem illum, ec-
ce ^e duo viri astiterunt
iuxta illos in vestibus
albis, qui & dixerunt,
Viri Galilæi, quid statis
aspicientes in cælum?
Hic IESVS qui assum-
ptus est à vobis in calū,
sic veniet quemadmodū
vidistis eum euntem in
cælum.

Tunc
reuerſi sunt
Hierusalem
^f à monte qui vocatur
Oliueti, qui est iuxta
Hierusalem, Sabbati ha-
bens iter.

DE CHRISTI
ADNOTATIO.

AD^a verticem igitur montis cum peruenissent, constitit Christus, constitit tota Angelorum & sanctarum animarum celestis pompa: nec mora, cum intenti in eum ora fixissent Apostoli & Discipuli, ac corda recrearent dulcissimo eius conspectu, expectantes eius in calum ad Patrem ascensionem, incepit bonus ac sanctus IESVS eleuatis in Discipulos manibus illis benedicere.

B. Et factum est cum illis benediceret eleuatus in aëra propria virtute ferebatur in calum; circumfusa sequebatur Angelorum & animarum multitudo: suscepit autem illum nubes à Discipulorum oculis. O benigne & omnipotens Domine IESV, benedic & nobis. Num vnā habuisti dumtaxat benedictionem? Benedixi & tunc vobis & Ecclesiae, & meam effundo continenter in eas animas benedictionem & dona, quae similiter se comparant me iuuante, atque erant Discipuli tunc comparati.

C. Suscipitur à candidissima atque amantissima nube IESVS, in qua obuiā ei processerat à calo celestis militia exercitus innumerabilis: his se coniungunt Angeli qui Christum à terris ad calum sequebantur, & sanctae animae: laudant omnes Deum, celebrant caelesti predicatione & iubilo totam vitam, mortis, ac resurrectionis, & ascensionis Christi dispensationem, vniuersa miracula, doctrinam, mysteria omnia hominis Dei Christi IESV laudibus in calum, & in omnem diuinitatem efferunt. Accurrunt qui elementa & species creatas gubernant Angeli; hi, & qui orbes omnes mouent obsequium & laudem Deo & Domino suo offerunt prae-reunt. Penetratis omnibus calis, constitit ad summam Empyreii calis altitudinem IESVS, ubi ad dexteram Patris omnipotentis assedit; prouehens videlicet humanitatem ad diuinitatis usque dignitatem, possessionem, atque auctoritatem: distribuit singulis Sanctis suas gloriae sedes, parat venturis, regnat in calo gloriosissime, à calo in orbem terrarum potentissime. In ascensu autem orta voces Angelorum à calo obuiam venientium; Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de bosra? Respondetur ab omnibus angelis & sanctis; Hic est formosus in stola sua, gradicens in multitudine fortitudinis suae. Contra hi illis imperant; Attollite verò portas Principes vestras, eleuamini portae aeternales, & introibit Rex gloriae. Respondent exultantes Angeli; Quis est iste Rex gloriae? Alij omnes simul in iubilo; Iste est Rex gloriae; Domi-

nus virtutum ipse est Rex gloriae.

D. Sed quid Apostoli & Discipuli interea? Intuebantur cum summa animi & admiratione & iucunditate euntem in calum IESVM; illorum enim mentem, cor, & spiritum trahebant suauissime secum in calum benignus IESVS: ipsi autem laudabant & glorificabant in iubilo mentis suae Christum IESVM, & adorabant. Et cum esset ab eorum conspectu in nubem receptus Christus, fixo tamen obtutu in calum mentem intendebant.

B. Quod cum facerent, ecce astant illis duo Angeli virorum figura & forma, vestibus albis talaribus ornati: hi eos reuocant ab illa oculorum intentione, & docuerunt in ipsis esse Christum ut promiserat, à calo usque in ipsis viuere, in ipsis operari: hanc esse expectendam & amplectendam praesentiam, illam corpoream non esse tunc necessariam: eam exhibiturum esse Christum in fine seculorum, cum ad iudiciū veniet similiter atque nunc ubi in calum profectus est, propria scilicet virtute, in nube, in corpore glorioso, cum passionis suae clarissimis cicatricibus, cum omnibus Angelis & sanctis suis, motem eundem Oliuarum supernè occupans: in terra autem cum eis futurum & cum Ecclesia, realiter quidem, substantialiter, & inuisibiliter in sacra Eucharistiae Sacramento; inuisibiliter item sua virtute in sanctis animabus, nonnunquam etiam visibiliter. Confirmati & edocti ab Angelis Apostoli ingenti fuerunt gaudio delibuti, gratias egerunt Angelis reuerenter, calum hi repetunt corpore exuti, Apostoli & Discipuli redeunt Hierosolymam letitia magna exultantes: narrant omnia Mariae Matri Virgini benedicta, narrant cunctis mulieribus; quamuis illa in spiritu praesens omnia viderat: nisi velimus affuisse praesentem in montem, & beatam Virginem Matrem, & sanctas mulieres quum ascendit in calum IESVS; quod pie meditari possumus & contemplari, etiamsi nihil hac de re in scriptura legamus.

F. Illis verò diebus pleni spe Apostoli & Discipuli expectantes Spiritus sancti aduentum, versabantur quotidie in templo laudantes & benedicentes Deum (huiusmodi verò non potius exprimere imago) nec quisquam illos impediabat vel abigebat, ita volente & disponente Christo, donec acciperent Spiritus sancti virtutem, qua robur induerent diuinum & constans aduersus persequutores omnes.

E Gredimini adhuc semel filiae Sion celestis, & veri mysteriorum Christi contemplatores, & videte Regem vestrum ad suum regnum caeleste gloriosissimo triumpho ascendentem. Sed quid ego vos euoco? video enim vos continenter cum Rege vestro fuisse, contemplatas esse, & diuinis laudibus celebrasse eius de caelis descensum in vterum Virginis sacrosanctae, tum e Virginis vtero natiuitatem in hunc mundum, Angelorum iubilum, & caelestes hymnos & illuc & hic audiuisse, ad vitae eius odorem & actionum cucurrisse, eas omnes in corde vestro conseruasse studiosè & deuotè. Substitistis verò in sponsi vestri cruciatibus, passione, & morte; fuistis illis angustiis conflictatae acerbissimis, & sponso commortuae & conspultae; veram summi mortificationem e Christi poenis & morte spirituali experientia comperistis. Resurrexistis autem cum Christo, mysteria illa multa & magna post resurrectionem Domini vestri intellexistis. Adest iam dies ille optatissimus, pretiosior longè dies quàm aurum & obrizum, quàm lapis omnis pretiosus, ac dulcior melle omni & fauo: huius diei lux terram caelo coniungit. Sed exponite mihi obsecro sorores nostrae animae Christo dilectae, quae frequenter lætā hanc celebratis solennitatem, quae cum Christo in caelum subinde ascenditis, cum ipso cōfidere in caelestibus soletis, exponite Christi ascensionis mysteria; nec meam indignitatē respiciatis: atque adeò oro vos vt à Christo Domino impetretis, ne mea socordia vestrā impediat eruditionem. Audite igitur fratres. Ascensiones dedit Dominus Deus, & certas exaltauit vias, non solum in corde hominū, sed etiam Angelorum; verum eorum qui auxilium in Deo ponunt: solus Deus, solae personae diuinae ascendere non possunt, quum sit Dei infinita celsitudo. Posuit Lucifer ascendere & beatus esse; verum fuit eius ascensionis libido peruersa & pestilens; non enim posuit in Deo, sed in se auxilium. Dixit enim in corde suo, ascendam ad beatitudinem, conscendam super astra caeli, exaltabo solium meū super omnes Angelos, proueram meam gloriam, sedebo in monte testamenti, sublimitatem meam & solium erigam, conuentū meū habebo ad caeli cardinem supremum: ascendam super altitudinem nubium, Angelorum omnium influxus in suos inferiores, & ope-

rationes mihi arrigabo, illas ego faciam. Et has quidem ascensiones in corde suo disposuit sua ipsius virtute: itaque dixit; Euadam altissimo similis, neque eius opera indigeo vlla. Fuit hæc Luciferi ascensio stolidissima, & supra quam dici posset pestifera; tertiam Angelorum partem peruertit. Quo factum est, vt qui ex diuino auxilio & gratia per humilitatis descensum salutarem mereri potuit vt in caelum ascenderet, & sempiternam beatitudinem, iusto tamen Dei iudicio & potentia in infernum sit detractus, & in profundū lacus, magno praelio à Michaële & eius Angelis superatus, atque in terram cum desertioribus spiritibus proiectus. Nam vbicumque est, illuc secum ignem suum circumfert, ibi suum habet infernum & lacum. Proiectus e caelo Satan perpetuò idem dicit, & obstrinatus dicit, horrendum frendēs in sua condemnatione; Ascendam, exaltabo, sedebo, ascendā, similis ero altissimo: similiter fremunt Dæmones omnes. Quod quum non possint assequi, & poenas dent aeternas quod voluerint, ad idem tamē homines nunquam cessant instigare impotenter, Deo ad mortalium spirituale exercitium, & pietatis prouentum illud permittente, & ad diuinitatis gloriam; ita fit ad poenam spirituum malignorum ampliorē. Ita Euā insibilauit; Eritis sicut Deus, similes eritis Altissimo: similiter obtrudit omnibus: sed qua via? per superbiam & inobedientiam, quemadmodum ego feci, ita vos me imitamini, & in caelum ascendetis, nec vobis humi erit rependum. Nam quorsum nititur omnis tentatio, nisi vt deserto Deo per superbiam spiritum peruersas ascēciones statuamus, & nostras cupiditates adoremus, atque adeò Diabolum instigatorem quasi pro Deo in caelo collocemus & veneremur? quo ipsi nihil acceptius esse potest. Et hoc quidem machinatur Diabolus, etiam apud fideles homines dolosè, quod in infidelibus & hæreticis aperte & impudenter facit; vt exaltent Satanam supra astra caeli, statuam in monte testamenti, & in lateribus Aquilionis, & euehant super nubium altitudinem, neque tantum faciant similem Deo, sed Deum, quod ipse tamē ausus non fuit expectere. Itaque & Satan, & eius satanici spiritus, & prauaricatores homines in ascensiones insanas stolidissimè incumbunt & miserrimè: quod quum faciunt, nihil

Apoc. 12

Gen 3.

aliud quàm in descensiones, & casus calamitosos incurrunt: sic enim significauit Dauid, quum dixit; Deiecisti eos dum alleuarentur: *Psal. 72.* sic vidit magnus IESVS Satanam de cælo *Luc. 10.* cadentem, & qui eius ascensiones sequuntur in suis superbijscadentes. Contrà verò omnipotens Deus exaltauit semper humiles descensiones, & in ijs summas ascensiones constituit in Christo, quem mortalibus proposuit humilitatis exemplum excellentissimū. Quid enim aliud carnem sumens Filius Dei, quid, cum crucifigi se passus est, quàm descensiones diuinas nos docuit, in quibus diuinæ essent ascensiones? Nam propterea exaltauit ipsum Deus, & dedit illi nomen quod est super omne nomen. O potentes Christi descensiones! ô excelsas humilitates! Vides bestia Lucifer, tuas ascensionum amentias subuerti atque præcipitari, sublimari verò submissione à Deo in filio suo? Quid aliud filio Dei? si enim exaltari aliud non potuit in diuinitate, quum consubstantialis sit Patri suo & coæternus: tanto tamen odio insanas tuas ascensiones habuit Deus, tanto amore humiles descensiones complexus est, vt voluerit carnē filium suum sumere, in qua posset descendere atque humiliari. Quis enim maior esse descensus potest, quàm si infinitus fiat finitus, immortalis mortalis, & mortuus? Hoc factū in Christo est, & quidem perfectissimè per hypostaticam diuinæ naturæ & humanæ in diuina persona vnionem. Simul ad hanc descensionem aliquos adiunxit Christus diuinos descensus & humilitates: submissè natus, nutritus, versatus inter homines est; donec in illam se daret passionis, crucis, & mortis vltimam exinanitionem, & descensus profunditatem: cum qua coniunxit & illum ad inferos descensum; vt nihil esset vel humilitatis vel descensus quod non obiret excelsus IESVS. Disponebat autem diuinas ascensiones in corde suo & pro se & pro nobis: illæ enim submissiones fontes erant diuini carū quæ sunt consequutæ exaltationum. Ascendit ex inferis ad vitam, non qualem posuerat pro nobis, sed ad immortalem & cælestem; tandem excellentissimo triumpho in cælum ascendit. Implectis filiæ Sion mentern & cor meum pijs & salutaribus descensionibus atque ascensionibus: intelligimus disponendas quidem semper esse ascensiones in cordibus nostris, sed in auxilio & gratia quam nobis obtulit Christus. Verum illud præterea à vobis

postulamus pro vestra charitate in omnes, vt hodiernæ ascensionis mysteria nobis exponatis. Audite illud primum, præparanda esse corda vestra feruenti humilitate & oratione, ad salutarem ascensionis Christi cum Angelis & Sanctis eius meditationem, & cogitandum ascensionem illam nostrarum esse ascensionum causam. Ascendit enim Christus in cælum quā erat homo, & ad diuinam illam sublimitatem, & gloriam, & potestatem; vnde intelligimus ad nos diuinam bonitatis eius efficaciam deriuari, vt ex alijs Christi mysterijs: quæ virtus suo etiam gradu per piam meditationem & cōtemplationē communicatur: ea verò in nos vberius influit, si verè Christo vniamur fide, spe, & charitate, diuinis virtutibus, & Spiritus sancti donis. Obicit iam suam in terris legationem Dominus: nihil aliud quam finis erat imponendus, & consummatio mysteriorum omnium; vt non solum mortuus esset Christus propter peccata nostra, & resurrexisset propter iustificationem, sed vt in cælum ascenderet propter nostram glorificationem. Celebranda est fratres perfecta Christi ascensio. Is enim qui ascendit, ille est qui descendit primum ad inferiores partes terræ ex morte; vt nullus esse possit ascensus maior, siue vnde ascendat confidetur, siue quò. En Christus consistit in monte Oliuarum summo misericordiæ opere & charitatis impleto; consistit in eo monte super quē stabit cum venerit iudicare viuos & mortuos: significat verò se ad cælum ascendere, vt ad dexteram Dei Patris sedeat, & illam iudicandi potestatem accipiat. Ascendis Christe IESV in cælum, & tamen tu montem Oliueti fecisti cælum & paradysum; vbi enim cælum & paradysus, nisi vbi habitat Deus? At in te inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. Vbi cælum & paradysus, nisi vbi vester Deus à sua creatura? At hic videtur Deus ab Angelis, & eò magis hoc videtur cælum quā illud fuerat hætenus, quia hic est ab anima tua vester Deus, non solum ab Angelis, vester ab animabus omnibus quas è Limbo eduxisti. Hic præterea est Mater tua, quæ eximium est paradisi ornamentum; sunt tui Apostoli & Discipuli; est Ecclesia tua Sponsa. Cur autem in cælum vis ascendere benigne IESV? mance nobiscum Domine: hinc potestatem exercere poteris in cælo etiam, non solum in terra; ascendes autem posteaquam iudicaueris orbem vniuersum.

*Ephe.**Coloss.*

uerfum. Non placet iste affectus vester mihi; uos me cognoscere, me frui velleris secundū carnem; at contra oportet: similiter scilicet qui ad meam ascensionem conuenerant cogitabant vel desiderabant; at ego illam cogitationem compescui, & meam quidem præsentiam corporalem non abnui, sed quando esset futura, in eò interdixi ne essent curiosi: simul significauī quæ dicitis omnia & potentius, & gloriosius, & decentius è caelo me esse facturum: voces Prophetarum adimplendas; neque mihi expectandum ut præmium laborum accipiam. Est alioqui fructuosius prorsus futurum, ut quem affectum nunc sentitis, illum exuatis, & in spirituales conuertatis; ut fides vestra alatur, & sincera in me charitas, donec venero ad finem seculorum, ubi præsentia mea corporalis nihil imminuet animorum perfectionem, sed augebit etiam diuinitus in gloria sempiterna. Erat conuenus cælestis in monte cum Christo: contemplantini verò Christum, eius diuinitatem, summam animæ gloriam & corporis, gesta ea omnia considerate, ea omnia animum vestrum implebunt diuina luce & suauitate. Recreabit quidem animum vestrum conspectus militię Angelorum & animarum beatarum, Virginis Matris Dei sanctæ, Apostolorum, Discipulorum, sanctarum mulierum, Ecclesiæ ipsius; verum ad se trahet Christus totam animæ vestræ intentionem, totum cordis affectum. Illie omnia vestra desideria reficientur, ibi mentis tenebræ dissipabuntur, succedet splendor cælestis luminis; ibi volūtas summi bonum inueniet, in eo conquiescet; ibi degustabitur significatio quædam glorię sempiternæ. Simul intelligetis non ablatum iri dona illa à vobis per ascensionem Christi in cælum, sed ea cum Christo ascendente cælestes ascensiones atque accessiones esse acceptura. Charitate autem in Christum inflammabimini, ubi illū videritis ascendere, & proficisci in gloriam suam. Neque mouebit vos quod præsens non sit corporaliter atque visibiliter; mouebit magis & placebit quod viam ante vos aperuerit, quod sedeat ad dexteram Patris, quod considerare vos faciat in cælestibus in spiritu, quod sedes æternas inter Angelos vobis paret, quod Ecclesiā inde & animas vestras gubernet, quod inde in cælo & in terra regnet, quod humanam naturam in cælum euexerit, quod hoc diuino facto docuerit cælestem vitam nobis esse viuendam, non

terrenam. Summā ergo dedit lætitiæ causam ascendens in cælum magnus I E S V S; nec indoluerunt Discipuli illo in cælum ascendente, mirati sunt potius diuinam eius potentiam & maiestatem: itaque magno cum gaudio Hierosolymani reuersi sunt; ita erant inflammata omnium corda diuina luce atque suauitate. Sentiebant igitur in se quod in Christo videbant; afficiebantur enim diuinitus gestis omnibus Christi: quocirca cum primum leuauit manus I E S V S, leuati simul inceperunt omnium corda, & spiritus exultare, & assurgere fixis oculis suauissimè in manus eius qui creauerat cælum & terram; quæ cruci affixæ fuerant pro mortalium salute. At quando sibi à Christo viderunt benedici, & simul attolli illum in aëra ad cælum, & vim diuinam è Christi manibus & benedictione in se aduerterunt illabi dulcissimè, simul intellexerunt mysterio fieri, quod dum benediceret illis recederet; ut significaretur ad ascensum nostrum in cælum opus esse virtute cælesti; simul decessum illum corporalem & visibilē vim habere benedictionis, & quod ab I E S V recedente plura essent dona accepturi. Erant copulata omnium corda cū Christo ascendēte: ascē lebat Christus, ascendebāt eorum corda in spiritu. Effundebatur è Christo, & eius ascensu diuinorum vnguentorum cælestis fragrantia, quæ eliciebat illas voces; Vnguentū effusum ascensio tua magne I E S V; Trahe nos post te Deus I E S V, in odorē vnguentorum tuæ ascensionis curremus, tecum ascendemus. Diligunt te quas fecisti tuæ adolescentulæ, animæ puræ, & amœnis floribus virtutum vernantes. Quod si adolescentulæ currunt post I E S V M, quid חַלְמָה haalmah, idest illa Adolescentula, illa Virgo abscondita & sancta, quæ I E S V M cōcepit & peperit, regem Regum, Emmanuelē I E S V M, quæ omnium adolescentularum est Regina? Quid hæc ascendente filio, quid sentiebat, quid agebat? Id nos exprimere non possumus; tu scis magne I E S V, qui solus illa maior es, qui illam secundum humanitatem tuam donis excellentibus ornaſti. Ergo nobis illud est residuum, ut quantum fuerit eius gaudium, quanta exultatio, quàm sublimis animi eius ascensio exponere nesciamus; tantum confiteamur longè fuisse superiorē quā omnium adolescentularum: & te in illius donis magne I E S V benedicamus atque adoremus, & illam secundum te. Prosequeban-

Luc. 2.

Cant. 1.

Job 2.

tur te tua virtute ascendētem excelsē IESV, cum exultatione & iubilo Angeli & animæ sanctæ, Angeli etiam suis tubis clangebant tibi diuinas laudes, conſequebatur in ſpiritu è terra te piorum Eccleſia; tui verò conſpectū exhibuiſti omnibus benigne IESV, donec oculi pleno obtutu aſſequi potuerunt: excepit te dcīde nubes præclara ab omniū oculis, vt poneret nubem currum & aſcēſum tuum. Et mirum non eſt ſi libenter vtitur miniſterio nubis ſapiens IESVS, & in mōte, & hīc, & ad iudicium veniens: voluit enim Eccleſiam ſuam ſignificari per nubem, & in ea ſuam præſentiam, clementiam, atque fœcunditatē. Illud verò ſingulari priuilegio fecit Chriſtus, vt principiū fidei aſcēſionis eius in cælū conſtaret euidentia, finis & conſummatio pura fide. Inde porrò celerrimo motu (ambulat enim ſuper pennas ventorum) intulit ſe cæli empyrei altitudini ſummæ magnus IESVS: ibi à Patre exceptus diuino honore, & collocatus ad eius dexteram eſt; vt vbi ſemper fuit quā Deus diuinitatis gloria, beatitudine, & iudiciaria poteſtate, quas ab æternitate cum Patre poſſidet; ibi collocaretur quā homo excellentiſſimè ſupra omnes creaturas gratia & gloria; & tanta eſſet eius gloriæ ſublimitas, vt idem Dei honor ſimul vnitæ Dei humanitati deferretur, & in ſolio diuinitatis collocaretur Deus homo, mundum gubernaret, & particularibus iudijs homines iudicaret, extremum illud & vniuerſale iudicium in finem temporum reſeruans. Quum hæc in cælo gerebantur, incomparabilis agebatur inter cælites lætitia & iubilatio de alijs Chriſti myſterijs; illa etiam ſingularis, quod Angeli ſuas vacuas ſedes videbant impleri, & proſpiciēbant omni ex parte implendas, & conſeſſuros electos homines cum Chriſto in cælo in cōmunionē gloriæ & iudiciariæ poteſtatis. Exultabant verò eò impenſiūs beatæ animæ, quod in ſe percipiebant illa bona compleri, eſſe complenda in alijs electis hominibus; lætabantur ſe ab inferno, & à peccato, & Dæmonū ſæua tyrannide & captiuitate liberatas, & in ſeruitutē glorioſā Dei omnipotētis eſſe aſſertas. Videbāt è Chriſti manibus omni benediſtione pleniffimis hominibus cōmuni-

cari dona ampliſſima, cuius communicatio- nis à Patre acceperat ille facultatem. Silentio potiùs humili, & tacitis laudibus quam verbis qui agebatur in cælo triumphus celebrari à nobis debet: ſit Chriſto gloria ſempiterna. Sed quid intereà Apoſtoli? quid Eccleſia? Intentos in cælum oculos cuncti habebant. Sed quæ erat eorum nieditatio & laus? Eadem illa quæ Angelorum, reuelante Chriſto; eadē cogitabant, & ſuaui fide contemplabantur, in illis recreabantur eorum corda & ſpiritus, & laudabant Deum in excelsis. Sentiebant verò diuina virtute vt in Chriſto illa fieri, ita in ſe cum Chriſto: coniungebantur in ipſis ſpirituales illæ conſolationes; quod conuiuificati eſſent Chriſto, quod conreſuſcitati: addeba- tur in gratiæ & conſolationis cumulū, quod ſentiebant ſe in ſpiritu per gratiam Chriſti ſingularem cælo inferi, ad conſeſſum Chriſti leuari. Magnus triumphus agebatur in cælo, magna celebritas & exaltatio erat in terra: & in hoc quidem erant Apoſtoli omnes, verūm faciebat rerū magnitudo, & ſpiritus reſectio quæ è cælo & Chriſto ad ipſos deriuabatur, vt non mente ſolū, ſed oculis & ſenſibus in cælum erecti eſſent. Quibus rerum externarum ſignificationibus finem dederunt Angeli, quorum verbis confirmati quidem omnes in rebus ſpiritualibus ſunt, & edocti tum alia, tum etiam illud, circumſpectē vtendum & modeſtè in oratione exterioribus ſignificationibus, vbi contingūt interiores conſolationes; & in conuentu Eccleſiæ illas eſſe reprimendas, gaudium retinendum, & bonas animi inſpirationes. Ita affecti Hieroſolymam reuerterunt Apoſtoli è monte Oliueti, & cæleſtibus myſterijs; quibus vita noſtra in cælos euocatur, vt etiam ſi anima in hoc corpore & ſæculi neceſſitatibus viuamus, ſpiritu tamen continenter ad cælum ſpectemus, illuc aſcendamus, illic viuamus: & ſapiamus non quæ in terra, ſed quæ in cælo ſunt, vbi Chriſtus eſt in æterna gloria Patris ſui. Hinc etiam diſcamus in oratione verſari, & ſpiritualibus mētis leuationibus deuotè, ſapienter, & fructuoſè, ad gloriam IESV Chriſti Domini & Dei noſtri. Amen.

Pſal. 103

Ephē.

Coloſſ.

SACRA

SACRA DIES PENTECOSTES.

Act. ij.

149

cxxvij



- A. Hierusalem, & locus in monte Sion, in quo hæc facta sunt mysteria.
 B. Canaculum in ea domo, ubi instituerat Eu-
 charistiam Dominus. Ibi erant sedentes.
 C. Consident omnes ordine.
 D. Sedet in medio beatissima Virgo Mater; om-
 nes summa cum expectatione & deuotione.
 E. Fit repente de celo sonus tanquam adue-
 nientis spiritus vehementis, & replet
 totam domum.

- F. Apparent lingua tanquam ignis, qui sedit
 super singulos. Et repleti sunt Spiritu
 sancto.
 G. Incipiunt loqui varijs linguis Dei laudes.
 H. Ad hanc vocem conuenit multitudo, mente
 confunditur, stupent, mirantur, nonnulli
 tamen irruent.
 I. Stans autem Petrus leuat vocem suam;
 concionatur ad illos diuina eloquentia
 & efficacia.



A. The first printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.	F. The first printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.
B. The second printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.	G. The third printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.
C. The third printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.	H. The fourth printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.
D. The fourth printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.	I. The fifth printing of the first edition, in the year 1711, is the most perfect and the most correct.

SACRA DIES PENTE- COSTES.

455

ACT. II.

In cxxvij. inaginem adnotatiuncula.

cxxyj.

149.

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Hierusalem, & locus in monte Sion, in quo hac facta sunt mysteria.</p> <p>B. Canaculum in ea domo, in qua instituerat Eucharistiam Dominus: ibi erant sedentes.</p> <p>C. Consident omnes ordine.</p> <p>D. Sedet in medio beatissima Virgo Mater; omnes summa cum expectatione & deuotione.</p> <p>E. Fit repente de caelo sonus tamquam aduenientis spiritus vehementis, & replei totam domum.</p> | <p>F. Apparent lingua tanquam ignis, qui sedet super singulos; & repleti sunt Spiritu sancto.</p> <p>G. Incipiunt eloqui varijs linguis Dei laudes.</p> <p>H. Ad hanc vocem conuenit multitudo, mente confunditur, stupent, mirantur; nonnulli tamen irridenti.</p> <p>I. Stans autem Petrus leuat vocem suam, concionatur ad illos diuina efficacia.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

ACTVVM. II.

ET dum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem^a loco: Et factus est repente de caelo^c sonus tamquam aduenientis spiritus vehementis, & repleuit totam^b domum ubi erant^c sedentes. Et apparuerunt illis dispersita^e lingua tanquam ignis, seditque supra singulos eorum; & repleti sunt omnes Spiritu sancto. Et & ceperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in Hierusalem habitantes Iudaei viri religiosi ex omni natione qua sub caelo est. Facta autem^b hac voce conuenit multitudo, & mente confusa est; quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes & mirabantur, dicentes: Nonne ecce omnes isti qui loquuntur, Galilaei sunt? & quomodo nos audiuius unusquisque linguam nostram in qua nati sumus? Parthi, & Medi, & Elamitae, & qui habitant Mesopotamiam, Iudaeam, & Cappadociam, Pontum, & Asiam, Phrygiam, & Pamphylia, Aegyptum, & partes Libyae qua est circa Cyrenen, & aduenae Romani, Iudaei quoque, & Proselyti, Cretes, & Arabes audiuius eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes, & mirabantur, ad inuicem dicentes: Quid nam vult hoc esse? Alij autem iridentes, dicebant quia musto pleni sunt isti. Stans autemⁱ Petrus cum undecim, leuauit vocem suam, & locutus est eis: Viri Iudaei, & qui habitatis Hierusalem uniuersi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea. Non enim sicut vos aestimatis, hi ebrij sunt, cum sit hora diei tertia; sed hoc est quod dictum est per Prophetam Ioel; Et erit in nouissimis diebus, dicit Dominus; effundam de spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri & filiae vestrae, & iuuenes vestri visiones videbunt, & seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super seruos meos & ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, & prophetabunt: & dabo prodigia in caelo sursum, & signa in terra deorsum; sanguinem, & ignem, & vaporem fumi. Sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & manifestus. Et erit, omnis quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.

ADNOTATIO.

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Vrbis Hierusalem pars describitur, & mons Sion, ut intelligatur venisse Spiritum sanctum in Discipulos in monte Sion congregatos, in eadem domo ubi sacra Eucharistia</p> | <p>sacramentum & sacrificium instituerat Christus; non in eodem canaculo, sed in superiori, ut antea ex traditione annotatum est.</p> <p>B. Canaculum amplum ubi erant sedentes Apostoli</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Apostoli & Discipuli in oratione suspensi, eodem die expectantes à Christo donum Spiritus sancti quod promiserat. Erat autem omnium unus animus & cer unum suavi quadam deuotione perfusum: preparauerat enim eorum cor & mentem è caelo Christus, ut digne Spiritum sanctum accipere possent & fructuosè.

C. Ceterum rationi & scripturae consentaneum, quod traditio Ecclesiae, & imaginum usus habet, ut beata Virgo Mater Maria interesset mysterio: perseuerabant enim post Christi ascensionem Apostoli unanimiter in oratione & obsecratione, cum Maria matre IESV, & mulieribus, & cognatis eius.

D. Primarium igitur locum habebat in sacro confessu Mater Dei Maria; circum ipsam ponebantur mulieres, ordine suo sedebant Apostoli & Discipuli. Venit beata illa hora tertia, quam non dubium quin Virgo Mater praesciret: & ecce mittunt Pater & Filius in sanctum confessum infinitum suum amorem, quem in aeternitate spirant sibi consubstantialem & coeternum. Verum quando, quo pacto, quibus signis? Hac audiamus deuotè fratres ac reuerenter. Completi erant tunc primū dies omnes Pentecostes, aderat quinquagesimus dies post Pascha nouum, id est post resurrectionem Christi, ubi vera illa completa est mortalium liberatio: mortuus enim Christus est propter peccata nostra, resurrexit propter resurrectionem nostrā & iustificationem.

E. Et ecce tibi de repente factus est è caelo sonus. Repentinus sonus è caelo factus excitat atque attrahit ad diuinitatem vehementissimè quidem, suauissimè tamen corda omnium; vehementius eorum qui erant paratiores ad diuinos afflatus recipiendos: quare plenissimè excitauit atque attraxit cor Virginis Matris Dei Mariae, dein suo ordine reliquorum. Neque vero sensus ille tantum erat, sed simul vox, ut appellat Lucas.

Ad. 1. Quid igitur significabat ille sonus, illa vox? Aperiri viscera misericordiae & amoris Dei nostri Patris, & Filij in Ecclesiam, mitti illū amorem, qui in aeternitate erat in Patre & Filio, ab ætroque uno principio, vera spiratione productus. Et sonus quidem hoc significabat: quid spiritus vehemens replens totam domum? Effusorem infiniti spiritus & amoris, qui feruida illa & efficaci virtute in omnium corda fortissimè ac placidissimè influebat diuinitus; & nō solum animos praesentium omnium summa cum dulcedine replebat, sed in totam etiam domum, hoc est Christi Ecclesiam, iam inde erat reduntatura copiosissimè.

F. Quid hic sonus, quid vehemens afflatus attulit? Igneas linguas, quasi ex uno igne diuino in singulos distributas, singulis insidentes. Refertur enim verbum ad rem unam, spiritum scilicet, ut intelligamus vim illam diuini amoris igne fuisse inflamatam, quae non solum faceret ut membrum illud vocis artifex praedicaret Deum, atque laudaret excellenter, sed ut omnia etiam viscera, ossa omnia interiora & exteriora Dominum benedicerent.

E. Quid igitur tandem per hac signa Deus operatus est? Repleti sunt omnes Spiritu sancto, plenitudinem acceperunt charitatis, fidei, atque spei, virtutibus ac donis sunt impleti, sapientia, timore Domini: quae dona, quae virtutes robur simul & firmitatem atque efficaciam acceperunt pro singulorum diuina vocatione ac propria functione. Itaque cepērunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis.

G. Loquebantur quidem tunc non Hebraea solum lingua, sed varijs diuersarum nationum; verum facultatem simul acceperant, ut una lingua loquentes à varijs nationibus intelligerentur: ut intellexerunt Petrum loquentem omnes qui conuenerant. Loquebantur autem primum quidem omnes simul dulcissimo concentu, quasi in Ecclesiae choro.

H. Verum statim, vi spiritus domo egredi, quā iam ad sonum & vocem commota multitudo conuenisset, palam Petrus, & Apostoli, & Discipuli similiter atque domi fecerant varijs linguis Dei magnalia praedicabant; maiestatem Dei, magnitudinem, bonitatem summo consensu, concentu suauissimo, insolita quadam oratione diuinitus efficaci concelebrabant. Commoti prius erant & excitati multitudinis animi ad vocem è caelo auditam; audientes vero Apostolos & Discipulos suis linguis laudare Deum tanta virtute, tam inusitata eloquentia, mente confunduntur omnes, mirantur rei nouitatem & magnitudinem, stupent omnes: erumpunt denique in varia iudicia, etiam in obmurmurationes; alij, quidnam hoc sibi vult? Quorsum hac spectat nouitas? Agnoscebantur Apostoli & Discipuli IESV: partim verò timebant, partim in dubium rei euentum reuocabant; alij aperte deridebant, musso plenos, & ebrios dicebant. Cōtemplare hic Angelos, qui è caelo elapsi Spiritus sancti prosequuti erant, tum tutelares singulorum; unum etiam è prima hierarchia, qui Mariae Matri Dei obsequabatur; tum Michaelē Ecclesiae Principem cum caelesti iubilo & exultatione

tatione interesse, ac mysteri a Spiritus sancti, infinitamque bonitatē laudibus efferre: alios Angelos per sonum monere multitudinem, ut convenirent ad rei miraculum: non deesse tamen

parvulos & abiectos Demones, qui per suadeant Apostolos è vino delirare;

I. Quos tamen vis orationis Petri divina, & ministerium Angelorum abegit.

MEDITATIO.

O Ineffabilem Dei misericordiam & miserationes, o benignitatem & beneficia adoranda! Filium suum miserat Deus in mundum, expleterat ille eius mandata, pro nobis mortem subierat, resurrexerat, docuerat Apostolos & Discipulos, & antea copiosè, & post resurrectionem excellenter; ascenderat in cælum, & qui fuerant in carcere liberaverat, & fecerat cæli esse capriuos, hoc est secum conregnare ex inferno liberatos: ad dexteram sedebat Dei Patris, omnem acceperat potestatem suè in cælo suè in terra. Quid Ecclesiæ, quid mortalibus facere potuerat quod non fecisset Deus? Et tamen nunc quasi de integro mittit Spiritum sanctum. Sit eius nomen benedictum in æternum: divinè fecit, facit, & faciet omnia. Sunt quidem mirabilia opera eius solius & gloriosa; verum absconsa & inuisa nobis: sed tamen quæ timentibus eum, & quibus probationē inducit, soleat sua benignitate Deus denudare, & thesaurizare super eos scientiam. Oro te omnipotens Domine ut ita in me fiat; concipiam timorem tuū, accipiam tuæ manus probationem, ut ita intelligere possim mirabilia legis tuæ. Oro & te cussos Angele, ut meam apud Deum ignaviā & infirmitatem iuves: me enim illud bonitatis & misericordiæ Dei miraculū movet vehementer; mitti post Christi missionē, post eius univèrsam in homines œconomiam, mitti Spiritum sanctum in Ecclesiam: doce me Angeli Dei. En tibi hæc etiam missio ad œconomiam & mysteria Christi spectat. Nā cuius fuit huius sacræ missionis meritum? nōne Christi? cuius precibus datū ut mitteretur Spiritus sanctus, nonne IESV Christi? Ego, inquit, rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, qui maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis. Est quidem apud Deum advocatus vester Dominus & vester & noster IESVS, est vester paracletus & cōsolator IESVS, est vobiscum vsque ad consumationem seculi, & hoc erat satis futurum: sed est copiosa apud eum redemptio & misericordia; ut enim copiosi fuerunt & exundantes passionis & mortis dolores & cruciatus, ita gratia Dei & dona in nos copiosa & exun-

dantia. Erant multa præterea quapropter missus est Spiritus sanctus. Ea docendi erant Apostoli; quorum adhuc non fuerant capaces: hæc ut doceret Christus, misit Spiritum sanctum, qui illos doceret omnem veritatē, & omnes divinas traditiones; neque quicquā esset novi amplius quod fidei addi posset, sed quæ erāt accepta à Christo, quæ ab Spiritu sancto, corū esset doctrina in Ecclesia & expositio cōstans & perennis. Sed cur antea spiritus da^{7oan.7.} tus non fuit? Quia non fuerat IESV S glorificatus. Acceperunt quidem Spiritum Apostoli ante ascensionem Christi, sed non illam excellentem Spiritus abundantiam & dona quæ postea acceperunt. Nam promeritus erat sibi gloriam suam Christus, quam adhuc non acceperat: oportuit igitur illius consummari gloriā, priusquam illa cōsummatio in Ecclesiam redundaret, & dari hominibus ab eo dona ex suorum meritorum, & donorum quæ acceperat affluentia. Plenitudinem porrò divinæ magnificentiae adora nobiscum. Misit Deus filium suum in mundum, ut mundus per illum saluaretur: itaque Deum vidit omnis caro, in carne vidit salutare Dei, Deū audiuit & contrectavit homo. Nec sat hoc fuit: ostendit se ter in voce è cælo Pater; in baptismo Christi, in transfiguratione, in templo, quum ad Christum accederent Gentiles: reliquum erat ut Spiritus sanctus apertius manifestaretur hominibus. Fuerat antea manifestatus in columba, nunc in sono cælitus factō, in Spiritu vehementi, in linguis igneis manifestatur. Verè magnus est Dominus Deus, & magna virtus eius & misericordia. Attulisti mihi lætitiā & lucem custos Angele: sed obsecro te per Christum, ut pergas. mihi exponere mysterium huius divinæ missionis. Invece potius Spiritum sanctum paracletum, ut is te erudiat, & emittat in cor tuū lucis suæ radium; ac doceat te rerum quas desiderat animus tuus veritatem: hoc & nunc fac, & in eo persevera quum ego narro tibi mysteria, vel ex tua meditatione tu me adiutore in Spiritu sancto illa colligis. Quis igitur est qui mittitur beate Angele? Spiritus sanctus, tertia Trinitatis persona, quæ à Patre & Filiq

filio æternaliter, non tanquam ex duobus principijs, sed tanquam ex vno principio, nō duabus spirationibus, sed vna spiratione procedit. Hic amor est Dei infinitus, hic donum Dei immensum. Amant enim se, suamque essentiam infinitam Pater & Filius, & infinitè amant: habent verò infinitam virtutem ex voluntate producendi, quemadmodum Pater produxit ex intellectu: itaque producūt in æternitate amorem infinitæ perfectionis & substantiæ, donum Dei æternum; quasi intelligas æterna illa spiratione parari in donū eundem illum amorem quem Deus produxit. Itaque tantam Deus bonitatem obtinet & charitatem per se & propter se, vt non solum se & nos amet suo amore essentiali, sed producat etiam amorem sibi & illi essentiali consubstantialem & coæternum, & illum in nos effundat, quasi viscera suæ bonitatis & essentia. O rem superiorem omni hominum laude & Angelorum! O bonitatis excellentiam infinitam! Hoc est donum, hæc viscera bonitatis Dei, quæ hodie in Ecclesiam suam effudit Deus: hunc amorem in vos misit Pater & Filius, vt quem in sinu suo & complexu infiniti amoris spirauerant apud se, illum ad Ecclesiam suam mitterent; Pater ad Filiam, Filius ad Sororem & Sponsam: simul vt per sensilia signa non solum Pater & Filius, sed etiā Spiritus sanctus vim diuini amoris cordibus fidelibus insererent munere principali. Exultate mortales, Deo totis viribus psallite: quod nobis in via nostra non dedit beneficium Deus, eò vos est complexus, vt amorē suum daret, & non solum gratiam, & odorē vnguenti, sed ipsam vnguenti substantiam. Sed quid est, Dū complerentur dies Pentecostes? Complebatur quinquagesimus dies à Christi resurrectione & vero Paschate, sed simul illa etiam Pentecoste antiqua complebatur, quæ transibat quidem, & compleri nūquam poterat: neque enim consummationē adducere poterat lex in illa Pentecoste data, sed scripta tantum fuerat in tabulis lapideis, quæ iustitiam inducere ex se nō poterat. Hæc vero noua Pentecoste tota est in complendo legem, tota complementum legis est; in hac enim confirmata est lex spiritus vitæ, nempe datus Spiritus sanctus, per eius gratiæ abundantiam, per efficaciam virtutum & donorū, quæ vitā & iustitiā sempiternā cordibus mortaliū inserūt. Cōsummauit enim Deus super Ecclesiam suam testamentum nouum, non

secundum testamentum quod fecit Patribus antiquis in die qua apprehendit manū corū vt educeret eos de terra Aegypti, sed dedit leges suas in mētem fideiū, & in corde ipsorū scripsit eas; vt esset Deus ipsis in Deum, & ipsi Deo in populum. Itaque & si scripta sit lex noua, tamen vt est gratia, ac diuini amoris participatio & virtutis, ita digito Dei in cordibus nostris fuit scribenda, corde recipienda, corde tenenda, ex corde illi cooperandum, ex illa contendendum ad vitam sempiternam. Magna complebantur mysteria in hac Pentecoste, magna ex ea continenter complentur & complebuntur, donec vltimum imponatur illi complementum & perfectio, & consummatio in gloria sempiterna. Confirmauit igitur legem vitæ in cordibus fidelium Deus per Spiritum sanctū, & diuinis accessionibus ornauit, & fecit efficacem. Audi vero vnde huius mysterij maiestatem agnoscere plenius possis & adorare. Primum quidem rogauit Christus Patrem vt Spiritum sanctum Paraclētum mitteret in Ecclesiam, promisit item Apostolis illum se missurum, qui doceret quæ tunc portare non poterant, qui doceret omnem veritatem: illos docuit post canam & pedum lotionem, quæ admodum chrisma conficerent, quo vigerentur Spiritum sanctum accepturi ordinario & perpetuo Ecclesiæ vsu: quo tempore illud etiam intelligitur, ordinarium sacramentum Cōfirmationis instituisse Christum, nō etiam statim eius vsum præcepisse. Tandem per noua & excellentia illa signa, sonum, spiritus vehementiam, per linguas & ignem, nō solum vim Sacramenti ostendit & fructum, sed formam etiam & materiam Sacramenti indicauit, non dedit; non oleum, non balsamum, nō verba illa, Consigno te &c. quæ iā instituerat, sed diuina alia signa, diuinam vocem, quæ & Sacramentum prædicarent futurum, & illius quasi primitias vberiores darēt, & fructum præstantiorem. Addita autem adhuc est alia huius sacramenti celebritas, vt per manus impositionē daretur Spiritus sanctus baptizatis, & linguarum donum effunderetur, vt tandem suo Confirmationis Sacramento ita nobilitato & veluti confirmato Ecclesia vteretur: in quo etiam illa signorum maiestas nō adhiberetur, vim tamen Sacramenti fideles acciperent, cuius est ab eo die ductum initium. Refecisti spiritum meum Angele Dei: sed perge obsecro; qualis ille sonus, ille spiritus,

August

spiritus, illa vehementia, illæ linguæ, ille ignis fuit? Cælestes fuerunt illæ creaturæ ex tēpore à Deo creatæ, vt in illis ostenderetur Spiritus sancti aduenientis maiestas & efficacia. Neq; enim ille flatus ex communi vento, nec in lingua vel ignis, vulgaris erat lingua vel ignis: vbique Lucas per similitudines expressit rerum illarum virtutes; quas ipse quidem intelligebat in Spiritu, Ecclesiæ verò per earum similitudines eundem spiritum & veritatē significabat: vt ex similitudine sensili & inusitata vos assurgeretis ad rerum quæ indicabantur spirituales cognitionem. Factus est repente de cælo sonus. A quo? A tota quidem Trinitate, sed à Patre, & Filio ex personarum proprietate; vt enim ipsi mittunt Spiritum sanctum, ita & hic sonus, & flatus, & linguæ ad ipsos referri sua proprietate possunt: repræsentant tamen signa illa Spiritum sanctum. Porro conceptus primū hic sonus est diuina virtute è cælo ipso, & totum cælum prius impleuit, excitauit mentes Angelorum omnium & beatarum animarum ad admirandum Dei opus contuendum: è cælo resonauit in domum vbi erant vnanimiter simul confidentes, magna cum animi trāquil- litate horam expectantes in qua implerentur virtute ex alto, & baptizarentur Spiritu sancto & igni, summa Dei dona summa cum deuotione præstolantes; quasi sedes futuri in quibus sederet Spiritus sanctus. Non est templo illatus ille sonus, tamen in illo frequentes erant Apostoli illis decem diebus; noui enim erat ille sonus testamenti, non veteris: nouum templum fundabatur, vetus designabatur deferendum; & fiebat tūc quidem destitutionis illius initium. Erat autē sonus ille vox, significabat enim diuina illa mysteria quæ gerebantur, Spiritum sanctum qui mittebatur, gratiā & dona quæ Discipulis conferebantur. Et quænam poterat esse vox significantior, quàm sonus qui illa auribus internis per sensilem & exteriorē auditū ingerebat? Et factus ille sonus est derēpen- tē. Spiritus sanctus enim vbi vult spirat, & nescis vndē veniat, neque quò vadat. Habet videlicet vim nostrum spiritum occupandi, & in alium mutandi, & in diuinitatem vsque rapiendi, vbi infinita est virtus; vbi ex caligine effulget Deus. Et certē repentē fit quod à diuinitate in creaturam fit, quæ ex se neque mereri quicquam potest, nec percipere vel præuidere. Sed qualis erat ille sonus? Erat

quasi spiritus vehementis. Flatus tamen aëris huius non erat, sed quasi ex aëre, spiratio nō vehemens siue violenta, sed quasi vehemens, quasi violenta. Erat enim excellens & diuina quædam creatura sonus ille, imperfectiones non habebat violenti flatus, vel impetum, vel coactionem, vel emotionem; sed suavis erat, benignus, certus & securus, & in diuina suauitate, benignitate, certitudine, securitate, omnem habebat virtutem, omnem veritatē cordibus ingerebat, neq; in his omnibus tarditatem vllam nouerat vel difficultatem. Et repleuit totam domū. Quam? Illā quidē vbi erāt sedentes exteriūs; in qua alioqui do o i erant perseverantes vnanimiter in oratione & obsecratione cum mulieribus, & Matre I E SV, & fratribus eius. Ea erat Ecclesia Christi, quæ quum vna perseueret ad consummationem vsque seculi, ea simul illo Spiritu cōplebatur. Et sonus quidē ille & spiratio impleuerat domum, corda fidelium, Ecclesiam totam; & satis esse videri poterat tanti doni excellentia ad animarum sanctificationem, præsertim quum in eo essent linguæ internæ, quibus psallerent in cordibus suis Deo; verum erat spiritus in proximum exercendus, docendæ omnes gentes, pugnandum aduersus omnem impietatem, debellandus Princeps potestatis aëris huius, rectores tenebrarum harum, & spirituales nequitie in cælestibus conculcandæ, mundus sub iugum crucis mittendus. Hoc fuit quapropter linguæ sunt datæ, propter Spiritus sancti ad verbum cognitionem: Verbo enim Dei erat bellum contra omnes aduersarias potestates gerendum, & erat locuturus Spiritus sanctus quæcunque audisset, & è Verbo Dei Christo accepturus quæ annuntiaret. Admiranda fuit hæc linguarum ad verbum allusio. Sed velut ignis erant linguæ. En rursus alia cælestis creatura: erāt linguæ nō igneæ, sed quasi ignis, & suprà quā ignis lucidē penetrantes, fortes, purgatrices, abstrptrices: linguæ enim fabricatæ sunt Verbi diuini artifices, quæ vim haberent illuminandi mundum, ad interiora cordium penetrandi, diuina potentia purgandi qui se purgationi permitterent, aduersus autem repugnantes absumendi vim habebant diuinā. Hanc virtutem habebant Spiritus sancti linguæ quæ hodiè sunt donatæ, quæ vis vsque ad seculi consummationem perseuerabit: non dantur quidem linguæ sensiles, dantur tamen in spiritu efficaces. Sed cur dispersitæ? Quia

Q q Spiritus

S p. 7.

Act. 1.

Eph. 6.

Gregor.
Nazian.
in orat. in
san. Pen.
Ioan. 16.

Spiritus Dei vnicus quidē est, sed simul multiplex, diuidens vnique sicut vult suorum
1. Cor. 12 donorum partes & prærogatiuas: quod quū facit, vnitatem tamen in donorū varietate tribuit & conseruat. Dabatur omnibus qui in domo erant Spiritus sanctus, sed tamen Mariæ Virgini maximo dono, magno secundū hanc Apostolis, magno item omnibus iuxta diuinæ sapientiæ suam distributionem. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto. O infinitā diuinitatis potentiam! O immensam & ineffabilem diuini muneris largitatem! Varia effunduntur dona & inæqualia, & tamen suis donis replentur omnes: quasi videas hīc expressam similitudinem cælestis gloriæ. Nōne Deum vident omnes beati, & similes Deo sunt? nonne satiantur gloria Dei omnes? Et tamen mansiones multæ sunt in cælo, & inæquales gloriæ cælestis excellentiæ. Illud videlicet est, nihil in cælesti gloria est minimum, omnia maxima, omnia excellā, facultatem omnia nostrarum potentiarum antecellunt: & in hac excellentia variè gloriosus est Deus
Isa. 32. in Sanctis suis, & in summa tranquillitate & pace omnes Sancti diuina bonitate & iustitia fruuntur in sua gloria; neque enim possunt amplius appetere satiato immensitate Dei eorum omni desiderio: sit benedictus Deus. Similiter fuit in his Spiritus sancti donis: repleti quidem illis fuerunt omnes, suo tamen gradu, cum summa singuli Dei laude & gratiarū actione, nescio quid cælestis illius œconomiæ degustantes in suorum donorum varietate. Et cœperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Fue-
Act. 2. rant quidem illis decem diebus semper in tē-
1. Th. 5. plo landantes & benedicentes Deum; & quidem ea laus & benedictio à spiritu proficisciebatur: nunc tamen primū dicuntur loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Illa priuata erat laus ad se, nō publica ad alios; hæc ad omnes gentes pertinebat iam indè, & propterea varijs linguis loquebantur, hoc est omnibus: propterea tanta linguarum varietate multitudo mouetur, cōfunditur, stupet & miratur. Non solū autē stupebant omnes & mirabantur quod suis linguis illos videbant loqui, sed quod magnalia Dei celebrabant: ad miraculū linguarum aliud coniungebatur miraculū diuina verborum virtus, harmonia, suauitas plena effectuum diuinorum. Nam si donum Dei erant insidentes illis linguæ, maius erat donū

facultas illa in verba deriuata, maior vis & diuinitas sermonum ab illis linguis procedentium: magnum Spiritus sancti opus, summa in mortales benignitas; verè loquebantur prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Sed quid hæc in Apostolis, quid in omnibus effecerunt? Mirificum omnium virtutum & donorum quæ hætenus acceperant augmentum, & confirmationem, & robur; & eo maiori excellentia, quo præstantioribus signis indicabantur. Præcellentem igitur gratiā acceperunt, quæ eorum iustitiam auctiorē corā Deo fecit & illustriorem, tum simul omnibus quæ acceperant donis robur additum est
1. Cor. 12 singulare, innumeris præterea beneficijs eorum animi & corda locupletata sunt, omnem veritatem sunt edocti, atque principali Spiritus sancti munere quæ antea portare nō potuerant, ea facili ac suauiter acceperunt: sunt armati cælesti panoplia, duces ac milites spiritualis & cælestis militiæ sunt designati, atque adeo in aciem Dei viuētis educti, & in prælium contra mundum, carnem, Dæmones omnes, contra infernum, mortē, peccatum. Acceperunt igitur fidei, spei, & charitatis diuinas accessiones, tum donorum septē Spiritus sancti peculiari munere quasi ex integro, quib⁹ virtute Spiritus sancti excellētiūs mouerētur. Quū verò dona illa iā cū virtutibus accepissent, insuper horum donorum nacti sunt singularia priuilegia; per sapientiā rerum humanarum ac diuinarum suauem & sublimem vno spiritus complexu mysticam cognitionem & sensum; per intellectum illarum intimam intelligentiam, & ad puram diuinamque veritatem penetrantem: consiliū autem & prudentiam spiritus acceperūt, quo non solum humana, sed cælestia etiam ac diuina ad salutare praxim conferre possent; tum huius spiritus sortem & cōstantem operationem & perseverantiam; ex his vero profluentem diuinam quandam ratiocinationē, & iudicium ac scientiam: quæ omnia dona pietate sanctè perficerentur, vt ad maiorem
1. Cor. 12 Dei gloriam, & proximorum salutem amplio-
Eph. rem & perfectionem referri possent: cōseruarentur verò timoris sancto & immaculato spiritu, quem dona sex parerent, & quasi in ministerium & auxilium asciscerent. Ex virtutibus autem & donis vim experiebantur in corda deriuari, qua fructus spiritus & beatitudines exercerent, & contra omnes tē-
1. Cor. 12 tationes cū intrinsecas, tum extrinsecas ge-
Eph. nerose

nerose pugnarent & vincerent, ac essent omnibus hostibus terribiles. Et hæc quidē omnia ita Ecclesia tūc accepit, vt singuli sua portione pro ratione sui muneris, & vocationis, & gratiæ sua dona reciperent, & fieret cælestis quidam concentus, vt vocum ita donorum, ille auribus externis, hic internis & spiritualibus. Sed quid alij post illum diem? quam confirmationem gratiæ & rerum spiritualium adepti sunt? Minori priuilegio quam illi, sed magno tamen; non per sonum, & vehementem spiritum, & igneas linguas, quæ propriè ad primitias spiritus attinebant, sed per impositionem manuum Apostolicarum, & donum linguarum. Quo circà quod Apostolis sonus, spiritus vehemens, linguæ igneæ; id his erat manuum impositio; effectus, loqui linguis: similiter atque primitiarum fuerat; quibus signis effundebatur his etiā Spiritus sanctus, & eius dona omnia, & robur spiritus communicabatur. Quid vero postea in Sacramento confirmationis, quod Christus ad vsum ordinarium in Ecclesia sua esse voluerat? Datur gratia, dona, & robur spiritus, similiter atque in Ecclesia primitiua; illæ exteriorum signorum excellentiæ non adhibentur. Effectum enim quapropter admouebatur fortitæ quum sint, iam nihil est quod

adijciantur: nam & diuinam auctoritatē obtinet Spiritus sanctus, & coarguit mundum de peccato, iustitia, & iudicio; & linguæ iam omnes credunt, & factum iam est illud quapropter vel linguæ dabantur vel linguis loquebantur. O rerum diuinarum cælestia sacramenta! quid illa efficaciam non habuerunt, quum eorum auditio tantam spiritus excitationem faciat, tantam amoris diuini flammā exsuscitet? Veni, veni sancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium. Veni pater pauperum, veni dator munerum, veni lumē cordium. Consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium. In labore requies, in æstu temperies, in fletu solatium. O lux beatissima, reple cordis intima tuorum fidelium. Sine tuo numine nihil est in homine, nihil est innoxium. Laua quod est sordidum, riga quod est aridum, sana quod est saucium, flecte quod est rigidū, foue quod est frigidū, rege quod est detitū. Da tuis fidelibus in te cōfidētibus sacrum septenariū: Da virtutis meritū, da salutis exitum, da perēne gaudium. Amē. Tibi etiam gratias ago Angele sancte, cuius auxilio hæc sum meditatus. Sint vero omnia ad Dei trini & vnus sempiternam gloriam.
Amen.

Pro Dominica & festo sanctissimæ Trinitatis nullam visum est imaginem pingere; nulla enim est res creata quæ possit secretissimum illud, & captum omnium vel hominum, vel Angelorum superans mysterium imitari: & quæ dantur similitudines à Theologis, vel intellectu solo constant, vel tenues sunt, vel quæ difficulter imagine exprimi possunt. Alia vero imagines Patris, item Spiritus sancti expressæ sunt hætenus non semel, Christi singulis ferè imaginibus. Pro die item Corporis Christi non est posita vel imago, vel adnotatio; hæc enim superius habentur, ubi post veteris Paschæ & communem canam, de Sacramenti & sacrificij sacrosanctæ Eucharistiæ, & de cana Domini noui atque æterni testamenti actum est.

Q. 9. 2 DOMI-

DOMINICA PRIMA

POST PENTECOSTEN.

Docet Christus; Estote misericordes.

MATTH. VII.

LVC. VI.

ANNO XXXI.

In cxxviij. imaginem adnotatiuncula.

cxxviij.

A. Mons Thabor, ubi IESVS designat & docet Apostolos.

B. Docet tamen ad radicem montis etiam turbas.

C. Homo benignus stipem erogat pauperibus.

D. Homo precipitis iudicij, qui alium iudicat temere & damnat.

E. Angelus benefico mensuram bonam, confertam, & coagitatam, & superfluentem dat in sinum.

F. Cæcus cæcum ducens, secum illum precipitat in foueam.

G. Homo qui habet trabem in oculo suo, & tamen festucam eijcere ex oculo fratris enititur.

EVANGELIVM MISSÆ.

MATTH. VII.

LVC. VI.

IN illo tempore dixit IESVS discipulis suis. Estote ergo misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Nolite iudicare, & non iudicabimini. Nolite condemnare, & non condemnabimini. Dimittite, & dimittemini. Date, & dabitur vobis. Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem dabunt in sinu vestru.

In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini: & in qua mensura

& trabem in oculo tuo non vides?

Aut quomodo dicis fratri tuo:

& ecce trabs est in oculo tuo?

videbis eijcere.

Eadem quippe mensura qua mensi fueritis, remetietur vobis. Dicebat autem illis & similitudinem; Nunquid potest cæcus cæcum ducere? Nonne ambo in foueam cadunt? Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem quæ in oculo tuo est non consideras?

Aut quomodo potes dicere fratri tuo; Frater sine eijciā festucā de oculo tuo; ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, eijce primum trabē de oculo tuo: & tūc perspicies ut educaas festucam de oculo fratris tui.

A D N O.

DOMINICA I. POST PENTECOSTEN.

Docet Christus Estote misericordes.

Matt. vij. Luc. vi. Anno xxxi.

24

cxxviiij



A. Mons Thabor, vbi IESVS designat, & docet Apostolos.

B. Docet tamen ad radicem montis etiam turbas.

C. Homo benignus stipem erogat pauperibus.

D. Homo præcipitis iudicij, qui alium iudicat temere, & damnat.

E. Angelus benefico mensuram bonam,

confertam, et coagitatam, & superfluentem dat in sinum.

F. Cæcus cæcum ducens, secum illum præcipitat in foveam.

G. Homo, qui habet trabem in oculo suo, & tamen festucam eijcere ex oculo fratris enititur.

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which are arranged in two columns. The names are written in a cursive script, and the addresses are written in a more formal, printed style. The list includes names such as "John Smith", "Mary Jones", and "Robert Brown", along with their respective addresses in various parts of the city.

A D N O T A T I O.

August. Josef. Engel. l. c. 19. mbr. Cysost. Iren. in. Auth.
A. *S*ecesserat in montem Thabor IESVS ad orationem cum Discipulis, in oratione pernoctauerat, ex Discipulis duodecim Apostolos designauerat, quos data potestate signa ac miracula faciendi ad predicandum Euangelium mitteret; deinde peculiariter docuerat quae tradidit Matth. 5. 6. & 7. capp.

B. Descendit postea è monte, stat in loco campestri, illum circumstant Apostoli, Discipuli, & copiosa multitudo, docet omnes eadem serè; scilicet ut omnes, & ut in loco campestri, ita communi & inferiori intelligentia quàm Apostolos, quos ut in monte, & solos sublimi dignatus erat cognitione, & rerum quae dicebantur maiori prudentia.

C. Homo misericors, qui elemosynam in pauperes erogat; per quem omnes intelligamus, qui opera misericordiae, siue corporalis, siue spiritualis in proximum exercet. Porro quod addit Christus; Sicut & Pater vester misericors est, vehemens est vis, qua incitamus ad omnia misericordiae & charitatis opera. Est misericors Pater vester caelestis in vos, illa misericordia, si eam agnoscitis (ut agnoscere planè debetis) faciet ut vos in misericordiam fratrum vestrorum tota animi intentione incumbatis: quod si non facietis, nec in vos Pater vester erit misericors, peribitis.

D. Praecipitis iudicij homo, qui alium condemnat temerè, nec animaduertit miser illud iudicium, illam condemnationem, non alterius esse, sed sui ipsius: ille enim non propterea à Deo iudicatur quod ab homine cõdemnatur, ipse ve-

rò illo eodem improvido iudicio reum se coram diuinitate constituit, ac propterea diuino iudicio condemnatur.

E. Angelus effundit in sinum misericordis ac benigni viri mensuram bonam, confertam, & coagitatam, atque supereffluentem. O pondera verborum & rerum suauissima ad meritum nostri dignitatem predicandam! O misericordiam Dei infinitam! O passionis Christi & meriti, in quo & per quod meremur virtutem immensam! Metitur nobis premium Deus, sed pulchrum, & bonum, pressum, & cõfertum, coagitatum, & concussum, & supereffluens; quod videlicet omnem nostram animam, & potètiàs, & meritum planè impleat, & superet, & supereffluat. Quod scitè quidem, stricte tamen dicere solent Theologi; Deum dare pramia vitra condignum, punire citra condignum: tamen quae mensura mensi nos fuerimus, remetietur nobis Deus. Semper quidem excellit premium; hæc tamen excellentia pro ratione meriti maioris, maior & excellentior est.

F. Cæcus unus alium ducens in foveam ruit, & secum alterum precipitat. Similiter ille evenit, qui ignorantiam suam secuti, aliorum imperitiam docere non verentur.

G. Homo qui trabem habet ob oculos transfuersam, alium tamen indicans qui habet festucam tantum, damnatur. Nostra enim peccata etiam minima trabs sunt nobis, aliena omnia festuca: quo fit ut si ritè & ordine agamus, aliorum vitia iudicare non possimus, certe non debeamus, occupati necessariò & vehementer in nostris.

MEDITATIO.

Quam multa sunt à te diuinè dicta in hoc Euangelio Domine IESV! Sed primum illud me totum trahit & occupat; Estote misericordes, sicut & Pater vester misericors est. Vehemēs hic est tuæ misericordiae in corda nostra stimulus. Est Pater meus & vester misericors; quod cum sit, quae misericordia cum utatur in vos & in omnes, quid aliud quàm prouocat vehementer ad misericordiam? Quasi illam intelligamus, & sentiamus Dei misericordiam in corda nostra imprimi, & nos ad misericordiam in proximum diuinitus impellere; simul minari, si diuino impulsui non obediamus, si illi non cooperemur. Ut ergo moueant me

hæc tua verba ad misericordiam, doce me obsecro benigne IESV per tuam magnam illam misericordiam, ut ex luce diuinæ misericordiae inflammetur cor meum ad misericordiam. Audi igitur. Misericordia & iustitia sunt quidem in Patre meo, & tota Trinitate; Deus enim ipse est misericordia, est & iustitia, utraque immensa, utraque infinita: utraque ad creaturam attinet, & tamen respicit utraque diuinitatem: iustitia Dei sapientiam, misericordia bonitatem: ambæ in omnibus diuinis operibus concurrunt, & tamen pri-
Psalm. 106. 27. 144. Iac. 2.
 mas semper gerit misericordia. Nam cum duo magna opera fecerit Deus, mundum vniuer-

vniuersum, & incarnationem meam, in utroque misericordia eius emicuit & benignitas; de neutro enim fuit meritum quapropter fieret, sed sola sua voluntate & bonitate Deus & mundum creauit, & me fecit hominem; utrumque excellentissimo beneficio. Decuit autem eius sapientiam & iustitiam, ut orbem crearet ad potentiae suae laudem & gloriam; tum ut nobiliorem faceret creaturam, unde erat carnem assumpturus filius Dei: in incarnatione verò mea decuit diuinitatem, ut potentiam suam sublimius demonstraret, & hominem potentiorum quam Satanam faceret, & omnis diabolicae potestatis triumphatorem. Itaque in mundi institutione, & eiusdem restitutione vides quemadmodum primas obtinuerit Trinitatis diuinæ misericordia, coniuncta verò fuerit iustitia. Porro autem institutum misericordiae tenuit Deus deinceps; summum enim opus misericordiae meae incarnationem, vitam creatam, & crucem voluit mortalibus esse salutarem iam inde ab origine mundi, & vim meae salutis & lucis prouidit ad omnes homines extendi, etiam antequam ego venirem. Mundi praeterea, & creaturae totius vsa est ministerio Dei misericordia ad veritatem suam, virtutem, diuinitatem mortalibus manifestandam. Nunquam praeterea pracones suae potentiae, & bonitatis, & misericordiae mittere praetermisit; primum Patriarchas, deinde Legem ipsam, per quam illam misericordiam repraesentaret, tum Prophetas, qui de aduentu iusti praenuntiarent. Et haec quidem testimonia suae misericordiae, & lucis, & salutis in medio totius orbis posuit Deus, unde illustrari omnes mortales possent & ad salutem adduci. Et haec autem Dei misericordia & benignitas tanta fuit, ut quae iudicia Deus exercuit etiam ante meum aduentum, à misericordia ipsa laudem habuerint, ut semper misericordia superexaltat iudiciū. Iam verò quis enarret Dei & meas misericordias in meae carnis oeconomia? Nam primū fuit infinitae misericordiae opus, quod voluerimus Pater ego & Spiritus sanctus ut ego fierem homo ad redimendos à diabolica potestate mortales immeritos: potuimus enim alio modo quam per meam incarnationem saluare homines, potuimus sine mea morte, potuimus sine tot supplicijs meis; verum haec omnia exigebat misericordia nostra, quam semper exaltamus, per quam semper potentiam nostram manifestamus: ceterum ex hac

Rom. 1.

Jac. 2.

misericordia meae crucis & mortis, & meo merito illo infinito immensa benignitate, & clementia prospeximus hominibus. Trinitas causa est efficiens & finalis omnis benignitatis & clementiae; harum ego causa meritoria, qua applicatur primum Dei gratia praeueniens, qua peccatores vocentur diuinitus ad salutem, & praeparantur ad iustitiam: adduntur verò sacramenta, per quae omnis iustificatio & gratia vel incipit, vel coepta augeatur, vel amissa recuperatur: quod beneficium incomparabile est, ut rebus sensibilibus non solum homo doceatur, & viam intelligat ad suam salutem, sed illam diuina virtute, certò, & efficaciter accipiat. Etenim quum meruissem pro omnibus mortalibus salutem sempiternam, & ea esset vobis communicanda, qua tamē eratis indigni, manuduxit vos Deus, ut eius efficeremini capaces, prius per gratiam praeueniens qua vos praeparat, deinde per sacramenta, in quibus posuit suam misericordiam & vim diuinam, qua vobis pararet salutem, & gratiam infunderet cordibus vestris inhaerentem. Summa igitur in hominis iustificatione emicuit Dei misericordia. Quid? in iustificato homine nonne illa exūdat Dei misericordia, ut hominis bona opera ita sint Dei dona, ut fiant etiam bona ipsius iustificati merita? & ipse iustificatus bonis operibus quae ab eo fiunt per Dei gratiam & meū meritum, cuius est viuum membrum, verè mereatur gratiae augmentum, vitam aeternam, & ipsius vitae aeternae (si tamen in gratia decesserit) consecutionem atque etiam gloriae augmentum? Facit itaque misericordia sua Deus, ut sint homines eius diuinitatis & gratiae cooperatores. Ad haec quoties vos Deus praenit ineffabilibus & adorandis suis donis? quoties gratia sua praecipuat, & excitat ad virtutem, & incautos ac desides erigit, iuuat, ac promouet? Vnum opus misericordiae Dei excellens audi, reliqua quibus plena est terra tu meditari poteris me auctore & propitio. Posui ego in Euangelio meo duas vias meis Christianis Deo seruiendi, vnam si mandata Dei obseruent, alteram ut obseruationi mandatorum coniungant consiliorum etiam meorum obseruationem: & hanc viam confirmaui atque muniui votorum religionis editione coram Ecclesia mea. Huic viae excellentem gratiam tribui, & donorum abundantiam: in hac feci expeditum & splendidum iter ad perfectionem vitae Christianae

Mat. 9.

DOMINICA II. POST PENTEC.

Vocatio ad cœnam magnam.

Luc. xiiij. Anno xxxij.

49

cxix



Ber. Passerus Rom. inuent.

Anton. Wierx sculp.

- A. Capharnaum, & domus Principis Pharisæorum.
 B. Homo, qui parauerat cœnam magnam mittit seruum ad inuitatos; afferunt singuli suas excusationes.
 C. Primus dicit; Villam emi.
 D. Alter; Iuga bouum emi quinque.
 E. Alius; Vxorem duxi.
 F. Omnibus, qui vocati erant, se excusantibus,

- dicit ille seruo; Exi in vicos, & plateas ciuitatis, & pauperes, debiles, cæcos, & claudos introduce.
 G. His introductis, dicit seruus, adhuc esse locum vacuum, Dominus ait; Exi in vias & sepes, & compelle intrare; quod facit seruus.
 H. Paratur cœna, & in hac vita, gratiarum, & in cœlesti gloria. Nemo tamen eorum, qui se excusarunt, gustabit cœnam.

24

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

stianæ persequendam atque capeffendam: quo fit vt vocatio Dei ad hunc statum religiosum ab incomparabili gratia Dei & misericordia procedat, qua immeritos præuenit
 118. 15. & vocat sua bonitate Deus, & familiariter facit sibi amicos, & peculiares mei sectatores: quos ego eximijs meis beneficijs prosequor & orno. Illud præterea animaduerrere; qui sum eadem cum Patre misericordia infinita, affectum etiam misericordiæ assumpsisse me in humanitate mea: neque affectum & compassionem animi solum, sed re ipsa miseriam
 153. omnem humani generis (quod in me fuit) in mea morte sustinui & absumpsi, factus pro omnibus hominibus peccatum, id est
 107. 5. peccati hostia salutaris. Audio Domine IESV, & supplex tibi gratias ago. Da benigne IESV, ne faciat mea immisericordia, vt

edat Deus in me iudicium absque misericordia, & peream planè, vel imminuat in me suas miserationes; sed vt imprimatur cordi meo sensus & efficacia tuæ misericordiæ: primum tamen vt simul iustitiam tuam & misericordiam reuerear, ab illa ad hanc confugiam. Quis enim stare poterit coram tua sola iustitia? vel quis ante te iustificari poterit? Viscera ergo misericordiæ tuæ infere Domine visceribus meis, vt tua vestigia sequutus miserijs proximi compatiar affectu, effectu subueniam quoad possim; vnde vis misericordiæ tuæ in me indiès fiat efficacior, & in proximos meos per te abundantius deriuetur.

Ps. 142.
Job. 25.

DOMINICA SECVNDA

POST PENTECOSTEN.

Vocatio ad canam magnam.

LVC. XIII.

ANNO. XXXII.

In cxxix. imaginem adnotatiuncula.

cxxix.

- A. Capharnaum, & domus Principis Phariseorum.
- B. Homo qui parauerat canam magnam mittit seruum ad inuitatos: afferunt singuli suas excusationes.
- C. Primus dicit; Villam emi.
- D. Alter; Iuga bouum emi quinque.
- E. Alius; Vxorem duxi.
- F. Omnibus qui vocati erant se excusantibus, dicit

- ille seruo; Exi in vicos & plateas ciuitatis, & pauperes, debiles, cacos, & claudos introduc.
- G. His introductis, dicit seruo adhuc esse locum vacuum: Dominus ait; exi in vias & sepes, & compelle intrare; quod facit seruo.
- H. Paratur cena, & in hac vita gratiarum, & in caelesti gloria: nemo tamen eorum qui se excusauerunt gustabit cenam.

DOMINICA SECUNDA
EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XIII.

IN illo ^a tempore dixit IESVS Discipulis suis. Homo quidam fecit ^b cœnam magnam, & vocauit multos. Et misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis vt venirēt, quia iā parata sunt omnia. Et cœperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei; ^c Villam emi, & necesse habeo exire & videre illam: rogo te habe me excusatum. Et alter dixit; Iuga bouum ^d emi quinque, & eo probare illa: rogo te habe me excusatum. Et alius dixit; Vxorem ^e duxi, & ideo non possum venire. Et reuersus seruus nuntiavit ^f hæc Domino suo. Tunc iratus Paterfamilias dixit seruo suo; Exi citò in plateas & vicos ciuitatis; & pauperes, & debiles, & cæcos, & claudos, introduc hûc. Et ait seruus; Domine, factum est vt imperasti, & ^g adhuc locus est. Et ait Dominus seruo; Exi in ^h vias & sepes, & compelle intrare, vt impleatur domus mea. Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt ^h gustabit cœnam meam.

A D N O T A T I O.

A. **C**apharnaum, & domus Principis Phariseorum, vbi sanauerat Christus hydropicum, vt probabiliter dici potest; nā tempus & locum non solet explicare Lucas, itaque coniectura vtendum est: ibi enim hanc & alias parabolas dixit Christus discumbens ad prandium cum Principe & alijs inuitatis & Discipulis. Vnam autem parabolam dixit inuitatis peculiariter, aliam Principi qui ipsum inuitauerat, hanc cuidā ex discumbentibus; Omnes verò dictas voluit Discipulis: propterea habet ecclesiasticus vsus in missa, hanc dictam Discipulis. Alia est hæc parabola, alia Matthæi 22. cap: non solum quod cœna hîc est, illic prandium describitur, sed propter multa quæ in hac & in illa diuersa sunt. Eslo igitur:

B. Homo qui parauerat cœnam magnā, Deus est, qui benignissimè cum hominibus agens, paradisi cœlestis cibos spirituales ac diuinos Ecclesiæ parauit. Spectat autem propriè parabola ad tempus noui testamenti, extendi tamē ad omne tempus potest. Misit Christum Pater æternus qui formam serui accepit, & seruus dicitur: is vocat multo plures quam antea vocauerat Deus; & tamen caperunt simul omnes excusare suas occupationes, & beneficium detrectare: Christus enim vocat omnes in nouo testamento, primum per se, deinde per suos.

C. Homo qui villam excusat se emisisse, & exire vt eam videat.

D. Alius qui obtendit quod iuga emerit bouum quinque, ea se sequi, velle specimen de illis capere.

E. Alius, uxorem, inquit, duxi, quo circa venire non possum. Alij duo rogant vt se habeat excusatos, tertius quasi iure suo contendit se esse excusatum. Huiusmodi sunt qui varijs huius seculi occupationibus distenti, audiunt quidem & agnoscunt diuinam vocationem & gratiam, se qui tamen negligunt. Iam si hi malè audiunt, si è cœna excluduntur; quid illis fiet qui vel audire nolunt, vel oppugnant Dei in eos beneficentiam?

F. In plateis & vicis Ciuitatis pauperes, debiles, cæci, claudi, quos seruus ad cœnam vocat, qui audiunt & obsequuntur. Ii scilicet vocationē Dei sentiunt & sequuntur, qui paupertatem suā agnoscunt, se debiles, cæcos, se claudos esse, se bonis spiritualibus destitutos & egenos esse vidēt ac prostentur.

G. Viæ & sepes vnde pauperes, & debiles, & cæcos, & claudos, & quoslibet, Gentiles scilicet compellit (quod in Ciuitate non fecerat) ad cœnam intrare. Iudeos enim nō compulit Christus, qui plura habebant præsidia vnde credere possent. Qui extra ciuitatem Dei viuētis erant Gentiles compellit, extendens in illos misericordiæ vim suauissimam.

H. Paratur Cœna. Cibos enim & cœnam parat Deus, cum & in hac vita, & in cœlesti præclara nobis dona & præmia reponit & pollicetur.

MEDI-

MEDITATIO.

SCimus Domine Deus, te nobis carnem in Ecclesia tua gratiarum & donorum tuorum paratam habere, scimus te carnem gloriæ & cælestium donorum reposuisti in cælo, cogitamus, legimus, loquimur identidem: verum adeo aride id facimus, adeo infructuose & ieiunè, ut alijs scripta & dicta illa esse videantur, non nobis: & plures adducimus excusationes, quam illi homines quos vocat Christus. Vbi enim illa legimus, ubi videmus nos ad carnem tuam utramque, id est ad refectionem & robur animæ, & spem vitæ sempiternæ tam seriò, tam vehementer vocari, obstupemus primum, & quasi excordes nihil profundiùs intelligimus, nihil corde percipimus: quod siquid lucis, siquid desiderij boni exoriri cœperit, euestigiò aliorum animum diuertimus, alia agimus, alia videntur nobis vel magis vilia, vel magis necessaria: breuiter omnia nobis placent, omnia nos alliciunt ut hoc ne agamus; vel omninò voluntate nostra fit ut potiora prætermittamus. Quid? Non similiter atque illi excusatores excusamus nostras excusationes in inobedientijs & peccatis nostris? Quum etiam nos Deus ad religiosum vitæ institutum & carnem vocaret, primum respondimus, villam emi; quæ vel possideo bona temporalia, vel quæ appeto, & qui hæc sequuntur honores, tuæ carnæ, & regni cælorum desiderio antepono. Rursum iuga boni emi quinque sensibus potius meis, quam tuis reconditis & inexpertis delicijs capior. Denique uxorem duxi, iam animo complector uxorem, non enim possum motus carnis compescere; quæ causa ne excusationem quidem apud te requirit, qui coniugalem castitatem non reijcis. Utinam hæc non abigerent quâ plurimos à religionis ingressu, & multos non diu multumque retardassent. At vincuntur illæ difficultates tuo beneficio & virtute Christe I E S V; & tamen non cessant illæ intemperantiæ esse importunæ, si non ad vocationis defectionem, (quod non verentur aliquando vel furtim tentare) certè ad debilitationem disciplinæ suos stimulos non desinunt exercere improbè. Adhæc si spectemus ad quotidianos Dei instinctus, miram videamus & vanam excusationem. Cum enim Deus ad meliora nos continenter & perfectiora incitet; nos tamen easdem illas vanitates per imperfectionem paupertatis, obedientiæ, & castitatis cogitamus; semper alioqui ad imper-

fectiores cogitationes, actiones, desideria declinamus, nec veram Spiritus energiam percipimus, vel tenere insistimus. Ita fit ut contra quàm ratio vocationis postulat, non ad meliora & perfectiora nitamur, sed ad deteriora dilabamur; unde necessum est augeri vitæ nostræ difficultates, tædia, inquietudines, si nihil aliud. Quid igitur? Intellego bone & sancte I E S V, e contrariò te velle à nobis in Spiritu tuo & nostræ mentis industria esse illas, & planè omnes excusationes meliùs agendi repellendas: quod faciemus, si quidè qui spiritu carnis nostræ abusi sumus ad peccata & imperfectiones, contra spiritum Dei, & mentis nostræ industria ad virtutem & perfectionem conuertamur. Habeamus verò parata ad id præsidia ex meditatione & oratione, cõiuncto quo ad poterimus spirituali sensu & experientia acti-

Ioan. 4.

Hebr. 13

Rom. 12.

Psal. 33

D O M I-

DOMINICA TERTIA

POST PENTECOSTEN.

De oue centesima, & decima drachma perdita.

MATTH. XVIII. LVC. XV. ANNO XXXIII.

In cxxx. imaginem adnotatiuncula.

cxxx.

65.

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. <i>Locus ubi fuerat Ioannes baptizans ad Bethabaram trans Iordanem.</i></p> <p>B. <i>IESVS cum Discipulis.</i></p> <p>C. <i>Accedunt ad IESVM Publicani & peccatores ut eum audiant.</i></p> <p>D. <i>Obmurmurant Pharisei & Scriba, idq; fastidiunt.</i></p> <p>E. <i>Nonaginta nouem oues ad caulas relictæ in deserto, una perdita.</i></p> | <p>F. <i>Pastor inquit ouem oberrantem.</i></p> <p>G. <i>Inuentam reportat humeris ad ouile gaudens.</i></p> <p>H. <i>Domum rediens, conuocat & inuitat ad congratulandum amicos.</i></p> <p>I. <i>Accensa lucerna mulier euertit Domum, & inquit decimam drachmam amissam.</i></p> <p>K. <i>Inuenta ea conuocat amicas, & inuitat ad sibi congratulandum.</i></p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XV.

ERant autē appropinquantēs^b ei^c Publicani & peccatores ut audirent illum. Et murmurabant Pharisei & Scribæ dicentes; quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam, dicens; Quis ex vobis homo qui habet centum oues, & si perdiderit vnā ex illis, nonne dimittit^c nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat illā? Et cum inuenerit eam, sⁱ imponit in humeros suos gaudens: & veniens domum^h conuocat amicos & vicinos, dicens illis; Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat. Dico vobis, quod ita gaudium erit in cælo super vno peccatore pœnitentiā agente, quā super nonaginta nouem iustis, qui non indigent pœnitentiā. Aut quæⁱ mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam vnā, nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quærit diligenter donec inueniat? Et cum inuenerit, conuocat^k amicas & vicinas, dicens; Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdidieram. Ita dico vobis, gaudium erit corā Angelis Dei super vno peccatore pœnitentiā agente.

ADNOTATIO.

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Locus ubi fuerat Ioannes baptizans trans Iordanem ad vicum Bethabaram in tribu Ruben: hic & hanc parabolam dixit Christus, & illam prodigi adolescentis.</p> <p>B. <i>IESVS cum Discipulis.</i></p> <p>C. <i>Accedunt ad IESVM Publicani seu Telonarij, qui vectigalia publicè redimebant, &</i></p> | <p><i>publica autoritate exigebant: accedunt peccatores, qui maiori quàm illi infamia laborabant, propter lucri quod exercebant iniquitatem, vel planè alij peccatores.</i></p> <p>D. <i>Obmurmurant Pharisei & Scriba siue Doctores, Pharisaica stultitia & ambitione fastidientes, quod IESVS Publicanos & peccatores</i></p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

DOMINICA III. POST PENTEC.

De oue centesima, & decima drachma perdita.

Matt. xvij. Luc. xv. Anno xxxij.

65

cxxx



A. Locus, vbi fuerat Ioannes baptizans, ad Bethabaram trans Iordanem.

B. IESVS cum discipulis.

C. Accedunt ad IESVM publicani, & peccatores, vt eum audiant.

D. Obmurmurant Pharisei, & Scribae, idque fastidiunt.

E. Nonaginta nouem oves ad caulas relictæ in deserto, vna perdita.

F. Pastor inquirît ouem oberrantem.

G. Inuentam reportat humeris ad ouile gaudens.

H. Domum rediens, conuocat, & inuitat ad congratulandum amicos.

I. Accensa lucerna mulier evertit domum, et inquirît decimam drachmam amissam.

K. Inuenta ea, conuocat amicas, & inuitat ad sibi congratulandum.



tores acciperet familiariter, & amicè cum eis comederet.

E. Nonaginta nouem oues in deserto relicta à Pastore ad caulas.

F. Pastor inquit ouem aberrantem.

G. Inuentam, & humeris suis impositam reportat ad ouile gaudens.

H. Veniens dominum, conuocatis amicis & vicinis gaudium suum de inuenta oue renunciat, inuitat amice omnes ad congratulationem.

I. Accensa lucerna euertit domum mulier, quæ de decem vnam drachmam amiserat, sex scilicet obulos, & querit anxie suam drachmam: non uerit autem solum, sed totam domus suppellectilem emouet & transmutat, ut diligentius inuestiget. Itaque uehementius dixit interpret

quam græce est, & apoc̃ id est euertit, quod ipsum si sedulitatem mulieris exprimere uolumus: in euerit est.

K. Inuenta tandem drachma conuocat amicas & vicinas, narrat lata se drachmam inuenisse, & ad gratulandum sibi eas inuitat. Excellens huius Euangelij est ac suauis doctrina, qua docet omnes Christus, ut singuli pro sua facultate & statu incumbant ad reuocandos peccatores ad penitentiam & uitæ Christianæ sinceritatem sectandam, & contemnendas esse hominum peruersorum qui hac officia derident. Iulias obmurmurationes, singularem animi exultationem esse in huiusmodi operationum prouentu in Christo.

MEDITATIO.

Tres bone & magne IESV homo ille; qui è centum uis ouibus, ad perditam vnam, dimissis nonaginta nouem in montibus & deserto uenisti, eam quæsiuisti, inuenisti, uis humeris impositam ad ouile reportaisti, & conuocatis amicis & vicinis uis gaudiū celebraſti de salute uis illius. Intellego quidem benigne IESV ad te referri parabolā, sed caligat intellectus ad sublimitatem eius & maiestatem: obsecro illam mihi expone. Indignus omnibus modis ego sum Domine cui hoc præstes, sed tu dignus qui indignorū mitereris. Audi igitur. Creauit ego initio nouem Angelorum ordines, cum nulla esset creatura; simul creauit cælum empyreum proprium eorum locum, ubi eos quasi in deserto collocaui & montibus; terram item creauit, & elementa, & alia propter hominem, quem sexto die creauit: dicuntur oues nonaginta nouem illi ordines propter numeri eorum amplitudinem, vna ouis præ illis species humana; Angelos enim præ hominibus decuit esse numero ampliore multo, ut longè erant natura perfectiores. Deseruit quidem ouile magna Angelorum multitudo ex omnibus ordinibus, nullus tamen integer ordo fuit apostatarum: ideo mea iustitia, prouidentia, & bonitate exigente transfuga: deturbati è cælo sunt, alij confirmati in gratia, donati Paradiso. Ceterum illa ouis fuit ad ouile recepta; gratia enim mea Adam ornaui iustitia originali & donis: hic enim deseruit meum ouile, & Angelorū meorum societatem. Postulauit mea miseri-

cordia, ut ne tota hæc natura, quæ in eo homine erat vnice posita periret; prouidentia & iustitia ut poenas daret suæ prauaricationis. Ita & illum, & progeniem totam è delicijs paradisi eieci, priuauit gratia, iustitia originali & donis, subdidi laborib⁹ inhumis & difficultatibus, tum morti. Fraus illa ouis perditæ & deplorata, nec per se poterat ad ouile, & Angelorum communionem redire. Ibi uero effulsit Patris mei misericordia, & mea, & sancti Spiritus. Ego destinatus sum qui illam ouem quærerem erianrem & perditam, & ad caulas nostras reportarem: & qua ratione id facerem, in æternitate nostra sancitum est; ut in temporum plenitudine ouis ego fierem, & numerum centesimum ouium implem: ut homo uidelicet ipse fierem, hoc est singularem humanitatem assumerem per Spiritum sanctum ex Virgine, in suppositi & personæ meæ diuinæ unitatem. Quod cum esset factum restituta quidem erat natura humanitatis; hæc enim fuit prima inuentio ouis pro deperdita quam enim assumpsi humanitatem, ea nec in se, nec Adam primo homine aberrauerat, atque adeo supra omnes Angelos fuit purissima atque sacrosancta, tametsi misit me Deus in similitudinem carnis peccati. Hanc carnē *Rom. 8.* leuauit sancta Trinitas ad unionem hypostaticam meæ personæ, & uerā idiomatum communicationem antequam in se esset suppositum. Itaque erat humana natura in mea humana natura restituta; uerum fuit meæ & Patris misericordia; ut per meam humanitatem alijs

alijs hominibus salutem afferrem, & eos ad ouile nostrum reportarem. Id verò feci, non
1. Pet. 2. tantum pro hominibus Patrem orans, (quod sat alioqui esse potuisset) sed volui humeris meis portare omnium hominum errores, infirmitates, peccata: id enim feci tollens crucē, cruci affixus pro hominibus. Itā non solum per incarnationem meam restitui humanam naturā, sed etiam ampliori misericordia homines prosequutus, quod in me fuit omnes homines à peccatis in iustitiam, & spiritus libertatem asserui. Cum enim pro omnibus meam passionem & crucem Patri obrulissē sufficiens, simul pro ijs qui sat erant super quē ad reficiēdas Angelorum ruinas, hoc est pro predestinatis efficaciter obtuli crucē meam: quo factum est vt eorum Angelorum qui ē singulis ordinibus ouile meum deseruerāt sedes omnes hominib⁹ implerētur, & rediret ouile meum ad vniuersum numerum suum & integritatem. O mysteria! ō misericordiā, pietatem, sapientiam, patientiam omni laude & veneratione superiorem! Implesti cor meum Domine tua virtute & suauitate. Sed quo pacto nonaginta nouem oues dimisisti in deserto & montibus? quamnam est ista creatura? qui montes? Dimisi illas per incarnationem meam, per quam descendi de cælo in terram, cum alioqui nec Angelos dimiserim vnquam, nec cælum secundum diuinitatem, sed in ea semper & fuerim vbique præsensissimus, & impleuerim omnia, vt nihilominus Angeli mea diuinitate in cælo fruerentur. Immensus fuit ille meus descensus, quo immensus factus sum certa mensura, immortalis & æternus, mortalis & in tempore. Ere-mus mea in cælo est illa speciosissima & fructuosissima, vbi Patrem, me, & Spiritum sanctum vnicē contemplabantur Angeli, in secessu infinitæ diuinitatis, seclusa omni creatura: montes verò Trinitatis vnus Dei sunt altitudines & perfectiones infinitæ. Dimisi igitur Angelos in cælo, sed in deserto & montibus meæ diuinitatis. Ad huiusmodi autem desertum, ad hos mōtes aspirantes Sancti mei in terra, ad desertum contemplationis contēdunt, & montes meos; & se existimant felices, si deserta omni pura creatura, ad meam solitudinem, & solum me, & Deum Patrem meum secedant, & Spiritum sanctum, & in nostris montibus pascantur, sis tu benedictus in secula sempiterna bone I E S V. Verūm quid est magne I E S V, quod rursum facis

hominem deperditam drachmam, & mulierem inducis sollicitē & accuratē drachmā illā inquirentem, vt lucem accendat, & euerrat domum? Homo numisma Dei fuit creatus; illi enim suam imaginem Deus impressit & similitudinem, gratia, donis, & virtutibus illum ornauit. Pretiosum fuit homo numisma & eo valore & gratia, qua mereri posset vitā sempiternam; amisit per peccatum dona & gratiam, similitudinem Dei deformauit, remansit in eo imago Dei, sed inualida & obscura; hæc fuit restituenda atque illustranda. Id egit Deus veluti mulier illa, quæ antequā parturiret peperit: neque enim qui alios parere facit, ipse non peperit; nec qui alijs generationem tribuit, ipse sterilis fuit. Generauit igitur Deus Pater me in æternitate sua; & hoc infinitum illud lumen est, quod ante Luciferum accendit: deinde in plenitudine temporum humanitatem meam hoc lumine verbi mei accendit perfectissimē, per hypostaticam vnionem; & adhibita hac luce quæ fuit Deus drachmam. Sed quo pacto euerrat domum? Commouit cælum & terram, mare & aridā, mouit omnes gentes, subuertit solium regnorum, & contriuit fortitudinem regni gentium. Verūm hac commotione alia fuit commotio maior, mei labores, passiones, mors. Quid enim in me non fuit commotum? fuit afflictum corpus, anima, vita, in meis tribulationibus, molestijs, angustijs, fame, siti, lachrymis, sudore, improperijs, colaphis, alapis, irrisionibus, cōtumelijs, vulneribus, in emotione & luxatione ossium meorum. Sic drachmā deperditam quæ fuit, Pater meus & inuenit: ita genus humanum quod perierat inuentum est, restauratum, redemptum, ac cælo ascriptum & vitæ sempiternæ. Quæ autem per me Pater, quæ ego in oue & drachma querēda atque inuenienda egi, ea non solum ad tempus vitæ meæ temporalis pertinet, sed ad omne tempus; inde enim vis diuina ad omnes hominum generationes permeauit: ita dicor ego à Ioannē occisus ab origine mundi; vt fui in prauisione diuina atque acceptatione. O ineffabilem Dei misericordiam & sapientiam! Sed quum hæc audio sancte I E S V, video ingentem nobis esse impositam necessitatem hæc Dei mysteria imitandi: nō solum quia vnicuique mandauit Dominus de proximo suo, sed quod nostra hæc est vocatio & vitæ institutum, vt ouem deperditam inquiramus, & ad ouile tuum reportemus nostra

Isa. 6.

Ps. 1.

Agg.

Apoc. 1.

Eccle. 1.

DOMINICA IIII. POST PENTECOSTEN.

De copiosa captura piscium.

Luc. v. Anno xxxi.

17

cxxxii



A. Mare Tyberiadis.

B. Capharnaum iuxta mare, ubi piscabatur Petrus & Socij.

C. Cum irruerent in IESVM turbæ, vidit duas naues in littore.

D. Et Piscatores descendisse, & lauare retia.

E. Conscendit IESVS in Nauem Simonis; & rogat, vt pusillum à terra reducat, vt doceat turbas.

F. Facto sine dicendi, imperat Petro, vt ducat in altum, & laxent retia in capturam.

G. Hoc cum fecissent, concluderunt piscium magnam vim, ita vt rete rumperetur.

H. Innuunt igitur Socij, vt ad se adiuuandos occurrant.

I. Veniunt, uiuant; implent ambas nauiculas piscibus, vt pene mergantur.

K. Agnouit Petrus virtutem Chrysti, procidit ad eius genua, correptus stupore clamat, Exi à me Domine, &c.

L. Similiter stupent filij Zebedæi, qui erant Socij Simonis, & relictis omnibus secuti sunt eum.

... ..
... ..



1. The first part of the document is a list of names and dates, which appears to be a record of some kind. The names are written in a cursive script, and the dates are in a more formal, printed style. The list is organized into two columns, with names on the left and dates on the right.

John Smith	1780
James Brown	1781
Thomas White	1782
Robert Black	1783
William Green	1784
Richard Grey	1785
Henry Jones	1786
George King	1787
Charles Lee	1788
John Adams	1789
Thomas Jefferson	1790
James Madison	1791
Andrew Jackson	1792
John Quincy Adams	1793
James Monroe	1794
John Tyler	1795
James Polk	1796
Franklin Pierce	1797
Abraham Lincoln	1798
Andrew Johnson	1799
Ulysses S. Grant	1800
Rutherford B. Hayes	1801
James A. Garfield	1802
John R. Taylor	1803
Chester A. Arthur	1804
William McKinley	1805
Theodore Roosevelt	1806
Woodrow Wilson	1807
Warren G. Harding	1808
Calvin Coolidge	1809
Herbert Hoover	1810
Franklin D. Roosevelt	1811
Dwight D. Eisenhower	1812
John F. Kennedy	1813
Lyndon B. Johnson	1814
Richard M. Nixon	1815
John V. Lindsay	1816
Eugene McCarthy	1817
Robert F. Kennedy	1818
Hubert H. Humphrey	1819
Samuel J. Friedman	1820
Barack Obama	1821

The second part of the document is a list of names and dates, which appears to be a record of some kind. The names are written in a cursive script, and the dates are in a more formal, printed style. The list is organized into two columns, with names on the left and dates on the right.

John Smith	1780
James Brown	1781
Thomas White	1782
Robert Black	1783
William Green	1784
Richard Grey	1785
Henry Jones	1786
George King	1787
Charles Lee	1788
John Adams	1789
Thomas Jefferson	1790
James Madison	1791
Andrew Jackson	1792
John Quincy Adams	1793
James Monroe	1794
John Tyler	1795
James Polk	1796
Franklin Pierce	1797
Abraham Lincoln	1798
Andrew Johnson	1799
Ulysses S. Grant	1800
Rutherford B. Hayes	1801
James A. Garfield	1802
John R. Taylor	1803
Chester A. Arthur	1804
William McKinley	1805
Theodore Roosevelt	1806
Woodrow Wilson	1807
Warren G. Harding	1808
Calvin Coolidge	1809
Herbert Hoover	1810
Franklin D. Roosevelt	1811
Dwight D. Eisenhower	1812
John F. Kennedy	1813
Lyndon B. Johnson	1814
Richard M. Nixon	1815
John V. Lindsay	1816
Eugene McCarthy	1817
Robert F. Kennedy	1818
Hubert H. Humphrey	1819
Samuel J. Friedman	1820
Barack Obama	1821

[The page contains faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side.]

nostra diligentia & industria, nostris laboribus; tum vt simul drachmam amissam quarum accenso lumine tuæ doctrinæ summa sollicitudine, nullūque non moueamus lapidem, vt illam tandem inuestigemus, & curemus nostro ministerio in te, vt imago Dei in illa restauretur, quæ erat obscurata, & reficiatur similitudo, tum illi suus valor diuinitus restituatur & augeatur. Quis ad officia hæc præstanda non se agnoscat supra quam dici

potest ineptum & inutilem, si misericordia tua eum non adiuuet, & vim à te non accipiat magne IESV? En in miserationibus tuis multis prosternemus preces nostras ante faciem tuam, non in iustificationibus nostris: exaudi nos Domine, placare Domine, attende & fac, vt ne propter nostra peccata & delicta pereant animæ, pro quarum salute sanguinem tuum profudisti & vitam. Amen. Dan. 9.

DOMINICA QVARTA POST PENTECOSTEN.

De copiosa captura piscium.

LVC. v.

ANNO xxxi.

In cxxxi. imaginem adnotariuncula.

cxxxi.

17.

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Mare Tiberiadis.
B. Capharnaum, iuxta mare ubi piscabatur Petrus & socij.
C. Cum irruerent in IESVM turba, vidit duas naues in litore;
D. Et piscatores descendisse, & lauare retia.
E. Conscendit IESVS in nauem Simonis, & rogat ut pusillum à terra reducat, ut doceat turbas.
F. Facto sine dicendi, imperat Petro ut ducat in altum, & laxent retia in capturam.
G. Hoc cum fecissent, concluderunt piscium magnam</p> | <p>H. <i>vim, ita vt rete rumperetur.</i>
I. Innuunt igitur socijs, vt ad se adiuuandos occurrant.
J. Veniunt, iuuant, implent ambas nauiculas piscibus, ut penè mergantur.
K. Agnouit Petrus virtutem Christi, procidit ad eius genua, correptus stupore clamat; Exi a me Domine &c.
L. Similiter stupent filij Zebedai, qui erant socij Simonis; & relictis omnibus secuti sunt eum.</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. v.

FACTUM est autem cum turbæ irruerent in IESVM vt audirent verbum Dei, & ipse stabat ^b secus ^a stagnum Genesareth. Et vidit duas naues stantes secus stagnum: ^d piscatores autem descenderant, & lauabant retia. Ascendens autem in vnā ^c nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum à terra reducere pusillum: & sedens docebat de nauicula turbas. Vt cessauit autem loqui, dixit ad Simonem; ^f Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi; Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus; in verbo autem tuo laxabo rete. Et cum hoc fecissent, ^g concluderunt piscium multitudinem copiosam. ^h Rumpebatur autem rete eorum: & ⁱ annuerunt socijs qui erant in alia nauī, vt venirent & adiuuarent eos. Et venerunt & impleuerunt ⁱ am-

R r

Lvc

bas nauiculas, ita vt penèⁱ mergerentur. Quod cum videret Simon Petrus, ^k procidit ad genua IESV, dicens; Exi à me Domine, quia homo peccator sum : stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant, in captura piscium quam ceperant. ^l Similiter autem Iacobum & Ioānem filios Zebedæi, qui erant socij Simonis. Et ait ad Simonem IESVS; Noli timere, ex hoc iam eris homines capiens. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus læcuti sunt eum.

ADNOTATIO.

A. **M**are Galilee, siue Tiberiadis.

P. Capharnaum, ad quod est Mare Genesareth siue Tiberiadis, ubi vt in frequenti & opulenta ciuitate piscari solebat Petrus et eius socij lucri maioris causa, non ad suum vicum tenuem Bethsaidam.

C. Quū astaret IESVS secus stagnū, siue mare Genesareth, et irruerent in eum turba cupientes verbū Dei audire, vidit duas naues piscatorias ad littus, vnam Petri, alteram Iacobi.

D. Piscatores autem descenderant in littus, & retia sua lauabant.

E. Recedēs igitur à turba IESVS ascēdit in eā nauim quæ erat Petri, & rogauit Petrum suauiter, vti paululū à terra nauim abduceret, vt sedens è nauī turbā commodiūs doceret. Docuit.

F. Quum autem finem fecisset dicendi, non rogat, sed edicit Petro vt in altum mare ducat nauiculam, & iactent retia in capturam. Non descēdit è nauī IESVS, paret Petrus, educit longius cymbam, illum sequitur alia nauis, piscatur Petrus presente Christo in eius nomine; alij simul piscantur, sed nihil expiscatur: Petrus concludit copiosam piscium multitudinem.

G. Trabens rete Petrus cum suis, sentit multitudinem & pondus piscium, & difficultatem tractus; rumpi autem ipsis rete.

H. Coacti itaque necessitate annuunt Iacobo & Ioanni vt ad se accurrant, indicant auxilio se eorum egere.

I. Accurrunt, iuuant, spectante hac omnia IESV: implent & tranque nauim tanta pisciū multitudine vt mergerentur: quod scitè interpretes, penè mergerentur dixit, leniens hyperbolen; parum enim aberant quin mergerentur, mer sum ibant, impletis ad summum nauibus, et

oneris nimio pondere periclitantibus.

K. Sentit vim diuinam Petrus ex piscium ingenti captura: addebatur & illud mirum, quod sub tanto pondere naues non mergerentur. Tactus igitur cordis cōpunctione, & ad rei miraculū stupēs, ac procidens ad genua IESV; Exi, inquit, à me Domine peccator enim ego sum, & indignus apud quem sit tanta maiestas ac virtus.

L. Idem patiuntur qui in altera nauī erant Iacobus & Ioannes; s. mi iter corde profitentur esse se indignos quos iuxta esset IESVS. Probās eorum humilitatē & animi reuerentiam, confirmat tamē peculiariter IESVS Petrū. Noli animum abicere, confide, noli timere, intellige futurū quod longè maius est, vt homines alia piscationis ratione non in mortem sed in vitam sis capturus. Nō intrat in cymbam Iacobi & Ioannis, sed Petri; non iubet alios cymbam à terra abducere, sed Petrū, Petrum iubet ducere in altum, iactare rete in capturā; hic procidit ad genua IESV, tamen si alij stupent ad rei miraculū; Petro nominatim Christus prædicit futurum vt homines caperet, ad vitā, non ad mortem vt pisces: quæ omnia & futurā Petri summā dignitatem, & facultatem spiritualem prænuntiant. Illud præterea constat, non esse hoc loco vocatos Apostolos, sed Matthæi 4. Cap. quofit sequutos quidē esse IESVM semel, iterū & allectos, non vocatos, & præludia illa fuisse consummata & vocationis: in illa vero Matthæi, nō solum ad cognitionem & familiaritatem fuisse allectos, sed plenè interiūs & exteriūs à Christo vocatos; nec postea ante resurrectionē ad piscatoriam rediisse, sed continenter ac constanter Christum fuisse sequutos: quæ est Augustini sententia.

FActum est autem. Excitatio hæc est piæ attentionis. Audite qui IESV gesta, & salutem vestram amatis, qui verbum Dei audire desideratis, qui Petri in Ecclesia Dei viuentis primatum veneramini; audite diuina Dei & Christi eius mysteria. Cum turbæ irruerent in IESVM. Et quid mirum si miracula, si beneficia diuina & signa, si verba vitæ æternæ studiosè sequebantur, si illa IESV benignitate, virtute, mansuetudine, si totius oris, & verborum gratia & dignitate, ac diuinitate alliceretur atque attraheretur, & ad hæc omnia auidè ferreretur atque imminerent? *ἐν τῷ ἐπιμένειν*. Hoc mirum non fuit, etiam si in turba: magis longè mirandum, si nos, qui hæc omnia & longè plura, & fide tenemus, & mente percipimus tanta desidia torpeamus, & tantum non fugimus ubi de verbo Dei, de salute nostra vel audiendum, vel agendum est: & nunquam ferè non sumus cordis deuotione destituti, atque adeò quando non offendimur, & desidiosè agimus, si exercenda oratio est, si spiritualibus rebus incumbendum? quādo auersionem animi in fratrum bonorum imitatione, quando in vitæ nostræ emendatione non sentimus? Ut audirent verbum Dei. Vehementer expressit Lucas doctrinæ Christi maiestatem, ubi gratè dixit *τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ*; non communiter verbum Dei, sed infinitum illud Patri coæternum Verbum & consubstantiale. Illud enim loquebatur, illius erat illa vox atque doctrina, viuua, efficax, & sermo penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ & spiritus, compagum quoque & medullarum; discretor ac iudex cogitationum & intentionum cordis. Hi autem effectus verbi Dei suauissimè alliciunt bonæ voluntatis homines; contra vero hominum peruersitati comminantur vehementissimè. Et ipse stabat. Stabat semper Christus erecta atque intèta voluntate & virtute, etiam sedens, ad salutem mortaliū peragendam, quod nobis ingentem & facere debet, & augere fiduciam dona accipiendi ab infinita benefaciendi promptitudine. Et tamen aliquando stare Christum significat (vt nunc) exercitiā singulariter Christi virtutem benefaciendi turbæ, Discipulis, Ecclesiæ suæ. Secus stagnum Genesareth. Hoc est mare Genesareth, & Cenereth: quasi dicas hortum Principis, & ciuitatem; Galilææ mare ac Tiberiadis,

aqua dulci ac salubri, piscium varij generis ferax, præcipua bonitate. Hoc stagnum siue mare celebrauit Christus propter mysticam eius quam ab ipso accepit significationem. Erat stagnum propter stabilitatem, mare quod vêtis esset subiectum; sed cuius maris esset dulcis aqua & salutifera, & piscium bonorum abundans. Sed inter hos miscebat malos pisces inimicus homo, vt in sementem bonam zizaniā. *Mat. 13.* Itaque Ecclesia est mare, propter eius stabilitatem & vbertatem salutarem: per hoc, idest per baptismum in nauem Ecclesiæ recipimur; sed exagitur contrarijs Dæmonum & temptationum ventis: in eo vult nos nauigare, in eo nobiscum nauigat Christus, & virtus eius tepestates sedat, quas & pedibus suis conculcat: in hoc vult Principes Ecclesiæ piscari: ex hoc mari prodimus nos omnes, & in nauem Ecclesiæ nauigamus. Recreat uos huius maris, huius nauis meditatio; sed verendum nobis est, ne è nauem excidamus, & in malos pisces degeneremus. Auerte hoc infortunium magne IESV. Vidit duas naues. Altera nauis Ecclesiæ Romanam significat, cui præest Petrus, & qui hunc legitima successione sequuntur *Mat. 16* Principes; alia reliquas omnes Ecclesias *Io. 20.* præsentat, quæ Principi Ecclesiæ cōmunionem & societate iunguntur, & obedientia. Stantes secus stagnum. Stat IESVS in terra secus stagnum, naues in mari secus stagnum: vtrique ad mare erant, sed Christus semper in terra viuentium, vnde ad mare nostrum appetit. Nauem, idest Ecclesiæ in mari quidē, sed inde ad terram applicantur, vt Christum excipiant. Sed quid est, vidit? Non quas prius non videbat, sed in quas suo aspectu diuinam virtutem communicabat, & ex vilibus nanibus in Ecclesias Dei viuentis transformandas designabat. Piscatores autem descenderant, & lauabant retia sua. Docentur Ecclesiæ Principes & concionatores sordes suæ conscientie eluere; & ministerij sui impedimenta decutere, vt paratius & efficacius concionentur, & fructum vberiorē & maiorē animabus adferant. Ascendens autem in nauim quæ erat Simonis. Iam incipit Christus celebrare nauim Petri, Ecclesiam scilicet Romanam: non enim caret mysterio quod in Simonis nauim ascendat, non Iacobi. Rogauit eum à terra ducere pusillum. Allicit Petri animum; rogat, non imperat, sed suauiter petit, quasi ad illius arbitrium.

bitrium. Porro terra viuētium Christus quū in naui esset, recedendum docet à multitudinis terrenæ vsu ei qui cōcionaturus est fructuosè: verū initio non longiùs, sed ad cōmunē hominum intelligentiam verba accōmodanda, & eorum animos sensim parādos ad mysteria recipienda, & salutē animi desiderandā. Et hoc quidem facit Christus ex nauī Ecclesiæ: non vult tamen his teneri angustiis suos concionatores, & verbi ministeriū, sed porro cessandum ab ijs principijs ostēdit. Vt autē cessauit loqui. Finem vult fieri Christi præparationum, & ad altitudinē mysteriorum progrediendum. Dixit Simoni. Qui erat Princeps piscationis, & Ecclesiæ Princeps futurus. Duc in altum, & laxate retia vestra in capturā. Iubet I E S V S vt se authore verbi Dei administratores ad profundam humilitatem cor suum applicent, mente in mysteriorum ecclesiasticorū & cælestium altitudinem, indè in corda hominum, quæ sunt inscrutabilia sese insinuantes; ita laxent in capturam retia, & artificium sui ministerij exerceant. Et respondens Petrus dixit illi; Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. Recipit spiritum Petrus & virtutem, quā significauerat Christus dum dixit, duc in altum, & laxate retia vestra in capturam, & veluti illam cordi imprimit; confidentia verò impletur commemoratione sterilitatis nocturnæ piscationis, & auxilij præsentia: videt se in diuina luce piscaturum. Ita corde suo gerere semper debent mysteriorum Dei administri, se nihil posse, nihil fecisse, velle se inchoare aliquem fructum afferre in Ecclesia Dei; id se facturos in verbo, in promissione, in virtute Christi I E S V. Et cum hoc fecissent, cōcluserunt piscium multitudinē copiosam. Quid verò est, cum hoc fecissent? Cum ea confidentia, eo spiritu & virtute rete laxauissent, cōcluserunt &c. Efficax est ministerium spirituale, quod nō quasi ex se homo, sed ex diuina virtute exercet; quasi ipse non operetur, sed in ipso & per ipsum Christus, & ipse in Christo; atque ita se attemperet diuinæ operationi, vt nihil se esse sentiat, nihil suā cooperationem, sed totum effectum Deo & ipsius gratiæ tribuat; se seruum agnoscat inutilem & nihili, se indignum planè qui tantæ maiestati ac virtuti cooperetur, & cuius cooperationi vim tribuat Deus, ac etiam tantum prouentum in ipso. Animaduertendum autē

Petri naucm ascendisse I E S V M, Petro iussisse vt duceret in altum, ipsi indixisse vt laxarent retia: vnde intelligitur vsum Petrū Andree fratris auxilio, eius socios fuisse Iacobū & Ioannem cum sua nauī, omnes retia laxasse in mare, solam Petri nauim copiosè expiscatam: quæ omnia quid aliud quā repræsentant futuram Petri, & Ecclesiæ Romanæ maiestatem & authoritatē vnicam, ex qua aliarū Ecclesiarum penderet authoritas, vnde & in alias deriuaretur fidei constantia; alias piscari quidē, sed per Ecclesiā Romanā, expiscari sine illa nō posse? Rumpebatur autē rete eorum, & annuerunt socijs qui erant in alia nauī. Vt venirent, & adiuuarunt eos. Fiunt efficacia ministeria vniuersalis Romanæ Ecclesiæ, si particularium ecclesiarum ministerio commodè vtatur. Habent quidē aliæ ecclesiæ omnes iurisdictionē per Romanum Pōtificē: itaque in Romana Ecclesia vniuersali concluditur omnis numerus prædestinatorū, nec extra eā quisquā salutē cōsequitur: nō tamen propterea cessant, vel necessaria nō sunt officia, actiones, & ministeria aliarum ecclesiarum. Propterea Ecclesia Romana, & eius Præses Romanus Pōtifex ita debet existimare, se quidē laxare retia omnia in Ecclesia & extrahere, sed ad id conferri oportere operas aliarum ecclesiarum & ministeria: proinde innuere, atque edicere semper alijs debent vt se adiuuent; ruptum iri rete, & euasuros multos pisces si suas facultates non exerceant opportunè & diligenter. Et venerunt, & impleuerunt ambas nauiculas, ita vt penè mergerentur. Habent aliæ ecclesiæ sua officia, ministeria, suos effectus, sed in reti ecclesiæ Catholicæ Romanæ implent suas ecclesias: piscantur cum Petro, etiam si in alia sint particulari ecclesia; itaq; expiscantur suos, vt suos in Ecclesia Romana particulari Petrus: omnes verò in vniuersali Ecclesia Romana numerum implent eorum qui fidem recipiunt in Christo. Plures esse hi non possunt de ordinaria Dei potestate, quā qui à Deo ad gratiam Dei Ecclesiæ ministerio vocantur: itaq; ad summum Ecclesiæ implētur, vt plures capere non possint; ex his tamen soli saluātur prædestinati. Quod cum videret Petrus. Solus Petrus videtur ad mysteriū penetrare, & sentire quod ad se attineant quæ dicebātur, quæue fiebant. Procidit ad genua I E S V. Profunda scilicet eum occupauit humilitas, & indignitatis suæ cognitio ad præsentiam tantæ virtutis

virtutis atque maiestatis, & ad mysteriorum quæ significabantur magnitudinē. Dicens exi à me Domine, quia homo peccator ego sum. Ex agnita Dei virtute infinita sensus ingeneratur peccatorum adeo efficax, ut ante conspectum diuinæ maiestatis nemo consistere possit, nemo non se ad nihilum redigat animi cogitatione humili. Stupor enim circumdederat eum, & omnes qui cum illo erant in captura piscium quam acceperant. Vehemens fuit ille Petri mentis stupor, & si vis etiā extasis, in captura quidē piscium, & sensu virtutis Dei viui, sed simul ex symbolica significatione futurorum mysteriorum. Similiter stupuit Andreas, Iacobus & Ioannes similiter mysterium senserunt; socios item Simonis stupor apprehendit, non Iacobi & Ioannis: maiori enim sunt priuilegio in Ecclesia Catholica clerici Romanæ ecclesiæ Cardinales quā aliarum. Et ait ad Simonē; noli timere. Placet mihi tua summissio & humilitas, sed nolo eā abire in pusillanimitatem, potius in animi magnitudinē, & non in tua quidē, sed in mea virtute & benignitate confirmari & fieri efficacē. Ceterum tamen si quod dicebat Simoni intelligebant ad se etiā pertinere Andreas, Iacobus, & Ioannes; tamen peculiariter Principi Ecclesiæ futuro animum addidit Christus principalē atque excelsū. Ex hoc iam eris homines capiens. Quod in stupore indicauerat Petro Christus, hoc explicat palam soli, rursus eius principatum in Ecclesiam designans. Non similiter atque nunc de cetero es piscaturus; nunc pisces quidem ad mortem persequeris, de cetero aliam habebis ex mercedem piscationis: homines piscaberis & capies ad vitam sempiternam, quam ego illis dabo per tui officij ministerium. Et subductis ad terram nauibus, relictis omnibus sequuti sunt eum. Ostēdit Christus Petri & Andree, Iacobi & Ioannis vocationem & officium, & quem essent sequuturi; non tamen vocauit, non indixit ut se sequerentur. Concipi quidē

animo primū solet spiritus vocationis, huius dignitas & utilitas, & inferi cordi deuotio; simul suscipi impulsus interior, quasi principia ponat Deus ad perfectionem eundi. Hac gratia vti debemus ut præparatione, & intelligere mundo renuntiandum interiori animi proposito, etiam si nondum actu & opere exteriori, donec illa animi deuotione ac promptitudine parati audiamus Dei impulsū, quo omnino promoueamur ad actum illius præparationis & potentiae. Hac percipimus ex hoc loco, & alio Matthæi. Audistis fratres *Cap. 4.* mysteria Christi, gestorū, & sedis Petri primatus; illorū vis ad corda vestra penetret. Currite ad Christum, properate, irruite, incitate corda vestra deuotione, & operum bonitate indies maiori. Stat Christus, expectat vos, atque adeo vos ipse ad se trahit, ad se ipse facit ut curratis, docet vos vitæ æternæ verba ex *70. 6.* nauī Petri, ex Ecclesia Dei viuentis, primū quidem propter vestram ineptitudinem initia salutis & perfectionis vestræ, deinde in altitudinem mysteriorum vos educit. Ibi mysteria vos docet diuina, quibus informati magnum fructum accipitis siue meditationis siue contemplationis, capitis magnam peccatorum vestrorum & imperfectionū multitudinem, ea arguitis; ita à lumine manifestantur, ita in lumen & vitam mutantur. Hinc concipitis humilitatis profundā quandam deuotionem, vnde vel spiritum mundo renuntiandi auidē accipiat, vel accepta renuntiatione in melius indies contendatis, quod per hæc mysteria in vobis Christus operatur. Hæc est enim mysteriorum Christi efficacia exemplaris, ut gesta eius quæ sunt Dei, viua actione ad omnes penetrent, omnibus fructum afferant, iuxta Christi

IESV meritum, & prouidentiam

Dei infinitam: cui est gloria

in seculum. Amen.

(:·:)

DOMINICA QUINTA POST PENTECOSTEN.

Compescitur iracundia.

MATTH. V.

ANNO XXXI.

In cxxxij. imaginem adnotatiuncula.

cxxxij.

19.

A. In monte Thabor Christus docet.

B. Mortuus iacet, & ducitur homicida ut reus iudicio.

C. Non hoc solum, sed qui fratri irascitur reus esse potest etiam iudicio gehennæ ignis.

D. Qui dicit racha, contumeliosum verbum sed an-

ceps, reus similiter esse potest concilio.

E. Qui dicit fatue, nec iudicio, nec concilio sistitur, sed plane gehennæ ignis addicitur.

F. Homo qui relinquit munus ad altare, & vadit prius reconciliari fratri suo.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. V.

In illo tempore dixit IESVS discipulis suis; Dico autem vobis, quia nisi abundauerit iustitia vestra plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum. Audistis quia dictum est antiquis; Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, racha, reus erit cōcilio. Qui autem dixerit, fatue, reus erit gehennæ ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo; & tunc veniens offeres munus tuum.

ADNOTATIO.

A. Christus sedens in monte Thabor docet Discipulos.

B. Quinque circulis representatur ea de quibus agitur in hoc euangelio. Primum quidem iacet homo occisus; damnatus ad mortem ducitur homicida.

C. Qui irascitur temerè fratri, ledit q. frater-
nitatis charitatē aliquo signo exteriori, is rē ad-
mittit quæ iudicio obnoxia est. Propterea autē
iudicio subijci dicitur qui irascitur, quia potest
fieri ut irascatur quidem, non tamen consum-
mata sit illa ira, vel perniciofa: & tamē repræ-
sentatur infernus; fieri enim potest, & sep̄ fit,
ut ira sit crimen lethiferum.

D. Concilium iudicum, cui sistitur qui non so-

lūm irasci videtur fratri temerè, sed in vindi-
ctam aliquā prorūpit, & conuitio aliquo appetit
fratrem, racha (quod est genus conuitij dissimu-
lati propter vocis ambiguitatē) illum appellans.
Nam à p̄ interiectio est ad indignationem at-
tinens, nihil adhuc iniuriæ explicans; à p̄
significat mollem & tenerum; tandem à p̄
vacuum & vanum. Iudicabitur ergo hoc, non ab
vno solum iudice, sed planè à concilio. Peccat vi-
delicet grauius, ut qui temerè, qui ex ira, qui
fratri videtur iniuriā dixisse. Porro iudicium
& conciliū cōiuncta sunt, & per auxesin di-
cta: sed ut non sunt apertè, ut non semper sunt
consummata illæ iræ, ita excusatio a lethali pec-
cato obtendi potest à iudice vel à concilio: verū
quia

DOMINICA V. POST PENTECOSTEN.

Compefcitur iracundia.

Matth. v. Anno xxxi.

19

cxxxij



- A. In monte Thabor Chriſtus docet.
 B. Mortuus iacet, & ducitur homicida,
 vt reus iudicio.
 C. Non hoc ſolum, ſed qui fratri irafcitur, reus
 eſſe poteſt etiam iudicio gehennæ ignis.
 D. Qui dicit Racha, contumeliuſum verbum,

- ſed anceps, reus ſimiliter eſſe poteſt
 concilio.
 E. Qui dicit fatue, nec iudicio, nec concilio ſiſ-
 titur, ſed plane gehennæ ignis addicitur.
 F. Homo qui relinquit munus ad altare, et
 vadit primum reconciliari fratri ſuo.

DOMINICA VI. POST PENTECOSTEN.

*Subſcribere poterunt huic Euangelio imagines Dominicæ iij.
 Quadrageſimæ et earum annotationes. 42. et 43.*



quia peccatum mortiferum videri etiā potest, ideo dicuntur iudicari, & ignis inferni appositè adscribitur.

E. Homo qui planè alium accipit contumeliosè, fatuum, siue stultum appellans, vitium scilicet mentis nobilissima partis anima illi impingēs. Hic non dicitur obnoxius iudicio, vel concilio; consummata enim ira sua ipse se ipsū condemnat ad ignem aeternum; qui dicitur gehenna, abomi-

nabilis scilicet, ut vallis Hennon; nec excusationi aliquid reliquū facit, quare solus inferni ignis apponitur.

F. Homo qui recordatus habere fratrem aliquid aduersum se offensionis, relinquit munus suum ad altare, & recedit quarens fratrem, ut illius animū sibi conciliet, & tunc Deo possit munus offerre. Placet enim Deo oblatio è mundo corde profecta, ab immundo non placet.

MEDITATIO.

Domine IESV libera nos propter nomen sanctū tuum ab omni deceptione, siue extrinsecūs illa irreat, siue proueniat intrinsecūs. Decipit nos mundus, peruersi homines, Daemon; circumuenit nos nostra cogitatio; vigeat in nobis lux tua sancta, celestis, diuina, quæ nos illustret, & ostendat quid vitare debeamus, & faciat eadem in te ut longè à nobis illud depellamus: ita abundabit nostra iustitia, qua iusti per te sumus & in te, plusquam Doctorum legis antiquæ & Phariseorum; ut nō solum litteram legis tuæ veteris intelligamus, sed ad eius intelligentiæ spirituales perfectionem penetremus, & hanc te iuuante exerceamus. Vides sancte IESV quā longè ab hoc gradu absumus, cum tamen perfectionē vitæ spiritualis simus professi ex votis, ex statu, ex instituto. Quando enim legem veterem, & omninò vetus testamentū spiritualiter percipimus? quando non cognoscentes litteraturam introimus in potētiās & magnitudines virtutis Domini quæ est in illa littera inclusa? quæ ex illa elucet, quæ nouum testamentum, & legem Dei æternam nobis repræsentat ex illis figuris, ex illa umbra, ex littera, & quidē ablato iam velamine per te Domine. Age, hūc non penetramus, nec meditamur veteris scripturæ sensum spirituales, quod omittere non deberemus: quid? tuam illam perfectionē nouæ legis suauem, cælestem, diuinam quando ut decet in se meditamur? quando opere explemus? Vel quam nunc exponis de obseruatione quinti præcepti, vbi doces fieri homicidium posse iracundia & vindictæ appetitione; quæ intrinsecūs etiam si cōtineatur, ferit tamē odio proximum, quem beneuolentia prosequi debemus. Rursum si iracundiæ accedit verbum quod ad iniuriā possit quis interpretari, hoc vel iudici, vel concilio addicitur. Nam si apertum quis ex animo, præsertim irato dixerit

conuitium, de eo nihil est quod iudicetur, reū illum prodit gehennæ impotentia, & animi prauitas & operis. Sed ut expleamus tādē hanc tuæ doctrinæ intelligentiā, de tua gratia & beneficio, alia tamen nobis remanent superanda. Nam quousque non identidem irascitur, etiam si non lethaliter ac perniciosè, neque occidat planè sol super illius iracundiā? obscuratur tamen & obnubilatur ratio & charitas, debilitatur vita spiritualis & lux; præsertim verò vbi vehemens commotio incessit, non irascimur quidem fratri, non prolabimur in racha, non in fatue; sed hæc mēti & voluntati violenter se offerunt, & nō nihil attinguntur. Est hæc iracundia, non tamē ferè vitium, sed tentatio improba & malitiosa. Video Domine me excusare animi intemperantiam, sed tu dominaris fluctibus maris; doce me quemadmodum procellam hanc, & sedare possim in te si exurgat, & prouidere ne exurgat. Audi igitur. Pax tibi animi comparanda & exercenda est ac mentis tranquillitas; quam assequeris per me, si me inueneris, qui sum cordis pax vera: me autem inuenies, hoc est in corde tuo ero ego efficax sensus & motus, si tuum statum vitæ tuearis, si omnes tuas actiones obserues, & ad perfectionē dirigas per me; omnia autem impedimenta vitæ spiritualis abijcias, nitaris fide, spe, ac charitate, diuinis virtutibus, nitaris familiarissimè modestia animi & humilitate: vtaris autem omni studio orationis, non illius solūm quæ statis horis recurrere solet, sed quo ad eius facere poteris assidua & continenti, recondita spiritus intentione, etiam res alias agens. Afferet etiam illa meditatio pacem, si in virtute paupertatis, ita leues spiritum, ut nihil possideat cor tuum nisi Deum. Ex virtute castitatis nulla ex re delectationem capias, nisi ex Deo & in Deo. Ex virtute obedientiæ à nullo regi te vel gubernari

bernari permittas, præterquã à Deo, & à superioribus tuis in Deo. Si in his rebus ponas studium atque exercitium, pacem cordis inuenies; quã stabilita & confirmata usu & sensu spiritus, fiet in me, vt ingruente iracundiæ motu vel occasione, præualeat pax mea, nec locum habeat perturbatio. Quod si, vt est vestra fragilitas naturæ imbecilla, irrumpat nõnunquam iracundia violenter, ad ea confestim est vobis accurrendum quæ pacem conficiebant, vel omnino ad aliquem sensum spiritus qui vos soleat acrius permouere; ibi enim reperta mea vi diuina, relictis viribus facillè extrudetis perturbationem. Gratias

ago tibi bone & Sancte IESV. Verum hoc mihi tantum remanet de quo cupio à te instrui. Cum irasci nonnunquam non solum possim, sed etiam debeam, quo pacto huiusmodi iracundiam concipere absque vitio possim? Primum nunquam iram concipias, nisi ex pace spiritus proficiatur: dein nunquam irascaris nisi contra peccatum, vel contra id quod cum peccatis complicatum videris: adhuc ne præueniat rationem ira sed sequatur, ne dominetur sed seruiat & obediat. Da Christe IESV, quæ his paucis verbis declarasti expleam. Ita facias magne & bone IESV per tuæ vitæ & mortis meritum. Amen.

DOMINICA SEXTA

POST PENTECOSTEN.

Subseruire poterunt huic Euangelio imagines Dominicæ quartæ Quadragesimæ, & earum adnotationes XLII. & XLIII.

ANNO. XXXII.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XV.

IESVS autem

*suis,
dixit;
turba,
quia triduo iam perseverant
mecum,*

*Et dimittere eos ieiunos nolo,
ne deficiant in via.
Et discunt ei
Vnde ergo nobis in deserto
panes tantos,
vt saturemus turbam tantã?*

Et ait illis IESVS;

MARC. VIII.

Iterum cum turba multa esset cum IESV, nec haberent quod manducarent,
conuocatis Discipulis,
ait illis;
Misereor super turbam,
quia ecce iam triduo sustinent me,

nec habent quod manducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via; quidam enim ex eis de longè venerunt.

& responderunt ei Discipuli sui;

Vnde istos quis poterit hinc saturare panibus in solitudine?

Et interrogauit eos;
Quot panes habetis?

MATTH.

MATTH. XV.

MAR. VIII.

*At illi dixerunt; septem,
& paucos pisciculos.
vt discumberent*

Qui dixerunt; Septem.

Et præcepit turbæ discumbere super
terram.

& pisces,

Et accipiens septem panes,
gratias agens fregit,
& dabat Discipulis suis

& dedit

vt apponerent,

& Discipuli dederunt populo.

& apposuerunt
turbæ.

Et habebant pisciculos paucos,
& ipsos benedixit, & iussit apponi.

*Et comederunt omnes,
Et quod superfuit de
fragmentis
tulerunt, septem sportas
plenas.*

Et manducauerunt,
& saturati sunt;
& sustulerunt quod superauerat de
fragmentis, septem sportas.

*manducauerunt, quatuor mil-
lia hominum, extra paruulos
& mulieres.*

Erant autem qui manducauerant quasi
quatuor millia:
& dimisit eos.

*Et dimissa turba ascendit
in nauiculam,*

Et statim ascendens
nauim cum discipulis suis,

& venit in fines Magedan.

venit in partes Dalmanutha.

MEDITATIO.

SCio te Domine IESV misericordiam esse
infinitam, benignitatem, clementiam; &
hoc cum considero, quasi meæ incredibilis
indignitatis oblitus, apud te audeo de te quasi
præsumere: Parce tamen mihi suauissime
IESV, si te ex hoc tuo euangelio audeo in-
terrogare, vt meum, & omnium qui ad te cō-
fugiunt pedagogum clementissimum. Quid
est quod bis miraculum de panibus repetij-
sti? Volui illustrius doceri fidem Sacramenti
Eucharistiæ, atque aliorum quæ sciebam op-
pugnatum iri ab hæreticis, ac peruersi capitis
hominibus: & illic quidem monstraui, vnde
vis Sacramentorum manaret, hîc Sacramen-
torum etiam numerum expressi. Cur non
frequentius huiusmodi miraculum edidisti
sancte IESV, vt alia? semel tantum ediderā,
& quærebant me turbæ, quia comederant ex
panibus: quid si frequenter panes multipli-
casset, nonne essent me quæsituri rerum tē-
poralium auiditate, non spiritualium? Et ta-

men non omisi bis illud signum edere pro-
pter mysterium duplex. Quorsum autem at-
tinet quod tam es frequens Domine in do-
cenda turba & adiuuanda? Quia in ea sciebā
esse quod facilius sanaretur, quam in Princi-
pibus & Pharisæis. Illa magna ex parte sim-
plicitate animi ducebatur, conscientia suorū
malorū, & boni appetitione: hi contrā ferē
duplicitate animi, malitia, obstinatione.
Quidnam in tuo animo versabatur bone IESV,
vbi turbæ miserebaris? Passionis meæ, &
vitæ totius meritum cōmunicabam ijs quo-
rum me miserebat. Itaque mēos faciebam il-
lorum labores, pœnam, peccata; quæ est ve-
rissima ac summa misericordia. Quo pacto
turba tecum esse poterat qui pax es & tran-
quillitas infinita, turba vero incondita, in-
quieta, tumultuosa, non solum inter se, si ho-
mines inter se conferantur, sed etiam si sin-
gulorum cogitationes, appetitiones, opera?
Turbam ego ad me euocabam interno im-
pulsu,

pulsu, ut ad me veniens, & mecum vnà manens, me audiens, à me iuuaretur, & desineret esse turba, accepta à me pace & tranquillitate, sanatis eorum infirmis. Cur Discipulos conuocas sciens quod non haberent quid manducaret turba, & illis dicis; Misereor super turbam? Eos iam destinaueram, per quos mea Sacramenta administrarem; & iam tūc
2 Cor. 3. designabam ministros sacræ Eucharistiæ: im-
Zach. 12 primebam porrò illis spiritum miserationis, quo debebant in primis esse ornati, qui mysteria mea in Ecclesia erant administraturi. Expone mihi Domine I E S V, cur dixeris tam vehementer; Quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: & si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via; quidam enim ex eis de longè venerunt. Res erat noua, & magna admiratione digna, quod vbique me reijcerent Principes, Scribæ, Pharisei, & me arguerent, me persequerentur & vellent interficere; turba tamen imperita & incondita neglecto cibo, quasi vitæ suæ oblita, triduo mecum esset, me audiret, me longanimitè sustineret; quod fieri non potuit absque singulari fructu meæ doctrinæ cælestis. Porro augebat admirationem, simul & miserationem, quod fame affligerentur, & essent defecturi in via si absque cibo dimitterentur; illi præsertim qui longè venerant certius essent periclitaturi. Cæterū semper mihi gratior est ternarius numerus, qui semper in vnitate essentia personarum diuinarum distinctionem mihi representabat. Quid sibi vult autem bone I E S V, quod ti-

tubare permittis Discipulos, & ad suam facultatem spectare non ad tuam? Iam si ad tuam, nōne erat mirum magis, & grandior permissio, si Apostoli non solum fidei obliuiscerentur, sed etiam experientiæ quam de quinque panibus acceperant antea? Instruebam ego quidem mea doctrina, miraculis, gestis omnibus Apostolos & Discipulos, & in illis simul Ecclesiam meam, cuius in illorum titubationibus medebam infirmitati, & futuræ illius firmitatis fundamentum iaciebā. Amputabam enim in illis omnium qui in me erant credituri fidei inconstantias & titubationes maiori efficacia & fructu, quam si nihil hæsitassent. Adde quod summum mysterium hoc miraculo significabatur, propterea fuit consentaneum ut vehementer cōfirmaretur. Vnum si interrogauero I E S V bone & sancte, reliqua à te pro tua benignitate exspectabo. Quid est quod nec illi quinque, neque huic septem panum miraculo cōiunxisti potus miraculum? Potus non exigebat miraculum, cum vicinus esset lacus Genesar, cuius erat aqua salubris. Fuit & illa causa, quod volui significari, laicis non esse communicandam Eucharistiam necessariò sub vini, vel potus specie. Ago tibi gratias immortales I E S V Dei infinita sapientia, pro hoc & omnibus beneficijs quæ à te accepi de tua benignitate. Amen.

(.)

DOMI.

DOMINICA VII. POST PENTECOSTEN.

Cauendum à falsis Prophetis.

Matt. vii. Luc. vi. Anno xxxi.

25

cxxxiiij



- A. Mons Thabor, vbi Christus docet.
 B. Falsus propheta docet frequentissima concione, sed deprehenditur lupus.
 A. Docet IESVS non posse bonam arborem malos fructus, nec malam, bonos facere.
 C. Quod exponitur per spinetum vnde

- non possunt ficus, vel vuae colligi.
 D. Et per tribulos, et rubum, vnde item nec ficus, nec vuae colligi possunt.
 E. Arbor bona dat bonum fructum.
 F. Arbor mala exciditur, & in ignem mittitur: Ita fiet falsis prophetis, & hæreticis omnibus.

DOMINICA SEPTIMA

POST PENTECOSTEN.

Cauendum à falsis Prophetis.

MATTH. VII.

LVC. VI.

ANNO. XXXI.

In cxxxij. imaginem adnotatiuncula.

cxxxij.

25.

A. Mons Thabor, ubi Christus docet.

B. Falsus Prophetæ docet frequentissima concione, sed deprehenditur lupsus.

A. Docet IESVS non posse bonam arborem malos fructus, nec malam bonos facere.

C. Quod exponitur per spinetum, unde non possunt

ficus vel vna colligi.

D. Et per tribulos & rubum, unde item nec ficus nec vna colligi possunt.

E. Arbor bona dat bonum fructum.

F. Arbor mala excinditur & in ignem mittitur: ita fiet falsis Prophetis, & hæreticis omnibus.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. VII.

LVC. VI.

In illo^a tempore dixit IESVS Discipulis suis; Attendite à falsis^b Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces.
A^a fructibus eorum cognoscetis eos.

*Non est enim arbor bona quæ
a facit fructus malos; neque
arbor mala faciens fructum
bonum. Vnaqueque enim ar-
bor de fructu suo cognoscitur.
Neque enim de spinis colli-
gunt ficus,
neque de rubo vindemiant
vnam.*

Nunquid colligunt de^c spinis vvas, aut de^d tribulis ficus? Sic omnis arbor^e bona, fructus bonos facit: ^f mala autem arbor malos fructus facit. Non potest arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, ^f excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

*Bonus homo de bono thesauro
cordis sui profert bonum, &
malus homo de malo thesauro
profert malum. Ex abundan-
tia enim cordis os loquitur.
Quid autem vocatis me, Do-
mine, Domine, & non facitis
quæ dico?*

MATTH.

Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse intrabit in regnum cælorum. Multi dicent mihi in illa die, Domine Domine, nōne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo Dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, quia nunquam noui vos: discedite à me omnes qui operamini iniquitatem.

ADNOTATIO.

A. **C**hristus docet in monte Thabor Apostolos.

B. Falsus Propheta vel concionator veniens ipse, non missus legitimè. Huiusmodi quidem apparent exterius: oues, mansueti scilicet, modesti, humiles, fructuosi; verum si excutias, sunt intrinsecus truculenti & rapaces lupi. Propterea effectus est in circulo qui lupinam illius pellem predat esse interiùs: idem apparet in vestis partibus extremis. Audiu tamen eos turba, & facile capitur horum doctrina & sanctitatis simulatione. Hos cum magna animaduersione esse cauendos docet Christus: Primum explorandum an veniant per se ipsi, nō mittantur: si enim nullam missionem prætexant, audiendi planè non sunt, sed prorsus exterminandi: sin missos se prædicet nō legitima quidem atque ordinaria Ecclesiæ potestate, sed à Deo propter ordinem; ne tunc quidem audiendi sunt, nisi edito priùs miraculo, aut loco scripturæ adducto qui peculiari-
 ter de se loquatur. Hunc tantum adduxit Ioannes, & Christus, tantum est adducturus: Elias in fine temporum. Miraculum si adducant, tamen est animaduertendum ne falsum atque effectum illud sit; quod explorari poterit ex veritate doctrinæ: nam si contra doceat quam Ecclesiæ doctrina & traditio habet, impostor est ille, & cū suo miraculo, cum sua scriptura reiiciendus. Hoc

Extra de
hæc. ca.
quum ex
missto.

verò est quod Christus docet; ex fructibus illorū cognoscetis eos: doctrina & huius fructibus quā malī sint Propheta vel Dēctores, quā cauendi: nam alioquin etiam mores planè deprehendetis per hypocrisin & malas artes effectos. Quod si facile non sit doctrinam, vel mores discernere, tunc nihilo scilicet animaduertendum attentissimè quid tandē pariat doctrina, quid mores denique: non possunt enim diutius calari horum impostura & calliditates, nec contra bonitas animi & veritas obscurari.

A. Siquidem bona arbor facit bonos fructus, mala malos; & planè fit ut ex abundantia cordis os loquatur, & consequatur similis operatio.

C. Spinetum, unde fieri nō potest ut colligantur ficus vel vna.

D. Tribuli, vel rubi, unde nequeunt ficus vel vna colligi. Sunt falsi Propheta & heretici spine, tribuli, rubi, unde suauitas doctrinæ & veritas colligi non potest.

E. Arbor bona & benè fructuosa, cuius foliū non defluit, cuius omnia quæ faciunt prosperantur.

F. Mala & malè fructuosa arbor: huius defluunt folia, sunt mali fructus, & tandem excinditur, & in ignem conijcitur comburenda: ita fiet hereticis omnibus, & falsis prophetis nisi resipiscant.

MEDITATIO.

Mat. 7. **S**apienter nobis, ut semper, prospexisti magne IESU & docuisti, ut canes & porcos à Sacramentis etiam abigeremus, insolentes

scilicet ac mordaces homines; tum eos qui impuritate, ac sordibus peccatorum gaudent: itaque utrosque si canes esse vel porci persecuerent,

uerent, nec admonitionem salutarem Ecclesiæ audiant, sacris arcemus, etiam si fidem teneant: hanc si non tenerent, etiam sine admonitione anathemate ferimus, cum ipsi se suo iudicio condemnent. At vero alij sunt nostri hostes magis perniciosi, & à quibus maius nobis impendit periculum: illi scilicet qui cum non modò sint canes & porci, sed lupi etiam rapaces, tamen violentiam, impuritatem, rapacitatem, & truculentiam dissimulant ouium cultu, modestia & simplicitate, & specie fructus. Illic igitur iubet arcendos canes & porcos, hinc grauissimè præcipis, ut attendamus nobis à falsis prophetis, ut diligenter aduertamus ne nos sua astutia, & fraudulenta dissimulatione decipiant; & cum se obtendant nobis ouem, fiat illa nobis ouis non solum canis & porcus, sed lupo etiā rapax. Nihil enim est pestilentius, nihil ad sanandum difficilius, quàm facientem pessima, esse persuasum optima illa esse quæ facit. At qui hoc conantur falsi prophetae efficere, ut persuadeant hominibus sua astutia atque peruersitate, ea esse optima quæ pessima sunt; ut ea deceptione tamquam veritate orthodoxa videntes, quamplurimos faciant (quod ipsi sunt) non solum canes & porcos, sed etiam atroces & rapaces lupos. Video Christe I E S V scuitiam horum, video perniciem, vehementer ab his de tua gratia & virtute abhorreo, & cupio audissimè horum calliditates atque peruersitates cognoscere, quo illos & vitare possim, & abigere per te; ne vel mihi, vel alijs noceant. Hoc doce me per spiritum tuum bone I E S V. En tibi. Origo & fax fuit Satan omnis mali, omnis crudelitatis, & fraudis, & mendacij: fuit ille quidē bonus, & habuit veritatem initio, sed statim ex initio ipso superbia & invidia illum ex illa bonitate & veritate deciecit, & fecit lupum crudelissimū atque rapacissimū. Verum hoc est aliquando aperto latrocinio, aliquando subdolè & fraudulenter: nonnunquā enim clarè est canis, porcus, lupo, leo, omnem crudelitatem & impuritatem exercet in vos impotēter, id me propter peccata vestra ita permittente. Sic ante meū aduentum ferè sæuebat: sed illum conculcavi ego, vici, atque triumphavi, & traduxi palam; atrocitatis illius insolentiam compescui atque ligavi ad mille annos, hoc est usque ad secundum mei aduentus proximum tempus. Sed eius vincula variè illum astringunt, pro mortalium varia animorum indignitate & vi-

tio: ligatus utcumque est idololatriis; non enim est in multis iam valida infidelitas, nam magna ex parte est profligata idolomania; Mahometismus etiam & iudaismus aliquid habent veritatis: non est igitur illud vinculum illis tam obstrictum. Laxius vero est hæreticis, in quos plus potest Dæmon, atque adeò in hæreticis incipit illa solutio Diaboli vires accipere, quæ in Antichristo consummanda est. In Ecclesiā autē meā planè religata est Sathanæ vis & peruersitas: nisi vestra culpa aliquando relaxetur, vel nisi tamquam ad canem ligatum accedatis. Si quis igitur meo spiritui insistat humiliter atque studiosè, cum non aggreditur Dæmon aperta dimicatione, sed varijs artibus & dolis hunc circumuenire annititur per suos homines, qui solent item ipsi suas astutias Dæmonis malitijs adiungere: sæpius etiā quem subuertat per se adit. Nihil tamen initio palam mali meorum seruorum simplicitati offerre audet, sed vestit se ouium vestimentis, mansuetudinem, modestiam simulat, spem fructus spiritualis præ se ferit; addit etiam falsam quandam & effictā lucem. Hæc est prima congressio: ea simulatione, & efficta boni facie conciliat sibi animum veræ deuotioni & meditationi assuetum, & quasi docilem & attentū reddit. At animum si est adorsus parum in rebus spiritualibus exercitatum, illi euestigiò incipit illudere, dolo malo, & effictis fraudibus sese insinuans menti; maiorem alium quendam spiritum, lucem aliam maiorem, fructum spiritus vberiorē polliceri; & id omni molimine contendit, ut veram deuotionē cum falsa commutet. Quod si id cōsequitur, ibi iam quasi parta victoria, & profligato Angelo tutelari ærumnosam animam ludificari miseris modis pergit: iam vitæ statum deferere placet, nouam vitæ rationem instituere, in prioribus consilijs tenebræ omnia, in nouis lux omnia apparent: breuiter regnat Dæmon in anima infelice. Verum si constantem animam pergit oppugnare, & harum artium scientem, non statim ita impudenter eam aggreditur, sed desideria primū ingerit maioris perfectionis, successum etiam spiritualem procurat; nihil tamen omittit inter hæc malitiam suam exercere, sicubi occasionem aliquam nactus sit: quod si nihil aliud, in ipsis bonis quæ ipse suggerit actionibus inspergit titubationes, insinuationes, diffidentias astute; ut tandem eò perueniat quò contendit, ut illæ rationes vitæ vel

actionum fiant pederentim insipidae, atque etiam odiosae, & placeant alia vitae & actionum consilia. Aliae praeterea sunt Daemonis artes perniciosae, & doli mali, quibus tum religiosi homines, tum seculares impugnat. Illos, ubi sub specie melioris boni debilitat Superiorum suorum praesentem obedientiam, contrarium menti iudicium inferens, difficultatem ingerens praecipii, vel praecipientis auctoritatem eleuans: denique hostiliter non cessat suas artes exercere in omnem cogitationem vel actionem hominis religiosi. Seculares vero suis itidem fraudibus aggreditur, qui immutabili statu tenentur, ut illum fastidiant, alium depereant: si liberi sint, temere ut eligant vitae statum, lucem aequalē omnibus inducens, vel clariorem etiam imperfectiori. Est alia illusionis ratio item pessima, si lucē tibi offundat in re difficili, vel dubia, vel periculosa; & enitatur ut nullum consulas, & solus tibi videaris sufficere. Postremo nunquam fatigatur, nusquam finem facit ludificandi, semper

1. Pet. 5. circuit quaerens quem deuoret, semper etiam venatur per quos vos item decipiat. Ad omnes autem eius peruersitates agnoscendas, simul & depellendas, illud primum animaduertite, ligatum vobis esse Daemonem, & nisi vos, vos inquam illius vincula vel laxetis, vel soluatis, nihil vobis posse mali afferre, hoc est nisi velitis: quo circa vestram aliquam necessesse est culpam praecedere, si aggredientem

Mat. 4. Daemonem vel non agnoscatis, vel non repellatis. Neque verò miremini si vos ligatus aggrediatur astute, cum me palam sit in deserto adortus; quem ego tamen superauit gloriose, & illa victoria vires vobis parauit, quibus tentationes vestras repellere possitis, non solum apertas, sed etiam tectas: at enim vos illum soluitis, vel acceditis vestra voluntate ad alligatum. Ergo danda vobis est opera, ut diligenter opera poenitentiae, non interioris solum, sed exterioris etiam exerceatis, ne vestra culpa Daemon vires accipiat quibus vos oppugnet. Quoniam autem permitto de mea prouidentia ut dolis Daemon vos appetat, quò

Apo. 3. vos probem, (ut soleo quos amo exercere, & sic ad meliora prouehere) oportet simul peculiari oratione vos esse munitos semper, qua Patrem meum oretis & me, ne incautos vos & imparatos Daemon aggrediatur: illud praesertim peratis, ut Daemonem agnoscatis esse à quo bonae inspirationes offundantur dolose.

Accipite verò signa maligni Spiritus. Boni enim spiritus inspirationes leniter, placide ut in spongiam, ita ab anima bona recipiuntur: contra mali instinctus duri sunt, non placidi, sed violenti, cum strepitu, ut solet à petra imber accipi. Rem igitur quae obtenditur referatis oportet ad causam, & quemadmodum in animo vestro recipiatur aduertite; ita agnoscetis Daemonem sub specie Angeli, Prophetæ, & ouis decipere velle. Sin hoc signo non discernatis spiritum, animaduertite diligenter quò vos ducant illae inspirationes: si enim vel ad infirmitatem spiritus, vel titubationem, siue ad status vestri, vel boni propositi, vel actionum bonarum debilitationem vel mutationem, nihil dubitetis esse Daemonem illum, lupum esse sub ouis vestimento: abigite lupum cum sua veste me auctore, extrudite malam bestiam. Est vobis alia via qua possitis calliditates Daemonis propulsare, si non solum à quibus vobis periculum timetis, de ijs vel Superiores vestros, vel Confessarios, vel omnino in spiritualibus rebus industrium virum consulatis, sed de ijs etiam quae videntur bona, recta, atque spiritalia; breuiter aliquem habeatis semper paratum, cui totos vos aperiat: fiet mea benignitate, uti quas vos non agnoscitis veteratoris Diaboli vafrities, ille perspiciat, & vos instruat atque confirmet monitis salutaribus. Agimus tibi gratias Domine. Verum bone & sancte I E S V, cupio de lupis haereticis audire. De hac mea Ecclesiae peste ex his quae audisti hactenus potes intelligere. Similiter faciunt haeretici in euerrenda fide, ut Diaboli & peruersi homines ad mores corrumpendos: & initio quidem pari modo vestem praetendunt ouinam, lucem videlicet intellectus, tum persuasionem, & confidentiam; haec omnia efficta, & subdola, & ad suorum errorum persuasionem accommodata. Sed est haereticorum oppugnatio apertior atque impudentior: hi enim vel statim, vel paulatim contra Catholicam Ecclesiam suos pestilentes errores intrudunt. Magna igitur culpa illis praebetur assensus, quo maior est lux fidei Catholicae, traditionis, consensus, successionis, unitatis, diuinæ virtutis in Ecclesia orthodoxa. Obseruandumque est ad hos falsos Prophetas dignoscendos & euitandos, primum an legitime mittantur, an verò sese obtrudant: hi enim planè non sunt

DOMINICA VIII. POST PENTECOST.

Villicus accusatur.

Lucæ xvi Anno xxxiiij.

64

cxxxiiij



- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Christus ad Bethabarain docens discipulos.</p> <p>B. Homo dives apud quem accusatur Villicus, quod bona eius dissipasset.</p> <p>C. Astat Villicus tristis, male sibi conscius, nec se defendit.</p> <p>D. Abscedit miser, inuit varia consilia; tandem illud placet, ut partem eorum, quæ Domino debentur, remittat debitoribus, unde fiant in ipsum benigni.</p> | <p>E. Vni remittit quinquaginta cados olei è centum.</p> <p>F. Alij viginti coros tritici ex pari numero.</p> <p>G. Significatur colligi ex parabola laudandam eleemosynam, & hominem qui erogat stipem large pauperibus.</p> <p>H. Eidem homini moribundo astant Angeli consolantes animam, & excepturi e corpore discedentem.</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

DOMINICA IX. POST PENTEC.

De huius Euangelij duplici historia descriptæ sunt suæ imagines in Dominica in ramis Palmarum. 85. 86. 87.

1. The first part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

[Faint, illegible handwritten text]

sunt audiendi qui legitimè non mittuntur ; qui verò effingūt se mihi legitimè, horum primæ excutiendæ vestes & simulationes, quæ sese frequenter produnt ipsæ per se. Quod si facile non deprehendatur malitia, ad effectus eorum vel fructus inspiciendum diligenter: fiet enim non dubiè, vt fructus falsi prophetæ illum prodant & traducant; non enim potest mala arbor bonos fructus

facere : sic enim omnibus Ecclesiæ seculis sunt obseruatæ atque deprehensæ hæreses. Sancta est tua doctrina Christe IESV, salutaris, diuina: obsecro te Domine, vt illam in me facias efficacem, & in vniuersa Ecclesia tua sancta.
Amen..

DOMINICA VIII. POST PENTECOSTEN.

Villicus accusatur.

LVC. XVI.

ANNO XXXIII.

In cxxxiiij. imaginem adnotatiuncula.

cxxxiiij.

64.

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>A. Christus ad Bethabaram docens Discipulos.</i> | <i>E. Vni dimittit quinquaginta cados olei è centum.</i> |
| <i>B. Homo diues, apud quem accusatur Villicus quod bona eius dissipasset.</i> | <i>F. Alij viginti coros tritici è centum.</i> |
| <i>C. Astat Villicus tristis, male sibi conscius, nec se defendit.</i> | <i>G. Significatur colligi ex parabola laudandam elemosynam, & hominem qui erogat stipem largè pauperibus.</i> |
| <i>D. Abscedit miser, inuit varia consilia; tandem illud placet, vt partem eorum quæ Domino debentur remittat debitoribus, unde fiant in ipsum benigni.</i> | <i>H. Eidem homini moribundo astant Angeli consolantes animam, & excepturi è corpore discedentem.</i> |

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XVI.

D^a Icebat autem & ad Discipulos suos; Homo quidam erat ^b diues qui habebat Villicum, & hic diffamatus est apud illū quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illum, & ait illi; Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare. Ait autem Villicus ^c intra se; Quid ^d faciam, quia dominus meus aufert à me villicationem? Fodere non valeo, mendicare erubesco. ^d Scio quid faciam, vt cum amotus fuero à Villicatione, recipiant me in domos suas. Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo; Quantum debes ^e domino meo? At ille dixit; Centum cados olei. Dixitque illi; Accipe cautionem tuam, & sede citò, & scribe quinquaginta. Deinde alij dixit: ^f Tu vero quantum debes? Qui ait; Centum coros tritici. Ait illi; Accipe literas tuas, & scribe octoginta. Et laudauit Dominus Villicum ini-

quitatis, quia prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Et ego dico vobis; Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis, ^h recipiant vos in æterna tabernacula.

ADNOTATIO.

A. **C**hristus ad Bethabarā docens Discipulos.

B. Homo diues, apud quē suus Villicus fuit delatus, quod bona eius dissipasset: sed & assistunt amici: vocato autem Villico, ab eo exigit rationem villicationis seuerē, Redde rationem tue villicationis; & iam primum abrogatū scias tibi tuum munus, amplius villicare nō poteris.

C. Astat tristis & amaro animo Oeconomus, neq; quicquam respondet, accusante & damnante eum peccati conscientia.

D. Abscedit miser, videt se esse in ultimam calamitatem redactum, non posse idoneam reddere rationem: init secum varia concilia, tandē rationes eius omnes eō redeunt. Prius mea administratione, non possum operis & labore victum parare, erubescō stipe emendicata victitare: illud tantum fit mihi reliquum & facile; pecuniam Domini remittam debitoribus: ita fiet vt in me ipsi sint benigni, & ego meam paupertatem illorum erga me benignitate sustentē.

E. Debitor, cui remittit Dispensator ē centū

quingenta cados olei. Ea est mensura hebraicè bath, continens septuaginta duos sextarios: continet verò sextarius binas cotulas siue heminas, quas vulgo vocant pintas. Iose. 8
Ant. cap. 2.

F. Alius cui dimittit viginti coros tritici ē centum. Est autem corus aridorum mensura, capiens medimnos atticos vnum & quadraginta, & capit medimnus duos modios. Iose. 3
Ant.

G. Homo qui erogat prolixē eleemosynam in pauperes, quem laudat Dominus quod prudēter fecisset.

H. Idem moriens, cui assistunt cum suis Angelis animæ quibus benefecerat, illius animam receptura merientis. Eo enim spectat parabola, vt qui sunt peccatores, saltē eleemosynis redimant peccata sua. Dicuntur verò diuitiæ mammona, nō Hebraorum sed Syrorum lingua, quæ de iniquitate collectæ sunt: interpretatur vero Christus diuitias omnes quas peccatores possident esse mammonam, quibus scilicet indigni sunt: ne quis intelligat ex pecunijs male acquisitis, & ex alieno dari facultatem eleemosynas faciendi. Hier. 1
q. ad
Algu.

MEDITATIO.

SV M ego Villicus tuus Domine Deus meus; audio, & scio, & sentio: accepi à te bona quæ habeo, quæ tua sunt, & ea dedisti in manus meas in te gubernanda, ad gloriā tui nominis; vnde etiam mihi parem vitā meā sempiternam. Nec solū mihi naturalia bona dedisti, animam, & potentias meas, per quas sum & possum naturaliter; sed bona mihi præterea dedisti supernaturalia, virtutes scilicet & dona, quibus esse habeo cæleste & facultatem: sum quippè Christianus, sum factus filius tuus adoptiuus, frater Christi Domini & Dei nostri. Neque his fuisti contētus benigne Domine, in gratiam etiam religiosi instituti me tam immeritum recepisti, multis donis, multis visitationibus exornasti atque exhilarasti. Quæ omnia cum considero, & vtinam ita considerem vt debeo; dum igitur

hæc considero, & quemadmodum his sum vsus animaduerto, in summam venio animi mei confusionem. Video enim me apud tuā iustitiam esse diffamatum, & variè delatum, & hoc quidem verissimè: accusat enim me mea conscientia atque condemnat, sentio me tuis donis indignum, è tua villicatione reiectum, omnis consilij & opis prorsus expertē; iustissimè exilium cordis, & omnem desolationem patior. Quid faciam miser? Nihil enim possum sine te Domine, qui meo demerito, & tua iustitia abiecisti me. Fodere nō valeo. Voluntatem quidem tu mihi Domine fecisti reliquam, qua vellem etiam abiecta facere & laboriosa, idest poenitentia asperitatibus & abiectionibus sustentare vitam spiritualem: verum hoc videor non posse conari in hac desertione tua, iacet animus, languet, supet.

f. 68.

stuper. Mendicare erubesco. Oratio mihi residua esse videri poterat, qua ad te, qua ad Sanctos tuos me conuerterem: hoc etiam praesidium timeo ne tua destitutione ereptum sit mihi, neque audeo ad te quem tam variè offendi confugere; operuit enim confusio faciem meam: ad Sanctos tuos accedere erubesco; scio enim illos zelo tui honoris & iustitiæ esse feruentes. Video tamen Domine quænam sit tua voluntas in his angustiis; vt me dedam pietatis operibus & iuuando proximo: video consilium tuum, vt quod ferè negligebam, saltem mea necessitate excitatus faciam diligentius: hætenus enim erravi, nã potius fui in me iuuando, neglecto ferè proximo, hoc est non curando bona quæ dederas mihi administranda in villicatione mea, quæ est de tuis ouibus & prædijs. Et primùm quidem missas, orationes, corporis afflictiones, & pia alia opera offeram pro animabus purgatorij. Secundo loco eadem offeram pro pœnitentijs debitis proximi mei; & vita in melius commutanda. Terriò adducendis ho-

minibus ad confessionem & eius frequentiam dabo operam diligentem. Quartò alijs ministerijs iuuandi proximi incumbam studiosè: & vt breuiter dicam, propriè ad me intelligam attinere parabolam. Nam ex instituto habeo compertum, quæcunque accepi dona à te Domine, ea omnia propterea accepisse me, vt in meam & proximi salutem & perfectionem illis vtar, ad maiorem nominis tui gloriam. Quod vel non feci, vel negligenter feci, vel paruo cum fructu feci & repugnàter. Obsecro Domine, parce peccatis, parce negligentijs meis; & da primùm vt de tuis donis & bonis ne faciam mammonam iniquitatis, contra tuam voluntatem illis abutens, vel ea inutiliter retinens: & exhibe clementissime Pater, ex eo quod hætenus fateor fecisse me iniquitatis mammonam, vt quamplurimos iuueni, & ad salutem ac perfectionem promoveam. Ità fiet vt iuuer ego in meis desolationibus ac miserijs, & tandem recipiar ad vitam sempiternam. Amen.

DOMINICA IX. POST PENTECOSTEN.

De huius Euangelij duplici historia descriptæ sunt
suæ imagines superius.

EVANGELIUM DOMINICÆ IX.
vide in Dominica in Ramis palmarum.

ET ADNOTAT. LXXXV. LXXXVI. LXXXVII. LXXXVIII.
ANNO XXXIII.

DOMINICA DECIMA

POST PENTECOSTEN.

De Pharifæo & Publicano.

LVC. XVIII. ANNO. XXXIII.

In cxxxv. imaginem adnotatiuncula.

cxxxv.

90.

- A. *Christus in templo, in porticu Salomonis docens.*
 B. *Magnifici quidam homines, qui alios aspernabantur præ se, & alia multitudo audiens.*
 C. *Templum cum atrijs.*
 D. *Phariseus proxime stans ad ianuam atrij Sacer-*
dotum, arrogantissime, & stultissime orat.
 E. *Publicanus longe stans tundit pectus, & oculos non audens tollere in calum, humillime orat; Deus propitius &c. redit domum iustificatus, contraquam Phariseus.*

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XVIII.

D^a Ixit autem & ad ^b quosdam qui in se confidebant tamquam iusti, & aspernabantur ceteros, parabolam istam; Duo homines ascendebant in ^c templum vt orarent: vnus Phariseus, & alter Publicanus. ^d Phariseus stans hæc apud se orabat; Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri; velut etiam hic Publicanus. Ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium quæ possideo. Et ^e Publicanus à longè stans, nolebat nec oculos ad cælum leuare; sed percutiebat pectus suū dicens; Deus, propitius esto mihi peccatori. Amen dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.

ADNOTATIO.

- Gerfo. pandec. A. *Christus cum Apostolis in porticu Salomonis, vbi hæc parabolam dixit postquam receptus fuerat gloriose in ciuitatem.*
 B. *Ante ipsum magnifici quidam homines, qui in se confidebant quod iusti essent, & reliquos aspernabantur. Alia multitudo, quam illi contemnebant præ se.*
 Act. 21. 24 & 26. C. *Templum, (nam atria etiam sub nomine templi continebantur) vbi arrogans & vanus Phariseus ad ostium atrij Sacerdotum & holocausti stat, erectis in calum oculis: orat autè apud se insolentissime. Considera antequam verba audias, insanam hominis confidentiā, inde barbaricam arrogantiam, omnium aliorum hominum contemptum præ se: se instum, bonis operibus abundantem, alios omnes sceleratos, & vitijs omnibus coopertos. Venit dein ad verba; Nō sum sicut ceteri homines &c. O hominis peruersitatem intolerabilem!*
 E. *Publicanus cum suo marsupio & tabulis collybisticis, implicatus scilicet negotijs pecuniarijs & lucris, quod exercitium ferè nunquam sine peccato fit. Hic contra planè quā Phariseus orat: primū agnoscit se coram diuinitate peccatorem; pudore, & peccati conscientia confusus stat longè, non audet in calum oculos leuare, exit in signa pœnitentiæ, tundit pectus vt cor compungat, petit à Deo veniā & simplicissime & humillime. Deus, inquit, propitius esto mihi peccatori. Hæc publicani oratio celos penetravit, & ei peccatorum veniā conciliauit. Sunt hæc quinque verba efficacissima, præsertim si ea ad quin-*

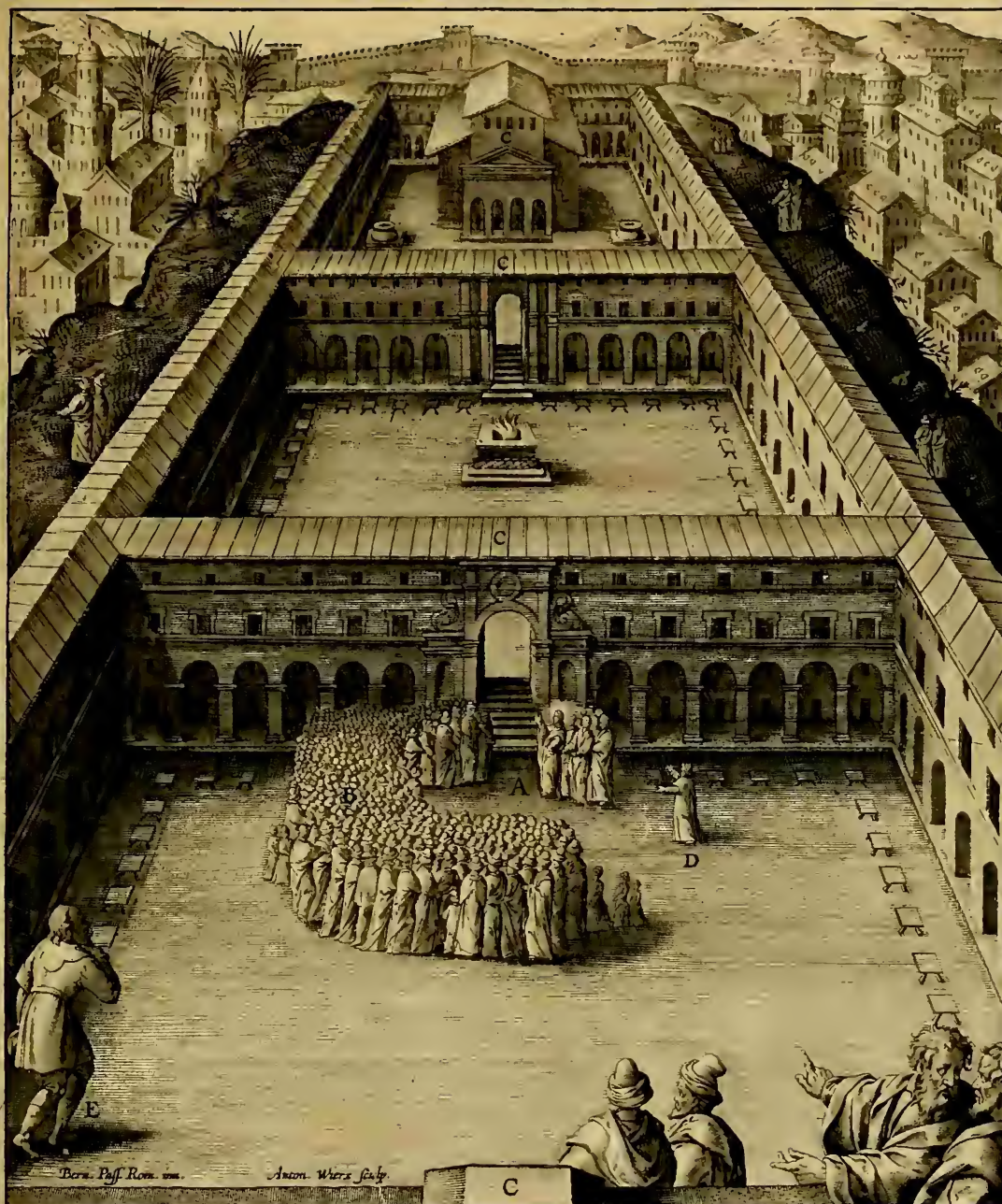
DOMINICA X. POST PENTECOST.

De Phariseo & Publicano.

Luc. xvij. Anno xxxij.

90

cxxxv



A. Christus in templo, in porticu Salomonis docens.

B. Magnifici quidam homines, qui alios aspernabantur præ se, et alia multitudo audiens.

C. Templum cum atrijs.

D. Phariseus proxime stans ad ianuam atrij

Sacerdotum arrogantissimè, & stultissimè orat.

E. Publicanus longe stans tundit pectus, et oculos non audens tollere in cælum, humillimè orat; Deus propitius, &c. redit domum iustificatus, contra quam Phariseus.

DOMINION OF THE EAST INDIES
 IN THE EAST INDIES
 IN THE EAST INDIES



THE EAST INDIES COMPANY
 IN THE EAST INDIES
 IN THE EAST INDIES

ad quinque Christi vulnera referamus, similiter animo contriti ut Publicanus. Illam orationem damnat Christus, ut arrogantia & stultitia plenam; hanc laudat, ut humilem, & deuotè si-

piem: illum pronunziat non descendisse iustificatum, descendisse Telonarium. Similem elationem, & arrogantem magis & barbaram moriens Lutherus euomuit.

MEDITATIO.

EHeu meam miseriam! Non agnoscebam ego me Phariseum, sum tamen Domine IESV, & fui: apertisti tu sensum mihi, quò in me Pharisaicam conspiciam superbiam & arrogantiam, pessima illa vitia; tum meam in me confidentiam, & aliorum contemptum præ me. Quando enim ego (omitto alia vitia quibus repletus sum) sed quādo ego in operibus etiam bonis non me magna ex parte sentio? *1. 17.* Quando pleno corde dico, seruus inutilis sum, è voluntate tua si quid ago? Quādo quo magis in bona actione versor, eò magis in diuina gratia & virtute absorbeor? Quādo illud experior in spiritu, quod Paulus tam constanter scripsit, uiuo ego, iam non ego, uiuit uerò in me Christus? vel quādo subdo, quod est planè consecretarium, eise quidē certè deberet; operor ego, iam nō operor ego, operatur uerò in me Christus? vel quando omnem ostentationem, & omnem finis imperfectionem depello? Rursus uerò nouisti tu Domine IESV, cordis mei perpetuam insolentiā: meæ actiones, cogitationes, opera mea fere omnia mihi arrident & placent delitiosè, nihil in illis video imperfectionis, nihil mali: aliorum contrā vel non considero, vel non placent, vel displicent; etiam si non voluntate forsā mea, habitu tamen quodam, & animi auersione, quam è malo principio proficisci necessum est. Sat dixi, ut quid hæc multiplico? Tu sancte IESV scis peccata mea esse multa & mala, meas imperfectiones & infirmitates tu nosti, ego non agnosco, cæcutio in omnibus. Illumina cor meum IESV bone, vires infere cordi & potentijs meis, & doce me quo pacto hæc mala possim euadere. Ex hoc euangelio nunc te erudiam. Caue igitur orationem Pharisei ne imiteris, illam Publicani amplectere; atque adeò contrā quam fecit Phariseus tu ora. Ille; Gratias ago quod non sum &c. Sua arrogantia incredibili ductus, singularem illam suam iactantiam & animi peruersitatem Deo fert acceptam, quasi eius malitiæ auctor esset Deus: tu modestia animi, atque humilitate cordis ex te nihil boni in te agnosce; quæ à Deo beneficia acce-

pisti, ea te tua improbitate corrumpere semper, nec percipere quemadmodū à Deo proficiantur, ut ex infinito illo fonte omnis misericordiæ & gratiæ fluant, illius esse dona. Si quid habes boni vel benefacti, Deum lauda, te vitupera de tua indignitate, de tua inutilitate, de tuis peccatis; & tantum absit ut Dei benignitate abutaris ad contemptum aliorum hominum, ut contrā te reliquis hominibus quotquot sunt viliores deputes ac deteriorem; tuis omnia illorum peccata superari; festuca sint omnia omnium peccata in oculis tuis, tua ingens trabs: hac ratione te para ad imitationem orationis Publicani. Sta uerò longè, ut de profundis ad me clames: nō enim audio ego si quis ad me accedit sua incogitantia atque arrogantia erectus, sed qui ex profunda cordis sui humilitate quantò longius recedit, tantò accedit propius, & magis à me exauditur. Tu te indignum reputa non solum ut ad me accedas, sed ut in cælum audeas præ confusione & pudore peccatorum suspicere: totum te occupet tuæ vitæ & peccatorum turpitudine. Corripe uero peccata tua, contunde & contere cor tuum, decute omnē peccandi affectum; & facto principio nouo fidei in me, & spei, & deuotionis contra peccata tua, Publicani quinque uerba dicas ad quinque mei præcipua vulnera, quæ pro te in cruce accepi, illa eò referens, quasi nunc uideas illa vulnera infligi, unde vim recipiant. Deus, qui pelagus es infinitum infinitæ substantiæ, virtutis, misericordiæ, pietatis: nam idem es Deus cum Patre & Spiritu sancto, es simul idem Dominator, Dominus omnis creaturæ; meritò item tuæ passionis & mortis data est tibi omnis potestas in cælo & in terra: potes igitur omnia, nec vis peccatoris mortem, sed ut conuertatur & uiuat. Propitius es tu Domine; scio enim quod te proposuit Pater tuus propitiorem pro omnium peccatis: utere tua propitiatione in me; non potuisti enim propius ad nos venire vel fieri, qui non solum nostram humanitatem, labores, poenas assumpsisti, sed mortem etiam nostram. Ita fuisti uerum propitiatoriū, in quo

Deus ad nos veniret prope misertus nostri, ac delens peccata nostra per te. Esto: es tu quidem omnibus mortalibus propitius, quod ad te & tuæ mortis meritum attinet; mihi etiam applicasti tuæ passionis meritum, si ego eius vim non repellam, si ego adhibeam quæ à me requiris adduci, & iuues ut adducā, quò remissionem peccatorum recipiam. Ecce Domine, pænitet me peccatorum omnium, omnia detestor, ab omnibus propono deinceps te iuuante cauere; volo confiteri illa Sacerdoti tuo, & ad eius arbitrium de illis satisfacere: me totum tuæ bonitati & voluntati trado; Propitius esto mihi peccatori. Sum quidem profligatissimus peccator & perditissimus, sed

tu pro huiusmodi etiam mortuus es, in his sanandis maior est tua misericordia, maior gloria. Scio me non percipere peccatorum gravitatem, non intelligere quid tandem sit Deum offendere: da mihi benigne IESV hæc omnia ut ita nunc saltem adhibeam, quantum sit satis ad remissionem omnium peccatorum meorum. Deinde augeas hæc omnia in me, ut maior indies accrescat gratia remissionis tuæ & virtus; qua possim & certius, & facilius peccata deinceps vitare. Ita fac sancte & magne IESV, per nomen sanctum tuum quod est ineffabile, per vitam, per passionem, per mortem & resurrectionem tuam. Amen.

DOMINICA XI. POST PENTECOSTEN.

Sanat IESVS surdum & mutum.

MAR. VII.

ANNO XXXII.

In cxxxvi. imaginem adnotatiuncula.

cxxxvi.

62.

- A. Tyrus vrbs.
- B. Et ad vigesimum milliare Sidon.
- C. Sarepta ad nouem milliaria à Sidone versus Tyrum.
- D. Christus iter faciens trans Iordanem, per medios fines Decapoleos.
- E. Non longè à mari Genesar offerunt illi surdum &

- mutum sanandum.
- F. Ducit illum IESVS à turba seorsum, & immittit illi digitos in auriculas.
- G. Exspuens in palmam suam tetigit salina linguam eius, & dixit illi; Ephphethah.
- H. Audit & loquitur rectè surdus & mutus,

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. VII.

ET iterum exiens de ^c finibus ^a Tyri, venit per ^b Sidonem ad mare Galileæ, inter medios fines ^d Decapoleos. Et ^e adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in ^f auriculas eius, & exspuens ^g tetigit linguam eius; & suspiciens in cælum, ingemuit, & ait illi; Ephphethah, quod est, adaperire. Et statim ^h apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & ^h loquebatur rectè. Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plùs prædicabant, & eò ampliùs admirabantur, dicentes; Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

ADNO-

DOMINICA XI. POST PENTEC.

Sanat IESVS surdum & mutum.

Marc. vij.

Anno xxxij.

62

cxxxvi



- A. Tyrus vrbs.
 B. Et ad vigesimum milliare Sydon.
 C. Sarepta ad nouem milliaria à Sydo:
 ne versus Tyrum.
 D. Christus iter faciens trans Iordanem,
 per medios fines Decapolicos.
 E. Non longe à mari Genesar. offerunt

- illi surdum & mutum, sanandum.
 F. Ducit illum IESVS à turba seorsum,
 & innuit illi digitos in auriculas.
 G. Expuens in palmam suam, tetigit salua
 linguam eius, & dixit illi Epheta.
 H. Audit & loquitur recte surdus &
 mutus.

THE HISTORY OF THE
REIGN OF
HENRY THE SEVENTH
OF ENGLAND



THE HISTORY OF THE REIGN OF HENRY THE SEVENTH OF ENGLAND	THE HISTORY OF THE REIGN OF HENRY THE SEVENTH OF ENGLAND
-------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------

ADNOTATIO.

A. **V** Rbs Tyrus, & ad vigesimum quintum milli-
liare.

B. Sidon, ad Septentrionem: utraq; mariti-
ma: in tribu Aser Sidon, etiam si nō obtinuerint
eius possessionem Israëlita; Tyrus nō erat in con-
tinenti cum diuisa est terra.

C. Sarepta oppidum ad nouem milliaria à Si-
done Tyrū versus. Ex his finibus sanata filia Ca-
naanæ egressus per Sidonem, ad eam scilicet ex-
tendens iter, deinde inter medios fines Deca-
poleos IESVS venit ad mare Tiberiadis con-
tra Pethsadam & Capharnaum, uti satiauit
postea quatuor hominum millia septem pani-
bus. In hoc itinere sanauit hunc surdum & mu-
tum.

D. Christus iter facit trans Iordanem per me-
dios fines Decapoleos. Est autem Decapolis regio
decem urbium trans Iordanem circa Hippum,
& Pellam, & Gadaranzita Hieronymus: Plinius
vero post Iosephum in numero nō ea sedem vrbes
obseruat, qua in re dicit fuisse varietatem. At
video unam illam regionem Decapolim à Mar-
co significari, ut etiam innuit Mattheus, & aliā
fuisse à Galilea; ut decem vrbes in diuersis re-
gionibus sparsas non fuisse Decapolim hoc loco
significet Marcus, tum illud, Decapolim trans
Iordanem esse. Nam Gerasenorum regio erat trans
Iordanem, ubi Christus fuit cum insignem illū
Dæmoniacum sanauit, qui tamen cum Christo
non transfretauit, sed ut à Christo intellexerat,
cepit predicare in Decapoli, quæ ad montē An-
tilibanum spectat, post quē introrsum esse De-
capolim tradit Plinius.

E. Non longè iam erat à mari Genesareth,
ubi adducunt ad eum hominem surdum & mu-

tum, & obnixè eum rogant ut illi imposta ma-
nu salutem afferat.

F. Seducit illū IESVS à turba seorsum, &
immittit digitum utriusq; manus unum in eius
auriculas. O felices aures quas digiti Christi re-
tulerunt, & quas eius digitus, id est Dei potentia
sanauit! Immitte benigne IESVS digitum tuum
in aures nostri hominis interioris obtusas &
surdas, ut gloriam tuam & Patri, quam enar-
rant celi, terra, orbis, visibilis & inuisibilis cre-
atura, quam gratia & redemptio tua copiosa
proclamant audiamus.

G. Sicut præterea IESVS in volam manus,
intingit digitum in saliuam, deinde tangit di-
gito saliuam imbutam exertam muti linguam, su-
spiciens in calum ingemit, & dicit ephphethab
ita enim Marcus ex Chaldaeo מְרַפֵּי עֵפְתָּבָא per
syncopen dempto è medio Thau & duplicato
a propter daghes, & mutato ת in ס. Latinus
interpres omisit alterum פ, in alijs imitatus est
græcum; significat vero aperire.

H. Surdus & mutus recepta salute audit &
loquitur perfecte, mirantur turbæ. ipse gratias
agit Christo. Imbue obsecro Domine Sancte IESVS,
tua saliuam & gustu linguam nostram, ut ex
interno sensu, & spiritus suauitate tuum sanctū
nomen laudemus in secula. Sed quid hic est noue
rei? Cur ingemit IESVS, quod non legitur nisi
bis fecisse, hic, & sequenti capite Marci? & ibi
quidem ad Phariseorum duritiam cordis deplo-
ratam ingemuit, sed hic curiam? Et ostenderet
difficultatem sanitatis spiritus in ijs qui nec
auditum habent interiorem, nec linguæ officium
ad orationem exercent.

MEDITATIO.

O Beatum te surde & mute. Felicem tuā
surditatem & infantiam, faustas aures &
linguā, quas Christus Dei filius & virtus suis
digitis terigit, sua saliuam inunxit, sua potentia
sanauit. Quid igitur? quid antequā sanitatē re-
ciperes, quid in ipsa sanatione, quid postea
sensisti in te? explica nobis rem totam bone
surde & mute. Audite ergo. Non audebam
ego ad Christum accedere, quod nec illū ro-
gare mutus, nec audire si quid mihi loqueretur
surdus poteram: cupiebam quidem sana-
ri, incipiebam etiam interiūs audire Christū;
ipse enim mouebat silenter cor meum, & ad

se fidemque sui alliciebat: incipiebam intē ali-
quid illi loqui silentio, & respondere ad inter-
nam illius vocem; itaque turbæ omnibus
signis capitis, manuum, linguæ, innuebam ut
me ad IESVM adducerent. Adducunt,
sistunt antē bonum IESVM deprecantes
ut mihi manum imponat, credentes futurum
id quod ego credebam, ut illa manuum im-
positio fieret mea sanatio. Vidit IESVS illo-
rū & meam fidem, & ampliori me prosequen-
tus est benignitate: non imponit enim solum
manū, sed me abducit primū à turba, quod
non tantū fecit exterius sed interiūs etiā segre-
gauit

gavit me à turbis mearum cogitationum, & ab alterius turbæ contagio: animo meo videlicet attulit primum peccatorum contritionem, deinde pacem & tranquillitatem, quod ego tum primum sensi in me fieri, cum me apprehendit manu sua I E S V S, & abducere coepit seorsum, quasi viderem à mea & mundi malitia me separari: ego vero sequebar volens, lubens, magna animi suauitate delibutus. Euge bone surde & mute. Ergo te manu tenebat I E S V S, te ducebat, te segregabat ab omni & turba & turbatione. Quid prætera intelligebas fieri illa separatione? Dininam Christi in me familiaritatem & benignitatē: vnde augebatur in me fides in I E S V M, & fiduciæ robur, & amoris suauitas. Quanquam postea percepi illud simul insinuari, qui surdus ad vocem veritatis est, & ad orationē mutus, nec quicquam vel audit vel loquitur è sensu spiritus sui deuotè, eum esse admonendum vt à peccatis primum, à malis occasionibus veluti à turba secedat, quo curetur à Christo. Sic eras animo iam & cogitatione affectus: quid præterea sensisti vbi in aures tuas filius Dei diuinos digitos immisit, vbi suo spūto linguam tuam tetigit, postquam in cælum suspexit, ingemuit, & dixit adapetire? Audite Dei in me mirabilia. Vbi me secretò apud se abduxit, non sanauit statim, sed parauit animum meum ad diuinum beneficiū recipiendum: tangens quidem aures meas digitis suis excitabat meam fidei imbecillitatem, infundebat non animo solum, sed auribus, & corpori meo mirabilem quandam vim & suauitatem: quasi se agnosceret natura à Creatore suo tangi & in melius renouari, & veluti exultaret. Vbi vero salua sensi imbui linguam meam, animæ meæ gustum adueriti immutari in me, expelli noxium rerum humanarum, conciliari rerum spiritualium iucundum & salutarem saporem. Tactus uterque spiritum quendam excitabat in me, qui interiori quadam significatione declarabat non esse illos digitos, illam saluam hominis tantum, sed simul Christi, Dei omnipotentis, salutis sempiternæ. Erectus eram summa animi expectatione, & attendebam totus in alias Christi operationes: mouit verò me vehementer vbi ad cælum suspexit, & quasi me leuanit ad mysticam diuinitatis prægustationē: gemitus autem, vt perciperem illum Dei gemitum ad me attinere, incumque gemitum efflagitare; innuere alioqui quam sit difficile

animum curari qui nec audiat verba veritatis & salutis, & mutus ad orationem sit: hæc erant præparationes. At vero cum dixit, Ephphethah, id est aperire, illa omnes præparationes, & quasi motus ad salutem & animi & corporis mei suam sunt perfectionem consequutæ; apertæ sunt iustitiæ portæ, & ingressus audiui potentias Domini, confessus sum Domino, *Pf. 1.* & recordatus sum iustitiæ Dei solius; incepi *Pf. 11.* vndique audire magnalia Dei & virtutes eius, quæ continenter facit & operatur: animaduerti creatum in me interiorem auditū cordis & mentis meæ, simul suauissimus accessit exterior aurium auditus & perfectissimus. Ecce runt hæc dona Dei vt intelligerem mirabilia quæ fecerat in me benignus & magnus I E S V S. Etenim ante hæc omnia intellexeram peccatorum meorum remissionem præcessisse; tum verò lingua suo vinculo soluta, cum interiori, tum exteriori, exultauit ad laudem & gloriam Dei & Christi eius prædicandam, repleta est celesti dulcedine, gustauit & vidit quam bonus, quam suavis est Dominus, existit *Pf. 1.* in gratiarum immortalium actionem, celebrauit Dei in me miserum & abiectum hominem misericordiam. Sed quid est quod tā studiosè hæc intelligere voluistis? caute ne aliqua sit cum auditate hac vestra coniuncta curiositas; incumbite in imitationem mei. Putatis non esse vos surdos & muros? Si ita existimatis, ibi verò magis estis & surdi & muti. Quis enim ex vobis non habet cordis aures ad veram & claram Dei vocem oclusas? quis inspirationes bonas spiritus agnoscit? quis contrā malas auersatur & reijcit? quis ad interiores aurium spiritualium delicias puras & sanctas attingit? quis præterea est assequutus vel exercet suauem illum & viuacem gustum vitæ, passionis, mortis, resurrectionis, & aliorum mysteriorum Christi? quis gratiæ percipit & virtutum fragrantiam? quis contrā turpitudinem peccati & fæditatem penitus abominatur? quis porro ex gustu & auditu spirituali loquitur? quis non potius aridè verba sua effutit, & in aërem disperdit? quis in verbo non offendit? Omitto alia innumera- *Iaco 3.* bilia in hoc genere: vno tantum verbo perstringam vestram tepiditatem & inconstantiam. Vobiscum similiter se gessit Christus atque mecum: eratis in turba seculi, surdi & muti; segregauit vos Christus ex ea turba per vocationē religiosam, per exercitia spiritualia: in eo recessu tetigit & aperuit aures vestras,

DOMINICA XII. POST PENTEC.

Incidit in latrones viator.

Luc. x. Anno xxxii.

33

cxxvii



- A. Capharnaum, ubi Legis peritus tentat IESVM.
 B. Reges & Prophetæ, qui desiderarunt videre,
 quæ discipuli videbant, & non viderunt.
 C. Hierusalem ad occidentem.
 D. Hiericus ad orientem: in medio spatium mon-
 tes Dominum, ubi viator incidit in latrones.
 E. Adoriuntur viatorem latrones, spoliant,

- vulnerant, & semivivo relicto abeunt.
 F. Præterit miserum hominem Sacerdos, illac
 iter faciens.
 G. Similiter Levita.
 H. Samaritanus autem videns, venit ad eum;
 alligat vulnera eius, &c.
 I. Impositum iumento ducit in stabulum.

stras, vt verba eius audiretis & mysteria: addidit gustum consolationum spiritualium, cum facultate meditationis & orationis : rursus verò confirmavit hunc secessum, hæc dona per religionis ingressum; ibi continenter auget, nisi vos impediatis. Ad dona Dei ne sitis

desides, illis vtimini, illis cooperamini, ne in magnum iudiciū incidatis. Gratias tibi ago magne & sancte I E S V , quod me tam fructuosè per surdum & mutum docuisti : fiat obsecro efficax in me hæc doctrina. Amen.

DOMINICA XII. POST PENTECOSTEN.

Incidit in latrones viator.

L v c. x.

ANNO. xxxii.

In cxxxvij. imaginem adnotatiuncula.

cxxxvij.

33.

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| A. Capharnaum, ubi Legis peritus tentat ꝑ E V M. | rant, & seminiuo relicto abeunt. |
| B. Reges & Prophete desiderantes videre quæ Discipuli videbant, & non viderunt. | F. Præterit miserum hominem Sacerdos illac iter faciens. |
| C. Hierusalem ad occidentem. | G. Similiter Leuita. |
| D. Hiericus ad orientem: in medio spatio montes Domini, ubi viator incidit in latrones. | H. Samaritanus autem videns, venit ad eum; alligauit vulnera eius &c. |
| E. Adoriuntur viatorem latrones, spoliant, & vulnerant. | I. Impositum iumento ducit in stabulum. |

EVANGELIUM MISSÆ.

L v c. x.

In illo tempore * dixit I E S V s Discipulis suis ; Beati oculi qui vident quæ vos videtis. Dico enim vobis quod multi ^b Prophetæ & Reges voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt: & audire quæ auditis, & nō audierunt. Et ecce quidā Legis peritus surrexit tentans illum, & dicens; Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? At ille dixit ad eum; In lege quid scriptum est? quomodo legis? Ille respondens dixit; Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua; & proximum tuum sicut te ipsum. Dixitque illi; Rectè respondisti. Hoc fac, & viues. Ille autem volens iustificare se ipsum, dixit ad I E S V M; & quis est meus proximus? suspiciens autē I E S V s dixit; Homo quidam descendebat ab ^c Hierusalem in ^d Iericho, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eū, & ^e plagis impositis abierunt semiuiuo relicto. Accidit autem vt ^f Sacerdos quidam descenderet eadem via, & viso illo præteriuuit. Similiter & ^g Leuita cū esset secūs locū, & videret eum, pertransijt. ^h Samaritanus autē quidā iter faciens, venit secūs eū, & vidēs eū misericordia motus est. Et appropians alligauit vulnera eius, infundens oleū & vinum: & ⁱ imponens illum in iumentum suum, duxit in

L v c.

stabulum, & curam eius egit. Et altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait; Curam illius habe, & quodcunque supererogaueris, ego cum rediero reddam tibi. Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit; Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi IESVS; Vade, & tu fac similiter.

A D N O T A T I O.

A. *Docuit IESVS quæ hoc Euangelio continentur in ciuitate Capharnaum ad mare Galilææ; ibi Legisperitus tentans interrogat Christum.*

B. Hinc Reges, illinc Propheta manus in calum tendunt, quasi dicant; Vinam disrumperes callos, & descenderes; Rorate caeli desuper, & nubes pluant iustum; aperiatur terra, & germinet Saluatorem. Desiderabant quidem vehementer videre diem Christi, & non viderunt tamen.

C. Hierosolyma ad occidentem.

D. Hiericus ad orientem ad vigesimum lapidem: in medio spatium montes Dommim, & nemora in quibus latrocinia & cades fiebant frequenter: in his montibus refertur ex parabola incidisse viator in latrones, cum Hierosolymis discedens Hierichunta iter haberet.

E. Adoriuntur latrones viatorem, dispoliant, crudeliter vulnerant, abeunt deinde semiuiuo relicto.

F. Sacerdos suo corporis cultu, qui videns vulneratum & miserum hominem, praterit illum tamen, nec misericordia prosequitur.

G. Similiter facit Leuita.

H. Samaritanus veniens ad eum, & videns tantam crudelitatem, & hominis miseriam, misericordia commotus, ex iumento descendens ad illum accedit, medetur vulneribus ut potest, in-

fuso vino ad expurgandum, oleo ad leniendum & sanandum.

I. Impositum suo iumento ducit ad stabulum, id est ad publicum hospitium, & collocat in hospitio, & quod supererat diei tum nocte illa eius ipse per se curam agit: deinde cum necessario esset discessurus, prolatis duobus denarijs, id est octo caroleis cum quaternis denariolis, qui faciunt septem solidos vulgares, eos dat hospiti, & illius ut curam gereret committit: ne dubitaret ultra acceptum argentum siquid opus esset erogare, se illi redditurum quicquid supererogaret. Facunda sensibus est hæc parabola; sed quia non licet multa in adnotationibus commentari, illud excipiamus. Incidimus in latrones, quoties è vita spiritali, quæ in visione & perceptione diuinæ pacis versatur, declinamus in mundi instabilitatem, nec tenorem spiritus tenemus: ibi incurrimus in Damonum latrocinium, & vitiorum plagas. Hæc ferè cum continenter fiunt, continenter ad Samaritanum Christum accurrendum est, qui nostri misertus cures vulnera, curam nostram gerat tum per se, tum per Angelos et Sanctos, tum per Ecclesiæ ministerium. Agnoscamus autem nihil nos posse homines iuuare sine Christo, in Christo posse: huic fidamus in nostris ministerijs, & viribus, & industria, sine hoc nulli.

M E D I T A T I O.

S Is tu Domine IESV bone & magne in secula benedictus. Amen. Aperuisti mihi hodie mirabilia de lege tua, fructum quo aspirare debeamus in oratione. Nā te cum in te non videamus in hac mortalitate; lucem enim habitas inaccessibilem, quæ lux tu es, & substantia tua lux est infinita, aliam nobis gratificaris lucem, alia videnda; quæ non sunt id quod tu, significationem tamen dant illius tuæ infinitæ lucis, & tui. Lux hæc creata qui-

1. Tim. 6

dem est, sed supra omnem naturalem lucem est, & donum tuum est, in quo significatio datur tuæ infinitæ lucis & tui modo ineffabili. Dissipat hæc lux mentis cogitationes prauas, ignorantias illustrat, difficultates expellit importunas, extirpat noxias inclinationes, incutit cordi ictum diuinum illum tuæ virtutis. Da nobis Sancte Domine hanc lucem frequenter, quādoquidem videmus illam te dare nolle continenter. Omitto hinc dicere quæ exhibere

exhibere soles in oratione vidēda in vita tua, in passione, in morte, in alijs mysterijs, sensus spiritus, experimenta interna ac motiones, & in mysterijs ipsis lumen tuæ illustrationis: quæ autem hæcenus dixi omnia disponunt de tua gratia nos, vt ea præterea audiamus quæ videre non possumus, hoc est vt ad res illas animum attendamus, quo lux illa te ita disponente non attingit. Vtinam quæ hîc ego balbutio percipere possem, vel cum fructu sentire. Hæc dona tua I E S V magne mirifica sunt: & partim quidem attinere intelligo ad fidei perfectionem, partim ad spei, tum ad alia diuina dona; omnia vero applicant ad charitatem, idest ad præcepti illius magni obseruantiam, quam hoc item Euangelio explicas. Quid enim in oratione post illa, vel etiam inter ipsa quærendum nobis tandem est? quo spectare debemus? Quò tu manu ducis qui charitas es infinita, ad amorem Dei & charitatem: vt videlicet Deum perfectè diligamus ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus, ex tota mente, & proximum sicut nos ipsos. Verùm hic me mordet vermis meæ conscientia Domine I E S V: quî enim, vel quando totum cor, animum, vires, mentem pono in Deo diligendo? Audi igitur, & quod dicam reponere in corde tuo altè, & exercitio quotidiano confirma. Non solum nihil præponas amoris Dei, sed illum reliquis omnibus antepone, & supra omnia Deum, & propter Deum omnia dilige, & hoc præceptum, quod ad sufficientiâ attinet implebis, si præueniente gratia diuina nitaris. Verùm etiam si hæc facere videaris, vel etiam experire aliquo sensu spiritus, & eò peruenias vt nihil tibi ea in re sis conscius, non tamen propterea iustificatus es; delicta enim quis intelligit? quis ad occulta cordis sui penetrat? Porro autè perfectè adhuc præceptum illud non implesti, dum charitatem donum illud & virtutem excellentissimam in corde tuo non habueris, & ex illo in me & per me operatus non fueris; eius enim vi ex toto corde, ex tota anima, & omnibus viribus, ex tota mente Deum diliges & me; iuuabunt te simul ea quæ videris, & quæ audieris in spiritu. At verò Domine, cum certus non sim quando charitatem sim consequutus, omnia mihi fiunt incerta, verfor in magna spiritus ambiguitate. Quid igitur velles? vt euentiam gratiæ tuæ haberes, vel fidem catholicam? Intellige neutrum horum desiderare te debere, vel consequi posse

è potentia hac ordinaria; nam euentia naturali illud non subest, nec ad id descendit catholica fides, cui falsum subesse non potest. Caueas vero à Lutherana gratiæ certitudine, quam ego per meam Synodum damnaui. Quid ergo? vis vt per miraculum hæc tibi cōcedam? At hoc ad tentationem Dei spectat. Video Domine curiositatem esse meam si amplius desiderem: sed tamen illud, etiam si omni bono indignus sum, peto benigne I E S V, vt ne inquietum sit & incertū cor meū; videor enim videre aliam esse rationem animum meum confirmandi. En tibi: fige cor tuum in fide catholica; ea non te faciet certū de tua gratia, ex illa tamen quasi è luce emerget lumen quoddam quasi reflexum, quod cum timore coniunctum non sinet animum tuum anxium, sed faciet bona spe delibutum. Huic addes sensus internos, & experientias spirituales, & signa alia, quæ soleo concedere ad indicandam gratiæ præsentiam: quæ omnia vt non attingunt ad fidei certitudinem, ita sat sunt ad animum confirmandum, vt solet consolatio spiritualis. Illud autem animaduerte, quā tu per curiositatem inquirebas maiorem quàm pro huius vitæ statu debes gratiæ certitudinem, illam nō assequi est vtilius viatori homini: nam certitudo illa inhiberet ac retardaret cursum vitæ spiritualis, qui cōtinuus esse debet ac perpetuus; debet simul in hac mortalitate stimulum retinere perennis sui progressus, & sollicitum tenere cor legitime certantis, sed quietè, dulciter, confidenter. Loquutus es mihi ad cor bone I E S V; sit tibi gloria sempiterna. Sed quis est fructus parabolæ hominis qui descendit ab Hierusalem Hiericunta? Cautionem tibi adiunxi vehementem, vnde caueas, vt illa dona quæ accipis in oratione ne amittas per negligentiam. Animaduerte te versari in Hierusalem quando illa accipis dona; vide verò ne inde relicta Hierusalem descendas Hiericunta, in fluxiles & mutabiles cogitationes vel actiones. Quod si in ministerium sis egressurus tuæ vocationis, ibi verò summa tibi cura, summo studio est nitendum, vt gustum ac sensum Hierosolymorū, hoc est donorū Dei retineas; ne cum in rebus gerendis versaris, detrimentum facias tuæ salutis. Et tamen vt estis fragiles, si lædat tuam pacem spiritus, vel vires internas vel veterator Dæmō, vel cogitationes, vel aliæ perturbationes, accurre ad me Samaritanum intenta oratione, contri-

tione peccatorum, & ad sacramentum Poenitentiae si opus fuerit, ut si qua accepisti vulnera, ijs sanatis rursus confirmatio ac viuacior in aciem descendas, & retineas Hierusalem cum

prodis ad Hierico & actiones tuas. Ita faciam Domine IESV: Samarita summe adiuua me. Amen.

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN.

Curat IESVS decem leprosos.

LVC. XVII.

ANNO XXXIII.

In cxxxvij. imaginem adnotatiuncula.

cxxxvij.

81.

A. Castellum in Samaria, ubi leprosos sanauit IESVS.

D. Videns illos IESVS dicit; Ite ostendite vos Sacerdotibus.

B. Domus extra castellum, ubi leprosi vitam miserè sustentabant.

E. Dum irent, mundantur omnes.

C. Cum iret IESVS in castellum, occurrunt ei decem leprosi, clamant; IESV praeceptor &c.

F. Vnus tamen solus videns se mundatum, redit, & voce magna, procidens in faciem ante IESVM, gratias egit.

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XVII.

ET factum est dum iret in Hierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilæam. Et cum ingrederetur quoddam ^acastellū, ^coccurrerunt ei decem viri ^bleprosi: qui steterunt à longè, & leuauerunt vocem, dicentes; IESV praeceptor miserere nostri. Quos ut ^dvidit, dixit; Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est dum ^eirent, mundati sunt. ^fVnus autem ex illis ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum: & cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens: & hic erat Samaritanus. Respondens autem IESVS, dixit; Nōne decem mundati sunt? & nouem ubi sunt? Non est inuentus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi; Surge, vade, quia fides tua te saluū fecit.

ADNOTATIO.

A. Castellum in Samaria: per mediam Galilæam enim & Samariā habebat iter Hierosolymam IESVS, non amplius rediturus in Galilæam ante passionem. Premiserat autē Iacobum & Ioannem in ciuitatem Samaritanorū, ut pararet illi: quibus repulsis non tamē propterea noluit Samaritanos beneficio prosequi, abiens enim in aliud Castellū, leprosos eorū curauit.

B. Domus extra oppidum, ubi decem leprosi separati ab hominum consuetudine vitam miserè sustentabant.

C. Et hi quidem exciti celebritate nominis

Christi transeuntis, ei obuiam procedunt, & ad genua omnes prouoluti, suppliciter leuata voce dicunt; IESV Praeceptor miserere nobis.

D. IESVS illos oculis suae etiā misericordiae primum afficit, deinde dicit eis; Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Nunquam nō significat Christus in sanandis infirmis, vel mortuis suscitandis virtutem Sacramentorum, insitutum, ac rationem. Hic etiam ministerium indicat sacramenti Poenitentiae, confessionem item; iubet enim ad Sacerdotes ire, & lepram manifestare: mundat etiam lepram antequam se Sacerdoti aperiant, dum

DOMINICA XIII. POST PENTECOST.

Curat IESVS decem leproſos.

Luc. xvij.

Anno xxxij.

81

cxxxviii



A. Cas tellum in Samaria, vbi leproſos ſa-
navit IESVS.

B. Domus extra Cas tellum, vbi leproſi
vitam miſere ſuſtentabant.

C. Cum iret IESVS in Cas tellum,
occurrunt ei decem leproſi, clamant;
IESV præceptor, &c.

D. Videns illos IESVS dicit; Ite oſten-
dite vos Sacerdotibus.

E. Dum irent mundantur omnes.

F. Vnus tamen ſolus videns ſe mundatum
redit, & voce magna procidens in
faciem ante IESVM, gratias egit.

HOWARD'S ZEPHYRUS

THE FIRST YEAR

1880-1881



Published by the Board of Education
of the City of New York
at the City Hall
New York
1881

dum ad eum pergerent; ut solent per contritionem remitti peccata ante confessionem, vel sacramentalem absolutionem, ex harum voto.

E. Leprosi abeuntes versus Hierosolymam, in itinere à lepra liberantur: & ex his unus tantummodo redit ad IESVM gratias acturus, alij immemores beneficii discedunt.

F. Unus, & Samaritanus quidem, cum alij es-

sent Iudei, ut sensit in se etiam interius beneficium, se non solum à lepra carnis, sed spiritus sanatum, exclamans, & magnificans Deum redit, procidit in faciem suam ante IESVM, & gratias illi agit. Utinam non esset hoc exemplum frequens, ut è decem ne unus quidem agnosceret beneficia quod accipit in absolutione sacerdotis, qua remittuntur in Christo peccata.

MEDITATIO.

Sicbā quod esse leprosus, sed nūc excitasti me Christe IESV bone, ut agnoscam in me multas esse decades leproforum. Decem enim sunt in me leprosi, exteriores quique sensus, visus, auditus, olfactus, gustus, & tactus, cum sibi respondentibus spiritualibus quinque. Iam enim primum quinque sensus externi ex fomine qui in nobis perseverat malè ac variè affecti sunt, leprosi sunt, tum maiorem indies concipiunt infectionem ex impuritate obiectorum & sensationū. Morbosa enim sunt omnia sensuū obiecta, vnde & sensuū operationes, ut mundus totus corruptus est tanta peccatorum spurcitia & contaminatione; augemus nos continenter nostris peccatis illam contaminationem. Adduntur quinque sensus spiritus, qui his sensibus opportunè respondent; visui & auditui fidei sensus duo, olfactui sensus spei, tactui & gustui duo item sensus amoris siue charitatis. Hi ergo sensus spiritus qui fructuosi admodū esse possent, sunt tamen in nobis valdè informes & imperfecti, atque è nobis quasi leprosi. Succedunt quinque interiores sensus animæ, cōmunis videlicet sensus, imaginatiua siue phantasia, æstimatiua, cogitativa siue diatœa, & memoria. Hi sensus, heu miseriam! & corrupti sunt magis, ac magis leprosi, concipiunt enim ab externis, eorumque operationibus suas contaminationes, & de suis operationibus addunt plures: qui cum magis accedant ad intellectus, volūtatis, & spiritus operationes, eò sua corruptione obsunt magis. His præterea sua proportionē respōdēt quinque spirituales sensus, communis, cum deuotè mouent sensuū exteriorū obiecta in eorū præsentia sua varietate & collatione; imaginatiua cum æstimatiua subseruit meditationi, illa dat spiritus intelligentiam, hæc mouet ad sinceros affectus animi; cogitativa fructū meditationis traducit ad contemplationem; memoriæ tandem fidele ministerium con-

seruat omnes has sensationes cum suis spiritus fructibus, & opportunè eas repræsentat ad orationis vsum. Ad hos sensus attinent diuina reuelationes quæcunque fiunt per phantasmatum atque imagines. Neque verò ad hos non deriuantur sui sensus spirituales fidei, spei, & charitatis ut ad exteriores; & quidem copiosius, atque sublimius, maiorique cum spiritus utilitate. Per omnes autem sensuum decades quanta peruagantur imperfectiones in nobis: quot sese adiungunt euelligō, etiā si puræ illæ incipiunt esse operationes? Porro autem qui possum meos illos decem leprosos præterire, hoc est decem præceptorum legis tuæ observationes, in quas quā multæ incurrunt infirmitates, negligentia, & impuritates? Vides Domine IESV sancte, quam multos leprosos ego habeam: & in omnibus clamo ad te, & à longè quidem; longissimè enim à te absūm cum tāta leproforum multitudine: propiterea clamo magis, adiuua clamorem meum, ut ad tuas aures misericordiæ & pietatis perueniat; ingens enim crit clamor si ad te peringat, si audias, si iues. Intellego simul de tua gratia tunc fore clamorem maiorem, si ex profundis clamem ad te, & quò profundius id faciam & longius, eò maior erit clamor meus ad te. Qui enim temerè, vel superbè, vel quasi ex se ad te eointendit accedere, is longè recedit: qui contra profunda id facit humilitate atque animi simplicitate, is quò hoc facit & veriùs & profundius, eò magis ad te fontem salutis & vitæ accedit. Adiuua IESV Præceptor, sana infirmitates & lepras omnes. Misere mearum leprarum, tu es salus nostra, tu Saluator, tu Præceptor noster: præcipe Domine, & sanabor. Quod si in hac mortalitate relinquis ad exercitiū nostras fomitis, & aliorū hostiū nostrorū impugnationes atque importunitates, ut facere soles de tua sapientia, illud oro Domine, ut quamplurimas sopias, & quæ erunt reliquæ, ut de his

mihi victoriam perpetuam gratificeris; & facias vt ex tuis donis in meis operationibus spiritus verfer, & ita vtar potentijs meis, vt ea-

rum imperfectiones vel infirmitates ne operationes meas contaminent. Amen.

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN.

Docet Christus fiduciam habendam Deo.

MATTH. VI. ANNO XXXI.

In cxxxix. imaginem adnotatiuncula.

cxxxix.

23.

A. Mons Thabor, & campestris locus vbi docet Christus.

non sollicitas.

B. Pro priore Euangelij parte homo pius describitur, qui totus est in calum intentus, vbi thesaurizat.

E. Tum ornatum liliorum, quæ non laborant neque nent.

F. Pratum herbis ac floribus conuestitum.

C. Alter, qui totus inhiat lucris caducis, merces, aurum, domum, supellestem amplam anxietate parat.

G. Salomon in dorio sua magnificentissime vestitus illis conferri non potest.

D. Iubet IESVS respicere aues, vt quas Deus alat

A. Docet ex his; Nolite solliciti esse. Quærite primum regnum Dei. &c.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. VI.

IN illo ^a tempore dixit IESVS Discipulis suis; Nemo ^b potest duobus Dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Non potestis Deo seruire & ^c mammonæ. Ideò dico vobis; ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nónne anima plus est quàm esca, & corpus plusquam vestimentum? Respicite ^d volatilia cæli, quoniam non serunt neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater vester cælestis pascit illa. Non vos magis pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest ad staturam suam cubitum vnum? Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate ^e lilia agri quomodo crescunt; non laborant neque nent. Dico autem vobis, quoniã nec ^f Salomon in gloria sua coopertus est sicut vnum ex istis. Si enim ^f fœnum agri quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit; quantò magis vos modicæ fidei? Nolite ergo ^a solliciti esse dicentes; Quid māducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur? Hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primū Regnum Dei, & iustitiam eius: & hæc omnia adicientur vobis.

ADNO-

DOMINICA XIII. POST PENTECOSTEN.

Docet Christus fiduciam habendam Deo.

Matth. vi.

Anno xxxi.

23

cxxxix



Bern. Puff. Rom. invent.

Carol. de Malorg. sculp.

A. Mons Thabor, & campestris locus
vbi docet Christus.

B. Pro priore Euangelij parte, homo pius
describitur, qui totus est in cælum
intentus, vbi thesaurizat.

C. Alter, qui totus inhiat lucris caducis,
merces, aurum, domum, suppellectilem
amplam anxie parat.

D. Iubet IESVS respicere aues, vt quas

Deus alat de cibo non sollicitas.

E. Tum ornatum liliorum, quæ non laborant,
neque nent.

F. Pratum herbis, ac floribus conuestitum.

G. Salomon in Domo sua magnificentissime
vestitus, illis conferri non potest.

A. Docet ex his; Nolite solliciti esse. Quærite
primum regnum Dei, &c.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN.

Euangelium legitur feria v. Dominica iij. Quadrages. Inde petatur imago et adnotatio 28.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 84

[The page contains extremely faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side.]

ADNOTATIO.

A. **M**ons Thabor, tum campestris locus ad montis radices, ubi hæc docuit Christus.

B. Ut primam partem Evangelij pictura indicet, describitur homo pius, qui oculos & animum habet in celum intentum, ubi sibi æternas opes thesaurizat suis operibus bonis in Christo.

C. Alius inhians lucro & mammonæ, qui nihil minus quam celum cogitat, colligit merces, vasa preciosa, pecuniam, splendidam domum parat, quæ illum seruum auri ac Dæmonis faciant, & sepeliant in inferno.

D. Aves, quas alit Deus non laborantes neque sollicitas.

E. Lilia, quæ cum pulcherrimos flores producant, crescunt, & neque laborant neque nent.

F. Pratum, & in eo amœnus & iucundus fœni viror, quod tamen facile in clibanum conjici solet: illud autem Deus virorẽ & iucunditate vestit.

G. Salomon Rex in sua gloria magnificentissime vestitus, in solio regni sui. Iam si volucres, si alias animantes omnes, si plantas Deus vestit, conservat, gubernat diuina sua prouidentia,

quorum decori naturali nec Salomonis quidem magnificentia vestitus est comparanda, quid animo sumus homines Christiani angusto & deiecto, ut de nostro vel victu vel vestitu irasimur solliciti? Quasi è nostra solitudine illa pendeant & gubernentur, non è Dei prouidentia suauissima.

A. Totam igitur sollicitudinem in Deum coniiciamus vnicè, atque si nos nihil essemus cooperaturi. Addamus tamẽ fideliter cum animi nostri simplicitate & demissione nostram industriam, nostram cooperationem; nec velimus ex nimia solitudine ad aliud extremum trãfire, & in arrogantiam, atque in sublime tolli, & Deum tentare: queramus regnum Dei, & iustitiam eius ac iustificationes, & hæc omnia, de quibus sumus solliciti anxie, nobis adijciuntur & pronent, iustitia enim & Spiritus Dei faciẽt, ut nostram operam adducamus fideliter: quod si nulla nostra id possimus vel opera vel industria, Dominus ipse pro sua benignitate nobis prouidebit.

MEDITATIO.

16.18. **P**lanè ita est Domine IESV, etiã in nobis, ut populo Israël dixit Elias propheta tuus, claudicamus in duas partes, & duobus Dominis continenter seruiamus, quod tamen frequenter vel non intelligimus, vel excusamus. Neque verò hîc de illis loquar qui confitentur te esse Dominum vnum cum Patre & Spiritu sancto, factis autem negãt; hi enim planè quidem, nolunt duobus Dominis seruire, sed vni Dæmoni, cuius voluntatem faciunt, cui seruiunt, & cum vnicum Dominum factis profitentur. Neque de illis hîc prosequar dicere, qui cum Sacramentorum usum frequentent, & videantur alioqui vitam vivere inculpatam, in perpetua tamen sunt auiditate vel diuitiarum, vel dignitarum ecclesiasticarum, vel omnino honorum secularium. Hunc autem animi sui statum constanter excusant; ego tamẽ illos non possum probare: videntur enim hi, si non tibi Domine seruire ac simul mammonæ, ceriẽ tibi obtemperare non sine mammona. Ego quidem illos damnare nõ audeo grauioris impuritatis, tu enim solus cordium scrutator es; tamen vehementer mihi displicent illorum illæ actiones, si

quæ præter te aliquid querunt, & nõ primum te & vnicè quarunt, te solum desiderantes; nec ad te solum aspirant, ad te solum tendunt, & alia desideria omnia in pelagus immensum tuæ sanctæ voluntatis non immergunt, ut sopitis atque sepultis illis auiditatibus, videant in luce tuæ bonitatis quid sibi eligendum sit, quid consecretandum. Verum dum hæc dico bone & sancte IESV, irget me mei animi conscientia, ut alijs omisis de me cogitem. Quid tu, non similiter facis? qui tamen perfectionem vitæ professus es Christi consilio & autoritate. Age, elegeris statum perfectionis purè, nunc quàm purè, quàm perfectè illum obis? Perspicè attentius: quoties tu ad Deum spectas absque mammona? idest purè & illibatè Deum amas, & illum alijs rebus omnibus vnicè atque simpliciter anteponis, & non immisces tuis actionibus, illis etiam spiritualibus sexcentas impuritates, à sensu, ab intellectu, à voluntate? Quot animi distractiones pateris, non solum à tua culpa deriuatas, sed etiam quas spontè sectaris aperta culpa susceptas? Breuiter, quando tandem vnionem illam tui spiritus ac mentis, ac tui

intellectus ac voluntatis in Deum eiusque bonitatem exerces vel consequeris, in qua vnus Domini professio est, & spiritualis sensus? Rursum verò animaduerte quam anxie, quā sollicitè de rebus externis cogites & agas, siue etiam internis; quā non intelligas Deum esse rerum omnium creatorem, conseruatorem, gubernatorem; tuam sollicitudinem ferè tam esse improuidam & arrogantem, vt videaris in sublime tolli, & partes quæ Dei sunt propria quasi velle assumere: vel ita illam exercere sollicitudinem, quasi Dei prouidentia infinita non confidas. Ita est Domine, mihi hac te adiutore displicent sancte I E S V: impuritatem quident actionum mearū agnosco, & ijs commoneor vehementer, vbi audio tam acriter, tanto cum molimine & terrore, *Exo. 20.* cū tanta maiestate; Ego sum Dominus Deus tuus; non habebis Deos alienos coram me; & *Dent. 6.* rursum; Audi Israël, Dominus Deus tuus *Mat. 12* Deus vnus est; Diliges Dominum Deum tuū *Dent. 6.* ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex *Mat. 12* tota fortitudine tua: quod item tu dixisti in *Luc. 10.* Euangelio tuo, & in anima mentem & intellectum concludi declarasti, in fortitudine vires. Et verò eisdem præceptis instructus video illi actionum impuritati me posse mederi in te, si non solum fidei diuinam lucem in his præceptis percipiam, sed gratia diuina nitens, & ex illa vim accipiens, illique cooperās vnitatem Dei, vnitatem Domini, charitatis vnitatem intimo corde, anima, mente, omnibus viribus concipiam, atque operibus exprimā: Ad quod etiam si non possimus perfectè in hac mortalitate peruenire vt desideramus, &

semper aliquid sit futurum quo possimus in hac perfectione crescere, tamen illud à te petimus bone I E S V, vt nullæ nostræ imperfectiones, quas scimus & frequētes esse & quotidianas, illam virtutem vniōis debilitent; sed potius ex nostra debilitate prouentū humilitatis facias, vt feruentiores etiam ex imperfectionibus euadamus, compuncti atque excitati. Iam verò vt excutiamus nostras diffidentias, ac nimias illas sollicitudines, tu Domine I E S V sapiētiissimè prouidisti. Nam quum scias desiderium animæ nostræ vanum esse & impotens: quid querere, quò ferri deberet, vbi quiescere benignissimè ostendisti; & ita ostendisti, vt vires dares in quibus & alia desideria omnia, omnes nostræ operationes cōquiescerent & vitā acciperent. Quis enim est qui si regnū Dei & eius iustitiā semel animo cōcupiscat, corde corripiat, & cordi infigat, aliud vel querere, vel desiderare conari possit; & non potius in eo se omnia consequutū esse agnoscat & sentiat? Gustum igitur nobis gratificare Domine I E S V regni cælestis, tuæque gloriæ sempiternæ: cum hoc coniunge fernens ac plenum desiderium iustitiæ tuæ, atque tuarum iustificationum: da vt his insistamus, in his tori simus, in his nos fideles exhibeamus tibi cooperatores; & euanescent illæ timiditates, illæ diffidentia nimia, illæ sollicitudines: ibi lucem tuam reperiemus, in qua illud similiter videbimus, quando sollicitudo in Deo erit adhibenda; & pacem inueniemus per tuam doctrinam & gratiam magne I E S V in te. Amen.

Ps. 118.

DOMINICA XV. POST PENTECOSTEN.

Ad Naim suscitatur filius viduæ.

Euangelium legitur feriæ quintæ post Dominicam IIII. quadragesimæ;
inde petatur imago XXVIII. & adnotatio LX. ANNO XXXI.

DOMI-

DOMINICA XVI. POST PENTECOST.

Sanatur hydropicus.

Luc xiii. Anno xxxii.

48

cxl



A. Domus Principis Pharisæorū in Capharnaū.
 B. IESVS ingressurus domum.
 C. Hydropicus ante eum stans.
 D. Observant eum Pharisei.
 B. Respondet eis IESVS; Si licet Sab:
 batho curare?
 D. Ipsi tacent.

B. IESVS apprehensum sanat hydropicum,
 & subdit parabolam de asino, qui
 in puteum inciderit.
 E. Extrahunt asinum de puteo die Sabbathi.
 F. Mensa & convivium, in quo iubetur
 vnus à primo ad vltimum locum
 descendere; contra alter ascendere.



| | |
|--------------------------|-------------------------|
| 1. The first of the... | 2. The second of the... |
| 3. The third of the... | 4. The fourth of the... |
| 5. The fifth of the... | 6. The sixth of the... |
| 7. The seventh of the... | 8. The eighth of the... |
| 9. The ninth of the... | 10. The tenth of the... |

A.
L.
I.
I.
C.

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN.

Sanatur Hydropicus.

LVC. XIIII. ANNO. XXXII.

In cxi. imaginem adnotatiuncula.

cxi.

48.

- | | |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Domus Principis Phariseorum in Capharnaum.
 B. IESVS ingressus domum.
 C. Hydropicus ante eum stans.
 D. Observant eum Pharisei.
 E. Respondet eis IESVS; Si licet Sabbato curare?
 F. Ipsi tacent.</p> | <p>B. IESVS apprehensum sanat hydropicum, & sub-
 dit parabolam de asino qui in puteum inciderit.
 E. Extrahunt asinum de puteo die Sabbati.
 F. Mensa & conuiuium, in quo iubetur unus à pri-
 mo ad ultimum locum descendere; contra al-
 ter ascendere.</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

LVC. XIIII.

ET factum est cum intraret^b IESVS in^a domum cuiusdam
 Principis Phariseorum Sabbato manducare panem, & ipsi^d
 observabant eum. Et ecce homo quidam^c Hydropicus erat
 ante illum. Et^b respondens IESVS, dixit ad Legisperitos & Pha-
 risæos, dicens; Si licet Sabbato curare? At illi^d tacuerunt. Ipse^b
 verò apprehensum sanavit eum ac dimisit. Et respondens at il-
 los, dixit; Cuius vestrum^c asinus aut bos in puteum cadet, & nō
 continuò extrahet illum die Sabbati? Et non poterant ad hæc
 respondere illi. Dicebat autem ad inuitatos parabolam, intendēs
 quomodo primos accubitus eligerent, dicēs ad illos; Cum^f in-
 uitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne fortè
 honoratior te sit inuitatus ab illo, & veniens is qui te & illū vo-
 cavit, dicat tibi; Da huic locum: & tunc incipias cum rubore
 nouissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris, vade, recūbe
 in nouissimo loco: vt cum venerit qui te inuitavit, dicat tibi;
 Amice, ascende superiùs. Tunc erit tibi gloria coram simul dis-
 cumbentibus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se
 humiliat, exaltabitur.

ADNOTATIO.

- | | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| <p>A. Splendida domus Principis Phariseorum in
 Capharnaum.
 B. IESVS vel ante ianuam, vel iam intra
 ianuam domus Principis; utroque enim modo
 legitur & verti potest, cum intraret, & cum in-
 troisset, quod est gr. εἰς τὴν οἰκίαν.
 C. Antequàm ergo assideret mensæ IESVS,</p> | <p>astabat hydropicus homo ante ipsum, & non au-
 debat petere ab eo vt sanaretur, propterea quod
 esset Sabbatum, & observarent eum Pharisei &
 Legisperiti an Sabbato curaret;
 D. Quod ipsi per hypocrisim & superstitionem
 damnabant.
 B. Hæc sciens IESVS, respondet, vt illorum</p> | <p>Alij in-
 trasset.</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|

Tt 4

cur et

curet errorem, & miseri hominis hydropisum sanet. Sed quod est IESV responsum? Primum sciscitatur, num liceat Sabbato curare.

D. Ipsi tacent.

B. Fit autem eius plena & apposita responsio, ubi apprehensum sanat hydropicum, siue dubitarent, siue damnarent. Cum autem ibi taceret, rursum respondit; Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum die Sabbati? Quo enim pacto nos externa orationi respondemus, ita Christus interna siue exterius, siue interius respondere & poterat & solebat. Hic bis respondet tacentibus; nec solum respondet, sed illos insipientia coarguit, tanta efficacia ut respondere non possent. Sanatus verò hydropicus facile intelligitur significare eum qui diuitiarum sui reiecta, diuitiarum etiam tumore deponit, dat pauperibus quæ possidet, & Christum

sequitur, siti & onere plusquam intercute leuatus.

E. E fossa extrahitur asinus Sabbatho, quæ est coargutio Iudæorum: quasi dicat Christus; Cur adeo estis iniqui o Legisperiti & Pharisæi, ut vestris damnis die festo provideatis labore vestro, opere, industria, & me prohibeatis solo verbo sanare miserrimorum hominum infirmitates?

F. Mensa ad conuiuium parata: in hac deijcitur à primo conseſſu unus ad ultimum, alius ab ultimo ad primum promouetur; quæ est parabola Christi ad censurandam eorum arrogantiam qui primas in rebus omnibus ambiunt; ij enim nihil aliud quam ad ultimas ex ambitu se deijciunt: itaque via est certa ad perfectionem vite Christianæ & diuinæ contemplationis humilitas.

MEDITATIO.

Certum est mihi Christe IESV, te domum cuiusdam Principis Phariseorum intrasse, quis autem hic fuerit ignoro, nisi quod primarius erat ut puto inter Phariseos, vitij scilicet Phariseorum insignis, hypocrita, cæcus, arrogans, superstitiosus, malitiosus, veritatis tuæ oppugnator. Ego ille sum Phariseus benigne IESV, omnibus vitijis non solum Phariseorum coopertus, sed alijs plurimis. Primus sum omnium peccatorum; sed illud gratia tua habeo, quod tuam doctrinam probo, in illam toto pectore incumbere desidero. Verum bone Magister, non facio quod volo; sed quod nolo, & quod in me habitans peccatum vult illud facio continenter; indies etiam augeo impotenter. Quis me liberabit à corpore mortis & perditionis huius, nisi tu gratia tua, nisi tu magne IESV? Et nunc Domine, video me esse hydropicum: ebibit anima mea è vanitatibus seculi multa nimis; ebibit è consolationibus Spiritus sua socordia & abusu, propinat philautia: ita autem ex his aquis potatur, ut irritata sitis identidem euadat intolerabilis & infinita. Et quamuis hæc agnosco, tamen deceptione ductus, non peto in oratione ab his mundari; ut non audebat hydropicus à te petere sanitarē, propter Phariseorum errorem. Ego enim meas imperfe-

ctiones secutus insisto festum consolationū agere in oratione, & ferè nihil à te peto, quæ tamen est substantia & finis orationis. En peto Domine, nec volo audire meam animam Phariseos, sana animam meam, sitim illam noxiam siste; dein expelle aquam qua tumidus sum & deprauatus: hoc obsecro facias benigne IESV, etiam si vel non petam, vel non bene petam, vel negligenter petam. Nam peto alioqui Domine, etiam si non explicem apud te, idest vehementer desidero, quæ est petitio apud te manifesta, ut hydropici fuit; & simul medere Domine illi meæ negligentia, vel imperfectioni petitionis: ita fiet ut ab hydropisi liberatus intelligam tuam increpationem, & meam in oratione deceptionem. Totus enim sum in festo & lætitia meditationis, illa me oblecto, nec curo tibi mea peccata offerre curanda, non obsecro te; quasi oratio sola illa esset, quæ versatur in meditatione mentis, ac rerum sublimium speculatione, & non potius in petitione, obsecratione, & gratiarum actione. Mea mala ego intelligo Do-

mine de tua gratia; sana illa bone IESV,

ut in oratione possim versari

fructuosè, ut tu vis.

Amen.

DOMI-

DOMINICA XVII. POST PENTECOST.

De primo mandato interrogatur IESVS.

Matt. xxij. Mar. xij. Luc. x. Anno xxxij.

95
cxli



- A. Templum, quo post celebrem ingressum in urbem, quotidie veniebat IESVS, ubi confutauerat primum Herodianos, dein etiam Sadduceos.
- B. IESVS cum discipulis.
- C. Sadducæi spectantes quorsum Phariseorum euaderet oppugnatio.
- D. Multitudo Phariseorum, ante quos magnificus legis doctor IESVM de primo mandato à Phariseis subornatus, interrogat.

- B. Respondet IESVS, primum mandatum est. Audi Israel Dominus Deus tuus, Deus vnus est; & diliges &c.
- D. Confirmat responsum IESV Phariseus, etiam amplificat, audit. Non longe es à regno Dei.
- B. Acriter interrogat Phariseos, audiente omni populo Christus cuius Filius est, citans testem Dauidem.
- D. Nemo poterat ei respondere verbum, nec ausus est vllus illum amplius interrogare.



| | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1. The first part of the text is a list of names, possibly of people or places, arranged in a column. The text is very faint and difficult to read.</p> | <p>2. The second part of the text is a list of names, possibly of people or places, arranged in a column. The text is very faint and difficult to read.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

DOMINICA XVII. POST PENTECOSTEN.

De primo mandato interrogatur IESVS.

MATTH. XXII. MAR. XII. LVC. XX. ANNO XXXIII.

In cxli. imaginem adnotatiuncula.

cxli.

95.

- A. Templum, quò post celebrem ingressum in urbem
quotidie veniebat IESVS, ubi confutauerat
primum Herodianos, dein etiam Sadducaos.
- R. IESVS cum Discipulis.
- C. Sadducaei spectantes quorsum Phariseorum eua-
deret oppugnatione.
- D. Multitudo Phariseorum, ante quos magnificus
legis Doctor IESVM de primo mandato à
Phariseis subornatus interrogat.
- B. Respondet IESVS; Primum mandatū est; Audi
Israël, Dominus Deus tuus Deus unus est,
& diliges &c.
- D. Confirmat responsum IESV Phariseus, etiam
amplificat: audit; Non longè es à regno Dei.
- B. Acriter interrogat Phariseos at diente omni popu-
lo; Christus cuius filius est? citans testem Da-
uidem.
- D. Nemo poterat ei respondere verbum, nec ausus est
ullus illum amplius interrogare.

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

IN illo tempore. Pharisei
autem audientes quod si-
lentiū imposuisset Saddu-
cæis conuenerunt in vnum.

Et accessit ^a unus de Scribis
qui auiaerat eos conquirētes:
& videns quoniam illis bene
responderit, interrogauit eum
quod esset primum omnium
mandatum.

^b IESVS autē respondit ei;
Quia primum omnium man-
datum est; Audi Israël, Do-
minus Deus tuus Deus unus
est.

Et diliges Dominū Deū tuum
ex toto corde tuo, & ex tota
anima tua, & ex tota mente
tua, & ex tota virtute tua.

Hoc est primum mandatum.

Secundum autem simile &
illi;

&

interrogauit eum vnus ex eis
legis doctor, tentans eum;
Magister, quod est mandatū
magnum in lege?

Ait illi IESVS;

Diliges Dominum
Deū tuū ex toto corde tuo,
& in tota anima tua, & in to-
ta mente tua.

Hoc est maximum & pri-
mum mandatum.

Secundum autem simile est
huic;

MATTH.

Diliges proximum tuum tanquam teipsum.

Maius horum aliud mandatum non est.

Diliges proximum tuum sicut teipsum.

In his duobus mandatis uniuersa lex pendet & Prophetæ.

Et ait illi Scriba; ^a Bene Magister in veritate dixisti, quia unus est Deus, & non est alius præter eum: & ut diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine: & diligere proximum tanquam seipsum, maius est omnibus holocaustis & sacrificijs. IESVS autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi; Non es longè à regno Dei. Et nemo iam audebat eum interrogare.

Congregatis autem Pharisæis interrogauit eos IESVS, dicens; Quid vobis videtur de ^b Christo? cuius filius est? Dicunt ei; Dauid.

Et respondens IESVS, dicebat docens in templo;

^b Quomodo dicunt Scribæ Christum filium esse Dauid? Ipse enim Dauid dicit in Spiritu sancto;

Ait illis;

Quomodo ergo Dauid in Spiritu vocat eum Dominum, dicens;

Dixit autem ad illos; Quomodo dicunt Christum filium esse Dauid; & ipse Dauid dicit

in libro Psalmorum.

Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis,

donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.

Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis,

donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

Dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis,

donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?

MAR. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

*Ipsē ergo Dauid
dicis eum Dominum,*

*Dauid ergo Dominum
illum vocat,*

Si ergo Dauid vocat eum
Dominum, quomodo filius
cuius est?

Et quomodo filius eius est?

Et unde est filius eius?

Et ^d nemo poterat responde-
re ei verbum : neque ausus
fuit quisquā ex illa die eum
amplius interrogare.

*Et multa turba eum
libenter audiuit.*

ADNOTATIO.

A. POST celebritatem ingressus Christi in vr-
bem Hierosolimorum, antē eum diem
quo passus est, quotidie in templū veniebat I E-
SVS à monte Oliueti, vel à Bethania, & eodem
ad vesp̄um decedebat, quibus diebus excellen-
ter permulta docuit, & sēpē illi sunt insidiati
Iudaei. Quod autem ad hoc euangelium pertinet,
per discipulos suos & Herodianos illum fuerunt
primum aggressi Pharisei, de tributo quod Cae-
sari pendebant Iudaei: quibus cum prudentissimē
respondisset, & mirarentur omnes, taciturnita-
te verò sua prae se ferrent discipuli Phariseorum
& Herodiani se esse victos, erubescerent simul
necessariò Pharisei, tametsi dissimularent rem
ad se attinere: successerant Sadducei, & summū
argumentum quo suam h̄eresin confirmabant
illi obijciunt, de muliere & septem maritis, &
resurrectione. Quibus item quum sapientissimē
respondisset, & ex Scribis unus persuasus apud
se esset illum rectē Sadduceis respondisse, nec ef-
set quisquam tam impudens, qui illum amplius
auderet interrogare: tamen Pharisei cum vide-
rent aduersarijs suis Sadduceis esse impositum
silentium, subdole ipsi armant illum ipsum ē sua
calumnia Scribam, legis Doctorem, phylacterijs
ornatum, & simbrjs circumseptum, qui veluti
solus IESV Madoriretur. Aderant illi quidem
disceptatori, sed dissimulantes tamen, ut si ille
vinceretur à Christo, solus esse confusus videretur:
sin vinceret, tum ipsi se aperirent, & victo-
riam sibi arrogarent insolenter. Igitur esto.

A. Templum.

B. IESVS cum Discipulis.

*C. Sadducei spectantes quorsum euaderet dis-
ceptatio Phariseorum.*

*D. Phariseorū multitudo, inter quos Doct̄or
ille magnificus eminet; post Phariseos eorum di-
scipuli & Herodiani consistunt. Ille legū iurisc̄
peritus, persuasus tamē, ut dictum est, quod be-
nē Sadduceis respondisset IESVS, interrogat
quodnam sit magnum illud mandatum, & pri-
mum in lege.*

*B. Respondet Christus, esse primum omnium
& dignitate & ordine: Audi Israel, Dominus
Deus tuus Deus vnus est: & diliges Dominum
Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima
tua, & ex tota fortitudine tua. In primo enim
decalogi praecepto, quod est de fide unitatis Dei,
comprehenditur Dei perfectā dilectio, nec hoc
solum quod est charitatis, sed spei & obediētia
perfectio. Quis enim cognoscat Deum, qui eum
non intelligat esse diligendū toto corde, mente,
anima, virtute; in illum spem omnem esse collo-
candam, illi etiam in rebus omnibus obediendū?*

*D. Confirmat responsum Christi Scriba, at-
que adeò amplificat; addit ad dilectionem Dei
ex toto intellectu ut ametur Deus, quod in men-
te intellexerat Christus; addit ad proximi, quod
sit maior hac dilectio omnibus holocaustis
& sacrificijs. O Christi IESV admirabilem be-
nignitatem! Accesserat dolo malo subornatus à
Phariseis hic Legis peritus, improbo animo acce-
sserat, tentaturus accesserat; & tamen immutat
illius animum Christus, & erudit illius mentē,
& cor illuminat; dat vires; ut & intelligat quae
dixerat IESVS, & exponat quae intelligebat:
denique,*

denique, quod nescio an de quopiam alio prædicauerit Christus, iudicat illum sapienter respondisse. deinde ad animum illius & ad cor loquitur; Non longè, inquit, es à regno Dei. Quibus verbis suauissimè cum ad se vocat, & ad vitæ perfectionem inuitat. IESVS autem describitur digito dextra manus cælum indicare, manū verò alteram ad cor apponere, ut quæ dicebat expressius significaret, unum esse Deum, & cum diligendum ex toto corde, & in tota anima, & in tota mente. His peractis gloriosè, & stupentibus omnibus, nisi maliciosus eorum animus obfisteret magnam præterea illis offert occasionem, ut ad salutem animum aduerterent. Nam nulla indignitate commotus Christus, saluberrimam adiungit interrogationem & planè diuinā, quæ ad sanitatem illos renocaret.

B. Quid, inquit, vobis de Christo videtur?

cuius est filius? Dicunt; David: IESVS verò nō illis solum respondet, sed quasi docens omnes interrogat. Quomodo filium David dicunt Scribæ esse Christum? Nam David ipse Spiritu sancto ductus, dicebat in libro Psalmorum; Dixit Dominus יהוה? Iehoua Domino meo, sede à dextris meis, donec ponam inimicōs tuos, scabellum pedum tuorum. Si ergo illum David vocat Dominum, quomodo filius eius est? Nam si Dominus, maior; si filius, minor. Senserunt Iudei vim argumenti diuinam: nam adiecerunt facile animum ad ea quæ in eodem Psalmo de Christi diuinitate exponit David excellentissimè.

D. Itaque nullus illi poterat respondere, neque ausus est quisquam amplius eum interrogare, vel cum illo disceptare. Et turba quidem IESVM audiebat libenter, Primates inuidia & odio rumpebantur.

MEDITATIO.

O Bone & magne IESV, esto mihi adiutor propicius in tentationibus meis, non solum quibus ego ab aduersarijs meis appetor, sed quibus ego tento te, vbi vel curiosè, vel negligenter & desidiosè ago, & præsidij non vtor quæ tu dedisti mihi. Quoties enim ego à te hoc nomine sum reprehensus? quoties ita me gessi, atque adeò ingessi in orationem temerè, ut partes omnes orationis non adhiberem? quoties ea postulauì à te quæ supra meas vires, vel contra vtilitatem erant, vel planè curiosa & superuacanea? quoties me inconsideratè deieci in pericula? Denique cum scirem (scire quidem debere) esse quæ iuuare vel promouere possunt orationem vel actiones nostras omnia humana, ecclesiastica, & diuina præsidia adhibenda ut tibi placeamus, ut te non tentemus, ego tamē subindè tam multa prætereo, ut planè mihi videatur tota esse vita mea tēratio tui. Quid? non ego te sæpenumerò tento ut Herodiani, cum tibi autumo me placere, & tuam voluntatem sequi, meorum tamen Superiorū iussū prætermitto, quasi non dixeris reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo; & qui vos audit, me audit? Similiter item atq; Sadducæi te tento, cum tam crebrò omittam memoriam agere rerum nouissimarū, quasi per Sapientem non vehementer commendasses illius memoriæ præstantiam & vtilitatem. Præterea in illud agnosco Domine IESV, apertè toties me impingere, quoties vel

quæ præcepisti, vel quæ consuluisti adhiberi debere ad actiones meas quæ ad te spirant prætermitto vel negligo; quasi videar experiri velle, nū alia via quā à te cōstituta, possis vel velis me iuuare, & actiones meas promouere; id quod si te tētare nō est, quid est? Libera me obsecro te per tuas actiones omnes perfectissimas, sanctissimas, diuinas ab alijs omnibus, & ab hoc errore & peccato quo te tā sæpè offendo, neque imputes mihi misero & nihili homini si quid prætermittam in actionibus & exercitijs meis, quod iuuare me posset. Ego enim & si ex animi proposito illa videor non omittere, non tamen propterea nō pecco coram te: ut enim illa omissio ex præsentī electione non fiat, magna tamen culpa mea & incuria extat, & negligentia: has sana bone IESV animi mei infirmitates. Sed tamen illud remanet apud te agendum Domine, ut ab illa item me eripias tentatione tui, quæ est crebra admodum. Num illud non est tentare te? Cum multa sciam per Ecclesiam, per meum vitæ institutum, per bonas tuas inspirationes, & suauem lucem tuam Domine, ita tamen eadem peto ac si nihil nossē, neque curo ea explere in te quæ scio, quasi illa cognitio satis esse non posset ex te, nec vis diuina iuuare, ut ea obseruem quæ noui. Itaq; facio planè contra quā tu etiam doces, vbi præcepisti; Nolite multum loqui in oratione, μή βαττολογήσητε, id est ne verbosi sitis, idemp reuersè inculcantes: nōne ea species quædam

Mat. 23
Eccl. 7.

Mat.

quadam tentationis est Dei, ad Erhnicorum & Phariforum amulationem, tametsi illa non adsit deprauata intentio? Docce me sancte I E S V obsecro te, quemadmodum eadē petere vel possim vel debeam; simul vim illius primi & magni præcepti mihi expone, quæ quidem videtur esse infinita. Eadem petere, atque etiam identidem petere non inhi-beo, modò quam accepistis cognitionem ea utamini, detis saltem operam ut utamini, & eò desiderio & efficacia ad opus scramini. Potestis item eadem petere maiori cum deuotione, potestis profidentes vestram negligentiam, & faciei vestræ incuriam & confusionē, efficaciam spiritus & operis à me postulantes: potestis alioqui ex doctrina Ecclesiæ, & Sanctorum meorum exemplo. Quod verò peris expositionem magni illius præcepti: hoc esto tibi documentum, ut quæ ad praxim attinēt, ea non speculatiuè tantum, sed practicè enitaris intelligere, hoc est cum animi propensione ad praxim, & executionis desiderio. Petas item ut vim rei sensu interno percipias, & lucem quam præceptum, siue consilium, siue admonitio vel institutio continet. Ita si agas studiosè, (cui studio & negotio ego præro) & rei fructuosam intelligentiam accipies, & vim efficacem qua illam exequaris. De præcepto autem maximo ita accipe, coniunctam esse primam partem cum secunda, fidem videlicet de vnitrate Dei & trinitate personarū, (quæ illa triplici Dei appellatione significatur) cum secunda parte, quæ est de dilectione Dei; hæc autem vobis cooperantibus fidem consequetur. Habet enim hanc vim vera & firma de Deo fides, ut pariat primum Dei intelligentiam, deinde progrediatur cum Dei auxilio ad effectum fidei consentaneum. Cū igitur illa prima pars fidem Dei proponit, concipitur extemplò in mente pia Dei illustris intelligentia, & integer animus tota fertur voluntate, & totus homo ad id amādum quod per fidem in eius mente viger. Neque vero ad salutē intelligi absque errore potest,

ut verus Deus infinita bonitas, potentia, veritas, essentia non debeat toto affectu, tota mente & intellectu, tota anima, omnibus viribus & virtute, toto homine amari. At enim magne I E S V, tantam perfectionem nostræ naturæ fragilitas non capit. Scio: non ad quantam extendere se præceptum potest; illa enim non est quæ in hac mortalitate habetur, sed quo in hac vitæ vestræ imbecillitate progredi licet, eò enitendum. Est amplissimum hoc præceptum, & quod ad meliora continenter & perfectiora alliciat atque attrahat: nec est huius vitæ mortalis eò peruenire, vlrà quod progredi non possis, ut veluti emenso spacio quiescendum necessario sit. Et tamen si non ex toto corde diligo te sancte I E S V, peccabo ego assiduè contra te amando te? Ne hoc vercaris ô bone: nam si ex gratia nihil Deo in amore preponas, Deum verò reliquis omnibus anteponas, non solum non peccasti contra Deum ipsum amando, sed etiam præceptum implesti; & apud eum gloriam sempiternam illo amore promeritus es in me & per me. Sed imperfectè id facio Domine. Da operam ut perfectiùs facias; quod cum feceris nunquam iam en ad vltimam perfectionem peruenies: neque verò propterea peccabis, quin potiùs à peccato longius & ab imperfectione discedes, & in merito proficies amplius. Summa est in hoc præcepto animorū vestrorum incitatio atque promotio, & vera via ad perfectionem charitatis, ad quam animi vestri intentione feramini assiduè, & causam accipere possitis humilitatis & confusionis internæ, vbi videritis vos à perfectione amoris Dei tam procul semper abesse. Sis Domine I E S V benedictus in secula, recreasti spiritum meum, & ad amorem Dei & tuū suauissimè incitasti: da quem animi tenorem me docuisti, ut illum semper scruem in te. Amen.

(.·.)

Vv

DOMI-

DOMINICA XVIII. POST PENTECOSTEN.

Sanatur Paralyticus.

MATTH. IX.

MAR. II.

LVC. V.

ANNO XXXI.

In cxlij. imaginem adnotatiuncula.

cxlij.

30.

A. Dominus in urbe Capharnaum.

B. ^{7b.} sedebat docēs IESVS; sedebant simul Phariſei & legis Doctores.

C. Aderat plurima multitudo ad ianuam quos domus recipere non poterat; & erat virtus Domini ad sanandum eos.

D. Altarum paralyticum cum præ turba non possent inferre, nudauerunt tectum.

E. Funibus demissum statuunt ante IESVM.

B. Videns IESVS fidem illorum, ait paralytico; Remittuntur tibi peccata tua.

C. Hoc tacite damnant blasphemiam Iudæi

B. Sanat IESVS paralyticum; quo facto ostendit eiusdem esse remittere peccata, & sanare paralyticum.

F. Surgit paralyticus, tollit grabatam & abit.

C. Mirantur omnes, & magnificant Deum; ut virtus Dei exerta videretur ad sanandum eos.

EVANGELIVM MISSÆ.

MAR. II.

MATTH. IX.

LVC. V.

ET ascendens IESVS in nauiculam, transfretauit,

Et iterum intrauit

& venit

Capharnaum
post dies;

in ciuitatem suam

Et factum est in una
dierum,

& auditum est quod in
domo esset. & cōfestim
conuenerunt multi, ita
ut non caperet neque ad
ianuam:

& ipse ^b sedebat docēs.

& loquebatur eis verbum.

Et erant Phariſei sedē-
tes, & legis Doctores qui
venerāt ex omni castel-
lo Galilæe & Iudæe &
Hierusalem: & virtus
Domini erat ad sanan-
dum eos.

Et venerunt ad eum
āferentes
paralyticum,
qui à quatuor portaba-
tur

Et ecce

viri
portantes in lecto
hominem qui erat para-
lyticus:

MAR.

DOMINICA XVIII. POST PENTECOST.

Sanatur paralyticus.

Matth. ix. Mar. ij. Luc. v. Anno xxxi.

30
cxlij



A. Domus in vrbe Capharnaum.

B. Ibi sedebat docens IESVS, sedebant simul Pharisei, et legis Doctores.

C. Aderat plurima multitudo ad ianuam, quam domus recipere non poterat, & erat virtus Domini ad sanandum eos.

D. Allatum paralyticum cum prae turba non possent inferre, nudauerunt tectum.

E. Fimbriis demissum statuunt ante IESVM.

B. Videns IESVS fidem illorum, ait para-

lytico: Remittuntur tibi peccata tua.

C. Hoc taciti damnant blasphemiam Iudaei.

B. Sanat IESVS paralyticum; quo facto ostendit eisdem esse remittere peccata, & sanare paralyticum.

E. Surgit paralyticus, tollit grabatum, & abiit.

C. Mirantur omnes, et magnificant Deum, ut virtus Dei exerta videretur ad sanandum eos.

THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON



THE HISTORY OF THE CITY OF BOSTON
CONTAINING A FULL AND COMPLETE
ACCOUNT OF THE CITY AND
PORT OF BOSTON, FROM
THE FIRST SETTLEMENT
TO THE PRESENT TIME
BY
JOHN HUTCHINSON
OF THE CITY OF BOSTON
IN 1764

MAR. II.

MATTH. IX.

LVC. V.

offerre ei paralyticum iacentem in lecto.

Et quererent eum inferre, & ponere ante eum. Et non inuenientes quâ parte illum inferrent præ turba,

Et cum non possent offerre eum illi præ turba,

ascenderunt supra tectum, &

et nudauerunt tectum ubi erat, & patefacientes submiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat.

per tegulas et submiserunt eum cum lecto

Cum autem vidisset IESVS

Et videns IESVS fidem illorum, dicit paralytico; Confide fili: remittuntur tibi peccata tua.

in medium ante IESVM. Quorum fide ut vidit,

Fili, dimittuntur tibi peccata tua.

dixit; Homo,

Erant autem illic

Et ecce quidam de Scribis

Et

sedentes, & cogitantes

dixerunt intra se;

caperunt cogitare Scribæ & Pharisei, dicentes;

in cordibus suis; Quid hic sic loquitur?

Hic blasphematur.

Quis est hic, qui loquitur blasphemias?

Quo statim cognito IESVS spiritu suo

Et cum vidisset IESVS cogitationes eorum,

Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?

quia sic cogitarent intra se,

respondens

VV 2

MAR.

MAR. II.
dixit illis;
Quid ista cogitatis

paralytico;
tolle grabatum tuum,

Tibi dico,
tolle grabatum tuum,
Et statim surrexit ille,

& sublato grabato
abiit inde corā omnibus,

ita ut^e mirarentur om-
nes, & honorificarent
Deum,

dicentes;
Quia nunquam sic vi-
dimus.

MATTH. IX.

dixit;
Vt quid cogitatis mala
in cordibus vestris?
Quid est facilius, dicere;
dimittuntur tibi peccata,
an dicere; surge,
& ambula? Vt autem ^b sciatis quia
filius hominis habet potestatem in
terra dimittendi peccata, tunc ait
paralytico;

Surge, tolle lectum tuum, & vade
in domum tuam.

Et ^f surrexit,

& abiit in domum suam.

Videntes autem turbæ ti-
muerunt,

& glorificauerunt Deum, qui de-
dit potestatem talem hominibus.

LVC. V.

dixit ad illos;
Quid cogitatis

& confestim consurgens
coram illis,
tulit lectum in quo iace-
bat,

magnificans Deum.

Et stupor apprehendit
omnes,

Et repleti sunt timore,
dicentes,
Quia vidimus mirabi-
lia hodiè.

ADNOTATIO.

Postquam sanauerat duos homines à Demonū
legione in regione Gerasenorum, quæ est trās
mare Galilææ, & in Galilaā rursum nauigasset,
egressus quidem è naui non continuò venit IESVS
Capharnaū, sed post aliquot dies: quò cum
venisset, in domo quadam consedit, & inchoauit
docere. Quod ubi fuit auditum in ciuitate, con-
currit multitudo tanta, ut impleta domo, nec ad

ianuā capi multitudo posset. Sedebāt verò mag-
nifici Pharisæi apud IESVM, & legis Doctores,
qui conuenerant frequentes ex omni castello Ga-
lilææ & Iudææ (quæ tribum etiā Benjamin com-
plectebatur) & ex Hierusale, & peculiari qua-
dam efficacia erat virtus Dei exerta ad eos sa-
nandos.

A. Igitur esto Domus in vrbe Capharnaum.
B. Chri-

B. Christus sedens, & a sedentes Pharisei & legis Doctores: ponē Christum Apostoli astant, astat alia multitudo, repleta est domus.

C. Ad ianuam conferta turba inuicem prope-
pellit, & urget ingressum.

D. Cui attulissent quatuor homines paralyticum in lecto iacentem, & contendissent illum Christo offerre sanandum, nec præ turba id cons-
qui po. uissent; accipiunt consilium, ut nudato lecto & patefacto, illum inde submitterent ut erat in lecto, & ponerent ante IESVM. Alij igitur in subsidium euocatis ascendunt in lectū, illud nudant & aperiunt, eò leuāt paralyticum.

E. Indè rursum summittunt, & collocant ante IESVM coram omni multitudine grabato suo herentem. Quanto molimine miseri hominis salutem procurant! Quid fides atque animi deuotio in Christum, & charitas in proximum non conatur, quid non efficit? Da nobis Christe IESV similiter moliri & nostram, & miserorū hominum salutem. Quum hæc fierent, intermisit IESVS concionem; omnes ora conuertunt ad rem nouam, expectat Christus donec ante ipsum constituent paralyticum: interim illorum animum & fidem fouet ac promouet interius. Attenti aduertunt omnes & animum & oculos in paralyticum & IESVM, cogitant sanationē; qui illum summisserant instant IESV è lecto ut sanet ærumnosum hominem; paralyticus miserabili vultu opem implorat.

B. Quid Christus? Ut fidem vidit eorum qui offerebant & paralytici, tum quod esset virtus Patris & sua propensa ad omnium animos ad pietatem commouendos, dixit paralytico; Confide fili, bono animo esto, esto constans in ea fide & deuotione animi quam ego tibi iam sum gratificatus. eam ego respiciens, & eorum qui tanto labore & diligentia te mihi sanandum obtulerūt, plura præsto quàm expetistis. Queritis paralytico corporis sanitatem, ego illi largiar hæc etiā, sed prius animi, hæc etiā vobis concedā. Dixit verò paralytico; Remittuntur tibi peccata tua. Duo hic docuit Christus; alterū, quod prius mentem sanabat quā corpus, quod hinc planè expressit; alterum, quod sæpè eueniebat ut propter peccata infligantur à Deo corporis infirmitates;

quod hoc etiam loco significatur non obscure, disertè verò Ioan. 5. cap. Iustificatus interiùs paralyticus iacet tamen in eadem membrorum resolutione, atque tior fit turba, completur gaudio paralyticus & sui: Scribæ tamen & Pharisei non audent aperitè contradicere, musitant intra se odiosissime.

C. Quis est hic qui loquitur blasphemias? Quis potest remittere peccata nisi solus Deus? senserāt enim ex auctoritate loquentē IESVM, non solum ut simplicem ministrum Dei. Cur Doctores & Pharisei si credere non vultis, non potius signum petitis ex animi humilitate, Geleonem imitati? Sed vos blasphemie arguitis Filium Dei: at ille dat vobis signum suæ diuinitatis; vestras enim cordis cogitationes perscrutatur in Spiritu sancto & traducit. Quid, inquit, mala cogitatis in cordibus vestris? Iam nihil est quod suspicemini Pharisei me blasphemum esse si dico dimittere me peccata, nam signum etiam externo idem demonstro, tanti vestram salutem æstimo. Age, quidnam arbitramini esse facilius; paralytico dicere, Remittuntur tibi peccata tua; an dicere, surge tolle grabatum tuū & ambula? videtis nihil differre, & utrunque facere solius esse diuinæ potestatis: si igitur hoc fecero, illud & posse & fecisse non poteritis inficiari.

B. En dico (quod vos auditis) paralytico; surge, tolle tuum lectum, & vade in domum tuam. Hic vis diuina conspicua omnibus fuit.

F. Surgit paralyticus, tollit grabatum suum, abiit domum Deum magnificans, Apprehendit autem non solum turbam, sed omnes stupor, omnes timore sunt repleti, omnes magnificabant & glorificabāt Deum, confitebātur Deum virāque potestatem hominibus dedisse, & remittendi peccata, & sanandi incurabiles ac deploratas infirmitates: abibant dicentes, vidimus hodiè mirabilia; nunquam quicquam tale vidimus. Hic verò exponitur quod superius dictum erat, fuisse expertam Dei virtutem ad eos sanandos: nam tandem omnes Dei virtutem agnouerunt, & laudibus sunt prosequuti, quod raro contigit aliàs.

MEDITATIO.

V Incimur à Iudæis fratres, à Phariseis, à legis Doctoribus. Illi ut audierūt in domo esse IESVM, confestim conueniūt, cōfecti ingrediuntur, domum implent, alij vr-

gent ingressum. At nos scimus docere Christum è cælo, docere ex Ecclesia, docere ex creaturis, ex misterijs suæ vitæ, tuæ passionis & mortis, omnia videmus esse ingentibus Chri-

si vocibus plena, & tamen desidia torpemus, tabescimus, non attendimus, nihil audimus, evanesco in cogitationibus nostris. Hem miseriam, hem confusionem nostram coram Deo & Angelis ipsius & Sanctis eius! excitemur frares mei; enim virtus Dei exerta etiā nunc est, atque adeo magis nunc est quam tunc erat, ad peccata nostra remittendū, ad infirmitates nostras sanandas. Accedamus ad

1. Cor. 1. Christum, qui est virtus infinita Patris exerta in nos: ecce non est intrā domum, quod non
 Apoc. 3. possimus per turbā penetrare, sed stat ad ostium cordis nostri & pulsāt: aperiamus nos illi, ipsi nos dedamus pio & deuoto affectu, fide, spe, & charitate subnixo, & subibit Christus in cor nostrum, faciet nos & domum, & templum suū: ibi nos docebit, deinde paralytici nostræ animæ, nostrarum potentiarum & virium, & desidia sanabit. Ut hoc autem assequamur, poscamus Sanctorum intercessionē,

qui animam nostram, qui nos antē Christū supplices repræsentēt sanandos: neque enim illis obstabit turba, nihil erit quod tectū nudent; semper faciem Dei vidēt ut Angeli, semper illi assistunt, semper illum obsecrant pro nobis. Hanc verō salutem non solum ad animam nostram sanandam petamus, sed proximorum etiam nostrorum: imitemur illorū misericordiam, & industriam, & diligentiam qui tanto molimine paralyticum sanandum Christo obtulerunt: quatuor virtutibus nitimur, fide, spe, charitate, misericordia; leuemus miseros homines in cælum per orationem, per exhortationem, & alia sancta ministeria, ad virtutem & poenitentiam promoueamus omni studio, labore, & industria in Christo. Aperiet illis calum Christus, & tunc quidem non dubiū aperiet, cum eos ad peccata Sacerdoti confitenda perduxerimus. Amen.

DOMINICA XIX. POST PENTECOSTEN.

Facit Rex nuptias Filio.

MATTH. XXII. ANNO XXXIII.

In cxliij. imaginem adnotatiuncula.

cxliij.

A. Templum, & porticus Salomonis ubi docebat Iesus.

B. Regia, ubi sedet in throno suo Rex, assidet Filius & eius Sponsa, regio omnes cultu & nuptiali.

C. Serui vocaturi ad nuptias inuitatos à Rege mittuntur.

D. Vocantur: qui suas occupationes externas excusant, alij villam, alij negociatorem &c.

E. Reliqui seruos tenent, & contumelios affectos occidunt.

F. Rex his auditis, missis exercitibus suis homicidas

perdit, & ciuitatem eorum incendit. Hactenus significantur Iudæi vocati.

G. Mittuntur serui ad vocandos Gentiles.

H. Ex his implentur nuptie, fit confessus, & trichinæ pretiosissime ornatur accedentibus tandem ad gentes Iudæis.

I. Deprehenditur vnus inter omnes, qui nuptiali veste non esset indutus.

K. Hunc iubet Rex ligatus manibus & pedibus mitti in tenebras exteriores.

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XXII.

ET respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis, dicens; Simile factum est regnum cælorum hominib^{us} Regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit^{us} seruos suos vocare inuitatos ad nuptias, & volebāt venire. Iterum misit alios seruos, dicens; Dicite inuitatis; Ecce prādium meum parauit, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata:

MATTH.

DOMINICA XIX. POST PENTECOST.

Facit Rex nuptias Filio .
Math. xxij. Anno xxxij.

93
 cxliij



- A. Templum & porticus Salomonis, vbi docebat IESVS.
 B. Regia, vbi sedet in throno suo Rex, aspi- det Filius, et eius Sponsa, regio omnes cultu & nuptiali.
 C. Serui vocaturi ad nuptias inuitatos, à Rege mittuntur.
 D. Vocantur, qui suas occupationes externas excusant, alij villam, alij negotiationem, &c.
 E. Reliqui seruos tenent, & contumelijs af- fectos occidunt.

- F. Rex his auditis, missis exercitibus suis, homicidas perdit, et ciuitatem eorum incendit. Hac tenus significatur Iudæi vocati.
 G. Mittuntur serui ad vocandos Gentiles.
 H. Ex his implentur nuptiæ; fit confessus, et triclinium preciosissime ornatur, acce- dentibus tandem ad Gentes Iudæis.
 I. Deprehenditur vnus inter omnes, qui nuptiali veste non esset indutus.
 K. Hunc iubet Rex ligatis manibus & pe- dibus, mitti in tenebras exteriores.

516



1. The first part of the document is a list of names and addresses, which appears to be a directory or a list of subscribers. The names are written in a cursive script, and the addresses are listed below them.

1. *Chrysomelidae* (10)
 2. *Curculionidae* (10)
 3. *Chrysomelidae* (10)
 4. *Chrysomelidae* (10)
 5. *Chrysomelidae* (10)
 6. *Chrysomelidae* (10)
 7. *Chrysomelidae* (10)
 8. *Chrysomelidae* (10)
 9. *Chrysomelidae* (10)
 10. *Chrysomelidae* (10)

MATTH. XXII.

venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt, & abierunt, alius in^d villam suam, alius verò ad^d negotiationem suam: ^e reliqui verò tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos occiderunt. Rex autem cū audisset, iratus est: & missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, & ciuitatem illorum succendit. Tunc ait seruis suis; Nuptiæ quidē paratæ sunt, sed qui inuitati erant, non fuerunt digni. Itē ergo ad exitus viarū, & quoscumque inueneritis, vocate ad nuptias. Et egressi serui eius in vias, congregauerunt omnes quos inuenerunt, malos & bonos, & impletæ sunt nuptiæ discumbentium. ⁱ Intrauit autē Rex vt videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali: & ait illi; Amice, quomodo huc intraisti non habēs vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit Rex ministris; ^k Ligatis manibus & pedibus eius mittite eum in tenebras exteriores; ibi erit fletus, & stridor dentium. Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

ADNOTATIO.

Alia est hæc parabola quàm illa Luca, vt cōfirmat August. non negat Gregorius nec contēdit: hic enim prādiū, illic cana proponitur; hic interficiuntur serui, illic nullus necatur: hic mittuntur exercitus, illic nullus apparet exercitus; hic discumbunt ad conuiuium, & eijcitur in tenebras exteriores qui nuptiali veste non erat ornatus, illic nullus accumbit, nullus reijcitur; illa dicta est parabola in domo Principis conuiuii a fidente Christo ad mare Galilæe in Capharnaū, anno trigesimo secundo vitæ suæ, hæc Hierosolymis in templo anno trigesimo tertio & quidē post ramos Palmarum antiē passionem; postremò illa propriē spectat ad vocationē tēpore euāgelij, hæc propriē ad omne tēpus, & non facile ad tēpus Euangelij contrahi solum potest. Eslo igitur.

A. Templum Hierosolymis, & porticus Salomonis, vbi docebat Christus.

B. Regia, & in ea aula magnificentissimè ornata, mensa parata splendidissimè, abacius opulentissimus, apposta infinita aurea, & argentea vasa: in throno suo sedet Rex purpura, diademate, & sceptro insignis; ad eius dexterā a sedet honorificentissimè ornatus Filius, ac huius Spōsa forma speciosissima & cultu. Significantur verò ex Verbi Dei incarnatione, nuptiæ quas filio suo fecit Deus cum Ecclesia, quæ nuptiæ in cælo consummationem accipient ultimam, vbi Sponsam receperit in gloriam sempiternā Christus: vocatio autem hæc ad fidem incarnationis,

Ecclesiæ unitatem, & vitam æternam peculiariter refertur, qua singulari quadam gratia omnibus temporibus homines ad salutem vocauit Deus, per Patriarchas, per templum, & Prophetas; nō est vniuersalis illa vocatio, qua per creaturas & naturalia opera omnes cōtinēter vocat.

C. Antiē Regem, serui qui mittuntur vt ad nuptias vocent quos vult Rex vocari.

D. Vocantur qui occupationes terrenas excusant, vel vocationem negligunt; alius it in villam, alius ad negotiationem: hi scilicet veritatem non oppugnant, sed pratercunt vel despicunt; designatur verò Iudeorum plebs, & aliarum gentium omni ætate populus.

E. Vocantur alij qui oppugnant atrociter veritatem, & non solum vocationem reijciunt, sed vocantes perimunt crudeliter. Quem enim Prophetarum non persequuti sunt Iudeorum Primarij? & occiderunt eos qui pronuntiabant de aduentu iusti; tandem iustum ipsum Christū Domini. Principes & Primarij Iudæi hic notantur, & alij piorum persecutores.

F. Exercitus vastans urbem Hierusalem, interficiuntur non solum Principes, sed plebs; solo aequatur Vrbs, vastantur & conculcantur omnia.

G. Reiectis Iudæis vocantur Gētes ad nuptias filij Dei, ad fidem Christi, ad Ecclesiæ veritatē, ad præmium æternæ vitæ. Hos vocarunt Apostoli & Discipuli Domini, & eorum successores in vias egressi; nullam enim Gentiles habebant

ciuitatem spiritualem, sed erant in vjs varijs adinuentionum suarum errantes. Hos omnes autem vocarunt indifferēter, siue boni inter ipsos haberentur siue mali, etiam si apud Deum omnes infideles essent.

H. Regium tricliniū pretiosissimè ornatum, regia dapes parata, plenus cōfessus nuptialis discumbentium, qui erat omnes cultu corporis splendido & precioso: venit verò Rex ut videat discumbentes.

I. Vnus tamen quod vestem nuptialem non haberet,

K Imperio Regis cum ignominia in tenebras exteriores ligatis manibus & pedibus eicitur; non è conuiuio celesti & gloria, sed è congregatione iustorum, qui assidētes quidem mensa celesti in Ecclesia Dei, sentiunt odorem cibi cale-

stus, illius respiciunt excellentiam, non edunt tamen adhuc. Representatur verò confessus iustorum in iudicio vniuersali, inter quos miscebuntur qui in Ecclesia quidem erunt, non habebunt tamē charitatis opera. Iis iudicio reprobatis imperabit Christus facultatem omnem benè operandi eripi, & vsum omnium potentiarum, nisi in malum, in dolorem, in obstinationem & miseriam: conijcientur verò in exteriores tenebras, idēst in tenebrosū & horrendum inferni ignē; nam interiores antequam projiciantur in baratrum inferni patientur mentis tenebras, & dāni pēnam illam sempiternā, scilicet diuinæ visionis & fruitionis priuationem. Fletus ignem tenebrosū innuit, fridor frigoris intolerabile: transibunt enim damnati ad nimium calorem ab aquis niuium.

Iob 24.
Hier.
Tho.
& alijs

MEDITATIO.

Grego in
homi 38.
in Euan.
2^a Gal. 18

O Dei nostri infinitam bonitatem & misericordiam! Fecit nuptias Filio suo, quādo per hypostaticā vnionis mysterium ei Ecclesiam sociauit: vterus autem virginis huius Sponsi thalamus fuit; vnde & Psalmista dicit; In sole posuit tabernaculum suum, & ipse tanquam Sponsus procedēs de thalamo suo. Tanquam Sponsus quippe de thalamo suo processit, qui ad coniungendam sibi Ecclesiā incarnatus Deus de incorrupto vtero Virginis exiuit. Sed quid obrulit quasi pro dote Sponsæ suæ? Sanguinem & vitam suam, bona omnia quæ assumpsit vt eam sibi copularer, quibus eam aleret, & matrimonij onera sustentaret è Patris & sua dignitate & gloria. Verū cur nomine nuptiarum vitur Deus, quod carnales etiam nuptias representat? Eius prouidentia, ad doctrinam & disciplinam nostram id fecit, vt à nuptijs cernalibus nos leuaret ad spirituales & diuinas; Vim enim & verbo indidit & parabolā, omnem impuritatem & imperfectionem nuptiarū abigendi: est enim verbum Dei in mentibus nostris diuinè efficax, si quis piē illi cooperetur. Eugene anima mea latere, exulta, iubila: habet Ecclesia Sponsū Filium Dei omnipotētis Christum IESVM, qui dilexit eam: & se ipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret, mundās eam lauacro aquæ in verbo vitæ, & exhiberet ipse sibi gloriosā Ecclesiam, non habentē maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi; sed vt sit sancta & immaculata. Verū quænam fuit & est illa vnio Christi cū Ecclesia?

Ephē. 5.

Ea quæ processit ex gratia vnionis Verbi cū humanitate; indē enim prodijt Sponsus Ecclesiæ, indē per pretiosissima dona sua illam sibi vniuit, per fidem, spem, & charitatē, per vnitatem spiritus in vinculo pacis, per dona spiritus sancti, per virtutes, per fructus spiritus, & beatitudines, per Sacramenta, per alia charismata, per orationis donum & contemplationis, per gratiam status perfectionis, per doctrinam sacrarum litterarum & traditionū catholicam, per hierarchiam ecclesiasticam, & sacras eius functiones, per caelestium spirituum angelica ministeria, per miraculorum virtutem, per perennem influxum Spiritus, & diuinam gubernationem, per Principem Ecclesiæ catholicæ Christi Vicarium & eius ministeria, tum per aliarum ecclesiarū Præsides, per fecunditatem filios Deo, & Christo fratres procreandi. Sunt infinita dona Christi IESV, quibus sponsæ Ecclesiæ suæ vnitur. Exultemus fratres, videntes Sponsū, & Spōsam Reginam assistere à dextris Regis æterni Christi, pretiosissimis donis ornatam, quæ faciunt caelestes nuptias, & diuinam vnionem vt gloriosissimè, ita potentissimè. Per eadem autem hæc dona simul diuinitus operatur Christus illum effectum, vt agatur spirituale conuiuium, & diuina celebritas in Ecclesia; in his enim sacrarum rerum mysterijs sunt tauri & altilia occisa, & parata ad conuiuium spiritus, quia è sanguine Sponsi vim habent, ac iucunditatem. Et quid mirum? Agnus etiā ipse, idēst Sponsus occisus est, & fecit vt suæ illæ

Ps. 44.

Apoc. 5.

illæ fierent nuptiæ: occisus quippè ille est, & reipsa semel, & in acceptione Dei, ad mysteria & instituta Ecclesiæ communicandam ab origine mundi; & fecit deinde ut suum sacrificium perseveraret in consummationem seculorum & militantis Ecclesiæ, in Sacramento Eucharistiæ, & sacrificio sacrosancto. Iam si hæc maxima sunt, ut sunt, quam erit & magnum & eximium illud donum, quod nos accipimus in Ecclesia per Sponsam Christum, & per illa ipsa dona? Factus simul est Christus frater, Sponsus animæ nostræ per illa eadem dona & mysteria; per illa nobis vnitur, & dignos efficit sua vñione spiritali & diuina. Idem nobis paratum est & propositum conuiuium, eadem celebritas, idem gaudium & fructus: & hic quidem paradysus est deliciarum spiritalium in Ecclesia militante, in Sponsa Christi adhuc actiosa & operosa. Summa quidè sunt hæc dona & mysteria, sunt sublimia & diuina; verum ut in terris, ut in militia, & exercitijs Ecclesiæ & spiritalis Hierusalem, in laboribus, in angustijs, in meritis. Quis vero poterit vel oratione consequi, vel mente concipere cælestis & nouæ Hierusalẽ, Ecclesiæ triumphantis quanta sit dignitas, dona, excellentiæ, mysteria, miracula; quam excelsum, quam sublime, quam infinitum bonum? Et de hac quidem ego nihil audeo dicere nec possum: dixisti tu sublimis Euangelista & Propheta Ioannes, & ut soles altè inronuisti; Et vidi cælum nouum, & terram nouam, primum enim cælum, & prima terra abiit, & mare iam non est: & ego Ioannes vidi sanctam ciuitatem Hierusalem nouam descendentem de cælo, à Deo paratam, sicut Sponsam ornatam viro suo, & reliqua quæ diuinè prosequeris. Mentis & spiritus oculos attolite fratres, ad sublimem aquilam per cælum latè volantem, & è cælo nobis exponentem, & mentes nostras ad excelsum gloriam, & nuptiarum agni consummationem leuantẽ, ut exponat quemadmodum militans Ecclesia triumphanti coniungatur, vnaque gloriosissimè fiat, ad cælum euehatur, cælo asseratur, ac suarum diuitiarum fiat particeps; ut earum illi detur certa & perpetua possessio, ut omni contradictione, labore, difficultate ea liberetur. Quod autem ex auro, crystallo, ex tot tãque inæstimabilibus gemmis & margaritis ciuitatem ædificet, quid aliud quam ad fidem, & admirationem, & laudem cælestis Ciuitatis supra caput nostrum posi-

tam inuitat, & maiora esse quæ illic expectamus & pretiosiora, quam quæ animo hîc complecti possumus significat? Et tamẽ auro, genimis, margaritis, crystallo significatur lætitia, perfectio, & vilitas summa, unde superest fulgeat splendor diuinus, qui nos inducat in tẽplum Dei, quod infinito intervallo reliqua omnia antecellit; & hoc quidẽ profiteretur Ioannes omni esse comparatione & similitudine rerum creatarum templum excelsum, esse ineffabile. Itaque nihil habet quo illud significet, celebrat tamen diuino quodã silentio; Et templum, inquit, non vidi in ea, quod possem rei alicuius creatæ similitudine significare. Et tamen dicis Deum & Agnum esse templum. Hoc cum dico, magis silico: quis enim indicare conari possit Dei omnipotentis maiestatem, & substantiam infinitam, vel Agni Filij Dei? Sed tamen cum sic enuncias (ô rem omni laude creata & gloria superiorem!) omnia officia tẽpli & vtilitates, mystico quodam silentio & luce repræsentas: in gloria cælesti nulla fore ministeria templi alterius, omnium ministeriorum finem & consummationem esse in Deo, Deum qui videat, & Deo fruatur, cum omnia quæ desiderari per templum aliud possunt, vel in tẽplo alio præstari, offerri, celebrari, in Deo ipso esse infinite consecuturum, & in Agno Dei Filio, ut in fonte immenso omnis misericordiæ, & bonitatis, & meriti, & gloriæ. At enim ego longius dico quam assequi possum: vtinam quæ intelligebas sublimis Ioannes, & nunc clarissimè vides, earum rerum & lucis aliquã scintillam & notitiam è templo ipso mihi imper-tias. Venite fratres, venite animæ deuotæ, introite in potentias Domini, etenim nuptiæ Filij Dei factæ sunt, & consummabuntur tandẽ in seculorum consummatione. Missi quidem semper sunt à Deo Patre æterno qui veritatẽ fidei prædicarent, qui vocarent ad nuptias; pauci tamen audierunt: alij euauerunt in cogitationibus suis, & seculi occupationibus, gratiam & veritatem vel non intelligentes, vel negligentes: alij veritatem, & fidem, & nuptias, & harum præcones persecuti sunt, & contumelijs affectos interfecerunt: semper tamen Dens de impijs sumpsit supplicium, contriuit statuas regnorum & impietatem, induxit in orbem iustitiam sempiternam, Christum I E S V M lapidem Dei vinum & electum, qui destructa infidelitate factus est in caput anguli, factus est fundamentum & consum-

Rom. 1.

Dan. 2.

1. Pet. 2.

Pf. 117.

1. Cor. 3.

Mat. 28

spec. 21
r. 22.

consummatio omnis ædificij celestis, vnde præsentibus animarum nostrarum nuptiæ indiès exornantur atque consummantur. Donna hæc summa agnoscamus fratres, accurramus ad nuptias, ad Sponsum Christum properemus, eius Sponsæ Ecclesiæ adiungamur, aperta est nuptiarum ianua, nullus non admittitur qui velit, omnes rogantur, omnes inuitantur. Et boni etiam & mali ad confesum vocantur & introducuntur; verum mali illi qui fidem quidem habent, sed opera charitatis negligunt, itaque veste nuptiali carēt, excluduntur. Hi enim ad locum quidē nup-

tiarum ingredi possunt, non assident tamen, sed exploduntur, & æterna damnatione condemnantur. Boni virtutibus induuntur, charitate verò omnes suas vestes ornant, mensæ nuptiarum assident, epulis diuinis primū in hac mortalitate pascuntur, sacrosanctæ iē Eucharistiæ ineffabili vnione, virtute, suauitate nutriuntur: ita parantur ad illas epulas sempiternas cum Sanctis & Angelis Dei in celesti gloria, cum Christo ipso in æternum percipiendas, quarum etiam viuentes præliabant virtutem & iucunditatem incomparabilem. Amen.

DOMINICA XX. POST

PENTECOSTEN.

Filiū Regulī sanat IESVS.

IOAN. IIII. ANNO XXXII.

*In cxliij. imaginem adnotat iuncula.**cxliij.**A. Cana minor, in tribu Zabulon.**B. Capharnaum, vnde egressus Regulus pergebat ad Canam.**C. IESVS in Cana**D. Peruenit ad eum Regulus, supplex orat ut descendat Capharnaum & sanet filium.**E. IESVS dicit illi; Nisi signa & prodigia videritis &c.**D. Urget Regulus; Domine descende, priusquam moriatur filius meus.**C. Dicit ei IESVS; Vade filius tuus viuit.**D. Credidit; & ibat.**E. Occurrunt illi serui, nunciantes filium eius viueret; intelligit illum hora eadem qua dixerat IESVS, conualuisse.*

37.

EVANGELIUM MISSÆ.

IOAN. IIII.

Venit ergo iterum in ^a Cana Galilææ, vbi fecit aquam vinum. Et erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur ^b Capharnaum. Hic cum audisset quia ^c IESVS adueniret à Iudæa in Galilæā, abiit ad eum, & ^d rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium eius, incipiebat enim mori. Dixit ^e ergo IESVS ad eum; Nisi signa & prodigia videritis, non creditis. ^d Dicit ad eum Regulus; Domine, descende priusquam moriatur filius meus. Dicit ei IESVS; ^e Vade, filius tuus viuit. ^d Credidit homo sermoni quem dixit ei IESVS, & ibat. Iam autem eo descendente serui occurrerunt ei, & nuntiauerunt dicentes, quia filius eius viueret. Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerat; & dixerunt ei, quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei IESVS, filius tuus viuit: & credidit ipse, & domus eius tota. Hoc iterum secundum signum fecit IESVS cum venisset à Iudæa in Galilæam.

ADNO-

DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN

Filium Reguli sanat IESVS

Ioa. iij. Anno xxxij.

37

cxliij



- A. Cana minor in tribu Zabulon.
 B. Capharnaum, unde egressus Regulus
 pergebat ad Canam.
 C. IESVS in Cana.
 D. Peruenit ad eum Regulus, supplex orat, vt
 descendat Capharnaum, et sanet filium.
 C. IESVS dixit illi; Nisi signa et prodigia
 videritis, &c.

- D. Vrget Regulus, Domine descende, prius:
 quam moriatur filius meus.
 C. Dicit ei IESVS. Vade filius tuus viuit.
 D. Credidit: & ibat.
 E. Occurrunt illi serui nunciantes, filium eius
 viuere; intelligit illum hora eadem,
 qua dixerat IESVS, conualuisse.



A. **C**ana minor in Tribu Zabulon inferioris Galilee, in declivi monte posita ad Austrum, sub qua extenditur planities ad Sephoron usque, amena admodum & fertilis. In hoc oppido fecerat IESVS primum illud miraculum in nuptijs: eò venerat per Samariam Manaſſen & Isachar, cum ex Iudæa rediret in Galileam.

B. Capharnaum, unde egressus Regulus cuius filius infirmabatur pergebat ad IESVM; audierat enim advenisse eum à Iudæa in Galileam, & in Cana esse in Zabulon.

C. In Cana IESVS: ad eum supplex veniens Regulus, id est Princeps modicæ alicuius regionis, vel aulicus Regis Herodis (qui etiã si Tetrarcha esset, Rex tamen vulgo dicebatur:) cum eo sui comites; rogat IESVM ut Capharnaum ad mare descendat, ac filium eius qui incipiebat mori sanet.

D. Infirma fide cum esse videbat Christus, tamen benedixit illum complexus, ac volens illius fidei per miraculum asserere perfectionem, ac eius filij corpus simul & animam sanare, exprobrat prius illi fidei imperfectionem, quæ nisi miraculis sublevaretur emergere non possit.

C. Non creditis, inquit, Iudæi, nisi signa videritis & prodigia. Suavisimè illum reprehendit, indicans se miraculum esse facturum; Regulus tamen non emendat fidei imbecillitatem, atque adeo illam confirmat.

D. Domine descende, inquit, priusquam moriatur filius meus; quasi res esset deplorata nisi ad eum veniret: summus vius tamen addit, Domine. Exerit tunc bonus IESVS suam in illum & filium misericordiam, qua per miraculum filium planè sanat, patris animum ad sanitatem promouet.

C. Vade, inquit, filius tuus vivit: recepit vitam qui erat moriturus. Quod cum diceret, virtus divina illum est complexa; vires sumit fides, non tamen adhuc perfectionem.

D. Credidit quidem verbo IESV, sed quasi volens re ipsa experiri quod crediderat, abibat

nondum integra fide, salutato IESV, & actis gratijs compendio, ut solent qui properant.

E. Occurrunt ei servi descendenti domum, nunciant vivere filium: non credit adhuc, ut dixerat Christus, nisi comprobet & videat miraculum apertè: interrogat quota hora melius habuisset, intelligit septima hora hesternæ, eadem videlicet qua dixerat Christus eius filium vivere. Tunc verò tandem credit non ipse solum, sed filius, & servi, & tota etiam domus postquam quæ facta fuerant ex ipso audierunt. Parum est autem negotij demonstrare a iâ esse hanc historiam & miraculum, quàm quod Matth. vii. & Luc. vii. narratur: nam ut aliæ differentie præmittantur, illic erat Centurio, hic Regulus; illius servus ægrotabat, huius filius; illic erat morbus paralyſis, hic febris, illic erat in Capharnaum cum puerum sanavit IESVS, hic in Cana cum filium; hic est secundum miraculū, illic multa iam patraverat miracula Christus. Porro adoremus nos Christi benignitatem non in Regulo tantum, sed in nobis item, quorum imperfectam fidem videt Christus & auget, modò ad eum accedamus profundæ humilitatis, & piæ affectus passibus: & petamus ut corporalis presentia, sed ut eius divina benedictio ad nos descendat. Agnoscamus filios nostros, hoc est dona quæ in Capharnaum, hoc est ex propitiatione & consolatione Christi concepimus, quotidie ad mortem rendere nostra ignavia, nisi sua clementia conseruet illa & augeat qui dedit. Illud præterea animaduertamus, ut ne similiter nos taxet Christus atque Regulum & Iudæos: illi enim nisi per signa non credebant, nos nisi gratia sensibili abundemus, nunquam assurgimus ad meritum spiritus frugem. Contra nobis in humilitate cordis nostri agendum est, ut ita audiamus singuli; Vade filius tuus vivit & consolatione spiritus accipiamus, & vim operandi atque progrediendi maiorem indies ad vitæ spiritualis perfectionem.

MEDITATIO.

Domine IESV benigne, expone nobis quid ex hoc evangelio ad salutem & perfectionem nostram debeamus excerpere. En vobis fratres mei, quos meo sanguine & vita redemi, quos habeo semper cordi meo charissimos. Regulum habet anima vestra spiri-

tum, qui est Spiritus mei gratia & donatio, hic animæ vestræ curam gerit, mentis, voluntatis, potentiarum, actionum omnium vestrarum; hic inuat infirmitates vestras, & postulat pro vobis gemitibus inenarrabilibus, hoc est diuina virtute: verum à vobis continenter debili-

debilitatur, ut ille Capharnaïta Regulus. Porro mens vestra infirma adeò semper est, ut subinde videatur moritura è peccato; succurrite illi vos meo spiritu & gratia nitentes, expulsi illis Reguli imperfectionibus. Animaduertite & contemplamini semper me vobis præsto esse ab Hierusalem mea caelesti & Iudæa, ubi omnis spiritus videt & laudat Deum, ac confitetur Domino. Venio autem *Pf. 150.* ad vestram Galilaam, in stabilitatem vestram scilicet & miseriam; accedite vos per spiritum meum ad me ex Capharnaum, id est ex fide meæ propitiationis & consolationis caelestis, & petite à Patre meo & à me, ut sanentur vestre potentiae, & purificetur spiritus; quasi videatis (credatis quidem, ut credere debetis) & spiritum, & potentias vestras ad interitum tēdere, atque adeò mori, nisi ego succurram. Verum necessum est ut spiritum vestrum & orationem puram faciatis, contra quā fecit Regulus: ille primum in immensitate meā diuinitatis hæsitauit, ut descenderem rogans & sanarem; vos adducatis in oratione fidē præsentiæ diuinitatis meæ in omni loco: ille rursum fidem non habuit meæ omnipotentiae; reputauit enim me infirmum potuisse sanare, non mortuum suscitare; afferte vos ad orationem, plenam fidē meæ omnipotentiae, quod infinita sit, & eadem quæ Patris & Spiritus sancti: postremò ille credidit quidem mihi pronuntianti, vade filius tuus viuit, sed qui exploraturus esset effectum, non enim credidit planè donec audiret & videret viuere filium. Heu Domine IESV bone & sancte, agnoscimus has omnes imperfectiones nostræ orationis & fidei: quis enim sentit plenam fidem

tuæ immensæ præsentiæ & omnipotentiae? Quis non ita viuit, orat, credit, quasi in te non viueret, moueretur, & esset? Quis sentit in spiritu suo tuum illapsum diuinum? Quis sentit te esse in creatura tua per præsentiā, potentiam, & essentiam? Quis te in Patre, & Patrem in te esse, & idē sentit de spiritu sancto? My-*Act. 17.* *Joan. 10.* steria sunt hæc veræ fidei tuæ Domine, & tamen nos illa credimus ita negligenter & frigide, ut similes planè illi Regulo esse videamur. In tertiam verò illius imperfectionem identidē incurrimus: Quotus enim quisque ex nobis non agit curiosè circa euentum impetrationis suarum orationum? Oro, obsecro pro me, rem peto quæ necessaria vel utilis est ad salutem, piè oro & perseverantè, ad quæ tradunt theologi consequi impetrationem; & tamen interturbant me cogitationes importunæ, non accipio, quādo accipiam? Hæc animo gerimus, exprimimus aliquando & verbis. Hic magnus est noster error, magna imperfectio spiritus. Hoc malum spiritus nobis affricant nostræ animæ imperfectiones, & nostrarum potentiarum infirmitates. Sana Domine IESV etiā orationem: da nobis ut *Mar. 11* habeamus apud te puram & perfectam fidē, nihil titubationis, nihil negligentiae misceamus; credamus quia accipiemus, & haud dubiè fiet nobis quando tu Domine voles, & quod tu voles, & quantum voles, & quemadmodum voles: abundè, satis, superque erit *Matt. 6.* nostræ orationi satisfactum, si tua voluntas in nobis & de nobis fiat. Ita enim te vis obsecrari per gratiarum actionem, per tutum meritum & mysteria, & sanctorum intercessionem. Amen.

DOMI-

DOMINICA XXI. POST PENTEC.

De singulari inhumanitate serui regij & ingratitude.

Matt. xvij.

Anno xxxij.

71

cxlv



Bern. Pass. Rom. v. uen.

Adrian. Collecte scdp.

- A. IESVS docens Petrum, & Apostolos.
 B. Sedet Rex in throno suo; assistit concilium
 rationem instituit ponere cum seruis suis.
 C. Offertur illi seruus, qui fisco debebat decem
 millia talenta.
 B. Imperat Rex vendi illum, & uxorem, &
 filios, cum non esset soluendo.
 C. Procidens seruus orat Regem; Patientiam
 habe in me, &c.
 B. Misertus Rex dimittit illum, atque debitum
 simul remittit.

- D. Hic tamen homo ingratus obuium habet,
 qui ei debebat centum denarios, quem
 crudeliter accipit.
 E. Et male multatum conijcit in carcerem,
 donec denarios restituat.
 F. Quod videntes conserui, indignissime ferunt.
 G. Defertur ad Regem hominis crudelitatem
 intolerabilem.
 H. Concepta Rex iusta indignatione, acerbè
 oburgatum tradit tortoribus, donec red-
 dat vniuersum debitum.

DOMINICA VII POST PASCHA

De Regum administratione et de rebus publicis



| | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>2. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>3. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>4. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>5. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>6. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>7. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>8. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>9. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>10. De rebus publicis et de administratione Regum</p> | <p>11. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>12. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>13. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>14. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>15. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>16. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>17. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>18. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>19. De rebus publicis et de administratione Regum</p> <p>20. De rebus publicis et de administratione Regum</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

DOMINICA XXI. POST PENTECOSTEN.

De singulari inhumanitate serui regij & ingratitude.

MATTH. XVIII. ANNO XXXIII.

In cxlv. imaginem adnotariuncula.

cxlv.

- | | |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>A. IESVS docens Petrum & Apostolos.</i> | <i>D. Hic tamen homo ingratus obuium habet qui ei debebat centum denarios, quē crudeliter accipit,</i> |
| <i>B. Sedet Rex in throno suo, assistit cōcilium, rationem instituit ponere cum seruis suis.</i> | <i>E. Et male mulctatum coniecit in carcerem, donec denarios restituat.</i> |
| <i>C. Offeritur illi seruus qui fisco debebat decem millia talenta.</i> | <i>F. Quod videntes conserui indignissime ferunt.</i> |
| <i>B. Imperat Rex vendi illum, & uxorem, & filios, cum non esset soluendo.</i> | <i>G. Deferunt ad Regem hominis crudelitatem intolerabilem.</i> |
| <i>C. Procidens seruus orat Regem; Patientiam habe in me &c.</i> | <i>H. Concepta Rex iusta indignatione, acerbè obiurgatum tradit tortoribus, donec reddat vniuersum debitum.</i> |
| <i>B. Misertus Rex dimittit illum, atque debitum simul remittit.</i> | |

EVANGELIUM MISSÆ.

MATTH. XVIII.

IN illo tempore ^a dixit IESVS Discipulis suis parabolam hanc. Assimilatum est regnum cælorum homini ^b Regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Et cum cœpisset rationem ponere, ^c oblatuſ est ei vnus qui debebat ei decem millia talenta. Cum autem non haberet vnde redderet, ^b iussit eum Dominus eius venundari, & uxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat, & reddi. ^c Procidens autem seruus ille orabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. ^b Misertus autem Dominus serui illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei. Egressus autem ^d seruus ille, inuenit vnum de conseruis suis qui debebat ei centum denarios; & tenens suffocabat eum, dicens; Redde quod debes. Et procidens conseruus eius rogabat eum, dicens; Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abiit, & ^e misit eum in carcerem, donec redderet debitum. ^f Videntes autem conserui eius quæ fiebant, contristati sunt valdè: & venerunt, & ^g narrauerunt Domino suo omnia quæ facta fuerant. Tunc vocauit illum Dominus suus, & ait illi; Serue nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me; nōne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Et ^h iratus Dominus eius, tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet vniuersum debitum. Sic & Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.

X x

A D N O-

ADNOTATIO.

Descenderat IESVS de monte Thabor post gloriosam transfigurationem, ut Feria 111. Dominica 111. Quadragesima est annotatum, & venerat postea Capharnaum, soluerat tributum pro se & Petro, ad humilitatem & omnem modestiam erudierat Apostolos, docuerat rationem fraternam correctionis, significauerat datum in illis iurisdictionem ecclesiasticam excommunicandi simul & reconciliandi: quo loco significat dari etiam facultatem peccati culpam remittendi; nam qui Ecclesiae erat obediens, is mittendus erat ad Sacerdotem absolvendus à culpa, & benignè accipiendus. Quod intelligens Petrus, zelo commotus, ne tanta mansuetudo faceret homines salutis suae negligentes, & abuti beneficii facilitate, rogauerat ex IESV utrumq; eisdem verbis, quoties remittenda fratri peccata, & quoties benignè tractandus; num septies tantum. Responderat IESVS, non septies, sed septuagies septies, id est quoties conuersus fuerit frater. Et quandoquidem res erat haec magni momenti & periculi, ut in quam pii homines poterant incurrere ex immoderato honoris Dei & gloriae zelo; adducit Christus vehementem parabolam & seueritatis plenam, eò spectans, ut & Sacerdotes, Confessarii, & qui exterioris iurisdictione obtiinent in Ecclesiam benignitate & mansuetudine uterentur erga peccatores, nec sibi blandientes in alios essent rigidi censores ac iudices. Est igitur

A. IESVS docens Petrum & Apostolos.

B. Rex sedet in throno regio, assistunt Principes & Consiliarii: cum autem constituisset Rex ponere rationem cum seruis suis de eorum administratione,

C. Initio statim ubi actionem instituit, delatus ad eum est homo qui debebat illi decem milia talentorum, summam pecuniae immensam, hoc est sexagies centena aureorum coronatorum millia; sex videlicet milliones, ut dicunt,

B. Res cum esset comperta, nec esset homo soluendo, imperavit Rex ut venum iret ipse, uxor, filij, & quae possidebat omnia, & fisco debitum uniuersum restitueretur.

C. Quod miser ille audiens, seueritate iudicii consternatus procidit ad Regis pedes ac supplicat; Patientiam habe in me; lenis in me esto & longanimis, noli tui iudicii seueritate, etiamsi iuste iudices, me miserum funditus omnibus fortunis, omni libertate euertere: futurum spondeo si longanimis in me fueris, ut quae debeo omnia tibi restituam. O admirabile obsecrationis virtutem!

B. Misericordia motus Rex, confestim & illum dimisit, & eas alienum illi omne condonauit. Non hic de talentis auri agitur, non de debitore rei terrenae, sed de homine qui pretiosissimus Dei donis est abusus, qui longè maiora bona Deo debet quam illa, Dei scilicet gloriam & honorem, suam obedientiam & respectum. Hac omnia breui oratione à diuina misericordia consequitur homo ut possit, si agnoscens suam miseriam & damnationem, tum suam impotentiam, dicat; Domine IESV ego omnia patri tuo & tibi debeo, nihil possum reddere, nihil pati dignum vestrae misericordiae; tu ipse si pro me patiaris & longanimis sis per crucem tuam, & mihi tuam illam patientiam per tuam gratiam applices, nihil est quod non possim: hoc fac, & omnia restituo per te Patri tuo & tibi. Hac est illa vis admiranda, quae Regem mouet Deum ad misericordiam. Hinc apparet ingratitudinis magnitudo & crudelitatis, eius qui à corde non dimittit fratri suo, siue in secreto iudicio, siue in externo, si similiter atque ipse conciliauit sibi Dei gratiam petenti veniam, eam non concedit peccatori, sed fratrem in infernum (quod est in se) dat precipitem, auxilij omnis expertem & desperatum.

D. Homo ille immitis qui obuiam sibi factum creditorem crudeliter accipit, in collum inuolat, illum strangulaturus nisi reddat centum denarios, id est centum quinquaginta solidos vulgares, nec proiecto ad eius pedes, & similiter petenti veniam atq; ipse à Rege petierat, vult ignoscere;

E. Sed male mulctatum mittit in carcerem, donec uniuersos denarios redderet.

F. Videntes conserui quae indignissime ac crudeliter fiebant, agerrimè ferunt.

G. Veniunt ad Regem, deferunt hominis illius inhumanitatem atq; crudelitatem, augent crimen, rem duram & immitem vidisse se, dignum hominem omni supplicio, Imperat Rex duci hominem, sistitur iudicio ante Regem, accusant conserui: contumeliosè illi Rex exprobrat ingratitudinem & crudelitatem; Serue, inquit, nequā, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me; nonne ergo oportuit te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum?

H. Concepta simul ira ex commemoratione atrocitatis, imperat illum non solum in carcerem trudi, sed torqueri donec uniuersum debitum reddat. Seueritas tanta hic explicatur propter mysticam parabola intelligentiam, quum alias qui ingenti summa argenti esset liberatus benignitate principali, grandi se obstringeret crimine

mine propter Regj beneficij enormem abusum, si conseruo minimam non solum nō condonaret, sed nec spatium temporis concederet ut solutio expediretur. Damnatur autem ad tormenta, donec solueret debitum uniuersum; Vnde intelligimus pœnam eternam infligi: nam cum nunquam qui in inferno sunt soluere debitum possint, semper torquetur. Sed cur uniuersum quod

iam fuerat remissum, cum sint Dona Dei ἀμεταμέλητα, id est absq; pœnitentia? Illud est: cui remittuntur peccata, si rursum peccat, præsertim per singularem aliquam ingratitude, sit ut similiter atque antea puniatur; non solum quod semper uniuersum debitum est damnatio eterna, sed etiam quia principium misericordie, quod est in se, evertit.

MEDITATIO.

1. 17. 6.

OMnibus mortalibus dedisti benigne IES V, salutarem doctrinam, & diuinitus efficacem, habuisti enim semper verba vitæ eternæ; sed videor ego intelligere ad me propriè omnia attinere, ut præsentis euangelij doctrinam & vim. Scio te Domine bis positurum rationem cum seruis tuis, hoc est cum his qui tuam seruitutem profitentur; nā alij iam sunt iudicati: in morte igitur illos iudicas, iudicabis in consummatione item seculorum. Verum illa est summa tua misericordia, ut ante illa iudicia tremenda, & à quibus nullus appellare quempiam potest, aliud iudicium nobis elementissimè hoc euangelio indices veluti interlocutorium, non definitiuum, à quo scilicet liceat ad te ipsum prouocare. Acerrima enim tua comminatione me ut ab illis iudicijs caueam, ad illa me præparè admones: proponis mihi hinc conscientiam peccatorum meorum, illinc rigoris tuæ iustitiæ, & meæ pœnæ timorem, nec me habere vllum aliud refugium, nisi tuam bonitatem & misericordiam. En Domine IES V Christe, primus omnium peccatorum ego sum, primus tuo iudicio repræsentor à mea conscientia, quam tu hac parabola timore ac sollicitudine ingenti percussisti: accusor male fidei in administratione tuarum opum quibus me ornasti, gratiæ, virtutum, donorum, quæ omnia foedè prodegi. Itaque cū sim ad paupertatem spiritus redactus, & omnia debeam tibi ad quæ me ex illis donis obligaueras tibi offerenda, etiam illa dona me deficiunt vnde possim tibi aliquid reddere: quocirca planè sum nisi tu mei miserearis, deploratus. Verū erigo spem meam in te, qui id iubes hac parabola, hac suauissima tua doctrina: similiter benigne IES V te oro, atque ille parabolicus debitor Regem; Habe in me patientiam, & omnia reddā tibi. Quid hoc est bone & magne IES V? O infinitum fontē misericordiæ & pietatis tuæ! Vis à te peti ut patientiam in

me agas, & in me & pro me patiaris, hoc est tua passione & morte mihi dones vnde dissoluam Patri tuo & tibi quæ vobis debeo omnia. Tu enim omnia nostra debita, omnia peccata nostra in te sustulisti, & cruci pro nobis affixisti; omnia dissoluisti, ab omnibus nos redemisti; hæc enim est tui meriti efficacia: solue nunc pro me Domine, offer pro me tuam mortem ut continenter facis, & omnia faciam quæ tu iubes: non erunt in me gratiæ, & virtutes, & dona infructuosa. Illud tamen intelligo Domine non profutura hæc mihi nisi tecum patiar, nisi te sequar, nisi tuā crucem tollam post te, nisi tuam voluntatem faciam: tunc enim omnia restituētur, tibi tunc tuo auxilio & gratia seruiam. Ita sit sancte IES V. En intelligo tuam in me infinitam benignitatem, agnosco indè quid meo proximo debeam; cauere autē vehementer debeo ne in illam ingratitude & inhumanitatē incidam, ut difficilem me præbeam proximo meo, quin auersiones animi mei in fratres à meo corde exscindam; tum facilem me præbebo & diligentem in iuuādo proximo quibuscunq; possum pijs officijs & ministerijs. Neque verò vnquā deterrere me debet grauitas peccatorū vel magnitudo; semper animo meo obuersari debet, si mea peccata ad aliena comparem, meum debitum reputandum esse decem millium talentorum, hoc est immensum, proximi centum denariorum, hoc est minimum præ meo; semper debeo esse propensissimus in misericordiam. Quod faciam, si omnia faciam quæ necessaria & utilia esse possē intelligo ad iuuandum proximum, nixus fide, spe, & charitate, non parcens meis laboribus, in humilitate & mansuetudine cordis mei in te

Domine. Amen.

(. .)

DOMINICA XXII. POST PENTECOSTEN.

De soluendo tributo.

MATTH. XXII. MAR. XII. LVC. XX. ANNO XXXIII.

In cxlvi. imaginem adnotatiuncula.

cxlvi.

94.

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Porticus Salomonis, ubi docebat Christus.</p> <p>B. <i>¶</i> ESVS cum Discipulis.</p> <p>C. Adorti sunt eum discipuli Phariseorum & Herodiani, ut caperent in verbo; Licet cēsum dari Cafari, an non?</p> <p>B. Seuerè obiurgans illorum versutiam & iniquitatē, respondet <i>¶</i> ESVS; Ostendite mihi numisma census.</p> | <p>C. Ostendunt illi denarium.</p> <p>B. Rogat <i>¶</i> ESVS; Cuius est imago hac & superscriptio?</p> <p>C. Aiunt; Cafaris.</p> <p>B. Respondet; Reddite ergo quæ sunt Cafaris Cafari, & quæ sunt Dei Deo.</p> <p>C. Illius responsum admirati, non potuerunt verbum eius ullum ulla ratione reprehendere.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

EVANGELIUM MISSÆ.

MARC. XII.

MATTH. XXII.

LVC. XX.

T^a Vnc abeuntes Pharisei
consilium inierunt,
ut caperent eū in sermone.

Et

Et obseruantes

ad eum

quosdam ex Phariseis

mittunt ei

miserunt

discipulos suos

*insidiatores, qui se iustos
simularent,*

& Herodianis,

cum Herodianis,

*ut caperent eum in
sermone,
& traderent illum princi-
patui & potestati Præsidis.*

in verbo.

Qui venientes dicunt ei;

Et interrogauerunt eum,

dicentes;

Magister, scimus

scimus

quia verax es;

quia rectè dicis

& viā Dei in veritate doces,

& doces:

*& non curas quenquam:
nec enim vides in faciem
hominum,*

& nō est tibi cura de aliquo;

non enim respicis personam & non accipis personam,
hominum:

sed in veritate viā Dei doces.

*sed viam Dei in veritate do-
ces:*

dic ergo nobis quid tibi vi-
detur;

MAR.

DOMINICA XXII. POST PENTECOST.

De soluendo tributo.

Math. xxij. Marc. xij. Luc. xx.

Anno xxxij.

94

cxlvi



- A. Porticus Salomonis, vbi docebat Christus.
 B. IESVS cum discipulis.
 C. Adorti sunt eum discipuli Phariseorum,
 & Herodiani, vt caperent in verbo.
 Licet censum dare Cæsari, an non?
 B. Seuere oburgans illorum versutiam, et
 iniquitatem respondet IESVS. Osten-
 dit mihi numisma census.

- C. Ostendunt illi denarium.
 B. Rogat IESVS. Cuius est imago hæc
 & superscriptio.
 C. Auiunt; Cæsaris.
 B. Respondet; Reddite ergo quæ sunt Cæsaris,
 Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo.
 C. Illius responsum admirati, non potuerunt ver-
 bum eius vllum, vlla ratione reprehendere.

*tributum**an non dabimus?*licet ^c censum dare Cæ-
sari, an non?*licet nobis tributum dare*
*Cæsari, an non?**Qui sciens versutiam*
illorum,
*ait illis;*Cognita autem IESVS ne-
quitia eorum,
ait;*Considerans autem dolum i-*
*llorum,**dixit ad eos;*Quid me ^b tentatis hypo-
critæ?*afferte mihi denarium,*
*ut videam.*Ostendite mihi numisma
census.At illi ^c obtulerunt ei denarium.

Et ait illis IESVS;

inscriptio?^b Cuius est imago hæc & su-
perscriptio?*cuius habet imaginem &*
inscriptionem?
respondentes dixerunt;

Dicunt ei;

^c Cæsaris.*Cæsaris.**Respondens autem IESVS*
dixit illis;

Tunc

ait illis;

Reddite ergo quæ sunt Cæ-
saris Cæsari, & quæ sunt Dei
Deo.*Et mirabantur*
super eo.

Et audientes mirati sunt,

Et non ^c potuerunt verbum
eius reprehendere coram
plebe: & mirati in responsō
eius, tacuerunt.

& relicto eo abierunt.

ADNOTATIO.

A. Porricus Salomonis Hierosolymæ, ubi IESVS
M adorti sunt versutè discipuli Pha-
riseorum à suis submissi præceptoribus, ut ei in-
sidiarentur, & in sermone caperent, atque apud
Romanos accusarent, vel plebi facerent odiosum.
Hi secum adducunt Herodianos, siue Herodis mi-
lites, siue sectarios homines, qui dicebant Hero-
dē Antipatrum Meschiam fuisse, quod in eius
regno defecisset à tribu Iudæ sceptrum.

B. IESVS cum Discipulis suis.

C. Veniunt autē ad eum Discipuli Phariseorū
& Herodiani: proponit unus IESVS sapientiæ
Patris insinuat questionem astringē, prius tamen

illius animum blanditijs & laudibus aspergens;
Magister, inquit, scimus quia verax es, rectè di-
cis & doces, nec est tibi curæ de aliquo, non enim
respicis personam hominum, neque vides in fa-
ciem, sed in veritate viam Dei doces: licet nobis
dare tributum Cæsari, an non? Quorsum tot &
tam variè artes? Phariseastri, antè interroga-
tionem? ut animum eius adulatione deliniretis
scilicet & eò pelliceretis, ut negaret tributum
dari, nec respiceret Romanorum gratiam, ut Jos.
Ioazarus Pontifex Cæsaris & Quirini, sed Iudæ
potius Gaulanitis sententiam & factionem se-
ctaretur, qui auctor fuit gravissima seditionis
Iudæis,

Iudæis, docēs nihil esse aliud censum Cæsari dissolvere, quam prodere auitam libertatem, & manifestam seruitutem profiteri.

B. Quid benignus IESVS? Perspecto corū dolo & nequitia respondet, seuerè illos obiurgās; Cur me tentatis Hypocritæ, sanctitatem simulantes, & zelum legis & libertatis, cum iniquo animo sitis & maligno, mihi verò dolo malo insidiemini: ostendite mihi census numisma.

C. Offendunt denarium, trium, scilicet cum semisse solidorum numisma, quod est drachma.

B. Rogat cuius illa sit imago & superscriptio; ut ex illorum confessione illos confutet.

C. Respondent Cæsaris; Tiberium intelligamus priuignum Augusti. Colligit sapientissimè IESVS; Illud igitur numisma est Cæsaris. Quid ergo est cur non soluatis quæ sunt Cæsaris Cæsari, quod vos ipsi vestra professione confitemini.

B. Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari; sed ita tamen, ut quod est maius, & necessarium magis, simul quæ Dei sunt Deo reddatis: imaginem ille denarius gerit Cæsaris & inscriptionem, vos in animis vestris Dei; ut illinc Cæsari debetis eius iura, ita hinc Deo diuinam gloriam, & obedientiam, & sacrificium. Ita sapientissimè illorum nequitiam confutauit; nam hoc responso nec poterant offendi Romani, nec Plebs: illis sat

erat audire reddenda quæ erant Cæsaris Cæsari; plebs cum videret esse Iudæam sub Romanorum imperio, illi tributa solui; moderatè videbant IESVM respondisse, tacito nomine tributi, quū & dicebat quæ negari non poterant, & ius nature postulabat. Quod si ad tributum videretur illud spectare, ad id occasionem dederant Pharisæi; nec tamen aliud efficiebat, quàm quod duci ex denarij ostensione, & illorum responsione poterat: hæc verò omnia condiebat quod subiunxerat Christus, reddite quæ sunt Dei Deo. Hinc doctrina quam Paulus docet; Omnis anima potest

Ro. 13. c.

statibus sublimioribus subdita sit, & quæ eo loco prosequitur. Nam quum inquit Christus; Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, obediendum legitimo Principi seculari docet, etiam si ethnicus sit: quæ fuit doctrina Ecclesiæ perpetua, modò Deo magis quam hominibus obedientia deferatur, neque præcipiat potestas humana quod potestati & voluntati diuinæ aduersetur. Obstruxit hoc responso os aduersarijs subdolis, neque potuerunt, ne falsam quidè & effectam rationē coram plebe adducere.

C. Mirantur, tacent confusi, eo in salutato abeunt: consequuta haud dubiè est laus Christi à Plebe & bonæ mentis hominibus.

MEDITATIO.

Magnus es Domine IESV, in omnibus vijs tuis, & in omnibus operibus tuis sanctus: nequitia Phariseorum voluit te circumuenire & calumniari sua interrogatione, verum non potuit; ut nunquam potest concilium ullum contra te Dominum. Eorū erat malignitas, ut te negantem solui debere tributum, atrociter apud Pilatum accusarēt seditionis & rebellionis; Sin diceres solvendum, te facerent plebi inuisum, & vanum hominem clamarent, ac legum & libertatis auitæ proditorem. Verum tu illorum nequitiam & malignitatem ita confutasti, ut ne coram plebe quidem quicquam hiscere audent, sed mirarentur potius, tacerent, & te relicto abirent confusi: quod fuit indicium & vis tuæ diuinæ potestatis. Sed quod respondiſti expone nobis bone IESV. Sciebam ego sceptrum esse ablatū à Iudaismo in meo aduentu in mundum, consensisse præterea sciebam Iudæos in Cæsaris principatū, esse Cæsari subiectos, quod & ipsi sunt professi in passione mea; itaque Cæsari debebāt tributū:

Pro. 2.

Mat. 17

solueram ego didrachma, scandalum futurū docueram si non soluissem, nec significaueram Romanos non posse exigere, sed me nō debere soluere, cuius veritatis Iudæi non erāt capaces. Hæc omnia cum possem respondere, fuit meæ sapientiæ tam multa non adducere, sed illud dumtaxat quo illa possent intelligi, & posset simplicitate responsi omnibus satisfieri: nam denarij & imago & inscriptio professio erat principatus Romanorum, quare Cæsari reddenda erant quæ illa professione significabantur. Cæterum ne propterea crederent prodi legem Dei, simul esse reddenda Deo quæ Dei sunt docui. Nam si Cæsari reddenda quæ eius sunt, non pugnat hominum obedientia cum Dei, modo magis Deo quam hominibus obediat, ne homini contrā quam velit Deus obidiatur: nam omnem potestatem à Deo esse, & qui potestati resistit Dei ordinationi resistere tradidi ego per Apostolum meum Paulum. Doctrinam hanc grato animo à te recipimus Domine IESV Christe; verum quid ad nostram vtilitatem spiri-

Rom. 13.

tus

tus attineat cupimus intelligere. En vobis ô boni: duplicem obedientiam & subiectionē debetis; Deo primam, alteram præterea legitimis potestatibus & Superioribus vestris. Et enim Dei sapientia constituit, vt per Vicarios suos & Præfectos domus sua gubernaretur, tū propter humilitatem, dum homini homo se subdit propter Deum; tum verò ne arrogantes fierent & insolentes homines, dum singuli pro suo capite voluntatem Dei interpretantes omnia replerent seditionibus. Ceterum quò ad maiorem vitæ perfectionem vocantur homines, eò perfectius Deo obedire debent, & sua proportionem perfectius hominibus. Itaque qui ad religionem estis vocati, vt perfectè Deo obedire debetis, ita hominibus propter Deum perfectè, & in homine Deum contemplari præsentem, & venerari vobis iubentem, vos gubernantem, & spiritu gustare quod ego dixi; Qui vos audit, me audit. Hoc lumen si amisseritis, difficilis erit vobis vestrorum Præfectorum obedientia: ille enim sensus meæ præsentia & meæ obedientia in homine absorbet omnes asperitates, quæ absq; hac luce & virtute spiritus sunt odiosæ & molestæ. Itaque potestis interpretari esse hæc inter se coniuncta; obedire Deo, & hominibus; nam in eo ipso quod propter Deum obeditis, Deo obeditis, vti ego docui per me, per meos Apostolos. Illud tamē animaduertite, vt longè præstantior Dei est obedientia quàm hominum, longè excellentiora præcepta illius quam horum, ita multo maiorem adduci debere & deuotionem animi & promptitudinem ad Dei, quam hominum præcepta implenda. Quare verissimè dixit etiam in hoc sensu Petrus Princeps meorum Apostolorum;

Obediendum Deo esse magis quàm hominibus: atque adeo cum obeditis hominibus, Deo magis obeditis, quia illis propter hunc obeditis. Obiectum enim obedientia Dei mediarum Deus est, per præceptum videlicet diuinum authoritas infinita & securitas: obiectum verò hominum obedientia mediarum homo, per præceptum humanum, sed ad quod dandum à Deo accipit authoritatem homo. Ita fit vt eius authoritas sit humana, secuta etiam, nisi quatenus ab homine proficiscitur, qui errare potest. Et tamen quamuis errare homo præcipiendo possit, qui homini propter Deum obedit errare non potest, nisi aperte contra Dei præceptum sit hominis præceptio. Colligite hinc ad virtutes theologicas, fidem, spem, charitatem, & in hanc præcipue maiorem animi puritatem & vim, maiorem etiam deuotionem esse conferendam, vt in quibus est Deus, per quas proximè operatur & se aperit, præsertim per charitatem: ad hæc omnia vestra referatis, hæc est enim finis, in hac est vita æterna. In hac mortalitate mihi admodum placet vt sitis tam diligentes in exercitio virtutum moralium, modo in diuinis sitis longè feruentiores & attentiores: nam quorsum tandem illæ vobis traditæ sunt, nisi vt ad has contendatis, has plenius & fructuo-

sius exerceatis? Gratias tibi ago & ha-

beo magne I E S V, docuisti me

de tua benignitate; eadem

faciat vt quæ intellexi

opere expleam.

Amen.

(. .)

DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN.

Sanatur Hæmorrhœssa: suscitatur filia Iairi.

MATTH. IX.

MAR. V.

LUC. VIII.

ANNO XXXI.

In cxlvij. imaginem adnotatiuncula.

cxlvij.

- | | |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A. Capharnaum, quo nauigauerat IESVS. | F. Confirmat eius sanitatem IESVS, dicens; Vade |
| B. IESV loquente parabolam de assumento panni rudis. | in pace, & esto sana à plaga tua. |
| C. Accedit Princeps Synagoga Iairus, rogans ut sanet filiam eius. | H. Adhuc loquente IESV, veniunt ad Iairum nuntiantes mortuam esse puellam: IESVS Iairi fidem confirmat. |
| D. Sequebatur illum IESVS, & comprimebatur à multis. | I. Venit cum eo domum, fletus, & tibiae, & turbam excludit. |
| E. Et ecce mulier hæmorrhœssa penetrans ad pedes eius, tangit eius simbriam, & sanatur. | K. Cum solis parentibus, & Petro & filiis Zebedæi ingreditur ad mortuam. |
| F. IESVS inuestigat adeo diligenter quis eum tetigisset, | L. Tenet manum Puella, & clamat; Talitha cumi: & confestim surrexit puella. |
| G. Ut se proderet coram turba mulier, remque omnem confiteretur. | M. IESVS cibum illi apponi imperat. |

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. V.

MATTH. IX.

LUC. VIII.

In illo^a tempore.

Hæc illo^b loquente ad eos,

ecce Princeps vnus accessit, Et ecce venit vir

Et venit quidam
de archisynagogis

& videns eum
procidit ad pedes eius,
& deprecabatur eum
maius,

cui nomen Iairus, & ipse
Princeps Synagoga erat:
& cecidit ad pedes IESV,
rogans eum

ut intraret in domum
eius, quia vnica filia
erat ei ferè annorum
duodecim, & hæc moriebatur.

Quoniam filia mea in
extremis est;

& adorabat eum, dicens;
Domine, filia mea

modo defuncta est:

sed veni,

imponere manum tuam super
eam,

& viuet.

Et surgens IESVS sequeba-
tur eum, & Discipuli eius.

ut salua sit, & viuat.

MAR.

DOMINICA XXIII. POST PENTECOSTEN

Sanatur Hæmorrhoiſſa. Suſcitatur filia Iairi.

Matt. ix. Marc. v. Luc. viij. Anno xxxi.

31

cxlvij.



A. Capharnaum, quo nauigauerat IESVS.
 B. IESV loquente parabolam de assumento panni rudis.
 C. Accedit princeps Synagogæ Iairus, rogans. ut sanet filiam eius.
 D. Sequebatur illum IESVS, & compri-
 mebatur à multis.
 E. Et ecce mulier Hæmorrhoiſſa penetrans ad
 pedes eius, tangit eius ſimbriam, et sanatur.
 F. IESVS inuestigat adeò diligenter, quis
 eum tetigiſſet.
 G. Vt ſe proderet coram turba Mulier, remig-
 omnem confiteretur.

F. Confirmat eius ſanitatem IESVS dicens:
Vade in pace, & eſto ſana à plaga tua.
 H. Adhuc loquente IESV, veniunt ad Iai-
 rum nunciantes mortuam eſſe puellam,
 IESVS Iairi fidem confirmat.
 I. Venit cum eo domum, ſlentes & tibicines,
 & turbam excludit.
 K. Cum ſolis parentibus, & Petro, & filijs
 Zebedæi ingreditur ad mortuam.
 L. Tenet manum puellæ, & clamat Talitha
 Cumi, & conſeſſim ſurrexit puella.
 M. IESVS cibum illi apponi imperat.

THE HISTORY OF THE REFORMATION IN SWITZERLAND



The history of the Reformation in Switzerland is a story of courage and conviction. It begins in the early 1500s, when the Swiss people, under the leadership of men like Ulrich Zwingli and Huldreich Zechlin, began to break away from the Roman Catholic Church. They sought a simpler, more direct path to God, one that was based on the teachings of the Bible. This movement spread rapidly, and by the mid-1500s, the Swiss were firmly established as a Protestant nation.

The Reformation in Switzerland was not without its challenges. There were many who remained loyal to the Catholic faith, and there were those who sought a middle ground between the two religions. But the Swiss people were determined to follow their own path, and they did so with great courage and conviction. Their story is a testament to the power of faith and the strength of a people united in their beliefs.

MAR. V.

Et abiit cum^d illo, & seque-
batur eum turba multa; & cō-
primebant eum.

Et mulier quæ erat
in profluvio sanguinis

& fuerat multa perpeffa
à compluribus medicis,
& erogauerat omnia sua,

nec quidquam profecerat,
sed magis deterius habebat:
cum audisset de IESU,
venit in turba retrò,

& tetigit vestimentum
eius.

Dicebat enim;
Quia si vel vestimentum
eius tetigero,

Et confestim siccatus est
fons sanguinis eius;
& sensit corpore quia
sanata esset à plaga.
Et statim IESUS in semet-
ipso cognoscens virtutem quæ
exierat de illo, conuersus ad
turbam, aiebat;
Quis^t tetigit vestimēta mea?

Et dicebant ei discipuli sui;

Vides turbam comprimentem
te,
Et circumspiciebat videre eā
qua hoc fecerat.

Mulier verò

tremens & tremens,
sciens quod factum esset
in se,
venit
& ³ procidit antè eum,

MATTH. IX.

Et^e ecce mulier
quæ sanguinis fluxum patie-
batur duodecim annis,

accessit retrò,
& tetigit fimbriā vestimēti
eius
dicebat enim intrà se;
Si tetigero tantū vestimē-
tum eius, salua ero.

LUC. VIII.

Et contigit dum iret, à turbis
comprimebatur.

Et mulier quedam erat
in fluxu sanguinis
ab annis duodecim,

quæ in medicos erogauerat
omnem substantiam suam,
nec ab ullo potuit curari:

stetis
fluxus sanguinis eius.

Et ait IESUS;
Quis est qui me tetigit?
Negantibus autem omnibus,
Dixit Petrus & qui cum illo
erant;
Preceptor, turba te compri-
munt & affligunt, & dicis,
quis me tetigit? Et dixit IE-
SUS; Tetigit me aliquis;
nam ego noui virtutem de
me exiisse.
Videns autem mulier quia nō
latuit, tremens

venit,
antè pedes eius;
& ob quam causam tetige-
rit eum indicauit
coram omni populo;
& quemadmodum confe-
ssim sanata sit.

MAR.

*& dixit ei omnem veritatem.
Ille autem*

*vade in pace,
& esto sana à plaga tua.*

*veniunt
ad Archisynagogum,
dicentes;*

*quid ultra vexas
Magistrum?
IESVS autem audito verbo
quod dicebatur,
ait Archisynagogo;
Noli timere,
tantummodo crede.*

*Et non dimisit quenquam se
sequi,
nisi Petrum & Iacobum &
Ioannem fratrem Iacobi.*

*Et veniunt in domum Ar-
chisynagogi, & vidit tumultum,
& flentes & eiulantes
multum. Et ingressus,*

*ait illis;
Quid turbamini, & pleratis?*

irridebant

At IESVS conuersus & videns eam, dixit; Confide^f filia; fides tua te saluam fecit.

Et salua facta est mulier ex illa hora.

*At ipse dixit ei;
Filia,*

*Adhuc illo^h loquente,
venit quidam
ad Principem Synagoga,
dicens ei;
Quia mortua est filia tua,
noli vexare
illum.
hoc verbo,*

respondit Patri Puella;

*crede tantum,
& salua erit.*

Et cum venisset IESVS in domum Principis,

*nonⁱ permisit intrare
secum quenquam,*

*& patrem & matrem
puellae.
Flebant autem omnes, &
plangebant illam.*

At ille

& vidisset tibicines, & turbam tumultuantem, dicebat;

dixit.

Nolite flere:

Recedite,
nō est enim mortua puella,
sed dormit.
Et deridebant eum.

Et cumⁱ eiecta esset turba, *scientes quod mortua esset.*

*Ipse vero eiectis omnibus,
* assumit patrem & matrem
puella, & qui secum erant,
& ingrediuntur
ubi puella erat iacens.*

intrauit,

&ⁱ tenuit manum eius,

*Ipse autem tenens manum
eius, clamauit dicens;*

*Et tenens manum puella,
ait illi;
Talitha cumi,
quod est interpretatum;
Puella, tibi dico, surge.*

& dixit; Puella, surge.

Et reuersus est spiritus eius,

*Et confestim surrexit puella, Et surrexit puella.
& ambulabat: & dixit dari
illi manducare.*

& surrexit continuo.

*Et^{na} iussit
illi dare manducare.*

*Erat autem annorum
duodecim.*

*& obstupuerunt stupore
magno.*

parentes eius.

*Et precepit illis vehemen-
ter ut nemo id sciret.*

*quibus precepit
ne alicui dicerent
quod factum erat.*

Et exijt fama hæc in vni-
uersam terram illam.

ADNOTATIO.

A. **C** Apharnai, quo nauigauerat Christus è regione Gerasenorum, postquam insignem illum Demoniacum cum socio à legione Dæmonum liberauerat. Non contigerunt autem quæ hoc euangelio narrantur statim ubi in terram descendit Christus, sed posticà nonnullis interiectis: itaq; illud, ecce, Luca spectare dumtaxat videtur ad miraculi magnitudinem.

B. Loquente adhuc IESV parabolam illam de assumento panni veteris ad nouum:

C. Accedit ad locum ubi erat IESVS synagoga Princeps Iairus, dein videns IESVM, prociuit ad eius pedes, rogans ut domum ad se veniret, quia eius unica filia ferè duodecim annorum moriebatur. Deprecabatur autem rursus IESVM vehementer, cum aiorans, Domine in extremis est: addit anxius pater, mortua est,

quod erat in sua opinione & metu, quod item solet de eo dici cuius omnino deplorata & desperata vita est. Veni igitur benigne Domine impone manum illi gratis & miraculis plenam & salua erit ac viuet.

D. Surgens IESVS Iairum sequebatur, sequebantur Discipuli eius, & turba multa. Cum autem esset in itinere, & à conferta multitudine comprimeretur & affligeretur bonus IESVS

E. Ecce tibi interuenit mulier quædam quæ fluxum sanguinis patiebatur à duodecim annis, & fuerat multa perpeffa à compluribus Medicis, & erogauerat omnia sua, nec quicquam profecerat, sed magis deterius habebat, id est potius in deterius venerat. Hæc ingentem fidem concipiens apud se dicebat, si IESV vestem tantum tetigero, à plaga mea tam fæda, tam acerbæ, tam diu-

turna,

turna, absq̃ ulla dubitatione sanabor. Hac fide ac confidentia armata, nihil deterretur multitudine, nihil eam detinet corporis debilitas, nihil muliebris pudor, non eam remoratur quod immunda esset ex lege, penetrat ad IESVM per cōfertam turbā, retrō prosternitur, fimbriam vestimenti IESV tangit manu, & fide sua illa feruida; & confestim sanatus est fons sanguinis eius, ac sensit se à plaga sua liberatam.

F. Cognouit IESVS in semet ipso ex se virtutem exisse, & conuersus ad turbam, inquirebat quis nam ipsum tetigisset & eius fimbriam vestimenti: non quod nesciret, sed ut se proderet mulier. Negantibus omnibus, ne Apostoli quidē intellexerūt de quali tactu loqueretur IESVS; confiderem autem Petrus aliorum inductu; Præceptor, inquit, turbæ te comprimunt & affligunt, & dicis, quis me tetigit? Nondum nosti Petre vel aduersis vel tu, vel tui sodales, quid verē sit tangere IESVM: non est illud quod commune esse potest brutis etiam animantibus, sed illa vera est exterior IESV tactio, quæ cum interna coniuncta est spiritali, quam virtus Dei benigna & excitat, & donis suis ornat. Itaque pergit IESVS circumspicere, ut eam quæ illud fecerat videret, ac rogat quis nam eum tetigisset, & significat clarē quemnam intelligat tactum; eum scilicet quem exceperat virtus diuina quæ ex ipso exierat.

G. Videns se mulier non latere (circumspiciēs enim IESV seam oculis designauerat) procedit in medium, projicit se ante IESVM timens ac tremēs, agnoscit quæ in se fecerat IESVS, narrat coram omni multitudine rem omnem ut erat gesta, ob quam causam, quo animo, qua fide eius fimbriam tetigisset latenter; tum quod confestim esset à plaga sua liberata O admirabilem mulieris fidem & deuotionem, & diuinam IESV Christi benignitatem! sed priorem IESV Christi benedicti benignitatem. Quis enim illā mouit, quis iuuat ut tantum sibi de Christi misericordia & virtute promitteret? IESVS ipse. Concepit illa auidē semē fidei, deuotione animi fouit, operibus ornauit; penetravit per turbā, peruenit ad Christum mulier infirma & uerecunda, vicit turbæ vim, per multitudinem contendit ad Christum, tetigit eius fimbriā vestimenti. Sed quo pacto latenter in tanta turba? Ideo quidem latenter, quia in turba manu extēta, quod nullus animaduertere posset: habet hoc siquidem vera deuotio animi, quod amat latere interiūs apud Deum. Christi vero infinitam benignitatem contemplare: inserit fidem singula-

rem cordi mulieris, illam operibus facit efficacē, sanat eius animum prius, deinde sordam illam corporis plagam; tantō praterea molimine illius fidem contēnat inquirere & celebrare; Quis tetigit vestimenta mea? Negat turba, addit Petrus vim negationi; Præceptor turbæ te comprimunt & affligunt, & dicis quis me tetigit? Pergit nihilominus IESVS; Tetigit me aliquis: virtus à me exiuit, quæ non exisset si me nullus tetigisset. Circumspicit ut eam videat quæ tanta fide eum tetigerit, videt, oculis designat, rem eō adducit ut mulier amplius latere non posset. Ita solet Christi IESV benignitas & sapientia eos qui se humiliāt, qui donis se diuinis indignos existimant, qui priuilegia à Deo accepta in corde suo apud Deum abscondunt exaltare, & donis maioribus exornare. Celebrat illius fidem Christus & erigit; id enim est, confide; non solū fidem habe, sed constantiam, & magnanimitatem, & pacem.

F. Simul accipe spirituale gaudium; confirmo sanitatem tibi & mentis & corporis. Quod autem celebrat Christus fidem, non solū intellige quæ sola salutem non esset consecuta, sed illā cui tam multa coniuncta erant, sine quibus sanata non esset mulier.

H. Nondum verba finierat IESVS ad mulierem, quam veniunt e domo Archisynagogi ad eum nuntij qui dicerent mortuā esse puellā, nihil esse quod amplius vexaret IESVM, nihil esse quod veniret. In tanta luce virtutis Dei & Christi non cessarunt tamen esse importuni Damones: ut enim illustrior fiat Dei gloria permittuntur hæ Damonū peruersitates. Repellit tamen Christus Damonum insidias, Archisynagogum confirmat; Ne time propterea quod mortua sit puella, nihilo minūs crede posse me illam suscitare mortuam, quam sanare infirmam, saltem conserua fidem; id enim est tantummodo crede. Vbi enim periclitatur homo de tota salute, fundamentum ut teneat fortiter adhortandus est; non quod solum sufficiat, sed quod edificium sustineat, ne terrores à Damone vel aliunde obtrusi eum de virtutis gradu deiciant.

I. Venit IESVS, veniunt omnes ad domum Archisynagogi; nō permittit ingredi quempiā prater Petrum & Iacobum & Ioannem Iacobi fratrem. Cum his ingressus (præcesserat enim eū Iairus) vides omnia perturbata, flentes, plangētes, eiulantes, iibicines carmen flebile canentes, tumultus omnia plena & luctus. Tabet omnes bono animo esse; Quid, inquit, turbamini? nō ite flere; iibicinibus, recedite; omnibus, facite, nō est mor-

est mortua puella, sed dormit. Dormiebat quidē tibi sancte IESV, qui omnes mortuos facilius suscitare potes, quā nos dormientes; dormiūt etiā in Domino boni, moriūtur planē mali. Et primū quidem deridebāt IESVM, ac quæ dicebat negligebāt, quod scirent mortuam puellam. Addit IESVS ad verba vim diuinam, depellit omnes.

K. Assumptis patre & matre puella, & tribus Apostolis, nullo præterea, ingreditur ad iacentē puellam, accedit ad mortuam lumen infinitum, vita sempiterna.

L. Tenet puella manum, clamat; Talitha, cum, id est puella, surge. Semper clamabat Christus, hoc est semper erat eius vox Verbi infiniti, & tamen exterius clamauit in Lazari suscitatione, & quidem magna voce; in filij viduæ non clamat, sed confirmatē dicit; Adolescens tibi dico: hic clamat disertam & claram vocē emittens. Non enim tanta culpa peccant adolescentes & puella ut adulti homines, nec tā facile à peccato inueterato reuocantur homines ad salutem: & tamen hæc clara vox Christi ad infernum penetravit, puella animam per Angelum suum eduxit & representauit Christo; qui eam virtute verbi sui corpori puella uniuit: itaque continuo surrexit, & viuens ac valens ambulabat; nec dubium quin loqueretur, & Christo gratias ageret.

M. Ut autem fidem parentum confirmaret IESVS, & miraculi veritatem, iussit afferri quod comederet puella. Obstupuerunt magno stupore parentes, non Apostoli qui similibus signis erant assueti spectandis, vnde consequebatur ut magnitudinem miraculi, & suam admi-

rationem omnibus essent cupide divulgaturi; propterea humilis IESVS vehementer precipit ne eam rem vulgarent. Præceptum videntur seruasse parentes, sed tamen res ipsa tam clara, tā aperta se prodidit: nouerat enim turba mortuam puellam, videbant postea viuentem, valentem, ambulantem postquam egressus fuit Christus. Itaque ad exemplum humilitatis imperauit silentium Christus, & alioqui noluit tā esse conspicuas mortuorum suscitationes: sciebat enim inde accepturos occasionem Iudeos ipsius interficiendi. O beatam puellam cuius manum tenuit Christus, quam vocauit ab inferno vsque! Contemplare letitiam Patrum quorum è limbo euocabatur (quod non videtur dubitari facile posse.) in ea enim re vident Christum salutem & vitam mortalibus dantem, per illam animā & eius Angelum Christo obedientiam & laudem transmittunt. Contemplare illius anime exultationem ad Christi præsentiam, ut corpori suauissimè copuletur, viridius quā antea fuerat: addidit enim illi nouam vim & decorem Christus, ut solent opera gratiæ quā natura esse perfectiora. At nos maioris insipientiæ arguimur & cupiditatis, quos & per hoc ipsum ingens miraculum, & tot alijs signis tot modis vocat Christus, manum apprehendit; non ardimus tamen, non sentimus, non sequimur. Præueni nos Domine IESV tua gratia & virtute, ut te audiamus, manum tuam dulcissimam sentiamus, vel etiam acerbam si repugnemus; eam sequamur, illi obediamus, illius benignitate diuina fruamur.

MEDITATIO.

Quid est sancte IESV, quod dum proficisceris ad suscitandam puellam mortuam, mulierem sanguinis fluxum patientē sanas? Nō solūm hoc egi quod erat præcipuū per mysterium meæ vitæ & mortis & doctrinæ, ut mortales à peccato & æterna morte liberarem, sed etiam ut peccata venialia, tyrannidem fomitis, & imperfectiones & morbos vitæ spiritualis sanarem. Ad hæc sola tollenda mortuus nō fuissē, quod huiusmodi mortem non inferant sempiternam; sed dū mortalia peccata per mortem meam tollo, simul infirmitates spirituales sano, & quæ venialia sunt peccata delco: verūm date operam fratres mei si velitis vestrarum infirmitatū sanationem consequi, ut doctrinam quam de-

di vobis per illam mulierem fecerim. Illa sine me perpeffa multa fuerat à pluribus medicis, rogauerat omnem substantiam suam, & tamen peius indiēs habebat. Quid hoc est, *Jo. 15. Mat. 12.* nisi quod docui alias; Sine me nihil potestis facere? Qui non colligit mecum, spargit. In sanandis itaque vestris infirmitatibus, antiquā ad veram humilitatem & orationem, & verum vsum virtutum diuinarum veniatis quanta patimini à vestris Superioribus? quāta vicissim illi à vobis patiuntur? Affligitis etiam, & tantum non consumitis omnes vestras potentias naturales, dum in varias asperitates & desperationes impingitis, nunquam tranquillo animo estis, semper iactamini vestris perturbationibus, deterius semper habetis.

tis. Et quid mirum? nempe ad me serio nō accurritis. Hoc facite quod illa fecit bona mulier: primum quidem considerate vestras in sanādis vestris morbis difficultates, & vestros in inquirenda animi tranquillitate errores; nullam esse vobis sp̄e reliquam, semper maioribus difficultatibus conflictari vos: sp̄em veram igitur tandem in me vnice conijcite, sp̄em viuidam & plenam; imperfectiones vsu virtutum fidei, sp̄ei, & charitatis depellite. Quod facietis, si aperiatis auditum cordis vestri, vestrum d̄siderium & deuotionē in me, & fidem concipiat & sp̄em deuotē, futurū, vt si fimbriam vestimenti mei tangatis, sanemini, & mentis trāquillitatem & pacem consequamini. Quod si vobis vestra imperfectione videar esse in turba, & quasi inaccessibilis; & sum quidem vobis propter turbam vestrarum passionum & vitiorum inaccessus, nihil tamen vereamini, irrumpite per illam turbā ad meam benignitatem & lucem: nec retardet vos vestra immunditia mentis, non imbecillitas, vt illam mulierem non retardarūt sua immunditia & infirmitas; infirmos, immundos, perturbatos ego sano. Vigeat in vobis illa animi deuotio, si tetigero tātum fimbriam vestimenti IES V, saluus ero; sum enim ego amictus lumine misericordiæ sicut vestimento; sed tactus iste cordis & spiritus est, quem ego communico illis, qui similiter ad me contendunt atque illa infirma mulier. Etenim sensus etiam infirmus huius attractus & lucis recreat animum, nouum dat principium extirpandi difficultates vitæ spiritualis & religiosæ: crescit hic sensus lucis & virtutis meæ, & nouitatem quandam vitæ, & Spiritus suauitatem cōciliat; ac facit vt sanatus videatur fons ille vitiorum, perturbationum, & imperfectionum. Verū videte ne disciplinam spiritus negligatis. Sanatur quidem origo & fons vestrarū imperfectionū, qui in vobis vestra culpa eruperat, non fomes ille originalis: & tamen hic simul debilitatur, ne vobis noceat, præsertim si virtutes in vobis sumant incrementum. Tenete hunc spiritus tenorem, nec desitis gratiæ meæ, & videbitis in vobis

mea mirabilia; sentietis sanationem spiritus vestri, dabitis mihi, & in me Patri meo gloriam. At verò hæc intelligatis dari vobis dona, vt animum accipiat iuuandi proximum, & animas de manu Dæmonis, & morte peccati eiipiendas. Nihil vos difficultatum deterreat in hoc ministerio quod ego per vos operator, ad quod vos & omnes vineæ meæ cultores vocaui, & in Ecclesiam meam misi, vt me nihil reuocauit ab itinere suscitandi puellam id quod audiui renuntiari esse mortuam: nihil vos turbatio retardet quæ solet incurrere ab externis hominibus, à mundo, ab aduersarijs, ab ijs qui peccatoribus applaudunt potius, & ea accinunt quæ mortem peccati cōfirmant. Hæc omnia impedimenta expellite meo exemplo & doctrina, ad animam à peccato mortali liberandā me authore adite, me in vobis operante: primum spirituali operatione, exhortatione vti potestis familiariter: idem facietis verbi Dei prædicatione publica. Verū adhibere Patrem & Matrem spirituales animæ, Patrem meum & Ecclesiam. Illum per inuocationem; ille enim est Pater animarum omnium creatione, vestrarum etiam adoptione: in illo simul me inuocate; per me enim omnia creat, per me mortales redimit. Ecclesiæ pijs orationibus vtimini deuotē, doctrina & directione, quæ & concepit & peperit vos per sacrum baptismum; & si quis à Deo recedit, eum cum acerbo dolore iterum parurit. Coniungite Petri inuocationem, & firmitatem fidei atque constantiam, Iacobi fortitudinem pugnandi aduersus Principes tenebrarum; non enim est colluctatio vobis tantum aduersus carnem & sanguinem: Iōannis ad Christum familiaritatem adijcite, & charitatis suauitatem, id est viscera misericordiæ in vestris ministerijs: ita fiet vt ad bonam mentem reuocetis qui à lege mea recesserūt, & ad poenitentiam salutarem. Quod certius consequemini, si eos ad sacramentum Confessionis adduxeritis, firmitus etiam & securius, si ad confessionem vsque generalem, & exercitia spiritualia pertraxeritis. Amen.

Ioh. 1.

Gala. 4.
Eph. 6.

DOMI-

DOMINICA XXIIII. POST PENTECOST.

De Antichristo.

97

Matt. xxiiij. Mar. xiiij. Luc. xxi.

Anno xxiiij.

cxlvij



A. Postrema abominatio desolationis; Sedet in templo Antichristus, ostendens se tanquam Deum.

B. Hunc adorant Iudaei, et infinita mortalium multitudo.

C. Vastatio Hierosolymorum, & abominatio, quando per Tuum sacrificium est Idolis ad portam orientalem templi.

D. Ignis rubente Antichristo, & Pseudoprophetis descendit de caelo &c.

E. Enoch & Elias veracibus, et innumeris signis confectis ab Antichristo interficientur, & post triduum assumuntur in caelum.

F. Profligantur & interficiuntur, qui nolunt Antichristum adorare, & qui charactere Bestiae non habent.

G. Proximus aduentus Christi, qui Antichristum interficiet spiritu oris sui, et illustratione aduentus delebit illius potentiam.

1735
 1736
 1737
 1738
 1739
 1740
 1741
 1742
 1743
 1744
 1745
 1746
 1747
 1748
 1749
 1750
 1751
 1752
 1753
 1754
 1755
 1756
 1757
 1758
 1759
 1760
 1761
 1762
 1763
 1764
 1765
 1766
 1767
 1768
 1769
 1770
 1771
 1772
 1773
 1774
 1775
 1776
 1777
 1778
 1779
 1780
 1781
 1782
 1783
 1784
 1785
 1786
 1787
 1788
 1789
 1790
 1791
 1792
 1793
 1794
 1795
 1796
 1797
 1798
 1799
 1800

DOMINICA XXIIII. POST PENTECOSTEN.

De Antichristo.

MATTH. XXIIII. MAR. XIII. LVC. XXI. ANNO XXXIII.

In c. lviij. imaginem adnotatiuncula.

c. lviij.

- A. Postrema abominatio desolationis. Sedit in templo Antichristus, ostendens se tamquam Deū.
 B. Hunc adorant Iudei, & infinita mortalium multitudo.
 C. Vastatio Hierosolymorum & abominatio, quando per Titum sacrificatum est Idolis ad portam orientalem templi.
 D. Ignis iubente Antichristo & Pseudopphetis descendit de celo &c.
- E. Enoch & Elias veracibus & innumeris signis confectis, ab Antichristo interficientur, & post triduum assumentur in calum.
 F. Profligantur & interficiuntur qui nolunt Antichristum adorare & qui characterem bestiae non habent.
 G. Proximus aduentus Christi, qui Antichristum interficiet spiritu oris sui, & illustratione aduentus delebit illius potentiam.

EVANGELIUM MISSÆ.

MAR. XIII.

MATTH. XXIIII.

LVC. XXI.

*Cum autem videritis
circundari ab exercitu
Hierusalem, tunc scitote
quia appropinquavit
desolatio eius.*

vbi non debet,

CUM ergo videritis abomina-
tionem desolationis quæ dicta
est à Daniele Propheta, ^a stantem
in loco sancto (qui legit ^b intel-
ligat :) tunc qui in Iudæa sunt,
fugiant ad montes:

*& qui super tectum,
in domum,
nec introeat
ut tollat quid*

*erit
retrò*

vestimentum suum.

& qui in tecto,
non descendat

tollere aliquid de domo sua;

& qui in agro,
non reuertatur

tollere tunicam suam.

*& qui in medio eius, di-
scedant; & qui in regio-
nibus, non intrent in eā.*

*Quia dies ultionis hi
sunt, ut impleatur om-
nia quæ scripta sunt.*

Væ autem prægnantibus & nu-
trientibus in illis diebus,

Y y 2

MAR.

MAR. XIII.

Orate vero ut
hyeme non fiant:
erunt enim dies illi
tribulationes tales,

quales non fuerunt ab
initio creaturæ quam
condidit Deus,
vsque nunc,

Et nisi breuiasset Do-
minus dies,
non fuisset

quos elegit,
breuiatis dies.

ecce illic; ne
credideritis. Exurgent

signa & portenta ad
seducendos,

si fieri potest, etiam
electos.

Vos ergo videte.
omnia.

MATTH. XXIIII.

Orate autem ut non fiat fuga ve-
stra in hyeme vel sabbato:
erit enim tunc tribulatio
magna,

qualis non fuit ab initio mundi

vsque modo,
neque fiet.

Et nisi breuiati fuissent
dies illi,
non fieret salua
omnis caro: sed propter electos

breuiabuntur dies illi.

Tunc si quis vobis dixerit;
Ecce hic est Christus, aut illic;
nolite credere. Surgent enim pseu-
dochristi & pseudoprophetae, &
dabunt signa magna &
prodigia:

ita ut in errorem inducantur si fieri
potest, etiam electi.

Ecce prædixi vobis.
Si ergo dixerint vobis;

LUC. XXI.

erit enim pressura ma-
gna

super terram,
& ira populo huic.

Et cadet in ore gladij,
& captius ducentur in
omnes gentes: & Hie-
rusalem calcabitur à ge-
tibus, donec impleantur
tempora nationum.

Luc. xvij.

Et ait ad Discipulos suos
Venienti dies quando de-
sideretis videre unum
diem filij hominis, &
non videbitis.

Et dicent vobis; Ecce
hic, & ecce illic.

MARC. XIII.

MATTH. XXIII.

LUC. XVII.

Ecce in deserto est, nolite exire:
ecce in penetralibus, nolite credere.

nolite ire
neque sectemini.

Sicuti enim fulgur exit ab oriente,
& paret usque in occidentem;

coruscan: de sub caelo,
in ea quæ sub caelo sunt
fulget;
ita erit filius hominis
in die sua.

ita erit & aduentus filij hominis.

ADNOTATIO.

A Bominationem pro Idolo accipi & eius cul-
tu constat ex scripturis: additur desolatio-
nis, ut est apud Danielem, (quod est *ἡ* Scho-
mem, id est vastans) propterea quod sequatur
vastatio & desolatio huiusmodi Idolum & ido-
latriam. Idolum vero super altare in templo
Dei posuit primū Antiochus Epiphanes; sequuta
est vastatio ciuitatis. Post hunc Pilatus imagi-
nes Caesaris adibus hierosolymitanis intulit no-
ctu obuolutas, non posuit tamen, nec secuta est
desolatio statim. Tertia fuit Titi abominatio,
ubi capto templo, in porta orientali posita est
aquila, & imago Vespasiani, & idolis est sacri-
ficatum, & declaratus Titus Imperator. Cum hac
abominatione coniuncta fuit desolatio illa Hie-
rosolymorum atrocissima. Profanauit postea
Aelius Adrianus non tam templū Moisaicū, quod
erat euersum, tum abrogatum per euangelium,
quam sanctam ciuitatem. Idem deinde Cosdro-
as Persa fecit, fecerunt Tyranni Machometani.
Verū non videtur de his intelligi posse Mat-
thæum; ac ne de illa quidem Titi desolatione, de
qua dici non potest quod scribit Matthæus, non
fuisse talem tribulationē ab initio mundi, neque
futuram. Nam & si concedamus nullam fuisse
talem tribulationem antē illud tempus atque il-
lam Titi, tamen maior non dubium quin sit fu-
tura, quā inferet Antichristus. Quare consen-
tanem rationi esse videtur eam abominationē
& Idolū Antichristi designari à Matthæo, quādo
reuelandus est (ut docet Paulus) homo peccati,
filius perditionis, qui aduersatur & extollitur
supra omne quod dicitur Deus, ita ut in templo
Dei sedeat, ostendens se tamquā sit Deus. Bessia
porro, non solum Draconem adorabunt homines,
quod vaticinatur Ioan. Apost. ut blasphemias
& mendacia Antichristi. Lucas verò illam Titi

innuit, & admonere videtur, ut pij se recipiant
cum viderint ab exercitu circundari Hierusa-
lem, antē futuram scilicet illam Titi abominati-
onem & desolationem.

A. Postrema abominatio: Sedet enim in tem-
plo homo teterrimus, atque omnium mortalium
iruculentissimus ac pestilentissimus Antichri-
stus, qui in euangelio dicitur etiam stare. *2. Thess. 2. cap.*

B. Adorant eum primum omnium Hebræi,
simul infinita deploratorum hominum multitudo. *Mat. 24*
do; omnes scilicet qui inhabitant terram, quorū *Mar. 13*
nomina non sunt scripta in libro vite agni.

C. Describitur Hierosolymorum obsidio, qua
urbem afflixit primum Titus, deinde expugna-
tio & vastatio, tum abominatio Idoli & sacri-
ficij ante portam templi orientalem, ut dictum
est, quæ portendebat postremam Antichristi. *Egesip. l. 5. c. 45.*

D. Iubente Antichristo & eius pseudopro-
phetis descendet ignis de caelo, fient ab utrisque
mendacia & falsa signa, tanta vi, tanta appa-
rentia, ut decipiendi videantur si fieri posset etiā
electi. Dicuntur autem mendacia illa signa, quod *Mat. 24*
vera non sint miracula, sed secundum operatio- *Mar. 13*
nem Satane facta, nihil verò super naturā re-
rum; sed iactabuntur tamquā miracula inania
illa facta & adulterina, cum ingenti arrogantia,
eum summis terroribus, & ad blasphemiam Chri-
sti, & Dei conferentur, & ad Antichristi ido-
latriam abominandam.

E. Postquam finierint testimoniū suū Enoch *Apo. 11*
& Elias aduersus Antichristum, confliget eum
illis Antichristus, vincet & occidet eos, iacebūt-
q. eorum corpora tres dies cum dimidio in pla-
teis Hierosolymorum; neque enim illa sinet sepe-
liri Antichristus: insiliet autem postea spiritus
vite à Deo in eorum corpora, resurgent, & euo-
cati à Christo ascendent in calum.

F. Profligantur atque interficiuntur à Satellitibus Antichristi quicumque illum noluerint adorare, & qui bestia imaginem, aut charactere, aut nomen eius, aut numerum non habebūt.

G. Proximus Christi aduentus ad iudicium, qui interficiet Antichristum Spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui illius potentiam. 2. Tes. 2.

MEDITATIO.

Dan 9.

Domine I E S V bone & sancte, prædixit Daniel Propheta tuus abominationem desolationis, id est Antichristum statuendum in loco sancto: video ego domine hac tempestate non Antichristum ipsum, sed eius præcursores multos Antichristos, id est Hæresiarchas sedere in loco sancto tuo, in ijs Ecclesijs quæ tuæ erant, in ijs animis ubi tu habitabas: omnes suas perversitates atque ex inferno suscitatas hæreses pro verbo tuo violentissimè obtrudentes, auctore atque actore sæuo Sathana: quib⁹ præstigijs, quo dolo truculentus draco se ac suos adorari non solum vrget, sed conficit. Deijce hos omnes bone I E S V, spiritu oris tui omnipotentis: da ijs quos decipere & pellicere nunquam cessant, nunquam non contendunt Spiritum sanctum tuum; da vt confugiant ad montes, id est ad Matris tuæ & Sanctorum intercessionem, ad vnam Ecclesiam Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Romanam, & ad te qui es præparatus mons domus Domini in vertice montium, & sublimis es super omnes colles: da vt ex Iudæa, id est ex fidei Ecclesiæ Romanæ confessione se conferant ad humilem & deuotam orationem, qui item est alius mons tuus: da verò Domine vt hac agant sublati omnibus quæ impedire possint, deuotè & efficaciter. Scis præterea bone I E S V Patris æterni sapientia, ubi hoc non audet Sathan

(quamuis impotens bestia est & impudens) tamen ad peccata illum cor nostrum allicere continenter, vt tui obliui illi obediamus, quasi ipse sit Deus, non tu Domine. Et tamen verè tu es Deus noster & Dominus noster, tu Patri consubstantialis Filius, tibi omne genu flectendum est, celestium terrestrium & infernorum. Ille draco est, quem firmasti ad illudendum ei, bestia abyssi est. Ille in veritate non stetit, sed mendax, & pater mendacij est, & reseruatus in iudicium tuum vinculis æternis sub caligine, qui nunc portat execrabile tuum iudiciū damnatus atque damnandus: nam vbicumque est, circumfert tamen semper ignem suum. Fac Domine, vt hunc quem abiecasti ne timeam, da vt ne mihi noceat, te timeam, te verear, te amem, te adorem, tibi obediam, sentiam cordis diuino tuo attactu te Deum meum, & Dominum meum. Sustolle me Christe I E S V, altius quam esse possit Dæmon, ad montes tuarum virtutum, quæ tamen omnes vna sunt tua essentia & substantia infinita. Fac Domine, vt in te omnia confugia & refrigeria inueniam; omnia impedimenta perfectæ veritatis & vitæ vt depellam, tibi hæream, tibi seruiam, te laudem in secula. Amen.
(.)

I N

IN DIE VISITATIONIS.

Luc. i.

2
cxlix



A. Nazareth, vbi representatur Annuntiatio, post quam Virgo Mater statuit Elisabetham inuiscere.

B. Iter habet Maria festinanter cum Ioseph ad montana Iudææ.

C. Domus Zachariæ in tribu Iuda in montibus.

D. Ad quam cum pervenisset Maria festinavit ad Elisabeth.

E. Sedula illi Anus occurrit, sed eam tamen

prior salutatur Maria.

F. Audita Matris Dei salutatione, ecce exultat in utero Elisabeth Filius, & repletur Spiritu sancto Mater, & prædicat Mariæ diuina encomia.

G. Zacharias & Ioseph laudant Deum.

H. Nascitur Ioannes.

I. Post eius ortum, redit Nazareth Maria Virgo Mater cum Ioseph.



IN DIE VISITATIONIS.

L v c. i.

*In cxlix. imaginem adnotatiuncula.**cxlix.*

2.

- A. Nazareth, ubi representatur annunciatio post quam Virgo Mater statuit Elizabetham in-
uisere.
B. Iter habet Maria festinanter cum Ioseph ad montana Iudææ.
C. Domus Zachariæ in Tribu Iuda in montibus.
D. Ad quam cum peruenisset Maria, festinavit ad Elizabeth.
E. Sedula illi anus occurrit, sed eam tamen prior salutavit Maria.
F. Audita Matris Dei salutatione, ecce exultat in utero Elizabeth filius, & repletur Spiritu sancto mater, & prædicat Mariæ diuinā enco-
mia.
G. Zacharias & Ioseph laudant Deum.
H. Nascitur Ioannes.
I. Post eius ortum redit Nazareth Maria virgo Mater cum Ioseph.

EVANGELIUM MISSÆ.

L v c. i.

Exurgens autem Maria in diebus illis, ^b abiit in montana cum festinatione, in ciuitatem Iuda; & ^d intrauit in ^e domum Zachariæ, & ^e salutauit Elizabeth. Et factum est vt audiuit salutationem Mariæ Elizabeth, ^f exultauit infans in utero eius: & repleta est spiritu sancto Elizabeth, & exclamauit voce magna, & dixit; Benedicta tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi vt veniat mater Domini mei ad me? Ecce enim vt facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata quæ credidisti; quoniam perficientur ea quæ dicta sunt tibi à Domino. ^g Et ait Maria; Magnificat anima mea Dominum, & exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo; quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum. Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui; deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles; esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Suscepit Israël puerum suum recordatus misericordiæ suæ; sicut locutus est ad patres nostros, Abraham & semini eius in secula. ^h Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus; & ⁱ reuersa est in domum suam.

ADNOTATIO.

- A. **N**azareth, ubi annunciatio representatur, & incarnatio filij Dei. Repleta enim gratia & diuinitate Maria Virgo, dici non potest quantum fuerit cordis eius & spiritus gaudium, quanta suauitas, quanta exultatio. Nouerat Elizabeth cognatam esse suam ex matre; erant enim Anna & Hismeria sorores ex tribu Iuda: Anna nupsit (ex traditione) Ioachim viro de Tribu Iuda, Hismeria verò viro de tribu Leui Sacerdoti, ex quo genuit Elizabeth: sciebat

Ty 4

Maria

in cap. 1. Maria sterilem Elisabeth, deinde ab Angelo au-
Mat. dierat concepisse filium in senectute sua: inflam-
 mata igitur tot mysteriorum contemplatione &
 luce, rem totam ut facta erat renuntiavit spon-
 so, qui post annuntiationem ad eam statim ad-
 ierat: qua possumus pie meditari ex Origene,
 Hieronymo, & Theophylacto; ita enim eam in-
 uenit Ioseph esse gravidam e Spiritu sancto ipsa
 indicante. Nec tamen statim illi aperuit de vi-
 sitatione Elisabeth, sed postridie, quum sciret eū
 liberatum à cogitatione illa varia: quocirca cum
 eo communicato consilio visendi Elisabeth, ip-
 sum habuit itineris comitem; ita enim res tota
 constare videtur, ut & statim resciverit Ioseph,
 & comes ierit Virgini uxori suæ & Matri Dei:
 ita eius fama integritati consulebatur.

B. Mysteriorum magnitudo, & animi Mariæ
 exultatio & feruor fecit ut confestim statuerit
 comite Ioseph sponso proficisci ad Elisabeth in
 Montana Iudææ. Id verò iter fecit cum festina-
 tione, *παρά σπουδῆς*, diligenter quidem, hone-
 ste tamen; neque enim nouit tarda molimina
 Spiritus sancti gratia & operatio: erat ergo hæc
 festinatio spiritu suavis ac placida, corpore ho-
 nestæ ac decens. Vide ut iter faciat sancta Vir-
 go Angelorum omnium domina insidens asi-
 næ, sequitur Ioseph, urget asinam; siue alius sit
 comitatus, is subseruit itineri. Comitantur Re-
 ginam suam quam plures Angeli. Iter verò erat
 à Zabulon, ex oppido Nazareth, per Isachar di-
 midiam tribum Manasse, per Ephraim & Ben-
 iamin. Verisimile autem est eos per Hierosolymā
 transisse, id enim cum parua itineris recti iac-
 tura poterant; poterant tamen illam relinque-
 re ad sinistram rectæ euntes.

lib. 5. cap C. Domus Zachariæ in montana regione tri-
14. bus Iudæ, quam Plinius in decem toparchiis Iu-
 dææ ponit & appellat orinen, id est montanam;
 in qua etiam dicit fuisse Hierosolyma: ubi ad
 occidentem Hierosolymorum & meridiem, ad
 quintum miliare erat ciuitas Iudæ, sex leucis à
Arand. Neel & schol. id est Torrente Ereti, qui ab Ebron
Brocard. distat tribus; utrumque ad Septentrionem. In-
 signem ciuitatem esse oportuit: num hæc fuit
 Aën, id est fons, quæ ab Iosue inter montanas ci-
 uitates tribus Iudæ numeratur? Inuitat ut hoc
 dicamus fons præclarus qui in latere adhuc mō-
 tis visitur, & vallem facit suo irriguo amœnam
 in primis & fructuosam: hic vero fons medi-
 us est inter duas domos Zachariæ, quæ sitæ sunt ad
 occidentem, distant verò inuicem iactu arcus:
 quæ est domus occidentalis, in ea fuit saluatio; in
 alia natiuitas Iōanis, quod traditione accepimus.

D. Ad domum cum Virgo Dei Mater per-
 uenisset, festinauit ad Elisabeth summo cum de-
 siderio: erat Elisabeth plena spe & gaudio de fi-
 lij sui mira conceptione; sensit in Spiritu ueris-
 se ad se cognatam Virginem sanctam, & ad se
 festinare.

E. Occurrit venienti Elisabeth; hanc prior
 Virgo sancta salutat hinc ex modestia, illinc ex
 spiritus feruore. Sed quæ fuerunt verba saluta-
 tionis? Ea si voluit à nobis Deus ignorari, nec ab
 Euangelista exprimi, non est quod curiosè in-
 quiramus; possumus illa tamen pie, ac modeste
 coniectare.

F. Ut autem audiuit salutationem Maria Eli-
 sabeth, ecce exultat Ioannes in eius utero, vel
 exultim ludit. Ut enim erat efficax saluatio rō
 tantum Mariæ, sed Christi, & præcipue Christi
 ad Ioannem; prior sensit Ioannes vim diuinam
 salutationis, & motu corporis gaudium demon-
 strauit, & sensum præsentis Christi. Loqueba-
 tur exterius Maria, vim verò addebat spiritua-
 le verbum. Christus interius: itaque occulta vir-
 tus Christi, lux, & gratia in Ioanne operabatur.
 Manifestat se Christus Ioanni, Christum & eius
 Matrem indicat Ioannes suæ, replet Matrem
 Christus per Ioannem Spiritu sancto, id est bo-
 norum exundantia replet, & admiratione subi-
 ta; unde illa acclamatio magna quidem, decens
 tamē & honesta, quæ alioqui magna planè erat,
 ut è magno spiritus sensu profecta, ut solent cla-
 mare orationes ad Deum, eorum qui magno af-
 fectu ac spiritu etiam tacentes orant. Erumpit
 porrò Elisabeth in laudes Mariæ & eius proliis,
 Angelum Gabrielem imitatur. Tu sola benedi-
 ctione diuina & gratia es excellens, ut inter
 viros solus omni viriute & diuinitate excellē-
 tissimus est fructus ventris tui. Dein ex luce
 & sensu dignitatis Mariæ Virginis Matris &
 Christi, agnoscit suam humilitatem ac profite-
 tur; Unde hoc mihi, ut ueniat Mater Domini
 mei Dei omnipotentis ad me? Unde arbitraris Eli-
 sabeth? non ex me, nō mea dignitate vel merito.
 Sed unde? Inde, unde venit de calis ad nos filius
 Dei Deus Patri consubstantialis, ex infinita Dei
 bonitate & misericordia. Adde Mariæ præstā-
 tiam & meritum, ne seponas tuum: nam quò
 magis te agnoscis indignam, ad quam veniat &
 Mater Dei, & filius Deus, eo ad te magis ambo
 festinarunt. Subdit verò rationem & modum
 quo hæc diuina mysteria intellexit Elisabeth; ut,
 inquit, tua saluatio Virgo Dei Mater meas au-
 res attigit, exsili exultans, ac præ gaudio ludēs
 infans in meo utero. Et hæc quidem sensilia ex-
 terius,

terius, sed ex quibus repleta sum Spiritus sancti donis, ac luce diuina sapientie; intellexi quid tibi Angelus renunciauerit, quid tu Angeloresponderis, nec hæc tantum intellexi, sed perfectionem tuæ fidei atque humilitatis, & tuæ gratiæ plenitudinem, filij Dei incarnationem, futuram natiuitatem, & nomen in quo salus offertur mortalibus, ac regnum eius æternum: hæc omnia intellexi reuelante filio tuo per meum. Verum & si in te esse sciam virtutes omnes excellentissimas, fidem tamen prædico & laudo; ea enim cum humilitate summa & obedientia coniuncta, per plenitudinem gratiæ & charitatis tuæ fecit ut tu esses Mater Dei. Quod si factum est quod infinitum est, ut factum planè est, quid non credendum & sperandum eorum quæ de te, de filio dicta sunt & promissa à Domino? Hæc cum audit Virgo sancta quasi plenior facta gratia, cecinit canticum illud præstantissimum. Magnificat &c.

G. Zacharias & Ioseph audientes, ille spiritu, hic etiam exterius, & videmes mysteria tam

eximia, tam inusitata, inter se similiter admirantur, laudant Deum, Christum, Mariam, Elisabeth, Ioannem, replentur diuina mentis suauitate ac luce.

H. Natiuitas Ioannis, cui interfuit Virgo Mater. Considera verò consuetudinem diuinam Ambros. Mariæ & Elisabeth tribus mensibus plus minus, Beda. quid agebant, quid loquebantur, quid faciebant? Gloss. inter. quanta fruebantur consolatione, quanta luce abundabant? quid præterea coniuges ipsi? planè illa Domus, facta est Paradisus deliciarum. Parit tandem Elisabeth, subseruit Maria cognatæ puerperio, sed ut virgo non omnia obit munera, sed excipit tamen in vlnas infantem: quod cum fieret, quis non videt innotatum gaudium Ioannis vehementer in tanta Christi vicinia?

I. Expectauit (ut est verisimile) Ioannis circumcisionem; qua expleta, salutata noua matre & Zacharia, puerum Ioannem complexa & osculata rediit in Galileam ad Nazareth cum Ioseph.

MEDITATIO.

Admitte me obsecro Virgo diuina in tuum sanctum iter & comitatum, etiam si singulari sum indignitate: aperi viscera misericordiæ tuæ in me; tuus sum seruulus, tibi omnia obsequia offero, & filio tuo, & sponso tuo; cantabo in corde meo laudes tui itineris & gloriam. En Angeli iter tuum celebrant; Cant. 6. Quæ est ista quæ progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? Nec tamē tuam gloriam assequuntur, quod agnoscunt ipsi; metaphoricè enim dicunt, & semper quarunt, quæ est ista? Id enim tibi dat filius tuus, ut tuæ dignitatis excellentia omnes creatas laudes antecellat. Quis igitur te prædicet pro dignitate? Filius tuus, Sponsus tuus, Dei idem filius; Quam pulchra es amica mea, quā pulchra es! iam es pulchra, ut id ego solus intelligam perfecte: pulchra es amica mea, suauis es, & decora sicut Hierusalem, terribilis ut castrorum acies ordinata. Nō sola metaphora viuitur I E S V S de te, sed cum translatione coniungit rem ipsam, quam metaphora non assequitur. Progredere excellentissima virgo è monte Nazareth, ab excelsa sanctitate, florem gerens infiniti splendoris ac suauitatis I E S V M; perge ad Iudææ altitudinem, confessionis & laudis diuinæ. Verum quæ est ista

tua festinatio? Studium hoc vehemens animo conceperam ubi audiui ex Angelo cōcepisse Elisabeth cognatam, auxi ubi facta sum Mater Dei, & intellexi idē desiderare & velle filium ex vtero; illo enim auctore, ac propèrante ad suum præcursores incitata sum ego ad hoc iter. Non habes Virgo humillima comitatum qualem Principes, qualē Reges habere solent, Princeps ipsa Angelorum, cæli & terræ Regina. Eiusmodi non habeo, nec deuit me habere Matrem Regis quidem Regum, & Domini dominantium, sed qui venerat ministrare non ministrari, sed habeo augustiorem filij mei Dei, Angelorum, Ioseph Sponsi; qui comitatus superat omnem Regum ambitionem & pompam. Ambulabam ego per montes, per plana, mens verò mea erat in contemplatione filij, & mysteriorū visitationis meæ suspensa, saliens in sublimitatibus Verbi incarnati, transiliens humilitatem assumptæ carnis: Veni ad domum Zachariæ, salutaui Elisabeth; exultat Ioannes in vtero, repletur Spiritu sancto Elisabeth, diuinis præconijs meam ornat humilitatem, & fidem celebrat, & fructus mei yteri diuinitatem. Respondi ego canticum illud meum; Magnificat anima mea Dominum. Excelsa sunt hæc mysteria, diuina sunt, clausa tamen meæ

meæ insipientiæ : aperi mihi aliquid horum intelligentiæ Mater Dei & Sponsa . Vt veni primum, tota fui in laude & contemplatione veri Zachariæ filij mei . O Domine excelsus I E S V , tu verus es Zacharias , ab æterno è memoria & infinita fecunditate intellectus Patris generatus; te misit Pater in mundum recordatus misericordiæ suæ, & pacti, & iurandi : hæc memoria Dei fecit ut vir factus sis ex mea substantia. Umbra est hic Zacharias Zachariæ ; tu verus Zacharias, & lux lucis æterna & infinita mortalibus communicata. Visitavi ex hac domo, ex hac luce Elisabeth: verum prius aliam Elisabeth, summum Dei beneficium, & misericordiam Dei mei; qui non solum promisit & voluit suscipere nostram humanitatem & fieri homo, sed suo iure iurando etiam confirmavit. O ineffabilem tuam misericordiam Fili I E S V, qui illud promissisti & iurasti per te ipsum! eadem enim fuit tua promissio, idem iusiurandum quod Patris & Spiritus sancti; sed in eo simul erat, quod tu promitteres & iurares te ipsum formam serui accepturum, languores nostros verè te laturum, & dolores portaturum, atque iniquitatem omnium, factum iri peccatum, id est hostiam pro peccato, crucem ac mortem subiturum pro mortalibus. Hæ sunt tuæ miserationes, quæ super omnia opera tua eminent. Salutaui cognatam Elisabeth, quæ salutatio instar fuit magni sacramenti; diuina enim infans I E S V S in ea ex utero operatus est: ut enim primum aures Elisabeth tetigit mea vox, exultavit infans in eius utero, quasi non ferens iam uterum saliret ad egressum exultans; & tunc primum est factus quod postea appellatus est, Ioannes; repletus est enim gratia & spiritu sancto: factus est Propheta, quia quem oculis externis non videbat, exultatione designavit; etiam plus quam Propheta, quod præsentem monstravit in utero clausus: & fuit iam tunc quod erat futurus, Christi Præcursor, & magnitudinis eius prædicator. Sed cui hæc designavit, monstravit, & prædicavit? Non solum suo ministerio Ioannes Matri Elisabeth, sed filius meus ex virginali meo utero per Ioannis exultationem illa gessit, quasi sic inciperet respondere suo & Dei iurijurando: omnes verò singulari animi gaudio, exultatione, & luce replevit; me, Elisabeth, Ioseph, Zachariam mutum; intelleximus omnes quæ gerebantur mysteria, contemplabamur in spiritu exilientem ludi-

bundè coram Domino suo Ioannem, & illius præsentiam sua festiuitate celebrantem: attenti eramus omnes ad diuinitatem verborum Elisabeth, etiam Zacharias in spiritu, in ijs meditabamur, res contemplabamur in lumine filij mei, in Dei laudes ferebamur in excelsis. Ego item à filio accepi canticum illud meum, canticum canticorum; & dixi in mea simplicitate, in Christo meo: respondi verò ad laudes Elisabeth, ea quidem quæ illa prædicauerat ex humiliate agnoscens & magnanimitate, sed laudem in Deum & filium meum conferens, excellenti quadam diuinitatis virtute corporeis sensibus & voce vtens, in cælum tamen usque spiritu leuata, consentientibus omnibus animæ meæ viribus superioribus & inferioribus in laudem Dei, dixi in filij mei spiritu. Magnificat anima mea Dominum. Non fecit tua de me prædicatio & laus Elisabeth cognata, ut animo nunc primum conciperem Dei laudes & gratiarum actiones, eas enim & habui & egi ubi primum filium Dei concepi; fecit ut illas pronunciarer. Non enim perferre mea humilitas potuit, ut laudes ab humana voce audirem, quæ ne ab angelica quidem audire potui quin turbarer; idcirco quas laudes Dei in corde gero continenter, grato animo explicabo. In uterum meum accepi ego ipsam Dei imaginem, & figuram substantiæ eius Verbum ipsum Dei. Hanc imaginem summa similitudine & do- *Origenes* norum splendore exprimit filij mei anima, & *Ambrosius* quasi maximam facit sua similitudine & imaginis sublimitate; mea autem anima secundo loco excellenti sua similitudine & donis magnam facit Dei imaginem. Quum enim Dei in me dona animaduerto, video ostendi in me diuinitatis eius & bonitatis magnitudinem post filij mei maximam: neque hoc vereor vel refugio prædicare, non enim in ea animæ meæ sublimitate me considero, vel me sentio, sed Dominum meum I E S V M in me, & Domini mei Patrem in Spiritu sancto; & tota est anima mea qua viuo, meus intellectus, voluntas, aliæ omnes potestates in Dei magnitudinem erectæ, illam sentiunt viscera cordis mei, nec se aliter quam in illa, neque laudem suam sentiunt, sed Dei in illa. Et exultavit Spiritus meus in Deo salutari meo. In tanto animæ meæ splendore, & Dei magnitudinis cognitione & laude animam meam percipio Dei Spiritum induisse, & diuinas motiones excellenti Dei munere recipere: vnde fit ut & *Psal. 33.*

cor & caro mea exultent in Deo salutari, & saluatore, & IESV meo, & Spiritu pręeunte omnes meę potentię exultationes Dei sentiant in cęlesti iubilatione. Quia respexit humilitatem ancillę suę, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Illud verò est cur debeat Domini magnitudinem exaltare anima mea, & in Deo exultare spiritus, quod magnificauit Dominus ipse in me suam bonitatem & misericordiam. Quid enim in me vidit, in quam tam excelsum beneficium conferret vt fierem Dei Mater? quid inuenit cur tam pretiosis donis me ornaret? Itaque respexit humilitatem meam, & animi mei modestiam, & indignitatis cognitionem profundam, quam ex eius munere acceperā. Ego enim corām illo semper me vilem & abiectam feci ancillam, quod quum faciebam, virtutem non existimabam me habere, vel humilē esse, sed eo magis extrabat ex ea summisione humilitatis virtus. Hęc Filium vehementer oblectauit, vt qui ad suam illā vltimam humilitatem descenderat: quo fit vt mea humilitate ingentes debeam laudes Deo & gratiarum actiones. Pręuideo autem in Deo hinc vsque futurum, vt beatam me prędicent seculorum omnium omnes generationes: hoc verò meę humilitati nouum & mirum fit; neque enim perspicio vndē sint me laudaturi, nisi quod meam abiectionem & vilitatem Deus respexerit, & summo loco habere voluerit. Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Eò autem referuntur omnia pręconia, quod superat nō solū Angelorum laudes, sed meas etiam, & quod laudare nullus dignē & plenē possit, nisi Deus ipse qui fecit. Magna fecit mihi Deus qui potēs est; hactenū enim fecit magna Deus in creatione angelorum, hominis, cęlorum, mundi, in omni gubernatione fecit grandia magnalia; item in Aegypto, mirabilia in terra Cham, & terribilia in mari rubro: verū illa omnia longē his quę nunc fecit in me inferiora sunt. Hęc enim sunt Dei illę miserationes, quę superāt omnia opera eius, sunt terribilia illa consilia super filios hominum. Non attigerant enim hactenū opera Dei nisi creaturas, non fuerant Dei operationes nisi in creaturis; at hęc magna quę nunc fecit in me Deus, Deum ipsum attigerunt: qui enim potens est Filium Dei fecit hominem, Verbo suo vniuit humanitatem, diuina humanis copulauit, increata creatis ineffabili

commercio sociauit, terribilia etiam consilia in hunc hominem Deum destinauit, & per hunc hominem fecit. In his magnalibus fuit verē potens Deus, cum semper sit omnipotens; sed non ita potenter potentiam suam ostenderat atque nunc, nec nomen sanctum & inexplicabile ita declarauerat atque in hoc opere: & tamen hęc ego contineo in vtro meo, quę miserationum eius, & potentię, & maiestatis omnem superant prędicationem. Et misericordia eius a progenie in progenies timētibus eum. Quę dico magna mihi fecisse Deum qui potens est, magna misericordia Dei est, quę in me quidem excellenti priuilegio initium sumpsit, verum finē in me non fecit, sed proposita a Deo est ad omnes generationes non solū futuras, sed pręteritas etiam omnes: non enim aliunde a creato primo homine salus accepta est, nisi ex hac misericordia quam nunc fecit Dominus; aliunde salus nec fuit, nec est, nec erit, sed hinc est omnibus, non solū Iudais, sed gētibus omnibus, omnibus omniū hominū generationibus; sed ita tamen, si timorē Domini recipiant, ad quē omnes vocat, quē omnes docet Dominus clementissimē. Timor enim initium sapientię est, & fons vitę; neque qui sine timore est, vel praefracto animo est iustificari potest. Ceterū omnibus timentibus Deum paratam esse salutem quum manifestatur, vehementer omnes ad salutē illis oblatā reuocātur, & indicitur acerrimē mortalibus timor Dei, vnde ad Deum conuertantur. Fecit potentiā in brachio suo, dispersit superbos mēte cordis sui. Timete igitur Deū omnes generationes, quia Deus fecit magna, & misericordiā in me & omnes generationes. At vnde hoc? Quia in brachio suo æterno, & diuina Filij sui virtute effecit Pater nouam potentiam, vbi non solū Filium Dei ex me fecit hominem, sed eundem voluit pro mortalibus pati, & brachium suum & potentiam posuit in cruce. Itaque per infirmitatem fecit potentiam diuinam & virtutem in brachio suo æterno, per quam virtutem & in me fecit magna Deus, & in generationes omnes magnalia sua & misericordiam extendit, sed vt in humiles & timentes Deum; superbos verò illa eadem potentia dissipat semper ac deturbat de insana sui cordis elatione; & quò altiū extolluntur & stolidiū, eò profundius deicit, & damnat in acerbiores cruciatus. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles.

*Ps. 100.
Prou. 14.*

5. 105.

1. 65.

*Ambr.
in 12. c.
Apoc.*

1. Cor. 10

*Pf. 106.
Pf. 16.*

7. c. 5.

miles. Ita fuit potens illa potentia, ut de sedibus suis, ad quas de sua potentia stolidè & impotenter Lucifer semper contendit, deiecerit illum cum Angelis eius, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei & voluntatem, quacunque fuerit potentia, quacunque sublimitate solia sua posuerit, inde ea euererit atque detraxerit, & detrahet semper: contrà verò humiles amat, & quò maiore sunt animi modestia & summissione, eò altius leuat, & cælestibus donis maiori benignitate exornat. Esurientes impleuit bonis, & diuites dimisit inanes. Opes sunt diuinæ in illius brachij potentia, & cælestis omnium bonorum abundantia & resectio. Esurite mortales, agnoscite vos de vobis omni esse bono, omni spiritus refectione destitutos; suspirate, accurrite ad hoc brachium, ad potentiam huius brachij properate, vestram inopiam & esuriem explicite dolenter quidem, confidenter tamen; implebitur anima vestra bonis omnibus, satiabitur apparet vobis gloria Domini, quæ est in illa potentia, implebitur vestra indigentia diuina gratia, in qua est omne bonum. At contrà vos diuites qui in corde vestro abundatis sine hoc brachio, atque adeò contra huius brachij potentiam, quæ est execrabilis superbia, intelligite hæc si quo pacto ad timorem Domini reuocari possitis. En diuitiæ vestræ thesaurizant vobis infernalium poenarum cruciatus immensos, & incendunt tartareum ignem contra vos truculentissimè; atque adeò iam nunc existimate vestras diuitias esse vestrum infernum, vestrum ignem, qui deuorat vires omnes mentis vestræ, voluntatis, omnium potentiarum, alienant vos à Deo & vera vita, seruos faciunt Diaboli non vnius, sed multorum, ut vos subdunt multis vitijs multi: & quò impensius amatis diuitias & illis abutimini, eò crescit magis vestra perditio, & maiorem exercet tyrannidem in vos Diabolus. Et illud breuiter audite: faciunt vestræ peruersæ diuitiæ, ut Deus vos dimittat inanes sua virtute, sua protectione, suo auxilio destitutos; ita fit ut tradamini in manus infernalium draconum, atque in obstinationem cordis, &

mentis obcecationem: & quod vltimum malum est, quoniam sitis miserrimi, non estis tamen Deo miserabiles, atque adeò in vestra perditione ridet Deus. Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiæ suæ: sicut locutus est ad Patres nostros Abraham, & semini eius in secula. Ita impleuit Deus quæ locutus fuerat, quæ promiserat, quæ iureiurando confirmauerat Abraham, & ijs qui sunt ex eius semine procreati, quæ ita esse futura per omnes Prophetas qui à seculis vsque omnibus vaticinati sunt testatus est; non nostris quidem hominum meritis, sed sua bonitate & misericordia permotus in æterna sua prædestinatione, quam nunc ad opus iuxta sapientiæ suæ consilium adduxit, quæ est incomprehensibilis Dei misericordia. Suscepit enim puerum suum Israel, & Iacob seruum suum, quod his diebus in me fecit trinus & vnus Deus per mysterium incarnationis Filij Dei Patris, qui ex meis purissimis sanguinibus & substantia factus est homo, verè videns Deum, verè potens apud Deum, & bellator verè fortis, & supplantator Satanæ. Hoc verò mysterium & in æterno seculo fuit prouisum, & à creatis omnibus seculis fuit prædicatum, & erit vsque in æternum simul confirmatum. Sit Patri Domini, & Filij mei IESV gloria sempiterna. Admirabilis extitit in Elisabeth, Ioseph, & Zacharia exultatio spiritus, quum hoc cæleste canticum audirent. (nam pie meditari possumus spiritali sensu illud audiuisse Zachariam, si non corporali, qui iam antea magnam reuelationem acceperat ab Angelo de Ioanne & eius ministerio.) quod canticum tanto spiritu, tanta donorum cælestium excellentia ex ore virginali profluebat, ut in omnium corda deriuaretur admirabilis lux atque suauitas. Neque verò sanctus IESVS ex vtero non exponebat omnia suo propinquo Ioanni, non magnis donis illum exhilarabat. Fac nos eorum donorum aliqua ex parte participes sancte puer IESV: particulam aliquam nobis ex ora sancti pueri sancta Mater Virgo, ut nomen sanctum Domini laudare & magnificare possimus in secula. Amen

TRAN-



- A. Apostoli, et alij sancti Patres portantur
ab Angelis Hierosolymam, ut morti Dei
Matris intersint, & assumptioni.
B. Domus in monte Sion, ubi Maria Virgo
Mater est mortua.
C. Componit se honestissime in lectulo,

- circumstantibus Apostolis & Patribus.
D. Adest e caelo Christus cum innumerabili-
bus Angelis.
E. Expirat suavissime sanctissimam animam
Mater Dei in manus Filij, excellenti cum
Angelorum gaudio, & Patrum deuotione.



The Virgin Mary, after her
 death, was taken up into
 heaven, and seated on the
 right hand of God.
 This is the Assumption of the
 Virgin Mary.

The Virgin Mary, after her
 death, was taken up into
 heaven, and seated on the
 right hand of God.
 This is the Assumption of the
 Virgin Mary.

TRANSITVS MATRIS DEI.

In cl. imaginem adnotatiuncula.

cl.

150.

- A. Apostoli, & alij sancti Patres portantur ab Angelis Hierosolymam, ut morti Dei Matris intersint, & assumptioni.
- B. Domus in monte Sion, ubi Maria Virgo Mater est mortua.
- C. Componit se honestissime in lectulo, circumstantibus Apostolis & Patribus.

- D. Adest è calo Christus cum innumerabilibus Angelis.
- E. Exspirat suavissime sanctissimam animam Mater Dei in manus Filij, excellenti cum Angelorum iubilo, & Patrum deuotione.

EVANGELIUM MISSÆ.

L v c. x.

FACTUM est autem dum irent, & ipse intrauit in quoddam castellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam: & huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium: quæ stetit, & ait; Domine, non est tibi curæ quòd soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi ut me adiuuet. Et respondens dixit illi Dominus; Martha Martha, sollicita es, & turbans erga plurima: porrò vnum est necessarium; Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea.

ADNOTATIO.

Libet compendio hic adnotare in Euangelii, antequam ad imaginem & historiam Assumptionis veniamus. Intrauit IESVS in quoddam castellum. Sapienter Ecclesia hoc Euangelium refert ad festum Assumptionis; describit enim. Lucas allegoricè vitam Mariæ Virginis, & mortem gloriosam. Virgo castellum est, & uterus eius domus in quam intrauit IESVS, ubi ex ea carnem Gabriele internuntio sumpsit, & factum est Verbum homo, & natus homo Deus. Propter humilitatem Maria excellentem castellum dicitur, siue vicus: sed ut intelligere possimus ἀνάπαισις τῶν ζώων ἀπὸ τῶν ἀγρῶν id enim est græcè κώμη, id est vicus, receptus scilicet & requies brutorum & hominum ex agris: ut ad Mariæ vniuersale patrocinium mortaliū & refugium castellum referre possimus. Erat autem Martha simul & Maria in hoc pago; duxit enim vitam utramque Maria virgo sacrosancta quoad vixit, actiuam simul & contemplatiuam excellentissime. Ex vita actiua anno

quartodecimo vitæ suæ Filio Dei ministravit carnem, unde facta est Dei hominis Mater. Neque verò hoc solum Christo præstitit actiua Mariæ Virginis vita, sed ut Deum pareret infantem, Deum lacte nutriret, pueri, iuuenis curam semper gereret, adulti item non ante trigesimū annum solum, sed post illum attentam magis, & magis sollicitam. Neque hæc sola fuit actio Virginis, quæ erat dignissima, sed vim suæ actionis ad alia virtutum opera summa cum dignitate & fructu extendebat. Fuit quidem hoc exercitiū Marthæ in Maria virgine sollicitudo, sed placida & suavis; fuit turbatio erga plurima, & erū quieta, clara, expedita, dulcis; fuit frequens ministerium, sed quasi à sublimi quadam operatione spiritus profectum, constans atque tranquillum. Non enim erat vitæ actiua praxis in Maria Virgine ut in Martha fuit vel in alijs solet, ubi vita actiua primas ferè obtinet, coniungitur contemplatio diuinarum rerum & gustus; non ita in matre Dei Maria; sed tota quidem

Z z

eras

erat semper in contemplatione sublimi, conferebat diuina mysteria omnia in corde suo; hinc nihil debilitato sensu spiritus, sed potius nobilitato, exibat in plenam atque excellentem actionem. Huiusmodi fuit vita sacrosanctæ Mariæ Virginis Deiparæ usque ad annum vite sue sexagesimum tertium; (hæc enim dicitur fuisse Mariæ Matris Dei vitæ periodus) tunc autem quod antea desiderauerat vehementer, ut cum Filio esset, intellexit nuntiante Angelo implendum. Itaque tota fuit in diuina Filij & celestium mysteriorum contemplatione suspensa atque absorpta, nec ut semper antea fecerat, vim communicabat actioni actiue vitæ: propterea stat Martha, & conqueritur pars inferior mentis in Virgine; Domine non est tibi cura quod Mater tua tota rapitur in celum, & hanc vitam relinquere cepit? Respondet vero Christus; Illa sollicitudine & turbatione circa plurima, etiam si placida & tranquilla, volo Matrem liberare, nec amplius placet ut huius vitæ necessitatibus conflictetur. Optimam partem vitæ elegit Maria, contemplatiuam, spiritualem, celestem, quæ non auferetur ab ea in æternum: transeat in hanc illa etiam ætuosa. Ita intelligimus ex excellentissima Filij & rerum diuinarum contemplatione in summam secundum Filium paradisi gloriam transysse: & animam in manus Filij expirasse Mariam Virginem Dei Matrem.

Ad imagines porro veniamus. Quatuor eas esse, fuit operapretium, ut prima & secunda possemus mortem & sepulturam, tertia resurrectionem, quarta Virginis sacrosanctæ assumptionem in celum designare. Nam mortuam verè fuisse Mariam Virginem Matrem, nullus unquam in controuersiam vertit: Apostolos verò diuinam virtute ad eius mortem, sepulturam, & post tres dies resurrectionem, atque in celum & Paradisum assumptionem celebrandum adductos fuisse Hierosolymam ex varijs orbis regionibus, simul Timotheum, Hierotheum, Dionysium, & alios sanctos Patres, & audisse Angelorum celeste Mariæ encomium, traditione acceptum dignissima vsus Ecclesiasticas confirmavit, tum ea quæ de ea scripsit Dionysius ipse Areopagita. Christum porro Mariæ Virgini Matri apparuisse morienti piè credimus & meditamur. Quid enim esset, si toties legimus &

audimus Christum morientibus sanctis apparere, & non credamus sacrosanctæ Virgini Matri Mariæ apparuisse? Est igitur

A. Apostoli, & alij sancti Patres ex varijs orbis partibus per aëra à duobus Angelis, tutelari proprio, & Archangelo vel Principe (qui solent addi tutelaribus pro ratione magistratus quem gerunt homines) Hierosolymam vehuntur, ipsis mirantibus rem nouam atque insolitam. Mutatur eorum admiratio in cordis suauitatem, & vehemens desiderium, ubi causam audiunt ab Angelis quapropter aduehantur.

B. Hierosolyma, & domus in monte Sion, ubi ferè vixit post ascensionem Filij Maria Deipara Virgo; unde frequens erat cum socijs mulieribus in visitatione sacrorum locorum ubi Christus mysterium passionis suæ & charitatis expleuerat.

C. Cum hora mortis aduenteret, quam sancta Virgo à Filio præsciuerat, composuit se decensissime in lectulo, tota in mentis excellentissima Filij & celestium rerum contemplatione suspensa, & celesti cordis suauitate delibuta: astant Apostoli & sacri Patres, orant; & simul hinc mærent, quod præsidium viderent se in terris amittere celeste ac diuinum, illinc gaudent, certo sperantes potētius è calo patrocinium suscepturam mortalium Virginem gloriosam. Conuenierat iam Angelorum frequens chorus, in Matrem ac Deum hymnos inchoabat.

D. Cum venisset iam hora, & illud momentum quo animam erat spiratura Virgo sancta, ecce tibi adest Christus cum innumerabili multitudine celestium spirituum, inter quos parentes Virginis Ioachim & Anna versabantur; impletur cubiculum diuini luminis claritate, fit in sacro cubiculo Paradisus, concinunt Angeli diuinum melos suauissimè, dignitatem incomparabilem Mariæ Virginis Matris Dei laudibus in celum efferentes.

E. Spirat illa dulcissimè animam felicissimam, eam excipit Filius, & replet splendore suæ & Patris ac Spiritus sancti diuinitatis, collocat super omnem omnium celestium spirituum beatitudinem, & secundum se excellentissimam gloriam sempiternam; exultant cohortes celestes de gloria Matris Dei & suæ Reginae, congeminant suas laudes Apostoli.

Damas.

3. cap. de
diu. nom.

VIR-



A. Paratur funus perquam honorificè.

B. Portant feretrum Petrus & Iacobus, et primi quique Apostolorum versus torrentem Cedron.

C. Superne prosequitur funus Angelorum

multitudo.

D. Perueniunt iuxta hortum Gethsemani, ubi erat paratum sepulcrum novum, felix tanta hospita futurum. Ibi eam sepeliunt cum summis laudibus.



| | |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------|
| <p>THE HISTORY OF THE
 17</p> | <p>THE HISTORY OF THE
 17</p> |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------|

VIRGINIS MATRIS

SEPULTURA.

Ex ecclesiastica traditione.

In cli. imaginem adnotatiuncula.

cli.

151.

A. Paratur funus perquam honorificè.

B. Portant feretrum Petrus & Iacobus, & primi quique Apostolorum versus torrentem Cedron.

C. Supernè prosequitur funus Angelorum multitudo.

D. Perueniunt iuxta hortum Gethsemani, ubi erat paratum sepulchrum nouum, felix tanta hospita futurum: ibi eam sepeliunt cum summis laudibus.

ADNOTATIO.

A. **P**aratur funeris pompa & piæ exequiæ, in feretro sanctissimum corpus reponitur honorabilissimè.

B. Portant feretrum Petrus, Iacobus, & primi quique Apostolorum summa cum veneratione per mediam ciuitatem & portam auream; descendunt ad torrentem Cedron, perueniunt ad latus australe horti Gethsemani, comitantibus sanctis Patribus qui erant adducti, & frequenti picrum numero, tum deuotam mulierum copiam. Neque hîc fuit ausus quisquâ funus impedire, ita providente Christo, ut neque Christum sequentes ex monte Sion in Oliueti, unde in celum ascendit; neque procedentes per mediam urbem quisquam interpellare potuit: tamen si fertur quendam ex Pharisæorum colluie sacrilego ausu voluisse feretrum deturbare, sed dedisse illico pœnas, siccatis impijs brachijs ac manibus: at cum miserabili voce deprecaretur veniam à sancta Virgine, animo & corpore supplex, restituta fuisse illi membra dicuntur diuinitus.

C. Supernè Angelorum multitudo prosequitur funus, ac celebrat laudibus suis, insistant Apostoli ac sancti Patres, Christus animam beatissimam sinu suæ diuinitatis, & recondita glo-

ria fouet. At ubi? Vbi voluit ipse, & nos nescimus: quid si in paradiso terrestri? Quid si statim animam in celestem paradysum euexit? quid si supra montem Oliueti sepulchro Matris imminens, quod in radice montis est ad occidentem?

D. Perueniunt ad sepulchrum nouum, honoratum, felix tanta hospita, quod primarius aliquis vir è pijs Iudeis qui in Christum crediderat sibi parauerat, ut sibi Ioseph ab Arimathia suum: in eo honorificentissimè collocant corpus Virginis sacrosanctæ, quod Deum suscepit, & vitam dedit principium. Triduum autem cõcelebrarunt diuinis laudibus & Virginem beatissimam eius animam & corpus Angeli ex aëre sepulchro imminentes, explicarunt suas laudes Apostoli & Pontifices omnes, pro suo captu singuli. Hierotheus verò (ut tradit Dionysius) post Apostolos omnibus alijs laudantibus superior erat, totus excedens, totus se deferens, & eorum quæ laudabat consortium patiens; ab omnibus denique à quibus audiebatur, & videbatur, & agnoscebatur, & non agnoscebatur, afflatus Deo, & diuinus laudator esse indicabatur.

SVSCITATVR VIRGO MATER A FILIO.

In clij. imaginem adnotatiuncula.

cliij.

152.

- | | |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Ad finem tridui adest Christus cum militia celestis exercitus innumerabili.</p> <p>B. Clauso sepulchro suscitatur Matrem, animam eius & corpus maximis donis cumulat.</p> <p>C. Egreditur illa fulgentissima immortalitatis gloria ornata, stellis duodecim coronata, amicta sole, & sub pedibus Lunam habens.</p> | <p>D. Excipit eam Christus gratulatione summa.</p> <p>E. Eam adorant, eiq; obedientiam enesigio deferunt celestis exercitus, Dei Matrem, Reginam suam, & orbis proficitur uniuersi.</p> <p>F. Cessante in terris concentu Angelorum, intelligunt Apostoli resurrexisse sacram Virginem.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

ADNOTATIO.

- | | |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Ad finem autem tridui ecce tibi adest ad Sepulchrum Christus cum militia exercitus celestis innumerabili.</p> <p>B. Animam Matris corpori unit, & replet excellentissimis donis ac dotibus & animam & corpus, ac statim è claufo sepulchro Matrem educit.</p> <p>C. Egreditur ipsa fulgentissima veste immortalitatis ac gloria ornata, circumdata varietate donorum, dotium, aureolarum beatarum, quasi sole amicta, lunam sub pedibus premens, corona</p> | <p>stellarum duodecim caput redimita.</p> <p>D. Excipit illam Filius Deus letitia ineffabili, & immensa gratulatione.</p> <p>E. Illi obedientiam & reuerentiam exhibent Angeli & alij beati spiritus omnes, Regina ac Domina celi atq; orbis uniuersi, Matri Dei omnipotentis.</p> <p>F. Cessante Angelorum meledia ad sepulchrum post triduum, intellexerunt Apostoli resurrexisse immaculatam Virginem.</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

ASSVMITVR MARIA IN CÆLVM;

Coronatur à Sanctissima Trinitate.

In cliij. imaginem adnotatiuncula.

cliij.

153.

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Assumit in calum Matrem Christus: illa dilecto Filio innititur ad dexteram honorificentissimè.</p> <p>B. Circumvolant caelestes spiritus psallentes caeleste melos & gloriam.</p> <p>C. Collocat tandem Matrem Filius ante diuinitatē, & ad sanctissimam Trinitatem statuit.</p> | <p>D. Ab ea coronatur ineffabili gloria, donis, dotibus, & privilegijs ornatur excellentissimis.</p> <p>E. Aperto sepulchro credunt assumptam Apostoli à Filio, exultant in iubilo & laudes eius caelestes.</p> <p>F. Ad sua quisque loca, unde fuerant deducti Patres, ab Angelis reducuntur.</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

ADNOTATIO.

- | | |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A. Assumit eam in calum Filius Deus honorificentissimè: illi ipsa innititur ad dexteram gloriosè.</p> <p>B. Circumvolant angelica omnium ordinum cohortes cum sanctis alijs spiritibus psallentes ac iubilantes. Cum hoc triumpho praclarissimo, caelesti, diuino euehitur ad calum empyreum Virgo Dei parens: ei angeli, & species creatas gu-</p> | <p>bernantes, & calorū motores transcunt genua curuant, & obedientiam deferunt Reginae suae & Dominae.</p> <p>C. Collocat tandem Matrem filius ante diuinitatem, & ad sanctissimam Trinitatem statuit in empyreo caelo, Dei, omnipotentis regia. Genibus nixa diuina Virgo adoratur Trinum Deum & unum: Patrem, qui cum Filio aeternum genuisset,</p> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



A. Ad finem tridui adest Christus cum militia caelestis exercitus innumerabili.
B. Clauso sepulcro suscitatur Matrem, animam eius & corpus maximis donis cumulat.
C. Egreditur illa fulgentissima, immortalitatis gloria ornata, stellis duodecim coronata, amicta Sole, & sub pedibus Lunam habens.

D. Excipit eam Christus gratulatione summa.
E. Eam adorat, ei que obedientiam & vestigio defert caelestis exercitus, Dei Matrem, Reginam suam, & orbis profitetur vniuersi.
F. Cesante in terris concentu Angelorum, intelligunt Apostoli resurrexisse sanctam Virginem.

nuiſſet, eundem ipſi dederat generandum; Filiū quem conceperat, genuerat, lactauerat, nutruerat, ſubditum in terris habuerat & obedientem; Spiritum ſanctum, cuius operatione & virtute Filium Dei conceperat. Itaq; à Patre agnoſcitur Mater Filij ſui vnigeniti, à Filio Mater, à Spiritu ſancto ſponſa, & cooperatrix incarnationis Filij Dei: ipſa omnibus diuinis perſonis, vni Deo gratias agit immortales. Magnificat veriſſimè eius anima Dominum, exultat ipſius ſpiritus in Deo ſalutari ſuo; tum verò profundissi- me agnoſcit & proficitur humilitatem ſuam, ſe ancillam Domini; proſequitur reliqua ex ſuo cantico, quod videt ex parte ſe intellexiſſe & dixiſſe in terris, vt in mortalitate poſitam; ingenti verò gaudio exultat perfectum ſenſum atque intelligentiam illius cantici conſequuta.

D. Diademate autem caput illi redimiunt tres diuinæ perſonæ, Pater, Filius, & Spiritus ſanctus excellentiſſimo & honorificentissimo, id eſt gloria caeleſti omnem aliam ſpirituum

omnium longè ſuperantè, ac ſecundum animam Filij maxima; ſiſtunt illi regiam & thronum ad filij dexteram, conſtituunt Angelorum omnium & hominum, celi & terræ, id eſt vniuerſe creaturæ Dominam, & Reginam, atque Imperatricem, aduocatam peccatorum, patronam omnium piorum & auxiliatricem.

E. Aperto ſepulchro corpus non inuenerunt, ſed ea tantummodo cum quibus fuit compoſitum & ſepultum; ſimul fuerunt odoris ſuaui- tate admirabili repleti ex ſepulchro ſpirantis. Ad cælum igitur oculos & corporis & mentis attol- lentes toti fuerunt in contemplatione reſurrectio- nis, aſſumptionis, & gloria Virginis beatiffimæ, eximia cordis ſuaui- tate & iubilo exultantes, & psallentes Deo & Virgini caeleſtem victoriam & triumphum.

F. Apoſtoli & ſancti Patres ad ſua loca, unde deducti fuerant ab Angelis, ab eiſdem reducuntur cum ſuo mentis iubilo & exultatione: narrat verò Dei laudes & gloriam ſempiternam. Amē.

DE VIRGINIS DEIPARÆ

L A V D I B V S.

MEDITATIO.

Sant. 8.

ſa. 63.

QV AE eſt iſta quæ aſcendit de deſerto delicijs affluens, innixa ſuper dilectum ſuum? De Chriſto Domino in cælum aſcendente rogatiſ ſancti Angeli; Quis eſt iſte qui aſcendit de Edom, tinctis veſtibus de Boſtra? & profeſſi eius vitæ & paſſionis, laboris & meriti fortitudinem, incitabamini ad laudes Chriſto canendas in æternitatem, in iubilo exultantes de miſericordia, & magnitudine virtutis Dei. Quid nunc? Quæ eſt iſta veſtra exultatio? Similiter atque tunc aſcenſionem Filij celebrauimus, nunc Matris aſſumptionem celebramus, & ad eius laudes dicendas excitamur. Videmus illam de deſerto quidem aſcendere de orbe terrarum, qui ex ſe aſper eſt, ſterilis, horridus, ſine cultu, ſine vera hominum ſocietate: ſed quid hoc eſt miraculi? Venit in cælum Filius rubicundus ſanguine, quem in paſſione & cruce effudit, ſtigmata ſuæ crucis gercens; eius verò Mater delicijs affluens aſcendit? Erat in Filij rubore fortitudo & munio immenſa, diuina formoſitas & fortitudo; vnde in omnes homines decor, & infinitum robur, & gratia deriuari poſſet, & in ele-

ctos deriuabatur tamquam è perenni fonte & infinito. Hæc erant in excelsis eius delicijs, quibus aſcendens in cælum exundabat. Hinc verò fluxerunt illæ deliciæ quibus affluens eius Mater aſcendit in cælum, cœleſtis decor virtutum omnium & donorum ſpiritus, carnis integritas perpetua & ſanctitas, omnium potentiarum perfectio, animæ & corporis nobilitas, gloria cœleſtis tum animæ tum corporis; & hæc quidem omnia tanta dignitate ac prærogatiua, vt omnium Angelorum & hominum delicias illæ deliciæ ſuperarent, & eſſent ſecundum Filij ſui delicias & gloriam excellentiſſimæ. Feliciter inchoatis beati Angeli ornare aſſumptionem Virginis ſacroſanctæ: pergit obſecramus per I E S V M & eius Matrem, vt dum inter vos quæritis & reſponderis, poſſimus nos (quod vehementer deſideramus) è micis quæ cadent de menſa veſtra cœleſti ſatiari; & facite vt ne noſtra indignitas faciat vt illæ pereant, & nos deſolati ſimus & miſeri. Quærite igitur & vos nobiſcum in ſimplicitate cordis veſtri & humilitate; Quænam iſta eſt quæ aſcendit? Virgo ſancta eſt,

omnibus virtutibus & donis ornata est, excellens Dei creatura est; si hæc & huiusmodi quæ dicere possumus innumerabilia dicamus, nondum erimus assècuti quod quærimus: dicamus igitur Matrem Dei omnipotentis esse quæ ascendit, & omnia dixerimus. Audite verò. Nam primùm scimus Deum in sua prouidentia & sapientia disposuisse omnem creaturam suæ bonitatis & voluntatis consilio antequam fierent, & hanc prouidē-

tiam versatam fuisse præcipuè in prædeterminatione rationalis creaturæ. Itaque Dominum IESVM in ea supremam dignitatem obtinuisse apud Deum certum est; hic enim prædestinatus est Filius Dei in virtute, nec habuit naturam Christi humana quo altius tolleretur, *Ang. de prædest. Sancto.* quàm ut Filio Dei in vnitatem personæ diuinæ copularetur: qua in re enituit diuinitatis diuina potentia.

VIRGINIS MATRIS PRÆDESTINATIO secundum Filij prædestinationem prima atque excellētissima.

AD hoc autem opus ut ad præstantissimū, quum retulisset Deus omnia quæ creaturus erat quasi ad exemplar, & ad humanitatis vnionem cum Verbo hæc terminaretur prædeterminatio, fuit necessàrio coniunctum cū hoc Dei consilio, ut prædestinaretur illa, vnde carnem accepturus erat Dei Filius, & in cuius vtero vnio sacrosancta esset celebranda. Quocirca præparauit in sua prouidentia Deus illam mulierē Virginem, ex qua fieret Deus homo. Sed cuius erat hæc prouisio? Erat triū personarum; Patris, cuius Filius erat incarnandus, erat Filij, cuius erat futura Mater illa Virgo, simul erat Spiritus sancti, quo superueniente erat illa vnio facienda: tota Trinitas illam mulierem elegit, qua in re summa fuit in eam Dei benignitas. Nam non apprehendit Deus Angelos, sed semen Abraham, & hoc quidem ex hac Muliere. Prælata igitur in diuina electione & prædeterminatione hæc Mulier fuit non solum Angelis, sed etiam mortalibus omnibus. Neque verò mirum; diligebat enim Pater Sponsam, Filij sui futuram Matrem, Filius quam solam erat habiurus in terris Genitricem, qui solum habebat Genitorem in cælis; Spiritus sanctus, ut per quem erat futura Mater. Quare qualis decebat tantum Sponsam, tantum Filium, talis eligebatur; non enim non erat in Dei æterna lege zelus Domini exercituum in Sponsam, & Filij in Matrem futura reuerentia. Erat in æterna lege præceptum quod sancitum in tēpore est de honore Parentum, neque futura Mater à Filio non magni fiebat: Sponsæ honorem & decus amabat Pater. Quid tandem ex his aliud nos intelleximus & vidimus in cælis? Quid vos colligere aliud debetis mor-

tales, quam quod humana quidem specie & natura Matrem sibi prædestinaret Deus, hac sola natura nobis inferiorem, alijs virtutibus omnibus, donis & excellētijs longè superiorem, & secundum Filium præstantissimam: neque possè creaturam vllam eius laudes pro dignitate prædicare, ne nostros quidem Seraphinos. Nam quum sit reliqua omni creatura donis & gloria sublimior Mater Dei, laus eius omnis quæ à creatura proficiscitur tandem in admirationem euadit & silentium, in laudum consummationem exire non potest. Fuit in Dei prædeterminatione Filij illa exultatio, ille ludus quem erat habiturus in orbe terrarum, illæ deliciæ cum filiis hominum: Quod si cum his, cum Matre igitur primùm, ex qua accepturus erat vnde esset cum ijs. Illa Sapientiæ æternæ creatio Filij prædeterminatio fuit, qua primogenitus ante omnem creaturam ad humanam naturam suscipiendam est præordinat⁹. Sic qui fecit Deū hominē Filius ipse dicit; Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo, idest, in mea humanitate per vnionem illam hypostaticam: ita audiui ut in Iacob inhabitarem, & in Israël hæreditatē caperem, & in electis Dei mitterem radices; ut videlicet ex semine Iacob secundum carnem habitationem acciperem in Matre mea; ibi primum fructum acciperem meæ hæreditatis. Iam enim indè ab vtero Matris meruit Christus prædestinatis gratiam & gloriam, iam indè radices electorum positæ sunt, ordo scilicet & firmitas eorum prædestinationis & salutis. Hæc cum ita sint, constat omnē beatitudinem & laudē prouenire ex Filio in Matrem: hinc fecit illi magna qui potens est, & sanctum nomen eius: indè extiit in prædeterminatione

Ang. de prædest. Sancto.

Epiphanius in sermone de laudibus Virg. Mariæ.

Pro. 8.

Ecl. 24.

Luc. 1.

natione misericordia, in progeniem & progenies, in omnes Deum timentes: indè deriuauit, indè suo gradu ex diuino munere Dei benignitas in mortales difflua est. At enim cum præddestinatione sunt illa coniuncta quæ faciunt ad effectum præddestinationis capessendum; neque enim sinè his Dei præddestinatio est, etiam si propter hæc non sit: prædestinatus enim Petrus est ad gloriam, sed non sine libeti arbitrij vsu, non sine obedientia & vir-

tutum exercitio; neque hæc nisi ex merito Christi prouenire potuerunt. Primum autem locum cum obtinuerit Mater in Dei æterna præddestinatione secundum Filium, sit ut in illam excellentem quandam vim sui meriti Christus exeruerit, & illi simul præparauerit sublimem gloriam, cum excellenti gratia, & præcipuo etiam liberi arbitrij vsu, & obedientia, ac virtutum omnium, & donorum celestis exercitio.

DEI MATER SECVNDVM

Filiū laudanda.

Quo fit ut simul laudanda Dei Mater sit, quod post Filium summa gloria, summo merito, summis virtutibus fuerit & donis ornata. Ita Christus plenè voluit laudare Matrem; ibi enim mulier illa exclamauit, beatum ventrem qui eū portauerat, & vbera quæ suxerat; sic respondit Christus, ut adiungeret ad Matris dignitatem eius merita & gloriam, & quæ erant coniuncta omnia cum illa sublimitate, fidem, obedientiam, humilitatem, alias virtutes, per quas meruit fieri Dei Mater. Nam quod meritum non admittit ut Deus homo fiat, ut illa fiat naturæ humanæ & Verbi Dei hypostatica unio, id ut ex hac Virgine fieret meruit Filius, meruit per Filiū Mater. Cooperatū verò est ad hoc Matris meritū liberū ipsius arbitriū præcellenti gratia, virtutibus, & donis diuinis insignitum & efficax in Filio. Quæcirca voluit Christus intelligi, dignitati maternæ quæ erant omnia in illius præddestinatione esse coniungenda, &

merita Matris responsione sua celebrare. Nā quum diuino ore pronuntiat; Beati qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud, nonne rationem plenam præddestinationis exposuit? quod si omnium, an non præcipuè Matris? excellenter Matris. Confirmat verò Christus illo responso quod dixerat Elisabeth; Beata quæ credidisti, & quod eadem ipsa Mater in sublimitate spiritus & humilitatis; Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Mirabilia audiuius o beati Spiritus, exultamus in virtute potentiæ Dei, & maiestate misericordiæ; & eo magis, quod quum quæ audiuius maiora sint quā pro nostro capitu; illud nobis remanet, ut quo altiora sunt, eò magis illa glorificemus docta quadam ignorantia in humilitate nostra in Christo. Quamuis autem vobis iuuantibus aliquid ex illis intelligimus, maiorem tamen eorum desideramus intelligentiam.

EXCELLENS BEATISSIMÆ VIRGINIS prædestinatio.

EN vobis. Regem constituamus potentissimum & sapientissimum, ac orbis terrarū Monarcham, calibem tamen, sed qui confortem & hæredem filium habere velit suæ potentiæ, & sapientiæ, & monarchiæ: dubiū esse non potest, quin ex omnibus orbis terrarum Virginibus excellentissimam eligeret, ex qua illum generaret filium. Effet verò eius sapientiæ ut sciret eligere & vellet, potentiæ ut posset eam sibi coniungere quæ pulchritudine, virtute, gratia, integritate, maiestate, omnium donorum splendore ceteras omnes Virgines quàm posset longissimè anteiret; & hanc sibi

esse destinaturum antequam duceret. Quod si eam etiam posset qualem sua sapientia & potentiæ magnitudine esset dignum fabricari, absque vlla dubitatione in illa formanda & ornanda suam omnem sapientiam, & potentiam, & industriam conferret, ut illam sibi talem acciperet sponsam, qualem se dignum esset & decens. Age verò etiam hoc pone; (quod creaturæ angustia non patitur, intellectus vester assequi potest ex fide) cooperetur etiam Filius ad Matrem eligendam tanta sapientia, tanta potentia quanta Pater. Quid putas? Nonne eodem contenderet Filius quò Pater,

Pater, & Matrem vellet honorificentissimè parari & esse omni laude superiorem? Sua proportione hæc ad prædestinationem Matris Dei conferte, & habebitis, vnde leuare mentem aliqua ex parte possitis ad illius mysterij sublimitatem. Pater æternus non tunc primùm elegit Virginem sacrosanctam, quàm in hac mortalitate eam creauit, sed in sua æternitate, antequam mundus fieret, delegit sponsam, ex qua esset generandus homo eius vnicus & coeternus Filius, in cuius generatione illi communicaret suam immensam filiationem, vt diceretur, & esset verè Dei Filius qui cōcipiebatur & nascebatur. Iam verò Filius antequam homo fieret nōne erat apud Patrem, & Deus erat ipse etiā Filius, & vna potentia omnia circa creaturas operabatur, & vna operatione? Matrem igitur suam simul parabat in sua æternitate cum Patre & Spiritu sancto. Etiam si nomē prædestinationis sicbar nobis difficile o Angeli sancti, hac parabola tamen multum accepimus luminis: verè sancta electa est Mater Dei perfecta, parata est Mater Dei à Deo Patre Sponsa, à Filio Deo Mater, Spiritu sancto in ipsam superuētur. Estis vos sancti Angeli in perpetuis ve-

stris interrogationibus & laudibus de Matre Dei Regina vestra & Domina, semper quæritis quæ est hæc? ita leuatis continenter mētes vestras in sublimitatem, & perenni admiratione illam prosequimini & laude: at nos nec assequi vestras laudes possumus, & tanti luminis splendore hebetamur, & maiestate opprimimur, qui alioqui è fragilitate nostra & imperfectione nihil possumus: iuuate nos Angeli omnes, iuuate Angeli custodes, intercedite ad Dominum vestrum & nostrum, ad Matrem Dei & nostram, vt aliquid & luminis nobis interluceat, & virtutis accedat, quò in eius assumptionis festo die possimus ad illius laudes aspirare. Ades tu præcipuè Virgo Mater Maria, iuuā etiā tu nos, quæ plusquam Angeli omnes potens & gratiosa es apud Deum, & secundum filium tuum & potentissima & gratiosissima. Ceterum quod ad nos attinet, illud ipsum postulamus beneuolè, vt quæ diximus, quæ uisum sumus dicturi ita accipiantur, quasi ex meditatione pia & deuotione; Nihil enim per contentionem, nihil ex præiudicio dictum volumus, sed per abundantiam sensus nostri, in humilitate & charitate Dei.

GLORIA FILII QVÆ EX SACRIS LITTERIS colligitur redundat in Matrem.

Primùm igitur vt ad sacras litteras veniamus, magnam concipimus cordis nostri exultationem, vbi illas videmus plenas huius sacrosanctæ Virginis præconijs & gloria: nā quum plenæ sint Christo eius Filio eiusque gloria, quid aliud intelligere possumus, quàm ex ea plenitudine redundare vberimas laudes in Matrem? Itaque si hoc solum in laudē Virginis Mariæ diceretur, cumulatè & diuinè eius gloria esset exaltata. Quid enim quū celebrant scripturæ Christi diuinitatē, nōne dicunt Mariam esse Matrem Dei? Quum illius prædicant veram humanitatem, nōne illam humanitatem ex Mariæ sanguinibus & substantia esse procreatam asserunt? Quum humanæ naturæ & diuinæ vnionem in persona Filij Dei extollunt, nōne quam acceperat ex Maria carnem extollunt? Illo enim miraculo non solum Dei potentia & misericordia exaltata est in altissimis, sed Virgo summa dignitate & gloria nobilitata. Magno item Dei mysterio nascitur ille homo Deus, celebrant illius natiuitatem Angeli, stella, Pastores, Reges, cælum & terra: redundat hæc

gloria in Matrem, & adorant Angeli, Pastores, Reges Virginem Matrem præsentem præsentem. Vixit humilis Deus homo inter homines, quæ erat eius summa dignitas; ea etiā dignitas pertinebat ad Matrem: diuinam doctrinam docuit homines Christus, mirabilibus etiā signis confirmauit: Quid? hæc non erant Matris ornamenta? Quid verò attentius, & maiori cum Maiestate asruxit & confirmauit Filius Mariæ, quam suam diuinitatē? hoc cum ageret, nōne Mariam Matrem Dei Matrem esse confirmabat? Age perierat genus humanum vniuersum, æternis supplicijs erant addicendi omnes mortales, obtulit se in acerbissimam passionem, crucem, & mortem hic homo nē perirent homines, sed salutem etiam consequerentur æternam: nōne excelsa est hæc misericordia Christi, & eius infinita laus? Quid? huius laudis nōne magnam partem cepit Mater? Iam quum resurgit à mortuis, quum datur illi omnis potestas in cælo & in terra, quum ad cælos ascendit, quum sedet ad dexteram Dei omnipotentis etiam quæ homo, quum mittit Spiritum sanctum,

Et illa planè est vt diuina cōsummatio gloriæ & laudis Filij, ita Matris eximia præter ceteros. Si gloriari iure solent serui ex gloria Dominorum, & qui in regno viuunt ex Regis sui præstantia, quid censemus laudis & gloriæ non accessisse à Deo Filio in Matrem? Scripturæ igitur omnes cum Christum prædicant, prædicant & eius Matrem. Quod si nusquam non spirant Christum Scripturæ, non illum celebrant, nusquam non vel figuris, vel propitijs & doctrina prænunciant, vel præsentē exhibēt; nusquā nō inueniemus Mariæ Matris Virginis laudes, & præconia. Quæramus ab Scripturis in vniuersum quæ-

nam ista sit quæ hodiè ad caelos ascendit: et respondent, ea est quam in Filio eius omnibus locis celebrauimus; neque enim potuimus de Filio dicere diuinè (vt diximus) nisi de Matre intelligeremus dici excellenter. Hæc cum audiuius nos de Virgine Matre, exultat cor nostrum; confirmat verò exultationē nostram Ecclesia sancta: vbi enim agit dies festos de Maria, ea canit vel etiam docet, quæ de eius Filio scripta sunt; vt intelligamus laudes Filij in Matre redū dare: atq; adeò quæ de Christo propriè dicuntur, ad Matre etiam transfert singulari priuilegio & applicatione.

Prov. 8.
Eccl. 24.

QVÆ PROPRIE DE BEATISSIMA Virgine tradiderunt Scripturæ.

Verum rogemus Scripturas rursum, num de illa propriè aliquid tradiderint. Respondent, permulta. In nobis fratres cū summo studio & deuotione legenda sunt. Quis enim non inciteretur ad laudes Matris Dei decantandas suauiter quidem, vehementer tamen, quum canticum canticorū Salomonis meditatur, id est sublime illud epithalamium nuptiarum Agni? Fugiant hinc terrenæ cogitationes; leuemus mentem ad Filium Dei, & eius vnionem cum natura humana in supposito diuini vnitate: illa fuit, vnde factæ sunt cum Ecclesia Agni nuptiæ. Non potuit aliud inronare canticum suum Salomon, neque excellentius exprimere; ac propterea verè fuit canticum canticorum. Osculetur, inquit, me osculo oris sui. O verborum & rei diuinitatem adorandam! Sed quis loquitur? Ecclesia. Cui loquitur? Patri Sponsi. Quid petit? Nō iam vt per Angelos, per Moysen, per Prophetas mittat sibi oscula, sed vt eius oscōtingat, vt Filius ipse veniat, ipse descendat, homo fiat in vtero Virginis sacrosanctæ: ita faciat Filio suo Pater nuptias cum Ecclesia, & in ea excellentes cum Matre. Desiderat Ecclesia vniri Filio per eius incarnationem in thalamo Virginis gloriosæ, vt fiat illa vnio vult sanctissima Trinitas, in quo est vt Filius velit ipse vniri. Quid præterea? Exigēdus fuit

à futura Dei Matre consensus. Propterea missus Gabriel tamquam Paranympus parat Virginem ad consensum. Erat quidem in illo desiderio Virgo sancta vt nubes plueret iustum; terra vt germinaret saluatorem; sed ipsa vt esset illa terra cogitare non poterat eius profunda humilitas: hoc vt veller, ad hoc vt consentiret, id diuina virtute curauit Archangelus. Tandem coniungit mente suum desiderium & voluntatem sublimis Virgo; conueniunt in vnum Dei trini & vnus voluntas, Ecclesiæ, Mariæ Virginis: itaque eodē momēto humanitas illa Deo Filio Dei vnitur, fit Verbum caro, fit homo Filius Dei, & hoc quidē in vtero virginali Mariæ. Qua humanitate? Ea quæ procreata est à Maria. Quo pacto? Spiritus sancti operatione, obūbratione Virutis Altissimi. O miraculū omnibus & hominibus & Angelis ineffabile! Et tamē ad hoc perficiendū cōsensu, opera, cōcursu Mariæ vtitur Deus. O dignitatem sacræ Virginis incomparabilem! O gratiam & benignitatem Dei immensam in illam. Hoc igitur est initium cantici, quod omne canticum superat, præterquam Mariæ ipsius. Hinc inflāmatius Salomon torus fuit in canendis huius celestis Sponsæ encomijs, quæ mirificè mentem nostram illustrant, & deuotionem in Virginem sanctam accendunt.

Luce. 1.

Esai. 45.

Joan. 1.

DE SACROSANCTÆ VIRGINIS Deiparæ pulchritudine.

Alia omittamus: ad illa feramur. Ecce tu pulchra es Amica mea, ecce tu pulchra es. Ita prædicat Sponsus Pater, & Filius Spon-

sæ & Matris dignitatem præconio excellenti. Ecce rem nouam, admirabilem, singularem. Tu; nulla alia tam pulchra quàm tu, qua pulchritu-

chritu-

chritudine decuit ornari Matrem Dei : auget repetitio laudem; ecce tu pulchra es. Additur verò, oculi tui columbarum, gratiarum plenitudinem, & Spiritus sancti dona spirantes, sed illis oculis tuis me allexisti, te Matrem ut
Cant. 2. cuperem mihi & acciperem. Additur item; Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias. Inter quas inter reliquas omnes. Præstantia hæc est Sponsæ Christi & Matris. Illæ etiam si pulchræ sint, etiam si non sint insuauies, nec sollicitudine premant; spinæ tamen sunt si ad candorem eximium, si ad suauitatē, venustatem, honorem meæ Sponsæ conferā-

tur. Rursum superioribus ferè verbis eisdem laudat Matrem Christus; Quam pulchra es &c. oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus later. Replicatio maiorem vehementiam rursus indicat amoris & laudis. Sed
Cant. 4. Hieron. Septuag. quid est quod addit hîc, absque eo quod intrinsecus later; vel quod silentio præteritur? Significat Sponsus plures esse laudes quæ tacentur & spiritu cognoscuntur, quam quæ verbis explicari possint vel alijs, vel ab alijs; plura se scire quàm dicat. Duas addamus ex Salomone Virginis Matris laudum coronas.

SINE MACULA.

Cant. 6. Quid igitur præterea in Sponsam canis Salomon? Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Vna est columba mea, perfecta mea, vna est matri suæ, electa & munda genitrici suæ. Quid honorificentius dici potuit? Et quidem hæc in superioribus Sponsi verbis erant, sed nunc dicuntur plenius: celebrat enim discretè pulchritudinem quæ nullam habeat maculam. Qualem verò maculam, vel quam? Qualemcunque, cuiusvis sit illa generis. Quis hîc non intelligat ab omni prorsus peccato non solum vixisse inuolatam Virginem, sed conceptam etiam absq; originali, de Filij prærogatiua ac præseruatione singulari? Neque hoc solum celebrat deuotè in corde suo, sed illud simul, antè creationem animæ benedictæ Virginis fuisse simili priuilegio fœtum illum futuræ Virginis à macula & contagione omni præseruatum, ut omni ex parte macula vlla vel in Maria, vel in eius carne nunquam esset. Nam quid magis macula quam peccatum, etiam originale quod à Deo perpetuò separat? Quid secundum peccatum magis macula quàm morbidus ille fomes à peccato existens, & ad peccatum inclinans? quapropter peccatum appellatur, ex cuius contagio suam maculam contrahit fœtus in generatione hominis. Fuit sapientiæ Sponsi decernere, bonitatis & nobilitatis, vel diuinæ virtutis posse, benignitatis facere, ut eius Mater in illas contaminaciones non incurreret, ac propterea subdit Salomon singulari priuilegio esse excellentias in Matrem collatas; Vnica est columba Mater mea, vna in qua omnes gratiæ, dona, virtutes, Spiritus sancti ornamenta sunt excellenter secundum me cumulata. Propterea quæ in vniuersum in scripturis dicuntur de

peccato, per exceptionem dicuntur, neque Matrem Dei comprehendunt. Vna est columba mea, vna perfecta mea: cuius mea? Dei Verbi incarnati. Quicquid est in alijs perfectionis gratiæ, vel donorū, illud ad huius perfectionem non attingit, id ab huius perfectione superatur: hanc mihi peculiarem creauit columbam, in qua sit præstantia singularis donorum Spiritus sancti. Hæc Ecclesiæ meæ (quæ mea simul Sponsa est) vnica est immaculata columba & perfecta filia. Habet me
Eph. 1. quidem caput & Principem primam Ecclesiæ, sed nullum præterea, nullā præterea quā possit dicere immaculatam; ita perfectum nullum, nullam in quo nō fuerit peccatum: hæc sola est, in qua hoc excellens beneficium accepit à me Sponsa mea Ecclesiæ: hæc sola est Matri suæ Ecclesiæ electa præter ceteras, hæc munda præter ceteras. Ad has porrò laudes spectauit Gabriel Angelus in salutatione Matris meæ; Ave, inquit, gratia plena, vna tu es gratia plena: non erat gratiæ plenitudo in veteri lege, nunc in Filio tuo, & in te per ipsum est exorta. Erit plenus gratiæ, & virtutis Filius tuus, ex cuius plenitudine tu primam plenitudinem accepisti: alij secundas quasdā accipient, sed tu vna es quæ primam, quæ excellentem consecuta es. Gaude quia vna es singulariter gratiosa, vna præter ceteras pulchra. Hoc priuilegiū à Deo accepisti, quia Dominus tecū est ut in pretiosa eius Filia & Matre futura, ut in electa & munda sua, in vna columba sua, præcelsi benedictione præuenta. Incomparabilis exstat laus Mariæ Virginis Matris ex canticis Salomonis, quæ eò est amplior, quod cū de Ecclesiā, & pia anima intelligi simul possit suo gradu, ortum tamen habuit ex vnione Filij Dei cum humanitate in tha-

in thalamo Virginis Matris, vnde tamquam Sponsus prodijt ad sociandum sibi Ecclesiā: quo fit vt singulari munere ad sacrosanctam Virginem illa laus referatur, quæ proximam

habuit cum Christo coniunctionem Hac igitur canamus fratres latis animis in iubilo cordis in Christo.

DE IMMACVLATA VIRGINIS conceptione.

IVuat autē ac promouet nostram exultationem de laudibus Mariæ, vbi videmus tam claram Ecclesiæ inclinationem ad prædicandam Virginis Matris conceptionē, & à peccato etiam originali immunitatem. Neque verò hic disputandi locus est, sed pietatis inuestigandæ, & augendæ deuotionis. Nō mouet nos congregationis illius Basiliæensis decretum, tametsi aliquid illinc præiudicij colligi fortassis possit, quod post non adeo multos annos non damnauit illud decretum Xixtus III. nominatim: Quod quum non fecerit, quæ tamē illa congregatio facere voluit, vt renouaret festum Conceptionis iuxta Romanæ & aliarum ecclesiarum institutionem, & indulgentias festum celebrantibus largiretur, hoc legitimè ex principali sedis Apostolicæ authoritate fecit Xixtus, & cauit accuratè vt essent hæc sacrosancta. Gaudemus autem quod ea sint à Synodo œcumenica Tridentina confirmata. Sancit enim sancta synodus constitutiones seruandas esse Xixti P. P. III. sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas etiam innouat: cultum igitur festi damnare nullus potest. Iam si cultus auctoritatem voluit synodus esse inuiolatam, ingens indè accrescit exultationis nostræ alacritas, quum videmus ab Ecclesia catholica cultum illum qui damnat damnari, quasi nobis viam aperiat & muniat, quā nostram sententiam & deuotionem tenere possimus, & indicet in eo errare nos non posse. Quid? Non est in cordibus nostris magnificandum quod eodem cap. œcumenicum concilium decreuit? Adducamus verba ipsa, quæ sunt suauitatis & lucis plena. Declarat tamen hæc ipsa sancta synodus non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto, vbi de peccato originali agitur, beatā & immaculatam Virginem Mariam Dei Genitricem. Quæ nam esse potest maior Ecclesiæ inclinatio ad sententiam præseruationis Virginis à peccato originali? Nam hoc certum & indubitatum esse debet, nō intendere Ecclesiam fuisse vnquam peccatum originale in

Matre Dei Maria: quare illam dum de peccato originali agit exceptam intelligit, nec ad eam pertinere illam tractationem, quæ ad alios omnes necessariò pertinet. Vnde fit, vniuersales illas scripturæ pronuntiationes de peccato originali, de Maria non intelligere Ecclesiam, & non posse nos intelligere. Videtis apertam & claram Ecclesiæ inclinationem ad præseruationis ab originali sententiam; nam à peccato veniali immunem Mariam haberi ab Ecclesia speciali Dei privilegio, alio loco tradit synodus. Hæc quum ita sint, cur non apertè editum decretum fuit de conceptione? Satis habuit Ecclesia pia Mater indicare quid vellet; noluit cogere quempiam vt contra suam persuasionem sentiret vel crederet; sperans futurum vt suauiter per se omnes fideles ad illam deuotionem accederent: Quod vbi videret, vel non esset quod decerneret, vel suauiter illud definiret. Apparuit rursus Ecclesiæ inclinatio quum edidit officium ecclesiasticum de Conceptione Pius V. & quidem ex instituto ordinis Prædicatorum assumptus; nam & conseruatum est nomen Conceptionis, & constitutum celebrari similiter atque officium quod est de Natiuitate Virginis, nomine Natiuitatis dumtaxat in nomen Conceptionis mutato; quo nihil in eo genere honorificentius. Videmus Ecclesiæ inclinationem fratres, quò quid nobis contingere potest optatius? quid ad conseruandam atque augendam nostram sententiam & deuotionē accomodatius vel vtilius? Quod si quum viuerent qui in contrario sensu abundarunt, propter generosam animi constantiam ad veritatem scripturarū propugnandam, illam Ecclesiæ vidissent inclinationem, tam apertam, tam claram; & illud præsertim, quæ ex scripturis adduci videbantur Ecclesiam non intelligere de Maria, quid non censemus suam sententiam fuisse mutatuos, & in deuotionem immaculatæ Conceptionis Matris Dei inflammandos? Illud etiam quo incitat me animus meus hoc loco non omittam, vt ex meditatione pia. Si quis

*Sess. 6.
cap. 26.*

quis orationem dicere meditaretur qua patrē suum laudaret, & sibi integrum esse intelligeret si laudaret patrem ex præservatione à peccato originali; nec hoc tamen sciret, sed etiam ad illam gloriam patris prædicandam videret præmijs se eximijs ab Ecclesia inuitari: quid hunc facturum arbitrabimur? nōne prædicaturum esse patrem suum præter alias animi dotes illud etiam retulisse à Deo præstantissimum ornamentum, vt à peccato originali fuerit immunis? Hæc igitur mouerent illum filium erga patrem, pro filiali erga patrē pietate, gratitudine, & obseruantia; moueat nos ad nostram deuotionem conseruandam & augendam erga Matrem misericordiæ, erga sacrosanctā Matrem nostram & omnium fidelium erga Mariam Virginem Dei Matrem. Nō disputo, sed mea deuotione recreor: quo circa nullus interpretetur me hoc facere ad eorum oppugnationem qui contrariam sententiam neditantur; non hoc facio, nolo facere, non debeo facere: at verba hæc habere videntur vobis fortassis nolentibus. At ego enim sic existimo, neutram partem in hoc negotio suam tenere sententiam absque rationibus quibus nitatur: nos itaque, vt nihil putamus dici ab alijs dum suam sententiam confirmant quod nostram lædat vel existimationem vel deuotionem; ita æquum esse censemus vt illi nostram accipiant. Seruemus autē simpliciter vtrique, & absq; vllō præiudicio Xixti & concilij decreta, & abundemus in nostris sensibus in charitate, modestia, & submissione cordis in Christo.

ENCOMIA BEATISSIMÆ Virginis adhuc ex scripturis.

AGite vero fratres, inuestigemus rursus in scripturis encomia Virginis Matris. Quid tu magne Moyses, non agnouisti hoc Dei miraculum? Agnoui, & celebraui nec semel nec remisē. Audite. Intellexi ego quum mundi principium describerem Deo inspirante, Verbum Dei incarnandum, & typum esse primum Adamum secundi, terrenum cælestis: ibi verō de Matre secundi Adam cogitavi præcellenter, vt de Christo diuinē; quod declaravi quum scripsi;

Inimicitias posuit Deus inter Serpentem & Mulierem.

Gen. 3. **I**nimicitiam ponam inter te & Mulierem, hoc est plenam, & omni ex parte, itaque

inimicitias potestis vos dicere. Sed inter quā Mulierem? Nō Heuam, quæ grauissimè peccauerat, nec ita in gratiam recepta fuit & in ea confirmata vt peccare nō posset; at inter Ecclesiam vniuersam intelligi potest, non dubium. Verū illa nullam mulierem habuit ab omni peccato immunem præter Mariam. Hæc igitur perpetua fuit Serpēis Satanæ inimica. Huiusmodi verō inimicitia posita est inter Mariæ prolem & Satanam. Quod si diuina est hæc proles, si Deus illa proles, vt est, fit absque vlla dubitatione, vt non solum gerat inimicitias perpetuas contra serpentē, sed vt causa etiam sit inimicitiae Marris aduersus Dæmones omnes, & omnia peccata. Quod dixi prius de Matre quam de Filio, significauī id quod erat necessarium, non fore Christum hominem ante Matrem, sed Verbum carnem ex illa esse accepturum; vnde prouenirent omnes inimicitiae contra Dæmones, omnes victoriæ, omnium operum merita.

Ipsa contriuit caput Serpentis.

Perge sanè mansuetissime Moyses, recreas animum nostrum vehementer. Quod addidi ipsa conteret caput tuum, eodē spectat: *Gen. 3.* intelligitur verō & de Muliere & de Filio; *ijf. 2. Reg.* dem enim literis scribitur hebraicè pronomen illud נחמ pro masculino & femina. Porro vt fuit Adam typus & forma futuri Adæ Christi, ita sua proportionē Heua Mariæ. Ille in aliquibus propter similitudinem, in pluribus propter dissimilitudinem fuit Christi typus, Heua similiter Mariæ: naturalia enim & gratuita quæ illi acceperunt, similitudinem dixerunt ad Christum & Mariam, alia verō dissimilitudinem. O iucundas enarrationes. Perge amice Dei Moyses. Habui semper in summo & diuino honore Christum, habui in maximo eius Matrem: itaque ex his quæ scribebam, siqua poterāt ad Mariam referri, non omittebam de illa intelligere.

Mater viuentium.

Quod enim dixi de matrimonio Adami & Heuæ, & retuli ad Christū & Ecclesiā, eodem *Gen. 2.* simul complexus sum vnionem Verbi diuini in thalamo Virginis, vnde illa coniunctio Ecclesiæ erat reformanda.

Arca Noë.

In Arca Noë cōtemplatus etiā sum Mariā Virgi-

Virginē, tāquā refugium ad quod mortales omnes cōfugerēt, & per quā à Filio eius salutē acciperent. Alioqui Mariæ typus fuit Arca Noe, nam vt illa ferebatur super aquas, neq; tamen submersa est vel periclitata, Deo eam singulari prouidentia & benignitate gubernante, ita Matrem Dei prospiciebam in mari huius mundi nec esse submergendam, nec periclitaturā principali priuilegio Deo eam gubernante.

Sara & Rebecca.

Significari porro intelligebam Mariæ fecunditatem per Saræ & Rebeccæ, virginitatem verò, quod illæ è sterilitate generarunt illustres viros, (è quorum semine Christus erat generandus) hæc ex virginitate Christum ipsum genuit.

Maria Prophetissa.

Exo. 15. Piam item exhibuit figuram Mariæ Virginis Matris soror mea Maria Prophetissa, vbi sumpto tympano in manum præiuit reliquis mulieribus canticū illud, Cantemus Domino &c. At quāto perfectius tympanū Maria Virgo assumpsit? quanto pulsauit sublimius & dulcius? quanto certius & illustrius canticum suum animabus nostris præiuit? Illa faciebat soror mea in vmbra & figura, Maria Virgo Mater ea præstitit in luce Dei & veritate, & caelesti gaudio, vbi Christi crucem celebrauit & resurrectionem; illud enim fuit diuinum tympanum Christus extensus in ligno: crucem sumpsit in manus cordis sui & spiritus Mater Dei, & in ea, & per eā & Christi resurrectionem celebrauit Filij sui triumphum, præsens præsentem, de Satana, morte, inferno, peccato. Per mare enim rubrū, idest sanguinem suum Christus liberauit veros Israelitas, & submersit in abyssum inferni contrarias omnes potestates. Quo fit vt excellentius tympanum acceperit Maria, dulcius ac sublimius illud pulsauerit, certius atque illustrius præierit pijs omnibus animabus oden præclarissimam.

Rubus ardens incombustus.

Iam rubus ardens sed incombustus, nōne non solum virginitatem Mariæ significabat, sed à peccato omni & macula immunitatem? cum tamen ex ardore naturalis libidinis esset à parentibus procreanda.

Arca fœderis.

Arca porro testamenti insignem habuit typum Virginis Matris: in illa enim Arca positæ erant duæ tabulæ testamenti; in hac duæ naturæ, diuina & humana, in vnitatem diuinæ personæ fuerunt cōiunctæ; quo mysterio testamentum æternum traditum mortalibus est, & lux gratiæ, lex spiritus vitæ, non scripta in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. Erat in illa Arca manna, quē panem si quis manducaret, moriebatur tamen; in hac panis de cælo verus fuit, quem si quis manducauerit, viuet in æternum. Illa virgam habuit Aaron quæ fronderat, id est quæ florem amygdalarum & fructum dederat, hæc virgam de radice Iesse, & florem in vtero suo habuit, & fructum super quem requieuit Spiritus Domini, spiritus sapientiæ & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientiæ & pietatis, & repleuit eum spiritus timoris Domini. Sed ita tamen, vt ex analogia ad virgam Aaron significetur accepturus esse Christus æternum Sacerdotium, & præuenturus fructum suæ passionis iam inde nō solum ab illa Arca, sed ab Adam ipso, suæ crucis applicatione. Consideraui præterea vbi scriberem de petra eiectam aquam copiosam, & consideraui quidem magna cum animi consolatione, non solum de petra quæ erat Christus, fluere infinitum illum fontem miserationum, & gratiarum, & salutis in mortales, sed fontem illum simul contemplantur fluere ex petra, Maria Virgine, vniuersæ creaturæ inuiolabili atq; impenetrabili, soli Deo, eiusque Filio perua.

Ciuitas refugij.

Addam adhuc vnum typum Mariæ benignitatis, reliquos vos poteritis scrutari. Ciuitates refugij ego separaui tres trans Iordanem, reliquas indixi separandas citra Iordanem: illæ omnes significabant Mariæ Matris misericordiæ refugium & patrocinium, & maiori quidem gratia. Nam illa refugia protegebant eum qui occidisset nolens proximū; Mariæ patrocinium apertum est & obuium cuius peccatori ad Matrem omnis pietatis confugienti. Quod illæ essent plures ciuitates, erat imperfectionis, quod vna omnibus refugium præstare non posset: hæc nostra ciuitas sat est vna; omnibus enim laborantibus, & eius refugium implorantibus, eadem

A A semper

semper præsto est. Non possumus tibi Moy-
ses Sancte, satis pro dignitate de beneficio
quod ex te accepimus gratias agere vel etiam
habere; agimus & habemus quibus te sci-
mus esse contentum excellenti tua in omnes
benignitate.

Debora & Iahel.

Iudic. 4. Ad alia pergamus fratres, en fauet nobis
Mater Dei Maria Virgo, videns suas laudes
in Filium ferri. Quid igitur dicemus de De-
bora & Iahel? nonne ex illius verbo & ductu
superavit Barach exercitum Sisaræ & gentiū,
& hæc clauo transfodit huius caput? Duæ
igitur mulieres illam cōfecerunt victoriam,
& potentiā Regis gentium euerterunt. Quid
Mater Dei? non excellentior fuit Prophetis
& Ductrix exercitus Domini exercituum
quàm Debora? nonne potentior quàm Ia-
hel? Quoties hac duce profligarunt hostes
Christi Principes Christiani? quoties per hæc
Duces hostium interfecti sunt? quoties simi-
liter opitulata Mater Dei Maria est in prælijs
tum spiritualibus, tum exterioribus? At illæ
non erant virgines: eò hæc nostra Virgo ex-
cellentissima maiori potentia illa operatur.
Illæ duæ fuerunt quæ illic debellarunt, hæc
sola quàm frequenter, quàm gloriose de ho-
stibus Filij sui triumphauit!

Anna Helcanæ.

1. R. 2. Anna Helcanæ magna solitudine pete-
bat à Deo prolem vt haberet, quasi præfagiret
quanta esset futura illa proles; ita enim solēt
sanctæ mulieres non ad voluptatem, sed ad
Dei gloriam ampliorē matrimonio vti. Ex-
audita est à Deo; impetrauit Filium Deo gra-
ta mulier & sancta, qui in magnum illum Sa-
muelem euasit. Quomodo poterat exorare
tantum Prophetam, tantum Principem in Is-
raël, nisi per tot orationes, per tot lachrymas,
per tam vehemens desiderium? Cecinit pro
gratijs eximium illud canticum, ad Mariæ al-
ludens propter mysticam significationem,
non propter solum illum Samuelem: & tamē
in Maria præstantiora illa fuerūt omnia. De-
Isai. 45. siderabat enim vt nubes pluerent iustum,
Isai. 64. vt dirumperet Deus cælos & descenderet; sed
faciebat eius humilitas vt non in se id expe-
teret: sed hæc eadem fecit humilitas, vt in eā
potius descenderet Deus, & ex ipsa carnem
acciperet, & homo fieret, & Propheta, &

Princeps Israël excellentior longè quàm Sa-
muel, quàm omnes Prophete, quàm omnes
Reges & Principes.

Regina astans à dextris Regis.

Iam Dauid Regem à Deo electum inter-
rogemus, quanam ista sit quæ ascendit. Illam
ego meam ciuem, meam filiam, & Matrem
ac Dominam semper in corde meo secundū
Christum Domini celebraui; peculiariter ve-
rò psalmo quodam, quum de eius Filio glo-
riosè prædicarem, coniunxi propriam Matris
celebritatem. Eructauerat cor meum ex vber-
tate laudum Christi verbum bonum & per-
fectum: ad Matris etiā laudem illa laus cum
spectaret, eam ex illa cordis abundantia ex-
pressi, astitit, inquam, Regina à dextris tuis
Christe I E S V, pro sublimitate donorū qua
Reginam Matrem ornasti. Neque enim tan-
tummodo Regina illa Ecclesia est (quamuis
& ea est) sed plenior erit ille Ecclesiæ etiam
cōfessus ad Christi dexterā, si illū primo loco
inter omnes Ecclesiæ filios demus Virgini
Matri Dei. Nam vt plenus est Filij cōfessus
ad dexterā Patris, quia illi qua homo est, sunt
quàm reliquis creaturis dona altiora cōmu-
nicata, quo fit vt adorationem etiam recipiat
diuinam humanitas cum diuinitate; ita sub-
limis Mariæ est post Christum cōfessus,
quia post alias creaturas omnes potiora à filio
accepit dona, & sola adepta illud donum est,
vt Mater Dei appelletur, sit, atque adoretur.
Quum igitur Ecclesia ad Christi dexteram
astet, in eo statu siue cōfessu principem lo-
cum obtinet Virgo Mater Dei Maria. Itaque
illa quoque Mariæ dignitas Ecclesiæ sanctæ
tribuitur vt illius Matri.

'Terra cui benedixit Dominus.

Doce nos alia Matris Dei præconia beate
Dauid. Omnia non possum, pauca indicabo.
Nam quum & ego, & alij, & præcedētes Pro-
phetæ, & sequentes, & iusti homines feruen-
ter orauerimus, & sine intermissione quidē
pro aduentu Christi, id ego cum alijs locis
significaui, tum psalmo qui est lxxxiii. ex-
pressi desiderium, spem, orationem meam, &
omnium Patrum in spiritu; totus enim ille
est Psalmus diuinis mysterijs aduentus Mes-
chiæ plenus: primus tamen versus, & qui ad
finem sunt psalmi, atque adeo omnes mirifi-
cè celebrant Dei incarnationem, eius etiam
fructum

fructum. Intellexi in spiritu futuram Dei incarnationem ex terra Israel, semen Abraham & meum sciebam apprehensum iri à Verbo Dei in terra illa, quam propterea Deus elegerat, cui propterea benedixerat. Hæc igitur electionem & benedictionem primum celebravi, explicui ad hæc effectum benedictionis. Auertisti captiuitatem Iacob; hæc est redemptio facta per Christum omnis Iacob & Israel, & veteris testamenti & noui; Omnes enim vnus Israel fuimus Christi & sumus. Verum quo nam pacto, quo mysterio hæc facta sunt? Per Christum, quem nobis peperit Maria. Addidi igitur; Ostende nobis Domine misericordiam tuam, & salutare tuum da nobis: misericordiam tuam illam magnam, quam es factururus per Christum, quam per fidem & reuelationem tuam intelleximus in spiritu, faciam tandem vt illam non solum mente videamus, sed oculis & sensu cernamus. Hoc fiet si des nobis IESVM filiū tuū in carne, qui nostræ naturæ sit particeps, & humanitatis consors. Audiā quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suā. Ita singuli dicebamus ex certitudine promissionis diuinæ quæ erat de Christo, tum intelligebamus futurū, vt in aliqua Virgine ex Israel loqueretur Deus pacem & faceret, quum carnem susciperet. Ita notum psalmum, & hos præcipuè versus intelligebā de futura Virgine, in qua erat adimplenda salus omnium, & incarnandus Deus: quo pacto erat intellectura illa eadē Virgo, sed propter humilitatem non de se. Et super Sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor. Ostēdi his verbis efficaciam redemptionis & pacis quæ erat futura in Christo; is enim pacem & dedit & dabit prædestinatis omnibus efficaciter: ij verò erunt qui ex corde conuertuntur ad Dominum, nō stultè & vanè: alijs omnibus offeret sufficienter. Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius. Reuera enim propè erit Christi salus ijs qui humiles erunt & Dei timentes; atque adeo propter humilitatem Deū conceptura est Virgo illa sancta, & promeritura vt inhabitet gloriosus Deus gloria ipsa in terra illius Virginis, indè in nostra. Misericordia & veritas obuiauērunt sibi, iustitia & pax osculatæ sunt. Hic incarnationem ipsam Verbi æterni indicavi: in ea enim vnione diuinæ naturæ cum humana in vnitate personæ diuinæ coniuncta misericordia Dei est cum veritate, & ad rem ipsam de-

ducta est misericordia Dei. Quasi intelligatur misericordia in veritatis fuisse inquisitione, & veritas in misericordiæ, atq; in vtero sanctæ illius Virginis sibi obuiam venisse & fuisse coniunctas; & ex his summo cōplexu & amoris diuini significatione iustitiam fuisse cum pace copulatam, adductam mortalibus iustitiam sempiternam.

Terra de qua veritas orta est.

Veritas de terra orta est, & iustitia de cælo prospexit. Vndè hoc est magne David, vt veritas de terra oriatur, quæ nescit nisi spinas & tribulos germinare? Quænam ista terra? Hæc illa est terra quā præparauit Dominus, Virginis sacrosanctæ, quam omni benedictione & gratia ita repleuit, vt Dei iustitia è cælo prospiciente, veritas ex eius vtero oriri poterit, ac verè orta sit.

Quæ dedit fructum suum.

Etenim Dominus dabit benignitatē, & terra nostra dabit fructū suum. Nam dedit Dominus ipsā benignitatē, & omne bonū, quod cū dedit, terra nostræ Virginis dedit fructum suū. Ita facta illa diuina vnio est in augustissimo Mariæ Virginis thalamo, sancto Spiritu superucniēte, & obubrāte virtute Altissimi, & concepit Virgo, & peperit Deum & hominē, infinitam benignitatem. Iustitia ante eum ambulabit, & ponet in via gressus suos. Procedet à Christo iustitia omnis; non enim ab alio erit salus; quæ otiosa tamen non erit, sed perpetuo actiuosa, & quasi in via continēter progredietur & augebitur, & erit in continuo exercitio virtutum & meritōrū in Christo. Magnum accepimus beneficium ex hac tua doctrina Regie Propheta, & exultauimus ad præconia Mariæ Virginis Matris. Illud præterea piè credimus, cū ab Angelo salutata sacra Virgo est, in huius Psalmi fuisse meditatione & oratione, vt de alia Virgine, quæ erat tamen eadem ipsa.

Via viri in adolescentula.

Ad Salomonem redeamus, & ad eius Pro-
uerbia veniamus, in quibus testatur posuisse
in corde suo, & dedisse disciplinam, & pæni-
tentiam egisse. Quid ergo Salomon? Tria, in-
quit, sunt difficilia mihi, & quantum penitus
ignoro; viam aquilæ in cælo, viam colubri

super petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia: talis est via mulieris adulteræ, quæ comedit, & tergens os suum dicit, non sum operata malum. Magnum existimemus accepisse nos beneficium, quod hunc locum ad Christi mysteria eiusque Matris possimus referre. Nam quod legimus in adolescentia, est quidem probandum, nam ea est vulgata editio: sed nihil erit alienum si etiam ex hebræo adolescentulam, & quidem virginem interpretemur: est enim hebraice *עלמה* *Almah*, quod nomen pro adolescentula Virgine accipitur in scripturis. Age verò, cum aliquos videamus priora de Christi ascensione, resurrectione, & inter homines conuersatione, quantum de incarnatione in vtero Virginis intelligere, pro nostra item deuotione nos illa meditemur atque interpretemur Christo propitio. Primo loco igitur dicamus intelligi habitationem Verbi in sublimitatibus diuinitatis, & eius missionem à Patre, & in terras descensum: secundo Virginis viscera, quibus se insinuauit Verbum in incarnatione, nihil ex illius integritate perfecta & firmitate minuens, nihil illi offensionis afferens vel detrimenti: tertio indicari Matris Virginis vterum, ubi nutritus est Christus nouem mensibus, vnde veluti enauigauit & exiuit inuolato vtero, integra virginitate: hinc quantum euadit, quod non solum ignoratur, sed etiam facit ut sint quatuor supra naturæ humanæ captum difficilia; nam quantum vno complexu illa tria continet, & explicat tres illas parabolas: legimus enim hebraice, & quatuor non noui. Viam enim ingredi voluit Dominus ad homines, fieri homo, & ita ad eos venire; eam viam ingressus est in vtero Virginis secretæ & mysterio plenæ, ibi factus homo: inde viam ingressus in mundum, nascens ex Virgine; inde factus est via, veritas, & vita sempiterna. Sed quorsum attinet illud quod subditur? Acerrima ea est exprobratio & condemnatio Iudæorum impietatis & malitiæ. Hæc enim est salus Iudææ impie, Synagoga malignans, quæ à te quærēda primum fuit, & tamen illam salutem tu proiecisti, & eius auctorem & consummatorem Iesum truculentissimè interfecisti. Quod cum feceris, tamen rectè te fecisse semper cōtendis impudentissimè, semper probas impijssimè iure esse crucifixum Iesum pro suis sceleribus, & ut ita dicant obstinatè tui posterici curas diligenter & doces. Ergo quæ dicta

diuinè sunt, illa quatuor captum humanum superant, pro eorum bonitate, & laude diuinitatis: quæ tu fecisti, malitiam & vituperationem omnem omni intervallo antecedit. Non potuit vehementior sceleris tui & impietatis fieri amplificatio; ut enim illa sunt optima, ita tuum facinus pessimum; ut illa omnibus præconijs prædicanda, etiam si difficilia, ita tua malitia omnibus execrationibus abomianda & incredibilis meretrix confelata. Sed quid est quod parum æquus videatur Salomon esse mulieribus? Nam quum inter viros vnum excepisset quem laudaret, inter mulieres nullam reperit. Hæc insignis est nostræ mulieris Virginis Matris Dei laus, quam item excipit Salomon. Cur enim diceret, ex his mulieribus inueni nullam, nam ita est hebraicè. Ex quibus his dixit, nisi ex ijs de quibus dixerat, inueni amariorē morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, & sagena cor eius, vincula sunt manus illius: qui placet Deo, effugiet illam; qui autem peccator est, capietur ab illa. Ex his igitur dixit nullam inuenisse se ex omnibus mulieribus, quæ habent vnde illa timēda sint & cauēda. Mente enim retinebat quæ de Alma dixerat, sciebat quæ in Cantico, præter ea quæ superius adduximus, de Maria Matre Dei decantauerat;

Hortus conclusus &c.

Hortus conclusus soror mea, sponsa mea hortus conclusus, fons signatus. Emissiones tuæ paradisus malorum puniceorum, cum pomorum fructibus; fons hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. Pulchra es amica mea, suavis & decora sicut Hierusalem, terribilis ut castrorum acies ordinata. Quid videbis in Sennamite nisi choros castrorum? Quibus locis excellentiam Virginis Mariæ Sponsus præclarissimè commendat. Non potuit igitur sublimius exaltare Virginem sacrā Salomō; & quomodo erit consentaneum tantam Virginis maiestatem & sanctitatem inter vulgares mulieres commemorasse? Et Ecclesiasten quidem ultimo loco scripsit Salomon, & existimatur ea fuisse de suis peccatis pœnitentia. Exhilarantur animi nostri mirificè fratres, dum hæc de sacrosancta Virgine meditamur: sint Christo gratiæ immortales. Sed pauca ex Prophetis alijs dicamus, & veniemus Christo duce ad laudes Virgini Matri canendas ex æterno Dei Euangelio.

Laudes

Laudes beatissimæ Virginis ex
alijs Prophetis.

Ecce Vir-
go concipiet.
Esa. 7.

Quanam est ista quæ ascendit euangelice Prophetæ Isaiâ? Insignem habui ego mentis meæ illustrationem de Matre Dei Maria & alias semper, & ibi præcipuè cum dixi; Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabis nomen eius Emmanuel: butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum. En rem nouam, inauditam, admirabilem, adorandam. Respiciet Deus pro suæ misericordiæ immensitate, non ad vestram indignitatem domus David, sed ad benignitatem suam infinitam. Quis vnquam vidit tale? Quis cogitauit? En grauida est Virgo, ecce parit Virgo, sed Virgo illa abscondita, & plena mysterio, diuina Virgo illa alma, quæ ab æternitate præordinata est ut fieret Mater vnigeniti Filij Dei; ibi verò magis abscondita: abscondita item, quod nullam habuit similem, nec habitura est; quod omnes Virgines superabit sanctitate, integritate, omni omniū virtutum excellentia:

Alma.

Alma, cuius mysterium omnibus gentibus ignotum fuit, tantummodo illud reuelauit per suos Prophetas Deus, & demonstrauit in nouissimis temporibus. Ibi verò fuit item in primis absconditum hoc mysterium, tum ex miraculo conceptionis, tum ex natiuitatis. O plenam diuinis Mysterijs Virginem sacrosanctam! Neque verò hic obgannierit putris aliquis Iudæus dixisse me iuenculam, non Virginem: audi Iudæa vecors; Halmah nullibi legitur, nisi pro iuencula Virgine, etiam Prouerb. cap. 30. nec dixi, accipiet in vtero, sed habet; nam hoc fuit futurum signū quod superaret omne signum, siue in profundum inferni, siue in excelsum supra: quod non esset, si Virginem dicerem accepturam in vtero, vel habituram in vtero cōmuni ritu, sed extraordinario & admirabili; alioqui apertè videre posset, nisi cæcus esset, semen Chanaan nō Ibraël, verbis me expressisse mysterium Virginitatis.

Virgo pariens.

Etenim Virginem dixi grauidam per nomen, parientem Virginem per præsens participium, quæ interpretantur qui fideles sunt per futurum simpliciter, quod non dubitent de Mariæ virginitate, & idem intelligunt quod ego dixi hebraicè. At vos cogit ve-

ritas hebraica, ut idem atque illi confiteamini, quibuscunque verbis explicetis, ut ego Deo inspirante dixi. En rem nouam omnibus miraculis superiorem. En Virginem grauidam, parientem, persistente videlicet virginitate, inuiolata virginitate. Et vocabis nomen eius Emmanuel. Virgini hoc dicendum prædixi ab Angelo, quod expressit Euangelista Matthæus, & declarauit nomen Emmanuel per nomen IESVS; nam Emmanuel est in IESVS; hypostaticam enim vnionem duarum naturarum in vnitatem personæ diuinæ significat Emmanuel; IESVS idem significat, sed simul salutarem nobis prædicat illam Domini præsentiam & vnionem.

Butyrum & mel comedet. Dulcissimè veram humanitatem Christi & humilitatem explicauit; vtitur puerorum cibo utetur, verè comedet, verus erit homo, verè proficiet *Luc. 2.* sapientia, ætate, & gratia apud Deum & homines; hoc enim est quod dixi, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum, siue ad reprobandum malum, & bonum eligendum: humanitatis perfectionem in principijs moralibus explicui, & in totius vitæ excellentia: Quum alioqui Deus esset is omnipotens qui butyrum & mel comederet, de Spiritu & sacrosancta Virgine generatus & factus homo. Hoc per me reuelauit Deus mysterium sublimius cælo, profundius omni profunditate atque inuestigatione. Idem alijs verbis expressi vbi sum vaticinatus; Egredietur Virga, *Esa. 11.* Maria Virgo, de radice, vel trunco Iesse: quibus verbis Virginis excellentiam significauit, quasi de vno trunco arboris excisis alijs ramis singulare quoddam germen dicerem exoriri; ex cuius virgæ radicibus, idest ex purissimis Mariæ sanguinibus exoriretur flos infinitæ & pulchritudinis & flagrantia IESVS Nazarenus, germen sanctum, innocens, impolutum, custos, & nostra omnium corona.

Illud etiam mirabile est Virginis sacrosanctæ præconium fratres, quod vaticinatus est Hieremias Propheta; Vsq̃ue quo delicijs dis- *Hie. 31.* solueris filia vaga? quia creauit Dominus novum super terram;

Fœmina circundans Virum.

Fœmina circundabit Virum. Naturā humanam vniuersam compellat Propheta, quæ in cōcupiscētijs carnalibus & corruptionibus volutabatur inquieta & rebellis: tātā verò erāt

hæc mala, vt nisi magno Dei miraculo, & admirabili opere sanari non possent. En igitur tibi filia vaga & rebellis, rem nouam creauit Dominus super terram, ad quam si fidem dirigas, spem conijcias, quam si amore complectaris, vnde si vim spiritus accipias, illis liberaberis corruptionibus, inquietudinibus, rebellionibus. Sed quam illa nouitas est, illud nouum ô Propheta, quod Deus erat creaturus, quod tu videbas quasi creatum? Illud erat quidem creatum in æternitate prædestinationis diuinæ, quod postea ad opus deduxit Deus, illa erat incarnatio Filij Dei, vniouarum naturarum in vnitatem Verbi diuini. Hoc enim opus Angelis & hominibus adorandum & suspiciendum creauit Deus in vtero Virginis, fecit Filium suum hominem, & quidem perfectum hominem & robustum, in tanta carnis & ætatis infirmitate. Itaque verè foemina circumdedit & complexa vtero suo est Christum, Deum & hominem, vtrūque verum, vtrumque perfectum; nam & humanitatem perfectè assumpsit, cum suis videlicet naturalibus infirmitatibus: alioqui quod ad animam attinet, omni fuit iam inde ab initio incarnationis perfectione ornatus, summa gloria, summa gratia, alijs omnibus & donis, & virtutibus, & excellentijs quæ cum eius beatitudine constare possunt. Eodem momento obtulit sese Patri suo pro salute mortalium Virille, pro restitutione sedium caelestium, vnde exciderāt Angeli; & pro prædestinatis hominibus meritis est efficaciter, pro omnibus sufficienter. Verè perfectus fuit homo Christus in ipso momento incarnationis suæ, verè Mulier Virum robustum & perfectum circumdedit, atque inuiolata Virgo concepit. Nam quòd dicit foemina, eodem nomine appellata est in creatione sua virgo Heua. O gloriosam & incomparabilem foeminam, quæ tanto miraculo Deū & Hominem concepit!

Vnum addamus fratres locum ex Ezechiele Propheta ad laudem Mariæ, & ad nouum testamentum veniemus Christo propitio. Mirificè prædicar Mariæ Virginitatem Ezechiel, & Verbi diuini incarnationem, vbi de porta sanctuarij exterioris quæ ad orientem respicit vaticinatur: sed meditemur obsecro mysterium ex verbis ipsis.

Porta Sanctuarij.

Et conueri me, inquit, ad viam portæ sanctuarij exterioris quæ respicit ad orientem, &

erat clausa; & dixit Dominus ad me; Porta hæc clausa erit, & non aperietur, & vir non transibit per eam, quoniam Dominus Deus Israël ingressus est per eam; eritque clausa Principi:

Clausula Principi.

Princeps ipse sedebit in ea, vt comedat panem coram Domino; per viam portæ vestibuli ingreditur, & per viam eius egredietur. Mystice describit Ecclesiæ mysteria ad finem prophetiæ suæ Ezechiel; superiori autem capite iam attigerat huius portæ orientalis diuinam celebritatem.

Porta Orientalis.

Et duxit, inquit, me (Angelus scilicet Dominus) ad portam quæ respiciebat ad viam orientalem: & ecce gloria Dei Israël ingrediebatur per viam orientalem, & vox erat quasi aquarum multarum, & terra splendebat à maiestate eius. Et vidi visionem secundum speciem quam videram quando venit vt disperderet ciuitatem, & species secundum aspectum quem videram iuxta fluuiū Chobar. Et cecidi super faciem meam, & maiestas Domini ingressa est templum per viam portæ quæ respiciebat ad orientem, & eleuauit me spiritus, & introduxit me in atrium interius, & ecce repleta erat gloria Domini domus. Et audiui loquentem ad me de domo, & Vir qui stabat iuxta me dixit ad me, Fili hominis, locus solij mei, & locus vestigiorum pedum meorum vbi habito in medio filiorum Israël in æternum. Er non polluent ultra domus Israël nomen sanctum meum ipsi & Reges eorum in fornicationibus suis, & ruinis regum suorum, & in excelsis; qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum; & postes suos iuxta postes meos; & murus erat inter me & eos, & polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerunt, propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellāt procul fornicationem suam, & ruinas Regum suorum à me, & habitabo in medio eorum semper. O verborum & rerum pondera! Ita præfatur in sublimitate mysterij Propheta ad Virginitatem Matris, & incarnationem Verbi æterni, atque adeo ea aperte significat quæ in initio huius capitis recensentur. Quid igitur nobis designat hæc orientalis porta? Alia mysteria Ecclesiæ sanctæ, & in his præcipue sacrosanctam Virginem Matrem, in

in quam propriè quæ Dominus hîc per Prophetam exponit concurrunt omnia summo consensu. Ingressurus erat in mundum oriens ex alto, & oriens germen, ut alius Prophetia ^{Lev. 1.} ^{Zach. 3.} dixit, Verbum Dei, & per portam aliquam erat in orbem ingressurus; nam carnis assumptio is erat ingressus. Quia igitur ingressus est? Per mulierem, sed Virginem & ante partum, & in partu, & post partum. Ea est Maria semper Virgo, porta perfectè semper clausa; neque enim unquam aperta fuit, ac prorsus vir non est ingressus per eam. Subditur verò potentissima ratio & causa; Nam Dominus Deus Israël ingressus est per eam portam, Filius Dei Patri consubstantialis & coæternus. Sed quando? Quum sumpsit ex Virgine inuiolata carnem. Hactenus diuinitas explicatur Christi, & ingressus in uterum Virginis; quasi intelligas respicere nos orientem, è summo calo descendere Filium Dei de caelis, omnipotentem Sermonem Dei exilientem de calo è regalibus sedibus venire: Quæ aliud nihil sunt, quàm Filium mitti à Patre in terram & fieri carnem, quum in sinu tamen Patris semper maneret, in eadem Patris diuinitate & immobilitate sempiternus. In hanc ergo portam clausam descendit Filius Dei, in ea mysteriū illud immensum incarnationis à tota Trinitate confectum est. Propterea addit Prophetia; eritque clausa Principi, idest pro Principe, vel cum Principe illo excellenti, Christo videlicet, quia erat in illa clausus, & propter illud erat clausa perpetuò illa porta & uterus. Rē præterea planius exponit Ezechiel; Princeps, inquit, ipse ille magnus, Princeps videlicet pacis, cuius principatus super humerum eius; nam pulchra & suavis extendi meditatio hîc potest: tanto enim molimine exprimit hebraica veritas hunc Principem, idest Christum, ut bis eum eodem nomine pronuntiet, & ad primum addat duos articulos, quorum prior vim habeat coniungendi, alius amplificandi: ad secundum verò nomē Principis addit pronomen, quod item emphasim habet. Hæc magna; illud etiā salutare & mysterio plenum, quod cum alibi alijs nominibus Christus appelletur, hoc loco illo nomine, Princeps, celebretur, quod à tollēdo, siue remittendo fit; ut significetur Princeps ille, qui solus peccata tollit mundi, & remittit per suum Principatum, hoc est crucem. Princeps igitur ille sedebit, vel manebit in ea porta: facta enim in clauso Virginis utero incarna-

tione, mansit in eadem porta Christus nouē menses, & comedit panē corā Domino, nutritus eo tempore è sacra Virginis substantia. Sed qua ingressus est Princeps? Per viam vestibuli siue fornicis portæ. Et quod nam est hoc vestibulum siue fornix? Si porta est sacrosancta Virgo, ut est, vestibulum eius sunt eius amplæ atque sublimes viriutes, & consensus ille diuinus; Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum, ornamentum portæ excellēs. Verum qua egredietur Princeps Christus? Per viam eiusdem portæ clausæ nascetur, illibata Virginis sacrosanctæ integritate. O excelsum mysterium! Sit benedictus Dominus in Matre Virgine sua, & sanctificetur in sanctis operibus omnibus quæ in illa designauit.

Virginis Beatissimæ præconia ex Euangelio.

Ad lucem Euangelij accedamus fratres, & laudes Deo & eius Virgini Matri canamus ex perfectō lumine, & hūc conferamus quæcunque in veteri testamento præconia dicta sunt de Maria; nam ad hoc pertinent omnia. Quid enim illa celebrant? Quid tam longè clamant Prophetæ, nisi quæ in nouo & æterno testamento erant gerenda? Illæ igitur laudes huius gloriæ sunt laudes & præconia. Meditemur ergo primum de eius nomine quod est מִרְיָם Miriam; quod græcè & latinè *Miriam* in Matthæo enuntiat *Maria*; præterquam quod semel hebraicè Mariam effertur; græcè ^{13 c.} ^{6 c.} ^{1 c.} ^{euang.} ^{1. Act.} Maria scripsit Marcus, Lucas ferè dixit hebraicè Mariam, bis tamen græcè Maria, Latinus interpres semper appellat nomine latino vel græco, nunquam usurpat hebræū. Hæc cum ita sint, ex utroque vñ possumus nostrā deuotionem, & laudem Mariæ excipere. Ex Miriam enim prædicantur excellentes illius virtutes & dona; esse exaltatam ad supremum dignitatis gradum secundum Christum, superare omnes Angelos & homines dignitate, virtute, gloria; esse mundi Dominam, Regis scilicet æterni Reginam Matrem, illuminatricem non hominum solum & magistrā, sed Angelorum. Sed simul fuit in Maria amaritudo, vel etiam myrrha maris; magna enim fuit eius contritio & dolor velut maris è passione Filij, quod erat vaticinatus Simeon. ^{Luc. 2.} Hæc magna sunt Virginis Dei præconia: sed aliud tamen deuotè cogitemus nobis significare

care Ecclesiam, vbi constanter nomine Maria vtitur, vt principium complectatur, vnde illæ nominis hebræi siue tyri accipiuntur significationes. Nam quum simpliciter nomē Maria vsurpatur, quid aliud quàm alluditur in spiritu ad montem illum sacrum Moria, qui Mariam propiùs repræsentat? Nam præterquam quod eadem illa complectitur quæ Miriam significat, addit excelsam illam significationem, vnde aliæ omnes emanant vt è fonte: quod prouiderit Deus in monte & sublimi Mariæ humillitate victimam holocausti, & idem Deus יהוה Iehouah Dominus fuerit prouisus ipsa victima holocausti. Nam ad hoc conceptus est Christus, ad hoc natus, vt fieret pro mortalium salute victima holocausti; hoc etiam egit iam indè à sua conceptione in utero Matris Mariæ sua oblatione, & ex utero Matris promeritus est apud Patrem nostram redemptionem, & vitā sempiternā.

Sed quæ est ista Maria Virgo quæ ascendit ô Matthæ & Luca sancti Euangelistæ? Cuius nos generosissimam & Filij eius genealogiā tradidimus vt sapientissimè, ita concordissimè: nam quod Iosephi describimus, ita intelleximus describi Mariæ & Christi. Incepimus enim mysterium Virginis Mariæ exponere & celebrare, secretam enim Virgine dixerat Mariam Esaias, simul Marrē, quod disposuit Dei sapientia vt fieret intercedente vero matrimonio, sed Virginali & sacrosancto. Ita verè nupsit diuina dispensatione ac reuelatione Maria Iosepho, quū vouisset ipsa antea Virginitatem, & simul Ioseph. Certè Hieronymi rationes quas adducit vt credat Virginem Ioseph, eadem faciunt vt dici possit vouisse. Ita præsens & verus fuit matrimonij consensus, verus maritus Iosephus Mariæ, verum matrimonium; quale in paradiso Adami & Eux: sed hoc perpetua Virginitate, & vtrinque confirmatum atque nobilitatum, illud in paradiso dumtaxat ad tempus. Sponsa Maria & Ioseph semper fuerunt in suo virginitatis & virtutum paradiso, Adam & Eva non fuerunt. Quæ cum ita sint, verè traditur Mariæ genealogia, quū Iosephi veri mariti virginalis describitur. O verè secretum, & mysterio diuino plenum matrimonium! O caelestem spōsam! O excellentem sponsum! Occuliam voluit Christus matris suæ virginitatem, ne illius existimatio periclitaretur, si non ex marito vulgaretur peperisse mulierem. Fuit semper Christo Matris suæ honor & decus pretiosis-

simum, neque voluit vlla ex parte ladi posse: vnde & illud factum est, vt maritum habere illā vellet: ita enim & calumniæ omnes abigebantur, & parabatur. testis fidelissimus & secretissimus illius virginitatis, tum comes & administer virginis. Illud quoque contra Satanam prouidebat sapiens & potens Deus, vt mysterium incarnationis Dei Diabolo absconderetur, neque hæc causā negligenda est, quam sancti tradunt constāter; non enim nē posset intelligere eius virginitatem prouisum est, sed vt nē intelligeret. Quod eò magis est verisimile, quod cum adolescentulam viro fœcundo videret matrimonio coniungi Dæmon, neglexit continenter obseruare rem matrimonij, vidit grauidam, credidit ex viro. Adde, imò præpone his Dei principalem & præsentem prouidentiam. Quare planè nesciuit Satan virginitatē Mariæ, nesciuit Iosephi, nesciuit mysterium incarnationis. Nam cum illa Dei prouidentia de ignorantia virginitatis coniuncta alia est, nē audiret Dæmon Angelum annunciantem diuinum illud mysterium Mariæ, non respondentem Mariam, non quæ dixit postea Angelus Dei Iosepho, non quæ Elisabeth, nō quæ respondit Maria: alia horum verba audiebat, hæc nō audiebat. Sed quis erat animus vtriusque vbi matrimonium contrahebant, voto præsertim virginitatis Deo cum essent consecrati? Nō gerebatur hæc humano consilio sed diuino; & caelesti reuelatione omnia, quæ faciebat vt esset vtrinque securitas virginalis matrimonij, ex fide reuelationis & verbi Dei ad eos facti: dabat enim hoc mysterium (quod ipsi non erant) animorum certam firmitatem. Alioqui ipsi ita coniungebātur, vt futuri perpetuò virgines: quod exemplum peperit subinde in Ecclesia virginalia matrimonia; qua in re putimus fuit Ioannes Euangelista; hunc sequuntur qui ex matrimonio rato ad religionem euolant. Verū quorsum Maria & Ioseph matrimonium contrahebant ante annunciationem, qui poterant virginitatē tueri calibes? Notabatur apud Hebræos si qua mulier semen non daret in Israël, nec virginitatis in muliere ex professio fuit in lege exemplum priusquam in Maria. Fuerunt virgines viri nonnulli, sed hi excellentes & quorum factū dignitas personæ tuebatur: virginitatē igitur nō decuit Mariam publicè profiteri, sed potius velare matrimonij legitimi obtentu, & voti virginitatis protestatione, quod alioqui factum

Moria.

Gen. 22.

S. Tho.

3. p. q. 28.

ar. 4.

Scot. 3.

4. 4. q. 2.

Luc. 1.

Hier. 1.

1. contra

Iouin. &

Ignat. in

epistola

ad Phil.

lip.

factum esse creditur diuina prouidentia & reuelatione. Neque verò quicquam de ijs quæ in illo matrimonio diuinis miraculis erant futura cogitabāt, Deus sciebat & prouidebat. Erat tamen primaria & continens corū oratio (sicui piorum omnium Hebræorum) vt veniret desideratus gentibus, desiderium collium æternorum; vt disrumperentur cæli, & descenderet Deus; vt torarent cæli desuper, & nubes pluerent iustum; vt aperiretur terra, & germinaret saluatorem. Hæ erant in Maria eximia prouisiones & præparationes mirabilium quæ in illa facturum erat Deus, præter virtutum & donorum omnium excellentias, quibus illam ornauerat omnipotens. Dic igitur præterea diuine Luca, quæ subsequuntur sunt laudes Mariæ. Quænam ista est quæ ascendit? Illa, de qua (quum apud Deum temporum plenitudo venisset, & sanctissimum beneplacitum) amplissimæ sunt in cælo laudes celebratæ, & cælestis lætitiæ ingentes gratulationes, vbi Gabriel missus ad incarnationis mysterium est à seculis inauditum virginis inuiolata annunciandum.

A Deo per Gabrielem salutata.

Quanta enim illa est gloria virginis, & dignatio, vt Deus eā tam sublimiter saluaret, tam gratiōse, tanto cum diuinitatis splendore Archangelum lectum de sua manu legatum mitteret, qui suo nomine virtutē illi demonstraret, & magnificentiam Altissimi & beneuolentiam? Sed qualis fuit beati Gabrielis saluatio, hoc est Dei per Gabrielem? Quum ab æternitate sua duo Pater æternus prouideri vellet, & in quibus præcipuè gauderet, Filium Christum Iesum, & eius secundum humanitatem Matrem: (illum enim elegit apud se inter viros supremæ dignitatis & perfectiōnis, ium Matrem inter faminas summæ) hæc igitur quum constituisset Deus, voluit de sua benignitate hoc facere sublimium illorum operum principium, vt illud suum Mariæ cōmunicaret gaudium antequam esset Mater. Ergo saluatio Archægeli illa fuit diuini gaudij significatio. Gaudeo ego infinito gaudio de Filij mei & tua electione & gratia, volo te tamē huius mei gaudij esse participem. Aue & gaude; totam enim te feci gratiosam, & gratia plenam plenitudine præstanti, & meæ diuinitatis excellenter participem. Benedixi tibi plusquam reliquis mulieribus omnibus. Harum rerum cælestem sensum significauit

Deus Mariæ per Angelum. Quocirca fieri nō potuit vt tanta laudum magnitudine ne perfecta humilitas turbaretur, atque adeo gratia ipsa quam prædicabat Angelus operabatur sanctam illam & necessariam turbationem. Quid autem? Cur turbabatur? Nouerat Angelum esse qui loqueretur, familiaritatem cū Angelis habere consueuerat, quæ piè credimus in tā eximia sanctitate Virginis, & præclara electione. Qualis igitur illa erat turbatio? Humilitatis fuit illa turbatio ingens incrementum, & profundissimus in spiritu sensus, quæ alioqui erat eximia quædam Dei adoratio, & diuinæ maiestatis reuerentiā, & sancti timoris Dei excellens operatio. Hæc cum ita sint, quid est quod Angelus subdit; Ne timeas Maria? Confirmat potius quæ erat in Maria sancti & perfecti timoris & reuerentiæ accessionem. Alium timorem ne admittas, inquit, quem habes retine; quem vt etiā augeas, rem tibi explicabo apertius, quo intelligas magnā fuisse causam tam eximiæ saluationis. Intellige te gratiam inuenisse apud Deum, non tantum communem & ordinariam, sed singularem & excellentem: ecce enim faciet Deus rem illam nouam super terram, illud admirabile signum dabit; Concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius IESVM: expones enim nomen Emmanuel, id est nobiscum Deus, quod illi posuerat Deus per Esaiam: sic enim erit vobiscum Deus, vt sit nostra salus æterna, Saluator vester sempiternus. Erit hic diuina magnitudine magnus, vt qui vocabitur ab altissimo Patre altissimus Filius; is cui dixit Pater in æternitate, Filius meus es tu, ego hodie genui te in splendoribus sanctorum ante Luciferum. Huic dabit Pater regnum sempiternum in mortales omnes, in creaturarum vniuersam, quod regni Dauid (vnde ducet ortū secundum humanitatem) promissā perpetuitas præfigurabat. Hæc cum audisset Maria, & robur diuinum gratiæ & donorum cælestium à Deo per Angelum quum se accepisse sentiret, credidit quidem planè ita futura omnia vt Angelus pronuntiabat, sed tamen è sublimi laudandi Deum & glorificandi desiderio petit rationem qua Virgo conciperet & pareret. Ita professā est se illam esse Almam, id est secretā virginem, cuius rei mysterium ignoraret. Simul hac interrogatione Diuino consilio faciebat, vt respōdente Angelo eius virginitas cælesti testimonio cōfirmaretur. O te beatam

Hier. 31.
Isa. 7.

Psa. 2.
Psa. 109.

beatam Mariam, in qua tantam fidei lucē & robur posuit Deus! Video enim te constanter credere quod sis quidem cōceptura & paritura Altissimi Filium absque tuæ virginitatis detrimento, quam Deo vouisti, quā habet Deus pretiosam & sacrosanctam; illius enim voluntate illam ipsi obulisti in perpetuum sacrificium: illa tua iam non est sed Dei, ille & vult magis quā tu, & potest illā magis cōseruare, & facere illustriorem; summo enim & à seculis abscondito mysterio illam consecrat. En tibi, inquit Angelus, quo pacto concipies & paries Filium: erit illud sublime & diuinum opus, non viri cuiuspiā, sed Dei, sed totius Trinitatis superbenedictæ. Eminebit verò in illo Dei amor infinitus, & Dei potentia: non enim propter vlla præcedentia merita illud fiet, sed propter Dei in mundum dilectionem, & diuinæ sapientiæ beneplacitum; & superabit hoc opus opera omnia quæ fecit, quæue facturus est Deus. Propterea producto amoris diuini Spiritui sancto diuina hæc operatio attribuitur, & virtuti Altissimi Dei Filio, qui est virtus Patris. Spiritus sanctus in vno temporis momento ea omnia explebit in vtero tuo, quæ faciant foetui rationalis animæ capacē; te veræ Matris officia præstante: quod vt possis, faciet virtus Altissimi tibi obumbrans, & te diuinæ Spiritus sancti operationi attemperans, vt illo operante tu etiam tuas Matris partes obeas. Eodem autem momento consummato foetu & creabitur rationalis anima, & corpori vnietur, & fiet diuina illa vnio duarum naturarū in persona Filij Dei totius Trinitatis sanctissimæ operatione: quæ operatio sua proprietate dabitur superuentioni Spiritus, & diuinæ virtutis, id est Filij Dei obumbrationi. In hac verò operatione tibi nihil erit cum diuinitate commune; solus Deus creabit animam Christi & corpori vniet, solus Deus vniet humanitati diuinum Verbum, solus Deus faciet hominē Deum. Ita tu fies Mater hominis & simul Dei: quæ enim fueras futura mater puri hominis si præueniente Deo vnita non fuisset diuinæ personæ singularis illa humanitas antequam esset persona in se, fies eodem momento per incarnationem Filij Dei vera Mater non hominis puri, sed hominis Dei, hoc est diuinæ personæ in humanitate subsistentis, de gratia Dei incomparabili, & mysterio Angelis & hominibus admirabili & adorando. Audiūt hac Angeli omnes, lau-

dant in excelsis diuinam misericordiam, sapientiam, potentiam: audit sacra Virgo, credit, intelligit, prædicat in corde suo summa fide, profunda humilitate & admiratione.

Verum quid est beate Gabriel, quod subdis quasi ad argumentum fidei, exemplum conceptus Elisabeth? scis tu credere Mariam, nec egere confirmatione tuorum verborum. Scio, nec quæ dixi ad confirmationē proposui, sed ad animi eius exultationē, & Dei laudis prædicationem; simul voluit Deus sua cōsilia familiariter Sponsæ suæ communicare, vt solet amicis mysteria sua nota facere. Illud etiā prouidebatur, vt caperet consiliū sacra Virgo visitandi Elisabeth, ex qua visitatione tot consequerentur Dei Sacramenta in Ioanne, in Elisabeth, & vt Maria in laudem diuinitatis excellentissimè exultaret. Et hac quidem ira annunciaui diuinitus futura Dei Mariæ benedictæ. Quod si in horum auditione tanta est animorum & fidei recreatio & suauitas, quid non sentire deberis in ipsa tantarū rerum representatione & diuino opere? Fecit Deus per mea verba vt omnes Mariæ virtutes, quæ erant eximæ, præclarissimum acciperent incrementum; ex qua virtutum plenitudine prodijt diuinus ille consensus, & perfecta oblatio diuinæ Virginis præeunte fide; Ecce, inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuū. Quo temporis puncto excelsa illa opera, quæ dixi, completa sunt; Verbum caro factū est, & Deus homo, sum. *Ioan. 1.* mum opus compleuit Deus, misericordias suas & miserationes fideles, reuelatus est Filius Dei, reuelabuntur filij Dei exultantibus Angelis omnibus, & laudantibus Deum in altissimis: exultat vniuersa creatura & nobilitatur assumpta humanitate in vnitatem diuinæ personæ. Quæritis quæ est ista quæ ascendit? Hæc est illa Maria Virgo Mater Dei, Angelorum & hominū Domina, cæli terraque Regina, in qua tot mirabilia operatus est Deus, sublimia, diuina, adoranda. Hæc lata sunt, & plena cordis exultatione & iubilo in excelsis.

De Iosephi dubitatione seu varia cogitatione.

Verum consequi videntur tristitia; Iosephi dubitatio, vel cogitationum varietas de sacrosancta Virgine. Doce nos obsecro fortissime Gabriel, quid hæc sit mysterij? Planè magnitudo

Aug. 14.
erm.
Var.
Domini.

tudo diuinæ prouidentiae hîc laudibus est ef-
ferenda. Confirmatio hîc enituit virginittatis
Mariæ, & zelus ingens Dei de Virginis Matris
exultatione. Sacrauerat Deo suam virginittatem
voto Maria, sacrauerat Ioseph; hic sanctus
erat vir, illa sanctissima virgo, vterque
vtrique erat notus & perspectus: erant omnia
in illo matrimonio plena integritate, sanctimonia,
spiritu, diuina luce & gratia. Ignorabat Ioseph
quid egisset cum vxore Angelus, atque adeo
venisse ad ipsam Angelum nesciebat: subito
autem intuitu ex quadam familiari & maritali
licentia ad eam ingressus cognouit grauidam.
Sciebat scripturas; virginem nouerat concepturam,
& secrete quidem mysterio, id est aliam. Obuersaba-
tur illius animo Mariæ sanctitas, & votum vir-
ginitatis; diuino instinctu relegebat contra-
ctum matrimonium; considerabat comple-
tas Danielis hebdomadas, sceptrum, & regiam
authoritatem de tribu Iuda videbat ablatam:
cogitabat tandem esse illam conceptionem
per miraculum factam; praesertim cum ex ip-
sa rem ut facta esset audiret, contemplaretur
verò eius humilitatem profundior, vultum
lucem diuinam aspirantem & maiestatem, ple-
nam Deo sacrâ Virginem. Quid ergo est bo-
ne Angele, quod tanto molimine Euangeli-
sta animi Ioseph labores videtur describere?
Erat iustus, propterea noluit illam quasi ex-
emplum malefici facere; voluit occultè di-
mittere. Omnia hæc diuina prouidentia con-
ferebat in confirmationem virginittatis Ma-
riæ: sed ita conferebat, ut nihil permitteret in
ambiguitate Iosephi quod Mariæ integritatis
exultationem læderet: nihil enim aliud to-
to animi discursu quàm inquirebat quid sibi
esset agendum in tanto rei miraculo, quod
faciebat ignorantia incarnationis Filij Dei.
Inuenit eam vterum ferre de Spiritu; neque
enim contra ipse cogitare, vel in animum suum
inducere poterat. Est grauidâ Virgo Deo sa-
crata, tam incomparabili sanctitate virgo est
grauida; ex me non est: videntur autem in
ipsam conuenire tam multa Prophetarum ora-
cula. Quid si hæc facta esset Mater Meschiæ &
Dei nostri? hoc ego nescio, sed habeo huius
rei diuinas coniecturas multas & magnas: in
contrarium abducere animum nulla ratione
possum; sancta est Maria, diuina Virgo est.
Quum hæc animo versaret, è rei nouitate &
magnitudine æstians, eius virtus, & iustitia,
& sanctitas faciebat, ut boni potius omnia

consuleret quàm mali, & ad secura consilia
spectaret. Iam primùm nihil prorsus est quod
eam vel accusarem, vel quauis ratione in disci-
men illam sanctæ exultationis adducam:
nec tamen audeo propter ipsius sanctitatem
& virtutis gloriam, vel propter meas conie-
cturas quod à Spiritu sancto sit grauida, &
facta Mater Dei, celebrare solemnes cum ipsa
nuptias; unde consequeretur quod ego cum
illa essem habitaturus, virgo quidem cum Vir-
gine, sed ita tamen habitaturus ut cum vxore,
illam habiturus ut subditam, atque in
alijs rebus obsequentem. Hæc vero sunt quæ
non patitur meus pudor, & coram tanta ma-
iestate & gloria necessaria animi mei humili-
tas, & erga ipsam reuerentia. Non potest mea
abiectio atque indignitas esse cum tam ex-
cellenti dignitate, & cum tam diuino splen-
dore: optimum erit factum si eam dimittam,
sed occultè. Verùm hoc fieri non poterit nisi
eam publicè ducam, & domum ad me acci-
piam, & nuptiæ solita solemnitate celebren-
tur: ita enim celabitur eius conceptio sacro-
sancta; postea autem inueniam aliquam ra-
tionem qua illam dimittam, nec cum illa ha-
bitem. At verò in hoc ipso sentio difficulta-
tem; indignus planè sum qui etiã cum illa
celebrem nuptias, virginales quidem, sed nu-
ptias tamen. Tum illud me mouet, quam ra-
tionem inuentam, qua illam possim proba-
biliter postea dimittere. Denique eò res eu-
asit in mentis eius ratiocinatione, ut timeret
accipere; & eò magis, quod difficulter ratio-
nem inueniret qua illam à se dimitteret &
& separaret, cum qua tamen esse, praesertim ut
maritum, & si virginalem, non pariebatur eius
sancta humilitas & virtus. Hæc cum videret
Pater Deus, affuit viro sancto adiutor in op-
portunitatibus, in tribulatione, aufert ab eius
animo omnem perplexitatem, replet eius men-
tem suauis splendore incarnationis Filij sui,
& per me illi exponit totius rei mysterium:
unde diuinitus datum est testimonium Ma-
tris Dei Mariæ intemeratæ & perpetuæ vir-
ginitati, non modo contra hæreticum Hel-
uidium, sed etiã contra eos qui sacrilego ore
ante illum in perpetuitatem virginittatis Ma-
tris Dei erant blasphematuri. Id vero fuit non
impiorum solum mentium, sed perditè intem-
perantium; igitur si tu maritus fuisses Mariæ,
ab ea non abstinuisses. At antequam ad eam
accederes, te dedisset præcipitem Deus in pro-
funditatem infimam inferni, donec solueres
vlti-

Diuinum
testimo-
nium vir-
ginitatis
Maria.

Mat. 1.

ultimum quadrantem tuorum omnium malefactorum in æternum. Hæc igitur est quæ ascendit, quam Deus tanta gloria est dignatus, ut non solum Virginem Matrem Filij sui esse vellet & faceret, sed etiam tãto honore prosequeretur, ut eius virginittatis integritatem perpetuam, nõ fortissimo solum Ioseph mariti testimonio confirmaret, sed simul angelico, & diuino: ut & Creator ipse, & creatura vtraque, spiritualis & corporalis, tantum mysterium sua testificatione corroboraret. Contigit autem illa Iosephi ambiguitas eodẽ incarnationis die, subsecuta verò nocte visitaui ego illum, quod erat coniunctum cum mea ad Virginẽ legatione, & edixi, domum ad se ut duceret cælestem Sponsam, Deo foetam, celebraret solemni ritu nuptias. Iis verò diebus consilium suum viro suo exposuit illa, & desiderium quod per me acceperat visendi cognatam Elisabeth senem & sterilem, sed diuina dispensatione è Zacharia marito sene grauidam. Ita debitam reuerentiã cõiungi Iosepho delatum iri, & comitem se habituram itineris & adiutorem, ac futurum ut eius virginittatis & pudoris existimationi plenius cõfuleretur. En autem excipit te Luca: Euangelica lux, è qua iam ego te incepti docere. Gratias tibi ago te dignas magnanime Gabriel. Euge beate Luca, tibi datum à Deo est ut plura de Maria prædicares quàm alij euangelistæ, quod in magna est parte laudis tui euangelij ponendum. Ergo aliquid nobis adde ad ea quæ te docente in alijs meditationibus perstrinximus.

Beatissimæ Virginis encomia ex mysterij Visitationis meditatione.

LHC. 1.

Nullus est finis, fratres, præconiorum cælestis Virginis. Vobis est rursus eius Visitatio læto & deuoto spiritu meditanda, lætitiã viuendam & suauem in corde ex contemplatione incarnationis Verbi Dei retinentibus: quæ gratia maiorem vobis excitet deuotionem & desiderium illa mysteria percipiendi quæ in visitatione Elisabeth fecit Dominus. Concipiat igitur animus vester sensum spirituale iurisiurandi quod à diebus seculi iurauerat Deus daturũ se vobis, ut sine timore de manu inimicorum liberati seruiretis illi in sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus vestris. Ita cum facti fueritis Elisabeth,

exultabit in vobis Ioannes, id est gratia diuina, & augebit in corde vestro Deus spiritum suum, & os replebit sublimibus Matris Dei Mariæ encomijs. Aderit vobis quasi gestas in utero Virgo sacrosancta, admirabimini in iubilo cordis vestri, & laudabitis præsentiam Filij Dei & Virginis. Ex profunda verò humilitate magnanimiter in exclamatione exultationis & admirationis spiritus in Deo benedicet anima vestra Matri, benedicet fructui ventris eius, & omnia quæ in vobis sunt benedicent & laudabunt nomen sanctum Dei. Audietis cæleste Matris Dei canticum, cuius spiritualis intelligentia faciet dante Christo, iuuante Matre, ut magnificet anima vestra Dominum, & exulet spiritus vester in Deo saluari vestro & mortalium omnium. Adhæc videbitis in Ioannis nomen & significatam gratiã consentire Elisabeth, tũ Zachariam, hoc est Dei iusiurandum, & Dei memoriam ad illud adimplendum. Considerabitis cognatorum & vicinorum congratulationes, cum his vos cõiungatis animo & deuotione, simul dicetis cũ omnibus vicinis & montanis Iudæis admiratione ducti & timore, Quisnam hic, iam non erit, sed fuit & est? quàm sublimis apud Deũ hic est, quo maior inter natos mulier nemo surrexit? Audietis diuinum & suaue canticum Zachariæ Spiritu sancto repleti, quum prædicat diuinitus vniuersum Christi œconomix mysterium, visitationem mortalium & redemptionem, harum rerũ firmitatẽ & robur quũ celebrat, & securitatem per natum ex semine Dauid Christum, horum mysteriorum ut affert testimonium ex omnibus Dei Prophetis ab initio seculorum temporalium. Deinde gustum latum accipietis & efficacem, vbi excellentiam fructus horum mysteriorum corde percipietis: & dirigetur iter vestrum in via pacis Christi & Dei.

Ex mysterij Natiuitatis Christi contemplatione.

Porro autem hæc animorum vestrorum exultatio Bethlehem vos ducet, quam agnosceris cælestis panis, & diuinæ nutritionis factam domum: contemplabimini atque adorabitis cum Maria, cum Ioseph, cum pastori-
bus, cum multitudine cælestis militia non solum Regem seculorum, sed panem simul Angelorum, & manna de cælo & viuum & verum, quod Deus dedit mundo sine comparatione

LHC. 1.

ratione quàm illud Moysis præstantius. Insinuabit se vobis illius celestis virtus, suauitas, refectio. Adorabitis quidem ipsam Bethlehem propter illum panem, sed simul domum aduertetis esse non solum panis, sed gladij & belli. Natum esse in ea gigantem illum, exultantem in magnitudine virtutis suæ ad currendam viam potentissimi belli, & præliorum contra Saranam, mundum, carnem, mortem, infernum.

Pf. 13.

Luc. 11.

In mundum venisse fortiorem illum armatum, qui cum Satana dimicaret, illum vinceret, eius arma & spolia auferret. Quæ meditatio excitabit & armabit vos, ut ipsi cum vestro robustiore contra diabolum depugnetis, & illum sub pedibus vestris conteratis velociter. Sumetis enim ex Bethlehem robur & arma. Verùm & illud considerabitis, esse Bethlehem Ephrata, id est vberatam frugiferam & crescentem, & erigemini in spein viam & veram diuinæ in cordibus vestris nutritionis, & donorum spiritualium vberatam ex hac Ephrata sentietis; atque superiorum obliti ad anteriora continenter extendemini, & diuinæ operationis incrementa sumetis, & vestræ cooperationis adhibebitis. Hanc verò vberatam deriuari in vos percipietis per robur illius panis, per arma iustitiæ à dextris & à sinistris contra omne quod Deo & eius gratiæ aduersatur. Quòd si tanta extat suauitas, tantus prouentus celestium fructuum ex meditatione Bethlehem & eius significatione, quid non sperandum ex illius meditatione propter quam celebratur hæc Bethlehem? nam hæc iucunda est Bethlehem & fructuosa propter aliam Bethlehē, quæ vobis dedit illum panem, illa arma, etiam frugum exundantiam, ex qua nata est salus mundi æterna Christus Dominus & Deus noster. Hæc est quæ veriùs dat vobis panem Angelorum, hæc quæ arma celestia, quæ diuinam fœcunditatem. Quid enim est boni quod à Christo non accipiatis modo velitis, & per Christum? Hunc dat hæc sancta & diuina Mater; quare omnia bona cum illo. Iam verò hinc sentimus, fratres, incitari nos ad sublimioris Bethlehem meditationem, à Bethlehem Matris ad Filij: hic enim tandem est Bethlehem, propter quam & prima & secunda celebratur; ille est vera domus, vbi habitat plenitudo diuinitatis corporaliter, lumen infinitum, salus sempi-

Io. 1.

terna, vbi panis vitæ, arma celestia, abundantia bonorum omnium immensa. Hæc domus est nostra, domus refugij, domus refrigerij, & salutis, & vitæ æternæ. Incomparabilia sunt Bethlehem mysteria, & tamen hæc sunt omnia in iua gloria & laude sacrosancta Bethlehem Maria.

Ex adoratione Pastorum.

Dum adhuc in Bethlehem sumus, ecce veniunt pastores Ephratai, quos deducit qui apparuerat illis Angelus ad trinā Bethlehē, ad Ciuitatem, ad Mariam, ad Christum. Coniunguntur pastorum Tutelares Angeli, militia celestis exercitus è calo latis votis prosequitur. Quid vos mouit pastores? Angelus. Sed quis potissimum? Magni consilij Angelus, Saluator noster qui est Christus Dominus: ad hanc diuinam Bethlehem festinamus adorandā, tum ad eius Matrē celestem puerperā sua item adoratione & obseruantia prosequendam. Auemus etiam videre sanctificatam ciuitatem nostram, in qua sanctitas infinita nasci dignata est, suo item honore afficere atq; adorare. O splendidissimum infantem! in te parue puer agnoscimus quæ audiuimus ab Angelo omnia, quæ suis laudibus & melodia glorificarunt innumerabiles Angeli. O Matrem diuinam, & omni admiratione & creata laude superiorem! Tu peperisti nobis hodie Saluatorem mundi, tu Christū Dominum, Filium Dei, Patri celesti consubstantialem & coæternum, qui creauit cælum & terram, qui è cunis quæ creauit gubernat & regit. Gaudeamus fratres, Mariam virginem Matrem Dei laudat diuinitus simplicitas, humilitas prædicat, exultat pastoralis cura: excitemur nos ad eiusdem Encomia celebranda ex cordis nostri simplicitate, tum ex cura & solitudine nostri gregis, id est nostrarum potentiarum & actionū. Perge Luca sancte, oramus te. Quid? illa non fuit excellens Mariæ Dei Genitricis laus? De nullo enim dicitur quòd conseruaret omnia verba, & cō-

Luc. 2.

Bb

etiam

Luc. 2. etiam gesta ex hebraismo. Ergo conseruabat beata Virgo omnia quæ de Christo erant. Sed ubi? Apud se, in corde suo. Ibi enim iuuentis exultatione dicebat, secretum meum mihi, secretum consilium Dei mihi: dilectus meus mihi, & ego illi. Neque verò alijs communicabat, nisi forsitan Sponso, qui etiam erat mysteriorum particeps: conseruabat verò, ut vilius suo tempore posset pios docere. Mystera enim de Christi incarnatione & deitate, virginitate Mariæ, & huiusmodi non euulgabantur passim ante eius miracula, & resurrectionem, & ascensionem, & Spiritus sancti missionem: eorum præcipua erat secretaria Dei Mater Maria. Neque tantum conseruabat fidei memoria & spiritu, sed ea simul conferebat in corde suo, quod est excellens Virginis Matris Dei priuilegium. Quid enim est cor nisi spiritualis sensus, & mens in Deum erecta? Quid cor? Mens quæ speculatur & ostendit fontem & principium eorum quæ speculamur, quod est Deus. Hac igitur vi, & altiori quidem quam nos capimus, conferebat in corde Maria. Sed quid conferebat? Noua cum veteribus ex thesauro quem à filio nacta erat: reuelationes scilicet quas ipsa acceperat, quæ verba audierat, quæ gesta obseruauerat, ea cum veteris scripturæ mysterijs & prophetijs conferebat inuicem, & ad Deum referebat, ad Deum per ea leuabatur; denique perfectam meditationem de omnibus in corde suo exercebat, & sublimi contemplatione fruebatur. O beatissimam Virginem! O eximiam sacrosanctæ Virginis dignitatem!

Gregor. 1. Reg. 9. Orig. in 2. Cap. Matt. tract. 23.

esset filius suus nuncupandus; IESVS, inquit, est nomen eius: confirmat idem Ioseph; vterque enim ab Angelo ita audierat: ita de Matre etiam Isaias fuerat vaticinatus. Hoc excellens fuit Virginis Dei Matris ministerium, ut per ipsam nomen Filio Dei & suo poneretur quod est super omne nomen, in quo oportet omnes homines saluos fieri: quod ministerium Iosepho item fuit communicatum propter mysterium matrimonij, & secretum magnum incarnationis Dei; putabatur enim Iosephi filius, qui tamen erat Dei.

Luc. 1. Matt. 1.

Ex stellæ apparitione, & pueri IESV lactatione.

Augentur Dei in Mariam beneficia, & præstantia eius singularis amplificatur. Nata erat stella Magis in oriente è præsepio, Mariæ verò in spiritu & contemplatione ad præsepium; accedebat ad alia dona cælestis huius stellæ lux, erat intenta ad infantis Dei curationem & lactationem, fugebat Deus ex ipsius ubere lac, unde eius substantia humana cresceret; fugebat ipsa ex infante diuinum lac, quo in spiritu cresceret & donis cælestibus. Intellexit deinde quæ gesta erant Hierosolymis ad Regum aduentum. Erat quidem in magna sublimium rerum contemplatione, sed tamen simul illam incepit sollicitare metus ab Herode, periculum filij, quæ tamen in summa cordis tranquillitate, sublimi quadam de diuinitatis prouidentia fides ac meditatio dulciter abigebat.

Ex Circumcisionis mysterio.

Luc. 2. At enim reuocant nos à gaudio nostro lacrimæ Christi. En circumciditur, abscinditur caro infantis Dei, luger Mater, plorat Ioseph. Lugeamus & nos quæ illi lugebant, non solum vulneris Christi dolorem, sed ea propter quæ illud Christus patiebatur. Hinc tamen ad Angelos qui ad circumcisionem Dei conuenerant animum aduertamus, qui per virginalia Matris ministeria Filium Dei demulcebant ac solabantur. Contemplemur item aliud ministerium quod gessit Virgo sacrosancta; indicauit enim quo nomine

Ex Magorum adoratione.

Veniunt Magi, adorant quidem puerum *Matt. 2.* plena ac diuina adoratione, munerantur mysticis oblationibus; solius enim erant hæc pueri, & ad Regem Deum moriturum pro mortalibus deferebantur: sed faciebat eius adorationis maiestas, ut sua in Reginam Matrem adoratio deriuaretur, atque à Magis offerretur. Quid enim? Venerabatur Matrem infans ex illo mysterio, & illi gratulabatur; & Magi nihil horum sentiebant, nihil post Filium de Matre cogitabant, nullo honore censebāt prosequendam tanti Filij Matrem? Et quod

Et quod tu præstares Matri Regis humani, illi non facerent in Matre Dei omnipotentis? Magnificarunt ergo Filium Magi & adorauerunt; suo item honore venerati sunt, & adoratione Matrem: in quo officio damnarunt hæreticorum superbas & inanes arrogantias & impietates. Magna hæc laus peruenit à Magis in Mariam.

Ex Mariæ largitate in pauperes.

Num illud non magnum similiter in laudibus Mariæ locum obtinet, quod quum aurum obtulissent singuli Reges principali & regia munificentia, illud tamen non seruauit Maria, non Ioseph, sed statim abscedentibus Magis in pauperes distribuunt? Itaque vigintiseptem diebus verè ad suam paupertatem erant reducti, & pauperum oblationem templo in purificatione obtulerunt. Quæ in re & amorem paupertatis, & generosam liberalitatem, & in proximum singularem charitatem Deo consecrarunt. Neque enim pati potuit Virginis sanctissimæ benignitas & misericordia, videre tantam pauperum multitudinem quæ ad cæsum conuenerat, & suæ tribus pauperum, afflictari rerum necessariarum inopia, & se esse opulentiam, nec illis subuenire. Vnde factum est ut explevis diebus purificationis Deo oblatis duo turtures vel pulli columbarum preciosius sacrificium Deo facerent, quo suam paupertatem & Deo repræsentabant, & Filij assumptam profitebantur.

Ex mysterio Purificationis & Oblationis in templo.

Sed assequi quis possit, quæ beata Mater Virgo, ubi pro se sacrificium, ubi pro Filio redemptionis pretium offerebatur, in animo & corde meditaretur? Quanta Dei laude exultabat? quæ sacrificia Filio ipsa, quod redemptionis pretium Filius Patri offerebat? quàm sublimi intelligentia contemplabatur quæ à Simeone iusto & timorato viro gerebantur, quæ dicebantur? Illud autem verbum, Et tuam ipsius animam pertransibit gladius, quanta mentis attentione audiuit? quanto sensu spiritus & cordis percepit? quanta animi promptitudine ad illum doloris gladium recipiendum sese obtulit? Frequens qui-

dem erat eius meditatio de passione & morte Filij sui, recens etiam ex oblatione Magorum, ubi myrrham vidit offerri; sed commemoratio Simeonis rem quasi ob oculos posuit, & gladium eundem quem erat passura, quasi præsentem eius cordi infixit. Intelligebat enim diuinus Mariæ spiritus quam erat contradictionem præcipuam passurus Christus, fore passionem & crucem, eamque ut ad Matrem ad se pertinere, & vehementissimū dolorem sibi esse allaturam. Quare acriter verbo, & efficaci, illum doloris sensum expressit Euangelista, non leui, & quasi obiter. Neque enim potest pia mens ferre quod dubitasse dicatur Maria de Filij mysterijs vel leuissimè, ubi vidit illum crucifigi, quod etiam si quidam ex veteribus dixit, dici tamen ex Augustino nec debet nec potest. Fuit perpetuò in fide Filij constantissima Mater: sensit dolores passionis & crucis Filij ut acerbissimè, ita patientissimè atque fortissimè. Equidem sicubi lego in fide dubitasse Mariam, videre videor extinctam tunc Christum Ecclesiam fuisse, nusquam integritatem Ecclesiæ constitisse, nusquam extitisse eius mysticum corpus. Nam si amisit fidem Maria, quis dicere potest alios retinuisse? Euge fidelissima Maria, summū fuit in te collatum Filij beneficium, sublimis laus, ut cum continenter senserit Christus gladium suarum contradictionum & futuræ crucis, similiter tu atque ille senseris.

Ex vicissitudine rerum, gaudij, mœroris, &c.

At video te Virgo diuina varijs rerum vicissitudinibus excipi; gaudio nunc, nunc mœrore de Filio. Mirificum fuit innum gaudium de illius natiuitate, de pastoribus, de Angelorum frequentia; successit tamen dolor de circumcisione: hunc leniuit aduentus Regum, adoratio, & muneratio; verum non caruit hæc quidam latitudo sua sollicitudine, propter nefaria Hærodis cōsilia. Leuata tamē es in spem viuam & veram de Filij prouidentia: itaque cōstantissimo spiritu ad templū vigesimo septimo die venisti palam, & legis ceremonias solenni & publico ritu obiuisti cum animi tui eximia exultatione magnanimiter. Et tamen denudò conterrita de fuga in Aegyptum; quasi securitatem illam cōdumtaxat attinere intelligeres, donec offerretur in templum puer, & tu ipsa legem purificationis

BB 2 seruares;

seruare; dein timendum esse, quærendas latebras, esse fugiendum, & longè quidem in alienam regionem & regnum. Hac verò in re aliam succedere videbas diuinitatis prouidentiam rationem, vt per fugam humanitatem Filij sui significaret Deus, & faceret potentem in infirmitate, & in periculo securum. Referebat autem sapiens Virgo hanc rerum vicissitudinem ad Filij mysteriorum œconomiam; modò enim celebrabatur eius diuinitas, modò eius humanitas demonstrabatur: fuga humanitatem indicabat, & circumcisio, & oblatio in templum: prouidentia & securitas ab atrocitate Herodis, Angeli, pastores, Reges diuinitatem; natiuitas vtramque. Modus enim nascendi inuiolata Matris virginitate, conseruata integritate, diuinitatem prædicabat; natiuitas verò ipsa per se ex muliere hominem ostendit. Ceterum fugit in Aegyptum Ioseph & Maria, & Christus ascendens super leuem & immunem omni peccatò virgineam nubem. Si non

Isa. 19. corruerunt tunc omnia Aegypti simulacra, certè còrumbata sunt omnia dæmonia Aegypti ingrediente Domino in Aegyptum. Nam verisimile est obseruasse Dæmonem quid rerum circa recens natum infantem ageretur, quem etiam si Deum esse non noverat, timebat tamen vehementer ex signis quæ de illo videbat. Propterea quum Herodem ad illius necem incitasset, ac etiam principes Iudæorum, & sentiret nihil in illum permitti, anxie sequebatur in Aegyptum, illo contentus interim quod crederet qui fugeret eum hominem esse, Deum non esse.

Ex peregrinatione in Aegyptum.

Ceterum quanta in hac peregrinatione elucet Virginis & dignitas & laus? Portat ipsa puerum Deum, ipsa sinu fouet, suo ipsa lacte nutrit primum, deinde ablacat, manibus suis operatur vnde vel ipsa sufficiat nutriendo filio, vel illum ablacatum puerilibus cibis sustentet. Subseruit & iuuat suis operis Sponsus sacer; generosè fert Maria paupertatem, fert item Ioseph lætè, habitant humiliter, cibis, vestibus, cultu vtuntur tenuibus. Contemplabantur tamen continenter thesaurum quem habebant in Christo; hinc erant illis omnia dulcia, omnia excelsa, omnia diuina. Vt enim Christus gereret simul in vnitæte diuinæ personæ humanitatem & carnis imbecillitatem, ita & Ioseph, & præsertim

Maria illud mysterium summum hinc profunda rerum externarum pauperie, illinc sublimi rerum diuinarum contemplatione adorabant. Erat paradysus Dei illa peregrinatio. Nam quid amœnum magis, quid magis suaue Mariæ euenire potuit, quàm vt subinde ex suis vberibus & pectore lac sugeret Filius Dei & suus? Quid illi in maioribus delicijs esse, quàm vt Deo ablactato ipsa pararet, ipsa offerret cibum? quàm vt videret in spiritu Angelos illum obseruantes, illi subseruientes, illum adorantes, nonnunquã etiã in corpore assumpto vt æquales pueros illi colludentes, quod pia non refugit meditatio? Et hæc quidem peregrinatio gratissima Mariæ Virgini fuit, & omni animi & spiritus oblatione plena.

Ex reditu ex Aegypto, & habitatione in Nazareth.

At enim, en tibi ex Aegypto in terram Israël euocatur ab Angelo: hic latus quidem fuit nuntius, sed ita tamen, vt eum non multò post timor exceperit ab Herodis filio Archelao: quæ sollicitudo fecit, vt in Galilæam Nazareth ad domunculam Ioseph & Mariæ discederent. Et ipsi quidem videntur fuisse habitaturi in Bethlehẽm, propter natiuitatis Christi memoriam & deuotionem, & circumcisionis, & Regum Magorum adorationis; vnde etiam facillè & frequenter Hierosolymam possent conmeare ad templum; sed latere volebat I E S V S, & longè à principali Iudæorum frequentia & celebritate & Archelao habitare. Erat alioqui iucundissima illa Nazareth habitatio, & plena diuinis mysterijs: ibi fuerat Virgo cælestis concepta & nata, ibi nutrita donec templo præsentaretur, ibi cum rediisset desponsata Iosepho matrimonio virginali, ibi salutata ab Angelo diuinitus, ibi Filium Dei vtero conceperat superueniente Spiritu sancto, obumbrante Altissimi virtute; sciebat nomen vrbis sanctæ diuinæ proli Christo conuenire; quocirca fuit illinc Dei prouidentia, hinc excellentis etiã consolationis, quod in Nazareth habitaret Virgo sacrosancta cum Filio & Iosepho.

Ex ascensu in templum, & Filij amissione per triduum.

Fuit autè habitatio Virginis in Nazareth cum

Luc. 2.

cum I E S V à reditu ex A Egipto vsque ad Christi baptismū, quod tēpus fuisse creditur viginti quatuor annorū. Cū Ioseph etiā fuisse creditur donec ad virilem ætatem venisset Christus, & egere non videretur officijs & subsidijs Iosephi Mater. Neque verò hoc tēpore rerum vicissitudines nō est experta Virgo Mater. Iam in primis vbi anno duodecimo vita suæ Christus remansit solus in Hierusalem. Versabatur in suo perenni paradiso Virgo sancta, & animi incomparabili consolatione & suauitate ante illud tempus; ascendebat ad templum singulis annis ad solemne diem Paschæ; Filium à se nūquam separabat, in illius erat sublimi contemplatione, eius fruebatur conspectu diuino, animi illustrationes multas & magnas ab ipso identidē accipiebat. Ex templo illo materiali & perituro leuabatur eius mens ad templum quod erat eius Filius, in quo habitabat plenitudo diuinitatis corporaliter: erat verò omnia hac anno duodecimo resperfa fuerunt amaritudine, vbi illum amisit sancta Virgo. Vbi es vita cordis mei? neque enim ad Patrem ascendisti; semper enim in eius sinu es. Scio completurum esse te tuum vitæ huius mortalis cursum, & voluntatem atque mandatum quod à Patre accepisti impleturū vbi, vbi tamen nunc es? Deus es omnipotens, & Patris voluntatem absque vlla dubitatione obis: sed tamen eo magis mihi est dolendum quod tecum non sim, quod te reliquerim, quod oculos à te auerterim. Illud tamē me solatur: certò enim mihi persuadeo diuino mysterio & prouidentia tuam à nobis absentiam hanc esse factā. Dolebat beata Virgo, & vehementer dolebat; sed ira tamen, vt indubitata spe, constantique patientia consolaretur suum dolorē, & meritum cordis non solum nō imminuebat, sed augebat; vt Sanctis solēt esse fructuosæ desolationes, & spiritalis vtilitatis plenæ. Non est passus bonus puer I E S V S longiorem Matris mœrorem esse & solitudinem, sed iuxta doloris magnitudinem vberiori eā latificauit consolatione & gaudio. Non solum autem Filium inuenit, sed gloriosissime cum Doctoribus differentem summa cum omnium admiratione reperit. Ceterum quod hanc Mariæ Virginis videri poterat spiritus exultationem diminuere, vbi audit à Filio; Quid est quod me quærebatis? nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse? tantum abest vt imminue-

ret, vt auxerit etiam. Quæ enim verba dixit I E S V S, ad vtrumque ferebantur, Mariam & Ioseph; sed non similiter, non æqualiter; sed ad Mariam longè sublimius, vt erat eius spiritus longè excellentioribus donis ornatus quàm Iosephi. Nam de Maria quæ in sacris litteris prædicantur, è singulari priuilegio prædicantur. Quo fit, vt, Quid est quod me quærebatis, Matri cum diceret I E S V S, excelsam aperuerit quandam diuinitatis cum Matre præsentiam, qua totam eius animam, spiritum, mentem ineffabili in se vnione possidebat. Hanc vnionem habuit cum ipsa Deus etiam cum Filium quærebat, & mysterio factum est vt ea ad sensum non peringeret, quasi per illam desolationem incrementum acciperet. In qua spiritus leuatione intellexit beata Virgo vnam esse Filij & Patris æterni voluntatem, humanam autem Filio cum diuina liberè quidem, necessariò tamen esse coniunctam; datum autem esse mysterio suæ in terris œconomia, vt Matrem ipse relinqueret, quo se Patrem ostenderet habere, propter quem parētes sint relinquendi. Significatum præterea est planè per mortem se illam relicturum; sic impleri debere Patris mandatum quod acceperat de mortali redemptione. Mater autem tanto huic mysterio subseruiebat, dum quæreretur, dum dolenter quæreretur, dum diceretur; Fili quid fecisti nobis sic? Hæc verò & quæ gerebantur omnia pio corde, & sublimi spiritu recipiebat & conseruabat, ac de ijs diuinè meditabatur Virgo sacrosancta; repleuerat eam Filius Dei celesti luce & gaudio. Ceterum ostendit sanctus puer se futurum in Matris obedientia, illi subditum, tum etiam Iosepho; sat temporis restare antequam denuò esset ipsi Mater relinquenda; interim nihil esse verendum quod eam relinqueret. Ita lætitia & diuino spiritu pleni, laudantes Deum & puerum I E S V M Nazareth in Galilæam sunt reuersi.

Ex Filij subiectione, colloquijs,
& vita vsque ad trigessimum annum.

Nec his septemdecim annis, qui ad trigessimum vsque eius annum intercesserunt, quicquam de Christo scriptum est, nisi

Quod erat subditus illis. Viuebat quasi priuatus sub Matre, sub Patre putatio; illis in rebus omnibus obsequi & subseruire, in externis & domesticis functionibus, Iosephū etiā iuuare in suo artificio. Quid putamus nō sensisse consolationis Virginem Matrem, vbi videret obeuntem operas humiles Filiū Dei? factum famulum suum & Iosephū? quod tanta diligentia, studio, & industria, tā consummate omnia sua officia obire, tam alacriter operas explere Iesum videret? Nonne rursum Nazareth facta tunc est deliciarum cælestium paradisus, vt Aegyptus, & plusquā Aegyptus fuerat? quo paradiso fruebatur item Ioseph, sed excellentius multo Maria Virgo Dei Mater. Quis porro mente consequi posset vel cogitatione, & digna animi deuotione adorare, quæ erant diuina colloquia inter Filium & Matrem illis septemdecim annis? quàm eximia dona Filius Matri gratificabatur? quoties Mater Filium de rebus diuinis secretò interrogabat? quoties inter eos sermo fuit de tota carnis Christi dispensatione, de passione, cruce, & morte; de resurrectione & ad cælos ascensione; de missione Spiritus sancti paracleti; de mūdi gubernatione, de iudicio vniuersali, de gloria paradisi sempiterna? Quæ omnia & cōseruabat in corde beata Virgo, neq; euulgabat; & in corde suo sūmo cū spiritus sui sensu & deuotione cōferebat. Sūt hīc plurima quæ meditari in cōsuetudine tā sublimi, tā diuina possumus, ex quibus innumerabilia priuilegia intelligamus profecta à Filio I E S V in Matrem, à Patre Deo in Sponsam. Vbi illud etiā cōtemplabimur, mista fuisse omnia suis vicissitudinibus gaudij & moeroris: nam vt audiebat de laboribus, & doloribus; & passionibus Filij futuris; ita de eius gloria, de merito, de triumpho. Sed illud iucundum est meditari, de Filij obsequijs vt sancta virgo laborabat & simul gaudebat; illud propter I E S V defatigationem, hoc propter eius in obeundis illis laboribus & seruitijs glōriam, & singulare meritum. Eo igitur tempore trāquila omnia, omnia quietis & sanctæ pacis plena.

Ex Christi baptismo, ieiunio, tentatione.

At vbi venit tempus baptismatis I E S V, & per illud datum est initium Baptismatis sacramento, & ianuæ sacramentorum, descendit autem Spiritus sanctus sicut columba, & venit super I E S V M; & audita vox est de cælis

Mat. 3.

dicens; Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui; Euangelium Christi tunc cōsecratum fuisse à Deo intelligimus, & principium prædicationis euangelicæ factum. Ibi verò facies rerum mutata, ibi rursum Matrem reliquit I E S V S, secedit ad acre & diuturnū ieiunium: ibi exerceri cœpit beatissima Virgo è laboribus, è periculis Filij continua solitudine & anxietate. Verum pacatus fuit primus annus satis, nisi quod à Sarana est appetitus I E S V Strina tentatione; sed sciebat illum nocere non posse Filio. Accepit tamen ex ieiunio I E S V singularem animi consolationem Virgo sancta, dum ille voluit cibū sibi offerri per Angelos à Matre paratū, quod piè meditamur. Gaudebat porro Virgo pia quod Filium videbat iam non latere, sed fieri incipere eius nomen & gesta celebria, animos hominum ad sequendum Christum cōmoueri, Ioannem esse totum in I E S V prædicatione & laude, parari omnium animos ad pietatem. Hæc fuerunt Euangelij primordia trigésimo anno Christi, quo tempore Discipulos quidem habuit, sed non firmos adhuc, nō plenè addictos, sed piè tantum familiares.

Mat. 4.

Ex miraculo ad Cana Galilææ.

Ventum est ad Cana Galilææ: ibi iam incipit fieri inclytus Filius Mariæ edito miraculo, ibi confirmatur discipulorum in ipsum fides & pietas. At Maria ex charitate in sororem & nepotē Ioannem sollicita interim est, ne in confusionem veniant deficiente vino: hoc insinuat filio; Vinum non habent: nec amplius dicendū sciebat, nec opus esse Filio Deo. Oratio Mariæ hæc fuit ad Iesum & pia & efficax. Quid autem respondit Christus? Duo. Quid mihi & tibi est mulier? Et; Nōdū venit hora mea: Primum fuit Matri optatissimum atque gratissimū, vt audiret ex ore Filij professionem acrem & clarā suæ diuinitatis, vnde exstabat summa Virginis Matris gloria, & animi incomparabilis exultatio. Sum quidem Filius tuus, quod discipuli sciunt, norūt alij; sed non omnes quod patrem non habent inter homines vllum, sed in cælo Deum omnipotentem, qui me & ab æterno generauit & generat: hic est mihi verus & vnicus Pater, & ipsi ego vnicus Filius. Altero verbo suam humanitatem futuræ mortis significatione asseruit, & Matris animum perstrinxit. Quæquam ita sint, . miraculum quod ex me oras faciam

Ioan. 2.

faciam quidem, sed volo intelligant omnes, non inde me illud facturum quod ex te accepi, non unde sum Filius tuus, sed ex eo quod accepi à Patre, quod maius est omnibus: hæc est una substantia mihi communis cum Patre & Spiritu sancto: sum enim Patri meo cōsubstantialis. Quid potuit ad laudem sacrosanctæ Virginis excellentius dici, vel honorificentius prædicari? Quamnam arbitramur inde prouenisse in Mariam mentis illustrationem, & cordis suauitatem? Ergo voluit Christus miracula quæ erat innumerabilia edicturus, suæ esse diuinitati tribuenda, voluit tamen simul fidem veræ humanitatis cōfirmari. Aequalis enim esset periculi cum verū Deum negare, vt verum hominē; propterea humanitatem suam acerrimè item asseruit: nihil enim potuit illam solidiùs declarare quàm timor mortis, quàm mors; quam intellexit suam horam: vt nihil vehementiùs & fortiùs exponere suam diuinitatem, quàm si diceret, vt dixit; Quid mihi & tibi est mulier? Hæc verò mortis significatio fuit quidē Marti acerba, sed ita tamen, vt excellenti illa diuinitatis Filij insinuatione fuerit mitigata, atque condita suauissimè.

Ex gestis alijs & prædicatione Christi.

Meditemur porrò fratres, quid rerum gerebat sancta Virgo quo tēpore Christus erat in Euangelij prædicatione, & excelsis suis operibus, & diuinis miraculis, antequam postremò veniret Hierosolymam. Domi arbitror illam sese continuisse plerumque, totam in sublimem contemplationem gestorum Christi suspensam. Ad eam tamen pias mulieres confluxisse, quas ipsa ad pietatem, & religiosos mores informabat, illarum animos solabatur diuina suauitate: de Filio cum ipsis agebat, loquebatur de eius doctrina, miraculis, diuina virtute; ita demum cum illis agebat vt nouerat Christum velle, vt facultatem à Christo accipiebat. Omnia verò illi per nuncios significabat Filius; etiam, quod piè meditari possumus, illi omnia in spiritu reuelabat. Erat eius tunc vita exercita operosiùs & sollicita magis, vbi videbat bellum indictum esse & geri à Filio cōtra Dæmones omnes, contra perniciem ludæorū & immanitatem; è cōtrario autem exitiale ab his contra Filium: hinc omnia timebat, illinc omnia sperabat. Hæc faciebant

aliquando vt domo egressa ad Filium proficisceretur, & cum illo familiarissimè ageret; in quo verum statu res essent præsens à præsentē intelligeret, & diuina animi consolatione & luce repletur. Ita contigisse intelligimus vt renunciaretur aliquādo I E S V quod eius Mater & fratres, id est cognati ipsū *Lnc. 8.* quærent, & respondisse I E S V, M; Mater mea & fratres mei ij sunt, qui verbū Dei audiunt & faciunt. In eandem item sententiam illi mulieri respondisse, quæ vocem extollens de turba dicebat; Beatus venter qui te porta- *Lnc. 11.* uit, & vbera quæ suxisti; Quinimò; inquit, beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Sed quorsum attinent hæc Christi responsa? Turba, & mulier etiā illa nōdum spiritus cognationem & vim cognoscebat; de ijs quæ sibi erant nota loquebatur, quæ verò à Christo gerebantur excellenter, quasi è natura nobilitate proficiscerentur & facultate suscipiebat ac mirabatur, & ad generis præstantiam & humanam sanctitatem referebat. Et ita cogitabant quidem vulgo omnes humanitus & demissè iudicantes, nihil dum de I E S V diuinitate intelligentes: nisi excipias mulierem illam, iuxta quod sentit Peda. Hanc persuasionem voluit Christus extirpatā; propterea constanter prætulit necessitudinē spiritus illi quæ ex carne existit, & opera spiritus carnis operibus, etiam si hæc mala non sint, anteposuit. Nihil verò in his expressit, tamen insinuauit, de suæ carnis mysterio, nihil exposuit de ea coniunctione atque vnione quæ Filio Dei cum carne & humanitate sua intercedebat, è cuius dignitate & virtute nascebatur omnes spirituales necessitudines. Illinc enim meritum Christi erat efficax gratiæ, omnium donorum, omnium necessitudinū spiritualium; quod Deus esset qui increbatur pro nobis, qui nobis applicabat suam passionem & mortem: quo fiebat vt de sua cum Matre coniunctione diuina non responderit apertè Christus, sed illā sepositam voluerit, & supra aliam omnem carnis necessitudinem intellexerit esse exaltatam. Quasi diceret; Vos vestras carnis nobilitates & excellentias magni æstimatis, æstimandæ tamen longè altius sunt spirituales, quæ proueniunt non ex naturali generatione, sed ex æterna quam ego habui à Patre meo, tum supernaturali, quàm ex Matre accepi: & tamen hanc diuinam fecunditatem Mater mea non habuisset, nisi illud è cognatione spiritali fuisset promerita; qua in re cœleste illud mysterium elucet,

& Dei ineffabilis prouidentia. Non est enim merita Maria vt ego fierem homo, sed gratia illa vnionis meae hypostaticae vnicam habuit causam Trinitatis nostrae vnam bonitatem, & misericordiam, & voluntatem. Hoc non meruit Maria: illud meruit, vt in ipsa, vt ex ipsa expleretur illa misericordia, & fieret vnio illa diuina: verum vt illud mereretur accepit per prauisum meum meritum, quod non habuissim nisi ex ea carne sumpsissem. Præuisa enim mea incarnatio & meritum fecerunt in illa prius spiritualement cum Deo coniunctionem, vnde posset ita parari vt Mater mea fieret. Inexhaustus est fons tuæ laudis & gloriæ magne I E S V, vnde exstat iugis illa Matris tuæ laus, exundat illa Mariæ Virginis sublimis gloria.

Ex Iudæorum odio & calumnijs in I E S V M.

Conflctabatur magna solitudine & animi anxietate, timore etiam sancta Virgo toto tempore prædicationis Christi, quum funestum & exitiale odium Iudæorum aduersus Filium intelligeret, calumnias & contradictiones atrocissimas, abiectum à ciuibz suis extra ciuitatē, ductum ad superciliū montis vt illum præcipitem darent; missis postea satellitibus voluisse Principes & Phariseos eum comprehendere & ducere vincitū, subinde voluisse illum lapidare; crescere coniurationem Principum, Phariseorum, Scribarum, Seniorum aduersus I E S V M. Erant initia dolorum hæc: videbat quasi expediri atque distringi amarum illum gladium quē olim ipsi prædixerat Simeon.

Ex venditione & reliquis Christi passionis mysterijs.

Ventum enim tandem est ad Iudæ venditionem, ad horti timores, & agoniā, & sudorē sanguineum; comprehenditur & ligatur I E S V S, trahitur ad Annam, vbi accepit alapā; perducitur dein ad Caiphā, & damnatur ad mortem; illuditur, conspuitur, colaphis ceditur summa cum contumelia & opprobrio; concluditur in domesticum Caiphæ carcerē, ligatur ad columnam in tetro loco, ibi quod reliquum fuit noctis similiter caditur, eisdē afficitur contumelijs. Rursum manē ab vniuerso concilio condemnatur ad mortem, & tradendus decernitur Pilato Præsidi, & interi-

mendus. Sistitur Pilato, accusatur vt falsissime, ita inuidiosissime; mittitur ad Herodem, ab eo irrideretur, indutus veste alba tanquam fatuus ad Pilatum remittitur. Ibi terribilissima contentione agunt Principes contra Pilatū illum defendentem, petunt Barabbam horridū latronē potius liberari quā I E S V M. Eorum clamoribus adductus Pilatus illum imperat crudelissime flagellari, dein atrocibus spinis coronari. Ibi rursum subannatur, arundine corona eius verberatur & caput; statuitur in conspectu Iudæorum à Præsidi, vt ad tantam eius miseriam misericordia commoueretur. Fit è contrario vt in maiorem rabiē, & odium, & insectationem incitentur. Tandē traditur eorum voluntati à Pilato vt crucifigatur: tollit crucem prorsus afflictus & debilitatus, ducitur cum duobus latronibus ad Golgotha. Principes nē sub pondere crucis moreretur, illa eum leuant, vt crucifigi posset viuus, hoc est crudeliori & contumeliosa magis morte interire. Venitur ad Golgotha, gustat terribilissimum vinum ipsi oblatum: ibi eum crucifixerunt primū, dein crucem leuaucrunt & statuerunt, vtrumque cum summo eius cruciatu; qui per tres horas continenter sanissimas accipiens accessiones, tandem attulit illi mortem crudelissimam atque ignominiosissimam. Postquam expirasset, traictū est eius latus lancea, & effluxit ex eo sanguis & aqua. Hic est gladius ex tam multis gladijs compositus atque compactus, qui animam sacrosanctæ Virginis pertransiuit & penetrauit. Erat acerba antequam ad hæc veniretur afflictissimæ Matris & anceps sollicitudo, metus, anxietas, angustia: sed quæ nunc narramus, Mariæ animā totam ita occuparunt, ita cruentarunt, vt ea omnia quæ in præcipiti erant, quæ ab ea timebātur, & de quibus eius erat sollicitudo & anxietas, quasi coniuratione facta in cor afflictissimum Mariæ irruerent. Vnus dolor alium excipiebat, vnū cruciatum alius attingebat, & atrocior quidem, donec, ipso concedente, Christo vitam abstulerint. Hi gladij erant animæ Mariæ infixi, anima autem eius supra quā explicari possit dolore, amaritudine, cruciatu erat exacerbata atque confecta: spiritus tamen virtute, & animi excelsa quadam fortitudine sustentabatur iuuante Filio, neque quicquam à generosissima Virgine vel dicebatur vel agebatur, quod maiestate Filij, & Matris dignitate non esset dignum. Itaque astantem describit

Ioannes.

Ioannes iuxta crucem, vbi extremi erant Filij cruciatus & vicina mors, extremi simul Matris dolores. Porro cum audiret à Christo I E S V, Ecce filius tuus, consolationem quidem accepit aliquā de Filij acerbissimè morientis erga se solitudine, & amoris significatione; sed id ipsum eam affligebat amarulentius, quod ipsam relinqueret, & videret simul ad extremam lineam vitæ venire Filium. O dignam tanto Filio Matrem! O fortitudinem Virginis incomparabilem! O laudem & gloriam Matris Dei omni præconio superiorē! Tu concepisti Filium Dei & peperisti, tu lactasti & nutristi, tu curam illius gessisti tot annos, tu vicissitudinem laborum, solitudinū, & dolorum; tu paupertatem cum illo sustinisti: venit prædicationis tempus Euangelij æterni; ibi inceperunt quidem illæ cessare vicissitudines, sed fieri labores & dolores animæ tuæ continui, atque adeo augeri in horas & momenta cruciatus tui, vt Filij, donec & ille in mortem veniret, tu in dolorum tuorum & cruciatuum finem. Hæc autem omnia tanta patientia pertulisti, tanta longanimitate, cōstantia, magnanimitate, vt etiā inde cōstaret te omni virtutum excellentia esse ornatisissimam, nec illa potuisse pati quemquam, præter te & Filium. Quæ omnia quāuis merita erant tua, & gratiæ & gloriæ tuæ incrementa ingentia per Filij tui meritum, simul tamen (quæ tua fuit semper charitas incomparabilis in mortales) pro mortalibus Deo ea offerebas in Christo, quemadmodum per Christi merita & satisfactionem infinitam applicant sancti hominibus sua merita & satisfactionem ex eius exundanti misericordia & benignitate, quasi è thesauri infiniti fonte riuulos emanantes.

Ex Christi sepultura.

Præterierant iam summi illi tui dolores cælestis Virgo in morte Filij; fuit tamen adhuc reliquus luctus & doloris sensus in eius depōsitione è cruce & sepultura; sed quæ non solum virtutum tuarum splendor illustrabat, sed fulgor etiam ab anima Christi ex inferno, à corpore ex sepulchro excipiebat. Vt autem fecit te sibi conformem filius in suis doloribus, ita in consolationibus & gloria: vt enim erat ille medius quidam Christi status non glorificata humanitate, donec resurgeret, ita Matris Christi erat media quædam vitæ con-

ditio, nō cōsummata lætitia de Filio. Verum brevis hæc fuit mora.

Ex Christi Resurrectione, Ascensione, &c.

En resurgit à mortuis Filius, illi primū omnium apparet, replet eius animam, mentem, cor, splendoribus diuinis, & omni suauitate. Auger hæc dona in ascensione, in Spiritus sancti missione, & ita implet, ita auget, vt illam gratiæ & donorum excellentiam excipiat præcellens gaudium, & in perpetuū confirmet de Filio & rebus cælestibus; imprimat verò eius cordi dulcissimam illius præseniā, & lætissimam vñionem.

Ex sacrorum locorum frequentatione.

Erat sacrosancta Virgo postea cum nepote Ioanne, insignia mysteriorum Christi & passionis, quum erat Hierosolymis, cum mulieribus obibat assidue summa cordis deuotione, & totius animæ consolatione; Ioannis vtebatur ministerio & operā.

Ex Diui Ioannis Euangelistæ obsequijs & colloquijs.

O te beatum, Ioānes, qui eandem Matrem haberes quam Deus. Quis cogitatione assequi possit tua cum Matre Dei colloquia de gestis Christi, de eius diuinitate, de rebus cælestibus? Quā multa per illam à Deo didicisti! Et quid mirum si aliū intonas tuum euangelium quā cælū est & cæli cælorum? Docuerat quidem te Christus, subseruiat Christi doctrinæ Mater Christi. Quoties tu ad Mariam, non Salome, sed Matrem tuam & Christi adduxisti Apostolos, quoties discipulos, vt doctrinā haurirent cælestē ex ore diuinæ Virginis? Hic iam non conseruabat tantū Maria verba Christi, & gesta, & myseria, sed simul diuino verborum splendore, suauitate, gratia, efficacia enunciabat. Itaque Deus tantisper illam voluisse in terris viuere creditur, dum traditiones sacras quas à Filio acceperat, & per eius gesta obseruauerat, Ecclesiæ communicaret.

Ex Diui Ioannis Apocalypsi.

Sed tu tamē sublimis Euāgelista & Prophetalō-

Ap. 12.

Aug. 4.

lib. ad

Catech.

cap. 1.

ta Ioannes præclarissimam post eius assumptionem accepisti de Matre Dei tuæ mentis illustrationem. Apparuit tibi signum magnū in celo: mulier amicta sole, & luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim. Significauit enim illa mulier Mariam Virginem, quæ caput nostrum integra integrum peperit, quæ etiam ipsa figuram in se sanctæ Ecclesiæ demonstrauit: ut quo modo Virgo pariens Virgo permanfit, ita & Ecclesia omni tempore membra eius pariat, & virginitatem non amittat.

Maria Ecclesiæ Mater & Filia.

Summa fuit semper coniunctio Mariæ virginis & Ecclesiæ, summum huius coniunctionis mysterium. Nam quum sit Ecclesiæ corporis membrum præcipuum Mater Dei Maria, & quidem alijs membris omnibus excellentius, Mater tamen eius est Ecclesia: sed ita Mater, ut per eam accipiat ut mater sit & eius, & omnium qui de Ecclesia censentur. Nonne habet Ecclesia à Christo ut Mater sit, & per Christum? At hunc attulit Ecclesiæ Maria. Itaque quicquid habet Ecclesia boni, quicquid dignitatis, id habet à Deo, habet etiā suo gradu à Maria; debet Deo, debet etiam Mariæ, ex qua illa accepit per vnicum Mediatorem Christum. Neque enim voluit Deus hunc esse Mediatorem, nisi ex virgine Maria conceptum & natum: ut intelligamus Mariam peperisse nobis Deum, dedisse Mediatorem & Redemptorem. Quocirca mater est vtraque vtriusque; Ecclesia Mariæ, Maria Ecclesiæ: hæc illius, quia hæc est corpus Christi, illa huius corporis membrum; Maria Ecclesiæ, quia ut hæc esset Mater non solum illius, sed omnium filiorum suorum, à Maria accepit, quæ illum concepit & peperit, per quem est Mater. Hinc fit ut Ecclesia Mariam honore principali prosequatur, ut Matrem Sponsi sui Dei, & omnium bonorum auctoris & consummatoris; Maria Ecclesiæ honorē tribuat, ut ex qua nata ipsa fuerit, & educata, & eò deducta vnde Dei Mater eligeretur. Accepit igitur Ecclesia Christum à Maria verum Deum & verum hominem. Hic enim quum sit Dei Filius æternus, ex tempore natus est ex filia Ecclesiæ Maria. Hic factus est Sponsus Ecclesiæ per eius ex Maria incarnationem. Hic frater Ecclesiæ est; nam Filius Dei naturalis, ut Ecclesia filia Dei adoptiua. Christus Ecclesiæ

caput, ut à quo accipiat illa omnem influxum gratiæ, & donorum, & charismatum, omnem connexionem spiritus & subministrationē, Ecclesia corpus Christi, ut quæ ab eo vnionē spiritus acceperit & habeat, ab eo pascatur, augeatur, gubernetur, fecunditatem accipiat spiritualem gignendi, nutriendi, augendi, gubernandi filios suos. Ecclesiæ quoad vixit subdita fuit Maria, erat etiam in Petri Christi Vicarij obedientia. Verum quū ita excellat Ecclesia, ut sit gloriosa, non habens maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed sit sancta & immaculata: non tamen habuit vnquā, non est habitura membrum aliquod, aliquē fidelem, cui gratia, donis, prærogatiuis celestibus, omni virtutum præstantia non longè antecelleret Maria. Quid? Illa non est excellentia Mariæ singularis, ut vis spiritualis quā à Deo accepit Ecclesia, ad illam filiam generandam non attigerit, sed illa singulari privilegio à Deo sit spiritualiter generata? Non enim fuit ut aliæ infantulæ ab originali peccato per sacrificium Ecclesiæ ministerio purgata & consecrata, sed à Deo proxime sanctificata in conceptione, & ab omni peccato præseruata, & præstanti gratia & donis nobilitata, & in ea perpetuò confirmata, etiam si pro ea similiter atque pro alijs puellulis sit oblatum postea sacrificium. Creauit ergo illam filiā Deus, & dedit Ecclesiæ, & eius corpori inseruit diuina prærogatiua.

Eadem dicuntur de Maria quæ de Ecclesia.

Hæc cum ita sint, quid mirū si hæc mulier quæ Ioanni apparuit, significet & Mariam & Ecclesiam, & quæ de vna dicuntur, alteri & possint & debeant accommodari pro prophetica mysterij ratione? Es tu sanctissima Maria castitate & integritate Virgo, fecunditate mulier & Mater. Amiciuit te Pater Deus sole, hoc est lumine Filij sui, qui lumen est infinitum & æternum, quum hoc lumen carni in vtero tuo vnuit: & hoc quidē vteri tui summum lumen fuit in æternitate prædestinatum, vnde in omne tempus, in omnes generationes deriuatum est lumen diuinum in mortales. Excellenti quidē ante incarnationis mysteriū lumine vestita fuisti, superamicta rursum ampliori gratia ubi salutauit te Angelus, & parauit te Deus ad Filij sui conceptionem. Conceptio Filij tui Dei, illa verò est quæ te im-

Virgo.
Mater.
Amicta
sole.

immenso sole & luce, Deo ipso amicituit, quē ipsa tu in eius humanitate circundedisti, & suo amictu induisti. Verē fuisti diuino sole IESV induta Virgo caelestis, & astiristi Regi Filio Regina Mater in vestitu candido & de-
Luna sub pedibus eius. aurato. Vbi igitur luna in Maria? vbi imperfectio? vbi mutabilitas? Nullibi est. Vbi luna in solis lumine splendidissimo? Nullibi est, nullibi esse potest; nusquam in Maria locum inuenit luna, sed est sub pedes eius abiecta: vt diuinam vim intelligamus in Maria, qua ab ipsa omne peccatum, omnis imperfectio, omnis macula & instabilitas fuit perpetuò profligata atque subacta per filij lumen & viriutē. Sed qualisnam est huius diuinæ mulieris corona? Est eius caput redimitum diademate stellarum duodecim, id est excellentijs duodecim Patriarcharum & Apostolorū, tum Angelorum omnium: omnes enim cōfidentur sua dona ab huius Virginis antecelli, & hac præclarissima laude illam celebrāt atq; coronāt. Porro cū dicatur in vtero habere mulier, quis non videat mulierem tanta amplitudine diuinæ gratiæ insignem summo miraculo factam fuisse grauidam; hoc verò mysterium exposuisse Deum nobis per Gabrielem, vbi superueniente Spiritu sancto dixit diuinitus Mariam virginē, obūbrante Altissimi virtute, futuram esse Matrem, concepturam, & parituram Filium Dei? Verū quid illud est, quod dicatur hæc mulier clamare parturiens, & cruciari vt pariat? Sublimi hīc intelligentia opus est. Mariæ quidem est hic clamor, hæc parturitio, hic cruciatus vt pariat; non in conceptione, non in vteri gestatione, non in partu; in nullo horum illa quæras, quia nihil illorū in Maria fuit. Quenam igitur clamat? Ecclesia, & per hanc etiā Maria. Sed vbi? Non in mysterio conceptionis & partus Mariæ, non de his; sed de mystica significatione conceptionis & partus filiorum Dei, quæ exprimuntur in draconis bello & prælijs perennibus quæ aduersus Filium & Matrem, aduersus Ecclesiam gerit iam inde è cælo. Nihil enim molitus est Lucifer contra veritatem & Deum, quod non intelligatur contra Christum fecisse, contra eius Matrem, contra Ecclesiā. Nam in Deo Christus semper fuit, & Maria, & Ecclesia in præcipua prædestinatione: in his permisit Deus veritatem & se impugnari. Confecto igitur primo prælio in cælo, quod gestum est contra Luciferū & Angelos eius, & eo profligato à Michaelē

& ipsius Angelis; exarsit Dæmon in veritatē & Deum, & ita contra Christum, Mariam, Ecclesiam, in quibus erat Dei veritas & Deus: itaque voluit illos euertere, & illam conceptionem & natiuitatē delere. Cæca enim machinatione & malitia cum pugnet contra veritatē, pugnasle intelligitur contra Christū, Mariam, Ecclesiam, quasi Mariæ Filium deuoraturus. At insano & irritō molimine illud conatus est; peperit enim Maria hominem, sed simul Deum: itaque peperit Filium super omnes cælos ad Dei æqualitatem leuatum, quò Satan nec leuari, nec attingere potest: quare Dæmoni in cælum raptus est Filius natus, qui semper erat in cælo. In cælum itē raptus est Christus, quum Satanam in deserto superauit trino triumpho; postremò in cruce, in resurrectione, in ascensione, in sessione ad dexteram Dei Patris omnipotentis.

Raptus est filius in cælum.

Ex Draconis bello contra Ecclesiam.

Et verò nec antea cessauit, nec post hæc belligerare contra Ecclesiam Draco, & in ea contra Mariam: verū contra neutram præualere potuit eius armorum vel violentia, vel artes veteratoriæ & pestilentes. Nam eodem Ecclesia confugit quo raptus dicitur Filius Dei & Virginis, ad summam omnium creaturarum rerum solitudinem, diuinitatē; quò eam leuarunt alæ duæ, virtutum altera, altera donorum Spiritus sancti, & vtrorumque exercitiū & volatus perpetuus. In ea enim perfectione contemplationis, & diuinarū actionum stadio parauit illi Deus perennem habitationē, vbi eam pascit cibo caelesti per tempus, & tempora, & dimidium temporis, hoc est quanto tempore bellum gerendū est contra aduersarias potestates, & præsertim tempore persecutionis Antichristi. Similiter intelligitur bellum Dæmonis contra Matrem Dei Mariam, similiter illius ad Deum refugium, & erga illā protectio & securitas. Cognouit igitur Satan non posse fidem, nō virtutes, non dona, non sanctas operationes eripi vel ab Ecclesia, vel à Maria; vim enim expertus est in Ecclesia Dei esse & in Maria, quæ superari à nulla creatura possit. Quocirca cū viuci se à veritate sentiret, persecutionibus, laboribus, angustiis, cruciatibus, mortibus, lanienis aduersus Ecclesiam exarsit & insaniuit, hæc permittente Deo ad splendore
ma-

Simile bellum contra Mariā

maiores illius & gloriam. Neque hæc solum extrinsecus in illam permisit, sed innumera- biles spiritus & mentis afflictiones: illas qui- dem exteriores non permisit in Matrem suã, has internas permisit, & quidem acerrimas animi angustias, dolores, afflictiones de la- boribus & poenis filij, de persecutionibus, de passionibus, cruce, morte, simul de Ecclesiæ necessitatibus, de persecutionibus & labori- bus, de afflictionibus & malis omnibus. Hic verò fuit clamor parturientis Ecclesiæ, hic cruciatus vt pareret. Inuocauit enim Ecclesia perpetuò in suis laboribus Christi aduentũ, conceptionem, natiuitatem: inde idem auxi- lium animi suspirijs, & valida deprecatione expetiuit Maria. Hæc autem voluit impedire permissa Saranæ à Deo potestas, per afflictio- num enim flumen & rapacitatem Ecclesiam ad se trahere expetiuit & pessumdare. Verũ audiuit terra vocem mulieris vtriusque, hoc est orationem. Sed quanam terra? Vis Dei incarnari præuisa & accepta Deo in æternita- te, Filius Dei factus homo. Illa terra fuit pu- rissima caro è Virgine sacrosancta assumpta, fructus ille terræ quem dedit Virgo diuina. Hæc terra, hic Christus Deus homo, hic I E- S V S profligauit Satanam, absorpsit eius flu- minis violentiam, & truculentiam eius ten- tationis, & bella superauit gloriosissimè.

Ex prælijs cum semine mulieris.

Quid insanis præterea draco abyssi? Nihil possum aduersus Filium, nihil contra Matrẽ, nihil in Ecclesiam: contendo prælia facere cū semine mulieris, cum particularibus homi- nibus, cum Ecclesijs item particularibus. Præ- cipuum autem bellum meum exardebit con- tra pios, contra eos qui obseruant mandata Dei, qui testes Dei sunt, & ad martyrium pro Christo aspirant, & martyrio pro eius nomi- ne coronantur: neque enim de alijs sum ad- modum sollicitus. Est veteratrix hæc tua su- perbia & truculenta, bellua execrabilis & pe- stilens: contra pios bellum geres, & prælia multa facies; sed exanguia illa erunt & prosti- gata. Alios etiam quos tu contemnis iuuabũt Sancti suis victorijs de te, & Mater Dei Maria, & Ecclesia, & Christus, & Deus: & tu tandem conculcaberis, & in ignem proijcieris, ac se- pelieris in æternum cum tuis diabolis omni- bus, & cum vniuersa fæce hominum damna- torum per tuũ maleficiũ; quod tamẽ ipsum

non impunè feres: qua enim ex parte poena maiori affligi poteris, ea ad cumulum tuæ an- tiquæ damnationis affligeris draco ianiarec. Agimus vobis gratias ingentes in humilitate cordis nostri in Christo sancti Angeli, Pro- phetæ, Euangelistæ; excellentia mysteria & laudes de virgine Matre gloriosa à Deo vestra intercessione & auxilio intelleximus. Verũ vt dona cælestia suo ingenio desiderium cor- dis explent simul & excitant, ira nos accendi- mur nunc magis ad Virginis sacrosanctæ præ- conia inquirenda ac celebranda.

Ex gaudio & celebritate Angelo- rum in Virginis Assum- ptione.

Obsecramus Angeli sancti, non nihil no- bis aperire dignemini, pro vestra in nos sin- gulari charitate & patrocinio salutari quã ha- buistis exultationẽ vbi ad vos ad cælette Re- gnũ assumpta est Virgo Dei Mater Maria? quã celebritatẽ illi exhibuistis? Nõnulla per- stringemus per tuum Tutelarem. Nam vbi primum intelleximus eam esse assumendam ad Deum & ad nos, amplissimo gaudio fui- mus exhilarati; maiori etiam cum vidimus Christum descendere ad illam adducendam, & eius assumptionem diuinè ornandã. In de- siderio fuissẽmus vt omnes comites iremus Christo; delicti tamẽ à diuinitate sumus qui ascendentes susciperemus, alij profecti sunt cum Christo. Iam inde festiuitate & celebri- tate ornatum est cælum vniuersum: quasi vi- deres ad nouum splendorem & dignitatem recipiendã id parari, & ad nouas laudes Deo canendas, & Virgini velut gestire: totã viam ad montem vsque Sion, montem itẽ ipsũ, & Mariæ Virginis habitationem cælestibus floribus & peristromatis ornatam: oppletum totum itineris spatium Angelorum frequen- tia; hinc inde expectare aduentum Christi & Matris; non cessare à laudibus vtriusque. En suscitât Matrem Filius, decorat gloriosam animam, & corpus replet gloria, vtrumque donis incomparabilibus exaltat, diuino triũ- pho ad cælum leuat, paradiso infert, supra omnes Angelorum hierarchias & ordines secundum se in summa sede calorũ, in sum- mo honore & gloria apud Deum collocat, Reginam ac Dominam constituit ac pronũ- ciat. Data mihi fuit omnis potestas in cælo & *Matth.* in terra; datur nunc Matri meæ Mariæ Virgi. *ult.* ni in

ni in vtrumque summa super omnem puram creaturam. Concidimus in genua nostra supplices, in iubilo omnes adorauimus Deum & Christū eius; adorauimus sua adoratione excellenti Matrem Dei, professi sumus illā nostrum omnium esse Reginam ac Dominam: illi cecinimus laudes cælestes, quales nulli præterea creaturæ. Neque verò existimeis quæ præconia nos modulati sumus, non esse supra vestrum captum; alit̃ cecinimus Matri Dei, & Angelicos modulos edidimus in sublimitate: sed vobis aliquam partem nostri cantici indicabimus.

Ex singulorum ordinum Angelorum iubilis.

Exultante enim tota cœlesti ciuitate, iubilante cælo, nostri Seraphim excellentiorem amoris Dei flammam Mariæ quàm sibi deuulerunt, Cherubim sublimiorem Dei scientiam, Throni altiore in illa Dei thronum quam in se agnouerunt, in quo emineat diuina maiestas aique adoretur; Dominationes suam Dominam & Imperatricem veneratæ sunt; Virtutes miraculis diuinioribus quàm se ornatam professæ sunt, maiorum item esse virtutum & lignorum fœcundam; Potestates illam in aduersarios spiritus potentiorē quàm se accepisse facultatem. Iam verò principatum in Ecclesiam, & in alias hominū monarchias illam obtinere suo præstantiorem Principatus testati sunt, & certius gerere patrocinium; quum suum sciant in Deo certissimum. Archangeli in commissas sibi congregationes exercere gubernationem suam principalem magis & altiorē. Postremò Angeli esse quidem salutare se singulis hominibus, se illos iuuare, protegere, gubernare, atque dirigere; vnam tamē illā instar esse omnium confessi sunt singulis hominibus & vniuersis. Habemus nos quidem pereunem in Deo nostro beatitatem, & illam quidem statam & firmam, & quæ in gradu cuiusuis nostrum augeri non possit, neque verò minui: verum gloria quæ ex illa promanat, & exit in gaudiū & laudes de multiplici Dei sapientia & donis in nos & in Ecclesiam, (quæ accidentaria appellari potest) illa inquam gloria singularem accepit accessionē in assumptione Matris Dei in cælum; quæ & de illa, & de alijs eius donis subinde augetur. Itaque iubilamus

semper de Virgine sacrosancta, hierarchicas actiones ab illa subinde recipimus.

Ex simili beatarum animarum iubilo ac celebritate.

Quid vos beatę animę, quę inter Angelorū choros sedes à Deo accepistis, quid iunc agebatis? Similiter atq; Angeli assumptionem Matris Dei Mariæ Virginis celebrabamus: & quidē quo in superiori Angelorū ordine eramus collocatæ, ita altiori laude illā prosequeremur nostrū Angelorū ordinē æmulatæ diuinitus. Addidimus proprias Patriarchæ; Nos fidē de Filio tuo diuina Virgo accepimus, cōseruauimus, propagauimus; tu illū dedisti, & totā sp̃, & fidē nostrā repræsētaisti. Nos exultauimus vt diē Christi videremus, vidimus in *Ioan. 1.* spiritu, & gauisi sumus; tu verò illū concepisti, peperisti, fouisti, lactasti, cibasti, tot annos cū illo vixisti, subditū habuisti & obsequentē: *Luc. 2.* tu verē & diuinē illū audisti, vidisti oculis tuis, perspexisti, tu manibus tuis contrectasti, tibi eximio priuilegio manifestata est *1. Jo. 1.* vīa eterna quę erat apud Patrem. Nos autē Prophetæ, quū fuerimus toti in vaticinijs de Filio, & de te simul suauissima Virgo Mater sublimi spiritu diceremus, dignitatis tuę tamen amplitudinē & splēdorē nūc plenius cognoscimus, & ex maiori luce & spiritu laudamus & benedicimus te, & prædicamus in iubilo, exaltantes Dei misericordiā & veritatē. Nos verò alij, qui ex lege veteri credidimus in tuū Filiū, & illius merito sumus consequuti gloriā sempiternā, summa te admiratione & laude prosequimur Mater Dei. Quum enim nos tot sacrificijs Filium tuum, tot oblationibus, cęremonijs, tot mandatis, tot seruitijs, tot purgationibus, tot festis, tot Sacerdotibus & Leuitis Christum significauerimus, & adorauerimus futurum, tu tamen octo verbis illum & concepisti, & præsentem exhibuisti mortalibus omnibus adorandum: vt plus videamus valuisse apud Deū tuum illum cōsensum, quàm omnia nostra sacra, & cęremonias. Sit Filius tuus benedictus in secula, sis & tu in eternum benedicta. At vos Apostoli & sancti Patres, qui cum ipsā in terra vixistis, vel qui etiam eius morri, & resurrectioni, & assumptioni interfuistis, quid laudum attulistis & iunc, & nunc offeris? Eramus quidem tunc spiritu Dei ornati, & cælestes Dei Genitrici laudes diximus, iuxta quod singulis spiritus dabat eloqui;

nunc verò & illa retinemus quæ nunc diximus, & augustiora facimus & excellentiora, & plurima addimus lumine diuinæ gloriæ illustrati; quæ superari caput vestrum: illud tamen non tacebimus, quod vestrae intelligentiæ non nihil erit accommodatum. Quia esset in terris nobiscum post Filij ascensionem, tota fuit in nostra institutione: inaque docebat nos Deus & Christus per se quidem, sed per ipsam etiā, & per Angelos. Fuit illa Ecclesiæ magistra diuino quodā priuilegio: nunc verò vt Angelorum omnium, est purgatrix, illuminatrix, & perfectrix; ita & nostra Apostolorum, & beatorum animarum omnium. Quid præterea alij sancti Patres Virgini Mariæ Deiparæ in terris viuentes laudis & encomij obtulissis? quid verò nunc in caelo triumphantes? Semper Ecclesia Dei, & Patres Ecclesiæ, & Doctores Matrem Dei præcipuo, & post Filium eius maximo præconio, veneratione, deuotione sumus prosequuti; neque vllus nostrum fuit qui illam non summis laudibus extulerit. Omnes esse Matrem Dei prædicauimus, concepisse Deum hominem & peperisse, Virginem fuisse & ante partum, & in partu, & post partum, esse perennem & diuinam Virginem, de Spiritu sancto obumbrante Altissimi virtute concepisse ex purissimis suis sanguinibus, nullo prorsus viti commercio. Nullus fuit qui non ex scripturis illam ex traditione Ecclesiæ, ex sua singulari cordis pietate quā potuit excellentissimis encomijs ornauerit. Nā etiam si nihil aliud quàm quæ nunc perstrinximus dixissemus, cum ijs omnes laudes quæ possunt in Matrem Dei Mariam conferri & debent amplissimè fuissemus complexi: hæc ergo sat fuerit si significauerimus; nam quæ nunc in caelesti gloria persequimur, & superiora ijs sunt quæ in terris diximus, & in nobis desiderium laudandi Virginem Matrem non explent, sed augent continenter, & vestrum superant caput. Colligite res ex nostris scriptis quæ vestro studio assequi poteritis, nobis iuuantibus in Christo. Agimus vobis gratias immortales pro caelesti vestra erga nos benignitate clarissima eorum lumina. Hoc ergo conabimur vestro patrocinio & ope fieri in Christo: non tamen omnium prosequemur monumenta; sed aliqua si referamus, existimabimus aliorum omnium præconia tulisse, & reuera offeremus Christo & Matri Dei Mariæ sacrosanctæ.

Ex sanctorum Patrum scriptis.

Irenæus. Sicut Heua inobaudiens facta, & sibi, & vniuerso generi humano causa facta est mortis; sic & Maria habens prædestinatum virum, tamen virgo obaudiens, & sibi & vniuerso generi humano causa facta est salutis. Et paulo inferius. Sic autem & Heua inobedienciæ noxus solationem accepit per obedientiam Mariæ: quod enim alligauit virgo Heua per incredulitatē, hoc virgo Maria soluit per fidem. Et alibi: Quem admodum Heua per Angelicam sermonem seducta est, vt effugeret Deum, præuaricata verbū eius; ita & Maria per Angelicum sermonem euangelizata est, vt portaret Deum, obediens eius verbo: & sicut illa seducta est vt effugeret Deum, sic hæc suasa est obedire Deo, vii virginis Heuæ Virgo Maria fieret aduocata.

Cyprianus. Genitrix est & obsecratrix Maria, & deuotam dilectæ sobolis exhibet clementiam; attrectat, amplectitur, iungit oscula, porrigit manum, totum negotium plenum gaudio: nullus dolor, nulla naturæ contumelia in puerperio; virò maturus ab arbore bruiula fructus elapsus est, nec oportuit vellicari quod sponte prodibat; nihil in hac re petijt vltio, nec præcedens delectatio aliquam expetijt poenarum vltimū. Spiritu sancto obumbrante incendium originale extinctum est; ideoque innoxiam affligi non decuit, nec suscinebat iustitia, vt illud vas electionis commingitū laceretur iniurijs, quoniam plurimum a cæteris differens, natura communis obui non culpa: eratque ei propriū priuilegium, quod nulla mulierum nec ante nec deinceps meruit obtinere, quod erat simul Mater & Virgo, singulis titulis insignita. Vnde & Matri plenitudo gratiæ debebatur, & Virgini abundantior gloria; quæ carnis & mentis integritate insignis, spiritali & corporali, intus & extrā, Christi præsentia fruebatur. Et post paulò. Angelica sanè non est credendum ibi ministeria defuisse: nec reecesserat à venerabili pectore Mariæ Spiritus sanctus, ad verbum Gabrielis illapsus. Possidebat domum suam, & templum quod sibi consecrauerat adornabat, celebrabat sacrarium suum, & sanctimoniam Thalamum

Lib. 3. c. 33.

Lib. 5.

De Natiuitate Christi.

lanum honorabat; latificabant consolationes huiusmodi animam benedictam, & tanti habitatoris reuerentia concupiscentiarum ludibria abigebat; legem mentis lex carnis non infestabat; rebellio nulla quietem spiritus affligebat. Paruulus sugens vbera pura alimonia utebatur, & fons sacri pectoris defecatum edulium ori mundissimo infandebat. Sed & cor Matris quadam dulcedines quæ humanum superant intellectum imbuebant, eratque vtrinque mira iucunditas, cum pia sanctæ Matris & deuota humilitas, & sancti sanctorum immensa benignitas confœderatis affectibus mergerentur.

*Euang.
de Ann.
nunc.*

Athanasius. Et quandoquidem ipse Rex est qui natus est ex Virgine, idemque & Dominus & Deus; ea propter & Mater quæ eum genuit, & Regina, & Domina, & Deipara proprie & verè censetur: licebitque nobis ita congruenter dicere, dñm ad ipsam, & ad eum qui ex ea genitus est carniferum Filium respicimus. Nunc scilicet adest Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumamicta varietate; eò quòd secundum sexum fœmineum Regina, & Domina, & Mater Dei appellari debeat. Eaque nunc ut Regina assistens à dextris Filij ubique regnantis, quasi in vestitu deaurato incorruptionis & immortalitatis circumamicta & variegata, sacris & solènnibus verbis celebratur: non quidem secundum spirituale in simplicitatē, aut quasi sine corpore & carne adest, sed quòd induta sit (quantum spectat ad sanctissimum eius carnem) incorruptibilitate & immortalitate. Variegata rursus est quantum attinet ad ossa sanctissima, quæ eius carnem fulciunt. Nam ex carne eius, & ex ossibus eius, veluti ex veteri Adamo nouus iste Adam, ut vicem eius expleret, costam sibi finxit, nimirum istam incarnationem, eamque semel induta non perpetuò gestat. Ac proinde ista noua Eia mater vitæ appellatur, variegataque permanet ad primitias vitæ immortalitatis omnium videntium. Dicimus eā igitur iterum, & semper, & vnde quaque beatissimam. Sicuti ergò quum ad ipsum respicimus Regem, Dominum & Deū appellamus; ita quoque quum ad eam oculos reiecerimus, Reginam, Domina, & Deiparam esse animaduerrimus, idque contemplatione oculi mentalis. Adest Regina à dextris tuis ve-

stitu deaurato, circumamicta varietate. Et iam scilicet, audi Filia Davidis & Abraham, & inclina aurem tuam in preces nostras, & ne obliuiscaris populi, neque nostri qui sumus de familia & domo Patris tui. Parentes enim tui sumus secundum generis propriamque rationem, nostraque filii es, quia ex nobis genita es. Decet enim te Matrem, Regeneratricem, Dominam, ac Heram cognominari, eo quòd ex te prodijt Rex, Dominus, ac Deus noster, assistentem illi, nobis quidem terribili, tibi autem dolci, omnemque gratiam largienti. Qua de causa factum est ut gratia plena appellata sis, utpotè quæ omni gratia abundares, idque per superuentum in te Spiritus sancti. Ideoque vultum tuum deprecantur omnes diuites plebis, ditati scilicet istiusmodi bonis, & spiritualibus contemplationibus. Ad te clamamus, recordare nostri sanctissima Virgo, quæ etiam à paru Virgo permixti, & retribue nobis pro exiguis istis eloquijs magna dona ex diuitijs tuarum gratiarum, tu quæ gratia plena es. Nam ideo his vocibus ut ex re ipsa desumptis, & natura laudatorijs, præcipuè in tuū encomiū utimur, si quando hymnus, si quando laus tibi, siue à nobis, siue ab vniuersa creatura offertur. Tibi, inquam, gratiosæ Domine nostræ, Regina, Heræ, Matri Dei, arcæ sanctuarij. Ecce iam nunc & in exordio dici, ut primitias laudis tibi hoc encomium Archangelus contexit dicens: Ave gratia plena, Dominicus tecum; beatam te prædicant omnes Angelorum & terrestrium hierarchiæ, & hierarchicas manus attolentes benedicunt tibi, quæ & in celis benediceris, & in terris beata prædicaris. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui: istiusmodi enim benedictionibus te celebrat prima acies, quæ ex Thronis, Cherubinis, & Seraphinis constat, qui aut flammæ, aut magni Regis Dei cognitores appellantur. Beata tu in mulieribus, & beatus uterus tuus Dei gestator, & vbera quæ ille adhuc infans suxit. Secunda verò hierarchia, quæ in se Dominationes, Virtutes, Potestatesque complectitur, ad te respectans clamat, utpote quæ hæc didicerit a sublimiori hierarchia, priusquam initiata sit; Benedicta tu in mulieribus, & benedictus venter tuus, qui Deum concepit, & mammillæ quæ Deum educauerunt puerum factū. terna ex Principibus Angelis,

Pf. 44.

Luc. 1.

Ibid.

Ibid.

& Archangelis acies, quibus mandatum & permissum fuit à Deo mittente, vt per vnum Gabrielem Archangelum ederet splendidissimum & capacissimū hymnum in hæc verba: Aue gratia plena, Dominus tecum. Ab istis deinde nos hierarchiæ terrestres exaltationes Dei in gutture ferentes, siue quod didicimus, siue quod mutuo hæc verba sumpserimus, exaltamus te magna & canora voce dicentes: Aue gratia plena, Dominus tecum. Intercede Hera & Domina, & Regina, & Mater Dei pro nobis; quoniam ex nobis tu oriūda es, & is qui editus est ex te carnigerus Deus, noster est: quem decet gloria, & magnificentia, omnisque honor, & adoratio, & gratiarum actio, cum Patre initij experte, & cum sancto, bono, viuifico Spiritu & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

Hom. 2. Eusebius Emisēnus. Agnosce ô verè beata Maria gloriam tuam: illam inquam gloriā quam tibi vel Angelus nunciauit, vel Ioannes per os Elisabeth matris adhuc de secreto vteri prophetauit. Benedicta itaque tu inter mulieres, & benedictus fructus ventris tui: & vnde mihi hoc, vt veniat Mater Domini mei ad me? Exulta Mater salutis humanæ; ecce Domini mei vniuerso mundo per tanta retro secula promissum prima suscipere merearis aduentum, habitaculum immensæ maiestatis efficeris; spem terrarum, decus seculorum, commune omne gaudium peculiari munere nouem mensibus sola possides; initiator omnium rerum abs te initiatur, & profundendum pro mundi vita sanguinem de corpore tuo accepit, ac de te sumpsit quod etiam pro te soluat. A peccati etenim veteris nexu per se non est immunis nec ipsa Genitrix Redemptoris: solus ille licet ex debito renascatur, lege tamen veteris debiti non tenetur. Parum tamen tibi cum ceteris commune matribus est; medicum enim dolorum nostrorum sine dolore paris, sanatorem deprauati seculi atque corrupti sine vlla pudoris corruptione progeneras. Nec enim decebat vt qui ad hoc venerat vt violata in integrum restitueret, aliquid de materna integritate violaret. Ecce vno partu tuo vniuersorum nascitur vita seculorum, profers in lucem lucis parentem; & Saluatorem hominum, Angelorum patrem, vocare mereris Filium tuum. Hic est ille etiam ab initio quasi Deus signis & prodigijs demonstratus, in Patriarchis præsentus, Propheta-

rum vocibus nunciatus. Hic est ille qui sub nubilo legis coruscans, scripturarum omnium clauis in se & aperiens & claudens, ac testamenti veteris umbras aduentus sui luce discutens, Verbum caro factum venit in mundum, non deposita, sed seposita maiestate: perfectus Deus, & verus homo, vnus Christus; non alter ex Patre, alter ex Virgine: inde diuina, hinc humana substantia; duplex natura, sed tamē Dei & hominis vna persona: ita coniunctus Deus homini, sicut anima corpori. Ita est pro nostra salute misericors humiliata maiestas, vt tunc non adimeret dignatio dignitatem; assumpta est enim humanitas, non absumpta diuinitas: ad nos quidem per Matrem venit, sed tamen cum Patre regnavit. Et quid mirum? Lux ipsa quamlibet infundatur terris, ordine tamen suo nihilominus fulget in cælis. Hic est ille agnus Dei, qui tollit peccata mundi; qui ante Reges & Principes pia pro impijs stetit victima: qui & Sacerdotem egit semetipsum offerendo, & sacrificium obtulit moriendo.

Ephrem. Intemerata prorsusque pura Virgo Deipara, Regina omnium, spes desperantium, Domina mea gloriosissima eadēque optima, sublimior caliculis, purior solis radijs & splendoribus, honoratior Cherubin, & polyomatis, id est, multoculis spiritibus, sanctior Seraphin, & nulla comparatione ceteris omnibus superis exercitijs gloriosior, spes Patrum, gloria Prophetarum, Apostolorum præconium, & honor Martyrum, Sanctorum latititia, & lumen studiosorum Abraham, Isaac, & Jacob: decus Aaron, Moysis splendor, & Gedeon vellus, Hierarchatum cœtus, & omnium Sanctorū, ac Virginum corona ob fulgorem inaccessā. Acerata aurea, lucerna micantissima, vna cæli manna gestans, tabula scriptam legem ferens mortalibus, arca vera, chara diuinissima, omnium princeps, circumspecta & lucifera virgo, consolatio sanctissima, & omnium dux, sacratissima puella. O rube incombusse, & patens prædium, & viridans Aarō illius virga. Virga profecto exstitisti, & flos Filius tuus. E radice Dauid & Salomonis germinauit Christus noster creator, Deus & Dominus omnipotens, altissimus & solus. Tu, quoad corpus, Deum, & Verbum genuisti; Virgo ante partū, virgo in partu, virgo post partū. Clauis non excussit Deus

*Exod. 1.
Esa. 11.*

Deus creator tuus in tuo virginali utero absque semine carnem indutus, te ô celeberrima talem præservans, qualis existeras ante partum. Per te reconciliati sumus Christo Deo meo, Filio tuo: tu peccantium, & consilio destitutorum adiutrix, tu portus procella vexatorum, solatium mundi, carcere clauorum liberatrix celeberrima: tu orphanorum susceptio, tu captiuorum redemptio, tu agrotantium exultatio, & omnium salus: tu solitariorum stabilimentum, & spes mundanorum, tu Virginum decus, corona & gaudium, tu mundi lætitia, ô Domina, Princeps, Regina præstantissima, & perquam benedicta, puella veneranda, Dominorum Domina purissima; sub alis tuis custodi me & protege. Misere mei qui sum luto inquinatus, qui sceleribus quam plurimis Creatorem Deum meum, & Iudicem offendi, ne aduersus me gloriatur Satanas exitiosissimus, nè in me exsurgat execrandus inimicus meus, nè seruum tuum à tua spe destitui cognoscamus, nè calumniatur me detractantium lingua. Non mihi alia fiducia ô Virgo sincera; ex vlnis equidem maternis tibi Domina mea deditus sum miserabilis, & cliens tuus vocatus sum: ne malciuolus Satanas me ad infernas portas adducat, tu enim meus portus ô Virgo inuiolata, & præfens auxiliatrix. Denique sub tutela & protectione tua totus sum. Crebris lachrimis te ô celeberrima mater implo-ro; & aduoluo tibi Domina mea, suppliciter clamans, ne dulcis Filius tuus, & vitæ omnium dator ob multa quæ patraui scelera tollat me de medio, & miserrimam animam ceu leo diripiat, vel velut sterilem ficum infelicem me excidat. Sed obsecro ut Christum meum adeam, & subeam aulas illas Beatorum, ubi non sunt lachrimæ, non vexatio, non molestia, non mors, non tormenta, non locorum angustia, sed lætitia inexhausta, voluptas iustorum, delictæ & exultatio, gloria & splendor. Imple os meum gratia dulcedinis tuæ, illumina mentem ô gratia plena; moue linguam meam & labia ad laudes tibi alacri & læto animo canendas, & præcipuè melos illud Angelicum celebratissimum, quod Gabriel in Nazareth seruili habitu ad te Virginem & Matrem Dei mei integerrimam clamans cecinit, salutationem maximè congruam & dignissimam, mundi salutem, cunctarumque animarum tutelam. Dignare Virgo te tuum famulum laudare, & dicere;

Aue Dei splendidissimum & luculentissimū vas; aue Domina Maria, gratia plena; aue in mulieribus Virgo beatissima; aue stella fulgentissima, ex qua Christus prodijt; aue illustrissima lux, Mater & Virgo; aue quæ mirificè Regem omnium peperisti; aue per quam nobis sol præclarissimus illuxit; aue Domina cunctis sublimior; aue canticum Cherubin, & hymnus Angelorum; aue pax, gaudium, & salus mundi; aue generis humani lætitia; aue Patrum præconium, & Prophetarum decus; aue Martyrum pulchritudo, & corona Sanctorum; aue piorum gloria, & in solitudine degentium hymnus; aue præclarissimum hierarchiarum cælestium ornamentum; aue hymnigraphorum omnium oratio; aue præstantissimum orbis terræ miraculum, aue terrigenarum omnium delectatio; aue paradisi deliciarum & immortalitatis; aue lignum vitæ, & gaudium, & voluptas; aue vallum fidelium, & mundi salus; aue tranquille portus, & à fluctibus agitatorum liberatrix; aue progenitoris illius Adam resurrectio; aue iucunda libertas; aue omnium parens; aue flos gratiæ & consolationis; aue refugium peccatorum & hospitium; aue propitiatorium laborantium; aue refugium in Hierosolymis; aue throne mei Creatoris gloriosissime; aue æui splendor illustrissime & micantissime; aue spes omnium proborum aduersis casibus afflictorum; aue conuersorum refugium; aue virorum iuxta mulierumque Regina & tutela, aue mundi Mediatrix gloriosissima; aue vniuersi terrarum orbis conciliatrix; aue Domina sceptrum fidelibus tuis imperans; aue gloria & lætitia omnium Sacerdotum; aue Virgo solatium solitariorum; aue porta cælorum, ascensus omnium; aue referamentum portarum paradisi; aue quæ mœtiores sedasti adornatrix omnium; aue eadem quæ lenijsti oppressorum molestim; aue clavis cælorum & regni Christi; aue portus optime huius vitæ nautarum; aue animæ meæ spes bona & fida; aue Christianorum omnium firma salus; aue lumen præfulgens, quo mundus illustratur; aue Mater Christi Filij Dei viui; aue nostri genitorum protectio luculenta & gloria; aue quæ nullo spatio comprehensum in sinu comprehendisti; aue quæ Christum vitæ datorē educaſti, Christū pienssimū omniū Creatorem, Deum, dulcem IESVM meū,

altorem mundi, hominum amantissimum, omnipotentem Patrem meum, cui competit gloria, honor, & potestas in secula, laus & magnificentia cum æterno Patre & Spiritu sancto, nunc, & semper, & in secula seculorum. Precibus Dei Genitricis semper Virginis, & exercitus caelestium, ac cœtus Angelorum, Cherubin, Seraphim, Prophetarum, Martyrum, Hierarcharum, Sanctorum studioforum intercessionibus, & omnium Beatorum supplicationibus miserere tuæ creaturæ Deus mi clementissime: à dextris in hora iudicii colloca humiles seruos tuos. Ne, ô Domine vitæ author, ad opera quæ nos mortales legem præuaricati commisimus adspexeris, quin potius aspice ad mitissimam humanitatem tuam. Amen.

Subdit idem. Immaculata, impolluta, incorrupta, pudica Virgo Dei Sponsa Domina nostra, quæ Deum Verbum hominibus mirifica tua conceptione conciliasti, & rebellē humani generis naturam caelestibus consociasti; vnica spes desperatorum, oppressorum subsidium, ad te currentiū auxilium præsentissimum, omnium denique Christianorum perfructum; me scelestum peccatorem, & scœdis meis cogitationibus, verbis, factis factum vilissimum, atque adeo voluptatum mollietiem animo seruili & abiecto amplexatum nè auerferis quæso: quin potius sicut humanissimi Dei Mater es, ita me peccatorem humaniter suscipe, & meam sordidissimam, indignisque labijs expressam orationem admitte, nec non tuum quidem Filium, meum autē Heredem & Deum materna tua liberalitate volens exora; vt mihi quoque mitissima illa suæ pietatis viscera referet, & posthabitis innumerabilibus peccatis meis ad poenitentiam me conuertat, probeque sua complere mandata concedat. Adsis mihi semper Virgo misericors, clemens, & benigna, in præsentī quidem vita feruens protectrix & auxiliatrix, hostiles impetus repellens, & me deducens ad salutem, ac in supremo vitæ momēto miseram meam animam conseruans, & tenebrosos malorum Dæmonum aspectus ab ea procul abigens; in terribili autem die iudicii ab æterna damnatione me liberans, postremo inaccessæ tui Filij & Dei gloriæ me heredem efficiens. Quam per intercessionem fauoremque tuum, Domina mea sanctissima Dei Mater, te etiam atque etiam oro, assequi valeam, gratia, miseratione, & humanitate

vnigeniti Filij tui Domini & Dei Saluatoris nostri I E S V Christi, cui conuenit gloria, honor, & veneratio cum æterno eius Patre, & sanctissimo optimoque vitæ authore Spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum. Amen.

Hilarius. Spiritus sanctus desuper veniet ^{2. lib. de Trinit.} in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Spiritus sanctus desuper veniens Virginis ^{sub finē Luc. 10} interiora sanctificauit, & in his spirans qui ubi vult spirat, naturæ se humanæ carnis immiscuit, & id quod alienum à se erat, vi sua ac potestate præsumpsit. Atque vt ne quid per imbecillitatem humani corporis dissideret, virtus Altissimi Virginem obumbrat, infirmitatem eius veluti per vmbra circumfusam confirmans, vt ad semeniuam incuntis Spiritus efficaciam corporalem diuinæ virtutis inumbratio temperaret. Euacuās se enim ^{Et lib. 10 de Trinit. non longe ab initio.} ex Dei forma, & formam serui accipiens, Filius Dei etiam Filius hominis nascens, ex se suaque virtute non deficiens, Deus Verbum consummauit hominem viuentem. Nam quomodo Filius Dei hominis Filius erit natus, vel manens in Dei forma formam serui acceperit; si non potente Deo Verbo ex se & carnem intra Virginem assumere, & carni animam tribuere homo Christus I E S V S ad redemptionem animi & corporis nostri perfectus est natus; & corpus quidem ita assumpsit, vt id ex Virgine conceptum formam esse serui efficeret? Virgo enim non nisi ex sancto Spiritu genuit quod genuit. Et quamuis tantum ad natiuitatem carnis ex se daret, quantum ex se scēminæ edendorū corporum susceptis originibus impenderent, nō tamen I E S V S Christus per humanæ conceptionis coaluit naturam: sed omnis causa nascendi inuocata per Spiritum tenuit in hominis natiuitate quod Matris est, cū tamen haberet in originis natiuitate quod Dei est. Hinc igitur maximum illud ac pulcherrimum suscepti hominis sacramentum Dominus ipse ostendit dicens: Nemo ascendit in ^{Ioan. 3.} cœlum, nisi qui descendit de cœlo Filius hominis qui est in cœlo. Quod descendit de cœlo, conceptæ de Spiritu originis causa est: non enim ex se corpori Maria originem dedit, licet ad incrementa partumque corporis omne quod sexus sui naturale est contulerit. Quod verò hominis Filius est, susceptæ in Virgine carnis est partus: quod autem in cœlis est, naturæ semper manentis potestas est, quæ

quæ initiata conditaque per se carne, non se ex infinitatis suæ virtute intra regionem definiti corporis coarctauit, Spiritus virtute ac Verbi Dei potestate in forma serui manens, ab omni intra extraque cœli mûdiq̃ue circulo cali ac mundi Dominus non absuit.

In hom. de hum. na Christi gene- ratione. Basilius. Quoniam verò ea tempestate nulla puritate par Mariæ virginitas inter homines ad effectum sancti Spiritus excipiendū est reperta, & illa iam desponsatione erat occupata, electa est beata Virgo, ita vt nihil detrimenti ex desponsatione accesserit virginitati.

Matt. 1. Et paulo post. Itaque priusquam conuenirent, inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto. Virumque Ioseph reperit, & conceptionem, & causam de Spiritu sancto. Et paulo post. Ne metuas, inquit, accipere Mariam cōiugem tuam. Ostendit quod illam non sit abominatus, nec molestè tulerit; sed quod eam meruerit, vt Spiritu sancto plenam. Et alibi. Suscipe, salua, miserere, & custodi nos Deus gratia tua. Sanctissimæ & intemeratæ Dominatricis nostræ, Dei Genitricis & semper virginis Mariæ, cum omnibus sanctis memorantes, nos ipsos ad inuicem, atque omnē vitam nostram Christo Deo commendemus. Ter idem reperit.

Ad Cle- donium ad inuicem. Gregor. Nazianz. Si quis sanctā Mariā Dei- parā nō credit, extra diuinitatem est. Si quis Christū per Virginē tanquā per canalē decurrissē ac defluxissē, ac non in ea diuino modo, quia absque viri opera; humano, quia procreationis lege, formatum esse dixerit, in simili impietate versatur. Si quis creatum hominem fuisse, Deumque postea subijsse pronunciauit, damnationi obnoxius est: hoc enim non Dei generatio fuerit, sed generationis fuga. Si quis duos filios, alterum ex Deo & Patre, alterum ex Matre; non autem vnum atque eundem induxerit, is ab ea quoque filiorum adoptione excidat.

In 1. o. Luc. Ambrosius. Soli Mariæ hæc salutatio seruabatur. Bene enim sola gratia plena dicitur, quæ sola gratiā quā nulla alia meruerat, cōsequuta est, vt gratiæ repletur auctore. Eodē capitulo. Verè desponsata, sed Virgo, quia est Ecclesiæ typus, quæ est immaculata sed nupta; concepit nos Virgo de spiritu, parit nos Virgo sine gemitu: & ideo fortasse sancta Maria alij nupta, ab alio repleta, quia & singulæ Ecclesiæ spiritu quidem replentur & gratia; iunguntur tamen ad temporalis speciem Sacerdotis. Rursus. Liqueat quia faciendum esse

crediderit, quæ quomodo fieret interrogauit; vnde & meruit audire; Beata quæ credidisti. Et verè beata, quæ Sacerdote præstātor, quā Sacerdos negasset, Virgo correxit errorem. Nec mirum si Dominus redempturus mundum diuinam operationem suam inchoauit à Matre; vt per quam salus omnibus parabatur, eadem prima fructum salutis hauriret ex pignore. Et benè quæsiuit quomodo fieret; legerat enim quia Virgo conciperet, non legerat quemadmodum Virgo generaret: legerat, vt dixi; Ecce Virgo in vtero accipiet; quæ admodum autem acciperet, in Euangelio primū Angelus est loquutus. Et alibi. Ergo saltauit propheta Dauid ante Arcam. Arcam autem quid nisi sanctam Mariam dixerimus? Siquidem Arca intrinsecus portabat testamenti tabulas, Maria autem ipsius testamenti gestabat haredem: illa intra semet legem; hæc Euangelium retinebat: illa Dei vocem habebat; hæc verbum. Verumtamen Arca intus forisque auri nitore radiabat; sed & sancta Maria intus forisque virginitalis splendore fulgebat: illa terreno ornabatur auro, ista cælesti. Et alio loco. Aduerimus quia quotannis in die solenni Paschæ sancta Maria cum Ioseph Hierusalem perebat: ubique impigra deuotio, ubique assiduus Virgini comes pudoris adiungitur. Nec inflatur Domini Mater quasi secunda de meritis; sed quo meritum maius agnouit, eo votum vberius exsoluit, officiū copiosius detulit, munus religiosius vexit, mysticum tempus impleuit. Et agens de Virginibus:

Sit igitur vobis tanquam in imagine descripta virginitas vitaque B. Mariæ, in qua velut in speculo refulget species castitatis, & forma virtutis. Hinc sumatis licet exempla viuendi, vbi tanquam in exemplari magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid effugere, quid tenere debeatis ostendunt. Primus discendi ardor nobiliss est Magistri. Quid nobilius Dei Matre? Quid splendidius ea, quam splendor elegit? Quid castius ea, quæ corpus sine corporis contagione generauit? Nam de ceteris eius virtutibus quid loquar? Virgo erat non solum corpore, sed etiā mente, quæ nullo doli ambitu sincerum adulteraret affectum; corde humilis, verbis grauis, animi prudens, loquendi pareior, legendi studiosior, non in incerto diuitiarū, sed in prece pauperis spem reponens; inuenta operi, verecunda sermone, arbitrum mentis

solita non homines, sed Deum quærere: nulum lacerare, bene velle omnibus, assurgere maioribus natu, æqualibus non inuidere, fugere iactantiam, rationem sequi, amare virtutem. Quando ista vel vultu læsit parentes? quando dissenfit propinquis? quando fastidiuit humilem? quando derisit debilem? quando vitauit inopem? Eos solos solita cœtus virorū inuisere, quos misericordia non erubesceret, neque præteriret verecundia. Nihil toruum in oculis, nihil in verbis procax, nihil in actu inuerecundum; non gestus fractior, non incessus soluior, non vox petulantior: vt ipsa corporis species simulachrum fuerit mentis, figura probitatis. Bona quippe domus in ipso vestibulo debet agnosci, vt primo prætendat ingressu nihil intus latere tenebrarū; vt mens nostra nullis repagulis corporalibus impedita, tanquam lucernæ lux intus posita foris luceat. Quid ego exequar ciborum parsimoniā, officiorum redundantiam; alterum vltra naturam superuisse, alterum penè ipsi naturæ defuisse? Illic nulla intermissa tempora, hîc congeminos ieiunio dies? Et si quando reficiendi successisset voluntas, cibus plerumq; obuius, qui mortem arceret, non delicias ministraret. Dormire non prius cupiditas quàm necessitas fuit; & tamen cùm quiesceret corpus, vigilaret animus; qui frequenter in somnis aut lecta reperit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænuñciat. Prodire domo nescia, nisi cùm ad ecclesiā conueniret, & hoc ipsum cū parētib; aut propinquis. Domestico operosa secreto, forē si stipata comitatu, nullo meliore tamen sui custode quàm se ipsa: quæ incessu affectuque venerabilis, non tam vestigium pedis tolleretur, quàm gradum virtutis attolleret. Et tamē alios habeat Virgo membrorum custodes suorum, morum autem suorum se habeat ipsa custodem: plures erunt de quibus discat, si ipsa se doceat quæ virtutes magistras habet; quia quicquid egerit, disciplina est. Sic Maria intendebat omnibus, quasi à pluribus moneretur; sic implebat omnia virtutis officia, vt non tam disceret quàm doceret. Talem hanc Euangelista monstrauit, talem Angelus reperit, talem Spiritus sanctus elegit. Quid enim in singulis morer? vt eam parētes dilexerint, extranei prædicauerint? quæ digna fuit ex qua Dei Filius nasceretur? Hæc ad ipsos ingressus Angeli inuenta domi in penetralibus, sine comite, ne quis intentionem abrū-

peret, ne quis obstreperet; neque enim comites faminas desiderabat, quæ bonas comites cogitationes habebat: quum etiā tum sibi minus sola videbatur cùm sola esset. Nam quæ admodum sola, cui tot libri adessent, tot Archangeli, tot Prophetæ? Denique & Gabriel eam vbi reuifere solebat inuenit; & Angelum Maria quasi viri specie mota trepidauit, quasi non incognitū audito nomine recognouit; ita peregrinata est in viro, quæ non est peregrinata in Angelo: vt agnoscas aures religiosas, oculos verecundos. Denique salutata obmutuit, & appellata respondit: sed quæ prima titubauerat aspectu, postea promisit obsequium.

Ioannes Damascenus. De sancta & super-*Orthed.*
laudabili semper Virgine & Deipara Maria *fid. lib. 4.*
in præactis mediocriter tractauimus, & quod *c. 15.*
maximè opportunum visum est repræsentauimus; quod propriè & verè Deipara & est, & nominatur. Nunc reliqua compleamus: ipsa enim ante secula præcognitio Dei consilio prædefinita est, & diuersis similitudinibus & oraculis Prophetarum per Spiritum sanctum figurata & prædicata, in prædefinito tempore ex Dauidica radice pullulauit, propter factas ad ipsum repromissiones. Iurauit enim, in-*Pf. 131.*
quit, Dominus Dauid veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Et rursus: Semel iuravi in *Pf. 88.*
sancto meo, si Dauid mentiar; semen eius in æternum manebit, & thronus eius vt sol in conspectu meo, & luna perfecta in æternum, & testis in celo fidelis. Et Esaias: Egredietur *Esai. 11.*
virga de radice Iesse, & flos ex radice eius adscender. Enimuerò quod Ioseph ex Dauidica tribu descenderit, Matthæus & Lucas sacra-*Matt. 1.*
tissimi Euangelistæ dilucidè monstrarunt: *Luc. 3.*
sed Matthæus quidem ex Dauid per Salomonem deduxit Ioseph, Lucas autē per Nathan; sanctæ verò virginis generationem ambo siluerunt. Decet autem scire, non fuisse morē Hebræis, neque diuinæ scripturæ, genealogias texere mulierum. Nam Lex fuit, tribum non desponsare ex alia tribu: atqui Ioseph ex Dauidica descendit, & iustus erat; hoc enim de ipso diuinum testatur Euangelium: non igitur præter legē sanctam Virginem ad desponsationē duxisset, nisi ex eius sceptro descendisset. Cùm igitur ostenderit Euangelista descensum Ioseph, satisfactum esse putandū est. Prætereā id nequaquam latere potest, quod lex erat, viro moriente sine prole, fratri *Gen. 25.*
eius

eius defuncti coniugem sibi nuptijs copulare, & suscitare semen fratri. Quod igitur partu edebatur secundum naturam, secundi, id est illius qui genuit erat; secundum verò legem, eius qui obierat diem. Ex serie igitur Nathan filij Dauid, Leui genuit Melchi & Panthera; Panthera genuit Barpanthera sic ab eo denominatum. Hic Barpanthera genuit Ioachim, Ioachim verò genuit sanctam Deiparam. Ex serie Salomonis filij Dauid Matha duxit uxorem ex qua genuit Iacob. Mortuo autem Mathan, Melchi qui erat ex tribu Nahan filius Leui, frater verò Pantheris, nupsit uxori Mathan, matri quidem Iacob, & genuit ex ea Heli. Erant igitur fratres uterini Iacob & Heli; Iacob quidem ex tribu Salomonis, Heli verò ex tribu Nahan. Defuncto autem Heli ex tribu Nathan sine liberis, accepit Iacob frater eius ex tribu Salomonis uxorem eius, & suscitauit semen fratri suo, & genuit Ioseph. Ioseph igitur natura quidem est filius Iacob, ex descensu à Salomone, secundum verò legem filius Heli ex Nathan. Ioachim ergò venerandam & dignam laude Annam in matrimonium duxit. Sed quemadmodum vetus Anna sterilis facta, per votum & repromissionem habuit Samuelem, hunc in modum & hæc per supplicationem & repromissionem à Deo Deiparam profert: ut & in hoc nulla illustriū & gloriosarum posterior habearur. Parit ergò gratia (nam hoc sonat Annæ vocabulum) Dominam, quod profectò Mariæ nomine significatur. Nā reuera facta est Domina omnium creaturarum, cum conditoris omnium effecta est mater. Editur partu in domo omnis Ioachim, & adducitur in templum. Deinde in domo Domini plantata, & impinguata spiritu veluti oliua fructifera, omnis virtutis habitaculum facta est, ab omni seculari vita, & carnali concupiscentia mentem sequestrans, & sic virginem animam cum corpore cōseruans, ut decebat eam quæ in sinu Deū susceptura esset. Sanctus enim existens in sanctis requiescit. Sic igitur sanctificationem omnem excreat, & templum sanctum & admirabile altissimi Dei dignè demonstratur. Quia ergò obseruabat virgines nostræ salutis inimicus propter Esaia prædicationem dicentis, Ecce virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum nobiscum Deus, ut deciperet eum qui semper in sapientia gloriatur, ipse qui deprehendit sapientes in astutia corū,

Esa. 7.

in desponsationem puella Ioseph à Sacerdotibus traditur, ut nouus liber litterarum scienti. Nam desponsatio custodia Virginis erat, & virgines obseruantis depulsio. Quando autem venit plenitudo temporis, missus est Angelus Domini ad ipsam, annuncians Domini conceptionem. Et sic concepit Filium Dei consubstantialem, Patris virtutem, non ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, id est ex congressu & semine, sed ex Patris bona voluntate, & cooperatione Spiritus sancti suppeditauit Creatori creari, & plasmatori plasmari, & Filio Dei & Deo incarnari & humanari, ex puris & illibatis carnibus eius & sanguinibus, primæ Matris absoluens debitum. Nam quæ admodum illa sine commixtione ex Adam plasmata est, sic ista nouum Adam lege partus in vtero tulit, quem peperit super natiuitatis naturam. Natus est enim ex muliere, sine Patre, & ex Patre sine Matre: & quoniam ex muliere, lege partus; quoniam sine Patre, super naturam est natiuitatis. Et quoniam consueto in tempore (nam nouem menses complens, & decimum attingens nascitur) id fit lege partus; quod autem sine dolore, supra legem partus est. Cuius enim voluptas non præcessit, neque paricendi dolor subsequutus est: secundum Prophetam dicentem; Priusquam dolorem partus senserit, peperit. Et rursus; Priusquam adueniret tempus dolorum partus, effugit, & peperit masculum. Natus est igitur ex ea Filius Dei, & Deus incarnatus; non deiser homo, sed Deus incarnatus; non ut Prophetia actione vnctus, sed totius vngētis præsentia: ut homo quidem factum sit quod vngit, & Deus quod vngitur, non transmutatione naturæ, sed vnione secundum hypostasim. Idem enim erat vngens, & qui vngebatur; ut Deus vngēs se ipsum ut hominem. Quomodo igitur non est Deipara quæ Deum incarnatum ex se genuit? Sic propriè & verè Dei Genitrix est, & Domina, quæ omnium creaturarum dominatrix, ancilla & Mater omnium conditoris effecta. Quemadmodum verò qui conceptus est, Virginem concipientem seruauit; sic & natus, ipsius virginitatem seruauit illasam: solum transiit per eam, & clausam seruauit ipsam. Per auditum quidem cōceptio, sed natiuitas per consuetum parientium egressum; tamen nonnulli fabulantur per latus diuinæ Matris ipsum editum fuisse. Non enim impossibile illi erat per clausam portam transire, & illius non lādere signacula. Manet igitur

Esa. 66.

Iur

tur & post partum virgo, & semper virgo; nullo modo enim vique ad mortem viri admisit contactum. Et si scriptum est; Et non cognouit eam, donec peperit filium suum primogenitum, sciendum tamen est, quod primogenitus est qui primus genitus est, & si etiam vnigenitus fuerit. Hoc enim primogenitum primò natum ostendit, non omnino autem commanifestat & aliorum generationem. Hoc autem, donec, determinati temporis præfinitionem significat, non autem nunciat quod postea. Dicit enim Dominus; Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi, non quod post seculi consummationem separandus sit: nam ait diuinus Apostolus; Et sic semper cū Christo erimus, post communem resurrectionē intelligens. Quomodo enim quæ genuit Deum, & ex consequentium experientia miraculum agnouit, viri consortium admisit? Absit hoc; non modestæ cogitationis est talia cogitare, ne dicam agere. Sed ipsa beata, & super naturam demonum digna effecta, dolores partus quos effugit pariens, illos tempore passionis sustinuit, ex materna compassione viscerum lacerum reparturiens; & quem Deum per natiuitatē agnouit, illum ut maleficum interfectum videns, tanquam gladio cogitationibus decerpitur. Et hoc est; Tuam ipsius animam pertransibit gladius; quemadmodum illi prædixerat Dei expectator Simeon, Dominum gestans in vlnis. Sed commutat tristitiā gaudium resurrectionis, Dominum carne mortuum rediuuium prædicans.

Idem Damascenus. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Rursus dixit illi Angelus: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideo, quæ & quod ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei. Hæc autem ad illum: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Post igitur consensum sanctæ Virginis Spiritus sanctus superuenit in eam, iuxta sermonem Domini quem dixerat Angelus instruens ipsam, & virtutem diuinitatis Verbi susceptiuam præbuit, simul autem & generationem. Et tunc obumbravit ei Dei altissimi in sua subsistens hypostasi sapientia & virtus, Filius Dei Patris consubstantialis, velut diuinum semen, & confluxit sibi ex castis & purissimis sanguinibus carnem animatam anima rationali & intellectuāli, primitias nostræ consperfusionis, non cum semine, sed condito-

rio opere per Spiritum sanctum; non paulatim per additamenta expleta figura, sed vno contextu absoluta: ipsum autem Dei Verbum carnis suppositum hypostasisque est.

Idem Damascenus. Deiparam, Dei genitricem, Dei quæ parentem & propriè & verè sanctam Virginem celebramus. Nam ut verus Deus est qui ex ipsa natus est: ita vera Dei genitrix verum Deum ex ipsa incarnatum genuit. Deum enim dicimus ex ipsa natum esse, non ut diuinitate principium Verbi, ut Verbum esset, ex ea accipiente; sed ut ipso Dei Verbo ante secula sine initio ex Patre genito, & sine initio & sempiternè existente cum Patre & Spiritu sancto, in nouissimis temporibus propter nostram salutem in vtero eius inhabitante, & ex ipsa incommutabiliter incarnato & genito. Non enim hominē nudum genuit sancta Virgo, sed Deum verū; non nudum, sed incarnatum: non ex coelo corpus traducem, & ut per canalē transeuntem, sed cōsubstantialē nobis carnem suscipientem, in se ipso sustentatam. Si enim calitus corpus acceptum est, & non ex ea natura quæ secundum nos sumptum est, quæ vilitas humanationis? Humanatio enim Dei Verbi propter hoc facta est, ut ipsa quæ peccauit, & cecidit, & corrupta est natura vinceret eum qui seduxerat tyrannum, & sic à corruptione liberaretur. Quemadmodum diuinus inquit Apostolus; Quoniam per hominem mors, & per hominem resurrectio ex mortuis. Si primum verum, & secundum. Quod si quidem dicit, Primus Adam ex terra terrenus, secundus Dominus ex caelo: nō corpus dicit ex caelo, sed ostendit quod non nudus homo est. Ecce enim & Adam ipsum nominauit, & Dominum; & utrumque simul significauit. Adā enim interpretatur terrigena: terrigena autē insinuat quod hominis natura ex terra plasmata est; Dominus verò diuinitē substantiæ est insinuatiuū. Rursus autē inquit Apostolus; Misit Deus Filiū suum vnigenitum, natum ex muliere; non dixit per mulierem, sed ex muliere. Significauit igitur diuinus Apostolus, quod ipse est vnigenitus Filius Dei & Deus, qui ex Virgine natus est, Filius Dei & Deus est. Natus quidem corporaliter secundum quod homo factus est, non in præplasmato homine inhabitans, quemadmodū in Prophetis, sed ipse substantialiter & veraciter factus homo, id est in sua hypostasi animatani

Matt. 1.

Matt. ult.

1. Thes. 4.

Luc. 2.

Lib. 3.
Ortho-
doxe
fidei
c. 2.
Luc. 1.Orthod.
fid. lib. 3.
c. 12.1. Cor.
15.

Gal. 4.

matam carnem anima rationali & intellectuali insistentans, & ipse factus est illi hypostasis: hoc enim designat natū ex muliere. Quomodo enim ipsum Dei Verbum sub lege factum est, si non homo nobis consubstantialis factum est? Unde iure optimo & pro veritate Deiparam incontaminatam nominamus Mariam: hoc enim nomen omne dispensationis mysterium commendat. Nam si Deipara est qua genuit, re vera Deus est qui ex ipsa genitus est, re vera etiam & homo. Quomodo enim ex muliere genitus natusque Deus est ante secula hypostasin habens, nisi homo factus est? si autem ipse qui ex muliere natus est, Deus est, unus est profecto qui ex Deo Patre natus est secundum diuinam & sine initio substantiam, & qui nouissimis temporibus ex Virgine natus est secundum initium habentem & temporalem substantiam, id est humanam. Hoc autem vnam hypostasin, & duas naturas, & duas natiuitates Domini nostri IESU Christi significat. Christiparam autem nequaquam dicimus sanctā Virginem, quia ad remuendum vocabulū Theotocos, id est Deipara, & Dei genitrix, scelestus, & odibilis, & cum ludæis sapiens Nestorius id adinuenit, ut vas contumeliæ in contumeliam solius verè honorata super omnē creaturam Deiparæ, tamen si ipse cum Patre suo Diabolo disrumpatur. Nam & David Rex Christus dicitur, & Aaron Princeps Sacerdotum: hæc enim vngebātur, Regnum & Sacerdotium: & omnis deifer homo Christus, id est vnctus dici potest, sed non natura Deus. Unde & Deo odibilis Nestorius natū ex Virgine Deiferum dicere anhelauit. Nobis autem absit deiferum ipsum aut dicere aut cogitare, sed Deum incarnatum. Ipsum enim Verbum caro factum est conceptum ex Virgine, proueniens quidem ex assumptione Deus, & ipsa iam caro ab ipso deificata: quasi tribus simul factis vna cum deductione ad est, assumptione, existentia, & deificatione eius à Verbo. Et sic intelligenda & dicenda Deipara Virgo, non solum propter naturam Verbi, sed etiam propter deificationem humanæ carnis, quorum simul conceptio & existentia miro operata sunt modo: conceptio quidem Verbi, carnis autem in ipso verbo existentia, ipsa Dei Matre ineffabiliter suppeditante plasmationem Plasmatori, & humanationem Deo factori vniuersi, & deificanti quod assumpsit: saluante vnione ea quæ vni-

ta sunt talia qualia vniebantur; non quidem diuinum dico solum, sed & id quod humanū Christi, & quod super nos, & quod secundum nos. Neque enim factum prius secundum nos, posterius factū supra nos, sed semper ex præcipua hypostasi ambo subsistere; propterea quod ex ipso conceptionis articulo in ipso Verbo existentiam habuit. Quod igitur humanum est, secundum propriam naturā tale est, Dei verò & diuinum ineffabiliter & super naturam. Præterea & carnis animatæ proprietates gessit: illas autem suscepit dispensationis motus naturalis ratione, ordine secundum veritatem naturaliter obseruato.

Epiphanius in sermone de laudibus beatissimæ Virginis Mariæ. Quid dico, & quid proloquar? quo pacto beatam prædicabo gloriæ radicem? Solo enim Deo exceptio cunctis superior existit, natura formosior est ipsis Cherubim, Seraphim, & omni exercitui angelico: cui prædicandæ cælestis ac terrena lingua minimè sufficit, immò verò nec Angelorum. Etenim ipsi quidem hymnum, laudem, honorem protulerunt, non tamē eo modo eloqui pro dignitate potuerunt.

Idem eodem sermone. Per te, o sancta Virgo, medius obstructionis paries inimicitias dissoluit; per te pax cælestis donata est mundo; per te illuminati sunt fines terræ; per te homines facti sunt Angeli; per te homines appellati sunt amici, serui, & filij Dei; per te homines meruerunt esse conserui Angelorum, & cum eis familiariter conuersari; per te notitia cælestis à terra transmittitur in cælos; per te homines fiduciam habent in cælo erga Altissimum; per te crux resplenduit per vniuersam terrā, in qua quidē cruce pepedit Filius tuus Christus Deus noster; per te mors conculcatur, & spoliatur infernus; per te ceciderunt Idola, & excitata est notitia cælestis; per te cognouimus vngenum Filium Dei, quem sanctissima Virgo peperisti, Dominum nostrum IESUM Christum.

Hieronymus. Nos autem virgam de radi- *In 2. cap*
ce lesse sanctam Mariam Virginem intelliga- *Esaiæ.*
mus, quæ nullum habuit fruticem coheren-
tem, de qua & supra legimus; Ecce Virgo cō- *Isaiæ 7.*
cipiet, & pariet Filium: & florem Dominum
Saluatorem, qui dicit in Cantico canticorū; *Cant. 2.*
Ego flos campi, & lilium conuallium. Et ali- *Ezech. 4.*
bi. Pulchrè quidam portam clausam, per quā *In 44.*
solus Dominus Deus Israel ingreditur, & Cap.
Dux cui porta clausa est, Mariam Virginem *Ezech.*
intelli-

intelligunt : quæ & ante partum, & post partum Virgo permansit. Etenim tempore quo Angelus loquebatur: Spiritus sanctus veniet super te, & Virtus Altissimi obumbrabit te; quod autem nasceretur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei; & quando natus est, Virgo permansit æterna. Item. Taceo de Anna & de Elizabeth, & cæteris sanctis mulieribus, quarum velut siderum igniculos clarum Mariæ lumen abscondit. Rursum Siquis fornicariæ coniungitur, unum corpus efficitur; & in lege præceptum est, non solum reos, sed & cōscios criminum obnoxios esse peccati: quomodo Ioseph cum crimen celaret vxoris, iustus scribitur? Sed hoc testimonium Mariæ est; quod Ioseph sciens illius castitatē, & admirans quod eue-

*In prol.
Sophon.*

*In 1. ca.
Matt.
1. Cor. 6.
Rom. 1.*

*Ad Euseb.
de
custo. vir
gini.
Esaiæ 11*

Cant. 2.

Dan. 2.

*Lib. 1.
aduers.
Pelagi-
anos.*

nerat, celat silentio cuius mysterium nesciebat. Et alibi. Exiet virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. Virga Mater est Domini, simplex, pura, sincera, nullo extrinsecus germine coharēte, & ad similitudinem Dei vnione fœcunda. Virga flos Christus est, dicens; Ego flos campi, & lilium conuallium. Qui & in alio loco lapis prædicatur abscissus de monte sine manibus; significāte Propheeta Virginem nasciturum de Virgine. Rursum idem. Elizabeth, & Zacharias (quo testimonio quasi impenetrabili vteris clypeo) nos docere possunt, quanto inferiores sunt beatæ Mariæ Matris Domini sanctitate, quæ conscientia in se habitātis Dei liberè proclamat; Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes; quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Et misericordia eius à progenie in progenies, timenibus eum. Fecit potentiam in brachio suo. In quo animaduerte, quod beatam se esse dicat, non proprio merito atque virtute, sed Dei in se habitantis clementia.

*In litur-
gia sine
missa
tom. 5.*

Chrysostomus. Precibus Domine, eius quæ genuit te Deiparæ & semper Virginis Mariæ, Sanctorum omnium, Potestatum spiritualium, pretiosi Prophetæ Præcursoris, ac Baptistæ Ioannis, sanctorum gloriosorum Apostolorum, et S. Nicolai, cuius & memoriam celebramus, miserere & serua nos. Ibidem. Defende, serua, miserere, custodi nos Deus tua gratia. Sanctissimæ, incontaminatæ, super omnes benedictæ, gloriosæ Domine nostræ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ, cum omnibus Sanctis memoriæ agentes, nosmetipsos, & inuicem, & omnem vitam nostram Christo Deo nostro commendemus. Quod idem.

idem repetit. Rursum: In memoriā & honorem Virginis Mariæ & Sanctorum (vt Ecclesia Romana facit) offert Sacrificium. Præterea inquit; Offerimus tibi rationalem hunc cultum pro in fide requiescentibus maioribus, Patribus, Patriarchis, Prophetis, & Apostolis, Præconibus, Euāgelistis, Martyribus, Confessoribus, continētibus, & omni spiritu in fide initiato; præcipuè pro sanctissima, immaculata, super omnes benedicta Domina nostra Deipara & semper Virgine Maria. Vt verè dignum & iustum est glorificare te Deiparā, & semper beatissimam, & penitus incontaminatam Matrem Dei nostri, honoratiorem Cherubim, & gloriosiorē incomparabiliter Seraphim, quæ citra corruptionem Deum peperisti, verè Deiparam te magnificamus. Ave gratia plena Maria, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui; quoniam Saluatorem animarum peperisti nostrarum. Et inferius. Deus remitte, dimitte, ignosce mihi peccatori peccata mea, & volūtaria, & inuolūtaria, siue in cognitione, siue in ignorātia, siue in verbo, siue in opere, siue in concupiscētia feci, omnia ignosce: quoniam bonus, & humanus, longanimis, & multæ misericordiæ. Et intercessione immaculatæ Domine nostræ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ, dignum me fac, vt sine condemnatione accipiam immaculatum tuum donum in remissionem peccatorum, in vitam æternam, in purgationem malarum mearum cogitationum, in illustrationē mandatorum tuorum: quoniam te decet gloria, & honor, & adoratio Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, nunc & semper, & in secula seculorum. Amen.

In eadē.

Et post paulò: Gratias agimus tibi Domine, humane benefactor animarum nostrarum, quoniam & hodierno die dignatus es nos supercelestibus tuis, & immortalibus mysterijs; dirige nostrā viā, & confirma nos in timore tuo omnes, custodi vitam nostram, stabili nostros gressus, precibus & supplicationibus sanctæ Deiparæ, & semper Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum.

Augustinus. Adest nobis dilectissimi optatus dies beatæ ac venerabilis semper Virginis Mariæ; ideo cum summa exultatione gaudeat terra nostra, tantæ Virginis illustrata die solemnī. Hac est enim flos campi, de qua ortum est pretiosum lilium conuallium, per cuius partem mutatur natura Protoplastorum, deletur

*Ser. 2. de
Annunt.
to. 10.*

deletur & culpa. Præcisum est in ea illud Eua
 1. 3. infelicitatis elogium, quo dici ur; In dolore
 paries filios tuos: quia ista in lætitia Domini
 peperit. Eua enim luxit, ista exultauit: Eua la-
 chrymas, Maria gaudium in ventre portauit;
 quia ista peccatorem, ista edidit innocentem.
 Virgo quippe genuit, quia virgo concepit, in-
 uiolata peperit, quia in conceptu libido non
 fuit: utrobique miraculum, & sine corruptio-
 ne grauida, & in partu Virgo puerpera. De-
 scendit Angelus de caelo missus à Patre Deo
 in nostræ redemptionis exordium, ac beatam
 salutando Mariam: Aue, ait, gratia plena; Do-
 minus tecum. Impleta est ergò gratia, & Eua
 euacuata est culpa. Maledictio Eua in bene-
 1. 1. dictionem mutatur. Mariæ. Aue, inquit, gra-
 tia plena; Dominus tecum: tecum Dominus
 in corde, tecum in ventre, tecum in utero, te-
 cum in auxilio. Gratulare beata Virgo: Chri-
 stus Rex è caelo suo incarnatur in utero tuo:
 ex sinu Patris in uterum dignatur descendere
 Matris. Benedicta tu, inquit, in mulieribus,
 quæ vitam & viris & mulieribus peperisti.
 Mater generis nostri poenam intulit mundo,
 Genitrix Domini nostri salutem attulit mū-
 do; auctrix peccati Eua, auctrix meriti Ma-
 ria; Eua occidendo obfuit, Maria viuificando
 profuit; illa percussit, ista sanauit. Pro inobe-
 dientia enim obedientia commutatur, fides
 pro perfidia compensatur: læta igitur Maria
 gestat infantem, exulans amplexatur Filiū,
 ponit à quo portabatur. Paulo inferius O
 beata Maria, seculum omne captiuum tuum
 deprecatur assensum, te apud Deum mundus
 sine fidei obsidem fecit: noli morari Virgo,
 nuncio festinanter responde verbum, & susci-
 pe Filium, da fidem, & senti virtutem. Ecce,
 inquit, ancilla Domini, fiat mihi secundum
 verbum tuum. Nec mora, reuertitur nūcius,
 & virginalem thalamum ingreditur Chri-
 stus: efficitur subito prægnans beata Dei Ge-
 nitrix, & cuncta per secula prædicatur felix.
 Rursus. Recole Maria in libro Esaie Prophe-
 1. 2. tæ Virginem quam parituram legisi, & gau-
 de atque exulta, quia tu esse meruisti. Et sub-
 ditur. O felix obedientia, o insignis gratia,
 quæ dum fidem dedisti humiliter, cœli in se
 opificem incorporauit. Impleuit in ea Do-
 minus quod dudum prædixerat; Obedientiā,
 6. inquit, malo quàm sacrificium, & scientiam
 Dei, plustquā holocausta. Hæc fuit vera obe-
 dientia, omnique sacrificio gratioꝝ; hæc volū-
 tas curius hostijs acceptior; hinc promeruit

gloriam, quam ipsa postmodum hausit. Ecce,
 ait, ex hoc beatam me dicent omnes genera-
 1. tiones. O beata Maria, quis tibi dignè valeat
 iura gratiarum, ac laudum præconia repende-
 re, quæ singulari tuo assensu mundo succurri-
 sti perditio? Quas tibi laudes fragilitas huma-
 ni generis persoluat, quæ solo tuo commer-
 cio recuperandi aditum inueniunt? Accipe itaq;
 quasemque exiles, quasemque meritis tuis
 impares gratiarum actiones, & cum suscep-
 ris vota, culpas nostras orando excusa. Ad-
 mitte nostras preces intra sacrarium exaudi-
 tionis, & reporta nobis antidotum recōci-
 liationis. Sit per te excusabile, quod per te in-
 gerimus; fiat impetrabile, quod fida mente
 poscimus. Accipe quod offerimus, redona
 quod rogamus, excusa quod timemus; quia
 tu es spes vnica peccatorum: per te speramus
 veniam delictorum, & in te beatissima no-
 strorum est expectatio præmiorum. Sancta
 Maria, succurre miseris, inna pusillanimes, re-
 foue flebiles, ora pro populo, interueni pro
 clero, intercede pro deuoto fœmineo sexu:
 sentiant omnes tuum iuuamen, quicumque
 celebrant tuam commemorationem. Assiste
 parata votis poscentium, & repende omni-
 bus optatum effectum: sint tibi studia assidue
 orare pro populo Dei, quæ meruisti benedi-
 cta Redemptorem ferre mundi, qui viuat &
 regnat in secula seculorum.

Idem. Adest nobis, dilectissimi fratres, dies *In festo*
 valde venerabilis, dies omnium Sanctorum *Assump.*
 solennitates præcellens. Adest, inquam, dies *Ser. 2.*
 inclyta, dies præclara, in qua è mundo mi-
 grassse creditur Virgo Maria. Et ideo laudes
 intonet vniuersa terra cum summa exulta-
 tione, tantæ virginis illustrata excessu: quia
 indignum valde est vi illius recordationis so-
 lennitas sit apud nos sine maximo honore,
 per quam meruimus Authorem vitæ susci-
 pere: satisque præposterum iudicium est, ut
 cum sanctorum celebramus victorias Mary-
 rum, illius solennitatem illis non præfera-
 mus, quæ huic mundo edidit Principem Mary-
 rum. In hac siquidem die competenter Spo-
 so illi cœlesti proclamat beata Virgo: Tenui. *Ps. 72.*
 fli manum dexteram meam, & in voluntate
 tua deduxisti me, & cum gloria suscepisti me.
 Hodie, inquam, & ipsa à Sponso, Filio, & Do-
 mino, congruè audiuit; iam hyems transijt, *Cant. 2.*
 imber abiit & recessit; surge proxima mea,
 Sponsa mea, columba mea, & veni. Hæc ideo
 dicimus, quia sicut iam in cōsuetudinem sus-

cepit Ecclesia, hodierna die ad cœlos assumpta fuisse creditur Virgo Maria. Et rursum. Loquamur aliquid de laudibus sacratissimæ Virginis. Sed quid nos tantilli, quid actione pusilli, quid in eius laudibus referemus, cum, etiam si omnium nostrum membra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus? Altior cœlo est de qua loquimur, abyssio profundior cui laudes dicere conamur. Hæc est enim quæ sola meruit Mater & Sponsa vocari. Hæc primæ marris damna resoluit, hæc homini perduto redemptionem adduxit. Mater enim generis nostri pœnam intulit mundo, Genitrix Domini nostri salutem edidit mundo: auctrix peccati Eva, auctrix meriti Maria: Eva occidendo obfuit, Maria viuificando profuit: illa percussit, ista sanauit. Hæc enim mirabili atque inæstimabili modo omnium rerum, & suum peperit Saluatorem. Quæ hæc Virgo tam sancta, ad quam venire dignaretur Spiritus sanctus? Quæ tam speciosa, ut eam Deus sibi eligeret Sponsam? Quæ tam casta, ut esse posset Virgo post partum? Hæc est Dei templum, fons ille signatus, & porta in domo Dei clausa. Ad hanc namque, ut dixi, Spiritus sanctus descendit, hanc virtus Altissimi obumbravit. Hæc est immaculata coitu, fecunda partu; Virgo lactans, Angelorum & hominum cibum nutriens. Merito namque beata singulari à nobis præconio extollitur, quæ singulare commercium mundo præbuit. Denique tantum se ad cœli fastigia subleuauit, ut Verbum in principio apud Deum de superna cœli arce susciperet. O felix Maria, & omni laude dignissima! O Virgo Dei Genitrix gloriosa! O sublimis puerpera, cuius visceribus Author cœli terræque committitur. O felicia oscula lactantis labijs impressa! cum inter crebra indicia reptantis infantia, utpote verus ex te Filius, tibi Matri alluderet; cum verus ex Patre Dominus imperaret. Nā Authorem tuum ipsa concipiēs edidisti in tempore puberem, quem habebas ante tempora Conditozem. O felix puerperium, lærabile Angelis, oprabile Sanctis, necessarium perditis, congruū profligaris! Qui post multas assumptæ carnis iniurias, & ad vltimum verberatus flagris, potius ardu felle, affixus paribulo, ut te veram Matrem ostenderet, verum se hominem patiendū monstrauit. Sed quid dicam pauper ingenio, cum de te quicquid dixerō, minor laus est quàm dignitas tua mereretur? Si cælum te vocem, altior es; si Matrem gentium dicā,

præcedis, si formam Dei appellem, digna existis; si Dominam Angelorum vocitem, per omnia tu esse probaris. Quid ergo de te dignè dicam, quid referam, cum nō sufficiat lingua carnis tuas enarrare virtutes? Has interim laudes subeat lingua carnis, quas semper ardentè profert anima. Nunc nostras peto ut aures doctrinarum tuarum demulceas organis. Plaudat nunc tympanis scena ruis, & veloces articuli puerperæ concrepēt. Concināt lætantes chori, & alternantibus modulis dulcisona carmina misceantur. Audiamus fratres, audiamus pro meritis affectu, audiamus quæ admodum tympanistriarum doctrinis concreper beata Virgo Maria; audiamus inquam, & huic harmoniæ moribus respondeamus. Denique cum hæc mulier beatissima ab Angelo iam salurata, Spiritu sancto repleta, plenitudine diuinitatis afflata, ad Elizabeth venisset cognatam, post exultationem Ioannis in vtero matris, hæc Domino decantauit cantica laudis; Magnificat anima mea Dominum, & exultauit Spiritus meus in Deo salutari meo, &c. Et inferius, ubi ex deuotione quædam reperit Augustinus. Quas ergo tibi laudes fragiliras humani genetis persoluet, quæ solo tuo commercio recuperandi aditum inuenit? Accipe itaque quascunque exiles, quascunque meritis tuis impares gratiarum actiones; & cum susceperis vota; culpas nostras orando excusa. Admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, & reporra nobis gratiam reconciliationis. Sit per te excusabile quod per te ingerimus: accipe quod offerimus, impetra quod rogamus, excusa quod timemus; quia nec potiozem meritis inuenimus quàm te, ad placandam iram Iudicis, quæ meruisti esse Mater Redemptoris & Iudicis. Succurre ergo miseris, iuua pusillanimes, refoue flebiles, ora pro populo, interueni pro clero, intercede pro monachorum choro, exora pro deuoto foemineo sexu: sentiant omnes tuum iuuamē quicunque deuotè celebrant tuum nomen. Sit tibi compassio super afflictis, sit pius affectus super cælorum peregrinis; & cum te lætantem semper aspicias, fletus nostros, quæsumus, ipsa ad Deum admittas, eumque ut proprium Filiū pro nobis interpelles. Nos enim adhuc in terra hac affligimur, persequimur, iniurijs laceessimur, opprobrijs afficimur, esurimus, sitimus, somnum patimur, in carcere retinemur. Tu verò in cælestibus regnis prælata es cunctis Virginum choris, tu Agnum,

quo-

quocunque perrexerit, sequeris: tu virgineos choros, & ab incentiuæ carnis illecebris alienos, per albensia lilia, rosasque vernantes ad fontes perennis vitæ porandos inuitas: tu in illa Beatiorum felicissima regia primi ordinis dignitatem adepta, plantis rosidis oberrās inter paradisi amœnitatem, gramineosque crocos tenero poplite pergis, felicique palma violas immarcescibiles carpis: tu concinis sine fine choris coniuncta summis: Angelis Archangelisque sociata, indefessa voce Sanctus clamare non cessas: tu in cubiculo Regis beatitudinum gemmis & margaritis ornata assistis: tibi thronus regius ab Angelis collocatur in aula æterni Regis, teque ipse Rex Regum & Matrem veram, & decoram Sponsam præ omnibus diligens, amoris amplexu sibi associat. Nec mirum si dignetur tibi aggaudere Deus regnans, quem tu paruulum ex te hominem natū toties osculata es in terris. Has ergo tuas felicitates possidens, conuertere ad nostrarum miseriarum salutem. Inter hæc igitur fratres, cum toto mentis affectu beatissimæ Virginis nos intercessionibus committamus, omnes eius patrocinia omni nisu imploremus; ut dum nos supplici eam obsequio frequentamus in terris, ipsa nos sedula prece commendare dignetur in cælis. Neque enim dubium, quæ meruit pro liberandis proferre pretium, posse plus omnibus liberatis impedere suffragium. Sed quid nobis prodest hanc interpellare vocibus, nisi etiam humilitatis eius exempla teneamus? Curemus ergo dilectissimi fratres, ut cum huius dici festiuitati interesse cupimus, vestimentis humilitatis atque charitatis induti appareamus. Non nos inuidia alienæ felicitatis torqueat, non ira usque ad diuisionem dilaniet, non cupiditas Christum à nobis excludat, non seculi tristitia exurat, non prosperitas eius incautè decipiat, non luxuria inquinet, non immunditia polluat, non elatio corrumpat, non superbia inflat: ut dum virtutibus ornatos, charitate coniunctos, humilitate fundatos, beata Dei Genitrix suæ nos interesset festiuitati perspexerit, ardentiùs nobis subuenire festinet apud Filium & Dominum suum IESVM Christum, Deum & Saluatorem nostrum, qui coronis perennis regni glorificat Sanctos suos, & est æterna laus & expectatio omnibus electis eius. Ipsi gloria, virtus, potestas æterna, & nunc, & semper, per immortalia secula seculorum. Amen.

Cyrillus Alexandrinus. Alacrem video *Hom. 6.* congregationem Sanctorum omnium, qui *cont. Nestoriorum dicta Ephesi.* hinc promptè à sancta Deipara Maria Virgine vocati conuenerunt: ideoque licet in multa degam tristitia, in gaudium iam me ita sanctorum Patrum præsentia conuertit. Adimpletum nunc apud nos est dulce illud verbū quod psalmista Dauid dixit; Ecce quā bonum, & quā iucundum, habitare fratres in idipsum! Salue itaque per nos sancta ac mystica Trias, quæ nos omnes ad Ecclesiam sanctæ Mariæ Deiparæ conuocasti. Salue per nos sancta Deipara, pretiosus totius orbis thesaurus, lampas inextinguibilis, corona virginitaris, sceptrum rectæ doctrinæ, templum insolubile, locus eius qui loco capi nequit, Mater & Virgo, per quam in Euangelij benedictus nominatur qui venit in nomine Domini. Salue quæ incomprehensibilem in sancto virginali vtero comprehendisti, per quā sancta Trias per vniuersum orbem glorificatur & adoratur, per quam cælum exultat, per quā Angeli & Archangeli latantur, per quā Dæmones fugantur, per quam Diabolus tentator cælo decidit, per quam prolapsus plasma in cælum recipitur, per quam vniuersa creatura idolorum vesania detenta, ad cognitionem veritatis venit, per quam sanctum contingit Baptisma credentibus, per quā oleū est exultationis, per quam per totum orbem fundatæ sunt Ecclesiæ, per quam gentes ducuntur ad poenitentiam. Et quid multa commemoro? Per quam vnigenitus Dei Filius ihs qui in tenebris & umbra mortis sedebant lux resplenduit, per quam Prophetæ prænunderunt, per quam Apostoli salutem gentibus prædicarunt, per quā mortui excitantur, per quam Reges regnant, per sanctam videlicet Trinitatem. Et quis adeò valet eloquio ut plurimum laudatam Mariam satis celebret? Ipsa & Mater est & Virgo. O rem admirandam! miraculum hoc me stupidum reddit.

Leo primus. Præcesserant quidem multa *Ser. 5. de Euphania.* documenta quæ corpoream natiuitatem Domini manifestis indiis declararent; siue cū beata Maria Virgo sæcundandam se Spiritu sancto, parituramque Dei Filium audiuit & credidit; siue cū ad salutationem ipsius in vtero Elisabeth nondum natus Ioannes prophetica exultatione commotus est, quasi etiā *Luc. 1.* intra matris viscera iā clamaret; Ecce Agnus *Joan. 1.* Dei, ecce qui tollit peccata mundi.

Idem. An fortè ideo putauit Dominū no- *In epist. ad Flau.*

Luc. 1. strum IESVM Christum non nostræ esse naturæ, quia missus ad B. Mariam Angelus ait; Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei; vt quia conceptus Virginis diuini fuit operis, non de natura concipientis fuerit caro concepti? Sed non ita intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, & mirabiliter singularis, vt per nouitatem creationis proprietas remota sit generis; foecunditatem enim Virgini Spiritus sanctus dedit, veritas autem corporis sumpta de corpore est, & edificante sibi Sapientia domum, Verbum caro factum est, & habitauit in nobis; hoc est in ea carne quam sumpsit ex homine, & quam spiritus vitæ rationalis animauit.

In 1. Gregorius magnus. Potest autem huius montis Raniathaim Sophim nomine beatissima semper Virgo Maria Dei Genitrix designari. Mons quippe fuit, quæ omnem electæ creaturæ altitudinē electionis suæ dignitate transcendit. An non mons sublimis Maria, quæ vt ad conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum choros, vsque ad solium Deitatis erexit?

Esa. 2. Huius enim montis præclarissimam dignitatem Esaïas vaticinatus ait; Erit in nouissimis diebus præparatus mons domus Domini in in vertice montium. Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariæ supra omnes Sanctos refulsit: nam sicut mons altitudinem, ita domus designat habitationem. Mons quippe & domus aptè dicitur, quæ dū incomparabilibus est illustrata meritis, Dei vnigenito, in quo recumberet, sacrū præparauit vterum. Nam mons in vertice montium Maria non fieret, si supra Angelorum altitudinem hanc diuina foecunditas non leuaret: & domus Domini non fieret, si in eius ventre per assumptā humanitatē Verbi diuinitas non iaceret. Sed rectè mons frugifer dicitur, de qua optimus fructus, idest nouus homo generatur: quam certè in foecunditatis suæ gloria pulchram ornatamque Propheta respiciens, ait; Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet. De huius namque montis fructu Dauid Deo exultans ait; Confiteantur tibi populi Deus, confiteantur tibi populi omnes, terra dedit fructum suum. Terra quippe fructum suum dedit, quia quæ Virgo peperit, non concepit materiali opere, sed sancti Spiritus obumbratione. Hinc eidē

Regi & Propheta à Domino dicitur; De fructu ventris tui ponam super sedem tuā. Hinc Esaïas ait; Erit fructus terræ sublimis. Nā quæ Virgo genuit, non solum homo factus fuit, sed etiam potens Deus. De hoc fructu ad eādem beatam Virginem Elisabeth salutante dicitur; Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Rectè igitur mons Ephraïm dicitur, quæ dum ineffabili dignitate diuinæ generationis attollitur, in eius fructu arida humanæ conditionis germina reuirescunt.

Addere libet locum ex Origene, propter doctrinæ pietatem & auctoritatē. Origenes hom. 1. in diuersos, in cap. 1. Matth. Hæc, inquit, eo (Ioseph) cogitante. Quærendum est nobis, nunquid cogitauerit vt occultè eā dimitteret; & si cogitabat vt eam dimitteret, & si ita suspicionem in eam habebat, quomodo iustus erat? Si ergo non est suspicatus, vel tale aliquid cogitauit, cur eam dimittere volebat, vt immaculatam & sanctam vellet dimittere? iniustum enim & hoc erat. Sed simplicitatem sensus audi huius orationis. Iustus erat Ioseph, & illa Virgo immaculata erat; sed ideo eam dimittere volebat, quoniam virtutem mysterij, & sacramentum quoddam magnificum in ea cognoscebat, cui approximare se indignum existimabat. Ergo humilians se ante tantam & tam ineffabilem rem, quærebat se longè facere: sicut & beatus Petrus Domino se humilians aiebat; Recede à me Domine, quoniam ego peccator sum: vel sicut ille Centurio ad eundem Dominum mirēs dicebat; Non sum dignus vt intres sub tectū meum, quia neque me ipsum dignum existimaui ad te venire: vel sicut sancta Elisabeth ad ipsam beatam Mariā locuta est, dicens; Et vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me? Sic & Ioseph iuste humilians sese in omnibus, cauebat & timebat sibi metipsum tantæ sanctitatis coniunctionem adhibere. Idcirco occultè volebat eam dimittere: dimittam eam, dicens, & à me longè faciam eā, & à cognitione mea; maior est enim eius dignitas, superexcellit eius sanctitas, nec meæ congruit indignitati. Ideo volebat occultè dimittere eam. Hæc ergo eo cogitante, Angelus Domini per visum apparuit illi, dicens; Quid dubitas o Ioseph? quid imprudenter cogitas? quare irrationabiliter meditaris? Deus est enim qui generatur, Virgo quæ generat: huius generationis minister es, & non largitor;

largitor; seruus, & non Dominus; mancipiū, & non plasmator. Propterea ministra, serua, custodi, serua curam, intende & huic qui nascitur, & huic quæ generat.

Mat. 1. Idem eadem homilia. Ioseph fili Dauid ne timueris accipere Mariam Coniugem tuam. Ne timueris, ne trepidaueris, ne conturberis, sed securus & intrepidus accipe eam secundū legis præceptum Vxorem tibi nominatam; sed secundū nuptiarum consuetudinem & coniunctionem longè alienam. Accipe ergo eam sicut commendatum cælestē thesaurū, deitatis diuitias, sicut plenissimam sanctitatē, sicut perfectam iustitiam. Accipe eam sicut Vnigeniti mansionē, sicut honorabile templum, sicut domum Dei, sicut Creatoris omnium propriam, sicut Regis cælestis Sponsi domum immaculatam. Ita ergo Ioseph fili Dauid, ne timeas accipere eam tibi commendatam, tuæ religiositati creditā, serua, serua curam, atende; fugiens ab Herode duc in Aegyptum; iterum remeaturus post Herodis mortem, deduc in terram Israel. Ne timueris accipere Mariam Coniugem tuam. Coniugem audiens non expauescas, nō conturberis, nec tu, neque quisquam sequentiū vsque in consummationem sæculi: Coniugem eam dico propterea, vt Diabolo virginitatem eius oc-

cultem, & vt Iudæorum prauitatem excludā atque deiciam, & legis instituta non destruā: & in consequentibus demonstrabo quòd ista *Ibid.* nec tua Coniux secundum consuetudinem coniugij habeatur, nec iste qui generatur tuus Filius esse credatur. Quod enim ex ea nascetur, de Spiritu sancto est. Quia scilicet cooperator huius natiuitatis Spiritus sanctus est. Verū hanc hætenus fat multa ex veteribus Patribus. Nam qui recentiores fuerunt, non minorem in Deiparam Virginem deuotionem conceperunt, ad maiores etiam Virginis sacrosanctæ laudes (si quid tamen addi potuit) aspirarunt; & infinitum esset si omnium conari vellemus præconia in Virginē recensere. Illud igitur eligamus fratres, vt silentio potius mystico & humili illam laudemus, & profiteamur maiorem esse omni nostro encomio, superiorem omni nostra prædicatione; esse nos indignos qui illam laudemus. Quas laudes in illam conferunt Angeli & Sancti Dei, quas Ecclesia, illi nos voluntate & deuotione nostra offeramus, illam

excellenti sua veneratione adoremus, illam inuocemus in

Christo IESV Domino nostro.

Amen.

Deo gratiæ, & Deiparæ Mariæ Virgini.

INDEX ADNOTATIONVM ET IMAGINVM IN

EVANGELIA DOMINICALIA,

ordinem temporis ipsius Euangelicæ histo-
riæ continens.

1. **A**nnuntiatio. Adnotatione cvij. pag. 378.
2. Visitatio. cxlix. 537.

ANNO I. VITAE CHRISTI.

3. Natiuitas Christi. v. 15.
4. In aurora de Pastoribus. vi. 21.
5. Circuncisio Christi. vij. 27.
6. Aduentus Magorum. viij. 29.
7. Adoratio Magorum. ix. 32.
8. Purificatio. xx. 71.

ANNO CHRISTI XII.

- Dominica prima post Epiphaniam.
9. Cum Doctõribus disputat IESVS. x. 39

ANNO CHRISTI XXIX.

- Dominica quarta Aduentus.
10. Ioannes concionatur. iiij. 10.
Dominica tertia Aduentus.
11. Mittunt Iudei ad Ioannem. ij. 7.

ANNO XXX.

- Dominica prima Quadragesimæ.
12. Tentat Christum Demon. xxv. 82.
13. Secunda & tertia tentatio. xxvi. 84.
14. Angeli ministrant Christo. xxvij. 86.

ANNO XXXI.

- Dominica ij. post Epiphaniam.
15. Nuptie ad Cana Galilee. xi. 42.
Feria ij. post Dominicam iiij.
Quadragesimæ.
16. Eijcit primo videntes de Tẽplo. lvij. 162.
Dominica quarta post Pentecosten.
17. De copiosa captura piscium. cxxxi. 471.
Feria quinta post Dominicam iiij.
Quadragesimæ.
18. Sanatur Socrus Petri. l. 146.

- Dominica quinta post Pentecosten.
19. Compescitur iracundia. cxxxij. 476.
Feria vj. post Cineres.
20. De dilectione inimici. xxiij. 76.
Feria iiij. Cinerum.

21. De ieiunio. xxi. 73.
22. De thesaurizatione. xxij. 75.
Dominica xiiij. post Pentecosten.
23. Docet Christus fiduciam habendam Deo.
cxxxix. 498.
Dominica prima post Pentecosten.
24. Docet Christus; Esote misericordes.
cxxvij. 462.

- Dominica septima post Pentecosten.
25. Cauendũ à falsis Prophetis. cxxxiiij. 481.
Dominica iiij. post Epiphaniam.
26. Mundatur leprosus. xij. 47.
27. Sanatur seruus Centurionis. xij. 50.
Feria quinta post Dominicam iiij.

- Quadragesimæ.
28. Ad Naim suscitatur filius viduæ. lx. 169.
Dominica quarta post Epiphaniam.
29. Sedat procellam maris IESVS. xiiij. 52.
Dominica xvij. post Pentecosten.
30. Sanatur paralyticus. cxlij. 508.
Dominica xxij. post Pentecosten.
31. Sanatur Hemorroissa, suscitatur filia
Iairi. cxlvij. 526.
Dominica secunda Aduentus.
32. Mittit Ioannes duos Discipulos ad IESVM. ij. 5.

- Dominica xij. post Pentecosten.
33. Incidit in latrones viator. cxxxvij. 493.
Feria v. post Dominicam in Passione.
34. Vngit pedes IESVS Magdalena. lxix. 191.

ANNO XXXII.

- Feria vj. post Dominicam iiij. Qua-
dragesimæ.
35. De Samaritana. li. 149.
36. De eadem Samaritana. liij. 151.
Dominica xx. post Pentecosten.
37. Filiũ Reguli sanat IESVS. cxliij. 516.
Domi-

- Dominica Sexagesimæ.
 38. *Parabola seminantis.* xvij. 60.
 Dominica quinta post Epiphaniam.
 39. *Parabola de zizanij.* xv. 54.
 FERIA secunda post Dominicam tertiam
 Quadragesimæ.
 40. *Malè accipitur IESVS in patria.*
 xlvij. 133.
 Dominica quarta Quadragesimæ.
 41. *Quietem agunt Discipuli iubente Chri-*
sto, postea trans mare nauigāt. liij. 155.
 42. *Docet, & sanat languidos; distribuuntur*
turbæ quasi per contubernia. lv. 157.
 43. *Satiat quinque millia hominū.* lvi. 160.
 Sabbatho post Cineres.
 44. *Ambulat super mare IESVS.* xxiiij. 79.
 Dominica iij. Quadragesimæ.
 45. *Sanatur Demoniacus cæcus & mutus.*
 xlvj. 130.
 FERIA quarta post Dominicam primam
 Quadragesimæ.
 46. *Querunt signa à IESV Iudei.* xxx. 93.
 FERIA sexta post Dominicam primam
 Quadragesimæ.
 47. *Sanatur languidus.* xxxij. 99.
 Dominica xvj. post Pentecosten.
 48. *Sanatur hydropicus.* cxl. 501.
 Dominica secunda post Pentecosten.
 49. *Vocatio ad cœnam magnam.* cxxix. 465.
 FERIA tertia post Dominicam in Passione.
 50. *Non ascendit ad festum IESVS: querunt*
eum Iudei. lxvij. 185.
 FERIA iij. post Dominicam iij. Quadragesimæ.
 51. *Docet IESVS, concitantur contra eum*
Iudei. lvij. 164.
 FERIA secunda post Dominicam in Passione.
 52. *Mittunt Iudei ministros ut IESVM*
comprehendant. lxvi. 183.
 Sabbatho post Dominicam iij. Quadrag.
 53. *Liberatur Adultera.* liij. 153.
 Sabbatho post Dominicam iij. Quadrag.
 54. *Docet IESVS in templo.* lxiiij. 178.
 FERIA secunda post Dominicam ij. Quadrag.
 55. *Incredulis prædicit damnationem IE-*
SVS. xxxiiij. 105.
 Dominica Passionis.
 56. *Acerrima confutatio Iudeorum, & eorū*
contra IESVM conatus. lxv. 180.
 FERIA quarta post Dominicam iij. Quadrag.
 57. *Sanatur cæcus natus.* lix. 166.
 Dominica secunda post Pascha.
 58. *De Pastore bono, ostio, ostiario, ouili.*
 cxxi. 435.

- FERIA quarta post Dominicam in Passione.
 59. *Mulitiosè Iudei IESVM interrogare*
aggrediuntur. lxvij. 187.
 FERIA quarta post Dominicam iij. Quadrag.
 60. *Explicat doctrinam de Traditionibus.*
 xlix. 142.
 FERIA quinta post Dominicam primam
 Quadragesimæ.
 61. *De Cananæa.* xxxj. 96.
 Dominica xj. post Pentecosten.
 62. *Sanat IESVS surdum & mutum.*
 cxxxvj. 490.

ANNO XXXIII.

- Sabbatho post Dominicam primam Quadrag.
 63. *Transfiguratio Christi.* xxxiiij. 102.
 Dominica octaua post Pentecosten.
 64. *Villicus accusatur.* cxxxiiij. 485.
 Dominica iij. post Pentecosten.
 65. *De oue centesima, & decima drachma*
perdita. cxxx. 468.
 Sabbatho post Dominicam secundam
 Quadragesimæ.
 66. *De Prodigio adolescente.* xlij. 125.
 67. *Profundit omnia Prodigus adolescens.*
 xliij. 126.
 68. *Fit subulcus.* xliij. 126.
 69. *Accipit illum pater benignissimè.*
 xlv. 127.
 FERIA tertia post Dominicam tertiam
 Quadragesimæ.
 70. *Docet humilitatem Discipulos, & corre-*
ctionem fraternam. xlvij. 139.
 Dominica xxj. post Pentecosten.
 71. *De singulari inhumanitate serui Regj,*
& ingratitude. cxlv. 519.
 Dominica Septuagesimæ.
 72. *De cōuentione ex denario diurno.* xvi. 56.
 FERIA quinta post Dominicam secundam
 Quadragesimæ.
 73. *De diuite Epulone.* xxxvij. 115.
 74. *De morte Epulonis & Lazari.* xxxvij.
 117.
 75. *Ex inferno interpellat Abrahamū Epu-*
lo frustra. xxxix. 118.
 FERIA sexta post Dominicam quartam
 Quadragesimæ.
 76. *Mittuntur nuntij à sororibus de graui*
morbo Lazari. lxj. 171.
 77. *Venit IESVS Bethaniam.* lxij. 173.
 78. *Suscitat Lazarum IESVS.* lxiiij. 175.
 FERIA sexta post Dominicam Passionis.
 79. *Concilium de nece IESV.* lxx. 194.

INDEX.

- Dominica Quinquagesimæ. 101. Cæna communis, & lavatio pedum. lxxvij. 220.
80. Prænunciat IESVS suam crucem Apostolis. xviij. 65. 102. Sanctissimi Sacramenti & sacrificij institutio. lxxvij. 224.
- Dominica xiiij. post Pentecosten. 103. De gestis post sacram communionem. lxxix. 229.
81. Curat IESVS decem leprosos. cxxxviij. pag. 496. 104. Dominica tertia post Pascha. De eo quod dixit Christus; Modicum non videbitis me. cxvij. 438.
- Feria iiij. post Dominicam secundam Quadragesimæ. 105. Dominica iiij. post Pascha. De eo, quemadmodum Spiritus sanctus arguit mundum de peccato. cxxij. 440.
82. Petitio matris filiorum Zebedæi. xxxvi. 112. 106. Dominica quinta post Pascha. Orationis perfectio docetur. cxxiiij. 443.
83. Sanatur unus cæcus ante Iericho, & duo post Iericho. xix. pag. 68. 107. Orat Christus in horto. lxxx. 232.
- Feria ij. Maioris hebdomadæ. 108. Veniunt ad hortum armati. lxxxi. 241.
84. Cæna apud Simonem leprosum. lxxi. 198. 109. Malchi auricula absissio. lxxxij. 246.
- Dominica in Ramis palmarum. 110. Capitur Christus. lxxxij. 249.
85. Ducitur asina & pullus ad IESVM. lxxij. 203. 111. Ducitur ad Annam primam. lxxxiiij. 252.
86. In conspectum Hierusalẽ venit IESVS. lxxij. 205. 112. Interrogatur ab Anna, negat eum Petrus. lxxxv. 253.
87. Ingressus sollemnis in ciuitatem. lxxiiij. 210. 113. Trahitur ad Caipham IESVS, negat iterum Petrus. lxxxvi. 257.
- Feria iij. post Dominicam primam Quadragesimæ. 114. Adiuratio Caipha, cõfessio diuina Christi, tertio negat Petrus. lxxxvij. 262.
88. Eijcit iterum IESVS vendentes de templo. xxix. 90. 115. De gestis in carcere Caipha post dimissum concilium. lxxxviij. 266.
- Sabbatho post Dominicam Passionis. 116. De gestis mane in pleno Principum & Seniorum concilio. lxxxix. 267.
89. Veniunt Gentiles ad IESVM. lxxv. 214. 117. Ducitur IESVS ad Pilatum, & Iudas laqueo se suspendit. xc. 270.
- Dominica decima post Pentecosten. 118. Quæ primum gesta sunt apud Pilatum. xci. 271.
90. De Pharisæo & Publicano. cxxxv. 488. 119. Quæ gesta sunt apud Herodẽ. xcij. 276.
- Feria vj. post Dominicam ij. Quadragesimæ. 120. Quæ gesta sunt postquam reductus est ad Pilatum. xciiij. 280.
91. Paterfamilias plantat vineam, & locat agricolis. xl. 120. 121. Flagellatur Christus. xciiij. 288.
92. Extra vineam filium occidunt. xli. 123. 122. Coronatur spinis IESVS. xcvi. 294.
- Dominica xix. post Pentecosten. 123. Gesta post Coronationem antequam ferretur sententia. xcviij. 300.
93. Facit Rex nuptias filio. cxliij. 512. 124. Fert sententiam Pilatus contra IESVM. xcviij. 310.
- Dominica xxij. post Pentecosten. 125. Ducitur IESVS extra portam ad Caluariæ montem. xcviij. 313.
94. De soluendo tributo. cxlvi. 522. 126. Quæ gesta sunt postea ante crucifixionem. xcix. 318.
- Dominica decima septima post Pentecosten. 127. Crucifigitur IESVS. c. 322.
95. De primo mandato interrogatur IESVS. cxli. 503. 128. Erigitur crux. ci. 330.
- Feria iij. post Dominicam ij. Quadragesimæ. 129. Quæ gesta sunt post erectam crucem, antequam emitteret spiritum. cij. 336.
96. Quomodo credendum doctibus Pharisæis & Scribis. xxxv. 108. 130. Emissio spiritus. ciiij. 365.
- Dominica xxiiij. post Pentecosten. 131. Quæ gesit Christus descendens ad Inferos. ciiij. 369.
97. De Antichristo. cxlvij. 533.
- Dominica prima Aduentus.
98. Quæ Iudicium vniuersale proximè præcedent. i. 1.
- Feria secunda post Dominicam j. Quadarg. 100. Cæna legalis. lxxvi. 217.

INDEX.

399

132. *Deponitur Christi corpus è cruce.* cv. 371.
133. *De Christi sepultura.* cvj. 374.
134. *Resurrectio Christi gloriosa.* cvij. 384.
135. *Apparet Matri Mariæ Virgini.* cix. 387.
136. *De primo aduentu Mulierum ad sepulchrum.* cx. 390.
137. *Angeli apparent mulieribus.* cxj. 394.
138. *Veniunt Petrus & Ioannes ad Sepulchrū.* cxij. 398.
139. *Apparet Magdalena.* cxij. 401.
140. *Apparet Mulieribus.* cxij. 405.
141. *Apparet duobus Discipulis eūribus Emmaunta.* cxv. 410.
142. *Apparet Discipulis absente Thoma.* cxvj. 415.
Dominica prima post Pascha.
143. *Apparet Discipulis & Thoma.* cxvij. 421.
144. *Apparet seprē Discipulis ad mare Tiberiadis.* cxvij. 425.
145. *Prandet cū septem Discipulis IESVS.* cxix. 428.
146. *Apparet in monte Thabor.* cxx. 430.
147. *Ascensionē Christi præcedentia proxime.* cxxv. 446.
148. *Ascensio Christi in calum.* cxxvj. 448.
149. *Sacra dies Pentecostes.* cxxvij. 455.
150. *Transitus Matris Dei.* cl. 443.
151. *Virginis Matris sepultura.* clj. 544.
152. *Suscitatur Virgo Mater à filio.* clj. 546.
153. *Assumitur Maria in calum, coronatur à sanctissima Trinitate.* cliij. ibidem.
De laudibus B. Matris Virginis. Pag. 547.
& sequentibus.

A P P R O B A T I O.

Vidi has Adnotationes & Meditationes in Euangelia per annum in Ecclesia legi solita. Reuerendi Patris Hieronymi Natalis, Sacerdotis Societatis IESV : quæ quidem sanam omnino & Catholicam doctrinam continent, magnæque eruditionis, & pietatis, ad fidelium corda ad virtutem, & vitæ Christianæ profectum inflammanda : quare dignum opus iudico quod typis excudatur, ad communem vtilitatem.

Ita censui Roma die ultimo Iulij, 1579.

Ego Doctor Franciscus Toledo.

Series chartarum.

†. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y. Z.

Aa. Bb. Cc. Dd. Ee. Ff. Gg. Hh. Ii. Kk. Ll. Mm. Nn. Oo. Pp. Q. q. Rr.
Ss. Tt. Vv. Xx. Yy. Zz. AA. BB. CC. DD.

Omnes sunt Terniones.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA TYPOGRA-
PHICA MARTINI NVTII,

ANNO DOM. clb. lb. xcv.



